

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Bu **Kelime-Köken Türkçe Sözlük** çalışması uzun soluklu bir emek ve bilgibirikiminin ürünü olarak su yüzeyine çıkan ilk görüntüsüdür. Çalışma sürmektedir. Güncellemeler ve eklemeler yapılmakta ve ayrıntılı bilgiler eklenmektedir.

Böylesi bir **Etimolojik Türkçe Sözlük** ne yazık ki Türkiye'de bana göre mevcut değildir (?). Bir boşluğu dolduracağından eminim.

Bu çalışmadan beklenen birincil amaç Türkçe'mizin özgün biçimde kendi yolunu ve kimliğini korumasıdır. Amaç Türkçe'ye girmiş ve kullanılan yabancı kökenli (Konuk Kelimeler) kelimelerden temizlemek olmayıp, onun zenginliğini kanıtlamaktır. İlk evrelerden itibaren onu etkileyen diğer dillerden girmiş bulunan kelimeler Türkçe'mizin zenginlik unsurudur.

Çalışmanın ikincil amacı **Bilimsel Dil** diye bize yutturulan savın aslında ne derece yavan olduğunu göstermektir. **Bilimsel Dil**'i Türkçe'nin karşılamadığı savı ise çok gülünçtür. **Bilimsel Dil** denilen ve Türkçe'mize **Batı Dilleri** üzerinden ama özellikle nedense **Fransızca** okunuşlarıyla sokulan **Karma Dil** aslında **Çağdaş Osmalca**'dır. **Kloroform** kelimesi Fransızca okunuşludur. Kelime melezdir. Birleştirilmiş iki kelimedenden oluşur; [Yun.: **chloros** + Lat.: **formica** > Fra.: **chloroforme**]. Bu kelime oluşturmanın Osmanlıca "**kıraathane**" kelimesinden biçim olarak zerre farkı yotur; [Arp.: **kıraat** + Far.: **hâne** > Far.: **kıraathâne** > Osm.: **kıraathane**].

Biliminsanları çalışmalarında buluşlarını isimlendirmede kısa kelimeleri yeğlemişlerdir. Bilime, Teknolojiye, Modaya, Otomotive sokulan **Latince** ve **Yunanca** kökenli kelimelerin kullanıma sokulma yılları vardır. Genelde Batılı biliminsanları **Eski Yunanca** (Grek) ve **Latince** (Latin) kökenli kelimeleri kullanmışlardır. Seçtikleri isimledirmeler öyle dedikleri için öyle olmuşlardır. Başkaca bir "**Bilimsellik**" yoktur. Kelimelerin özgün anlamları basit ve yalındır. Tıpkı Halkdili'mizde olduğu gibi. Midesi ağrıyan halkımız "**miğdem ekşiyor**" der. Bu doğrudur. Bilimsel olarak bu **asit**'tir; [Lat.: **acidus** > Fra.: **acide**]. Latince'de **acidus**: **ekşi** demektir. Türkçe'de **Asit**'e **Ekşi** demizde ne gibi bir sakınca vardır!

Dilimizde **Fransızca Kökenli** denilen tüm kelimeler sadece **Fransızca** okunuşları ile kabul edildiği için öyle zannedilmektedir (!) yoksa bu onların **Arapça & Farsça** (Alkol ve Lapis Lazuli gibi) yada **Çağdaş Osmanlıca (Yunanca & Latince)** kökenli oldukları gerçeğini değiştirmemektedir. İşin gerçeği onların gülünç biçimde anlamsız ve melez kelime kümeciklerinden oluşmasıdır. Benzer biçimde Türkçe'de oluşturma ile yeni kelimeler üretilmesine bence hiçbir engel yoktur.

Gülünçlük bazen şöle de olabilir; **Kiosk** [Far.: **köşk** > Osm.: **köşk** > **Batı Dilleri** > **Kiosk & Kiosque** > Tür.: **Kiosk**]. Böylesi de olmaz demeyin! Oluyor. Fransızların ve Almanların Osmanlıca'dan apardığı **Köşk** kelimesi Türkçe'mize geri gelip **Kiosk** oluyor!

Analjezik [Yun.: **an** + **algesia** + **ikos** > Fra.: **analgésique**]: agrısız, sızsız yada sancısız demektir. **Ağrısız** demek neden bilimsel olmaz? "**Teknoloji**": "**İşibilme**"dir. Bu neden

Bilimsel olmaz? **Teknoloji** [Yun.: **techne** + **logia** > **technologia**: > Fra.: **technologie**]: **işibilme**. Bu denli basittir. "**haldenanlama**" neden illa da "**Bilimsel**" görünsün diye Yunanca "**empati**" olur?

Üç kelime vardır; Yunanca: **polis**: kent, Latince: **civitas**: kent ve Arapça: **medine**: kent. Üç kelime de "**kentli**: **medeni**" yani "**uygar**" demektir. Neden? Bir arada yaşanıldığı için. Köy, kent anlamına gelen bu üç kelimedenden onlarca kelime üretilmiş ve bilimsel diye dilimize sokulmuştur. Biz neden kent kelimesinden üretilmiş kelimeleri o yabancı kökenli kelimeler yerine kullanamayız aklım ermez!

Aslında demek istediğim, bu "**Bilimsellik Savı**" ezberini **Bilgisayar İşletim Sistemi, Uygulama Programları ve İnternet** bozmuştur. Herkes görmüş ve inanmıştır ki, Türkçe'miz her bir olay için yeterlidir ve ondaki uyum ve zenginlik güdük **Batı Dilleri**, hele aslı ve geçmişi olmayan **İngilizce**'den, kat be kat üstündür. Adam anlamsızca **Disk** demiştir. Biz de **Teker** deriz. Basittir. **Mouse** yerine **Fare** deriz. İş biter. **Printer**: **yazıcı**, **scanner**: **tarayıcı**, **print-out**: **çıktı** deriz. İş bitmiştir. Bu denli basittir. Ama bir zamanlar "**Bilimsellik Adına**" tersini dayatılan kelimeler yokmuydu!

Ülkemizde Tıp, Mühendislik, Matematik vb okuyan üniversite öğrencileri Batılı eşdeğerlerine göre oldukça zorlu bir olayı başarmaktadırlar; Zerre kadar eski Yunanca ve Latince bilmeden okullarından mezun olmak büyük özverdir. Çünkü öğrendikleri her bir bilgi ya eski Yunanca yada Latince kökenli kelimelerden oluşmaktadır. Ya hiç Farsça ve Arapça bilmeyen ama Hukuk ve Siyasa'dan mezun olan öğrencilerimiz neyi başarmaktadırlar acaba!

Türkler: Türkler Orta Asya'dan ayrılıp güneye, Hazar bölgesine, İran'a, Anadolu'ya, Anadolu ve Hazar üzerinden Batı'da doğru hareket ederken karşılatıkları her ulus, dini inanç, kültürel yapı, dil ve gündelik yaşamla karşılıklı olarak etkileşim içine girmişlerdir. Bir kısmı İslam'ı kabul ederken bazıları ise zamanla Slavlaşmış, Hıristiyan inancını benimsemiştir.

Türkic denilen geniş dil ailesi içinde Çuvaşlar, Tatarlar, Özbekler, Türkmenler, Kırkızlar, Azeriler, Gagavuzlar vb ile Ermenice, Yunanca ve Rumca, Latince, Hint-Avrupa ve Slavcayı etkileyip onlara **Konuk Kelimeler** verirken bir çok dilden de sürüyle **Konuk Kelime** alıp o kelimeleri eğip bükmüş ve Türkçe içinde neredeyse asıllarından farklı biçime getirmişlerdir.

Osmanlıca: Osmanlı İmparatorluğu'nun resmi dili. Türkler, Orta Asya'da iken ilkin Mogollar ve Çinliler etkileşime girmişlerdir. Göçlerle ilkin Müslüman Arap ve İranlılarla karşılaşmışlar ve bu evrelerde Müslüman olmuşlar. Arap ve İran Beylik ve İmparatorlukları'nda **Akıncı Askerlik** yapmışlar ve **Küçük Asya** yani **Anadolu**'ya doğru ilerleyişlerinden sonra kendi Beyliklerini kurmuşlardır. **Osmanlı Beyliği**'nden İmparatorluğa geçişte ve sonralarında Anadolu'da yaşayan çeşitli ulus, kültür, inanç ve dillerle karşılaşmışlardır. Avrupa ve Rusya'ya doğru genişlemişlerdir. Böylece

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Türkçe ve ardından oluşturulan Osmanlıca diyebiliriz ki ilkin Moğolca, Çince, Arapça, Farsça ve sonraları Rumca (Grekçe-Yunanca), Ermenice, Latince ve sonraları da Rusça, Sırpça, Arnavutça, Bulgarca, Romence, Macarca'yı büyük oranda etkilenmiş ve onlardan etkilenmiştir. Osmanlıca çoğunlukla ve egemen olarak Türkçe, Arapça ve Farsça'dan oluşmuştur. Sonraları ise Osmanlıca'yı Grekçe-Helence [Rumca], Latince [yani Ceneviz & Venedik Dili > İtalyanca] ve Ermenice büyük oranda etkilemiştir.

Türkçe [Türkiye Türkçesi] ¹ : Bugünkü kullandığımız Türkçe, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından ve Harf Devrimi'nden sonra büyük yol almış ve büyük oranda özgünleşmiştir. Herne kadar 1960'lara dek kullanılan Türkçe'nin üstünde Osmanlıca egemen olsa da, 1960'lardan sonra özgünleşme artmış, ama bu kez Türkçe artan oranda Fransızca, Almanca ve İngilizce'nin etkisi altında kalmıştır. Benzetmede abartıya kaçmamak koşuluyla bugünkü **Türkçe** bir tür **Çağdaş Osmanlıca**'dır. Yada **Çağdaş İngilizce**'ye benzemektedir... Günümüz Türkçesi yazılış ve söyleniş biçimleriyle özgün olmasa da egemen olarak **Öztürkçe, Yeni Türkçe, Arapça, Farsça, Rumca** [Yunanca], **Ermenice, İtalyanca, Fransızca** ve az oranda **Rusça, Bulgarca, Macarca, Romence, Sırpça, Arnavutça, Almanca** ve **İngilizce**'den kaynaklanan karma kelimelerden oluşmaktadır.

Türkçe [Türkiye Lehçeleri] ² : Türkiye'de Osmanlı'dan bu yana en özgün ve örnek alınan lehçe yada ağız İstanbul'da oluşmuştur. **Günümüz Türkçe**'sini etkileyen bir çok ağız, lehçe ve anadil vardır ülkemizde; Acarca [Gürcüce Kolu], Arapça, Arnavutça, Boşnakça, Çingenece, Gürcüce [Mohti Gürcücesi], Balkan Göçmenleri Ağzı, Hersekçe, Kürtçe [Kırmıncıca & Zazaca], Lazca [Mohti Lazcası], Romanya Göçmenleri Ağzı, Tatarca ve Anadolu'nun kendine özgü bir çok yerleşim yeri, kent ve bölgelerinde yer alan Ağız ve Lehçeler.

Türkçe [Türk Ükeleri] ³ : SSCB'nin oluşması ile özgürlüklerini yitiren bir çok Türk Devleti, 1980'lerden itibaren özgürlüklerini kazanmışlardır. Bu Türk Ulusları SSCB boyunduruğu altındayken Kiril Abecesi ve Rusça'nın egemenliği altına girmişler ve özgür oldukları zamanlarda kullandıkları Ana Dil'lerinden uzun zaman mahrum olmuşlardır. SSCB boyunduruğundan önce bu uluslara egemen olan hem Özgün Türkçe hem de Osmanlıca Dili'ydi. Bir de kendi Ana Ağız ve Lehçeleri. Günümüzde bağımsız olan Türk Ulusları ana dillerini yazma ve konuşma konusunda Kiril Abecesi, Arap Abecesi ve Latin Abecesi arasında gidip gelmektedirler. Rusça ve Kiril Abecesi'ne göre değiştirilen özgün isim ve özgün yer adlarını henüz değiştirme bilinç ve aşamasına da ulaşmamışlardır [**Sapharmurad Niyazov**: Sefer Murat Niyazioğlu, Cahar: Cevher benzeri]. Türkçe'nin diğer Ağız ve Lehçelerini kullanan özgür ve özgür olmayan Türk Ulusları şunlardır; Acarya Özerk Cumhuriyeti [Gürcistan], Abhazy Özerk Cumhuriyeti [Rusya Federasyonu], Azarbeycan, Çeçenistan Özerk Cumhuriyeti [Rusya Federasyonu], Dağıstan, İran Azerileri

[Kuzey İran Azerileri], Karadağ Azerileri, [Ermenistan işgalinde], Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Tataristan ve Kırım Tatar Özerk Cumhuriyeti [Ukrayna].

Arapça: Arapça Osmanlıca'nın en büyük kaynağıdır. Diğerleri de Farsça'dır. Ama Osmanlılar hem Arapça kökenli kelimeleri hem de Farsça kökenli kelimeleri eğip büküp başka biçimlere sokmuşlardır. Osmanlıca içindeki Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin hem okunuş hem de kullanım ve anlam olarak özgün biçimleri ile pek ilgisi yoktur.

Farsça: Farsça, Osmanlıca'nın diğer en büyük kaynağıdır. İlki Arapça'dır. Ama Osmanlılar hem Farsça kökenli kelimeleri hem de Arapça kökenli kelimeleri eğip büküp başka biçimlere sokmuşlardır. Osmanlıca içindeki Farsça ve Arapça kökenli kelimelerin hem okunuş hem de kullanım ve anlam olarak özgün biçimleri ile pek ilgisi yoktur.

Grekçe: Ellas, Helence, Rumca yada Yunanca demektir. Bugünkü konuşulan Yunanca'nın Grekçe ile pek ilgisi yoktur. Batı dilleri, Hıristiyanlığın etkisiyle neredeyse yarı yarıya Grekçe'den etkilenmiştir. Batıda Bilim, Sanat ve Teknoloji dili Latince ve Grekçe-Helence kökenli kelimelerden oluşunca Türkçe de haliyle Arapça ve Farsça'dan olduğu kadar Grekçe-Helence'den de etkilenmiştir.

Rumca: Osmanlı İmparatorluğu egemenlik alanında yaşayan Rumların, yani Roma İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesi sonralarında Doğu Roma [Bizans] İmparatorluğu'nun tebası, Grek-Helen yani Yunan kökenli ulusun kullandığı Grekçe'ye Osmanlılar Rumca demekteydiler. Rumca, Osmanlıca'yı sosyal yaşam, yeme-içme, tarımcılık, denizcilik, ticaret, kültür ve sanat olarak büyük oranda etkilemiş ama Osmanlıca da aynı biçimde Rumca'yı etkilemiştir. Osmanlıca'dan günümüz Türkçe'sine aktarılan Rumca kökenli bir çok kelime vardır.

Yunanca: Bugünkü Yunanca antik Grek-Helen Dili'nin devamıdır. Batılı dillerindeki kelimelerin neredeyse yarısı Grekçe-Helence kökenlidir. Batıda Bilim, Sanat ve Teknoloji dili Latince ve Grekçe-Helen kökenli kelimelerden oluşunca Türkçe de haliyle Arapça ve Farsça'dan olduğu kadar Grekçe-Helence'den de etkilenmiştir. Yunanca kökenli kelimelerin neredeyse tümü Fransızca üzerinden Türkçe'ye girmiştir.

Ermenice: Ermeniler Osmanlıların fetihlerle ilerlemeleriyle yaşadıkları yerlerden ayrılmamış ve I. Dünya Savaşı'na dek toplu biçimde Osmanlı topraklarında yaşamışlardır. Hem sosyal yaşamı hem de yükselerek Osmanlı Devleti'nin en üst kademelerine erişerek Türklerin dil ve kültürünü etkilemişlerdir. Türkçe'de yer alan bir çok Ermenice kökenli kelime vardır. İlk etkileşim Ermenice'nin Osmanlıca zürinde olsa da, zaman içinde Ermenice o denli Osmanlıca'dan etkilenmiştir ki, konuşulan yada yazılı Ermenice'nin bazı yerlerde Osmanlıca ile ifadesi söz konusu olmuştur.

Türkçe ve Osmanlıca'dan Konuk Kelime alma, deyim ve atasözünü kullanma, Dilbilgisi kurallarını kullanım ve Osmanlıca Abecesi'ni kullanma gibi etkileşim en fazla Ermenice'de

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

görölmüştür. Bu etkiler günümüzde varlığını korumaktadır.

İtalyanca [Venedikliler, Cenevizliler & Levantlar]: Latin kökenli bir dildir. Osmanlı İmparatorluğu evrelerinde denizcilik ve ticaretle uğraşan Cenevizliler [Genova] ve Venedikler [Venice], Osmanlılarla ilişkilerini sürdürmüş ve Osmanlı topraklarında ya kalmaya devam etmiş yada sonradan gelip [Levantlar, Levantenler] yerleşmişlerdir. Böylece Türkçe içinde var olan Denizcilik, Ticaret, Bankacılık, Balıkçılık, Makine ve Techizat isimleri doğrudan İtalyanca'dan Türkçe'ye aktarılmıştır. Bugünkü Levantanlar'ın bir kısmını da Cenevizliler ile Venediklilerin ve diğer İtalyanların torunları oluşturmaktadır.

Latince: İtaliçler bugün İtalyanların ataları. Roma İmparatorluğu'nun anadili ise ölü dil olan Latince'dir. Latince, sadece Vatikan Devleti tarafından kullanılmaktadır. Roma İmparatorluğu'nun büyümesi ve fetihlerle gelişmesiyle Latince ve Roma Kültürü, Avrupa Kıtası (İngilteer Adaları da dahil) ülkeleri, Orta Doğu, Küçük Asya ülkeleri üzerinde etkin olmuştur. Hıristiyanlığın Roma İmparatorluğu'nun resmi dini olması ve Hıristiyanlık merkezinin Vatikan'a bağlanması ile bu etki kökleşmiştir. Batı Dilleri'ndeki kelimelerin neredeyse yarısı Latin kökenli kelimelerden oluşur. Bazı diller ise doğrudan Latin kökenlidir: İtalyanca, Fransızca, İspanyolca ve Portekizce. Batıda Bilim, Sanat ve Teknoloji dili Latince ve Latin kökenli kelimelerden oluşunca Türkçe de haliyle Arapça ve Farsça'dan olduğu kadar Latince'den de etkilenemiştir.

Slavca: Osmanlıların Balkanlar'da Slav ve Güney Slav [Jugoslav] yani Sırp Ulsuları ile temas etmelerinden itibaren Slavca ve Sırpça bir biçimde Türkçe'ye girmeye başlamıştır. Aslına bakılırsa Slav kökenli ulusların Türkçe ile karşılaşmaları ilkin Çuvaşlar ve bugünkü Bulgarların ataları ile başlamıştır. Türkçe'de bir çok Slavca ve Sırpça kökenli kelime varken, söz konusu dillerde de bir çok Türkçe Konuk kelime mevcuttur.

Almanca: Cermen ve Toton kökenli bir ulus olan Almanlar her şeyleri ile Kıta Avrupası'na egemen olmuşlardır. Avrupa'da İngiltere'den Baltık ülkeleri ve doğuda Rusya'ya dek her yeri dil, kültür ve inanç olarak etkilemişlerdir. Almanların Osmanlı İmparatorluğu ile başlayan ilişkileri her yönden günümüzde de sürmektedir. Türkçe'de bir çok Almanca kökenli kelime bulunmaktadır.

İngilizce: Aslında İngilizce diye bir dil yok gibidir. Özgün Brotan diliyle yazılmış metinleri bugün İngilizler bile okusa anlayamaz. Adayı kasıp kavuran Normanlar ve Germanik uluslar adada inanç dünyası, kültürel ve yerel olarak herşeyi değiştirmişlerdir. İsimler, yer adları ve gündelim yaşama ait ne varsa! Bugünkü İngiltere bir Birleşik Krallık'tır. Her bir krallık ayrı ulus ve dillerden oluşmaktadır. İngilizce aslen Anglo-Sakson ve Kelt [İrlandaca] dillerinin karışımı olup Galce [Fransızca], İsveççe ve Almanca'dan karma bir dildir. İngilizce'nin diğer bölümü ise yarı yarıya Latince ve Grekçe-Helence kökenlidir.

İngiltere'yi akınları ve işgalleri ile kasıp kavuran Normanlar yani bugünkü İskandinav ulusları ama özellikle Danimarkalılar ve İsveçliler adayı her yönden etki ve baskı altında tutmuşlardır. Normanlardan başka İngiltere adalarında bugünkü Fransızlar'ın ataları yani Galler ve Cermenler de benzer istila ve yerleşimler gerçekleştirmişler ve adayı her yönden etkilemişlerdir. Ülkede yer alan bir çok yerleşim yerinin ismi köken olarak çoğunlukla ya Fransızca, İsveççe yada Almanca'dır. Türkçe'de bazı İngilizce kökenli kelime yer almaktadır.

Araplar: Türkler İslamı kabul ettikten sonra Arap dili, kültürü ve Müslümanlığın yoğun etkisi altına girdiler. Beylik ve sonraları Sultanlık çevresi her yönden bu etkiyi yaşadı. Arapça dilini alıp Osmanlıca Dili içinde başka biçimlere soktular. Sıradan halkın üstünde ise inanç dışında diğerlerinin etkisi pek keskin olmadı.

Farslar [Acemler, Aryanlar & İranlılar]: Müslümanlığın yayılması ile bu inanca giren ateştapar İranlılar dilleri, kültürleri ve gelenekleriyle Arapları ve Müslümanlığı etkilemişlerdir. Türkler de Arap dili, kültürü ve geleneklerinin etkisi kadar Fars dili, kültürü ve geleneklerinin da etkisinde kaldılar. Ancak Fars dilini alıp Osmanlıca Dili içinde başka biçimlere soktular. Farsça, sıradan halkın üstünde ise pek etkili olmamıştır.

Yunanlılar: Ataları Helen'lerdir. Tarihi adları Grek'tir. Yunanlılar kendilerine Hellas: Elen derler. Büyük İskender, İskender İmparatorluğu ile Helen dili, kültürü ve dini inancını Ege Denizi kıyılarından Küçük Asya, Afrika, Orta Doğu ve oradan İran ve ta Hindistan'a dek genişletmiştir. Büyük İskender ele geçirdiği her yerin adını, ulusların dillerini, inancını ve kültürünü yok etmiş, yerine her şeyi Helen Kültürü altında ezmiş ve herşeyi Helence'ye dönüştürmüştür. Büyük İskender parçalanan mirasını Roma İmparatorluğu'na devretmiştir.

Türkçe ve Diğer Diller ile Etkileşim: Türkler anaturtlarından ayrıldıkları analrdan itibaren yaşadıkları ve egemenlik sürdürdükleri yurt ve ülkelerde yaşayan kültürler ev dillerle sürekli bir etkileşim içinde olmuşlardır.

Türkçe'den Çince, Rusça, Ukraynaca, Farsça, Arapça, Latince, Ermenice, Kafkas Dilleri, Rumca ve Yunanca, Bulgarca, Rumence, Sırpça, Hırvatça, Arnavutça, Macarca önemli ölçüde etkilendiği ve bir çok Türkçe kökenli kelime bu dillere geçenken, karşılık olarak Türkçe de bu dillerden etkilenecek ve az yada çok sayıda konuk kelimeyi almış ve onları Türkçe içinde eğip bükmüş ve sindirmiştir.

Fransızca kökenli denilegelen ve aslında Latince ve Yunanca'nın karması olan ardı ardına eklennmiş kelime dizinleri dışında!

Türkçe'den en fazla Farsça, Ermenice ve Macarca etkilenirken, Türkçe de en fazla Farsça, Arapça, Latince (Cenevizce & Venedikçe) ve Rumca'dan etkilenmiştir. Osmanlı'nın son zamanlarından itibaren ise şaşırtıcı biçimde Fransızca ve kökeni ve aslı asla belli ve var olmayan İngilizce'den!

Bu arada bazı ilginçlikler de olmuş. Türkçe'den etkilenen dillerden Farsça, Rumca ve Latince

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Türkçe'den konuk kelime almış. Zaman içinde bu kelimeler o dillerden Türkçe'ye geri dönmüş ve Türkçe'ye geri dönen kelimelerin kökenleri, kelimeleri Türkçe'den konuk olarak alan dil kökenli olarak değerlendirilmiştir!

Sözlükteki ayırım! Hazırladığım bu sözlükte benzer hazırlanmış olan sözlüklerden ayrı olarak Konuk Kelimeler'in özgün yazılışları, transkripsiyonları ve özgün ve yüklenmiş anlamları ayrı Girdiler biçiminde yer almaktadır.

Yabancı Kökenli Kelimeler'in (Konuk Kelimeler) Girdi Biçimleri:

Kelimelerin kökenlerinin hangi dilden geldiği kısaltmalarla gösterilmiştir; **A**² [**Lat.**: **a**: **eksik**]:

Yazılışları aynı olan kelimelerden sonra yükseltilmiş sayısal sıralama kullanılmıştır; **A**¹ : & **A**² : gibi.

Konuk Kelimeler'in geliş biçimleri, varsa özgün dildeki yazılışları, Konuk Kelimeler'in Türkçe'ye Batı Dilleri üzerinden yada Türkçe'den geçiş transkripsiyonları ve varsa Türkçe'deki değişimleri [] içinde açıklanmıştır; **abli** [**Yun.**: **abli** [αβλή] > **Fra.**: **abli**]:

Kelimelerin hangi dilden Konuk Kelime olarak alındıkları konusunda tereddüt oluştuğunda ise, bu [?] işareti ile belirtilmiştir; **dağar** [**Rum.**: **dagari** [ταγάρι] > **Far.**: **dağar** ?]:

Kelimelerin anlamları bölümünde ise, sıralamada ¹⁾ bölüm olabildiğince, kelimelerin özgün anlamı ile doldurulmuştur. İzleyen sıralama maddelerinde ²⁾, ³⁾ vb ise kelimelere yüklenmiş diğer anlamlar açıklanmıştır; **A.D.** [**Lat.**: **Anno Domini**]: **ki.**, ¹⁾ *İsa'nın doğduğu yılda*, ²⁾ **İ.S.** yada **M.S.**.

Kelimelerin anlam bölümünün önünde yar alan [] içinde ise olabildiğince kelimelerin hangi Bilim Dalı, Alan ve Amaç ile kullanıldığı bilgisine yer verilmiştir; **abacı**: **i.**, [**Dokuma**] *aba üreten kişi yada esnaf*.

Kelimelerin Dilbilgisi olarak neyi karşıladığı bilgisi ise olabildiğince kısaltmalarla verilmeye çalışılmıştır; isim: **i.**, özel isim: **ö.i.**, birleşik isim: **b.i.**, isim tamamlaması: **i.t.**, sıfat: **s.**, fiil: **f.**, vb; **abdal** [**Arp.**]: **s.**, *gezgin derviş*.

Kısaltmalar I, Diller:

Afr.Y.d.: Afrika yerli Dili,
Alm.: Almanca,
Alt.: Altayca,
Ark.: Arkaik, Çokeski, Şimdilerde Kullanılmayan,
Arm.: Aramice,
Arp.: Arapça,
B.D.: Batı Dilleri,
Bal.: Balkarca,
Bel.: Belçikaca,
Bul.: Bulgarca,
Çek: Çekçe,
Çin.: Çince,
Çng.: Çingenece,
Çuv.: Çuvaşça (Bulgarların Türk ataları),
Dan.: Danimarkaca,
Erm.: Ermenice,
Esk.: Eski,

Esm.: Eskimo Dili,
Far.: Farsça,
Fen.: Fenikece,
Fra.: Fransızca,
G.A.Y.Dil.: Güney Amerika Yerli Dili,
G.A.YD.: Güney Afrika Yerli Dili,
Gag.: Gagavuzca,
Gür.: Gürcüce,
Hırv.: Hırvatça,
Hin.: Hintçe,
Hol.: Hollandaca,
İbr.: İbranice,
İng.: İngilizce,
İsp.: İspanyolca,
İsv.: İsveççe,
İtl.: İtalyanca,
Jap.: Japonca,
K.D.: Kelt Dili,
Kar.: Karyaca,
Kaz.: Kazakça,
Kel.: Keltçe, Galyaca.
Kır.: Kırgızca,
Krt.: Karayaca,
Kür.: Kürtçe,
Lat.: Latince,
Leh.: Polonyaca,
Mac.: Macarca,
Mal.: Malezyaca,
Mek.Y.D.: Meksika Yerlidili,
Moğ.: Moğolca,
Nor.: Norveççe,
Osm.: Osmanlıca,
Özb.: Özbekçe,
ÖzTür.: Öz Türkçe,
Por.: Portekizce,
Rom.: Rumence,
Rum.: Rumca,
Rus.: Rusça,
Sam.: Samice,
San.: Sanskritçe,
Sans.: Sanskritçe,
Sla.: Slavca,
Slo.: Slovence,
Soğ.: Soğdca,
Srp.: Sırpça,
Süm.: Sümerce,
Sür.: Süryanice,
Tat.: Tatarca,
T.C.: Türkçe Adlandırma,
Tib.: Tibetçe,
Toh.: Tohorca,
Ton.: Tongo Dili.
Trk.: Türkmence,
Trm.: Türkmence,
Tür.: Türkçe,
Türk.: Türkik, diğer Türk Dilleri,
Uyg.: Uygurca,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Yak.: Yakutça,
YTür.: Yeni Türkçe,
Yun.: Yunanca,
Zaz.: Zazaca (Kürtçe'nin bir ağzı),
Kısaltmalar II, Bilim Dalları:
Arapça, Farsça, Batı Dilleri, Rumca,
Yunanca ve Latince üzerinden
Türkçe'ye giren Bilim Dalları'nın
Türkçe karşılıkları;
Anatomi: Bedenbilim, Bedenbilimi.
Astroloji: Yıldızbilim, Yıldızbilimi,
Bakteriyoloji: Bakteribilimi,
Biyoloji: Yaşambilim, Yaşambilimi,
Botanik: Bitkibilim, Bitkibilimi,
Nebatat.
Coğrafya: Evrenbilim, Evrenbilimi,
Edebiyat: Yazın,
İnşaat: Yapı,
Geometri: Yerölçümleme,
Grammer: Dilbilgisi,
Hematoloji: Kanbilim, Kanbilimi,
Jeoloji: Yerbilim, Yerbilimi,
Matematik: Sayıbilim, Sayıbilimi,
Muhasebe: Saymanlık,
Nahiv: Dilbilgisi ?
Ornitoloji: Kuşbilim, Kuşbilimi,
Patoloji: Dokubilim, Dokubilimi, ?
Psikoloji: Ruhbilim,
Sarf: Dilbilgisi,
Sosyoloji: Budunbilim, Budunbilimi,
Üroloji: İdraryolları Bilimi, Bevliye,
Zooloji: Hayvanbilim, Hayvanbilimi,
**Kısaltmalar III, Dilbilgisi
Tanımları:**
Bağlaç [?, Conjunction]: *b.*,
Birleşik İsim [?, Compound Name]: *b.i.*,
Edat [İlgeç, Participle]: *e.*,
Emir [Komut, Imperative]: *k.*,
Etken Fiil [Eylem, Verb Transitive]: *e.f.*,
Ettirgen Fiil [Eylem, Verb Intransitive]:
et.f.,
Fiil [Eylem, Verb]: *fi.*,
Fiillimsi [?, ?]: *fl.*,
İsim [Adıl, Noun]: *i.*,
İsim Tamamlaması [?, ?]: *i.t.*,
Kısaltma [?, Abbreviation & Abbr.]: *kl.*,
Önek [?, Prefix]: *ö.e.*,
Özel İsim [İsmi Mahsus, ?]: *ö.i.*,
Sıfat [?, Adjective]: *s.*,
Sonek [?, Suffix]: *s.e.*,
Ünlem [Nida, Şaşma Sözü, ?]: *ü.*,
Zarf [?, Pronoun]: *z.*,

===== **A** =====

A¹: Türk Abecesi'nin ilk harfi.
A² [Lat.: a: eksik]: *ö.e.*, Latince'de *-sız, -süz, -suz, -süz;* anlamında bir önek.

A³ [Yun.: [a] eksik]: *ö.e.*, Yunanca'da ^{1.)}
olumsuzluk, ^{2.)} *-sız, -süz, -suz, -süz;*
anlamında bir önek.
A.D. [Lat.: Anno Domini]: *kl.*, ^{1.)} İsa'nın
doğduğu yılda, ^{2.)} *İ.S.* yada *M.S.*
A.M. [a.m.] [Lat.: Ante Meridien]: *kl.*,
öğleden önce.
A.P.¹: *kl.*, Adalet Partisi. Demokrat
Parti'nin (DP) devamıdır. 12 Eylül
1980 Askeri Darbesi sonrası
kapatılmıştır. Günümüzdeki devamı
parti DYP'dir.
A.P.²: *kl.*, (A)ssociated (P)ress: Birleşik
Basın, uluslararası bir haber ajansı.
A.Ş.: *kl.*, Anonim Şirketi, [SA: Society
Anonimous].
AA: *kl.*, (A)nadolu (A)jansı.
ab¹ [Far.: āb]: *ö.e.*, ^{1.)} aqua, ma, su,
[Ab-ı hayat: yaşam suyu], ^{2.)} çekicilik,
güzellik, tazelik, ^{3.)} acıma, ^{4.)}
alışkanlık, davranış, döngü, moda,
tarz, usul, yordam, yol,
ab² [Arp.: āb]: Ağustos ayı.
ab³ [Lat.]: Latince'de *ab-*; *ö.e.*, ^{1.)} *-den,*
-dan ^{2.)} bir şeyden anlamına
anlamında bir önek.
ab(s) [Lat.]: *bak. ab*³.
ab?ka: *i.*, bir ağaç türü.
aba: *i.*, [Dokuma] ^{1.)} kalın kaba kumaş,
^{2.)} bu kumaştan yapılmış palto
benzeri üstlük.
abacı: *i.*, [Dokuma] aba üreten kişi yada
esnaf.
abad [Far.: ābād]: *bak. abat.*
abadi¹ [Far.: abādī]: *i.*, yarı mat,
sarımsı değerli bir kağıt.
abadi² [Far.: abādī]: *i.*, bolluk,
zenginlik.
abaka [Halkdili]: *i.*, ^{1.)} amca, ^{2.)} bir ağaç
türü.
abaküs [Yun.: abax [ābakaç] > Fra.:
abacuse]: *i.*, hesap boncuğu.
abani [Halkdili]: *i.*, [Dokuma] sarı renkli
bir ipekli kumaş.
Bağlaç: [Dilbilgisi] tek başına anlamı
olmayıp cümleleri bir birine bağlayan
kelime, [Conjunction].
abanma: *f.*, dayanma, yaslanma.
abanmak: dayanmak, yaslanmak.
abanos: *bak. abanoz.*
abanoz [Far.: abnoz > Rum.: ebonos
[έβενοç]]: *i.*, ^{1.)} [Bitkibilim: *Diospyros*
ebenum] sert siyah tahtası olan ağaç,
^{2.)} bu ağaçtan siyah renkli tahta.
abassare [Lat.]: *f.*, alçaltmak.
abaşo [İtl.: abasso]: *i.*, ^{1.)} alt, alttaki,
aşağıya, ^{2.)} gemiyi karaya bağlama.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

abat [Far.: *âbâd*]: *i.*, ^{1.)} bayındır, imar, mamur, ^{2.)} abad, bolu, il, kent, medine, polis, site, şehir, vilayet, [Celalabad, İslamabad, Eceabat].

abax [Yun.: *ἀβακας*]: *i.*, antik sayma boncuğu.

Abaza: *ö.i.*, Abhazya halkından olan.

abazan [*habazan*]: [Argo] cinsel yönden aç olan kişi.

abbas [Arp.]: ^{1.)} *i.*, aslan, ^{2.)} sert yapılı kişi, ^{3.)} [A] *ö.i.*, arslan gibi yürekli anlamında bir erkek adı.

Abbasiler [Far. + İer]: *ö.i.*, ^{1.)} Bir İranlı Müslüman beylik, ^{2.)} Türklerin Müslümanlığı kabul ettiği beylik.

abbaz [Far.: *ab + bâz > abbâz*]: su cambazı,

ABD: *kt.*, (A)merika (B)irleşik (D)evletler: **USA** [The Unidet States of America].

abdal [Arp.]: *s.*, gezgin derviş.

abdest [Far.]: **bak. abdes.**

abdomen [Lat.]: *i.*, ^{1.)} batin, karın, ^{2.)} bedenin batin yada karın bölgesi.

Abdul [Arp.]: **Abdullah**'ın kısaltması.

Abdullah [Arp.]: ^{1.)} *i.t.*, Allah'ın kulu, ^{2.)} Allah'ın kulu anlamına bir Müslüman ve Türk erkek adı, kısaca **Apo**.

Abdüllatif [Arp.]: ^{1.)} ? ^{2.)} *ö.i.*, bir erkek adı.

Abece: *i.*, Alfabe.

aberasyon [Fra.: *aberration*]: *i.*, sapınç.

abes [Arp.]: *s.*, akla aykırı.

Abhazya: *ö.i.*, Kafkasya'da özerk bir Türk Cumhuriyeti.

abikevser [Arp.: *ab-ı kevser*]: *i.t.* & *i.*, cennetteki ırmak.

abi: [Argo] ^{1.)} *kt.*, ağabeyin kısaltılmışı, ^{2.)} *i.*, büyük erkek kardeş, ağa, ağabey, aka.

abide [Arp.: *âbide*]: *i.*, anıt.

abidevi [Arp.: *âbidevi*]: *s.*, anıtsal.

abilitas [Lat.]: *s.e.*, Latince'de *-abilitas*; ^{1.)} bir oluş, bir güç, ^{2.)} kabiliyet, yetenek anlamına gelen bir sonek.

abis [Yun.: *a + byssos* [*ἀβυσσος*] > Fra.: *abysses*]: ^{1.)} *s.*, dipsiz, ^{2.)} *i.*, okyanusun en derin bölümü.

abla: *i.*, büyük kız kardeş.

ablak [Arp.: *ablâk*]: *s.*, yayvan yüzlü.

ablatus [Lat.]: aktarılan, kalan, diğer tarafa aktarılan.

ablatya [Yun.: *apladiá* [*απλαδία*,] > Tür.]: *i.*, [Denizcilik] bir balık ağı.

abli [Yun.: *abli* [*αβλή*] > Fra.: *abli*]: *i.*, ^{1.)} ? ^{2.)} [Denizcilik] bir gemi donanımı.

abluka [İtl.: *a blocco*]: *i.*, ihata, kuşatma, muahsara.

abnuz [Far.]: **bak. abanoz.**

abolere [Lat.]: *f.*, harab etmek, imha etmek, mahvetmek, yoketmek.

abondone [Fra.: *mettre a bondon* > Fra.: *abondoné*]: ^{1.)} yenilgiyi kabullenme, ^{2.)} [Boks] yenilen boksör.

abone [Fra.: *abonné*]: *i.*, sürekli kullanıcı.

aborda [İtl.: *ad + bordo > abbordare > abborda*]: [Denizcilik] teknenin yanını vererek kıyıya yanaşması.

aboriri [Lat.]: *f.*, ^{1.)} başaramamak, boşa çıkmak, ^{2.)} çocuk düşürmek, düşük yapmak.

abra [Arp.: *farah > dara > Rum.*]: *i.*, bir kabın ağırlığı, dara, denge.

abrama [Halkdili]: *i.*, idare, yönetim.

abraş [Arp.: *ebreş*]: *s.*, ala renkli, karışık renkli.

abril [Halkdili]: *i.*, Nisan.

absentia [Lat.]: ^{1.)} gıyap, hazır olmama, yokluk, ^{2.)} *in absentia*: gıyabında, hazır bulunmadan, yokluğunda.

absorbe [Lat.: *ab + sorbere > Fra.: absorbé*]: emme, mas, soğurma.

absurdus [Lat.]: duyulmuş, görülmüş şey değil.

absürt [Lat.: *absurdus > Fra.: absurd*]: *z.*, anlamsız, manasız, saçma.

abu [Halkdili]: *ü.*, şaşma sözü.

abuhava [Arp.: *ab-u hava*]: *i.*, iklim, mevsim.

abuhayat [Arp.: *ab-u hayat*]: *i.t.*, bengisu, hayat suyu, sonsuzluk suyu, yaşam suyu, [*aqua vitae*].

abuli [Yun.: *a + (oulesthai) boulē > aboulia* [*ἀβουλία*] > Fra.: *aboulie*]: [Ruhbilim] ^{1.)} iradenin azalması yada tamamen yok olması, ^{2.)} apati, irade yitimi.

abusus [Lat.]: kötü kullanılan, yanlış kullanılan.

ac [Yun.: ? > İng.: *-ac*; & Fra.: *-aque*]: *s.e.*, İngilizce'de *-ac*, Fransızca'da *-aque*; ^{1.)} *-ile ilintili* [*cardiac*: kalple ilgili], ^{2.)} *-den etkilenmiş* [*maniac*: manyak] anlamında bir sonek.

acaib [Arp., *acibe*'nin çoğulu]: **bak. acayip.**

acantha [Yun.: ?]: *i.*, diken, iğne.

acar ¹ [Arp.: *â'cer*]: *s.*, atılğan, gözüpek.

Acar ² : *ö.i.*, Gürcistan'a bağlı Acarya Özerk Cumhuriyeti'nden olan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Acarya: *ö.i.*, Gürcistan'da bir Özerk Türk Cumhuriyeti.

acayip [Arp.: *acaib*]: *s.*, yabansı.

ace¹ [İng.: *ace*]: *i.*, tenisten servis atma.

ace² [Fra.]: *i.*, favori, gözde.

acele [Arp.]: *z.*, çabucak, tez olarak.

acelecilik [Arp. + *cilik*]: telaş.

Acem [Far.]: Aryan, Farisi, Fars kökenli, İranlı, Pers.

Acem kürdi: Türk Müziği'nde bir makam.

acemborusu [*acem borusu*]: [Bitkibilim: *Campsis radicans*] odunsu bir sarmaşık türü.

acemi [Arp.: *acemî*]: 1.) Araplar için İranlı yada İran'dan gelenler, 2.) kaba bir Arapça konuşan kişi, 3.) barbar, ilkeli iptidai 4.) Arap olmayanlar, Araplara yabancı olanlar, 5.) [Arapça'daki bu anlamların karşımı olarak, Türkçe'de] deneyimsiz, toy.

acemilik [Arp. + *lik*]: deneyimsizlik, toyluk.

acente [Lat.: *agente*]: [Ticaret] 1.) birisi adına iş yapan, 2.) vapur ortaklığı, 3.) banka şubesi, 4.) komisyon karşılığı aracılık yapan.

acer¹ [Arp.: *Hacer* > *â'cer*]: **bak. acar.**

acer² [Lat.]: 1.) acı, keskin, sert, sivri, 2.) canlı, kuvetli, şiddetli, yoğun, 3.) akıllı, gözü açık, zeki.

acerbare [Lat.]: ekşileştirmek, acı tat vermek.

acerbis [Lat.]: acı, ekşi.

acetum [Lat.]: sirke.

aceze [Arp.: *âciz*'in çoğulu]: düşkünler, [Darülaceze: Düşkünler Yurdu].

acı: 1.) ağrı, balkı, sancı, sızı, 2.) elem, keder, üzüntü, 3.) matem, yas, 4.) tat olarak, tatlı karşıtı.

acıbadem¹ [*acı badem*]: *b.i.*, acıpayam.

Acıbadem² [*acı badem*]: *b.i.* & *ö.i.*, İstanbul'da bir semt adı.

acıbakla [*acı bakla*]: [Bitkibilim: *Lupinus*] ?

acıklı: 1.) dokunaklı, içli, 2.) elim.

acılı: 1.) ağırlı, sızılı, 2.) elemli, kederli, üzüntülü, 3.) tat olarak acısı olan.

acıma: aman, insaf.

acımak: 1.) aman vermek, insaf etmek, kıyamamak, 2.) ağrı vermek, sızı vermek, ~ **durumda olan**: elim.

acımasız: amansız, gaddar, insafsız, kıyıcı.

acımık [Halkdili]: [Bitkibilim: *Cephalaria syriaca*] 1.) yıllık bir bitki, 2.) belemir, mavikantaron, peygamber çiçeği.

acıpayam¹ [*acı payam*]: *b.i.*, acıbadem.

Acıpayam² [*acı payam*]: *b.i.* & *ö.i.*, Türkiye'de bir yer adı.

acırga [Halkdili]: [Bitkibilim: *Armoracia Lapathifolia*] bayırturpu, karaturp, yabanturpu, yabani lahana.

acısız: 1.) ağrısız, sızısız, 2.) elemsiz, kedersiz, üzüntüsüz, 3.) tat olarak.

acıbe [Arp.: *acıbe*]: garip, görülmemiş şey, ilginç.

acicula [Lat.]: küçük iğne.

acidus [Lat.]: ekşi.

acil [Arp.: *âcîl*]: acele, acul, alaminüt, çabuk, ivedi, süratle, tez, ~ **servis**: [Hastane] kanamalı ve ölümcül hastalar bölümü, [Emergency].

aciz [Arp.: *âcîz*]: güçsüzlük.

acizane [Far.: *âcizane*]: 1.) değersiz, sıradan, 2.) pek sıradan olarak.

acris [Lat.]: keskin, keskin kenarlı yada uçlu.

actas [Lat.]: ömür, yaş, zaman uzunluğu.

actis [Yun.: [ακτις]]: ışın, şua.

actuarius [Lat.]: katip, yazman.

acube [Arp.]: 1.) alışılmadık, tuhaf, 2.) tuhaf kimse.

acuere [Lat.]: batmak, keskinleştirmek.

acul [Arp.: *acûl*]: acil, alaminüt, çabuk, ivedi, süratle, telaşla, tez.

aculeus [Lat.]: 1.) arı iğnesi, diken, iğne, 2.) acıma, batma, canını yakma.

acumen [Lat.]: diken, sivri bir şey, uç.

acur [Arp.: *acûr*]: 1.) tüylü bir hıyar türü, 2.) olgunlaşmamış acı tadlı hıyar, 3.) bir tür kavun.

acus [Lat.]: iğne.

acuta [Lat.]: haşin, sürekli, şiddetli.

acutus [Lat.]: batıcı, delici, sivri uçlu.

acyo [İtl.: *agio*]: [Ticaret] para farkı, prim.

aç: 1.) *s.*, fakir kişi, karnı doymamış, 2.) haris.

açalya [Rum.: *aseleos* [αζαλέα] > Fra.: *azelea*]: [Bitkibilim: *Azelea*] farklı renklerde açan bir süs ağaççığı, çiçekli bir bitki.

açar: anahtar, açkı, çilingir.

açelya [Yun.]: **bak. açalya.**

açgözlü: aç, haris.

açgözlülük: hırs, tamah.

açı: [Geometri] zaviye.

açık: 1.) aleni, aşık, ayan, bariz, belirgin, belli, kapalı olmayan, kesin, meydanda, ortada, sarıh, 2.) eksik, gedik, 3.) [denizde] karadan uzakta,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

açığa çıkartma: faş, **açığa çıkmış:** afişe,
açıkarttırma: mezat.
açıkgöz: gözüaçık, sak, uyanık.
açıkgözlülük: akıl, basiret, bude, ihtiyat, sağduyu, sağgörü.
açıklama: ^{1.)} beyanat, demeç, izah, ^{2.)} beyan, deklarasyon, ifade, ^{3.)} ifşaat, itiraf.
açıklamak: ^{1.)} beyan etmek, bildirmek, haber vermek, ilan etmek, ^{2.)} beyan etmek, deklare etmek, ifade etmek.
açıklamalar: ifşaat, izahat.
açıklanmış: deklare, ilan edimiş.
açıksaçık: müstehcen.
açıktan: ^{1.)} bir şeyin uzağından, ^{2.)} elaltında, gizlice.
açıölçer: [Yıldızbilim] seksant.
açkı: açar, anahtar, çilingir.
açma: ^{1.)} yağlı çörek, kete, ^{2.)} ormanlık alanda ekilebilir tarla oluşturma.
açmaz: içinden zor çıkılan durum, karmaşık durum, dilema.
ad ¹ [Far.]: isim, nam, nom, şan, ün, ünvan, ~ **çekme:** çekilş, keşide, kura, ~**a yazılı:** nominal, ~**geçen:** bilinen, mahut.
ad ² [Lat.]: Latince'de ad-; -a ya, -e ye, bir şeye, anlamında bir önek.
ad hoc [Lat.]: ^{1.)} buna dair, ^{2.)} özel bir aça yada konu için oluşturulan.
ada: ^{1.)} [Evrenbilim] suyla çevrili kara parçası, ^{2.)} [Kent] büyük parsel parçası, ^{3.)} [Kadastro]: Parsellerden oluşan büyük arsa, ^{4.)} yapılar topluluğu, ~**lar takımı:** takımada,
denizde ~: cezire,.
adab [Arp.: *âdab*]: **bak. adap.**
adad [Arp.: *âdad*, *aded*'in çoğulu]: birimler, taneler.
adak: [İslam] nezir.
adal [Mal.]: birleştiren.
adale [Arp.]: [Bedenbilim] kas.
adalet [Arp.: *adâlet*]: ^{1.)} hak, hukuk, ^{2.)} türe, ^{3.)} [A] bir bayan adı, ~**le ilgili:** adli.
adali [Arp.]: [Bedenbilim] kasla ilgili.
adam [Arp.: *âdem*]: bay, erkek kişi, herif.
adamas [Yun.: [*ἀδάμας*]]: hoşgörüsüz, çok sert.
adamotu [adam otu]: *b.i.*, [Bitkibilim: *Mandragora officinarum*] karıkurutan.

Adana [Rum.: Uru Adania, Adanus, Adonis]: [01], Türkiye'de bir kent.
adap [Arp.: *âdab*, *edeb*'in çoğulu]: töre.
Adapazarı [Ada Bazar]: Marmara Bölgesi'nde Sakarya, [54] ilinin kent adı.
adapte [Lat.: *ad* + *aprare* > Fra.: *adaptée*]: uyarlama, uyarlanmış.
adaş [ad + *daş*]: isimleri aynı olan.
adavet [Arp.]: artniyet, buğz, düşmanlık, gazez, hasımlık, husumet, kin, kötüniyet, nefret.
aday: namzet.
addendum [Lat.: çoğulu: *addenda*]: bir şeye eklenen bölüm.
addicere [Lat.]: kabul etmek, onay vermek, razı olmak.
adem ¹ [Arp.]: Arapça'da ^{1.)} -sız, -siz, -suz, -süz, ^{2.)} var olmayan, yok, ^{3.)} eksik, gedik anlamında bir önek.
Adem ² [Arp.: *âdem*]: ^{1.)} ilk insan ve ilk peygamber, ^{2.)} Tüm Tek Tanrılı Dinler'de ilk insan. [Adam], ^{3.)} bir Müslüman ve Türk erkek adı. [Adam].
ademi [Arp.: *âdemi*]: insanlık, insanoğluyla ilgili, ilk insan.
aden ¹ [Yun.]: bez, gudde, torbacık.
Aden ² [Arp.]: Orta Doğu'da bir Arap ülkesi.
adenit [Yun.: *adenitida* [*ἀδενίτιδα*] > Fra.: *adénite*]: ?
adeps [Lat.]: ^{1.)} yağ, ^{2.)} şişman.
adese [Arp.]: büyüteç, lam, lup, mercek.
adet ¹ [Arp.: *âdet*]: ^{1.)} alışkanlık, ^{2.)} [kadınlarda] adet, aybaşı, aylık kanama.
adet ² [Arp.: *aded*]: birim, tane.
adeta [Arp.: *âdeta*]: ^{1.)} bayağı, sanki, ^{2.)} alışılmış olduğu üzere, ^{3.)} atın bir yürüyüş biçimi.
Adıl: [Dilbilgisi] zamir, [Subject].
adım: ^{1.)} yürüken iki bacak arası mesafe, ~ **aralığı:** fule, ^{2.)} gelişim, hamle.
Adıyaman [Arp.: *Hısn-ı Mansur*, *Hüsn-ü Mansur*, Osm.: *Vadi'l Emin* > *Vadi Leman* > *Adıyaman*]: [02], Türkiye'de bir kent.
adi [Arp.: *âdi*]: ^{1.)} adeta, basit, bayağı, sıradan, ^{2.)} bayağı, kötü.
adil [Arp.: *a'dl* [*عادل*] > *âdil*]: ^{1.)} a.) dengeli olma, eşit olma, eşit davranma, ^{b.)} değiştirme, düzeltme, ^{2.)} adaletli, eşit davranan, ^{3.)} [A] bu anlamda bir erkek adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

adile [Arp.: a'dl [عادل] > âdile]: 1.) adaletli, eşit davranan, 2.) [A] bu anlamda bir bayan adı.

adileşme [Arp. + leşme]: bayağılaşma.

adileşmek [Arp.: + leşmek]: bayağılaşmak.

adilik [Arp.: +лік]: bayağılık.

adisyon [Lat.: ? > Fra.: adition]: 1.) eklenti, 2.) [Ticaret] hesap, 3.) [Lokanta] hesap pusulası.

adiyos [İsp.: adios]: Allahaismarladık.

adiyö [Fra.: adieu]: Allahaismarladık, baybay, bye bye.

adjacens [Lat.]: yanına uzanma, yanında yatma.

adjicere [Lat.]: -eye eklemek, -eye ilave etmek.

adjuvare [Lat.]: yardım etmek.

adl [Arp.]: bak. **adil**.

adlar: esame, esami, isimler.

adli [Arp.: a'dl [عادل] > adli]: 1.) a.) dengeli olma, eşit olma, eşit davranma, b.) değiştirme, düzeltme, 2.) adaletle ilgili.

adliye [Arp.: a'dl [عادل] > adliye]: 1.) a.) dengeli olma, eşit olma, eşit davranma, b.) değiştirme, düzeltme, 2.) adaletle ilgili, 3.) adli kurum, [courthouse], 4.) Adalet Bakanlığı, 5.) Osmalılar'da II. Mahmut zamanında bir altın para.

adnatus [Lat.]: doğma, gelişme.

Adonis [Yun.: [Αδωνις]: 1.) Yunan Mitolojisi'nde Afrodite'nin aşık olduğu genç erkek, 2.) yakışıklı genç erkek.

adrenal [Lat.: ad + renal]: böbrek üstü bezi [adrenal gland].

adrenalin [Lat.: ad + renal > Fri.: adrenaline]: 1.) böbreklerle ilgili, böbreklere yakın, 2.) böbrek bezleri tarafından gizlenen yada bir ilaç kullanımında sentezlenen bir hormon.

adulari [Lat.]: dalkavukluk etme, yaltaklanma.

advenire [Lat.]: başa gelmek, karşılaşmak, yaşamak.

adventitus [Lat.]: ecnebi, dıştan gelen, yanabci.

adventura [Lat. çoğulu: adventurum]: başa gelen şey, yaşanmış şey.

adventurum [Lat. çoğulu: adventurum]: başa gelen şeyler, yaşanmış şeyler.

aedificare [Lat.]: bina etmek, dikmek, kurmak, inşa etmek, yapmak.

aegean [Rum.]: bak. **Ege**.

aeidein [Yun.: ?]: şarkı söylemek, şakılamak, terennüm etmek, türkü söylemek.

aeirein [Yun.]: yükseltmek.

aemulus [Lat.: ?]: benzetmeye çalışma, eşitlemeye uğraşma.

aequare [Lat.]: eşitlemek.

aequus [Lat.]: aynı, düz, eşit.

aer [Yun.: aër [αερ]]: hava.

era [Lat.]: bir zaman dilimi, dönem.

aero [Yun.: aër [αερο]]: Fransızca'da aero-; 1.) hava, havaya ilişkin, 2.) uçaklara ilişkin ve 3.) cama ilişkin anlamı taşıyan birleştirici bir önek.

aerobik [Yun.: aër + bios > [αεροβική] Fra.: aérobiqueae]: jimnastikli spor.

aerodinamik [Yun.: aër + dynasthai [αεροδυναμική] > Fra.: aérodynamique]: havanın itme gücüyle oluşan yada yapılan işler.

aerosol [Yun.: aër > [αερο] Fra.: aero + sol(ution)]: 1.) gazlarla çözülmeyen parçaların gaz içinde sıvı biçiminde tutulmaları, 2.) köpük yada sprey biçiminde kullanılmak için bazı sıvıların bir kutuya sıkıştırılması, 3.) bu biçimde diğer kullanımlar.

aestimare [Lat.]: 1.) değerini ölçmek, kıymet takdir etmek, paha biçmek, 2.) tahmin etmek, 3.) itibar etmek, kadrini bilmek, kıymetini bilmek, muteber tutmak, saymak, takdir etmek.

aestus [Yun.: ?]: 1.) akıntı, gelgit, med cezir, meddücezir, 2.) mevsim, saat, vakit, zaman, 3.) akış, cereyan, eğilim, istikamet, temayül.

aeturnus [Lat.]: ezeli ve ebedi, başlangıcı sonu olmayan.

aevum [Lat.]: çağ, devir, devre, yaş.

af: bağışlama.

afacan: yaramaz çocuk, yumurcak.

afak [Arp.: âfak, ufuk'un çoğulu]: ufuklar.

afaki [Arp.: afâki]: bitaraf, nesnel, objektif, tarafsız, yantutmaz.

afal [Kür.: aval > Far.]: dağınık, dandini, düzensiz, karışık, savruk, şaşkın, tarumar.

afallama [Kür. > Far. + lama]: şaşkınlık, şaşma.

afallamak [Kür. > Far. + lamak]: şaşmak.

afat [Arp.: âfât, âfet'in çoğulu]: afetler, yıkımlar.

afazi [Yun.: a + phanoi [αφασία] > Fra.: aphasie]: konuşma yitimi.

Afer [Lat.]: Afrikalı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

aferin [Far.: âferin]: bravo, yaşa.
aférist [Fra.: apherist]: dalavereci, dolandırıcı, spekülör, vurguncu.
afet [Arp.: âfet]: 1.) yıkım, 2.) [Mecazi: âfat] etkileyici kadın.
afetler [Arp. + Ier]: âfat, yıkımlar.
affedilmiş: bağışlanmış, muaf.
affetmek: bağışlamak.
affidavit [Lat.]: ant içmiş olan, yemin eden kişi.
affiliare [Lat.]: bir erkek evlat almak, nüfusuna kaydetmek.
affinis [Lat.]: bitişik, komşu, yakın.
afi [Rum.: afi [αφή], Argo > Tür.]: caka, çalım, fiyaka, gösteriş, racon.
afife [Arp.]: 1.) namuslu kadın, 2.) [A] bir bayan adı.
afili [Rum.: afi [αφή] + li, Argo]: cakalı, çalımlı, fiyakalı, gösterişli.
afis [?]: küçük gümüş balığı.
afiş [Fra.: afich]: duvar ilanı.
afişe [Fra.: afiché]: açığa çıkmış.
afitap [Far.: aftap'dan]: aftap, beyza. güneş, helio, sol, şems.
afiyet [Arp.: âfiyet]: esenlik, sağlık.
afoni [Yun.: a + phone [αφωνία] > Fra.: aphonie]: ses yitimi.
aforizm [Yun.: apo + horizein [αφορισμός] > Fra.: apherisme]: bir gerçeğin kesin ifadesi, atasözü, darbimesel, vecize.
aforos: [Rum.]: bak. aforoz.
aforoz [Rum.: apo + horisein [αφορισ] > aforismos > Tür.]: 1.) ? 2.) [Hiristiyanlık] bir cemaatle olan ilişkisini btirme, 3.) Hiristiyan cemaatinden kovma.
Afrika [Arp.: Afar > Lat.: Afer > Afri > Aprica > Africa Terra > Yun.: Apfrike]: 1.) adının Arapça **afar**: kum'dan, Kumlu yer anlamına Latince'ye geçtiği söylenir, 2.) Afrika kıtası, ~ **ağacı**: ?
Afro [Lat.: afer]: Batı Dilleri'nde Afro; 1.) Afrika ve 2.) Afrikalılara ilişkin anlamına bir önek.
Afrodit [Yun. > Fra.: Aphrodite [?]]: 1.) Yunan Mitolojisi'nde aşk ve güzellik tanrıçası, 2.) Roma'da Venüs karşılığı.
afrodiziyak [Yun.: Aphrodite [?] > Fra.: aphrodisiaque]: 1.) seksi duyguları arttırıcı, 2.) buna yönelik gıda ve içecekler.
afsun [Far.]: füsün, bağı, büyü, sihir.
aft [Yun.: aphtha [άφθα] > Fra.: aphte]: [Tıp] pamukçuk.
aftab: bak. afitap.
aftos: bak. aftoz.

aftoz [Rum.: avtos [αυτός], Argo]: cariyeye, gaco, halayık, kapatma, kuma, metres, nikasız kadın, odalık.
afyon¹ [Far.: afyun > Rum.: afioni [όπιον] > Tür.]: [Bitkibilim: **Opium**] uyuçturucu özsuya sahip gelincikgillerden bir bitki.
Afyon² [Far. > Tür.]: [03], Türkiye'de bir kent adı. [Eskilerdeki adı **Hapanuva** < **Akranium** > **Karahisar** < **Afyonkarahisar**].
aga: köyün zengini, ağa.
agah [Arp.: âgah]: 1.) bilgili, haberli, 2.) [A] bilgili, haberli anlamında bir erkek adı.
agamafobi [Yun. a + gamos + phobos [αγαμαφοβία] > Fra.: agamiphobie]: evlilik korkusu.
Agamemnon [Yun.: ?]: Yunan Mitolojisi'nden, Truva Savaşı'nda Yunan Ordusu'nun komutanı.
agami [Rum.: ? [?]]: [Kuşbilimi: ?] borazan kuşu.
aganta [İtl.: agguanta]: [Denizcilik] gemide zinciri tutma.
agar [Arp.: aġar]: haysiyetli, onurlu, şerefli.
agaragar [Mal. > Fra.: agaragar]: 1.) jelatin, jeloz, 2.) [Kimya] bir tür jelatin.
agat [İbr.: shbw > Yun.: > achates [?] > Lat.: achates > Fra.: agate]: bir tür yarı değerli taş, akik.
age [Lat.: aticum]: Batı Dillerinde –age; 1.) bir durum, hareket yada sonuç bildiren [usage: kullanım], 2.) bir miktar yada adet ile ilgili [acreage: dönüm miktarı], 3.) bir şeyin bedeli, ederi yada fiyatı [postage: gönderi ücreti] anlamlarında kullanılan bir sönektir.
ageirein [Yun.: [?]]: 1.) bir araya gelmek, kalabalık olmak, toplanmak, 2.) toplu biçimde konuşmak..
agel [Arp.]: kefiyeye bağlanır.
ager [Lat.]: alan, saha, tarla.
ageratos [Yun.: agēratos]: yaşlanmayan.
agere [Lat.]: 1.) davranmak, hareket etmek, işlemek, oynamak, rol yapmak, 2.) etmek, eylemek, hazırlamak, icra etmek, yapmak, 3.) gütmek, sürmek.
ageion [Yun.: ?]: 1.) kap, tas, 2.) tekne, gemi, 3.) damar, kanal, su yolu.
aggredi [Lat.]: akın yapmak, hücum etmek, saldırmak.
agio [Lat.]: rahat, teklifsiz.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

agitato [İt.]: [Müzik] coşkulu müzik.

agnostik [Yun.: a + gignoshein [αγνωστικός] > Fra.: agnostique]: 1.) olanaksız olduğun inanan, 2.) Tanrı'nın varlığını kabul etmeyen.

agnozi [Yun.: a + gignoshein [αγνωσία] > Fra.: agnosie]: tanrının varlığına inamama.

agogos [Yun.: agōgos (?)] : baş, bey, önder, şef, yönetici.

agon [Yun.: agōn (?)] : bir karşılaşma, müsabaka, yarışma.

Agop [İbr. > Erm.]: 1.) 2.) bir Ermeni erkek adı, [Yakup, Jacob,].

agora [Rum.: ageirein > agora [αγορά]] : halk meydanı, pazar yeri.

agos [Erm.]: saban yada pulluğun toprakta açtığı karık, egos.

agrafe [Fra.]: 1.) çengel, kanca, 2.) çengelli iğne.

agrafi [Yun.: a + graphein [αγραφία] > Fra.: agraphie]: yazı yazma yitimi.

agraman [Fra.: agrement]: [Dış Politika] elçilik uygunluk belgesi.

agrandizör [Fra.: a + grandir > agrandiseur]: [Analog Fotoğrafçılık] büyülteç.

agronami [Yun.: agros + nemein [αγρονομία] > Fra.: agronomie]: 1.) tarım bilgisi, 2.) hasat üretimi yönetim ve bilimi, 3.) Ziraatçılık.

agros [Yun.: αγρος]: alan, saha, tarla.

ağ: 1.) örümcek ağı, ~ **örgü**: dantela, 2.) şebeke, 3.) balık ağı, **balık ~ı**: Ablayta, Alkarna, Difana, Apoşi, Saçma, Tor, Trata, Trol, Uzatma, **bir balık ~ı**: ablayta, **bir tür balık ~ı**: uzatma, **büyük gözlü ~**: apoşi, **çok gözlü ~**: tor, **deniz dibi tarama ~ı**: alkarna, **serpme ~**: saçma, **torbalı balık ~ı**: trata, **üç katlı balık ~ı**: difana,

ağa: abi, ağabey, aka.

ağabey: abi, ağa, aka.

ağaç: yıllanmış bitki. ~ **kolu**: dal, ~

türleri: Abaka, Akağaç, Akaju (Maun), Akmeşe, Alaçam, Ananas, Bakkam, Çam, Çınar, İhlamur, Kanada Kavağı, Karaağaç, Kavak, Kavlan, Kestane, Kızılçık, Kocakariyemişi, Maun (Akaju), Meşe, Sedir, Sarımeşe, Servi, **büyük orman ağacı**: sekoya, ~**taki buz tabakası**: kırç, ~**tan yapılmış gürz**: tomak, ~**tan yapılmış**: ahşap, **bir ~ türü**: boabap, **bir Afrika ağacı**: eko, **içten çürümüş ~**: ardak, **kırmızı boya ağacı**: bakkam, **kuruyup dökülmüş**

~ **yaprağı**: gazel, **meyve ~ları**:

Armut, Ayva, Badem, Ceviz, Döngel (Muşmula), Dut, Erik, Fındık, Greyfurt, İncir, Karadut, Kayısı, Kızılçık, Kiraz, Poratakal, Mandalina, Muşmula (Döngel), Muz, Şeftali, Vişne, Zerdali, **uzun biçilmiş ~**: tahta,

ağaççık: küçük ağaç. **çiçekleri kokulu bir ~**: yasemin, **çiçekli bir**

~: açalya,

ağaççileği [ağaç çileği]: [Bitkibilim: Rubus idaeu] ahududu.

ağaçküşesi [ağaç küpesi]: [Bitkibilim: Althea officinalis] hatmi çiçeği.

ağan: ağma, akanyıldız, göktaşı, meteor, meteortaşı, şahap.

ağar [Arp.]: haysiyetli, onurlu, şerefli.

ağda [Arp.: akide]: limonlu şeker eriyiği.

ağdalı [Arp. + ı]: anlaşılması güç ifade.

ağı: ağu, ot, sem, zehir, ~ **çiçeği**: zakkum.

ağıl 1 : 1.) başüstünde olduğuna inanılan düşsel dairesel ışık, arkaç, ayla, hale, 2.) küçükbaş hayvan barınma yeri, **küçük ~**: kü?, ~ **resmi**: Osmanlı'da küçükbaş hayvan vergisi, **duvar ~ı**: kom,

ağınmak: (at vb) toz toprak içinde yuvarlanmak

ağır: 1.) kiloca baskın, 2.) aheste, yavaş, 3.) kalın, künt, 4.) [Mecazi] okkalı.

ağır ayak [Halkdili]: s., gebe, hamile, yüklü.

ağırbaşlı: onurlu, vakur.

ağırbaşlılık: vakar, vakur.

ağırlık: i., sıklet, ~ **kaldırma**: halter.

ağış: yukarı çıkma, yükselme.

ağıt: i., 1.) ölü arkasından ağlama, mersiye, 2.) ölünün iyi atraflarını dillendirme ve üzülme,

ağız: i., 1.) [Bedenbilim] kafanın ön yüzünde beslenme ve nesefs alma boşluğu, fem, 2.) aksan, şive, 3.) dil, lehçe, lisan, 4.) bardak, bıçak benzeri nesnelere uç kısmı, ~ **kavgası**

etmek: dalaşmak, polemik yapmak, ~ **otu**: yem, **ağız kalabalık**: farfara,

ağızına kadar dolu: lebaleb,

ağızotu: top ateşleme maddesi

ağlama: inleme, nale.

ağlamak: inleme, zırıldamak, **sürekli ~**: zırıldamak.

ağlatı: dram, drama, trajedi.

ağlayan: inleyen, nalan, zırıldayan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ağma: [Yıldızbilim] ağın, akanyıldız, göktaşı, meteor, meteortaşı, şahap.
ağraf [Fra.: agrafe]: 1.) çengelli iğne, 2.) [Giyim] kopça, düğme.
ağrı 1 [ÖzTür.: agrig]: 1.) bedeninin herhangi bir yerinin ağrması, 2.) [Tıp] acı, balkı, sancı, sızı, **hafif** ~: sızı, ~
kesici bant: yakı, **sırt** ~sı: lumbago.
Ağrı 2 [Şorbulak, Karakilise, Karaköse, Ağrı]: [04], Türkiye'de Doğu Anadolu'da, İran-Azarbeycan sınırında bir kent.
Ağrı Dağı [Erm.: Ararat, Arp.: Gem-i Cudi, Ararat > Aran > Ağrı]: Ağrı kentindeki Türkiye'nin yüksek dağlarından birisi.
ağu [Ark.]: ağı, ot, sem, zehir.
Ağustos [Lat.: Augustus]: 1.) etkileyici, hayranlık uyandırıcı, 2.) 31 gün çeken 8. ay, Ab, 3.) İlk Grogeryan Takvimi'nde ve sonrakilerde Roma'nın ilk komutanına saygı ve hürmet için.
ağustosböceği: [Hayvanbilim: Cicade]:
ağuş [Far.]: kucak.
ah: beddua, ilenme, lanet.
ahali [Arp.]: cumhur, halk.
ahar [Far.]: kağıt cilası.
ahbab [Arp.]: bak. **ahbap**.
ahbap [Arp.: ahbab]: sevilen kimse.
ahenk [Far.: aheng]: armoni, uyum.
aheste [Far.: aheste]: ağır, yavaş.
ahfad [Arp.]: bak. **ahfat**.
ahfat [Arp.: ahfād]: soy, torunlar.
ahır [Rum.: achouri > ahuri [αχούρι] > Tür.: ahır]: hayvan damı.
Ahıska [? & Gür.: Axalcixe]: Gürcistan toprakları içinde bir Türk devleti.
ahi [Arp.]: Ahilik yandaşı.
ahid [Arp.: ahid]: bak. **ahit**.
ahilik [Arp. + lık]: Ahilerle ilgili, ~
yandaşı: Ahi.
ahir [Arp.: ahr > ahir [آحِر]]: son.
ahiren [Arp.: ahiren]: son zamanlarda.
ahiret [Arp.: ahiret, Din]: öbür dünya.
ahit [Arp.: ahid]: anlaşma, antant, antlaşma, akit, kontrat, mukavele, mutabakat, pakt, sözleşme, **Eski Ahit** [Old Testament, Hıristiyanlık]: Eski İncil, **Yeni Ahit** [New Testament, Hıristiyanlık]: Yeni İncil.
ahize [Arp.: ahize]: almaç, alıcı.
ahkam [Arp.: ahkām, hüküm'ün çoğulu]: hükümler, kararlar.
ahlak [Arp.: ahlāk]: 1.) etik, moral, 2.) etik yada moral değerleri, 3.) davranış, edim, hareket, haslet, husisiyet, huy, karakter, mizaç, nitelik, özellik, tabiat, vasıf, yaratılış.

ahlaki [Arp.: ahlakī]: etik.
ahlat [Rum.: achladi > achladia [αχλαδιά, αχλαδιά] > Tür.]: yaban armudu.
ahmak [Arp.: ahmāk]: andaval, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, bön, budala, ebleh, enayi, mankafa, salak, savak.
ahmaklık [Arp. + lık]: andavallık, anlayışsızlık, aptallık, avanaklık, budalalık, bölünük, delilik, enayilik, hamakat, salaklık, savaklık, dimağ zayıflığı.
ahmed [Arp.]: bak. **ahmet**.
ahmet [Arp.: ahmed]: 1.) 2.) [A] bir erkek adı.
ahraz [Halkdili]: dilsiz, lal.
ahret [Arp.: ahiret > Tür.]: ölümden sonraki dünya, ölüm sonrası yaşam.
ahretlik [Arp. + lık]: beslek, hizmetçi.
ahşab: bak. **ahşap**.
ahşam [Far.]: bak. **akşam**.
ahşap [Far.: ahşāb]: ağaçtan yapılmış.
ahtapot [Rum.: chtapodi [χταπόδι] > okto + pus > oktopodion [οκταπόδιον]: 1.) sekiz ayak, 2.) [Balıkçılık: *Octopus vulgaris*] üzerinde vantuzlar bulunan sekiz kollu bir deniz canlısı.
ahu [Far.: āhu]: 1.) [Hayvanbilim: *Gazella dorcas*] ahu, ceren, ceylan gazel, gazella, karaca, 2.) ö.i., [A] bir bayan adı.
ahududu [ahu dudu]: [Bitkibilim: *Rubus idaeus*] ağaç çileği.
ahval [Arp.: ahvāl, hal'in çoğulu]: durumlar, haller.
aidat [Arp.: aidāt]: ödenti.
aierein [Yun.: ?]: ayağa kaldırmak, kaldırmak, yükseltmek.
aigis [Yun.: ?]: Yunan Mitolojisi'nde Zeus'un kalkanı.
ail [Arp.]: 1.) eş, karı, yada çocuklarını geçindiren, 2.) fakir, yoksul.
aile [Arp.: ail'den]: [Budunbilim] 1.) eş, karı, 2.) eş ve çocuklar, familya.
aio [Lat.]: ben söylüyorum.
aion [Yun.: aiōn: ?]: çağ, dönem, yaş.
â'isha [Arp.]: o yaşıyor.
aisthetes [Yun.: aisthētēs: ?]: anlayan, işten anlayan, kavrayan.
aithein [Yun.: ?]: yanmak, yakmak.
aithiops [Yun.: ?]: gözüm yanıyor.
aitho [Yun.: ?]: yanıyorum.
aitia [Yun.: ?]: gerekçe, neden, sebep.
ajan [Lat.: agere > Fra.: agent, Dış Politika]: casus, hafiye.
ajans [Lat.: agere > Fra.: agence]: haber bülteni.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ajitasyon [Lat.: *agere* > Fra.: *agitation*]:
kışkırtma, tahrik.

ajlan [Far.: ?]: 1.) aceleci, çabuk, hızlı,
telaşlı, 2.) [A] erkek adı.

ajur [Fra.: *ajour*]: 1.) gözenek, 2.) delikli
örgü.

ak [Far.]: beyaz, **çok** ~: apak.

aka [Halkdili]: abi, ağabey.

akab [Arp.]: 1.) art, son, sonucu, 2.) bir
zaman sonrası, 3.) devam eden şey,
4.) ardından yada peşisıra gelen.

akabe [Arp.]: sarp geçit.

Akabe Körfezi [Arp. + Tür.]: ?

akabinden [Arp. + inden]: ardından,
hemen ardından.

akaç: ark, kanal, su yolu.

akademeia [Yun.]: Pluto'nun ders
verdiği yerin adı.

akademi [Yun.: *akademeia* [ακαδημία] >
Fra.: *académie*]: bilimtay, yüksek okul.

akademik [Yun.: *akademeia* + *ikos* >
[ακαδημαϊκός] Fra.: *académique*]:
üniversiteye ilişkin.

akademisyen [Yun.: *akademeia* [ακαδημία]
> Fra.: *académicien*]: üniversite
öğretim görevlisi.

Akait [Arp.: *Akaid*]: [İslam] din kuralları
kitabı.

akaju [Fra.: *acajou*]: maun.

akak [Halkdili]: akarsu yatağı.

akakia [Tür.: ağaç > Rum. : ?]: dikenli
ağaç, akasya, salkım ağacı.

akal [Arp.]: 1.) çok az, az miktarda, 2.)
en azından.

akala: bir pamuk türü.

akalliyet [Arp.]: bak. **ekalliyet**.

akamber: güzel kokulu reçine.

akamet [Arp.]: kısırlık, sonuçsuzluk,

akanyıldız: *b.i.*, ağın, ağma, göktaşı,
meteor, meteortaşı, şahap.

akar [Arp.]: [Ticaret] gelir getiren mülk
yani taşınmaz.

akara [İtl.: *acara*]: [Denizcilik] geminin
kıydan uzaklaşması.

akarat [Arp.]: bak. **akaret**.

akarca: çermik, ılıca, kaplıca, termal.

akaret [Arp.: *akar*'ın çoğulu]: [Ticaret] 1.)
gelir getiren mülkler, 2.) yani
taşınmazlar.

akarsu ¹: [Evrenbilim] dere, çay yada
nehirlerin genel adı, ~ **yatağı**: akak,

~**ların denize aktığı yer**: delta,

~**ların taşıdığı yığın**: alüvyon.

akarsu ²: [Taki] inci gerdanlık.

akaryakit: *b.i.*, fueloil.

akasya [Tür.: ağaç > Rum.: *akakia* [ακακία]
& Fra.: *acacia*, Bitkibilim: *Robinia*
Pseudeacacia]: Salkım Ağacı.

akavaşya [Rum.: *akavachia* [?] > Tür.]:
balık göçü.

Akay [Tat.]: 1.) erkek, 2.) bir Tatar
soyu.

akbaba: *b.i.*, etebur ama genelde leşle
beslenen bir avcı kuş. **bir tür** ~:
uşakkapan.

akbakla [Far.: *ak* + Arp.: *bakila* > Halkdili]:
b.i., kurufasulye.

Akbank: Adana Kayseri Bankası'nın
kısaltılmış.

akbaska [Far.: *ak* + Halkdili]: *b.i.*, [Tıp]
katarakt.

akciğer [Far.: *ak* + *ciger* > Osm.:
akciğer]: *b.i.*, [Bedenbilim] rie.

akçe [akça]: 1.) [Maliye] Osmanlı'da
küçük gümüş akçe, para'nın üçte
biri, 2.) nakit, para.

akd [Arp.]: bak. **akid** > **akit**.

akdari: *b.i.*, [Bitkibilim: *Panicum*
miliaceum] 1.) tanelerinden boza
üretilen bir tahıl türü, 2.) darı.

Akdeniz: *b.i.*, Türkiye'nin güneyinde
yer alan deniz. Osmanlı'daki adı
[Bahr-i Ebyaz, Bahr-i Mutavassit],
[Mediterranean Sea].

akdiken: *b.i.*, [Bitkibilim: *Rhamnus*
chathardicus] geyik dikenli,

akdoğan: *b.i.*, etebur bir avcı kuş,
şahbaz.

akemi [?]: 1.) bir ticari marka, 2.)
[Kimya] mermer yapıştırıcısı.

akeze [?]: öküz yemliği.

akhardal: *b.i.*, [Bitkibilim: *Sinapis alba*]
bir hardal türü.

akıcı: likit, mayi, sıvı.

akıl [Arp.]: 1.) us, 2.) anlama gücü, 3.)
açıkgözlülük, basiret, bude, ihtiyat,
sağduyu, sağgörü, **akla aykırı**:
abes, ~**da tutma**: ezber, hıfz.

akıldışı [Arp. + dışı]: irrasyonel.

akıllıca [Arp. + ıca]: akilane.

akılsal [Arp. + sal]: akli, ussal.

akılsız [Arp. + siz]: alık, şapşal.

akım: [Fizik] cereyan, elektrik.

akın: [Savaş] 1.) toplu halde yapılan
saldırı, 2.) [A] bir Türk erkek adı.

akındırık: akma, balsam, çam sakızı,
reçine.

akıntı: 1.) gelgit, med cezir,
meddücezir, 2.) heyelan, akma.

akış: 1.) [Sıvılar] akış, 2.) gidiş, gidişat,
seyir, 3.) cereyan, eğilim, istikamet,
mecra, temayül, yön, yönelim, 4.)

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

akıtma: [Takı] enli bilezik.

akid [Arp.]: **bk. akıt.**

akide ¹ [Arp.]: ^{1.)} din inancı, doktrin, inan, öğreti, ^{2.)} amentü, [credo].

akide ² [Arp.]: bir şekerleme türü.

akik ¹ [Arp.]: ^{1.)} çatlak, yarık, ^{2.)} [Takı] değerli bir taş, ^{3.)} segilinin dudağı.

akik ² [Arp.]: ^{1.)} suyolu, ^{2.)} [Şiir] kırmızı şarap, kızarmış gözlerden akan yaş, ^{3.)} yeni doğmuş bebek yda hayvanlardan kesilen saç, ^{4.)} ışık parlaması, ^{5.)} kılıç.

akik ³ [Arp.]: çok sıcak ve nemli (gün).

akilane [Arp.: akilâne]: akıllıca.

akim [Arp.]: sonuçsuz, verismiz.

akinezi [Yun.: a + kinesis [?] > Fra.: akinesie]: ^{1.)} devinimsizlik, hareketsizlik, ^{2.)} [Tıp] hareketsizlik, kaslarda güç yitimi.

akis [Arp.]: [Fizik] aksiseda, eko, inikas, yansıma, yankı.

akit [Arp.: akd > akid [أَكِيدَ]]: anlaşma, antant, antlaşma, ahit, kontrat, mukavele, mutabakat, pakt, sözleşme.

Akka [İtl.]: İtalyan Abecesinin 8. harfi, [H, h].

akkarınca: divik, termit.

akkefal [ak + Rum.: kefalet [κεφαλή]]: [Balıkçılık] bir tür balık.

akkor: çok ısınan.

Akkoyunluar: Timur'un istilası sonrası Azarbeycan'a egemen olan Türk Beyliği.

aklama: ibra, ibra etme, temize çıkarma.

aklan: [Evrenbilim] dönemeç, kıvrılarak giden, maile.

aklanma: beraat, temize çıkma.

aklanmak: beraat etmek, temize çıkmak.

aklıselim [Arp.: akl-ı selim]: sağduyu.

aklı [Arp.: akli]: akılsal, ussal.

akliyat [Arp.: akliyat]: akılla kazanılan.

Akliye [Arp.]: [Felsefe]: akılcılık, usçuluk.

akma: ^{1.)} akıntı, heyelan, ^{2.)} [Halkdili] akındırık, balsam, çam sakızı, reçine.

akmantar: keçimantarı.

akmaz [Halkdili]: [Evrenbilim] gölet.

akme [Yun.: akmé]: ^{1.)} baş, nokta, uç, son, ^{2.)} sivilce.

akne [> Yun.: akmé [ακμή] > Fra.: acné]: ^{1.)} sivilce, ^{2.)} [Tıp] yüzde sürekli olarak iltihaplı sivilcelere yol açan bir deri hastalığı.

akolauthos [Yun.]: ardı sıra giden, izleyen, takip eden.

akordiyon [İtl.: accordion]: elle çalışan ve klavyeli bir tür müzik aleti.

akort [Lat.: ad + cor > Fra.: accorde]: bir müzik gerecini ayarlama.

akouvein [Yun.: ?]: duymak, işitmek.

AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi.

akraba [Arp.: akribâ]: hısım, yakın.

akran [Arp.: akrân]: ^{1.)} eşitler, ikizler, ^{2.)} boydaş, yaşıt.

akreb ¹ [Arp.]: **bk. akrep.**

akreb ² [Arp.]: çok yakın, neredeyse.

akreditif [Fra.: accredif]: [Ticaret] ^{1.)} güven hesabı, güven mektubu, kredi yazısı [letter of credit], ^{2.)} uluslararası ticarete bir ödeme biçimi, ^{3.)} çeşitli türleri vardır.

akrep [Arp.: akreb]: ^{1.)} çayan, ^{2.)} saatin küçük gösterge kolu.

akriba [Arp.]: **bk. akraba.**

akrobasi [Yun.: akrobates > Fra.: acrobatie]: cambazlık işleri.

akrobat [Yun.: akrobates [ακροβάτης] > Fra.: acrobate]: ^{1.)} ayak parmakları ucunda yürüyen, ^{2.)} cambaz.

akrobates [Yun.: ακροβάτης]: ayak parmakları ucunda yürüyen.

akrobatik [Yun.: akrobatos [ακροβατικός] > Fra.: acrobatique]: cambazvari.

akrobatlık [Yun.: akrobates [ακροβάτης] > Fra.: acrobate + lık]: cambazlık.

akrofoni [Yun.: acro + phones > [?] > Fra.: acrophonie]: ^{1.)} başüstü sesi, ^{2.)} bir sesi bir resim yada o farfle başlayan bir kelimeyle gösterme, D için Delta yada Delta resmi gibi.

akromatik [Yun.: a + chromas + ikos > chrōmatikós [?] > Fra.: achromatique]: renksiz.

akronim [Yun.: akros + onyma [ακρωνύμιο] > Fra.: acronym]: [radar] gibi bir kelimenin ilk yada diğer harflerinden oluşturulan kelme.

akropol [Yun.: akros + polis [ακρόπολη] > Fra.: acropole]: kentin tepesinde.

Akropolis [Yun.: akros + polis [ακρόσαφρα] > Fra.: Acropolis]: ^{1.)} kentin tepesinde, ^{2.)} Yunanistan Atina kentinde bir tepe üstüne yapılmış Panteon Yapısı.

akros [Yun.: ακρός]: ^{1.)} sonunda, ucunda, tepesinde, üstünde, ^{2.)} doruk, zirve.

akrostiş [Yun.: akros + ? > akrostikhes [ακροστιχίς] > Fra.: acrostiche]: ^{1.)} bir şiirin dizelerinin birinci harfleriyle

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yapılan ilginçlik, 2.) muvaşşah, tevşih.

aks [Yun.: aksonas [ἀξονας] > akson [ἀξων] & Lat.: axilla > axis > Fra.: axe]: 1.) eksen, 2.) [Otomotiv] dingil.

aksa [Arp.]: çok uzaklarda olan [Mescidü-I Aksa: Uzaktaki Tapınak].

aksak: 1.) hafifçe topallayan, 2.) ayağı sakat, çolpa, topal.

aksakal: [Din] aya, aziz, eren, ermiş, evliya, holi, saint, veli.

aksam 1 [Arp.: aksâm, kısm'ın çoğulu]: bölümler, kısımlar.

aksam 2 [Arp.: aksâm, kasem'in çoğulu]: antlar, kasemler, yeminler,

aksama: 1.) topallama, 2.) durma, 3.) bozulma, arıza.

aksamak: topallamak,

aksan [Lat.: ad + conere > Fra.: accent, Dibilgisi]: 1.) ağız, şive, 2.) vurgu.

Aksaray 1 [Nenese, Nenessos, Garsaura, Kolonea-Archelais, Taxara, Aksara, Aksaray]: [68], Türkiye'de bir kent.

Aksaray 2: İstanbul'da bir semt.

akse [Arp.]: [Tıp] hastalık nöbeti.

aksesuar [Lat.: ad + cedere > Fra.: accessoire]: 1.) eklenti, extra, fazladan, 2.) [Teknik] yardımcı malzeme, 3.) [Eşya] süs nesnelere.

aksırma: hapşırma.

aksi: çirkin, hırçın, huysuz, kaknem.

aksine: bilakis.

aksiseda [Arp.: aks-ı sedâ]: akis, inikas, aksiseda, yankı, yansıma.

aksiyom [Yun.: axios > axioma [ἀξίωμα] > Fra.: axiome]: 1.) değerli, kıymetli, 2.) [Matematik] temel önerme.

aksiyon [Lat.: agere > Fra.: action]: 1.) hareket, 2.) [Sinema] vurdu-kırdı.

aksiyoner [Lat.: agere > Fra.: actionnair]: [Ticaret] hissedar.

akşam [Far.: aḥşam]: gecenin ilk saatleri.

akşın: [Yaşambilim] albinos.

aktar 1 [Arp.: attar]: attar, baharatçı,

aktar 2 [Arp.: kur'un çoğulu]: çaplar, kuturlar.

aktar 3 [Arp.: kenar'ın çoğulu]: 1.) kenarlar, kıyılar, 2.) bölgeler, yerler.

aktar 4 [Arp.: katre'nin çoğulu]: damlalar.

aktarma: alıntı, iktibas.

aktarmak: almak, iktibas etmek.

aktif [Lat.: agere > Fra.: active]: 1.) çalışkan, etkin, faal, gayretli, hareketli, işlek, 2.) canlı, diri, dirik.

aktinit [Yun.: aktivia [ἀκτίβια] > Fra.: actinite]: aktinyum, toryum,

protaktinyum, tulyum, plütonyum, amerikyum, küriyum ve berkelyum radyoaktif elementlerinin ortak adı.

Aktinoloji [Yun.: aktino + logia [ακτινολογία] > Fra.: actinologie]: 1.) ışın bilgisi, 2.) güneş ışınlarının canlılar üzerindeki etkisini inceleyen bilim dalı, 3.) Işınbilim.

aktinolojik [Yun.: aktino + logia + ikos [ακτινολογικός] > Fra.: actinologique]: 1.) ışın bilgisiyle ilgili, 2.) Aktinoloji, Işınbilim ile ilgili.

Aktinyum [Yun.: aktis > aktinio [ακτινιο] > Fra. actinium: Ac]: radyoaktif kimyasal bir element.

aktis: [Yun.: ακτίς]: ışın, şua.

aktivite [Lat.: agere > Fra.: activité]: canlılık, devinim, etkinlik, faaliyet, hareket.

aktör [Lat.: agere > Fra.: acteur]: erkek sinema sanatçısı.

aktris [Lat.: agere > Fra.: actriss]: 1.) bayan sanatçı, 2.) bayan film oyuncusu.

akvadükt [Lat.: aqua + ducere > Fra.: aquaducte]: 1.) antik zamanlarda üzerinden su taşınan kemer ve taşduvarları, su yolu, 2.) beton su borusu.

akupunktür [Lat.: acus > Fra.: acupuncture]: hastalıkların iyileştirilmesik yada ağrıların giderilmesi için eski Çin'de iğnelerin bedeninin belli noktalarına batırılmasıyla uygulanan bir yöntem.

akustik [Yun.: akouvein [ακουειν] > akoustike [ακουστικός > ακουστική] > Fra.: acoustique]: iyi duyulmaya uygun biçimde yapma yada yapılan.

akut [Lat.: acuere > Fra.: acute]: [Tıp] çabuk ilerleyen.

akü [Lat.: ad + cumulare > Fra.: accu, Otomotiv]: akümlatör.

akümlatör [Lat.: ad + cumulare > Fra.: accumulateur]: [Otomotiv] akü,

akvaral [Fra.: aquarelle]: suluboya resim.

akvaryum [Lat.: aquarius > Fra.: aquarium]: 1.) su kabı, su kasesi, 2.) içinde süs balığı beslenen su dolu kap.

akyel: [Dünyabilimi] batı, güney-batıdan esen ılık rüzgar, lodos.

al 1 [Far.]: kırmızı.

al 2 [Far.]: dalavere, desise, dolap, düzen, entrika, hile, kaşkariko,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- kolpo, komplo, künde, numara, oyun.
- al**³ [Arp.]: Arapça'da Belirtisiz Öntakı. İngilizce'deki "The" gibi. **Al** Türkçe'de **EI** olarak okunur, [**Al** baraqa: Bereket]. **Al** yada **EI** takısı Osmanlıca'da kullanılmamıştır.
- al**⁴ [Lat. > İng.: **al** & Fra.: **ale**]: **bak. ale**³.
- al anbiq** [Arp. > B.D.]: damıtma kabı, imbik.
- al jabara** [Arp.: **cebr** > Lat.: + Yun. > B.D.: **algebra**]: birleştirme, tekrar bir araya getirme.
- al nil** [Arp.: **mavi** > Lat.: + Yun. > B.D.: **al nil**]: ^{1.)} mavi, deniz yada gök rengi, ^{2.)} anilin.
- al qili** [Arp.: **klv** > **al kalay**, **alkaly**, **al qili** > **kil** > Lat.: + Yun. > B.D.: **al qili**]: ^{1.)} fırınlama, tavada pişirme, yakma, ^{2.)} alkali, çamaşır sodası.
- al usara(t)** [Arp.]: özsu, özsuyu, usare.
- ala**¹ [Arp.: **alā**]: çok iyi, mükemmel.
- ala**² : çok renkli, karışık renkli.
- ala**³ : **bak. ela**.
- ala**⁴ [Far.: **alā**]: kırmızıya çalan renk.
- ala**⁵ [Far.]: çamurlanmak, kirlenmek.
- ala**⁶ [Lat.]: kanat.
- Alaaddin** [Arp.: dinin **xi**]: **bak. Alaattin**.
- Alaattin** [Arp.: **alaaddin**]: ^{1.)} ^{2.)} bir erkek adı.
- alabacak**: ayağı sekili yani bağlı olan at.
- alabanda** [İtl.: **alla banda**]: ^{1.)} tekne içi, ^{2.)} [Denizcilik] geminin iç yan kısmı, bordanın iç kısmı.
- alabastros** [Yun.: [αλάβαστρος]]: ^{1.)} koku kabı, ^{2.)} kaymak taşından koku kabı.
- alabildiğine**: gırla.
- alabora**: **bak. alabura**.
- alabura** [İtl.: **albura**]: [Denizcilik] geminin yan yatması.
- alaca**¹ [Far.]: benekli, karışık renkli, yanal.
- Alaca**² [Far.]: Bursa İznik'te bir yerleşim yeri.
- Alaca**³ [Far.]: Çorum'a bağlı bir ilçe.
- alacak**: [Saymanlık] borç, takanak.
- alacer** [Lat.]: canlı, hareketli, yaşam dolu.
- alaçam**¹ : bir çam türü.
- Alaçam**² : Samsun'a bağlı ilçe.
- alafiranga** [İtl.: **alla Franca**]: ^{1.)} Fransız usulü, ^{2.)} Avrupa usulü.
- alagarson** [Fra.: **a la garçon**]: kısa kesilmiş saç.
- alaimisema** [Arp.: **alaīm-i semā**]: [Evrenbilim] alkim, ebemkuşağı, gökkuşağı.
- alaka** [Arp.: **alāka**]: ^{1.)} gönül bağı, ^{2.)} bağı, ilgi, ilinti, ilişki.
- alaka** [Arp.: **alāka**]: alışveriş, bağlantı, ilgi, münasebet, temas.
- alakadar** [Arp.: **alāka** & Far.: **dār** > Far.: **alākadār**]: alakalı, ilgili, müteallik.
- alakadar** [Far.: **alākadar**]: ^{1.)} bağlama, ilgilendirme, müdahale, ^{2.)} ilgilendirme.
- alakalı** [Arp. + **ıı**]: alakalı, ilgili, müteallik.
- alakarga**: [Kuşbilim: **Garrulus Glandarius**] kestane kargası.
- alakart** [Fra.: **à la carte**]: ^{1.)} **i.**, seçmeli yemek, ^{2.)} **z.**, yemek dizininden seçerek.
- alakok** [Fra.: **à la coque**]: az haşlanmış yumurta, rafadan.
- alalama** [Far.: **ala**⁵]: kamufle etme, maskeleye.
- alalamak** [Far.: **ala**⁵]: kamufle etmek, maskeleye.
- alamana** [?]: [Denizcilik] büyük yük kayığı.
- alamet** [Arp.: **alāmet**]: ^{1.)} belirti, delalet, emare, im, ipucu, işaret, iz, ^{2.)} iri, kocaman, muzzam.
- alaminüt** [Fra.: **à la minute**]: ^{1.)} dakiklik, zamanında, ^{2.)} acele, acul, çabuk, ivedi.
- alan**: meydan, saha.
- alantopu**: **i.**, [Spor] tenis.
- alara** [Arp.]: ^{1.)} ^{2.)} [**A**] bir bayan adı.
- alarga** [İtl.: **allarga**]: ^{1.)} **i.**, [Denizcilik] açık deniz, engin, ^{2.)} **z.**, açıktan, uzaktan, ^{3.)} **ü.**, [Denizcilik] açıktan geç.
- alarm** [İtl.: **all arme**]: [Savaş] tehlike işareti.
- alarya** [İtl.: ?]: [Dokuma] esnek olmayan yün.
- alaşım**: [Kimya] ^{1.)} bir yada daha fazla metalin karışımından oluşan madde, halita, ^{2.)} bir maddenin diğeriyle birleştirilmesinde diğeri değiştirilen madde.
- alaten**: [Tıp] cüzamlı yada cüzzamlı.
- alaturka** [İtl.: **alla Turca**]: ^{1.)} Türk usulü, ^{2.)} Türklere göre.
- alavere**: ^{1.)} elden ele geçirme, ^{2.)} dümen, karışıklık.
- alay**¹ [Rum.: **allage** [αλλαγί] > **allagion** [αλλάγιον] > **Tür.**]: ^{1.)} [Askeri] bir askeri birlik, ^{2.)} resmigeçit, ^{3.)} sıra halinde geçit yapmak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

alay ²: [Mizah] istihza, saraka.

alaylı [?]: ¹) *i.*, askeri eğitimden geçmiş asker, ²) *i.*, eğitim görmemiş, kendisini eğitip geliştiren, ³) *s.*, alay edici, müstehzi, ⁴) *s.*, görkemli, gösterişli.

alaz: alev, şule, yalaz, yalım.

albatr [Yun.: **alabastros**: [αλάβαστρος] > Fra.: **albâtre**]: ¹) koku kabı, ²) kaymak taşından koku kabı, ³) Kaymak Taşı.

albay: [Askeri] miralay.

albeni: alım, cazibe, çekim.

albenili: alımlı, cazip, çekici, frapan.

albino [Lat.: **albus**]: ¹) beyaz, beyaz renkli, ²) [Tıp] rengi beyaz olan canlılar, ³) [Tıp] beyaz tenli, beyaz yüzlü ve pembe gözlü insan, ⁵) [Tıp] akşın.

Albinos: bak. **albino**.

albus [Lat.]: ¹) beyaz, ²) beyaz yada soluk renkte olan.

albüm [Lat.: **albus** > Fra.: **album**]: boş defter demek. Resim konulmak için özel yapılmış ciltli kitap.

albümen [Lat.: **albus** > Fra.: **albumen**]: ¹) yumurtanın beyaz bölümü, ²) [Yaşambilim] hücreleri geliştiren bir protein, ³) [Yaşambilim] Albümin'le ilgili.

albümin [Lat.: **albus** > Fra.: **albumine**]: [Yaşambilim] kan, sebze zarlari, süt, yumurta vb'de bulunan bir protein.

alcohol [Arp.: **al kuhl** [اَلْكُوْل] > Lat.: + Yun. > B.D.]: [Kimya] alkol.

alçak: ¹) boyca küçük, ²) yüksek olmayan, ³) [Mecazi] hain, rezil, ~ **gönüllülük**: tevazu.

alçı: beyaz toz madde.

aldanma: yanıltma.

aldanmak: yanıltılmak.

aldatma: ¹) düzen, hile, künde, numara, yanıltma, ²) ihanet, ³) dolandırma, kandırma, kazık.

aldatmak: ¹) yanıltmak, ²) ihanet etmek.

aldehit [Arp.: **alcohol** + Lat.: **de** + **hydrogen**]: [Yaşambilim] alkollerin oksitlendiği renksiz bir sıvı.

aldırış: umursama, ~ **etme**: umur, ~ **etmek**: umursamak.

aldırmaz: lakayit, umursamaz.

ale ¹ [Arp.]: uzun saçaklı yüksek dağ konutu.

ale ² [İng.]: İngiliz birası.

ale ³ [Lat. > İng.: **al** & Fra.: **ale**]: Fransızca'da **ale-**; ¹) **-nın**, **gibi**, **benzer**,

-e uygun [comicale], ²) **-nın işi**, **-nın sonucu** [avowale: beyan] anlamına gelen bir sonek.

aleatorius [Lat.]: kumarla ilgili olan.

alegori [Yun.: **allos** + **agereuein** > **allagoria** [αλληγορία] > Fra.: **allégorie**]: [Yazın] ¹) içinde insanların, eşyaların ve olayların sembolik olduğu öykü yada hikaye, ²) bir yaşamı dile getirme.

alegorik [Yun.: **allos** + **agereuein** + **ikos** > **allogorikos** [αλληγορικός] > Fra.: **allégorique**]: herşeyin sembolik olduğu durum.

alek [?]: sülük.

aleksi [Yun. **a** + **lexis** > **alexia** [αλεξία] > Fra.: **alexie**]: ¹) söz yitimi, ²) [Psikiyatri] okuma kaybı, okuma yitimi.

alel [Arp.: ? > Osm.: **a'lel**]: ¹) ?, ²) ?,

alel hilaf [Arp.: ? > Osm.: **a'lel-hilâf**]: ¹) ?, ²) ?,

alelacele [Arp.]: ivedilikle.

alelade [Arp.]: adi, olağan, sıradan.

alem ¹ [Arp.: **âlem**]: ¹) [Dünyabilim] diyar, dünya, felek, küre, yeryüzü, ²) ayrı dünya, belli bir gurubun ortamı, ³) [Mecazi] anlaşılmaz, cins, değişik, garip.

alem ² [Arp.]: ¹) bayrak, ²) işaret bayrağı.

alemdar ¹ [Far.: **alem** + **dâr**]: ¹) bayraktutar, sancaktar, sancaktutan, ²) Osmanlı'da yeniçeri subayı.

Alemdar ² [Far.: **alem** + **dâr**]: İstanbul'da bir semt.

aleni [Arp.: **aleni**]: açık, aşikar, ayan, bariz, belirgin, belli, kapalı olmayan, kesin, meydanda, ortada, sarıh.

alere [Lat.]: *æ*, ¹) beslemek, gıda vermek, ²) bakmak, büyütme.

alescere [Lat.]: büyümek, gelişmek, olgunluğa erişmek, olgunlaşmak.

alesta [İtl.: **allesta**]: harekete hazır, tetikte.

alet [Arp.]: *i.*, ¹) aparey, aygıt, cihaz, ²) [Argo] penis.

alev: *i.*, ¹) alaz, yalaz, şule, yalım, ²) [A] bir bayan adı. [**Şule**], ³) [A] alaz, yalaz anlamında bir erkek adı, [**Yalım**].

Alfa ¹ [Yun.: **Alpha** [αλφα]]: Yunan Abecesi'nin 1. harfi, [**Alpha**, **A**, **a**].

alfa ² [Fen.: **Alef** [**Aleph**] > Yun.: **alpha** [ἄλφα > αλφα]]: [Bitkibilim: ?] ¹) İspanya ve Kuzey Afrika'da kökenli otluk, ip, halı ve kâğıt, yapımında kullanılan bir bitki çeşidi, ²) bir bitki türü.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

alfabe [Yun.: **alpha** + **beta** [αλφα + βετα] > Fra.: **alphabet**]: Abece. [Yunan Abece'sinin ilk iki harfinden **Alpha** + **Beta**: Alphabet].

alg [Lat.: **alga** > Fra.: **algue**]: su yosunu.

alga [Lat.]: yosun.

algesia [Yun.: αλγησία]: acı, ağrı, sancı, SIZI.

algı: [Ekonomi] vergi.

algılama: duyumsama, hissetme, kavrama, ~ **yeteneği**: duyu.

algılamak: duyumsamak, hissetmek, kavramak.

algın: hastalıklı, zayıf.

Algoritma [Arp.: al-Khowarazmi > Lat.: + Yun. > Fra.: **algortihm**]: 1.) El Harizmi'nin adına saygıyla, 2.) El Harizmi'nin kitabı; **El Cebr ve'l Mukabele**, 3.) belli türde matematik problemlerini çözmede kullanılan özel bir usul yada bilim dalı.

algos [Yun.: ?]: acı, ağrı, sancı, sızı.

alıcı: 1.) [Teknoloji] ahize, almaç, 2.) [Ekonomi] müşteri.

alıç: [Bitkibilim: *Crataegus Azarolus*] geyik dikenli.

alılık: akılsız, ibiş, palyaço, şapşal.

alim: 1.) albeni, cazibe, çekim, 2.) [Ticari] satınalma,

alimli: albenili, cazip, çekici, frapan.

alın: [Bedenbilim] yüzde, burnun üstündeki açıklık, **alın yazısı**: [İslam] fatalite, kader, kader inancı, yargı, yazgı.

alıntı: [Yazın] alma, aktarma, iktibas.

alışık: 1.) s., sürekli isteyen, 2.) z., aşına, 3.) s., bağımlı, müptela.

alışılmamış: başka yerden gelmiş, garip, görülmemiş, ilk defa görülen, tuhaf, yabancı, yeni.

alışılmış: mutat.

alışkanlık: i., adet, itiyat.

alışveriş: *b.i.*, 1.) [Ticaret] çarşı pazardan gündelik gereksinimleri karşılama, 2.) [Halkdili] alaka, ilişki, mümasebet, temas.

ali 1 [Arp.: **âli**]: s., 1.) faik, ulu, mualla, yüce, mükemmel, şahane, üstün, yüksek, 2.) [A] yüce ve üstün kişi anlamında bir Müslüman ve Türk erkek adı.

Ali 2 [Arp.: **âli**]: *ö.i.*, 1.) Hz. Ali; Hz. Muhammed'in damadı, 2.) 4. Halife, 3.) Şiilik ve Alevilik'in taraftarlarınca başlatıldığı kişi.

alil [Arp.] : s., 1.) kesinlikle geçersiz, 2.) [Tıp] hastalıklı,

alim 1 [Arp.: **âlim**]: 1.) bilgin, 2.) [A] bilgili anlamına bir erkek adı.

alim 2 [Arp.: **âlim**]: herşeyi bilen ve gören Allah [Omniscient].

alim 3 [Arp.: **âlim**]: acı çeken, özleyen, üzüntülü.

alimler [Arp. + ler]: bilginler, ulema.

Alırıza [Arp.: **ali** + **rıza**]: bir Müslüman ve Türk erkek adı.

alius [Lat.]: diğeri, öteki.

alius ibi [Lat.]: başka yerde.

alizarin [Arp.: **al usara**(t) > **alizari** > Fra.: **alizarine**]: 1.) özsu, özsuuyu, 2.) doğal boya, 3.) kırmızı kökboyası.

alize [Fra.: **alizé**]: 1.) ticaret rüzgarları, 2.) [Dünyabilim] tropikal rüzgar.

alji [Yun.: **algos** [αλγος] > Fra.: **-algie**]: [Tıp] Batı Dilleri'nde **-algia** & **-algie**; acı, sızı anlamına gelen bir sonek, [neuralgia: sinir ağrısı].

aljiya [Yun.: **algos** [αλγία & αλγος] > Fra.: **-algia**]: [Tıp] Batı Dilleri'nde **-algia**; acı, sızı anlamına gelen bir sonek, [neuralgia: sinir ağrısı].

alkali [Arp.: **al kalay**, **alkaly**, **al qili** [آل قلی] > Lat. + Yun. > Fra.: **alkali**]: [Kimya] 1.) fırınlama, tavada pişirme, yakma, 2.) suda çözülebilen ve çözülünce iyonlarını ortaya çıkartan herhangi bir baz yada soda, 2.) asitleri nötrleştiren herhangi bir mineral tuz, çamaşır sodası.

alkalin [Arp.: **al kalay**, **alkaly**, **al qili** [آل قلی] > Lat.: + Yun. > Fra.: **alkaline**]: [Kimya] alkille ilgili yada alkil içeren madde.

alkaloid [Arp.: **al kalay**, **alkaly**, **al qili** [آل قلی] > Lat. + Yun. > Fra.: **alkaline** + Yun.: **eidos** [?] > Fra.: **alkoloide**, Kimya]: 1.) alkiline benzeyen madde, 2.) nitrojen içeren morfin, kafein benzeri, acımsu alkalin bileşeni.

alkan: [Kimya] parafin,

alkarna [İtl.: **argagna**]: [Balıkçılık] deniz dibi tarama ağı,

Alkemi [Arp.: **alşimi** > **alchemy** > ? > Yun.: **cheein** > B.D.: **alchemy**]: Orta Çağ'da başlıca amacı altın elde etmek için temel elementleri dönüştürme çabaları. **Bak. alşimi**.

alkil [Arp. > Lat.: ? > Fra.: **alkyle**]: [Kimya] alkol kökü.

alkim [algımsalgım]: alaimisema, ebemkuşağı, gökkuşağı.

alkol [Arp.: **al kuhl** > Yun. > Lat. > B.D.: **alcohol**]: [Kimya] uyuşukluk veren sıvı,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

~ **kökü:** alkil, **sıvıdaki ~ derecesi:** grado.

all arme [İtl.]: silah başına.

Allah [Arp.: al ilah]: 1.) ilah, tanrı, yaratıcı, 2.) [İslam] Hak, Hüda, İlah, Rab, Rahman, Rahim, Tanrı, Yaratıcı.

Allahverdi: Hüdaverdi, Tanrıverdi.

allak ¹ [Arp.]: sakız satıcısı.

allak ² [Arp.: allak¹]: güvenilmez kimse, döneke, kaypak.

allelon [Yun.: ?]: birbirine, bir diğerine, karşılıklı.

allerjen [Alm. > Yun.: allos + ergon > allergigono [αλλεργιογόνο] > Fra.: allergène]:

allerji [Alm. > Yun.: allos + ergon > allergia [αλλεργία] > Fra.: allergie]: 1.) gıda, polen yada toz benzeri çeşitli bileşenlere karşı aşırı duyarlılık, 2.) bununla ilgili öğrenme, tikslenme.

allerjik [Alm. > Yun.: allos + ergon + ikos allergikos [αλλεργιογόνος] > Fra.: allergique]: alerjiyle ilgili olan.

allık: [Makyaj] bir makyaj malzemesi,

allos [Yun.: αλλος]: diğeri, öteki.

alluere [Lat.]: 1.) su ile sürüklemek, 2.) alıp götürmek, sürüklemek.

alma: [Yazın] alıntı, iktibas.

almaç: [Teknoloji] alıcı, ahize.

Alman [Fransızca'nın etkisinde: **Alman** > **Alman**]: Cermen ve Taton kekenli Avrupalı bir ulus, ~ **gümüşü:** alpaka.

Alman Abecesi: Alman Abecesi 30 harften oluşur; **A (a)** A yada **Â**, **B (b)** Beğ, **C (c)** Tseğ, **D (d)** Değ, **E (e)** Eğ, **F (f)** Ef, **G (g)** Geg, **H (h)** Ha, **I (i)** İ, **J (j)** Yot, **K (k)** Ka, **L (l)** El, **M (m)** Em, **N (n)** En, **O (o)** Ô, **P (p)** Peğ, **Q (q)** Kû, **R (r)** Er, **S (s)** Es, **T (t)** Teğ, **U (u)** Û, **V (v)** Fau, **W (w)** Veğ, **X (x)** İks, **Y**, Üpsilon, **Z (z)** Tset, **Ä (ä)** E, **Ü (ü)** Ü, **Ö (ö)** Ö, **ß (ß)** Es Tset. Bir de bir araya gelen özel bileşimler de vardır. Ön önemlileri: **dsch:** c, **ch:** iks, çe, hy, **ng:** ny, **sch:** şe, **tsch:** çe'dir.

almanak [Arp.: al menkâbeh > Yun.: > almenichiaka [αλμενιχιακά] > B.D.: almanac]: 1.) İspanya, Endülüs Arapça'sı, 2.) aslı belli olmayan, kaynağı belli olmayan, 3.) her tür bilginin yer aldığı ayrıntılı bir geçmiş zaman takvim kitabı.

Almanca Sayılar: Ein (1), Zwei (2), Drei (3), Vier (4), Fünf (5), Sechs (6), Sieben (7), Acht (8), Neun (9), Zehn (10), Elf (11), Zwölf (12), Dreizehn (13), Vierzehn (14), Fünfzehn (15), Sechzehn (16), Siebzehn (17), Achtzehn (18), Neunzehn (19), Zwanzig (20), Einundzwanzig (21), Deißig

(30), Vierzig (40), Fünfzig (50), Sechzig (60), Siebzig (70), Achtzig (80), Neunzig (90), Hundert (100), Tausend (1000), Million (1.000.000).

Almanya [Fransızca'nın etkisinde: **Almanya** > **Almanya**]: Orta Avrupa'da bir ülke.

almenichaika [Yun.: ?]: takvim.

alo [Fra.: hello]: telefon sesi.

aloe [> Yun.: ?]: 1.) bir Güney Afrika bitkisi, 2.) aleo içerikli yapraklarından ishal ilacı gibi tahatlatıcı ilaçlar yapılan bir madde.

alonj [Fra.: allonge]: [Ticari] eklenti, bir şeye ek yapma.

alotropi [Yun.: ? + ? > allotropia [αλλοτροπία] > Fra.: allothropie]: [Kimya] karbon, fosfor vb. maddelerin fiziksel bakımdan ayrı özellikler gösterebilmesi durumu.

alotropik [Yun.: ? + ? > allotropikos [αλλοτροπικός] > Fra.: allotropique]: alotrpiyle ilgili.

alp 1 : 1.) böke, kahraman, kostak, şampiyon, yiğit, 2.) [A] kahraman, yiğit anlamına bir erkek adı.

Alp ² : Avrupa'daki Alp Dağları.

alpaka ¹ [Lat.: alpac > alpax > İtl.: alpacca]: Alman gümüşü.

alpaka ² [Lat.: alpac > alpax > İtl.: alpacca]: 1.) Güney Amerika laması, 2.) [Dokuma] bunun yünü ve bu yünden dokuma kumaş.

Alparlan: erkek adı.

alperen: [Savaş] mücahit.

Alpha [Yun.: αλφα]: Yunan Abecesi'nin 1. harfi, [A, a].

alpinizm [Fra.: alpinism]: dağcılık.

Alpler: bak. alp³.

Aşimi [Arp.: aşimi > alchemy > ? > Yun.: cheein, B.D. > Fra.: alchemie]: Orta Çağ'da başlıca amacı altın elde etmek için temel elementleri dönüştürme çabaları.

alt: 1.) nesnenin tabanı, 2.) aşağı, zir.

alteratus [Lat.]: ardı ardına, dönüşümlü olarak, peşisıra.

altercari [Lat.]: karşı koymak, münakaşa etmek, reddetmek, tartışmak.

alternatif [Lat.: aletnrus > Fra.: alternative]: opsiyon, seçenek, şık.

alternus [Lat.]: diğerlerinden, ötekilerden birisi.

Altes [Lat.: ? > Fra.: altes]: 1.) ? 2.) bir Fransız şeref ünvanı.

altı: bir rakam.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

altın [Tür.: altun & Lat.: Aurum; Au]: zer,
~ **takılar**: Alyans, Akıtma (Enli Bilezik),
Bileklik, Bilezik, Gerdanlık, Hızma, Kolye,
Tektaş, Trabzon Burması (Bilezik), Zincir,
Yüzük, ~ **yaprak**: varak, ~**in saflık**
derecesi: ayar, ~**dan yapılmış**:
zerrin.
altınkökü [altın kökü]: 1.) [Bitkibilim]:
Cephaelis ipeca cuanha, 2.) Güney
Amerika'da yetişen, kusturucu
niteliği olan bir kök, ipeka.
altınotu: [Bitkibilim: *Ceterachī*] ?
altıpatlar: [Savaş] revolver.
altimetre [Lat.: altus + Yun.: metron >
B.D.: altimeter]: yükseklik ölçen gereç,
yükseklikölçer.
altlık: kaide, taban.
alto [İtl.]: [Müzik] büyük keman.
altun [ÖzTür.]: bak. altın.
altus [Lat.]: alı, ulu, yüksek.
altüst: çok karışık.
alum [Lat.]: [Kimya] üretim ve ilaç
yapımında kullanılan çifte tuzlardan
birisi.
alumen [Lat.]: alum.
alüminyum [Lat.: alum > İng.:
aluminium]: [Kimya] gümüş rengine,
oldukça hafif bir metalik kimyasal
element.
alumnus [Lat.]: üvey evlat.
alüfte [Far.]: iffetsiz kadın.
alüvyon [Lat.: alluere > Fra.: alluvion]:
[Dünyabilim] akarsuların taşıdığı yığın.
alveolatus [Lat.]: çukurlaşmış,
oyulmuş.
alvoel [Lat.]: [Bedenbilim] akciğer hava
keseciği.
alyanak: [Balıkçılık: ?] bir balık türü.
alyans [Lat.: ad + ligare > Fra.: alliance]:
nişan yüzüğü.
alyuvar: [Bedenbilim] eritrosit.
alzheimer: [Tıp] bir yaşlılık hastalığı.
am¹: kadın cinsel organı, vagina.
am²: -am, -em, sesli harflerden sonra
-yem, -ayım anlamına bir Türkçe
sonek, [kalam, kalayım],
am³ [Arp.: âm]: evrensel, genel,
umumi.
am⁴ [Arp.: âm]: güneş yılı, **am-ı kabil**
[Arp.: âm-ı kâbil] önceki yıl, **am-ı**
mukbil [Arp.: âm-ı mukbil] ertesi yıl,
sonraki sene.
am⁵ [Arp.]: annenin erkek kardeşi.
ama¹ [Arp.: amma]: amma, fakat,
lakin.
ama² [Arp.: â'mâ & âmâ]: gözleri
görmeyen, kör.

ama³ [Arp.: amâ]: görmezlik, körlük.
ama⁴ [Arp.: amâ]: 1.) kümülüs bulut,
yağmur bulutu, 2.) çekişme, kavga,
mücadele, münakaşa, rekabet.
amabile [İtl.]: [Müzik] cana yakın
müzik.
amaç [Far.]: erek, gaye, hedef, istek,
kast, kasit, maksat.
amade [Far.: âmâde]: hazır, iş yapmaya
hazır.
amal [Arp.: amâl, amel'in çoğulu]:
işlemler.
amalgam [Arp.: al malgam > Yun.:
malagma [?] > Lat.: amalgama > Fra.:
amalgame]: 1.) alaşım, bulamaç, kolay
biçimlenen, 2.) civanın başka bir
metalle karışımı, 3.) bu malzemeden
diş dolgusu yapılması, 4.) karışım.
amalgama [Lat.]: civa karışımı madde.
aman [Arp.: eman]: acıma, rica anlatır.
amani [?]: bir halk oyunu.
Amanos [?]: Akdeniz Bölgesi Hatay'da
bir dağ adı, Nur Dağları.
amansız: acımasız, cana kıyıcı.
amarantos [Yun.]: solmayan.
amare [Lat.]: sevmek.
Amasya [Rum.: Amaseia [?], Lat.:
Amasiac, Osmanlı: Amasiyye, Şehr-i
Haraşna]: [05], Türkiye'de bir kent.
amatör [Lat.: amare > Fra.: amateur]: bir
iş zevk için yapan.
Amazon [Yun.: amazona]: 1.) Güney
Amerika'da uzun bir nehir, 2.) [Mitoloji]
ata binen kadın.
amb [Lat.]: hakkında.
ambalaj [Fra.: ambalage]: 1.)
paketleme, 2.) eşya sarma
malzemesi.
ambar [Rum.: ampari [εμπόριον > amnâri]
> Far.: enbar > Tür.: ambar]: [Denizcilik]
geminin yük yeri.
ambargo [Lat.: in + barra > İsp. > Fra.:
embargo]: ticari menetme, sınırlama,
yasaklama.
amber [Arp.: anbâr]: 1.) güzel kokulu
madde, 2.) [A] bir bayan ve erkek adı.
ambi [Lat.]: 1.) çevresinde, 2.) her ikisi
de.
ambitio [Lat.]: çevresini dolaşma.
ambix [Arp.: al anbiq > Yun.]: bir
bardak, kupa, su kabı.
amblem [Yun.: en + ballein > emblema
[ἐμβλημα] > Fra.: emblème]: arma,
işaret, özel işaret, remiz, simge,
temsili resim.
amboli [Yun.: en + ballein > [?] > Fra.:
embolisme]: 1.) [Tıp] bir kan pıhtısının

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bir kan damarı yada arteri tıkaması,
2.) [Takvim] güneş ve ay takvimlerinin
bir birine uyumlandırılması.

ambulare [Lat.]: yürümek.

ambülans [Lat.: ambulare > Fra.:
ambulance]: 1.) yaralı yada hasta
taşımak için kullanılan bir gereç, 2.)
araç.

amca [Arp.: am⁵ > Tür.]: 1.) babanın
erkek kardeşi, emmi, 2.) genelde evli
yada yaşlı her erkek.

ameibein [Yun.: ?]: değişmek,
değişikliğe uğramak.

amel¹ [Arp.: aml]: 1.) etme, işleme,
yapma, 2.) edim, eylem, fiil, iş, 3.)
[İslam] kulun yaptığı iyi yada kötü iş.

amel² [Arp.: aml]: [Tıp] içsürmesi, ishal,
diyare.

amele [Arp.]: 1.) işçi ücreti, 2.) emekçi,
ırgat, işçi, proleter.

ameli [Arp.: aml > ameli]: iş
bakımından, pratikle ilgili, tatbiki,
uygulamaya ilişkin.

ameliyat¹ [Arp.: aml > ameliyat]: edim,
fiil ve hareketlerin uygulanması, icra
edilmesi yada yerine getirilmesi.

ameliyat² [Arp.: aml > ameliyat]:
cerrahi uygulama, operasyon

amendare [Lat.]: doğrultmak,
düzeltmek, yanlışlığını gidermek.

amentum [Lat.]: kalabalık, yığın.

Amerigo Vespucci [İtl.]: Amerika
kıtalarını keşfeden bir İtalyan denizci.

Amerika¹ [Amerigo Vespucci > İtl.]:
Amerika kıtaları, Güney Amerika &
Kuzey Amerika,

Amerika² [Amerigo Vespucci > İtl.]:
ABD, bir Amerikan oyunu: rugby,
rodeo,

ametal [Yun.: a + metallon [αμέταλλο] >
Fra.: amétale]: [Kimya] metal olmayan.

amethystos [Yun.: a + methystos
[αμέθυστος]]: sarhoş etmeyen.

ametist [İbr.: ahlmh > Yun.: a +
methystos [αμέθυστος] > Fra.:
améthyste]: 1.) sarhoş etmeyen,
uyuşturmayan, 2.) mücevheratta
kullanılan pembe yada mor renkli bir
tür kuvars, 3.) pembe yada mor.

amfi¹ [Yun.: amphi [αμφί]]: bak.
amphi.

amfi² [Yun.: amphi [αμφί]]: ?

amfi³ [Yun.: amphi [αμφί]]: kısaca
amfityatro.

amfibi [Yun.: amphi [αμφί] + bios [βίος] >
Fra.: amphibie]: 1.) [Yaşambilim] iki
yaşayışlı, hem denizde hem de

karada yaşayan, 2.) [Deniz Kuvvetleri]
hem deniz hem de karacı asker.

amfiteatr [Yun.: amphi [αμφί] + theatron
[θέατρο] > amphitheatro [αμφιθέατρο] >
Fra.: amphithéâtre]: 1.) 2.) eski Roma
tiyatrosu.

amfityatro: bak. amfiteatr.

amfizem [Yun.: en + physaein > [?] >
Fra.: amphiseme]: [Yaşambilim] 1.)
dokular arasında hava kalması,
organın havayla şişmesi, 2.)
alveollerin genişleyip, yapılarının
bozulduğu Akciğer rahatsızlığı,
bilinen belirtisi nefes darlığıdır.

amfora [Yun.: amphi + pherei [αμφορέας]
> amphoreas, amphiphoreús [αμφορεύς] >
Lat.: amphora > Fra.: amphore]: 1.) iki
kulplu küp, 2.) antik zamanlarda
şarap, zeytinyağı ve diğer değerli
sıvıları taşıma kabı, 3.) tumbul toprak
testi.

angios [Lat.]: [Bedenbilim] döl yatağı.

amicuc [Çuv.: ami > Lat.: amicus]: 1.)
arkadaş, kardeş, nedim, yaren, 2.)
arkadaş, dost.

amicus [Lat.]: arkadaş, dost,
nedimyaren.

amigo [İsp.]: 1.) bilinmeyen, el, tanıdık
olmayan, yabancı, 2.) [Spor] maçlarda
izleyiciyi coşturan.

amil¹ [Arp.: aml > âmil [اعمال]]: etmen,
faktör, itki, motiv, neden.

amil² [Arp.: âmil]: hasretlik çeken,
özleyen.

amil³ [Arp.: âmil]: 1.) vali, üst düzey
yönetici, 2.) Osmanlı'da gelir
vergilerini toplayan kişi.

amil⁴ [Arp.: âmil]: çalışan, üreten.

amil⁵ [Arp.: âmil]: eden, yapan,
işleyen.

amil⁶ [Arp.: âmil]: [A] üstün kişi
anlamında bir erkek adı.

amilaz [Yun.: amydon [?] > Fra.:
amylase]: [Yaşambilim] salya yada
tükürükte bulunan nişastayı şekere
dönüştüren bir enzim.

amine [Lat.: ammonia]: [Kimya]
hidrojenin bir yada daha fazla alkil
grubuyla değiştirilmesiyle elde edilen
organik birleşenlerden her hangi
birisi.

amino [Lat.: ammonia > amine > amine +
o > B.D.: amino]: [Biokimya] amino
içeren yada amino ile ilgili anlamına
gelen birleştirici bir önek.

amip [Yun.: ameibein [?] > amoebas
[αμοιβάς] > Fra.: amoeba]: [Yaşambilim]

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kendi içinde bölünerek çoğalan mikroskopik bir canlı.

amir ¹ [Arp.: amr > âmir [أمر]]: buyuran, müdür, yönetici.

amir ² [Arp.: amr > âmir [أمر]]: kabalık, gelişmiş, işlenmiş.

amir al ali [Arp.: âmir-al-âli > Fra.: admiral]: en üst komutan, en yüksek komutan, **bak. amiral.**

amiral [Arp.: âmir-al-âli & âmir-al bihâr > [أرجل البحر] Fra.: admiral]: [Deniz Kuvvetleri] bir denizci askeri makâmı.

amirülali [Arp.: âmir-al-âli > Fra.: admiral]: en üst komutan, en yüksek komutan, **bak. amiral.**

amiyane [Far.: âmiyâne]: ^{1.)} sıradan, ^{2.)} adi, argo.

amma [Arp.]: **bak. ama.**

amme ¹ [Arp.]: halkın bütünü, kamu.

amme ² [Arp.]: [İslam] Kur'an-ı Kerim'in bir bölümü.

ammonia [Arp.: Libya Jubiter Ammon Tapınağı yakınlarında bulunan tuz > Lat.: > B.D.: ammonia]: [Biokimya] **bak. amonyak.**

amnesia [Yun.: ἀμνησία]: unutma, unutkanlık.

amnezi [Yun.: a + mnasthei > amnesia [ἀμνησία] > Fra.: amnésie]: ^{1.)} unutkanlık, unutma, ^{2.)} [Tıp] bellek kaybı, hafıza kaybı.

amoenus [Lat.]: memnun.

amonyak [Arp.: Libya Jubiter Ammon Tapınağı yakınlarında bulunan tuz > Lat.: ammoniacum > Fra.: ammoniacque]: [Kimya] ultrajen ve hidrojenden oluşan keskin kokulu bir gaz.

amor [Lat.]: ^{1.)} aşk, sevgi.

amorf [Yun.: a + morphé > amorphos [ἀμορφος] > Fra.: amorphe]: ^{1.)} biçimsiz, ^{2.)} [Kimya] kristalleşmeyen.

amorti [Lat.: ad + mors > Fra.: amortie]: piyango ikramiyesi.

amortisman [Lat.: ad + mors > Fra.: amortissement]: [Saymanlık] yıpranma payı.

amper [Fra.: ampère]: ^{1.)} A.M. Ampère; 19. yy Fransız Fizik Bilimadamı, ^{2.)} saniyede bir kolumpa eşit, standart bir elektrik akım birimi.

ampermetre [A.M.Ampère + Yun.: metron [μέτρον] > Fra.: ampèremètre]: amperölçer.

amphi [Yun.: [ἀμφί]]: Yunanca'da amphi-; ^{1.)} her iki tarafta, her iki yanda, iki taraflı, iki yanlı, ^{2.)} çepeçevre,

çevresinde, etrafında anlamına bir önek.

ampir [Yun.: en + peira > ampeir [εμπειρ] Fra.: empire]: [Moda] bir giyim usulü.

ampirik [Yun.: en + peira + ikos [εμπειρικός] > Fra.: empirique]: [Fen] ^{1.)} deneysel, ^{2.)} deneyim yada deneye dayalı.

ampirist [Yun.: en + peira + istes > empeiristes [εμπειριστής] > Fra.: empiriste]: deneyci.

ampirizm [Yun.: en + peira > emperiosmos [εμπειρισμός] > Fra.: empirisme]: deneycilik.

amplus [Lat.]: bol, geniş.

ampoula [Yun.: ἀμπούλα]: ?

ampul [Yun.: amphora [ἀμφορά] > ampoula [ἀμπούλα] > Lat.: ampulla > Fra.: ampoule]: ^{1.)} [Teknoloji] lamba, ^{2.)} [Eczacılık] camdan ilaç tüpü, ~ **yuvası:** duy.

ampulla [Lat.]: şişe, şişe biçiminde, şişeye benzeyen.

amuca [Far.]: **bak. amca.**

amud: **bak. amut.**

amudi [Arp.: a'md [آمد] > amûdî]: dik, dikine, dikey.

amut [Arp.: a'md [آمد] > amûd]: ^{1.)} a.) dayama, destekleme, pekiştirme, sağlamlaştırma, ^{b.)} isteyerek yapma, bilerek yapma, ^{2.)} çadır direği, direk, kolon, sütun, ^{3.)} dik durma.

amyant [Yun.: amiantos [ἀμιαντος] > Fra.: amiante]: [Kimya] ak asbest.

amylon [Yun.: ?]: kola, nişasta.

an ¹ [Arp.]: lahza, **bir işin yapıldığı** ~: elan, esna.

an ² [Far.: ân]: çekici, etkileyici, güzel.

an ³ : anımsama, bellek, hafıza, hatırlama.

an ⁴ : tarla sınırı.

an ⁵ : [Dilbilgisi] olarak anlamında -an, -en soneki, [mahsusan: özel olarak, zâten, şahsen: kişisel olarak].

an ⁶ [Far.]: Farsça'da an; -a, -e, -gân; -ler, -lar anlamı getiren yani çoğul yapan sonek.

an ⁷ [Yun.: αν]: Yunanca'da an-; ^{1.)} olumsuzluk, ^{2.)} -sız, -siz, -suz, -süz anlamında bir önek.

ana ¹ : anne, mader, valide.

ana ² [Yun.: ανα]: Yunanca'da ana-; ^{1.)} karşı, ters, ^{2.)} -eye göre, ^{3.)} altını üstüne getirme, yukarı, yukarıya doğru, yukarı doğru çevirme, ^{4.)} geri, geriye doğru anlamında bir önek.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

anabolizma [Yun.: ana + ballein
anabolismos [αναβολισμός] > Fra.:
anabolisme]: ?

anaç: iri, kart.

Anadolu [> Rum.: anatole [ανατολή] >
anatolia [Ανατολία] > anatolu > Tür.:
Anadolu > B.D.: Anatolia]: Küçük Asya
toprakları.

Anadolu Ajansı: A.A.

anadut: dirgen, yaba.

anaerkil: [Budunbilim] annegemen,
maderşahi.

anaerobik [Yun.: an [αν] + aer [αερ] +
bios [βιος] + ikos [ικός] > anaerobios
[αναερόβιος] > Fra.: anaérobique]: 1.)
havasız, 2.) bakteriler gibi hava ve
oksijen olmadan büyüüp gelişebilen.

Anafartalar [Çanakkale'de Suğla Körfezi]:
07-21 Ağustos 1915'de Çanakkale
Savaşı esnasında Osmanlı Ordusu ile
Birleşik Krallık Ordusu arasında,
Çanakkale Anafarta (Suğla)
Körfezi'nde oluşan savaşa
Anafartalar Savaşı denmiştir.

anafilaksi [Yun. ana + prophy + laxis >
anaphilaksia [αναφυλαξία] > Fra.:
anaphylaxie]: aşırı duyarlık.

anafor [Rum.: anafora [αναφορά]]: 1.)
burgaç, çevrinti, eğrim, girdap, su
çevrintisi, 2.) [Mecazi] beleş para,
avanta.

anafora [Rum.: αναφορά]: karşı dalga.

anagram [Yun.: ana + gramma + tisein >
anagrammatisein [αναγραμματισμού] >
anagram [ανάγραμμα] > Fra.:
anagramme]: bir bulmaca türü.

anagrammatisein [Yun.:
αναγραμματισμού]: sırası değiştirilmiş
harfler.

anahtar [Rum.: anaoichteri [ανοιχτήρι] >
Tür.]: açar, açkı, çilingir, **somun** ~ı:
kurbağacık.

anakronik: [Yun.: ana + chronos + ikos >
anachronikos [αναχρονιστικός] > Fra.:
anachronique]: 1.) zaman dışına ait,
geçmiş zamanla ilgili, 2.) çağı geçmiş,
çağdışı, tarihi sürecinin dışında olan.

anakronizm [Yun.: ana [ανα] + chronos
[χρονός] > ismos [ισμός] > anachronismos
[αναχρονισμός] > Fra.: anachronisme]:
tarihi sürecinin dışında olan bir şey.

anal [Lat.: anus > Fra.: anal]: [Bedenbilim]
1.) anüs, kıç yada makat yoluyla, 2.)
anüs, göt, kıç yada makattan verilen
ilaç.

analıkızlı: bir tür yemek, yuvalama.

analist [Yun.: ana + lysis + istes >
analytes [αναλυτής] > Fra.: analyste]:
çözümlemeci, tahlilci.

analitik [Yun.: ana + lysis + ikos >
analytikos [αναλυτικός] > Fra.:
analytique]: çözümlemeli.

analiz [Yun.: ana + lysis > analyse
[ανάλυση] > Fra.: analyse]: birimlerine
ayırma, çözümleme, tahlil.

analjezi [Yun.: an + algesia > analgesia
[αναλγησία] > Fra.: analgésie]: [Tıp] acı
duymama.

analjezik [Yun.: an + algesia + ikos >
analgetikos [αναλγητικός] > Fra.:
analgésique]: [Tıp] 1.) agrı, sızı yada
sancı duyumsamama, 2.) ağrı
giderici, 3.) ağrı kesici ilaç.

analoji [Yun.: ana + logia > analogia
[αναλογία] > Fra.: analogie]: 1.) bazı
yönlere benzerlik, 2.) bazı
benzerliklerin sonraki benzerlikler
neden olacağı durum.

analojik [Yun.: ana + logia + ikos >
analogikos [αναλογικός] > Fra.:
analogique]: 1.) bazı yönlerden
benzeme, 2.) bazı benzerliklerin
sonraki benzerlikler neden olacağını
varsayış.

anamal: [Ticaret] anapara, kapital,
sermaye.

ananas [G.A.Y.Dil.: anana > Fra.: ananas]:
1.) çamkozalağı biçimli bir Güney
Amerika meyvesi, 2.) [Bitkibilim: *Ananas
comosus*] bir tür ağaç.

anane [Arp.: an'âne]: gelenek,
görenek, örf.

ananel [?]: cinsel güçsüzlük, kısırlık.

ananevi [Arp.: an'ânevî]: geleneksel,
görenekssel, klasik.

ANAP: Anavatan Partisi.

anarşi [Yun.: an + archos > anarchia
[αναρχία] > Fra.: anarchie]: 1.) başsızlık,
öndersizlik, 2.) düzensizlik, kargaşa,
karmaşa, kaos.

anarşist [Yun.: an + archos + istes >
anarchikos [αναρχικός] > Fra.:
anarchiste]: baştanımaz.

anarşizm [Yun.: an + archos + ismos >
anarchismos [αναρχισμός] > Fra.:
anarchism]: baştanımazlık.

anarthros [Yun.: an + arthros:
αναρθρος]: 1.) konuşamayan,
söyleyemeyen, 2.) dilsiz, lal.

anartri [Yun.: an + arthros > anarthros >
anartria [αναρθρία] > Fra.: anarthrie]: 1.)
dil tutukluğu, konuşamama,
söyleyememe, 2.) [Tıp] afazi, aleksi, dil
tutukluğu, dizartri.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

anasıl: asıl olaark, kökten.

anasır [Arp.: unsur'un çoğulu]: öğeler, unsurlar.

anason [> Rum.: aneson [άνισον] > Tür.]: [Bitkibilim: *Pimpinella anisum*] rakıda kullanılan bitki.

anasthesis [Yun.: ?]: duygu, his.

Anatolia [Yun.: anatole [ανατολή] > anatolia [Ανατολία] > anatolu > B.D.: Anatolia]: doğu, güneşin yükseldiği yer yada taraf.

Anatomi [Yun.: ana + temnein > anatomia [ανατομία] > Fra.: anatomie]: [Tıp] ^{1.)} parçalamak, ^{2.)} incelemek için bedeni parçalara ayırmak, ^{3.)} bitki yada hayvanların yapısını inceleyen bilim dalı, Bedenbilim, ^{4.)} bir canlının beden yapısı, ^{5.)} bir analiz, çözümlenme yada tahlil, ~de kesik: yara.

anatomik [Yun.: ana + temnein + ikos > anatomikos [ανατομικός] > Fra.: anatomique]: [Tıp] beden yapısıyla ilgili.

anatomist [Yun.: ana + temnein > anatomos [ανατόμος] > Fra.: anatomiste]: [Tıp] beden yapısı uzmanı.

anavatan: anayurt.

anayasa: temel yasa.

anayurt: anavatan.

anbean [Far.: an-be-an]: gittikçe, heran.

anca ¹: böylece.

anca ² [Arp.]: bak. ancak.

anca ³ [Far.]: aha, işte, orada.

ancak [Arp.]: sadece, yalnız.

ancilla [Lat.]: erkek hizmetçi.

andaç: anı, yadigar.

andaval [Rum.: andavallı]: [Argo] ahmak, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, bön, budala, ebleh, enayi, mankafa, salak, savak.

andavallı [Rum.: ?]: ?

andemi [Yun.: en + demos > andemia [ενδημία] > Fra.: endémie]: [Tıp] ^{1.)} hastalıktan dolayı insanları o yere girmesini engelleme, ^{2.)} bulaşıcı hastalık, sık görülen hastalık.

andemik [Yun.: en + demos + ikos > andemikos [ενδημικός] > Fra.: endémique]: [Tıp] bulaşıcı hastalıkla ilgili.

andezit [andesite ?]: Ankara taşı.

android [Yun.: andros + eidos > [?] > Fra.: android]: kurgu bilimde insana benzer yaratıklar.

andropoz [Yun.: andrapouse [ανδρόπωση] > Fra.: andropause]: [Tıp] erkeklerde cinsel gücün azalması, yaş dönümü.

andros [Yun.: ανδρός]: insanla ilgili.

ane ¹ [Arp.]: [Bedenbilim] kasık.

ane ² [Far.]: Farsça'da ane-; (sesli harflerden sonra) -yane; ^{1.)} benzer' gibi, tarzında anlamına ^{2.)} sıfat ve zar oluşturmada kullanılan bir sonek, [şahane, nazikane].

anekdot [Yun.: anekdotos [ἀνέκδοτος] > Fra.: anecdote]: [Yazın] ^{1.)} duyulmamış, yayınlanmamış, ^{2.)} fıkra.

anekdotos [Yun.: an + ekdosis [ἀνέκδοτος]: duyulmamış, yayınlanmamış.

anela [İtl.: enello]: bak. anele.

anele [İtl.: enello]: ^{1.)} demir halka, ^{2.)} [Denizcilik] gemi demirinin (çapa) halkası.

anemi [Yun.: ana [ανα] + haima [ημία] > anamia [αναιμία] > Fra.: anémie]: [Tıp] kansızlık.

anemik [Yun.: ana [ανα] + haima [ημία] + ikos [ικός] > anahiamikos [αναιμικός] > Fra.: anémique]: [Tıp] ^{1.)} dermansızlığa yada bedenin solmasına neden olan kırmızı hücre yada hemoglobinde düşük kan oranı durumu, ^{2.)} bunun yol açtığı kansızlık, ^{3.)} kansızlık.

anemometre. [Yun.: anemos [ανεμός] + metron [μετρο] > anemometro [ανεμόμετρο] > Fra.: anémomètre]: rüzgar gülü, rüzgarölçer.

anemon [Yun.: anemos > anemone [ανεμώνη] > Fra.: anémone]: ^{1.)} bad, bar, rüzgar, yel, ^{2.)} [Bitkibilim: *Anemone vulgaris*] beyaz, pembe, kırmızı renklerde, çiçeği kupa biçimli bir süs bitkisi, dağ lalesi.

anemos [Yun.: ανεμός]: bad, bar, rüzgar, yel.

aner [Yun.: ?]: adam, erkek.

anestezi [Yun.: ana + haisthesis [?] > anhaesthesia [αναισθησία] > Fra.: anesthésie]: [Tıp] ameliyat öncesi ilaçla bedeni kısmen yada tamamen uyuşturma yada kişiyi uyutma.

anesteziyolojik. [Yun.: ana + haisthesis [?] + logia + ikos > anhaesthesiologikos [αναισθησιολογικός] > Fra.: anesthésiologique]: [Tıp] ameliyat için uyuşturmaya ilgili.

angaje [Fra.: engagé]: ^{1.)} dahil etme, yüyümlülük altına sokma, ^{2.)} kandini adanmış, ilgili.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

angajman [Fra.: engegement]: müdahil olma, yükümlülük.

angarah [Far.]: bir tür İran kavunu.

angarya [Rum.: angerya [αγγαρεία] > Far.: ? > Tür.]: 1.) zorunlu yapılan iş, zorla yapılan iş, 2.) parasız yapılan iş.

angeion [Yun.: αγγείο]: damar.

Angel [Yun.: angelos [?] > İng.]: Melek anlamında bir İngiliz bayan adı, [Angela, Olga].

Angela [Yun.: angelos [?] > Alm.]: Melek anlamında bir İngiliz bayan adı, [Angel, Olga].

angelos [Yun.: ?]: melek.

angere [Lat.]: boğmak, boğulmak, nefesini kesmek, tıkmak.

angıç [?]: öküz arabası parmaklığı.

angina pectoris [Lat.]: [Tıp] göğüs sıkıştırması.

anglicus [Lat.]: meleklerle ilgili yada ilişkin.

Anglikan [Lat.: anglicus > İng.: anglican, Hıristiyanlık]: İngiliz Kilisesi'ne [The Church of England] ağılı olan.

Anglofil [Yun.: anglo [αγγλό] + philein [φιλος] > anglophilos [αγγλόφιλος] > Fra.: anglophile]: 1.) İngilizsever, İngiliz muhibbibi, 2.) İngiltere taraftarı, İngiltere yanlısı.

Anglo-Saksonlar [Anglo-Saxons]: 1.) 12. yy'dan önce İngiltere'ye yerleşen Alman kökenliler, 2.) bunların konuştuğu dil, 3.) İngiliz.

Angollar [Alm. > Angles]: İ.Ö. 5. yy'da İngiltere'ye yerleşen bir Alman soyu.

Angora Keçisi [Ankara Keçisi]: 1.) uzun tüyleri olan keçi, tiftik, 2.) bu keçiden elde edilen yün yada moher.

angustia [Lat.]: bağlanmış.

anhidrit [Yun.: an + (h)idre + ites > [ανυδρίτης] > Fra.: anhydrite]: [Kimya] genelde alçı taşı ve kaya tuzu ile bir arada bulunan doğal, susuz kalsiyum sülfat.

anı 1 : 1.) hatıra, 2.) andaç, hatıra, yadigar.

Anı 1 : Ani Harabeleri.

anımsama: hatırlama.

anımsamak: hatırlamak.

anıt: abide.

anız [Halkdili]: tarladaki köklü sap.

ani [Arp., âni]: birdenbire.

anif [Arp.: ânif]: kaba biçimde.

anilin [Arp.: al nil [?] > Fra.: aniline]: [Kimya] boya, vernik yapımında kullanılan ve benzenden elde edilen renksiz, zehirli ve yağlı bir sıvı.

anima [Lat.]: 1.) hava, 2.) can, nefes, ruh, soluk.

animasyon [Lat.: anima > Fra.: animation]: canlandırma.

animizm [Lat.: anima + Yun.: ismos [ισμός] > Fra.: animisme]: canlılık.

animus 1 [Lat.]: can, ruh, soluk.

animus 2 [Lat.]: 1.) akıl, us, 2.) anlama gücü, 3.) açıkgozlülük, basiret, bude, ihtiyat, sağduyu, sağgaörü.

anjın [Lat.: angina pectoris > Fra.: angina: [Tıp] kalbe kan basıncının artmasından dolayı oluşan göğüs ağrısı.

anjıyo [Yun.: angeio(n) [αγγείο] > Fra.: angio]: 1.) damar, kalp damarı, 2.) [Tıp] damarlara renkli sıvı vererek görüntü alınması.

anjıyografi [Yun.: angeio(n) + graphein > angiographia [αγγειογραφία] > Fra.: angiographie]: [Tıp] 1.) kalp damarlarının görüntülenmesi, 2.) kalp damarları filmi.

Anjiyoloji [Yun.: angeio(n) + logia > angiologia [αγγειολογία] > Fra.: angiologie]: [Tıp] 1.) tıbbın kalp damarları ile ilgilenen dalı, 2.) Kalpdamarları Bilimi

anka [Arp.]: [Mitoloji] 1.) bir masal kuşu, [Zümrüd-ü Anka Kuşu], 2.) aslında var olmayan.

Ankara [Ankura, Ankuria, Angur, Engürlü, Engürüye, Angare, Angera, Ancora, Ankyra > Angora > Angara]: [06], Türkiye'nin başkenti.

anket [Fra.: anquette]: sorgulama, sormaca.

ankylos [Yun.: αγκύλωσις]: büküm, eğim.

ankyra [Yun.: ανκυρα]: çengel, kanca.

anlak: dirayet, yetenek, zeka, zeyrek., **anlam**: mana, meal.

anlama: idrak, kavrama, ~ **gücü**: akıl.

anlamak: idrak etmek, kavramak.

anlamlı: 1.) anlamı olan, **eş** ~: sinonim, 2.) manidar, manalı.

anlamsız: absürt, anlamsız, manasız, saçma.

anlaşma: antlaşma, ahit, akit, antant, kontrat, mukavele, mutabakat, pakt, sözleşme.

anlaşmak: 1.) ahdetmek, akdetmek, antant yapmak, antlaşmak, kontrat yapmak, mukavele imzalamak, pakt yapmak, sözleşmek, 2.) uzlaşmak, 3.) ittifak, uyuşmak.

anlaşmazlık: ihtilaf, uyuşmazlık.

anlatım: anlatma, **dolaylı** ~: ima.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

anlatma: anlatım, **dolaylı** ~: ima.
anlayışlı: arif, sezgili.
anlayışsız: ahmak, andaval, ansız, aptal, avanak, budala, bön, ebleh, enayi, mankafa, salak, savak.
anlı şanlı: bilinen, şöhretli.
anma: hatırlama, yad.
anmak: hatırlamak, yad etmek,
annals [Lat.]: ^{1.)} vakayiname, tarihi olaylar, ^{2.)} tarihi olayları tarihi sıtasıyla kaydetme.
anne [ana > anne: İstanbul ağzı]: ana, mader, valide.
anne-baba: ebeveyn.
anno [Lat.: annus]: senesi, yılı.
annualis [Lat.: annus]: yıllık.
annulus [Lat.]: bir halka.
annus [Lat.]: sene, yıl.
anodin [Yun.: an + odyne] [?] > B.D.: **anodyne**: [Eczacılık] ağrı, sızı giderici ilaç.
anofel [Yun.: anopheles [ανωφελής] > Fra.: **anophèle**]: ^{1.)} zararlı, ^{2.)} bir tür sivrisinek, ^{3.)} sıtma, malarya hastalığı sineği, .
anofil: bak. **anofel**.
anomai [Yun.: ανωμαί]: düzensizlik, kuralsızlık, kanunsuzluk.
anomali [Yun.: an + homos > **anomalía** [ανωμαλία] > Fra.: **anomalie**]: [Tip] ^{1.)} anormallik, ^{2.)} sapaklık.
anomalos [Yun.: ?]: az bulunur, ender, nadir, seyrek.
anonim [Yun.: an + onomas > **anonimos** [ανώνυμος] > Fra.: **anonyme**]: ^{1.)} isimsiz, ^{2.)} bilinmeyen, tanınmayan, ^{3.)} yaparı belli olmayan, ^{4.)} [Ticari] ortaklık.
anons [Lat.: ad + nuntius > Fra.: **announce**]: sesli duyuru.
anopheles [Yun.: ανωφελής]: zararlı.
anorak [Esm.: annoraq > B.D.: **anorak**]: [Giyim] başlıklı su geçirmez, spor ceket.
anorganik [Yun.: an + organon + ikos > **anorganos** > [ανόργανος] > Fra.: **anorganique**]: [Yaşambilim] organik olmayan.
anot [Yun.: ana + hodos > **anodos** [άνοδος] > Fra.: **anode**]: [Fizik] ^{1.)} tekyönlü, ^{2.)} bir elektrolitik hücrede artı uç, ^{3.)} bir elektron tüpünde elektronları toplayan asal uç, ^{4.)} aküde negatif elektrot.
ansefalit [Yun.: en + kephale + itis > **enkephalētia** [εγκεφαλιτιδα] > Fra.: **encéphalite**]: ^{1.)} beyin iltihabı, ^{2.)} [Tip] beynin karıncalanması yada iltihabı.

anser [Lat.]: kaz.
ansıma: hatırlama.
ansımak: hatırlamak.
ansız: ^{1.)} anlayışsız, ahmak, aptal, andaval, anlayışsız, aptal, avanak, budala, ebleh, enayi, mankafa, salak, savak, ^{2.)} birdenbire, aniden, ^{3.)} [Tip] anemik.
ansızın [ansız²]: bir anda, nasıl olduğunu anlamadan.
ansiklopedi [Yun.: **enkyklios** + **paideia** > **enkyklopaideia** [εγκυκλοπαιδεια] > Fra.: **encyclopédie**]: her tür bilginin abecesel olara yer aldığı bir yada birden fazla kitap.
ansiklopedik [Yun.: **enkyklios** + **paideia** + **ikos** > **enkyklopaidikos** [εγκυκλοπαιδικός] > Fra.: **encyclopédique**]: abecesel, ayrıntılı ver her tür bilgiyle ilgili.
ansiklopedist [Yun.: **enkyklios** + **paideia** + **istes** > **enkyklopaidistes** [εγκυκλοπαιδιστής] > Fra.: **encyclopédiste**]: ansiklopedi uzmanı.
ant: kasem, yemin.
antagonist [Yun.: **anti** + **agon** + **istes** > **antagonistes** [ανταγωνιστής] > Fra.: **antagoniste**]: düşman yada muhalif.
antagonizm [Yun.: **anti** + **agon** + **ismos** > **antagonismos** [ανταγωνισμός] > Fra.: **antagonisme**]: ^{1.)} düşmanlık yada muhalefet, ^{2.)} bir muhalefet gücü.
antagonizma [Yun.: **anti** + **agon** + **ismos** > Fra.: > **antagonisma** [ανταγωνισμός] > Fra.: **antagonisme**]: ^{1.)} düşmanlık yada muhalefet, ^{2.)} bir muhalefet gücü.
Antakya [Rum.: **Antiokhia** > **Antioch**]: İ adı: **Hatay** [31], Türkiye'de bir kent.
Antalya [Rum.: **Ataleia**, Osm.: **Antaliye**, **Adayla**, **Antalia**, **Pamphilia**]: [07], Türkiye'de bir kent.
antant [Fra.: **entente**]: anlaşma, antlaşma, ahit, akit, antant, kontrat, mukavele, mutabakat, pakt, sözleşme.
Antarktik [Yun.: **anti** + **arktikos** > **antarktike** [ανταρκτική] > **antarktikos** > Fra.: **antarctique**]: Güney Kutbu, ona yakın yada onun çevresi.
Antarktika [Yun.: **anti** + **arktikos** > **antarktikos** [ανταρκτικός] > B.D.: **antarctica**]: Kuzey Yarımküresi.
ante ¹ [Lat.]: ^{1.)} önce, önünde, ^{2.)} –den önce.
ante ² [Lat.: **ante** > B.D.: **ante-**]: Batı Dilleri'nde **ante-**, ^{1.)} önce, ^{2.)} önce, -den önce anlamında bir önek.
antebellum [Lat.: **ante** + **bellum**]: savaştan önce.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

antehsis [Yun.: enthein: ?]: tomurcuk.

anten [Lat.: antenna > Fra.: antenna]: 1.) [Yaşambilim] duyuga, lamışe, 2.) radyo ve TV yayınlarını alma gereci.

antenna [Lat.]: salyangoz bahçesi.

Antep [Ayıntab]: bak. **Gaziantep**.

Anter [Arp.]: ünlü bir Arap destanının kahramanı.

anterik [Yun.: enteron + itis > [?] > Fra.: entérique]: 1.) bağırsak iltihabı, 2.) [Tıp] bağırsak humması, tifo.

anterit [Yun.: enteron + itis > enteritida [εντερίτιδα] > Fra.: entérite]: 1.) bağırsak iltihalanması, 2.) [Tıp] bağırsak iltihabı.

antero: bak. entero.

anterosel [Yun.: enteron + skelos > [?] > Fra.: entérocele]: 1.) incebağırsak bacağı, incebağırsak ucu, 2.) [Tıp] ince bağırsak fitiği.

anterostomi [Yun.: enteron + tome > [?] > Fra.: enterostomie]: [Cerrahi] 1.) karın çeperinden bağırsağa doğru yapay delik açma, 2.) bu tür bir ameliyat.

anterotomi [Yun.: enteron + tome > [?] > Fra.: enterotomie]: [Cerrahi] bağırsak ameliyatı.

antet [Fra.: antete]: resmi evraklarda logo, makam adı ve adresin yer aldığı kısım, başlık.

anthein [Yun.: ?]: çiçek açmak, tomurcuklanmak.

antheon [Yun.: ?]: çiçek.

antholops [Yun.: ántholops [άνθόλοψ]]: geyik.

anthos [Yun.: ανθος]: 1.) çiçek, 2.) çiçek gibi güzel.

anthrax [Yun.: ?]: kömür.

anthropo [Yun.: anthrōpos: άνθρωπο]: Batı Dilleri'nde **anthropo-**; adam, insan anlamına gelen bir önek.

anthropos [Yun.: anthrōpos: άνθρωπος]: adam, insan.

anti ¹ [Yun.: αντι]: 1.) diğer taraf, karşı, karşıt, öteyaka, 2.) karşı çıkan, muhalif.

anti ² [Yun.: anti [αντι] > Fra.: anti]: Yunanca'da 1.) dış, dışı [anti-demokratik: demokrasi dışı], 2.) savar [anti-tank: tank-savar], 3.) karşı, karşıt, [Antiphellos: Karşıkayalık: Kaş-Antalya], 4.) itiraz eden, karşı çıkan, muhalif, anlamına gelen bir önek.

antibiyotik [Yun.: anti + bios + ikos > antibiotikos [αντιβιοτικός] > Fra.: antibiotique]: [Eczacılık] bakteri benzeri mikroorganizmaları öldüren ilaç.

antidemokratik [Yun.: anti + demos + kratein + ikos > antidemokratikos [αντιδημοκρατικός] > Fra.: anti-démocratique]: demokrasi dışı.

antidepressan [Fra.: anti-depresant]: [Eczacılık] duygusal gerilim giderici ilaç.

antidot [Yun.: anti + dotos > [?] > Fra.: antidotes]: 1.) [Eczacılık] bir zehire karşı verilen iyileştirici sıvı, panzehir, 2.) kötülüğe karşı iyi gelen herhangi bir şey.

antifriz [İng.: anti freeze]: [Otomotiv] donmayı önleyici.

antihijyenik [Yun.: anti + kygies + ikos > anthygienos [ανθυγιεινός] > Fra.: antihygiénique]: [Tıp] steril olmayan, sağlıklı koşullar, temiz olmayan.

antihistamin [Yun.: anti + histos [?] + Lat.: ammonia > Fra.: antihistamine]: [Eczacılık] saman ateşi, astım, arı, bal yada kovan benzeri allerjik durumların tedavisinde kullanılan ilaç türü.

antijen [Yun.: anti + genēs > antigono [αντιγόνο] > Fra.: antigène]: [Bedenbilim] antikör üreterek bedenin tepki gösterdiği bileşim.

antik [Lat.: antiquus > Fra.: antique ?]: 1.) kadim, tarihi, 2.) ilkçağlara ait, çok eski zamanlarda kalmış, 3.) eski, eskipüskü.

Antik Yunanca: 1.) [hē hellēnikē glōtta & Archaia hellēnikē: ἡ Ἑλληνικὴ γλῶττα & Ἀρχαία Ἑλληνικὴ], 2.) bugünkü Yunanca'nın dayandığı dil.

antika [Lat.: antiquus > İtl.: antico]: 1.) ? 2.) eski eser.

antikite [Lat.: antiquus > Fra.: antiquité]: ilkçağ.

antikör [Yun.: anti [αντι] (+ soma [σωμα]) antisoma [αντίσωμα] > Fra.: corps > Fra.: anticorps]: 1.) karşı güç, karşı madde, 2.) [Tıp] hastalıkla savaştan madde, [İng.: antibody].

antilop [Yun.: anthos + lōpos > ántholops & antilope [άνθόλοψ & αντιλόπη] > Lat.: antalopus > Fra.: antelope]: 1.) isim efsanevi bir yaratığın adından gelir, 2.) göz ferî, göz parlaklığı, güzelgözlü, 3.) geyiğe benzer, geniş getiren, oldukça hızlı ve bayuzlu bir hayvan, 4.) ahu, ceylan, gazel, **inek antilobu: ?**

antimon [Arp.: al stibium (al itudun) > Lat.: atibium > antibium > antimium > antimonum > Antimonium > Alm.: antimon; Sb]: [Kimya] 1.) alaşımları sertleştirmede kullanılan gümüş-

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

beyazı renkte kimsal bir element, **?**,
2.) rastık taşı.

antimonium [Lat.]: antimon, rastık taşı.

antipati [Yun.: anti + pathein > antipatheia [αντιπάθεια] > Fra.: antipathie]: 1.) hissizlik, duygusuzluk, 2.) sevmeme, 3.) sevimsizlik.

antipatik [Yun.: anti + pathein + ikos > antipathetikos [αντιπαθητικός] > Fra.: antipathique]: hoşlanılmayan, istenmeyen, sevilmeyen.

antiperspiran [Yun.: anti [αντι] + Lat.: spirare > B.D.: > Fra.: antiperspirant]: [Kozmetik] terlemeyi önleyici losyon yada krem.

antiquus [Lat.]: kadim, tarihi.

antisemit [anti + Semitic]: 1.) Yahudilere karşı önyargılı olan, 2.) Yahudilik karşıtı.

antisepsi [Yun.: anti + sepein > antisepsia [αντισηψία] > Fra.: antisepsie]: [Eczacılık] mikrop önleme, steril tutma.

antiseptik [Yun.: anti + sepein + ikos > antiseptikos [αντισηπτικός] > Fra.: antiseptique]: 1.) [Eczacılık] bakteri vb. karşı, enfeksiyon kapmasını yada doku bozulmasını engelleyen, 2.) steril.

antisiklon [Yun.: anti [αντι] + kyklos [κυκλός] > antikyklonas [αντικυκλώνας] > Fra.: anticyclone]: 1.) karşı daire, karşı yuvarlak, 2.) [Evrenbilim] yüksek basınçlı atmosfer kütleli.

antitez [Yun.: anti + tithenai > antithese [αντίθεση] > Fra.: antithèse]: 1.) bir düşünceye itiraz etme yada karşı koyma, karşıdüşünce, 2.) kesin itiraz, karşıkoyma, muhalefet.

antitoksin [Yun.: anti + toxikon > antitoxine [αντιτοξίνη] > Fra.: antitoxine]: [Biyokimya] 1.) belli bir zehire karşı koymak için kanda üretilen bir bileşen, 2.) bir hastalığı tedavi etmek için bedene zerdedilen bir karışım.

antlaşma: anlaşma, ahit, akit, antant, kontrat, mukavele, mutabakat, pakt, sözleşme, ~ **yapmak**: anlaşmak, ahit yapmak, akit imzalamak, antant kalmak, kontrat yapmak, mukavele imzalamak, pakt kurmak, sözleşme yapmak.

Antoloji [Yun.: anthos [ανθος] + legein > anthologia [ανθολογία] > Fra.: anthologie]: [Şiir] bir şairin tüm şiirleri, güldeste, seçki.

antrakt [Fra.: antracte]: 1.) [Tiyatro] perde arkası, tiyatrodaki ara, 2.) [Müzik] fasıl arası.

antre [Fra.: antrée]: evin girişi.

antrenman [>? Fra.: entrainement]: egzersiz, temrin.

antrepo [Fra.: entrepôt]: 1.) [Gümrük] fiktif alanı, 2.) ambar, ardiye.

antron [Yun.: ?]: mağara.

antropoid [Yun.: anthrōpos [ανθρωπος] + poeides [ποιειδής] > anthrōpoeides [ανθρωποειδής] > Fra.: anthrōpoïde]: insanı andıran, insana benzer, insan gibi.

antropolog [Yun.: anthrōpos [ανθρωπος] + logos [λόγος] > anthrōpologos [ανθρωπολόγος] > Fra.: anthrōpologue]: insan bilimi uzmanı, insan bilimci.

Antropoloji [Yun.: anthrōpos [ανθρωπος] + logia [λογία] > anthrōpologia [ανθρωπολογία] > Fra.: anthrōpologie]: 1.) insanlığın geçmiş zamanlardaki kişilik ve davranışlarını inceleyen bir bilim dalı, 2.) İnsanbilim.

antropolojik [Yun.: anthrōpos [ανθρωπος] + logia [λογικός] + ikos [ικός] > anthropologikos [ανθρωπολογικός] > Fra.: anthropologique]: İnsanbilimi ile ilgili.

antropomorfizm [Yun.: anthrōpos [ανθρωπος] + morphé [μορφή] + ismos [ισμός] > anthropomorphismos [ανθρωπομορφισμός] > Fra.: anthropomorphisme]: İnsan biçimcilik.

antroposantrizm [Yun.: anthrōpos [ανθρωπος] + kentron [κεντρον] > anthropokentrismos [ανθρωποκεντρισμός] > Fra.: anthropocentrisme]: insan için olan, insaniçincilik.

anud: bak. anut.

anuri [Yun.: enourein [?] > Fra.: enurie]: [Tıp] 1.) bir böbrek rahatsızlığı, 2.) özellikle uyurken altına işeme, idrar kaçırma.

anut [Arp.. anud]: inatçı.

anüs [Lat.: anus > Fra.: anuse]: [Tıp] 1.) arka, geri, göt, kıç, 2.) kalın bağırsağın beden çıkışına bağlantılı yer.

anva [?]: i., tütün fideliği.

anyon [Yun.: en + ion > anion [ανιόν] > Fra.: anion]: [Kimya] negatif iyon.

anzif [?]: bir domino oyunu.

aort [Yun.: aeirein > aorte [αορτή] > Fra.: aorte]: [Bedenbilim] büyük atardamar.

apaçık: besbelli, bedahet.

apak [Far.]: çok ak.

apalak: gürbüz, iri ve tombul çocuk.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

apandisit [Lat.: **appendix** > Fra.: **appadicitis**]: [Tıp] kalın bağırsağın sonu.

aparatif [Fra.: **aparative**]: yemek öncesi içilen içki.

aparey [Fra.: **aparaille**]: alet, aygıt, cihaz.

aparkat [İng.: **uppercut**]: [Boks] alttan vurulan güçlü yumruk.

aparma: gizlice alp kaçıрма.

aparmak: gizlice alp kaçırmak.

apartman [İtl.: **appartare** > Fra.: **apartment**]: çok katlı yapı.

apaş [Fra.: **apache**]: 1.) bir Paris gangster gurubundan, 2.) külhanbeyi.

apati [Yun.: **a** + **pathein** > **apathie** [?]]: 1.) iradenin azalması yada tamamen yok olması, 2.) abuli, irade yitimi.

apaz [Erm.: **hapaz**]: 1.) avuç, tokat, 2.) parmaklar kapalı el.

apaz [Erm.]: kapalı el.

apazalama [Erm.: **hapaz**]: avuçlama.

apazalamak [Erm.: **hapaz**]: avuçlamak.

apel [Lat.: **apellatus** > Fra.: **apelle**]: 1.) resmi davet, 2.) [Ticaret] sermaye arttırımı çağırısı.

apellatus [Lat.: **apellare**³]: resmen çağırarak, bir yere davet etmek.

aperatif [Fra.: **aperative**]: yemek öncesi yenen yemek.

apere [Lat.]: buluşmak, birleşmek, katılmak, birleştirmek, bağlamak.

aperire [Lat.]: açmak, çiçek açmak, baharın başlamak.

apex [Lat.]: 1.) en uç nokta, doruk, zirve, 2.) sekste en üst nokta.

apheides [Yun.: ?]: 1.) bol, çok, 2.) acımasız, affetmeyen, esirgemeyen, merhametsiz.

Aphrike [Fen.: **Afar** > Lat.: **Afer** > **Afri** > **Aprica** > **Africa Terra** > Yun.: **Aphrike**]: Afrika kıtası.

apışık: güçsüz, şaşkın.

apiculatis [Lat.]: son, uç.

apiko [İtl.: **a picco**]: 1.) [Denizcilik] geminin demir alması, 2.) hazır, tetikte, 3.) derli toplu, süslü, şık.

apisci [Lat.]: erişilen, ulaşılan.

aplik [Lat.: **applicare** > Fra.: **appliquer** > **applique**]: [Elektrik] duvar lambası.

aplike [Lat.: **applicare** > Fra.: **appliquer** > **appliqué**]: 1.) işlenmiş, işlem görmüş, 2.) [Dokuma] işlenmiş kumaş.

Apo¹ [Halkdili]: kısaca Abdullah.

apo² [Yun.: **apo**]: Yunanca'da 1.) olumsuzlaştırıcı, etkisileştiren yada 2.) kaldıran anlamında bir önek.

apokalytein [Yun.: **αποκαλυπτειν**]: açmak, göstermek, ifşa etmek.

apokrif [Yun.: **apo** + **kryptein** > **apokryphos** [απόκρυφος] > Fra.: **apochryphe**]: 1.) aslı olmayan, 2.) yalan yazı, 3.) aslı olmayan, güvenilirmez, şüpheli yazı.

apolet [Fra.: **epaulette**]: 1.) [Askeriye] omuzda rutbe göstergesi, 2.) [Giyim] omuz süsü.

Apollo [Yun. [Απολλο] + Lat.]: 1.) Mitoloji'de Grek ve Roma'nın müzik, şiir, kehanet ve tıp tanrısı, 2.) yakışıklı, güçlü kuvvetli erkek.

apora [Lat.: **apportare** > Fra.: **aport**]: ["bul ve getir" anlamında] bir köpek buyruğu.

aport [Fra.]: bul ve getir.

apostrof [Yun.: ? > **apostrophos** [ἀπόστροφος] > Fra.: **apostrophe**]: üst virgöl.

apotheke¹ [Yun.: ?]: küçük dükkan.

apotheke² [Yun.: **apotheke** [?] > Alm.]: eczane, [pharmacy].

appendix [Lat.]: 1.) bir kitabın sonuna eklenen bölüm, 2.) eklenti, ilave, 3.) en son kısım, uç.

appartare [İtl.]: ayırmak.

applicare [Lat.: **ad** + **plicare**]: içine katlamak, katlamak.

appliquer [Fra.]: tatbik etmek, uyarlamak, uydurmak, uygulamak.

apportare [Lat.]: taşımak.

apraksi [Yun.: **apraxia** [απραξία] > Fra.: **apraxie**]: fonksiyonunu kaybetme, işlev yitimi.

apre [Fra.: **apree**]: [Teksil] derinin cilalanması.

aprilis [Lat.: **aprire**]: açılış, bahara başlangıç.

apse [Lat.: **ab(s)** + **cedere** > Fra.: **abscess**]: [Tıp] 1.) içinde cerahat yada irin bulunan deri dokusu çevresinde oluşan yanmalı şişlik, 2.) çıban.

apsent [Far. > Yun.: **apsenti** [αψέντι] > Fra.: **absinthe**]: [İçki] yeşil renkli, tadı acımsı, sert bir içki.

aptal [Arp.: **abdal**]: ahmak, andaval, anlayışsız, ansız, avanak, bön, budala, ebleh, enayi, mankafa, salak, savak.

aptare [Lat.]: 1.) benzetme, uydurmak, uyarlamak, uymak, biçime getirmek, uygun biçime sokmak, 2.) seçmek.

apteriks [Lat.: **apteryx** > Fra.: **aptérix**]: [Kuşbilim: **Apteriks**] bir tür kuş, kivi.

aptes [Far.: **âb** + **dest** > **âbdest**]: 1.) el-kol suyu, 2.) el ve kolları suyla

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yıkama, ^{3.)} manen temizlenme, ^{4.)} Müslümanlık'ta ibadet öncesi su yda toprakla arınma, temizlenme, taharet.

aptesane [Far.]: **bak. apteshane.**

apteshane [Far.: **âb + dest + hâne** > **âbdesthâne**]: ^{1.)} el-kol, yüz yıkama suyu yeri, ^{2.)} aptes alma yeri, ayak yolu, hac yolu, hela, kenef, klozet, su yolu, tuvalet, W.C.

aptudo [Lat.]: uygunluk, yerindelik.

aptus ¹ [Lat.]: kıçta, kıça doğru.

aptus ² [Lat.]: ^{1.)} münasip, uygun, yerinde, ^{2.)} anlayışlı, çabuk kavrayan, zeki.

aqua [Lat.]: ab, ma, su.

aqua cuprosa [Lat.]: su bakırı, su bakracı.

aquarius [Lat.]: ^{1.)} suyla ilgili, sulu, ^{2.)} [A] [Yıldızbilim] Kova Burcu.

aque [Yun.: ? > İng.: -ac; & Fra.: -aque]: s.e., İngilizce'de -ac; Fransızca'da -aque; ^{1.)} -ile ilintili [cardiac: kalple ilgili], ^{2.)} -den etkilenmiş [maniac: manyak] anlamında bir sonek.

aquila [Lat.]: kartal.

ar ¹ [Arp.: ? >]: ^{1.)} utanma, utanma duygusu, ^{2.)} utanç, ^{3.)} namus.

ar ² [Lat.: area > Fra.: are]: 100 m².

ar ³ [Tür.]: -ar, -er, -m, -şar, -şer biçiminde sonek, [onar, ikişer].

ar ⁴ [Tür.]: -ar, -er, -r soneki, [ağarmak, göçermek, kararmak, morarmak, sararmak, yaşarmak].

ar ⁵ [Tür.]: k ve p harfleri gibi harflerle biten tek sesli ettirgen fiillerden başka fiiller yapmak için, [çıkartmak, kopartmak, çökertmek].

ara ¹ : ^{1.)} mesafe, ^{2.)} teneffüs, ~**ya girme**: karışma, müdahale, ~**ya giren**: müdahil, karışan.

ara ² [Arp.: ?]: ^{1.)} düşünce, görüş, ^{2.)} oy, rey.

ara ³ [Far.: -âra]: Farsça'da -âra; **hayranlık uyandıran** yada **güzelleştiren**, **güzellik katan** anlamında bir sonek, [dilâra: sevgili].

ara ⁵ [Arp.]: ^{1.)} bölge, sınır bölgesi, sınır nişanı, ^{2.)} bahçe, ^{3.)} duvar, duvarla çevrili bahçe.

ara ⁶ [Arp.: âra]: ^{1.)} çıplaklık, üryanlık, ^{2.)} çıplak, çorak, ıssız, terkedilmiş.

Arab: **bak. Arap.**

araba [Rus.: arba]: araç, binek araba, motorlu taşıt, oto, otomobil, taksi, taşıt, vasıta, vesait, **gezinti ~sı**: kaleska, **öküz ~sı** **parmaklığı**:

angiç, **yaylı at ~sı**: talika, ~**nın boşa çalışması**: rölanti,

araban [Far.]: bir müzik makamı.

arabesk [Fra.: Arabesque]: Arap Kültürü'ne göre. Arap üslubunda olan.

Arabi [Arp.: arîbi]: Arpça, Arap dili.

arabozma: fit, fitne.

arachne [Tür.: örümcek > Yun.: arachnē: [αραχνη]]: örümcek.

aracı: ^{1.)} uzlaştırıcı, ^{2.)} [Ticari] kabzımal, toptancı, ^{3.)} [Sosyal] evlenme işlerinde arabulucu.

araç: araba, binek araba, motorlu taşıt, oto, otomobil, taksi, taşıt, vasıta, vesait, ~ **onarma yeri**: tamirhane.

araf ¹ [Arp.: a'raf]: [İslam] cennetle cehennem arası.

araf ² [Arp.: a'raf, örf'ün çoğulu]: örfler.

Arafat ¹ [Arp.]: ^{1.)} Suudi Arabistan, Mekke'de bir tepenin adı. ^{2.)} [İslam] Müslümanlığa göre bu tepe ziyaret edildikten sonra hacı olunur.

Arafat ² [Arp.]: bir Müslüman ve Türk erkek adı.

Arafat ³ [Arp.]: Yaser Arafat; Filistin Kurtuluş Örgütü [FKÖ] önderi ve sonraları Filistin Özerk Yönetimi'nin Devlet Başkanı.

arafe [Arp.: arife > Tür.]: **bak. arife.**

arak ¹ [Arp.]: ^{1.)} ter, ^{2.)} damıtma, damlama, terleme, terletme, ^{3.)} bir tür rakı.

arak ² [Arp.: a'arak, ırk'ın çoğulu]: ırklar.

arak ³ [Arp.: rakik'in enüstünlük derecesi]: ^{1.)} en ince, en narin, ^{2.)} en ince, en zayıf.

araka [Rum.: arakas [αρακάς] > Tür.]: [Bitkibilim: *Pisum sativum*] iri taneli bezelye.

arakçı [Argo]: çalıp çırpan, hırsız.

arakiye [Arp.: arâakiyye]: [Müzik] küçük zurna.

aralama: aşırma, çalma, yürütme.

aralamak: aşırma, çalma, yürütmek.

aralama: seyrekleştirme.

aralamak: seyrekleştirmek.

aralık ¹ : ^{1.)} açıklık, mesafe, ^{2.)} zaman mesafesi, ^{3.)} yarı kapalı.

Aralık ² [arada kalan ay]: ^{1.)} kanun-i evvel, ^{2.)} yılın 31 gün çeken 12. ayı, Teşrin-i sani, [November].

aralıklı: ara kara, mesafeli, ~ **biçimde**: seyrek,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

aralıksız: biteviye, durmadan, drumaksızın, vira.

Arami [Aramî]: Antik Aramiler, Arami Dili ve Kültürü.

Aramice: ölü Sami dili.

Arap ¹ [Arp.: Arab: Arap ulusu].

arap ² [Arp. > Tür.]: kara, negatif, siyah.

Arap Abecesi: Arap Abecesi 28 harften oluşur; **Elif** (Alif, ا), **Be** (Ba, ب), **Te** (Ta, ت), **Se** (Sa, ث), **Cim** (Gim, ج), **He** (Ha, ح), **Hi** (Ha, خ), **Dal** (Dal, د), **Zel** (Zal, ذ), **Re** (Ra, ر), **Ze** (Za, ز), **Sin** (س), **Şin** (Şin, ش), **Sad** (ص), **Dat** (ض), **Tın** (ط), **Zin** (ظ), **Ayn** (ع), **Gayn** (غ), **Fe** (Fa, ف), **Kef** (Kaf, ق), **Kaf** (ك), **Lam** (ل), **Mim** (م), **Nun** (ن), **Ha** (He, ه), **Vav** (Ve, و), **Ya** (Ye, ی).

Arapça ¹ [Arab + ça]: Arapça yada Araplarla ilgili.

Arapça ² [Arab + ça]: Arap Dili, Arabî.

Arapça Sayılar: **vahidün, isnanü, X, erbaa, hamsetu, siddetu, aşrün,**

Arapça Fiiler: Arapça Dilbisi'ne göre fiiler genelde **Sülesi Mücerred'e** tabidir. Bunun dışında tüm fiiler bu üç Harf'e [Elif & Sin + Te; Kaynaştırma Harfi] eklenerek üretilir, [Am'l'den **İstimale:** kullanma, Gfr'den **İstigfare** gibi].

arare [Lat.]: toprağı sürmek.

ararot [İsp.]: mama unu, ~ **kamışı:** maranta,

Aras ¹ [Rum.: **Arexes** [?]]: ^{1.)} Türkiye'nin batısında bir nehir adı, ^{2.)} [A] Bir Türk erkek adı.

aras ² [Arp.: a'ras, arsa'nın çoğulu]: arsalar.

arasat [Arp.: arsa'nın çoğulu]: [İslam] Müslümanlığa göre Yargı Gününde [Huzur-u Maheşer], ölülerin toplanacağı yer.

arasıra: nadiren, seyrek, pek sık değil.

arasta [Far.: raste ?]: çarşıda aynı işi yapanlar.

araşit [Rum.: **arachida** [apaçiða] > Tür.]: yer fıstığı.

araştırma: ^{1.)} araştırmak eylemi, ^{2.)} etüt, inceleme.

araştırmak: etüt etmek, incelemek.

araz ¹ [Arp.: ârâz; arz'ın çoğulu]: araziler, bölgeler, topraklar.

araz ² [Arp.: â'raz; ırz'ın çoğulu]: **çi.**, ırzlar.

araz ² [Arp.]: ^{1.)} [Tıp] belirti, bulgu, ilinek, sempton, ^{2.)} [Felsefe] gereksiz gönderme, tahlisiz olay, ^{3.)} [Din] dünyevi işler yada mal-mülk.

arazbar [Far.: arazbâr]: ^{1.)} ? ^{2.)} Türk Müziği'nde bir makam.

arazi ¹ [Arp.: arâzi]: [Evrenbilim] ^{1.)} yeryüzü parçası, ^{2.)} tarla, toprak, **ekilmemiş** -: yabanlık.

arazi ² [Arp.: a'razi]: ^{1.)} [Felsefe] kazara, şanseseri, tesadüfi, ^{1.)} [İslam] dünyevi işler yada mal-mülk.

arbede [Arp.]: çekişme, çingar, dalaş, dövüş, hengame, hır, kavga, niza, muaraza, patırtı.

arbitr [Lat.]: görgü tanığı, şahit, tanık.

arbitraj [Lat.: arbitrer > Fra.: arbitrage]: ^{1.)} [Ticaret] Borsada bir yerden alınan bir senedi başka bi yerde satma, ^{2.)} [Hukuk] hakem yoluyla bir davayı çözme.

arbitrer [Lat.]: tanık, şahit.

arbor [Lat.: herba]: ağaç.

arboreatum [Lat.: arbor > arboreatum]: teşhir yada inceleme amacıyla her tür ağaç yada çalılığın bir arada yetiştirildiği alan, fidanlık, ağaçbahçesi.

arcanus [Lat.]: gizli, saklı.

arcere [Lat.]: ^{1.)} hapsedmek, kuşatmak, evde yada yatakta tutmak, sınırlamak, ^{2.)} kapatmak.

arch [Yun.: archos [apχ] > B.D.: arch]: Batı Dilleri'nde arch; ^{1.)} **baş, bey, şef, reis, lider, önder** anlamına gelen bir önek [archbishop: başrahip, archduke], ^{2.)} **baş, enüst yönetici** anlamına gelen bir sonek, [Patriarch: Patrik].

archaios [Yun.: ?]: tarih öncesi.

archein [Yun.: ?]: idare etmek, yönetme.

archeion [Yun.: ?]: muhtarevi, belediye yapısı.

archi [Yun.: ?]: baş, bey, şef, reis, lider, önder.

Archimedes [Yun.]: **bak. Arşimet.**

archos [Yun.: apχoc]: baş, bey, hakan, imparator, kral, lider, önder, reis, sultan, yönetici.

arcus [Lat.]: eğimli nesne, yay.

arç [Yun.: archos [apχ] > B.D.: arch]: **bak. arch.**

arda ¹ : ^{1.)} işaret çubuğu, ^{2.)} işaretle için kullanılan çelik kalem, ^{3.)} ardıl.

Arda ² : bir erkek adı.

Ardahan [Artan, Ardahan Kalesi]: [75], Türkiye'de bir kent.

ardak [Halkdili]: içten çürümüş ağaç, **ardere** [Lat.]: yakmak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ardıç: [Bitkibilim: *Juniperus communis*] ^{1.)} jüniper, ^{2.)} çam yada serviye benzeyen sürekliyeşil bir ağaç türü.
ardıl: halef, izleyen, bir görevi öncekinden devralan.
ardiye [Arp.: *arziye*]: ^{1.)} antrepo, ^{2.)} [Gümrük] antrepoda bekletme ücreti yada vergisi.
ardor [Lat.]: alev, ateş, yanma, yangın.
arduaz [Fra.: *arduvaz*]: kayağan taşı, taş tahta.
area [Lat.]: boş alan, boş arazi yada bölge.
arena ¹ [Lat.]: ^{1.)} kumlu alan, kumlu bölge, ^{2.)} Roma amfityatrolarında karşılaşmaların yapıldığı alan.
arena ² [Lat.: *arena* > Fra.: *arena*]: boğa güreşi alanı.
areometre [Yun.: *araiometro* [αραιόμετρο] > Far.: *aréomètre*]: hava ölçer.
arere [Lat.]: kurumak.
Ares [Yun.: ?]: Yunan Mitolojisi'nde savaş tanrısı.
Argaç ¹ : Şanlıurfa, Halfeti'ye bağlı bir köy.
argaç ² [Argaç¹'den]: [Dokuma] enine atılan iplik.
argali: [Hayvanbilim: *Ovis ommon*] Orta Asya'da (Tibet, Himeleya, Altay) yaşayan bir yaban dağ koyunu.
argin: aygın, bitap, bitkin, güçsüz, dermansız, haşat, takasız, yorgun, zayıf.
argo ¹ [Yun.: *argo* [αργο] > Fra.: *argot*]: anlaşılma, anlaşılmaz sözler.
argo ² [Fra.: *argot*]: ^{1.)} kelime suçluların, serserilen aralarında anlaşmak için geliştirdikleri özel anlaşma dilinden gelir, ^{2.)} jargon, ^{3.)} külhanbeyi ağzı.
argon [Yun.: *argon* [αργόν] > Fra.: *argon*]: [Kimya] havada bulunan ve bir zamanlar radyo tüplerinde ve genelde ampüllerde kullanılan etkisiz bir kimyasal gaz.
argonot ¹ [Yun.: *argo* [αργο] + *nautes* [ναύτης] > *argonautes* [αργοναύτης] > Fra.: *argonaute*]: [Mitoloji] Ege adaları'ndan Çanakkale ve İstanbul Boğazı'nı geçerek karadeniz kıyılarında Altı Post'u bulmak için yola çıkan Jason ve arkadaşlarının öyküsü.
argonot ² [Rum.: *argonaut* [αργοναύτης]]: [Balıkçılık: *Argonauta argo*] ahtopota benzer deniz canlısı.
argos [Yun.: ?]: atıl, hareketsiz.

arguere [Lat.]: kanıtlamak, ispat etmek.
arı ¹ : bal yapan böcek, ~ **salgısı:** eğir.
arı ² : halis, saf.
arık [ÖzTür.]: ^{1.)} ark, kanal, ^{2.)} [Halkdili] fidan dikilen yer.
arınma: taharet, temizlenme, temizlenme.
arınmak: taharet yapmak, temizlenmek, temizlenmek.
arış [Far.: *erş* > *ereş*]: [Bedenbilim] dirsekle parmaklar arası.
arıtıcı: deterjan, temizleyici.
arıtım: rafinaj, süzme, en nicelikli biçime getirme.
arıtımevi: rafineri.
arıtma: rafine.
arız ¹ [Arp.: *arız*]: ^{1.)} olgu, olma, ^{2.)} sonradan ortaya çıkan.
arız ² [Arp.]: [Bedenbilim] çene.
arız ³ [Arp.]: armağan, belek, hediye.
arız ⁴ [Arp.]: [Havabilim] ağır ve yüklü bulut.
arıza [Arp.]: ^{1.)} [Teknik] bozulma, aksama, ^{2.)} [Coğrafya] engebe.
arızalı [Arp. + *lı*]: bozulmuş, bozuk.
ari ¹ [Far.: *arî*]: ^{1.)} katışıksız, saf, ^{2.)} çıplak, nü, torlak, üryan.
Ari ² [San.]: Aryan Dili, Kültürü yada Aryan'lara ilişkin.
aridus [Lat.]: kuru, susuz.
aries [Lat.]: ^{1.)} koç, ^{2.)} [Zodyak] Koç Burcu, [Aries].
arif ¹ [Arp.: *arif*]: ^{1.)} bilen, bilgili, ^{2.)} anlayışlı, sezgili, ^{3.)} [A] bir erkek adı.
arifane ¹ [Far.: *arifâne*]: ^{1.)} akıllıca, bilgilice, ^{2.)} bilirkşi, ehil, eksper, işbilir, kompetan, mütehasız, uzman, yetkili.
arifane ² [Far.: *herifane*]: yiyeceği ortak toplantı, piknik yada kır yemeği.
arife [Arp.: *arife*]: özel günün öncesi, arefe,
Arifiye ¹ [Arp.: *arifiye*]: Sakarya'da bir ilçe adı. Osmanlı zamanındaki adı [Sapak].
arista [Lat.]: diken, kılçık, sorguç.
Aristo [Yun.: *Aristotle*: *Αριστοτέλης*]: M.Ö. 384-322 yılları arasında yaşamış Eski Yunanlı bir Filozof.
aristoculuk [Yun.: *Aristotle* [Αριστοτέλης] + *culuk*]: Aristo düşüncesini savunama.
aristokrasi [Yun.: *aristos* + *kratein* > *aristokratia* [αριστοκρατία] > Fra.: *aristocratie*]: ^{1.)} babadan oğula, varıl ve ayrıcalıklı ailelerden gelen kişilerin

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yönetimi, 2.) hanedanlık, 3.) ayrıcalıklı, zengin üst sınıf.

aristokrat [Yun.: *aristos* + *kratein* > *aristokrates* [αριστοκράτης] > Fra.: *aristocrate*]: zengin üst sınıftan olan.

aristokratik [Yun.: *aristos* + *kratein* > *aristokratikos* [αριστοκρατικός] > Fra.: *aristocratique*]: zengin üst sınıfla ilgili.

aristokratlık [Yun.: *aristos* + *kratein* > *aristokrates* [αριστοκράτης] > Fra.: *aristocrate* + *lık*]: zengin üst sınıftan gibi hareket etme yada davranma.

aristos [Yun.: ?]: en güzeli, en iyisi.

Aristotle [Yun.: αριστοτελ]: **bak. Aristo.**

arithmos [Yun.: ?]: rakam, sayı.

aritmetik [Yun.: *arithmos* > *arithmetike* > [αριθμητική] > Fra.: *arithmétique*]: 1.) Aritmetik; pozitif, gerçek sayılarla hesaplama bilimi, 2.) Sayıbilimi.

aritmi [Yun.: *a* + *rythmos* > *arrythmia* [άρρυθμία] > Fra.: *arythmie*]: 1.) dizemsiz, uyumsuz, 2.) [Tıp] kalp atışlarındaki düzensizlik ve eşitsizlik.

aritmik [Yun.: *a* + *rythmos* + > *arrythmos* [άρρυθμος] > Fra.: *arythmique*]: 1.) dizemsizlik, uyumsuzluk, 2.) aritmiyle ilgili, 3.) ritimli olmayan, düzensiz.

arius [Lat.]: ?

ariya [İtl.: *aria*]: [Denizcilik] yelkeni direktten alma.

ariyet [Arp.]: 1.) borç yada geçici olarak verilen şey, 2.) [Hukuk] uzun süreyle verilen borç, 3.) geçici süreli şey.

ariyeten [Arp.]: eğreti olarak.

ariz [Arp.]: geniş, şumüllü.

ariza [Arp.]: 1.) dilekçe, 2.) yüksek makamlara sunulan mektup.

arizi [Arp.: *arizi*]: sonradan olan.

ark [Fra.: *arc*]: açık oluk.

arka: art, geri, pes, peş.

arkaç [Halkdili]: ağıl, ayla, hale.

arkadaş [Tür. + Far.: *dâş*]: dost, nedim, yaren, yoldaş.

arkaik [Yun.: *archaikos* [αρχαϊκός] > Fra.: *archaïque*]: tarihöncesi zamandan gelen yada kalma, geçmişöncesi, kadim.

arkaizm [Yun.: *archaios* + *ismos* > [αρχαϊσμός] > Fra.: *archaïsme*]: geçmişöncelilik.

arkeolog [Yun.: *archaios* + *logos* > *archaialogos* [αρχαιολόγος] > Fra.: *archeologue*]: Arkeoloji biliminsanı yada uzmanı.

arkeolog [Yun.: *archaios* + *logos* > *archaioslogos* [αρχαιολόγος] > Fra.: *archéologue*]: arkeoloji biliminsanı.

Arkeoloji [Yun.: *archaios* + *logia* > *archaioslogia* [αρχαιολογία] > Fra.: *archéologie*]: antik yer ve kentleri kazarak, eski zaman toplulukları ve onların yaşamlarına ait bilgileri araştıran bir bilim dalı.

arkeolojik [Yun.: *archaios* + *logia* + *ikos* > *archaioslogikos* [αρχαιολογικός] > Fra.: *archéologique*]: arkeolojiye ait yada ilişkin.

arkoz [Fra.: *arkose*]: tortul kayaç türü.

arktik [Yun.: *arctikos* > *arctike* [αρκτική] > Fra. *arctique*]: 1.) Kuzey Kutbu yada onunla ilgili, 2.) çok soğuk.

arctikos [Yun.: *arctos* [αρκτος] > *arctikos* [αρκτικός]: arktik, kuzeyle ilgili, kuzey yarım küreyle ilgili.

arctos [Yun.: *arctos*]: Kuzey Yarım küre'de görülen Büyükayı Yıldız kümesi.

arlı: namuslu.

arma ¹ [Lat.]: cephane, silahlar.

arma ² [Lat.: *arma* > İtl.: *arma*]: [Denizcilik] 1.) Gemideki direkler, bumba, matafora, ırgat, vinçler, ıstalyalar, seren, ip, halat gibi sabit donanımlar, 2.) ongun.

arma ³ [Lat.: *arma* > İtl.]: [Denizcilik] 1.) donatma, giydirme, techiz etme, 2.) ongun.

arma ⁴ : amlem, işaret, özel işaret, remiz, simge, temsili resim.

armada [Lat.: *arma* > İsp.: *armada*]: [Denizcilik] deniz kuvvetleri, donanma.

armador [İtl.: *armador*]: *i.*, [Denizcilik] donanama ustası.

armağan [? *ermağan*]: 1.) arız, belek, hediye, 2.) [A] bir Türk erkek adı.

armağanlar [*ermağan* + *lar*]: hedaya, hediyeler.

armare [Lat.]: silahlandırmak.

armatör [Lat.: *armare* > Fra.: *armateur*]: [Denizcilik] donatan, gemi sahibi.

armatür [Lat.: *armare* > Fra.: *armature*]: 1.) koryucu bir tabaka, 2.) bir gerecin ana bölümü.

Armen [Erm.]: 1.) 2.) bir Ermeni erkek adı.

armoni [Yun.: *harmos* [αρμος] > *armonia* [αρμονία] > Fra.: *harmonie*]: [Müzik] ahenk, uyum, yeknesak.

armonik [Yun.: *harmos* + *ikos* > *armonikos* [αρμονικός] > Fra.: *harmonique*]: ahenkli, uyumlu, yeknesaklı.

armonika [Yun.: *harmos* [αρμος] > İtl., *harmonica*]: [Müzik] ağızda bir ileri bir

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

egri götürülerek, nefesle çalınana bir müzik gereci, mızıka.

armud [Far.]: **bak. armut.**

armudi [Far.]: **armudi**: armut biçimli.

armudiye [Arp.]: **armüdiye**: armut biçimli altın.

armut [Far.]: **emrud**: bir meyve.

Arnavut [Rum.]: **?**: Albanyalı. Arnavutluk vatandaşı, [Albanian].

Arnavut Abecesi:

Arnavutça Sayılar:

Arnavutluk [Rum.]: **?** + **luk**: 1.) Avrupa'da Tiren Denizi kıyısında bir ülke, [Albania], 2.) Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı bir özerk devlet.

arnik [?]: [Bitkibilim: *Arnica Montana*] mastı çiçeği, siğirgözü. Papatyaya benzer sar çiçekleri olan zehirli bir çiçek türü. Yaprakları ve kökleri ilaç yapımında kullanılır.

aroma 1 [Yun.]: **arôma** [άρωμα] > B.D.: **aroma**: baharlı koku, hoş koku.

aroma 2 [Yun.]: **arôma** [άρωμα] > Fra.: **aroma**: hoş koku, esans, itir, koku, rayiha.

aromalı [Yun.]: **arôma** [άρωμα] > Fra.: **aroma** + **lı**: hoş kokulu, esanslı, itirli, kokulu, rayihalı.

aromaterapi [Yun.]: **arôma** + **totherapeia** > [αρωματοθεραπεία] > Fra.: **aromathérapie**: kokuyla otama, tedavi.

aromatik [Yun.]: **arôma** + **ikos** > **aromatikos** [αρωματικός] > Fra.: **aromatique**: hoş kokulu, esanslı, itirli, kokulu, rayihalı.

arp [Fra.]: **harpe**: [Müzik] üç köşeli çalgı, üç telli çalgı.

arpa: tahilgillerden bir bitki.

arpacık: 1.) gözde çıkan sivilce, 2.) ~ **soğanı**: kiska.

arredare [Lat.]: işleme sokmak, yürürlüğe sokmak.

ars 1 [Lat.]: kabiliyet, maharet, yetenek, yeti.

ars 2: [Bitkibilim: *Flos Rhoeados*] gelincik.

arsa [Arp.]: 1.) bir kısım toprak, boş alan, 2.) yapı alanı.

arsalar [Arp. + lar]: yapı alanları.

arsenik [Far.]: **zer** > Lat.: **zar** > Yun.: **arsenikos** [αρσενικός] > Lat.: **arsenicum** > Fra.: **arsenique**; **As**: 1.) gümüş beyazı renkte, çok zehirli bir kimyasal element, 2.) arsenik zehiri, 3.) tip ve ilaç yapımında kullanılan bir madde.

arsenikos [Far.]: **zer** > Yun.: **arsen** [αρσεν] + **nikao** [νικάω] > **arsenikos** [αρσενικός]: insana benzer, insan gibi.

arsız: 1.) hiddetli, hoyrat terbiyesiz, 2.) açgözlü, haris, muhteris.

arслан: **bak. aslan.**

Arslanlı: Osmalı'da gümüş sikke.

arş 1 [Fra.]: **marche**: marş; yürü anlamında kısaltma bir komut.

arş 2 [Arp.]: [İslam] 1.) kat, makam, taht, 2.) Allah katı, 3.) göğün en yüksek katı.

arşe [Fra.]: **arché**: [Müzik] keman yayı.

arşın [Osm.]: 68 cm'lik bir Türk uzunluk ölçüsü.

Arşimet [Yun.]: **Archimedes**: **?**: İ.Ö. 212'lerde yaşamış Eski Yunanlı bir bulucu ve fizikadamı.

arşiv [Yun.]: **archeion** [αρχεiov] > Fra.: **archives**: belgelik.

art 1 [ÖzTür.]: arka, geri, pes, peş, **hemen ardından**: akabinden.

art 2: çoğalmak, fazlalaştırma.

art 3 [Lat.]: **ars** > B.D.: **art**: 1.) insan yaratıcılığı, 2.) kabiliyet, yetenek, yeti, 3.) elişçiliği, sanat.

artağan [Halkdili]: çoğalan.

Artemis [> **Cybel**, **Kybel**, **Kibela** > Yun.: **?**]: Selçuk, Efes, İzmir.

arter [Yun.]: **aeirein** > **arteria** [αρτηρία] > Fra.: **artère**: 1.) [Bedebilim] atardamar, 2.) [Tıp] ana yol.

arteria [Yun.]: **αρτηρία**: atardamar.

arterioskleroz [Yun.]: **aeirein** + **skleros** > **?** > Fra.: **arterioseclorase**: [Tıp] Tıp yaşlılıkta kandamarlarının daralması yada tıkinmaya yüztutması.

arterit [Yun.]: **artēria** + **ites** > **arteritida** [αρτηριτίδα] > Fra.: **artérite**: [Tıp] atardamar bozukluğu.

artezyen [Fra.]: **artésien**: 1.) Eski Fransız eyaleti **Artoise**'den, 2.) toprağın derinliklerine boruyla girerek yer altı suyunu yukarıya itme.

arthron [Yun.]: **?**: bağlantı, eklem.

artı: 1.) [Fizik] artı uç, anot, 2.) [Matematik] toplama (+) işareti, 3.) bundan başka, ek olarak, ilaveten.

artık 1 : 1.) artan, bakiye, geri kalan, 2.) gerekenden fazla, 3.) Grogeryan Takvimi'nden Artık Yıl, ~ **parçalar**: fire.

artık 2 : bundan sonrası, daha fazlası, bu zamandan sonra.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Artık Yıl: Grogeryan Takvimi'nden Artık Yıl, Şubat Ayı'nın 28 gün olması ve 4 yılda bir 29 çekmesi.

artırma: tasarruf etme.

artırmak: tasarruf etmek.

articulatus [Lat.]: birleşik.

artist [Lat.: *ars* > Fra.: *artist*]: 1.) sanatçı, sanatkar, 2.) erkek film oyuncusu.

artma [Halkdili]: çoğalma, üreme, zam.

artmak: 1.) çoğalmak, üremek, 2.) eklemek.

artniyet: adavet, buğz, düşmanlık, garez, hasımlık, husumet, kin, kötüniyet, nefret.

artniyet: buğz, düşmenlik, garez, kin, kötüniyet, nefret.

artrit [Yun.: *arthron* + *itis* > *arthritida* [*αρθριτιδα*] > Fra.: *arthritis*]: 1.) eklem iltihabı, 2.) [Tıp] eklemelerin şişip yanması, 3.) [Tıp] eklem romatizması.

artroz [Yun.: *arthron* + *itis* > *arthrose* [*άρθρωση*] > Fra.: *arthrose*]: [Tıp] eklem hastalığı.

arttırma: artma, çoğalma, üreme, zam.

arttırmak: 1.) çoğalmak, üremek, 2.) artmak, zam yapmak.

artus [Lat.]: bağlantı, eklem.

Artvin [Gür.: *Coroksi*, *Çorok*, *Kolkis*, *Nigali*, *Osm.*: *Livane*, *Artvani*, *Artvini*]: [08], Türkiye'de bir kent.

arus resmi [Arp. > Osm.]: Osmanlı'da gerdek vergisi.

aruz [Arp.]: [Şiir] 1.) Araplar'da şiir yazma tekniği, şiir ölçü birimi, 2.) metre, ölçü, 3.) metod, usül, yordam. yol, **bir ~ ölçüsü:** remel.

arya [İtl.: *aria*]: [Müzik] bir opera parçası.

arz 1 [Arp.]: acun, diyar, dünya, kara, terra, toprak, ülke.

arz 2 [Arp.]: [Ticaret] sunma.

arz 3 [Arp.]: [Dünyabilim] 1.) arz derecesi, genişlik, 2.) arz, enlem, paralel.

arziye [Arp.: *arzi* 1]: **bak. ardiye.**

arzu [Arp.]: 1.) dilek, heves, istek, şevk, 2.) [A] bir İran ve Türk bayan adı, ~ **etmek:** dilemek, rica etmek.

as 1 [Fra.: *as*]: 1.) favori, gözde, 2.) [İskambil] birli.

as 2 [Arp.]: [Hayvanbilim: *Mustela erminea*] bir kürk hayvanı, kakım.

as 3 [Arp.]: bir tahıl ölçüğü.

as 4 [ast]: Türkçe'de **ast** öntakısı sessiz harfle başlayan kelimeyle birleştiğinde: [Asteğmen].

as 5 [Lat.]: birim, ünite.

asa 1 [Arp.: *asâ*]: 1.) baston, çubuk, değnek, 2.) dövme, dayak, patak.

asa 2 [Arp.: *a'sa*; *asâ*'nın çoğulu]: *ç.i.*, asalar, bastonlar, çubuklar, değnekler.

asa 2 [Far.: *âsâ*]: Farsça'da **asa-**; 1.) **benzer, eş, -eye benzeyen, gibi** [cennet *âsâ*: cennet gibi], 2.) **asude, dingin, sessiz** [dilâsâ: kalpteki dinginlik] anlamına bir sonek.

asa 3 [Far.: *âsâ*]: 1.) esneme, esneyiş, 2.) asalet, ciddiyet, vakar.

asab [Arp.: *âsâb*]: **bak. asap.**

asabi [Arp.: *asabî*]: sinirli.

Asabiye [Arp.: *asabiye*]: [Tıp] 1.) sinir hastalıkları, 2.) Sinirhastalıkları, Nöroloji.

asaf [Arp.: ? > *âsaf* [?]]: 1.) ? 2.) [A] Kral Süleyman'ın vezirinin adı, 3.) ataman, vezir, 4.) [A] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

asal: asli, baz, esas, temel.

asalak: 1.) [Tıp] parazit, 2.) [Mecazi] kazanmadan başkalarının sırtından geçinen,.

asalet [Arp.]: elitlik, soyluluk.

asaleten [Arp.: *asâleten*]: kendi adına hareket ederek.

asamble [Lat.: *ad* + *simul* > Fra.: *assemblée*]: kurul.

asansör [Lat.: *ad* + *scandere* > Fra.: *ascensuer*]: [Teknoloji] elevatör, inerçinar.

asap [Arp.: *âsâb*]: *ç.i.*, sinirler.

asar [Arp.: *âsar*]: *ç.i.*, binalar, yapılar.

asayiş [Arp.: *âsayiş*]: emniyet, güvenlik.

asbest [Yun.: *a* + *sbennynai* > *asbestos* [*ασβέστης*] > Fra.: *asbeste*]: [Kimya] amyant, taş pamuğu, **ak ~:** amyant.

aseleos [Yun.: ?]: kuraklık, bu ortamlarda büyüp gelişen.

asenchron [Yun.: *a* + *syn* + *lassein* > *asynkchronos* [*ασύγχρονος*] > Fra.: *asynchrone*]: [Fizik] eşzamanlı olmayan.

asepsi [Yun.: *a* + *sepein* > *asepsia* [*ασηψια*] > Fra.: *asepsie*]: [Tıp] mikroptan arındırma.

aseptik [Yun.: *a* + *sepein* + *ikos* > *aseptikos* [*ασηπτικός*] > Fra.: *aseptique*]: [Tıp] hastalık bulşamayan.

ases [Arp.]: gece bekçisi.

asetat [Lat.: *acetum* + *atus* > Fra.: *acetate*]: [Kimya] 1.) tuz yada asetik asit özü, 2.) bu maddeden yapılmış dokuma, saydam.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

asetilen [Lat.: *acetum* > Fra.: *acetylene*]:
[Kimya] aydınlatma için ve oksijenle birlikte kaynak işleri için kullanılan bir gaz.

aseton [Lat.: *acetum* > Fra.: *acetone*]:
[Kimya] eter kokulu bir sıvı, propanon, dimetil da denir. ^{1.)} oje çözücü sıvı, ^{2.)} diyabet hastalarının idrarlarında normal dışı miktarda da bulunur.

asfalt [Yun.: ^a + *sphaltos* > *asphaltos* [*ἀσφαλτος*] > Fra.: *asphalte*]: ^{1.)} çökmeyen, göçmeyen, ^{2.)} [Kimya] kum ve çakılla karıştırılmış ve yol yapımı yada çatı kaplaması işlerinde kullanılan kahverengi yada siyah renkli kömür katranı benzer madde, ^{3.)} asfalt kaplanmış ana yol, yol.

asgari [Arp.: *asgarî*]: en az, en aşağı, minimum.

ası: asılmış, asıl.

asık: somurtkan.

asil: ^{1.)} s., geçerli, gerçek, ^{2.)} i., ası, asılmış,

asılı: muallak, ortada.

asılmış: ası, asıl.

asılsız: ^{1.)} batıl, geçersiz, hükümsüz, ^{2.)} çürük, fos, temelsiz.

asım [Arp.: *asım*]: ^{1.)} iffetli, namuslu, sili, ^{2.)} koruyan, savunan, ^{3.)} korunmuş, savunulmuş, ^{2.)} [A] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

asır [Arp.: *asr*]: ^{1.)} çağ, yüzyıl, ^{2.)} süre, periyot, zaman.

asi [Arp.: *âsi*]: baş kaldıran.

aside [Arp.]: et, bamyı ve undan yapılan bir Arap yemeği.

asil ¹ [Arp.]: ^{1.)} elit, mutena, mümtaz, seçkin, soylu, ^{2.)} [A] bu anlamda bir erkek adı, [Seçkin].

asimetri [Yun.: *a* + *syn* + *metron* > *asymmetria* [*ἀσυμμετρία*] > Fra.: *asymétrie*]: ^{1.)} aynı boy ve ölçüde olmayan, ^{2.)} bakışsızlık, oransızlık, orantısızlık.

asimetrik [Yun.: *a* + *syn* + *metron* + *ikos* > *asymmetros* [*ἀσύμμετρος*] > Fra.: *asymétrique*]: aynı boy ve ölçüde olmama, ^{2.)} bakışsız, oransız, orantısız .

asinus [Lat.]: eşek, merkep.

asistan [Lat.: *ad* + *sistere* > Fra.: *assistant*]: muavin, yardımcı, yaver.

asit [Lat.: *acidus* > Fra.: *acide*]: ^{1.)} ekşi, keskin, ^{2.)} [Kimya] tuz oluşturmak için bir bazla tepkimeye giren herhangi bir madde, hamız.

askarit [Fra.: *ascarite*]: [Tıp] bağırsak solucanı.

askein [Yun.: ?]: bedeni çalıştırmak, eğitmek.

asker ¹ [Arp.]: ^{1.)} [Askeriye] er, çeri, leşker, milis, nefer, ^{2.)} [A] bir erkek adı, ~ **su kabı**: matara.

askeri [Arp.: *askerî*]: Askerle ilgili, **küçük** ~ **birlik**: tim, ~ **birlikler**: alay, kolordu, tümen, **askeri birlikler**: alay, kolordu, tümen, **küçük askeri birlik**: tim.

Askeri Rutbeler: Er, Erat, Onbaşı, Çavuş, Astsubay, Başçavuş, Kıdemli Başçavuş, Subay, Astteğmen, Teğmen, Üstteğmen, Önyüzbaşı, Yüzbaşı, Binbaşı, Kıdemli Binbaşı, Albay, Kıdemli albay, Yarbay, General, Orgeneral, Korkeneral, Tümgeneral, [Denizcilikte] Amiral, Koramiral, **erbaş**: erden itibaren ordudaki herkes, **ordu konaklama yeri**: ordugah, **subay adaylarını eğitim yeri**: talimghah,

Askeriye [Arp.: *askerîye*]: Ordu, Silahlı Kuvvetler, S.K., ~**de herkes**: asker.

askerler [Arp.]: [Askeriye] erat, erler.

askerlik [Arp. + *lık*]: ordu görevi, ordu işleri, ~ **eğitimi**: talim.

askı: elbise tutacağı.

asla [Arp.: *aslâ*]: hiçbir zaman.

aslan [Arp.]: [Hayvanbilim: *Felix leo*] ^{1.)} arslan, ^{2.)} cesur, korkusuz, yürekli, ^{3.)} [A] bir Türk erkek adı, ^{4.)} Yıldızfalı'nda 6. işaret; **Aslan** [Leo], **dağ -ı**: puma.

aslen [Arp.: *aslan* ²]: köken olarak, öz olarak, temel olarak.

Aslı [?]: bir bayan adı.

asli [Arp.: *aslî*]: ^{1.)} esas olan, köken, temel, ^{2.)} birincil.

Asliye [Arp.: *aslîye*]: Hukuk Mahkemesi: ilk yargı önüne çıkma mahkemesi.

Asliye Hukuk Mahkemesi: ilk yargı önüne çıkma mahkemesi.

asma: ^{1.)} [Mecazi] işi aksatma, durdurma, ^{2.)} [Bitkibilim:] üzüm bağı.

asmalık: bağı, üzüm bağı.

asorti [Lat.: *ad* + *sors* > Fra.: *assortie*]: giyimde uygun renkli.

asortik [Lat.: *ad* + *sors* > Fra.: *assortie*]: giyimde uygun renkli olan.

asosyal [Lat.: *a* + *socius* > Fra.: *asocial*]: ^{1.)} sosyali olmayan, topluma karışmayan, ^{2.)} genel kabul görmüş toplumsal etkinlikler dışında kalan, ^{3.)} toplumdışı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

asparagas [Yun.: aspharagos [ασφάραγος]
> İng.: asparagus]: şişirme yada yalan
haber.

aspartam [Fra.: aspartame]: [Eczacılık] ^{1.)}
ticari bir ilaç markası, ^{2.)} yapay
kimyasal tatlandırıcı.

asper [Lat.]: kaba, haşin, sert.

asphaltos [Yun.: άσφαλτος]: Zift.

asphodelos [Yun.: ?]: ?

aspiratör [Lat.: ad + spirare > Fra.:
aspirateur]: emmeç, fan, pervane.

asri [Arp.: asri]: çağdaş, modern.

assidere [Lat.]: yardım etmek.

ast: rutbece küçük asker.

astar [Rum.: astari [αστάρι] > Far.: astar]:
[Dokuma] kumaş katı.

astarya [Fra.: astaria]: [Denizcilik]
geminin yükleme boşaltma süresi,
[sterya].

aster [Yun.: αστερ]: yıldız.

asthenia [Yun.: ασθενία]: zayıflık.

astım [Yun.: asthma [άσθμα] > Fra.:
asthma, asthme]: [Tıp] aşırı öksürme ve
nefes alamama gibi belli kronik
özellikleri olan bir rahatsızlık.

astigmat [Yun.: a + stigmat + ikos >
astigmatikos [αστιγματικός] > Fra.:
astigmat]: ^{1.)} gözleri görmeyen, ^{2.)}
bulanık ve flü gören, ^{3.)} [Tıp] bir göz
rahatsızlığı.

astigmatizm [Yun.: a + stigmat + ismos
> astigmatimos [αστιγματισμός] > Fra.:
astigmatisme]: ^{1.)} bulanık ve flü
görme, ^{2.)} [Tıp] bununla ilgili bir göz
rahatsızlığı.

Astragan [Fra.: astrakhan]: ^{1.)}
Özbekistan'da bir kent adı, ^{2.)} ve
burada yetişen karakul koyun
yününden yapılmış kumaş.

astrofizik [Yun.: aster + physis >
physika + ikos > astrophysike
[αστροφυσική] > Fra.: astrophysique]:
gökfiziği.

astrolog [Yun.: aster + logos > astrologos
[αστρολόγος] > Fra.: astrologue]:
müneccim, yıldızbilicisi.

Astroloji [Yun.: aster + logia >
[αστρολογία] > Fra.: astrologie]:
Yıldızbilimi.

astrolojik [Yun.: aster + logia + ikos > [
αστρολογικός] > Fra.: astrologique]:
yıldızbilimiyle ilgili.

astron [Yun.: αστρον]: yıldız.

astronom [Yun.: aster + nomos >
astronomos [αστρονόμος] > Fra.:
astronome]: gökbilimcisi.

Astronomi [Yun.: aster + nomos >
astronomia [αστρονομία] > Fra.:

astronomie]: yıldızlar ve diğer
gökyüzü varlıklarının büyüklükleri,
durumları ve yerleriyle ilgilenen bir
bilim dalı, Gökbilimi, ~ **gereci**:
oktans.

astronomik [Yun.: aster + nomos + ikos
> astronomikos [αστρονομικός] > Fra.:
astronomique]: ^{1.)} gökbilimiyle ilgili,
^{2.)} büyük, heybetli, iri, yıldızlar kadar
çok fazla.

astronot [Yun.: astron + nautes >
astronautes [αστροναύτης] > astronote]:
i., dünya dışında seyahat etmek için
yetiştirilen kişi.

astrum [Lat.]: bir yıldız.

astus [Lat.]: elsanatı, zenaat.

asu [Sam.]: ^{1.)} yükselen, yükselen
aydınlık, ışık, gündeğümü, ^{2.)} [A] bir
bayan adı.

asu ² [Süm. & Sam.]: ^{1.)} doğmak,
yükselmek, aydınlanmak, ^{2.)} doğu
taraf, doğu kıtası.

asude [Far.: ásude]: dingin, rahat,
sakin, sessiz.

asuman [Far.: asüman]: ^{1.)} gök,
gökyüzü, göğe ait, semavi, ilahi,
kutsal, ^{2.)} gök mavisi renginde, ^{3.)}
melek, ^{4.)} [A] bir İran ve Türk bayan
adı, [Göksel].

asüman [Far.: asman]: **bak. asuman.**

Asvan [Arp.]: Mısır'da bir kent,
[Aswan]. Asvan Barajı ve Asvan Tarihi
Abideleri.

Asya [Sam.: Asu > Yun.: Asia [?] > İtl.:
Asia]: ^{1.)} Samice'de yükselen,
yükselen aydınlık, ışık, gündeğümü
anlamından Doğudaki Ülke demektir,
^{2.)} Doğu Yarımküre'de yer alan Asya
kıtası, ^{3.)} bir Türk bayan ve erkek
adı..

asyle [Yun.: ?]: tutuklama, yakalama
yetkisi.

aş ¹ : yemek, taam, ~hane [Aş+Arp.:
hane]: aşevi, lokanta, restaurant.

aş ² [Arp.]: kuş yuvası.

aşa [Arp.: aşâ]: akşam yemeği.

aşağı: ^{1.)} alt, zir, ^{2.)} aşağıya doğru, ^{3.)}
değersiz, kıymetsiz, sıradan, **çok** ~:

edna, **en** ~ [asgari, en aşağı]: minimum,

aşağılama: hakir görme, küçük
görme, tepeden bakma.

aşağılamak: hakir görmek, küçük
görmek, tepeden bakmak.

aşağılık: bayağı, dun, iğrenç.

aşama: ^{1.)} basamak, kademe, ^{2.)} evre,
safha, ^{3.)} kat, katmak, makam,
mertebe, mevki, paye.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

aşar [Arp.: *âşar*]: 1.) öşür'ün çoğulu, 2.) **aşir**'in çoğulu, 3.) ondalık, öşür.
aşevi: aşhane, bistro, lokanta, restaurant.
aşhane [*aş* + Far.: *hâne*]: aşevi, bistro, lokanta, restaurant.
aşı: 1.) bir ağacın dalı yada gvdesine, başka bir ağacın göz, dal yada tomurcuğunun çamurla kaynaştırılması 2.) [Tıp] mikroplu eriyik.
aşık¹ [Arp.: *âşık*]: müptela, seven, sevdalı, vurgun.
aşık²: [Bedenbilim] aşık kemiği.
aşıkdaşlık [Far.: *âşıkdaş* + *lık*]: flört.
aşım: aşma, geçme, mürür.
aşırı: 1.) en kıyı, en uç, 2.) öte, ötesi, trans, 3.) ekstrem, marjinal, uç, **~ya kaçma**: ifrat.
aşırma: 1.) araklama, çalma, yürütme, 2.) üstünden geçirme, 3.) [Yazın] başkasına ait eseri çalma, yada ondan izinsiz aktarma yapma.
aşirmek: araklamak, çalmak, yürütmek.
aşit [Halkdili]: kuytu yer.
aşifte [Far.: *aşüfte*]: 1.) (kadın, kız) kendi kendine, heyecanlanan, hareketkelenen, kızişan, 2.) fahişe, orospu.
aşikar [Far.: *aşkar*² > *aşikâr*]: açık, aleni, ayan, bariz, belirgin, belli, kapalı olmayan, kesin, meydanda, ortada, sarıh.
aşina¹ [Far.: *âşnâ* > *âşina*]: bilinen, tanıdık.
aşina² [Far.: *âşnâ* > *âşina*]: Farsça'da -*aşina*: bilen anlamında bir sonek.
aşir¹ [Arp.: *aşir*]: Kuran'ı Kerim'de on ayetlik bölüm.
aşir² [Arp.]: 1.) onluk, 2.) [Maliye] Öşür Vergisi toplayan kişi.
aşir³ [Arp.]: 1.) arkadaş, dost, eş, nedim, yoldaş, 2.) [A] bu anlamda bir erkek adı.
aşk [Arp.: *ışk*]: aşırı sevgi, sevi, **~ tanrısı**: eros, **kısa ~ şiiri**: idil,
aşkar¹ [Arp.]: [Bitkibilim] kırmızı kabuklu ve kırmızıya çalan tüylü bir kestane.
aşkar² [Far.: *aşikâr*]: bak. **aşikar**.
aşlak: kurutulup saklanan tahıl.
aşlama: soğuk suya sıcak su ekleme.
aşlamak: soğuk suya sıcak su eklemek.
aşma: aşım, geçme, mürür.
aşna¹ [Far.: *âşnâ* > *âşina*]: bak. **aşina**¹.

aşna² [Far.]: yüzücü, yüzen.
aşr [Arp.]: 1.) on, 2.) onkat, on gün.
aşura [Arp.: *aşura*]: 1.) Hicri Takvim'de Muharrem Ayı'nın 10. günü, 2.) bakliyatgiller, şeker, buğday, pirinç, fındık, fıstık ve şekerden yapılan bir tatlı türü.
aşüfte [Far.]: (kadın, kız) kendi kendine, heyecanlanan, hareketkelenen.
at¹: [Hayvanbilim: ?] bir binek hayvanı. **~ ahır**: tavla, **~ eğitimi**: manaj, **~ yetiştirme yeri**: hara, **~a binen kadın**: amazon, **~ı dört nala sürme**: ılgama, **iri ~**: kadana, **yarış ~ı gezdirme yeri**: padok, **ayağı sekili ~**: alabacak, **küçük yabani ~**: tarpan, **~in eşkin yürüyüşü**: link, **~ bakıcısı**: seyis, **~in hızlı yürüyüşü**: tiris,
at² [Arp.]: Arapça'da **at**; 1.) -a, -e, -at, -et; sesli harfle biten kelimelerde **-vat**; 2.) çoğul yapmak için; [gelişat, haşarat, hayvanat, icraat, nebatat, tatbikat].
ata¹ [Arp.]: baba, cet, dede.
Ata²: Mustafa Kemal Atatürk.
atabek: vezir.
atak: 1.) cüretkar, 2.) hamle, hücum, 3.) [Spor] sprint.
ataksi [Lat.: *locomotor ataxia* > Fra.: *ataxie*]: [Tıp] hareket düzensizliği.
atalar [Arp. + lar]: dedeler, ecdat.
atalet [Arp.]: tembellik.
atama: tayin.
atamak: tayin etmek.
ataman [hetman]: Kazak başbuğu.
ataraksiya [Lat.: ? > Fra.: *ataraxie*]: [Ruhbilim] ruh dinginliği.
atardamar: [Tıp] arter, şıryan.
atasözü: aforizm, darbimesel, vecize.
ataş [İng.: *attach*]: tutturkaç, tutacak.
Atatürk: Mustafa Kemal Atatürk.
atavus [Lat.]: ata, cet, dede.
ate¹ [Yun.: *a* + *theos* > [αθεϊσ] > Fra.: *athé*]: [Din] 1.) tanrının varlığına inanmayan, 2.) tanrı tanımaz.
ate² [Lat.: *-atus*]: Fransızca'da **-ate**; 1.) olmak, oluşmasına neden olmak, oluşturmak, 2.) ile ilgili, **-in yapısında** anlamına gelen bir sonek.
ate³ [Lat.: *-atus*]: Fransızca'da **-ate**; bir işlev, görev yada resmiyet anlamına gelen bir sonek.
ateh [Arp.]: [Tıp] bunama.
ateist [Yun.: *a* + *theos* + *istes* > [αθεϊστικῆς] > Fra.: *athéiste*]: [İslam] tanrı tanımayan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ateizm [Yun.: a + theos + ismos > [αθεϊσμός] > Fra.: athéisme, Din]: tanrı tanımazlık.

Atena [Yun.: Athena: [Αθηνά]]: eski Yunanda mitolojik akıl, yetenek ve savaş tanrıçası.

aterina [Rum.: atherina [αθερίνα] > Tür.: aterina]: [Balıkçılık: ?] gümüş balığı.

ateş [Tür.: od > otaş > Far.: atış]: 1.) fer, nar, od, 2.) beden ısısı, ~ **karıştırma çubuğu**: karağı, 3.) insandaki gerilme yada kızma.

ateşbaz [Far.: ateş + bâz]: 1.) ateşle uğraşan, ateşle oynayan, 2.) ateşle gösteri yapan.

ateşe [Fra.: attaché]: [Dış Politika] elçilik görevlisi.

ateşin [Far.: ateşin]: ateşli, coşkulu.

ateşkes [Far. + kes]: mütareke.

ateşli [Far. + li]: ateşin, coşkulu, dirik.

ateşperest [Far.: ateş + perest > ateşperest]: ateştapar, ateşe tapan.

atf [Arp.]: bak. **atıf**.

atfen [Arp.]: -e döndürerek.

atfetme [Arp.: atf + etme]: isnat, yükleme.

atheroma [Yun.: ?]: kumlu, taneli.

athlon [Yun.: ?]: mükafat, ödül.

atıcılık: [Spor] ~**ta plaka frılatıcısı**: baltrap.

atıf¹ [Arp.: atf]: ilişkili bulma, refere.

atıf² [Arp.: atıf]: 1.) ?, 2.) [A] bir erkek adı.

atık: 1.) iskarta, 2.) yoğurt yayığı.

atıl [Arp.: atıl]: 1.) avara, avare, azade, aylak, başıboş, boş, haylaz, hayta, işsiz, nabekar, serseri, tembel, 2.) boş.

atılğan: 1.) acar, girişken, gözüpek, 2.) [A] bir Türk erkek adı.

atılım: hamle.

atışma: 1.) ağız kavgası, polemik, 2.) [Şiir] saz şairlerinin söyleşmesi, aytışma.

atıştırma: 1.) bir şeyler yeme, 2.) inceden yağmur serpiştirme.

atıştırmak: 1.) bir şeyler yemek, 2.) inceden yağmur serpiştirmek.

ati [Arp.: ati]: gelecek, istikbal.

atıfet [Arp.: atıfet]: 1.) etkilenme, koruma, sempati, 2.) [A] etkilyeici, sevimli, canayakın anlamında bir bayan adı.

atik: çevik.

Atilla [?]: bir erkek adı, [Attila].

Atina [Rum.: Athena: [Αθηνά]]: Yunanistan'ın başkenti, [Athens].

atki: [Giyim] boyun örtüsü, **uzun omuz ~sı**: etol,

Atlantik [Yun.: atlantis + ikos > [άτλαντικός] > Fra.: atlantique]: batıda Amerika kıtalarına ve dağuda Afrika ile Avrupa'ya dek uzanan okyanus.

Atlantis [Yun.: atlantis [άτλαντις] > B.D.: atlantise]: Atlantik Okyanus'unda battığına inanılan düşsel ülke.

Atlas [Yun.: atlantas [άτλαντας]]: 1.) Eski Yunan Mitolojisi'nde omuzlarında dünyayı taşıyan dev adam, 2.) haritalar kitabı.

atlet [Yun.: athlon > athletes [αθλητής] > Fra.: athlète]: 1.) [Spor] çeşitli sportif oyun ve karşılaşmalarda yarışan oyuncu, 2.) [Giyim] kolsuz fanila.

atletik [Yun.: athlon + ikos > atletikos > [αθλητικός] > Fra.: athlétique]: bedeni sportif yapılı olan.

atletizm [Yun.: athlon + ismos > atletismos > [αθλητισμός] > Fra.: athlétisme]: spor oyuncuğu.

atmaca: 1.) kuş avlama gereci, sapan, 2.) avcı bir kuş, delice.

atmos [Yun.: [ατμός]]: buhar, buğu, nem, tütsü.

atmosfer [Yun.: atmos + sphaire > [ατμόσφαιρα] > Fra.: atmosphère]: 1.) dünyanın çevresini kaplayan hava, hava tabakası, 2.) ruh, 3.) genel ton yada etki, 4.) inç²'de 14.69 librelilik hava basıncı.

atmosferik [Yun.: atmos + sphaire + ikos > [ατμοσφαιρικός] > Fra.: atmosphérique]: havasal olaylar.

atol [Mal.: adal > Fra.: atoll]: mercan ada.

atom [Yun.: atomos [άτομος] > Fra.: atome]: 1.) [Felsefe] en küçük parça, 2.) [Fizik & Kimya] diğer elementlerin benzer parçaları ile başka bileşiklere oluşturan element, 3.) [Mecazi] temel öge.

atom bombası: gücünü nükleer erimenin zincirleme tepkisinden alan yıkım gücü çok yüksek olan bir savaş cephanesi.

atomik [Yun.: atomos + ikos > [ατομικός] > Fra.: atomique]: 1.) [Felsefe] en küçük parçayal ilgili, 2.) [Fizik & Kimya] diğer elementlerin benzer parçaları ile başka bileşiklere oluşturan elementlere dair, 3.) [Mecazi] temel ögeyle ilgili.

atomos [Yun.: [άτομος]]: kesilemeyen, parçalanmayan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

atölye [Fra.: atelier]: çalışma odası, işlik, stüdyo.
atrium [Lat.]: ^{1.)} bir Eski Roma evinin ana odası, ^{2.)} giriş holü, ^{3.)} bir çatı altında yapılan geniş alanlı yapı.
atros [Lat.]: haşin, sert, şiddetli.
attar [Arp.: al itr > itir > B.D.]: ^{1.)} kokulu bitkiler, ^{2.)} aktar, baharatçı, koku yada kokulu ürünler satan.
attenuare [Lat.]: inceltmek.
Attila [Moğ.]: ^{1.)} İ.S. 406-453 yılları arasında yaşamış Hun Hanı, ^{2.)} bir Türk ve Macar erkek adı, [Atilla].
atus [Lat.]: ^{1.)} isim sonu, ^{2.)} biten, sonlanan.
audio [Lat.]: duymayla ilgili, işitsel.
audire [Lat.]: dinlemek, duymak, işitmek.
augere [Lat.]: ^{1.)} artmak, büyütmek, çoğalmak, genişlemek, ilerlemek. ^{2.)} arttırmak, çoğaltmak, genişletmek, ilerletmek, yüceltmek.
augustus ¹ [Lat.: augere]: etkileyici, hayranlık uyandırıcı.
Augustus ² [Lat.]: ^{1.)} etkileyici, hayranlık uyandırıcı, ^{2.)} İ.Ö: 63- İ.S. 14 yılları arasında yaşamış Roma İmparatorluğu'nun 1. kralı.
aulos [Yun.: ?]: boru.
auricle [Lat.]: küçük kulak.
auris [Lat.]: kulak.
Aurora [Lat.]: Eski Roma'da şafak tanrıçası.
auscultare [Lat.]: dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
auspicium [Lat.]: geleceği söyleme, kehanet.
austeros [Yun.: ?]: çorak, kurak.
austral [Lat.]: cenup, güney.
australis [Lat.]: güneye ait.
aut [İng.: out, Spor]: topun oyun alanının dışına çıkması, hariç.
authentikos [Yun.: ?]: gerçek, orijinal, özgün.
authentikos [Yun.: ?]: orijinal, özgün.
authomatos [Yun.: ?]: kendisi hareket eden.
auto [Yun.: autos [?] > Lat. > B.D.]: **bak. oto.**
autos [Yun.: ?]: ^{1.)} kendisi, ^{2.)} **bak. oto.**
autumnus [Lat.]: yazla kış arasındaki mevsim, sonbahar.
auxien [Yun.: ?]: ^{1.)} artmak, çoğalmak, genişlemek, ilerlemek. ^{2.)} arttırmak, çoğaltmak, genişletmek, ilerletmek.

av: şikar, ~ **alanı:** avlak, ~ **köpeği:** barak.
aval [Kür.]: **bak. afal.**
avam [Arp.: avâm]: [Budunbilim] halk tabakası.
avan ¹ [Arp.: avn²'nin çoğulu]: **ç.i.** hizmetçiler, yardımcılar.
avan ² [Far.]: s. kavgacı, serseri.
avan ³ [Arp.]: ^{1.)} orta-yaşlı kadın, ^{2.)} orta-yaşlı dişi hayvan (inek, kısırak vb).
avanak ¹ [Far.: yavanak > Erm.: (h)avanag]: ^{1.)} i. eşek yavrusu, ^{2.)} s. kavgacı, serseri.
avanak ² [Erm.: ?]: s. [Mecazi] ahmak, andaval, anlayışsız, ansız, aptal, bön, budala, ebleh, enayi, mankafa, salak, savak.
Avanos [Quenasa, Venessa, Zuwinase > Osm.: Enes & Evenes]: Nevşehir'e bağlı bir ilçe.
avans [Lat.: ab + ante > Fra.: advance]: [Ticaret] öndelik.
avanta [Argo]: bahşiş, rüşvet, yemlik.
avantacı [Argo]: beleşçi, çıkarıcı.
avantaj [Lat.: ab + ante > Fra.: advantage]: üstünlük sağlayan şey.
avantür [Lat.: aventura > Fra.: adventure]: ^{1.)} mecara, serüven, ^{2.)} tiyatro girişi parçası, ^{3.)} mecara, serüfen filmi.
avara [Far.]: avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, hayta, işsiz, nabekar, serseri, tembel.
avare [Far.]: avara, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, hayta, işsiz, nabekar, serseri, tembel.
avarız [Arp.: avâriz > Osm.]: ^{1.)} ? ^{2.)} Osmanlı'da olağanüstü vergiler.
avarız [Arp.: avâriz, arıza'nın çoğulu]: [Evrenbilim] yüzey biçimleri.
avarız-ı divaniye [Arp. > Osm.: avâriz-ı divâniye]: Osmanlı'da ?.
avaz [Far.]: haykırma, nara, yüksek ses.
avcı: av sever, ~ **kulübesi:** güme, ~ **çantası:** celbe.
avd [Arp.]: ^{1.)} dönme, ^{2.)} hasta ziyareti, ^{3.)} tekrarlama.
avdet [Arp.]: bir yere gidip geri dönme, dönme.
aver [Far.: âver]: getirmek, sürüklemek.
avere [Lat.]: arzu etmek, istemek, özlemek, rica etmek, talep etmek.
avis [Lat.]: kuş.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

avize [Far.]: 1.) tavana asılan, lambalı, şamdanlı, cam yada metallerle bezenmiş bir aydınlatma gereci, 2.) bir tür aydınlatıcı.

avlak: av alanı.

avlu [Rum.: avle [αυλή] > Tür.: avlu]: 1.) etrafı çitle çevrili yer, 2.) bahçe, hanay, hayat.

avn 1 [Arp.]: destek, iane, yardım.

avn 2 [Arp.]: 1.) hizmetçi, yardımcı, 2.) koruma, muhafız, silahlı bekçi.

avni [Arp.]: 1.) İlahi yardımla ilgili, 2.) bu anlamda bir erkek adı, 3.) Fatih Sultan Mehmet II'nin lakabı.

avokado [Mek.Yer.: ahuacatl > B.D.: avocado]: armuda benzer etkili bir meyve.

Avolon [?]: ?

Avrasya [Süm. + Sam.: Ereb > Yun.: Europa [?] + Sam.: Asu > Asia > Fra.: Eurasia]: Avrupa ve Asya kıtaları arasında kalan bölge.

avrat [Halkdili] bayan, dişi, hatun, kadın.

Avrupa [Süm. + Sam.: Ereb > Yun.: Europa [?]]: Asya ve Atlantik Okyanus'u arasında kalan kıta, [Europe].

Avşar: bir Oğuz Türk boyu.

avuç: hapaz, ~ içi: aya.

avuçlama: apazlama.

avuçlamak: apazlamak.

avukat [Lat.: ad + vocare > İtl.: avvocato]: [Hukuk] savunucu.

avunculus [Lat.]: amcayla ilgili.

avunma: avuntu, teselli.

avunmak: teselli bulmak.

avuntu: avunma, teselli.

Avustralya [Lat.: Terra Australis Incognita > Australia > İtl.]: 1.) Güney Pasifik ve Hint Okyanus'u arasında kalan ada kıta, [Australia], 2.) Eski Birleşik Krallık sömürgesi, şimdilerin [Common Wealth] üyesi, [Underdown].

Avusturya [İtl.]: Orta Avrupa'da bir ülke. Cermen kökenli ve Almanca konuşulur, [Österreich, Austria].

avutma: teselli etme.

avutmak: teselli etmek.

axilla [Lat.]: koltukaltı.

axios [Yun.: [?]]: değerli.

ay: 1.) kamer, mah, dünyanın uydusu, 2.) senenin 12'de biri, 2.) [Kadın] ~

hali: aylık kanama.

aya 1: avuç içi.

aya 2 [Rum.: (h)agias [αγιας]: 1.) aksakal, aziz, eren, ermiş, evliya, holy, saint,

san, santa, veli, 2.) [Ortodoks Hıristiyanlık] kutsal, [Aya Sofya: Kusal Düşünce].

Aya Andonis [Rum.: (H)agia Andonis > (H)ag. Antoniou [Ay. Ανωίου]]: [Ortodoks Hıristiyanlık] 1.) Aziz Antonyo, Aziz Anthony, Saint Anthony & St. Anthony, 2.) Hıristiyan Monastizm'inin kurucusu. Fayum, Heracleopolis Magna yakınlarında Coma'da, 3. yy'ın ortalarında doğduğuna inanılır, 3.) evcil hayvanların koruyucu azizi.

ayak [ÖzTür.]: 1.) [Bedenbilim] bacak, pa, pus, 2.) [Ölçümleme] fut, kadem, pa, pus, ~ sesi: rap, ~ takımı [Mecazi]: parya.

ayakçak: merdiven basamağı.

ayakçı: gezici satıcı.

ayakkabı [ayak + kabı]: [Dericilik] çarık, kundura, papuç, ~ çekeceği: kerata, ~ demiri: nalça, ~ topuğu: ökçe, bir tür deri ~: çapula, futbol ~ kabarası: krampon, tahta ~: yabo, hafif ~: yemeni, kauçuk ~: lastik, tahta ~: sabo, ~da bir bölüm: konç, ~nın meşin kısmı: tasma,

ayaklanma: intifa, isyan, kalkışma, kıyam.

ayaklanmak: isyan etmek, kalkışmak, kıyam etmek.

ayaklık: pedal.

ayaküstü: 1.) geçici, 2.) hazır yemek.

ayakyolu: abdestane, abdesthane, hacethane, hela, kenef, W.C., yüznumara.

ayal [Arp.: iyâl > âyal]: [Budunbilim] bey, eş, koca.

ayan [Arp.: iyân > âyan]: 1.) açık, aleni, bariz, belirgin, belli, kapalı olmayan, meydana, ortada, sarıh, 2.) ,

ayandon 1 [Rum.: (H)agia Antoniou > Aya Antoniou > Aya Antones > Aya Andonis > Aya Andonis: [Ay. Ανωίου]]: [Evrenbilim] 1.) Aziz Anthony Rüzgarı, 2.) 29 Ocak'tan sonra kışortasında esen bir fırtına türü.

Ayandon 2 [Rum.: (H)agia Antoniou > Aya Antoniou > Aya Antones > Aya Andonis: [Ay. Ανωίου]]: [Evrenbilim] Kastamonu'ya bağlı Ayancık'ın eski adı.

Ayandon 3 [Rum.: (H)agia Antoniou > Aya Antoniou > Aya Antones > Aya Andonis: [Ay. Ανωίου]]: [Evrenbilim] Sinop'un ilçesi Türkeli'nin eski adıdır.

Ayandon 4 [Rum.: (H)agia Antonoiu > Aya Antonoiu > Aya Antones > Aya Andonis:

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

[Ay. Απτωίου]: [Evrenbilim] KKTC'de bir yerleşim yeri.
ayar [Arp.: iyâr]: 1.) altının saflık derecesi, 2.) ölçüt.
ayarlamak: 1.) bir noktaya getirmek, 2.) düzenlemek, 3.) [Argo] karı, kız etkilemek, gönül ilişkisi kurmak.
ayartı: baştan çıkarma.
ayartma: baştan çıkartma.
ayartmak: baştan çıkartmak, yoldan çıkartmak.
ayartmak: baştan çıkartmak.
Ayasofya [Aya Sofya] [Rum.: (H)agias + Sofia [Αγία Σοφία] > **Aya Sofia**]: [Ortodoks Hıristiyanlık] 1.) Aziz Düşünce, 2.) İstanbul'da Rum Ortodoks Aziz Düşünce Kilisesi, 3.) Osmanlı zamanlarında cami ve Türkiye Cumhuriyeti'nde müze.
Ayastefenos [Aya Stefanos] [Rum.: (H)agias Staphanos > [Αγίας Σταφανός]: 1.) eski bir Osmanlı Rum Köyü, 2.) bugünkü İstanbul, Yeşilköy.
Ayasuluğ [Rum.: (H)agia + ?]: **bak. Ayasuluk.**
Ayasuluk [Rum.: (H)agia + ? > **ayasuluğ**]: Aydın Selçuk'un [Ephesus] Osmanlı zamanlarındaki adı.
ayaz: [Evrenbilim] 1.) durgun, sakin havada çıkan kuru soğuk, 2.) çok soğuk hava.
ayazlık: balkon, eyvan, revak, sundurma, teras, taraça.
ayazma [Rum.: (h)agiasma [αγίασμα] > Tür.: **ayazma**]: [Ortodoks Hıristiyanlık] kutsal su, kutsal kaynak, kutsal pınar.
aybaşı: 1.) maaş alma zamanı, 2.) adet, kadınlarda kanama halî.
Aybüke [ay + büke]: bir bayan adı.
ayça [Arp.]: 1.) ayın başlangıç biçimi, hilal, 2.) [A] bir bayan adı. [Hilal].
Aydın 1 : 1.) entelektüel,münevver, 2.) [A] bir erkek adı, karşılığı [Münevver] bir bayan adı.
Aydın 2 [Rum.: Tralles [?], Osm.: Aydın Güzelhisar > **Aydın**]: [09], Türkiye'de bir kent.
aydınlatici: 1.) ışık veren, 2.) bilgi sağlayan, **bir tür** ~: avize.
aydınlattı: 1.) ışık verme, 2.) bilgi sağlama, **bir** ~ **aracı**: ampül, avize, lamba, mum.
aydınlattı: 1.) ışık vermek, 2.) bilgi sağlamak.
aydınlık: ışık, nur, ziya.

aydos 1 [Rum.: eidos [?] > Tür.]: çoban köpeği.
Aydos 2 [Rum.: eidos [?] > Tür.]: Osmanlı İmparatorluğu'nda Bulgaristan'a bağlı bir yer.
Aydos Dağı [Rum.: eidos [?] > Tür.]: 1.) 532m ile İstanbul'un en yüksek bölgesi. Adını 7. yy'da Romalıların tepeye kurduğu kaleden alır, 2.) 3430m .
ayet [Arp.: > ? >]: [İslam] Kur'an'da sure cümlesi.
Aygaz: Türk firması Koç'un ilk Türk sivilaştırılmış tüp gazı [LPG].
aygın: argın, bitkin, bitap, güçsüz, dermansız, haşat, takasız, yorgun, zayıf.
aygıt: alet, aparey, cihaz.
Aygün [ay + gün]: bir bayan adı.
ayi: 1.) [Hayvanbilim: ?] iri bir hayvan, 2.) [Mecazi] irikıyım, iriyarı, ~ **balığı**: fok.
ayıb [Arp.: > ? > **ayb**]: **bak. ayıp.**
ayinga [Erm.: ?]: kaçak tütün.
ayıp [Arp.: > ? > **ayb**]: 1.) edebe aykırı, hoş olmayan, utanç veren, 2.) eksik, defo, kusur.
ayıplama [Arp. + lama]: kınama.
ayıplamak [Arp. + lamak]: kınamak.
ayırma: ayırt, tefrik.
ayırmak: ayırt etmek, tefrik etmek,
ayırt: ayırma, tefrik, ~ **etmek**: seçmek, tanımak.
ayin [Far.: âyin]: [İslam] dini tören.
ayine [Far.: âyine]: ayna, mirat.
Aykut [ay + kut]: bir erkek adı.
ayla: 1.) [Yıldızbilim] ağıl, arkaç, hale, 2.) [A] bir bayan adı [Hale].
aylak: avara, avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, hayta, işsiz, nabekar, serseri, tembel.
aylık: 1.) her ay, 2.) her ay tekrarlanan, 3.) ayda bir çıkan yazılı yada resimli yayın, 4.) [Ticaret] maaş.
aylül [Sür.]: üzüm ayı.
ayma: farkına varma, kendine gelme.
aymak: gerçeği anlamak.
aymaz [?]: gafil, uyuyan.
ayn [Arp.]: çeşm, göz, ocl, ophta.
ayna [Far.: ayine]: arkası sırlı cam, mirat.
aynabakar: bir erik türü.
aynalı [Far. + ılı > Halkdili]: afili, cakalı, çalimli, fiyakalı, gösterişli, yakışıklı.
aynalık [Far. + ılık]: [Denizcilik] geminin adının yazıldığı yan.
aynasız [Far. + sız > Argo]: polis.
aynaz [Halkdili]: azma, azmak, bataklık.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

aynen [Arp.: > ?]: olduğu gibi.
aynı [Argo]: benzer, emsal, eş, menent, tıpkı, tıpkısı, tıpatıp.
ayniyat [Arp.: > ? > ayniyât]: taşınması kolay eşya.
Aynştayn: bak. **Einstein, Albert**.
Aynur [ay + nür]: bir bayan adı.
ayol [ay oğul]: diyeceğim oki, şey.
ayran: yoğurttan yapılan bir içecek.
ayrıca: ^{1.)} bununla birlikte, ek olarak, ilaveten, ^{2.)} caba, ektsra, fazladan, üste.
ayrıcılık: imtiyaz, kayırma.
ayrık: ^{1.)} kural dışı, müstesna, ^{2.)} bağlantısı kpkuk, ayrılmış, ^{3.)} bir tür ot.
ayrılma: ^{1.)} bırakma, terk, uzaklaşma, ^{2.)} sevgili, eş ayrılması.
ayrılmak: ^{1.)} bırakmak, terk etmek, uzaklaşmak, ^{2.)} sevgili, eş ayrılmak.
ayırım: başkalık, fark.
ayrıntı: ^{1.)} detay, etraf, ^{2.)} fark, nüans.
ayrıntılı: detaylı, etraflı.
aysar: değişken huylu kimse.
aysberg [Hol.: isberg > İng.: iceberg]: buzdağı.
Aysel [ay + sel]: bir bayan adı.
Aysu [ay + su]: bir bayan adı.
Ayşe [Arp.: > ? > a'isha]: ^{1.)} o yaşıyor, Ebu [İslam] Bekir'in kızı, Hz. Muhammed'in Hatice'den sonraki eşi, ^{3.)} o yaşıyor anlamında bir Müslüman ve Türk bayan adı, [A'ishah, Ayesha, A'isha, Aisha].
Ayten [ay + ten]: bir bayan adı.
aytışma: [Şiir] saz şairlerinin söyleşmesi, aytışma.
ayvaz [? > Erm.]: ^{1.)} konakta Ermeniler'den yapılan mutfak uşağı, ^{2.)} Köroğlu'nun evlatlığı, ^{3.)} [bir köroğlu bir ayvaz]: karı-koca, ^{4.)} Türk Gölge Oyunu'nda Ermeni tiplmesi, ^{5.)} [ayvaz kasap hep bir hesap]: farketmez, ^{2.)} [A] bir Türk ve Ermeni erkek adı, [Ayvazovski, Ayvaz Avoian].
Ayvazpınar [? > Er. + pınar]: İzmit, İhsaniye'de bir Gürcü köyü.
ayyar [Arp.: > ? > ayyâr]: hilekar.
ayyaş [Arp.: > ? > ayyâş]: bekri, esrik, kafası iyi, sarhoş, sermest.
ayyuk [Arp.: > ? > ayyük]: göğün en yüksek yeri.
az ¹ : gerekenden eksik, nakıs, **en** ~ [en aşağı, asgari]: minimum, ~**la yetinen**: kanaatkar.
aza [Arp.: > ? > â'za]: üye.,
azab [Arp.: > ? >]: bak. **azap**.

azad [Far.: âzâd]: bak. **azat**.
azade [Far.: âzâde]: avara, avare, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, hayta, işsiz, serseri, tembel.
azamet [Arp.: > ? >]: gurur.
azametli [Arp. + li]: gururlu.
azan [Arp.: üzñ veya üzün'ün çoğulu]: kulaklar.
azap [Arp.: > ? > azab]: işkence, sıkıntı.
azar [Far.]: gözdağı, papara, paylama, zilgit.
azar azar: ^{1.)} çözü az olarak, ^{2.)} yavaş yavaş.
azarlama: başa kakma, paylama, takaza, tekdir.
azarlamak: başa kakmak, paylamak, tekdir etmek.
azat [Far.: âzad]: serbest bırakma, salıverme.
Azerbaycan [Far.]: Kafkaslar'da bir Türk ülkesi, [Azerbaijan].
azgın: ^{1.)} azılı, ^{2.)} [Tıp] çabuk iltihaplanan ten, ^{3.)} çok yaramaz çocuk, ^{4.)} cinsel istekleri aşırı olan kişi, ^{5.)} coşkun, taşkın, ^{6.)} yılmaz.
azi: [Bedenbilim] öğütücü diş.
azık: nevale.
azınlık: ekalliyet,
azil [Arp.]: görevden alma.
azim [Arp.: azm > azim]: ^{1.)} azim, büyük, cesim, iri, ^{2.)} irade, kararlılık, ^{3.)} [A] bu anlamda bir erkek adı.
azime [Arp.: azm > azime]: ^{1.)} azim, büyük, cesim, iri, ^{2.)} [A] bu anlamda bir bayan adı.
azimkar [Arp.: azim + Far.: kâr > Far.. azimkâr]: azimli, kararlı.
azimli [Arp.: azm > azim + li]: azimkar, kararlı.
aziz [Arp.: > ? >]: ^{1.)} ^{2.)} [Din] aksakal, aya, eren, ermiş, evliya, holy, saint, san, santa, veli, ^{3.)} [A] bu anlamda bir erkek adı, [Eren].
azize [Arp.: > ? >]: ^{1.)} ermiş bayan, ^{2.)} [A] bu anlamda bir bayan adı.
azletme [Arp.: azl > azl + etme]: görevden alma.
azletme [Arp.: azl > azl + etmek]: görevden almak.
azm [Arp.: azm > azim]: bak. **azim**.
azma [Halkdili]: aynaz, azmak, bataklık,
azmak [Halkdili]: azma, aynaz, bataklık, [Azmak Mevkii, Azmak Çayı].
azmetme [Arp.: azm + etme]: engelleri yenme kararı.
azmetmek [Arp.: azm + etmek]: engelleri yenmek.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

aznavur [Gür.: *aznauri*]: iriyarı, irikıyım, sinirli.

azoik [Yun.: *aksoikos* [αζωικός] > Fra.: *azoïque*]: Jeoloji'de bir sistem.

Azot [Yun.: *aksoto* [άζωτο] > Fra.: *azote* & *nitrogeon*; N]: 1.) rengi, kokusu, tadı olmayan kimyasal bir element, 2.) Nitrojen.

azra [Arp.]: 1.) bakire, dokunulmamış, eldeğmemiş, 2.) [Yıldızbilim] başak burcu, 3.) oluşmamış inci, 4.) Medine, 5.) [A] el değmemeiş anlamına bir Müslüman ve Türk bayan adı.

azur [Far.: *laceverd* > *lashuward* > B.D.: *azure* > *lapis lazuli*]: gökmavisi, laceverd, lacivert, 1.) gökmavisi yada buna benzer renk, 2.) mavi gökyüzü.

===== **B** =====

B ¹ : Türk Abecesi'nin ikinci harfi, [B, b].

B ² [İtl.: *Bi*]: İtalyan Abecesi'nin 2. harfi, [B, b].

B ³ [Rus.: *Ve*]: Rus Abecesi'nin 3. harfi, [B, b].

B ⁴ : [μπε: mpe]; Yunan Abecesi'nde Türkçe [B, b] harfinin yazılışı.

ba ¹ [Arp.: > ? >]: Arap Abecesi'nin ikinci harfi.

ba ² [Far.]: ile [ba dost: arkadaşla].

ba ³ [Arp.: > ? >]: 1.) iskandil, kulaç [açıkkken iki kol arası ölçümü], 2.) asalet, soyluluk.

Baalbek [Fen.: *Baal* > *Heliopolis*]: Lübnan'da Doğu Beyrut'ta bir yer.

Baas [Arp.: *Hizbu-l ba't-ü el arabiyye el iştirakiyye*]: Mısır, Suriye ve Irak'ta 1947'den itibaren radikal Araplarca kurulan Arapa Sosyalist Partisi. [Ba'th, Ba'ath, Baath Party].

bab ¹ [Arp.: > ? > *bâb*]: 1.) bölüm, 2.) alan, dal, sınıf, 3.) hürmet.

bab ² [Arp.: > ? > *bâb*]: 1.) kapı, ana kapı, 2.) devlet kapısı, saray, 3.) geçit, dağ geçidi, 4.) ruhani önder, başaziz.

bab ³ [Arp.: > ? > *bâb*]: iyi şans, talih.

bab ⁴ [Far.: > ? > *bâb*]: değer, reva, uygun.

bab ⁵ [Far.: > ? > *bâb*]: 1.) baba, 2.) manevi baba.

baba ¹ [> ?]: 1.) [Budunbilim] cet, ata, 2.) ibn, ibni, 3.) çocuğu olan erkek, 4.) [Öztürkçe] ök, bir önektir, 5.) [Mecazi] mafya babası, 6.) [Yapım] çatı direği, 7.) [Denizcilik] kayık, vapur veya gemilerin iskelede halat bağladıkları demir yada beton çıkıntı, ~sı olmak:

neden olmak, sebep olmak, tevlit etmek, vücuda getirmek, **üvey** ~: babalık.

baba ² [Far.]: 1.) baba, 2.) ata.

babaç: iri, kocaman.

babaçko: iriyarı kadın.

babafingo [İtl.: *papafingo*]: [Denizcilik] yelkenlilerde üç bölümlü direğin; en üstteki parçası, gabyanın üstünde bulunan en yüksek bölüm.

babalık: üvey baba.

babayane [Far.]: 1.) babaerkil, 2.) baba gibi.

babayani [Far.: *babayane*]: 1.) özgür ve rahat adam, 2.) gösterişi olmayan.

babayığit: böke, cesur, civanmert, karaman, korkusuz, kostak, şampiyon, yiğit kişi.

Babiali [Far.: *Bâb-ı Âli*]: 1.) Osmanlı İmparatorluğu'nda Sultanlık Makamı, Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı ve Millet Meclisi'nin bulunduğu yönetim merkezi [Sublime Porte], 2.) İstanbul'da bir semtin adı.

Babil [Babylon, Babel]: Irak'ta bulunan antik bir kentin adı.

Babuşka [Rus.: бабушка]: 1.) yaşlı kadın, 2.) içiçe geçmiş kadın oyuncak.

Babülesvak [Arp.: *Babuzzakkak*]: Cebelitarık Boğazı [The Straits of Gibraltar].

Babüssada [Arp.: *Bab-ı Saadet*]: İstanbul'daki Osmanlı sultanlarının Harem Yapısı.

bac ¹ [Far.: *bâc*]: 1.) algı, harç, vergi, 2.) Osmanlı'da vergiler, 3.) şehre giriş vergisi, 4.) haraç, 5.) Osmanlı'da vergilerin toplantiğı merkez yada bu merkeze istinaden isimlendirilen yer veya semt.

Bac ² [Paç, Baç]: İzmit, Kocaeli'de bir semt.

Baca [Far.: *bâce*]: 1.) havalandırma çıkışı, penvere, 2.) duman yolu, 3.) yer altı yapılarında havalandırma çıkışı, 4.) [Halkdili] çatı penceresi.

acak [Far.: *paçak*]: [Bedenbilim] 1.) ayak, 2.) hayvan ayağı, küçük ayak, paça.

bacanak: [Budunbilim] karıları kardeş erkekler.

bacar [Lat.]: şarap kadehi.

bacban [Far.: *bac* + *bân*]: vergi toplayıcısı.

bacca [Lat.]: su kabı, su tası, su teknesi.

baccalarius [Lat.]: bekar, geç adam.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Bacchanolia [Lat.: Bacchus + anolia ?]:

1.) eski Roma ve eski Yunan Mitolojisi'nde Bacchus, 2.) şarap tanrısı, 3.) Bacchus'a adanmış eski Roma dinsel tören ve eğlencesi.

Bacchus [Lat.: 1.) eski Roma ve eski Yunan Mitolojisi'nde Dionysos, 2.) şarap tanrısı, 3.) Türkiye'de Çal'da yaşadığı söylenir.

bacdar [Far.: bac + dâr]: vergi toplayıcısı.

bacgüzar [Far.: bac + güzar]: oluşan vergi, ödenecek vergi miktarı.

bacillum [Lat.]: küçük çubuk.

baç: bak. bac.

bad ¹ [Far.: bād]: 1.) [Evrenbilim] bar, rüzgar, yel, 2.) hava, 3.) nefes, soluk, 4.) inleme, inilti, sızlama.

bad ² [Far.: bād]: bak. bade.

bad ³ [Far.: bād]: -bad; olsun anlamında bir sonek; [mübârebâd: kutlu olsun].

bad ⁴ [Arp.: bâ'd]: sonra.

badam [Far.]: bak. badem.

badana [Fra.: badigeon]: 1.) elbise astarı, 2.) duvar boyası.

badas [Halkdili]: harman döküntüsü.

badat [badet]: [Bitkibilim: ?] yer elması.

bade ¹ [Far.: bâde]: 1.) olgun, olmuş, 2.) bor, mey, şarap, 3.) kadeh, şarap kadehi.

bade ² [Arp.: bâ'de]: sonra.

badegûsar [Far.: bâde + gûsâr > badeğûsâr]: 1.) şarap içen, 2.) badehar, badekeş, içki içen, şarap içen.

badehu [Arp.: bâ'dehu]: sonraları.

badem [Far.: badam]: 1.) bir meyve, 2.) badem gözlü, güzel gözlü, payam, ~ şerbeti: somata.

bademcik: [Bedenbilim] boğazda bir bölüm.

badeperest [Far.: bâde + perest > badeperest]: 1.) şarapsever, 2.) içkisever, alkolik.

badı hava [Far.: bād + Arp.: hevâ > Far.: bād-ı heva > badı hava [>bedava]]: 1.) yerel yasalar, 2.) Osmanlı'da bir suçlu yakalanıp yargılanınca, nereli olduğuna bakılmaz, 3.) Osmanlı'da reayadan alınan bir tür vergi, 4.) s., caba, bedava, karşılığı olmadan, ücretsiz,

badı ¹ [Halkdili]: ördek.

badı ² [Arp.]: 1.) kaynaklanan, neden olan, 2.) başlayan, bir başlangıç, 3.) açık, bariz.

badı ³ [Arp.]: kısılda yaşayan, köylü.

badı ⁴ [Far.]: 1.) rüzgarla ilgili, havalı, 2.) dönecek, kararsız,

badire [Arp.: bdr > bādire]: 1.) ani ve umulmadığı anda gelen olay, 2.) beklenmedik olay, talihsizlik, 3.) doğaçlamadan söylenen sözler.

badya [Rum.: ?]: yayvan su kabı.

baf ¹ [Far.]: Farsça'da; -baf; dokuyan, işleyen anlamında bir sonek.

Baf ² [Rum.: Pafos, Paphos [?] > Tür.]: GKRY'de bir kent.

Bafa [Bul.: Bapha]: Kril Abecesi'nde yazılışı ile [Varna] kenti.

Bafa Gölü [Rum.: Pafos, Paphos [?]]: Aydın ve Muğla arasında bir göl, [Çamiçi Gölü].

Bafra ¹ [Rum.: Paphra [?]]: Samsun'un bir ilçesi.

Bafra ² [Rum.: Paphra [?] > Tür.]: bir zamanların Tekel ürünü Birinci Sigarası.

bag ¹ [ÖzTür.]: i., genç.

bag ² [?]: Hint irmiği.

bagaj [Fra.: baggage]: 1.) büyük çanta, valiz, 2.) arabada valiz koyma bölümü.

baget [Fra.: baget]: 1.) bar, çubuk, sopa, 2.) bir tür ekmek, 3.) bateri vurma çubuğu.

bağ ¹ : 1.) bağlantı, ilişki, münasebet, rabita, 2.) boyunduruk, esaret, kölelik, 3.) ayakkabı bağcığı, 4.) boyun bağı, kravat, bir boyun ~ı: kravat, papyon, 5.) kadın bağı.

bağ ² [Far.]: 1.) üzümlük, üzüm bahçesi, 2.) bahçe, 3.) dünya, yerküre.

bağa [Halkdili]: 1.) i., kaplumbağa, 2.) i., deniz kaplumbağasının kabuğu, 3.) i., tümer, ur, 4.) s., deniz kaplumbağasının kabuğundan yapıma.

bağban [Far.: bağ + bân > bağbân]: bahçıvan.

bağçe [Far.]: bahçe.

bağçevan [Far.: bağçe + bân > bağçebân]: 1.) bahçe gözetmeni, bahçeyle ilgilenen, bahçeci, 2.) bağban, bahçıvan.

bağdaç: bak. bağdaş.

bağdaşmak: uyuşmak.

Bağdat [Arp.: Bagdad]: Irak'ın başkenti.

bağı: afsun, füsün, büyü, sihir.

bağıl: bağımlı.

bağımlı: 1.) bağlı olan, 2.) [alkol, içki, siagra] müptela.

bağımsız: federe, muhtar, otonom.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bağıntı: görecelik, izafet.

bağıntı: ilinti.

bağır: 1.) göğüs, sine, 2.) kalp, yürek, 3.) [Bedenbilim] ciğer.

bağırsak [ÖzTür.: **bağırsuk** & **bağarsak**]: [Bedenbilim] bir iç organ, posa yolları, ~**ları tutan zar:** masarika, ~ **solucanı:** aşkarit.

bağırsak humması: [Tıp] anterik, tifo.

bağırsak iltihabı: anterit.

bağırsaklar: ç.i., [Bedenbilim] ema.

bağış: 1.) karşılıksız verme, verme, 2.) hibe, teberru.

bağışık: i., 1.) muaf, bir şeyden etkilenmeme, 2.) [Tıp] hastalıklara karşı dayanım, hastalıklara karşı muaf olma.

bağışıklık ¹ : i., [Tıp] immuyun, muafiyet.

Bağışıklık ² : i., İmuyunoloji.

bağışlama: i., 1.) af, 2.) bağış, hibe, tebrru.

bağışlamak: f., 1.) affetmek, 2.) muaf tutmak.

bağışlanmış: affedilmiş, muaf.

bağlaçlar: b., [Dilbilgisi] ve.

bağlama: i., 1.) alakadar, ilgilendirme, müdahale, 2.) [Müzik] cura, tambur, bağlama, cura.

bağlamak: f., 1.) alakadar etmek, ilgilendirmek, müdahale etmek.

bağlantı: i., bağ, ilişki, münasebet, rabita.

bağlı ¹ : bağlanmış, ~ **olarak:** rapten.

bağlı ² : büyü, büyü yapılmış.

bağlık: i., üzümlük, üzüm bahçesi.

bağlılık: adama, hasretme, kendini sunma, **yürekten** ~: ihlas, **içten** ~: sadakat.

bağnaz: s., fanatik, mutaassip.

baha [Far.]: **bak. paha.**

bahadır [Far.: **bahadır**, **bahadır**]: 1.) s., böke, cesur, kahraman, kostak, korkusuz, mert, şampiyon, yiğit, 2.) ö.i., [B] cesur, yürekli anlamında bir erkek adı, [Batur].

bahane [Far.]: i., 1.) özür, mazeret, 2.) eksik, kusur, 3.) itki, motiv, neden,

bahar ¹ [Far.]: 1.) i., çiçeklenme zamanı, 2.) çiçek, çimen, tomurcuklanma, yeşillenme, 3.) i., baharat, kokulu bitkiler, 4.) ö.i., [B] çiçeklenme zamanı anlamına bir bayan adı.

baharatçı [Far. + çı]: i., aktar, attar.

bahça [Far.]: **bak. bahçe.**

bahçe [Far.: **bağçe** ?]: i., 1.) sebze meyve ekili yer, bostan, 2.) avlu, hanay, hayat, ~ **duvarı:** barı, bark, çit, **bakımsız** ~: kelebe.

bahçıvan [Far.: **bağçe** + **bân** > **bağcebân**]: i., 1.) bahçe gözetmeni, bahçeyle ilgilenen, bahçeci, 2.) bağban, bahçıvan.

bahir [Arp.: **bahr**]: 1.) deniz, 2.) Mevlit'in bölümleri.

bahis [Arp.: **bahs**]: 1.) konu, mevzu, tema, 2.) [kumar] ganyan, iddia.

bahr ¹ [Arp.]: 1.) deniz, 2.) büyük göl yada nehir, 3.) çok bilgili kişi, 4.) kürek açıklığı.

bahr ² [Arp.]: ölçümler sınıfı.

bahr ³ [Arp.]: genişletme.

Bahreyn ¹ [Arp.]: Osmanlı'da iki deniz yani Karadeniz ve Akdeniz.

Bahreyn ² [Arp.]: Orta Doğu'da bir Arap ülkesi [Bahrein].

bahri [Arp.: **bahrî**]: 1.) denizcilikle ilgili, 2.) deniz kuvvetleriyle ilgili, 3.) denizci, deniz askeri, 4.) [B] bir erkek adı, [Deniz].

Bahriye [Arp.]: denize ait, Deniz Kuvvetleri, 2.) bir bayan adı [Deniz].

bahs ¹ [Arp.]: **bak. bahis.**

bahs ² [Far.]: daralmış, kısalmış.

bahs ³ [Arp.]: aldatan, hileci, kandıran.

bahş ¹ [Far.]: 1.) verme, 2.) bağışlama, 3.) pay, hisse, üleş.

bahş ² [Far.: **bahşa**]: Farsça'da **-bahş**; 1.) veren, 2.) bağışlayan anlamında bir sonek.

bahşetme [Far. + etme]: 1.) karşılıksız verme, 2.) affetme.

bahşetmek [Far. + etme]: 1.) karşılıksız vermek, 2.) affetmek.

bahşiş [Far.]: 1.) gönülden verilen hizmet karşılığı bir miktar para, 2.) avanta, rüşvet, yemlik.

bah ¹ [Far.]: felek, kader, kismet, kut, mut, şans, talih, takdir, uğur, ~ **açıklığı:** ikbal.

bah ² [Arp.]: 1.) katışıksız, saf, som, 2.) aldatılmamış.

bahtiyar [Far.: **bahtiyâr**]: 1.) mutlu, şanslı, 2.) [B] bir İran ve Türk erkek adı.

bahtlı [Far. + lı]: kaderli, kismetli, kutlu, mutlu, şanslı, talihli, uğurlu.

bahtsız [Far. + sız]: kadersiz, kısmetsiz, kutsuz, mutsuz, şanssız, talihsiz, uğursuz.

bahur ¹ [Arp.: **bahur**]: yazın en sıcak ve rutubetli günlerinde hava

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

çarpması, **eyyamı** ~: yazın en sıcak ve rutubetli günleri.
bahur ² [Arp.]: **bak. buhur**².
bahusus [Far.: *bâ* + Arp.: > Far.: *husûs* *bâhusûs*]: bilhassa, özellikle.
bailo [İt.]: elçi, özel görevli, resmi temsilci.
bainein [Yun.: ?]: gitmek.
bair [Arp.]: kıraç toprak, ekime sürüme uygun olmayan arazi.
bait [Arp.]: ¹) geceden kalan, ²) taze olmayan.
bajulare [Lat.: *baiulare*]: ¹) ağırlık altına girmek, dertli olmak, bir yük taşımak, yükün altına girmek, ²) ağır bir görevi üstlenmek, temsil etmek.
baka: bakaç, dürbün.
bakacak: manzarayı izleme yeri.
bakaç: baka, dürbün.
bakalit: ¹) H.L.Baekeland; Belçika asıllı, ABD'linin adından, ²) [Kimya] yapay bir reçine,
bakalorya [Lat.: *baccalarius* > Fra.: *baccalauréat*]: ¹) üniversite giriş sınavı, ²) olgunluk sınavı.
bakam [bakkam.]: **bak. bakkam**.
bakan: ¹) dönük, nazır, yüzü bir yere dönük, ²) [Siyaset] nazır, vekil, ~ **lar kurulu**: kabine,
bakanak [Halkdili]: hayvanlarda körelmiş tırnak.
bakanlık: vekalet.
bakar [Halkdili]: inek, öküz.
bakaya [Arp.: *bakiye*]: ¹) kalıntılar, ²) [Askeriye] döneminde askerlik görevine katılmayanlar, ³) [Maliye] toplanmamış vergiler.
baki: fal.
bakıla [Arp.: *bkl* > *bakle*]: [Bitkibilim: *Vicia faba*] baklagillerden bir bitki.
bakır [Tür.: *bakır* & Lat.: *cuprum* > İng.: *copper*; Cu]: ¹) kızıl renkli element, ²) bakraç, su kovası, ³) bakırdan, bakırdan yapılmış eşya, ~**dan küçük sıvı kabı**: bakraç.
bakış: bakma, nazar.
bakiya [Arp., *bakiye*]: ¹) [Askeriye] döneminde askerlik görevine katılmayanlar, ²) [Saymanlık] alacak.
baki [Arp.: *bâki*]: ¹) daim, kalıcı, ölümsüz, payidar, sonsuz, ²) [B] daim, kalıcı, ölümsüz, sonsuz anlamında bir erkek adı.
bakir [Arp.: *bâkir*]: ¹) el değmemiş, ²) el değmemiş erkek, ³) el değmemiş, değinilmemiş, görülmemiş, sözedilmemiş alanlar, konular ve

yerler, ⁴) [Halkdili] cinsel ilişki yaşamamış genç erkek yada adam.
bakire [Arp.: ? > *bâkire* [ربو كلاب]]: ¹) el değmemiş kız, ²) kızlığı bozulmamış.
bakkal [Arp.]: ¹) manav, sebse satan, ²) yiyecek maddeleri satan dükkan, bakkaliye.
bakkaliye [Arp.]: yiyecek maddeler satan dükkan.
bakkam [bakkam.]: [Bitkibilim: *Haematoxylon campechianum*] ¹) kırmızı boya ağacı, ²) bu ağaçtan 14. yy'da Türkler harika oklar yaparmış, ³) Bakkam Ağacı ithal olduğundan sonraları Çam ağacına dönülmüş.
bakla [Arp.: *bkl* > *bakle* > *bakıla*]: ¹) [Bitkibilim: *Vicia faba*] bir bakliyat türü, ²) bir zinciri oluşturan herbir halka, ³) [Mecazi] asıl laf, asıl söz, **bir ~ çeşidi**: ful.
baklan: [Kuşbilim: *Otis tarda*] bir yaban kazı.
baklava [?]: ¹) bir tür tatlı, ²) eşkenar dörtgen, ~**ya benzer tatlı**: samsa.
bakma: bakış, nazar, **hoşlanarak** ~: temaşa.
bakraç [Far.]: ¹) bakırdan su kabı, ²) herke, kova.
bakren [?]: yaban kazı.
bakteri [Yun.: *bakterion* [βακτήριον] & Lat.: *bacterium* > Fra.: *bactérie*]: [Tıp] ¹) baston, çubuk, değnek, ²) tekhücreli canlı, ³) mikrop, ~ **türleri**: basil.
Bakteribilimi: Bakterioloji.
bakterios [Yun.: [βακτήριος]]: ¹) küçük cisim yada madde, ²) baston, çubuk, değnek.
bakterium [Lat. çoğulu: *bacteria*]: ¹) küçük cisim yada madde, ²) baston, çubuk, değnek.
bakteriyolog [Yun.: *bakterion* [βακτήριον] + *logos* [λόγος] > *bakteriyologos* [βακτηριολόγος] Fra.: *bactériologue*, Tıp]: bakteribilimcisi, uzmanı yada bunula uğraşak kişi.
Bakteriyoloji [Yun.: *bakterios* [βακτήριο] + *logia* [λογία] > *Bakteriologia* [βακτηριολογία] > Fra.: *bactériologie*]: Bakteribilimi.
bakteriyolojik [Yun.: *bakterios* [βακτήριο] + *logia* [λογία] + *ikos* [ικός] > *bakteriologikos* [βακτηριολογικός] > Fra.: *bactériologique*]: [Tıp] bakteryle ilgili.
Bakü: Azarbeycan'ın başkenti, [Baku].
bal: arı sütü, ~ **teknesi**: laza, ~**ı alınmış petek**: kavara, kikara, **kovandan ~ çekme aracı**: eğiç.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

balaba: orta oyununda Rum tiplemesi.
balaban: 1.) büyük, iri, 2.) gürbüz, şişman, 3.) atmaca, doğan benzeri yırtıcı kuş.
balad [Fra.]: **bak. balat.**
balak [Halkdili]: manda yavrusu, malak.
balalayka [Türk.: ? > Rus.: балалайка]: bir çeşit telli Rus çalgısı.
balaneion [Yun.: balaneion [μπάνιο > βαλανειον]: hamam, kaplıca, yunak.
balans [Lat.: bilanx > Fra.: balance]: 1.) denge, muvazene, 2.) ince ayar, 3.) [Teknik] aracın teker ayarı.
balar [Far.]: 1.) çatıyı örten ince tabaka, çatıda ana direk, 2.) annesine bağlı erkek çocuk.
balast [Dan.: bar + last > İtl.: ballast]: [Denizcilik] sahra.
balat 1 [Fra.: balad]: [Şiir] Batı şiir türü.
Balat 2 [Rum.: Balation ?] > Tür.]: 1.) Bizans zamanında Haliç'in kıyısında bir Rum Köyü, 2.) İstanbul'da Haliç'in güney tarafında Sefardik Yahudileri'in yerleştiği ve terk ettiği tarihi bir semt, [Balation].
Balat 3 [Arp.]: Mısır'da Memlûklular ve Osmanlılar zamanında kurulmuş bir Türk kenti.
Balata 1: [Bitkibilim: *Manilkara bidentata*] Afrika, Madagaskar'da yetişen bir tür ağaç, [Tropik Amerikan Ağacı].
balata 2 [Fra.]: [Otomotiv] 1.) tropik Amerikan Ağacı'ndan [Manilkara bidentata] elde edilen plastik esaslı olmayan, lastiğe benzer, suya dayanıklı daha çok makine kayışları, golf topu kaplaması ve otomotivde fren parçası olarak kullanılan bir madde, 2.) fren parçası.
Balata 3 [Arp.]: İsrail'de Filistin Mülteci Kampı.
balayı: evliliğin ilk günleri.
balbal [ÖzTürk]: mezar etrafına konan taş.
balçık: ıslak toprak, çamur.
baldır [ÖzTürk.: baltır]: [Bedenbilim] bacakla kalça arası bölüm.
baldız: eşin kızkardeşi.
bale [Fra.: ballet]: 1.) dans, 2.) [Sanat] müzikli gösteri türü.
balet [İtl.: ballet]: [Sanat] 1.) bale yapan, 2.) erkek bale dansçısı.
balgam [Rum.: flegma [φλέγμα] & Arp.: belgam]: [Tıp] mukus, sümüksü koyu sıvı, ~ **taşı:** oniks.
balhane [bal + Far.: hâne]: bal süzme yeri.

balı [?]: ?

balık: eti yenilen yada yenmeyen deniz canlısı. ~ **adları:** Afis, Akbalık, Akkefal, Alabalık, Alarya, Alyanak, Aterina (Gümüş Balığı), Ayı Balığı (Fok), Balina, Barlam, Çamça (Irmak Balığı), Çipura, Çitari, Çotira, Çuka (İri Tekir Balığı), Dubar, Fok (Ayı Balığı), Gümüş Balığı (Aterina), Barbun, Barbunya, Hamsi, İskorpit, İspari, İspendek (Levreğin Ufağı), İstavrit, İzmarit, Kalkan, Karakeçi, Kefal, Kılıç Balığı, Kırlangıç, Kofano (İri Lüfer), Kaşalot (), Kızılkanat (Tatlısu Balığı), Köpek Balığı, Lapina, Levrek, Lüfer, Mezgit, Morina, Orfoz, Orkinos, Paçoç, Papalina (Sardalya Yavrusu), Parpa (Kalkan Yavrusu), Pirahana, Pisi Balığı, Ringa, Sardalye [Tırhos], Sarıkanat (Büyük Lüfer), Sarpa, Sazan, Sinarit, Somon, Taranga, Şip, Tekir, Tırhos [Sardalye], Tırsi, Trança, Uskumru, Yunus, Zargana, ~ **avlama ipi:** olta, misine, ~ **biçimli kurşun:** zoka, ~ **göçü:** akavaşya, **büyük zoka:** sinara, **denizdeki ~ havuzu:** livar, **erkek balığın tohumu:** süt, **kırmızı renkli ~:** mazak, **kurutulmuş ringa balığı:** frisa, **küçük gümüş balığı:** afis, alarya, **Mersin balığı oltası:** karmık, **serpme ağ:** saçma, **torbalık ~ ağ:** trata, ~ **pasırması:** likorinoz,

Balıkbilim: İçtiyoloji.

balıkçıl 1 : balıkla beslenen, **telli balıkçıl:** okar.

balıkçıl 2: [Kuşbilimi: *Ardea cinera*] bir tür kuş.

Balikesir [Rum.: Paleo Kastro, Osm.: Beylik Hisar, Karesi]: [10], Türkiye'de bir kent.

Bali: Endonezya adası.

balığ 1 [Arp.]: 1.) erişen, ulaşan, 2.) büyümekte olan, delikanlı, genç, 3.) erin, yetişkin.

balığ 2 [Far.]: 1.) içki boynuzu, 2.) içki kadehi.

balin [Far.]: kırlent, yastık.

balina [> Yun.: phallaina [φαλλαινα] > Lat.: balaena > İtl.: balena]: [Balıkçılık: *Balaena mysticetus*], 1.) dev balık, 2.) büyük bir deniz memelisi, **isperçemet ~sı:** kaşalot.

balinperest [Far.: balin + perest]: 1.) yastıksever, 2.) tembel, uyukucu, uykusever.

balistik [Yun.: ballistike [βαλλιστική] > Fra.: balistique]: 1.) fırlatılma, fırlatma, 2.) [Uzay & Savaş] fırlatmaların hareket ve etkileriyle uğraşan bir bilim dalı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Balkan: ^{1.)} dağlık yer, sarp sıra dağlar,
^{2.)} Güney Doğu Asya.

Balkanlar [Osm.]: Arnavutluk,
Bulgaristan, Romanya,
Yugoslavya'nın yer aldığı dağlık
bölge.

balkı: ^{1.)} [Tıp] acı, ağrı, sancı, sızı, ^{2.)}
[halkdili] güzel, parlak, süslü.

balkıma: *i.*, şimşek çakma.

balkımak [Halkdili]: ^{1.)} parlamak,
parıldamak, ^{2.)} şimşek çakmak, ^{3.)}
(su) dalgalanmak, ^{4.)} ağrımak,
sancımak.

Balkız [bal + kız]: bir Türk bayan adı.

balkon [İtl.: balcon]: ayazlık, eyvan,
revak, sundurma, teras, taraça.

ballandırmak: aşırı övmek.

ballein [Yun.: ?]: ^{1.)} atmak, fırlatmak,
^{2.)} yalan söylemek.

ballıbaba: [Bitkibilim: *Lamium*] çok yıllık
otsu bitki.

ballista [Lat.]: fırlatıcı, mancınık.

ballizein [Yun.: ?]: dans etmek.

balmumu: ^{1.)} baldan elde edilen mum,
^{2.)} resmi evrakları mühürleme
mumu.

balneum [Yun.: balaneion [μπάνιο >
βαλανειον] > Lat.]: hamam, kaplıca,
yunak.

balo [Lat.: ballere > İtl.: ballo]: [Sanat]
gece eğlencesi.

Baloma [Çng.]: Çingene dilinde
Rumlar, Anadolu'da yaşayan Yunan
asıllılar.

balon [İtl.: palla > pallon]: ^{1.)} içine hava
üfürülen plastik torba, ^{2.)} bir hava
taşıtı, ~ **ağırılı:** safra.

Baloroman [Çng.]: Çingene dilinde
Hiristiyan Çingeneler.

balözü: nektar.

balsam [Arp.: besam & Yun.: balsamon
[βάλασμον] > Fra.: balsam]: ^{1.)} pelesenk
ağacı ve bundan elde edilen sakız ve
merham, ^{2.)} akındırık, akma, çam
sakızı, reçine.

balsamon [Yun.: βάλασμον]: bitki ve
çiçeklerin kokulu ve tatlı özü.

balta [Öztür.: baldu & baltu]: nacak.

baltalık: ^{1.)} içinde bir köyün
bulunduğu ve köylülerin ağaç kesme
hakkı olan ormanlık alan, ^{2.)} ağaçlık,
çalılık, küçük koru.

balteus [Lat.]: kemer, kayış.

Baltık [? > Baltic]: Baltık Denizi ve
Baltık Ülkeleri.

baltrap [İng.: ball-trap]: *i.*, ^{1.)} top-atıcı,
^{2.)} [Atıcılık] plaka atıcısı.

balya [İtl.: balia]: ^{1.)} bohça, ^{2.)}
çemberle bağlı eşya yada yük, ^{3.)}
[Ticaret] denk.

balye [İtl.]: bak. balya.

balyos [Lat.: bajulare > bailo > Rum.:
pailos & bailós [μπαιλόσ]]: ^{1.)} (İtalya)
Venedik elçisi, ^{2.)} Osmanlı
İmparatorluğu zamanında Babiali
çevresinde ikamet eden Venedikliler.

Balyos Hanı [Lat.: bajulare > bailo >
Rum.: pailos & bailós [μπαιλόσ] + hanı]:
Osmanlı İmparatorluğu zamanında
İstanbul Çemberlitaş'da tüm yabancı
ülke temsilcilerinin bir arada
bulunduğu yapı.

balyoz ¹ [İtl.]: bak. baylos.

balyoz ² [Rum.: barya & varyo [βαριά]
balyoz & varyos [βαριός] > Tür.]: ağır
çekici.

bam ¹ [Halkdili]: esinti, bad, bar, rüzgar,
yel.

bam ² [Far.]: ^{1.)} dam, düz dam, ^{2.)}
tavan, ^{3.)} gün ağarması, sabah erkek
anlar, ^{4.)} [Müzik] telli bir çalgının en
düşük sesli teli.

bambaşka: tamamen değişik olan.

bambu [Mal.: bambu > İsp. > B.D.:
bamboo]: mobilyacılıkta kullanılan
ağaca benzer, boşumlu tropik bir
kamuş türü.

bambul [?]: [hayvanbilim: *Anisoplia
austriaca*] ^{1.)} tarlalara zarar veren iri
bir tür arı, ekin zararlı böceği, ^{2.)} kın
kanatlı zararlı bir böcek, ^{3.)} bir tür ot.

bamgah [Far.: bam + gâh]: gün
ağarıken, şafak, şafakta.

bamtelî [Far. + telî]: [Mecazi] ana konu,
rahatsız edici konu, kızdırıcı nokta.

bamya [Arp.]: ^{1.)} [Bitkibilim: *Hibiscus
Esculentus*] bir tür sebze, okra, ^{2.)}
[Argo] pipi, pipi kadar ufak.

bamye [Arp.]: bak. bamya.

ban ¹ [Far.]: [Bitkibilim: *Hosciamus Niger*]
banotu.

ban ² [Sırp. + Hırv.]: ^{1.)} bir unvan, ^{2.)}
Macar prensi.

ban ³ [Far.]: Farsça'da -ban; ^{1.)} bakan,
ilgilenen, koruyan, ^{2.)} -cı, -cî, -cu, -cü
anlamına gelen bir sonek, [bağban:
bağcı].

ban ⁴ [Fra.]: yargı, yargı alanı.

banak ¹ [Erm.]: etsuyuna bandırılmış
ekmekle yapılan bir tür yemek.

banak ² : ekmek parçası.

banal [Fra.: banal]: ^{1.)} köylü işi, ^{2.)} adi,
herkesin kullandığı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Banaluka [Srp.]: Osmanlı İmparatorluğu zamanında **Banja Luka**'nın [?] adı.

banco [İtl.]: 1.) masa, 2.) [Ticaret] banka.

band [Fra.]: **bak. bant.**

banda 1 [İtl.]: bağ, ip, sicim, şerit.

banda 2 [İtl.]: 1.) bayrak, bayrak renkleri, sancak, 2.) gemide sancak tarafı.

bandaj [Fra.]: **bande > bandage**: 1.) [Tıp] sargıbezi, 2.) ip, sicim.

bandana [Hin. > B.D.]: başa bağlanan mendil.

bande [Fra.]: ip.

bandhnû [Hin. > B.D.]: Hint usulü bir boyama yöntemi.

bandıra [İtl.]: **bandiera**: 1.) bayrak, bayrak renkleri, sancak, 2.) [Denizcilik] geminin bağlı olduğu ülkeyi temsil eden bayrak.

bandıralı [İtl. + İ.]: Denizcilik: bir ticari geminin bağlı olduğu ülke.

bandırma 1 : üzüm suyu, cevizçi yada bademle yapılan bir tür tatlı.

Bandırma 2 [Rum.]: **Panormus** [?]: Bursa'ya bağlı Gemlik'ten sonraki antik yerleşim yeri, [Panormus Kenti].

bando [İtl.]: **banda > bando**: 1.) [Müzik] mızika, mızika takımı, 2.) [Mecazi] takım, topluluk.

bandrol [Fra.]: **banderole**: 1.) şerit biçimli bayrak, 2.) [Maliye] verginin ödendiğini gösteren ve vergiye tabi ürünlerin üzerine yapıştırılan kaşeli ve özel hologramlı pul.

bandum [Lat.]: 1.) alem, bayrak, sancak, 2.) bir bayrak altında toplanan asiler, çete yada şaki gurubu.

bani [Arp.]: **bâni**: kuran, yapan, kurucu.

bank 1 [Fra.]: **banque**: 1.) masa, seki, set, tezgâh, 2.) sutaşmasını engelleyen yükselti.

bank 2 [Rum.]: [?]: bahçe, parklara ve halka açık alanlara konulan bir oturma gereci.

banka [İtl.]: **banco**: 1.) masa, set, tezgâh, 2.) [Ticaret] para yatırılan kurum. ~ **müşterisi**: mudi.

banker [İtl.]: **banchiere**: [Ticaret] 1.) bankacı, 2.) para işleriyle uğraşan özel yada tüzel kişiler.

banket [İtl.]: **banco > Fra.:** **banquet**: 1.) 1.) derekenarı yada yol yükseltisi, 2.) 1.) çakıl yol, 3.) içkili ve pastalı davet.

banknot [Fra.]: **banque + note**: [Maliye] 1.) banka kağıdı, 2.) bir ülkenin çıkarttığı kağıt para.

banko [İtl.]: **banco**: 1.) masa, seki, set, tezgâh, 2.) [Ticaret] banka yada resmi kurumlarda müşteri yada halkın işgördüğü dolap dizisi, 3.) [Kumar] kumarda ortadaki para.

banliyö [Fra.]: **ban + lieu > banlieu**: 1.) yargı alanı, 2.) dış mahalle, varoş, taşra.

banotu [ban otu] [Far. + otu]: [Bitkibilim: *Hosciamus niger*] ban.

bant [Fra.]: **bande > Tür.:** **bant**: şerit.

banu [Far.]: 1.) hanımefendi, prenses, enüst yönetici eşi, 2.) bir evin hanımefendisi, 3.) gelin, 4.) [B] en üst bayan anlamında bir bayan adı.

banyo [Yun.]: **balaneion** [μπάνιο > βαλανείον] > Lat.: **balneum > İtl.:** **bagno**: 1.) hamam, kaplıca, yunak, 2.) duş alınan yada yıkanılan oda.

banyol [İtl.]: **bagno**: 1.) ? 2.) Osmanlı İmparatorluğu'nda çekirtme veya kadirga esirlerinin konulduğu hapisane.

baptisma [Yun.]: **báptisma & váptisma** [?]: [Hiristiyanlık] 1.) suya daldırma, 2.) vaftiz.

baptizein [Yun.]: [?]: suya daldırmak.

bar 01 [Fra.]: **bar**: alkollü eğlence yeri, gece kulübü.

bar 02 : bad, rüzgar, yel.

bar 03 [Yun.]: **barys** [βαρύς] > **baros** [βαρός]: [Fizik] 1.) cm²'de bir milyon dine eşit basınç birimi, 2.) suyun basınç birimi.

bar 04 [Yun.]: **barys** [βαρύς] > **baros** [βαρός] > Fra.: **bar + baro**: Fransızca'da **bar-**; & **baro-**; **ağırlık**, **basınç** anlamına [barometre: basınçölçer] bir önek.

bar 05 [İng.]: **bar**: çubuk, değnek, [barcode].

bar 06 [Far.]: 1.) külfet, yük, 2.) ağırlık, yük, 3.) bagaj, 4.) bir ağacın ürettiği, çiçek, meyve yada yaprak, 5.) keder, üzüntü, 6.) atış için bir okun gerildiği andaki aralığı.

bar 07 [Erm.]: 1.) çember, insanların oluşturduğu daire, 2.) bir tür halk dansı, [Atabarı].

bar 08 [Fra.]: [Yazım Kuralı] virgöl.

bar 09 [Erm.]: 1.) kir, pürtük, 2.) dilin üzerindeki pürtükler.

Bar 10 [Far.]: [?]: Tanrı [Bar-ı Huda].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bar ¹¹ [Far.]: ^{1.)} kabul, kabul resmi, kur, ^{2.)} gösteriş, tantana, ^{3.)} giriş izni, izin, kabul, müsaade.

bar ¹² [Far.]: defa, kez, sıra, zaman.

bar ¹³ [Arp.]: ^{1.)} doğru, hak, yerinde, ^{2.)} kibar, nazik, şefkatli, ^{3.)} [Hukuk] yeminine uygun, ^{4.)} doğru söz, doğruyu konuşan.

bar ¹⁴ [Arp.: ba'r]: tezek.

bar ¹⁵ [Dan.]: çıplak, darasız.

bar ¹⁶ [Far.]: Farsça'da -bar; **bolluk** içinde, - ile dolu yer, -ile dolu, geniş anlamında bir sonek [rudbar: geniş ırmak, ırmakları bol, ırmaklarla dolu].

bar ¹⁶ [Far.]: Farsça'da -bar; **yağan, boşalan, gark** anlamında bir sonek [eşkar: gözyaşlarına bürünmüş].

barabar [HalKağzi]: beraber.

Barabellum [Alm.: ?]: ^{1.)} Alman mali otomatik tabanca, ^{2.)} bir eski zaman Alman yapımı tabanca, ^{2.)} Makaralı Barabellum, ?.

baradi [?]: [Tiyatro] en üst balkon.

baraj [Fra.: barrer > barrage]: ^{1.)} su seti, büyük su rezervuarı, ^{2.)} haketme sınırı, ^{3.)} engel, ket, set, ^{4.)} [Spor] engelleme.

barak ¹ [Halkdili]: ^{1.)} uzun tüylü köpek, ^{2.)} av köpeği.

Barak ² [İbr.: ?]: bir Yahudi erkek adı.

baraka [İtl.: barraca]: ^{1.)} kulübe, ^{2.)} eğreti yapı, kurum, **tahta** -: salaş,

baran ¹ [Halkdili]: ^{1.)} bağ kütüğü dizisi, ^{2.)} karık, sabanın açtığı iz, tahta yada metalin üzerine açılan ince oluk.

baran ² [Far. > Kür.]: ^{1.)} rahmet, yağmur, ^{2.)} [Mitoloji] Allah'ın ruhunun yeryüzne boşalması, ^{3.)} [B] yağmur anlamına bir İran, Kürt ve Türk erkek adı.

barata [İtl.: baretta]: ^{1.)} dokumadan bir tür başlık, ^{2.)} Osmanlı'da leylak renginde bir başlık türü.

barba ¹ [İtl.]: yaşlı Rum meyhanecisi,

barba ² [Lat.]: sakal.

barbakan [Fra.: barbacane]: kaledeki ok atma yeri,

barbar [Rum.: barbaros⁵ [βάρβαρος] > Fra.: barbare]: ^{1.)} ilkel, iptidai, vahşi, yabancı, ^{2.)} acımasız ve vahşi olan.

barbarizm [Yun.: barbaros⁵ + ismos > [βαρβαρισμός] > Fra.: barbarisme]: vahşilik.

barbarlık [Yun.: barbaros⁵ [βάρβαρος] > Fra.+ İlk]: acımasızlık, vahşet, vahşilik.

barbaros ¹ [Lat.: barba > İtl.: barba + rosa]: ^{1.)} kızsakal, ^{2.)} kızsakallı.

Barbaros ² [İtl.: barbaros¹]: ^{1.)} İtalyanların Kaptan- Derya Hayrettin Paşa'ya kızıl sakalından dolayı taktıkları lakap, ^{2.)} Osmanlı Padişahı Sultan Muhteşem Süleyman zamanında Kaptan-ı Derya Kızsakal Hayrettin Paşa.

Barbaros ³ [İtl.: barbaros²]: İstanbul Beşiktaş'ta bir semt adı.

Barbaros ⁴ [İtl.: barbaros²]: bir Türk erkek adı.

barbaros ⁵ [Rum.: βάρβαρος]: bilinmeyen, el, ilkel, tanınmayan, vahşi, yabancı.

barbekü [İsp.: barbacoa > Fra.: barbecue]: ^{1.)} şömine benzeri yerde pişirilen dumanda et, ^{2.)} bahçede mangallı et partisi.

barbunya [Rum.: mparmpounia & barbouinia [μπαρμπούνια] > Tür.]: ^{1.)} [Bitkibilim: *Mullus barbatus*] bir tür balık, ^{2.)} [Bitkibilim: ?] fasulyegillerden kırmızı renkli, kabuklu bir sebze türü.

barbut [İtl.: barba > barbuto]: ^{1.)} iskambil ouon kağıdında papaz, sakallı, ^{2.)} [Mecazi] bir çeşit kumar oyunu.

barca [Lat. > İtl.]: **bak. barka.**

barça [İtl.: barza]: [Denizcilik] ^{1.)} Orta Çağ'da kullanılan kürekli ve yelkenli taşıma gemisi, ^{2.)} Kalyon türünden küçük savaş gemisi, ^{3.)} küçük kayık.

barda [İtl.: ?]: ^{1.)} çekiç, ^{2.)} [Teknik] fıçıcı keseri,

bardacık: ^{1.)} küçük bardak, kupa, ^{2.)} [Mecazi] tatlı yaş incir,

bardak [ÖzTürk.: bart]: ^{1.)} su içilen kap, ^{2.)} su kabı, ^{3.)} camdan bir kap.

barem [Fra.: barême]: ^{1.)} sayısal basamak çizelgesi, ^{2.)} [Saymanlık] maaş çizelgesi, skala.

barfiks [Fra.: barre + fixe > barrefixe]: ^{1.)} sabit çubuk, ^{2.)} [Spor] bir spor gereci, Sabit demir çubuklu bir spor gereci.

bargir [Far.]: ^{1.)} bir yükü taşıma, ^{2.)} yük hayvanı, yük atı veya beygiri.

barı [Halkdili]: bahçe duvarı, bark, çit.

barındırma: ibata, saklama, yatacak yer saplama.

barındırmak: ibata etmek, saklamak, yatacak yer sağlamak.

barış: ^{1.)} hazar, sulh, ^{2.)} savaşın olmadığı zamanlar, ^{3.)} [B] bir Türk erkek adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bari ¹ [Far.: bâri]: en zından, bir kez olsun, hiç olmazsa.

bari ² [Arp.: bâri]: Allah, Tanrı, Yaradan, Yaratan.

bari ³ [Far.: bâri]: bir defa, bir kez.

barığ [Arp.]: iş önlüğü.

barikat [İtl.: barricare > Fra.: barrique > barricade]: ¹) fiçi, şarap fiçisi, varil, ²) engel, mevzi.

bariton [Yun.: barys [βαρύς] + tonos [τονος] > barytonos [βαρύτονος] > Fra.: baryton]: ¹) ağır ses, ²) [Müzik] tenor ile bas arasında bir erkek sesi, ³) [Müzik] bu aralıktaki şarkıcı yada enstrüman.

bariyer [Lat.: barra > Fra.: barrier]: ¹) engel, mania, ²) yolu kapatan engel.

bariz [Arp.: ? > bâriz [باريز]]: açık, aleni, aşık, ayan, belirgin, belli, kapalı olmayan, kesin, meydana, ortada, sarıh.

bark [ÖzTür.]: ¹) ev, taşıyıcı, ²) bahçe duvarı, çit, ev, ³) sadece "ev bark" ile.

barka ¹ [İtl.: barca]: büyük sandal.

Barka ² [İtl.: Hannibal Barca]: Anibal Barka; İzmit Gebze'ye sığındığı, ve hapsedildiği Darıca Eskişehir Kalesi'nde zamanlarda kendisini zehirleyerek öldüğüne ve mezarının Gebze'de bir yerde olduğuna inanılan Kartaca Kralı.

barkarol [Fra.: barcarolle]: gondolcu şarkısı.

barklanmak: evlenmek.

barkot [İng.: barcode]: çizgi im.

barlam [Halkdili]: [Balıkçılık: *Merluccius merluccius*] bir tür balık.

baro ¹ [Fra.: bareau]: ¹) çubuk, engel, ²) mahkemede avukatlara ayrılan yarımboy parmaklıklı kısım, ³) [Hukuk] avukatlar birliği.

baro ² [Lat.]: erkek, korkusuz, yiğit kişi,

baro ³ [Yun.: barys [βαρύς] > baros [βαρός] > Fra.: bar + baro]: Fransızca'da bar-; & baro-; **ağırlık**, **basınç** anlamına [barometre: basınçölçer] bir önek.

barograf [Yun.: baros [βαρός] + graphein [γραφειν] > barographia [βαρόγραμμα] > Fra.: barographe]: [Fizik] basınçyazar.

barok [Por.: barroco > Fra.: baroque, Mimari]: ¹) 1550-1750 yılları arasında Avrupa'da yapılarda kullanılan çok süslü ve kıvrımlı bir mimari tarz, ²) mimaride bir üslup, ³) çok süslü yapı.

barometre [Yun.: baros [βαρός] + metron [μετρον] > barometro [βαρόμετρο] > Fra.:

barometre]: [Fizik] atmosferdeki hava basıncını ölçmeye ve böylece hava tahmini yapmaya yarayan gereç, basınçölçer.

baron [Lat.: baro > Fra.]: ¹) erkek, korkusuz, yiğit kişi, ²) Fransa'da eskilerde kullanılan bir soyluluk unvan.

barones [Fra.: baronesse]: baron eşi olan bayan.

baros [Yun.: barys [βαρός]]: ¹) ağırlık, hamule, yük, ²) basınç, baskı.

baroskop [Yun.: baros + skopos > baroskope [βαροσκοπια] > Fra.: baroscope.]: [Fizik] Havaölçer.

barra ¹ [Lat.]: ¹) çubuk, değnek, sopa, ²) çit, engel, mania, önlem, set.

barra ² [Lat. > İtl.]: ¹) çubuk, değnek, sopa, ²) çit, engel, set.

barrer [Fra.]: durdurmak.

barricare [İtl.]: güçlendirmek, kuvvetlendirmek.

barroco [Por.]: kusurlu inci.

barsam [?]: [Balıkçılık: *Trachinus vipera*] çarpan balığı.

Bartın [Rum.: Parthenios, Parthenia, Osm.: Oniki Divan]: [74], Türkiye'de bir kent.

barud [Rum.: mparouti [μπαρούτι] > Far.]: ¹) koyu gri renk, ²) **bak. barut**.

barut [Rum.: mparouti [μπαρούτι] > pyritēs > Far.]: [Kimya, Savaş] ¹) ateş taşı, ²) top tozu, ³) patlayıcı bir madde.

barys [Yun.: βαρύς]: ¹) derin, derinden gelen, ²) ağır.

barys [Yun.: βαρύς]: ağır.

Baryum [Yun.: barys [βαρυς] > barytes [βαρυες] > Fra.: barium: Ba]: [Kimya] gümüş beyazı renkte metalik bir element.

bas ¹ [Arp.: ba's]: ¹) ölümden sonra dirilme, ²) Kıyamet Günü'nde Allah'ın ölüleri diriltmesi [ba's-u badel mev't],

bas ² [Lat.: bassus > İtl., Müzik]: ¹) en ince erkek sesi, ²) bu ayarda erkek şarkıcı yada enstrüman.

basak [Arp.]: basamak, merdiven.

basamak: ¹) basak, merdiven, ²) aşama, kademe.

basbayağı: ¹) alışıldık, bilinen, ²) hepsi, hep birlikte, ³) basitçe, çok sıradan, özelliği olmayan.

basen [Fra.: bassin]: ¹) kalça, leğen, leğen kemiği, ²) [Bedenbilim] bel ile kalça arası.

bası: baskı, tab.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

basık: 1.) yüksek olmayan, 2.) alçak, pat, pıt, yassı.
basım: basma işi.
basımevi: matbaa.
basın: matbuat.
basınçölçer: barometre.
basınçyazar: barograf.
basil [Lat.: *bacillum* > Fra.: *bacillus*, Tıp]: çubuk biçimli bakteri türü.
basileus [Yun.: [βασιλευς ?]]: baş, bey, hünkar, kral, kayser, reis.
basilike [Yun.: βασιλική]: 1.) hünkara ait, krala ait, 2.) saray.
basiliki [Rum.: *vasiliki*: βασιλική]: hünkar, kral, kayser.
basiret [Arp.]: 1.) açıkgozlülük, akıl, anlayış, bude, ihtiyat, sağduyu, sağgörü. 2.) dikkatli, duyarlı, hassas, 3.) alarm, sinyal, uyarı, 4.) [B] dikkatli, duyarlı anlamında hassas, bir bayan adı.
basiret [Arp.]: 1.) görü, öngörü, 2.) anlama, idrak, kavrama, 3.) anlama yetisi.
basis [Yun.: βάσις]: temel, esas, faraziye, teori.
basit [Arp.: ? > *basit* [طيسب]]: 1.) adeta, adi, bayağı, sıradan, 2.) kolay,
Bask [Basque]: İspanya'da Basque asıllı ulus ve bu bölge.
basketbol [İng.: *basketball*]: [Spor] özel çizgilerin yer aldığı, dar bir alanda ve alanın iki ucunda yer alan direklerdeki küçük filelere topun atılmasıyla oynanan bir oyun.
baskı: 1.) baskı altında tutma, 2.) bası, pres, tab, 2.) sürüm, **bir ~ türü:** tipo, **ön ~:** prova,
baskıcı: müstepit, tiran.
baskül [Fra.: *bascule*]: kantar, tartı, terazi,
basma: [Dokuma] 1.) desenli pamuklu kumaş, 2.) Amerikan bezi, patiska, pamuklu bez.
basmakalıp: 1.) baskılı-kalıp, 2.) stereotip, çok sıradan, klişe.
Basra [Arp.]: Irak'ta Şiiler için önemli bir kent.
basso [İtl.]: [Müzik] ek kalın erkek sesi,
bassus [Lat.]: en alçak, en aşağı, en düşük.
bastıbacak [mıstı *bacak*]: küçük bacaklı.
bastık: [Gıda] pestil.
bastırma: bak. **pastırma**.
baston [İtl.: *bastone*]: 1.) çubuk, değnek, 2.) asa, değnek, **kaba ~:** asa.

basur [Arp.]: [Tıp] egzama, hemoroit, mayasıl.
baş: 1.) [Bedenbilim] kafa, ser, 2.) [Bitkibilim:] düğüm, bir bitkinin çiçek soğanı, yada soğan, 3.) (peynir) topağı, (ham şeker) topağı, 4.) çile, ip yada yün çilesi, kangal, 5.) [Hayvan] baş, adet, 6.) doruk, tepe, yığın, zirve, 7.) [Denizcilik] baş, ön, pruva, 8.) başlama, başlangıç, ilk, 9.) kaynak, pınar, nehrin başlangıcı, 10.) bölümbaşı, paragraf, 11.) uç, son [baştanbaş], 12.) baş, başbuğ, emir, lider, mir, önder, reis, 13.) [Güreş] birinci derece, 14.) [Ticaret] acyo, para farkı, 15.) -de, -da, kenarında, yanında, yakınında, ~
kaldıran: asi, ~**tan çıkarma:** ayartı, ~**a bağlanan mendil:** bandana, ~**a kakma:** azarlama, paylama, takaza, tekdir, ~**tan çıkartma:** ayartma, ~**tan kıça kadar** [Denizcilik]: geminin gerisinden başına dek, ~**tan çıkartmak:** ayartmak, yoldan çıkartmak.
başabaş: eşit, aynı düzeyde.
başağrısı: 1.) [Tıp] baştaki ağrı, 2.) dert, sorun.
başak: 1.) buğday kesesi, 2.) [B] bir Türk bayan adı, 3.) Başak Burcu, [Virgo], ~ **tanesi:** buğday.
başakçık: küçük başak.
başarı: muvaffakiyet.
başarisız: muvaffakiyetsiz, ~ **sonuç:** başarısızlık, bozgun, fiyasko, hezimet, muvaffakiyetsizlik, yenilgi.
başarisızlık: başarısız sonuç, bozgun, fiyasko, hezimet, muvaffakiyetsizlik, yenilgi.
başbakan: başvekil.
başbuğ [baş + buğ]: baş, bey, buğ, hakan, imparator, kral, lider, önder, reis, sultan, yönetici, 2.) [B] MHP'nin parti başkanı; merhum Alparslan Türkeş.
başçavuş: 1.) Osmanlı'da Yeniçeri Ocağı'nda bir rutbeli subay, 2.) [Askeriye] kıdemli çavuş.
başdefterdar [baş + defter + dâr]: Osmanlı İmparatorluğu'nda Maliye Bakanı.
başeski: 1.) Osmanlı'da Yeniçeri Ordusu subayı, 2.) Osmanlı'da Sultan Sarayı'nda beyaz cariyelerin yetkili subayı, 3.) bir malikanede en kıdemli kimse, 4.) bir işte en kıdemli kimse.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

başiboş: avara, avare, azade, aylak, atıl, boş, haylaz, hayta, işsiz, nabekar, serseri, tembel.

başka: öteki, sair, ~ **yerden gelmiş:** alışılmamış, garip, görülmemiş, ilk defa görülen, tuhaf, yabancı, yeni.

başkalaşma: biçimini değiştirme, metamorfoz, şeklini değiştirme.

başkalaşma: biçimini değiştirmek, şeklini değiştirmek, tekamül etmek.

başkalaşım: evrim, gelişme, tekamül.

başkalık: ayırım, fark.

başkan: bey, emir, hakan, han, imparator, kaan, kayser, kral, lider, mir, önder, reis, ser, sultan, şah, şeyh.

başkent: başşehir, payitaht.

Başkırdistan: Orta Asya'da bir Türk devleti [**Bashkiria**].

Başkırt: Orta Asya'da bir Türk ulusu, [**Bashkir**].

başlama: girişme, yapmaya koyulma, ~ **noktası** [Futbol]: santra.

başlangıç: ilk baştan, **başlangıcı olmayan:** eski, ezeli, kadim.

başlık: 1.) kafaya giyilen giysi, ~ **türleri:** Bone, Kalpak, Karmaskesi, Kasket, Kefiye, Kep, Maske, Poşu, Şapka, Tolga (Tovulga), **çelik** ~: miğfer, tolga, **sağlam** ~: kask, 2.) gazete başlığı, manşet, 3.) resmi evraklarda logo, makam adı ve adresin yer aldığı kısım, antet, 4.) [Sosyoloji] kız alırken verilen bahşiş.

başmak: ayakkabı, terlik, yemeni.

başmakçı: ayabbabıcı, yemenici.

başmuharrir [**baş** + **Arp.:** **muharrir**]: **b.i.**, başyazar.

başörtüsü: **b.i.**, dastar, eşarp, türban.

başrol: **b.i.**, başoyuncunun rolü.

başsağlığı: **b.i.**, taziye.

başşehir: **b.i.**, başkent, payitaht.

baştanbaşa: bir uçtan diğer uca dek, bir başta diğer uca kadar.

baştanımazlık: **b.i.**, anarşizm.

baştankara: **b.i.**, [Kuşbilim: **Parus maior**] renkl, kısa gagalı, ötücü bir kuş.

baştansavma: **b.i.**, gelişigüzel, özensiz,

baştarda [İtl.: **bastarda**]: **i.** 1.) ? 2.) Osmanlı donanmasında, kadirga türünden bir çeşit savaş gemisi.

başvekil [**baş** + **Arp.:** **b.i.**], başbakan.

başyapıt: **b.i.** şaheser.

başyazar: **b.i.**, başmuharrir.

bat ¹ [halkdili]: 1.) ağaç kama, besi, kaskı, takoz, 2.) kurşun boruların ağzını açmakta kullanılan, şimsir ağacından yapılmış, ucu sivriltilmiş bir tür tıpa.

bat ² [**Arp.:** **i.**, 1.) ördek, 2.) şarap kadehi.

batak ² : **i.**, 1.) çamurlaşmış toprak, 2.) [Mecazi] iflas.

batak ² [Halkdili]: **i.**, [Tıp] zatürre.

bataklik: **i.**, azma, azmak, ~ **gazi:** metan.

atar: **i.**, [Tıp] zatüree, zatürre.

batarya [İtl.: **batteria**]: **i.**, 1.) [Askeriye] en küçük topçu birliği, 2.) savaş gemilerinde, güvertedeki top dizisi, 3.) [Fizik] bir yada birden fazla dizilmiş pillerin yer aldığı güçlü enerji gereci.

bateri [**Fra.:** **batterie**]: **i.**, [Müzik] vurmali çalgılar, davul.

bathys [**Yun.:** βαθυσ]: derin.

batı ¹ : güneşin battığı yön, [**Occident**, **West**].

Batı ² : 1.) dar anlamda Avrupa, 2.) geniş anlamda gelişmiş Avrupa ülkeleri ve ABD.

batıl [**Arp.:** ? > **bâtıl**]: asılsız, geçersiz.

batın ¹ [**Arp.:** **btn** > **bâtın**]: 1.) giz, içteki insan, suhan, varlık, sır, 2.) dahil, iç, içe doğru, içte olan, 3.) [Mistik] Allah, Tanrı, Yaratıcı.

batın ² [**Arp.:** **btn** > **batın**]: 1.) karın, mide, rahim, 2.) gebelik, gebelik süresi, 3.) bilinmeyen, gizli olan, örtülmüş olan, saklanmış olan.

batını [**Arp.:** **btn** > **batını**]: iç, gizli, herkesçe anlaşılmayan ve bilinmeyen.

Batıniye [**Arp.:** **btn** > **batıniye**]: Kuran-ı Kerim'in gizli anlamları üzerinde yoğunlaşan bir mezhep kolu ve bu kolda yer alanlar.

batik [**Mal.** > **Fra.:** **batique**]: 1.) mumla kaplanmış parçalar üzerine boyayla yapılmış desenleri bulunan bez yada kumaş, 2.) kağıt süsleme sanatı.

batimetre [**Yun.:** **bathys** [βαθυσ] + **metron** [μέτρον] > **bathymetro** [βαθύμετρο] > **Fra.:** **bathymètre**]: 1.) derinlik ölçer, 2.) su yada deniz derinliği ölçer, derinlikölçer.

batiskaf [**Yun.:** **bathys** [βαθυσ] + **skaphe** [σκάφος] > [βαθυσκάφος] > **B.D.:** **bathyscaph** & **bathyscaph**]: 1.) derinlik kayığı, 2.) kablo ve başka bağlantılar olmadan derin deniz diplerini incelemede kullanılan bir araç.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

batkı: iflas.

Batlamyos [Arp.]: Eski Yunan'da bir gökbilimci ve coğrafyacı olan İskenderiyeli Ptolemy, [Ptelemeos Claudis: ?].

Batman [Rum.: Elekehani, Elekhan, Elah, İluh, Batman]: [72], Türkiye'de bir kent.

batn¹ [Arp.: btn]: klan, bir kabilenin alt bölümü.

batn² [Arp.: btn]: 1.) bir tüyün yeni yüzeyi, 2.) gizli olan, saklı olan, .

batöz [Fra.: batteuse]: sap döver harman makinesi, patoz.

batrachos [Yun.: ?]: kurbağa.

batrik [Arp.]: Doğu Kilisesi yani Rum Ortodoks [Bizans] Kilisesi Paktrikhanesi, [Patrician].

batriki [Arp.: batriki]: Doğu Kilisesi Patrikhanesi yani Rum Ortodoks [Bizans] Kilisesi Patriği, [Eastern Church Patriarchate].

battal¹ [Arp.: ? >]: en ve boyca büyük.

battal² [Arp.: ? >]: batur, böke, civanmert, kahraman, korkusuz, kostak, şampiyon, yiğit, [Battal Gazi].

battaniya: bak. **battaniye**.

battaniye [Arp.: ? > battaniya]: kalın yün kumaştan yorgan benzeri örtü.

batture [Lat.]: çarpmak, çırpmak, dövmek.

batur: 1.) böke, civanmert, kahraman, korkusuz, şampiyon, yiğit, 2.) [B] böke, cesur, civanmert, kahraman, korkusuz, kostak, yiğit anlamında bir erkek adı, [Bahadır].

batyal [Fra.: bathyal]: [Denizcilik] 1.) derin deniz, 2.) derinliği 200-2,000m arası olan deniz.

baulare [Lat.]: havlamak, ulumak.

bav [?]: *i.*, 1.) köpek, şahin vb hayvanları ava alıştıрма, 2.) köpeği ava alıştıрма.

bavcı [? + cı]: *i.*, 1.) köpeği ava alıştıran, 2.) köpek eğitmeni.

baver [Far.]: inanç, iman, itikat.

bavlı: ava alıştırılmış hayvan.

bavul [İtl.: baule]: eşya koyma çantası.

Bavyera [İtl.]: Almanya'da bir bölge, [Baveria].

bay: adam, erkek kişi.

bayağı¹: adeta, adi, basit, sıradan.

bayağı²: çok, oldukça.

bayağılaşmak: adileşmek.

bayağılık: adilik.

bayan: 1.) işi, feminen, kadın, karı. zen, 2.) aile, bayan, eş, karı, refika.

bayat [Arp.: ? > bait]: taze olmayan.

bayati [Arp.: ? > bayâti]: [Müzik] en eski ve en sık kullanılan bir müzik makamı.

Bayazıt [Arp.: Bayezid]: İstanbul'da bir semt, bak. **Bayazıt**.

Bayazıt¹ [Bayezid]: Yıldırım Bayezid, I. Bayezid [1360, Edirne-Ö. 1403]. II. Bayezid [Bâyezîd-i sâni, D. 3 Aralık 1447/48-Ö. 26 Mayıs 1512].

Bayazıt² [Bayezid]: İstanbul'da bir semt adı.

Bayazıt³ [Bayezid]: bir Türk erkek adı.

Bayburt [Rum.: Peypert, Pepert]: [69], Türkiye'de bir kent.

baydaşım: [Teknik] eşleme, senkronizasyon.

bayındır¹ [Arp.: ? >]: 1.) abad, abat, imar, mamur, 2.) zengin ve gelişmiş, hareketli yer.

Bayındır²: eski bir Türk kavmi.

Bayındır³: İzmit-İznik Yolu üzerinde Kızderbent'ten sonra yer alan yerleşim yeri.

Bayındır⁴: İzmir'in güneydoğusunda yer alan yerleşim yeri.

bayındırlık: imar, yapım.

bayır: [Evrenbilim] belen, dağlık alan, tepe.

Bayırköy: Sakarya'dan gidişte Bilecik Vezirhan'dan önce yer alan bir yerleşim yeri, [Belen, Dağköy, Tepeköy anlamında].

bayırturpu [bayır turpu]: [Bitkibilim: *Cochlearia armoracia*] acırğa, karaturp, yabanturpu, yabani lahana.

bayi [Arp.: ? > bâyi, bâyii]: [Ticaret] dağıtıcı, distribütör.

Baykal: 1.) Orta Asya'da bir göl ve deniz, [Baikal Lake & Baikal See], 2.) [B] bir Türk erkek adı.

baykuş: [Kuşbilimi: ?] kukumankuşu, puhu, ~ **türü:** yapalak.

baylaç [İtl.: ?]: 1.) Osmanlı İmparatorluğu'nda Avrupa ülkelerinin konsolosluk büroları, 2.) baylaçların topladığı gümrük vergisi.

baylos [Rum.: ?]: Osmanlı zamanında İstanbul Babialı'de ikamet eden venedikliler, [Balio].

bayma: mide bulantısı.

baymak: 1.) bunaltmak, sıkmak, 2.) midisini bulandırmak.

baymak: midedeki ezinti.

baypas [İng.: by-pass]: 1.) atlama, ekarte, etkisiz bırakma, etrafından dolaşma, 2.) [Tıp] bir kalp damarı

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ameliyatı, ~ **ameliyatı**: bir kalp damarı ameliyatı.
bayrak: *i.*, alem, **işaret bayrağı**: flama.
bayrakdar [Tür. + dâr]: **bak. bayraktar**.
bayram [badram, bazram]: 1.) kutlama günü, 2.) neşe, sevinç, 3.) [B] bir erkek adı.
baytar [Arp.: ?]: 1.) hayvan hekimi, veteriner, 2.) nalbant.
baz¹ [Far.: bâz]: Farsça'da -bâz; -ile uğraşan, -ile oynayan anlamında sonek.
baz² [Yun.: basis > base [βασις > βάση] > Fra.: base]: esas, temel.
baz³ [Arp.: bâz]: 1.) doğan, sungur, şahin, 2.) azimli, dayanıklı, kuvvetli, metanetli, sağlam bünyeli ve sebatlı adam.
baz⁴ [Far.: bâz]: 1.) arka, geri, geriye doğru, 2.) tekrar, yenibaştan, 3.) açık, açıkça, 4.) ayrı, tekbaşına.
baz⁵ [Arp.: bâ'z]: bölüm, kısım.
baza [İtl.: base]: 1.) mobilyada dar ayak, 2.) dolap kaidesi, 3.) yatakta boş bölme,
bazalt [Lat.: basaltis > Fra.: basalte]: sert siyah renkli volkanik taş.
bazan [Arp.: **bak. bazen**.
bazar [Far.: 1.) alışveriş yeri, çarşı, 2.) **bak. pazar**.
bazen [Arp.: ba'zan > bazan > bâ'zen]: arasıra, kah, kimi, kimi zaman, pek sık değil.
bazı [Arp.: bâ'z⁵ > bâzı]: 1.) biraz, bir parça, 2.) bazen.
bazı bazı [Arp.: bâ'z⁵ > bâzı]: arasıra.
bazısı [Arp.: bâ'z⁵ > bâzı + sı]: birtakımı, kimisi.
bazilika [Yun.: basilike > [βασιλική] > Fra.: basilica, basilique]: [Hıristiyanlık] 1.) kral sarayı, 2.) uzun ve dar orta kısımlı, yan koridorlu ve yarım daire çıkıntılı ön bölümü olan kilise, 3.) Katolik Kilisesi'ne göre özel törensel hakları bulunan büyük kilise.
bazilike [Yun.: basiliké: βασιλική]: kral sarayı.
bazir [?]: keten tohumu.
bazistan [Far.: baz + istan > bazistan]: **bak. dedestan**.
bazofobi [Yun.: baso + phobos > [βάσοφοβία] > Fra.: bazophobie]: 1.) ? 2.) [Ruhbilim] yürürken düşme korkusu,
bazr [Arp.: ? >]: [Bedenbilim] fercin dili, bızır, dilak, klitoris.

bazubend [Far.]: **bak. pazubent**.
bazuka [> İng.]: 1.) gülünç bir boynuz adından, 2.) [Silah] roketatar.
Be [Rus.]: Rus Abecesi'nin 2. harfi, [Б, б].
be¹ [Far.]: ile, üzerinden.
be² [Far.]: ve, [and, und, et, va],
beatus [Lat.]: mesut, mutlu.
bebek: çağa, bebe, ~ **karyolası**: beşik, ~ **yiyeceği**: mama, ~ **sarma bezi**: kundak, **yeni doğan bebekler için gereç**: küvez,
Beberuhi: Karagöz Oyunu'nda kambur cüce tiplmesi.
Bec: **bak. Beç**.
beceri: hüner, kaabiliyet, maharet, ustalık, yetenek.
becerikli: becerikli, hünerli, kaabiliyetli, maharetli, usta, yetenekli.
Beç: Osmanlı'da Macaristan'a bağlı olan Viyana.
Beçli: Osmanlı'da Macaristan'a bağlı olan Viyana kentinden, Viyanalı.
Beçlu: Osmanlı'da Macaristan'a bağlı olan Viyana kentinden, Viyanalı.
bed¹ [Far.]: 1.) çirkin, 2.) kem, kötü.
bed² [Arp.]: 1.) başlama, başlangıç, 2.) oluşum, üretim, 3.) eşik.
bed³ [Arp.]: başlangıç, buluş, icat.
bedahet [Arp.]: apaçık, besbelli.
bedava [Far.: bād + Arp.: hevâ > Far.: bād-ı heva > badı hava > bedava]: 1.) yerel yasalar, 2.) Osmanlı'da bir suçlu yakalanıp yargılanınca, nereli oldğuna bakılmaz, 3.) Osmanlı'da bir tür vergi, 4.) s., caba, karşılığı olmadan, ücretsiz, 5.) s., çok ucuz, 6.) z., bedel ödemedi, parasız.
bedbin [Far.: bed + bîn > bedbin]: 1.) kötü gören, 2.) karamsar, kötümser.
beddua [Far.: bed + dua]: 1.) kötü dilek, kötü yakarış, 2.) kötülüğünü isteme, ah, ilenme, lanet.
bedel [Arp.]: 1.) aynısı, -nın aynısı, eşdeğer, karşılık, 2.) eder, fiyat, karşılık, paha, 3.) yerine, 4.) bir yükümlülükten kurtulmak için ödenen para yada katlanılan sıkıntı.
beden [Arp.]: 1.) [Bedenbilim] gövde, vücut, 2.) ana bölüm, 3.) [Askeri] bir kalenin duvarı. ~ **in dış yüzü**: ten, ~ **salgısı**: ifrazat, ~ **hareketleri**: spor, ~ **eğitimi**: jimnastik.
Bedenbilim: **Anatomi**.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bedestan [Far.: **baz** + **istan** > **bazistan**]:
1.) dokuma ve kumaşçılar çarşısı, 2.)
İstanbul Kapalı Çarşı'da yan yana
dükkanların yer aldığı kısımlar, 3.)
değerli malların konulduğu, üstü
kapalı ve yangına dayanımlı bölüm.
bedesten [Far.]: **bak. bedestan.**
bedhah [Far.: **bed** + **hah** > **bedhah**]: 1.)
başkasının kötülüğünü isteyen, 2.)
kötü talihli, şanssız, talihsiz.
bedi ¹ [Arp.]: 1.) yeni, yenilik, 2.) ilginç,
görülmiş duyulmuş şey değil, 3.) [B]
bulan, yaratan, yaratıcı.
bedi ² [Arp.]: başlangıç, ilk.
bedi ³ [Arp.]: konuşma sanatı.
bedi ⁴ [Far.]: kötülük.
bedi ⁵ [Arp.]: 1.) başlangıç, ilkay
anlamına.
bedi ⁶ [Arp.]: Bilecik, Gölpazarı'na bağlı
bir köy.
bedia [Arp.]: 1.) sanat oluşumu, 2.)
ilginç şey, yenilik, 3.) [B] yenilik
anlamına bir bayan adı..
bedii [Arp.: **bedi**²]: 1.) güzel konuşan, 2.)
[B] güzel konuşan anlamında bir
Müslüman ve Türk erkek adı.
bediiüzzaman [Arp.: **bedii-üz-zaman**]:
zamanın en iyi konuşanı.
bedik: Kazak'larda hastalık töreni,
bedir ¹ [Arp.: **bedr**]: dolunay.
Bedir ² [Arp.: **bedr**]: Suudi Arabistan'da,
Mekke'nin güney-batısındaki, Hz.
Muhammed'in önderliğinde yaşanan savaşın
yer aldığı kent, [Badr].
bednam [Far.: **bed** + **nâm**]: kötü isim.
bedr [Arp.]: 1.) dolunay, 2.) yakışıklı
genç, 3.) Suudi Arabistan'da,
Mekke'nin güney-batısındaki, Hz.
Muhammed'in önderliğinde yaşanan
savaşın yer aldığı kent.
bedri [Arp.: **bedri**]: 1.) 2.) [B] yakışıklı
genç anlamına bir erkek adı.
begonvil [Lat.: **bougainvillea**,
bougainvillaea]: beyaz, mor yada
kırmızı renklerde çiçekler açan ağaçlı
tropik bir süs bitkisi.
begonya [M. **Begôn** > **begonia**, Bitkibilim]:
[Bitkibilim: ?] süslü yaprakları ve
gösterişli çiçekleri olan tropik bir
çiçek.
beğ: **bak. bey.**
beğenme: hoşlanma, sevme, **kendini**
~: gurur, haddini bilmeme, kibir,
küstahlık.
beğenmek: hoşlanmak, sevmek,
kendini beğenmiş: kakavan,
behane [Far.]: **bak. bahane.**

behi [Arp.]: 1.) çekici, güzel, zarif, 2.)
mükemmel.
behic [Arp.]: 1.) neşeli, 2.) güzel, parlak
renkli, 3.) [B] neşeli ve güzel
anlamına bir erkek adı.
behime [Arp.]: dört ayaklı hayvan.
behiye [Arp.]: çekici, güzel, zarif
anlamında bir bayan adı.
behlül [Arp.: **bühlül** > **behlül**]: 1.) neşeli,
şakrak, 2.) [B] neşeli, şakrak, şen
anlamında bir erkek adı.
Behram [Far.]: 1.) Pers kökenli Sasani
kralının adı, 2.) Eski Pers inancında
bir meleğin adı, 3.) Mars, Merih
yıldızı, 4.) bir İran ve Türk erkek adı,
[Merih].
behzad [Far.: **bihzâd**]: 1.) doğuştan asil,
2.) [B] doğuştan asil anlamında bir
İran ve Türk erkek adı.
beis [Arp.: **be's**¹]: 1.) kötülük, zarar,
ziyan, 2.) engel, uymazlık, ~ **yok**:
zararı yok!
bej [Fra.: **beige**]: sarıya çalan
kahverengi,
Bejaia [Arp.]: Cezayir'in liman kenti >
Fra.nsızca **Bougie**.
bek ¹: 1.) katı, sert, sağlam, 2.) dikkat,
gözetleme.
bek ² [İng.: **back**, Spor]: futbolda geri
oyuncusu.
beke [Arp.: **bekâ**]: kalıcılık.
bekar ¹ [Arp.: **bekâr**]: evli olmayan.
bekar ² [Far.: **bekâr**]: 1.) çalışan,
işbaşında, işi olan, iş yapan, 2.)
avantajlı, yararlı.
bekaret [Arp.: **bekâret**]: 1.)
dokunulmamışlık, eldeğmemişlik, 2.)
erdemlik, kızlık.
bekas [Fra.: **bécasse**]: [Kuşbilim: ?] çulluk.
bekçi: bir yerin güvenliğini üstlenen,
bekleyen, göztleyen, **gece ~si**: ases.
bekir [Arp.]: 1.) sabahları erken kalkma
alışkanlığı olan, erken kalkan, 2.) [B]
sabahları erken kalkan anlamında bir
erkek adı.
beklenti: umma, umut, ümit.
bekmez: **bak. pekmez.**
bekr [Arp.]: 1.) iki yaşından beş yada
dokuz yaşına dek genç deve, 2.) [Ebu
Bekr], **bak. Ebu Bekir.**
bekri [Arp., Argo]: 1.) ayyaş, esrik,
kafası iyi, sarhoş, sermest, 2.) bir
tipleme,
bel ¹ [ÖzTür.]: 1.) iki dağ arasındaki
giriş, 2.) [Bedenbilim] karınla kaça arası
bölüm, 3.) meni, sperm.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bel ² [ÖzTür.]: alamet, belirti, delalet, emare, im, ipucu, işaret, iz.
bel ³ [Far.]: ^{1.)} kürek, ^{2.)} [Tarım] toprak kazma gereci.
bela [Arp.: *belâ*]: ^{1.)} felaket, ^{2.)} sakıncalı durum.
belagat [Arp.: *belâgât*]: iyi konuşma yeteneği, hitabet.
Belcika [Fra.]: **bak. Belçika.**
Belçika [Fra.: *Belgique*]: Avrupa'da küçük bir devlet.
belde [Arp.: *beled* > *Osm.*]: ^{1.)} il, kent, şehir, ülke, ^{2.)} kasaba.
beled ¹ [Arp.]: ^{1.)} kırsal kesim, ^{2.)} mahal, yer, ^{3.)} köy, kent, ^{3.)} il, kent, şehir, ülke.
beled ² [Far.]: bir yere tamamen alışık olan.
beled ³ [Arp.]: iskandil, şakül kurşunu.
beledi [Arp.: *beledî*]: ^{1.)} şehirle ilgili, ^{2.)} yerel olarak yapılmış pamuklu bir kumaş, ^{3.)} bir köye, yere ait olan.
belediye [Arp.]: ^{1.)} kent yada şehir işleriyle ilgili, ^{2.)} uray.
beleysel: dökümanter.
belek ¹ : ^{1.)} dağlık geçit, ^{2.)} işaret, marka, ^{3.)} arız, armağan, hediye.
Belek ² : Ege Bölgesi'nde bir tatil beldesi.
beleme: *i.*, bulama, bulaştırma.
belemir: *i.*, [Bitkibilim: *Cephalaria syriaca*] ^{1.)} yıllık bir bitki, ^{2.)} acımık, mavikantarın, peygamber çiçeği.
belen ¹ : [Evrenbilim] ^{1.)} bayır, dağlık alan, tepe, [**Bayırköy, Dağköy, Tepeköy** anlamında], ^{2.)} dağ geçidi.
Belen ² [*belen*¹]: ^{1.)} İzmit'te bir köy adı, ^{2.)} Bilecik, Gölpaazarı'nda bir köy adı, [**Bayırköy, Dağköy, Tepeköy** anlamında].
beleş [Arp.]: *s.*, bedelsiz, bedava, karşılıksız, ücretsiz.
belge: *i.*, ^{1.)} doküman, varaka, zabıt, ^{2.)} [Ticaret] fiş, **gizli** ~: kripto.
belgelik: *i.*, arşiv.
belgi: *i.*, nişan, şiar.
belgin: ^{1.)} kusursuz, ^{2.)} [B] kusursuz anlamında bir bayan adı..
Belgrad [Srp.: **Београд**]: *ö.i.*, Sırbistan'da bir kent, [**Beograd**].
beli [Arp.: *belî*]: evet.
belirgin: *s.*, açık, aleni, aşikar, ayan, bariz, belli, kesin, kapalı olmayan, meydanda, ortada, sarih.
belirme: görünme, ortaya çıkma, tecelli.

belirmek: görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek.
belirlemek: *s.*, saptamak, tespit etmek,
belirti: *i.*, ^{1.)} alamet, delalet, emare, im, ipucu, işaret, iz, ^{2.)} [Tıp] araz, belirti, ilinek, sempton.
belirtmek: *f.*, açıklamak, **ana çizgilerle belirtilen**: kabataslak.
belki [Far.]: bir ihtimal, olasılıkla.
belkim [Far.: *belki*, Argo]: bir ihtimal, olasılıkla.
belkis [Arp.: *Bilkis*]: *ö.i.*, ^{1.)} Saba kraliçesi, ^{2.)} [B] bir bayan adı.
bellek: *i.*, hafıza, ~ **kaybı**: amnezi,
belleme: akılda tutma.
belleten: *i.*, eğitmen, muallim, okutman, öğretmen.
belli ¹ [ÖzTür.: *bel*]: *s.*, açık, aleni, aşikar, ayan, bariz, kesin, kapalı olmayan, meydanda, ortada, sarih.
belli ² [Lat.]: *i.*, savaş, [casus *belli*: savaş durumu].
bellicus [Lat.]: savaşa ait, savaşla ilgili.
bellum [Lat.]: çatışma, savaş.
bellus [Lat.]: güzel, hoş, latif, sevimli.
bemol [Fra.: *bémol*]: [Müzik] ^{1.)} bir sesin yarım ton kalınlaştırılacağını gösteren nota işareti, ^{2.)} müzikte kalın ses.
ben ¹: ^{1.)} *z.*, [Dilbilgisi] birinci tekil kişi, ^{2.)} *i.*, [Felsefe] ego, ene, id.
ben ² : *i.*, yüzde yada bedende benek, nokta, çil.
ben ³ [Halkdili]: *i.*, ^{1.)} oltaya takılan, yem, ^{2.)} kuşun yavrularına taşıdığı yem.
bencil: *s.*, egoist.
bencileyin [Ark.]: benim gibi, tıpkı ben.
bencillik: egoizm.
bend ¹ [Far.]: ^{1.)} bağlama, sıkılaştırma, zincirleme, ^{2.)} düğüm, ^{3.)} bağ, balya.
bend ² [Arp.]: flama, bayrak, sancak, ^{2.)} eyalet, sancak.
bend ³ [Far.]: Farsça'da **-bend**: **-ile bağlanmış, birleştirilmiş** anlamında bir sonek, [**köşebend**: köşeleri birleşik].
bende [Far.]: köle, kul.
bender [Far.]: *i.*, ^{1.)} ticaret limanı, ^{2.)} ticari kasaba, kent yada yer.
Bender Abbas [Far.: **Abbas'ın liman kenti**]: *ö.i.*, Basra Körfezi'nde bir İran liman kenti.
bene [Lat.]: güzel, iyi.
benek [Far.]: ^{1.)} küçük nokta, nokta, puan, ^{2.)} yüzdeki çil.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Bengal [Hin.]: *i.*, Hindistan'da bir bölge.

bengi¹: *i.*, bir tür halk dansı.

bengi² [Far.]: 1.) banotu benzeri uyuşturucu içerikli nektarlara alışkanlık kazanmış olan, 2.) banotuyla ilgili olan.

bengi³: ebedî, hep kalacak olan, sonu olmayan, ölümsüz.

Bengisu [bengi³ + su]: *i.t.*, 1.) abuhayat, sonsuzluk suyu, yaşam suyu, 2.) *ö.i.*, [B] bu anlamda bir bayan adı, [Aqua Vitae].

beni [Arp.]: Arapça'da –beni; 1.) -nın oğulları, 2.) Oğulları anlamına gelir, [Beni Abbas: Abbasiler].

benin [Arp.]: *ç.i.*, oğulları, çocukları.

beniz: *i.*, yüz, yüzün rengi.

benlik: *i.*, ego, id.

bent¹ [Arp.: bend¹]: *i.*, su biriktirme seti.

bent² [Arp.: bend²]: 1.) paragraf, madde, 2.) gazete makalesi, 3.) bir şiirde her bir bölüm.

benu: bak. **beni**.

benun: bak. **benin**.

benzen [Arp.: lubân jâvi [لُبَانُ يَوَاجِ] > benzoin]: [Kimya] boya işlerinde kullanılan ve kömür katranından elde edile alev alıcı bir sıvı.

benzer: aynı, benzer, emsal, eş, ikiz, koşa, menent, tıpkı, tıpkısı, tıpatıp.

benzetme: 1.) imitasyon, sahte, taklit, 2.) [Mecazi] azarlama, 3.) [Mecazi] dövme, patak.

benzin [Arp.: lubân jâvi [لُبَانُ يَوَاجِ] > Fra.: benzine]: [Kimya] petrolden elde edilen ve araçlarda yakıt olarak kullanılan uçucu ve çabuk alev alabilen bir sıvı.

benzoin [Arp.: lubân jâvi: [لُبَانُ يَوَاجِ]: 1.) Java özü 2.) [Kimya] ilaç ve koku işinde kullanılan bazı tropik Asya ağaçlarından elde edilen reçine.

benzol: bak. **benzen**.

ber¹ [Far.]: 1.) göğüs, meme, 2.) başına basmak, kucaklamak, 3.) bellek, hafıza, 4.) meyve, ürün, 5.) bölge, ülke, yer.

ber² [Far.]: Farsça'da –ber; 1.) doğuran, hasıl eden, oluşturan, mahsül veren, 2.) getiren, götüren, 4.) nakleden, taşıyan, ulaştırılan anlamlarına bir sonek.

ber³ [Far.]: üstün.

ber⁴: süt-sağma çubuğu.

ber⁵ [Arp.]: 1.) arazi, kıta, 2.) ıssız yer, çöl.

ber⁶ [Arp.]: 1.) doğru, dürüst, güvenilir, inanılır, 2.) [B] Tanrı.

ber⁷ [Arp.]: 1.) bir oluş, bir yaratış, 2.) bir yükümlülük ve suçtan özgür, den azade, özgür, serbest, tehlikeden uzak.

ber⁷ [Far.]: Farsça'da –ber; içinde, üstünde yada –eye göre anlamında bir önek.

ber⁸ [Far.]: Farsça'da –ber; taşıyan, tutan anlamında bir önek.

bera [Arp.]: bir tehlikeden özgür, serbest yada uzak.

beraat¹ [Arp.: beraet'in çoğulu]: 1.) günahsızlıklar, masumiyetler, suçsuzluklar, 2.) aklanma, bir yükümlülük, suç yada suçlamadan aklanma ve kurtulma, temize çıkma.

beraat² [Arp.]: mükemmellik, üstünlük.

beraber [Far.]: 1.) birlikte olma, bir araya toplanma, 2.) bir düzeyde bulunma, eşit, yenilemem.

beraberlik [Far. + lik]: 1.) birlik, 2.) yenilemem.

beraet [Arp.]: [Hukuk] günahsız, kurtuluş, masum, suçsuz.

berat¹ [Arp.: beraet]: 1.) aitlik belgesi, patent, ayrıcalık belgesi, imtiyaz, 2.) [B] ayrıcalıklı, seçkin anlamına bir erkek adı, [Seçkin].

Berat²: Arnavutluk'ta bir kent adı.

berbad [Far.]: bitmiş, darmadağın, tükenmiş.

berbat [Far.: berbad]: 1.) çok kötü, kirli, pis, 2.) kirlenmiş, pisenmiş.

berber¹ [Lat.: barba > İtl.: barba > barbiera & Fra.: ber + ber > berber]: 1.) saç-sakal kesme yada tıraş etme dükkanı, 2.) elaynası, 3.) armut biçimli.

Berberi² [Amazigh & Imazighen]: Kuzeybatı Afrika'da yaşayan ve "özgür insanlar" olarak da bilinen bir halk.

berduş [Far.]: 1.) omuzlarda, 2.) [mecazi] işsiz, güçsüz, serseri.

bere¹: [Tıp] bertik, çürük, ezik, yara.

bere² [Far.]: 1.) kuzu yavrusu, hayvan yavrusu, 2.) Koç burcu, Koç Takımyıldızı.

bere³ [Fra.: béret]: [Giyim] bir tür yün örme başlık.

bereket [Arp.]: 1.) artış, bolluk, çokluk, verim, 2.) ihsan sunum, ilahi lütuf.

bereketli [Arp. + li]: münbit, verimli, yaratıcı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

beren [?]: 1.) kuzu yavrusu, 2.) [B] narin ve sevimli anlamına bir bayan adı.

berfin [?]: 1.) 2.) [B] bir bayan adı.

Bergama [Rum.: Pergamon, Pergamum]: İzmir'e bağlı antik ve tarihi bir yerleşim yeri.

bergamot [Tür.: beyarmudu > Fra.: bergamote]: [Bitkibilim: *Citrus bergamia*] 1.) turunçgillerden bir ağaç, 2.) bunun meyvesi.

berhava [Far.: ber + hava > berhava]: 1.) havada duran, havada tutunan, 2.) boşa gitme, havaya uçma.

berhudar [Far.: berhordar, berhurdar]: başarılı, bolluk içinde, mutlu, ~ **olmak**: Allah seni korusun ve saklasın.

beri ¹ : 1.) buraya, daha yakına, yakına, 2.) den beri.

beri ² [Arp.]: Arapça'da beri; 1.) -den özgür, -den azade, masum, suçsuz, 2.) dürüst, kusursuz, her tür kötülük, yanlış ve hatalardan özgür.

beri ³ [Arp.]: biçilmiş, kesilmiş, biçim verilmiş, şekle sokulmuş.

beria [Arp.]: 1.) 2.) [B] çok güzel kadın anlamında bir bayan adı.

beriki: en yakın olanı.

Berilyum [Lat.: beryllus > beryllium > Fra.: beryllium: Be]: [Kimya] alaşımların oluşturulmasında kullanılan ender bulunur sert bir kimyasal metal element.

berk ¹ : katı, pek, sert.

berk ² [Arp.]: 1.) ışık, ışık patlaması, 2.) kılıç.

berk ³ [Arp.]: 1.) yatmakta olan deve sürüsü, 2.) devenin yattığı yanı, 3.) meme.

Berk ⁴ : bir erkek adı.

berkemal [Far.: berkemâl]: harika, mükemmel.

Berlin: Almanya'da bir kent adı.

Bermuda ¹ : [Evrenbilim] Atlantik'te bir ada.

bermuda ¹ [Fra.]: 1.) Bermu'dan, 2.) [Giyim] kısa dar pantolon,

berna [Far.]: 1.) delikanlı, genç adam, genç, 2.) güzel, zarif, 3.) [B] güzel ve zarif anlamında bir İran ve Türk bayan adı, [].

berobana [Gür.: ber-i obana (obina) > berikaoba > Halkdili: berobana]: 1.) maskaralar alayı, hayvan maskeli maskara, 2.) Artvin, Şavşat'ta bir tür

deve güreşi, 3.) Artvin yöresinde eski bir halk oyunu.

berrak [Arp.]: 1.) duru, temiz, 2.) aydınlık, parlak, yanıp sönen ışık, 3.) [B] bir bayan adı, [Duru].

bertaraf [Far.: ber + taraf > bertaraf ?]: ayırma, ikiye bölme, tarafsızlaştırma, ~ **etmek**: ayırmak, ikiye bölmek, tarafsızlaştırmak.

bertik: [Bedenbilim] bere, çürük, ezik, yara,

beryllos [İbr.: yhlm > Yun.: ?]: denizmavisi, zümrüt, kristal.

beryllus [İbr.: yhlm > Yun.: beryllus > Lat.]: denizmavisi, zümrüt, kristal.

bes ¹ [Arp.: be's]: 1.) beis, kötülük, zarar, ziyan, 2.) cesaret, erk, güç, kuvvet, yiğitlik.

bes ³ [Arp.]: 1.) ayırma, dağıtma, parçalarına ayırma.

bes ³ [Far.]: 1.) dikkat et!, yeter!, yetti artık!, 2.) bol, çok yeterli, çok, fazla, mebzul.

besbelli: apaçık, bedahet.

Beserabya [Bassarab]: 1.) Ukrayna ve Moldova arasında bulunan ülke, 2.) 113'lerde osmanlı İmparatorluğu'na bağlı, [Bucak].

besi ¹ : yağlandırıcı, semizletici.

besi ² : ağaç kama, bat, kaskı, takoz.

besi ³ [Far.]: bol, çok, fazla, mebzul.

besici: sığır satıcısı.

besim [Arp.]: 1.) güleç, neşeli, 2.) [B] güleç ve neşeli anlamında bir erkek adı..

besin: gıda.

beslek: ahretlik, hizmetçi.

besleme: 1.) semirtme, 2.) eve yatılı alınan hizmetçi kız yada kadın.

beslemek: doyurmak, yedirip içirmek, **besmele** [Arp. > Tür.]: Bismillah: Allah'ın adıyla.

bessam [Arp.]: 1.) çok gülen, çok neşeli, 2.) [B] çok gülen ve çok neşeli anlamında bir erkek adı..

best [Far.]: ?

beste [Far.]: 1.) aynı melodik pasajla devam eden dört diziden oluşan bir ses uyuşumu, 2.) iki beyit yada iki mısradan oluşan bir şiir türü.

beste ² [Far.]: 1.) bağlanmış, tutturulmuş, 2.) engellenmiş, bloke edilmiş, 3.) sorumluluk ve yükümlülük altında, 4.) taze meyvelerden elde edilmiş, 5.) büyülenmiş, bağlanmış, 6.) [B] büyülenmiş, bağlanmış anlamına bir bayan adı..

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

besteci [Far.: beste + ci]: bestekar, kompozitör, şiirlerden şarkı melodileri üreten.

bestekar [Far.: beste + kâr]: besteci, kompozitör, şiirlerden şarkı melodileri üreten.

bestia [Lat.]: iri, dört ayaklı herhangi bir hayvan.

beş: beşinci sayı.

beşbiyık [beş biyık]: [Bitkibilim: *Mespilus germanica*]döngel, muşmula

beşer¹: beşi bir arada.

beşer² [Arp.]: insanlık.

beşeri [Arp.: beşeri]: insanoğluya ilgili.

beşeriyet [Arp.: beşeriyet]: insanlık.

beşgen [Geometri]: beşköşeli, pentgram.

beşbirlik: [Takı] beş altının bir arada üretildiği bir tür altın.

beşik: bebek karyolası.

Beşiktaş¹: İstanbul'da bir semt.

Beşiktaş²: İstanbul'da oluşturulmuş bir spor kulübü, Beşiktaş Jokey Kulübü (BJK).

Beşparmak Dağları [Rum.: Latmos (?), Lat.: Hereklea ad Latmus]: Aydın, Bafa Gölü civarındaki dağlar.

beştaş: çocukların beştaşla oynadığı bir oyun.

bet¹: yüz rengi [bet beniz, beti benzi].

bet²: bolluk, [bet bereket: bolluk, çokluk, beti bereketi kalmamak: azalmak, kıtlaşmak].

Beta¹ [Fen.: Bet [Beth] > Yun.: [βῆτα &] βῆτα]: Yunan Abecesi'nin 2. harfi, [B, β].

beta² [Yun.: beta: ?]: [Fizik] bir ışın adı.

beter [Far.]: çok kötü.

beti benzi [sadece bu biçimde kullanımda]: yüz rengi.

beti: resimle gösterme, figur.

Betil¹ [Arp.]: [İslam] Hz. Muhammed'in kızı Fatma veya Hz. Meryem anlamında bir bayan adı.

betil¹ [Arp.]: bak. betül.

betili: resimle gösterilmiş, resimli, figuratif, ilüstratif, süslü, tasfirli.

betimleme: resmetme, resmini çizerek anlatma, tasvir.

betimlemek: resmetmek, resmini çizerek anlatmak.

beton [Fra.]: [Yapım] demirli ~: betonarme,

betonarme [Fra.: betonarmé, İnşaat]: demirli beton,

betül [Arp.]: ¹) evlenmek istemeyen bayan, ²) kendisini Allah'a adayan

bakire, ³) [B] Hz. Muhammed'in kızı Fatma, Hz. Meryem, ⁴) [B] Hz. Muhammed'in kızı Fatma veya Hz. Meryem anlamında bir bayan adı.

bevli [Arp.: bevli]: ¹) [Ruhbilim] işeme rahatsızlığı, ²) [Tıp] idrar, işeme, üreyle ilgili.

Bevliye [Arp.: bevliye]: [Tıp] ¹) idrar yolları bilimi, ²) Üroloji.

bevliyeci [Arp.: bevliye + ci]: [Tıp] ürolog,

bey¹: ¹) erkek, ²) baş, başbuğ, emir, lider, mir, önder, reis, ³) ayal, eş, koca.

bey² [Arp.]: pazarlık, satış, satınalma.

beya [Arp.: bey'a]: ¹) satış, satınalma, ²) bir pazarlığı sonlandırma için el sıkışma, ³) birinin egemenliğini kabul için el uzatma.

beyan [Arp.]: ¹) açıklama, ifade, ²) açıklı, sarıhlik, açıkdil.

beyan etmek: açıklamak, bildirmek, haber vermek, ilan etmek.

beyanat [Arp.: beyânât]: açıklama, demeç.

beyanname [Arp.: beyân + nâme]: ¹) açıklama, yazılı açıklama, bildirge, ²) [Ticari] deklarasyon, manifesto.

beyat¹ [Arp.]: bir oluş, bir yapış, geceleyin olan.

beyat² [Arp.: bey'a]: bak. beya.

beyaz¹ [Arp.]: ¹) ak, ak nokta, ²) açıktanli, ³) açık suretli, ⁴) boşkağıt.

beyaz² [Arp.]: ¹) aklık, ak renk, ²) yumurta aklığı, ³) gün (ışığı).

Beyaz³ [Arp.]: bir erkek adı.

beyaz kan: [Tıp] lökosit.

beyazlaşmış: rengi açık, soluk.

beyefendi: erkekler için saygılı hitap biçimi.

beygir [Far.: bargir]: ¹) yük beygiri, yük atı, araba atı, ²) iğdiş edilmiş beygir, ³) [Otomotive] beygir gücü.

beyhude¹ [Far.]: boşuna, yararsız.

beyhude² [Far.]: alazlanmış, hafiften yanmış, kavrulmuş, ütülenmiş, yanmış.

beyin: *i*, ¹) [Bedenbilim] bir uzuv, ²) akıl, düşünme gücü, ³) bir işi yöneten yada yürüten, ⁴) akıl, anlayış, ⁴) bilgili, eğitimli.

beyit [Arp.]: [Şiir] şiirin çift mısrası, şiirin iki dizesi.

Beykoz [Bey + koz]: İstanbul'da bir semt.

beylerbeyi¹: ¹) başların başı, emirlerin emiri, reislerin reisi, ²)

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Osmanlı'da bir yönetim biçimi ve yöneticisi.

Beylerbeyi ²: İstanbul'da bir semt.

beylik: emaret, emirlik.

beynamaz [Far.: bâ+ namaz > binamaz & beynamaz]: namaz kılmayan, ibadetle işi olmayan.

beynamaz [Far.: bi + namaz]: namaz kılmayan, ibadetle işi olmayan.

beyne [Arp.]: Arapça'da -beyne; arası anlamında bir önek, [beynelmîlel: milletlerarası, uluslararası].

Beynelnehreyn [Arp.]: ^{1.)} nehirlerarası, ^{2.)} Nehirlerarası, Mezopotamya.

Beyoğlu [Pera]: İstanbul'da bir semt.

Beyrut [Arp.]: Lübnan'ın başkenti, [Beirut].

beyt ¹ [Arp.]: beyit.

beyt ² [Arp.]: ^{1.)} ve, konut, ^{2.)} bölüm, kapalı yer, kabin, oda, kompartman, ^{3.)} aile, evhalkı, hanehalkı, ^{4.)} [Sayıbilim] bölme, taksim, ^{5.)} [Yıldızbilim] Zodyak'ta bir işaret, ^{6.)} [Geometri] biçim, şekil..

Beytullah [Arp.]: [İslam] ^{1.)} Kabe, ^{2.)} Mekke, ^{3.)} Allah'ın evi, tapınma yeri, ^{4.)} [Manevi] mükemmel kişinin kalbi, ^{2.)} [B] bir Müslüman erkek adı

beyyine [Arp.]: delil, kanıt.

beyz [Arp.]: ^{1.)} yumurtalar, ^{2.)} beyaz başlıklar.

beyza ¹ [Arp.]: ^{1.)} ebyaz'ın [beyaz] dişisi, ^{2.)} beyaz kağıt, ^{3.)} güneş, ^{4.)} çöl, ıssız yer, ^{5.)} felaket, talihsizlik, yıkım.

beyza ² [Arp.]: ^{1.)} yumurta, ^{2.)} beyaz başlık, ^{3.)} başağrısı, ^{3.)} -in kalbi, -in merkezi, -in gövdesi.

Beyza ³ [Arp.]: bir bayan adı.

beyzade [bey + Far.: zâde]: ^{1.)} prens, asil oğlu, ^{2.)} asil, seçkin, soylu.

beyzi [Arp.: beyzî]: elips, oval, yumurta biçimli.

bez ¹ [Rum.: byssos [βύσσος] > Arp. > Osm.]: [Dokuma] ^{1.)} keten yada pamuk malzemesi, ^{2.)} kumaş parçası, ^{3.)} bir dokuma cinsi, ^{4.)} tozkumaşı, **kolalı** ~: tela, ~ **dokuyan kişi**: çulha,

bez ² [Rum.: byssos [βύσσος] > Arp. > Osm.]: [Dokuma] ^{1.)} kumaş, örtüler, çarşaf ve perdeler, ^{2.)} döşemelik kumaş.

bez ³ [Arp.: beyz]: [Bedenbilim] ^{1.)} gудde, torbacık, ^{2.)} iltihaplı gудde yada torbacık.

beze ¹ [Rum.: ?]: hamur topağı, pazı.

beze ² [Arp.: beyza]: [Bedenbilim] vücutta yağ keseciği.

beze ³ [Far.]: günah, suç.

beze ⁴ [Fra.: baisier]: ^{1.)} öpücük, ^{2.)} yumurta akı ve pudra şekeri ile yapılan bir çeşit kurabiye.

bezek: donatım, güzellik, süs, tezyin.

bezekçi: nakkaş, süslemeci.

bezelya [Rum.: mpikseli [μπιξέλι] > İtl.: pisello > Tür.]: **bak. bezelye.**

bezelye [Rum.: mpikseli [μπιξέλι] > İtl.: pisello > Tür.]: bir baklagil türü, **iri taneli** ~: araka,

bezeme: donatma, güzelleştirme, süsleme, tezyin etme, ziynetleme.

bezemek: donatmak, güzelleştirmek, süslemek, tezyin etmek, ziynetlemek.

bezen: süs, tezyin.

bezenmek: süslenmek, tezyin edilmek.

bezgin: güçsüz, mecalsiz.

bezginlik: bıkma, fütür, usanma.

bezik [Fra.: bezique]: bir kart oyunu.

bezir [Arp.: bezr¹]: ^{1.)} keten tohumu yağı, ^{2.)} keten tohumu.

bezirgan [Far.: bazirgân > bezirgân]: ^{1.)} tamahkar tüccar, ^{2.)} Yahudi dükkancı yada satıcı, ^{3.)} esnaf, tüccar.

bezistan [Far.]: giyim çarşısı.

bezme: bıkma, -den bıkma, -den usanma, usanma.

bezmek: ^{1.)} bıkmak, usanmak, ^{2.)} -den bıkmak, -den usanmak.

bıçak [ÖzTürk.: biçmak > bıçak]: kesme gereci, **bir tür** ~: kama, **budama bıçağı**: tahra, **kafa bıçağı**: ustura, **bir ~ türü**: saldırma, ~ **bileme aracı**: masat, **bir tür** ~: kasatura,

bıçkı: ^{1.)} küçük testere, ^{2.)} [Teknik] motorlu bir tür testere, ^{3.)} bağ bıçağı.

bıçkın: [Teknik] çapkın, yaramaz, efe, külhanbeyi.

bıdık: s., kısa ve tıknaz,

bıkma: gına, sıkılma, usanma.

bıkmak: gına gelmek, sıkılmak, usanmak.

bıldır [Halkdili]: z., geçen sene, önceki sene.

bıldırkın [?]: ^{1.)} [Kuşbilimi: *Coturnix Coturnix*] ^{2.)} [Mecazi] fıstık, kadın, kız, sevgili.

bingil bingil: yağlı ve tirek, jöle gibi.

birakit: [Hukuk] miras, tereke.

birakma: ^{1.)} ayrılma, terk, ^{2.)} [Yük] dökme, salma.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bırakmak: ayrılmak, terk etmek.

bıranda: bak. **branda**.

bıyık: ^{1.)} [Bedenbilim] dudak üstündeki kıllar, ^{2.)} bitkilerde tutunga sürgünü,
gür & uzun ~: kaytan.

bızdık [Erm.: **bzdig**, Argo]: ^{1.)} kısa, küçük, ufak, ^{2.)} [Argo] çocuk.

bızık [Amiyane]: anüs, büzük, geri, göt, kış.

bızıkçı: mızıkçı.

bızır [Arp.: **bazır**]: [Bedenbilim] fercin dili, dilak, klitoris.

Bi [İtl.]: İtalyan Abecesinin 2. harfi, [B, b].

bi ¹ [Arp.: **bi**]: Arapça'da **bi-**; vasıtasıyla, ile, arasından, içinde anlamında bir önek, [bizatıhi: şahsen].

bi ² [Far.: **bī** [بِي]]: Farsça'da **bi-**; ^{1.)} olumsuzluk, ^{2.)} dışı, harici, ^{3.)} -sız, -siz, -suz, -süz anlamında bir önek, [biçâre: çaresiz].

bi ³ [Lat.]: Latince'de ^{1.)} iki ^{2.)} iki kat ^{3.)} her ikide bir olan ^{4.)} iki yada ikisini de kullanan anlamlarına gelen bir önek.

biat [Arp.: **beyat**²]: ^{1.)} bağlılık, sadakat veya merbutiyet yemini, ^{2.)} [Din] boyun eğme, itaat, ram.

biber ¹ [Rum.: **piperi** [πιπέρι & πιπεριά] > Tür.]: bir sebze, **kırmızı ~**: paprika, **acı ~**: cuşka.

biber ² [Far.]: kısır, kıraç, meyvesiz, verimsiz.

bibere [Lat.]: içmek.

biberiye [Arp.]: [Bitkibilim: *Rosmarinus officinalis*] baharatlı bir bitki.

biberon [Lat.: **bibere** > İtl.: **biberone** > Fra.: **bibéron**]: ^{1.)} büyük şişe, su şişesi, ^{2.)} bebeklere süt verme şişesi.

bibi ¹ [Far.]: babanın kızkardeşleri.

bibi ²: hindi.

bibi ³ [Far.]: hanımefendi.

biblio ¹ [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** > biblio [βιβλιό] > Fra.]: evrak, kâğıt destesi, kitap, mektup.

biblio ² [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** > biblio [βιβλιό] > Fra.]: Batı Dilleri'nde **biblio-**; kitap, kitapla ilgili, kitaba ait anlamında bir önek.

biblion [Fen.: **byblos** > Lat.]: kitap.

bibliyofil [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** + philos > **bibliofilos** [βιβλιόφιλος] > Fra.: **bibliophile**]: ^{1.)} kitap sever, ^{2.)} çok okuyan, kitapkurdu, kitapsever.

bibliyograf [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** + graphein > **bibliographos** [βιβλιογράφος] > Fra.: **bibliographe**]: Bibliyografya uzmanı, kaynakları bilen uzman.

Bibliyografi [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** & graphein > **bibliographia** [βιβλιογραφία] > Fra.: **bibliographie**]: belli bir yazarca belli bir konu üzerinde yazılmış yazı yada eserlerin bir arada bulunduğu bir eser, kitap.

bibliyografik [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** + graphein > **bibliographikos** [βιβλιογραφικός] > Fra.: **bibliographique**]:

bibliyografya [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** + graphein > [βιβλιογραφία] > Fra.: **bibliographie**]: belli bir yazarca belli bir konu üzerinde yazılmış yazı yada eserlerin bir arada bulunduğu bir eser, kitap.

bibliyoman [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** + mania > [βιβλιομανής] > Fra.: **bibliomane**]: kitap düşkünü, kitapsever.

bibliyomani [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** + mania > [βιβλιομανία] > Fra.: **bibliomanie**]: kitap düşkünlüğü, kitap severlik.

bibliyotek [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** + theke > [βιβλιοθήκη] > Fra.: **bibliothèque**]: kitaplık, kütüphane.

biblo [Fen.: **byblos** > Yun.: **biblos** [?] > Fra.]: küçük süs eşyası.

biblos [Fen.: **Byblos** > Yun.: [?]]: papirus, kâğıt.

biçare [Far.: **bī** + çâre]: çaresiz, umaris, **biçilendirme**: formatlama, şekillendirme,

biçim: eşkal, form, şekil.

biçimsiz: amorf.

Biçinbilim: Morfoloji.

bidayet [Arp.]: bir başlangıç, başlama.

bidayette [Arp. + te]: başlangıçta, ilk başlarda.

bidon [Fra.: **bidon**]: ^{1.)} sac, plastik veya çinkodan yapılmış kap, ^{2.)} fiçı, varil.

bienal [Lat.: **bi-annus** > Fra.: **biennale**]: iki yılda bir, yılaşırı.

biftek [İng.: **beefsteak**]: fileto, kotlet.

Biga [?]: ^{1.)} Osmanlı İmparatorluğu'nda Çanakkale Biga'ya bağlıydı, ^{2.)} Çanakkale'ye bağlı bir ilçe.

bigane [Far.: **bi** + gâne]: ilgisiz.

bihaber [Far.: **bi** + haber]: bilgisiz, habersiz.

bihakkın [Arp.: **bi** + hakkın]: ^{1.)} doğru olarak, ^{2.)} doğru olarak, gerçek biçimde.

bihar [Arp.: **bihar** [بَحْر]; **bahr**'ın çoğulu]: ç.i., denizler.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bihter [Far.]: 1.) daha iyi, 2.) [B] daha iyi anlamında bir İran ve Türk bayan adı.

bihzad [Far.: bihzâd]: doğuştan asil, 2.) yasal olarak doğan.

bihzâd [Far.]: behzad ?

biilaç [Far.: bi + ilaç]: çaresiz, umarsız, ümitiz.

bike: bak. büke.

bikir [Arp.: bikr]: 1.) bekaret, 2.) kızlık.

bikr [Arp.]: 1.) bakire, 2.) bir dışının ilk doğurduğu, 3.) ilk meyve, ilk ürün.

bila [Arp.: bilâ]: -sız, -süz, -suz veya -süz anlamında bir kelime, [bilano: numarasız, bilabedel: bedelsiz].

bilahare [Arp.: bilâhare]: başka bir zaman, daha sonra.

bilastisna [Arp.: bilâ istisna]: ayrımsız, fark gözetmeden, istisnasız.

bilakis [Arp.: bilâkis]: aksine.

bilal [Arp.]: 1.) 2.) [B] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

bilanço [İtl.: biloancio]: 1.) denge, muzane, terazi, hesap dengesi, 2.) [Saymanlık] mizan.

bilanx [Lat.]: iki kolu olan.

bilardo [İtl.: biliardo]: 1.) kütük, sopa, uzun sopa, 2.) bir masa oyunu, ~ **sopası**: istaka.

bilcümle [Arp.: bil cümle]: hep beraber, hep birlikte.

bildirge: 1.) açıklama, yazılı açıklama, 2.) beyanname, deklarasyon, manifesto.

bildirri: açıklama, ilan, tebliğ, tebligat.

bildirim: [Hukuk] ilam, tebliğ, tebligat.

bildirmek: 1.) açıklamak, beyan etmek, haber vermek, ilan etmek, 2.) bilgilendirmek, haber vermek, haberdar etmek, tebliğ etmek.

bile bile: kasten, kasıtlı olarak, taammüden.

bile: 1.) hatta, 2.) çoktan.

Bilecik [Rum.: Belekoma, Bilekoma ?], Osm.: ?]: [11], Türkiye'de bir kent.

bileği: kesici araçları keskinleştirmede kullanılan gereç, ~ **çarkı**: küstere,

bilek: 1.) [Bedenbilim] elle kol arası bölüm, 2.) [Mecazi] güç, kuvvet.

bileşim: terkip.

bilet [İtl.: bilyet, bilyeto & Fra.: billette]: etiket, bedeli ödenmiştir kağıdı.

bilezik [Arp.]: altın yada gümüşten süs eşyası, **enli** ~: akıtma.

bilge: 1.) bilgili kişi, bilgin, 2.) [B] bir Türk bayan adı.

bilgece: hakimane.

bilgelik: hikmet.

bilgi ¹: bili, malûmat.

bilgi ²: haber, yeni, yenilikler.

bilgiçlik: ukalalık, ~ **taslayan**: ukala,

bilgilendirme: bilgi verme, brifing.

bilgilendirmek: bilgi vermek, haber vermek, haberdar etmek, tebliğ etmek.

bilgili: agah, arif, haberli.

bilginler: alimler, ulema.

bilgisayar: [Teknoloji] kompüter, PC, ~ **ekranı**: monitör, ~ **ünitesi**: birim, **fare**: mouse, **tak-çalıştır**: plug-n-play, **USB**: Universal Serial Bus: Evrensel Ser Veriyolu'nun kısaltması, **MP3 Çalar**: MP3 Player: Sıkıştırılmış müzik parçaları çaları, Sıkıştırma: zipping, **sıkıştırılmış**: zipped, **Küçük resim**: ikon, icon, **sıkıştırılmış resim biçimi**: jpeg, **dosya**: file, **klasör**: folder, **ara/arat**: search, **internet**: uluslar arası ağ, **ileti**: mail, **sunucu**: server, **dizin**: fihrisrt, **sürücü**: driver.

bilgisiz: cahil, nadan.

bilhassa [Arp.]: hasseten, özellikle.

bili: bilgi, malumat.

bilici: kahin.

bilig [ÖzTür.]: bilgi, işaret, iz.

bilim: fen, ilim.

bilimtay: akademi.

bilinç: *i.*, [Felsefe + Ruhbilim] dimağ, şuur, zihin.

bilinçaltı: şuuraltı.

bilinçli: şuurlu.

bilinen: 1.) aşına, tanıdık, 2.) adı geçen, mahut.

bilinmezlik: meçhul.

bilirkişi: [Hukuk + Ticaret] ehil, eksper, işbilir, kompetan, mütehassız, uzman, yetkili.

bilis [Lat.]: acı.

Bilkis [Arp.]: bak. **Belkis**.

billur [Far.: billûr]: 1.) saydam, şeffaf, transparan şey, 2.) kaya kristali, 3.) kesilmiş yada işlenmiş cam eşya, 4.) [B] bir bayan adı

bilmece: enigma, muamma.

bilmiş: çok bilen, **çok** ~: ukala.

bilmukabele [Arp.: bil + mukabele]: karşılık olarak.

bilumum [Arp.: bil + umum]: geneli, hepsi, tümü.

bilya [İtl.]: bak. **bilye**.

bilye [İtl.: bilya]: 1.) mile, misket, 2.) rulman misketi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bimar [Far.: bīmār]: hasta.

bimarhane [Far.: bīmār + hâne]: bimaristan, hastane.

bin¹: 1.000 sayısı.

bin² [Arp.]: Arapça'da **bin**; **-nın oğlu** anlamında bir kelime, [Ahmed bin Abbas: Abbs'ın oğlu Ahmet].

bin³ [Far.: bīn [بين]]: Farsça'da **bīn**; **bakan, gören, görmekte olan** anlamında bir sonek, [cihanbin: dünyayı **gören** yani gezgin].

bin⁴ [Arp.]: alan, bölge.

bina [Arp.: bna > binā]: 1.) koyma, kurma, inşa etme, oturtma, yapma, 2.) [Yapı] yapı.

binaen [Arp.: bna > bināen]: 1.) koyma, kurma, inşa etme, oturtma, yapma, 2.) üzerine, sonuç olarak.

binaenaleyh [Arp.: bināenaleyh > bināen + aleyh]: bu endenle, bunun üzerine, sonuç olarak.

binalar [Arp.: bna > binā + lar > binalar]: [Yapı] asar, yapılar.

binamaz [Far.: bā+ namaz > binamaz [بنار بی] & beynamaz]: namaz kılmayan, ibadetle işi olmayan.

binbaşı: [Askeriye] askeri bir rütbe.

bindallı: gümüş ipliklerle süslenmiş pembe renkli kadife kumaş giysi.

binek: 1.) oturma yeri, 2.) binmek için kullanılan araba, sedan, 3.) binmek için kullanılan hayvan, ~ **araba**: araba, araç, motorlu taşıt, oto, otomobil, taksi, taşıt, vasıta, vesait.

biner: 1.000 ve 1.000, bin bin.

Bingazi: Libya'da bir kent, [Bengazi].

Bingöl [Çolig, Çewlik, Çapakçur, Bingöl]: [12], Türkiye'de bir kent.

binî [Lat.]: 1.) çift, ikisi bir arada, 2.) ikişer ikişer.

binici: 1.) binek hayvanlarını süren, 2.) [Spor] jokey.

bininci: 1.000'nde ilk.

binî: binek hayvanları.

binlik: 1.000 TL'lik banknot, kağıt para.

bio [Yun.: bios: βίος]: yaşamla anlamında önek.

biokatalizör [Yun.: bios + ? > [βιο ?] > Fra.: biocatalyseur]: [Eczacılık] dokularda kimyasal tepki uyandırıcı madde, ~ **madde**: vitamin.

bios [Yun.: βίος]: hayat, yaşam.

biosis [Yun.: βίωσις]: hayat şekli, yaşam biçimi.

biperva [Far.: bi + perva > biperva]: böke, cesur, kahraman, korkusuz, kostak, şampiyon, yılmaz, yiğit.

bir¹: sayıların ilki, bir sayısı.

bir²: mono, solo, tek, vahit, yek.

bir çeşit eğri ~: cembüye.

bira [İtl.: birra]: alkollü bir içecek.

birader [Far.]: erkek kardeş.

birahane [İtl.: birra + Far.: hane > Tür.: birahane]: bira içilen yer.

birane: bak. **birahane**.

biraz: s., çok az, kısa süre, nebze.

birazdan: z., kısa süre sonra.

birbir: Türkçe'de **-birbir**; her biri, her birisi anlamında bir önek.

Birce: bir Türk bayan adı.

birçok: birden çok, bir sürü.

birden: aniden, derhal.

birdenbire: ani, aniden.

birdirbir: tek bacak üzerinde oynanan bir çocuk oyunu.

birebir: en etkili, en iyi çare olan.

bireşim: sentez.

birey: fert, kimse, kişi, şahıs, zat.

bireyler: efrad, fertler, kişiler, şahıslar, zatlar.

bireysel: ferdi, kişisel, özlük, şahısi, zati.

biri: bilinmeyen kimse, birisi.

biricik: tek.

birikim: tasarruf.

birikmek: bir araya gelmek, kalabalık olmak, toplanmak, birikinti biçimine gelmek, yığılmak.

birim: 1.) adet, tane, 2.) kalem, ünite.

birimler: adad, taneler.

birinci: 1.) ilk, önde gelen, 2.) iyi kalite, krallara layık.

birincil: asli.

birincil: herşeyden önce, ilk olarak.

birincilik: ilk gelme, şampiyonluk.

biring¹ [Far.]: altın.

biring² [Far.]: boyacılıkta ve sepicilikte kullanılan helile ağacı meyvesi.

birisi: biri, bilinmeyen kimse.

birleme: tek duruma getirme.

Birleşik Krallık: Britanya, İngiltere, [Britain, United Kingdom, England].

birleşmek: 1.) bir araya gelmek, tek duruma getirmek, 2.) anlaşmak, uyuşmak, 3.) dağılan aileyi bir araya getirmek, yeniden evlenmek.

birlik: 1.) beraberlik, 2.) [Askeriye] belli kurallara göre düzenlenmiş birim, 3.) bağlantı, vahdet.

Birmanya [İtl.]: güney doğu Asya'da bir ülke, [Burma].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

birrettum [Lat.]: palto benzeri bir üstlük.

birrus [Lat.]: bir başlık, şapka.

birtakım: belli miktarda olan.

bis¹ [Lat.]: iki kez.

bis² [Lat.: **bis**¹]: ^{1.)} iki defa, iki kez, ^{2.)} [Ticaret] mükerrer, ^{3.)} [Müzik] şarkıda tekrar, nakarat, ^{4.)} [Resmi] Resmi Gazete'nin mükerrer sayısı, anlaşmanın tekrarlanması.

bisiklet [Fra.: **bicyclette**]: metal çerçevesinde iki tekeri ve bir oturma yeri bulunan bir araç.

bisküvi [Lat.: **bis** + **coquere** > Fra.: **biscuit**]: ^{1.)} kraker, kırı, ^{2.)} küçük parçalar biçiminde pişirilen kırı.

bisküvit [Lat.: **bis** + **coquere** > Fra.: **biscuit**]: **bak. bisküi.**

bismil¹ [Far.]: ^{1.)} pak, saf, temiz, ^{2.)} Allah için kurban kesme, ^{3.)} özleyen, sakin, uysal.

Bismil² [Far.]: Diyarbakır'a bağlı bir ilçe.

bismillah [Arp.]: ^{1.)} Besmele, ^{2.)} Bismillah -i-r rahman -i-r rahim: esirgeyip bağışlayan Allah'ın adıyla.

bison [Lat.]: yaban öküzü.

bisos: **bak. byssos.**

bistro¹ [İt.]: küçük lokanta.

bistro² [İt. > Fra.]: küçük café.

bisturi [Fra.: **bistouri**]: [Cerrahi] ameliyat bıçağı, neşter.

bişek [Far.: **bi** + **şek**]: şeksiz, şüphesiz.

bişekil [Far.: **bi** + **şekil**]: amorf, biçimsiz, şekilsiz.

bişi [Halkdili: **pişi**]: ^{1.)} bayramlarda ve bazı gecelerde yapılan yağlı, tatlı ekmek, ^{2.)} bir hamur işi türü, ^{3.)} çörek, saç ekmeği.

bişuur: [Far.: **bi** + **şuur**]: bilinçsiz, bilmeden.

bit: ^{1.)} [Böcekbilim: **Pediculus**] zararlı bir böcek, kehele, macar, ^{2.)} bitki ve hayvanlarda zararlı bir böcek, ~ **yumurtası**: sirke.

bitab [Far.: **bi** + **tâb**]: **bak. bitap.**

bitap [Far.: **bi** + **tâb**]: argın, aygın, bitap, bitkin, güçsüz, dermansız, haşat, takasız, yorgun, zayıf.

bitaraf: [Far.: **bi** + **taraf** > **bitaraf**]: afaki, nesnel, objektif, tarafsız, yantutmaz.

bitek: verimli toprak.

bitevi [?]: z., ^{1.)} artan biçimde, boyunca, durmaksızın, sürekli olarak, ^{2.)} hepsi, tümü.

biteviye [?]: z., artan biçimde, boyunca, durmaksızın, sürekli olarak.

bitey: [Doğa] ^{1.)} belli bir zaman ve bölgeye ait çiçek ve bitki örtüsü, ^{2.)} flora, bitki örtüsü.

bitik: ^{1.)} mahvolmuş, tükenmiş, ^{2.)} [Argo] aşık.

bitim: son, uç.

bitirim: ^{1.)} son, sonuç, ^{2.)} [Argo] akıllı, çok iyi, çok sıhhatli, zinde.

bitirme: ^{1.)} sone erdirmek, sonlandırma, ^{2.)} bitiş, final, hitam, netice, nihayet, skor, son, sonuç, ^{3.)} başarı, ^{4.)} mahvetme, tüketmek, yoketme.

bitirmek: ^{1.)} sone erdirmek, sonlandırmak, ^{2.)} başarmak, ^{3.)} mahvetmek, tüketmek, yoketmek.

bitiş: bitirme, final, hitam, netice, nihayet, skor, son, sonlanma, sonuç.

bitişik: ^{1.)} hemhudut, yapışık, yan yaraf, ^{2.)} yan komşu.

bitişmek: birleşmek, uçlarda bir araya gelmek, yapışmak.

bitiştirmek: eklemek, uçlarını birleştirmek, yapıştırmak.

bitki: nebat, **bitkiler**: Alfa, Enginar, Maki, **bodur** ~: maki, **değerli bir** ~: rami,

güzel kokulu ~ler: İtir, **kokulu** ~ler: Dereotu, Kekik, Nane, Roka, Tere, Şalgam, Vanilya, **kömürleşmiş** ~: turba,

odunsu ~: çalı, **süs** ~leri: Manolya.

bitkin: argın, aygın, bitap, güçsüz, dermansız, halsiz, haşat, ölü, takasız, yorgun, zayıf.

bitkinlik: güçsüzlük, dermansızlık, halsizlik, yorgunluk.

bitkisel: nebatî.

Bitlis [Rum.: **Bageş**, **Pagiş**, **Lis**, **Badlis**, **Bedlis**]: [13], Türkiye'de bir kent.

bitmek¹: ^{1.)} sona ermek, tükenmek, yok olmak, ^{2.)} bitip tükenmek, mahvolmak, çok korkup ürkmek.

bitmek²: büyümek, yerden büyümek, nebat etmek, yetişmek.

bitmemiş: eksik, natamam, tamamlanmamış.

bittabi [Arp.]: doğal olarak, şüphesiz, tabii.

bitumen [Lat. > K.D. > B.D.]: kömür katranı, petrol ve benzerlerinin damıtılmasıyla elde edilen reçineden sağlanan bazı maddelerden her hangi birisi yada doğal olarak oluşan asfalt.

bitüm [Lat.: **bitumen** > Fra.: **bitume**]: ^{1.)} doğal, yakıt, yer sakızı, ^{2.)} zift, ^{3.)} [Teknik] zift, ziftli kaplama malzemesi.

biye [Fra.: **biais**]: [Giyim] yakadaki ince şerit.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

biyoelektrik [Yun.: bios + Arp. > amber > Yun.: elektron > bioelektrismos [βιοηλεκτρισμός] > Fra.: bioélectrique]: canlı varlıkların ürettiği elektrik.

biyoenerji [Yun.: bios + en + ergon > bioenergeia [βιοενέργεια] > Fra.: bioénergie]: biyokütlenin kimyasal dönüşümüyle elde edilen enerji.

biyofizik [Yun.: bios + physis > biosphysika > biophysike [βιοφυσική] > Fra.: biophysique]: fizyolojide geçen fiziksel olayların bilimi, biyolojik fizik.

biyografi [Yun.: bios + graphy > biographia [βιογραφία] > Fra.: biographie]: ^{1.)} C.V.: Carricalum Vitea, özgeçmiş, resümé, ^{2.)} [Yazın] yazar ve şairlerin yaşamlarını anlatan eserler, kitaplar.

biyografik [Yun.: bios + graphy + ikos > biographike [βιογραφικός] > Fra.: biographique]: ^{1.)} C.V., Carricalum Vitea, özgeçmiş, resümé ile ilgili, ^{2.)} [Yazın] yazar ve şairlerin yaşamlarını anlatan eserler, kitaplarla ilgili.

Biyokimya [Yun.: bios + chemistry > [?] > Fra.: biochemistry]: bitki ve hayvanların yaşam süreçleriyle ilgilenen bir kimya bilimi dalı.

biyolog [Yun.: bios + logos > biologos [βιολόγος] > Fra.: biologiste]: Yaşambilimi uzmanı.

Biyoloji [Yun.: bios + logia > Biologia [βιολογία] > Fra.: biologie]: Yaşambilgisi.

biyolojik [Yun.: bios + logia + ikos > biologikos [βιολογικός] > Fra.: biologique]: yapısal, yaşambilimiyle ilgili.

Biyometeoroloji [Yun.: bios + metron + logia > biometeorologia [βιομετεωρολογία] > Fra.: biométéorologie]: canlılar üzerinde hava olaylarının etkisini inceleyen bilim.

biyopsi [Yun.: bios + opsis > [βιοψία] > Fra.: biopsie, Cerrahi]: tanı koymak için beden hücre yada sıvılarından bir miktar yada bir parça alma işlemi.

biyosfer [Yun.: bios + spharia > [βιόσφαιρα] > Fra.: biosphère]: üstünde yaşam olan yeryüzü bölgesi.

Bizans [Yun.: Bizantion]: İstanbul'da Bizantion adlı antik bir köy adından Doğu Roma İmparatorluğu'nun tarihçiler tarafından isimlendirilmesi.

Bizans İmparatorluğu [Byzantium Empire]: ^{1.)} Bizans adlı bir devlet olmamıştır. Tarihçiler sonradan bu adı kullanmıştır Doğu Roma İmparatorluğu için, ^{2.)} Bizans İmparatorluğu [Doğu Roma

İmparatorluğu] Balkanlar [Güney Doğu Asya] ve Güneybatı Asya arasında İ.S. 395-1453 yılları arasında egemen olmuş bir imparatorluk.

Bizmut [Yun.: bismuth [?] > Fra.: bismuth; Bi]: [Kimya] düşük erime noktalı alaşımlarda kullanılan kolay kırılır ve grimsi-beyaz renklere bir element.

bizon [Lat.: bison > Fra.: bison]: Amerikan Buffalosı.

bizzat [Arp.]: kişisel olarak, şahsen, yüzyüze.

blandus [Lat.]: yumuşak.

blasamon [Yun.: [?] > B.D.: balsam]: bak. balsam.

blasphemem [Yun.: [?]: -nin kötülüğünü konuşmak.

blastula [Fra.: blastula]: [Yaşambilim] morula.

block [Fra. > Alm.]: bir amaç için bir gurup inanç yada ülkenin birleşmesi.

blok [Fra. > Alm.: block > Fra.: bloc]: ^{1.)} engel, ^{2.)} tek parça apartman yapısı, ^{3.)} [Spor] basketbolda bir oyun türü,

blokaj [Fra. > Alm.: block > + Lat.: aticum > Fra.: blockage]: bloke etme.

bloknö [Fra. > Alm.: block + Lat.: nota > Fra.: block-note]: notdefteri.

blouse [Fra.]: gömlek, iş kıyafeti.

blöf [Fra.: bluff]: aldatıcı söz yada davranış, kuru sıkı atmak.

bluejean [İng.: Blue Jean]: ABD'de madenlerde çalışanlara dayanıklı pantolon üretmek isteyen Yahudi asıllı Jean adlı terzinin buluşu. Pantolonuna "Jean's: Jean'nın" demiş kısaca. Kumaş mavi renkli dayanıklı bir çadırkeziymiş. Kot.

blum [Fra.: blum]: iskambil oyunu.

bluz [Fra.: blouse]: ^{1.)} gömlek, iş kıyafeti, ^{2.)} bir bayan giysisi.

boa [Lat.: boa > Fra.]: [Hayvanbilimi] avlarını zehirleyerek değil de çevresine dolanıp bayıldarak yiyen, zehirsiz, iri bir tropik yılan.

boabap [Afr.Y.D.: > [?]: [Bitkibilim: Adansonia digitata] Afrika'da gövde çevresi 20m'yi aşan bir uzun ömürlü bodur ağaç türü.

bobin [Fra.: bobiner > Fra.: bobine, Teknik]: makara.

bobiner [Fra.]: döndürmek, sarmak.

boca ¹ : bak. poca.

boca ² : boşaltma, üstüne dökme, ~ etmek: boşaltmak, üstüne dökmek.

bocalama: kararsız kalma.

bocalamak: kararsız kalmak, tereddütlü davranmak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

boci [İtl.]: bak. boca¹.

bocu¹: bak. boca¹.

bocu²: bir tür küçük köpek.

bocurgat [İtl.: boci (poggia) + Yun.: ergates > > Tür.: bocu + ırgat > bocurgat]: [Denizcilik] 1.) ırgat kolu, 2.) kol kuvvetiyle çalışan, kaldırma işlerinde kullanılan makaralı ip.

Bodemya [Rum.: ? > Osm.: ?]: ?

bodos¹ [Rum.: podostama: ποδόσταμα & ποδόστημα]: güney taraf.

bodos² [Rum.: podostama: ποδόσταμα]: [Denizcilik] geminin başdireği, pruvadireği. ?

bodoslama [Rum.: podo + stema > podostama: ποδόσταμα & ποδόστημα]: 1.) [Denizcilik] geminin baş, pruva tarafı, 2.) [Argo] burnunun doğrultusunda gitme.

bodrum¹ [Rum.: > hippos + dromos > (h)ippodromas > mpountroumi: μπουντρούμι]: 1.) at ahır, dam, indirme, 2.) zemin altı kat.

Bodrum² [Rum.: > hippos + dromos > (h)ippodromas > mpountroumi: μπουντρούμι, (Halikarnassus)]: Muğla'ya bağlı bir tatil beldesi.

bodur: cice, kısa.

Bogdan: bir Sloven erkek adı.

boğ: boğaça, kundak.

boğa: [Hayvanbilim] kele, tosun, ~ **güreşi alanı**: arena, ~ **güreşçisi**: matador,

boğada [İtl.: bucata]: küllü suyla çamaşır yıkama yada boyama işi.

boğan [Halkdili]: düşük.

boğaz¹ [ÖzTür.]: 1.) [Bedenbilimi] gırtlak, hançere, imik, ümik, 2.) [Dünyabilimi] karadan geçen deniz bölümü.

Boğaz² [ÖzTür.]: İstanbul yada Çanakkale Boğazı.

Boğaz Hastalıkları: [Tıp] Laregoloji.

boğaz: [Bedenbilim] gırtlak, hançere.

Boğaziçi: İstanbul Boğazı, [The Bosphorus].

Boğazkesen: Rumeli Hisarı.

boğazlamak: boğazını keserek öldürmek.

Boğdan [Slo.: Bogdan]: Osmanlı İmparatorluğu'nda Romanya'ya bağlı Buğdan yani Moldova, [Moldavia].

boğmaca: [Patolojik] krup hastalığı, nefes almayı engelliycek biçimde öksürük nöbetlerine neden olabilen bir hastalık.

boğmak: havasız bırakma, nefessiz bırakmak.

boğum: ilmik.

bohça: bağ, bezden torba.

Bohem [Fra.: bohème]: 1.) çingene, 2.) berduş, serseri, 3.) sanatçı.

Bohemya [Bohemia]: Batı Çek Cumhuriyeti'nde tarihi bir devlet.

boks [Yun.: pyxos: [?] > B.D. > Fra.: box]: bir döğüş sporu.

boksör [Yun.: pyxos: [?] > B.D. > Fra.: boxeur]: boks sporu yapan.

bol: çok verimli, mebzul, ongun.

bolbos [Yun.: ?]: ?

bolca: çokca.

bolero [İsp.]: İspanyol dansı.

bolice [İbr.: ? > Halkağzı]: Yahudi kadını.

bolluk: 1.) çokluk, 2.) genişlik.

Bolsa [Rum.: Konstantinpol, Konstantinepolis > polis > Erm.]: Ermeniler'in İstanbul'a vrdikleri ad.

bolşevik [Rus.: boleşevik [Большевик] > B.D.: bolşevik]: 1.) çoğunluk, 2.) SSCB'den önce 17 Kasım 1917 Kominist İhtilali'ni yapan grup, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi, [RSDLP].

bolu¹ [Rum.: polis]: 1.) polis'in bozulmuş biçimi, 2.) abad, abat, il, kent, medine, polis, site, şehir.

Bolu² [Rum.: Bithynion, Claudiopolis, Osm.: Bolu]: [14], Türkiye'de bir kent.

bolwerc [Holl.]: 1.) savunma duvarı, 2.) defans, korunma, savunma.

bomba [İtl.]: yuvarlak biçimli patlayıcı mühimmat.

bombardıman [Fra.: bombardement]: bombalama.

bombe [Fra.: bombé]: kabarıklık, şişkinlik,

bomboş: tamamen boş, terkedilmiş.

bon [Fra.]: iyi.

bonbon [Fra.: bon]: bir tür şekerleme.

boncuk: mavi ~: maskot, uğurluk,

bondrol [Fra.: bandırol]: vergi etiketi,

bone [Fra.: bonnée]: [Dokuma] bir tür başlık.

bonfile [Fra.: bonfillet]: siğir filetosu.

bonjur [Fra.: bonjour]: günaydın.

bonmarşe [Fra.: bonmarchet]: büyük alışveriş dükkanı, mağaza.

bono [İtl.: buono]: [Ticari] borçlanma senedi, hisse senedi.

bonservis [Fra.: bonservice]: iyi çalışma belgesi, öneri belgesi, tavsiye belgesi.

bonzay [Jap.: > İng.: Bonsai]: [Bitkibilim] yaşlandırılmış minyatür ağaç.

bop [Argo]: pokerde oyun parası.

bor¹ [ÖzTür.]: bade, mey, şarap.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bor ² [Far.: būrah > borax > borbon]: ^{1.)} ?
^{2.)} metalik olmayan bir maden adı.
bor ³ [Far.: bur¹]: sert toprak, taşlık.
Bor ⁴ [?]: Niğde'de bir yerleşim yeri adı.
bora [İtl.: bora > Rum.: mpora: μπόρα]: ^{1.)} [Evrenbilim] sert ve geçici yel yada rüzgar, ^{2.)} şiddetli azarlama, paylama, ^{3.)} [B] bir Türk erkek adı.
boraks [Far.: būrah > B.D.: borax]: ^{1.)} yoğunlaşmış bir borik asitten türeyen sodyum tuzu, ^{2.)} [Kimya] cam, sabun ve benzeri şeylerin üretiminde kullanılan parlak, billurumsu beyazlıkta bir tuz.
boran: [Evrenbilim] sağanak yağışlı hava olayı.
borani [Far.: buranî]: [Gıda] sebzelerin hafif ateşte yada kızartarak pişirildiği bir sebze yemeği.
borazan [Far.: boruzan > boruzen]: boru, çalgı borusu, trampet.
borç: *i.*, ^{1.)} gider, masraf, ^{2.)} [Saymanlık] alacak, takanak. **boyun borcu:** ödev, vebcebe.
borda ¹ [İtl.: bordo]: [Denizcilik] geminin yan tarafı.
borda ² [İtl.]: [Denizcilik] ^{1.)} bir gemiye yandan yaklaşarak saldırmak, ^{2.)} geminin gemiye çarpması.
Bordeaux [Fra.]: Fransa'da üzümle ünlü bir kent adı.
bordo [Fra.: Baurdeau]: ^{1.)} koyu morumsu kırmızı, Bordeaux Şarabı rengi, ^{2.)} Fransa, Bordeaux kentinde yetişen üzüm.
bordro [Fra.: bordreaux]: [Ekonomi] maaş ödeme belgesi.
bornoz [Arp.: burnus [سورنوب]]: ^{1.)} havludan banyo giysisi, ^{2.)} Güney Afrika, Berberiler'in giydiği bir başlık türü.
borsa [Rum.: pirsā [βύρσα]]: [Ekonomi] hisse senedi, tahvil benzeri değerli kağıt satan kurum.
boru [ÖzTür.: burgu]: ^{1.)} [Teknik] sıvıların akması için yuvarlak bir malzeme, tüp, zivana, ^{2.)} [Müzik] nefesle çalınan çalgı, trompet, ^{3.)} [Argo] boş laf, laf salatası, safsata, ^{4.)} [Argo] böbürlenme, öğünme, ~ **sesi:** ti, **kalın su ~su:** künk,
boruk [?]: [Bitkibilim: Erica] ^{1.)} süpürge otu, ^{2.)} boruk, erika, funda, süpürge çalısı.
boruzen [boru + Far.: -zen]: ^{1.)} ? ^{2.)} boru, çalgı borusu, trampet.

bos ¹ : Türkçe'de sadece **boy bos**; **beden biçimi**, **beden şekli**, **beden yapısı**, **boy**.
bos ² [Lat.]: öküz.
boscus [Lat.]: ağaçlık, çalılık, orman.
Bosna [Sla.: Bosnaska]: ^{1.)} Eski Yugoslavya [Jugoslavia] ülkesi, Bosna-Hersek Cumhuriyeti, [Bosnia-Herzegovina Republic], ^{2.)} Osmanlı İmparatorluğu'nda bağlı bir ülke.
Bosnak [Sır.: Bosniak]: **bak. Boşnak.**
Bosniyak [Sır.: Bosniak]: **bak. Boşnak.**
bostan [Arp.: büstân > bostân]: ^{1.)} **sebze** bahçe, mutfak bahçesi, ^{2.)} kavun & karpuz, ^{3.)} [Müzik] Türk Müziği'nde bir makam.
bostancı ¹ [Arp.: büstân > bostân + cı]: ^{1.)} sebze-mevye satan, manav, ^{2.)} Osmanlı'da Sultanlık Muhafızı.
Bostancı ² [Arp.: büstân > bostân + cı]: İstanbul Anadolu yakası'nda bir ilçe.
boş ve yararsız: malayani.
boş: ^{1.)} dolu olmayan, ^{2.)} değersiz, etkisiz, içi boş kişi, kof, ^{3.)} avara, avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, eğlencede, haylaz, hayta, işsiz, işi olmayan, nabekar, serseri, tembel, ^{4.)} ip vb gevçek, salık, ~a **çıkarma:** ıska, **çici boşalmış olan:** kof, ~a **gitme:** heba.
boşaltma: tahliye.
boşaltmak: tahliye etmek.
boşamak: eşinden ayrılmak.
boşboğaz: carcar, çalçene, çeneçn, çenebaz, lafazan, geveze.
boşluk: delik, gedik, oyuk.
Boşnak [Sır.: Bosniak]: Bosnalı.
Boşnakça [Sır.: Bosniak + ca]: Sırp-Hırvat karışımı bir dil.
boşuna: nafile.
bot ¹ [Fra.: botte]: uzun konçlu, kapalı ayakkabı.
bot ² [İsp.: boat > İng.: boat]: küçük kayık.
Botanik [Yun.: bothane > botanike [βοτανική] > Fra.: botanique]: ^{1.)} her tür bitkiye ilgilenen bilim, ^{2.)} Bitkibilim, Bitkibilimi, Nebatat.
bothane [Yun.: ?]: bitki.
bottis [Lat.]: bidon, fiçı, varil.
boukolos [Yun.: ?]: çoban.
boule [Yun.: boulē: ?]: ?
bous [Lat. > İtl. > Yun.: bous: ?]: ^{1.)} inek, ^{2.)} öküz.
boy ¹ : ^{1.)} beden biçimi, bos, ^{2.)} uzunluk, ^{3.)} boyut, ^{4.)} (bir yolun) kıyısı, (bir nehirin) kenarı, ^{5.)} tür, kalite.
boy ²: [Budunbilim] bir kabile kolu, klan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

boy ³: [Bitkibilim: *Trigonella Foenum Graecum*] çemenotu tohumu.

boya: [Kimya] renk maddesi, **saç ve el ~sı**: kına, **bir tür ~**: ombra, **kahverengi toprak ~**: ombra,

Boyar [Sır.: **boyar**]: Eflak veya Ulak'ın toprak sahibi asilleri.

boydaş: akran, aynı yaşta.

boykot [İsp.: **boycott** > B.D.]: ¹) bir şeye karşı toplu alde tepki gösterme, ²) toplu halde işi aksatma.

boylam: [Evrenbilim] meridiyen, tul.

boyna [İtl.: **boyuna**]: ¹) İtalya, Bayonne kenti adından, ²) [Denizcilik] sandaldaki küçük kürek.

boynuz: ¹) bazı hayvanların kafalarının ön tarafındaki kemiksi çıkıntı, ²) boynuzdan yapılan boru, nefesli çalgı, **~la vuruş**: tos.

boyun: [Bedenbilim] kafa ile omuz arası, ger, gerdan, **~ eğme**: biat, itaat, ram, **~ hastalığı**: guatr, **~ örtüsü**: atkı.

boyuna ¹: boyunca, uzunluğunca.

boyuna ²: artan biçimde, biteviye, sürekli olarak.

boyunduruk: ¹) çatal, yeke, ²) hayvanların boynuna vurulan çatal, yeke, ³) bağ, esaret, kölelik, ⁴) hizmet, kulluk.

boyut: buut, çap, ölçüde esas olan uzunluk.

boyutlar: ebat.

boz [ÖzTür.]: ¹) gri, beyaz ve kırmızı renklerin karşımı olan bir renk, ²) çorak, kaba, kıraç, **renği ~a çalan**: bozrik,

boza [Far.: ?]: mayalanmış akdarı yapılan tatlı, mayhoş bir içecek.

bozca: ¹) grimsi renk, ²) ekilmemiş toprak.

Bozcaada [Rum.: **Tenedos** [?]]: ¹) ? ²) Ege'de Çanakkale'ye bağlı bir ada.

bozgun: başarısızlık, başarısız sonuç, fiyasko, hezimet, muvaffakiyetsizlik, yenilgi.

bozkır: [Evrenbilim] pampa, step.

bozlak ¹: bir tür halk dansı.

bozlak ²: grimsi renk.

bozlama: deve bağırması.

bozlamak: deve yada inek bağırmaq.

bozma: ¹) fek, fesh, ilga, iptal, kaldırma, lağvetme, ²) den yapıma, ³) tahrifat.

bozmak: ¹) feketmek, feshetmek, ilga etmek, iptal etmek, kaldırmak,

lağvetmek, ²) den yapılmak, ³) tahrif etmek.

bozuk: ¹) dökük, kırık, ²) arızalı, bozulmuş, çalışmayan, ³) çürük, kokmuş.

bozukluk: bozuk para, demir para.

bozulma: arıza, aksama.

bozulmuş: ¹) arızalı, bozuk, ²) çürümüş, kokmuş.

bozum: üzüm toplama zamanı.

bozuntu: ¹) bozgun, hezimet, huzursuzluk, rahatsızlık, sıkıntı, yenilgi, ²) eski malzeme, hurda.

böbrek [böğrek, Bedenbilim]: **ağır ~ rahatsızlığı belirtisi**: anuri, **~ rahatsızlığı**: anuri.

böbürlenme: boru, öğünme, saika.

böbürlenme: kurum, tafta.

böcek: [Hayvanbilim] haşere, **~ türleri**: süne.

böcük: [Hayvanbilim] böcek, haşere.

böğür: ¹) göğüs boşluğu, yan, ²) eyer, sele veya semerin yan kısmı.

böğürme: bağırma, kükreme, yüksek sesle konuşma.

böğürmek: bağırmaq, kükremek, yüksek sesle konuşmak.

böğürtlen [ÖzTür.]: [Bitkibilim: *Agrostemma githago*] bük, karamuk.

böke: battal, civanmert, kahraman, korkusuz, kostak, şampiyon, yiğit.

böle [Halkdili]: kuzen, yeğen.

bölge: ¹) alan, kısım, ²) [Askeriye] mintika.

bölme: ¹) bölmek işlemi, ikiye ayırma, ²) ayraç, ³) kompartman, ⁴) gemi ambarında bölümler,

bölücü: münafık.

bölük: askeri bir birlik.

bölüm: kısım.

bölümleme: tasnif.

bölümler: aksam, kısımlar.

bön: ahmak, aptal, andaval, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, budala, ebleh, enayi, mankafa, salak, savak.

bönlük: [Tıp] ahmaklık, delilik, dimağ zayıflığı.

börek: bir hamur işi.

börtü böcek: zararlı ve iğrenç böcek, haşarat.

börülce: [Bitkibilim: *Dalichos sesquipedalis*] bir tür sebze.

bösme [?]: infilak etme.

böyle: öyle, bu cihetle, bu kadar, bu suretle, şöyle, şu kadar.

böylece: anca.

brachion [Yun.: ?]: dal, kol.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

brachium [Lat.]: dal, kol.

brahma: paçalı tavuk.

brakhys [Yun.: ?]: ?

brakisefal [Yun.: brakhys + chephale > kephale > [? κεφαλή] > Fra.: brachycéphale]: 1.) kısa kafalı, 2.) kısa kafalı insan.

branca [Lat.]: pençe, pençedeki tırnak, tırnak.

branda [İtl.: branda]: 1.) [Denizcilik] gemilerde asılı yatak, 2.) [Dokuma] sağlam bez.

branş [Lat.: branca > Fra.: branch]: dal, şube.

bravo [İtl.]: 1.) aferin, yaşı, 2.) korkmayan, cesur, 3.) cesaretlendirme, yüreklendirme.

bre [Rum.: bre & vré [βρε]]: ey, hey anlamında bir ünlem.

brechein [Yun.: [βρεχειν]]: 1.) ıslanmak, ıslatmak, yaşlatmak, 2.) işemek.

breken [Ortda Hollandaca]: pişirilmiş balçık parçası, [tuğla gibi].

breş [Fra.: brèche]: 1.) bir doğal taş türü, 2.) yapay mermer.

brevis [Lat.]: kısa.

Brezilya [?]: Güney Amerika'da dili Portekizce olan en büyük ülke, [Brazil].

brıçka [Rus.: ?]: 1.) üstü kapalı, kışın kızak olarak kullanılan tek atın çektiği, yaylı Rus arabası, 2.) yaylı bir araba.

brıç [Tür.: borozancı & borucu > bugler > Rus.: biritch [?] > İng.: bridge]: bir iskambil oyunu.

brifing [İng.: briefing]: 1.) hülasa, özet, 2.) bilgilendirme.

brigantine [İtl.: brigatino]: [Denizcilik] başdireği yada pruva direği dört köşe seren yelkenli ve kış anayelkeni olan bir gemi.

brigatino [İtl.]: korsan gemisi.

brik [İtl.: brigatino > brigantine > Fra.: brig]: 1.) [Denizcilik] kare yelkenli iki direkli gemi, 2.) savaş gemisinde hapisahane, 3.) [Denizcilik, Savaş] top taşıyan gemi.

briket [Hol.: breken > brique > Fra.: briquette, briquet]: 1.) linyit yakıtı, 2.) kömür katranı benzeri iyi malzemden üretilen dikdörtgen biçimli, iyi sıkıştırılmış yapı malzemesi.

brique [Hol.: breken > Fra.: brique]: tuğla, tuğla biçimli yapı malzemesi.

Britanya [İtl.]: Birleşik Krallık, İngiltere, [Britain, United Kingdom, England].

briyantın [Fra.: brilliant > brilliantine]: 1.) saçlara biçim vermek için kullanılan kokulu ve yağlı pomat. 2.) pamuk ve bükme yün veya pamuk ve mohairden yapılan parlak, cilalı bir kumaş.

brocca [Lat.]: başak, başak benzeri şey.

brocker [Fra.]: dikiş iğnesiğinin bir kez geçmesi, ilmik.

brokar [Fra.: brocart]: [Dokuma] ipekli kumaş.

Brom [Yun.: brōmos [βρόμος] > Fra.: brome: Br]: 1.) kötü koku, leş kokusu, 2.) [Kimya] kırmızı-kahverenkte, paslandırıcı, sıvı biçiminde bir element.

bromos [Yun.: brōmos [βρόμος]]: kötü koku, leş kokusu.

bronchi [Yun.: bronchos βρόγχος]: **bak. bronchus.**

bronchos [Yun.: [βρόγχος]]: [Bedenbilim] nefes borusu.

bronş [Yun.: bronchos [βρόγχος] > Fra.: bronche]: [Patoloji] nefes borusunun iki ana bölümü.

bronşit [Yun.: bronchos + ites > bronchitida [βρογχίτιδα] > Fra.: bronchite,]: [Patoloji] 1.) nefes borusunun iki ana bölümündeki nefes alma kanallarının iltihaplanıp şişmesi, 2.) bundan dolayı oluşan rahatsızlık.

bronth [Lat.]: şimşek, yıldırım.

bronz [Far.: biring > Lat. > Fra.: bronze > İtl.: bronzo]: 1.) [Kimya] bakır ve kalayın karışımından elde edilen bir alaşım, tunç, 2.) kırmızı-kahverenkte olan.

broş [Lat.: brocca > Fra.: brooche]: [Takı] 1.) uzun, üstü süslemeli ve uçları klipsli bir iğne, 2.) süs iğnesi.

broşür [Fra.: brocker > Fra.: brochure]: kitapçık, küçük kitap, risale.

brotos [Yun.: [?]]: ölümlü.

Browning: [Silah] Browning marka bir tabanca.

bröve [Fra.: brevé]: diploma.

brun [Lat.]: kahverengi.

bruscus [Lat.]: çalılık.

brutus [Lat.]: anlamsız, mantıksız, saçma.

Brüksel [Fra.]: Belçika'nın başkenti, [Brussels].

Brüksel lahanası: bir tür sebze.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

brülör [Fra.: *bruleur*, Teknik]: yakmaç.
brüt [Fra.: *brutte*]: kesintisiz, safi.
bryein [Yun.: [?]]: artmak, büyümek, çoğalmak, kabarmak, yükselmek.
bu¹: yakında olan nesnelere yada canlılar için görme sıfatı.
bu² [Çocukdili]: su.
bu³ [Far.]: aroma, koku, odor, parfüm, rayiha.
bu⁴ [Far.]: Farsça'da **-bu**; **kokan**, **kokulu** anlamında bir sonek, [amber**bu**: amber**kokan**].
bu⁵ [Arp.]: Arapça'da **ebu-**; **-nin oğlu** anlamında olan önekin değişmiş biçimi, [Bubekr: Bekir'in oğlu; Ebubekr].
buat [Yun.: *pyksos* [núξος] > *pyxis* [núξις] > Lat.: *buxida* > Fra.: *boîte*]: *İ.*, [Elektrik] elektrik kutusu.
bucak¹: 1.) köşe, kuytu yer, 2.) [Yönetim] ilçelerin bölümlerinden biri, nahiye, 3.) melek,
Bucak²: Burdur'a bağlı bir ilçe.
Bucak³: Rize, Pazar'a bağlı bir yerleşim yeri.
Bucak⁴: 1.) 1513'lerde Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı bir yer, 2.) bugünkü Ukrayna ve Moldova arasında bulunan [Beserabya].
bucca [Lat.]: çene.
buculus [Lat.]: dana, genç öküz.
bucurgat [boci + ırgat²]: [Denizcilik] **bak. bocurgat**.
bucuk: 1.) yarım, -nin yarısı, 2.) yarım.
bud¹ [Arp. bu'd]: 1.) mesafe, uzaklık, 2.) Türk Müziği'nde iki ton arası duralama, 3.) olasılık içinde olmayan, 4.) derinlik, genişlik, şumul, 5.) boyut, 6.) [Bedenbilim] bir gökcisminin bir saat aralıklı açısı.
bud² [but¹]: tavuk yada sığırın ayak yada bacak bölümü.
bud³ [Far.]: bir oluş varlık.
Buda¹ [Mac.]: 1.) Macaristan'ın başkenti Budapeşte'nin üç ana bölümünden birisi; [Buda], 2.) Osmanlı İmparatorluğu zamanında; [Budin, Budin Kalesi].
Buda² [Hin.: *Buddha*]: 1.) Hindistan'da yaşamış bir antik bilge kişi, 2.) bir Hint tanrısı.
budak: 1.) işlenmiş ağaç yada kerestede düğüm, yumru yani dal çıkıntısı bölümü, 2.) ağaçta dal, filiz.
budala [Arp. *büdelâ*]: ahmak, aptal, andaval, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, bön, ebleh, enayi, mankafa, salak, savak.

budama: 1.) dal kesme, 2.) sayıyı azaltma.
budamak: 1.) dal kesmek, 2.) sayıyı azaltmak.
Budapeşte [Buda + Pest + (Óbuda)]: 1.) Macaristan'ın başkenti, [Budapest], 2.) kent Osmanlı İmparatorluğu'ndan 1826'da koptu.
bude¹ [Arp. bu'de]: 1.) uzaklık, 2.) açığözlülük, akıl, basiret, ihtiyat, sağduyu, sağgörü.
bude² [Far.]: varolan.
Budin Kalesi: Osmanlı İmparatorluğu zamanında; [Budin, Budin Kalesi].
Budin: 1.) Macaristan'ın başkenti Budapeşte'nin üç ana bölümünden birisi; [Buda], 2.) Osmanlı İmparatorluğu zamanında; [Budin, Budin Kalesi], 3.) kent Osmanlı İmparatorluğu'ndan 1826'da koptu.
budist [Hin. > Fra.: *buddhist*]: Hint inancından olan.
Budizm [Hin. > Fra.: *Buddhism*]: Hint inancı.
budun: [Budunbilim] sosyal topluluk, millet, ulus.
Budunbetim: Etnoloji.
Budunbilim: Sosyoloji.
Buenos Aires [İsp.]: 1.) iyi havalar anlamında, 2.) Güney Amerika ülkelerinden Arjantin'in başkenti.
bufalo [Lat. > İtl. > Yun.: *bous*]: 1.) her hangi bir yaban öküzü ama özellikle Hint öküzü, 2.) özellikle Amerikan bizonu.
bugün: içindeki gün, yaşanılan gün.
buğ¹ [buğu]: **bak. buğu**.
buğ² [Ark.]: baş, bey, hakan, imparator, kral, lider, önder, reis, sultan, yönetici.
buğa: [Hayvanbilim] **bak. boğa**.
Buğdan [Slo.: *Bogdan*]: **bak. Boğdan**.
buğday tanesi: *i.*, evin, granül, habbe, tanecik.
buğday: [Bitkibilim: *Triticum*] başak tanesi, ~ **özü**: evin, ~ **özü**: ekin, ~ **teknesi oluşu**: çörtü, **oğütülmüş** ~: un, **küçük taneli sert** ~: sumter.
buğra: [Hayvanbilim] erkek deve.
buğu: 1.) sıcak sudan çıkan buhar, sis, pus, cama yapışan buhar, 2.) buhar, duman, is, islim, istim, pus, tütü, 3.) nem, çimen ve otlara düşen çiy, şebnem.
buğur [Arp.]: yetişkin hörgüçlü deve.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

buğz [Arp.]: adavet, artniyet, düşmanlık, garaz, garez, hasımlık, husumet, kin, kötüniyet, nefret.

buhar¹ [Arp.]: buğu, buhar, duman, islim, istim, tütü.

buhar² [Arp.]: 1.) çürüyen maddelereden yayılan kötü koku, 2.) saçılan koku, 3.) duman, pis kokulu duman.

Buhara [? Tür.: bukarak: bereketli topraklar, ? Far.: buhar: bilginin kaynağı, ? San.: vihara: Budist tapınağı]: Özbekistan'ın önemli bir bilim ve ekin kenti, [Bokhara, Bukhara].

Buhari [Buharî]: [İslam] 1.) Buharî: Buharalı, Buhara'da doğan, 2.) İmam-ı Buharî, 3.) Ebü Abdullah Muhammed bin İsmail [Ö: 256/869]: en büyük Hadis Bilgini olarak kabul edilir. Sünni gelenek onun başyapıtı El-Cami es-Sahih'i yani Sahih-i Buhari'yi en büyük hadis Kitabı olarak benimser.

buhran [Far.]: kriz.

buhu. bak. puhu.

buhur¹ [Arp.: bahr¹'in çoğulu]: denizler.

buhur² [Arp.: bahur²]: günlük, tütsü, herhangi bir güzel koku.

buhurdan [Arp.: buhur² + Far.: dān]: 1.) buhurdanlık, buhurluk, tütsülük, 2.) buhur yada tütsü kutusu.

buhurdanlık [Arp.: buhur² + Far.: dān + ılık]: 1.) buhurdan, buhurluk, tütsülük, 2.) buhur yada tütsü kutusu.

buhurumeryem çiçeği: [Bitkibilim: *Cyclamen*] buhurumeryem çiçeği, tavşankulağı.

buji [Arp.: Bejaia > Fra.: bougie]: 1.) [Otomotive] motor ateşleme parçası, 2.) [Tıp] vücuda bazı maddeleri zerketmek için kullanılan silindir biçimle gereç.

bukağı [Ark.]: demir köstek, pranga.

bukelemun [Far.: bükalemün > Arp.: bükalemün]: 1.) değişken, kararsız, oynak, 2.) [Hayvanbilim: *Chamaeleo chamaeleon*] rengini bulduğu ortama göre değiştiren bir tür kertenkele.

buket¹ [Fra.: bouquet, bouquet]: 1.) çiçek, 2.) [B] çiçek demeti anlamında bir Türk bayan adı.

bukle [Fra.: bouqlet]: saç kıvrımı, saç lülesi, saç kıvrımı.

bula: 1.) abla, 2.) dayı karısı.

bulada [Rum.: poulada: [πουλάδα]]: 1.) piliç, 2.) büyük piliç.

bulama¹: beleme, bulaştırma.

bulama²: haşlanmış üzüm suyundan yapılan yarı katı bir melas yemeği.

bulamaç: sulu çok cıvık hamur.

bulanık: flu, net olmayan.

bulantı: 1.) [Tıp] iğrenme, deniz tutması, mide bulantısı, tikslenme, 2.) bulanıklık, karışıklık, yoğunluk.

bulaşık: kirli tabak çanak, ~ teknesi: eviye.

bulaştırma: bulama, beleme.

buldok [İng.: bulldog]: bir köpek türü.

bulga [Arp.]: deri çıkın, deri torba, deri çanta.

bulga [Lat.]: boğça, çıkın, torba.

Bulgar [Rus.: bolgar & bolghar > Tür.: bulgar]: Bulgaristanlı, **Bulgar para birimi**: Leva,

Bulgar Abecesi: ?,

Bulgar Sayıları: ?,

Bulgaristan: Balkanlar'da [Güney-duğu Avrupa] bir ülke, [Bulgaria]. 1.) 1363-1393 yıllarındaki savaşlar sonrasında Osmanlı İmparatorluğu'na dahil edildi, 2.) 1873'de Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrıldı.

bulgu: [Tıp] araz, belirti, ilinek, semptom.

bulgur [Rum.: pligouri & pnigouri: [πλιγούρι & πνιγούρι]]: 1.) dövülmüş buğday, 2.) [Gıda] haşlanmış ve dövülmüş buğday, 3.) küçük kar taneleri, ~ dibeği: dink.

bulga [Lat.]: 1.) bir düğüm, 2.) bir mühür, 3.) mühürlü belge, 4.) bir kabarcık, köpük yada şişkinlik.

bullire [Lat.]: haşlamak, haşlanmak, kabarmak, kaynamak, kaynatmak, köpürmek.

bulma: icat, keşif.

bulmaca: muamma, **bir** ~ **türü**: anagram.

bulmak: 1.) belirlemek, 2.) icat etmek.

bulunanlar: hazirun.

bulunma: amade, hazır.

buluş: i., icat.

bulut: i., 1.) [Evrenbilim] gökyüzündeki duman kümeleri, ebr, 2.) aşırı sarhoş, ~ **türleri**: SIRRUS (Saçakbulut), STRATUS,

katman ~: stratus.

bulvar [Hol.: bolwerc > B.D.: boulevard]: 1.) ana cadde, ana yol, 2.) ağaçlı yol, hiyaban.

bun: gaile, eziyet, güçlük, meşakkat, sıkıntı, zahmet, zor.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bunak: 1.) ikinci çocukluk dönemi, 2.) aklını yitirmiş yaşlı kimse.

bunama: [Tıp] ateh.

bunca: 1.) bu denli çok, bu kadar çok, 2.) böylece.

buncağız: bu zavallı küçük şey.

bungun [Far.: *bûn* + *û* > *bûngûn?*]: sıkıntılı.

bur 1 [Arp.: *bair*]: kıraç toprak, ekime sürüme uygun olmayan arazi.

bur 2 [Arp.: *bair*'in çoğulu]: kıraç topraklar, ekime sürüme uygun olmayan araziler.

bur 3 [Far.]: demir kırık renkli güderi.

Burak [Arp.]: 1.) 2.) [İslam] Hz. Muhammed'in bindiği binit, 3.) [B] bir erkek adı.

buram buram: (kar) döne döne, (duman) bulutlar halinde, (koku) çok miktarda.

buranda: bak. branda.

burc: bak. burç.

burcu burcu: tatlı tatlı kokan.

Burcu: bir Türk bayan adı.

burç [Rum.: *pirgos* & *pyrgos* [núργος] & Arp.: *burc*]: 1.) kule, sağlamlaştırılmış yer, silahlarla kuvvetlendirilmiş yer, tabya, 2.) Zodyak işaretleri, 3.) [Yıldızbilim] gözlemevi, rasathane.

burçak: [Bitkibilim: *Vicia sativa*] tahılgilleren bir bitki, 2.) [B] bir bayan adı

burçlar [Rum.: *pirgos* & *pyrgos* [núργος] & Arp.: *burc* + *lar*]: [Yıldızbilim] esatir, Akrep, Terazî, Oğlak, Arslan, Balık, İkizler, Yengeç, Kova,

Burdur [Rum.: *Ascania* [?], Burdur]: [15], Türkiye'de bir kent.

bureau [Fra.]: masa.

burgaç: anafor, çevrinti, eğrim, girdap, su çevrintisi.

Burgaz [Yun.: *Prygos* [núργος] > Bul.]: Bulgaristan'da bir kent.

Burgaz Ada [Antigoni [?], *Pyrgos* [núργος]]: İstanbul'da Marmara denizi'nde bir ada, [Burgazada].

Burgazkemer [Yun.: *Prygos* [?] + Tür.: *kemer*]: ?

burgus [Lat.]: burc, kale, kule.

burhan [Arp.: *bürhan*]: 1.) 2.) [B] bir erkek adı.

burjuva [Lat.: *burgus* > Fra.: *bour-geois*]: 1.) Avrupa'da kaler yada şato sahibi asil aileler, 2.) zengin ve saygı gören üst sosyal tabaka.

burjuvazi [Lat.: *burgus* > Fra.: *bour-geoisie*]: çok zenginle çalışan orta sınıf arasında bir sosyal tabaka.

Burma: Güneydoğu Asya'da bir ülke, Birmanya.

burnaz [?]: 1.) ? 2.) ince ve uzun urunlu.

burricus [Lat.]: küçük at.

burs [Yun.: *bursa* & *prysa* [βύρσα] > Fra.: *bourse*]: eğitim desetk yardımı.

bursa 1 [Lat.]: kese, para kesesi, torba.

Bursa 2 [Rum.: *Prussia*, *Prussa*, *Brussa*, Osm.: *Hüdevandigar*]: [16], Marmara Bölgesi'nde bir kent. Eskilerde **Burusa**.

buru: [Tıp] buruntu, sancı.

buruk: 1.) acı, ekşi, keskin, sert, 2.) yürek yakan, zihni kurcalayan, 3.) burkulmuş, bükülmüş, eğilmiş.

burula [Lat.]: yün püskül yada sorguç.

burun: 1.) [Bedenbilim] yüzün önünde koku ve nefes alma organı, enf, 2.) [Hayvan] gaga, 3.) keskin kısım, uç, 4.) [Evrenbilim] denizde doğru kara çıkıntısı, çıkıntı, 5.) gurur, haddini bilmeme, kendini beğenme, kibir, küstahlık, **ince ve uzun -lu:** burnaz,

buruntu: [Tıp] buru, sancı.

burunucu: kalak.

Burusa: [Ark.] **bak. Bursa.**

buruş: 1.) büzülme, kırışma, 2.) kurutulmuş meyve.

bus 1 [püs]: reçine, sakız.

bus 2 [Far.]: öpüş, öpücük.

bus 3 [Far.]: Farsça'da **-bus**: öpen anlamında bir sonek, [damenbus: eteköpen, yalaka].

bus 4 [Arp.]: 1.) renk, 2.) kalça, dolgun kalçalı kadın.

buse [Far.: *büse*]: 1.) öpücük, 2.) ilahi öpüş, 3.) [B] bir bayan adı.

buselik [Far. + İik]: 1.) Türk Müziği'nde bir makam, 2.) öpmeğe değer, öpülesi.

buşon [Fra.]: şişe tapası.

but 1 : tavuk yada sığırın ayak veya bacak bölümü.

but 2 [Arp.]: yavaşlık.

buteo [Lat.]: bir tür şahin.

butik [Yun.: *apotheke* > Fra.: *boutique*]: moda ürünler satan ufak dükkan.

butlan [Arp.]: 1.) geçersiz, 2.) değersiz, faydasız, yararsız.

buton [? > İng.: *button* ?]: 1.) düğme, 2.) [Elektrik] açma-kapama düğmesi, çalıştırma düğmesi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

buut [Arp.]: boyut.

buyruk: buyuru, emir, komut, **kesin**
~: dikta.

buyuran: amir, yönetici.

buyuru: buyruk, emir, komut.

buz¹ : 1.) donmuş yada dondurulmuş su, 2.) çok soğuk.

buz² [Arp.]: 1.) cinsi ilişki, çiftleşme, 2.) ferç, kadın cinsel organının dış kısmı, vulva.

buz³ [Arp.]: bir kadına kocasından aktarılan ağırlık, bağlı, çeyiz parası, drahoma, yada benzeri geçim vergisi.

buzacı: yeni doğmuş inek yavrusu.

buzane: bak. **buzhane**.

buzhane [buz + Arp.: hâne]: 1.) buzluk, buzevi, 2.) sebze meyvelerin ve bozulabilir diğer gıdaların saklandığı büyük depolama yeri.

buzkiran: kutup gemisi.

buzluk: 1.) bak. **buzhane**, 2.) buzdolaplarında kare biçimi boz elde etme kabı, 3.) buzdolaplarının derin dondurucu bölümü.

buzuki [Tür.: bozuk > Yun.: mpouzouki ?]
buzuki: [Müzik] bir Yunan çalgısı.

buzul: [Evrenbilim] glasiyer, dağ yada vadilerde çok yavaş hareket eden büyük buz yada kar kütlesi.

bücür: çok kısa boylu, bodur.

büden [Far.]: olmak, olgunlaşmak, kemale ermek.

büfe [Fra.: buffet]: 1.) masakenarı, mayayarı, 2.) konukların bir şeyler yiyip içtikleri masa yada benzeri nesne, 3.) bu biçimde verilen bir yemek daveti, 4.) [Türkiye] içinde gazete, tek el ürünleri ve bazı gıda ürünleri satılan çok ufak yada ufak bakkal dükkanı.

büğet [Halkdili]: su birintisi, gölcük.

bühlül [Arp.]: 1.) neşeli, şakrak, şen, 2.) aptal, salak, 3.) asil, değerli, mükemmel.

bühlül [Arp.]: behlül ?

büht¹ [Arp.]: asılsız, yalan.

büht² [Far.]: bir gök cisminin belli bir süre içindeki hareketi.

bühtan [Arp.]: [Hukuk] yalan yere suçlama, iftira.

bük¹ [Halkdili]: 1.) ağaçlık ve çalılık, sık ağaçlı ve yüksek otlulu alan, 2.) çok sık ve yeşillik bölge, yer, [Akük, Türkükü].

bük² [Halkdili]: [Bitkibilim: *Agrostemma githago*] böğürtlen, karamuk.

büke [Halkdili]: kız.

bükmek: eğmek, kıvrırmak, döndürmek, tersine.

Bükreş [?]: Romanya'nın başkenti, [Bucharest].

bülbül [Far.]: 1.) ötücü bir kuş, 2.) [İslam] Peygamber, Hz. Muhammed.

Bülbül Dağı [Coressus ?] > ?]: Selçuk, İzmir.

büldan [Arp.: büldân, beled'in çoğulu]: 1.) kentler, şehirler, 2.) ülkeler.

bülend [Far.]: 1.) ulu, yüksek, 2.) uzun boylu, 3.) makamca üst, 4.) yüksek sesle, 5.) [B] ali, ulu, yüksek anlamında bir erkek adı, [Ali].

bülten [Lat.: bulla > Fra.: bulletin]: 1.) son haberlerin kısa özeti, kısa kısa haberler, 2.) bir kurum yada benzeri bir yerin düzenli açıklamaları.

bülüğ [Arp.: bülüğ]: 1.) ergenlik çağı, erinlik, rüşt, 2.) olgunluk dönemine erişme, 3.) erişme, ulaşma, yaklaşma.

bünye [Arp.]: 1.) yapı, 2.) yapı, eklenti yapı, 3.) bir yapıyı kurma işi.

bünyevi [Arp.: bünyevi]: 1.) bedensel, 2.) yapısal.

bür¹ [Arp.]: buğday.

bür² [Arp.]: iyileştirme, otamak, tedavi etmek.

bür³ [Far.]: Farsça'da -bür; kesen anlamına bir sonek.

bürrah [Far. ?]: ?

bürhan [Arp.]: 1.) [İslam & Hukuk] delili, kanıt, 2.) [Mantık] tartışılmaz sav, 3.) Rifai Tarikatı'na göre dini vecd içinde kendini kanatma veya yaralama.

bürme¹ [Halkdili]: bir bayan üstlüğü.

bürme² [Arp.]: su kaynatma kabı.

büro [Fra.: bureau]: işyeri, ofis.

bürokrasi [Fra.: bureau + Yun.: kratein > Fra.: bureaucratie]: 1.) devlet kurumlarındaki çalışanlar, 2.) bir bütün olarak kamu çalışanları, 3.) iktidar, yönetim çalışanları, 4.) yönetim dairelerindeki yetkinin merkezileşmesi.

bürülce: bak. **börülce**.

bürüme: istila, yayılma.

büsbütün: tamamen.

büst [İtl.: busto > B.D.: bust > Fra.: buste]: 1.) heykelticilikte kafa ve omuzlar, 2.) kadın göğsü, memeleri.

büstan [Arp.: büstân]: bahçe.

büşr [Arp.]: iyi haber, muştı, müjde.

büşra [Arp.: büşrá]: 1.) büşr, iyi haber, muştı, müjde, 2.) akide, doğru söz,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

gerçek, hakikat, iyi haber, müjde, ^{3.)}
[B] muştı, müjde anlamına bir bayan
adı,
büt [Far.]: ^{1.)} idol, imge, put sanem,
mabut, ^{2.)} güzel erkek çocuk yada
kız, ^{3.)} [Mistik] Allah, ruhani önder, ^{4.)}
[Mistik] kendisini seven.
bütçe [Lat.: bulga > Fra.: budget]: ^{1.)}
gelir gider denge planı, ^{2.)} [Saymanlık]
bir kurumun gelir gider planı.
bütün [ÖzTür.: bitmek]: genel, kül, tüm,
umum.
bütünsel: kümülatif, total.
bütünü: tamamı, tümü.
bütünüyle: toptan.
büyü: afsun, füsün, bağı, sihir.
büyücü: cadı, ilisyonist, sihirbaz.
Büyük İskender [Yun. > ? > Tür.]: ^{1.)}
İ.Ö: 356-323 yılları aarsında yaşamış
fetihçi bir komutan, ^{2.)} İ.Ö. 336-323
arasında yaşamış Makedonya Kralı,
[Alexandre The Great].
Büyük Menderes Nehri [Rum.:
Maiandros > Tür.]: Afyon Dinar'da
doğup Aydın Söke'de Ege Denizi'ne
akar.
büyük: ^{1.)} azim, balaban, celil, cesim,
iri, kocaman, ulu, ^{2.)} büyük,
koskocaman, **olağandan** ~: iri.
büyükler: ekabir, ilerigelenler,
büyüklük [Mecazi]: devlet, ~ **hastalığı**:
megolamani,
büyülteç: [Fotoğrafçılık] agrandizör,
büyülü: füsün, sihirli,
büyüteç: adese, lam, lup, mercek.
büz [Fra.: buse]: betandan yapılan
boru, künk.
büzgü: [Terzilik] büzme.
büzük: ^{1.)} anüs, makat, ^{2.)} [Argo]
cesaret, yürek.
Byblos [Fen.]: Antik Fenike kenti.
by-pass [İng.]: **bak. baypas**.
byrsa [Yun.: ?]: ^{1.)} bir hayvan derisi,
post, ^{2.)} insan derisi, cilt.
byssos [Yun.: ?]: bir şeyin altı, dip.
===== **C** =====
C ¹ : Türk Abecesi'nin 3. harfi.
C ² : **τζε**: Yunan Abecesi'nde Türkçe [c,
ç] harfinin yazılışı.
C ³ : [Lat.: (c)entum]: Romen
Rakamı'nda yüz (100) sayısının
göstergesi.
C ⁴ [İtli.: Çi]: İtalyan Abecesi'nin 3.
harfi, [c, ç].
c ⁵ [Rus.: Es]: Rus Abecesi'nin 17. harfi,
[c, ç].

C.V. [Lat.: Collequium Vitae]: ^{1.)}
özgeçmiş, resumé, ^{2.)} [Yazın] yazar ve
şairlerin yaşamlarını anlatan eserler,
kitaplar.
caba: ayrıca, ektsra, fazladan, üste.
caballus [Lat.]: at.
cacık [Rum.: tzatziki: ?]: ^{1.)} hıyar, ^{2.)}
rendelenmiş hıyar ve yoğurtla
yapılan sulu bir yemek.
cadere [Lat.]: düşmek.
cadı: büyücü.
cadmio [Lat.]: çinko.
caedere [Lat.]: ^{1.)} kesmek, parçalara
ayırmak, ^{2.)} canını almak, katletmek,
öldürmek.
caelebs [Lat.]: bekar, evlenmemiş kişi.
caelum [Lat.]: gökyüzü, sema, uzay.
caementum [Lat.]: sert taş.
caeremonia [Lat.]: kutlama, tören.
cahil [Arp.]: bilgisiz, nadan.
cahiliye [Arp.]: [İslam] İslam öncesi
dönem..
caiz [Arp.]: [İslam] dinen uygun olan.
caka: afi, çalım, fiyaka, gösteriş,
racon.
cakalı: afili, aynalı, çalımli, fiyakalı,
gösterişli, yakışıklı.
calamita [Lat.]: şanssızlık, talihsizlik.
calamus [Lat.]: kamaş, saz.
calcare [Lat.]: ayak basmak,
çiğnemek, yürümek.
calcere [Lat.]: ayakla çiğnemek, ayak
altına almak.
calcinare [Lat.]: ?
calcularre [Lat.]: hesaplamak, saymak,
sayı saymak.
calculus [Lat.]: sayı saymada
kullanılan boncuk dizini.
calena [Lat.]: çene.
calere [Lat.]: ^{1.)} bağırmak, çağırarak,
seslenmek, ünlemek, ^{2.)} haber
vermek, hitap etmek, ^{3.)} ad vermek,
isimlendirmek.
caliburnus [Lat.]: kılıç.
calico [Lat.: çoğulu: calicoes & calicos]: ^{1.)}
basma, pamuklu bez, ^{2.)} patiska,
Amerikan bezi.
calidus [Lat.]: ılık.
calix [Lat.]: ?
callum [Lat.]: sert deri.
calor [Lat.]: hararet, ısı, sıcaklık.
calumnia [Lat.]: bühtan, iftira, yalan
yere suçlama.
Calvin, John: 1309-1364 yılları
arasında yaşamış bir Fra.nsız
Protestan Reformcusu.
calvities [Lat.]: açıklık, çallık, kellik.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

calx [Lat.]: 1.) derman, iyileşme, şifa, 2.) kireçtaşı, kireç.

calyx [Lat.]: çıkıntılı bölme, kesecik, torbacık.

cam: sırça, **arkası sırlı ~:**

cama [Çuv.: kama > Lat.]: 1.) kereste, tahta, 2.) yatak.

camadan [Far.]: [Giyim] kısa yelek türü.

cambazlık [Far.: cam + bâz + Türkçe: ılık: akrobatlık.

cambire [Lat.]: değiş tokuş etmek, takas yapmak.

cambium [Lat.]: değişiklik.

camera [Lat.]: 1.) kasa, mahzen, oda, 2.) gök, sema, 3.) kemer, çatı kemeri, tonoz, 4.) mezar.

camerarius hospiti [Lat.]: ?

camış: [Hayvanbilim: ?] manda, su siğiri.

cami [Arp.]: toplanma yeri. [İslam] Müslümanların ibadet, tapınma yeri.

Ezan okunan yer: minare,

minarede ezan okunan kısım:

şerefe, **vaizin vaaz verdiği yer:**

mihrap, **vaaz veren:** vaiz, **hutbe**

yeri: mimber, **namaz kıldırın:**

imam, **ezan okuyan:** müezzin.

camia [Arp.]: topluluk, zümre.

camisia [Lat.]: 1.) eski Yunan ve Romalıların kollu ve kolsuz ve dizlere dek inen gömlek veya entarisi, 2.) gömlek, mintan, tunik.

campana [Lat.]: çingirak, zil.

campio [Lat.]: gladyatör, kılıçdar, kılıç savaşçısı.

campus [Lat.]: alan, saha, tarla.

can: 1.) derman, dirlik, güç, hal, kuvvet, mecal, takat, 2.) hayat, yaşam, 3.) ahi kardeşliği, 4.) [c] bir Türk erkek adı, **~a kıyıcı:** amansız,

canalis [Lat.]: akak, dere, çay yada nehir yatağı, mecrâ.

canan [Far.: canân]: 1.) sevgili, yar, 2.) [c] sevgili anlamında bir bayan adı.

canasta [İsp.]: sepet.

canavar [Far.]: dragon, masal yarattığı, **masal ~ı:** dev, **~ düdüğü:** siren,

canbaz [Far.: can + bâz > canbâz]: akrobat,

cancellarius [Lat.]: kalem, katip, sekreter, yazman.

cancelli [Lat.]: kafes, pencere kafesi, kafese benzer arma.

cancellus [Lat.]: kafes, pencere kafesi.

cancer [Lat.]: yengeç.

candan: 1.) içten, samimi, 2.) [c] içten, samimi anlamına bay ve bayan adı.

candela [Lat.]: ışıklandırma mumu.

candere [Lat.]: 1.) parlamak, pırıldamak, 2.) yanmak, yakmak.

candidus [Lat.]: 1.) beyaz, 2.) candan, samimi.

candor [Lat.]: candanlık, içtenlik, samimiyet.

canere [Lat.]: şarkı söylemek, şakılamak.

canfes [Arp.: ?]: [Dokuma] 1.) ipekli kumaş, 2.) üçetek.

cani [Arp.: câni]: kıyan, katil.

canis [Lat.]: köpek.

canlandırma: 1.) resimlendirme, tasarı, tasavvur, 2.) animasyon, 3.) ihya.

canlı: 1.) yaşayan, 2.) aktif, dinç, diri, dirik, zinde, 3.) aktif, devinimli, faal, hareketli.

canlıcılık: animizm.

canlılar: dünyada yaşayan tüm canlı varlıklar.

canlılık: aktivite, devinim, etkinlik, faaliyet, hareket.

canna [Lat.]: kamış, şeker kamışı.

cannabis [Lat.]: kendir, kenevir.

cañón [İsp.: kanyon]: boru.

canon [Lat.]: kanun, temel kural, yasa.

cansız: cansız, cenaze, merhum, mevta, naaş, ölü, ölü beden, vefat etmiş, yaşamayan.

Cansu [can + su]: bir bayan adı.

cantare [Lat.]: şarkı söylemek, şakılamak

canterius [Lat.]: yük hayvanı.

cantina [Lat.]: şarap mahzeni.

cantus [Lat.]: şarkı.

canurcun [Halkdili]: bir tür ördek.

capanna [Lat.]: baraka, kulübe, kabin.

capare [Lat.]: almak, kavramak, kabul etmek, tutmak.

caper [Lat.]: keçi.

capere [Lat.]: muhafaza etmek, korumak, saklamak.

capiditas [Lat.]: açgözlülük, hırs, tamah.

Capitolium [Lat.]: Roma'da Jubiter Tapınağı.

capitulare [Lat.]: koşulları düzenlemek.

cappa [Lat.]: başlıklı üstlük giysi.

capsa [Lat.]: 1.) kutu, bir kutu, 2.) göğüs, sadr, sine.

captivus [Lat.]: ?

caput [Lat.]: baş, kafa, kelle.

car 1 [Far.: câr]: 1.) dört, 2.) dördüncü,

car 2 [Far.]: tehlike durumu.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

carbo [Lat.]: kömür.
carcar [Halkdili]: çalçene, çençen, lafazan, geveze.
carcer [Lat.]: dam, hapisane, kafes, tutukevi.
carcur: şarjör.
cardo [Lat.]: eksen, mihver, mil.
carduus [Lat.]: devedikeni.
carere [Lat.]: 1.) pamuğu yada yünü taramak, 2.) taramak.
caret [Lat.]: bir boşluk var, boşluk.
cargar [İsp.]: yükleme.
cari [Arp.: cry > cāri]: 1.) akıp giden, hareketli olan, 2.) geçerli, yürürlükte olan.
caricare [İtl.]: abarmak, mübalağa etmek.
caries [Lat.]: çürüme.
carina [Lat.]: gemi omurgası, mavna.
caritas [Lat.]: 1.) muhabbet, sevgi, 2.) etkileme, tesir etme, 3.) hastalık, teessür.
cariye [Arp.: cry > cāriye]: 1.) genc ve hareketli kız, [Mecazi] aftoz, gaco, halayık, kapatma, kuma, metres, nikasız kadın, odalık,
carmen [Lat.]: ?
carminare [Lat.]: temzilemek.
carnale [Lat.]: gömütyeri, mezarlık.
carnis [Lat.]: beden rengi.
caro [Lat.]: beden, ten, vücut.
carousel [İtl.: carrosa > Fra.]: dönmedolap.
carpentum [Lat.]: el arabası, atarabası.
carpere [Lat.]: almak, koparmak, koparıp toplamak, seçmek, seçip almak.
carrigere [Lat.]: yerini belirtmek.
carro [Lat.]: hızlı araba.
carrosa [İtl.]: binek arabası.
carrus [Lat.]: araba, atarabası, atlı araba.
carus [Lat.]: aziz, sevgili, samimi.
casa 1 [Çuv.: kasa > Lat.]: 1.) cadde, yol, 2.) ev.
casa 2 [Çuv.: kasa > Lat. > İtl.]: 1.) baraka, kulübe, 2.) oda.
Casanova, Giovanni: 1.) 1725-1798 yılları arasında yaşamış İtalyan serüvenci ve yazar, 2.) çapkın erkek, zampara.
caseus [Lat.]: peynir.
casino [Lat.: casa]: eğlence yada kumar oyunu amacıyla düzenlenmiş oda yada özel yapı.

Cassandra [Yun.]: 1.) Yunan Mitolojisi'nde kehanetlerine kimsenin inanmadığı Truvalı kahin, 2.) Batılı bir bayan adı.
castanea [İsp. > Lat.]: kestane.
castare [Lat.]: mahvetmek, tahrip etmek.
castigare [Lat.]: azarlamak, paylamak, tekdir etmek.
castrare [Lat.]: hadım etmek.
Castro, Fidel [İs.]: ABD'nin batısında yer alan ülke Küba'da Kmonist İhtilal yapıp, ülkeyi yöneten kişi.
castrum [Lat.]: germen, hisar, istihkam, kale.
castus [Lat.]: 1.) iffetli, lekesiz, namuslu, 2.) bozulmuş, saf, sili.
castus [Lat.]: halis, has, kusursuz, lekesiz, saf, safi, som, temiz.
casula [Lat.]: ?
casus 1 [Arp.: cāsus]: ajan, hafiye,
casus 2 [Lat.]: 1.) akıbet, hadise, olay, netice, sonuç, vaka, [casus belli]: savaş durumu, 2.) fırsat, şans, talih, tesadüf.
cata [Lat.]: ile, vasıtasıyla, üzerinden.
catafalco [Lat.: kata + ? > İtl.]: 1.) cenazenin konulduğu sedir, 2.) ayin yada tören için içinde cenazenin bulunduğu tabutun konulduğu, sedir biçiminde ağaçtan yapılmış yükselti.
catena [Lat.]: zincir.
caterpillar [Lat.: catta pilosus > Fra.: caterpillar]: 1.) güve, pervane yada kelebeğin kurtçuğu, 2.) [M] bir işmakinesi markası, [Cat]. 3.) [M] bir giyim markası, [Cat].
cathedra [Yun.: kata + hedra > Lat.]: bütük divan, oturak yada sedir.
catinus [Lat.]: çanak.
catta [Lat.]: kedi.
catta pilosus [Lat.]: tüylü kedi.
cauda [Lat.]: kuyruk.
caupo [Lat.]: esnaf, ticaret erbabı, tüccar.
causa [Lat.]: 1.) etmen, neden, sebep, 2.) illet, 3.) amaç, erek, gaye, hedef, istek, kast, kasıt, maksat.
cautio [Lat.]: ılık, ılıman.
cavea [Lat.]: 1.) içi boş yer, in, mağara, 2.) kafes.
cavilla [Lat.]: kaçamaklı yanıt.
cavlak []: tüysüz.
cavolo [İtl.]: lahanana.
cavus [Lat.]: boşluk, delik, oyun.
cayma: sözünden dönme.
caymak: sözünden dönmek.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

cazib: cak. cazip.

cazibe [Arp.]: albeni, alım, çekim.

cazip [Arp.: cāzib]: albenili, alımlı, çekici, frapan.

cebbar [Arp.]: zorba.

cebe [Moğ.]: zırh.

cebeci [Moğ. + ci]: 1.) zırh yapan, zırh işiyle uğraşan, 2.) [C] İzmit Kandıra'da bir sahil kasabası.

cebel [Arp.: ?]: dağ.

cebeli [Mog.: cebe + Tür.: li > Osm.: cebeli]: i., 1.) zırh, ? 2.) Osmanlı'da atlı asker,

Cebelitarık ¹ [Arp.: Cebel-i Tarık]: 1.) Tarık Dağı, 2.) Tarık Bin Ziyad İspanya'yı ele geçirdiğinde Akdeniz'in girişindeki bu dağa adını vermiş.

Cebelitarık ² [Arp.: Cebel-i Tarık]: 1.) Akdeniz'in girişinde ve İspanya'nın kıyısında bir İngiliz toprağı, 2.) [Gibraltar] kelimesi "Cebel-i Tarık"ın İngiliz diline girmiş biçimidir.

cebhe [Arp.]: 1.) alın, ön, ön taraf, yüz, 2.) bak. cephe.

cebir ¹ [Arp.: cbr > cebr]: 1.) külfetini arttırma, zorlaştırma, 2.) zor, zorlayış, 3.) [C] zorlu anlamına, bir erkek adı, [Zorlu].

Cebir ² [Arp.: al jabara [?] > Lat. + Yun. > B.D.: algebra]: 1.) yeniden birleştirme, yeniden bir araya getirme, 2.) El Harizmini'nin kitabı; **El Cebr ve'l Mukabele**, 3.) sayıların karşılığı olarak bazı harf ve diğer benzer biçimleri kullanarak bazı aritmetik işlemlerini, genelleştirmede kullanılan bir matematik sistemi.

cebr [Arp.: cbr]: al jabara, Cebir.

Cebrail [İbr.: ? > Arp.: ?]: bir erkek adı, [Gabriel, Gabriella].

cebren [Arp.]: zorla.

ced [Arp.]: bak. cet.

cedere [Lat.]: 1.) ermek, gitmek, 2.) hasıl etmek, mahsul vermek, oluşturmak, 3.) uymak, uyuşmak, 4.) bırakmak, devretmek, göçermek, terk etmek, 5.) bağışlamak, hediye etmek.

cedre [Arp.]: i., [Tıp] 1.) boğaza yakın salgı bezlerinin (tiroid) genişlemesiyle boğazın önyüzünün şişmesi, 2.) bir boyun hastalığı, cedre, guatr.

cedvel [Arp.]: bak. cetvel.

cefa [Arp.: cefā]: eziyet.

cehennem [Arp.]: [İslam] tamu, ~de kuyu: gayya.

cehre [Far.]: daire, dönen şey, makara, teker.

ceket [Arp.: şakk > Fra.: jaquet]: [Giyim] bir erkek üst giysisi, **erkek -i**: sako, **spor ~**: anorak.

celal [Arp.: celāl]: 1.) haşmet, ihtişam, izzet, sitayiş, parlaklık, şaşaa, 2.) gazap, hırs, hiddet, kızgınlık, öfke, şiddet, 3.) [C] hırslı anlamına bir erkek adı.

celare [Lat.]: saklamak.

celb [Arp.]: bak. celp.

celbe [Halkdili]: avcı çantası.

cèle [Yun.: skelos > Fra.: cèle]: Fransızca'da cèle; 1.) bacak, 2.) çıkıntı, uç, uçveren, uçverme anlamında bir sonek.

celebrare [Lat.]: onurlandırmak, şeref vermek.

celer [Lat.]: hızlı, süratli, tez.

celerare [Lat.]: acele etmek, acele ettirmek, hızlandırmak.

celi [Arp.]: cilalı, parlak.

celil [Arp.]: 1.) çok büyük, ulu, 2.) azim, balaban, cesim, büyük, iri, kocaman, ulu, 3.) [C] ulu anlamına bir erkek adı.

cella [Lat.]: 1.) küçük oda, 2.) mahzen, 3.) hapis yeri.

cellat [Arp.]: idamı uygulayan.

cellere [Lat.]: doğmak, ortaya çıkmak, yükselmek.

celp [Arp.: celb]: 1.) çağırma, davet etme, zorla getirme, 2.) çağrı, 3.) resmi çağrı.

celse [Arp.: cıs]: 1.) oturma, 2.) oturum.

celsius [A. Celsius]: 1.) A. Celsius; 1701-1744 yıllarında yaşamış İsveçli bir bulucu, kaşif, 2.) suyun 0 derecede donduğunu ve 100 derecede buharlaştığını gösteren düzenleyici birim, yada ölçüt, 3.) suyun donma yada buharlaşma derecesi.

cem [Arp.]: 1.) bir araya getirme, toplama, 2.) toplanma, 3.) Alevilik'te dini toplanma, 4.) [C] bir erkek adı, ~ **etmek**: bir araya getirmek, toplamak,

cemaat [Arp.]: 1.) topluluk, 2.) dini gurup.

cembalo [İtl.: cembalo]: [Müzik] bak. çembalo.

cembiye [Arp.: cenbiyye]: 1.) eğik Arap kaması, 2.) bir çeşit eğri kama.

cemil [Arp.]: 1.) çok güzel erkek, 2.) [C] güzel yada yakışıklı anlamında bir erkek adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

cemile [Arp.]: 1.) çok güzel kadın, 2.) [c] güzel kız yada kadın anlamında bir bayan adı.

cemiyet [Arp.]: topluluk, zümre, **gizli** ~: komita.

Cemiyet-i Akvam [Arp.]: 1.) Milletler Cemiyeti; 1920-1946, [League of Nations], 2.) yerini BM'e bıraktı.

cenab [Arp.: cenâb]: **bak. cenap.**

cenah [Arp.]: cihat, kıyı, kenar, leb, taraf, yan, yön.

cenahlar [Arp. + lar]: etraf, kıyılar, kenarlar, lebler, taraflar, yanlar, yönler.

cenap [Arp.: cenâb]: 1.) kat, taraf, kıyı, yan, 2.) bir saygı deyişi [Cenâb-ı Allah], 3.) [c] saygı duyulan anlamında bir erkek adı.

cenaze [Arp.]: cansız, merhum, mevta, naaş, ölü, ölü beden, vefat etmiş, yaşamayan.

cencere [Lat.]: 1.) isim defterine yazmak, listeye kaydolmak, deftere yazılmak, 2.) yargılamak.

cendere [Far.]: 1.) baskı yuvarlağı, dokumacı silindiri, 2.) mengene, pres.

cenerasyon [Lat.: genus > Fra.: generation]: göbek, kuşak, nesil.

Ceneviz [Lat.: Genau > İtl.: Genoa > Osm.: Ceneviz]: Osmanlılar için İtalya Cenova kenti.

Cenevizliler [Lat.: Genau > İtl.: Genoa > Osm.: Ceneviz ?]: Osmanlılar zamanında Bizans döneminde belli denizkenarı kaleleri ellerinde tutan İtalya Ceneviz kentinden olanlar.

ceng [Far.]: cihat, çarpışma, gaza, harp, savaş, vuruşma.

Cengiz Han: 1162-1227 yılları arasında yaşamış Moğol hükümdarı.

cenin [Arp.: cnn > cenin]: 1.) gizleme, örtme, saklama, 2.) gizli olan, örtük, saklı, 3.) [Tıp] rahimdeki çocuk, yük.

cenk [Far.: ceng [جنگ]]: 1.) çarpışma, 2.) cihat, gaza, harp, savaş, 3.) [c] buanlamda bir erkek adı, [Cihat, Savaş].

cennet [Arp.]: 1.) bahçe, etrafı çevrili yer, 2.) [İslam] öbür dünyada günahsızların gideceği kabul edilen sonsuz yaşam yeri, 3.) [c] bir bayan adı.

Cenova [Lat.: Genau > İtl.: Genoa]: 1.) İtalya'da bir kent, 2.) **bak. Ceneviz.**

Cent [Lat.: centum > İng.]: 1.) ABD para birimi Dolar'ın 100'de biri, 2.) bir şeyin aoo'de biri.

center [Yun.: kentron > İng.: center]: 1.) her bir noktaya eşit uzaklıkta olan nokta, 2.) merkez, merkezi yer.

centi [Lat.: centum > Fra.: centi]: 1.) yüz, 2.) -nın 100'de biri anlamına gelen bir önek.

centrum [Lat.]: 1.) her bir noktaya eşit uzaklıkta olan nokta, 2.) merkez, merkezi yer.

centum [Lat.]: yüz (100) sayısı.

cenub [Arp.]: **bak. cenup.**

cenup [Arp.: cnb > cenûb [جنوب]]: güney.

ceo: **bak. geo.**

cep [Arp.: ceyb]: 1.) giysilerde astardan yapılmış bölümler, göz, 2.) yolda araç yanaçma yeri, 3.) [Teknoloji] (kısaca) cep telefonu.

cepa [Lat.]: soğan.

cepçi [Arp.: ceyb > cep + çi]yankesici,

cephe [Arp.: cebhe]: 1.) bir şeyin önü, ön taraf, cephe, ön, 2.) çarpışma alanı, savaş alanı, 3.) evin yola bakan tarafı.

cepken [çepke ?]: yakasız üst giysi.

cer 1 [Arp.]: 1.) çekme, güçle çekip götürme, 2.) (güzellik) çekme, çekim.

cer 2 [Arp.]: eskilerde Üçaylar'da din öğrencilerinin para toplamak için yaptıkları bir yardımcı vazilik işi.

cer 3 [Arp.]: Arapça Dilbilgisi'nde isimlerin -in hali, sesli harf İsm'in Halleri'ni belirler.

cer 4 [Arp.]: yudumlayarak içme.

cerahet [Arp.: crh > cirehat]: 1.) kesme, yaralama, 2.) [Tıp] irin.

Cerealis [Lat.]: Eski Roma'da hububat ve tarım tanrıçası.

cerebellum [Lat.]: [Bedebbilim] beynin arkasında ve cerebrum altındaki bölüm.

cerebral palsy [Lat.]: [Bedebbilim] beyin hasarından oluşan spastik inme.

cerebrum 1 [Lat.]: beyin.

cerebrum 2 [Lat.]: [Bedebbilim] beynin üst büyük bölümü.

cereme [Arp.: cerime] 1.) ceza, yanlıştın bedeli, 2.) günah, kazara verilen zarar, vebal.

ceren: [Hayvanbilim: *Gazella dorcas*] ahu, ceylan, gazel, gazella, karaca, 2.) *ö.i.*, [c] bir bayan adı.

cereyan [Arp.: cry > cereyân]: 1.) akıp gitme, hızlı hareket etme, gızla geçip gitme, 2.) akış, akıntı, 3.) akış, eğilim, istikamet, mecra, temayül, yön, yönelim, 4.) akım, elektrik.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ceride [Arp.]: 1.) gazete, jurnal, 2.) kayıt defteri, muhasebe defteri.
ceriha [Arp.: crh >]: kesik, yara.
cerim [Arp.]: suçlu.
cerime [Arp.]: hata, kabahat, suç, yanlış.
cerire [Arp.]: hata, kötü edim, suç.
Cermen [Fra.: Germaine]: Alman, Toton, ~ **soyu**: Alman, Cerman,
cernere [Lat.]: 1.) ayırmak, elemek, kalburdan geçirmek, incelemek, soruşturmak, 2.) ayırmak, bölmek, 3.) karar vermek.
cerrah [Arp.: crh > cerrah]: 1.) yara bağlayıcı, 2.) [Tıp] ameliyat yapan doktor, operatör.
cerrahi [Arp.: cerrahî]: [Tıp] ameliyatla ilgili.
cerratanus [Lat.]: papaz malzemeleri satıcısı.
certare [Lat.]: çabalamak, çalışmak, gayret etmek, uğraşmak.
cervix [Lat.]: 1.) geyik boynuzu, 2.) geyik.
cesaret [Arp.: csr > cesâret]: 1.) bir yeri geçme, yüreklilik gösterme, 2.) cüret, yürek.
cesaretli [Arp.: csr > cesâret + li]: cüretli, yürekli.
cesaretsiz [Arp.: csr > cesâret + siz]: korkak, yüreksiz.
cesed [Arp.]: bak. **ceset**.
ceset [Arp.: cesed]: 1.) bedenle ilgili, vücuda ilişkin, 2.) naaş, ölü beden.
cesim [Arp.]: 1.) büyük, iri, ulu, 2.) değerli, önemli.
cessare [Lat.]: ara verme, dinlenmek, mola vermek.
cest [Far.]: atlama, hoplama, zıplama.
cesur [Arp.]: mert, yürekli.
cet [Arp.: cedd]: *i.*, ata, baba, dede.
cetvel [Arp.: cedvel]: 1.) sıralanmış dizelge, 2.) liste biçiminde kolon, 3.) tahta, plastik yada metalden küçük metre, 4.) sayfa çevresindeki bölüm, marj, 5.) sulama kanalı.
cev¹ [Arp.]: 1.) atmosfer, 2.) hava.
cev² [Far.]: sadece, yalnızca.
cevab [Arp.: cevâb]: bak. **cevap**.
cevad¹ [Arp.]: cömert, gönlü zengin.
cevad² [Arp.: cadde'nin çoğulu]: *ç.i.*, caddeler.
cevahir [Arp.: cevâhir, cevher'nin çoğulu]: *ç.i.*, cevherler.
cevan¹ [Arp.]: aç.
cevan² [Far.]: bak. **civan**.
cevap [Arp.: cvb > cevâb [جواب]]: *i.*, yanıt.

cevat [Arp.: cevad]: 1.) *s.*, cömert, 2.) [C] *ö.i.*, bu anlamda bir erkek adı.
cevaz [Arp.: ?]: 1.) izin verilen, kanuni, yasal, 2.) fizilite, olabilirlik.
cevd [Arp.: ?]: *i.*, bol bol yağmur.
cevdet [Arp.: cevd]: 1.) *i.*, iyilik, üstünlük, 2.) *i.*, cömertlik, gönül zenginliği, 3.) *ö.i.*, [C] bir erkek adı.
cevher [Arp.: ?]: 1.) değerli madde, 2.) değerli, kıymetli kişi, 3.) kök, öz, töz, 4.) *ö.i.*, [C] değer anlamına bir erkek adı, [Değer].
ceviz [Arp.: ceviz]: *i.*, koz, [Cevizli, Cevizlibağ], ~ **içi**: çiçe, ~ **kabuğu** **lekese**: tetir, ~ **kabuğu**: kapçık,
cevizhelva: kozhelva, nugat.
Cevza [Arp.]: İkizler Burcu, [Gemini].
ceyb [Arp.]: 1.) iki meme arası, sine, 2.) [Bedebilim] boşluk, beyinde kara kan kanalı, içinde irin toplanan boşluk, sinüs, 3.) [Matematik] sinüs, 4.) elsize ucu, gömleğin baş bölümü, 5.) bölme, cep.
ceyda [Arp.]: 1.) *s.*, uzun boyunlu (kadın, kız), 2.) *ö.i.*, [C] bir bayan adı.
Ceyhun [?]: 1.) *ö.i.*, Ceyhun Nehri, 2.) *ö.i.*, bir erkek adı.
Ceyhun Nehri [Amu Derya, Oxus]: ?
ceylan [Arp.: ceylan]: 1.) [Hayvanbilim: *Gazella dorcas*] ahu, gazel, gazella, karaca, 2.) *ö.i.*, [C] bir bayan adı.
ceyş [Arp.]: asker, ordu, hareket ordusu.
ceza [Arp.]: [Hukuk] bir suçun bedeli.
cezaevi [Arp.: ceza + Tür.: evi]: [Hukuk] dam, hapishane, kafes, tutukevi, ~ **güvenlik elemanı**: gardiyan,
Cezair¹ [Arp.: eczire'nin çoğulu]: 1.) *ç.i.*, adalar, 2.) *ö.i.*, Batı Afrika'da, Akdeniz'e komşu bir Arap ülkesi, [Algier].
cezair¹ [Arp.: eczire'nin çoğulu]: *ç.i.*, adalar.
cezbe [Arp.]: aşırı coşku.
cezire [Arp.]: [Evrenbilim] denizde ada.
cezm [Arp.]: 1.) Arapça yazımda sessiz harfler üzerine konula işaret, sesli harfin izlediğini gösteriri, 2.) Arap Dilbilgisi'nde sessiz bir harften sonra sesli harfi olmayan kelime, 3.) kesin karar, 4.) biçme, kesme.
cezmi [Arp.: cezmî]: 1.) ? 2.) [C] bir erkek adı.
cezve [Arp.: ?]: kahve pişirme kabı.
chainein [Lat.]: yutkunmak.
chalix [Yun.: ?]: taş.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

chamai [Yun.: ?]: arz, karatoprak, toprak, yer.
chamai [Yun.: ?]: yerde olan, yerde giden.
chaos [Yun.: ?]: 1.) feza, uzay, 2.) kargaşa.
charattein [Yun.: ?]: hakketmek, kabartma yapmak, kazımak, kalemle işlemek.
charisma [Yun.: ?]: iyilik, cazibe, çekicilik.
chartes [Yun.: ?]: defter yaprağı.
chasma [Yun.: ?]: toprakta çatlak, kırık yada yarık.
che [Rus.]: Rus Abecesi'nin 23. harfi, [Ч, ч].
cheein [Arp.: alşemi > alchemy > Yun.: cheein: ?]: damlatmak, damıtmak, dökmek, imbikten geçirmek, sıvı yada suyu bir kaba dökmek.
chef [Fra.]: 1.) baş, önder, 2.) başaşçı.
cheir [Yun.: ?]: el.
chele [Yun.: ?]: pati, pençe.
chelidon [Yun.: ?]: kutsama, takdis.
chemo [Arp.: alşemi > alchemy > Yun.: cheein > Fra.: alchemist > chemist > chemistrie]: Batı Dilleri'nde chemo-; 1.) kimyaevi, kimyasal, 2.) ilaç, ilaçla anlamına gelen bir önek.
Chi¹ [Yun.: [Ξ, ξ]]: **bak. Hi**.
Chi² [? > Yun.: [χεί - χί & χί]]: 1.) Yunan Abecesi'nin 19. harfi, [Χ, χ], 2.) **K^h** yada **Chi** harfi Rumca'dan Türkçe'ye geçişte çoğunlukla (a)H olarak okunmuştur; [χτανόδι: (a)htapot], ama Batı Dilleri'nde ise **K^h** harfi olarak okunur; [χτανόδι: oktopus].
chilioi [Yun.: ?]: bin.
chimaira [Yun.: ?]: keçi.
chinche [İsp.]: tahtakurusu.
chloros [Yun.: ?]: 1.) yeşil, yeşil renkli, yeşilimsi sarı, 2.) soluk yeşil, uçuk yeşil.
chole [Yun.: ?]: 1.) öd, safra, 2.) aksilik, bela, huysuzluk, terslik.
chorda [Lat.]: bağ, ip.
chorde [Yun.: chordē: ?]: bağ, ip.
choreia [Yun.]: dans, raks.
chorein [Yun.: ?]: çekilmek, geriye çekilmek, köşesine çekilmek.
choros [Yun.: ?]: beraber, hepberlitede.
chrisma [Yun.: ?]: yağ.
Christ [Yun.: kristhos > Hristo > B.D. > Fra.: Christ]: Hristiyanlarca Mesih olarak kabul edilen Nasıralı İsa, Hz. İsa.

Christmas [Yun.: kristhos [?] > Hristo [?] > İng.: Christ Mass > Christmas]: Hz. İsa'nın doğumunu kutlamak için Hristiyan Dünyası'nda 25 Aralık'ta tekrarlanan kutlama zamanı, [Noel].
chroma [Yun.: ?]: renk.
chrome [Yun.: chroma [?] > Fra.: chrome]: Yunanca'da -chrome; 1.) renk yada renk veren madde, 2.) kromyum anlamına gelen bir önek.
chromo [Yun.: chroma [?] > Fra.: chromo]: Yunanca ve Batı Dilleri'nde chromo; renk yada boya maddesi anlamına gelen bir önek.
chronika [Yun.: ?]: 1.) vakayiname, tarihi olaylar, 2.) tarihi olayları tarihi sırasıyla kaydetme.
chronos [Yun.: chronos [?] > B.D.: chrono]: Yunanca ve Batı Dilleri'nde chrono; dönem, evre, vakit yada zaman anlamı yükleyen bir önek.
chronos [Yun.: ?]: dönem, evre, vakit, zaman.
chrysalis [Yun.: ?]: koza.
chryssos [Yun.: ?]: 1.) altın, 2.) altın gibi, altın sarısı.
cida [Mog.]: Moğol mızrağı.
cilk: bozularak kokmuş.
cimbız [Rum.: tsimpidaki > tsimpida [τσιμπιδάκι] > Tür.]: [Makyaj] bir makyaj malzemesi, çift.
cirdaval [Halkdili]: uzun çirit değneği.
Civa¹ [Far.: civa & Lat.: hydrargyrum: Hg]: 1.) sıvı civa, sulu civa, 2.) [Kimya] ağır, gümüş beyazı renkte, metalik bir element, [Mercury, Quiksilver], 3.) termometrelerde kullanılan madde.
civata [İtl.: chivarda]: [Teknik] somunlu yivli demir parça.
cız: çocuk dilinde ateş.
ci [İtl.]: İtalyan Abecesi'nin 7. harfi, [G, g].
cibavet [Arp. > Osm.]: 1.) ? 2.) Osmanlı'da dini bir vakit için kira tahsilatı, 3.) Osmanlı'da vergi salma ve vergi toplama.
cibayet [Arp. > Osm.]: **bak. cibavet**.
cibre [Rum.: tsiboyro[τσινουρο]]: 1.) ? 2.) meyve posası.
cicada [Lat.]: [Hayvanbilim: Cicadis] 1.) şeffaf kanatlı, büyük karasineğe benzeyen ötücü bir böcek, 2.) ağustosböceği.
cicatrix [Lat.]: [Tıp] yaraların iyileşmesi işlevinde oluşan elyafli doku.
cicer [Lat.]: bezelye.
cici: çiti piti, minyon, sevimli, şirin.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Cide ¹ [?]: Kastamonu'ya bağlı bir ilçe.
cide ² [Lat.]: leş.
cide ³ [Lat.: caedere]: Fransızca'da – cide; ^{1.} öldürücü, ^{2.} öldüren anlamına gelen bir sonek.
ciere [Lat.]: bağırarak, çağırarak, seslenmek, haber vermek, hitap etmek, isimlendirmek.
cigar [İsp.]: tütün yapraklarının sıkı biçimde yuvarlanmasıyla yapılan iri bir puro türü.
ciger [Far.]: ^{1.} ciğer, ^{2.} bir şeyin ortası, ^{3.} cesaret, yürek.
ciğer [Far.]: ^{1.} [Bedenbilim] nefes alma organı, ^{2.} küçük ve büyükbaş hayvanlarının sakatlığı, ^{3.} kalp, yürek, ^{4.} etkilenme, ^{5.} birisinin çocuğu, ^{6.} sevgili, yar..
ciğerpare [Far.: ciger + päre > cigerpäre]: çok sevilen kimse.
cihad: bak. cihat.
cihan [Far.]: ^{1.} dünya, evren, ^{2.} herkes, tüm dünya, tüm evren, ^{3.} ö.i., [C] bu anlamda bir bayan adı.
cihangir ¹ [Far.: cihan + gir > cihangir]: ^{1.} dünya hakimi, ^{2.} ö.i., [C] bir Fars ve Türk erkek adı.
Cihangir ² [Far.: cihan + gir > cihangir]: ^{1.} s., dünya hakimi, ^{2.} ö.i., İstanbul'da bir semt.
cihat [Arp.: cihad]: ^{1.} dini savaş, kutsal savaş, ^{2.} dini mücadele, ^{3.} cenk, gaza, harp, kavga, savaş, ^{4.} ö.i., [C] bu anlamda bir erkek adı, [Cenk, Savaş].
cihaz [Arp.]: alet, aparey, aygıt.
cihet [Arp.]: ^{1.} cenah, cihet, kıyı, kenar, leğ, taraf, yan, yön, ^{2.} rah, reh, sefer, sırat, tarik, yol.
cik: Türkçe'de küçük, minik anlamı yükleyen bir sonek, [Kestane**cik**, Minicik].
cikcik: ^{1.} kuş sesi, ^{2.} kuş yavrusu, ^{3.} beyaz kum midyesi, ^{4.} [Mecazi] acemi, çömez, yeni.
cila [Arp.: cilâ]: parlaklık, bir tür ~: lak, laka, saykal.
cilalı [Arp.: cilâ + lı]: celi, parlak.
cilban [Arp.]: [Bitkibilim: *Lathyrus sativus*] küçük taneli fasulye.
cilbent [Far.: cildband]: klasör, sıralaç.
cild [Arp.]: bak. cild.
cildband [Far.]: bak. cilbent.
cildger [Arp.: cild + Far.: ger > Far.: cildger.]: ciltçi, kitaplara kapak yapan.

cilet [İng.: Gillette]: ^{1.} bir marka: Gillette, ^{2.} tıraş bıçağı.
cilt [Arp.: cild]: ^{1.} [Bedenbilim] deri, derm, ten, ^{2.} deriden kitap dış kabı.
cilve ¹ [Arp.]: eda, işve, naz.
cilve ² [Arp.]: ^{1.} şöhretin açıklanması, ^{2.} [Mistik] Allah'ın kendisini biçimlerde göstermesi, ortaya çıkarması, tecelli.
cima ¹ [Arp.]: cinsel ilişki.
cima ² [İtl.]: halat, kalın ip.
cimdallı: [Giyim] bir tür oyun.
cimex [Lat.]: böcek.
cimnastik [Yun.: gymnos + ikos > gymnastikós [?] > Fra.: gymnastique]: ^{1.} beden eğitimi, ^{2.} kasları geliştirmek ve eğitmek için yapılan bedensel hareketler.
cimnazyum [Yun.: gymnos [?] > Fra.: gymnasium]: fiziksel eksersiz ve spor için gereçlerle donatılmış bir oda yada kapalı alan.
cimri: bitli, ekti, elisiki, hasis, kısmık, kibritçi, mihsiciti, nekes, pinti, sıkı, varyemez.
cin: ^{1.} [Arp.: جنّ] varsayımsal varlık, ecinni, ^{2.} [Mecazi] hin, kurnaz.
cinai [Arp.: cinâyi]: cinayetle ilgili.
cinayet [Arp.]: adam öldürme, ~ ile ilgili: cinai.
cinctura [Lat.]: kayış, kemer.
cingulum [Lat.]: kemer, korse, kuşak.
cindar [Arp.: جنّ + Far.: dâr [?] > Far.: cindâr [?]]: ^{1.} cinlerle uğraşan, ^{2.} cinci.
cins [Arp.]: ^{1.} çeşit, nev, nevi, tip, tür, ^{2.} cinsiyet, eşey, ^{3.} [Dilbilgisi] cins, tür [Gender], ^{4.} aile, ırk, soy, sop, ^{5.} iyi ırkla ilintili.
cinsel [Arp.: cins + Tür.: el > Tür.: cinsel]: [Yaşambilim] seksüel, eşeyssel, **yasadışı ~ ilişki:** zina, cinsel ~ **güçsüzlük:** ananet, kısırlık.
cinsiyet [Arp.]: [Yaşambilim] eşey, seks.
cip [ABD, Jeep]: ufak motorolu taşıt.
cipher [Arp.: sıfır > Lat.: cipher > B.D. > Fra.: cipher]: ^{1.} boşluk, yokluk, ^{2.} sıfır göstergesi, 0.
cips [İng.: chips]: patates kızartması.
ciranta [İtl.: giranta]: [Ticaret] senedi ciro eden.
circa ¹ [Lat.]: yakın, yaklaşık.
circa ² [Lat.]: Batı Dilleri ve Fransızca'da circa; yaklaşık bir zamanı göstermek için kullanılır.
circulari [Lat.]: bir daire, yuvarlak oluşturmak.
circum ¹ [Lat.]: çevre, çevresi, çevresinden.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

circum ² [Lat.]: Batı Dilleri ve Fransızca'da **circum-**; çevre, çevresi, çevresinden anlamına gelen bir önek.
circus [Lat.]: ^{1.)} bir daire, bir yuvarlak, ^{2.)} eski Roma'da amfityatro.
ciro [Lat.: **gyrus** > İtl.: **giro**]: [Ticaret] ^{1.)} alım satım toplamı, ^{2.)} kaşe ve imza atma, onaylama,
cirrus ¹ [Lat.]: bukle bukle, lüle lüle, kıvrıl kıvrıl, kıvrım kıvrım.
cirrus ² [Lat. > Fra.]: [Evrenbilim] bulutların pamuk öbeği biçiminde bir araya toplanması.
cista [Lat.]: ^{1.)} göğüs, sadr, sine, ^{2.)} göğüs kafesi.
citare [Lat.]: çağırarak, çağirtmek, emirle davet etmek.
citra [Halkdili]: benekli, noktalı.
citrus [Lat.]: ^{1.)} turunçgillerden herhangi birisi, ^{2.)} limon.
civa [Far.: civa]: **bak. civa**.
civan [Far.: cevan²]: ^{1.)} delikanlı, genç, ^{2.)} [c] genç, delikanlı anlamına bir erkek adı.
civanmert [Far.: cevan + merd > Osm.: civanmerd]: ^{1.)} genç yiğit, ^{2.)} böke, cesur, kahraman, korkusuz, kostak, şampiyon, yiğit.
civar [Arp.]: havalı, mahal, yöre.
civic [Lat.]: ^{1.)} kente yada şehre ait, ^{2.)} vatandaşlıkla ilgili, ^{3.)} gelişmiş, medeni, uygar.
civis [Lat.]: ^{1.)} kentli, şehirli, ^{2.)} vatandaş.
civitas [Lat.]: kent, şehir.
cizvit [Fra.: Jesuit > Osm.: cizvit]: ^{1.)} 1534 yılında İspanyol Ignatius Loyola tarafından kurulan İsa Cemiyeti tarikatının üyesi, ^{2.)} düzenbaz, entrikacı.
cizye [Arp.: czy]: ^{1.)} bedelini ödeme, ^{2.)} haraç, kurtulmalık vergisi, ^{3.)} baş vergisi, kelle vergisi, ^{4.)} Osmanlı'da reayadan, adambaşına eşit olarak alınan bir vergi.
clam [Lat.]: gizli, saklı.
clamare [Lat.]: bağırarak, haykırmak.
clarus [Lat.]: açık, bariz, berrak.
classis [Lat.]: insan öbeği.
claudere [Lat.]: gizlemek, kapatmak, üstünü örtmek, saklamak.
claustrum [Lat.]: kapalı alan.
clavis [Lat.]: açar, açkı, anahtar.
clavus [Lat.]: çivi, mih.
clemens [Lat.]: nazik, yumuşak.
cliens [Lat. Çoğul]: izleyenler, takipçiler, inanırlar.

clinare [Lat.]: bükmek, eğmek.
clivus [Lat.]: ^{1.)} eğim, ^{2.)} tepe, yükselti.
clocca [Lat.]: çan.
co [Lat.]: beraber, hep birlikte.
coacticare [Lat.]: biriktirmek, depo etmek, yığmak.
cobra [Por.]: Asya ve afrika kökenli çok zehirli bir yılan.
cock [İng.]: horoz.
coco ¹ [Yun.: kokkos [?] > Fra.: coco]: hindistancevizi ağacı ve meyvesi.
coco ² [Lat.]: kabuk, deniz kabuğu.
codex ¹ [Tür. & Gag.: kütük > Lat.]: ağaç tablet.
codex ² [Tür. & Gag.: kütük > Lat.]: ^{1.)} klasik bir metin için elkitapçığı, ^{2.)} etik ilkelere ait elkitapçığı, ^{3.)} ilaçların formüllerini gösteren resmî kitap.
cognescere [Lat.]: bilmek, tanımak.
cognitus [Lat.]: aşına, bildik, tanıdık.
coğ [Yun.: ge [γε]]: **bak. geo**.
Coğrafya [Yun.: ge + graphein > geographia [γεωγραφία] > Fra.: géographie]: ^{1.)} yerkürenin yüzeyi, kıtaları, iklimleri, bitkileri, hayvanları ve kaynaklarıyla ilgilinenen bir bilim dalı, ^{2.)} Dünyabilgisi.
coğrafyacı [Yun.: ge + graphein > γεωγραφία] > Fra.: géographie + ci]: coğrafyayla uğraşan, coğrafya uzmanı yada öğretmeni.
cohors [Lat.]: ^{1.)} çevirme, kapamak, kuşatma, çevresi kapatılmış şey, ^{2.)} maiyet.
cola [Güney Afrika adı]: ^{1.)} tanelerinden alkolsüz içecek ve ilaç yapılan bir tür ağaç, ^{2.)} bu öze kokulandırılmış karbonhidratlı bir içecek türü, [CocaCola, PesiCola].
colaphus [Lat.]: yumruk.
colere [Lat.]: ^{1.)} tarlayı ekip biçmek, yetiştirmek, ^{2.)} başka birisini kendisine bağlamak.
colitis [Lat.: colon + Yun.: itis [ιτιδα] > Fra.: colitis]: [Bedenbilim] ^{1.)} kalın bağırsağın iltihaplanması, ^{2.)} kolit.
collequium [Lat.: com + loqui]: ^{1.)} bir konu hakkında düzenlenmiş konferans yada seminer, ^{2.)} ayrıntılı bilgi.
colleseum [Lat.]: büyük bir stadyum.
colligere [Lat.]: bir araya getirmek, biriktirmek, toplamak.
collum [Lat.]: boynun arkası, ense.
colossus [Yun.: ?]: heyula, iri, kocaman.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

colum [Lat.]: 1.) süzgeç, 2.) geren şey yakan kişi.
columbinus [Lat.]: üveğe benzer, üveğe benzeyen.
columna [Lat.]: büyük direk.
com [Lat.: cum]: Batı Dilleri ve Fransızca'da com-; 1.) ile, birlikte anlamına gelen bir sonek, 2.) bir noktaya toplanmış, yoğun.
comes [Lat.]: 1.) adet, sayı, miktar, 2.) yoldaş, yolarkadaşı.
comes stabuli [Lat.]: at sayısı.
comis [Lat.]: kibar, nazik.
comitatus [Lat.]: bir kontun yargılama hakkı.
commercium [Yun.: kommercion: ?]: alışveriş, ticaret.
commodare [Lat.]: münasip biçime sokmak, uygun hale getirmek.
communicare [Lat.]: karşılıklı bilgilenmek yada bilgilendirmek, haberleşmek, iletişim kurmak.
communiqué [Fra.]: 1.) resmi devlet iletişimi, haberleşmesi, 2.) resmi bildiri, resmi bildirim, resmi tebliğ.
complex [Lat.]: bak. kompleks.
computare [Lat.: com + putare]: saymak, hesaplamak.
comunis [Lat.]: genel, umumi.
concilium [Lat.]: danışma, fikir almak, tartışma.
condere [Lat.]: gizlemek, saklamak.
conere [Lat.]: ötmek, şarkı söylemek, şakılamak.
conficere [Lat.]: hazırlamak.
congenilus [Lat.]: ile doğan, ile dünyaya gelen.
congruere [Lat.]: aynı düşüncede olmak, hemfikir olmak, mutabık kalmak, zulaşmak.
conivere [Lat.]: göz kırpmak, işaret etmek, işmar etmek.
considerare [Lat.]: gözlemek, izlemek.
Constantine [Lat.]: [İ.S. 280-377] Roma İmparatorluğu'nun [İ.S. 306-377] ilk Hıristiyan imparatoru.
Constantinople [Yun.: Constantine + polis [?]]: 1.) Konstantin'in kenti, Konstantinkent, 2.) Doğu Roma İmparatorluğu'nun [Bizans] başkenti, 3.) İstanbul'un Bizans zamanındaki adı.
consternare [Lat.]: dehşete düşürmek, korkutmak, ürkütmek.
consuere [Lat.]: dikiş dikmek, iğneyle ilmik atmak.

consuetudo [Lat.]: adet, alışkanlık, gelenek, itiyat.
consulere [Lat.]: düşünmek, düşünüp taşınmak, kafa yormak, kafa patlatmak, mütalaa etmek, ölçüp biçmek, , tartmak, üzerinde durmak.
continentia [Lat.]: 1.) davranış, hal, tavır, 2.) ilgi, irtibat, 3.) mahsül, ürün.
continuare [Lat.]: buluşmak, birleşmek, katılmak, birleştirmek, bağlamak.
contra ¹ [Lat.]: karşı, muhalif.
contra ² [Lat.]: Batı Dilleri ve Fransızca'da contra-; karşı, ters, karşı çıkan, bir şeye muhalefet eden anlamında bir önek.
contrapunto [Lat.]: 1.) karşı uç, karşı taraf, 2.) karşı görüş.
contrarotulus [Lat.]: kayıt.
contrata [Lat.]: alan, bölge, saha.
contropare [Lat.]: karşılaştırmak, mukayese etmek.
contumax [Lat.]: 1.) dikbaşlı, dik kafalı, direngen, inatçı, serkeş, 2.) azimli, çetin, dirençli, sebatkar.
contumelia [Lat.]: 1.) kötüye kullanma, suiistimal, kötü muamele, 2.) fesat, zarar.
conversari [Lat.]: ile birlikte yaşamak.
converse [Lat.]: 1.) tersine çevrilmiş, ters, 2.) [c] bilinen bir Amerikan kes türü, bez ayakkabı tescilli markası.
cookie [Dan.: kock > İng.]: 1.) kurabiye, pasta, 2.) [internet] kullanıcının bilgisayarına yerleştirilen, sayfaların tekrar kullanımında kendiliğinden çalışan ufak programcıklar.
coperas [Lat.: aqua cuprosa]: [kimya] boya ve mürekkep üretiminde kullanılan yeşil demir süfat.
Copernicus, Nicolaus: 1473-1543 yılları arasında yaşamış Polonyalı gökbilimci.
copia [Lat.]: bol, çok, fazla, mebzul.
copula [Lat.]: bağ.
Copy right [İng.]: bir düşün, yazın yada sanat eserinin basım, yayın yada satışının devredilmeyen yasal hakkı.
coquere [Lat.]: pişirmek.
cor [Lat.]: 1.) kalp, 2.) yürek.
corium [Lat.]: deri, ten.
cornu [Lat.]: boynuz.
corolla [Lat.: corona]: çiçeklerin taç yaprakları, taçyaprak.
corona [Lat.]: 1.) çember, daire biçimli, halka, 2.) taç.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

corps [Lat.: **corpus** > Fra.: **corps**]: 1.) bir araya gelmiş toplu güç, güç, 2.) topluluk, 3.) [Askeri] kıta, 4.) [Askeri] müfreze.

corpus [Lat.]: 1.) külliyyet, mecmua, 2.) beden, vücut, 3.) esas.

Corpus christi [Lat., Din]: 1.) [Din] Hıristiyanlıkta Hz. İsa'nın bedeni, 2.) bir yer adı.

corpus delicti [Lat., Hukuk]: asıl ve elle tutulabilir kanıt.

corpus juris [Lat.: **corpus iuris**]: [Hukuk] kanun külliyyatı.

corpuscule [Lat.]: 1.) küçük bütünler, küçük bedenler, 2.) **bak. korpüskül.**

cors [Lat.]: mahkeme.

corso [İt.]: **corso**: akın, hücum, saldırı.

cortex [Lat.]: ağaç kabuğu.

coruscus [Lat.]: tireyen, titrek.

corvus [Lat.]: 1.) kuzgun, 2.) simsaiyah renk.

costa [Lat.]: 1.) ege, kaburga kemiği, 2.) deniz kenarı, kenar, kıyı, sahil.

Costa Rica [İsp.]: 1.) Rica'nın sahili, Rica Sahilleri, 2.) Orta Amerik'da bir ada ülke.

coşku: arzu, istek, şevk, **aşırı** ~: cezbe.

coşkulu: arzuluk, ateşli, istekli, şevkli.

coşkun: 1.) ateşin, ateşli, dirik, 2.) [şiiir] lirik, 3.) [c] ateşli ve dirik anlamına erkek adı, [**Şevki**].

cota [Lat.]: tunik.

coulomb [C.A.Coulomb]: 1.) 1736-1806 yılları arasında yaşamış bir Fransız fizikçisi, 2.) bir saniyede bir noktadan geçen elektron sayısının $6,25 \times 10^{18}$ denk olduğu bir elektrik yükleme birimi.

coupè: **bak. kupe.**

couper [Fra.]: kesmek.

coxinum [Lat.]: yastık.

cöhce [?]: ?

cömerd [Far.: **civanmerd**]: **bak. cömert.**

cömert [Far.: **civanmerd** > Osm.: **cömert**]: 1.) korkusuz, mert, yürekli, 2.) bol bol veren, eli açık, selek.

cönk ¹ : *i*, saz ozanlarının, kendi yada başka ozanların şiirlerini derledikleri, uzunlamasına açılan, deri kapaklı defter, siğirdili.

cönk ² [Mal.]: *i*, büyük yelkenli.

cracy: **bak. ratie.**

crampè [Fra.]: burkulmuş, bükülmüş.

crassus [Lat.]: 1.) kaba, kalın, 2.) semiz, şişmen, tombul, yağlı, 3.) hayvansal yağ, yağ.

crate [Yun.: **kratos** [?] > Fra.: **crate**]: Fransızca'da **-crate**; **üyesi** yada **destekçi** anlamına gelen bir sonek [democrate: demokrasi yanlısı].

craticula [Lat.]: ızgara, ızgara benzeri.

cratis [Lat.]: 1.) heybe, kıldan torba, 2.) sepet işi, sepet örgüsü.

crayon [Lat.: **creta** > Fra.]: 1.) kalem, 2.) renkli, her türden boya kalemi.

creare [Lat.]: neden olmak, sebep olmak, yol açmak.

creatura [Lat.]: yaşayan varlık, insan yada hayvan.

credere [Lat.]: iman etmek, inanmak.

credo [Lat.: **credere**]: 1.) inanıyorum, 2.) [Hıristiyanlık] akide, amentü, iman, inanma.

cremare [Lat.]: yanmak.

crena [Lat.]: çentik, kertik, yiv.

crepare [Lat.]: 1.) gıcırdamak, takırdamak, tıngırdamak, 2.) zayıf düşmek, yıkılmak.

crescere [Lat.]: büyümek, gelişmek.

creta [Lat.]: tebeşir.

criemen [Lat.]: akın, hücum, saldırı.

crimen [Lat.]: hücum etmek, saldırmak.

crispus [Lat.]: bukledi, kıvrımlı, lüleli.

crista [Lat.]: ensedeki tüy, yele.

crucibulum [Lat.]: 1.) lamba, 2.) maden eritme kabı, pota.

crudus [Lat.]: ham, işlenmemiş.

crusta [Lat.]: ekmek kabuğu, pişmiş kabuk.

crux [Lat.]: 1.) döryol, dörtyol ağzı, 2.) dört uçlu, 3.) haç.

crypta [Lat.]: 1.) in, mağara, 2.) dehliz, mahzen.

cubare [Lat.]: yatmak.

cubitum [Lat.]: eski Roma'da kullanılan 18-22 inç arası bir uzunluk ölçüsü.

cucumis [Lat.]: cacık, hıyar.

cucurbita [Lat.]: su kabağı.

cuk: Türkçe'de **küçük**, **minik** anlamı yükleyen bir sonek, [Limoncuk, Minicik].

cukka [Halkdili]: hayvan memesi.

culcita [Lat.]: yorgan.

culcita puncta [Lat.]: işli yorgan.

culmen [Lat.]: doruk, zirve.

culpa [Lat.]: eksik, gedik, hata, kusur, özür.

culter [Lat.]: bıçak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

cultura [Lat.]: ekip biçmek, işlemek, tarlayı ekmek.
cultus [Lat.]: 1.) endişe, gaile, merak, 2.) dikkat, ihtimama, 3.) koruma, tedbir, önlem, 4.) sıkıntı, üzüntü.
Cuma ¹ [Arp.: cum'a]: 1.) toplanma, toplanma günü, 2.) haftanın beşinci günü, 3.) [c] bir erkek adı.
Cuma ² [Arp.: cum'a]: **bak. Cuma Namazı.**
Cuma Namazı: 1.) **bak. Cuma**², 2.) Cuma günleri kılanan ve vacip olan toplu namaz.
Cumartesi [Arp.: cum'a + ertesi]: haftanın altıncı günü.
cumhur [Arp.]: 1.) ahali, halk, kalabalık, topluluk, 2.) [c] bir erkek adı.
cumhurbaşkanı [Arp. + başkan]: reisicumhur.
cumhuriyet [Arp.]: halkın yönetimi, [republic].
cumhuriyetperver [Arp.: cumhuriyet + Far.: perver > Far.: cumhuriyetperver]: cumhuriyet sever, cumhuriyet taraftarı.
cumulare [Lat.]: birikmek, istiflemek, tepe yapmak, yığmak, yığılmak.
cumulus [Lat.]: öbek, yığın.
cunda [İtl.: zonta]: [Denizcilik] seren yada bumbanın ucu.
cuneus [Lat.]: çivi, kama, kısı, takoz.
cunta [Lat.: jungere > İsp.]: **bak. junta.**
cupa [Lat.]: koç, koç başı, tos.
cupiscere [Lat.]: arzu etmek, istemek.
cuprosa [Lat.]: bakır, bakraç.
cura ¹ [ÖzTür.]: 1.) [Müzik] bağlama, tambur, 2.) [Halkdili] küçük atmaca kuşu, 3.) [Halkdili] gelişmemiş, ufak tefek.
cura ² [Çuv.: kural > Lat.]: 1.) koruma, muhafaza, 2.) bakma, ihtimam gösterme, ilgilenme, özen, özen gösterme.
curare [Çuv.: kural > Lat.: cura]: bakmak, ihtimam göstermek, ilgilenmek, özen göstermek.
Curie, Marie: [Fra.]: 1867-1934 yılları arasında Fransa'da yaşamış Polonya asıllı bir kimya bilim insanı.
currere [Lat.]: koşmak.
curriculum [Lat.]: yarışma kursu.
cursor ¹ [Lat.]: 1.) koşucu, 2.) [Bilgisayar] imleç.
cursor ² [Lat.]: [Bilgisayar] imleç.
cursor [Lat.]: 1.) akış, cihet, istikamet, yön, 2.) gidiş, izlenecek yol, rota, yol.
curtus [Lat.]: kısa.

curvus [Lat.]: bent, dirsek, eğim, köşe.
cuspis [Lat.]: keskin uçlu.
custos [Lat.]: bekçi, koruyucu, muhafız.
cuticula [Lat.]: deri.
cübbe [Arp.: cbb]: **bak. cüppe.**
cübile [Lat.: jubilium > Fra.: jubilet]: 1.) kutlama, 2.) profesyonel meslekten eğlenceli kutlama töreniyle ayrılma.
cüce: 1.) boyu kısa, 2.) [Bitki] bodur, kısa boylu.
cümbüş [Rum.: symposio [συμπόσιο] > tsimpoysi [τσιμπούσι] > Fars.: cunbis > Tür.]: 1.) [Müzik] bir müzik gereci, 2.) içkili sazlı eğlence.
cümle [Arp.: ? > [جملة]]: 1.) hepsi, 2.) [Dilbilgisi] tümce, ~ **bilgisi:** sentaks.
cüneyd [Arp.]: **bak. cüneyt.**
cüneyt [Arp.: cüneyd]: 1.) 2.) [c] bir Müslüman ve Türk erkek adı.
cüppe [Arp.: cbb > cübbe]: 1.) kolsuz uzun erkek giysisi, 2.) hukukçu, imam, profesör ve yargıç giysisi.
cüret [Arp.: cra > cür'et]: 1.) korkusuz olma, yürekli olma, 2.) cesaret, yürek.
cüretkar [Arp.: cra > cür'et + Far.: kâr > Far.: cür'etkâr]: 1.) korkmama, yılmama, 2.) atak, yürekli.
cüz [Arp.]: 1.) **bölüm, kısım**, 2.) Kuran'ın 1/13 bölümü, ayrı ciltlenmiş Kuran, 3.) kitap yada kitapçığın ayrı basılmış sürümü, fasikül, 4.) [Fizik] atom, 5.) [Geometri] derece, 6.) [Metrik] ayak, 7.) [Mistik] tüm evrenin ayrılmaz parçası.
cüzam [Arp.]: [Tıp] cüzam, lepra.
cüzi [Arp.: cüz'i]: 1.) az bir şey, önemsiz bir miktar, 2.) bireysel, evrensel olmayan, genel olmayan, 3.) kısmi, tikel.
Cüzamlı [Arp. + lı]: [Tıp] alaten.
cyan [Yun.: kyan (?)] : Fransızca'da **cyan-**; koyu mavi, lacivert anlamında bir önek.
cyano [Yun.: kyano (?)] : Fransızca'da **cyano-**; koyu mavi, lacivert anlamında bir önek.
cyclo [Yun.: kyklos [κυκλός]]: daire yada teker anlamına gelen bir önek.
===== Ç =====
Ç ¹ : Türk Abecesi'nde 4. harf.
Ç ² : [τσε: tse]; Yunan Abecesi'nde Türkçe [ç, ç] harfinin yazılışı.
çaba: 1.) efor, gayret, 2.) mücadele, savaşım.

çabalama: gayret etme.
çabalamak: gayret etmek.
çabucak: acilen, hemen, tez elden.
çabuk: acele, acul, alaminüt, ivedi, süratle, tez.
çaça [Rum.: *tsa* [τσα] & *theia* [θεία] > İtl.: *zia* > Bul.: *tsitsa* > Osm.: ?]: 1.) genelevlerde yardımcı kadın, 2.) [Denizcilik] eski gemici.
çaçaron [İtl.: *chiachierone*]: çenesi düşük, çok konuşan, geveze.
çadır [Far.: *çader*]: 1.) tende, kalın kumaştan, korugan, 2.) çargı, oba, otağ, otak, 3.) bir tür pelerin benzeri üstlük, 4.) güneşlik, şemsiye, **göçebe** ~ı: çergi, otağ, otak, **süslü** ~: kameriye,
çağ: devir, dönem, periyot, zamane,
çağa [Halkdili]: bebe, çocuk.
çağanoz [Rum.: *tasaganós* [τσαγανός] > Tür.]: bir çeşit yengeç.
çağdaş: asri, modern, muasır.
çağırma: nida, seslenme.
çağla: 1.) ham yemiş, 2.) [c] bir Türk bayan adı.
çağlar: devirler, edvar, zamanlar.
çağrı: 1.) davet, 2.) mesaj, 3.) [c] bir Türk erkek adı, **sermaye arttırımı** ~sı: apel.
çak [Far.]: 1.) gedik, yarık, yırtık, 2.) kesinlikle, 3.) gün ağarması.
çakal [Far.: *şagâl*]: 1.) Batı Dilleri'ne Türkçe'den girmiştir [jackal], 2.) [Hayvanbilim: *Canis aureus*], 3.) [Mecazi] aşağılık, düzenici, kurnaz, yalancı.
çakaloz [Ark.: ? > Osm.]: çakıl taşı atan top.
çakar: [Denizcilik] denizdeki küçük fener.
çakıl: küçü cep bıçağı, ~ **yol:** banket,
çakır [Halkdili]: 1.) mavi gözlü, 2.) mavi renkli bir avcı kuş.
çakma [Halkdili]: çıban.
çakmaklı: eski zaman tüfeği.
çakşır [Far.: *çakşûr*]: 1.) erkek şalvarı, 2.) bir tür erkek şalvarı, 3.) kuş ve kuşa benzer hayvanların ayaklarındaki süs tüyü.
çal ¹ [Halkdili]: kel, ağaçsız tepe, [Çalköy, Köseköy ile aynı anlamda].
Çal ² [Halkdili]: 1.) kel, ağaçsız tepe, 2.) ?
çalacak: yoğurt mayası.
çalapa [?]: [Bitkibilim: *Ipomoea*] gündüzsefası, kahkaha çiçeği.
çalapaça [Far.]: zorla yürütmek.

çalçene: boşboğaz, carcar, çençen, çenebaz, geveze, lafazan.
çalgı: [Müzik] müzik enstrümanı, ~
Aletleri: Alto (Büyük Keman), Armonika, Arp. (Üç Telli Saz), Bağlama (Cura, Tambur), Balalayka (Rus Sazı), Bas Klarnet, Batari, Boru, Buziki, Cura (Bağlama, Tambur), Çello, Çenk (Eski Türk Sazı), Davul, Dümbelek (Darbuka), Darbuka (Dümbelek), Flavta (Flüt), Flüt (Flavta), Gitar, Laterna, Kanun, Kaval, Keman, Kemeçe, Klarnet, Kös, Lavta, Mızık, Nakkare, Ney, Obua, Piyano, Saksafon, Saz, Tambur (Bağlama, Cura), Tar, Tef, Timbol, Ut, Violin, Zurna, **bir tür org:** laterna, **bir Yunan çalgısı:** Buzuki, **nefesle çalınan** ~: boru, **ney üfleyici:** neyzen, **telli bir** ~: ut, **ut benzeri** ~: lavta.
çalı [ÖzTür.: *çalı*]: 1.) odunsu bitki, 2.) ahududu böğürtlen, vb küçük, dalları dibinden çatallanan, sapları odunsu biçimli olan bitki, **dikenli bir** ~: geven.
çalık [ÖzTür.]: 1.) eğimli, kıvrık, yan, 2.) yan yan giden.
çalım: 1.) afi, caka, fiyaka, gösteriş, racon, 2.) [Spor] ayaktopunda bir oyun, .
çalışkan: 1.) geyretkeş, gayretli, 2.) aktif, etkin, faal, hareketli, işlek.
çalışma: 1.) emek, mesai, 2.) iş, meslek, **özenli** ~: emek.
çalkanma: (deniz) çalkantı, dalgalanma.
çalkantı: çalkanma, dalgalanma,
çalma: 1.) araklama, aşırma, yürütme, 2.) [Müzik] bir müzik gerecini çalma.
çalmak: 1.) araklamak, aşırma, yürütmek, 2.) [Müzik] bir müzik gerecini çalmak.
çalpara: [Müzik] parmaklara takılan zil.
çam: [Bitkibilim: *Pinus*] bir ağaç türü, sürekli yeşil ağaç türü, ~ **türleri:** Alaçam, ~ **yaprağı:** ibre, ~ **sakızı:** akındırık, akma, balsam, reçine, ~**in özsuyu:** yalamuk.
çamaşır [Fra.: *comesuy*]: 1.) iç kıyafet, kirli giysiler.
çambrel [Fra.: *chambre d'air*]: 1.) havaodası, havalı bölme, havalı kısım, 2.) [Otomotiv] iç lastik.
çamça [Halkdili]: [Balıkçılık: *Leuciscus rutilus*] bir ırmak balığı.
çamur: 1.) *i.*, sulu toprak, 2.) *s.*, arsız sulu, 3.) *i.*, bir tür harç.
çan: *i.*, [Teknik] kampana.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

çanak [Rum.: *tsanaki* [τσανάκι] > Tür.]: 1.) ortası çukur kap, yayvan kap, derince ~: kase, 2.) anten,
Çanak kale [Rum.: *Hellespontos* [?], *Dardenelles*, Osm.: *Biga*, *Kale-i Sultaniye*]: [17], Türkiye'de bir kent.
Çankırı [Rum.: *Gangra* [?], Osm.: *Çankırı*, *Çangırı*, *Çengiri*]: [18], Türkiye'de bir kent.
çanta: *i.*, para taşıma kabı.
çap: 1.) [Geometri] daire çevresi, kutur, 2.) büyüklük, 3.) ölçü, ölçek, **silahta** ~: kalibre.
çapa 1 [?]: *i.*, [Tarım] bir tarım aracı.
çapa 2 [İtl.: *zappa* ?]: *i.*, [Denizcilik] gemi demirleme gereci.
çapaçul [Far.: ?]: bakımsız, düzensiz, pasaklı.
çapaçulluk [Far.: ? + *luk*]: giyimine özen göstermeyen.
çapar [Ark.]: çiçek bozuğu yüz.
çapari [İtl.: *chiapparei*]: *i.*, bir takımı.
çapkın: *s.*, zampara.
çapla: *i.*, maden kazıma kalem.
çapraz [Far.: *çep ü rast* > Osm.: *çapraz*]: 1.) sol-sağ, 2.) ters, travers, 3.) olta iğnesi.
çapul: talan, yağma.
çapula [Far.: *pacıla*]: [Dokuma] bir tür deri ayakkabı.
çapulcu: talancı, yağmacı.
çaput [Far.: *çağbut*]: paçavra.
çar [Lat.: *caesar* > Rus.: *çare* [царь]]: 1.) bey, han, kaan, kral, reis, şef, hakan, kaan, kayser, kral, 2.) Rus kralı.
çarçube [Far.]: çatı, gergef, kafes.
çardak [Far.: *çartak*]: kameriye.
çare [Far.: *çâre*]: 1.) daru, deva, em, ilaç, 2.) çözüm, umar.
çaresiz [Far.: *çâre* + *sız*]: biçare, umarsız,
çargah [Far.: *çârgah*: ?]: 1.) ? 2.) Klasik Türk Müziği'nde bir makam.
çarh [Far.]: *i.*, 1.) dairesel devinim, 2.) daire, döngü, teker.
çarık: [Giyim] *i.*, ayakkabı, papuç.
çark [Far.: *çarh*]: *i.*, 1.) dairesel devinim, 2.) daire, döngü, teker, 3.) pervane.
çarka [Osm.]: *i.*, Osmanlılar'da öncü görevi.
çarmih [Far.: *çar* + *meh* > *çarmih* > Osm.: *çarmih*]: *i.*, 1.) dört tahta çivi, 2.) [Hiristiyanlık] haç, istavroz.
çarpan balığı: *i.*, barsam.
çarpık: *s.*, yamuk.
çarpışma: *i.*, cenk.

çarpma: 1.) [Sayıbilimi] sayıları çarpım işlemi, 2.) [Mecazi] çalma, gasp, soyma, 3.) [Balıkçılık] büyük olta iğnesi.
çarşaf [Far.: *çarşeb*]: *i.*, [Dokuma] yatak örtüsü.
Çarşamba 1 [Far.: *çer* + *şenbih*]: 1.) Farsça anlamı dördüncü gün, 2.) haftanın üçüncü günü.
Çarşamba 2 [Far.: *câr* + *şembe*]: Samsun'a bağlı bi ilçe.
çarşı [Far.: *çarsu*]: *i.*, 1.) alan, pazar meydanı, 2.) dörtyol, dörtyol ağzı, 3.) alışveriş alanı, 4.) dükkan yada pazarın bulunduğu bölge, 5.) şehiriçi.
çaş [Far.: *çâş*]: tadına bakmak, tatmak.
çatal: *i.*, 1.) boyunduruk, yeke, 2.) bir yemek gereci.
çatana [İtl.: ?]: [Denizcilik] küçük vapur.
çatapat: 1.) 2.) fişek.
çatı: 1.) evin üst kısmı, dam, ruf, ~**yı örten ince tabaka**: balar, 2.) [Yazın] roman kurgusu.
çatlatmak: aklını kaçırmak.
çatma: *i.*, 1.) çatmak eylemi, 2.) [Askeriye] tüfekleri çapraz tutma, 3.) [Dokuma] bir tür döşemelik kumaş.
çatra patra [Rum.: *stsi ki stsi* [σάταλα πάταλα] > Tür.]: çat pat.
çav [ÖzTür.]: *i.*, 1.) ses, ün, haber, 2.) [Halkdili] at, eşek vb. hayvanların erkeklik organı.
çavlan: *i.*, [Evrenbilim] şelale.
çavuş: *i.*, 1.) sorumluk kişi, 2.) Osmanlı'da çeşitli işleri yapan görevli, 3.) [Askeriye] manga komutanı, 4.) askeri okullarda sınıf başkanı, ~ **kuşu** [Kuşbilim]: ibibik.
çay 1 [ÖzTür.]: *i.*, 1.) küçük akarsu, 2.) [Evrenbilim] dereden büyük, nehirden küçük akarsu.
çay 2 [Çin.: *ça* > Far.:]: *i.*, 1.) [Bitkibilim: *Camellia sinensis*], 2.) yapraklarından içecek yapılan bir **ça'** bitkisi, 3.) bir tür içecek, ~**daki etkin madde**: tein, ~**in tavi**: dem.
çayan [çıyan]: akrep, zehirli bir böcek.
çaydaçıra: çalgılı bir halk oyunu.
çaydanlık [Far.: *çay* + *dân* + *lık*]: 1.) çay pişirme kabı, 2.) çay pişirme kabı.
çayır: 1.) üstünde gür ot biten düz ve nemli yer, 2.) çimen, ot, **Ekvador** ~**ları**: savana.
çaykara [Halkdili]: eşme, kaynak, kaynaksuyu, memba, pınar.
çeç [?]: tahıl yığını.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

çeçe: [Fra.: tsé-tsé] [Hayvanvilim: *Gossania*] uyku sineği.

Çeçen [?]: Kafkasya'da bir Türk ulusu.

Çeçenistan [?]: Rusya Federasyonu'nda bir özerk Türk ülkesi, [Chechnia].

çedar [İng.: cheaddar > cheddar]: bir tür sert ama yumuşak peynir.

çeğmel [ÖzTür.]: yay biçiminde olan.

çehre [Far.: چهره]: sima, surat, yüz.

çekek: [Denizcilik] kayığın karaya çekildiği yer.

çekemez: kıskanç.

çekemezlik: *i.*, kıskançlık.

çeki: *i.*, bir ağırlık ölçüsü.

çekici: *s.*, ^{1.)} çekme işini yapan araç, ^{2.)} albenili, alımlı, cazip, frapan.

çekikç: *i.*, çivi çakma gereci.

çekiliş: ad çekme, keşide, kura.

çekilme: ^{1.)} bir şeyden uzaklaşma, ^{2.)} gerileme, ricat, ^{3.)} istifa, ^{4.)} denizin yada gölün geri çekilmesi.

çekilmek: *f.*, ^{1.)} bir şeyden uzaklaşmak, ^{2.)} gerilemek, ricat etmek, ^{3.)} istifa etmek, ^{4.)} deniz yada göl geri çekilmek.

çekim: *i.*, alım, cazibe.

çekimci: *i.*, [Sinema] yapımcı.

çekince [YTür.]: *i.*, itiraz kaydı, mahzur.

çekingen [YTür.]: ^{1.)} muhteriz, ^{2.)} korkak, küre, namert, ürkek.

çekinik: resesif.

çekinme: korkma, perva, panik, tırsma, ürkme, ürkü.

çekirge [ÖzTür.]: [Hayvanbilim: *Acridium*] birçok türü olan bir böcek.

çekişme: ^{1.)} rekabet, yarış, ^{2.)} arbede, çingar, dalaş, dövüş, hengame, hır, kavga, muaraza, niza, patırtı.

çekiştirme: dedikodu, kov, yermek.

çekiştirmek: dedikodu yapmak, kov yapmak, yermek.

çekmece: sürme.

çektirme: [Denizcilik & Savaş] Osmanlı İmparatorluğu'nda sıralar halinde kürekçilerin çektiği bir savaş gemisi, çektirme, galley.

çekül [?]: ^{1.)} ? ^{2.)} bir duvarcı gereci, şakul.

çekyat: *i.*, kanape.

çelân [Far.]: kılıç.

çelenk [?]: çiçekten halka.

çello [İtl.]: ?; *i.*, [Müzik] bir çalı adı.

çeltek [?]: *i.*, çoban yamağı.

çeltik [?]: *i.*, pirinç.

çembalo [Rum.: > *kympalon* [κύμβαλον] Lat.: *cymbalum* > İtl.]: *i.*, [Müzik] klavsen.

çember [Far.]: *i.*, [Geometri] daire, halka, ~ **çizme gereci:** pergel.

çemen [Erm. > Far.]: *i.*, ^{1.)} kimyon, ^{2.)} pastrima harcı yada macunu.

çençen [Halkdili]: ^{1.)} *s.*, boşboğaz, carcar, çalçene, geveze, lafazan, ^{2.)} *i.*, dinlenmeye bırakılan tarla.

çenebaz [Far.: çene + bâz]: *s.*, boşboğaz, carcar, çalçene, çençen, geveze.

çengel [Far.]: ?; *i.*, ^{1.)} bükülmüş metal, ^{2.)} kanca.

çengi [Far.: çengi]: *i.*, dans eden kadın, dansöz.

çenk [Far.: çeng]: *i.*, [Müzik] eski Türk sazı.

çentik: *i.*, çetele, çizik, kerte.

çentme: *i.*, soğanı doğrama.

çep [Far.]: *i.*, ^{1.)} sol, sol taraf, ^{2.)} solak.

çeper [Far.]: ^{1.)} çit, duvar, kafes, ^{2.)} [Bedenbilim] zar.

Çepni: *ö.i.*, Oğuz Türk boyu.

çerağ: *i.*, çıra, kandela, mum, şem.

çerçeve [Far.: çâr çûbe > çârçûbe]: *i.*, ^{1.)} dört çubuk, dörgen, dörtköşe, ^{2.)} çatı, gergef, kafes, ^{3.)} resim yada tablo koruması, **karton** ~: paspartu.

çerçi [ÖzTür.]: *i.*, ^{1.)} ilginç şeyler, giysi malzemeleri satan küçük dükkan, tuhafiyeci, ^{2.)} bu işleri yapan esnaf.

çerge [Rum.:]: **bak. çerghi.**

çerghi [Rum.: ?]: *i.*, ^{1.)} basit çadır, ^{2.)} çingene çadırı, ^{3.)} göçebe çadırı, ^{4.)} Osmanlı'da ordunun konakladığı yerde kurulan otağ .

çeri [ÖzTür.]: *i.*, [Askeri] asker, er, leşker, nefer.

çermik [Rum.: ?]: *i.*, akarca, çermik, ılıca, kaplıca, termal.

çeşit [Far.: çeşide]: ^{1.)} lezzetlik, tadımlık, ^{2.)} cins, nev, nevi, tip, tür.

çeşitler [Far.: çeşide > çeşit + ler]: *ç.i.*, cinsler, enva, nevilere, tipler, türler.

çeşm [Far.]: ayn, göz, oculus, ophta.

çeşme [Far.: çeşm]: kurna, musluk, ~ **zivanası:** masura, **sevap** ~**si:** hayrat, sebil.

çeşni [Far.: çâşnî]: *i.*, tat, tadımlık.

çete [Bul.: çeta > çetnik]: [Hukuk] *i.*, yasadışı silahlı birlik.

çetele [Rum.: schedion [σχέδιον] > egkope [εγκοπή] > Lat.: *schedula* > İtl.: *cédola* > Tür.]: *i.*, ^{1.)} çentik, çizik, kerte, ^{2.)}

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

bilgi kaydı, alacak-verecek kaydı, ^{3.)}
barem, skala.
çetin: *s.*, ^{1.)} dayanıklı, haşın, sert, ^{2.)}
[ç] dayanıklı, haşın, sert anlamına bir
erkek adı.
çevik: *s.*, atik.
çevirgeç: *i.*, [Elektrik] şalter.
çevirme: *i.*, ^{1.)} bir dilden diğerine
tercüme, ^{2.)} (tavuk) çevirme, ^{3.)}
(Janadram, polis) çevirme,
çevirmek: *f.*, bir dilden diğerine
tercüme etmek.
çevirmen: *i.*, dilmaç, tercüman.
çevre: *i.*, yakın çevre, etraf, ortam,
vasat.
Çevrebilimi: *i.*, Ekoloji.
çevrinti: *i.*, anaför, burgaç, eğrim,
girdap, su çevrintisi.
çeyiz [Far.: *cehiz*]: dürü.
çiban: [Tıp] apse, çakma, karha, yara.
çığır: janr, stil, tarz, üslup.
çığıt [ÖzTür.]: çığıt, peynir.
çığlık: feryat.
çıkarma: elde etme, istihsal.
çıkıntı: küçük kabarcık, pürtük.
çıkış: ^{1.)} [Spor] depar, start, ^{2.)} [Askeri]
sorti.
çıkıt [ÖzTür.]: çıkıt, peynir.
çıkma: ^{1.)} yukarı doğru çıkış, ^{2.)}
iskarta, ikinci-el malzeme, ^{3.)}
aşıkdaşlık, çıkma, flört, kız-erkek
arkadaşlığı.
çıkırık [Far.: *cehre*]: dönen teker,
kasnak.
çıkırıkçın [Halkdili]: bir tür ördek.
çima [İtl.: *cima*]: ^{1.)} halat, kalın ip, ^{2.)}
[Denizcilik] halat ucu.
çin: doğru, gerçek, hakikat, hakiki,
reel.
çingar [Rum.: *tsingra* [τσίγγρα] > Tür.]:
arbede, çekişme, dalaş, dövüş,
hengame, hır, kavga, muaraza, niza,
patırtı.
çingirak [Far.]: küçük zil, [çingiraklı
yılan].
çipa [İtl.: *cipo*]: [Denizcilik] halat ucu.
çiplak [ÖzTür.]: ^{1.)} cıbilak, cııldak, ^{2.)}
ari, nü, torlak, üryan.
çıra [Far.: *çerağ*]: ^{1.)} çam ağacının
reçineli bölümü, ^{2.)} alev almaya ve
yanmaya uygun, ^{3.)} çerağ, kandela,
mum, şem, ^{4.)} [Mecazi] çıra gibi
yanmak.
çırağ [Far.: *çera*]: ^{1.)} ışık, ^{2.)} kandil,
lamba, mum vb. ışık veren gereç.
çırağ [Far.: *çirag*]: kandil.
çirak [Far.: *çirağ*]: kalfa.

çirakma [Far.: *çirağpa*]: şamdan.
çita: ^{1.)} ince dilimlenmiş tahta, ^{2.)}
düzgün tahta.
çitar [Halkdili]: bir tür kumaş, çitar.
çiti piti: cici, minyon.
çıvgar [Rum.: *kseugarion* [ξευγάριον] >
kseugari [ξευγάρι] > Tür.: *çıvgar*]: bir
hayvanın önüne başka bir hayvanın
bağlanması.
Çi [İtl.]: İtalyan Abecesinin 3. harfi, [c,
ç].
çiçek: *i.*, [Bitkibilim:] ~ten halka:
çelenk, ~ yetiştirme kabı: sakı,
~türleri: Açelya, Ağı Çiçeği (Zakkum),
Akşamsafası, Çiğdem, Dalya (Yıldız Çiçeği),
Gül, Hanımeli, Lale, kamilya (Japon Gülü),
Kasımpati, Krizantem, Manolya, Melisa
(Oğulotu), Menekşe, Niüfer, Oğulotu (Melisa),
Papatya, Pat, Sümbül, Şebnem, Yediveren,
Zakkum (Ağı Çiçeği), Zambak, Yasemin,
Çiçero [Lat.: *Cicero*]: İ.Ö. 106-43 yılları
arasında yaşamış eski Romalı bir
devletadamı ve hatip.
çiçhol [Halkdili]: ^{1.)} armut, ceviz, incir
benzeri meyvelerin ipliğe dizilmiş
kakları, ^{2.)} meyev kakı.
çift [Far.: *cuft*]: *i.*, ^{1.)} eş, ikiz, iki baş
öküz, ^{2.)} ikili, ^{3.)} karı-koca, ^{4.)} küçük
maşa, cımbız.
çiftçi [Far.: *cuft* > *çift* + *çi*]: *i.*, ^{1.)} iki baş
öküzle toprağı kazan, ^{2.)} ekici,
rençber, tarımcı, ziraatçı, ~nin
yanındaki işçi: yanaşma.
çiftçilik [Far.: *cuft* > *çift* + *çilik*]: tarım,
ziraat.
çiftlik [Far.: *cuft* > *çift* + *lik*]: *i.*, tarımcılık
yapma, toprakla uğraşma, ~
görevlisi: kahya.
çiğ: az pişmiş.
çiğde: bak. hünnap.
çiğ [Halkdili]: ceviz içi.
çiklet: jiklet, pelesenk, sakız.
çikolata [İtl.: *cioccolata* > Osm.: *çokalata*
> *çikolata*]: kakaolu bir tatlı.
çil: ^{1.)} yüzdeki benekler, ^{2.)} dağ tavuğu,
çilân [Far.]: demir.
çile [Far.: *çille*]: ^{1.)} acı, dert, elem, esef,
gam, kasvet, kasavet, kaygı, keder,
tasa, teessür, üzüntü, ^{2.)} örgü ipliği
yumağı.
çilingir [Far.: *çilân* + *gâr* > *çilângâr*]: ^{1.)}
demirci, demir ustası, ^{2.)} anahtarcı.
çilli: yüzü benekli.
çimen [Erm.: *çemen*]: çayır, yeşil otlar.
çimento [Lat.: *caementum* > İtl.:
cemento]: bir harç ana malzemesi,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Çin [Arp.]: Asya'da büyük bir ülke, [Communist Chine], ~ **tapınağı**: pagoda.

çinçilla [İsp.: chinche > İng.: chinchilla]: 1.) Güney Afrika kökenli küçük bir kemirgen, tavşana benzer bir hayvan, 2.) bu hayvanın yünü yada bu yünden yapılmış dokuma.

çingene [Rum.: tsiggana > tsigganos [τσίγγανα > Τσιγγάνος] > Tür.]: 1.) Hindistan'dan çıktıkları söylenen, dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan bir topluluk, kıpti, 2.) bu topluluk üyesi, 3.) Türkiye'de kendilerini Roman olarak anarlar, 4.) diğer dillerde [Çigan, Çingan, Gypsy, Kıpti, Tsigane].

çini [Far.: çini]: 1.) Çinli, 2.) Çin'den gelen yada Çin'e ait, 3.) Çin usulü, tarzı yada kültürüne göre yapılmış, 4.) resimli fayans.

Çinko [İtl.: zinco, Lat.: zinc: Zn]: 1.) tuya, 2.) mavimsi beyaz renkte olan sert bir element.

çipil [Rum.: tsimpla [τσιμπλα] > Tür.]: 1.) ? 2.) kirpiksiz göz.

çipura [Rum.: tsipoura [τσιπούρα] & tsippura [τσιππούρα] > Tür.]: [Balıkçılık: *Sparus aurata*] bir balık türü.

çir [Halkdili]: 1.) meyve kurusu, 2.) kayısı, erik, zerdali vb. meyvelerin kurusu.

çirağ [Far.]: kalfa ?

çirağpa [Far.]: şamdan ?

çiriş [Far.: sirîş]: 1.) unundan tutkal, yapıştırıcı yapılan bir bitki, 2.) tutkal, yapıştırıcı.

çirk [Far.]: kir, pas, pislik.

çirkef [Far.: çirk + âb > çirkâb]: 1.) kirlisu, pissu, lağım, 2.) bulaşkan ve iğrenç kişi.

çirkin [Far.: çirk + in > çirkîn]: 1.) kirli, pasaklı, pis, 2.) aksi, hırçın, huysuz, kaknem.

çiroz [Rum.: tsiros [τσίρος] > Tür.]: 1.) kurutulmuş balık, 2.) çok zayıf kimse, kılçık.

çis [?]: kudret helvası, özsu.

çise [Halkdili]: [Evrenbilim] ince yağmur.

çiş [Halkdili]: idrar, sidik.

çit [ÖzTür.]: 1.) çalı çırpıdan duvar, 2.) bahçe duvarı, bari, bark.

çita [Hin.: citra > İng.: cheetah]: bir tür benekli maymun.

çitar [Halkdili]: [Dokuma] 1.) bir tür kumaş, 2.) çitari.

çitari [Halkdili]: 1.) [Balıkçılık] kılçıklı bir balık, 2.) ipek ve pamukla dokunan bir tür çizgili kumaş, çitar.

çitmik: üzüm salkımın küçük dalı.

çivi [ÖzTür.]: 1.) sivri uçlu demir, 2.) [Teknik] mih, **büyük** ~: enser, mih.

çiy [ÖzTür.]: 1.) doğadaki ıslaklık, nem, ıslaklık, yaşlık, 2.) [Hava Durumu] şebnem.

çizgi: çizik, hat, yiv, **uzaklaşan** ~ler:

çizi [İng.: cheesy]: peynir gibi, penyiniri andıran.

çizik: *i.*, 1.) çentik, çetele, kerte, 2.) çizgi, hat, yiv, 3.) çizilmiş, zedelenmiş, 4.) [Mecazi] kafayı yemiş.

çizme: *i.*, 1.) çizme işi, 2.) bot, ~ **kısa**: edik,

çoban [Far.: şubân > çubân > Osm.: çoban]: *i.*, 1.) köy yönetici, bey, önder, reis, 2.) davar yada sürü otlatan kişi, sığirtmaç, ~ **giysisi**: kepenek, ~ **yamağı**: çeltik, **baş** ~: eke, ~ **türküsü**: eglog, ~ **köpeği**: karabaş,

çobanlama [Far. + lama]: *i.*, [Şiir] pastoral.

çobanpüskülü *i.*, [Bitkibilim: *Ilex aquifolium*]:

çocuk [ÖzTür.]: *i.*, 1.) herşeyin küçük olanı, küçük, 2.) bala, bebek, bızdık, çağa, velet, ~ **hastalıkları**:

Boğmaca, Kızamık, ~ **ayakkabısı**: patik, ~ **dilinde ateş**: cız, ~

doğurtan kadın: ebe, ~ **doktoru**: pedagog, ~ **elbisesi**: kundak, ~

oyunları: körebe, seksek, ~ **türküsü**: ninni, ~ **yatağı**: beşik, ~

yemeği: mama, ~ **yuvası**: kreş, **çocukbilimi**: pedagoji, **küçük** ~:

sabi, **küçük** ~lar: sıbyan, **küçük sevimli** ~: yumurcak, **rahimdeki** ~:

cenin, **tombul** ~: apalak, **yaramaz** ~: afacan, yumurcak, **arsız sokak**

çocuğu: kopil,

çoğalma: *i.*, artma, üreme, zam.

çoğalmak: *f.*, artmak, üremek, zam yapmak.

çoğaltma: artma, artırma, üreme, zam.

çoğunluk: ekseriyet.

çoğunlukla: ekseriyetle.

çok: ziyade, **daha** ~: ziyade.

çokal [Ark.]: savaşlarda giyilen zırh.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

çolpa [Far.: ?]: 1.) ayağı sakat, aksak, topal, 2.) [Mecazi] acemi, beceriksiz, eli işe yakışmayan.

Çolpan [?]: 1.) Çoban Yıldızı, Greklerde Eros, Romalılar'da Venüs'tür, 2.) Çoban Yıldızı anlamına bayan adı, [Eros, Venüs].

çor: 1.) dert, hastalık, illet, maraz, mazara, 2.) üzüntü,

çorak: kurak, verimsiz, ~ **yer** [Coğrafya]: verimsiz, tozrak,

çorap [Arp.: cürâb]: [Dokuma] ayağa giyilen giysi, **kısa** ~: soket, ~ **bağı:** jartiyer.

Çorum [Çoğurum]: [19], Türkiye'de bir kent.

çotana [İtl.: ?]: [Denizcilik] istambot, küçük vapur.

çotira [?]: [Balıkçılık] *Balistes capriscus* bir tür balık.

çotra [Rum.: tsotra [τσότρα] > Lat.: cotyla > İtl.: ciõtola > Rum.: ciuturã [ξύλινο]: ağaçtan yapılmış su kabı, bardak.

çökelek [Halkdili]: 1.) [Gıda] ekşimik, kesik, 2.) tortu.

çökelti: posa, tortu.

Çölemerik [?]: ?

çömlek [ÖzTür.]: toprak kap, tencere.

çörek [ÖzTür.]: bir hamur ekmeği, **yağlı** ~: açma.

çörten [Halkdili]: [Yapım] dam çevresindeki oluk.

çörtü [Halkdili]: değirmende buğday teknesi oluğu.

çözümlemeli: analitik.

çubuk [ÖzTür.]: 1.) körpe dal, 2.) değnek, 3.) tütün içme gereci, 4.) [Dokuma] kumaşta düz çizgi, 5.) [Denizcilik] bir yelken direği.

çuha [Far.: chukha > Osm.: çuha]: 1.) bir tür yünlü kumaş, 2.) [Dokuma] tüysüz, ince, sık dokunmuş yün kumaş.

çuhane ¹ [Far.: chukha + hâne > Çuhahane]: çuha kumaşı dokuma fabrikası.

Çuhane ² [Far.: chukha + hâne > Çuhahane]: 1.) İzmit'te Osmanlı zamanlarında askeri üniformalık kumaş üreten Çuha Fabrikası, 2.) bugünkü Kullar-Doğantepe arasında kalan Deniz Askeri Birliği alanı.

çuka [?]: [Balıkçılık] 1.) iri tekir balığı, 2.) Akdeniz, Marmara ve Karadeniz'de yaşayan tekirlerin irisi.

çukulata [Mek.Y.D.: chocolatl > İng.: chocolate]: 1.) kavuralmış kakao çekirdeklerinden elde edilen madde,

2.) bu maddeden yapılmış şekerleme, 3.) çikolata renkli.

Çukurova [Cilicia]: ?

çul [Arp.: cül]: 1.) kıldan yapılmış kaba kumaş, 2.) hayvan örtüsü, 3.) [Mecazi] giyim kuşam.

çulha [Far.: julaha]: 1.) bez dokuyan kişi, 2.) el tezgâhında bez dokuyan kimse.

çulluk [Halkdili]: [Kuşbilim] *Scolopax rusticola* bekas.

çulta [?]: eyer örtüsü,

çun [Far.: çün]: 1.) nasıl?, 2.) aynı, benzer, gibi, 3.) ne zaman? 4.) –den dolayı, –diği için, neden, sebep.

çuşka [Bul.]: acı biber, karabiber.

çuval [Far.: juval > Osm.: çuval]: 1.) kıldan örme, kaba kumaş, 2.) tahıl saklama torbası, **kıldan büyük** ~: harar.

çuvaldız [Far.: juval + duz > Osm.: çuvaldız]: 1.) çuval vb. dokumalar dikmekte kullanılan, ucu yassı ve eğri, büyük iğne, 2.) büyük iğne.

çün [Far.: çün]: **bak. çun.**

çünkü [Far.: çün + ki > çünkü]: **bak. çünkü.**

çünkü [Far.: çün + ki > çünkü > Osm.: çünkü]: şu sebeple, şundan dolayı, zira.

çürük [ÖzTür.]: 1.) bere, bertik, ezik, yara, 2.) çürümüş, 3.) asılsız, fos, temelsiz, 4.) [Askeriye] bedenen kusurlu.

çürüme: 1.) bozulup dağılma, 2.) dayanıklılığını, sağlamlığını yitirme, 3.) bedende bere oluşması, 4.) [Mecazi] yaşlanma, 5.) [Mecazi] kanıtsız ve dayanaksız kalma, **eriyip** ~: eprime.

çürümek: 1.) bozulup dağılmak, 2.) dayanıklılığını, sağlamlığını yitirmek, 3.) bedende bere oluşmak, 4.) [Mecazi] yaşlanmak, 5.) [Mecazi] kanıtsız ve dayanaksız kalmak, **eriyip** ~: eprimek.

===== **D** =====

D ¹ : Türk Abecesi'nde 5. harf.

D ² : **ντ**: Yunan Abecesi'nde Türkçe [D, d] harfinin yazılışı.

D ³ : Romen rakamları ile 500 (beşyüz) sayısı.

D ⁴ [İtl.: Di]: İtalyan Abecesi'nin 4. harfi, [D, d].

da [Rus.]: evet.

daça [Rus.: daça [да́ча]]: 1.) kırevi, 2.) SSCB zamanında devlet yetkililerinin

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sahip olduğu, kaardeniz kıyılarındaki malikane.

Dadacılık: *i.*, Dadaizm.

dadanmak: sık sık istemek.

dadı [Far.: *dādī*]: halayık, taya.

daemon [Yun.: *daimon* > B.D. > İng.]: 1.) koruyucu ruh, 2.) şeytan, 3.) [İnternet] mail alışverişinde kendiliğinden yanıt veren sistem.

dağ ¹ : *i.*, [Evrenbilim] yerkürenin çıkıntılı, yüksek yerleri, yüksek tepe, ~ **evi yada** ~ **konutu:** şale, ~ **kırlanfıcı:** ebabil, ~ **lalesi:** anamon, ~ **türküsu makamı:** daği, **iki** ~ **arasındaki sırt:** senir, ~ **doruklarından akan sel:** kayan, ~ **in en yüksek yeri:** kerempe,

dağ ² : *i.*, 1.) demir damgası, 2.) bir dövme türü.

dağar [Rum.: *dagari* [ταγάρι] > Far.: **dağar** ?]: ağız dar, altı yayvan toprak kap.

dağarcık [Rum.: *dagari* [ταγάρι] > Far.: **dağar** + **cık**]: 1.) deri torba, 2.) bilinen şarkı sayısı, 3.) bellek, hafıza.

dağcılık: alpinizm.

dağınık: afal, dandini, düzensiz, karışık, savruk, şaşkın, tarumar.

dağıtıcı: [Ticaret] bayi, distribütör.

dağıtma: nüfuz, neşretme, yayınlama, yayma, yayılma.

daği [Arp.: *daği*]: dağ türküsu makamı.

dağlalesi [**dağ** **lalesi**]: [Bitkibilim: *Anemone vulgaris*] anemon.

dağlama: kızgın demirle damgalama,

dağlamak: kızgın demirle damgalamak.

dahi [Arp.]: öke.

dahil [Arp.]: iç.

dahilik: deha.

Dahiliye Nezareti [Arp. > Osm.]: 1.) İçişleri Bakanlığı, 2.) Osmanlı'da İçişleri Bakanlığı makamı.

dai [Arp.: *dāī*]: 1.) ? 2.) ?

daiein [Yun.: ?]: bölmek, ikiye ayırmak.

daim [Arp.]: 1.) baki, kalıcı, ölümsüz, payidar, sonsuz, 2.) sürekli.

daima [Arp.]: her, her vakit, sürekli.

daimon [Yun.: ?]: 1.) Yunan Mitolojisi'nde ikincil bir tanrı, 2.) koruyucu ruh.

dair [Arp.: *dā'ir*]: ait, hakkında.

daire: 1.) ev, 2.) [Geometri] çember. Halka.

dairesel: helezoni, sarmal, spiral.

dakik [Far.]: düzgün işleyen, düzenli.

dakika [Arp.]: saatin 60'da biri. 60 saniye.

daktilo [Yun.: *daktylos* [δακτυλος] > Fra.: *dactylo*]: *i.*, yazı makinesi.

daktilograf [Yun.: *daktylos* + *graphein* > [δακτυλογράφος] > Fra.: *dactylographe*]: yazı makinesiyle yazan, daktilocu.

daktilografi [Yun.: *daktylos* + *graphein* + *logia* > [δακτυλογραφία] > Fra.: *dactylographie*]: yazı makinesiyle yazma bilgisi yada işi.

daktiloskopi [Yun.: *daktylos* + *skopein* > [δακτυλοσκοπία] > Fra.: *dactyloscopie*]: [Suçbilimi] parmak izine dayanarak kimlik belirleme yöntemi.

daktylos [Yun.: [δακτυλος]]: parmak.

dal ¹ : 1.) ağaç kolu, 2.) brans, şube.

dal ² : düz, katışıksız, sade, yalın.

dalak: 1.) [Tıp] bir iç organ, 2.) tekerlek kaşar, ~ **kesme:** budama,

dalan [Halkdili]: 1.) [Mimarlık] lobi, 2.) biçim, form, şekil.

dalaş: 1.) bağırışıp çağırışma, 2.) arbede, çekişme, çingar, dövüş, hengame, hır, kavgaya, muaraza, niza, patırtı.

dalaşmak: 1.) [Mecazi] ağız kavgası etmek.

dalavere [Argo]: al, desise, dolap, düzen, entrika, hile, kaşkariko, kolpo, komplo, künde, numara, oyun.

dalavereci: afersit, dolandırıcı, spekülâtör, vurguncu.

dalga: 1.) deniz yüzeyinde rüzgaral oluşan kıvrılmalar, 2.) kıvrım, lüle, ondüle, pli, 3.) [Mecazi] alay, eğlenme,

dalgalanma: 1.) [Deniz] çalkanma, çalkantı, 2.) [Piyasa] gidip gelme.

dalgalı: 1.) ondüle, kıvrımlı, 2.) [Deniz] çalkantılı.

dalgır [Halkdili]: hare, meneviş.

dalkavuk [**dal** + **kavuk**]: 1.) çıplak baş, kavuksuz, 2.) saraylarda devlet büyüklerini gülünç sözlerle eğlendiren kişi, 3.) şaklaban, yağcı, yağdanlık, yalpak, yalaka.

dalma: 1.) dalma eylemi, 2.) olumsuz emir, 3.) *i.*, [Güreş] bir tür oyun, **çift dalma:** *i.*, [Güreş] bir tür oyun.

dalya [Bitkibilim.]: yıldız çiçeği.

dam ¹ : 1.) çatı, ruf, 2.) ahır, hayvan barınağı, 3.) [Halkdili] cezaevi, hapishane, kafes, tutukevi.

dam ² [Lat.: *domina* > Fra.: *dame*]: bayan.

dama [Far.]: bir zeka oyunu.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

dama [İtl.: dama]: 1.) 16 taşla oynana bir akıl oyunu, 2.) bu oyunda yer alan kare bölümler.

damacana [İtl.: damigiana & Fra.: dame-jeanne > Tür.: damicana]: 1.) büyük su şişesi, fiçı, 2.) cam yada plastikten büyük su kabı.

damak: 1.) [Bedenbilim] ağız boşluğunun tavanı, 2.) lezzet, tat.

damalı [İtl. + İ]: kareli, satrançlı.

damar: [Bedenbilim] kanın dolaştığı yol, ~ **sıvısı**: kan, **atar** ~: arter.

damasko [İtl.: damasco]: bir tür kumaş.

damat [Far.: dāmād]: güvey.

damga: 1.) işaret, nişan, 2.) [Ticaret] kaşe, mühür.

damgalama: Kaşeleme, mühürleme.

damgalamak: kaşelemek, mühürlemek.

damıtıcı: imbik.

damla: 1.) *i.*, katra, 2.) *s.*, biraz, çok az, 3.) *i.*, [Eczacılık] ilaç damlatıcısı, 4.) *i.*, [Tıp] kalbe inen inme, 5.) *ö.i.*, 6.) [D] katra, su tanecığı anlamına bir Türk bayan adı.

damnare [Lat.]: acıtmak, zarar vermek.

damnum [Lat.]: zarar, zıyan.

damper [İng.: dumper]: [Otomotiv] arkası hidrolikle kalkar dökme özellikli kamyon.

dan¹: Türkçe'de **-dan**, **-den**, **-tan**, **-ten** soneki; İstanbul'dan.

dan²: keskin ses; **dan dan** diye.

dan⁴ [Far.]: Farsça'da **dan-**; 1.) **depolu**, **kaplı**, **keseli**, **zarflı**, 2.) **-lık**, **-lik** [çaylık: çaydanlık] anlamına bir sonek.

dan⁵ [Far.]: Farsça'da **dan-**; **anlayan**, **bilen** anlamına bir sonek, [nüktedan].

dan⁵ [Far.]: Farsça'da **dan-**; şiiirde **dane**, **tane** anlamına bir sonek.

dan⁶: şaşırma.

dan⁷: **-tan**'ın yumuşamış biçimi.

dana: 1.) inek yada öküz yavrusu, 2.) genç inek yada öküz, ~ **derisi**: vidala.

dandini [Halkdili]: 1.) darmadağınık, düzensiz, karışık, 2.) afal, dağınık, düzensiz, karışık, savruk, şaşkın, tarumar.

dane [Far.]: 1.) **bak. tane**, 2.) *i.*, kuş yemi.

dang: [Tıp] ateşli bir hastalık.

danişıklı: şike.

daniska [Far.]: katmerli.

daniskası [Far.]: katmerlisi.

dans [Fra.: dance]: [Sanat] dans, raks.

Dantel [Fra.: dantelle]: elişi, tığışı, **ince** ~: oya, oya işi, tentene.

dantela [?]: ağ örgü.

dar¹: *s.*, 1.) ensiz, sıkı, 2.) az, ender, nadir, 3.) zor, zorluk, zor zamanlar.

dar² [Arp.: dār]: 1.) yaşanan yer, dünya, mahal, mekan, ülke, yurt, 2.) ev, hane, konut, yuva.

dar³ [Far.: dār [دار]]: Farsça'da **-dār**; 1.) **taşıyan**, **tutan**, 2.) **sahip**, **elinde tutan** yada **-cu**, **-ci** anlamında bir sonek, [defterdār: deftertutan, hazinedār: hazineci, maldār: mal sahibi].

dar⁴ [Far.: dār [دار]]: yuvarlama.

dar es si'naa [Arp.: dār-u senaât: راد راد رادةعانسلا]: atölye, işlek.

Dar üs Selam [Arp.]: 1.) Barış Kenti, 2.) Tanzania'nin başkenti.

dara [Arp.: farah > Rum. > Tür.]: bir kabın ağırlığı, abra, denge.

daraban [Halkdili]: kalp atışı.

darb [Arp.]: **bak. darp**.

darbimesel [Arp.: darb-ı mesel]: 1.) 2.) aforizm, atasözü, vecize.

darbuka [Arp.: ?]: *i.*, [Müzik] 1.) vurmali çalgı, 2.) dümbelek.

dare¹ [Far.: ?]: *i.*, süt nine.

dare² [Lat.]: 1.) verme, veriş, 2.) vermek.

darı [Gür.: dzar-i > ?]: *i.*, 1.) büyük, tahıl taşıma sepeti, 2.) [Bitkibilim: *Panicum miliaceum*] tanelerinden boza üretilen bir tahıl türü, 3.) akdarı, 4.) mısır.

darılma: *i.*, gücenme, küsme.

darılmak: *f.*, gücenmek, küsmek,

darp [Arp.: drb > darb]: *i.*, 1.) çarpma, dövme, vurma, 2.) [Para] basma, dövme.

darphane [Arp.: darb + Far.: hâne > Far.: darbhâne]: *i.*, 1.) para basılan yer, 2.) *ö.i.*, [D] İstanbul'da bir semt.

daru [Far.: darû]: *i.*, deva, em, ilaç.

daru zenaat [Arp.: dār-es si'naa > Dār-u si'naa]: *i.t.*, atölye, işlek.

darusinae [Arp.: dār es sinâe]: *i.t.*, 1.) imalathane, sanayi işletmesi, 2.) silah evi, mühimmat deposu.

Darülaceze [Arp.: dār-ül aceze]: *ö.i.& i.t.*, Düşkünler Yurdu.

Darvin, Charles Richard: *ö.i.*, 1809-1882 yılları arasında yaşamış bir İngiliz gezgin ve Evrim Teorisi sahibi.

dasitan [?]: *i.*, [Yazın] destan, epope.

dastan [Halkdili]: [Giyim] başörtüsü, eşarp, türban.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

daşnaksutyun [Erm.]: *i.*, ^{1.)} federasyon, ^{2.)} (kısaca) taşnak.
data [Lat.: **datum**'ın çoğulu]: ana öge, done, muta, veri.
datum [Lat., çoğulu: **datum**]: ^{1.)} verilmiş olan, veri, ^{2.)} zar, oyun zarı.
dav: [Hayvanbilim] Afrika zebrası.
dava [Arp.: ? > **dāva**]: ^{1.)} kutsal görev, ^{2.)} [Hukuk] iddia, sav, ^{3.)} [Argo] erkek yada bayan arkadaş.
davar [ÖzTür.]: ^{1.)} keçi-koyun sürüsü, küçükbaş hayvan sürüsü, ^{2.)} büyükbaş hayvan, mal, siğir, ^{3.)} öküz, ~ **boynundaki ip**: yıltar.
davet [Arp.: ? > **dāvet**]: çağrı.
davetiye [Arp.]: çağrı kağıdı.
davranış: ^{1.)} edim, fiil, iş, ^{2.)} muamele, ^{3.)} ahlak, haslet, hususiyet, huy, karakter, mizaç, nitelik, özellik, tabiat, vasıf, yaratılış, **iyi** ~: jest, **yanlış** ~: falso.
davul: [Müzik] kös, **bir tür** ~: timbol, **Afrika** ~**u**: tamtam, **küçük**~: trampet,
davya [Fra.: **davier**]: dişçi kerpeteni.
dayak: kötek, patak, ~ **cezası**: falaka,
dayanak: destek,
dayanç: dayanma, sabır,
dayanıklı: ^{1.)} kip, kunt, sağlam, ^{2.)} metin, metanetli,
dayaniksız: ^{1.)} bozulabilir, çürük, ^{2.)} metanetsiz, zayıf, ~ **kimse**: nanemolla,
dayanışma: muavenet, yardım.
dayanma: ^{1.)} dayanç, sabır, sabır gösterme, ^{2.)} abanma, yaslanma,
dayatışma: inatlaşma.
dayatma: empoze, istediğinde direktmek,
dayatmak: empoze etmek, istediğinde direktme.
daye: [Budunbilim] süt nine,
dayı: [Budunbilim] ^{1.)} annenin erkek kardeşi, ^{2.)} [Mecazi] kabadayı, külhanbeyi, ~ **karısı**: bula.
daz [Halkdili]: dazlak, kel, saçsız baş,
dazlak: daz, kel, saçsız baş,
de [Lat. > Fra.]: ^{1.)} **-den uzaklaşma**, **-den çıkma**, **dışında**, [derail: raydan çıkma], ^{2.)} **-sız**, **-siz** [defalcate], ^{3.)} **-dan**, **-den** [decree: kararname], ^{4.)} **aşağıya** [decline: aşağı eğim], ^{5.)} **tamamen** [defunct: fek, kaldırma] ve ^{6.)} **-nın hareketinin tersine** [decode. çözmek] anlamında bir önek.
De [Rus.]: Rus Abecesi'nin 5. harfi, [Д, д].

debboy [Arp.: **depo**, **deppoy**]: ^{1.)} asker eşyası deposu, ^{2.)} depo, deppoy.
debdebe ¹ [Far.]: görkem, gösteriş, haşmet, şaşaa, tantana, tumturak.
debdebe ² [Arp.]: gürültü, hır, patırtı.
debere [Lat.]: borçlanmak.
debi [Fra.: **debit**]: ^{1.)} dilimleme, parçalama, bölüm bölüm satma, ^{2.)} hesap kayıt ana defteri, ^{3.)} [Saymanlık] borç kaydı, ^{4.)} [Sıvı Akış ölçümü] akarsu hacmi.
debilis [Lat.]: argın, aygın, bitap, bitkin, cılız, güçsüz, dermansız, haşat, kuvvetsiz, takasız, yorgun, zayıf.
Debusy, Claude: 1862-1918 yılları arasında yaşamış Fransız müzik derelyicisi.
deca ¹ [Yun.: δέκα]: on (10).
deca ² [Yun.: **deca** [δέκα] > Fra.: **deca**] Batı Dilleri'nden **deca-**; **on** (10) anlamında bir önek.
Decartes, René: 1596-1650 yılları arasında yaşamış Fransız filozofu.
decem [Lat.]: on (10).
decere [Lat.]: denk gelmek, uygun olmak, münasip olmak.
decorus [Lat.]: uygun, münasip.
decus [Lat.]: bezek, süs.
dedektif [Lat.: **de** + **tegere** > Fra.: **dedective**]: ^{1.)} gizli olanı ortaya çıkartanma, ^{2.)} gizli, saklı işleri araştıran, hafiye.
dedektör [Lat.: **de** + **tegere** > Fra.: **dedecteur**]: [Elektronik] belli bir etkiyle çalışan devre, bulucu.
dedeler: atalar, ecdat.
dedikodu: çekiştirme.
def [Arp.]: kovma.
defa [Arp.: ? > **def'a** [دفعه]]: kerre, kez, sefer.
defacto [Lat.]: aslında var olan ama resmen kabul edilmemiş durum.
defakto: **bak. defacto**.
defans [Lat.: **defens** > İng.: **defance**]: müdafaa, savunma.
defens [Lat.]: müdafaa etmek, avunmak.
defetmek [Arp. + etmek]: kovmak.
deficere [Lat.: **de** + **facere**]: *f.*, aksatmak, bozmak, işlemez biçime sokmak.
define [Arp.]: gömü.
defne [Rum.: **dafna** [δάφνη]]: ^{1.)} [Bitkibilim: **Laurus nobilis**] ağaçsı bir bitki, ^{2.)} [D] bir bayan adı, [Daphna].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

defne ağacı [Yun.: daphna [δάφνη] + Türk.]: [Bitkibilim: *Laurus nobilis*] ağaçsı bir bitki.

defo [Lat.: defectur > Fra.: default]: kusur, eksik.

defrost [İng.: de-frost]: 1.) buz önleyici, 2.) buz yada karlanma çözücü.

defter [Rum.: difterion > defteri & tefteri [διφθέριον > δεφτέρι & τεφτέρι] > Arp.: ? > Tür.: defter]: 1.) işlenmiş deri tableti, kösele, 2.) yazı tableti, 3.) yazı yazmak için kullanılan, bir araya tutturulmuş kağıt demeti.

defter emini [Rum.: defter + Arp.: emin > Osm.: defter emini]: 1.) Osmanlı'da ilin tapu işlerine bakan en üst düzeydeki devlet görevlisi, 2.) Tapu Müdürlüğü müdürü.

defterdar [Rum.: difterion > defteri & tefteri [διφθέριον > δεφτέρι & τεφτέρι] > Arp.: ? > Far.: dâr > defterdâr]: 1.) defter tutan, 2.) Osmanlı'da maliye işlerinin en üst yetkilisi ve kentlerde maliye işleriyle uğraşan görevli, 3.) bir kentin mali işlerini yöneten en üst devlet görevlisi.

değer: 1.) eder, fiyat, paha, 2.) muvafık, reva, uygun, yakışır, yaraşır, 3.) [D] bir erkek adı, [Cevher, Kıymet], ~ini ölçmek: kıymet takdir etmek, paha biçmek.

değerlendirme: takdir.

değerli: 1.) [Fiyat] kıymetli, pahalı, 2.) saygın, sevilen.

değerli: müstehak, reva.

değersiz: 1.) [Fiyat] ucuz, 2.) boş, kof,

değınme: kontak, temas, değme, dokunma.

değış tokuş: trampa.

değışici: s., değışken, kararsız, mütehavvil.

değışken: s., değışici, kararsız, mütehavvil, ~ huylu kimse: aysar.

değıştirgeç: [Teknik] röle.

değme: kontak, değınme, dokunma, temas.

değmek: kontak yapmak, değınmek, dokunmak, temas etmek.

değnek: sopa.

deha [Arp.]: 1.) cin, 2.) dahilik,

dein [Yun.: thein: θεϊν]: bağlamak, raptetmek, zaptetmek.

deinos [Yun.: theinos: θεϊνος]: s., dehşetli, korkunç.

deist [Yun.: the + istes > theistes [θεϊστής] > Fra.: déiste]: 1.) ? 2.) deizm yanlısı, neden tanrı

deizm [Yun.: the + ismos > [θεϊσμός] > Fra.: déisme]: 1.) ? 2.) tanrıyı sadece ilk neden görüp, ona başkaca güç ve nitelik tanımayan, vahyi tanımayan görüş, neden tanrıçılık

dejenerasyon [Lat.: de + genus > Fra.: degeneration]: 1.) bozulma, yozlaşma, 2.) ayartılma, baştan çıkartılma, bozulma.

dejenere [Lat.: de + genus > Fra.: degenerè]: 1.) bozulmuş, yoz, 2.) ayartılmış, baştan çıkmış, bozulmuş.

deka [Yun.: δέκα]: bak. deca.

dekagram [Yun.: deca + gramme > decagrammeria [δέκαγραμμία] > Fra.: décagramme]: 1.) on gram, 2.) [Ağırlık Ölçümü] on (10) gramlık ağırlık.

dekalitre [Yun.: deca + litra > decalitra [δέκαλιτρο] > Fra.: décalitre]: 1.) on litre, 2.) [Sıvı Ölçümü] on (10) litre, 10 lt'lik kap.

dekametre [Yun.: deca + metron > decametron [δέκάμετρον] > Fra.: décamètre]: 1.) on metre, 2.) [Uzunluk Ölçümü] on (10) metre.

dekaster [Yun.: deca [δέκα] + Fra.: stère > Fra.: décastère]: 1.) on ster, 2.) [Ağaç ve Kereste Ölçümü] on (10) ster, 3.) 10 metreküplük hacim ölçüsü birimi

dekaton [Yun.: dec + athlon > dekathlon [δέκαθλον] > Fra.: décathlon]: 1.) eski Yunan'da bir sosyal eğlence çeşidi, 2.) [Spor] her bir yarışçının 10 engel ve alan oyunlarında yarıştığı bir karşılaşma.

deklare [Lat.: de + clarus > Fra.: déclaré]: açıklanmış, ilan edilmiş,

dekolte [Lat.: de + collum > Fra.: décolleté]: 1.) boyunsuz, 2.) boynu açıkta, 3.) [Giysi] göğüs kısmı açık kadın giysisi.

dekont [Fra.: de compte]: [Bankacılık] hesap dökümü.

dekopaj [Fra.: découpage]: kağıt, folyo vb şeylerden çizimler kesip bunları bir yüzeye yapıştırma sanatı.

dekor [Lat.: decus > Fra.: décor]: 1.) bezek, süsleme, 2.) tiyatrodaki aksesuar.

delalet [Arp.: delâlet]: alamet, belirti, emare, im, ipucu, işaret, iz, ~ etmek: göstermek, işaret etmek.

delecek: delgeç, zimba.

delectare [Lat.: memnuk etmek, memnun olmak, sevinmek, sevindirmek.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

delegasyon [Lat.: de + legare > Fra.: delegation]: temsile yetkili kurul, heyet, komite.

delege [Lat.: de + legare > Fra.: delegée]: başkasının işini yapma yetkisi verilen kişi, elçi, murahhas, temsilci.

delere [Lat.]: harab etmek, imha etmek, mahvetmek, yakmak, yıkmak, yoketmek.

delgeç: delecek, zimba.

delgi: matkap.

deli [ÖzTür.: telî]: *i.*, divane, kaçık.

delicatus [Lat.]: hoş, latif, güzel, şirin.

delice [Halkdili]: atmaca kuşu.

delik: boşluk, gedik, oyuk.

delikanlı: civan, dilaver, genç, yiğit.

delil [Arp.: dil > delil]: 1.) alamet, gösterge, işaret, 2.) beyyine, kanıt.

delilik: [Tıp] ahmaklık, bölülük, dimağ zayıflığı.

delişmen: zirzop.

delphin [Yun.: ?]: [Balıkçılık:] Yunus, Yunus balığı.

Delta ¹ [Fen.: Dalet [Daleth] > Yun.: Déltá: [ΔÉΛΤΑ & δÉΛΤΑ]: Yunan Abecesi'nin 4. harfi, [Δ, δ].

delta ² [Yun.: déltá: ΔÉΛΤΑ]: 1.) kapı, şekener üçgen biçili nehrin denize dökülen ağzı, 2.) [Evrenbilim] akarsuların döküldüğü, toprağı yumuşak, genelde üçgen biçimli yer.

deluxe [Lat.: luxus > Fra.]: fazladan zarif nitelikte olan, çok zarif.

dem [Far.:]: 1.) kan, 2.) kan gibi koyu, 3.) çayın tavrı.

demagog [Yun.: demos + agogos > demagogos [δημαγωγός] > Fra.: démagogue]: kendi çıkarları uğruna halkı kışkırtacak biçimde konuşan kişi.

demagoji [Yun.: demos + agogos + logia > demagogia [δημαγωγία] > Fra.: démagogie]: çarpıtma, boşlaf.

demagojik [Yun.: demos + agogos + ikos > demagogikos [δημαγωγικός] > Fra.: démagogique]: boşlaflarla dolu, çarpıtıcı.

demantiya [Lat.: de + mens > Fra.: dementia]: 1.) akıl yitimi, 2.) [Tıp] akıl yetisinin zarar görmesi yada tümünden yitmesi.

demeç: açıklama, beyanat.

dementia: bak. demantiya.

demet [Rum.: demation > demati: δεμάτιον > δεμάτι]: 1.) bir bağ, bir avuç, bir tutam, 2.) elçim, tutam, 3.) [D] bir Türk bayan adı.

Demeter [dheghom + mater > Yun.: Δημήτηρ]: 1.) anakara, dağıtıcı ana, 2.) Yunan Mitolojisi'nde tarım ve bereket tanrıçası, 3.) güzel saçlı kraliçe, 4.) güzel örgülü Demeter.

demi [Lat.: diminus > Fra.]: Fransızca'da -demi; 1.) yarım, 2.) boy, güç vb konularda beklenenden zayıf olan anlamında bir önek.

demir [Tür.: demir & Lat.: ferrus > Fra.: ferrum: Fe]: 1.) bir maden adı, 2.) [D] bir Türk erkek adı. ~ **kiri**: pas, **dökme** ~: pik, **yassı** ~ **çelik ürün**: sac.

demiryolu: *b.i.*, tren hattı, **bir** ~ **taşıtı**: drezin.

demiunure [Lat.]: azalmak.

demo [Lat.: > İng.: demo(nstration)]: sunu, sunum, takdim.

demodülasyon [Lat.: de + modus > Fra.: demodulation]: [Fizik] yayınlanmış ses ve görüntü yayınlarının alınması.

demograf [Yun.: demos + graphein > demographos [δημογράφος] > Fra.: démographe]: 1.) doğum kaydı, 2.) nüfus sayısı.

demografi [Yun.: demos + graphein + logia > demographia [δημογραφία] > Fra.: démographie]: 1.) doğum kaydı bilgisi, 2.) nüfusun istatistiksel incelenmesi.

demografik [Yun.: demos + graphein + ikos > demographikos [δημογραφικός] > Fra.: démographique]: 1.) doğum kaydıyla ilintili, 2.) nüfus sayısıyla ilgili.

Demokles [Yun.: Damocles: Δημοκλής]: eski Yunan efsanesine göre bir kralın yaşamındaki zorlukları göstermek için, bir saç teline bağlanmış kılıcın tepesinde sallandığı koltuğa oturduğu kiş.

Demokles'in Kılıcı [Yun.: Damocles: ?]: Democles'in kafanın üstünde sallanan kılıcı.

demokrasi [Yun.: demos + kratein > demokratia [δημοκρατία] > Fra.: démocratie]: 1.) halk yönetimi, 2.) halkın temsiliyle yönetim biçimi, 3.) bu biçimdeki yönetim yada bu biçimde yönetilen ülke, 4.) haklar, fırsatlar yada muamelede eşitlik.

demokrat [Yun.: demos + kratein > demokrates [δημοκράτης] > Fra.: démocrate]: 1.) halk yönetimi yanlısı, 2.) demokrasiyi uygulayan yada destekleyen.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

demokratik [Yun.: demos + kratein + ikos > demokratikos [δημοκρατικός] > Fra.: démocratique]: 1.) halkın yönetimine göre olan, 2.) demokrasiye uygun, 3.) Demokrat Partisi'yle ilgili.

demokratlık [Yun.: demos + kratein > demokrates [δημοκράτης] > Fra.: démocrate + ılık]: 1.) halk yönetimi yanlısı, 2.) demokrasi yanlısı davranma.

demos [Yun.: demos: δῆμος]: amme, halk, insanlar, kamu, toplum, topluluk.

demuraj [Fra.: de + muer > demurrage]: 1.) [Taşımacılık] bir gemi yada taşıma gerecinin yükleme boşaltma nedeniyle gecikmesi, 2.) bu nedenle ödenen ödenti, tazminat.

den: Türkçe'de **-dan, -den, -tan, -ten** soneki; İstanbul'dan.

deneme: kontrol, murakabe, sınama, test.

denemek: murakabe etmek, kontrol etmek, sinamak, tecrübe etmek, test etmek.

denetçi: kotrolör, murakıp, [auditor],

denetim: kontrol, sınama.

denetlemek: kontrol etmek.

deney: deneyim, tecrübe, **-e dayalı:** ampirik.

deneyim: deney, tecrübe.

denge: 1.) balans, muvazene, 2.) terazide abra, dara.

dengeli: durağan, sabit, stabil.

denim [Fra.: de Nimes]: 1.) Fransa Nimes kentinde üretilen kumaş, 2.) pamuklu döşemelik, kumaş, kaba pamuklu kumaş, 3.) blucin yada işçi tulumu yapımında kullanılan kumaş.

deniz: 1.) bahr, bahri, 2.) [D] bir Türk bayan ve bay adı, ~ **dibini inceler:** batiskaf, ~ **haydutu:** korsan, ~ **in derinliğini ölçme:** iskandil, **derin** ~: batyal, ~ **kenarı:** costa, kıyı, sahil, **denizdeki sığ yer işareti:** kerteriz, **kabuklu** ~ **hayvanları:** İstiridyel, Karides, Salyangoz, Yengeç,

denizaşırı: *b.i.*, denizötesi.

Denizli [Rum.: Laodikeia [?], Osm.: Laodikya, Ladik, Tunguzlu, Tenguzlug, Tonguzlug, Denizli]: [20], Türkiye'de bir kent.

denizötesi: *b.i.*, denizaşırı.

denk [ÖzTür.]: 1.) eşit, müsavi, 2.) balya, yük, 3.) [Fizik] eşit güç.

dens [Lat.]: diş.

densus [Lat.]: 1.) kesif, sıkı, kompakt, yoğun, 2.) ince taneli, kısa, özlü.

densus [Lat.]: koyu, sığ, yoğun.

dental [Lat.: dens > Fra.]: dişle ilgili.

dentist [Lat.: dens > Fra.: dentiste]: dişçi, diş hekimi.

deodaran [Lat.: de + odor > Fra.: deodorente]: 1.) kötü koku giderici, 2.) ter kokularını giderici.

deon [Yun.: δειον]: *i.*, görev, hizmet, ödev.

deonto [Yun.: δειοντο]: *i.*, görev, hizmet, ödev.

deontoloji [Yun.: deonto + logia > deontologia [δειοντολογία] > Fra.: déontologie]: 1.) ahlaki görevler bilgisi, 2.) ödevbilgisi.

deontolojik [Yun.: deonto + logia + ikos > deontologikos [δειοντολογικός] > Fra.: déontologique]: 1.) ahlaki görevler bilgisine ilişkin, 2.) ödev bilgisi ile ilgili

depar [Lat.: dis + partire > Fra.: depart.]: [Spor] çıkış, start.

depart [Fra.]: kalkış.

departman [Lat.: dis + partire > Fra.: department]: 1.) bölümlendirme, bölümlere ayırma, 2.) iş yada yönetimin ayrı bölüm yada alanı, 3.) bakanlık, idare, yönetim, 4.) ayrı etkinlik alanı, 5.) bir işyerinde ayrı çalışma alan ve bölümü.

depo [Lat.: de + ponere > Fra.: depot]: 1.) ambar, hazne, 2.) otobüs yada tren durağı, 3.) askeri malzemenin saklandığı yer.

deprasyon [Lat.: de + premere > Fra.: depression]: 1.) baskı altında olma, 2.) acı, çile, dert, elem, esef, gam, kasvet, kasavet, kaygı, keder, tasa, teessür, üzüntü, 3.) [Ekonomi] buhran, durgunluk, 4.) [Ruhbilim] dermansızlık, düşkünlük.

deprem: [Yerbillimi] sarsıntı, yer sarsıntısı, zelzele, ~ **ile ilgili:** sismik,

fay: kırık, kırılma, ~ **sarsıntı ölçeği:** Richter, ~ **yazar:** sismogram.

der¹: ter.

der² [Far.]: 1.) bab, eşik, giriş, kapı, 2.) ev, hane, saray, 3.) dağ geçidi.

der³ [Far.]: Farsça'da der-; 1.) iç, içne doğru, 2.) dahil, dahilde anlamına gelen bir önek.

der⁴ [Far.]: Farsça'da -der; yırtan anlamına gelen bir sonek.

derd [Far.]: bak. dert.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

dere [Far.: ?]: 1.) koyak, vadi, 2.) akak, küçük su akıntısı, suakıntısı, suyolu, 3.) çatı su akağı.

derebeyi [?]: *b.i.*, 1.) eski Avrupa'da içinde ve çevresindeki evlerle kala sahibi yönetici, 2.) burjuva, feodal, ~ **konağı**: şato.

derebeylik [?]: feodalite.

derece [Arp.: ?]: 1.) aşama, kat, mertebe, rütbe, 2.) ısı ölçer, 3.) ölçer, metre.

dereotu [dere otu] [Far.: + otu > Tür.]: *b.i.*, [Bitkibilim: *Anethum*] güzel kokulu bir bitki.

dergah [Far.: der + gâh > dergâh [درگاه]]: 1.) eşikönü, kapıönü, 2.) bir zamanlar tarikat üyelerinin sığındıkları, barındıkları yer, yapı, 3.) tekke.

dergi: [Basın] mecmua, magazin.

deri [Far.: ? > Arp.: ? > Rum.: deras > derma [δέρας > δέρμα] > Tür.]: 1.) inasan cildi, hayvan postu, 2.) [Bedenbilim] cilt, derm, ten, 3.) [Dericilik] işlenmiş hayvan postu, **bir** ~ **hastalığı**: liken, **kalınlaşımı** ~: nasır, **üst** ~: epiderm, **iltihaplı** ~ **hastalığı**: dermatit, **~deki leke**: yama, **~nin cilalanması**: apre, **~yi temizleme**: sepi, **bir** ~ **cinsi**: rugan, **parlak** ~: lame, **yumuşak** ~: glase, 3.) deriden, deriden yapılmış [deri ceket], **tabaklanmış** ~: kösele, meşin,

derici: sepicı, tabak, tabakçı.

derin: *s.*, 1.) çukur, 2.) yüzeyden aşağı olan, 3.) kesif, yoğun, 4.) uzun süren, 5.) ayrıntılı, detaylı, 6.) içten gelen, samimi, 7.) ağır (uyku), 8.) dip.

derince ¹: çukurluk yada derin bölge.

Derince ²: 1.) İzmit'e bağlı bir ilçe, 2.) 'e bağlı bir ilçe.

derinlik: 1.) çukurluk, 2.) [Manevi] bilinmezlik, kolay anlaşılmaçlık, ~ **ölçme aleti**: sonda.

derinti [Halkdili]: görüşme, toplantı.

derişik: [Kimya] konsantre.

derişme: [Kimya] konsantrasyon, yoğunlaşma.

derkar [Far.: der + kâr > derkâr]: 1.) çalışıyor, işte, işbaşında, 3.) açık, ayan, bariz, 2.) işbaşında, işivar, meşgul.

derleme: devşirme, toplama.

derm [Lat.]: deri, cilt, ten.

derma [Far.: ? > Arp.: ? > Yun.: deras > derma [δέρας > δέρμα]]: deri, ten.

derman [Far.: dermân [درمان]]: 1.) çare, ilaç, otama, 2.) can, dirlik, güç, hal, kuvvet, mecal, takat.

dermansız [Far. + sız]: argın, aygın, bitap, bitkin, güçsüz, haşat, takasız, yorgun, zayıf.

dermansızlık [Far. + sızlık]: zaafiyet.

dermatit [Far.: ? > Arp.: ? > Yun.: derma + itis > dermatitida [δερματίτιδα] > Fra.: dermatite]: 1.) cilt iltihabı, 2.) [Tıp] iltihaplı deri hastalığı.

dermatolog [Far.: ? > Arp.: ? > Yun.: derma + logos > dermatologos [δερματολόγος] > Fra.: dermatologue]: 1.) cilt hastalığı bilgisi olan, cilt otacısı, 2.) deri hastalıkları hekimi.

Dermatoloji [Far.: ? > Arp.: ? > Yun.: derma + logia > dermaologia [δερματολογία] > Fra.: dermatologie]: 1.) cilt hastalığı bilgisi, 2.) [Tıp] deri hastalıkları ile ilgilenen bilim dalı, Deribilimi.

dermatolojik [Far.: ? > Arp.: ? > Yun.: derma + logia + ikos > dermatologikos [δερματολογικός] > Fra.: dermatologique]: 1.) cilt hastalığına ilişkin, 2.) [Tıp] deri hastalıklarıyla ilgili.

derrum [Lat.]: demir.

ders [Arp.: drs]: 1.) eğitim alma, öğrenme, 2.) anlatım, anlatma, belletme, eğitme, eğitim, öğretme, öğretme.

Dersadet [Arp.: dar-u saadet > Osm.: Dersa'adet]: 1.) mutluluk kenti, 2.) Osmanlı Devleti'nin başkenti, İstanbul.

dershane [Arp.: ders + Far.: hâne > Far.: dersâne]: 1.) derslik, sınıf, 2.) özel ders kurumu.

Dersim [Rum.: Daranis, Derksene, Far.: Darsim, Zaz.: Mamekiye, Dêsim, T.C.: Tunceli]: bugünkü Tunceli.

derslik [Arp. + lik]: sınıf.

dert [Far.: derd [درد]]: 1.) acı, çile, elem, esef, gam, kasvet, kasavet, kaygı, keder, tasa, teessür, üzüntü, 2.) çor, hastalık, illet, maraz, mazara.

dertlenmek [Fars. + lenmek]: kaygılanmak.,

derun [Arp.: derün]: 1.) nefis, öz, 2.) içsel.

derviş [Far.: درویش]: 1.) dilenci, fukara, yoksul, 2.) [D] bir erkek adı, **gezgin** ~: abdal, ~ **selamı**: hu, **dervişlerin ayin yeri**: semahane.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

derz [Far.: درز]: 1.) dikiş dikme, 2.) iki dikiş arası, iki iğne sokumu aralık, 3.) iki tuğla arası, 4.) [Yapım Kimyası] çini, fayans yada kaplama aralığı dolgu malzemesi.

derzi [Far.]: bak. terzi.

desca [Lat.]: masa.

descendere [Lat.]: 1.) alçalmak, inmek, çökmek, yukarıdan aşağıya doğru gelmek, inmek, 2.) intikal etmek, -nin soyundan gelmek, -nin evladi olmak.

desibel [Lat.: decem + A.G. Bell]: 1.) Alexandre Graham Bell : 1847-1922 yılları arasında yaşamış İskoç asıllı, Kanada göçmeni ve ABD'li Fizik bilim insanı, 2.) sesin şiddetini ölçen birim.

desiderare [Lat.]: arzu etmek, istemek.

desimal [Lat.: decem > Fra.: decimale]: 10 sayısı üzerine oturtulmuş sayı sistemi, [1 ile 0 arasındaki sayılar].

desise [Arp.: dss > desise]: 1.) sokuşturma, fitleme, 2.) al, dalavere, dolap, düzen, entrika, hile, kaşkariko, kolpo, komplo, künde, numara, oyun.

despot [Yun.: despotēs [δεσπότης] > Fra.: despote]: 1.) sert ve acımasız usta, 2.) baskıcı, müstebit, tiran.

despotes [Yun.: despotēs: δεσπότης]: 1.) efendi, evsahibi, usta, 2.) egemen, hükümdar.

despotik [Yun.: despotēs + ikos > despotikos [δεσποτικός] > Fra.: despotique]: 1.) sert ve acımasız usta gibi, 2.) baskıcı, istibdatçı.

despotizm [Yun.: despotēs + ismos > [δεσποτισμός] > Fra.: despotisme]: 1.) sert ve acımasız ustaya benzeyen, 2.) baskıcılık, müstebitlik, tiranlık.

dest [Far.: dast & dasta > dest [دست]]: 1.) el, eller ve kollar, 2.) eldolusu, bir el, 3.) el koyma, ele geçirme, sahiplenme, 4.) elleçleme, 5.) şeref makamı, 6.) erk, güç, üstünlük, 7.) [Din] Allah'ın herşeye kadir olması, Allah'ın eli [omnipotence],

destan [Far.: destân [داستان]]: [Yazın] dasitan, epope, hikaye, öykü.

destansı [Far.: داستان] + sı: epik, hamasi, menkıbevi.

deste [Far.: [?]]: 1.) bir tutam, el dolusu, 2.) bağ, bağlam, 3.) [D] bir bayan adı.

destek: dayanak, **eğik veya düz** ~: payanda.

destroyer [Lat.: de + struere > İng.: destroyer]: 1.) yokden, yokedici, 2.) [Deniz Kuvvetleri] küçük ama hızlı bir savaş gemisi, muhrip.

deşarj [Lat.: dis + carrus > Fra.: discharge]: 1.) [Gemi] boşaltma, tahliye, yük boşaltma, 2.) [Elektrik] boşalma.

deşifre [Lat.: de + chiper > dechifrè]: açığa çıkartma, çözme.

detant [Lat.: detente]: 1.) uluslar arasındaki gerginliği giderme, 2.) yumuşama siyaseti.

detay [Fra.: de + tailler > detaille]: 1.) bir şeyi küçük parçalara bölerek ayrıntılaşma, 2.) ayrıntı, 3.) önemsiz bir konu.

deterior [Lat.]: daha kötü.

deterjan [Lat.: de + tergere > Fra.: detergent]: arıtıcı, temizleyici.

detestari [Lat.]: lanetlenmek, gazaba uğramak.

detone [Yun.: de + tonos [?] > Fra.: detonée]: 1.) ses bozukluğu, tını bozukluğu, 2.) [Müzik] kusurlu ses.

detritus [Lat.]: ovma, ovuşturma.

deus [Lat.]: Allah, Rab, Tanrı.

dev [Far.: div > dev]: 1.) dev, iblis, 2.) şeytan, çok iri, div, masal canavarı, ~ **gibi**: devasa.

deva [Arp.: dvy > devâ]: 1.) canlı olma, iyi olma, sağlıklı olma, 2.) çare, daru, em, ilaç.

devasa [Arp.: dev + âsa]: 1.) dev gibi, 2.) çok büyük, muazzam.

deve: [Hayvanbilim: Camelus] bir çöl hayvanı, ~ **bağırması**: bozlama, ~ **çökertme sesi**: ih, **erkek** ~: buğra, **erkek boz** ~: lök, **güreş** ~**si**: tülü, ~ **türleri**: erkek deve [buğra], hörgüçlü deve [buğur], erkek boz deve [lökün],

devedikeni: [Bitkibilim: Cardui mariae] ?

devedikeni: [Bitkibilim: Cynara cardunculus] ?

deveran [Far.: deverân [دوران]]: 1.) dönüp dolaşma, 2.) [Yıldızbilim] dolanma, 3.) dolanma, dolaşma, gezme.

devinim: canlılık, faaliyet, hareket.

devr [Arp.]: bak. devir.

devir [Arp.: dvr > devr [رود]]: 1.) i., çevresinde dolanma, dönme, 2.) çağ, dönem, periyot, zamane, 3.) dolanma, tur.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

devirler [Arp. + ler]: çağlar, edvar, zamanlar.

devlet [Arp.: dvl > devlet]: 1.) ardı sıra ilerleme, bir birini izleme, nöbetleşe gitme, 2.) hanedan, sülale, 3.) idare, yönetim, 4.) [Mecazi] büyüklük [Devlet gibi adam], 5.) [D] bir erkek adı, , ~

büyükleri: ekabir, kodomanlar, ~**le ilgili**: resmi, ~ **dairesi**: kapı, **bir ~in baskısı**: hegemonya, ~ **senedi**: tahvil,

devran [Far.: deverân [دوران] > devrân [?]]: 1.) dönem, evre, zaman, 2.) [D] bir erkek adı.

devre [Arp.: ? > [مرود]]: 1.) devir, dönem, periyot, 2.) [Elektrik] düzenek, 3.) askerlikte yada okulda aynı dönemde bulunanlar,

devridaim [Arp.: devr-i daim]: 1.) sürekli dönme, 2.) tam ve sürekli dolaşma.

devrik: 1.) dik durumunu yitirmiş, 2.) görevinden indirilmiş.

devrim: 1.) ihtilal, inkılap, 2.) [D] bir erkek adı.

devşirme: 1.) derleme, toplama, 2.) Osmanlı'da bir askere alma biçimi, 2.) Osmanlı'da Hristiyan kökenli ailelerden Osmalı Ordusu'na çocuk yaşta alınan asker adayları.

dexter [Lat.]: adil, doğru, dürüst, haklı, insafli.

dezenfektan [Lat.: de + infecere > Fra.: désinfectant]: 1.) bulaştırmama, 2.) [Tıp] mikrop kırıcı madde.

dezenfekte [Lat.: Lat.: de + infecere > Fra.: désinfecté]: 1.) bulaştırılmamış, 2.) [Tıp] mikroplarını kırma, mikraoplardan temizlenmiş.

deyiş: ibare, ifade, tabir.

DIN [Alm.]: 1.) Deutsches Institute für Normung; **DIN**, 2.) Alman Standartlar Enstitüsü.

dış: 1.) dışarı, hariç, 2.) yurtdışı, ~**işleri**: hariciye, ~**la ilgili**: harici.

dışarı: dış, hariç.

dışarlık: taşra.

dışlama: bir kişi yok sayma, tecrit etme, izole etme.

dışlamak: bir kişi yok saymak, tecrit etmek, izole etmek.

Di [İt.]: İtalyan Abecesinin 4. harfi, [D, d].

di ¹ [Yun.: dis > di [δῖς > δῖ]]: Fransızca'da di-; iki defa, iki kez, iki kat anlamına gelen bir önek.

di ² [Yun.: dis > di [δῖς > δῖ]]: **bak. dis.**

di ³ [Lat.]: Latince ve Fransızca'da di-; 1.) iki defa, iki kez, iki kat, 2.) ayrı, ayırık, ayrışık, anlamı yükleyen bir önek.

di ⁴ [Far.: دی]: dün, önceki gün.

dia [Yun.: δῖα]: Yunnanca'da -dia; 1.) -eye, -aya, 2.) arasında, arasından, 3.) karşısında anlamında bir önek.

diabolos [Yun.: δῖαβολος]: 1.) bühtancı, iftiracı, yalan yere suçlayan, 2.) şeytan.

diaita [Yun.: ?]: yaşam biçimi.

diakonos [Yun.: ?]: hizmetçi.

Diana [Lat.]: eski Roma Mitolojisi'nde ay ve avcılık tanrıçası.

diaphainein [Yun.: dia + phainein > diaphainein [δῖα-?]]: f., içinden diğer tarafı göstermek.

diaspora [Yun.: dia + speirein > diaspora: [δῖασπορά] > Fra.: diaspora]: 1.) saçılma, yayılma, 2.) aynı ırk, din, dil ve kültürden olanların yurtdışında, aynı yerde ve bir arada yaşayanları, kopuntu, 3.) yurtdışında yaşayan Yahudi toplulukları.

diasprum [Lat.]: süslü giysi.

diatomos [Yun.: ?]: ikiye ayırmak, iki parçaya bölmek.

diba [Far.: dibā []]: 1.) ipek teli, ipek ipi, 2.) [Dokuma] altın ve gümüş işlemeli ipekli bir kumaş.

dibek: ağaç yada taştan büyük havan.

dicare [Lat.]: açığa vurmak, beyan etmek, ilan etmek.

dicere [Lat.]: konuşmak, söylemek.

dicha [Yun.: ?]: benzer, eş, ikili, ikiz, koşa.

dictum [Lat.]: söyleyiş, teleffuz.

didaktik [Yun.: didáskein > didaktikós [δῖδασκηῖν > δῖδακτικός] > Fra.: didactique]: 1.) düşündürme, öğretme, 2.) belletici, bilgilendirici, eğitici, öğretici.

didaskein [Yun.: δῖδασκηῖν]: ders vermek, öğretmek.

dide ¹ [Far.: دید]: 1.) bakış, görüş, nazar, 2.) [Mistik] herşeyi gören ve bilen (Allah).

dide ² [Far.: دید]: Farsça'da -dide; 1.) görmüş geçirmiş, deneyimli, tecrübeli, [cihandide: dünyayı görmüş], 2.) görülmüş ve denenmiş olan, [nadide: görülmemiş] anlamına bir sonek.

dideban [Far.: dide + bân > didebân [دیده]]: 1.) gözcü, 2.) gümrük görevlisi.

dies [Lat.]: gün, gündüz, ruz, şembe, yevm.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

dies mali [Lat.]: kötü günler.

difana [Rum.: difana & difano [δῖφανα & δῖφανο]]: *i.*, [Balıkçılık] üç katlı balık ağı.

difiransiyel [Lat.: dis + ferre > Fra.: diffirential]: [Otomotiv] değiştirme dişlisi, vites dişlisi.

difizyon [Lat.: dis + fundere > Fra.: diffusion]: dağıtma, nüfuz, neşretme, yayınlama, yayma, yayılma.

difteri [Yun.: diphtera [διφθερίδα] > Fra.: diphtérie]: 1.) tabaklanmış deri, 2.) [Tıp] kuşpalazı.

diftong [Yun.: dis + phthongos > diphthongos [διφθογγος] > Fra.: diphthong]: [Dilbilgisi]iki seslinin bir hecede birleşmesi.

dignari [Lat.]: inayet etmek, lütfetmek, tenezzül etmek,.

dignitas [Lat.]: değer, erdem, kıymet.

dignus [Lat.]: 1.) değer, reva, uygun, yakışır, yaraşır, 2.) değerli, müstehak, reva.

digutus [Lat.]: parmak yada başparmak.

dijit [Lat.: digutus > Fra.: digit]: 1.) parmak yada başparmak, 2.) 0-9 arası rakam yada sayılar.

dijital [Lat.: digutus > Fra.: digital]: 1.) rakamsal, sayısal, 2.) 0-1 sistemine göre çalışan elektronik yada bilgisayar esaslı her tür gereç.

Dijojen: bak. Diogenes.

dik: amudi, dikey.

diken: 1.) bitkilerin sivri uçları, 2.) sert, ucu sivri ve baticı çıkıntı, 3.) bu çıkıntıları olan bitki, **eşek** ~i: [Bitkibilim:] kenger, **geyik** ~i: akdikem.

dikey: amudi, dik.

dikimevi: dikimhane.

dikimhane [dikim + Far.: hane]: dikimevi.

dikiş: derz, terz, **kaba** ~: lekende.

dikiz [Argo]: *i.*, 1.) gözetleme, erkete, 2.) [Otomotive] gözetleme aynası.

dikkat [Arp.: dkk]: *i.*, 1.) didik didik etme, inceleme, 2.) ilgi, özen, 3.) tehlike uyarısı.

diksiyon [Lat.: dicere > Fra.: diction]: *i.*, ifade, konuşma tarzı, telaffuz.

dikta [Lat.: dicere > Fra.: dicta]: *i.*, 1.) emir, kesin buyruk, 2.) prensip, 3.) iltihal yapıp yönetime el koymuş askerî yönetim.

diktafon [İng.: dictaphone]: 1.) bir ticari marka, 2.) [Teknoloji] ses alma aygıtı,

diktatör [Lat.: dicere > Fra.: dictateur]: mutlak egemenliği elinde tutan.

dil ¹: 1.) [Bedenbilim] bir organ, 2.) ağız, lehçe, lisan, zeban, **ölü ~ler:** Arami, Eski Ermenice, Eski Gürcüce, Eski Mısırca, Grekçe, Osmanlıca, Sami, Latin, ~ **bilgisi:** gramer, sarf, ~ **tutukluğu:** anatri,

dil ²: [Far.: دِل]: 1.) can, kalp, nefes, ruh, yürek, 2.) cesaret, 3.) arzu, dilek, istek, niyet.

dilara [Far.: dil + âra > dilâra]: *i.*, 1.) kalbi güzelleştiren, yüreği süsleyen, 2.) canan, sevilen kişi, sevgili, yar, 3.) ullanılmayan eski bir müzik makamı, 4.) *ö.i.*, [D] sevilen anlamında bir İran ve Türk bayan adı.

dilasa [Far.: dil + âsâ > dilâsâ]: 1.) *i.*, kalpteki dinginlik, 2.) *z.*, kafa rahatlatıcı.

dilaver [Far.: dilâver [دلاور]]: 1.) cesur, yürekli, 2.) civan, delikanlı, genç, yiğit, 3.) [D] bu anlamda bir İran ve Türk erkek adı.

dilber [Far.: dil + ber > dilber]: 1.) gönül çelen, gönlü alıp götüren, yürek hoplatan, 2.) [D] bu anlamda bir bayan adı.

Dilbilgisi: Gramer, Sarf.

dileçe [YTür.]: *i.*, arıza, arzuhal, istida.

dilek: 1.) *i.*, arzu, dilek, heves, istek, şevk, 2.) *ö.i.*, [D] arzu, dilek, heves, istek, şevk anlamında bir bayan adı.

dilema [Lat.: & Yun.: di + Yun.: lamma > [δίλημμα] > Fra.: dilemma]: *i.*, açmaz, karmaşık durum.

dileme: *i.*, arzu etme, rica etme.

dilemek: *f.*, arzu etmek, rica etmek.

dilenci: *i.*, geda.

dileyiş: *i.*, arzu, rica.

dilmaç [YTür.]: *i.*, çevirmen, tercüman.

dilme: *i.*, bir şeyi parçalara ayırma.

dilmek: *f.*, bir şeyi parçalara ayırmak.

dilsiz: *s.*, ahraz, lal.

diluvium [Lat.]: *i.*, sel, subaskını.

dimağ [Arp.: dimâğ]: *i.*, *i.*, 1.) beyin, kafa, 2.) bilinç, şuur, zihin, ~ **zayıflığı:** [Tıp] ahmaklık, bönlük, delilik.

dimdik: *z.*, dimdik, dinç, esen, iyi, sağlıklı, sıhhatli, salim, zinde.

dimi [Rum.: dimito: δῖμιτο]: *i.*, [Dokuma] pamuklu bir kumaş.

diminius [Lat.]: *i.*, yarım.

Dimyat ¹ [?]: *ö.i.*, Kuzey Mısır'da bir kent adı.

dimyat ² [?]: *i.*, üzüm çeşidi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

din¹ [Arp.: dan]: 1.) inanma, inanış, 2.) inanma yolu, ~ **kuralları kitabı**: Akait, ~**den kovma**: lanetşeme, **dındaş**: din kardeşi, din ~ **dışı**: ladini.
din² [Far.: ?]: 1.) ayın 24. gününün adı, 2.) yazmalıklı görevli melek.
din³ [Yun.: dynamis [δυναμῖς] > Fra.: dyne]: [Fizik] cm-gr.-sn sisteminde bir gr'ın saniyede bir cm'lik bir hız kazanarak serbest akışına olanak veren bir güce eşit bir güç birimi.
dinamik¹ [Yun.: dynasthai > dynamikos [δυναμικός] > Fra.: dynamique]: 1.) doğal kuvvete ait, 2.) mekanik gücü olan, 3.) enerjik, faal, kuvvetli.
dinamik² [Yun.: dynasthei + ikos > dynamikos [δυναμικός] > Fra.: dynamique]: 1.) enerji yada fiziksel gücü harekete geçirme ve 2.) herhangi bir alana yönlendirilen güç anlamında sonek.
dynamique: bak. **dinamik**.
dinamit [Yun.: dynasthai > dynamites [δυναμίτης] > Fra.: dynamite]: patlayıcı madde.
dinamizm [Yun.: dynasthai + ismos > dynamigmos [δυναμισμός] > Fra.: dynamisme]: 1.) doğa olaylarını kuvvet ve enerji terimleriyle açıklayan göstergeler, 2.) enerji, güç, içgüç, kuvvet.
dinamo [Yun.: dynasthei > dinamo [δυναμό] > Fra.: dynamo]: [Fizik, Teknik] jeneratör, üreteç.
dinamometre [Yun.: dynasthei + metron > dinamometro > [δυναμόμετρο] > Fra.: dynamomètre]: güçölçer.
dinar¹ [Arp.: dīnār]: 1.) altın para, 2.) bazı Arap ülkelerinin para birimi.
Dinar² [?]: Afyon ilinde bir ilçe adı.
diñç: dimdik, esen, iyi, sağlıklı, sıhhatli, salim, zinde.
dindâr [Arp.: din + Far.: dâr > Far.: dindâr [ديندار]]: 1.) dini olan, inanan, 2.) dine inanan.
dındaş [Arp.: din + Tür.: daş > Tür.: dındaş]: 1.) din kardeşi, 2.) [Din] aynı dinden olanlar, din kardeşi.
dineri [Rum.: ?]: iskambilde karo.
dingil: *i.*, 1.) teker mili, 2.) [Otomotiv] aks, eksen, mil.
dingin: asude, sakin.
dini [Arp.: dan > dinî]: dinle ilgili, dinsel, ~ **tören**: ayin, ~ **yanı güçlü**: sofu.
dink [Halkdili: Artvin, Erzurum]: 1.) bulgur dibegi, 2.) pirinç kırma dibegi, 3.) aba,

şayak, vb dövmede kullanılan bir gereç.

dinlence: tatil.

dinlenme: 1.) ara, mola, 2.) [Spor] mola,

dinlenmek: 1.) ara vermek, mola vermek, yatıp uzanmak 2.) [Spor] mola vermek.

dinozor [Yun.: deinos + sauros > deinasouros [δεινόσαυρος] > Fra.: dinosaure]: 1.) ? 2.) mesozoik çağda yaşamı dev yaratık.

Diogenes [Yun.: Διογένης της Σινώπης]: 1.) İ.Ö. 412-312 yılları arasında yaşamış Yunanlı filozof, 2.) Sinoplu Dijojen.

dioiken [Yun.: ?]: evi idare etmek, evi yönetmek.

dioksit [Yun.: di + oksyd [?] > Fra.: dioxide]: 1.) iki oksit, 2.) (karbon dioksitte olduğu gibi) melokülünde iki oksijen atomu bulunan oksit.

Dionysos [Yun.: Διόνυσος & Διόνυσος]: 1.) eski Roma ve eski Yunan Mitolojisi'nde Bacchus, 2.) Diyojen; şarap tanrısı, 3.) Türkiye'de Çal'da yaşadığı söylenir.

dip: 1.) en alt bölüm, 2.) taban, 3.) bir şeyin yanbaşı, 4.) en uzak köşe, 5.) [Argo] arka, kış.

dipçik: bir tüfek parçası.

dipfriz [İng.: deep freeze]: [buzdolabı] derin dondruçu.

diphtera [Yun.: διφθερα]: 1.) kösele, tabaklanmış deri, meşin, 2.) derinden.

diploma¹ [Yun.: δῖπλωμα]: katlanmış mektup.

diploma² [Yun.: diploma δῖπλωμα > Fra.: diploma > İtl.]: 1.) okuldan mezuniyet belgesi, şahadetname, 2.) bröve.

diplomalı [Yun.: diploma δῖπλωμα > Fra.: diploma > İtl. + lı]: 1.) şahadetnameli, 2.) bröveli.

diplomasız [Yun.: diploma δῖπλωμα > Fra.: diploma > İtl. + sız]: 1.) şahadetnamesiz, 2.) brövesiz.

diplomasi [Yun.: diploma > diplomatia δῖπλωματῖα > Fra.: diplomatie]: 1.) dışişleri, hariciye işleri, 2.) uluslararası siyaset.

diplomat [Yun.: diploma & Lat.: atus > diplomates [δῖπλωμάτης] > Fra.: diplomate]: 1.) dışişleri bakanlığı görevlisi, daha çok yurt dışında elçilik görevlisi, 2.) siyaset adamı.

diplomatik [Yun.: diploma & Lat.: atus & Yun.: ikos > diplomatikos [δῖπλωματικός] > Fra.: diplomatique]: 1.) uluslararası

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- siyasete ait, ^{2.)} politik, siyasal, ~
nota: muhtıra,
- diplomati** [Yun.: diploma & Lat.: atus > diplomates [δῆλωματής] > Fra.: diplomate > İtl. + lık]: ^{1.)} elçiliklerde görev yapma, ^{2.)} uluslar arası siyaset işi.
- dipsa** [Yun.: ?]: *i.*, susuzluk, susama.
- dirayet** [Arp.: dry]: *i.*, ^{1.)} akıl erdirmeye, ince şeyleri kavrama, ^{2.)} anlayış, yetenek.
- directiare** [Lat.: f.], birisine konuşmak yada yazmak.
- direk:** *i.*, ^{1.)} sütun, ^{2.)} [Denizcilik], ~
direği: pruva direği.
- direksiyon** [Lat.: di + regere > Fra.: direction: *i.*, ^{1.)} [Otomotiv] araçların yönlendirme simidi, ^{2.)} [Bisiklet] dümen, gidon, yeke, yönetmeç.
- direkt** [Lat.: di + regere > Fra.: direct]: *z.*, duraksız.
- direktif** [Lat.: di + regere > Fra.: directive]: *i.*, talimat, yönerge.
- direktör** [Lat.: di + regere > Fra.: directeur]: ^{1.)} müdür, ^{2.)} üst müdür.
- diren** [Yun.: dikranon > dikran [δικρανον > δικράνι] > diren]: *i.*, anadut, dirgen, yaba.
- direnç:** ^{1.)} direnme, karşı koyma, mukamevet, ^{2.)} [Elektrik] resistans, ^{3.)} [Elektronik] resistans.
- direnış:** karşıkoyma, mukavemet.
- diretme:** inat, **ayak** ~: inat, **istediğinde** ~: dayatma.
- dirgen:** bak. diren.
- dirhem** [Arp.: dirhem & Far.: dirhem & Yun.: drachmion > drachme > drachmi [δράχμιον > δραχμή > δράμι], Arp.: dirhem]: ^{1.)} küçük ağırlık birimi, küçük sikke, ^{2.)} Okka'nın dört yüzde birine eşit olan, 3,148 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü, ^{3.)} bir çeşit gümüş metal para.
- diri:** aktif, canlı, dirik.
- dirige** [Lat.]: dolaysız, doğrudan.
- dirigere** [Yun.: ?]: uzanmak, yatmak.
- dirik:** aktif, canlı, coşkun, diri.
- dirlik:** ^{1.)} can, derman, dirlik, güç, hal, kuvvet, mecal, takat, ^{2.)} düzen, ^{3.)} erinç, huzur, rahat, ^{4.)} Osmanlı'da Toprak Yönetimi.
- dirne** [Yun.: ?]: kız.
- dirsek:** ^{1.)} [Bedenbilim] kolda bir bölüm, ^{2.)} köşe, ^{3.)} [Soba] boru köşesi, ^{4.)} [Suborusu] boru köşesi.
- dirus** [Lat.]: dehşetli, korkunç.
- dis** [Lat.]: Fransızca'da dis-; ^{1.)} değil, ^{2.)} olumsuz, ^{3.)} -sız, -siz, -suz, -süz, ^{4.)} ayrı, ayırık, ayrışık, -den başka, diğer ^{5.)} -dan, -den anlamı yükleyen bir önek.
- dis** [Yun.: δισ]: iki defa.
- disco:** bak. diskotek.
- disiplin** [Lat.: dis + capere > Fra.: discipline]: *i.*, ^{1.)} idare, sıklıdüzen, yönetim, zapturapt, ^{2.)} öğretim, talim, terbiye, talim, ^{3.)} itaat, boyun eğme, ^{4.)} cezalandırma, tekdir.
- disk** [Arp.: ? > Yun.: diskos [δίσκος] > Fra.: disque]: tahta ağırşak.
- diskos** [Yun.: δίσκος]: *i.*, daire, yuvarlak.
- diskotek** [Yun.: diskos + theke > diskoteke [δίσκοςθήκη] > Fra.: discothèque]: *i.*, ^{1.)} yuvarlak oda, ^{2.)} dans edilip alkollü içki servisi yapılan gece kulübü.
- dispepsi** [Yun.: dys + peptin > [?] > Fra.: dyspeptie]: *i.*, hazımsızlık, sindirim zorluğu, yediklerini sindirememeye.
- dispne** [Yun.: dys + ? > [?] > Fra.: dispnée]: *i.*, nefes, solunum darlığı.
- distemperare** [Lat.]: düzenini bozmak, karıştırmak.
- distribütör** [Lat.: ? > Fra.: distributeur]: *i.*, ^{1.)} dağıtan, ^{2.)} [Ticaret] bayi, dağıtıcı.
- diş:** ^{1.)} [Bedenbilim] çenede yer alan ve çiğneme işlevi olan kemik çıkıntıları. ~ **kaplaması:** kuron, **öğütücü** ~: azı, ~ **dibinde bulunan:** seman, ~ **teki kireç:** kefeki, ~ **türleri:** Azı, Kök, Köpek, Öğütücü, Süt, ^{2.)} sarımsak tanesi, ~ **çıkartma:** dişeme, ~ **kiri yada pası:** pesek.
- dişçi** [Halkdili]: dentist, diş hekimi, ~ **kerpeteni:** davya, **dişeme:** diş çıkartma.
- dişi:** kadın.
- ditiramp** [Yun.: ditirambos [δῆθύραμβος] > Fra.: dithyrambe]: ^{1.)} eski Yunanların Dionysos şerefine okudukları tören şarkısı, ^{2.)} lirik şiir.
- ditme:** yünü kabartma, tiftme.
- diurnalis** [Lat.]: günlük.
- diüretik** [Yun.: dia + ourien > [διουρητικός] > Fra.: diurétique]: [Eczacılık] ^{1.)} idrar getirici, iştetici, ^{2.)} idrar getirici ilaç, müdrir ilaç.
- div** [Far.: دیو]: ^{1.)} çok iri, dev, ^{2.)} iblis, şeytan.
- diva** ¹ [Lat.]: tanrıça.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

diva ² [Lat.: diva > İtl.: diva]: prima donna.

divan ¹ [Far.: divân]: ^{1.)} devlete ait belli kararların kaydedildiği kayıt defteri, ^{2.)} devlet makamı, idare, yönetim, ^{3.)} Osmanlı'da Millet Meclisi denilen kurum, ^{4.)} kanape, kerevet, otoman, sedir, ^{5.)} Osmanlı'da bir müzik makamı, ^{6.)} Osmanlı'da bir yazın akımı.

divan ² [Far.: divân]: abecesel olarak düzenlenmiş şiir demeti.

divane [Far.: divâne: دیوانه]: ^{1.)} cin çarpmış, tahtaları eksik, ^{2.)} deli, kaçık.

dividere [Lat.]: *f.* bölmek, ikiye ayırmak.

divik [?]: *i.*, akkarınca, termit.

divit [Far.: davet: دعوت]: *i.* kalem-koyma kabı, yazı hokkası,

divus [Lat.]: *i.* tanrı.

diya [Yun.: dia: δια]: diyapozitif, slayt.

diyabet [Yun.: dia + bainein > > diabetes [διαβήτης] > Fra.: diabète]: [Tıp] ^{1.)} idrar ve kanda aşırı şeker belirtili bir hastalık, ^{2.)} şeker hastalığı.

diyabetik [Yun.: dia + bainein + ikos > diabetikos > [διαβητικός] > Fra.: diabétique]: [Tıp] ^{1.)} idrar ve kanda aşırı şekerle ilgili, ^{2.)} şeker hastalığıyla ilgili.

diyabetolog [Yun.: dia + bainein + logos > [?] > Fra.: diabéteologue]: [Tıp] diyabet uzmanı.

diyafram [Yun.: dia + phragma > [διάφραγμα] > diafragma > Fra.: diaphragme]: ^{1.)} [Bedenbilim] ayırıcı zar, böleç, zar, ^{2.)} [Fotoğraf] mercek perdesi.

diyagonal [Yun.: dia + gonia > diagonius > [διαγώνιος] > Fra.: diagonal]: köşegen, köşeli.

diyagram [Yun.: dia + gramme > diagramma > [διάγραμμα] > Fra.: diagramme]: *i.*, çizelge, plan, şekil, şema, resim.

diyakoz [Yun.: diakos: διάκος]: *i.*, papaz yardımcısı.

diyakroni [Yun.: dia + chronia > diachronia > [?] > Fra.: diachronie]: *i.*, art zamanlılık.

diyakronik [Yun.: dia + chronikos > diachronikos > [διαχρονικός] > Fra.: diachronique]: art zamanlı.

diyalekt [Yun.: dia + legein > [διάλεκτος] > dialektos > Fra.: dialecte]: *i.*, ağız, dil, lehçe, lisan.

diyalektik [Yun.: dialektikte > [διαλεκτική] > Fra.: dialectique]: *i.*, ^{1.)} farklılık, zıtlık, düşünceler zıtlığı, ^{2.)} kötü-iyi, beyaz-siya gibi herşeyin bu ikilemede olduğu, çatışıp sonuçlandığıyla ilgili felsefi düşünce biçimi.

Diyalektoloji [Yun.: dia + legein + logia > dialektologia > [διαλεκτολογία] > Fra.: dialectologie]: *ö.i.*, Şivebilimi.

diyalektolojik [Yun.: dia + legein + logia + ikos > dialektlogikos > [διαλεκτολογικός] > Fra.: dialectologique]: *i.*, ağız, lisan yada şiveyle ilgili.

diyalel [Yun.: dia + logigmos > dialogigmos [διαλογισμός] > Fra.: dialèle]: ^{1.)} ikili konuşma, *i.*, ^{2.)} bir önermeyi başka bir önerme ile tanıtlama, ^{3.)} üstü örtülü bir tür kısır döngü.

diyaliz [Yun.: dia + lysis > [ανάλυση > διάλυση] > Fra.: dialyse]: *i.*, ^{1.)} ayırma, ayrıştırma, ^{2.)} [Tıp] kanı arıtan araç, ^{3.)} [Tıp] böbrek yetersizliği çeken hastalarının girdiği üre ayrıştırıcı gereç.

diyalog [Yun.: dia + legein + logos > dialogos [διάλογος] > Fra.: dialogue]: *i.*, ^{1.)} karşılıklı konuşma, ^{2.)} karşılıklı konuşma ve tartışma.

diyapazon [Yun.: dia + pas > diapazon > [διαπασών] > Fra.: diapason]: *i.*, ^{1.)} ahenk, uyum, ^{2.)} iki kollu çelik ses ölçüsü.

diyaper [Lat.: diasprum > Fra.: diaper]: *i.*, ^{1.)} süslü giysi, ^{2.)} böbek bezi.

diyapozitif [Yun.: dia + phainein > [?] > Fra.: diapositive]: *i.*, ^{1.)} arasından gösterme, karşı tarafı gösterme, ^{2.)} saydam pozitif film, diya, slayt.

diyar [Arp.: dâr'ın çoğulu]: ^{1.)} *ç.i.*, diyarlar, ülkeler, yerler, ^{2.)} *i.*, arz, acun, dünya, kara, terra, toprak, ülke, ^{3.)} *i.*, [Mecazi] alem, felek, diyar, dünya.

Diyarbakır [Arp. > Zaz.: Amid, Hamid, Amed, Osm.: Diyar-ı Bekir]: *ö.i.*, [21], Türkiye'de bir kent.

diyare [Yun.: dia + rheein > [?] > Fra.: diarrhea]: *i.*, ^{1.)} arasından akma, sızma, ^{2.)} [Tıp] amel, iç sürmesi, ishal.

diyastaz [Yun.: diaztaze > [διάσταση] > Fra.: diastase]: ^{1.)} ? ^{2.)} azotlu maya.

diyastol [Yun.: dia + stellein > diaztole > [διαστολή] > Fra.: diastole]: *i.*, [Fizyoloji] kalp inisatı, kalp genişlemesi.

diyelimki: mesela, örneğin, sözgelimi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

diyet ¹ [Arp.]: *i.*, ^{1.)} kan parası, ^{2.)} ödenemeyecek bedel.

diyet ² [Yun.: diaita > diaita > [δίαίτα] > Fra.: diète]: *i.*, perhiz, rejim, günlük besin yada yiyecek.

Diyet ³ [Lat.: dicta > Fra.: diet]: *i.*, ^{1.)} genel meclis, millet meclisi, ^{2.)} *ö.i.*, Japonya Millet Meclisi.

diyetetik [Yun.: diaita > diaitetikte > [δίαιτητική] > Fra.: diététique]: *i.*, perhiz, rejim yada günlük besinle ilgili.

diyetisyen [Yun.: diaita > diaitetikte > diaitologos [δίαιτολόγος] > Fra.: diététicien]: *i.*, diyet, rehim yada perhiz uzmanı.

diyez [Yun.: dieze [δίζση] > Fra.: dièse]: *s.*, *s.*, keskin.

diyoptri [Yun.: dioptria [δίοπτρια] > Fra.: dioptrie]: ?

diyot [Yun.: di + eidos > diodos [διοδος] > Fra.: diode]: ^{1.)} iki yana giden, iki yanlı, ^{2.)} *i.*, eskilerde elektronik devrelerde kullanılan elektrik tüpü, ^{3.)} *i.*, elektronik bir devre.

dizanteri [Yun.: dys + entera > dysenteria > [δυσεντερία] > Fra.: dysenterie]: *i.*, ^{1.)} bağısıkların bozulması, ^{2.)} [Tıp] bağırsıkların mikrap kapıp iltihaplanması, ^{3.)} kanlı basur, kanlı ve sancılı ishal.

dizayn [Lat.: de + signum > Fra.: designe]: *i.*, ^{1.)} çizgi dışına çıkma, ^{2.)} tasarım.

dizel [Alm.: diesel]: ^{1.)} R. Diesel; bir Alman kaşifi, bulucusu, ^{2.)} *i.*, bir tür yakıt, ^{3.)} *i.*, mazot, motorin.

dizelge: *i.*, liste.

dizem: *i.*, ritim, tartım.

dizemli: *z.*, ritmik, tartımlı.

disfonksiyon [Yun.: dys + ? > [δυσλειτουργία] > Fra.: dysfunction]: *i.*, [Patoloji] uzuvların işlevsizliği.

dizgi: *i.*, tertip.

dizi: seri, sıra.

dizin: *i.*, ^{1.)} fihrist, ^{2.)} saf, sıra, ^{3.)} [Yazın] dizi, mısra, satır.

dizlik: *i.*, uzun konçlu çorap.

diztrofi [Yun.: dys + tropaion > [?] > Fra.: dystrophie]: ^{1.)} beslenme yetersizliği, ^{2.)} adelenenin gelişmemesi.

dizuri [Yun.: dys + ourien > dysouria [δυσουρία] > Fra.: dysuria]: idarar, işeme zorluğu.

DND: [Bedenbilim] (D)eoxyribo (N)ucleic (A)cid: tüm yaşayan maddelerin önemli bir bileşeni ve kalıtsal

örnekleri aktaran temel kromozom malzemesi.

do [Jap.]: sanat.

doccia [İtl.]: kanal.

docere [Lat.]: ders vermek, öğretmek.

doctor [Lat.]: öğretmen.

documentum [Lat.]: ^{1.)} belge, vesika, ^{2.)} delil, kanıt.

documentum [Lat.]: *i.*, ^{1.)} belge, ^{2.)} ders kitabı, ^{3.)} delil, kanıt,

doçent [Lat.: docere > Fra.: doцент]: üniversite okutmanı.

dogma [Yun.: dogma [δόγμα] > Fra.: dogme & dogma]: bak. **doğma**.

doğa: ^{1.)} tabiat, ^{2.)} [D] bir Türk bayan adı.

doğacılık: natürizm.

doğal: naturel, tabii, ~ **olarak**: tabii kil.

doğan : ^{1.)} [Kuşbilimi: *Accipiter*] sungur, şahin, ^{2.)} **dişi doğan**: [Kuşbilim: *Falco birmicus*], ^{3.)} **erkek doğan**: [Kuşbilim: *Falco birmicus*], ^{4.)} [D] bir Türk erkek adı, [*Şahin*],

doğma ² [Yun.: dogma [δόγμα] > Fra.: dogma]: ^{1.)} bakış açısı, düşünce, görüş, ^{2.)} [Felsefe] inak.

doğmatik [Yun.: dogma + ikos > dogmatikos [δογματικός] > Fra.: dogmatique]: ^{1.)} kesin kurallarla ilgili, ^{2.)} kestirip atan, sabitdüşünceli, sabitfikirli.

doğmatizm [Yun.: dogma + ismos > dogmatismos [δογματισμός] > Fra.: dogmatisme]: ^{1.)} kesin kurallarla ilgili, ^{2.)} kestirip atma, sabitdüşünce, sabitfikir.

doğrama: ^{1.)} kesip biçme, parçalama, ^{2.)} ağaç işleri, ^{3.)} ağaçtan, kapı pencere.

doğru: ^{1.)} çın, gerçek, hakikat, hakiki, reel, ^{2.)} düzgün, rast, yolunda, ^{3.)} dürsüt, selim, ^{4.)} [Matematik] bir biçim.

doğrulamak: onaylamak.

doğrultmak: dümen kullanmak, idare etmek, seyretmek, yönetmek, sevk ve idare etmek, yön vermek.

doğrultu: istikamet, yön.

doğu: ^{1.)} doğu taraf, şark. ~**ya ait**: şarki, ^{2.)} [D] bir Türk erkek adı.

doğuculuk: oryantalizm, şarkiyat,

doğuştan: fitri, tabii, yaratılıştan.

dok [İtl.: doccia > İng.: dock]: [Denizcilik] rıhtımdaki büyük depo.

doktor [Lat.: doctor > Fra.: docteur]: [Tıp] hekim, otacı, **köy -u**: otacı, otçu.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

doktora [Lat.: *doctore* > Fra.: *doctorate*]:
1.) doktorluk eğitimi, 2.) doktorluk belgesi, doktorluk payesi.

doktrin [Lat.: *docare* > Fra.: *doctrine*]:
akide, inan, öğreti.

doku: [Yaşambilim, Tıp] hücreler bütünü, nesiç, ~ **ölümü** [Tıp]: kangren, **yeniden oluşan** ~: neoplazma.

Dokubilimi: [Yaşambilim, Tıp] Histoloji.

dokuma: dokumacılık, tekstil, **fabrika** ~sı: manifatura.

dokumacılık: dokuma, tekstil, **enine atılan iplik**: argaç.

dokunaklı: acıklı, içli.

dokunca: hasar, kayıp, zarar, zıyan.

dokunma: değme, değinme, dokunuş, kontak, temas.

dokunuş: tuçe.

dokurcun ¹ [Halkdili]: ot yada ekin yığını.

Dokurcun ² [Halkdili]: ¹) ot yada ekin yığını, ²) Adapazarı, Sakarya, Akyazı'ya bağlı bir yerleşim yeri..

doküman [Lat.: *documentum* > Fra.: *document*]: ¹) belge, vesika, ²) delil, kanıt.

dokümanter [Lat.: *documentum* > Fra.: *documentaire*]: ¹) belge, delil, kanıt, kitap, ²) belgesel.

dolama: ¹) poşu, sarık, ²) [Tıp] parmakta çıkan bir çıban, etyaran, kurlağan.

dolandırıcı: afersit, dalavereci, spekülâtör, vurguncu.

dolandırma: aldatma, kandırma, kazık.

dolanım: [Ekonomi] dolaşım, sirkülasyon, tedavül.

dolanma: ¹) gezinme, gezme, ²) devir, tur.

dolap: ¹) bir mobilya, **kapaksız** ~: etejer, ²) [Mecazi] al, dalavere, desise, düzen, entrika, hile, kaşkariko, kolpo, komplo, künde, numara, oyun.

Dolar [Alm.: *thalar* > İng.: *dollar*]: ABD para birimi, \$.

dolaşım: [Ekonomi] dolanım, sirkülasyon, tedavül.

dolaşma: ¹) gezme, gezinme, ²) bir birine girme, **tam ve sürekli** ~: devridaim,

dolaylı: endirekt.

dolere [Lat.]: derdine katlanmak, katlanmak, sıkıntı çekmek.

dolere [Lat.]: elemlemek, üzölmek, yas tutmak.

dolfin: bak. **dolphin**.

dolgun: ¹) etli, ²) [Mecazi] etli butlu kadın.

dolikosefal [Yun.: *dolicho* + *kephale* > [δολιχοκέφαλος] > Fra.: *dolichocéphale*]: uzun kafalı.

dolicho [Yun.: *dolicho*: [δολιχο]]: s., uzun.

dolmakalem [dolma kalem]: stilo.

dolphin [Yun.: *delphin* & *delphis* [δελφίνι & δελφίς] > Lat.: *dalfinus* > *delphinus* > İng.]: ¹) batın, gönek, karın, ²) Yunus, Yunus balığı.

dolu: ¹) boş olmayan, **içi ~olan**: som, ²) bir yağış biçimi.

dolunay: ¹) bedir, ²) [D] bir Türk erkek adı, [Bedri]..

dom dom [Hin]: silah yada mühimmat deposu.

dom dom kurşunu [Hin.]: bedene girdikten sonra dağılan kurşun yada mermi.

doma [Yun.: ?]: çatı, evin çatısı.

domare [Lat.]: alıştırmak, evcilleştirilmek.

domates [İsp.: *tomate* > *tomato* > Rum.: *τοματο*]: [Bitkibilim: *Lycopersion esculentum*] bir tür sebze, ~ **SOSU**: salça.

domestik [Lat.: *domus* > Fra.: *domestique*]: ¹) mahalli, yerel, ²) yurtçine ait.

domina [Lat.]: hanımefendi.

dominant [Lat.: *dominus* > Fra.: *dominante*]: egemen, güçlü, üstün.

domini [Lat.: *dominus*]: Hz. İsa.

dominium [Lat.]: mülkiyet, sahiplik.

domino [Lat.: > Fra. > İtl.]: taşla oynanan oyun.

dominus [Lat.]: ¹) mal sahibi, efendi, ²) hakim, hükümdar, ³) pir, usta, üstad, ⁴) [D] Allah, Rab, Tanrı, ⁵) [D] Hz. İsa.

dominyon [Lat.: *dominus* > Fra.: *dominion*]: ¹) karar, hüküm, ²) egemenlik, hakimiyet, hegemonya, üstünlük ³) başkaları tarafından yönetilen yer yada ülke.

domus [Lat.]: ev, hane, konut, mesken.

don ¹ [Halkdili]: ¹) ayaz, kırağı, ²) [Halkdili] külot, slip.

don ² [Lat.: *dominus* > İtl. & İs.]: ¹) İspanyolca'da Beyefendi, Bay ve bir

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

saygı ifadesi, ^{2.)} İtalyanca'da beyefend, Bey.
Don Juan [İsp.]: tanınmış bir kadın düşkünü İspanyol.
Don Kişot [İsp.: Don Quixote]: ~'un adı: Rosinante,
donama: süsleme.
donamak: süslemek.
donanma: [Deniz Kuvvetleri] armada.
donare [Lat.]: vermek.
donatan: [Denizcilik] armatör, gemi sahibi.
donatı: teçhizat.
donatım: [Denizcilik] gemi donatımı.
donatmak: teçhiz etmek.
dondurma: ^{1.)} buzlanmasına yol açma ^{2.)} sütle yapılan bir tür tatlı.
dondurmak: buzlandırmak.
done [Fra.: donnee]: ana öge, data, muta.
donma: ^{1.)} buzlanma, ^{2.)} üşüme.
donmak: ^{1.)} buzlanmak, ^{2.)} üşümek.
donna [İt.]: hanımefendi.
donra [Halkdili]: kepek, saç döküntüsü.
donuk: mat.
donum [Lat.]: armağan, hediye.
dora [?]: bir at donu?
dormire [Lat.]: uyumak.
dorsum [Lat.]: arka, sırt.
doruk: şahika, zirve.
dosis [Yun.: ?]: başış, verme.
dost [Far.: dōst دوست]: arkadaş, nedim, yaren, yoldaş, ~lar toplantısı: meclis.
dostlar [Far. + lar]: yaran.
Dostoyevski, Fyodor Mihailoviç [Rus.: Фёдор Михайлович Достоевский]: ö.i, 1821-1881 yılları arasında yaşamış ünlü bir Rus yazar.
dosya [Fra.: dossier]: ^{1.)} bir kişi yada konu hakkında belgeler toplamı, ^{2.)} karton kap.
dotare [Lat.]: bahşetmek, başışlamak, irat bağlamak, ihsan etmek, vakfetmek.
dotos [Yun.: ?]: verilen.
doxa [Yun.: ?]: ^{1.)} düşünce, fiki, görüş, ^{2.)} övmek, methetmek, sena etmek, yüceltmek.
doyum: tatmin.
doz [Yun.: dosis > dose > [δόσις & δόση] > Fra.: dose]: ^{1.)} ? ^{2.)} [Eczacılık] bir defada alınan ilaç miktarı.
dök ¹ : ^{1.)} dökme eylemi, ^{2.)} Türkçe'de dökme emir.
dök ² [?]: tabaklanmış ceylan derisi.

dökme ¹ : Türkçe'de dökme emir.
dökme ²: [Yük] bırakma, salma.
döl: evlat, soy, ~ **yatağı**: amgios.
dölyatağı: *b.i.*, [Bedenbilim] rahim, uterus.
dönek: allay, kaypak.
dönem: çağ, devir, periyot, zamane.
dönemeç: viraj.
döngel: [Bitkibilim: *Mespilus germanica*] beşbüyük, muşmula.
dönme ¹ : Türkçe'de dönmek'ten olumsuz emir.
dönme ² : ^{1.)} din değiştirme, ^{2.)} din değiştirmiş, muhtedi.
dönük: bakan, nazır.
döşek: çekyat, karyola, kerevet, şilte, yatak.
döşem: *i.*, tesisat.
döşeme: karo, orya, **tahta** ~: parke,
dövme: ^{1.)} darp, vurma, ^{2.)} bedene yapılan resimli damga, tatu, **bir** ~ **türü**: dak.
dövüş: arbede, çekişme, çingar, dalaş. hengame, hır, kavga, muaraza, niza, patırtı.
dövüşmek: vuruşmak.
drachme [Yun.: [δραχμή]]: avuç dolusu, bir avuç.
dragon [Yun.: drákōn > drakontas: δράκων > δράκοντας]: *i.*, canavar, dev, ejderha.
drahmi [Yun.: drachme: δραχμή]: ^{1.)} ? ^{2.)} eski Yunan para birimi.
drahoma [Yun.: trachomos > trachoma: τραχώνω > τράχωμα]: ^{1.)} çeyiz, düşünlerde saçılan tahıl yada para, ^{2.)} Hristiyan ve Musevilerde gelinin verdiği para.
draje [Yun.: konfeto [κουφέτο] > tragema [τράγημα] > tragemata > Fra.: dragée]: ^{1.)} çerez, kuruyemiş, şekerleme, ^{2.)} [Eczacılık] şekerli hap.
drakon [Yun.: drákōn: δράκων]: Yunan Mitolojisi'nde alev fişkirtan, kertengeleye benzeyen knatlı bir canavar.
dram [Yun.: drachme [δραχμή] > drama > [δράμα] > Fra.: drame]: ^{1.)} eğlence, oyun, seyirlik, ^{2.)} drama, tiyatro edebiyatı, ^{3.)} ağılatı, haile, trajedi.
drama ¹ [Lat.: drama]: ağılatı, haile, trajedi.
drama ² [Lat.: drama > Fra.: drama]: ^{1.)} drama, tiyatro edebiyatı, ^{2.)} ağılatı, haile, trajedi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

dramatik [Yun.: drama + ikos > dramatikos [δραματικός] > Fra.: dramatique]: 1.) tiyatro esriyle ilgili, 2.) canlı, çarpıcı, etkileyici, hareketli, tesirli, 3.) duygusal.

ourgos [Yun.: οουργός]: icara eden, işleyen, oynayan, yapan.

dramaturg [Yun.: drama + ourgos > dramaturgos [δραματούργος] > Fra.: dramaturge]: 1.) icara eden, işleyen, oynayan, yapan, 2.) tiyatro bilen, tiyatro yazarı.

Dramaturji [Yun.: dramaturgia > [δραματολογία] > Fra.: dramaturgie]: tiyatro eseri yazma sanatı.

drappus [Yun.: ?]: giysi, elbise, libas.

drastikos [Yun.: δραστικός]: aktif, etkin, faal.

dren [Fra.: drainer > drain]: 1.) akıtma, suyunu kurutma, 2.) akaç, akak, ark, su yolu.

drenaj [Fra.: drainer > drainage]: akaç, akak, ark, su yolu.

drezin [Fra.: draisine]: demiryolu arabası.

dromos [Yun.: ?]: 1.) cihet, istikamet, yön, 2.) ders, 3.) gidiş, rota, izlenecek yol.

dropsi [Yun.: hydor > hydropsi [?] > Fra.: dropsie]: [Tıp] beden su toplaması.

drosera [Yun.: drosera: δροσερά]: [Bitkibilim: ?] otsu bir bitki.

droşak [Erm.]: *i.*, bayrak.

drys [Yun.: δρυς]: ağaç.

dua [Arp.: d'v > du'a]: 1.) yardıma çağırma, yakarma, yalavrma, 2.) niyaz, yakarı, yakarış, ~ **okuyan**: duahan, ~ **ile uyuma**: istihare.

duahan [Arp.: d'v > du'a + Far.: han > Far.: duahan]: dua okuyan.

duayen [Fra.: doyen]: 1.) en yaşlı olan, 2.) meslekte üstün.

dubar [Halkdili]: [Balıkçılık: *Mugil cephalus*] bir tür balık.

dubara [Far.: dū + bâre [دوبار] > dubara]: 1.) iki kere iki, 2.) [Argo] hile.

dubitare [Lat.]: şüphelenmek.

dubius [Lat.]: kararsız, tereddütlü.

duble [Lat.: duplus > Fra.: doublè]: 1.) ikili, ikisi bir arada, iki kat, 2.) içki kadehi.

dubleks [Lat.: duplex > Fra.: doublex]:

dublör [Fra.: dubleur]: sinemada benzer.

ducalis [Lat.]: liderlikle ilgili.

ducere: 1.) idare etmek, yönetmek, 2.) yöneltmek.

duçar [Arp.: dūçâr]: 1.) karşılaşma, yüzyüze gelme, 2.) tutulmuş, uğramış.

dul: eşi ölmüş kadın, kocası ölmüş kadın.

dulce [Lat.]: tatlı.

dulcis [Lat.]: tatlı.

dullar: dul kadınlar, erami.

duma [Rus.: думать > Дума]: 1.) düşünmek, 2.) Rus Parlementsosu.

duman: 1.) buğu, buhar, islim, is, istim, pus, sis, tütü, 2.) [D] bir Türk erkek adı, ~ **lekese**: is , ~ **yolu**: vade, ~ **rengi**: füme.

dumanlı: sisli.

Dumas, Alexandre: [Fra.]: 1802-1870 yılları arasında yaşamış bir Fransız yazar.

dumper [İng.: dump > dumper]: artıkdöken, çöp atıcı, çp döken araç.

dun [Arp.: dūn]: alçak, aşağı, aşağılık.

duo¹ [Lat.]: iki.

duo² [Lat.: duo > İtl.: duo]: 1.) İtalyanca'da 2 sayısı, 2.) iki ses iki müzik.

duodeni [Lat.: duo + deni > duodeni]: 12 parmak, 12 parmak uzunluğu, iki el yan yana uzunluk.

duplex [Lat.: duo + plicare > duplex]: iki kat.

uplicare [Lat.: duo + plicare > duplicare]: ikiye katlamak.

duplus [Lat.: duo + plus > duplus]: iki kat.

durağan: dengeli, sabit, stabil.

durak: 1.) bekleme, 2.) yolcu taşıtı bekleme yeri.

duraksız: beklemeden, direkt, non-stop.

dural: hiç değişmeden kalan.

durare [Lat.]: 1.) baki olmak, dayanmak, sürmek, 2.) bitmemek, bozulmamak, tükenmemek.

durmadan: aralıksız, vira.

duru: 1.) berrak, temiz, 2.) [D] bir Türk bir bayan adı, [Berrak].

dudu¹ [Far.: tütî [طوطي]]: *i.*, 1.) dudu kuşu, papağan, 2.) hanım.

dudu² [Erm.: ?]: 1.) yaşlı kadın, 2.) dadi.

tütî [Far.: tütî: طوطي]: *i.*, 1.) dudu kuşu, papağan, 2.) hanım, 3.) Ermeni kadını.

duruk: [Fizik] statik, durağan.

duhul [Arp.: dhi > duhûl]: 1.) içeri girme, karışma, katılma, 2.) girme, diriş.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

duhuliye [Arp.: dhl > duhūliye]: 1.) içeri girme, karışma, katılma, 2.) giriş ücreti.
durum: 1.) karakter, kişilik, şahıs, tip, statü, 2.) hal, pozisyon, statü, vaziyet, **eksi -una getirme**: restore, **sakıcalı yada tehlikeli ~**: bela, varta, **karmaşık ~**: açmaz, dilema, **acıklı ~**: facia, **ortalama ~**: normal, **karmaşık ~**: açmaz, **olağanüstü ~**: keramet,
durumlar: ahval, haller.
durus [Lat.]: katı, sert.
duş [İtl.: doccia > Fra.: douche]: su dökünme, yıkanıp çıkma.
dut: [Bitkibilim:] bir meyve türü, **koyulaşmış ~ suyu**: pekmez, ~ **çeşitleri**: Akdut, Karadut.
duvar: yapı iç alanında odaları ayıran dikey ayraç, örnek, **~daki göz** [Mimari]: niş, **~daki ince harç**: siva, ~ **yazısı**: grafiti.
dux [Lat.]: baş, bey, önder, şef, yönetici.
duy [Fra.: douille]: 1.) çukur, içerlek, 2.) [Elektrik] ampül yuvası.
duyurga: [Yaşambilim] anten, lamise, lamışe.
duyarlık: hassasiyet, **aşırı ~**: anafilaksi.
duygu: 1.) his, 2.) [D] bir Türk ayan adı..
duygulu: hissi, romantik.
duygusal: dramatik.
duygusuz: hissiz.
duyu: algılama yeteneği.
duyuru: ilan, **sesli ~**: anons.
duz [Far.: dūz [دوز]]: s.e., Farsça'da dūz-; 1.) delen, delik açan, 2.) diken, iğne-iplikle diken, dikiş diken anlamına bir sonek.
düdük: 1.) nefesli bir ısıklık gereci, 2.) korna, 3.) [Argo] akılsız, mankafa.
düello [Lat.: dvellum > Fra.: duelleau]: iki kişinin kılıçla dövüşmesi yada silahla bir birine ateş etmesi.
düet [Lat.: duo > Fra.: duett]: [Müzik] iki ses iki müzik.
düğme: [Dokuma] ağraf, kopça, ~ **deliği**: ilik, **kol ~si**: manşet.
düğüm: ilmik.
dük [Lat.: dux > Fra.: duke]: bağımsız bir düklüğü yöneten prens.
dükkan [Arp.: dükkân]: 1.) satış tezgahı, 2.) alışveriş yeri, satış yeri.

dümbelek [Far.: dunbek > ?]: 1.) [Müzik] darbuka, 2.) anlayışsız, sersem.
dümen [İtl.: timone]: 1.) gidon, yeke, yönetmeç, 2.) alavera, karışıklık, 3.) [Argo] yönetim, ~ **kullanmak**: doğrultmak, idare etmek, seyretmek, yönetmek, sevk ve idare etmek, yön vermek.
dün: 1.) bir gün öncesi, önceki gün, 2.) geçmiş.
dündar [Far.: dün + dār]: 1.) ? 2.) [D] bir erkek adı.
dünür [Halkdili]: görücü, evli çiftlerin ailelerinin birbirine konumu.
dünya [Arp.: dnv > ednā]: 1.) alt, beri taraf, daha yakın olan, 2.) acun, arz, diyar, kara, terra, toprak, ülke, 3.) küre, yeryüzü, 4.) [Mecazi] alem, diyar, dünya, felek, **öbür ~**: ahiret.
dürbün [Far.: dūr + bīn > dūrbīn [دوربین] > Osm.: dūrbūn]: 1.) uzağı gören, 2.) [Teknik] bakaç.
dur¹: durmaktan emir.
dur² [Far.: dūr > Osm.: dūr]: **Farsça'da dūr**; çok uzak, irak, uzak, 2.) gaip, namevcut, olmayan, yok.
düriye [?]: 1.) ? 2.) [D] bir bayan adı.
dürrin [?]: 1.) ? 2.) [D] bir bayan adı.
dürü [Halkdili]: çeyiz.
dürüst [Far.]: 1.) açık, açıksözlü, doğru, samimi, 2.) doğru, ismet, selim.
dürüstlük [Far.+ lük]: ismet.
düstur [Arp.: düstūr]: 1.) ilke, kanun, prensip, 2.) kaide, genel kural.
düş: düş, imaj, imge, hayal, hülya, rüya.
düşkü: hobi.
düşkün: aciz, ~ **Yurdu**: Darülaceze.
düşkünler: aceze, acizler.
düşkünlük: zaaf.
düşmanlık: adavet, artniyet, buğz, garez, hasımlık, husumet, kin, kötüniyet, nefret.
düşsel: 1.) fiktif, hayali, 2.) sahte, uydurma.
düşünce: 1.) fikir, ide, 2.) inanç, kanı, ~ **yapısı**: mentalite.
tefekür [Arp.: ? >]: 1.) 2.) düşünme, kavrama yetisi.
düşünme: kavrama yetisi, tefekür, ~ **gücü**: kariha.
düven [Rum.: tukane, dovkane, dokane [τुकάνη, δοικάνη, δοκάνη] > Osm.]: 1.) tahılı sağından ayırma gereci, 2.) bir harman gereci.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Düzce [Rum.: Prusias, Pros Hypios, Lat.: Prusias ad Hypium, Osm.: Düzbazar, Bizans Prusiası]: [81], Türkiye'de bir kent.

düzleme: iyileşme, kurtuluş, onma, salah.

düzelme: reform.

düzen: 1.) sistem, rejim, 2.) düzgün, muntazam, 3.) al, dalavere, desise, dolap, entrika, hile, kaşkariko, kolpo, komplo, künde, numara, oyun, ~i **bozulmuş**: gevşemiş, laçka.

düzenli: dakik, ~li **olarak**: muntazaman.

düzensiz: afal, dağınık, dandini, düzensiz, karışık, savruk, şaşkın, tarumar.

düzey: kirat, seviye.

düzeysiz: kiratsız, seviyesiz.

düzgün 1.) doğru, rast, yolunda, 2.) onat, özenli, 3.) düzen, muntazam, ~ **işleyen**: dakik.

düzlem: müstevi.

düzlük [Coğrafya]: ova, pazar, yazı.

düzmece: fiktif, hayali, sahte, uydurmaca, uydurma.

düztaban: bahtsız, kadersiz, kısmetsiz, kutsuz, şanssız, talihsiz, takdirsiz, uğursuz.

dvellum [Lat.]: cihat, çatışma, kavga, savaş.

dynamic: bak. **dinamik**.

dynamikos [Yun.: δυναμικός]: güçlü, kuvvetli.

dynamis [Yun.: δυναμις]: güç, kuvvet.

dynasthai [Yun.: ?]: 1.) enerji, güç, içetki, kuvvet, 2.) edebilmek, gücü yetmek, yapabilmek.

dynasthei [Yun.: ?]: 1.) yapabilme 2.) **bak. dynamic**.

dys [Yun.: δυσ]: çirkin, fena, kötü.

dys [Yun.: δυσ]: Batı Dilleri'nde **dys**: fena, sert, sert anlamında bir önek.

===== **E** =====

E [İtl.: E]: İtalyan Abecesinde 5. harfi, [E, e].

E¹: Türk Abecesi'nin 6. harfi.

E²: Yunan Abecesi'nin 6. harfi, [Epsilon [έψιλον]; **E, ε**].

E.S.T: (E)astern (S)tandart (T)ime: Doğu Sdandart Zamanı.

e: Latince ve Fransızca'da e-; **dışında**, -**nin dışında**, -**dan**, -**den**, -**sız**, -**siz**, -**suz**, -**süz** anlamına gele bir önek.

Ea [?]: Sümerler'de su tanrısı,

eb [Arp.]: ebi, ebu biçimleri de vardır; baba, ced,

ebabil [Arp.: ebâbil]: [hayvanbilim] dağ kırlangıcı.

ebad [Arp.: eb'âd]: **bak. ebat**.

ebat [Arp.: eb'âd [إِبَادَة]; buut'un çoğulu]: 1.) ç.i., boyutlar, 2.) boyut.

ebe: 1.) [Tıp] çocuk doğurtan kadın, 2.) nine.

ebed [Arp.: ebd]: 1.) kalma, kalıcı olma, varlığını sürdürme, 2.) sonsuzluk.

ebedi [Arp.: ebd > ebedi [إبدی]]: sonsuz.

ebegümece [ebem gömeci]: *i.*, [Bitkibilim: *Malva sylvestris*] mor çiçekli bitki,

ebemkuşağı [ebem kuşağı]: *i.*, [Evrenbilim] alaimisema, alkim, gökkuşağı.

ebeveyn [Arp.: ebe'nin ikili biçimi: ebe + veyn > ebeveyn]: 1.) anneler & babalar, anne-baba, 2.) anne-baba.

eblak [Arp.: eblâk]: **bak. ablak**.

ebleh [Arp.: blh [بَلَه]]: 1.) aptal olma, salak olma, 2.) [Arapça'da Sifat Derecesi] en aptal, en salak, 3.) ahmak, aptal, andaval, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, bön, budala, enayi, mankafa, salak, savak.

ebr [Arp.]: *i.*, bulut.

ebreş [Arp.]: **bak. abraş**.

ebrius [Lat.]: sarhoş.

ebru¹ [Far.: ebrû [ابرو]]: 1.) kaş, 2.) [E] bir bayan adı.

ebru² [Far.: ebrû [ابرو]]: **Ebru Sanatı**: 1.) kağıtlar harelere yapma, üzerine mermer deseni verme, 2.) incelikli bir elsanatı.

ebruli [Far.: ebrû [ابرو] +li > ebrulu]: farklı renklerde olan, kat kat renklerde olan.

ec: Fransızca'da ec-; **dışında**, -**nin dışında**, -**dan**, -**den**, -**sız**, -**siz**, -**suz**, -**süz** anlamına gele bir önek.

Ecclestiastes [Yun.: ek + kalein [?]]: bir Eski Ahit-Eski İncil kitabı; Eccls.

ecdat [Arp.: ecdâd [إِدَاد]]: cedd'in çoğulu: atalar, dedeler.

ecdad [Arp.]: **bak. ecdat**.

ece: 1.) kraliçe, 2.) [E] bir bayan adı.

ecel [Arp.: ecl > [إِجْل]]: 1.) bekleme, süreyi doldurma, vakit doldurma, 2.) belirlenmiş süre, bekleme süresi, 3.) hayatın, yaşamın sonu, ölüm.

échauffer [Fra.: ex + chauffer e(x)chauffer > échauffer]: *f.*, ısınmak, ısıtmak, sıcaklatmak,

echein [Yun.: ?]: 1.) derinliğini ölçmek, iskandil etmek, fikrini anlamaya

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

çalışmak, sondayla muayene etmek,
2.) sahip olmak.
echo [Yun.: ēchō: ?]: ?
ecinne [Arp.: ecinni; cin'in çoğulu]: ç.i.,
cinler, ruhlar, insan olmayan
yaratıklar.
ecinni [Arp.: ecinni]: ç.i., 1.) cinler,
ruhlar, insan olmayan yaratıklar, 2.)
i., cin, varsayımsal varlık.
ecnibe [Arp.: cnb > çoğul]: ç.i., kenarlar,
kıyılar, yanlar.
ecneb [Arp.: cnb > ecneb]: 1.) kenar,
kıyı, yan, 2.) [Arapça'da Sıfat Derecesi]
daha dış, daha kenar.
ecnebi [Arp.: cnb > ecneb > ecnebî
[عَنْبِي]]: 1.) kenar, kıyı, yan, 2.)
başka yerden gelen, el, elalem,
yabancı.
ectomie [Yun.: ek + temnein > [?] > Fra.:
ectomie]: Fransızca'da ectomie;
bedenden bir parçanın ameliyatla
alınması anlamına [appandectomie:
apandisin alınması] bir sonek.
ecza 1 [Arp.: eczâ; cüz'ün çoğulu]: 1.) ç.i.,
parçalar, zerrecikler, 2.) i., [Fizik] en
küçük parça, atom,
ecza 2 [Arp.: eczâ:]: 1.) eskilerde ilaç
yapılan çeşitli türde bitki ve
karışımlar, 2.) [Tıp] ilaç yapılan
maddeler, farmakotik.
eczacı [Arp. + cı]: i., ilaç satan kimse.
eczane [Arp.: ecza + Far.: hâne > Fra.:
eczahâne]: i., 1.) ilaçevi, 2.) ilaç satan
dükkan, [Apatheke, Pharmacy].
eda 2 [Arp.: edy > edâ]: 1.) görevi yerine
getirme, kılma, ödeme, yapma, 2.)
üslup, yapış tarzı.
eda 1 [Far.: edâ [?]]: 1.) etkileyici söz
yada davranış, etkileme, 2.) i., cilve,
işve, naz, 3.) [E] ö.i., bu anlamda bir
bayan adı, [Naz].
edat 1 [Arp.: edv > edât]: i., aperay,
araç, gereç.
Edat 1 [Arp.: edv > edât]: i., 1.) aperay,
araç, gereç, 2.) [Dilbilgisi] İlgeç,
[Partickle], tek başına anlamı
olmayıp, sonua geldiği kelimeye
anlam katan kelimeler.
ede [Halkdili]: i., büyük erkek kardeş.
edeb [Arp.]: bak. edep.
Edebali, Şeyh [Arp.: Edebâli: بدأ يلع
عيسى]: 1.) Osmanlı Beyliği'nin kuruluş
yıllarında yaşamış, bir din bilgini, 2.)
Osmanlı Beyliği'nin manevi kurucusu
kabul edilir.
edebi [Arp.: edb > edebî]: edebiyat,
literatür yada yazınla ilgili.

edebi diniye [Arp. > Osm.: edeb-i
diniye]: 1.) dini alışkanlık ve
uygulamalar, 2.) (İslam) dini
gelenekleri.
Edebiyat [Arp.: edb > edebiyât]: i., 1.)
güzel yazı yazma, 2.) Literatür, Yazın.
eden: fail, yapan.
edep [Arp.: edb > edeb]: 1.) bilgili ve
nazik olma, iyi davranma, güzel yazı
yazma, 2.) terbiye, töreye uygun.
edepli [Arp.: edb > edeb + li]: terbiyeli.
edepsiz [Arp.: edb > edeb + siz]:
terbiyesiz.
edere [Lat.]: karnını doyurmak, yemek
yemek.
edevat [Arp.: edv > edevât; edat'in
çoğulu]: 1.) ç.i., araçlar, gereçler, 2.)
gerekli malzeme, 3.) aletler, gereçler.
edi [?]: [Hayvanbilim: ?] engerek yılanı,
küçük su yılanı.
edib [Arp.]: bak. edip.
edik [Halkdili]: [Giyim] kısa çizme.
edim: 1.) fiil, iş, 2.) davranış.
edinilmiş: kazanılmış, müktesap.
edinim: kazanım, iktisap.
edip [Arp.: edb > edib]: 1.) güzel yazı
yazma, 2.) muharrir, yazar, 3.) [E]
erkek adı.
Edirne [Rum.: Hadrianopolis, Bulgarca:
Odrin, Osm.: Edrenebol > Erdene >
Edirne]: [22], Türkiye'de bir kent.
Edison, Thomas: 1847-1931 yılları
arasında yaşamış ABD'li bir
biliminsanı.
editör [Lat.: e + dare > Fra.: editeur]: 1.)
kitabı baskıya hazırlayan, 2.) yazıyı
basıma hazırlayan, 3.) başyazar,
müellif, gazete genel yayın
yönetmeni.
edna [Arp.: dnv > ednâ]: 1.) alt, beri
taraf, daha yakın olan, 2.) çok aşağı.
edvar [Arp.: dvr > edvâr, devir'in çoğulu]:
1.) i., çevresinde dolanma, dönme, 2.)
ç.i., çağlar, devirler, zamanlar,
EEG [Yun.: (E)lectro (E)ncephalo (G)ram: ?]
1.) kafatası dalga yazımı, 2.) beyin
dalgası ölçüm yöntemi.
Ef [Rus.]: Rus Abecesi'nin 20. harfi, [Ф,
ф].
efe: 1.) zeybek, 2.) böke, cesur,
kabadayı, korkusuz, kostak,
şampiyon, yiğit, 3.) [E] korkusuz, yiğit
anlamına bir erkek adı, [Yiğit].
efedrin [Lat.: ephedra > Fra.: ephedrine]:
[Eczacılık] astım ve burun tıkanlığını
iyileştirmede kullanılan bir alkolyoit.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

efektif [Lat.: *ex + facere* > Fra.: *effective*]: 1.) işe yarar, itibarlı, 2.) geçerli, etkil, fiili, tesirli, yürürlükte, 3.) [Bankacılık] nakit, nakit para.

efelek [Halkdili]: [Bitkilim: *Rumex petientia*] labada.

efemine [Lat.: *ex + femina* > Fra.: *effeminé*]: kadınsı erkek.

efendi [Rum.: *afhéntis: αυθέντης*]: 1.) saygı ünlemi: bey, 2.) is, iye, sahip, 3.) terbiyeli, 4.) evde sözü geçen erkek.

efendim [Rum.: *afhéntis: αυθέντης + m*]: 1.) saygı ünlemi: bey, 2.) buyrun beyim, 2.) buyrun, hazırım, 3.) evet.

efervesan [Lat.: *ex + fervere* > Fra.: *efervescent*]: 1.) köpüren, kaynayan, kabarcıklanan, 2.) [Eczacılık] suya katılınca kabaran ilaç.

Efes [> *Apasas & Rum.: Ephesos: εφεσος* > *Ephesus*]: İzmir'e bağlı Selçuk ilçesi içindeki antik kent,

effabilis [Lat.]: ağıza alınabilir, söylenebilir.

Effe [İt.]: İtalyan Abecesinde 6. harfi, [F, f].

effuere [Lat.]: akmak, akıp gitmek.

figar [Far.: *figâr*]: *i.*, 1.) acı, dert, keder, 2.) bere, yara.

efkar ¹ [Far.: *efgâr* > *efkâr*; *figâr*'ın çoğulu]: 1.) *ç.i.*, acılar, dertler, kederler, 2.) *ç.i.*, bereler, yaralar.

efkar ² [Arp.: *efkâr*; *fikr*'in çoğulu]: *ç.i.*, düşünceler, fikirliker, görüşler.

efkarı umumiye [Arp.: *efkâr-ı umumiye*]: 1.) herkesin görüşü, 2.) kamuoyu.

Eflak [Ulak]: [Wallachia].

efor [Lat.: > Fra.: *effort*]: çaba, gayret.

efrad [Arp.: *frd* > *efrâd*]: bak. **efrat**.

efrat [Arp.: *efrâd*, *ferd*'in çoğulu]: *ç.i.*, bireyler, fertler.

efriz [Fra.: *frise*]: [Mimari] dar ve kısa perde.

efsane [Arp.: *efsâne*]: mitos, söylence.

Ege ¹ [Rum.: *Aigaío: Αιγαίο*]: 1.) Ege Denizi [*Αιγαίο Πέλαγος, Aegean Sea*], 2.) Ege Bölgesi, 3.) [E] bir Türk erkek adı.

ege ²: veli.

egemenlik: hakimiyet, hegemonya, üstünlük.

egere [Lat.]: gereksinim duymak, ihtiyacı olmak, muhtaç olmak.

eglog [Fra.: *églogue*]: *i.*, çoban türküsü.

ego ¹ [Lat.]: ben, benlik.

ego ² [Lat.: *ego* > Fra.: *ego*]: benlik, id.

egoist [Lat.: *ego* > Fra.: *egoiste*]: bencil.

egoizm [Lat.: *ego* > Fra.: *egoisme*]: bencilik.

egos [Erm.: ? > Tür.]: saban yada pulluğun toprakta açtığı karık, agos.

egzama [Rum.: *ek + zein* > *ekzema* [*έκζεμα*]]: [Tıp] 1.) bir tür deri hastalığı, 2.) basur, hemeroit, mayasıl.

egzofatalmi [Yun.: *exo + phthalmos* > *exophthalmos* [?] > Fra.: *exophthalmie*]: 1.) dışarıya çıkık gözlü, 2.) [Tıp] rahatsızlık nedeniyle gözün dışarıya fırlaması.

egzos [Lat.: *ex + haulire* > Fra.: *exhauste*]: 1.) dışarı atma, tüketme, bitirme, yoketme, 2.) [Otomotiv] vaumlu tozu dışarı atan parça, ekzos borusu, 3.) [Otomotiv] ekzos gazı.

egzotermik [Yun.: *exo + therme* > [?] > Fra.: *exothermique*]: 1.) sıcaklık veren, 2.) [Kimya] hararet yayıcı, ısı veren.

egzotik [Yun.: *exo + ikos* > [*εξωτικός*] > Fra.: *exotique*]: 1.) yabancı, yabancı, 2.) şaşırtıcı derecede güzel, çekici ve hayranlık uyandırıcı yer, şey yada kişi.

eğ: [Bedenbilim] kaburga kemiği.

eğer: şayet.

eğic: kovandan bal çekme aracı.

eğik: meyilli, şev.

eğilim: akış, cereyan, istikamet, mecra, temayül, trend, yön, yönelim, ~i olan: mail, meil.

eğir [Halkdili]: arı salgısı.

eğirmen: ığ, kirmen.

eğitim: maarif, terbiye.

eğitmen: belleten, muallim, okutman, öğretmen.

eğlek: han, konak, otel.

eğlence: iyi vakit geçirme, **yemekli** -: toy.

eğmeç: [Teknik] kavis, yay.

eğreti: geçici, kısa süreli, muvakkat, ~ olarak: ariyeten.

geçici: eğreti, kısa süreli, muvakkat.

Eğriboz Adası [Rum.: *Euboea*]:

eğrim: anafor, burgaç, çevrinti, girdap, su çevrintisi.

ehemmiyet [Arp.]: önem.

ehik [?]: [Evrenbilim] çukur yer.

ehil [Arp.: *ehi* [هه]]: 1.) bir yerde yerleşme, 2.) bir yerin yerleşikleri, insanlar, 3.) (sözlerin ve bilimin) insanları, 4.) aile, eş, iyal, 5.) bilirkişi, eksper, işbilir, kompetan, mütehassız, uzman, yetkili.

ehram [Arp.: *hrm* [هرم]] > *ehram*: *ihram*'ın çoğulu]: 1.) ihtiyarlama, ömrünü

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

doldurma, yaşlanma, ^{2.)} ç.i.,
ihramlar, piramitler, ^{3.)} i., piramit,
firavun mezarı.
eidolon [Yun.: eidēlon: ?]: görüntü,
imge.
eidōs [Yun.: ?]: biçim, form, şekil.
eikon [Yun.: ?]: ^{1.)} resim, ^{2.)} küçük
resim.
Einstein, Albert: 1879-1955 yılları
arasında yaşamış, Yahudi kökenli
ABD'li bir biliminsani.
eirene [Yun.: ?]: barış, hazar.
eiron [Yun.: ?]: ^{1.)} kinaye, ^{2.)}
söylenmek istenilenin tersini
kastederek konuşma.
eisodos [Yun.: ?]: giriş.
ejder [Far.: ejdeha [اژدها] > ejder]: ^{1.)}
yılan cin, ^{2.)} canavar, dev, dragon, ^{3.)}
[E] bu anlamda bir erkek adı.
ejdeha [Far.: bak. ejderha.
ejderha [Far.: ej + Arp.: deha > Far.:
ejdeha [اژدها]: ^{1.)} yılan cin, ^{2.)}
canavar, dev, dragon.
ek ¹: ilave, katkı, zeyil, zeyilname.
ek ²: Yunaca'da ek-; ^{1.)} almak, kesmek,
^{2.)} dışında, -nın dışında, -dan, -den, -^{3.)}
-sız, -siz, -suz, -süz anlamına gele bir
önek.
ekabir [Arp.: kbr [كبر] > ekâbir]: ^{1.)}
büyük olma, ^{2.)} ç.i., büyükler,
ilerigelenler, ^{3.)} devlet büyükleri,
kodomanlar.
ekarte [Lat.: excarte > Fra.: écarter]: ^{1.)}
kağıt oyununda kart kaçma, ^{2.)}
baypas, devre dışı bırakma,
etkisizleştirme.
ekalliyet [Arp.: kil [قل] > akal >
akalliyet]: ^{1.)} az olma, sayı olarak az
olma, ^{2.)} azınlık [minority].
ekdosis [Yun.: ékdosis: ?]: dışa vermek,
yaymak, yayınlamak
eke ¹ [ÖzTür.]: pulluk.
eke ²: ^{1.)} baş çoban, ^{2.)} [Halkdili] kart,
koca, kocamış, sin, yaşlı.
ekecek: tohum.
ekenek [Coğrafya]: mezraa.
EKG: ^{1.)} (E)lectro (C)ardio (G)ram, ^{2.)}
kalp atışlarının düzenini ölçen gereç
ve bunun çıktısı.
ekici: çiftçi, rençber, tarımcı, ziraatçı.
ekim ¹: ekme işi.
Ekim ² [ekmek > ekim]: yılın 30 gün
çeken 10. ayı.
ekin: ^{1.)} hars, kültür, ^{2.)} [Halkdili]
buğday özü, firez, ^{3.)} [E] hars, kültür
anlamına bir Türk erkek adı, ~ **sapı**:
saman, **kendiliğinden çıkan** ~:

halaza, **kısa** ~: tolma, **dövülmüş** ~
yığını: tınaz.
ekinezya [?]: [Bitkibilim: ?] ?
ekinoks [Fra.: équinoxe]: gün-gece
eşitliği,
ekip [Fra.: équipe]: ^{1.)} gemi tayfası,
mürettebatı, ^{2.)} grup, gurup, takım,
eklektik [Yun.: ek + legein >
[εκλεκτικιστικός > εκλεκτικιστής] > Fra.:
eclectique]: ^{1.)} çeşitli kaynaklardan
derlenmiş, ^{2.)} seçme şeylerden
derlenmiş, seçilmiş, ^{3.)} farklı düşünce
ve fikirlerden hoşuna gideni
benimseyen.
eklem: [Bedenbilim] mafsalsal, ~ **hastalığı**:
artroz.
ekleme: ilave, katma, ulama.
eklemek: ilave etmek, katmak,
ulamak.
eklenti: aksesuar.
ekler [Fra.: éclair]: kremalı bir tür
pasta.
ekmek ¹: ^{1.)} temel besin maddesi,
nan, nimet, ^{2.)} geçim, kazanç, ^{2.)} aş,
taam, yemek, ~ **parçası**: banak,
ekmeğin dış kısmı: kavkı, **ince**
uzun ~: francala, **ince** ~: yufka.
ekmek ²: ^{1.)} tarlaya tahıl ekmek, ^{2.)}
atlatmak, başından savmak.
eko ¹ [Yun.: ēchō [οικο] > Fra.: echo]:
akis, aksiseda, inikas, yansıma,
yankı.
eko ²: bir Afrika ağacı.
Eko: Ekrem'in kısaltması.
ekol [Fra.: école]: ^{1.)} mektep, okul, ^{2.)}
janr, tarz, uzul.
Ekoloji [Yun.: oikos + logia > [οικολογία]:
> Fra.: echologie]: ^{1.)} yaşayan
canlıların çevreleriyle ilişkilerini
inceleyen bilim dalı, ^{2.)} Çevrebilimi.
Ekonomi [Yun.: oikos + nomos >
[οικονομία] > Fra.: economie]: ^{1.)}
evidaresi, evin çekip çevrilmesi,
evyönetimi, ^{2.)} ülke ticari yaşamının
yönetimi, ^{3.)} idare, iktisat, tutum.
ekonomik [Yun.: oikos + nomos + ikos >
[οικονομικός] > Fra.: economique]: ^{1.)}
iktisadi, parasal durumlar, ^{2.)} idareli,
iktisatlı, tutumlu.
ekose [Fra.: Ecosse > écosais]: ^{1.)}
İskoçya, İskoçya kareli eteğinden, ^{2.)}
[Dokuma] kareli kumaş,
ekosistem [Yun.: oikos + syn + histanai
> [οικοσύστημα] > Fra.: ecosystem]: bir
yerde bulunan canlılar topluluğunun
çevreleri ve yaşam koşulları.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ekpertiz [Lat.: *experiri* > Fra.: *expertise*]:
1.) ehliyet, öner, 2.) bilirkişi raporu.

ekspres [Lat.: *ex* + *premere* > Fra.: *express*]: 1.) sıkı sıkıya suyunu çıkartma, 2.) kelimelere, ifadelere dökmek, 3.) açıklamak, ifşa etmek, 4.) işaretleme, sinyalleme yada sembolize etme, 5.) hızlı ve doğrudan [otobüs, tren, uçak, gazete, dergi vb], 5.) eşya, yük vb şeyleri hızlı biçimde gönderme işi.

ekran [Fra.: *écran*]: 1.) gölgelik, perde, siper, 2.) [Bilgisayar & TV, Teknoloji] görüntülük.

ekrem [Arp.: *krm* [كرك]]: 1.) asil olma, bolveren olma, cömert olma, gönlü geniş olma, soylu olma, 2.) *i.*, asalet, cömertlik, soululuk, 3.) *s.*, daha asil, daha cömert, daha çok sunan, 4.) *ö.i.*, [E] bu anlamda bir Müslüman ve Türk erkek adı.

eksantrik [Yun.: *ek* + *kentron* + *ikos* > [εκεντρικός] > Fra.: *eccentrique*]: 1.) acayip, alışılmadık dışında, garip, tuhaf, 2.) alışılmadık kişi, garip kişi, 3.) [Geometri] merkezleri aynı olmayan, merkezden geçmeyen, dışmerkezli, 4.) [Teknik] salgılı kasnak, döngüsel devinimi yatay devinime çeviren gereç.

ekselans [Lat.: *ex* + *cellere* > Fra.: *excellence*]: 1.) faikiyet, fazilet, üstünlük, 2.) mümtaz kişi, seçkin kişi.

akson [Yun.: *aksón*: αξόν]: aks, dairesel, mihver.

eksen [Rum.: *aksóni*: αξόνι]: aks, dairesel, mihver.

ekser ¹ [?]: büyük çivi.

ekser ² [Arp.: *ksr* [كث]]: 1.) çoğunluğu oluşturma, çok olma, fazlalaşma, 2.) çoğunlukla, ekseri.

ekser ³ [Arp.: *ksr* [كث]] > *ekser*; *kesr*'in çoğulu]: 1.) *i.*, çoğunluğu oluşturma, çok olma, fazlalaşma, 2.) *ç.i.*, çoklar, fazlalar, 3.) çok, daha çok, -nın çoğunluğu.

ekseri [Arp.: *ksr* [كث]] > *ekserî*: 1.) *i.*, çoğunluğu oluşturma, çok olma, fazlalaşma, 2.) ekser, en çok, çoğu kez.

ekseriya [Arp.: *ksr* [كث]] > *ekseriyâ*: 1.) *i.*, çoğunluğu oluşturma, çok olma, fazlalaşma, 2.) çoğunlukla, ekseriyetle.

ekseriyet [Arp.: *ksr* [كث]]: 1.) *i.*, çoğunluğu oluşturma, çok olma, fazlalaşma, 2.) çoğunluk.

ekseriyetle [Arp.: *ksr* [كث]] > *ekseriyet* + *le*: 1.) *i.*, çoğunluğu oluşturma, çok olma, fazlalaşma, 2.) çoğunlukla.

eksersiz [Lat.: *exercere* > Fra.: *excercise*]: 1.) alıştırma, termin, 2.) [Spor] ısınma hareketleri, idman..

eksibe [Arp.: ?]: [Evrenbilim] kum yığını, kumul.

eksik: 1.) bitmemiş, natamam, nakıs, tamamlanmamış, 2.) defo, kusur, noksan, **gerekenden** ~: az.

eksiksiz: komple, tam.

eksoderm [Yun.: *exo* + *derma* > [?] > Fra.: *exoderme*]: [Bedenbilim] dışderi, ektoderm.

eksper [Lat.: *experiri* > Fra.: *expert*]: bilirkişi, ehil, işbilir, kompetan, mütehassız, uzman, yetkili.

eksport [Lat.: *ex* + *portare* > Fra.: *export*]: 1.) satış amacıyla yurt dışına mal gönderme, 2.) [Ticaret] dışsatım, ihraç, ihraç etme, ihracat.

ekspoze [Lat.: *ex* + *ponere* > Fra.: *exposé*]: bir suç yada skandalı kamuoyuna açıklanması, ifşa.

ekstern [Lat.: *ex* + *terminus* > Fra.: *extern*]: 1.) dışarıdan, hariçten, 2.) bir kurum yada hastahanedeki görev yapan ama onun asıl kadrosunda olmadan çalışan doktor vb.

extrahere [Lat.: *ex* + *trahere*]: *f.*, özünü çıkartmak, süzmek.

ekstra [Lat.: *extra* > Fra.: *extra*]: 1.) ayrıca, caba, daha fazla, fazladan, üste, 2.) -den ilerisi, -den ötesi, 3.) ek olarak, ek, ilave.

ekstravaganza [İtl.: *extravaganza*]: 1.) fantezi, 2.) zarif ve hayal gücüne dayanan piyes yada müzik.

ekstre [Fra.: *extraier* > *extrait*]: 1.) özünü süzme, özetleme, hülasa etme, kısaca anlatma, 2.) [Bankacılık] hesap özeti.

ekstrim [Lat.: *exterus* > Fra.: *extreme*]: 1.) aşırı, son derece, müsrif, 2.) aşırı, en uçta yada kenarda olan, son, 3.) aşırı uç, kenar, marjinal.

eksüre: *b.i.*, mehil, mühlet, önel, süre, vade.

ekşi: limon tadında.

ekşime: ferment, maya, tahammür.

ekşimik: [Gıda] çökelek, kesik.

ekşimsi: mayhoş.

ekti: cimri, elisıkı, hasıs, nekes, pinti.

ekümenik [Yun.: *oikoumene* > *oikoumenikos* > Fra.: *ecumenique*]: 1.) evrensel, 2.) Hıristiyan kiliselerinin

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

birleştirilmesine ait, ^{3.)} bütün Hristiyanlarca kabul edilen.

ekümenizm [Yun.: oikoumene > oikoumenemos > Fra.: ecumenisme]: ^{1.)} evrensellik, Hristiyan kiliselerinin evrensel birliği için çabalama.

ekvador ¹ [Fra.: équateur]: fındık eviz gibi meyve ölçüm birimi.

ekvador ² [Fra.: équateur]: ^{1.)} [Evrenbilim] ^{a.)} eşlek, eşitleme çizgisi, istiva hattı, ^{b.)} dünyayı eşit iki bölüme kestiği kabul edilen varsayımsak çizgi, ^{2.)} bir Orta Amerika ülkesi, [Equator], **Ekvador çayırları**: savana.

ekzema: bak. egzema.

ekzofatalmik [Yun.: exo [?] + Lat.: fatalis > Fra.: exophthalmique]: [Tıp] ^{1.)} dışa fırlak göz, ^{2.)} göz küresinin patkalılığıyla ilgili.

EI [Rus.]: Rus Abecesi'nin 12. harfi, [Л, л].

el ¹ [Arp.: al]: Arapça'da el; İngilizce'deki The gibi belirtisiz bir öntakı.

el ² : ^{1.)} [Bedenbilim] bedende bir organ, ~ **ile dokunma**: lemis, ~ **ustalığı**: zanaat, **zorla ~e geçirme**: zapt, ~ **değmemiş**: bakir, ~ **değmemiş kız**: bakire, ^{2.)} oyunda kağıt atma sırası, ~ **i açık**: cömert.

el ³ [İsp.]: İspanyolca'da İngilizce'deki The gibi belirtisiz bir öntakı, [El Nino: yaraamz çocuk].

El Dorado [İsp.: eldorado]: ^{1.)} altından, altınla dolu, ^{2.)} alataının bol olduğu yada fırsatların çok olduğu yer.

elalem [Arp.]: ^{1.)} ecnebi, yabancı, ^{2.)} el.

elaman ¹ [Arp.: el amân]: bıkınlık anlatan söz.

elan [Arp.: elân]: bir işin yapıldığı an, şimdi.

Elara [?]: Jübitör'in uydusu,

elastik [Yun.: [elaunein] elas + ikos > [ελαστικός] > Fra.: elastique]: ^{1.)} esnek, eski biçimine dönen, toplanıp geri gelen, ^{2.)} çabuk iyileşen, şartlara uyum sağlayan, ^{3.)} esnek kumaş, lastik bant yada iplik, ^{4.)} lastikten yapılmış malzeme.

elastiki [Yun.: [elaunein] elas + ikos > [ελαστικός] > Fra.: elastique + Arp.: î]: esnek.

elaunein [Yun.: ?]: hareketlendirmek, harekete geçirmek, kımıldatmak, kıpırdatmak.

elavatör [Lat.: e + levare > Fra.: elevateur]: asansör, iner-çınar.

Elazığ [Mezra, Osm.: Mamuretülaziz, Elaziz]: [23], Türkiye'de bir kent.

elbise: [Dokuma] giysi, kıyafet, libas, ruba, urba, **resmi erkek ~si**: frak, ~ **tutacağı**: askı, ~ **de bir bölüm**: roba.

elçek: [Dokuma] bir tür eldiven.

elçi: ^{1.)} [Din] nebi, peygamber, resül, yalvaç, ^{2.)} [Diplomasi] delege, murahhas.

elçim: demet, tutam.

eldiven [Tür.: el + Far.: destivan > Türk.: eldiven]: ellere giyilen giysi, ellik, **bir tür ~**: elçek.

elebaşı: sergerde.

Electra [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde Agememnon'un öldürülmesinde rol alan kızlarından birisi.

electro [Arp. > amber > Yun.: elektron > Fra.: electro]: **Fra.**nsızca'da electr(o); akım, cereyan anlamına gelen bir önek.

elefantiyazis [Yun.: elephas > Fra.: elephantiasis, Tıp]: ^{1.)} aşırı şişme, aşırı şişmanlama, ^{2.)} fil hastalığı.

elegan [Lat.: ex + legere > Fra.: elegant]: ince, narin, nazik.

elegos [Yun.]: ağlama, feryat, hüzün, keder, matem.

elektrik [Arp. > amber > Yun.: elektron > Fra.: electrique]: akım, cereyan.

elektrikli [Arp. > amber > Yun.: elektron > Fra.: electrique + li]: ^{1.)} akımlı, cereyanlı, ^{2.)} elektrik yüklü, gergin, ^{3.)} cereyanla çalışan alet edevat.

elektrod: bak. elektrot.

elektrolit [Arp. > amber > Yun.: elektron + lysis > Fra.: electro + lyte > electrylyte]: elektrikle parçalarına ayrılabilen madde.

elektroliz [Arp. > amber > Yun.: elektron + lysis > Fra.: electro + lyse > electrolyse]: ^{1.)} elektrikle çözümleme, galvanik güçle elementlere ayırma, ^{2.)} elektrikli iğneyle ben yada kıl yakma.

elektron ^{1.)} [Arp.: amber > Yun.]: üzerindeki etkileyici kokusu nedeniyle, amber'den, amber.

elektron ² [Arp.: amber > Yun.: elektron > Fra.: electron]: tüm atomların bir bölümünü oluşturan, negatif olarak yüklenmiş parçacıklardan herhangi birisi.

elektronik [Arp.: amber > Yun.: elektron + ikos > Fra.: electronique]: ^{1.)}

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

elektronlarla ilgili, ^{2.)} elektronların oluşması, hareketi yada gücüyle çalışan, ^{3.)} [teknik] belli özel elektrik devreleriyle kendiliğinden çalışan.

elektrot [Arp. > amber > Yun.: elektron elektrodio [ηλεκτρόδιο] > Fra.: electr(o) + ode > electrode]: ^{1.)} elektrod, ^{2.)} kaynak çubuğu.

elem [Arp.: elm [ألم]]: ^{1.)} acı veren, sızlatan, üzen, ^{2.)}acı, keder, üzüntü.

eleman: ^{1.)} öge, unsur, ^{2.)} personel.

element [Lat.: elementum > Fra.: elemente]: ^{1.)} ana unsur, asal, temel, ^{2.)} bir kişi yada şeyin yaşaması için uygun yada doğal çevre, ^{3.)} temel yada gerekli olan ana unsur yada parça, ^{4.)} [Kimya] radyoaktif yada nükleer etkiler dışında ayrıışmayan madde.

elementler: Aktinyum: Ac, Alkali: Altın: Au, Antimon: Sb, Argon: Ar, Azot: N, Bakır: Cu, Baryum: Ba, Berilyum: Be, Bizmut: Bi, Brom: Br, Çinko: Zn, Çinko: Ag, Demir: Fe, Disprosyum: Dy, Flor: F, Galyum: Ga, Germanyum: Ge, Godolinyum: Gd, Gümüş: Ag, Hanhyum: Ha, Helyum: He, Holmiyum: Ho, İridiyum: Ir, İterbiyum: Yb, Kadmiyum: Cd, Kalay: Sn, Kalsiyum: Ca, Klor: Cl, Kolombiyum: Co, Krom: Cr, Kripton: Kr, Kurçatovyum: K, Kurşun: Pb, Küriyum: Cm, Lanta: La, Lityum: Li, Lorentiyum: Lr, Lütesyum: Lu, Magnezyum: Mg, Mendelevyum: Mn, Molibden: Mo, Neon: Ne, Neptünyum: Np, Nikel: Ni, Niyobyum: Nb, Nobelyum: No, Osmiyum: Os, Paladyum: Pd, Platin: Pt, Plütonyum: Pu, Polonyum: Po, Prometyum: Pm, Praseodim: Pr, Protaktinyum: Pa, Radon: Rn, Radyum: Ra, Rubidyum: Rb, Rutenyum: Ru, Rutherfordiyum: Rf, Samaryum: Sm, Seryum: Ce, Sezyum: Cs, Sodyum: Na, Seryum: Se, Skandiyum: Sc, Stronsiyum: Sr, Tantal: Ta, Tellur: Te, Tolyum: Tl, Toryum: Th, Tulyum: Tm,

elementum [Lat.]: ana unsur, asal, temel.

elemosyne [Yun.: ?]: çaresiz, biçare, zavallı.

elenti: kalburdan geçirme.

elephas [Yun.: ?]: ^{1.)} iri, kocaman, ^{2.)} fil.

eleştiri: tenkit, kritik.

elevatör [Lat.: ex + levare > Fra.: elevateur]: asansör, iner-çınar.

eleverme: gammazlama, ihbar, jurnal.

elezer [YTür.: el + ezer]: [Ruhbilim] sadist.

elezerlik [YTür.]: [Ruhbilim] sadistlik.

elif [Arp.]: ^{1.)} Arap Abece'sinin ilk harf, ^{2.)} Kur'an-ı Kerim'de bazı surelerde

geçen şifreli ayetlerin ilk harfi, "Elif, Lam, Mim" gibi, ^{3.)} [E] bir bayan adı.

elifi [Arp.: elifi]: bantla süslü bez yada kumaş.

elik [Halkdili]: dağ keçisi.

eliksir [Arp.: al iksir > Yun.: eliksirio [ελιξήριο] > Fra.: elixir]: ^{1.)} Felsefe Taşı, ^{2.)} ecza, hülasa, öz, ^{3.)} yaşamı sonsuzlaştıracağı düşünülen madde.

elim [Arp.: elm [ألم] > elim]: ^{1.)} acı veren, sızlatan, üzen, ^{2.)} acınacak.

elinkörü [Halkdili]: büyük ocaklarda kullanılan bir çeşit sacayağı.

elips [Yun.: elleipein > elleipse [ἐλλειψη] > Fra.: ellipse]: ^{1.)} [Yıldızbilim] gezegenlerin döneneci, ^{2.)} [Geometri] bir biçim.

elisıkı: cimri, ekti, hasis, pinti, hasis, nekes, pinti.

elit [Lat.: ex + legere > Fra.: élite]: asil, mutena, mümtaz, soylu, seçkin.

Elle [İt.]: İtalyan Abecesinde 10. harfi, [L, I].

elleipein [Yun.: ?]: azalmak, kısalma, kısa gelmek.

ellik: elidiven.

elma: bir tür meyve, ~ **kurusu**: kak, ~ **pastası**: elmasiye, ~**nın içi**: eşelek, **elmas** [Far.: الماس]: ^{1.)} mücevher, ^{2.)} [E] mücevher anlamına bir bayan adı. **kırmızı yada pembe** ~: roza, **yassı** ~: karavana, **yontulmuş** ~ **yüzü**: faseta.

elmasiye [Arp.]: elma pastası.

elti: [Budunbilim] kardeş karısı.

eluctari [Lat.]: mücaadele etmek.

erlverişli: makul, uygun.

Elysium [Yun.: ?]: ^{1.)} Yunan Mitolojisi'nde ölümden sonra doğru kişilerin yerleşeceği yer, ^{2.)} cennet, güzel ve ferah yer.

em [Yun.: ?]: içinde.

em: [Lat.: in > en > Fra.]: b, p ve m harflerinden önce en- öntakısı em-e dönüşür.

em: çare, daru, deva, ilaç.

ema ^{1.}: [Bedenbilim] bağırsaklar.

ema ^{2.}: [Kimya] ~ **ile kaplı**: emaye.

emanet [Arp.: emn [امن] > emânet]: ^{1.)} inanma, güvenme, ^{2.)} inam, vediai

emare [Arp.: emr [أمر] > emâre]: ^{1.)} belirme, gösterme, ^{2.)} alamet, belirti, delalet, im, ipucu, işaret, izi.

emaret [Arp.: emr [أمر] > emâret]: beylik, emirlik.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ematik [? > Fra.: *emetique*]: [Eczacılık] isrifrağ edici, kusturucu ilaç.
ema [Fra.: *émail*]: *i.*, metal kaplama sıvısı, sır.
emaye [Fra.: *émaillé*]: [Kimya] emayla kaplı.
embesil [Lat.: *imbecilis* > Fra.: *imbecile*]:
1.) dermansız, kuvvetsiz, takatsız, zayıf, 2.) ahmak, aptal, bön, budala.
embriyo [Yun.: *en + bryein* > [ἔμβρυο] > Fra.: *embrio*]: 1.) içeride gelişen, içeride büyüyen, 2.) cenin, fetus, oğulcuk, bir canlının ilk oluşumu, başlangıç, iptida, 3.) ilkel, olgunlaşmamış.
Embriyoloji [Yun.: *en + bryein + logia* > [ἔμβρυολογία] > Fra.: *embriologie*]: canlıların ilk oluşumu yada ceninlerin oluşum ve gelişimiyle ilgilenen Biyoloji'nin bir dalı.
emeç: yosun tutunma organı.
emek: 1.) özenli çalışma, 2.) [Ticaret] çalışma, mesai.
emekçi: [Ticaret] amele, ırgat, işçi, proleter.
emekli: 1.) zahmetli, zor, meşakkatli, 2.) tekaüt.
emektar: eski, kullanılmış.
emel [Arp.]: 1.) arzu, istek, 2.) [E] bu anlamda bir Müslüman ve Türk bayan adı [Arzu].
emen: dikmek için açılan çukur.
emendare [Lat.]: düzeltmek, hatasını düzeltmek, yanlışını düzeltmek.
emere [Lat.]: almak.
emeritus [Lat.: *ex + mereri*]: 1.) emekli yaşlılık yada başka nedenle olmak, 2.) emekli olduğu halde makamı korumak.
emigre [Lat.: *migrare* > *émigré*]: siyasi nedenlerle ülkesini terk eden kişi, ilticacı, mülteci.
emin [Arp.]: 1.) güvenilir, inanılır, 2.) [E] bir erkek adı.
emine [Arp.]: 1.) 2.) [E] güvenilir, inanılır anlamına bir bayan adı.
eminere [Lat.]: 1.) önyüze çıkmak, ileriye fırlamak, 2.) karşı durmak.
emir ¹ [Arp.: *emr* > *emr*]: 1.) buyurma, emretme, talimay verme, yöntme, 2.) buyruk, buyuru, komut, 3.) bey, mir, 4.) pasoparalo, 5.) [E] bey, mir anlamına bir erkek adı.
emir ²: [Kuşbilim: *Alcedo atthis*] iskelekuşu, yalıçapkını.
Emir Kipi: [Dilbilgisi] fiillerin emir biçimi; yap, yürü gibi, [Imperative].

emirber [Arp.: *emir + Far.: ber* > Far.: *emirber*]: emireri.
Emircik: [Kuşbilim: *Alcedo atthis*] iskelekuşu, yalıçapkını.
emireri [Arp.: *emir + Far.: er + i*]: emirber.
emirlik [Arp.: *emir + ılık*]: beylik, emaret.
emisyon [Lat.: *e + mittere* > Fra.: *emission*]: 1.) dışarı vermek, 2.) çıkarma, neşretme, yayma, 3.) [Borsa] hisse senedi yada tahvilat çıkarma, halka arz, 4.) [Maliye] piyasaya sürülmüş para para, dolaşımdaki para miktarı.
emme ¹: [Kimya] mas, soğurma.
Emme ² [İt.]: İtalyan Abecesinin 11. harfi, [M, m].
emmeç: [Teknik] aspiratör, fan, pervane.
emmi [Halkdili]: [Budunbilim] amca.
emniyet [Arp.: *emn* > *emniyyet* [إمْنِيَّة]]: 1.) asayiş, güvenlik, 2.) Emniyet Müdürlüğü.
Emniyet-i Umûmiye Müdüriyet-i Aliyesi [Arp. > Osm.]: 1.) Osmanlı Devleti Emniyet Genel Müdürlüğü, 2.) Emniyet Genel Müdürlüğü.
emoroid [Yun.]: **bak. hemeoroid**.
empati [Yun.: *en + pathos* > [?] > Fra.: *empathie*]: 1.) halden anlama, kendini başkasının yerine koyma, 2.) bir başkasının duygularını anlayabilme.
empatik [Yun.: *en + pathos* > [?] > Fra.: *empathique*]: halden anlayan, başkalarının duygularına öbem veren.
emperyal [Lat.: *imperium* > Fra.: *imperiale*]: 1.) imparatorlukla ilgili, 2.) krala ait, şahana, 3.) çok büyük.
emperyalist [Lat.: *imperium* > Fra.: *imperialiste*]: 1.) imparatorluk taraftarı, 2.) sömürgeci, sömürgeçlik yandaşı.
emperyalizm [Lat.: *imperium* > Fra.: *imperialisme*]: 1.) imparatorluk sistemi, 2.) sömürgecilik.
emplassein [Yun.]: üzerine sürmek, sıvamak yada kaplamak.
emporium [> Yun.: *en + poros*]: 1.) alışveriş merkezi, ticaret merkezi, 2.) dükkan, mağaza.
empoze [Lat.: *in + ponere* > Fra.: *imposée*]: 1.) üzerine koyma, 2.) dayatma, etkileme, zihnini doldurma, zorla kabul ettirme, zorla benimsetilen

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

empromptü [Lat.: in promptu > Fra.: **impromptue**]: 1.) hazırlıksız, doğaçlama, irticalen, 2.) [Müzik] küçük parça.

empresyonizm [Lat.: in + premere > Fra.: **impressioniste**]: 1.) izlenimcilik, 2.) sanattta ve müzikte ani ve tam bir etki bırakmayı amaçlayan bir tarz.

emprosyonist [Lat.: in + premere > Fra.: **impressioniste**]: 1.) izlenimci, 2.) sanattta ve müzikte ani ve tam bir etki bırakmayı amaçlayan bir tarz taraftarı.

emr [Arp.: emr > emr]: **bak. emir.**

Emre [Arp.]: bir erkek adı.

emrivaki [Arp.: emr-i vâki]: oldubitti.

emrud [Far.]: ?

emsal [Arp.: ? > emsâl]: aynı, benzer, emsal, eş, menent, tıpkı, tıpkısı, tipatıp.

emtia [Arp.: mal'ın çoğulu, Ticaret]: mal, meta.

emval [Arp.: emvâl]: gayrimenkul.

en ¹ [Lat.: in]: Fransızca'de en; 1.) eklemek, koymak, geçirmek, üstüne bırakmak, 2.) olmak, neden olmak, yapmak, 3.) iç, içine, içine doğru, içinde anlamına gelen bir önek.

en ¹: [Dilbilgisi] bir derecelendirme eki,

en ² [Geometri]: genişlik.

en ³ [Yun.]: Yunanca'da en; iç, içinde, içine anlamına gelen bir önek.

enâi [Arp.: ene > enâî]: 1.) ben, benci, 2.) bencil, egoist, kendini düşünen.

enam [Arp.]: yaratılmış olanlar.

enayi [Arp.: enâî > enâyî]: 1.) kendinden bilgisi olmayan, 2.) ahmak, aptal, andaval, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, budala, ebleh, mankafa, salak, savak.

enbar [Far.]: **bak. ambar.**

ence [Lat.]: Latince'de -ence; bir eylem, durum yada sonuç ifade eden bir sonek.

enchyma [Yun.]: erime, eriyeme, eritip birleştirme.

encümen [Far.: انجمن]: komite, komsiyon, meclis.

endaze [Arp.]: 85cm'lik ölçü birimi.

endemi [Yun.: en + demos > endemi [ενδημι] > Fra.: **endemie**]: 1.) bir mahalle yada yöre, 2.) [Tıp] sık görülen hastalık, bulaşıcı hastalık.

endemik [Yun.: en + demos > endemikos [ενδημικός] > Fra.: **endémique**]: 1.) bir mahalle yada yöreye ait, 2.) [Tıp] sık görülen hastalık, bulaşıcı hastalık.

ender [Arp.: ?]: 1.) az bulunur, değerli, nadir, turfa, 2.) [E] değerli anlamına bir erkek adı [**Nadir**].

endes [Lat.: index > Fra.: **index**]: 1.) işaret, 2.) gösterge, fihrist, katalog, 3.) ABD'de posta oulu yerine basılan "işaretler" yani "ödendi" anlamına damga, 3.) [Matematik] üs.

endikasyon [Lat.: in + dicare > Fra.: **indication**]: 1.) anlatma, bildirme, gösterme, 2.) belirti, delil, kanıt, 3.) [Tıp] hastalıklarda uygun tedavi biçimi.

endirekt [Lat.: in + di + regere > Fra.: **indirect**]: dolaylı, dolayısıyla olan.

endo [Yun.: endon > Fra.]: iç, içinde, içten anlamına bir önek.

endoderm [Yun.: endo + Lat.: derm > [?] > Fra.: **endoderme**]: iç deri, bağırsağın iç tabakası.

endokard: 1.) **bak. endokardiyum**, 2.) kalbin iç zarı.

endokardiyum [Yun.: endo + kardia > [?] > Fra.: **endocardium**]: kalbin iç zarı.

endokrin [Yun.: endo + krinein > [?] > Fra.: **endocrine**]: iç salgı, iç ifrazata ait.

endolenfa [Yun.: endo + **lympa** > [?] > Fra.: **endoderme**, **Bedenbilim**]: iç kulakta bulunan bir sıvı.

endon [Yun.]: ?

endoparasit [Yun.: endo + para + sitos > [?] > Fra.: **endoparasite**]: [Hayvanbilim] hayvanların iç organlarında yaşayan asalak.

endoplazma [Yun.: endo + (plassein) > plasma > [?] > Fra.: **endoplasma**]: [Bedenbilim] iç sıvı, iç plazma.

endoskeleton [Yun.: endo + skeletos > [?] > Fra.: **endosceletone**]: iç iskelet.

endoskopi [Yun.: endo + skopein > [ενδοσκόπησις] > Fra.: **endoscopie**]: beden içi boşlukları aydınlatarak görülmesini sağlayan gereç, bedeniçi aydınlatıcısı.

endosmosis [Yun.: endo + osmos > [?] > Fra.: **endosmosis**]: 1.) iç iti, 2.) osmosis.

endosperme [Yun.: endo + sperma > [?] > Fra.: **endosperme**]: [Yaşambilim] 1.) iç tohum, 2.) besidoku.

endospor [Yun.: endo + spora > [?] > Fra.: **endospore**]: 1.) [Bitkinilim] spor zarının iç tabakası, 2.) [Bakteriyoloji] hücre içinde gelişen cinsiyetsiz spor, iç spor.

endotermik [Yun.: endo + therme > [?] > Fra.: **endothermique**, **Kimya**]: 1.) iç

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- hararet, iç ısı, 2.) hararet alan, ısı alan, ısı emen.
- endükleme** [Lat.: in + ducere > Fra.: induct + leme]: [Elektrik] bir güç alanıyla bir elektrik yada manyetik gücü yönlendirme.
- endüksiyon** [Lat.: in + ducere > Fra.: induction]: 1.) askere yada memuriyete alma, 2.) [Elektrik] bir güç alanıyla bir elektrik yada manyetik gücün yönlendirilmesi.
- endüstri** [Lat.: industrius > Fra.: industrie]: 1.) çalışkan, etkin, faal, hamarat, 2.) sanayi, uran.
- Endymion** [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde Zeus'un sonsuz uyku ve gençlik bahşettiği, ay tanrıçası Selena'nın aşık olduğu ve 50 kızlarının olduğu çoban.
- ene** 1 [Halkdili]: i., erkek kardeş.
- ene** 2 [Arp.]: z., 1.) ben, 2.) [Felsefe] ben, ego, id.
- enek**: erkekliliği giderilmiş.
- enema** [Yun.: en + hienai > [?] > Fra.: enema, Tıp]: 1.) içe gönderme, içe salma, 2.) bir sıvı yada ilacın makat yolu ile kalınbağırsağa aktarılması, 3.) lavman, tenkiye, şırınga.
- eneme**: hadım etme.
- enerji** [Yun.: en + ergon > [ενέργεια] > Fra.: energie]: 1.) iç güç, içten gelen kuvvet, 2.) maddedeki güç, erke.
- enervis** [Lat.]: argın, aygın, bitap, bitkin, cılız, güçsüz, dermansız, haşat, kuvvetsiz, takasız, yorgun, zayıf.
- enf** [Yun.: ?]: [Bedenbilim] burun.
- enfeksiyon** [Lat.: inficere > Fra.: infection]: 1.) bulaştırma, geçme, sirayet, yayma, 2.) [Tıp] mikrobun yayılması, 3.) [Tıp] bulaştırma, hastalığı sirayet ettirme, hastalığı başkalarına geçirme, geçme.
- enfekte** [Lat.: inficere > Fra.: infectée]: [Tıp] bulaştırmak, hastalığı sirayet ettirmek, hastalığı başkalarına geçirmek.
- enfiye** [Arp.]: 1.) burunluk, 2.) buruna çekilen tütün tozu.
- enflasyon** [Lat.: in + flare > Fra.: inflation]: 1.) şişkinlik, 2.) [Ekonomi] para şişkinliği, 3.) [Ekonomi] piyasada fiyatların sürekli olarak artması.
- enflüenza** [Lat.: in + fluere > İtl.: influenza > Fra.: enfluenza]: [Tıp] grip hastalığı, salgın nezle.
- enformasyon** [Lat.: in + forma > Fra.: information]: 1.) bilgi, haber, malumat, 2.) resmi bilgi, resmi haber, resmi açıklama.
- enfraruj** [Lat.: infra + Fra.: rouge > Fra.: infrarouge]: 1.) kırmızı ötesi, kızılötesi, 2.) [Fizik] kızılötesi ışınlar, infrared.
- engebe** [Rum.: engopí [εγγονή]]: 1.) kazılmış toprak, yerdeki girinti çıkıntı, 2.) [Evrenbilim] arıza.
- engel** [Far.]: 1.) düşme deliği, tutucu, 2.) bariyer, ket, mani, mania, önlem, seki, set, 3.) beis, mahzur, sakınca, uymazlık.
- engel olmak**: mani olmak, önlemek, set çekmek.
- engellemek**: engel olmak, mani olmak, önlemek, set çekmek.
- engerek yılanı** [Rum.: enchélys [εγγέλις] + yılanı]: 1.) küçük su yılanı, 2.) [Hayvanbilim: *Pelias verus*, *Vipera*] engerek yılanı, zehirli bir yılanı, ek?, üf?a.
- engin**: 1.) geniş, vasi, 2.) açık deniz, 3.) [E] açık deniz anlamına erkek adı.
- enginar** [Rum.: ankinára [αγκινάρα]]: [Bitkibilim: *Cynara scolymus*] dikenli bir bitki, sebze,
- engizisyon** [Lat.: in + quaerere > Fra.: inquisition]: 1.) araştırma, soruşturma, sorgu, sorguya çekme, 2.) Hıristiyanlıkta bir dönem kurulan sorgulama ve işkence mahkemeleri.
- enigma** [Yun.: en + ainigma ainigma [αίνιγμα] > Fra.: enigma]: bilmece, muamma.
- enik** [ÖzTürk: enük]: 1.) etçil hayvan yavrusu, 2.) kedi köpek yavrusu.
- enikleme**: kedi yada köpeğin yavrulaması.
- eniklemek**: kedi yada köpeğin doğurması.
- enikonu**: iyiden iyiye.
- enir**: Yaban Mersini.
- enişte**: abla, kız kardeş kocası.
- enjeksiyon** [Lat.: in + jacere > Fra.: injection]: 1.) içeri atma, sokuşturma, 2.) [Tıp] iğneyle verme, şırınga etmek, zerk etme, 3.) [Teknik] sıkıma yada püskürtme yendemiyle üretme.
- enjektör** [Lat.: in + jacere > Fra.: injecteur]: [Tıp] iğne, şırınga.
- enkarnasyon** [Lat.: in + caro > Fra.: incarnation]: 1.) insan yada hayvan biçiminde vücut bulma, 2.) başka biçim ve bedende yeniden dünyaya gelme inancı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

enkyklios [Yun.: ?]: genel, umumi.

Enne [İtli.]: İtalyan Abecesinin 12. harfi, [N, n].

enourein [Yun.: ?]: idrar çıkarmak, işemek.

ensalit [Yun.: en + kephale > [?] κεφαλή] > Fra.: encephalitis]: [Tıp] beyin iltihabı.

ensar [Arp.: nsr > ansâr; nâsır'ın çoğulu > Osm.: ensâr]: 1.) destekleme, yardım etme, 2.) ç.i., yardımcıları, 3.) [İslam] Hz. Muhammed'e Hicreti'nde yardımcı olan Medineliler, 4.) [E] bir erkek adı.

ense¹ [Bedenbilim]: boynun arkası.

ense²: tembellik.

ensefalik [Yun.: en + kephale + ikos > [?] > Fra.: encephalique]: [Bedenbilim] beyinle ilgili, dimağı.

enser [Halkdili]: büyük çivi, mih.

enses [Lat.: in + castus > Fra.: insect]: 1.) iffetsiz, namussuz, 2.) akrabalarla cinsel ilişkiye girme, 3.) aile içi cinsel ilişki.

ensiz: dar.

enstitü [Lat.: in + statuere > Fra.: institute]: 1.) sanat ve bilimlerin teşvik edilmesi için oluşturulan bir kurum, bilimsel kurum, 2.) kuruluş, kurum, müessese, okul.

enstrüman [Lat.: in + struere > Fra.: instrument]: [Teknik] 1.) alet, gereç, 2.) [Müzik] müzik aleti, gereci.

enstrümantal [Lat.: in + struere > Fra.: instrumentalle]: 1.) etkili, faydalı, tesirli, yararlı, 2.) [Müzik] müzik aletleri, gereçleri, 3.) [Müzik] sadece müzik gereçlerinin sesinin olduğu şarkı türü.

entari [Arp.]: [Dokuma] bir kadın giysisi,

ente [Lat.: ens]: Fransızca'da ente-, 1.) -lı, -li, gösteren yada yapan [insistente], 2.) bir kişi yada şey (-cu, -cü) anlamına gelen bir sonek, [solvente].

entegral [Lat. integer > Fra.: integrale]: 1.) bir bütünün ayrılmaz parçası, 2.) bütün, tekparça, yekpare, 3.) [Matematik] tam sayıya ait, bölümsüz, kesirsiz.

entegrasyon [Lat.: integer > Fra.: integration]: 1.) tümleştirme, 2.) bütünleşme.

entegre [Lat.: integer > Fra.: intégrée]: 1.) bütünleşik, tümleşik, 2.) bir bütünü oluşturan.

entel [Argo]: sahte aydın, sahte entellektüle.

entelijans [Lat.: inter + legere > Fra.: intelligence]: 1.) akıl, anlayış, zeka, zeka sahibi, 2.) bilgi, haber, malûmat, vukuf.

entelijansiya [Lat.: inter + legere > intelligentia > Fra.: intelligence > Rus.: intelligentsiya [ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ] veya Leh.: inteligencja > Fra.: intelligentsia]: 1.) deyim ilkin Fransızlar tarafından Polonya'daki adınlar sınıfı için kullanılmış ve daha sonra tüm eski SSCB için kullanılmıştır, 2.) aydınlar, münevverler sınıfı.

entellektüel [Lat.: inter + legere > Fra.: intellectuelle]: aydın, münevver.

entera [Yun.: ?]: bağırsak, iç organlar.

enteresan [Lat.: inter + esse > Fra.: interesent]: 1.) çekici, dikkate değer, 2.) garip, görülmemiş, ilginç.

enternasyonel [Lat.: inter + natus > Fra.: internationale]: 1.) bir eyrde doğmuş olanlar arasında, 2.) beynelmilel, milletlerarası, uluslararası.

enterne [Lat.: internus > Fra.: internée]: 1.) gözaltında olan, tutuklu, 2.) özellikle savaş zamanında terörist zanlılarının yada şüphelilerin tutuklanması yada gözetime alınması.

entero [Yun.: enteron [?] > Fra.: entero]: Fransızca'da entero; bağırsak anlamına gelen bir önek.

enteron [Yun.: ?]: 1.) bağırsak, 2.) ince bağırsak.

enthous [Yun.: ?]: ilham almış, esinlenmiş.

Entografya [Yun.: ethnos + graphein > [?] > Fra.: ethnographie]: Budunbetim, Kavimlerbilimi.

entomo [Yun.: entomon: ?]: böceklerle ilgili anlamına bir önek.

Entomoloji [Yun.: entomon + logia > [?] > Fra.: entomologie]: Zooloji'nin böceklerle ilgilenen bir dalı, Böcekbilimi.

entomon [Yun.: ?]: böcek, haşere.

entozoan [?]: [Tıp] bağırsak kurdu.

entrika [Lat.: in + tricae > Fra.: intriguée]: 1.) merak ve ilgi uyandıran, 2.) gizli yada el altından yapılan iş, 3.) al, dalavere, desise, dolap, düzen, hile, kaşkariko, kolpo, komplo, numara, oyun.

entrop [Yun.: ?]: -eye dönmek.

enüstünlük [Dilbilgisi]: tafdil hali, [superlative mode].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

enva [Arp.: envâ, nevi'nin çoğulu]: çeşitler, türler,
enzim [Yun.: ? > Fra.: ?]: [Kimya] salgı,
bir ~ türü: amiloz.
eora [Yun.: ?]: asılı duran, havada asılı duran.
epe [Fra.: épée, Spor]: [Kılıç Spor] eskrimde kılıç.
epehdra [Lat.: ^{1.)} [Bitkibilim: *Equisetum arvense*] atkuyruğu, kirkilit, ^{2.)} astım ve burun tikanlığını iyileştirmede kullanılan ilaçların yapımında kullanılan bitki.
epey: hayli, oldukça.
epeyi: bak. **epey**.
epi ¹ [Yun.: ἐπι]: ^{1.)} -de, -da, ^{2.)} üstünde, üstüne, ^{3.)} arasında, beynel.
epi ² [Yun.: ἐπι]: Fransızca'da **epi-**; ^{1.)} üstüne, üstünde, **yakınında**, ^{2.)} -de, evvel, önce, ^{3.)} sonra, **takiben** ^{4.)} arasında, beynel anlamında bir önek.
epidemik [Yun.: epi + demos > [ἐπιδημικός] > Fra.: **epidémique**]: ^{1.)} genel, salgın, yaygın, ^{2.)} halk arasında hızla yayılan hastalık, bulaşıcı hastalık,
Epidemiyoloji [Yun.: epi + demos + logia > [ἐπιδημιολογία] > Fra.: **épidémiologie**]: salgın hastalıklarla uğraşan bir bilim dalı.
epiderm [Yun.: epi + derma > [πίδαρμ] > Fra.: **épiderme**]: [Bedenbilim] üst deri.
epifiz [Yun.: epi + phyesthai > epiphyestai > epiphysis > [ἐπίφυση] > Fra.: **épiphyse**]: [Bedenbilim] kemikucu.
epigastrik [Yun.: epi + gaster > [?] > Fra.: **épigastrique**]: [Bedenbilim] mide hizasındaki karın duvarına ait.
epiglot [Yun.: epi + glossa > epiglottis > [?] > Fra.: **épiglotte**]: [Bedenbilim] gırtlak kapağı.
epigraf [Yun.: epi + graphein > [ἐπιτάφια] > Fra.: **épigraphé**]: ^{1.)} eski yazıları okuma, ^{2.)} kitap önyazısı.
epigrafi [Yun.: epi + graphein > [?] > Fra.: **épigraphe**]: eski yazıları okuma sanatı.
epik [Yun.: epos > [?] > Fra.: **épique**]: ^{1.)} destansı, haması, menkıbevi, ^{2.)} destansı konulu roman yada öykü.
epilepsi [Yun.: epi + lambanein > [?] > Fra.: **épilepsie**, Tıp]: bir hastalık türü, sara, tutarık, yılbık.
epilog [Yun.: epi + legein > [?] > Fra.: **épilogue**, Yazın]: ^{1.)} bir eserin sonuç bölümü, ^{2.)} hatime, son, sonsöz.

epipedos [Yun.: ?]: düşünce, plan, tasar, tasarı.
episkopos [Yun.: epi + skopein > [?] > Fra.: **épiscopôse**]: ^{1.)} idareci, kalfa, ustabaşı, ^{2.)} Hıristiyanlıkta piskoposluk.
epispatik [Yun.: epi + pathos > [?] > Fra.: **épispatique**, Tıp]: ^{1.)} kabarcık oluşturan, ^{2.)} yakı.
epistaksi [Yun.: epi + stazein > [?] > Lat.: **epistaxis** > Fra.: **épistaxie**]: [Tıp] burun kanaması.
epitelyum [Yun.: epi + theles > [?] > Fra.: **épithélium**, Biyoloji]: ^{1.)} mukozanın dış tabakası, ^{2.)} beden dış yüzeyini kaplayan ince deri tabaka.
episod [Yun.: epi + eis + hodos > [?] > Fra.: **épisode**]: ^{1.)} hadise, olay, vaka, ^{2.)} eski Yunan tiyatrosunda perde, ^{3.)} hikaye, piyes yada romanda bölüm, parça, tefrika, ^{4.)} [Müzik] bölüm, kısım.
epope [Yun.: epos + poiein > epopoia [?] > Fra.: **épopée**]: ^{1.)} destan yapma, destanlaştırma, destan gibi anlatma, ^{2.)} [Yazın] dasitan, destan,
epos [Yun.: ?]: ^{1.)} laf, söz, ^{2.)} şarkı, türkü, ^{2.)} masal, öykü.
erime: eriyip çürüme.
erimek: eriyip çürümek.
Epsilon [Fen.: He [He] > Yun.: **Épsilon** [εἰ - ἔψιλόν & ἔψιλον]]: Yunan Abecesi'nin 6. harfi, [Epsilon; **E, ε**].
equus [Lat.]: at, beygir.
er ¹: erke.
er ²: adam, bay, erkek.
er ³ [Far.]: asker, çeri, leşker, nefer.
era [?]: otlar.
eramî [Arp.: ? > erâmi]: dul kadınlar, dullar.
erat [Tür.: er + Arp.: > Tür.: **erât**]: ^{1.)} ç.i., askerler, erler, ^{2.)} [Askeriye] erden çavuşa kadar genel tanımlama, ^{3.)} .
erbaş [Tür.]: askeriye yada ordudaki erden itibaren üst kademe ve rütbedeki herkes.
ercmend [Far.]: s., değerli, kıymetli.
ercüment [Far.: ercmend]: **bak. ercument.**
ercument [Far.: ercmend > ercument]: ^{1.)} değerli, kıymetli, ^{2.)} [E] bu anlamda bir erkek adı.
Erdal: bir erkek adı.
erdem: ^{1.)} fazilet, ^{2.)} [Felsefe] rusal olgunluk, ^{3.)} [E] bu anlamda bir erkek adı, [karşılığı bayan adı: **Fazilet**].
erdemlik: bekaret.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ereb [Süm. & Sam.]: ^{1.)} batan, sönen, ^{2.)} batı, Batı kıtası, ^{3.)} karalık..

Ereğli, Karamürsel [Rum.: Heraklia ?]:

Ereğli, Konya [Rum.: Heraklia ?]:

Ereğli, Marmara [Rum.: Heraklia ?]:

Ereğli, Zonguldak [Rum.: Heraklia ?]:

erek: amaç, gaye, hedef, istek, kast, ksıt, maksat.

eremos [Yun.: erēmos [?]]: boş bırakılmış, harap, kimsesiz, metruk, perişan, terkedilmiş, yalnız.

eren: ^{1.)} aksakal, aziz, ermiş, evliya, holi, saint, veli, ^{2.)} [E] buanlamda bir erkek adı.

Erendiz: Jüpiter.

erg [Yun.: ergon [?] > Fra.: erganun]: ^{1.)} bir iş birimi, erg, ^{2.)} [Fizik] bir iş yada enerji birimi, ^{3.)} Afrika, Büyük sahra'da kumullarla kaplı bir yer.

erganun [Fra.]: bir iş birimi, erg.

ergen: ^{1.)} akil baliğ, baliğ, erin, yeniyetme, yetişkin, ^{2.)} bekar, evlenmemiş.

ergene [Ark.]: maden yeri.

ergenlik: ^{1.)} akil baliğ olma, baliğ olma, erinlik, yeniyetmelik, yetişkin, ^{2.)} bekarlık, evlenmemişlik, ~ **çağı**: bülüğ, erinlik, rüşt.

ergimek: ^{1.)} sivilaşmak, ^{2.)} [Kimya] katıdan sıvıya geçmek.

ergin: ^{1.)} erişkin, reşit, yetişkin, ^{2.)} [E] erişkin, kemal, reşit, yetişkin anlamına bir erkek adı.

ergo [Lat.]: binaenaleyh, bundan dolayı, bunun için.

ergon [Yun.: ?]: çalışma, elişi, görev, iş, meçgüliyet, vazife.

Ergun [?]: bir erkek adı.

Erhan [er + han]: bir erkek adı.

erie [Lat.: aria]: Fransızca'da erie-; ^{1.)} – eye bir yer, ^{2.)} için bir yer, ^{3.)} uygulaması yada sonucu, ^{4.)} –nın ürünü, ^{5.)} –nın toplama anlamına gelen bir sonek.

erigere [Lat.]: dikmek, kaldırmak, bir uzvun dikleşmesini sağlamak.

erik: bir meyve türü, ~ **türleri**: Aynabakar, Canerik, Çakaleriği, Ekşierik, Mürdüm Eriği, Sarı Erik, **bir tür** ~: üryani,

erika [?]: [Bitkibilim: *Erica*] ^{1.)} süpürge otu, ^{2.)} boruk, funda, süpürge çalısı.

erim: menzil.

erime: sivilaşma.

erin: baliğ.

erineç: dirlik, huzur, rahat.

erinen: üşengeç.

erinlik: bülüğ, ergenlik çağı, rüşt.

erinme: üşenme.

erinmek: üşenmek.

erinmez: üşenmez.

erişte [Far.: rişte(h) [رشته] > Osm.: (e)rişte]: ^{1.)} bant, iplik, şerit, ^{2.)} şerit biçiminde hamur.

eritem [Yun.: erythros > erythainein > [?] > Lat.: erythema > Fra.: erytheme]: ^{1.)} bedenin bazı bölgelerinde oluşan kızartı, ^{2.)} kırmızı döküntülü bir hastalık.

eritematik [Yun.: erythros > erythainein + ikos > [?] > Fra.: erythematique]: kızartı yapan.

eritr: bak. erythro.

eritrit [Yun.: erythros > [?] > itis > Fra.: erythrite]: [Eczacılık] doğal kırmızı kolbalt, sülfat.

eritro: bak. erythro.

eritrosit [Yun.: erythros + kytos > [?] > Fra.: eryhtrosite]: ^{1.)} kırmızı kürecik, kırmızı yuvar, ^{2.)} [Bedenbilim] kandaki kırmızı kan küreciği: beden dokularına oksijen taşıyan hemoglobin içerir, ^{3.)} [Bedenbilim] alyuvar.

eriyik: [Kimya] mahlül.

erk: iktidar, kudret.

erkan ¹ [Arp.: rkn [رکن] > erkân]: ^{1.)} dayanma, destekleme, yaslanma, ^{2.)} destekler, direkler, payandalar, sütunlar, ^{3.)} büyükler, ekabir.

Erkan ² [er + kan]: erkek adı.

erkanbaşı [Arp.: erkân + Tür.: başı > Tür.: erkanbaşı]: erkanıharp, kurmay.

erkanıharp [Arp.: erkân-ı harb]: erkanbaşı, kurmay.

erke: [Fizik] enerji.

erkek: bay, adam, er, **yardımcı** ~:

cinselliği olmayan ~: puluç, ~**liği**

giderilmiş: enek, **sert**, **kaba** ~:

maço, **saçı kır** ~: kıranta.

erken: sabahın ilk saatleri.

erkete [Rum.: erchetai [ἐρχεται] > erkete]: ^{1.)} geliyor!, ^{2.)} [Argo] dikiz, gözetleme.

erler: askerler, erat.

ermağan [?]: ?

Ermeni [Arp.: ارمني]: Ermeni ulusundan olan, Hay, [Armenian].

Ermenistan [Arp.: Ermeni + Far.: istan > Far.: Ermenistan [?]]: ^{1.)} Karadeniz'in doğu-kuzeyinde ufak bir ilke, [Armenia], ^{2.)} [Tarih] geçmişteki kısa süreli Ermeni Devleti.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ermiş: aksakal, aziz, eren, evliya, holy, saint, veli.

eroïn [Alm.: heroin > Fra.: heroine]: 1.) tescilli bir ticari marka, 2.) morfinden elde edilen kimyasal bir uyuşturuc, 3.) uyuşturucu bir madde.

Erol: bir erkek adı.

Eros [Yun.: Έρως]: Aşk tanrısı, Romalılar'daki karşılığı Venüs yani Çoban Yıldızı'dır [Çolpan].

erotik [Yun.: eros + ikos > [ερωτικός] > Fra.: erotique]: aşkla ilgili olan, kösnül, şehvi.

erozyon [Lat.: e + rodere > Fra.: erosion, Jeoloji]: 1.) aşınma, aşındırma, 2.) ağaçsızlaşma, 3.) toprak kayması.

errare [Lat.]: dolanıp durmak, dolaşmak, gezinmek.

Erre [İtl.]: İtalyan Abecesinin 16. harfi, [R, r].

Ersan [er + san]: bir erkek adı.

ersuyu: meni, sperm.

Ertan [er + tan]: bir erkek adı.

erte: günün arkası.

erteleme: öteleme, rötar, tecil, tehir.

erythainein [Yun.: erythros: ?]: kırmızılaşmak, kırmızıya dönmek.

erythr: bak. erythro.

erythro [Yun.: erythros: ?]: Yunanca ve Batı Dilleri'nde erythr; & erythro; kırmızı anlamında önek.

erythros [Yun.: ?]: kırmızı.

erzak: saklanan yiyecek.

Erzincan [Eriza, Ezirgan]: [24], Türkiye'de bir kent.

Erzurum [Kalıkala, Osm.: Envar-ı Şarkıyye, Erzen-Rum, Arz-ı Rum]: [25], Türkiye'de bir kent.

es [Fra.: es]: notadaki duraklama işareti.

esans [Lat.: -escens > escentia, > Fra.: escence]: aroma, koku, kokulu sıvı, rayiha.

esaret [Arp.: esr [رس] > esâret]: 1.) boyunduruk altına girme, esir olma, köle olma, 2.) bağ, boyunduruk, kölelik.

esas ¹ [Arp.: ess [أس] > esâs; üs(s)'ün çoğulu]: 1.) i., asal olma, asıl olma, başlangıç olma, temel olma, 2.) ç.i., başlangıçlar, bazlar, esaslar, temeller, 3.) i., ana öge, asıl, baz, temel, ~ **olan:** asli.

esas ² [Arp.: ess [أس] > esâs; üs(s)'ün çoğulu]: 1.) eşyalar, mallar, mülkler, 2.) davar, hayvanlar, sığır.

esatir [Arp.: esâtir; ?]: 1.) ç.i., burçlar, 2.) [E] efsaneler, esatir, mitoloji, söylenceler.

esbab [Arp.]: bak. esbab.

esbab [Arp.: sbb [سب] > esbâb; sebep'in çoğulu]: 1.) neden olma, sebep olma, yolaçma, 2.) ç.i., gerekçeler, nedenler, sebepler, ~ı **mucibe** [Arp.: esbâb-ı mucibe]: i.t., 1.) icap sebepleri, 2.) gereklilik nedenleri.

esca [Lat.]: besin, gıda.

esef [Arp.: esf > [فسى]]: 1.) üzülme, pişman olma, 2.) acı, çile, dert, elem, gam, kasvet, kasavet, kaygı, keder, tasa, teessür, üzüntü.

eseme [Halkdili]: mantık.

esen: dimdik, dinç, iyi, sağlıklı, sıhhatli, salim, zinde.

esenlik: afiyet, sağlık, ~ **dileme:** veda.

eser [Arp.: esr > [رث]]: 1.) etki, iz, güzel bir iz bırakma, 2.) yapıt, **eski** ~: antika, **bir** ~in **sonuç bölümü:** epilog.

esik [Halkdili]: [Evrenbilim] doğada çukur yer.

esin ¹ [Far.]: ilham, 2.) [İ] sabah yeli anlamına bayan adı, karşılığı [İlham] erkek adı.

esin ² [Halkdili]: sabah yeli,

esir [Arp.: esr [رس] > esir [رسي]]: tutsak.

esire [Arp.: esr [رس]]: dışı tutsak.

esirgeme: verme.

esirgemek: koruma ve kollama, lütfetmek, vermek.

esirgememek: korumamak ve kollamamak, lütfundan mahrum etmek, vermemek,

esirgeyen: bol bol veren, koruyan ve kollayan, lütfenden, rahman,

Eski Ahit: [Hiristiyanlık] Eski İncil [Old Testament].

eski: 1.) önceki, sabık, 2.) ezeli, kadim, 3.) emektar, kullanılmış.

eskici: eski eşya alan kişi yada dükkan.

eskimiş: partal, yıpranmış.

Eskimo [Esquimawe > İsp.: esquimao > Fra.: Esquimau]: Güney Kutbu insanı.

eskipüskü: çok eskimiş yada dökülen.

eskirim: [Spor] ~de **kılıç:** epe,

Eskişehir [Rum.: Doylaion, Osm.: Eski Şehir]: [26], Türkiye'de bir kent.

eskiz [Lat.: exquire > exquisit > Fra.: esquisse]: taslak, teknik resim.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

eskort [Lat.: ex + carrigere > Fra.: escorte]: 1.) koruma, 2.) [Amiyane] metres, odalık, orospu, para karşılığı erkeklerle yatan kadın.

eskrim [Lat.: Caliburnus > Excalibur > Fra.: Escalibor > escrimer > escrime]: [Spor] 1.) kılıçla yapılan dövüş sanatından gelir, 2.) epe, flöre ve kılıçla yapılan bir kılıç oyunu.

esmer [?]: 1.) kara, 2.) bir ten renki.

esna [Arp.: esnâ]: bir işin yapıldığı an,

esnaf [Arp.: esnâf]: küçük sermaye sahibi.

esnek: elastiki.

esoteros [Yun.]: iç, dahil.

espiyonaj [İtl.: spia > Fra.: espionage]: casusluk.

espri [Fra.: esprie]: nükte, şaka.

esprili [Fra.: esprie + li]: hazırcevap, mizahnüvis, nükteli, şakacı, zeki, zarif.

Esquimau [Fra.]: 1.) Dağlılar, 2.) Eskimo.

esra [?]: 1.) ? 2.) [E] bir bayan adı.

esrar [Arp.: esrâr, sır'ın çoğulu]: gizler, sırlar.

esrik: ayyaş, bekri, kafası iyi, mest, sarhoş, sermest.

Esse [İtl.]: İtalyan Abecesinin 17. harfi, [S, s].

esse [Lat.]: olmak.

est [Lat.]: 1.) yardımcı fiil, 2.) -dır, dir, -dur, yada -dür.

estamp [Fra.]: baskı resim.

estazi [Yun.: ek + histanai [?] > İng.: ecstasy]: 1.) aşırı sevinç, kendinden geçme, 2.) [Eczacılık] bir tür sakinleştirici ilaç, 3.) uyuşturucu ilaç olarak kullanılan hap.

estetik [Yun.: aisthêtés + ikos > [?] > Fra.: esthetique]: 1.) sanat ve güzelliğe oldukça duyarlı olan, güzellikten anlayan, 2.) güzellik duygusu, 3.) sanat ve güzelliğe karşı duyarlı olan.

Esther [İbr.]: kavmini kıyımdan kurtaran İranlı kralın Yahudi karısı.

Estonya [?]: bir Baltık Denizi ülkesi, [Estonia].

estraneus [Lat.]: alışılmamış, başka yerden gelmiş, garip, görülmemiş, ilk defa görülen, tuhaf, yabancı, yeni.

eş: 1.) aynı, benzer, emsal, menent, tıpkı, tıpkısı, tıpatıp, 2.) benzer, ikiz, koşa, 3.) [Sosyoloji] ayal, aile, bayan, bey, karı, koca, refika,

eşarp [Fra.]: başörtüsü, dastar, türban.

eşbasınc: izobar.

eşek: eşsek, har, karakaçan, merkep, ~ **dikeni**: kenger, ~ **eğeri**: palan.

eşeklek: elmanın içi.

eşey: cinsiyet, seks.

eşgal [Arp.]: **bak. eşkal.**

eşik [?]: 1.) kapıdaki basamak, 2.) geçiş noktası.

eşit: denk, müsavi.

eşitlik: 1.) müsavat, 2.) denklik, teadül.

eşkal [Arp.]: **eşgal**: 1.) biçim, form, şekil, 2.) tanım, tarif.

eşkin [?]: atın link yürüyüşü.

eşkiya [Arp.]: **şaki**'nin çoğulu]: haydut, şaki.

eşleme: [Teknik] baldaşım, senkronizasyon.

eşme 1 [Halkdili]: çaykara, kaynak, kaynaksuyu, memba, pınar.

Eşme 2 : İzmit'te Adapazarı yolu üzerinde bir belde adı.

eşofman: [Fra.: ex + chauffer e(x)chauffer > échauffement]: *i.*, 1.) beden hareketleriyle ısınma, ısınma, ısıtma, 2.) bir tür spor alt-üst giysisi.

eşşek: eşek, har, karakaçan, merkep,

eşya [Arp.]: **eşyâ**, **şey**'in çoğulu]: insanın yaptığı her nesne, nesmeler, şeyler,

taşınması kolay ~: ayniyat,

eşzaman: aynı anda olan, senkron, ~**lı olmayan**: asenkron,

et 1 : 1.) 2.) ten, 3.) [Mecazi] çıplak beden, ~ **yemeği**: yahni.

et 2 [Lat.]: ve, ve de.

et alii [Lat.]: ve diğerleri.

et cetera [Lat.]: 1.) kısaltması: etc. 2.) ve diğerleri, ve benzerleri.

Eta [Fen.: Het [Heth] > Yun.: [ἒτα & ἒτα]]: Yunan Abecesi'nin 7. harfi, [H, η].

etajer [Fra.: étagèr]: sanatsal yada gösterimlik eserleri koymak için açık çekmece boşlukları bulunan masa benzeri küçük sehpa.

etalon [?]: kanuni ölçü birimi.

etamin [?]: seyrek dokulu kumaş.

etan [Fra.: ethane]: 1.) **bak. etil**, 2.) doğalgazlarda bulunan ve yakıt olarak kullanılan kokusuz renksiz, gazlı bir karbonhidrat.

etc. [Lat.]: et cetera]: ve diğerleri, ve benzerleri.

etçil: etebur.

etebur: et yiyen, etçil, etle beslenen.

etejer [Fra.]: kapaksız dolap.

etek: [Giyim] bir bayan giysisi.

eten: yemişlerin yenen kısmı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

etene [?]: [Tıp] plazanta.

eter [Yun.: *aithein* > Fra.: *ethere*]: 1.) uzayın daha üst bölümleri, 2.) anestezi ve çözücü olarak kullanılan, uçucu, renksiz ve alevli sıvı, Lokman Ruhü,^{3.)} bir zamanlar uzayı kapladığı düşünülen görünmez bileşen.

ethnos [Yun.]: sosyal topluluk, millet, ulus.

ethos ¹ [Yun.]: 1.) ahlak, davranış, haslet, hususiyet, huy, mizaç, nitelik, özellik, tabiat, vasıf, yaratılış, 2.) durum, şahıs, tip, statü.

ethos ² [Yun.]: [Budunbilim] bir kavmin özellikleri, toplumsal bir kurumun özellikleri.

Eti: Hitit.

etik [Yun.: *ethnos* + *ikos* > Fra.: *ethique*]: ahlaka uygun, ahlaki.

etiket [Fra.: *étiquette*]: 1.) yafta, 2.) [Mecazi] kimlik.

etil [Yun.: *aithein* > Fra.: *ethyl*]: 1.) **bak. etan**, 2.) genel alkol, eter vb temelini oluşturan hidrokarbon kökü.

etil alkol [Yun.: *aithein* + Arp.: *al kuhl* > Fra.: *ethylalcohol*]: alkol ile aynı.

etilen [Yun.: *aithein* + Arp.: *al kuhl* > Fra.: *ethylene*]: 1.) kokusu ağır, renksiz, çabuk alevli, gazlı bir hidrokarbon.

Etimoloji [Yun.: *etymos* + *logos* > Fra.: *etymologie*]: 1.) kelimelerde asıl biçim, istikak ve türeme bilimi, 2.) Kelimeköken Bilimi.

etimolojik [Yun.: *etymos* + *logos* + *ikos* > Fra.: *etymologique*]: kelime köken olarak.

Etiyopya [Yun.: *aitho* + *ops* > *aithiops* > Fra.: *Ethopia*]: 1.) gözüm yanıyor, 2.) Habeşistan.

etki: güç, nüfuz, tesir.

etkili: güçlü, nüfuzlu, tesirli.

etkin: 1.) aktif, çalışkan, faal, gayretli, hareketli, işlek, 2.) kadir, nüfuzlu.

etkinlik: aktivite, canlılık, devinim, faaliyet, hareket.

etkisiz: güçsüz, nüfuzsuz, tesirsiz.

etli: dolgun.

etlik ¹ [Halkdili]: semiz hayvan.

Etlik ²: Ankara'da bir semt adı.

etme: ika, yapma.

etmen: amel.

etnik [Yun.: *ethnos* + *ikos* > Fra.: *ethnique*]: 1.) ırka ait, ırki, ırksal, 2.) Hirsitiyan ve Musevi olmayan.

Etnoloji [Yun.: *ethnos* + *logia* > + *ikos* Fra.: *ethnologie*]: Sosyoloji, Budunbetim, Kavimlerbilimi.

etnosentrik [Yun.: *ethnos* + *kentron* + *ikos* > Fra.: *ethnocentrique*]: kendi ırkının üstünlüğüne inanan.

etnosentrizm [Yun.: *ethnos* + *kentron* > Fra.: *ethnocentrisme*]: kendi ırkının üstünlüğüne inanış.

etol [Fra.]: uzun omuz atkısı.

etraf [Arp.: *etrâf*, *tarâf*'in çoğulu]: 1.) cenahlar, kıyılar, kenarlar, lebler, taraflar, yanlar, yönler, 2.) yakın çevre, ortam, vasat.

etraflı [Arp.: *etrâf*, *tarâf*'in çoğulu + *lı*]: ayrıntılı, detaylı, şumullü.

Etrüskler: İtalya'da antik bir kavim, [Etruscan].

etsiz: lagar, zayıf.

Ettirgen: [Dilbilgisi] müteaddi [causative].

etüt [Fra.: *étude*]: araştırma, çalışma.

etyaran: [Tıp] dolama, kurlağan,

Etyoloji [Yun.: *aitia* + *logia* > Fra.: *etiologie*]: 1.) sebep, kök, neden bilim, 2.) hastalıkların nedenini ve kökenini bulma bilimi.

eu [Yun.]: Yunanca ve Fransızca'da -eu; faydalı, güzel, hoş, iyi, yararlı anlamında bir önek.

Euclides [Yun.: *Eukleides* [Ευκλείδης] > Fra.: *Euclide*]: **bak. Öklid**.

Eukleides: [Yun.: *Eukleides* [Ευκλείδης]]: **bak. Öklid**.

eulegein [Yun.]: -den güzel söz etmek, -den güzel bahsetmek, -den güzel konuşmak.

eune [Yun.]: yatak.

eur [? > Fra.: *eur*]: Fransızca'da *eur*; 1.) eden, fail, yapan, 2.) taraftarı, yanlısı anlamına bir sonek.

Europa [Süm. + Sam.: *Ereb* > Yun.]: 1.) güneşin battığı yer, Batı ülkesi, Avrupa, 2.) Yunan Mitolojisi'nde Europa, Fenike Kralı Agenor yada Phoenix'in güzel mi güzel kızıdır. Zeus onu görünce hemen çekici beyaz bir boğaya dönüşür ve kıza yaklaşır. Arkadaş olurlar. Boğanın sırtına biner ve boğa Girit'e dek yüzer. Orada boğa Zeus'a dönüşür ve kız ona aşık olur. Üç oğulları olur; Minos, Rhadamanthus ve Serpadon. İlk iki oğul Aeacus ile birlikte yer altı dünyasının hakimleri olurlar.

eurys [Yun.]: bol, geniş.

Euxine [Yun.]: 1.) çilgin deniz, acımazsız deniz, 2.) Karadeniz.

ev: hane, gah, ikametgah, konut, mesken, yer, ~ **halkı**: hane, ~ **yıkıntısı**: virane, ~in **girişi**: antre,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yayla ~i: kom, ~ini **özlemek**: evsemek, ~ini **özleme**: evseme,
Evangelik Kilisesi: [Yun.: **evangelos** + **ikos** > Fra.: **Evangelique**]: 1.) İsa'ya olan inançla kurtuluşa önem veren, Proetstan, 2.) Protestan Kilisesi.
evangelist [Yun.: **evangelos** > Fra.: **evangeliste**]: 1.) gezici rahip, 2.) dört İncil'i yazanlardan birisi.
evangelos [Yun.]: iyi haberler getiren.
evcil: yerel, yerli.
evet: beli, ya.
evin [halkdili]: *i.*, buğday tanesi, granül, habbe, tanecik.
evin: buğday özü.
eviye [Fra.: ?]: bulaşık teknesi.
evla [evlâ]: daha iyi, yeğ.
evlad [Arp.]: **bak. evlat**.
evlat [Arp.: **evlâd**, **veled**'in çoğulu]: 1.) doğurulmuş, 2.) döl, soy, 3.) çocuk,
erkek ~: oğul,
evlendirme: everme.
evlendirmek: barklandırmak, evermek.
evlenmek: barklanmak.
evlilik: evlenme, izdivaç, **evliliğin ilk günleri**: balayı, ~ **korkusu**: agamafobi,
evliya [Arp.: **evliyâ**, **veli**'nin çoğulu]: aksakallar, erenler, ermişler, veliler.
evrak [Arp.: **vrk** > **evrâk** [قراور]; **varak**'in çoğulu]: 1.) *ç.i.*, kağıt yaprakları, yapraklar, 2.) *i.*, belge, yazılı belge.
evre: aşama, merhale, safha.
evreka [Yun.: **heureka** (?) > Fra.: **eureka**]: onu buldum, işte oldu: başarılı sonuçlarda söylenen bir deyim.
evren: 1.) kainat, kosmos, 2.) [E] kainat anlamına bir erkek adı.
Evrepiyum [Lat.: Fra.: **eurepium**: **Eu**]:
evrim: başkalaşım, gelişme, tekamül.
evsemek: evini özlemek.
evvel [Arp.: **evl** > [اول]]: 1.) ilk, önce, 2.) birinci, önce gelen, önceki.
evvela [Arp.: **evl** > **evvelâ**]: ilkin, öncelikle.
evveliyet [Arp.: **evl**]: ilklilik, öncelik.
ex ¹ [Lat.]: Latince'de **ex-**; 1.) -den dışarı, dış, dışarı, öne doğru 2.) önceki, sabık anlamında bir önek.
ex ² [Lat.: > B.D.]: 1.) eski, 2.) modası geçmiş.
ex parte [Lat.]: tek taraflı, sadece bir tarafın yararına.
ex post facto [Lat.]: geriye dönük olarak ama sonradan yapılan.

exagium [Lat.]: tartma, tartım.
examinare [Lat.]: 1.) aklında tutmak, değerlendirmek, düşünmek, incelemek, ölçüp biçmek, tetkik etmek, 2.) ağırlığını ölçmek, ölçmek, tarmak.
Excalibor [Lat.: **Caliburnus** > Fra.: **Escalibor**]: 1.) Kral Arthur'un kılıcı, 2.) yenilmezlik, sonsuz gücü temsil ettiğine inanılır.
execrare [Lat.]: beddua etmek, lanet etmek, sövmek, sövüp saymak.
exempli gratia [Lat.]: mesela, örneğin, sözgelim.
exemplum [Lat.]: kalıp, model, numune, örnek, misal.
exercere [Lat.]: çalıştırmak, işe sokmak, işe vermek.
eximere [Lat.]: -den almak, çıkarmak, çıkartmak, seçmek.
exo ¹ [Yun.]: dış, hariç.
exo ² [Yun. > Fra.: **exo**]: **Fra.**nsızca'da **exo-**; dış, hariç, -nin dışında anlamına gelen bir önek.
Exodus [Yun.: **ex** + **hodos** > Fra.: **exoduse**]: 1.) ayrılış, çıkış, kurtuluş, 2.) Musa peygamber'in yahudileri Mısır'dan çıkarışı, 3.) Eski Ahit'te II. Kitabın adı.
exophthalmos [Yun.: **exo** + **phthalmos**]: harika gözleri olmak.
exorare [Lat.]: 1.) başarmak, etkili olmak, galip gelmek, hakim olmak, 2.) niyaz eymek, rica etmek, yakarmak, yalvarmak.
expatiari [Lat.]: başka yerlere gitmek, dolaşmak, geiznemek.
expedire [Lat.]: ayağını çözmek, özür bırakmak.
experiri [Lat.]: denemek, tecrübe etmek.
explanare [Lat.]: doğrultmak, düzkleştirme, eşitlemek.
express [Lat.]: **bak. ekpres**.
exquirere [Lat.: **ex** + **quaerere**]: araştırmak, incelemek.
extraneus [Lat.]: başka, bilinmeyen, el, tanınmayan, yaban.
exserere [Lat.]: asılmak, abartmak, germek, genişletmek, sıkıcı çekmek.
exter [Lat.]: -sız, siz.
externus [Lat.]: dışarıda, evin dışında, hariçte.
exterus [Lat.]: dıştaki, dışarıdaki, hariçteki.
extra [Lat.]: -den daha fazla.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

extra ordinem [Lat.]: 1.) alışılmadık, usule aykırı, uygunsuz. 2.) arızalı, bozuk, çalışmayan, düzensiz.

extraterritorial [Lat.]: 1.) dışarıdan gelen, 2.) dünya dışı.

exul [Lat.]: sürgün, sürülmüş, yurttan atılmış, yurdundan kovulmuş.

ey: bre, hey anlamında bir ünlem.

eyalet [?]: bağımsız büyük il.

eyer [?]: binek hayvanlarına vurulan binme gereci, ~ **takımı satıcısı**: saraç, ~**in arka bölümü**: terki, terke, ~ **örtüsü**: çulta, ~**in tahta bölümü**: kaltak, ~**e bağlana kayış**: kuskun,

Eylül [Süryanice: aylul > Yahudice: elul]: 1.) yılın 31 gün çeken 9. ayı, 2.) [E] bir Türk bayan adı.

eyvan [Far.]: ayazlık, balkon, sundurma, revak, taraça, teras.

eyyam [Arp.: eyyâm, yevm'in çoğulu]: günler, ruzlar, şembeler.

eyyamı bahur [Arp.: eyyam-ı bahur]: yazın en sıcak ve rutubetli günleri.

eza [Arp.: ezâ]: üzme, üzgü.

ezan [Arp.]: ibadete yada namaza çağrı.

ezber: akılda tutma, hıfz.

ezel [Arp.]: özsüzlük.

ezeli [Arp.: ezeli]: eski, kadim.

Ezgi [Far.]: 1.) şarkı, türkü, yir, 2.) makam, melodi, name, terane, 3.) [E] şarkı, türkü anlamına bir bayan adı.

ezik: 1.) bere, bertik, çürük, yara, 2.) manen çökük, horlanmış.

eziyet: cefa.

Ezrail [Arp.]: can alan melek.

===== **F** =====

F [İtl.: Effe]: İtalyan Abecesi'nin 6. harfi, [F, f].

F: Türk Abecesi'nin 7. harfi.

Fa [Lat.]: Müzik Abecesi'nin 4. sesi.

faal [Arp.: fa'l > fa'al [فَاعِل]]: aktif, çalışkan, etkin, gayretli, hareketli, işlek.

faaliyet [Arp.: fa'l > fa'aliyet]: aktivite, canlılık, devinim, etkinlik, hareket.

faber [Lat.]: amele, emekçi, işçi.

fabi ¹ [Arp.]: kalın kafalı.

fabi ² [Lat.]: düşmek, tökezlenmek.

fabl [Lat.: fabula > Fra.: phable, Edebiyat]: manzum öykü.

fabrica [Lat.]: atölye, çalışma odası, işlik, işyeri.

fabrika [Lat.: fabrica > İtl.: ?]: 1.) atölye, imalathane, işhanı, 2.) [Sanayi] üretim yapan büyük sanayi kuruluşu.

fabula [Lat.]: hikaye, öykü.

facelus [Lat.]: esprili, hazırcevap, nükteli, zeki, zarif.

facere [Lat.]: etmek, yapmak.

facia [Arp.: fâcia]: 1.) acıklı durum, 2.) acıklı olay.

facies [Lat.]: sima, surat, ru, yüz.

facile [Lat.: facere]: cana yakın, sevimli, uysal.

facile princeps [Lat.]: şüphesiz olarak birinci gelen.

facilis [Lat.]: basit, kolay.

facilis descensus averno [Lat.]: cehenneme giden yol kolaydır.

facio [Argo]: aftoz, cariyе, halayık, kapatma, kuma, metres, nikasız kadın, odalık.

factio [Lat.]: 1.) etme, yapma, 2.) imal, oluşturma, üretim.

factorum [Lat.]: kahya.

factum [Lat.]: 1.) amel, fiil, hareket, 2.) senet, tapu senedi, hüccet.

faça [İtl.: faccia, Argo]: 1.) sima, surat, ru, yüz, 3.) giysi.

faeces [Lat.]: çöp, süprüntü, tortu.

faenum [Lat.]: saman.

Fahredden [Arp.]: bak. Fahrettin.

Fahrenayt: bak. Fahrenheit.

Fahrenheit: 1.) Fahrenheit, G.D: yaklaşık 18. yy'da yaşamış bir Alman fizikçi, 2.) suyun 32° donma noktası ve 212° buharlaşma noktası olduğunu ölçen termometreyi bulan kişi.

Fahrettin [Arp.: fahreddin]: bir erkek adı.

fahri [Arp.]: 1.) gönüllü, istekli, 2.) [F] gönüllü, istekli anlamına bir erkek adı.

faideli [Arp. + li]: faydalı, naki, yararlı,

faik [Arp.: fâik]: 1.) ali, mualla, mükemmel, şahane, ulu, üstün, yüksek, 2.) [F] bir erkek adı.

faika [Arp.: fâik]: 1.), 2.) [F] bir bayan adı.

fail [Arp.: fâil]: eden, yapan.

faile [Arp.]: bun, eziyet, güçlük, meşakkat, sıkıntı, zahmet, zor.

fak [Far.: fâk]: hendek, kapan, mandepsi, trap, tuzak.

fakat: ama, amma, lakin.

fakir [Arp.]: sefil, yoksul, ~ **kişi**: aç, karnı doymamış.

fakirler [Arp. + ler]: fukara, sefiller, yoksullar.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

fakirlik [Arp. + lik]: sefalet, yoksulluk.
faktör [Lat.: *facere* > Fra.: *facteur*]: 1.)
amil, etmen, neden, sebep, 2.)
[Matematik] çarpanlardan biri,
çarpanlarını bulmak, 3.) [Ticaret]
firmaya borç para veren, 4.) [Ticaret]
komisyon alarak satış yapan.
fakülte [Lat.: *facere* > *facile* > Fra.:
faculté]: 1.) üniversite brançı, dalı, 2.)
üniversiteye bağlı bağımsız ayrı
bölüm.
fal [Far.]: bakı, **kum ~ı**: remil,
falaka []: dayak cezası.
falcon [Lat.: *falx*]: doğan, sungur,
şahin.
falçata [İtl.: *falcata*]: eğri kunduracı
bıçağı.
falih [Arp.: *fâlih*]: 1.) şanslı, talihli, 2.) [F]
bir erkek adı.
fallare [Lat.]: başarısız olmak.
fallere [Lat.]: aldatmak, hile yapmak,
kandırmak, yalan söylemek.
falso [İtl.]: yanlış davranış,
falx [Lat.]: orak.
fama [Lat.]: şan, şöhret, ün.
fames [Lat.]: açlık, açkalma.
familya [İtl.]: aile, eş ve çocuklar.
famulus [Lat.]: hizmetçi.
fan¹ [Lat.: *fanum* > Fra.: *fanatique* > fan]:
seven, taraftar.
fan² [Lat.]: [Teknik] emmeç, pervane,
vantilatör.
fanar [Rum.: *fanar*]: 1.) Yunan
Mitolojisi'nde göklerde ışıklı arabası
ile dolaşan, 2.) ışıldak.
fanatik [Lat.: *fanum* + *ikos* > Fra.:
fanatique]: 1.) karşılıksız ve nedensiz
aşırı seven, 2.) [Spor & müzik] aşırı
taraftar, 3.) bağnaz, mutaassıp.
fancala [İtl.: *frangella*]: 1.) Fransız
ekmeği, 2.) [Gıda] ince uzun ekmek.
fanfan [?]: konuşması anlaşılmayan.
fanfar [?]: [Müzik] üflemeli çalgılar
orkestrası.
fani [Arp.: *fâni*]: gelip geçici: ölümlü.
fanila: **kadın ~sı**: korse, **kolsuz ~**:
atlet.
fanos [?]: süslü ve ayaklı fener.
fantastik [Yun.: *phanein* + *ikos* > Fra.:
fantastique]: acayip, garip, gerçekten
uzak, hayali, tuhaf.
fantezi [Yun.: *phanein* > Fra.: *fantasie*,
phantasie]: 1.) hayal, kapris, hülya,
kuruntu, 2.) garip düşünce, garabet.
fanti [?]: iskambilde vale.
fanum [Lat.]: mabet, tapınak.

FAO: (F)ood & (A)gricultural (O)rganisation of
UN: BM Gıda ve Tarım Örgütü.
far¹ [Arp.: *fare*'nin çoğulu]: fareler,
sıçanlar.
far² [Arp.]: aranan suçlu, kanun
kaçağı.
far³ [Fra.: *farre*]: 1.) [Otomotive] bir araç
yedek parçası, bir oto aydınlatma
parçası, 2.) [Makyaj] bir makyaj
malzemesi, göz kapağı boyası.
far⁴ [Lat.]: hububat kralı.
farah [Arp.]: reddetme.
faras [Arp.: *ferras*]: küçük çöğ küreği.
farazi [Arp.: *farazi*]: hipotetik, sanal,
tahmini, varsayımsal.
faraziye [Arp.: *faraziye*]: hipotez,
varsayım.
farcore [Lat.]: doldurmak, içini
doldurmak, tıkamak, tıkmak,
tikiştirmek.
fare [Arp.]: sıçan, **bir Minsk ~si**:
kalemis.
farfara [Arp. > Tür.]: 1.) havayastığı, 2.)
ağız kalbalık, çalçene, çok konuşan.
fari [Lat.]: konuşmak.
farina [Lat.]: aş, taam, temek.
Farisi [Far.: *Farisi*]: Acem, Fars kökenli,
İranlı.
fark [Arp.]: ayırım, ayrıntı, başkalık,
nüans.
farmakotik [Yun.: *pharmakon* + *ikos* >
Fra.: *pharmaceutique*, Eczacılık]: ecza,
ilaç yapılan madde,
Fars (İran) Abecesi: 1.) İranlıların
İslamiyet'i kabulünden sonra
kullanılan Fars Abecesi, Farsça'da
olup Arapça'da olmayan bazı sesleri
ifade eden harflerin (G, P, Ç, J gibi)
ilave edildiği Arap Abecesi'dir, 2.)
Fars Abecesi 32 harften oluşur;
Fars¹ [Far.: ?]: Acem, Aryan, İranlı.
fars² [Fra.: *pharce*]: [Tiyatro] tiyatro
güldürüsü.
Farsça [Far. + ça]: İranca.
Farsça Sayılar: Yek, Du (Dü), Se, Çahar
(Çar), Panc (Peñç), Şaş (Şeş), Haft (Heft),
Hâşt (Heşt), Noh (Nuh), Dah (Deh).
faruk [Arp.: ? >]: 1.) iyi ile kötüyü
ayırabilen, 2.) [F] Hz. Ömer'e verilmiş
bir unvan, 3.) [F] bir Müslüman ve
Türke erkek adı.
farz [Arp.: ? >]: 1.) [Din] yapılması
zorunlu, 2.) varsayma, tutma.
fas [Lat.]: kanuni, legal, yasal.
fasarya [Rum.: ?]: boş laf, yalan-dolan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

fascēs [Lat.]: 1.) baltalara bağlanan çalı demirleri, 2.) eski Roma otorite sembolü.

fascimile [Lat.: *facere* + *simile*]: aynısını yapan.

fascine [Lat.: *fascēs* > İtl.: *fascine* > Fra.: *fascine*]: savaşta bazı hafif istihkamlarda kullanılan çalı demiri.

fascinum [Lat.]: büyüleyici.

fasetta [Fra.: *façeta*]: yontulmuş elmas yüzü.

fasikül [Lat.: *fascicle* > *fasciculus* > Fra.: *fascicule*]: 1.) demet, küçük bağ, 2.) cüz, küçük bölüm, 3.) [Basım] basılı bir kitabın bölümleri, 5.) [Bedenbilim] kas yada sinir demeti, 6.) [Bitkibilim] çiçek yada yapraklardan bir demet.

fason [Fra.: *façon*]: [Sanayi]^{1.)} öreneğe göre kesim, 2.) örneğe göre, başkası adına mal üretimi.

fastus [Lat.]: 1.) küçük görme, tepeden bakma, hor görme, 2.) gurur, kibir.

fasulye [?]: bir tür bakliyat, **küçük taneli** ~: cilban, ~ **salatası**: pilaki,

faş [Far.]: açığa çıkartma yada vurma.

faşing [Alm.: *fasching*]: karnaval.

faşist [Lat.: *fascēs* > İtl.: *fascism* > Fra.: *fasciste*]: faşist parti üyesi yada taraftarı.

Faşizm [Lat.: *fascēs* > İtl.: *fascism* > Fra.: *fascisme*]: 1.) diktatörlük, savaşçı milliyetçilik ve ırkçılık, militarizm vb ile krakterize edilen ve ilk kez İtalya'da (1922-1943) oluşturulan bir yönetim biçim.

fatalis [Lat.: *fatum*]: alinyazısı, kader, son, taksirat, yazı.

fatalist [Lat.: > Fra.]: kaderci, yargıcı, yazgıcı.

fatalite [Fra.: *fatalité*]: alın yazısı, kader.

fatigare [Lat.]: yorulmak.

fatih [Arp.: *fth* > *fâtiḥ*]: 1.) açan, bir yeri savaşla kazanan, ele geçiren, 2.) [F] Fatih Sultan Mehmet;, 3.) [F] İstanbul'da bir semt, 4.) [F] bir Türk erkek adı.

Fatiha [Arp.: *fth* > *fâtiḥa*]: 1.) açma, elegeçirme, fethetme, 2.) açılış, 3.) [Din] Kur'anı Kerim'in ilk suresi.

Fatma [Arp.: ? >]: 1.) 2.) 3.) [F] bir Müslüman ve Türk bayan adı.

Fato¹: Fatma'nın kısaltması.

fato² [İtl.]: şarap fıçısı.

Fatoş: Fatma'nın kısaltması.

fatum [Lat.]: 1.) kahin, 2.) alinyazısı, kader, taksirat, yazı.

fatura [İtl.: *fattura*]: hesap pusulası.

fatuus [Lat.]: aptal, ebleh, salak.

faul [İng.: *fault*, Futbol]: oyunda rakibine sert davranma, hatalı davranış.

fauna [Lat.]: 1.) eski Roma tanrıçası, 2.) direy, tüm canlılar.

faunus [Lat.]: yarı insan yarı keçi biçimli eski Roam ikincil tanrılarında olan.

faux [Çuv. & Tür.: *buaz*, *buvaz*, *boğaz* > Lat.]: boğaz, gırtlak, imik, ümik.

favere [Lat.]: işini kolaylaştırmak, iyilik yapmak, kayırmak, müsamaha etmek, tarafını tutumak, iltimas etmek.

fax [Lat.: *facere* + *simile* > Fra.: *faximile*]: 1.) aynısını çıkartma yada kopyasını alma, 2.) belge geçer makinesi, faximile makinesi.

fayans [Fra.: *faience*, İnşaat]: duvar süsü.

fayda [Arp.]: yarar.

faydalı [Arp. + ılı]: faydalı, nakli, yararlı.

faydasız [Arp. + sız]: yararsız.

faz [Fra.nszica: *phase*, Elektrik]: elektrik geriliminde evre.

fazilet [Arp.: ? > *fazilet*]: 1.) erdem, 2.) [F] bir bayan adı, [Karşılığı erkek adı, *Erdem*].

fazla [Far.]: 1.) caba, ekstra, 2.) gereğinden çok, .

fazladan [Far.]: ayrıca, caba, ektsra, üste.

fazlı [Arp.: ? >]: 1.) ? 2.) [F] bir erkek adı.

FBI: (F)ederal (B)ureau of (I)nvestigation: Federal İstihbarat Bürosu.

FDA [Federal Drug Agency]: Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi.

febris [Lat.]: ateş, bedenın yanması, beden ateşi.

februarius mensis [Lat.]: açıklama ayı, uzlaşma ayı, [February].

fecaat [Arp.]: yürekler acısı durum,

feci [Arp.]: elim.

fecundus [Lat.]: doğurgan, üretken, verimli.

fedai [Arp.]: uğruna verme.

fedai [Arp.]: 1.) 2.) [F] bir erkek adı.

federal [Lat.: *foedus* > Fra.: *federale*]: 1.) federasyon biçiminde, birleşik devletlere ait, 2.) bağımsız.

federasyon [Lat.: *foedus* > Fra.: *federation*]: 1.) birleşmeyle ilgili, 2.) büyük yada dahs üst birlik, 3.) birliklerin birliği.

federe [Lat.: *foedus* > Fra.: *federé*]: bağımsız, muhtar, otonom.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

feho [Alm.]: mal, mülk, toprak, tımar, zeamet.

fek¹ [Far.]: bozma, fesh, ilga, iptal, kaldırma, lağvetme.

fek² [Far.]: fesh etmek, iptal ettirmek, kaldırmak.

felç [?]: inme, nuzul, paraliz.

feldspat [?]: ?

felek [Far.]: ^{1.)} alem, diyar, dünya, ^{2.)} baht, kısmet, kut, mut, şans, talih, takdir, uğur.

feles [Lat.]: kedi.

felicior [Lat.]: daha şanslı.

feliks [felix]: ^{1.)} palmyeye benzer bir ağaç, ^{2.)} erkek adı olarak, [Felix: Mutlu].

felix¹ [Lat.]: mutlu.

Felix² [Lat.]: bir Batılı erkek adı.

fello [Lat.]: acımasız, haşin, sert.

Felsefe [Arp.]: ?, **İbrani Felsefesi**: Kabala.

fem [Arp.]: ağız.

femina [Lat.]: ^{1.)} kadın, ^{2.)} dişi, dişil.

feminen [Lat.]: dişil.

feminist [Lat.: femina > Fra.: feministe]: kadın hakları taraftarı.

feminizm [Lat.: femina > Fra.: feminisme]: kadın hakları savunması.

femura [Lat.]: bud, uyluk.

fen [Arp.]: ? > [فون]: bilim, ilim.

fena [Arp.]: kem, kötü.

fendere [Lat.]: çarpmak, saldırmak, vurmak.

fener [Rum.: fanar > Tür.]: ^{1.)} ışıldak, ^{2.)} [F] İstanbul'da bir semt, **denizdeki küçük** ~: çakar, **süslü ve ayaklı** ~: fanos.

fenomen [Yun.: phainesthai > Lat.: phenomenon > Fra.: phenomene]: olay, olgu, vakia.

feod [Aml.: feho]: mal, mülk, toprak, tımar, zeamet.

feodal [Alm.: feho > feod > Fra.: feodal]: derebeylikle ilgili yada toprak ağalığı.

feodal [Fra.: féodal]: derebeyi.

feodalite [Fra.: féodalité]: derebeylik.

feodalizm [Al.: feho > feod > Fra.: feodalisme]: derebeylik, toprak ağalığı, tımar sahipli, seamet sahipliği.

fer [Arp.]: ^{1.)} ateş, nar, od, ^{2.)} [Mecazi] gözde canlılık.

Ferace [? : ferâce]: [Giyim] kadın üst giysisi.

feragat [Arp.: ferâgat]: hakkından vaz geçme.

ferah [Arp.: farah]: geniş, havadar, rahat, rahatlama.

Ferahnaz [Arp.: ferah + Far.: nâz]: bir bayan adı.

ferç [Arp.]: buz, kadın cinsel organının dış kısmı, vulva.

ferd [Arp.]: **bak. fert.**

ferdi [Arp.: ferdi]: ^{1.)} bireysel, kişisel, özlük, şahısı, zat, ^{2.)} [F] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

feriae [Lat.]: festivaller, kutlamalar, şölenler.

ferik [Halkdili]: piliç.

fermantasyon [Yun.: ? + ? > Fra.]: mayalama.

ferment [Lat.: fervere > Fra.: fermente, Kimya]: ekşime, maya, tahammür.

fermentasyon [Lat.: fervere > Fra.: fermentation]: ^{1.)} ekşime, mayalanma, tahammür, ^{2.)} galeyan, heyecan.

ferous [latince: ferre]: **ferous**; hasil eden, taşıyan, veren anlamına bir son ek.

ferre [Lat.]: ^{1.)} aklında tutmak, dayanmak, tahammül etmek, taşımak, üstlenmek, yükümlü olmak, ^{2.)} hasil etmek, üretmek, vermek, ^{3.)} taşımak, ^{4.)} getirmek.

ferro [Lat.: ferrus]: **Fra.**nsızca'da **ferro-**; ^{1.)} demir, ^{2.)} demir ve anlamına gelen bir önek.

ferrum [Lat.]: demir.

ferrus [Lat.]: demir.

fersah: uzaklık, çok uzak.

fert [Arp.: frd > ferd]: ^{1.)} tekbaşına kalma, toplumda ayrı durma, yalnız olma, ^{2.)} birey, kimse, kişi, şahıs, zat.

ferhat [Arp.]: ^{1.)} ? ^{2.)} [F] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

fertler [Arp.: frd > ferd + ler > fertler]: ç.i., bireyler, efrat.

ferule [Lat.]: ^{1.)} çubuk, kamçı, sopa, ^{2.)} hayvan yada insan dövme sopası.

ferus [Lat.]: ^{1.)} vahşi, yabani, yırtıcı, ^{2.)} çılgın, deli gibi, ^{3.)} arsız, terbiyesiz, hiddetli, hoyrat.

fervere [Lat.]: ^{1.)} kabarmak, kaynamak, kaynatmak, köpüklenmek, köpürmek, ^{2.)} ateşten kızarmak, kırmızılaşmak, kor haline gelmek, yanmak, ^{3.)} alevlenmek, hararetle hale gelmek, sıcak basmak.

feryad [Far.: feryâd]: **bak. feryad.**

feryat [Far.: feryâd]: ^{1.)} imdat çağrısı, yardım çağrısı, ^{2.)} çığlık.

fes [Osm.]: ^{1.)} Fas ülkesi, ^{2.)} Osmanlı'da bir başlık, ^{3.)} silindir biçimli başlık.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

fesh [Arp.]: bozma, fesh, ilga, iptal, kaldırma, lağvetme, ~ **etmek** [Arp.]: fek, iptal ettirmek.

festus [Lat.]: 1.) eğlenecli, sevinçli, şen, 2.) bayram yada yortuya ait.

feta [?]: bir peynir türü.

fetida [Lat.]: kokmuş kokuşmuş, teeffün.

fetiş [Por.: feitiço]: 1.) sirili gücü olduğuna inanılan nesne, 2.) mantıkdışı olarak birisinin bir şeye kendini adanması, 3.) normadışı biçimde cinsel duyguları harekete geçiren cinsel dışı bir nesne.

fetiş: büt, idol, mabet, put, sanem,

fetta [Lat.]: bir dilim.

fettan [?]: cilveli kadın.

fetus [Lat.]:

fetus 1 [Lat.]: 1.) bereketli, münbit, verimli, yaratıcı, 2.) öne çıkartma.

fetus 2 [Lat. > Fra.: fetus]: 1.) öne çıkartma, 2.) özellikle ileri dönemlerinde bir hayvanın doğmamış yavrusu, 3.) insanda, karındaki yavru, 4.) cenin, fetus, oğlucuk, bir canlının ilk oluşumu, başlangıç, iptida.

Feyman: [?]: ?

feza [Far.]: 1.) [Yıldızbilim] uzay, 2.) [F] bir erkek adı. [Uzay].

fezleke [Arp.]: hülasa, özet.

fiçi [?]: 1.) çemberli ağaç sıvı kabı, 2.) bidon, varil.

fıkra [Arp.]: [Yazın] anekdot, hisse, kıssa,

fıkralar [Arp. + lar]: hikayeler, kısas, öyküler.

Fırat Nehri [Rum.: Euphrates [?]]: Türkiye'de Orta Anadolu'dan doğup, Suriye ve Irak'ı geçip İran Körfezi'ne dökülen bir ırmak, [Tigris].

fırça [?]: *i.*, 1.) boyama aracı, 2.) sakal tıraşı gereci, 3.) [Mecazi] azar,

fırkata [İtl.: **fircatte** ?]: eski bir savaş gemisi.

fırkateyn [?: **fircatte** ?]: bir savaş gemisi.

fırlak: dışarı doğru fırlama.

fırsat [?]: 1.) fırsat, şans, talih, tesadüf, 2.) punt, uygun zaman.

fırt: bir yudumluk içki, içim, yudum.

fırtına [?]: [Evrenbilim] kuvvetli rüzgar, ~ **türleri**: Ayandon, **şiddetli** ~: siklon, **güçlü** ~: uragan.

fıstık [Arp.: fustuk [فستق]]: 1.) bir tür meyve, 2.) [Mecazi] bildircin, karı, kız, sevgili, **fer fıstığı**: araşit.

fıtık: *i.*, [Tıp] kavlıç, yarımlik, **ince bağırsak fıtığı**: anterosel, **kalin bağırsak fıtığı**: apandisit.

fitre [Arp.]: *i.* [Din] sadaka.

fitri [Arp.: fitri]: doğumdan, doğuştan, tabii, yaratılıştan.

Fi [Yun.]: bak. Phi.

fiat 1 [Lat.]: bırakın olsun, bırakın yapınlar.

fiat 2 [Lat.: ? > İtl.: ?]: 1.) emir, karar, 2.) yaptırım.

Fiat 3 [İtl.]: bir İtalyan araba markası.

fiber [Lat.: fibra > Fra.: fiber, fibre]: ip, iplik, lif, kınnap, sicim, tel, tire,

fiberglas [?]: 1.) ticari bi marka, 2.) dokumacılık ve yalıtım malzemelerinde kullanılan iyi dokunmuş yamcünü malzemesi, 3.) camyünü malzemesi.

fibra [Lat.]: fiber, ip, iplik, kınnap, lif, sicim, tel, tire.

fibula [Lat.]: *i.*, kopça, toka.

ficus [Lat.]: *i.*, incir, yemiş.

fidan [Rum.: fitia > fiton & futon]: 1.) bitkiler, 2.) [Bitkibilim] küçük ağaç fidesi, 2.) [F] fide sürgün, anlamına bir Türk bayan adı, ~ **dikişlen yer**: arık.

fidanlık [Rum.: fiton & futon + lık]: 1.) ağaç ekili alan, 2.) ağaçlarla kaplı alan.

fide [Rum.: fitia]: 1.) bitki, 2.) [Bitkibilim] küçük ağaç fidesi,

fidelis [Lat.]: emin, güvenilir, inanılır.

fidelitas [Lat.]: doğruluk, sadakat, vefa.

fidere [Lat.]: emin olmak, güvenmek, itimat etmek.

fides [Lat.]: inanç, inanma, iman.

fidus [Lat.]: 1.) doğru, güvenilir, itimada şayan, 2.) sadık, vefakar, 3.) inanır, iman sahibi.

fidye 1 [Arp.]: kurtulmalık.

fidye 2 [Rum.: fitia]: 1.) fidanlık, 2.) genç üzümbağı.

fidyeinecat [Arp.: fideye-i necad]: kurtulmalık.

fie: artık parçalar.

figere [Lat.]: bağlamak, kapamak, raptetmek, sabitlemek, sıkılaştırmak, sürgülemek.

figurare [Lat.]: biçimlendirmek, şekillendirmek.

figür [Lat.: fingere > Fra.: figure]: 1.) biçim, 2.) desen, 3.) dans hareketleri.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

figüratif [Lat.: *figere* > Fra.: *figurative*]:
1.) mecazi, remzi, temsili, 2.) betili,
resimli, süslü, tasfirli.

fihris [Far.]: içindekiler, katalog,
muhteviyat.

fiil ² [Arp.: *fal* [فعل] > f'il]: 1.) eylem,
etmek, yapmak, 2.) [Dilbilgisi] eylem.

fiil ¹ [Arp.: *fal* [فعل] > f'il]: davranış,
edim, eylem, iş.

fikir [Arp.: *fıkr*]: düşünce, ide.

fikret [Arp.]: 1.) düşünce, yansıma, 2.)
[F] bir Müslüman ve Türk erkek
bayan adı.

fikri [Arp.: *fıkrî*]: 1.) 2.) [F] bir Müslüman
ve Türk erkek adı.

fiks [Lat.: *figere* > Fra.: *fixe*]:
değişmeyen, değişmez, hareketsiz,
sabit.

fikstür [Lat.: *figere* > Fra.: *fixture*]: 1.)
sabit şey, 2.) [Spor] takımların
önceden belirlenen karşılaşma
çizelgesi.

fiktif [Lat.: *figere* > Fra.: *fictive*]: 1.)
hayal yada masala benzeyen, 2.)
hayali, sahte, udurma, 3.) [Gümrük]
gümrük sahası dışındaki gümrüklü
saha.

fil hastalığı: [Tıp] 1.) aşırı şişme, aşırı
şişmanlama, 2.) bedenin belli
bölümlerinin aşırı şişmesine neden
olan bir deri hastalığı, 3.) fil hastalığı,
elefantiyazis.

Filadelfiya [Rum.: ? > Osm.: ?]:
Alaşehir.

filaman [Lat.: *filum* > Fra.: *filement*]:
iber, ip, iplik, kınnap, lif, sicim, tel,
tire.

filateli [Yun.: *philos* + *telos* > Fra.:
philatélie]: 1.) pulvergisi, pulharci, 2.)
pulculuk, pul briketleme.

file [Lat.: *filum* > Fra.: *filée*]: 1.) ağ
biçimli torba, 2.) bir zamanların
alışveriş gereci, 3.) [Spor] pota yada
kalede gergili ağ.

fileto [Lat.: *filum* > İtl.: ?]: 1.) siğirin bel
kısmından elde edilen et, 2.) biftek,
kotlet.

filiaris [filiarisis]: [Tıp] kan ve bağırsak
parazitlerinden oluşan hastalık.

filika [İtl.: *feluca*]: [Denizcilik] 1.)
cankurtaran sandalı, 2.) gemi sandalı.

filinta [Alm.: *flinte*]: 1.) bir silah
markası, 2.) bir silah türü, 3.) [Mecazi]
tüfek gibi sağlam.

Filistin [Arp.]: İsrail'de bir Arap yurdu.
Bağımsız değil. [Palestin],

Filistinli [Arp. + İi]: Filistinde yaşayan
Arap kökenli ulus, [Palestinian],

filius [Lat.]: erkek evlat, oğul.

filiz [Rum.: *flissa* > *flisia*]: 1.) küçük
yaprak, yaprakçık, 2.) [Bitkibilim]
sürgün, 2.) maden cevheri, 3.) [F] bir
Türk bayan adı.

fillon [Yun.]: bak. **phyllon**.

film [İng.]: 1.) güzel ince deri, kaplama
vb, 2.) [Teknik] analog fotoğrafılıkta
kullanılan ve ışığa duyarlı bir
malzeme ile sıvanmış, esnek selüloz
malzeme, 3.) güneş ışınlarına karşı
pencere ve camlarda kullanılan zar
tabaka, 4.) hareketli resim, hareketli
görüntü, 5.) sinema eseri. **-in ilk
gece gösterimi**: gala, **tanıtım -i**:
fragman.

filo [İtl.: *filo* > *flogtiglia* > Osm.: *flotila*]:
1.) donanma, 2.) Deniz Kuvvetleri'ne
bağlı savaî gemi gurubu.

filoz [?]: [Denizcilik] mantardan ağ
şamandırası.

filozof [Yun.: ? + ? > [?] > Fra.:
philoseophe]: ?

filtre [Lat.: *filtrum* > Fra.: *filtrè*]: 1.) keçe,
2.) kötü maddeleri süzen gereç,
süzgeç, 3.) [Otomotiv] motor yağını,
havayı, poleni süzen gereç.

filtrum [Lat.]: keçe.

filum [Lat.]: 1.) fiber, ip, iplik, kınnap,
lif, sicim, tel, tire, 2.) ince çizgi, yiv,
3.) sıra, silsile.

fimbria [Lat.]: ilmik aralığı, kenar
aralığı.

Fin [?]: Finlandiyalı, ~ **hamamı** [Fra.]:
sauna.

final [Lat.: *finis* > Fra.: *final*]: bitirme,
bitiş, hitam, netice, nihayet, skor,
son, sonuç.

finans [Lat.: *finis* > Fra.: *finance*]: para,
mali işler.

finansal [Lat.: *finis* > Fra.: *finance* + *ale* >
financiale]: mali, parasal.

fincan [Arp.]: porselenden kahve içme
kabı.

findere [Lat.]: bölmek, çatlatmak, ikiye
ayırarak, ortasından ayırarak,
yarmak.

figere [Lat.]: biçimlendirmek,
şekillendirmek.

finis [Lat.]: bitiş, hitam, final, son.

finiş [Lat.: *finis* > İng.: *finish*]: bitirme,
bitiş, hitam, netice, nihayet, skor,
son, sonuç, uç.

Finlandiya [Suomi Finland]: bir
İskandinavya ülkesi, [Finland].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

fiore [İtl.]: çiçek.

firar [Arp.]: 1.) kaçma, kurtulma, 2.) Bir suçtan dolayı kaçma, ~ **etmek**: 1.) kaçmak, kurtulmak, 2.) Bir suçtan dolayı kaçmak.

firari [Arp.: firâri]: 1.) kaçak, suçlu, 2.) Asker kaçağı.

firez [halkdili]: buğday özü.

firkete [İtl.: forchetta]: 1.) çatal, 2.) bel, çatal, 3.) saç tokası.

firma 1 [Lat.]: sabit ödeme, sabit ödenti.

firma 2 [Lat.: firmus > İtl.]: şirket, ticarethane.

firmare [Lat.]: 1.) güçlendirmek, kuvvetlendirmek, 2.) katileştirmek, kesinleştirmek, sabitleştirmek.

firmus [Lat.]: dönmez, katı, metin, pek, pekişmiş, sabit, sert, sıkı.

firuze [Far.: perocak > piruze > Arp.: firûze (?)]: 1.) güngibi, güne benzer, 2.) mavi renkli, 3.) mavi renkli mineral, 4.) [M] bir bayan adı.

firuzan [Far.: firûzân [فروزان]: 1.) parlak, parıldayan, 2.) [F] bu anlamda, bir bayan adı.

fiscal [Lat.: fiscus > Fra.: fiscal]: mali.

fiscus [Lat.]: 1.) hazine, servet, 2.) kamu kasası.

fiske: parmakla vurulan vuruş.

fistan (?): bir kadın giysisi.

fistula [Lat.]: çıban, çakma, karha, ülser, yara.

fistül [Lat.: fistula > Fra.: fistule]: [Tıp] 1.) kalınlaşmış deri, nasır, 2.) çıban, çakma, karha, ülser, yara.

fiş [Fra.: fiche]: 1.) belge, 2.) [Elektrik] elektrik kablosu ucu.

fişek [Far.: fişân]: 1.) saçan, dağıtan, püskürten, 2.) tüfek mermisi, 2.) çatapat, **havai** ~: maytap.,

fit: 1.) ara bozma, fitne, 2.) ödeşme.

fitia [Rum.: (?), çoğlu: fiton & futon (?)]: 1.) bitki, nebat, 2.) ağaç.

fitil [Arp.: fetil (?)]: 1.) burarak örülen ip, burma ip, 2.) çakmak yada lambadaki pamuk, 3.) [Giysi] ince şerit, 4.) [Askeriye] fünüye, 5.) [Argo] sarhoş.

fitne [Arp.: ? > (?)]: ara bozma, fit.

fitneci [Arp. + ci]: gammaz.

fiton [Rum.: fitia > çoğlu: fiton & futon]: 1.) bitkiler, nebatat, 2.) ağaçlar.

fiyaka (?): afi, caka, çalım, gösteriş, racon.

fiyakalı: afili, aynalı, cakalı, çalımlı, gösterişli, yakışıklı.

fiyasko [İtl.: ? > Fra.: fiasco]: başarısızlık, başarısız sonuç, bozgun, hezimet, muvaffakiyetsizlik, yenilgi.

fiyat [fi > fiat: ?]: değer, eder, paha.

fiyesta [Lat.: festus > İsp.: fiesta]: bayram, şenlik, yortu.

fiyonk [Rum.: ? yada İtl.: fiocca > fiyongo > fiyonga]: 1.) düğüm, düğüm atma, 2.) kelebek kurdela.

Fizik [Yun.: physis > physika + ikos > (?)] > Fra.: physique]: 1.) ? 2.) madde ve enerjinin özellikler, etkileri ve karşılıklı etkileşimleri vb ile ilgilenen bir bilim dalı, 3.) Fizik Bilimi.

fizikötesi: metafizik.

fizyon [Lat.: findere > Fra.: fission]: 1.) ortasından ikiye ayırma, 2.) [Yaşambilim] ortasından bölünerek üreme, 3.) [Fizik] Nükleer fizyon gibi, uranyum benzeri bir unsurun daha basit ve durağan bölümlere ayrılıp parçalanması.

flaccus [Lat.]: yumuşak ve titrek

flagellum [Lat.]: kamçı.

flagrare [Lat.]: yanmak, yakmak.

flama [Lat.: flamma > İtl.: flama]: 1.) alev, 2.) alev, meşale, 3.) [Denizcilik] işaret bayrağı.

flamenko [İsp.: flamenco]: İspanyol Çingenesi müziği yada dansı.

flamingo [Por.]: bir tür su kuşu.

flamma [Lat.]: alaz, yalaz, şule, yalım.

flanel [İng.: flannel > Fra.: flannel]: [Dokuma] bir kumaş türü.

flare [Lat.]: 1.) esmek, üflemek, rüzgara kapılmak, 2.) nefes almak, solumak, 3.) hava basmak, havayla doldurmak, şişirmek.

laş [İng.: flash]: 1.) yanıp sönen, 2.) [Otomotive] uyarı lambası, 3.) [Fotoğraf makinesi] aydınlatma lambası.

flavta [İtl.: flauto]: flüt.

fleam (?): neşter.

flectere [Lat.]: bükmek, eğmek, kıvrırmak, döndürmek, tersine.

flegma [rum.: φλέγμα]: 1.) irin, iltihap, 2.) **bak. phlegma.**

fleks [Lat.: flectere > Fra.: flex]: bükülebilir, eğilebilir, esnek.

fleksible [Lat.: flectere > Fra.: flexible]: bükülebilir, eğilebilir, esnek dokuma yada kumaş anlamına bir sonek.

figere [Lat.]: çarpmak, darbe indirmek, neden olmak, sebebp olmak, vurmak, yolaçmak.

fligran [Fra.: filigrane]: 1.) suyolu, telkâri, 2.) ince tabaka, zar tabaka, 3.)

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kağıt paralarda bırakılan, işığa tutunca görülen çizgi, resim vb.
flissa [Yun.: fillon: ?]: küçük yaprak.
flit [Fra.]: 1.) böcekleri öldürücü ilaç, 2.) sinek ilacı.
flora [Lat.: flos > Fra.: flora]: 1.) belli bir zaman ve bölgeye ait çiçek ve bitki örtüsü, 2.) bitye, bitki örtüsü.
florantin [İtl. > Fra.: florantine]: 1.) Floransalı, 2.) [Dokuma] bir tür kabartma çizgili ipek kumaş.
florist [Lat.: flos + Yun.: istes > Fra.: floriste]: çiçekçi.
Florya [?]: İstanbul'da bir semt.
flota [İsp.]: filo.
flotillo [İsp.: flota > Fra.]: donanma, filo.
flört [İng.: flirt]: aşıkdaşlık, çıkma, kız-erkek arkadaşlığı.
fluctus [Lat.]: dalga.
fluere 1 [Lat.]: akmak, cereyan etmek, dalgalanmak, dolmak, kabarmak, yükselmek.
fluere 2 [Lat.]: çiçek açmak, çiçeklenmek.
fluor [Lat.]: akıntı, değişme, seyelan.
flü [Fra.: flu]: bulanık, net olmayan,
flüorasan [Lat.: fluor > Fra.: fluorescent]: [Elektrik] bir ampül türü.
flüt [Far.: flout > Fra.: flute]: [Müzik] flavta.
FM [İng.: (F)requency (M)odulation]: 1.) sıklık değişimi, frekans modülasyonu, 2.) [Radyo] en iyi radyo yayın bandı.
foam [İng.]: 1.) köpük, 2.) ısı yalıtımı için yapılarda kullanılan köpük malzemesi.
foamboard [İng.]: 1.) köpük levha, 2.) ısı yalıtımı için yapılarda kullanılan köpük levha malzemesi.
FOB [İng.: Free On Board]: 1.) [Taşımacılık & Ticaret] gemi bordosunda teslim biçimi, 2.) bu teslim biçiminde sigorta ve navlun yoktur, **bak. ICC**.
focus [Lat.]: 1.) arz, yeryüzü, yerküre, yuvarlak, 2.) ocak, soba, şömine.
Foça [Rum.: fokya]: 1.) ayı balığı yada fok, 2.) Ege'de antik, tarihi ve turistik kıyı kasabaları; **Eski Foça** ve **Yeni Foça**.
fodra [?]: *i.*, [Dokuma] sert kolalı bez.
foedus [Lat.]: ekip, grup, takım.
fok [Rum.: fokya: ?]: ayı balığı, fok balığı.
fokya [Rum.: ?]: **bak. fok**.
Fol [?]: *i.*, yumurta benzeri şey.
folia [Lat.]: ağaç yada bitki yaprağı, yaprak.

folium [Lat.]: sayfa, yaprak.
folklor [İng.: folklore]: 1.) halk geleneği, inancı, adeti, atasözü, 2.) halkdansı.
follis [Lat.]: alttakiler, aşağıdakiler.
follis [Lat.]: tulum çalgısı, tulum.
folyo [Lat.: folia > Fra.: folio]: 1.) kitap yaprağı, varak, 2.) ince aliminyum yada plastik kaplama malzemesi.
fon [Lat.: fundus > Fra.: fund]: bir iş için ayrılmış yada oluşturulmuş nakit para, ödenek.
fon: bak. phone.
fonetik [Yun.: phones + ikos > [?] > Fra.: phonetique]: ?
fonksiyon [Lat.: fungi > Fra.: function]: 1.) bir şeyin normal ve ona özgü hareketleri, 2.) bir iş için gerekli özel görev, 3.) resmi tören, sosyal bir olay, 4.) görev, işlev, vazife.
fonksiyonel [Lat.: fungi > Fra.: fonctionaille]: görevsel, işlevsel.
fono [Yun.: phonos: ?]: **bak. phono**.
Fonoloji [Yun.: phonos + logia > [?] > Fra.: phonologie]: sesbilimi,
fons [Lat.]: yay.
font [Lat.: fons]: [Basın, Bilgiayar] belirli bir tür yada boyda harf takımı, letraset.
fora [Lat.: foris > foras > İtl.: fuora]: 1.) dış, dışarıya doğru, 2.) [Denizcilik] yelken aç komutu.
foras [Lat.]: kapının dışı, dışarı, evin dışı.
forklift [İng.: fork-lift]: 1.) çatal kaldıraç, 2.) önü çatallı bir motorlu vinç.
form [Lat.: forma > Fra.]: 1.) biçim, eşkal, şekil, 2.) bedenin kg olarak normala dönmesi, 3.) doldurulacak baskılı evrak.
forma [Lat.]: biçim, form, şekil.
formal [Lat.: forma > Fra.: fromal]: 1.) biçimsel, şekli, 2.) resmi.
formalite [Lat.: forma > Fra.: formalité]: 1.) resmîyet, adet, usul, 2.) resmi işlemler, kırtasiye.
formare [Lat.]: biçimlenmek, biçimlendirmek, şekillenmek, şekillendirmek.
formasyon [Lat.: forma > Fra.: formation]: 1.) biçimlenme, şekillenme, 2.) bir meslek, iş yada işyerine alıştırma süreci yada eğitimi.
format [Lat.: formatus > İng.]: 1.) biçim, şekil, genel düzen, 2.) [Bilgisayar] biçimlendirme, bilgileri disk yada sabit diskten tamamen silme.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

formatlama [Lat.: **formatus** > İng. + **lama**]: biçilendirme, şekillendirme.
formatus [Lat.]: biçimlenmiş, şekillenmiş.
formen [İng.: **foreman**]: 1.) baş adam, başkan, reis, 2.) işyeri, fabrikada baş kalfa, ustabaşı.
formic [Lat.: **formica** + Yun.: **ikos** > İng.: **formic** > Fra.: **formique**]: karınca ve örümceklerde bulunan renksiz asit.
formica [Lat.]: karınca.
formidare [Lat.]: dehşete düşürmek, korkutmak, ürkütmek.
formik [Lat.: **formica**]: bak. **formic** & **formique**.
formika [formica]: 1.) [F] patentli bir marka, 2.) masa ve lavabo yapımında kullanılan lamine, ısıya-dayanımlı plastik.
formique [Lat.: **formica** + Yun.: **ikos** > İng.: **formic** > Fra.: **formique**]: karınca ve örümceklerde bulunan renksiz asit.
formula [Lat.: **forma**]: 1.) kaide, reçete, usül, tertip, 2.) [Spor] otomobil yarışı, 3.) **Formula 1 (F1)** oto yarışı.
formus [Lat.]: sıcak.
formül [Lat.: **forma** > Fra.: **formule**]: 1.) kaide, reçete, usül, tertip, 2.) [Matematik, Kimya] usül, yol yordam.
fornix [Lat.]: genelev, umumihane, kerane.
fors 1 [Lat.: **fortis** > Fra.: **force**]: 1.) güç, kuvvet, makam, mevki, 2.) itibar, prestij, saygınlık.
fors 2 [Lat.]: baht, felek, kısmet, kut, mut, şans, talih, takdir, uğur.
forsa [İtl.: **forza**]: 1.) zorlanan, zorla çalıştırılan, 2.) kürek mahkumu.
fort [Lat.: **fortis** > fort]: kale.
forte [Lat.: **fortis** > Fra.]: 1.) kuvvetlendiren, 2.) birisinin iyi yaptığı iş.
fortis [Lat.]: güçlü, kuvvetli.
Fortuna [Lat.]: eski Roma'da şans, talih tanrıçası.
forum [Lat. > İng.]: 1.) eski Roma'da pazar, pazaryeri, 2.) toplumsal konuları tartışmak için toplanma, bir araya gelme.
fos: asılsız, çürük, temelsiz.
fosfor [Yun.: ? > Fra.: **phosphore**]: [Kimya] yarı saydam, balmumu biçimli, sarımsak kusulu, karnlıkta parlayan, zehirli kimyasal bir element.
fosil [Lat.: **fossilis** > Fra.: **fossile**]: 1.) önceki jeolojik çağlara ait hayvan

yada bitki kalıntısı, 2.) taşlaşmış şey, taşıl, 3.) eski kafalı yada eski düşünceli.

fosilis [Lat.]: kazılmış.

fosilleşmek [Lat.: **fossilis** > Fra.: **fossile** + **leşmek**]: 1.) eskimek, 2.) çağı yada dönemi geçmek.

foşa [?]: [Bitkibilim] bir fındık çeşidi.

fota [İtl.: **fusto**]: şarap fıçısı.

fotokopi [Yun.: ? > Fra.: **photocopy**]: tıpkıçekim.

fortoterapi [Yun.: ? > Fra.: **phototherapie**]: ışık tedavisi,

fovere [Lat.]: ısıtmak, sıcak tutmak.

foya [Lat.: **folia** > İtl.: **foglia**]: ince metal yaprak,

Fra.ncarum [Lat.]: Fra.nsa.

Fra.nkenstein: 1818 yılında yazılmış bir romanın ana karakteri, bir canavar yapan ve kendisini < o canavarın yediği kişi.

Fra.nkeştayn: bak. **Frenkenstein**.

Fra.nsız Abecesi:

Fra.nsiyum [Lat.: > Fra.nsızva: **francium**: Fr]:

fragman [Lat.: **frangere** > Fra.: **fragment**]: 1.) bölüm, kırılmış parça, kısım, 2.) bir filmin belli bölümleri, 3.) tanıtım filmi.

fragrare [Lat.]: 1.) kokmak, tatlı bir koku yaymak, tatlı kokmak, 2.) koklamak, kokmak.

frak [Fra.: **frac**]: 1.) kuyruklu, tören giysisi, 2.) resmi erkek giysisi.

fraksiyon [Lat.: **frangere** > Fra.: **fraction**]: 1.) bölüm, kırılım, kısım, parça, 2.) [Kimya] damıtık madde, 3.) [Matematik] kesir.

frangere [Lat.]: kırmak, parçalamak, parçalara ayırmak.

frapan [Fra.: ?]: albenili, alımlı, cazip, çekici.

frater [Lat.]: birader, erkek kardeş.

Fraulein [Alm.: **Fräulein**]: evli olmayan bayan, Fraulein, Miss.

fraus [Lat.]: al, aldatma, hile, kandırma.

frekans [Lat.: **frequens** > Fra.: **frequance**]: 1.) sık sık olma, sık sık vuku bulmak, 2.) belli bir zaman içinde tekrarlanma sayısı, 3.) [Fizik] sesin titreşim sayısı,

fren [Fra.: **frein**]: 1.) durduran, 2.) [Otomotive] aracı durduran bir parça, ~

parçası: balata,

frenği 1 [İtl.: **Franco** > Far.: **frenği** > Osm.]: 1.) Fransız, 2.) Avrupalı, Avrupalılardan gelme, 3.) Frenk

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- hastalığı, sifilis, 4.) [Tıp] cinsel ilişki yolu ile bulaşan bir cinsel organ hastalığı, belsoğukluğu.
- frengi** 2 [İtl.: *veringola*]: [Denizcilik] güverteye suakışı için açılmış delik.
- Frenk** [Fra.nk]: 1.) 9. yy'da Almanya, İtalya ve Fra.nsa'yı içine alan bir bölgede imparatorluk kurmuş bir Alman kabilesi, 2.) Osmalılar için Fransa, 3.) Osmanlılar için Avrupa ulusları, 4.) bir Latin ırkı.
- frenum** [Lat.]: 1.) kıvrım, 2.) [Bedenbilim] bir organın hareketini sınırlayan gısa kıvrımı.
- frequens** [Lat.]: kalabalık.
- fresk** [İtl.: *fresco*]: 1.) yaş sıva üzerine yapılmış duvar resmi, 2.) duvar süsü.
- freze** [İtl.]: bir torna gereci.
- friare** [Lat.]: ovmak, ovalamak, sürtmek, tahriş etmek, sürmek.
- fricare** [Lat.]: ovmak, ovalamak, sürtmek, tahriş etmek, sürmek.
- Frig** [Alm.]: Alman tanrıçası.
- frigere** [Lat.]: kızartmak.
- frigid** [Lat.: *frigus*]: 1.) buz gibi, soğuk, 2.) cansız, duygusuz, 3.) cinsel yönden soğuk kadın.
- frigidarium** [Lat.]: eski Romama hamamaları'nda serinleme bölümü.
- frigo** [?]: 1.) ? 2.) dondurulmuş kakao.
- frikik** [İng.: *free-kick*]: 1.) [Ayaktopu] serbest vuruş, 2.) [Argo] (kadının giyside) açık verme.
- friksiyon** [Lat.: *fricare* > Fra.: *friction*]: 1.) ovma, ovuşturma, 2.) [Berber & Kuaför] saç ovma.
- frisa** [Rum.: ?]: tütsülenerek kurutulmuş ringa balığı.
- frisium** [Lat.]: üzeri desenli ve ilemeli uzun, atkı benzeri bant.
- frisum** [Lat.]: soğukluk.
- frişka** [İtl.: *fresco* > Osm.]: [Denizcilik] hafif rüzgar.
- frivolus** [Lat.]: az bir şey, değersiz, ehemmiyetsiz, önemsiz.
- frons** [Lat.]: 1.) alın, 2.) bir şeyin önü, ön taraf, cephe, ön.
- fructifare** [Lat.]: hasıl olmak, meyve vermek, ürün vermek.
- fructus** [Lat.]: meyve, yemiş.
- frugi** [Lat.]: yemek için uygun, yenilebilir.
- frustra** [Lat.]: boşuna, beuhude, boş yere.
- frustum** [Lat.]: [Geometri] kesik, koni yada piramit.
- früktoz** [Lat.: *fructus* + *osus* > Fra.: *fructose*]: 1.) tatlı meyvelerde, balda vb bulunan şeker, 2.) meyve şekeri.
- fuad** [Arp.]: bak. **fuat**.
- fuar** [Lat.: *feriae* > Fra.: *foire*]: 1.) büyük sergi, büyük pazar, 2.) büyük sanayi sergisi.
- fuat** [Arp.: *fuad*]: 1.) 2.) [F] bir erkek adı, [Fouad].
- fuel** [Lat.: *focus* > İng.: *fuel*]: mahrukat, yakacak, yakıt.
- fueloil** [Lat.: *fuel* > İng.: *fuel* + *oil*]: akaryakıt, sıvıyakıt.
- fugere** [Lat.]: firar etmek, kaçmak.
- fugere** [Lat.]: kaçmak, sıvışmak, uzaklaşmak.
- fukara** 1 [Arp.: *fakir*'in çoğulu]: 1.) fakirler, sefil, yoksullar, 2.) derviş.
- ful** 1 : bir bakla türü.
- ful** 2 [İng.: *full*]: dolu, dopdolu.
- fulcrum** [Lat.]: destek.
- fule** []: adım aralığı.
- fulgere** [Lat.]: parlamak.
- fulmen** [Lat.]: şimşek.
- fulminik** [? Fra.: *fulminique*]: fulminat asidine ait.
- fulya** 1 [İtl.: *Pulia* > *foglia*]: 1.) Güney İtalya'da Puglia, 2.) [Bitkibilim: *Narcissus jonquilla*] zerrin, 3.) bir bayan adı, [Zerrin].
- Fulya** 2 [İtl.: *Pulia* > *foglia*]: 1.) fulya çiçeği adından, 2.) İstanbul'da bir semt adı.
- fumus** [Lat.]: buhar, duman, is, istim.
- funda** [?]: [Bitkibilim: *Erica*] 1.) süpürge otu, 2.) boruk, erika, süpürge çalısı.
- funda** [Rum.: ?]: 1.) [Bitkibilim: *Erica*] süpürge otu, 2.) boruk, erika, süpürge çalısı, 3.) [F] bir bayan adı.
- fundalık** [Rum.: ? + *lık*]: 1.) süpürgeotu benzeri çalılarla kaplı olan, 2.) çalılık.
- fundamental** [Lat.: *fundus* > Fra.]: 1.) asli, esaslı, mühim, önemli, 2.) birinci, kaideye ait, temele ait.
- fundamentalist** [Lat.: *fundus* > Fra.: *fundamentaliste*]: aşırı tutucu, köktenci, radikal.
- fundamentalizm** [Lat.: *fundus* > Fra.: *fundamentalisme*]: aşırı tutuculuk, köktencilik, radikalizm, tutuculuk.
- fundament**: [Bedenbilim] anüs, kık, makat.
- fundere** [Lat.]: akıtmak, boşaltmak, dökmek, dökülmek, yağmak.
- fundus** 1 [Lat.]: 1.) alt, kök, dip, 2.) anüs, göt, kık, makat.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

fundus ² [Lat.]: [Bitkibilim] bir uzvun iç tarafı.
fung: [Bitkibilim] **fung-** yada **fungi-**; mantara ait.
fungi ¹ [Lat.]: icra etmek, ortaya koymak, oynamak, uygulamak.
fungi: [Bitkibilim] **fungi-** yada **fungi-**; mantara ait.
fungisid [Yun.: *spongos* > *fungus* + Lat.: *caedere* > Fra.: *fungicide*, Eczacılık]: mantarları öldüren ilaç.
fungus [Yun.: *spongos* > Fra.]: ^{1.)} [Bitkibilim] mantar, ^{2.)} [Tıp] el ve ayak parmakları arasında çıkan mantarı yada süngerini andıran sulu kabarcık, mantar.
funiculus [Lat.]: ince ip, iplik.
funus [Lat.]: tören.
fur [Lat.]: arakçı, çalan çırpan, harami, hırsız.
furca [Lat.]: çatal, diğren, diren.
furia [Lat.]: ^{1.)} coşku, heyecan, ^{2.)} gazap, hiddet, öfke.
Furies [Yun. & Lat.]: eski Yunan ve eski Roma Mitolojisi'nde üç korkunç dişi ruh.
furuç [Halkdili: *fırırç*, *furunç*]: fırında kurutulmuş armut.
fustanella [?]: Yunan Efsun askerlerinin giydikleri eteklik.
fustis [Lat.]: ağaç çubuk, dal, sopa.
fusus [Lat.]: ^{1.)} eğirmen, iğ, kirmen, ^{2.)} dingil, mihver, mil.
fut [İng.: *foot*]: ayak, kadem, pa, pus.
futa [?]: ipekli peştamal.
futbol [İng.: *football*]: [Spor] ayak oyunu.
Futbol Deyimleri: **Aut** [*out*]: Hariç, topun saha dışına çıkması, **Berabere**: maçın eşit gol yada golsüzlükle sonuçlanması, **Dizlik**: diz bertiklerin engelleyen bant, **Forma**: oyuncu kıyafeti, **Fikstür** [*fixture*]: takımların karşılaşma çizelgesi, **Galibiyet**: maçın kazanılması, **Gol** [*goal*]: topun kaleye sokulması, **Haf** [*half*]: orta saha oyuncusu, **Haftaym** [*half-time*]: ilkyarı, **Hakem**: oyunu yöneten, **Kale** [*goal*]: topun içine sokulduğu ağla kaplı kulübe, **Korner** [*corner*]: Köşeatişi, **Krampon**: altı kabarıklı özel ayakkabı, **Kulüp** [*club*]: takım, **Lig** [*league*]: takımların gruplandığı kümeler, **Maç** [*match*]: karşılaşma, **Mağlubiyet**: maçın kaybedilmesi, **Oyuncular** [*players*]: **Kaleci** [*goalkeeper*], **Bek** [*back*]: geri

alan oyuncusu, **Forvet** [*forward*]: ileri oyuncusu, **Defans** [*defence*]: savunma oyuncusu, **Saha**: oyunun oynandığı çim alan, **Skor** [*score*]: sonuç, **Santra** [*center*]: orta yuvarlak, **Stad** [*stad*, *stadium*]: oyunun oynandığı kompleks, **Şut** [*shoot*]: topa sert vuruş, **Takım**: her bir futbol kulübü, **Tozluk**: dizaltına giyilen yüksek konçlu çorap,
futurus [Lat.]: gerçekleşmek üzere, olmak üzere.
Führer [Alm.]: ^{1.)} baş, lider, önder, ^{2.)} Hitler.
füme [Lat.: *fumus* > Fra.: *fumé*]: ^{1.)} buğu, buhar, duman, is, islim, istim, pus, tütü, ^{2.)} isli, ^{3.)} duman rengi, 4.) dumanda pişirilen yemek, istim.
fümigastion [Lat.: *fumus* > Fra.: *fumigation*]: ^{1.)} buhara tutma, buhardan geçirme, ^{2.)} buharla dezenfekte etme.
fusun [Far.: *füsün*]: ^{1.)} afsun, bağı, büyü, sihir, ^{2.)} büyülü, sihirli, ^{3.)} [F] bu anlamda bir bayan adı.
fütur [Arp.]: ^{1.)} bıkmaya, usanmaya, ^{2.)} bezgin.
fütursuz [Arp. + *suz*]: ^{1.)} bezmeden, bıkmayan, usanmayan, ^{2.)} çekinmeyen, usanmayan.
fütursuzca [Arp. + *suzca*]: aldirmeden, korkmadan, önemsemeyen, terbiyesizce.
füze [Fra.: *fusée*]: ^{1.)} roket, ^{2.)} demiryollarında kullanılan işaret lambası, ^{3.)} havai fişek.
füzyon [Lat.: *fusus* > Fra.: *fusion*]: ^{1.)} erime, eritme, eritip birleştirme, ^{2.)} [Fizik] atomların kaynaşmasından oluşan tepkime.

===== G =====

G [İtl.: *ci*]: İtalyan Abecesinde 7. harfi, [G, g].

G: Türk Abecesi'nin 8. harfi.

gabardin [Fra.: *gavardine* > *gabardine*]: ^{1.)} bir tür üstlük, palto, ^{2.)} bir tür kumaş.

gabi [Arp.]: ^{1.)} anlayışsız, bilgisiz, ^{2.)} kalın kafalı.

Gabriel [İbr.: *gavriel* > Yun.: *gabriel* > Lat.: *gabrielus* & Arp.: *cibril*]: ^{1.)} [Hıristiyanlık] İncil'e göre iyi haberler getiren melek, ^{2.)} [İslam] Cebrail, meleklerin başı, Allh'ın habercisi, elçisi, ^{3.)} bir Yahudi, Hıristiyan ve

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- Müslüman erkek adı [Cebrail, Gabriel-Gabriella].
- gaddar** [Arp.: gaddâr]: acımasız, amansız, insaysız, kıyıcı, sadist.
- gaddarane** [Arp.: gaddâr & Far.: âne > Far.]: acımasızca.
- Gadolinyum** [Lat.: > Fra.: godalinium: Gd]:
- gaf** [Far.: gaf > İsp.: gaff > Fra.: gaffe]: hata, patavatsızlık, pot.
- gafil** [Arp.: gâfil]: 1.) uyuyan, 2.) baktığı halde göremeyen, aymaz,
- gag**: gülüt,
- gah** [Far.: gâh]: ev, hane, konut, yer anlamında bir son ek,
- gah**¹ [Far.: gâh > kah]: tekrarlama bazen, [gah uykuda gah uyanık].
- gah**² [Far.: gâh]: 1.) an, elan, şimdi, zaman, 2.) taht, yer.
- gah**³ [Far.: gâh]: Farsça'da gah-; 1.) -nin yeri, 2.) -lık, -lik, -luk, -lük anlamına gelen bir sonek, [ikametgah: oturulan yer, namazgah: namazlık, ordugah: ordu konaklama yeri].
- gaib** [Arp.]: bak. gaip.
- gaip** [Arp.: gâib]: 1.) hiçlik, görünmez, yokluk, 2.) görünmez alem, sırlar dünyası.
- gaius** [Lat.]: neşeli, şen, şakrak.
- Gal** [Fra.: Gaul]: Fransa'nın eski adı, Galya, [Galia].
- gala**¹ [Yun.]: süt.
- gala**² [Fra.]: 1.) bayram, büyük şenlik, kutlama, 2.) filmin ilk gece gösterimi.
- galaia** [Yun.]: bir çeşit gemi.
- galaksi** [Yun.: gala > Fra.: galaxie: sütlü yol]: 1.) sütlü yol, 2.) gökadası, samanyolu.
- galaktik** [Yun.: gala + ikos > Fra.: galactique]: gökadaya ait, samanyoluna ait.
- galaktoz** [Yun.: gala + > Fra.: galactose]: süt şekerinden yapılan bir tür şeker.
- Galata** [Yun.: Galatea]: İstanbul'da bir semt.
- Galatea** [Yun.]: 1.) süt-beyazı renkte olan bayan, 2.) Yunan Mitolojisi'nde bir deniz perisi.
- Galatya** [Galatia]: Ankara, Yozgat ve Çankırı yöresini kapsayan antik bir hükümlük.
- galbus** [Lat.]: sarı.
- galen** [Lat.: galena]: kurşun cevheri.
- galena** [Lat.]: galen, kurşun cevheri.
- galeri** [Lat.: galeria > Fra.: gallerie]: 1.) üstü kapalı balkon, 2.) dehliz, koridor, tünel.
- galeria** [Lat.]: bir tarafı açık, üstü kapalı bir yürüme alanı, veranda.
- galeyan**: heyecan.
- gali** [İtl., Denizcilik]: altı düz tekne, altı düz gemi.
- galib** [Arp.]: bak. galip.
- galibiyet** [Arp.]: yengi, yenme,
- Galile** [?]: kuzey doğu İsrail'de bir gölün adı.
- Galilean** [?]: 1.) Hz. İsa, 2.) eski zamanlarda Yahudilerin Hristiyanlara verdikleri isim.
- Galileo** [?]: 1564-1642 yılları arasında yaşamış bir anstronomi ve fizik bilimsanı.
- galip** [Arp.: gâlib]: 1.) 2.) [G] muzaffer, zafer kazanma anlamına bir erkek adı, [Muzaffer].
- galla** [Lat.]: öd, safra, safra kesesi.
- galo** [Lat.]: testi.
- galon** [Lat.: galo > İng.: gallon]: İngiltere'de 4.55 Lt, ABD'de 3.78Lt. sıvı ölçüm birimi.
- galoş** [Fra.: galoche]: 1.) uzun lastik çizme, 2.) hastanelerde ayakkabılar üzerine giyilen ince muşamba ayakkabılık.
- galsame** [?]: [Yaşambilim] solungaç.
- galvanik** [İtl.: galvan(i) + Yun.: ikos > Fra.: galvanique]: 1.) Galvani; 18. yy'da yaşamış bir İtalyan fizikçi, 2.) bir bayatyadan elektrik akımı elde etmeyle ilgili, 3.) kimyasal ilmele elde edilen elektrik.
- galvaniz** [İtl.: Galvani > Fra.: galvanise]: 1.) bir şeye elektrik akımı uygulama, 2.) bir metali çinkoyla kaplama.
- galvanizli** [İtl.: Galvani > Fra.: galvanise + li]: çinko kaplı (saç yada teneke).
- Galya** [Lat.: Galia]: eski Fransa.
- Galyum** [Lat.: > Fra.: galium: Ga]:
- gam** [Far.: gâm]: 1.) kalbi hüzünle dolu olan, 2.) acı, çile, dert, elem, esef, kasvet, kasavet, kaygı, keder, tasa, teessür, üzüntü.
- gama** [Yun.: gamma]: Yunan Abecesi'nin dördüncü harfi.
- Gamalı Haç** [Yun.: gamma]: 1.) dört kollu haç, 2.) Nazi Haçı.
- gamba** [Lat.]: bacak.
- gamet** [Yun.: gamos > Fra.: gamete]: [Yaşambilim] cinsel hücre.
- gamlı** [Far.: gâm + li]: kaygılı, tasalı, üzüntülü.
- Gamma** [Fen.: Gimel [Gimel] > Yun.: [γάμμα & γάμμα - γάμα]: Yunan Abecesi'nin 3. harfi, [Γ, γ].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Gamma globülin [Yun.: gamma + Lat.: globus > Fra.: gamma globuline]: bir çok aktikor içeren kan sıvısının bir bölümü.

Gamma Işınları:

gammaz [Arp.]: fitneci.

gamo: [Yun.: gamos]: Fransızca'da gamo-; cinsiyetli ilgili anlamına bir önek.

gamos [Yun.]: 1.) eş, 2.) evlilik.

gamouse [Yun.: gamos]: Fransızca'da gamie-; 1.) evlilikle ilgili, 2.) cinsiyetle ilgili anlamına bir sonek.

gamsele [Rum.: ?]: 1.) kaçuktan yağmurluk, 2.) su geçirmeyen yağmurluk.

gamsız [Far.: gâm + sız]: kaygısız, tasasız, üzüntüsüz.

Gandhi, Mohandas K. [H.Mahatma Gandhi]: 1.) 1869-1948 yılları arasında yaşamış Hintli milliyetçi önder, 2.) Hindistan'ın bağımsızlık önderi.

gane [Far.: gâne]: bigane ?

gane [Far.]:

gang [Alm.: gang > Fra.: gangue]: 1.) metal artığı, 2.) madenin değersiz bölümü.

ganglion [Yun.]: 1.) ur, tümer, 2.) [Tıp] lenf benz, sinir düğümü, ufak ur.

gangster [İng.: gangster]: 1.) bir örgütü üyesi, 2.) azıllı çete üyesi, 3.) apaş, külhanbeyi.

gani [Arp.: gâni]: 1.) bol, çok, fazla, 2.) varlıklı, varsil, zengin, 3.) [G] bu anlama bir erkek adı.

gani gani [Arp.: gâni]: bol bol, fazlasıyla.

gantry vinç [Lat.: canterius]: limanlarda kullanılan hareketli ve raylı vinç.

ganyan [? > Fra.: gagnan]: 1.) kazanç, 2.) atyarışı, 3.) atyarışı iddia, loto, lotto benzeri bir bahis oyunu.

gâr [Far.]: usta, yapan.

gar [Fra.: garre, Demiryolu]: Büyük tren istasyonu.

gar austrinken [Yun.]: içmek.

garaj [Fra.: garer > Fra.: garage]: 1.) indirme, korunak, üstü kapalı moruma bölümü, 2.) araba park yeri, 3.) otogar, otobüs terminali, terminal.

garaz [Arp.]: adavet, artniyet, buğz, düşmanlık, hasımlık, husumet, kin, kötüniyet, nefret.

garb [Arp.]: bak. garp.

garp [Arp.: garb [غرب]]: 1.) batma, güneşin batması, son bulma, 2.) batı,

batı yönü, 3.) [G] Batı (Avrupa, Kanada ve ABD).

garçon [Fra.]: erkek çocuk.

gard [Alm.: warten > Fra.: garder > guard]: 1.) bakmak, gözetmek, 2.) nöbet tutma, korumak, 3.) boksta korunma.

gardenya [İng.]: 1.) A.Garden; 1730-1791 yılları arasında yaşamış ABD'li bir botanikçi, 2.) yapışkan beyaz taç yaprakları olan kokulu bir çiçek.

gardiyan [Fra.: garder > Fra.: guardian]: 1.) koruyucu, muhafız, 2.) cezaevi güvenlik elemanı, 3.) özel güvenlik elemanı.

garer [Fra.]: korumak.

garez [Far.]: adavet, artniyet, buğz, düşmanlık, hasımlık, husumet, kin, kötüniyet, nefret.

garib [Arp.]: bak. garip.

gariban [Arp.]: garip, kimsesiz.

garip [Arp.: garib]: 1.) alışılmamış, başka yerden gelmiş, görülmemiş, ilk defa görülen, tuhaf, yabancı, yeni, 2.) gariban, kimsesiz.

garnitür [Fra.: garniture, Yemek]: yiyecek ve yemeklerin süslenmesi.

garson [Fra.: garçon]: 1.) çocuk, 2.) [Giyim] çocuk boyu, çocuk ölçüsü, 3.) lokantada servis elemanı, **yamağı**: komi.

gasil [Arp.]: ölü yıkama.

gaster [Yun.: ?]: karın, mide.

gastr(o) [Yun.: gaster > [?] > Fra.]: Fransızca'da **gastr(o)**; karın, mide anlamına bir önek.

gastraljiya [Yun.: gaster + algos > [?] > Fra.: gastr(o)algia > gastralgia, Tıp]: karın ağrısı.

gastrik [Yun.: gaster + ikos > [?] > Fra.: gastrique]: midede yada mideye yakın.

gastrit [Yun.: gaster > [?] > Fra.: gastrite]: [Tıp] mide iltihabı.

gastroanterit [Yun.: gaster + anteron + itis > [?] > Fra.: gastroenterite]: 1.) mide-bağırsak iltihabı, 2.) [Tıp] mide ve bağırsakların iltihap kapması.

Gastroloji [Yun.: gaster + logia > Fra.: gastrologie]: [Tıp] Midebilimi.

gastronomi [Yun.: gaster + ? > [?] > Fra.: gastronomie]: 1.) ? 2.) iyi yemek merakı.

gastroskop [Yun.: gaster + skopein > [?] > Fra.: gastroscope]: [Tıp] mide içine bakmada kullanılan gereç.

gato [Fra.]: pasta.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

GATT [İng.]: (G)eneral (A)greement on (T)ariffs & (T)rade: Genel Tarife ve Ticaret Anlaşması.

gaudium [Lat.]: neşe, sevinç.

Gauss [?]: [Teknik] manyetik alan birimi.

gavardine [Fra.]: bir tür üstlük, palto.

gavat [Arp.: kavat]: **bak. kavat.**

gavur [Arp.: kâfir > Tür.]: 1.) genelde inanmayanlar, 2.) Müslüman olmayan yabancılar.

gaye [Arp.: gâye]: amaç, erek, hedef, istek, kast, ksıt, maksat.

çepin [Halkdili]: bahçe çapası.

salamandira: bir tür kömür sobası.

gayret [Arp.]: 1.) çaba, çalışma, efor, hareket, 2.) mücadele, savaşım, ~ etmek: çabalamak.

gayretkeş [Arp.: gayret + Far.: keş]: çalışkan, gayretli.

gayretli [Arp. + li]: aktif, çalışkan, etkin, faal, gayretkeş.hareketli, işlek.

gayretsiz [Arp. + siz]: tembel.

gayrinatik [Arp.: gayr-ı nâtik]: konuşamayan.

gayr [Arp.]: **bak. gayri.**

gayri [Arp.: gayr [غیر]]: başka, karşı, olmayan.

gayri caiz [Arp.: ? > gayr + câ'iz > gayr-i câ'iz]: 1.) ? 2.) uygun olmayan, 3.) kabul edilmez, uygun olamayn.

gayri musaddak [Arp.: gayr-i musaddak]: 1.) ?, 2.) ?.

gayrimenkul [Arp.: gayr-i menkûl]: taşınmaz, ev, arsa gibi mülkler.

gayrisafi [Arp.: gayr-i sâfi]: brüt, kesintisiz.

gayser [Nor.: gjosa > Fra.: geyser]: topraktan aralıklarla fıskıran sıcak su.

gayya [Arp.]: [Din] cehennemde bir kuyu.

gayzer: [Evrenbilim] kaynaç.

gaz [Yun.: chaos > Fra.: gas]: 1.) sonsuz biçimde genişleyebilen bir bileşenin sıvı biçimi, 2.) ısınma yada ayınlatmada kullanılan alevlan gaz karışımı, **bataklık** ~ı: metan.

gaza [Arp.: gâza]: 1.) cenk, cihat, harp, kavga, savaş, 2.) kutsal savaş,

gazab [Arp.]: **bak. gazap.**

gazap [Arp.: gazâb]: celal, hırs, hiddet, kızgınlık, öfke, şiddet,

gazel ¹ [Far.: ?]: 1.) sonbahar, 2.) sonbaharda kuruyup dökülen ağaç yaprakları, 3.) bir şiir türü.

gazel ² [Arp.: غزل]: [Yazın] 1.) Doğu'ya ait bir şiir türü, 2.) [Hayvanbilim: *Gazella*

dorcas] Asya ve Afrika'da yaşayan antilopa benzer bir hayvan, ahu, ceren, ceylan, gazel, karaca, ~**in son beyti**: makta.

gazeta [İtl.]: küçük demir para, kağıt bedeli.

gazete [İtl.: gazeta > İng.: gazette]: 1.) bilgi kağıdı, haber kağıdı, 2.) gündelik haberlerin basıldığı çok sayfalı kağıt bülteni, ~ **köşeyazısı**: makale.

gazi [Arp.: gâzi]: savaşta yaralanan.

Gaziantep [Dolike, Doliche, Dolikhe, Diba, Daluk, Arp.: Ayıntap, Rum.: Hantap, Hamptan, Erm.: Anthapt, Kala-i Fûsus, Osm.: Ayıntab > Antep]: [27], Türkiye'de bir kent.

gazino [İtl.: ?]: müzikli eğlence yeri, [casino].

gazolin [Yun.: chaos + Lat.: oleum > Fra.: gasoline]: 1.) gazlı yağ, gazyağı, 2.) ABD'de benzin.

Ge [Rus.]: Rus Abecesi'nin 4. harfi, [r, r].

ge [Yun.]: 1.) arz, kara, toprak, 2.) dünya, yerküre.

gebe: s., ağır ayak, hamile, yüklü.

gebre otu [Bitkibilim.]: kapari.

gece: tün.

geçerli: cari, yürürlükte.

geçersiz: 1.) asılsız, batıl, 2.) asılsız, çürük, fos, temelsiz.

geçimlik: nafaka.

geçimsiz: rate.

geçit: geçilen yer, **sarp** ~: akabe.

geçmiş: dün, mazi, tarih.

geda [Arp.]: dilenci.

gedik [Halkdili]: 1.) boşluk, delik, oyuk, 2.) çak, yarık, yırtık, 3.) boşluk, eksiklik.

gelare [Lat.]: donmak, dondurmak.

gele: tavla oyununda uygunsuz zar.

gelecek: ati, istikbal, **geleceği kestirme**: öngörü.

gelembe ¹: koyun yatağı,

geleme [halkdili]: 1.) iki yıl ekilmeyen tarla, 2.) boş tarla.

gelenek: anane, örf.

geleneksel: ananevi, klasik.

gelgit: akıntı, med cezir, meddücezir.

Gelibolu [Rum.: Gallipoli]: Çanakkale'de bir semt.

gelin [ÖzTür.]: 1.) evlenen bayan, 2.) elkızı, ~ **başı süsü**: taç.

gelincik: 1.) [Hayvanbilim] kırmızı yapraklı bahar çiçeği, 2.) [Bitkibilim] ufak bir hayvan.

gelip geçici: fani, ölümlü.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

gelişigüzel: baştansavma, özensiz.
gelişim: adım, hamle, ilerleme, terakki.
gelişme: başkalaşım, evrim, tekamül.
gelu [Lat.]: ayaz.
gem: reşme, tasma, toht, yular.
gemellus [Lat., çoğulu: gemini]: eş, benzer, ikiz, koşa.
gemi: deniz aracı, ~ **sahibi** [Denizcilik]: armatör, donatan, ~ **barınağı:** liman, ~ **donatımı:** donatı, ~ **giriş çıkış izni:** pratika, ~ **giriş çıkış izni:** pratika, ~ **görevlisi:** kamarot, ~ **halatı:** palamar, ~ **odası:** kamara, ~ **omurgası:** karina, ~ **omurgası:** karina, ~ **yanışma yeri:** iskele, ~ **yapım yeri:** tersane, ~ **yolu:** rota, ~**de alt bölüm:** sintine, ~**de demir halka:** anele, ~**de kısa güverte:** kasara, ~**de rüzgarlı yan:** orsa, ~**de yatma yeri:** ranza, ~**de yelken aç komutu:** fora, ~**de zinciri tutma:** aganta, ~**nin adının yazıldığı yan:** aynalık, ~**nin demir alması:** apiko, ~**nin kıyıda uzaklaşması:** akara, ~**nin kıyıya yanışması:** aborda, ~**nin yan tarafı:** borda, ~**nin yan yatması:** alabora, ~**nin yük yeri:** ambar, ~**nin yükleme süresi:** astarya, ~**yi düz götürme:** viya, ~**yi karaya bağlama:** abaşo, **açık deniz:** alarga, **altı düz ~:** gali, **altı düz ~:** şarpi, **eski ~ci:** çaça, **küçük ~:** istambot, çotano, **orta çağ ~si:** barça, **Osmanlı'da bir savaş gemisi:** bastarda, **siperli fener:** mapa, **tayfa yamağı:** miço, muço, **top taşıyan ~:** brik, **yelkeni direktten alma:** ariya, **yelkenli yük ~si:** mavna, **yelkenli savaş ~si:** gulet, **yük ~si:** şilep, **yük taşıyan ~:** kargo, **iki direkli yelkenli:** iskuna, **ticaret ~si:** salapurya, ~ **demiri:** lenger,
gemilik: [Denizcilik] tersane.
gemini [Lat.]: ^{1.)} benzer, eş, ikiz, koşa, ^{2.)} [G] cevza, ikizler burcu.
Gemlik [?]: Bursa'ya bağlı bir ilçe.
gemse [İng.: gmc]: ^{1.)} bir ABD otomotiv firma adı; GMC, ^{2.)} bu firmanın ürettiği araçlardaki kısaltma GMC'den, ^{3.)} askeri araç, gemse.

gen ¹ [Yun.: genes [?]] > Fra.: gène]: [Tıp] kalıtsal bilgileri aktaran kromozomlardaki birimlerden herhangi birisi.
gen ² [Yun.: genes [?]] > Fra.: gène]: Fransızca'da -gen; ^{1.)} oluşturan bir şey [oxygene], ^{2.)} belirlenmiş bir yolla üretilen bir şey anlamına bir önek.
genç: civan, torlak, toy.
gene [Yun.: genes [?]] > Fra.: gène]: Fransızca'da -gene; ^{1.)} üretilen bir şey [oxygene], ^{2.)} özel bir yolla üretilen bir şey anlamına gelen bir sonek.
genel: ^{1.)} herşeyi ve herkesi kapsayan, ^{2.)} bütün, tüm, umum, umumi.
genelge [Hukuk]: tamim, sirküler.
geneo [Yun.: ?]: ırk.
Geneoloji [Yun.: geneo + logia > [?]] > Fra.: geneologie]: ^{1.)} bir kişinin geçmişinin kaydedilmiş tarihi, soyağacı, ^{2.)} aile kollarının incelenmesi.
general [Lat.]: paşa.
generare [Lat.]: babası olmak, neden olmak, tevlit etmek, vücuda getirmek.
genere [Lat.]: babası olmak, vücuda getirmek, sebep olmak, tevlit etmek.
generosus [Lat.]: asil, elit, mutena, mümtaz, soylu, seçkil, seçkin.
genes [Yun.: genēs]: doğmuş, doğuştan.
genesis [Yun.]: ^{1.)} başlangıç, kök, köken, orijin, ^{2.)} hilkat, mebde, menşe, yaratılış, ^{3.)} [G] İncil'in ilk kitabı.
Genetik [Yun.: genes + ikos > Fra.: genetique]: ^{1.)} bir şeyin aslına ait, ^{2.)} Biyoloji'nin bitki ve hayvanların değişim ve akatırılan bilgileriyle ilgilenen bir dalı, Genbilimi.
geniş: ^{1.)} engin, vasi, ^{2.)} büyük, koskocaman, ^{3.)} ferah, havadar.
genişlik: en.
genital [Lat.: genere > Fra.: genitale]: üreme yada cinsel organlarla ilgili.
genitalia [Lat.: genere]: üreme yada cinsel organlar.
genito [Lat. > Fra.]: Fransızca'da üreme, tenasül organlarıyla ilgili anlamına bir önek.
genitoüriner [Lat. genito + ? > Fra.: genitourinaire]: tenasül yani üreme ve idrar yollarına ait.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

genius [Lat.]: 1.) koruyucu ruh, 2.) eski Roma Mitolojisi'nde bir yeri yada kişiyi koruyan cin, 3.) cin, peri.
genos [Yun.]: 1.) doğum, doğuş, 2.) ırk, 3.) sınıf, 4.) çeşit, nevi, tür.
gens [Lat.]: eski Roma'da geniş soy, kabile.
gens d'armes [Fra.]: silah altındaki adamlar.
gentile [Lat.]: 1.) eski Roma'da bir kabile yada millete ait, 2.) Eski Roma'da Musevi yani Yahudi olmayan, yani putperest.
gentilis [Lat.]: aynı kabileden yada soydan olan.
genu [Lat.]: diz.
genuinus [Lat.]: doğuştan, fitri, tabii, yaratılıştan.
genus [Lat.]: 1.) doğum, doğuş, 2.) ırk, 3.) sınıf.
geo [Yun.: ge [?] > Fra.]: Fransızca'da geo-; dünya anlamında bir önek.
Geometri [Yun.: ge + metrein > [?] > Fra.: Geometrie]: 1.) noktaların, çizgilerin, düzlemlerin ve üçboyutların özellikleri, ölçümleri ve ilintileriyle ilgilenen Matematiğin bir dalı, 2.) Hendese.
George 1.) St. George, [Aya Yorgi], 2.) bir Batılı erkek adı.
ger [Far.]: boyun.
geradus [Lat.]: adım.
geras [Yun.: ?]: ihtiyarlık, ileri yaşlar, yaşlılık.
gerçek: 1.) çin, doğru, hakiki, hakikat, reel, 2.) otantik, orijinal, özgün,
gerçeği anlamak: aymak.
gerçeklik: orijinalite, özgünlük, realite.
gerdan 1 [Far.: gerdân]: boyun.
gerdan 2 [Far.: gerdân]: hayvan boynu.
gerdanlık [Far.: gerdân + ılık]: boyunluk, boyna takılan takı, **inci** -: akarsu,
gerde [Far.]: ?
gereç: 1.) alet, edevat, 2.) malzeme, materyal.
Gerede [?]:
 gerekenler: levazimat.
gereklilik: hacet, lüzum.
gerekmek: ihtiyaç duymak.
gerekenden eksik: az.
gereksinim: ihtiyaç.
gerere [Lat.]: 1.) sırtlamak, taşımak, yüklenerek götürmek, 2.) icra etmek, uygulamak, 3.) gebe kalmak, hamile kalmak, hamile olmak.
gerginlik: 1.) ? 2.) [Ruhbilim] stres.

geri: arka, art, pes, peş, ~ **çevirme**: iade, ret, ~ **dönen**: raci.
geriatrik [Yun.: geras + ikos > [?] > Fra.: Geriatrie]: ihtiyarların, yaşlıların sağlık durumlarıyla ilgili.
gerileme: çekilme, ricat.
gerilemek: çekilmek, ricat etmek.
gerilim: 1.) tansiyon, 2.) [Elektrik] rezistans, 3.) [Elektrik] voltaj, ~ **birimi** [Fizik]: volt.
gerilla [Lat.: > İsp. > guerilla]: düzensiz çete.
germ [Lat.: germen > Fra.: germe]: mikrop, tohum, tohum yada yumurtada bulunan asıl hücre, tohumun özü.
Germania [Lat.]: Almanya.
Germanyum [Lat.: Germania > Fra.: germanium: Ge]: trasistörlerde kullanılan değerli bir kimyasal element.
germasid [Lat.: germen + caedere > Fra.: germecide]: 1.) mikropları öldüren madde, 2.) antiseptik, mikrop öldürücü.
germen 1 [?]: hisar, küçük kale.
germen 2 [Lat.]: 1.) sürme, filiz, 2.) tohum.
germen 3 [Lat.]: [Yaşambilim] canlılarda gametlerle taşınan üreme elemanlarının tümü.
Germencik [?]: 1.) hisarcık, kalecik, 2.) ?
Germiyan:
geron [Yun.]: yaşlı adam.
geronto [Yun.: geron]: Fransızca'da geronto-; yaşlılarla ilgili anlamına bir önek.
Gerontoloji [Yun.: geron + logai > [?] > Fr: gerontologie]: yaşlanma ve yaşlanmanın getirdiği rahatsızlıklarla ilgilenen bilim dalı.
Gerund [Lat.: gerere]: [Dilbilgisi] 1.) Latince'de isim olarak kullanılan fiillerin bir biçimi, 2.) İngilizce'de fiillerin sonuna getirilen (ing) eki.
Gestapo [Alm.]: 1.) (Ge)heime (Sta)ats (Po)lizei; gizli devlet polisi, 2.) Nazi Almanyası'nın terörist gizli devlet polis gücü.
gestasyon [Lat.: gerere > Fra.: gestation]: gebelik, gebelik süresi.
getr [Fra.: guetère]: tozluk.
getto [İt.]: 1.) Yahudileri'n bir araya toplandığı kentin bir bölümü, 2.) azınlıkların yaşadığı kentin bir bölümü, 3.) aynı ırk yada kültürden

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

insanların yabancı bir ülkede bir arada yaşadıkları yer.

gevder [Far.]: buzağı, dana.

geven: dikenli bir çalı.

geveze: boşboğaz, carcar, çalçene, çençen, lafazan, yavaşak.

gevşek [?]: laçka.

gevşeklik: laçkalık, rehavet.

gevşemiş: düzeni bozulmuş, laçka.

gevşetmek: mülayimleştirmek, yumuşatmak,

geyik: ^{1.)} bir hayvan türü, ~ **dikeni** [Bitkibilim.]: alıç, ^{2.)} [Mecazi] boş içerikli muhabbet,

geyikotu [Bitkibilim: *Dictamnus fraxinella*]:

gez ¹ [ÖzTür.: göz, kesik, kez ?]: ^{1.)} kertik, ^{2.)} oktaki kertik, okun kirişe geçen arka ucundaki kertik, çentik, ^{3.)} silahın nişan alma çıkıntısındaki kertik.

gez ² [Far.]: ^{1.)} ? ^{2.)} yer ölçümünde kullanılan, düğümlü ip, ^{3.)} yapım işlerinde kullanılan çekül, şakul.

gezegen: planet, seyyare.

gezinme: ^{1.)} dolanma, dolaşma, ^{2.)} gezme, seyahat, turizm, yolculuk.

gezinti: ~ **yeri**: mesire.

gezme: dolanma, dolaşma, gezinme.

gezmek: dolanmak, dolaşmak, gezinmek.

gezmen: gezgin, seyyah, turist.

gıpta [Arp.]: **bak. gıpta**.

gıda: besin.

gına [Arp.: *gana*]: bıkma, sıkılma, usanma.

gıpta [Arp.: *gıpta*]: gıpta, imren, özenme.

gırla [Halkağzı]: alabildiğine, çokça.

gırtlak [ÖzTür.: *kıkırdak*]: ^{1.)} kirt sesi veren, kıtır kıtır, ^{2.)} [Bedenbilim] boğaz, hançere, imik, ümik, ~ **bezi**: tiroit.

gışa [?]: [Bedenbilim] ince katman, membran, zar.

gıyab [Arp.: *gıyâb*]: **bak. gıyap**.

gıyabında [Arp.: *gıyâb* + *ında*]: kendisi yokken, kendisi hazır değilken, yokken.

gıyabi [Arp.: *gıyâbî*]: görüşmeden, yokluğunda, uzaktan.

gıyap [Arp.: *gıyâb*]: bulunmayan, ortada olmayan, yok.

giden: revan, yürüyen.

gider: ^{1.)} borç, masraf, ^{2.)} atık su borusu,

giderme: ^{2.)} izale, yoketme, ^{2.)} karşılama.

gidermek: ^{2.)} izale etmek, yoketmek, ^{2.)} karşılama.

gidiş geliş: karşılıklı akma yada gidiş geliş, seyrü sefer, trafik.

gidiş: akış, gidişat, seyir.

gidişat: akış, gidiş, seyir.

gidon [Fra.]: ^{1.)} dümen, yöneteç, ^{2.)} bisiklet dümeni.

gignere [Lat.]: ^{1.)} meydana getirmek, mahsül vermek, vermek, ^{2.)} göstermek, doğurmak, meydana koymak, ortaya çıkarmak, ^{3.)} imal etmek, üretmek, yapmak.

gignesthai [Yun.]: mahsül, hasılat, sebze, ürün, zerzevat.

gignoshein [Yun.]: anlamak, bilmek.

gignoskein [Yun.]: aşına gelmek, bilmek, tanımak.

gigos [Yun.]: canavar, dev.

gillo [Lat.]: soğutma borusu.

gimnazyum [Yun.: *gymnos* > Fra.: *gymnasium*]: ^{1.)} fiziksel eksersiz ve spor için gereçlerle donatılmış bir oda yada kapalı alan, ^{2.)} [G] bazı Avrupa ülkelerinde lise.

gir [Far.: *gir* > *cihangir*]: ?,

Giray [Mog.: ?]: ^{1.)} ? ^{2.)} Kırım hanı, ^{3.)} [G] bir erkek adı.

girdab [Far.]: **bak. girdap**.

girdap [Far.: *girdâb*]: ^{1.)} su döngüsü, ^{2.)} anaför, burgaç, çevrinti, eğrim, su çevrintisi.

Giresun [Rum.: *Kerasunt*]: [28], Türkiye'de bir kent.

girifdem [Far.]: ^{1.)} nefes alamayan, ^{2.)} astımlı.

girift [Far.]: ^{1.)} bağlanmış, tutulmuş, tutuk, ^{2.)} karmaşık, kompleks, sofistike.

girifteleb [Far.: *girifte* + *leb* > *grifteleb*]: ^{1.)} dili bağlanmış, ^{2.)} diltutukluğu.

giriftser [Far.: *girift* + *ser* > *griftser*]: ^{1.)} kafası karışık, ^{2.)} şaşkın.

giriftzeban [Far.: *girift* + *zebân* > *giriftzebân*]: ^{1.)} dili bağlanmış, ^{2.)} konuşamayan.

girişken: atılğan.

Girit [Rum.: ?]:

gitar [İsp. > Yun.: *kithara* > Fra.: *guitare*]: bir müzik gereci.

gittikçe: anbean, heran.

giyim: kuşam, ~**de uygun renkler**: asorti.

giyotin [Fra.]: ^{1.)} Fransız J. Guillotine, ^{2.)} bunun bulunduğu kafa kesen bir idam bıça düzeneği, ^{3.)} kağıt bıçağı, ^{4.)} [Tıp]

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- bademcik bıçağı, ⁵⁾ [matbaacılık] büyük kağıt kesme makası.
- giysi:** elbise, kıyafet, libas, ruba, urba, **açık kadın ~si:** dekolte, ~ **kolu:** yen, **resmi erkek ~si:** frak, ~ **kolu:** yen, ~ **kesimi:** kup, **atlas yakalı ~:** smokin, **kadın giysileri:** Bluz, Etek, Gecelik, Gömlek, Jartiyet, Külot, Manto, Pantolon, Sütyen, Şal,
- giz:** bilinmeyen, haf, saklı, sır.
- gizemcilik:** mistisizm.
- gizil:** potansiyel.
- gizleme:** örtme, saklama, setr.
- gizler:** esrar, sırlar.
- gizli:** ^{1.)} s., hafi, kurnaz, mahrem, özel, saklı, sinsî, ^{2.)} [Teknik] sırlı.
- gjosa [N.]:** fırşırma.
- GKRY:** Güney Kıbrıs Rum Yönetimi.
- glacies [Lat.]:** buz.
- glacies [Lat.]:** buz.
- gladius [İtl.]:** kılıç.
- gladyatör [İtl.]:** **galdius > Fra.:** **gladiateur:** kılıçdar, kılıç savaşçısı.
- Glafkos [Yun.]:** ^{1.)} ^{2.)} bir Rum ve Yunan erkek adı.
- gland [Lat.]:** **glans > Fra.:** **glande]:** ^{1.)} bez, ^{2.)} gudde, ifrazat keseciği, torba, ^{2.)} salgı, salgı bezi.
- glans ¹ [Lat.]:** meşe palamudu.
- glans ² [Lat.]:** [Bedenbilim] ^{1.)} penis ucu, ^{2.)} klitoris ucu.
- glase [Fra., Dericilik]:** yumuşak deri.
- glasektomi [Yun.]:** **glassa + tome > Fra.:** **glassectomie]:** [Cerrahi] dil ameliyatı.
- glasiyer [Lat.]:** **glacies > Fra.:** **glacier,** Coğrafya]: buzul, dağ yada vadilerde çok yavaş hareket eden büyük buz yada kar kütlesi.
- glasnost [Rus.]:** **glasnoste [гласность] > B.D.:** **glastnost]:** ^{1.)} açıklık, ^{2.)} siyasette açıklık, şeffaflık.
- glaukos [Yun.]:** ışıklar saçan, parıltılı, pırıltılı.
- gleukos [Yun.]:** tatlılık, tatlımsı.
- gliserin [Yun.]:** **glykeros > Fra.:** **glycerine]:** gliserolün bilinen ve ticari adı.
- gliserol [Yun.]:** **gykeros > Fra.:** **glycerole]:** ^{1.)} katı ve sıvı yağlardan yapılan şuruba benzer, renksiz bir madde, ^{2.)} Derinin yumuşatılması için ve patlayıcı madde üretiminde kullanılır.
- global [Lat.]:** **globus > Fra.:** **global]:** cihâşümul, evrensel, tüm dünyayı kapsayan.
- globus [Lat.]:** daire, yuvarlak, teker.
- globül [Lat.]:** **globus > Fra.:** **globule]:** küçük yuvarlak, kürecik.
- globülin [Lat.]:** **globus > Fra.:** **globuline,** Biyoloji]: yaygın olarak bitkilerde ve hayvan hücrelerinde oluşan, saf suda çözülebilen ancak damıtılmış tuz eriyiklerinde çözülebilen, basit protein zincirinden herhangi birisi; alfa globülin, beta globüline ve gamma globülin.
- glokom [Yun.]:** **glaukos > Fra.:** **glaucoma]:** ^{1.)} gözde ışıklar çakması, ^{2.)} bir göz hastalığı, karasu.
- glomerare [Lat.]:** top biçime girmek, yuvarlak olmak.
- glomus [Lat.]:** bilya, daire, küre, yumak.
- gloria [Lat.]:** ^{1.)} övgü, övünme, şan, şeref, şöret, sena, ^{2.)} celal, haşmet, ihtişam, izzet, sitayiş, parlaklık, şaşaa.
- glosal [Yun.]:** **glossa > Fra.:** **glossale,** Bedenbilim]: dille ilgili.
- glossa [Yun.]:** dil.
- glossa [Yun.]:** **glossa]:** Fransızca'da **glossa];** dil yada konuşmayla ilgili anlamına bir örnek.
- glotis [Yun.]:** **glossa > Fra.:** **glottis]:** mizmar, nefes borusunun ağzı.
- glus [Lat.]:** yapışkan, zambak.
- gluten [Lat.]:** yapışkan, yapıştırıcı, zambak.
- glükoneogenez [Yun.]:** **? + ? > Fra.]:** yeniden glüköz üretimi.
- glükoz [Yun.]:** **gleukos > Fra.:** **glucose]:** ^{1.)} meyvelerde, balda doğal olarak oluşan kriztalize şeker, ^{2.)} nişastanın sıldandırılmasıyla yapılan tatlı şurup.
- glykeros [Yun.]:** tatlı.
- glykys [Yun.]:** tatlı.
- glyphhein [Yun.]:** hakketmek, oymak, taş üstüne yazmak, taş yazmak.
- GMT [İng.]:** **Greenwich Mean Time:** Greenwich meridyenine göre göre ayarlanan uluslar arası saat ayarı.
- gnarus [Lat.]:** bilen, tanıyan.
- gnasci [Lat.]:** **(g)nasci]:** doğmak, dünyaya gelmek.
- gnobilis [Lat.]:** aşina, bildik, tanıdık.
- gnome [Lat. > Yun.]:** **gnome]:** Yunan efsanesinde yer altı zenginliklerini koruyan cüce.
- gnome [Lat. > Yun.]:** düşünce.
- gnoscere [Lat.]:** bilmek, tanımak.
- gnostik [Yun.]:** **gnome + ikos > Fra.:** **gnostique]:** ^{1.)} arif, ilmi, ilme ait, ^{2.)} Hıristiyanlığın başlarında ruhani ve yaradılışın sırlarını bilme savında olan

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mezhep, ^{3.)} Hıristiyanlığa göre sapkınlık.
go [Çin.]: Çin satrancı.
gobelinus [Lat.]: Roma efsanesine göre aldatıcı ve kötü yola götürücü ruh.
gocuk [Bul.]: ^{1.)} tekparça derinden yapılmış ceket, ^{2.)} içi kürklü, kalın palto.
god [Halkdili: kod]: on altı kg buğday alabilen, tahtadan kulpsuz külek.
godoş [Erm.]: bak. **kodoş**.
gogue [Yun.: agein > Fra.: gogue]: Fransızca'da **gogue**; ^{1.)} ilgilenen, yönlendiren, ^{2.)} bakan, tedavi eden, anlamına bir sonek.
gon [Yun.: gonia]: Fransızca'da **gon**; ^{1.)} belirli sayıda açılı, köşeleri olan anlamına bir sonek, ^{2.)} gen, [altıgen].
gondol [İt.]: Venedik kayığı.
gone [Yun.]: çekirdek, tohum.
gonia [Yun.]: açı, köşe.
gonoreya [Yun.: gonos + rheein > Fra.: gonorrhoea]: belseoğukluğu.
gonos [Yun.]: ersuyu, meni, sperm.
gor [Far.]: gömüt, kabir, lahit, makber, mezar, sin.
goril [Batı Afrikaca > İng.]: iri bir tür maymun.
Got [Goth]: İ.S. 3., 4. ve 5. yy'da Roma İmparatorluğu'nun bir çok bölümünü ele geçiren Alman kökenli bir kavim.
Gotik [Fra.: gotique]: Batı Avrupa'da 12-14. yy arasında mimaride gelişen, keskin kemerli ve dik çatılı yapı tarzı.
göbek: ^{1.)} karın bölgesi, ^{2.)} nesil, kuşak.
göç: hicret.
göçmen: macir, muhacir.
gögüm [?]:?
göğüs: ^{1.)} bedenin karınla omuz arası, ^{2.)} meme, ^{3.)} sine, sadr, ~ **zarı**: pleva.
gök: sema, **göğün en yüksek katı**: arş, **göğün en yüksek yeri**: ayyuk, ~ **adası**: galaksi, ~ **bilimi**: Astroloji, ~ **kuşağı**: alaimisema, ebemkuşağı,
Gökbilimi: Astroloji.
Gökhan [gök + han]: bir erkek adı.
gökkuşağı: alaimisema, alkim, ebemkuşağı.
Gökmen: erkek adı.
Göksel: bir erkek adı.
göktaşı: ağa, ağma, akanyıldız, meteor, meteortaşı, şahap.
gölcük ¹: bütçe, su birikintisi.

Gölcük ²: İzmit'e bağlı bir ilçe.
gölet: akmaç.
gömgök: masmavi.
gömlek [Giyim]: **yakasız** ~: mintan.
gömü: define, hazine.
gömüt: kabir, lahit, makber, mezar, sin.
gönder [Rum.: ?]: bayrak diğreği.
gönenç: refah.
gönül: ^{1.)} yürek, kalp, ^{2.)} [G] kalp, yürek anlamına bir bayan adı.~ **eri**: rana, rint, ~ **borcu**: minnet,
gönüllü: fahri, iltizam, kesenek, tercihen.
gönülsüz: arzusuz, isteksiz.
gönye [Rum.: gonia]: ^{1.)} marangozların kullandığı köşölçer, ^{2.)} açıölçer, köşölçer.
gör [Halkdili]: ocakta yakılan büyük kütüklerin yanmasını sağlamak için altlarına konulan destek, sacayak.
görece: izafi, rölatif.
göreceli: izafi, rölatif.
görelilik: bağıntı, izafet.
görenek: anane, gelenek, klasik, örf.
görev: ^{1.)} vazife, ^{2.)} fonskiyon, işlev, ~**den ayrılma**: istifa, ~**den alma**: azil.
görgü: ?
görgüsüz: ~ **kişi**: mağanda.
görkem: ^{1.)} debdebe, gösteriş, şaşaa, tantana, tumturak, ^{2.)} [G] şaşaalı anlamına bir erkek adı.
görme: bakma, **aşağı** ~: hakir.
görülmemiş: alıılmamış, başka yerden gelmiş, garip, ilk defa görülen, tuhaf, yabancı, yeni.
görünmez: gaip, hiçlik, yokluk.
görüntülük: bilgisayar ve TV ekranı.
görünüm: manzara, **genel** ~: genel görünüm, manzara, panoroma.
görünüş: görüntü, yandan ~: profil.
görüüşme: ^{1.)} yüz yüze gelme, ^{2.)} derinti, toplantı.
görüüşmek: ^{1.)} yüz yüze gelmek, ^{2.)} derinti, toplantı yapmak, ^{3.)} bir araya gelmek, ^{4.)} karşılaşmak.
gösterge: ^{1.)} panel, ^{2.)} skala, ~ **çizelgesi**: skala.
gösteri: gösterme, teşhir.
gösteriş: ^{1.)} afi, caka, çalım, gösteriş, racon, ^{2.)} debdebe, görkem, lüks, şaşaa, tantana, tumturak, ~**i olmayan**: babayani.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

gösterişli: 1.) afili, aynalı, cakalı, çalımlı, fiyakalı, yakışıklı, 2.) görkemli, lüks, şaşaalı, tantanalı.

gösterişsiz: basit, sıradan.

gösterme: gösteri, teşhir.

göt: anal, anüs, makat.,

gövde [Bedenbilim]: beden, vücut.

göz: 1.) [Bedenbilim] görme organı, 2.) ayn, çeşm, oculus, ophta, 3.) bir yapıda ışık için bırakılan delik, 4.) mibilyada çekmece, ~ **boyası:** far, ~ **seyirmesi:** tik, ~**de canlılık:** fer, ~**ün renkli katmanı:** iris, **kirpiksiz** ~: çipil, ~**ü korkmak:** yılmak, ~ **hekimi:** oftalmolog, ~ **değmesi:** nazar, [evileye], **bir ~ hastalığı:** trohom, ~ **kapağı kılları:** kirpik.

gözdağı: azar, papara, paylama, zılgıt.

gözenek: [Yaşambilim] mesame.

gözerimi: ufuk.

gözetim: nezaret, **yeri:** nezarethane.

gözetleme: dikiz, erkete.

gözetmen: nezaretçi.

gözlem: rasat.

gözlemevi: rastahane, hava tahminleri, deprem yada gözkyüzü izleme işlemleri yapılan yer.

gözlük: gözü görmeyenlerin taktığı gereç, **tek gözlü ~:** monokl.

gözlükçü: optik.

gözüaçık: açık göz, sak, uyanık.

gözüpek: acar, atılğan.

graculus [Lat.]: karga.

gradalis [Lat.]: kase, kupa, maşrapa, saplı su kabı.

gradi [Lat.]: 1.) adım atmak, adımlamak, yürümek, 2.) gitmek.

grado [Lat.: gradus > İtl.: grado]: 1.) adım, basamak, derece, kademe, 2.) [Kimya] sıvıdaki alkol derecesi.

gradus [Lat.]: 1.) adım, basamak, merdiven, 2.) derece, mertebe, tabaka.

graf [Yun.: graphein > Fra.: graphe]: **bak. graphein.**

grafi [Yun.: graphia [γραφία]]: **bak. graphie.**

grafik [Yun.: graphein + ikos > [?] > Fra.: graphique]: 1.) gerçekçi bir ayrıntıyla açıklanmış olan, 2.) bu biçimde çizimlerle gösterme.

grafit [Yun.: graphein > Fra.: graphite]: madeni yağlarda ve kurşun kalemlerde kullanılan yumuşak siyah renkli bir karbon.

grafiti [Yun.: graphein > İtl. > İng.: graphitti]: duvar yazısı,

gram 1 [Yun.: gramma > Fra.: gramme]: Fransızca'da -gramme; 1.) yazılan bir şey [telegramme], 2.) yazan, yazma gereci yada yazıcı, 3.) belirlenmiş sayıda **gramlar** [kilogramme] anlamına bir sonek.

gram 2 [Yun.: gramma > Fra.: gramme]: 1.) metrik sistemde temel ağırlık birimi, 2.) Kg'ın binde biri.

Gramer [Yun.: gramma > Fra.: grammer]: 1.) çentik, çetele, kertik, harf, yazım, yazma, 2.) Dilbilgisi, Sarf.

gramma 1 [Yun.]: 1.) çentik, çetele, kertik, 2.) harf.

gramma 2 [Yun.]: 1.) ağırlık, küçük ağırlık, 2.) yazı, yazma.

gran [Yun.]: kemirme, ısırma ısırma yeme.

grandis [Lat.]: 1.) azim, büyük, cesim, iri, 2.) geniş, vasi, 3.) bol, çok, külliyetli, mebzul.

granit [Lat.: granum > Fra.: granite]: sert bir taş türü.

granum [Lat.]: 1.) tane, 2.) tahıl tanesi, tahıl.

granül [Lat.: granum > Fra.: granulle]: 1.) küçük tahıl, 2.) i., buğday tanesi, evin, habbe, tanecik.

graphe [Yun.: graphein [γραφειν] > graphia [γραφία] > Fra.: graphe]: Fransızca'da -graph; 1.) çizen, yazan yada kaydeden gereç, [telegraph: telgraf], 2.) yazılmış bir şey, [autograph: arkası kopyalı kağıt] anlamına donek.

graphein [Yun.: γραφειν]: 1.) ucu sivri bir şeyle çizmek, hakketmek, kazımak, 2.) yazmak.

grapheion [Yun.: γραφειον]: iğne, sivri uçlu yazma yada işaretleme gereci.

graphie [Yun.: graphein [γραφειν] > graphia [γραφία] > Fra.: graphie]: Fransızca'da -graphie; 1.) bir yazma yöntemi yada yazıyla gösterme biçimi anlamına gelen bir sonek, 2.) açıklamalı bir bilim dalı, [Geography: Cografya].

gratia [Lat.]: iyilik, kıyak, yardım.

gratis [Lat.: gratia]: bedava, beleş, caba, parasız, ücretsiz.

gratulari [Lat.]: neşeli, şen.

gratus [Lat.]: hoşlanma, memnuniyet, zevk.

gravid [Lat.]: gebe, hamile, yüklü.

gravis [Lat.]: ağır.

gravyer [Fra.: gruyere]: [Gıda] sarı yağlı peynir.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

greco [Yun.]: Fransızca'da **greco-**; Yunan yada Yunanlılara ait anlamına gelen bir önek.

gregare [Lat.]: biraraya getirmek, toplamak.

Grek [Fra.]: Eski Yunanlı.

grekoromen [Fra.: **Greco-Romen**.]: 1.) Yunan etkisinde olan Roma sanatı, 2.) [Spor] Yunan-Roma tarzı güreş.

gren [Lat.: **granum** > **Fra.: grain**]: 1.) tane, tahıl tanesi, 2.) kağıt üzerinde oluşan tahenye benzer çıkıntılar, 3.) kağıdın prüzalleri.

grena [Fra.: **grenat**]: 1.) çeşitli renklerde mineral, 2.) narçiçeği renginde bir süs taşı.

gres [Lat.: **crassus** > **Fra.: greases**]: 1.) etyağı, içyağı, yağ, kuyruk yağı, 2.) koyu madeni yağ.

gres [yağ] [Lat.: **crassus** > **Fra.: graisse**]: 1.) kaba, kalın, şişman, tombul, 2.) katı yada koyu yağ, 3.) [Kimya] makine yağı.

grev [Fra.]: *i.*, işçinin iş bırakması, işbırakma.

grev [Lat.]: davar yada hayvan sürüsü.

gri [Fra.: **gris**]: kül rengi, **koyu** ~: barudi.

gril [Lat.: **craticulum** > **Fra.: grille**]: ızgara, mangal.

gringo [İsp.]: 1.) yabancı, 2.) [Aşağılayıcı] anadili İngilizce olan.

grip [Fra.: **gripper** > **grippe**]: *i.*, 1.) pençesine alan, 2.) [Tıp] paçavra hastalığı.

gripper [Fra.]: pençesine almak, sıkıca yakalamak, tutmak, yakalamak.

grizu [Bel.: **gregoise** > **Fra.: grisou**]: 1.) Grek, Rum, Yunanlı, 2.) Rum ateşi, kendiliğinden yanan, 3.) [Kimya] maden gazı.

grosa [Lat.: **grossus** > **İtl.: grossa**]: oniki düzine.

grossus [Lat.]: 1.) büyük, kaba, kalın, 2.) iri, irikiyim.

grotesk [Lat.: **crypta** > **İtl.: grottesca** > **Fra.: grotesque**]: 1.) çirkin, korkutucu, 2.) [Mimari] yapılarda bir süsleme türü.

grottesca [İtl.]: 1.) mağaraya benzer, 2.) eski Roma'da yapıların dehlizleri.

grup [Fra.: **group**]: *i.*, 1.) ekip, gurup, küme, takım, 2.) kategori, ulam.

guatr [Lat.: **guttur** > **Fra.: goitre**]: *i.*, [Tıp] 1.) boğaza yakın salgı bezlerinin (tiroid) genişlemesiyle boğazın önyüzünün şişmesi, 2.) bir boyun hastalığı, cedre, guşa.

guerra [İsp.]: *i.*, savaş.

gula [Lat.]: *i.*, boğaz, gırtlak, hançere, imik, ümik.

gulaş [M.: **gulyos** > **İng.: goulash**]: *i.*, Macar et yemeği.

gulbia [Lat.]: ?

gulet [İtl.]: *i.*, [Denizcilik] yelkenli savaş gemisi.

gumma [Lat.]: *i.*, sakız, sakız ağacı, zamk.

gunna [Lat.]: *i.*, uzun, tek parça gece giysisi.

gurges [Lat.]: *i.*, anaför, burgaç, çevrinti, eğrim, girdap, su çevrintisi.

gurgulio [Lat.]: *i.*, 1.) boğaz, gırtlak, hançere, imik, ümik, 2.) [Evrenbilim] boğaz, boğaza benzer yer.

gurk: *i.*, kuluçka.

guru [Hin]: *i.*, 1.) Hint dininde birisinin kendi iç koryucu gücü yada ruhu, 2.) pir, usta.

gurup: **bak. grup**.

gurur [Arp.]: 1.) *i.*, haddini bilmeme, kendini beğenme, kibir, küstahlık, 2.) övünme.

gururlu [Arp. + **lı**]: *s.*, azametli.

gusto [Lat.: **gustus** > **Fra.: gusto**] Fransızca'dah **gusto**; **haz**, **tat**, **hazalma**, **tatma**, **zevk alma** anlamına bir önek.

gustus [Lat.]: *i.*, ağız tadı, lezzet, tat.

guşa [Arp.]: ?; *i.*, [Tıp] 1.) boğaza yakın salgı bezlerinin (tiroid) genişlemesiyle boğazın önyüzünün şişmesi, 2.) bir boyun hastalığı, cedre, guatr.

gut [Lat.: **gutta** > **Fra.: goute**, Tıp]: 1.) eklemelerde ama özellikle parmak uçlarında oluşan ağrılı şişkinlikler biçiminde görülen bir eklem rahatsızlığı, 2.) eklem hastalığı, nikras.

gutta [Lat.]: damla, katre.

guttur [Yun.]: ?; gırtlak.

guzat [Arp.: **gūzat**, **gazi**'nin çoğulu]: *ç.i.*, gaziler.

gübre [Rum.: **kopros** > **kopria**]: 1.) bok, hayvan dışkısı, hayvan gerisi, 2.) kemre, tezek.

güç: 1.) zahmetli, zor, **itici** ~: iti, saik, 2.) can, derman, dirlik, hal, kuvvet, mecal, takat, 3.) etki, güç, nüfuz, tesir.

güçlük: bun, eziyet, gaile, meşakkat, sıkıntı, sıkıntı, zahmet, zor.

güçsüz: 1.) argın, aygın, bitap, bitkin, dermansız, haşat, takasız, yorgun, zayıf, 2.) apışık, şaşkın.

güçsüzlük: aciz.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

güderi [Far.: *gevder*]: dağ keçisi derisi, yık derisi, pörşöman.

güdü: motiv.

gül [Far.: *غول*]: 1.) [Bitkibilim:] kokulu ve dikenli bir çiçek, 2.) [G] gül gibi güzel bayan adı, ~ **bahçesi**: gülistan.

gülab [Far.: *gül + âb* > *gülab*]: gülsuyu.

gülbeşeker [Far.]: bir tür reçel.

Güldeste [Far.:]: [Şiir] bir şairin tüm şiirleri, Antoloji, Seçki.

güldürme: tebessüm ettirme.

güldürmek: tebessüm ettirmek.

güldürü: ~ **oyuncusu**: komedyen,

Gülgün [*gül + gün*]: bir bayan adı.

gülistan [Far.: *gül + istan*]: gül bahçesi.

gülme: gülüş, gülümseme, hande, tebessüm.

gülmece: mizah.

gülüş: gülme, gülümseme, hande, tebessüm.

gülüt: gag.

gümbet 1 [Far.: *gümbed*]: 1.) kemer, 2.) kubbe, yuvarlak çatı, 3.) küçük tahıl saklama taşıyapısı, 4.) küçük kubbeli mezar yapısı.

Gümbet 2 [Far.: *gümbed*]: Aydın Muğla'ya bağlı bir tatil beldesi.

güme [Halkdili]: avcı kulübesi.

gümrük [Rum.: *kommerkion* < *kommerkio*]: 1.) ticaret, ticarete alınan algı, vergi, 2.) yurt içi ve dışın çıkışların denetlenmesi, **geçici** ~ **belgesi**: triptik, ~ **görevlisi**: dideban.

gümüş [Lat.: Fra.: *argentum*: **Ag**]: , sim.

Gümüşhane [Gümüşhane]: [29], Türkiye'de bir kent.

gün: ruz, **ön** ~: arefe, arife, ~**ün arkası**: erte, tesi, ~-**gece eşitliği**: ekinoks.

günah [Far.]: 1.) cereme, vebal, 2.) [Din] kötülüklerin karşılığında ödenecek bedel.

güncel: 1.) aktüel, bugünkü, 2.) çağdaş, muasır, 3.) yeni, yenileşme.

güncelleme: yenileme.

güncelleştirme: yenileştirme.

güncelleştirmek: yenileştirmek.

gündüzsefası [*gündüz sefası*]: [Bitkibilim: *Ipomoea*] çalapa, kahkaha çiçeği.

güneş [ÖzTür.: *küneş*]: 1.) aftap, afitap, beyza, helio, sol, şems, 2.) [G] bir Türk erkek adı.

güneşlik: 1.) sahillerde kulalnılan güneş koruganı, 2.) şemsiye.

güney: 1.) bodos, güneş tarafı, güneşin dolandığı yön, cenup, 2.) [G] bir Türk erkek adı, ~ **tarafa ait**: bodos.

güneydoğu: keşişleme.

günlükağacı [San.: *kunduruka* > Far.: *kundurük* > *kündürek* > Osm.: *günlük*]: [Bitkibilim: *Styrax*] sığla.

gür: 1.) bol ve güçlü akan, bol ve güçlü fışkıran, 2.) bol, feyyaz, verimli.

gürbüz: 1.) s., güçlü, sağlam, 2.) s., iyi beslenmiş, 3.) [G] bir erkek adı.

Gürcistan [Far.: *gürcistan*]: Kafkasya'da bir ülke, [Georgia].

Gürcü [Far.]: 1.) Gürcistanlı, 2.) Gürcistan kökenli olan, o bölgeden göç etmiş.

güreş: bir tür spor, **bir** ~ **türü**: Grekoromen, ~ **oyunları**: Kle, Salto, ~**te yenilgi**: tuş.

Gürsel: bir erkek adı.

gürültü: 1.) patırtı, şamata, 2.) çingar, dalaş, hengame, hır, kavga, muaraza, niza.

gürz [?]: i., ağır topuz.

güsar [Far.: *güsâr*]: Farsça'da *güsâr*; 1.) içen, içen, 2.) -cı, -ci, -cu, -cü, 3.) -çi, -çi, -çu, -çü, [bâdegüsâr: şarapçı] anlamına bir sonek.

güve: pervane.

güven: 1.) itimat, 2.) [G] bir Türk erkek adı, [Emin].

güvence: inanca, ~ **parası**: kaparo,

güvenilir: emin, inanılır.

güvenilmez: inanılmayan, ~ **kimse**: allak.

güvenlik: asayiş, emniyet.

güvenme: inanma.

güvenmek: inanmak.

güvercin [Ornitoloji]: bir kuş türü, ~ **türleri**: Pal.

güverte [İtl.: *coverte*]: [Denizcilik] gemide baştan kıça kadar döşenmiş tahta veya madeni platform döşeme, ambar ve kamaraların üstü.

güvey [ÖzTür.: *küdegü* > *güveyi*]: 1.) misafir olmak, bir topluluğa dışarıdan katılmak, 2.) evlenecek olan erkek, 3.) damat.

güzel: hoş, iyi, latif, rana, şirin, tatlı.

güzellik: 1.) hoşluk, iyilik, letafet, rana, tatlılık, 2.) [Mecazi] iyilik, kıyak, ~ **duygusu**: estetik.

güzide [Far.: *güzide* [گوزیده]]: 1.) s., seçkin, 2.) ö.i., [G] bir bayan adı.

gymnazein [Yun.: *gymnázēin*: ?] çıplak olmak, soyunmak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

gymnos [Yun. : ?]: çıplak, üryan.
gynaecium [Yun.: ? > Lat.]: 1.) eski Yunan ve Roma'da harem bölümü, 2.) [Bitkibilim] çiçek pistil topu.

gyne [Yun.: ?]: kadın.

===== **Ğ** =====
Ğ: Türk Abecesi'nde 8. harf.

===== **H** =====
H [İtl.: Akka]: İtalyan Abecesinde 8. harfi, [H, h].

H [Rus.: En]: Rus Abecesi'nin 13. harfi, [H, h].

H: Türk Abecesi'nde 9. harf.

ha¹ [Arp.]: anladım, devam et!

ha² [Fars.]: Farsça'da **-ha**; çoğul yapma eki; **-lar** & **-ler** [bağha: bahçeler & tengha: تنها, ıssız yerler] anlamına bir sonek.

ha³ [Fars.]: Farsça'da **ha-**; **çiğneyen**, **geviş getiren**, **şapırdatan**, **yalayan** [şekerha: şeker yalayan] anlamına bir sonek.

hab¹ [Far.: hâb]: 1.) uyku, 2.) düş, rüya, 3.) ölüm, 4.) [Tıp] atalet, letarji, uyuşukluk.

hab² [Arp.]: 1.) habbe, tane, yuvarlak şey, 2.) **bak. hap.**

habazan [Rom.: ?]: **bak. abazan.**

habbe [Arp.]: *i.*, 1.) buğday tanesi, evin, granül, tanecik, 2.) üzüm tanesi, 3.) su kaabrcığı.

habeas corpus [Lat.]: 1.) (ki) senin bir bedeninin var, 2.) [Hukuk] bir tutuklu hapsedilmeden önce hakim önüne çıkartılmalıdır.

habenera [İs.]: *i.*, Küba dansı.

haber [Arp.]: bilgi, yeni, yenilikler, ~ **bülteni**: ajans, **şişirme yada yalan** ~: asparagas.

haber vermek: *f.*, açıklamak, beyan etmek, bildirmek, ilan etmek.

haberci [Arp. + ci]: *i.*, 1.) bilgi veren, 2.) ulak.

haberdar [Arp.: haber + Far.: dâr]: *z.*, agah, bilgili, haberli.

habere [Lat.]: elinde bulundurmak, malik olmak, mülkiyetinde bulunmak, sahip olmak, tutmak.

haberleşme [Arp. + leşmek]: iletişim, muhaberat.

haberleşmek [Arp. + leşme]: bilgi alıp vermek, iletişim kurmak, muhaberat yapmak.

haberli [Arp. + li]: agah, bilgili, haberdar.

habilitas [Lat.]: Latince'de **-habilitas**; 1.) bir oluş, bir güç, 2.) kabiliyet, yetenek, yeti anlamına gelen bir sonek.

habitaculum [Lat.]: yerleşim yeri.

habitare [Lat.]: ikamet etmek, oturmak, sakin olmak, hayat sürmek, yaşam sürmek, yaşama devam etmek, yaşamayı sürdürmek.

habitat [Lat.: **habirate** > **habitat**]: 1.) o yaşıyor, 2.) bitki ve hayvanların doğal olarak yaşadıkları bölge, 3.) bir insanın köken olarak bulunduğu, yaşadığı yer.

hac [Arp.: ?]: [İslam] Suudi Arabistan'da Mekke'yi ziyaret edip kabe'yi dolaşma.

hacamat [?]: hafif.

hacer [Arp.: ?]: 1.) taş, 2.) [İslam] [H] Hz. Muhammed'in annesinin adı, 3.) [H] kutsal taş anlamına bir bayan adı.

hacet [Arp.: ?]: 1.) gereklilik, lüzum, 2.) [Mecazi] tuvalet ihtiyacı, 3.) [H] bir erkek adı.

hachback [İng.]: 1.) kambur, 2.) [Otomotiv] arkası kambur binek araç.

hacığa: *i.*, taşralı zengin.

hacim [Arp.: ?]: cisimlerin uzaydaki yeri.

Haç [?]: [Hiristiyanlık] çarmıh, istavroz.

had: sınır, uç, ~**dini bilmeme**: gurur, kendini beğenme, kibir, küstahlık.

hademe [Arp.: ?]: hizmetçi, odacı.

Hades [Yun.: ?]: 1.) Yunan Mitolojisi'nde ölümler diyarının tanrısı Pluton, 2.) ölümlerin ruhlarının bulunduğu yer, 3.) cehennem.

hadım [Arp.: ?]: erkekliliği olmayan, ~ **etme**: eneme.

hadis [Arp.: ?]: [İslam] Hz. Muhammed'in sözleri.

hadise [Arp.: ?]: olay, vukuat.

haerere [Lat.]: 1.) çekmek, delmek, saplamak, sokmak, 2.) hareket edememek, kalmak, yapışmak, 3.) bir birine bağlamak, yapıştırmak.

hafız [Arp.: hfz > hâfız]: 1.) gizleme, koruma, saklama, 2.) [Din] Kur'anı Kerim'i ezbera bilen, saklayan, 3.) [H] bu anlamda bir erkek adı.

hafıza [Arp.: hfz > hâfıza [هافذا]]: 1.) gizleme, koruma, saklama, 2.) bellek, ~ **kaybı**: amnezi.

hafızali: [Bitkibilim] büyük taneli üzüm.

hafi [Arp.: ? > hâfi]: 1.) gizli, örtülü, 2.) bilinmeyen, gizli.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

hafiye [Arp hfz >]: 1.) gizli saklı şeylerle ilgili, 2.) dedektif.

hafriyat [Arp.: ? > hafriyyât [تأريخ]]: kazı, toprak kazısı.

hagio [Yun.: ?]: [Hiristiyanlık] aksakal, aya, aziz, eren, ermiş, evliya, saint.

Hagiograf [Yun.: hagio + graphein > [?]
> Fra.: hagiograph]: [Hiristiyanlık] 1.) Azizlerin yazmaları, 2.) Eski Ahit'te Tevrat ve peygamberlere ait kitapların dışında kalan kitaplar.

Hagioloji [Yun.: hagio + logia > [?]
> Fra.: hagiologie]: [Hiristiyanlık] Hiristiyanlıkta azizlerin yaşamlarıyla ilgili yazı ve eserler.

hah 1 : ü., aha, işte, işte buarda.

hah 2 [Far.]: s., arzu eden, bekleyen, dileyen, isteyen, uman, ümit eden.

haham [İbr.]: Yahudi din adamı.

Hahnyum [Lat.: ? > Fra.: hahnium: Ha]: ?

haile [Arp.]: çok acıklı olay, ağlatı, dram, drama, trajedi.

haima [Yun.]: kan.

haimatites [Yun.]: kangibi, kana benzeyen.

hain [Arp.]: alçak, ihanet eden, rezil,

hairein [Yun.]: almak, kabul etmek.

hairesis [Yun.]: 1.) seçim, 2.) fırka, mezhep.

haisthesis [Yun.: [?]: ?

hak 3 [Far.: hāk]: toprak.

Hak 1 [Arp.]: [İslam] Allah'ın adlarından birisi.

hak 2 [Arp.: [حَق]]: 1.) adalet, hukuk, 2.) ~kından vazgeçme: feragat.

hakan [?]: 1.) ? 2.) [H] bir erkek adı.

hakem [Arp.]: maç yönetir, anlaşmazlıklara arabulucu olur.

hak etmek [Arp. + etmek]: 1.) layık olmak, müstahak olmak, 2.) taş, metal yada ağaç üzerine kazıyarak yada oyarak yazı yazmak.

hakeza [Arp.: [?]: ?

haki [Far.: hāk > hākī]: 1.) toprak renginde olan, 2.) yeşile çalan renk.

hakikat [Arp.: hakikāt [تَقْوِيح]]: çin, doğru, gerçek, hakiki, reel.

hakiki [Arp.: hakikī]: s., gerçek, sahici.

hakim 1 [Arp.: hākīm [مَكِين]]: i., yargıç.

hakim 2 [Arp.: hakīm [?]]: i., 1.) bilge, filozof, 2.) [H] Allah, 3.) fizisyen, tıp doktoru.

hakimane 1 [Arp.: hakim + Far.: ane > Far.: hakimane]: bilgece.

hakimane 2 [Arp.: hakim + Far.: ane > Far.: hakimane]: yöneticinin buyurduğu üzere.

hakimiyet [Arp.: hakīmiyet]: egemenlik, hegemonya, üstünlük.

hakir [Arp.]: aşağı görme, ~ görmek: aşağılamak, küçük görmek, tepeden bakmak.

hakkak [?]: oymacı.

Hakkari [?]: [30], Türkiye'de bir kent.

hakki [Arp.]: 1.) 2.) [H] bir erkek adı.

hakuran: [Kuşbilim] kumru.

hal [Arp.: hāl [حَال]]: 1.) durum, vaziyet, 2.) can, derman, dirlik, güç, kuvvet, mecal, takat, 3.) [Dilbilgisi] durum, 4.) meyve ve sebzelerin toptan satıldığı geniş toplu pazar yeri.

hala 1 [Arap.: hale]: babanın kız kardeşi.

hala 2 [Arap.: hālen > hālā]: 1.) henüz, 2.) halihazırda, şu anda.

hala 3 [Arp.: halā]: 1.) boşluk, yokluk, 2.) hela.

halare [Lat.]: hava almak, hava teneffüs etmek, nefes almak, nefeslenme, soluk almak, soluklanmak,

halat [Rum.: ?]: kalın ip, ip, **ince** -: ip, urgan, ~ **ucu**: çipa, çima, ~ **yumağı**: roda,

halay [?]: bir halk oyunu.

halayık [?]: aftoz, cariyе, gaco, kapatma, kuma, metres, nikasız kadın, odalık.

halaza [?]: kendiliğinden çıkan ekin.

halbuki [?]: 1.) hal bu ki, 2.) oysa, oysaki.

hale [Arp.: hāle]: 1.) [Yıldızbilim] arkaç, ayla, ağıl, 2.) [H] bir bayan adı. [Ayla].

halef [Arp.]: ardıl.

halfa [?]: ip yapılan bitki.

halgion [İng.]: aksakal, aziz, eren, ermiş, kutsal.

halhal: ayak bileziği.

halı [?]: yere serilen yaygı.

halıç [Arp.]: 1.) koy, küçük körfez, 2.) [H] İstanbul'da körfez ve bir semt.

halid [Arp.]: bak. halit.

halil [Arp.: hālil]: 1.) 2.) [H] bir erkek adı.

halile [Arp.: hālile]: (bayan) eş.

halis [Arp.: hālīs]: 1.) arı, karışksız, katışksız, saf, 2.) [H] bu anlamda bir erkek adı.

halisane [Arp.: hālīsāne]: içtenlikle.

halit [Arp.: halid]: 1.) 2.) [H] bir erkek adı, [Khaled, Khalid].

halita [Arp.: halīta [هَلِيْتَا]]: [Kimya] alaşım.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

halk [Arp.]: ahali, cumhur, ~in

bütünü: amme, kamu, **Kafkasya**

~**ları**: Abaza (Abhaz), Acar, Avar, Azeri, Çeçen, Çerkez, Dağıstanlı, Ermeni, Gürcü, Laz, Oset, ~ **tabakası**: avam.

halka: çember.

halkçılık [Arp. + cılık]: populizm.

halkoylaması [Arp. + olaması]: plebisit, referandum.

haller [Arp. + ler]: ahval, durumlar,

hallow [İng.: halgion]: birisini kutsal saymak.

Halloween [İng.: all hallow even]: 1.) [Hiristiyanlık] tüm aziziler eşittir, 2.) Hiristiyan dünyada 31 Aralık'ta kutlanan tüm aziziler günü.

hallucinari [Lat.]: hayali olarak dolaşmak, aklındaki gezip dolaşmak.

halojen [Yun.: hals > Fra.: halogene]: 1.) tuzveren, 2.) [Kimya] florin, klorin, bromin, astetin ve iyodin gibi çok etkin kimsiyal elemlerden herhangi birisi, 3.) [Elektrik] içine halojen, iyodin, bromin ve diğer gaz karışımların doldurularak üretilmiş bulunan bir ampül çeşidi. Aydınlatma ve otomobil farlarında kullanılmaktadır.

halos [Yun.]: 1.) dairsel harman yeri, yuvarlak harman yeri, 2.) [Hiristiyanlık] azizlerin kafalarının üzerinde olduğuna inanılan daire biçimli kutsal ışık.

hals [Yun.: ?]: tuz.

halsiz [Arp. + siz]: bitkin, ölü.

halsiz [Arp. + sizlik]: bitkinlik, ölü.

halt [?]: uygunsuz söy söyleme.

halter: [Spor] ağırlık kaldırma.

halüsinasyon [Lat.: hallucinari > Fra.: haliucination]: sanrı.

ham [Far.]: 1.) olmamış, 2.) olmamış meyve, 3.) idmansız.

hamak [Hin. > İsp.: hamaca > İng.: hammock]: ağ yatak.

hamakat [Arp.: hamâkat]: ahmaklık, andavallık, anlayışsızlık, aptallık, avanaklık, budalalık, bölük, enayilik, salaklık, savaklık.

hamal [Arp.]: yük taşıyan, ~ **semeri**: arkalık.

hamaliye [Arp.: hml]: 1.) götürme, taşıma, 2.) taşıma işleri, 2.) taşıma ücreti.

hamam [Arp.: ?]: ısıcak, ısıdam, yunak, **Fin** ~**i**: sauna, **kadın** ~ **görevlisi**: natır.

hamasi [Arp.: ? > hamâsi]: destansı, epik, menkıbevi.

hamayli [Arp.: ? > hamâyli]: muska.

hamız [Arp.: ? >]: [Kimya] asit.

hami [Arp.: ? > hâmi]: 1.) koruyucu, 2.) [H] koruyan anlamında bir Müslüman & Türk erkek adı.

hamile [Arp.: hml > hamile]: 1.) götürme, taşıma, yüklenme, yükün altına girme, 2.) s., ağırayak, gebe, yüklü.

haminne [Halkdili]: 1.) hanım nine, 2.) yaşlı kadın.

hamiyet [Arp.: ? > hamiyed]: 1.) yardım, 2.) [H] bir bayan adı.

hamiyetperver [Arp.: ? > hamiyed + Far.: perver > Far.: hamiyetperver]: yardımsever.

hamle [Arp.: ? >]: 1.) atak, atılım, hücum, 2.) adım, gelişim.

hamse [Arp.: ? >]: Mesnevi şiiri.

hamsi [Rum.: champsi [?] > hampsi]: [Balıkçılık:] bir tür balık.

hamsin [Arp.: ? >]: 1.) elli (gün), 2.) elli gün sürdüğü düşünülen kötü hava koşulları.

hamur [Arp.: ? >]: ~ **topağı**: beze, ~ **açma gereci**: merdane, oklava, ~ **yoğurma aleti**: mablak.

hamüle [Arp.: hml > hamüle]: [Taşımacılık] yük, kargo, ~ **senedi** [Arp., Taşımacılık]: taşıma belgesi.

han ¹ [Far.]: 1.) eğlek, kervansayar, konak, konaklama yeri, otel, palas, pansiyon, 2.) büyük ticari yapı.

han ² [Far.]: bey, kaan, kral, reis, şef, hakan, kaan, kayser, kral.

han ³ [Far.]: 1.) büyük tepsi, 2.) yemek masası, 3.) besin, gıda, yiyecek-içecek.

han ⁴ [Far.: hân]: Farsça'da **han**; 1.) okuyan, ezberinden okuyan, şarkı söyleyen, 2.) hafız, 3.) şarkıcı, türkücü anlamına bir sonek.

hanay [Halkdili]: avlu, bahçe, hayat.

hançer [Far.]: bir tür savaş bıçağı.

hançere [Arp.: ? > hancere]: [Bedenbilim] boğaz, gırtlak imik, ümik.

handan [?]: 1.) ? 2.) [H] bir bayan adı.

hande [Far.]: 1.) gülme, gülümseme, gülüş, tebessüm, 2.) [H] gülme, gülüş, tebessüm anlamına bir bayan adı.

hane [Far.: hâne]: 1.) ev, gah, konut, mesken, yer, 2.) ev, gah, konut ve yer anlamında bir sonek, 3.) ev halkı,

Hanefi ² [Arp.: ? > Hanefi]: 1.) 2.) [H] bir erkek adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Hanefi ¹ [Arp.: ? > Hanefî]: [Din] İslam Dini'nde Temel Tarikat: Yol'un adı.
hanımeli: [Bitkibilim: ?] kokulu bir süs çiçeği.
hanife [Arp.: ? >]: ^{1.) 2.)} [H] bir bayan adı.
hantal [Arp.: ? > ?]: ağır, iri, kaba, lök.
hap [Far.: hab]: toparlak ilaç.
hapaz [Erm.: apaz]: ^{1.)} kapalı el, tokat, ^{2.)} avuç, avuç dolusu.
hapishane [Arp.: hapis + Far.: hâne > Far.: hapishâne]: cezaevi, dam, kafes, tutukevi.
hapşırma: aksırma.
har ¹ [Far.]: diken.
har ² [Far.]: ^{1.)} eşek, eşşek, karakaçan, merkep, ^{2.)} aptal, budala, salak, ^{3.)} telli müzik gerecenin köprüsü.
har ³ [Arp.]: ^{1.)} kızgın, sıcak, yakıcı, ^{2.)} hararet, ısı.
har ⁴ [Far.]: Farsça'da -har; batan, çizen, yırtan, paralayan, parçalayan [dilhar: yürek paralayan] anlamına bir sonek.
har ⁵ [Far.]: ^{1.)} adi, değersiz, sıradan, ^{2.)} kimsesiz, terkedilmiş, zavallı, ^{3.)} az, azıcık, çok az.
har ⁶ [Far.]: besin, gıda, yiyecek.
har ⁷ [Far.]: Farsça'da -har; ^{1.)} içen, yiyen, ^{2.)} yiyip içen [hunhar: kanasusamış, kaniçici] anlamına bir sonek.
hara ¹ [Far.]: at yetiştirme yeri.
hara ² [Fra.: ? > haras]: aygır deposu, at yetiştirme çiftliği.
harab [Arp.: ? > harâb]: bak. harap.
harabat [Arp.: harâbât, harâbe'nin çoğulu ?]: ç.i., kalıntılar, yıkıntılar.
harabati [Far.: harâbâtî]: zevk düşkünü.
harabe [Arp.: harâbe, harab'ın çoğulu]: ç.i., kalıntılar, yıkıntılar.
haraç [Arp.: ? >]: ^{1.)} bağ, ^{2.)} zorla alınan para.
harafana [Halkdili]: ^{1.)} şölen, ^{2.)} bak. arifane.
harami [Far.: harâmi]: hırsız, şaki.
harani [Arp.: harâni]: büyük tencere.
harab [Arp.: hrb > harâb]: bak. harap.
harap [Arp.: hrb > harâb [حاراب]]: ^{1.)} dökük, viran, yıkık, ^{2.)} dökülmüş, yıkıntı.
harar [?]: kıldan büyük çuval.
hararet [Arp.: ? > harâret [حرارة]]: ^{1.)} ısı, sıcaklık, ^{2.)} susma, susama.
haraşo [Rus.: ?]: yün örgü biçimi.
harb [Arp.: hrb]: bak. harp.
harbe [?]: kısa mızrak.

harbi [?]: ^{1.)} tüfek namlusu temizleme sopası, ^{2.)} doğru, doğrucu.
harbiye ¹ [Arp.: ?]: [Askeriye] ^{1.)} savaş sanatıyla ilgili, ^{2.)} asker ve subay yetiştirme işi, ^{3.)} subay yetiştirme okulu..
Harbiye ² [Arp.: ?]: İstanbul'da bir semt.
harcamak [Arp. + mak]: sarfetmek, tüketmek, **harcanan para**: masraf.
harç ¹ [Arp.: ?]: ^{1.)} [Hukuk] masraf, ^{2.)} bac, vergi, ^{3.)} beton karışımı malzeme, ^{4.)} [Yemek] baharatlı karışım, sos.
harç ² [Arp.: ?]: vekil harç ?
hardal [?]: [Bitkibilim:] bir ~ türü: akhardal. ?
hare [Far.: hâre]: dalgır, filigran, meneviş.
hareket [Arp.: harâret ?]: aktivite, canlılık, devinim, faaliyet.
hareketli [Arp. + li]: ^{1.)} kımıldayan, oynak, ^{2.)} aktif, çalışkan, etkin, faal, gayretli, işlek,
harem ¹ [Arp.: حريم]: ^{1.)} özele ilişkin, mehreme ait, ^{2.)} eş, ^{3.)} Osmalı'da Sultan'ın eş ve yardımcılara ait yapılar zinciri.
Harem ² [Arp.: حريم]: İstanbul'da bir semt adı.
haremlik [Arp. + lik]: ^{1.)} eşlik, karılık, ^{2.)} eski konak ve evlerde bayanlara ayrılmış bir bölüm.
harf [Arp.: حرف]: ^{1.)} ünlem, ses, ^{2.)} Abece işareti.
haric [Arp.: hâric]: bak. hariç.
harici [Arp.: hâricî]: dışla ilgili.
hariciye [Arp.: hâriciye]: dışişleri.
hariç ¹ [Arp.: hâric]: ^{1.)} dış, dışarı, ^{2.)} [Futbol] aut.
harif [Arp.]: arkadaş, nedim, yoldaş.
harika [Arp.: hârika]: ^{1.)} keramet, mucize, şaşırtıcı, tansık, ^{2.)} [H] bir bayan adı.
harim [Arp.]: yabancıya yasak, kutsal yer.
haris [Arp.]: aç, açgözlü.
harita [Rum.: ?]: ^{1.)} ? ^{2.)} yeryüzü taslağı, ^{3.)} topografik plan, ~ çıkarma aleti: plançete.
haritacı [Rum.: ? + cı]: kartograf.
Harizmi [Arp.: El-Harizmi > Harizmi]: ^{1.)} Özbekistan, Harizmili, Ebu Abdullah Muhammed bin Musa El-Harezmi, ^{2.)} bir Aritmetik bilgini olan El Harizmi, ^{3.)} Algoritma'nın kurucu bilgini, Batılılar onu al-Khowarazmi olarak bilir.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

harman [?]: 1.) buğdayın tanelerini ayırma işi, 2.) [çay vb] karıştırma, ~
araçları: anadut [dirgen, yaba], düven,
~ **makinesi**: batöz, 2.) karışım, ~
döküntüsü: badas.
harmoni [Yun.: **harmos** [?] > Fra.:
harmonie]: [Müzik] ahenk, uyum,
yeknesak.
harmoni: bak. **armani**.
harmos [Yun.: ?]: ahenk, uyum.
harnup [?]: [Bitkibilim: *Ceratonia siliqua*]
keçiboynuzu.
harp ² [Fra.: **harpe**]: [Müzik] bir müzik
gereci.
harp ¹ [Arp.: **hrb** > **harb** [حرب]]: 1.)
çarpışma, savaşma, vuruşma, 2.)
cihat, gaza, kavga, savaş.
hars [Far.]: ekin, kültür.
harun [İbr.: ? & Arp.: **hârun**]: 1.) , ? 2.) [H]
anlamında bir Hristiyan, Yahudi,
Müslüman & Türk erkek adı, [Aoron].
has ¹ [Arp.: **hass'**]: 1.) ait, mahsus, özel,
2.) en iyi cinsten, katışıksız, saf, 3.)
hükümdara özgü, krala ait, 4.)
nitelikli kişi, 5.) başmaklık.
has ² [Arp.: **hass'** > Osm.]: Osmanlı'da
yıllık 100 yün asperlik geliri olan
tımara yada zeamet sahibi.
has ³ [Far.]: 1.) çer, çöp, saman, 2.)
yabani otlar, 3.) hiç kimse.
hasan [Arp.]: 1.) ? 2.) [H] bir erkek adı.
[Hassan].
hasar [Arp.]: dokunca, heder, kayıp,
zarar, zıyan.
haseki ¹ [Arp.: **hass'** > Far.: **hasagih** >
Osm.: **haseki**]: 1.) seçilmiş olan, özel
kişi, 2.) Osmanlı'da Sultan'ın muhafız
çavuşu, 3.) padişah gözdesi kadın.
Haseki ² [Arp.: **haseki**]: İstanbul'da bir
semt.
hasılı [Arp.: **asıl-ı kelam**]: 1.) lafın kısası,
kelamın kısası, sözün kısası, 2.)
kısacası.
hasımlık: adavet, artniyet, buğz,
düşmanlık, garez, husumet, kin,
kötüniyet, nefret.
hasır [Arp.: **hasir**]: bir tür sazdan kilim,
yaygıyada sergi, ~ **otu**: saz, kiliz.
hasırotu [hasır otu] [Arp.]: **b.k. & i.**,
koça.
hasis [Arp.]: cimri, ekti, elisiki, hasis,
nekes, pinti.
haslet [Arp.]: 1.) huy, mizaç, tabiat, 2.)
[H] bu anlamda bir bayan adı.
hasret [Arp.]: 1.) nostalji, özlem, 2.) [H]
bu anlamda bir bayan adı, [Özlem].
hassas [Arp.]: duyarlı, dikkatli.

duyarlı: dikkatli, hassas.
hasse [Arp.]: 1.) duyu, his, 2.) [Dokuma]
bir tür kumaş, patiska.
hasta [Arp.]: bimar, sağlığı bozuk olan,
~ **kimse**: malul,
hastahane [Arp.: **hasta** + **hane**]:
hastaların tedavi edildiği yer,
bimarhane, [Hospital, Krankenhaus].
hastalık [Arp. + ılık]: çor, illet, maraz,
mazara, ~ **nöbeti**: akse, ~ **salgını**:
ölet, ~ **türleri**: Alzeheimer, Artrit, Eklem
Romatizması (atrit), Felç (inme), Grip, Guart,
İnme (felç), Kanser, Nezle, Reflü, Romatizma,
Sara, Sarılık, Üşütme, Veba, **hastalığın**
depreşmesi: nüksetme, **sık**
görülen ~: andemi, **ateşli bir** ~:
dang, ~ **depreşmesi**: üsteleme, **bir**
yaşlılık hastalığı: alzheimer, ~**tan**
kurtulma: iyileşme, şifa, **bulaşıcı** ~
önlemi: kaarntina, ~ **araştırması**:
muayene,
hastalıklı [Arp. + ıklı]: algin, alil, zayıf.
haşamat [?]: şişeyle kan alma.
haşarı [Arp.: **hasarı**]: yaramaz çocuk.
haşat [Argo]: 1.) eski-püskü, külüstür,
2.) argın, aygın, bitap, bitkin,
dermansız, güçsüz, takasız, yorgun,
zayıf.
haşere [Far.: **حورث**]: [Böcekbilim] böcek.
haşhaş [Arp.: **haşâş**: [شاشح]: 1.)
[Bitkibilim: **Papaver somniferum**],
kapsüllerinden afyon, tohumlarından
yağ çıkarılan yıllık ve otsu bir bitki,
2.) bir tür uyuşturucu.
haşlak: çok sıcak, kaynar.
haşmet: celal, ihtişam, izzet, sitayiş,
parlaklık, şaşaa.
hat [Arp.]: 1.) yazı, yazma işi, 2.) çizgi,
yiv, 3.) güzergan, izlenen yol, rota, 4.)
vücut biçimi, vücudun çizgileri,
[Demiryolu **Hattı**, Dolmuş **Hattı**].
hata [Arp.: **hatâ** [خطا]]: 1.) kusur, yanılğı,
yanlış, 2.) gaf, patavatsızlık, pot.
hatab [Arp.]: odun.
hatalı [Arp.: **hatâ** + ılı]: falsolu, yanlış.
Hatay [?]: kent adı **Antakya**'dır [31],
Türkiye'de bir kent.
hatır [Arp.]:
hatıra [Arp.: **hâtıra** [حاطرا]]: anı.
hatırlama [Arp. + lama]: anma, ansıma,
hatırlı [Arp. + ılı]:
hatırşinas [Arp.: **hatır** + **şinâs**]:
hatim [Arp.]: 1.) bitirme, 2.) Din]:
Kur'an'ı baştan sona okuma.
hatime [Arp.: **htm**]: epilog, hatime,
son, sonsöz.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

hatmi [Arp.]: [Bitkibilim: *Althea officinalis*] ağaç küpesi çiçeği.

hattat [Arp.: hattât]: güzel yazı yazan.

haurire [Lat.]: çekmek, içine çekmek, içeriye çekmek.

hav [Far.]: yumuşak tüy, yün tüyleri.

hava¹ [Arp.]: gökyüzü.

hava² [Arp.]: yağışlı hava olayı, **soğuk** ~: ayaz.

havadar [Far.: hava + Far.: dâr]: 1.) ferah, geniş, havai, 2.) yeleç, yeleyen,

havadis [Arp.: havâdis]: 1.) bilgiler, haberler, 2.) gündelik gelişmeler, gündelik olaylar, haberler.

havai [Arp.: havaî]: 1.) gökyüzünü andıran, yelme, 2.) uçuk kaçık.

havale [Arp.]: 1.) [Tıp] bedebdeki aşırı ateş, 2.) [Bankacılık] hesaplar arası para aktarımı.

havali [Arp. + İ]: civar, mahal, yöre.

havan [Far.]: 1.) ceviz, sarımsak benzeri gıdaları inceltme kabı, 2.) tütün kesme düzeneği, **büyük** ~: dibek, 3.) [Askeri] bir top türü,

havass-ı humayun [Arp. > Osm.]: ?

hav [Far. ?]: kumaş yünü, pamukçuk.

havlu [Far. + lu > Tür.]: el-yüz silme bezi.

havuc [Far.]: bak. **havuç**.

havuç [Far.: havuc: هويج]: [Bitkibilim: *Daucuss carota*] yeregeçer.

havva [Arp.]: 1.) ilk dişi insan, 2.) ilk insan Adem'in eşi, 3.) [H] bir bayan adı, [Ava, Eva, Eve].

havyar [Far.: hayâ + dâr > Fra.: cavier]: 1.) yumurta taşıyan, yumurtalık, taşak, 2.) balık yumurtası, Mersin Balığı yumurtası.

Hay [Erm.]: Ermenice'de Ermeni demek.

haya [Far.: hayâ]: yumurta, 2.) yumurtalık, 3.) taşaklar.

hayal [Arp.: hayâl]: düş, imaj, imge, hülya, rüya.

hayali [Arp.: hâyali]: 1.) düşsel, fiktif, hayali, 2.) sahte, uydurma, ~ **tasarı**:

hayat¹ [Arp.: hayât [حايات]]: ömür, yaşam, ~in **sonu**: ecel, ~ **sürmek**: sakin olmak, hayat sürmek, yaşama devam etmek, yaşamayı sürdürmek.

hayat² [Rum. ?]: avlu, bahçe, etrafı çitle çevrili yer, hanay.

hayatağacı: secere, soyağacı.

hayati [Arp.: hayâti]: 1.) yaşamla ilgili, 2.) yaşamsal, 3.) [H] yaşamsal anlamına bir erkek adı.

haydut [Cac]: eşkıya, şaki.

hayır¹: iyilik, yardım.

hayır²: yok, yo.

hayırhah [Far.: ahyır + hah > hayırhah]: s., iyiliğini isteyen.

haykıрма: avaz, nara, yüksek ses.

haykırmak: avaz avaz bağırarak, nara atmak, yüksek sesle konuşmak.

haylaz: avara, avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, hayta, işsiz, nabekar, serseri, tembel.

haylazlık: avaralık, avarelik, azadelik, aylaklık, atalet, başıboşluk, haytalık, nabekarlık, serserilik, tembellik.

hayli [Arp.]: epey, oldukça.

Haymana [?]: Ankara'nın bil ilçesi.

hayrat [Arp.: hayrât]: ~ **çeşmesi**: sebil,

Hayreddin [Arp.]: bak. **Hayrettin**.

hayret [Arp.]: şaşma, şaşırma, ~ **etmek**: şaşmak, şaşırma.

Hayrettin [Arp.: hayreddin]: erkek adı.

hayri [Arp.]: 1.) 2.) [H] bir erkek adı.

haysiyet [Arp.: haysiyyet [حیثیة]]: onur, özsaygı, saygınlık, şeref, vakar.

haysiyetli [Arp. + İi]: agar, onurlu, şerefli.

hayta [Halkdili]: avara, avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, işsiz, nabekar, serseri, tembel.

hayvan [Arp.: hayavan > Far.]: canlı evcil yada yabanıl varlık, ~ **ölüsü**: leş, ~da **semizlik**: tav, **kesilmiş** ~

ayağı: paça, **semiz** ~: etlik, ~

topluluğu: sürü, ~larda **körelmiş**

tırnak: bakanak, ~ **memesi**: cukka,

burulmuş ~: iğdiş, ~in **yuları**: gem,

reşme, ~ **bağlama ipi**: örk, **dişi** ~:

mayra, **dört ayaklı** ~: behime,

hayyare [Arp.]: seçim, tercih.

haz [Arp.: hâz]: hoşlanma, keyif, zevk.

hazal [?]: 1.) ? 2.) [H] bir bayan adı.

hazan [Far.]: 1.) yaprak dökme zamanı, 2.) güz, sonbahar, 3.) gazel.

hazar [Arp.]: barış.

Hazar Denizi [Arp. + denizi]: 1.) Barış Denizi, Sulh Denizi, 2.) İran, Azarbeycan arasında bir deniz.

hazetme [Arp. + etme]: hoşlanma, keyif alma, zevk alma.

hazetmek [Arp. + etmek]: hoşlanmak, keyif almak, zevk almak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

hazır [Arp.]: amade, bulunma.
hazırcevap: esprili, nükteli, zeki, zarif.
hazırın [Arp.]: bulunanlar.
hazine [Arp.]: gömü, servet, **devlet** ~si: miri.
Haziran [Süryanice]: yılın 30 gün çeken 6. ayı.
hazire [Arp.]: türbede mezar yeri.
hazne [Arp.]: depo.
hazuran [Sür.]: sıcak.
heba [Arp.]: heba: boşa gitme.
hece [Arp.]: [Dilbilgisi] ses birliği, seslem.
hectogram [Yun.: hecto + gramme > Fra.: hectogramme]: 100 gr.
hedaya [Arp.]: hediye'nin çoğulu]: armağanlar, hediyeler.
hedef [Arp.]: nişane, nişangah.
heder [Arp.]: 1.) karşılığını alamama, zıyan etme, 2.) dokunca, hasar, kayıp, zarar, zıyan.
hedik [Erm.: ? > Halkdili: hadik, hatik & hedük]: 1.) haşlanmış buğday, bulgur, mısır, nohut vb tahıllar, 2.) Artvin yöresi bir tür yemek, 3.) tuzlu nısır haşlaması.
hediyeye [Arp.]: hediye [هدیه]: 1.) armağan, belek, 2.) [H] bu anlamda bir bayan adı, [Armağan].
hediyeler [Arp. + ler]: armağanlar, hedaya.
hedone [Yun.: hēdōne]: keyif, zevk.
hedra [Yun.]: bir oturak.
hegeisthai [Yun.]: mihmendarlık yapmak, rehberlik etmek, yol göstermek.
hegemon [Yun.: hēgēmōn]: başkan, lider, önder.
hegemonya [Yun.: hegemon > Fra.: hegomania]: egemenlik, üstünlük, hakimiyet.
hegomonya 1 [Lat.: > Fra.: hegomania]: bir devletin baskısı, egemenlik.
hekim [?]: doktor, fizisyen.
hekimlik [? + lık]: tıp, tıy.
heksagon [Yun.: hex + gonía > Fra.: hexagone]: altı açılı ve altı kenarlı bir geometrik düzlem, altıgen.
heksagram [Yun.: hex + gamme > Fra.: hexagramme]: 1.) altıköşeli yıldız, 2.) Süleyman peygamberin mührü, 3.) Yahudilerce kutsal kabul edilen altıköşeli yıldız.
hektikos [Yun.]: alışılmış, daimi, itiyadi, mutad.
hektograf [Yun.: hecto + graphein > Fra.: hectographe]: jelatinli teksir makinesi.

hektolitre [Yun.: hecto + litra > Fra.: hectolitre]: 100 litre.
hektometre [Yun.: hecto + metron > Fra.: hectometre]: 100 metre.
hel [Kel.]: güneş.
hela [Far.: halā: boşyer, helā]: apteshane, ayakyolu, hacetyolu, kenef, klozet, suyu, tuvalet, W.C.
helali [Arp.]: helali: bir tür kumaş.
Helen [Yun.: (H)ellen > Fra.: Helene]: Yunanlı.
Helenik [Yun.: (H)ellas + ikos > Fra.: Helenique]: Yunanlı, Yunanlılara ait.
Helenistik [Yun.: > Fra.: Helenistique.]: Yunan tarihinde Büyük İskender'den sonraki evrelere ait.
helezon [?]: heliks, helis, spiral, yay biçimli.
helezoni [Far.]: dairesel, sarmal.
helik [?]: duvar içindeki ufak taşlar.
helikon [?]: [Müzik] üflemeli çalgı.
helikopter [Yun.: helix + pteron > Fra.: helicopter]: 1.) spiral kanat, 2.) tepesinde yatak olarak bıçak biçimli büyük pervanesi olan, yere dikey olarak konup havalanan ve havada asılı durabilen bir hava taşıtı.
helile [Far., Bitkibilim: *Phyllanthus Emblica*]: meyveleri boyacılık ve sepicilikte kullanılan bir ağaç türü.
helio [Yun.: helios: güneş]: 1.) güneş anlamında önek, sonek, 2.) aftap, afitap, beyza, güneş, sol, şems.
helios [Yun.]: güneş.
heliport [Yun.: helios + Lat.: > Fra.]: helikopter iniş alanı, H.
helis [Yun.: helix]: heliks, helezon, spiral, yay biçimli.
helix [Yun.]: helis, helezon, spiral, yay biçimli.
Hellas [Yun.]: eski Yunanistan.
helleboros [Yun.]:
Hellespont [Yun.: Hellas + pontus > Hellaspont]: 1.) Yunan Denizi, 2.) Çanakkale Boğazı.
helot [Yun.]: köle.
helva [Arp.]: halvā]: tatlı, **kudret** ~sı: cis.
Helvetia [Lat.]: İsviçre.
Helvetian [Lat.]: İsviçreli.
Helyum [Lat.: Fra.: helium: He]:
Helyum [Yun.: helio > Fra.: helium; He]: renksiz, kokusuz, tatsız ve tepkimeye girmeyen bir gaz elementi. Hidrojenden sonra en çok bulunan bir elementtir.
hema [Yun.: haima > Fra.: haima]: kan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

hema: [Yun.: haima]: hemato-, hemo-; Fransızca'da kan anlamına gelen bir önek.

heman [Far.: hemân]: **bak. hemen.**

hematik [Yun.: haima + ikos > Fra.: hematique]: 1.) kanla ilgili, kanla dolu, kanlı, kan renginde, 2.) kanı etkileyen ilaç.

hematin [Yun.: haima]: hemoglobin erimesine oluşan koyu mavi bir madde.

Hematoloji [Yun.: haima + logia > Fra.: hematologie]: 1.) kan ve kan hastalıklarını inceleyen bir bilim dalı, 2.) Kanbilimi.

heme [Yun.: haima]: hemoglobinde kan içeren doğal boya.

hemen [Far.: hemân]: çabucak, derha, şimdi.

hemera [Yun.]: gün, gündüz, ruz, sembe, yevm.

hemeroit [Lat.: > Fra.:, Tıp]: basur, egzama, mayasıl.

hemi ¹ [Yun.: (h)ēmi]: yarım, yarısı.

hemi ² [Yun.: (h)ēmi]: Fransızca'da hemi; yarım, yarısı anlamına gelen bir önek.

hemialjiya [Yun.: (h)ēmi + algos > Fra.: hemialgia]: 1.) bedeninde yada başın yarısının ağrması, 2.) yarımbaş ağrısı.

hemiflegya [Yun.: (h)ēmi + phlegia]: **bak. hemiplegya.**

hemiplegya [Yun.: (h)ēmi + phlegia > Fra.: hemiplegia]: 1.) daha çok çocuklarda görülen beyin hasarından oluşan spastik inme, 2.) yarım felç, yarım inme, yarım nuzül, 2.) **bak. serebral palsy.**

hemisfer [Yun.: (h)ēmi + sphaire > Fra.: hemisphere]: 1.) yerkürenin yarısı, 2.) yerkürenin kuzey, güney, doğu veya batı yarımküresi.

hemo [Yun.: haima]: Fransızca'da hemo; kan anlamına gelen bir önek.

hemofili [Yun.: haima + phelos > Fra.: hemophilia]: 1.) kandan hoşlanan, kan sever, 2.) kanın pıhtılaşmaması.

hemoglobin [Yun.: haimo + Lat.: globus > Fra.: hemoglobine]: 1.) kan küreciği, kan yuvarı, 2.) kırmızı kan yuvarlarına kırmızı rengini veren madde.

hemoroid [Yun.: haima + rhein > Fra.: hemorrhoid]: 1.) kan akışı, kanama, 2.) anüs çevresinde bazı kan damarlarının şişmesiyle oluşan kanama, 3.) basur, emoroid.

hemorraj [Yun.: haima + rhegnynai > Fra.: hemorrhage]: 1.) kan fışkırması, 2.) ağır iç kanama, subarachnoid.

hemstir [Alm.: hamustro > İng.: hamster]: fareyi andıran bir kemirici.

hendek ¹ [Arp.]: fak, kapan, mandepsi, trap, tuzak.

Hendek ² [Arp.]: Sakarya'nın bir ilçesi.

Hendese [Arp.]: 1.) noktaların, çizgilerin, düzlemlerin ve üçboyutların özellikleri, ölçümleri ve ilintileriyle ilgilenen Matematiğin bir dalı, 2.) Geometri.

hengame [Far.]: arbede, çekişme, çingar, dalaş, dövüş, hır, kavga, muaraza, niza, patırtı.

henüz ¹ [Far.: هنوز]: birkaç dakika önce, şimdi.

henüz ² [Far.: هنوز]: daha; olumsuz cümlelerde kullanılır.

hepar [Yun.: hēpar]: karaciğer.

heparin [Yun.: hepar > Fra.: heparine]: 1.) pıhtılaşma önleyici, 2.) kanın pıhtılaşmasını önleyen, beden hücrelerinde ama özellikle karaciğerde bulunan bir madde.

hepatik [Yun.: hepar + ikos > Fra.: hepatique]: karaciğere ait, karaciğer renginde.

hepatit [Yun.: (h)epar + itis > Fra.: hepatite]: 1.) karaciğer iltihabı, 2.) [Tıp] karaciğer iltihabı.

her ¹ [Far.]: bütün, tüm.

her ² [Arp.: hār]: **bak. har**³.

Hera [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde Zeus'un eşi ve tanrıçaların kraliçesi.

heran [Far.]: anbean, gittikçe.

heratik [Yun.: hairesis + ikos > Fra.: heretique]: 1.) Hıristiyanlıkta kabul olunmuş öğretilere karşı çıkan, 2.) kendi kilisesinin inanışlarına karşı gelen, 3.) dalalete sapan, sapkın, yanlış yolda olan.

herba [Lat.]: 1.) bitki, nebat, 2.) çalılık.

herba [Lat.]: baharat, bitki, nebatat, ot.

herbarium [Lat.]: 1.) kurutulmuş bitki odası, 2.) kurutulmuş bitki biriktirmesi yada buna ait oda.

hercai [Far.: hercai]: 1.) aşkta vefasız olan, 2.) değişken huylu.

hercai: **bak. hercai.**

heres ¹ [Lat.]: mirasçı, varis.

heres ² [Yun.]: kalıtçı, mirasçı, varis.

herif [Arp.: ? > harif]: 1.) arkadaş, nedim, yaren, yoldaş, 2.) [Kabaca] adam.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

herifane [Far.: ?]: ?

herifane [Far.]: **hak. arifane.**

herik: bir tür koyun.

herk [Halkdili]: nadaslı tarla.

herke [?]: bakraç, kova.

herkes [Far.: **her** + **kes** > **herkes**]: 1.) bütün birey(ler), tüm kişi(ler) 2.) bütün bireyler, tüm kişiler.

Herkül [Yun.: **Hercules** > Fra.: **Hercule**]: Yunan ve Roma Mitolojileri'nde kuvvet timsali kahraman.

Hermes [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde diğer tanrıların habercisi olan tanrı.

hermetit [Yun.: **haimetitas** > Fra.: **hermetite**]: demir oksit, önemli demir cevheri.

hernia [Lat.]: fitik.

Herodot: **bak. Herodotus.**

Herodotus [Yun.]: İ.Ö. 485-425 yılları arasında yaşamış Yunanlı bir tarihçi.

heros [Yun.: **herös**]: cesur, vkahraman, yiğit, yürekli.

herpein [Yun.]: sürünmek, emeklemek, dizlerinin üstünde gitmek.

herpes [Yun.: **herpes** > Lat.]: 1.) kabarcıklar oluşturan bir deri hastalığı, 2.) uçuk.

herpeto [Yun.: **herpein**]: Fransızca'da **herpeto-**; sürüngenler anlamına gelen bir önek.

Herpetoloji [Yun.: **herpes** + **logia** > Fra.: **herpetologie**]: 1.) sürüngenlerle ilgilenen bilim dalı, 2.) Sürüngenbilim.

Hersek ¹ [Herzogovina]: 1.) Eski Yugoslavya [Jugoslavia] ülkesi, Bosna-Hersek Cumhuriyeti, 2.) Osmanlı İmparatorluğu'nda bağlı bir ülke.

Hersek ² [Herzogovina]: 1.) Yalova, Altınova'da küçük bir yerleşim yeri. Adını Osmanlı zamanlarında Hersek'ten göçenlerden alır, 2.) Marmara Fay Hattı'nda kırılma noktasının bulunduğu yer.

Hertz [Alm.]: 1.) H.R. Hertz; 19.yy'da yaşamış bir Alman fizikçisi, 2.) [Fizik] elektromanyetik dalga sıklık birimi.

hesap [?]: ~ **pusulası**: adisyon, ~ **özeti**: ekstre, ~ **dökümü**: dekont,

hesto [Lat.]: el.

hetero [Yun.: ?]: Fransızca'da **hetero-**; **ayrı**, **-den başka**, **diğer** anlamına bir önek.

hetero ¹ [Yun.: ?]: **ayrı**, **den başka**, **diğer**.

heterodoks [Yun.: **hetero** + **doxa** > [?] > Fra.: **heterodox**]: 1.) farklı görüş, 2.)

dinde genel kabul görmüş düşüncelere karşı çıkan.

heterojen [Yun.: **hetero** + **genos** > [?] > Fra.: **heterogene**]: 1.) farklı türde olan, 2.) nicelik ve yapı bakımından farklı olan, 3.) farklı parçalardan oluşmuş olan.

heteroseksüel [Yun.: **hetero** + Lat.: **sexus** > [?] > Fra.: **heterosexuelle**]: 1.) farklı cinselere ilgi duyan, 2.) farklı cinseyle ilgili, 3.) hem kadın hem de erkeklerle cinsel ilişki yaşayan.

heureka [Yun.: ?]: onu buldum, onu keşfettim, onu ortaya çıkarttım.

heuriskein [Yun.: ?]: bulmak, icat etmek, keşfetmek, ortaya çıkartmak.

hevenk [?]: 1.) ipe geçirilmiş meyveler, 2.) muz kümesi.

heves [Arp.]: arzu, dilek, heves, istek, şevk.

hex [Yun.: ?]: altı.

hexa [Yun.: **hex**: ?]: Fransızca'da **hexa-**; 6 anlamında bir önek.

hexe [Yun.]: büyücü, cadı.

hexia [Yun.: ?]: durum, vaziyet.

hey: bre, ey anlamında bir ünlem.

heybe [?]: artma.

heyecan [Arp.]: 1.) galeyan, 2.) [H] bir bayan adı.

heyelan [Arp.]: akma, akıntı, toprak kayması.

heyet [Arp.]: delegasyon, komite.

heykel [Arp.]: yontu, ~ **türleri**: Büst.

heyüla [Arp.]: korkunç hayal.

hezimet [Arp.]: bozgun, yenilgi.

hezimet: başarısızlık, başarısız sonuç, bozgun, fiyasko, muvaffakiyetsizlik, yenilgi.

hıfz [Arp.: saklama]: akılda tutma, ezber.

hıfzı [Arp.: **hıfzî**]: 1.) 2.) [H] akılı güçlü anlamına bir erkek adı.

hınçak [Erm.]: *i.*, çan.

hinzır [?]: 1.) domuz, 2.) ?.

hır: 1.) ses, 2.) arbede, çekişme, çingar, dalaş, dövüş, hengame, kavga, muaraza, niza, patırtı,

hırçın [?]: aksi, çirkin, huysuz, kaknem.

hırka [Arp.]: yünden üst giysi.

hırlı: iyi insan.

hırpalama: tartaklama.

hırs [Arp.]: celal, gazap, hiddet, kızgınlık, öfke, şiddet.

hırs: açgözlülük, tamah.

hırsız: 1.) kötü insan, 2.) arakçı, çalan çırpan, harami.

hısım [Arp.]: akraba, yakın.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

hıyaban [?]: ağaçlı yol, bulvar.

hızlılık: hız, sürat.

Hi [Fen.: Samek [Samekh] > Yun.: Chi [Ḫēf - Ḫī & Ḫī] > B.D.: ks h]: Yunan Abecesi'nin 14. hafi, [Ξ, ξ].

hiare [Lat.]: açılmak, yarılmak.

hibe [Arp.]: bağış, gağışlama, teberru,

hibernaculum [Lat.]: ^{1.)} kış örtüsü, ^{2.)} hayvanların kış uykusu.

hiberus [Lat.]: kış.

hibrid Yun.: **hyōrida** > Fra.: **hybride**]: ^{1.)} iki şeyden oluşan, melez, ^{2.)} [Teknoloji] temel olarak farklı özellikleri kendisinde toplayan, [hem elektrik hem de petrole çalışan araba gibi].

hiciv [Arp.: **hicv**]: eleştiri, yerme.

hicret [Arp.: **hcr** > هجره]: ^{1.)} göç, ^{2.)} İik [İslam] Müslümanlar'ın Mekke'den Medine'ye göçü, ^{3.)} Hicri Takvim'in başlangıç günü.ü, ^{4.)} [H] bir bayan adı.

hicv [Arp.]: bak. **hiciv**.

hicvetme [Arp. + etme]: yerme.

hiçlik: ^{1.)} gaip, görünmez, yokluk, ^{2.)} yokluğa inanma, nihilizm.

hiddet [Arp.: هدد]: celal, gazap, kızgınlık, öfke, şiddet.

hiddetli [Arp. + li]: arsız, hoyrat, terbiyesiz.

Hidiv [Arp. > Osm.]: ^{1.)} hakim, büyük vezir, baş vezir, ^{2.)} 1867'de Mısır Valisi'ne Osmanlıların verdiği bir unvan.

hidrat [Yun.: **hydor** + Lat.: **atus** > Fra.: **hydrate**]: su ve bazı diğer maddelerin kimyasal bileşeni.

hidrazin [Yun.: + > Fra.]: ?

hidrazin sülfat [Yun.: ? + ? > Fra.: **hydrasine**]: ?

hidro [Yun.: **hydor**]: bak. **hydro**.

hidro klorik asit [Yun.: **hydor** + **chloros** + **ikos** > Lat.: **acidus** > Fra.: **hydrochlorique acide**, Kimya]: ^{1.)} gaz hidrojen kloridin suda çözülmesiyle elde edilen, kuvvetli ve oldukça aşındırıcı bir asit, ^{2.)} hypo, tuzruhu.

hidrodinamik [Yun.: **hydor** + (**dynasthai**) > **dynamikos** > Fra.: **hydrodyamique**, Fizik]: ^{1.)} su gücü, ^{2.)} Fiziğin su gücüyle ilgilenen dalı.

hidroelektrik [Yun.: **hydra** + Arp. > **amber** > Yun.: **elektron** > Fra.: **hydroelectrique**]: ^{1.)} su gücüyle elektrik üretimi, ^{2.)} su bentleri yada barajlar yaparak, su tırbünleriyle elektrik üretme.

hidrofil [Yun.: **hydor** + **phile** > Fra.: **hydrophile**]: ^{1.)} su sever, ^{2.)} [Bitkibilim]

susever bitkiler, ^{3.)} [Hayvanbilim] susever hayvanlar.

hidrofobi [Yun.: **hydra** + **phobos** > Fra.: **hydrophobie**]: ^{1.)} su korkusu, ^{2.)} [Tıp] bu korku nedeniyle yutkunma zorluğu.

hidrojen [Yun.: **hydra** + **genes** > Fra.: **hydrogene**, Kimya]: ^{1.)} yanıcı, renksiz, kokusuz, oldukça uçucu kimyasal element, ^{2.)} bilinen en hafif madde.

hidrokarbon [Yun.: **hydor** + Lat.: **carbo** > Fra.: **hydrocarbone**, Kimya]: sadece hidrojen ve karbon içeren bir bileşen.

hidroklorid [Yun.: **hydra** + **chloride** > Fra.: **hydrochloride**]: [Kimya] ^{1.)} ? ^{2.)} klorhidrat.

hidroksit [Yun.: **hydra** + **oxys** + Lat.: **acidus** > Fra.: **hydro(o)xide**]: [Kimya] bir elementten yada OH temel maddesinden oluşan bir temel maddeden oluşan bir bileşen.

hidrolik [Yun.: **hydor** + **aulos** + **ikos** > Fra.: **hydraulique**]: ^{1.)} suborusu, ^{2.)} [Fizik] sıvıların devinim ve basıncıyla çalışan, ^{3.)} [Fizik] yoğunluğu yüksek yağların boru benzeri ortamlarda sıkıştırılmasıyla çalışan.

hidroliz [Yun.: **hydra** + **lysis** > Fra.: **hydrolyse**, Kimya]: [Kimya] zayıf bir asit, zayıf bir baz oluşturmak için, suyun iyonlarıyla tepkimeye sokulan kimyasal bir tepkime.

Hidroloji [Yun.: **hydor** + **logia** > Fra.: **hydrologie**]: Subilimi.

hidrosefal [Yun.: **hydra** + **kephale** > [?] > Fra.: **hydrocéphale**]: [Tıp] beyinde su toplanması.

hidrosfer [Yun.: **hydor** + **sphaire** > [?] > Fra.: **hydrosphère**]: suküre.

hidrosiyamik [Yun.: **hydor** + **kyansos** + **ikos** > [?] > Fra.: **hydrocyanique**]: [Kimya] hidrojenle siyanürün bileşiminden oluşan kimyasal madde.

hidroterapi [Yun.: **phobos** + **therapeuein** > [?] > Fra.: **hydrotherapie**]: [Tıp] hastalıkları su tedavisiyle iyileştirme yöntemi.

hienai [Yun.]: göndermek.

hieros [Yun.]: kutsal, manevi.

higrometre [Yun.: **hygros** + **metron** > Fra.: **hygrometre**]: nemölçer.

hijyen [Yun.: **hygies** > Fra.: **hygiene**]: ^{1.)} [Tıp] sağlıklı olmak için kurallar sistemi, ^{2.)} temizlik.

hijyenik [Yun.: **hygies** + **ikos** > Fra.: **hygienique**]: [Tıp] ^{1.)} temizlik yada

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sağlıkla ilgili, ^{2.)} sağlıkla ilgili, sağlıklı koşullar, sihihi.

hikaye [Arp.]: ^{1.)} analtı, ^{2.)} fıkra, kıssa, ^{3.)} öykü, ^{4.)} olayın arkası, geçmiş, öyküsü, **olağan dışı** ~: masal, **uzun** ~: roman.

hikmet [Arp.]: ^{1.)} bilgelik, ^{2.)} [H] bilge adam anlamına erkek adı.

hilaf [Arp.: hlf > hilâf [حِلَاف]]: ^{1.)} karşıt, ^{2.)} anlaşmazlık, terslik, zıtlık.

hilal [Arp.: hilâl]: ^{1.)} ayça, ^{2.)} [H] ayça anlamına bayan adı. [Ayça].

hilaros [Yun.]: hoş, neşeli, şen.

hile [Far.]: al, dalavere, desise, dolap, düzen, entrika, kaşkariko, kolpo, komplo, künde, numara, oyun.

hilebaz [Far.: hile + bâz]: hileci, hilekar, madrabaz.

hileci [Far. + ci]: hilebaz, hilekar, madrabaz.

hilekar [Far.: hile + kâr]: ayyar, desiseci, hilebaz, madrabaz,

himaye [Arp.: himâye]: esirgeme, kayırma, koruma, ~ **etmek**: esirgemek, kayırmak,

hin [?]: cin, kurnaz.

Hind: bak. Hint.

Hindi ¹ [Far.: Hindi]: ^{1.)} Hintli, ^{2.)} Hindistan'dan gelen yada Hindistan'a ait, ^{3.)} Hint usulü, tarzı yada kültürüen göre yapılmış.

hindi ² [Far.: hindi]: bir tür kümes hayvanı.

hindiba: [Bitkibilim: ?] karatavuk.

Hint [Hind]: ^{1.)} Hind diyarı yani Hindistan, ^{2.)} Hindistanlı, ~ **bademi**: kakao, ~ **irmiği**: бага, sagu.

hiper [Yun.: hyper¹]: ^{1.)} yüksek, ^{2.)} aşırı, çok fazla, ^{3.)} **bak. hyper.**

hiperbarik [Yun.: hyper + ? > Fra.: hyperbarique]: (oksijende Olduğu gibi) normal basınçtan daha fazlasını kullanan yada bununla ilgili.

hiperbarik oksijen [Yun.: hyper + ? + oxi + genes > Fra.: hyperbarique oxigene]: normal basınçtan daha fazlasını kullanan oksijen.

hiperbol [Yun.: hyper + ballein > Fra.: hyperbole]: ^{1.)} yukarıya atmak, ^{2.)} ciddiye alınmayan ama etki bırakmak için yapılan abartma, ^{3.)} [Geometri] hiperbol.

hiperinsülim [Yun.: hyper + > Fra.]: ?

hipermiya [Yun.: hyper + > Fra.: hyperemia]: [Tıp] kan hücumu.

hipertansiyon [Yun.: hyper + Lat.: tendere > Fra.: hypertenison]: ^{1.)} yüksek basınç, ^{2.)} [Tıp] yüksek kan basıncı.

hipnotik [Yun.: hypnos + ikos > Fra.: hypnotique]: ^{1.)} uykuya ilgili, ^{2.)} uyutan yada uyku durumuna götüren durum yada şey.

hipnoz [Yun.: hypnos + osis > Fra.: hypnose]: ^{1.)} uyku hali, ^{2.)} fizik olarak yarı uyku hali, trans.

hipnoztizma [Yun.: hypnos > Fra.: hypnotisme]: telkinle uyutma, yapay uyutma.

hipo [Yun.: hypo]: ^{1.)} alt, aşağı, daha az, ^{2.)} bak. hypo.

Hipocrates [Yun.: İ.Ö. 460-370 yılları arasında yaşamış Yunanlı bir fizik bilimadamı.

hipodermik [Yun.: hypo + derma + ikos > Fra.: hypodermique, Tıp]: ^{1.)} deri altı, ^{2.)} iğne, şiringa.

hipodrom [Yun.: hippos + dromos > Fra.: hippodrome]: ^{1.)} sirkler, oyunlar vb için düzenlenmiş bir arena, ^{2.)} at meydanı.

hipogastrik [Yun.: hippos + gaster + ikos > Fra.: hippogastrique]: karnın altı bölümlle ilgili.

Hipokrat [Yun.]: **bak. Hipocrates.**

hipotenüs [Yun.: hypo + teinein > Fra.: hypotenuse]: ^{1.)} aşağıya çekilen, aşağıya doğru gerilen, ^{2.)} [Geometri] bir dika açılı üçgende, dikâçının karşısındaki kenar.

hipotetik [Yun.: hypo + tithenai + ikos > Fra.: hypotetique]: farazi, sanal, tahmini, varsayımsal.

hipotez [Yun.: hypo + tithenai > hypothesis]: ^{1.)} belirsiz, konmamış, ^{2.)} belli grçekleri açıklamak için kullanılan kanıtlanmamış teori.

hipopotamus [Yun.: hippo + potamus > Fra.: hippopotamus]: ^{1.)} nehir atı, ^{2.)} su aygırı.

hippos [Yun.]: at, aygır.

hipso [Yun.: hypso]: yükselti.

Hiristiyan [Rum.: Hristo > ?]: İsa'ya inanlar, İsevi, Nasrani, **cemaatten kovma**: aforoz, ~ **Yortusu**: noel,

Hiristiyanlık [Rum.: Hristo > ? + lık]: ~**ta Makamlar**: Keşiş, Rahip, Rahibe, Papaz, Patrik, Papa, ~**ta İbadet Yerleri**: Şapel, Kilise, Katedral, Patrikhane,

his [Arp.]: duygu.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

hisar ¹ [Arp.]: germeni küçük kale,
hendekle çevrili ~: palanka.

Hisar ² [Arp.]: İstanbul'da Avrupa Yakası'nda Boğaz kıyısında Rumeli Feneri çevresi.

Hisareyn [Arp.: iki hisar]: ¹) iki hisar,
²) İzmit'te İzmit Körfezi'nin güneyinde, Gölçük'e bağlı bir belde.

hisse [Arp.]: pay, üleş.

hissedar [Arp.: hisse + Far.: dār]: [Ticaret] aksiyoner.

hissî [Arp.: hissî]: duygusal, romantik.

histamin [histidine > Fra.: histamine]: [Biyokimya] Beynin çeşitli bölümlerinde belli bir işlev yapan, bundan başka tüm dokularda bulunan sinir iletici bir madde.?

histamin [Yun.: histos + Lat.: amonia > Fra.: histamine]: [Tıp] allerjik reaksiyonlarda dokuların saldığı amino türevi. ?

histanai [Yun.]: ¹) belirlemek, damgalamak, göstermek, işaretlemek, meydana çıkartmak, ²) dönüştürmek, koymak, sokmak.

histerektomi [Yun.: hystera + ek + temnein > Fra.: hysterectomie]: [Cerrahi] dölyatağı, rahim yada uterusun ameliyatla alınması.

histeri [Yun.: hystera > Fra.: hystera, hysterie]: ¹) [Tıp] dölyatağı, rahim, uterus, ²) ilk zamanlar bu rahatsızlığın dölyatağından kaynaklandığına inanılmış, ³) [Ruhbilim] heyecanlanma, endişelenme gibi belirtileri olan psikiyatrik bir rahatsızlık, ⁴) histeri, peri hastalığı.

histidin [histidine]: [Biyokimya] besinlerde doğal olarak bulunan bir besin, amino asit.

Histoloji [Yun.: histos + logia > [?] > Fra.: histologie]: ¹) Biyoloji'nin doku yapısını inceleyen bir bilim dalı, ²) Dokubilimi.

histor [Yun.: ?]: ¹) öğrenilmiş olanlar, ²) geçmişe ait bilinenler, öğrenilenler, ³) geçmiş, ⁴) insanların, ülkelerin geçmişinde ne olup bittiğinin öyküsü

histos [Yun.: ?]: ¹) ince tül kumaş, kumaş, dokunmuş şey, ²) doku, nesîç.

histrîo [Lat.]: aktör, oyuncu.

hit [İng.]: listebaşı.

hitabe [Arp.: htb > hitâbe]: ¹) güzel konuşma, ²) nutuk, söylev.

hitabet [Arp.: htb > hitâbet]: ¹) güzel konuşma, ²) belagat, söz söyleme sanatı.

hitam [Arp.: htm]: ¹) bitme, sona erme, tamamlama, tamamlanma, ²) bitirme, bitiş, final, netice, nihayet, skor, son, sonuç.

Hitit [?]: Eti.

hiyerarşi [Yun.: hieros + archos > [?] > Fra.: hierarchie]: ¹) kutsal yönetici, ²) üst düzeyli din adamlarının yönettiği kilise, ³) böyle bir sistemde enüst yetkililer, ⁴) aşama sırası.

hiyeroglif [Yun.: hiero + glyphein > [?] > Fra.: hieroglyphe]: ¹) kutsal taşyazıları, ²) eski Mısırlılar ve diğerlerinin kullandığı sistemdekine benzer kelime, ses vb tanımlayan resim yada sembollar sistemi.

hiza [Arp.]: bir çizgide bulunma.

hizip ² [Arp.: ?]: klik.

hizmet [Arp.: ?]: ¹) boyunduruk, kulluk ²) servis.

hizmetçi [Arp. + çi]: ahretlik, beslek,

hizmetkar [Arp.: hizmet + Far.: kâr > Far.: hizmetkâr]: erkek işçi, hizmetli, uşak.

hobi [İng.: hobby]: düşkü.

hoca [Far.: hace > hoca [حآه]]: belleten, <ğretmen, okutman.

hodar [Far.]: berhudar ?

hodbehod [Far.: hód be hód]: kendiliğinden, otomatik.

hodos [Yun.: ?]: cihat, istikamet, tarık, yol, yön, yönelme.

hokka [Far.]: ¹) küçük toprak kap, ²) mürekkep labı.

hokkabaz [Far.: hokka + bâz > hokkabâz]: ¹) çömlekçi, çmlek yapan, ²) büyücü, ilizyonist, sihirbaz.

hol [İng.: hall]: sofa, salon.

holkos [Yun.: ?]: çekilen gemi.

Holmiyum [Lat.: > Fra.: holmium: Ho]: ?

hologram [Yun.: holos + gramme > [?] > Fra.: hologramme]: ¹) biri etkilenmiş diğeri doğal olan iki lazer ışınının çarpıştırılmasıyla elde edilen üç boyutlu resim, ²) bir malın özgünlük bilgilerini içeren özel etiket.

Holokaust [Yun.: holos + kaustos > [?] > Fra.: holocauste]: ¹) herşeyn yangında yanması, ²) insanları tümünden ateşte yamka, ³) Nazi Almanyası'nın Yahudi katliamı.

holos [Yun.: ?]: ¹) bütün, parçalanmamış, tam, tüm, ²) hepsi, bütünü, tümü.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

holy [İng.]: aksakal, aya, aziz, eren, ermiş, evliya, saint.

holyogram [Yun.: **holio** + **gramme** > [?] > Fra.: **holiegramme**]: 1.) güneş ışınlarını ölçen aygıt, 2.) bir ürünün özgünlüğünü gösteren, içine özel bilgiler emdirilmiş pul benzeri bir etiket.

Homer [Yun.: ?]: İ.Ö. yaklaşık 6. yy'da yaşamış bir Grek epik şairi.

homilos [Yun.: ?]: meclis.

homo¹ [Lat.]: adam, erkek.

homo² [Yun.: **homos**: ?]: Fransızca'da **homo**; aynı, benzer, eşit anlamına gelen bir önek.

homo³ [Lat.]: [Argo] homoseksüel.

homofil [Yun.: **homos** + **phile** > [?] > Fra.: **homophile**]: 1.) erkek sever, 2.) homoseksüel.

homofon [Yun.: **homos** + **phone** > [?] > Fra.: **homophone**]: eşsesli.

homogami [Yun.: **homos** + **gamos** > [?] > Fra.: **homogamie**]: 1.) benzer eş, 2.) [Bitkibilim] erkek ve dişi organların aynı zamanda olgunlaşması, 3.) [Biyoloji] benzer cinseyette olanların eşleşmesi.

homojen [Yun.: **homos** + **genes** > [?] > Fra.: **homogene**]: 1.) aynı cins, 2.) cinstaş, mütecanis, türdeş, 3.) bir toplumun çoğunlukla, aynı dil, din ve ırkan oluşması.

homojeni [Yun.: **homos** + **genes** + **ines** > [?] > Fra.: **homogenie**]: [Yaşambilim] 1.) benzer gen, 2.) aynı soydan gelme sonucu oluşan yapı benzerliği.

homos [Yun.: ?]: aynı, benzer, eş.

Homosapiens [Lat.: **homo** [?] + **sapiens**]: 1.) bilen insan, 2.) insan, insanoğlu.

homoseksüel [Yun.: **homos** [?] + Lat.: **sexus** > Fra.: **homosexuelle**]: 1.) eş cinsten olan, 2.) cinsel yönden erkekleri tercih eden, 3.) cinsel sapık.

hona [Halkdili]: öküç.

honor [Lat.]: 1.) itibar, nam, saygıdeğerlik, şöhret, şan, 2.) ayrıcalık, iffet, namus, yüzakı.

honorarium [Lat.]: 1.) ücret, 2.) bedeli belirlenmemiş bir ücret ödeme.

hor [?]:

hor görme [?]: ?

hora¹ [Rum.: **choro** > **horo** > **horos** [?] > Tür.: **hora**]: 1.) birlikte şarkı söyleme, dans, oyun, 2.) bir halk oyunu, 2.) gürültülü parti.

hora² [Yun.: **hōra**: ?]: saat.

hora³ [Lat.]: saat.

horhor: gür akan su.

horisein [Yun.: ?]: bağlamak, hudutlarını belirlemek, sınırını çizmek.

horizein [Yun.: ?]: bağlamak.

horkos [Yun.: ?]: ant, kase, yemin.

horlama: ?

horlamak: ?

horme [Yun.: **hormē**: ?]: 1.) ani his, dürtü, itici kuvvet, saik, sevk, tahrik, tesir, 2.) ani his, dürtü, saik.

hormon [Yun.: **hormē** [?] > Fra.: **hormone**]: 1.) dürtü, itici iç güç, 2.) bedenin bazı organlarının üretip başka yerlere aktardığı ve oraların bundan etkilendiği bir salgı.

Horoloji [Yun.: **hōra** + **logia** > [?] > Fra.: **horologie**]: 1.) zamanı ölçme bilimi, 2.) Zamanbilim.

horoma [Yun.: ?]: 1.) bakma, bakış, görüş, nazar, 2.) görünüm, manzara.

horos [Yun.: **horo choro** > **horos** > [?]]: 1.) etrafı çevrili avlu, 2.) dans etme alanı, oyun alanı, 3.) birlikte şarkı söyleme, koro.

horos [Yun.: ?]: hudut, sınır, ülke sınırı.

horoskop [Yun.: **hōra** + **skopos** [?] > Fra.: **horoscope**]: 1.) zaman gözcüsü, 2.) yıldızlarının durumlarının gösterdiği bir çizelge, yıldızların konumuna göre astrologlar yıldız falına bakarlar 3.) zayıç.

horoz [?]: 1.) bir erkek kümes hayvanı, ~da **deri uzantısı**: ibik, 2.) kapı zembereği mandalı, 3.) tabanca tetiği mandalı.

horrere [Lat.]: 1.) tiremek, tüyleri diken diken olmak, 2.) aşırı korkmak, dehşete düşmek.

hortari [Lat.]: acele atmak, çabuk davranmak.

hortus [Lat.]: bahçe.

hospes [Lat.]: konuk, misafir.

hostel [Lat.: **hospes** > Fra.: 1.) konukevi, 2.) talebe yurdu, 3.) otel.

hostes [Lat.: **hospes** > Fra.: **hostess**]: 1.) evsahibesi, 2.) garson kadın, 3.) otobüs, uçak vb görev yapan bayan, 4.) [argo] konsamatris.

hostis [Lat.]: ordu.

hoş [Far.: **hōş**]: 1.) güzel, latif, rana, şirin, tatlı, 2.) çekici, güzel, 3.) eümlenceli, gülünç, komik, 4.) iyi, herneyse, olsun, tamam.

hoşaf [Far.: **hoş** + **âb** > **hoşâb** > **hoşaf**]: 1.) tatlı su, 2.) taze meyvelerden yapılan

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- şekerle kaynatılmış bir tür tatlı, ^{3.)} komposto.
- hoşgörü** [Far. + görü]: müsamaha, tolerans.
- hoşgörülü** [Far. + görülü]: liberal, toleranslı.
- hoşlanma** [Far. + lanma]: haz, keyif, zevk,
- hoşlanmak** [Far. + lanmak]: hazetme,
- hoyrat** [Rum.: choriates & horiátes > [Χωριότης]]: ^{1.)} bilgisiz, hırt, kaba, köylü, ^{2.)} arsız, hiddetli, horyat, terbiyesiz.
- hörgüç** [?]: kambur.
- Hristiyan** [Yun.: krísthos > Hristo > B. D.: Christian]: ^{1.)} Hz. İsa'ya inananlar, ^{2.)} bak. Hristiyan.
- Hristo** [Yun.: krísthos > hristo [?]]: ^{1.)} Hz. İsa, ^{2.)} İsa.
- hububat** [?]: tahıl.
- hudud** [Arp.: hdd]: bak. hudut.
- hudut** [Arp.: hdd > hudud]: ^{1.)} çizgi çekme, sınırlama, ^{2.)} had, limit, uç, ^{3.)} serhat, sınır, ülke sınırı.
- hukuk** [Arp.: ? > hukúk]: adalet, hak, **hukuku esasiye** [Arp.: hukúk-i esâsiye]: temel hukuk.
- humanus** [Lat.]: ^{1.)} insan, ^{2.)} ademoğlu, insanoğlu.
- humilis** [Lat.]: ^{1.)} alçak, düşük, ^{2.)} alçak gönüllü, mütevazî.
- humma** [Arp.: ? >]: tifo, **kara ~:** tifo.
- humor** [Lat.]: akar, mayi, sıvı.
- humus** [Lat.]: ^{1.)} kara toprak, toprak, ^{2.)} [Tarım] bitki ve hayvan artıklarının çürümesinden oluşan organik toprak.
- humus** [Lat.]: ekilen toprak, kara, toprak, yer.
- Hun** ¹ [Hun-yü]: ^{1.)} bir Türk boy adı, ^{2.)} Hun soylu, Hun kökenli.
- hun** ¹ [Far.]: ^{1.)} kan, ^{2.)} kan dökme, adam öldürme, cinayet, ^{3.)} kandavası.
- hunhar** [Far.: hun + har > hunhar]: ^{1.)} kan içen, ^{2.)} a.) kaniçici, kanasusamış, kan döken, b.) acımasız, cani, katil.
- hunharca** [Far.: hun + har > hunhar + ca]: z., acımasızca, gözünü kirpmadan.
- Hunlar:** ^{1.)} 4. ve 5. yy'da Avrupa'ya dek akınlar düzenleyen savaşsever bir Türk ulusu, ^{2.)} bugünkü **Macaristan**'ın İngilizce adı Hun'dan gelir [Hungary].
- hurafe** [Arp.: ? > huráfe]: batıl inanç, kör inanç.
- hurda** [Arp.: ? > ?]: iskarta mal.
- hurdahaş** [Far.: hurda + hâş > hurdahâş]: ^{1.)} ? ^{2.)} paramparça.
- huri** [Arp.: ? > hûri]: [İslam] Cennette var oldğünuna inanılan kız.
- huriye** [Arp.: ? > hûriye]: ^{1.)} siyah gözlü güzel kız, ^{2.)} [H] siyah gözlü güzel kız anlamına bir bayan adı.
- hurma** [Arp.: ? >]: Arap ülkelerinde yetişen, meyvesi şekerli bir meyve.
- hurufat** [Arp.: ? > harf'in çoğulu]: ^{1.)} harfler, ^{2.)} [Basın, Bilgiayar] font, harf takımı, letraset.
- husus** [Arp.: husûs [اصوص]]: bahis, konu, mevzu, nokta, tema,
- hususiyet** [Arp.: ? >]: ahlak, davranış, huy, karakter, nitelik, özellik, tabiat, vasıf, yaratılış.
- Husky** [İng.]: Eskimo köpeği.
- husumet** [Arp.: ? >]: adavet, artniyet, buğz, düşmanlık, garez, hasımlık, kin, kötüniyet, nefret.
- huşu** [Arp.: ? >]: ^{1.)} ? ^{2.)} Allah'a boyun eğme.
- hutica** [Lat.]: göğüs, sadr, sine.
- huy** [?]: ahlak, davranış, hususiyet, mizaç, nitelik, karakter, özellik, tabiat, vasıf, yaratılış.
- huylu** [?]:?
- huysuz:** aksi, çirkin, hırçın, kaknem.
- huzur** [Arp.: huzûr [روض]]: dirlik, erinç.
- hücre** [?]:
- hücum** [Arp.: hücum [هجوم]]: atak, hamle.
- hüda** [Far.: hüdâ]: ^{1.)} başkan, bey, kaan, kaptan, kayser, kral, reis, ^{2.)} [H] Allah, Rab, Tanrı.
- Hüdaverdi** [Far.: hüdâ + Tür.: verdi > Tür.: hüdaverdi]: *ö.i.*, erkek adı. Allahverdi, Tanrıverdi.
- hüküm** [Arp.: ? >]: karar.
- hükümdar** [Far.: hüküm + dâr]: bey, emir, hakan, kral, padişah, reis, sultan, şah, şeyh, ~ **makamı:** taht,
- hükümet** [Arp.]: iktidar, yönetim.
- hükümler** [Arp. + ler]: ahkam, kararlar,
- hülâsa** [Arp.: hulâsâ]: ^{1.)} fezleke, özet, ^{2.)} kısaca, özetle.
- hülya** [?]: ^{1.)} düş, imaj, imge, hayal, rüya, ^{2.)} [H] bu anlamda bir bayan adı. [Rüya].
- hümanizm** [Lat.: humanus > Fra.: humanisme]: ^{1.)} insanlığın yararları ve ülküleri üzerine oturdulmuş bir düşünce sistemi, ^{2.)} [H] Ortaçağ'daki Grek ve Latin klasiklerini

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

incelemeden kaynaklanan entelektüel hareket.
hümeýra [?]: 1.) 2.) [H] bir bayan adı.
hüner [Arp.]: 1.) kabiliyet, maharet, yetenek, yeti, 2.) [H] bu anlamda bir bayan adı.
hünnap [?]: [Bitkibilim: *Zizyphus jujube*] bahar aylarında açan, hoş kokulu, sarı renkli çiçekli dikenli bir ağaç. Çigde ya da Ünnap diye de tanınır.
hür [Arp.]: özgür,
hürmet [Arp.: [تحریم]]: i., saygı.
hürriyet [Arp.]: özgürlük.
hüseyin [Arp.]: 1.) ? 2.) [H] bir erkek adı.
hüviyet [Arp.]: 1.) kimlik, 2.) [Mecazi] etiket.
hyaina [Yun.]: sırtlan.
hybris [Yun.]: aşırı gururun yolaçtığı kayıtsızlık.
hydor [Yun.: *hydōr*]: su.
hydorida [Yun.: *hyōrida*]: melez.
Hydra [Yun.]: 1.) Herkül'ün öldürdüğü 9 başlı dev, 2.) [Yıldızbilim] Güney Yarım küre'de yılanı benzetilen bir takımyıldız.
hydra [Yun.]: su yılanı.
hydrargyrum [Lat.]: sıvı cıva, sulu cıva.
hydro [Yun.: *hydōr*]: Fransızca'da *hydro-*; 1.) su, 2.) hidrojen anlamına gelen bir önek.
hygros [Yun.]: ıslak, nemli, sulu, yağ.
hyle [Yun.]: ağaç, orman.
hymen [Yun.: *hymēn*]: 1.) Yunan Mitolojisi'nde evlilik tanrıçası, 2.) evlenme, evlilik, 3.) [Bedenbilim] zar, ince tabaka, 4.) [Bedenbilim] kızlık zarı.
hymnos [Arp.]: şarkı, türkü.
hyper 1 [Yun.]: aşırı, yukarı, dışında.
hyper 2 [Yun.]: Fransızca'da *hyper-*; aşırı, yukarı yada dışında, haricinde anlamına bir önek.
hypnos [Yun.]: uyku.
hypo [Yun.]: **bak. hipo.**
hypo 1 [Yun.]: -den daha az.
hypo 2 [Yun.]: Fransızca'da *hypo-*; 1.) altında, arasında, 2.) -den daha az anlamına bir önek..
hypso [Yun.]: yükselti.
hystera [Yun., Bedenbilim]: dölyatağı, rahim.

===== | =====

I 1 : Türk Abecesi'nde 9. harf.
I 2 [İtl.: i]: İtalyan Abecesi'nin 9. harfi, [I, i].

I 3 [Rus.]: Rus Abecesi'nin 9. harfi, [И, и].
I 4 [Rus.]: Rus Abecesi'nin 10. harfi, [Й, й].
Ia [Lat.]: Latince'de bölge, mahal, memleket, ülke, vatan, yer, -ye, -ya anlamına gelen bir sonek.
ID 4 [İng.: (Id)entification]: kimlik, nüfus.
Iğdır [?]: [76], Türkiye'de bir kent.
Iğıl: yavaş akan su.
ih: deve çökertme sesi.
ihlamur [?]: [Bitkibilim: *Tilia europeas*]: 1.) yaprak ve çiçekleri kurutulmuş, çay gibi içilen baharlı ağaç, 2.) bu ağacın çiçek ve yaprakları, 3.) bundan yapılmış sıcak içecek.
ilgama: atı dört nala sürme.
Ilgaz [?]: bir dağ adı.
ilica: akarca, çermik, kaplıca, termal.
iliman [Coğrafya]: mutedil.
ilimli: itidalli, mutedil.
Illuminati [Lat.: *in + luminare*]: 1.) aydınlatıcı, ışık saçan, ışık verici, 2.) Hristiyanlığın ilk evrelerinde putataparların sürdürdükleri inanç sistemi, 3.) bu biçimde kurulmuş bir gizli örgüt.
ILO [İng.]: (I)nternational (L)abour (O)rganisation: Uluslar arası Çalışma Örgütü (UÇÖ).
iltar: köpeğin boğazındaki demir.
inak [Felsefe]: doğma.
Indikos [Yun.]: Hintli.
Intelligence Quotient [Lat.: *inter + legere + >* İng.: IQ]: **bak. IQ.**
IQ: bir kişinin zeka düzeyini gösteren bir sayı.
ır [Halkdili]: şarkı, türkü.
ira: karakter, kişilik, seciye, şahsiyet.
irak 1 : uzak.
Irak 2 [Arp.]: Orta Doğu'da bir Arap devleti.
iraklaşma: uzaklaşma.
iraklaşmak: uzaklaşmak.
iramak: uzaklaştırmak.
irazbar [Müzik]: bir Türk Müziği makamı.
irgalama: sallama, sarsma.
irgalamak: 1.) ilgilendirmek, 2.) sallamak, sarsmak.
irgat 1 [Yun.: *ergates*]: 1.) gündüz işçisi, işçi, tarım işçisi, 2.) amele, emekçi, işçi, proleter.
irgat 2 [Yun.: *ergates*]: [Denizcilik] irgat kolu, ~ **kolu** [Yun. + *kolu*]: [Denizcilik]

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yelkenli gemilerde kullanılan makaralı ip.
irk []: sop, soy, sülale.
irklar [Arp. + lar]: arak.
irmek: ^{1.)} nehir, ^{2.)} [H] bir bayan adı.
[Nehir].
irz [?]: iffet, namus.
is: iye, malik, sahip.
ısı: hararet, sıcaklık.
ısıcak: hamam, ısıdam, yunak.
ısıdam: hamam, ısıcak, yunak.,
ısıölçer: kalorimetre.
ısın: kalori.
ısırgan [Bitkibilim:]: yaprak altları asit damlacıklı bir bitki.
ısıtıcı: şofben.
ısıtma: ~ **gereci**: soba.
İsis [Eski Mis.]: Eski Mısır bereket tanrıçası.
ıska [Halkdili]: boşa çıkarma.
iskalama: hedefi şaşırma.
iskalamak: hedefi şaşırma.
iskarta [?]: değerini yitirmiş mal, hurda, ~ **mal**: marda.
islahat [Arp.]: reform, yenileştirme.
ıslak [?]: sulanmış, yaş, yaşlanmış.
ısmarlama: sipariş.
ısmarlamak: sipariş etmek.
ısparmaça [İt. ?]: [Denizcilik] zincirin dolaşması.
Isparta [?]: [32], Türkiye'de bir kent.
ıspat [?]: tanıt.
ıssız: tenha.
ıstaka [İt. stecca]: ^{1.)} bilardo sopası, ^{2.)} isteka.
ıstakoz [Rum. astakos: ?]: [Balıkçılık: *Homarus vulgaris*]:
ıstırap [?]: keder, sıkıntı.
Istranca [Arp. ?]:
ışık: ^{1.)} aydınlık, nur, ziya, ^{2.)} [H] aydınlık anlamında bir bayan adı, [Nur], ~ **veren gereç**: lamba, **az** ~ **alan**: loş, **ışığın gözdeki duyumu**: renk.
ışılılı: parıltılı, yalabık.
ışım: **ışımalar**: beta.
ışın: ^{1.)} [Fizik] şua, ^{2.)} [I] bir bayan adı.
Işınbilim. Aktinoloji.
ışk [Arp. aşk]: ?
ıtır [?]: ^{1.)} güzel kokulu bir bitki, ^{2.)} güzel kokan anlamına bir bayan adı.
ıtır [Bitkibilim: *Pelargonium*]: ^{1.)} sardunya çiçeği, ^{2.)} bir bayan adı.
ızgara [?]: gril, mangal.
===== **İ** =====
İ ¹ : Türk Abecesi'nde 10. harf.

İ ² [Arp. i]: Arapça bir sonek. ^{1.)} bir yere ait, bir yer yada kültüre, usule göre [Çinî: Çin'e ait, **Hindî**: Hindistan'dan gelen], ^{2.)} lı, li sonekleri yada bir yere ait, oralı [**Farabî**: Farablı], ^{3.)} bir kültür, sosyoloji yada diline göre [**Arabî**: Arapça],
i.e. [Lat.: id est]: ^{1.)} o dur, ^{2.)} demekki, yani.
İ.Ö. [Arp. + Tür.]: İsa'dan Önce, Milat'tan Önce (M.Ö.).
iade [Arp. ?]: geri çevirme, ret.
iale [Lat.: ialis]: Fransızca'da **iale-**; ^{1.)} –nın, gibi, benzer, -e uygun, ^{2.)} nın işi, -nın sonucu anlamına gelen bir sonek.
iambos [Yun.: ?]:
iane [Arp. ? > ?]: yardım.
iare [Arp.]: ödünç verme.
iaspis [Yun.: ?]: renkli kuvarzın opak bir çeşidi.
iatreia [Yun.: ?]: otama, tedavi, şifa.
iatrie [Yun.: iatreia [?] > Fra.: iatrie]: Fransızca'da **iatrie**; tıbbi tedavi anlamına gelen [Psychiatrie: Psikiyatri] bir sonek.
iatrique [Yun.: iatros + ikos > [?] > Fr.: iatrique]: Fransızca'da **iatrique**; hastalık tedavisi anlamına gelen [pediatrique: çocuk hastalıkları tedavisi] bir sonek.
iatros [Yun.: ?]: doktor, fizisyen, hekim.
ib [Lat.: ibidem]: önce sözedilen yerde, aynı kitapta.
ibadet [Arp. ? > ibâdet]: [İslam] namaz, salat, tapınma, **zorunlu** ~: farz, ~ **etmek**: tapınmak.
ibare: deyiş, ifade, tabir.
ibata [Arp. ?]: barındırma.
ibibik: [Hayvanbilim] çavuşkuşu.
ibid [Lat.: ibidem]: önce sözedilen yerde, aynı kitapta.
ibidem [Lat.]: önce sözedilen yerde, aynı kitapta.
ibik [?]: horozda deri uzantısı.
ibis [?]: Mısır turnası.
ibiş [?]: alık, palyaço, şapşal.
iblis [Arp. ?]: ifrit, şeytan.
İbo: İbrahim'in kısaltması.
ibra [Arp. ? ibrâ]: aklama, temize çıkarma.
İbrahim [İbr.: abrâhâm > Arp.: ibrahim]: ^{1.)} herkesin (ulusların) atası, babası, ^{2.)} Hz. İbrahim, ^{3.)} bir Yahudi, Hristiyan ve Müslüman erkek adı, [**Abraham**, **Avraham**, **Avrohom**, **Avrohum**].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ibre [Far.]: 1.) iğne, 2.) çam yaprağı, iğne.

ibrik [?]: *i.*, kulplu emzikli kap.

ibrişim [?]: *i.*, kalın bükülmüş ipek iplik.

ibtidar [Arp.: ? > ibtidār]: 1.) ? 2.) ?

icab [Arp.: ? icāb]: **bak. icap.**

icap [Arp.: ? icāb]: 1.) ? 2.) gerekme, lüzumlu olma.

icat [Arp.: ? > icāt]: *i.*, 1.) buluş, 2.) bulma, keşif, ~ **etme**: bulma, ~ **etmek**: bulmak.

icazet [Arp.: ? > icāzet]: izin, lisans, mücade, permi, ruhsat.

ichthys [Yun.: ?]: balık.

icognita [Lat.]: bilinmeyen.

icra ² [Arp.: ? > icrā]: 1.) tatbik etme, uygulama, 2.) [Müzik] notaları sese dönüştürme, 3.) [Tiyatro] sahneleme, sahneye koyma.

ICS [Yun.: -ikos [ikós] > Fra.: **ique** & İng.: **ics**]: İngilizce'de **ics**; & Fransızca'da **ique**; **sanat**, **bilgi**, **bilim**, **çalışma** anlamına gelen [Physics: Fizik] bir sonek.

iç: dahil.

içbükey: *b.i.*, 1.) içe dönük, 2.) konkav, obruk.

içecek: **ekşi** ~: kefir, ~ **türleri**: Ayran, Gazoz, Kola, Soda, Şıra,

İçel [?]: kentin adı: **İskenderun**'dur [33], Türkiye'de bir kent.

içerik: kapsam, muhteva.

içim: fırt, yudum.

içindekiler: *ç.i.*, fihrist, katalog, muhteviyat.

içki ¹: alkollü içecek, **yemek öncesi**

içilen ~: apaartif, ~ **bardağı**: kadeh,

~ **dağıtan kişi**: saki, ~ **türleri**: Bira,

Cin, Cin-Fiz, Kokteyl, Likör, Martini, Mastika,

Pastis, Rakı, Rom, Şampanya, Şarap, Uzo,

Viski, Votka, Votka-Soda, ~**ye düşkün**:

ayyaş, **s ert bir** ~: rom, **karışık** ~:

kokteyl, **susuz** ~: sek, ~ **mahzeni**:

kav.

içki ²: şarap.

içlenme: kahrolma.

içlenmek: kahrolmak.

içli: acıklı, dokunaklı, içli.

içten: candan, samimi.

içtenlikle: halisane.

İçtiyoloji [Yun.: **ichtys** + **logia** > Fra.:

ichthyologie]: 1.) Hayvanbilimin

balıklarla ilgilenen dalı, 2.) Balıkbilim.

id ¹ [Lat.]: [Dilbilgisi] üçüncü tekil şahıs, o, nötür kişi. Cansız varlıklar için.

id ² [Lat.]: [Ruhbilim] alt benlik, ilkel benlik.

id ³ [Lat.: **idem**]: aynı.

id est [Lat.]: 1.) o dur, 2.) demekki, yani.

idadi [Arp.: **idādī**]: lise.

idam [?]: asarak ölüm cezası.

idame [Arp.]: sürdürme.

idare ¹ [Arp.: **idāre**]: ekonomi, iktisat, tutum.

idare ² [Arp.: **idāre**: 1.) abrama, yönetim, 2.) disiplin, idare, sıkıdüzen, yönetim, zapturapt.

idare ³ Arp.: **idāre**]: bir tür lamba.

idare etmek: doğrultmak, dümen kullanmak, seyretmek, yönetmek, sevk ve idare etmek, yön vermek.

idareci [Arp. + **ci**]: yönetici,

idarei örfiye [Arp.: **idāre-yi örfiye**]: 1.) örfi idare, 2.) sıkıyönetim.

idareli [Arp. + **li**]: tutumlu.

idari [Arp.: **idārī**]: yönetsel.

iddia ¹ [Arp.]: dava, sav.

iddia ² [Arp.]: bahis. Yarış benzeri oyunlarda parayla oynama.

ide [Rum.: **idea** [?] > Tür.]: düşünce, fikir.

idea [Yun.: **idea** [?] > Fra.: **idea**]: 1.) düşünce, fikir, 2.) [Felsefe] ülkü, 3.) bir düşünce yada inanç, 4.) anlam yada önem.

idea ¹ [Yun.]: bir şeyin görüntüsü.

ideal [Yun.: **idea** > Fra.: **ideal**]: 1.) kusursuz sonuç, mükemmel netice, 2.) ulaşılmak istenen amaç, ülkü, 3.) kusursuz, mükemmel, ülküsel, üstün.

idealist [Yun.: **idea** > Fra.: **idealiste**]: mefküreci, ülkücü.

idefisk [Fra.: **idée fixe**]: [Ruhbilim] sabit fikir, saplantı.

idem ¹ [Lat.]: aynı.

idem ² [Lat.]: aynı eser yada aynı yazar.

idem quod [Lat.]: aynı, benzeri, tıpkısı.

ideogram [Yun.: **idios** + **gramme** > Fra.: **ideogramme**]: yazıda kelimelerin harfleri gösterilmeden dolaysızca düşünceyi açıklayan göstermeler.

ideoloji [Yun.: **idea** + **logia** > Fra.: **ideologie**]: düşünce yapısı.

idil ¹: [Şiir] 1.) kısa aşk şiiri, 2.) [İ] bir bayan adı.

idios [Yun.]: kendisi.

idiot [Yun.: **idiotēs**]: unutkan kişi, unutkan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

idiom [Lat.]: ?

idman [Arp.]: antrenman, eksersiz, termin.

idmanlı [Arp. + ılı]: antrenmanlı, eksersizli, temrinli.

idmansız [Arp. + sız]: ham.

idol [Yun.: eidelōn]: 1.) fetiş, mabud, put, sanem, 2.) çok sevilen, tapılan kişi, 3.) yanlış düşünce, fikir.

idrak [Arp.: idrāk]: anlama, kavrama, ~ **etmek**: anlamak, kavramak.

idrar: çiş, sidik, ~**daki madde**: üre, ~ **torbası** [Tıp]: mesane.

idris [Arp.]: 1.) ? 2.) İdris Peygamber, 3.) [İ] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

idus [Lat.]:

idyom [Yun.: ? [?]> Fra.: idiom]: 1.) deyim, üslup, tabir, 2.) lehçe, şive.

ienai [Yun.]: gitmek.

ier [Lat.: arius.]: Fransızca'da ier; belli bir şeyle uğraşan anlamına bir sonek.

ifa [Arp.: ifâ]: ödeme, verme.

ifade [Arp.: ifâde]: 1.) konuşma tarzı, telaffuz, 2.) açıklama, beyan, 3.) ibare, tabir, 4.) [Hukuk] resmi beyan, açıklama, 5.) [Mecazi] hesap verme, **anlaşılması güç** ~: ağdalı,

iffet [Arp.]: 1.) irz, namus, 2.) [İ] bu anlamda bir bayan adı.

iffetli [Arp. + li]: namuslu.

iffetsiz [Arp. + siz]: namussuz.

iflah [Arp.]: iyileşme, onma.

iflas [Arp.]: batkı, borçlarını ödeyememe durumu, ~ **anlaşması**: konkordota.

ifrat [Arp.: ifrât]: aşırıya kaçma.

ifraz [Arp.: ifrâz]: 1.) arsayı bölme, 2.) salgı, sekresyon.

ifrazat [Arp.: ifrâzat]: beden salgısı.

ifrit [Arp.]: 1.) kötü yaratık, 2.) iblis, şeytan.

ifşaat [Arp.]: açıklama, gizli şeyi açıklama, izahat.

iftar [Arp.]: oruç açma vakti.

iftihar [Arp.: iftihâr [إفخار]]: kıvanç, mut, övünç.

iftira [Arp.]: suç yükleme.

ignis [Lat.]: ateş, yangın.

iğ: 1.) eğirmen, kirmen, 2.) araba okunun tekeri.

iğdiş [?]: burulmuş hayvan.

iğne¹: ibre, pin, **süs ~si**: broş,

kıskaç ~: pens, ~ **türleri**: Ayakkabıcı iğnesi, Dikiş iğnesi, Çengelli iğne, Çuval iğnesi, Makine iğnesi, Nakış iğnesi, Toplu iğne, Yorgan iğnesi, Semerci iğnesi,

iğne²: klips, küpe.

iğne³ [Tıp]: enjektör, şırınga.

ihale [Arp.]: bir işi açık arttırma ile birisine verme.

ihamet [Arp.: ihânet]: aldatma, hainlik, ~ **etmek**: aldatmak,

ihata [Arp.: ihâta]: abluka, kuşatma, muhasara,

ihbar [Arp.: hbr > ihbâr]: 1.) ? 2.) bilgi verme, bilgilendirme, 3.) eleverme, jurnal.

ihlal [Arp.: ihlâl]: zarar verme.

ihlas [Arp.]: yürekte bağlılık.

ihmal [Arp.: ihmâ]: savsaklama.

ihrac [Arp.]: bak. **ihraç**.

ihracat [Arp.: ihracât]: [Ticaret] yurt dışına her tür mal gönderme işi, export.

ihraç [Arp.: ihrâc]: yurtdışına gönderilen her tür mal.

ihşan [Arp.: ihşân]: 1.) iyilik, inayet, kayra, lütuf, 2.) [İ] bir erkek adı.

İhsaniye [Arp.: ihşâniye]: 1.) devletin verdiği, bağışladığı toprak, 2.) İzmit'in güneyinde yer alan bir belde.

ihzar [Arp.: ihtâr]: ikaz, tembih, uyarma, uyarı.

ihtida [Arp.: ?]: 1.) ? 2.) din değiştirme, dönme.

ihtilaf [Arp.: hlf > ihtilâf]: 1.) anlaşamama, uyuşamama, 2.) anlaşmazlık, uyuşmazlık.

ihtilal [Arp.]: devrim, inkılap.

ihtilas [Arp.]: tutku.

ihtişam [Arp.]: celal, haşmet, izzet, sitayiş, parlaklık, şaşaa.

ihtiyaç [Arp.]: gereksinim.

ihtiyar [Arp.: ihtiyâr [إحتياج]]: 1.) yaşlı, 2.) koca, kocamış, mir, pir, sin, yaşlı, ~ **heyeti**: Yaşlılar Kurulu.

ihtiyari [Arp.: ihtiyâri]: isteğe bağlı, seçmeli, opsiyonel.

ihtiyad [Arp.: ihtiyâd]: bak. **ihtiyat**.

ihtiyat [Arp.: ihtiyâd [إحتياط]]: 1.) açıkgozlülük, akıl, basiret, bude, sağduyu, sağgörü, 2.) yedek.

ihya [Arp.: ihyâ]: umut verme, yeniden canşandırma.

ika [Arp.]: ödeme, verme.

ikame [Arp.: ikâme]: yerine koyma, yerinde kullanma.

ikamet [Arp.: ikâmet]: iskan, oturma, yerleşme, ~ **etmek**: oturmak, sakin olmak, hayat sürmek, yaşam sürmek, yaşama devam etmek, yaşamayı sürdürmek, yerleşmek.

ikametgah [Arp.: ikâmet + Far.: gâh]: ev, hane, konut, mesken.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ikaz [Arp.: ikâz]: ihtar, tembih, uyarma, uyarı, ~ **etmek** [Arp.]: uyarmak.

ikbal [Arp.: ikbâl]: 1.) baht açıklığı, bahtı açık, 2.) [İ] baht açıklığı, bahtı açık anlamına bir bayan adı.

ikebena [Jap.: ?]: Japon çiçek düzenleme sanatı.

iki: iki sayısı, duo.

ikinci: ikinci sırada olan.

ikincil: tali.

ikindi [?]: öğle ile akşam arası.

ikircik: kararsızlık, tereddüt.

ikircikli: kararsız, müreterddit.

ikiyüzlü: riyakar.

ikiyüzlülük: riya.

ikiz: benzer, eş, koşa.

İkizler burcu [?]: cevza, [Gemini].

iklim [?]: abuhava, mevsim.

iklimleme [? + leme]: klima.

ikna [Arp.: iknâ]: inandırma.

ikon¹ [Rum.: eikon > Tur]: 1.) Ortodoks Kilisesi'nde dini içerikli resim, 2.) ikona, küçük resim.

ikon² [Yun.: eikon > İng.: icon]: **bak. ikon**¹.

ikona [Rum.: eikon > Tür.]: 1.) Ortodoks Kilisesi'nde dini içerikli resim, 2.) ikona, küçük resim.

ikonaklast [Yun.: eikon + klaein > Fra.: iconaklast]: 1.) resim kırma, 2.) Hristiyanlıkta kutsal kişilere ait tasvirleri kırma dönemi, 3.) saygı duyulan kurum ve düşüncelere saldıran kişi.

ikos [Yun.: ἰκός]: **bak. ics & ique**.

ikram [Arp.: ikrâm]: 1.) sunulan şey, 2.) [İ] bir erkek adı.

ikramiye [Arp.: ikrâmiye]: 1.) ? 2.) piyangodan akzanan para.

iksir [Arp.: al iksir > Lat.: > Fra.: ixir]: ölümsüzlük verdiği düşünülen sıvı,, su.

iktibas [Arp.: iktibâs]: aktarma, alma, alıntı.

iktidar [Arp.: iktidâr]: 1.) erk, kudret, 2.) hükümet, yönetim.

iktisab: **bak. iktisap**.

iktisap [Arp.: iktisâb]: edinim, kazanım.

iktisat [Arp.]: ekonomi, idare, tutum.

il¹ : abad, abat, bolu, kent, medine, polis, site, şehir, vilayet, **bağımsız büyük** ~: vilayet.

il² [Lat.: in > B.D.: in > il]: Fransızca'da in-, (I) harfiyle başlayan kelimelerden önce kullanılan ve olumsuzluk anlamı yükleyen bir önek.

ilaç [Far.]: [Eczacılık] daru, deva, çare, em, om, ~ **yapılan maddeler**: ecza, farmakotik, **toparлак** ~: hap, **yassı** ~: kpmprime.

İlah [Arp.: ilâh]: [Din] Allah, Ber, Rab, Tanrı, Yaratan.

ilahe [Arp.: ilâhe]: tanrıça,

İlahiyat [Arp.: ilahiyât]: Din Bilimi, Teoloji.

ilam [Arp.: i'lâm]: [Hukuk] bildirim.

ilan [Arp.: ilân]: duyuru, açıkça bildirme, ~ **edilmiş**: açıklanmış, deklare.

ilan etmek: açıklamak, beyan etmek, bildirmek, haber vermek.

ilanihaye [Arp.: ilâ nihaye]: sonsuza dek.

ilarya [İtl.]: küçük gümüş balığı.

ilave [Arp.: ilâve]: 1.) ekleme, katma, 2.) ek, katkı, zeyil, zeyilname.

ilbey [il + bey]: ilhan, imparator.

ilçe [ÖzTür.]: 1.) ilden sonra gelen, ilden küçük, ilde benzeyen, 2.) kaymakamlık, kaza.

ileitis [Lat.]: [Tıp] kıvrım bağırsak iltihabı.

ilelebed [Arp.: ilel ebed]: sonsuza dek, sürgit.

ilenme: ah, beddua, lanet.

ilerigelenler: büyükler, ekabir.

ileti: mesaj.

iletişim: haberleşme, muhberat.

iletki: [Geometri] minkale.

iletme: nakletme.

ileum [Lat.]: [Bedenbilim] 1.) ince bağırsağın alt bölümü, 2.) kıvrım bağırsak.

ilga [Arp.]: bozma, fek, fesh, iptal, kaldırma, lağvetme.

ilgi: 1.) alaka, alışveriş, münasebet, temas, 2.) dikkat, özen, 3.) [Dilbilgisi] bağlaç, ~ **eki**: ki.

ilgilendirme: alakadar, ilgilendirme, müdahale.

ilgili: alakadar, alakalı, müteallik.

ilgisiz: bigane.

ilham [Arp.: ilhâm [إلهام]]: 1.) esin, 2.) [İ] bir erkek adı. Karşılığı bayan adı [Esin].

ilhan [il + han]: 1.) ilbey, imparator, 2.) [İ] ilbey, hünkar, imparator anlamına bir erkek adı.

iliac [Lat.]: [Bedenbilim]: kalça kemiğine ait.

iliğ [ÖzTür.]: **bak. ilik**.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ilik [ÖzTür.: ilmek > ilig]: 1.) boğum, döngü, düğüm, 2.) düğme deliği.
ilik ¹ [ÖzTür.]: kemiklerin boşluklarındaki yağlı madde.
ilim [Arp.: alm [علم] > ilm > ilim]: bilim, fen.
ilm [Arp.]: bak. **ilim**.
ilinek [?]: araz, belirti, bulgu, semptom.
İlirya [Lat.: Illiria > Fra.: Illiria]: eski Dalmaçya ve Arnavutluk, [antient Dalmatia & Albania].
İliryalı [Lat.: Illirian]: eski Dalmaçya ve Arnavutluk, [antient Dalmatian & Albanian].
ilişki: 1.) bağ, bağlantı, münasebet, rabita, 2.) gayriresni bayan-erkek münasebeti.
ilişkili: alakalı, bağlı, bağlantılı, rabitalı, ~ **bulma**: atıf.
ilium [Lat.]: [Bedenbilim] kalça kemiği.
ilizyon [Lat.: in + ludere > Fra.: illusion]: 1.) aldanma, hayal, hayal, kuruntu, 2.) aldatma, hile, yalan, 3.) yanlış görme, yanılma, 4.) [Ruhbilim] yanılısama.
ilizyonist [Lat.: in + ludere > Fra.: illusioniste]: büyücü, hokkabaz, sihirbaz.
ilk defa görülen: alışılmamış, başka yerden gelmiş, garip, görülmemiş, tuhaf, yabancı, yeni.
ilk: birinci, ~ **olarak**: önce.
ilkçağ: antikite.
ilke: prensip.,
ilkel: barbar, iptidai.
İlker [ilk + er]: erkek adı.
ilkin: öncelikle.
ilkokul: temel eğitim kurumu.
illegal [Lat.: in + lex > Fra.: illegale]: kanunsuz, yasadışı.
illet [Arp.]: çor, dert, hastalık, maraz, mazara.
illicitus [Lat.]: izin verilmeyen, memnu, menedilmiş, yasak, yasaklanmış.
illudere [Lat.]: alay etmek, dalga geçmek, eğlenmek.
ilmek: 1.) boğum, dairesel bağlama, döngü, düğüm, 2.) yaya atılan ip boğumu.
ilmik [ilmek > ilmik]: 1.) boğum, düğüm, 2.) eğreti düğüm.
ilmiye [Arp.: ? >]: hocalar sınıfı.
iltica [Arp.: ? >]: sığınma, ~ **etmek**: sığınmak.

iltifat [Arp.: ? > iltifât]: 1.) yüzünü dönüp bakma, ilgi gösterme, 2.) ilgi gösterme, kompliman, övme.
iltihab [Arp.: ? > iltihâb]: bak. **iltihap**.
iltihap [Arp.: ? > iltihâb]: 1.) (beden, vücut) ateşlenme, tutuşma, yanma, 2.) [Tıp] yanma, iltihaplanma.
iltihaplanma: [Tıp] iltihap, yanma.
iltihaplanmak: [Tıp] iltihap tutmak, yanmak, **çabuk iltihaplanan**: azgın,
iltizam [Arp.: ? > iltizâm]: 1.) kendisi için gerekli görme, lüzum görme, uygun görme, 2.) kesenek, tercihen.
iluminare [Lat.]: aydınlatmak, parlatmak.
ilüstratif [Lat.: > Fra.: illustrative]: resimle gösterilmiş, batili, figuratif.
im ¹ : alamet, belirti, delalet, emare, ipucu, işaret, iz.
im ² [Lat.: in]: Fransızca'da **im-**, **in** ¹ ve **in** ² gibi aynı anlama gelen ve **b**, **m** ve **p** harfleriyle başlayan kelimelerde kullanılan bir önek.
ima [Arp.: ? > imâ]: dolaylı anlatım, dolaylı anlatma, kinaye, tariz.
imago [Lat.: çoğ.: imagoes & imagines]: benzetme, betim, timsal.
imaj [Lat.: imago > Fra.: image]: 1.) suret, şekil, tasfir, 2.) heykel, put, sanem, 3.) görüntü, 4.) düş, görüntü, hayal, hülya, imge, serap.
imal [Arp.: aml > imâl]: 1.) etme, hasıl etme, üretme, yapma, 2.) yapım.
imalat [Arp.: aml > imâlât]: işlenmiş mal.
imale [Arp.: ? > imâle]: bir tarafa yatırma.
imalı [Arp. + ılı]: üstü kapalı söz, kinayeli,
imalthane [Arp.: imâlât + hâne]: yapımevi.
imam [Arp.: ? > imân]: 1.) 2.) [İ] bir erkek adı.
imame [Arp.: ? > imâme]: tespihin ucundaki püsküllü çıkıntı.
imamet [Arp.: ? > imâmet]: imamlık.
imamlık [Arp. + ılık]: imamet,
iman [Arp.: ? > imân]: [Din] inan, inanç, inanma, itikat.
imar [Arp.: a'mr > [عمر] > imâr [إعمار]]: 1.) a.) kurma, onarma, yapma, b.) bir araya gelme, sevinçli olma, c.) uzun yaşama, 2.) bayındırlık, kalkınmışlık.
imbat [İtl.: imbatto]: 1.) denizden gelen esinti, 2.) deniz yeli yada rüzgarı.
imbecilis [Lat.]: dermansız, kuvvetsiz, takatsiz, zayıf.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

imber [Tür.: yağmır, yomgır, yağmur > Lat.]: çoşma, fıskırma, dökülme.
imbik [Arp.: embik ? > [?]]: 1.) bardak, kupa, maşrapa, su içme kabı, 2.) damıtma şişesi, 3.) damıtıcı.
imbrogliare [Lat.]: bozmak, karmakarışık etmek, karıştırmak.
imbuere [Lat.]: ıslatmak, suya sokmak.
imdad [Arp.: ? > imdād]: bak. imdat,
imdat [Arp.: ? > imdād]: 1.) yardım çağırısı, 2.) [İ] bir erkek adı.
imge: 1.) düş, imaj, hayal, hülya, rüya, 2.) remiz, sembol, simge.
imgelem: muhayyile.
imha [Arp.: ? > imhā]: telef, yok etme.
imik [Arp.: ? > Bedenbilim]: boğaz, hançere, gırtlak, ümik.
imitari: bir şeye benzemek, taklit etmek.
imitasyon [Lat.: imitari > Fra.: imitation]: benzetme, sahte, taklit.
imkan [Arp.: ? > imkân [إمكان]]: olanak.
imla [Arp.: ? > imlā]: 1.) özel işaret, 2.) [Dilbilgisi] yazım.
imlicare [Lat.]: karışmak, müdahil olmak.
immergere [Lat.]: suya daldırmak, suya sokmak.
immune [Lat.: im + munia > Fra.: immune, Tıp]: 1.) hastalıklara karşı dayanım, 2.) bağışıklık, muafiyet.
impala [? > İng.: impala]: 1.) [Hayvanbilim: *Aepyceros melampus*] Afrika kökenli, kırmızı renkli bir antilop, ceylan, 2.) [Otomotiv] bir Amerikan araba markası.
impaludism [?]: [Tıp] müzmin sıtma.
imparator [Lat.: imperare > imperator > İtl.]: baş, bey, emir, hakan, hünkar, ilbey, ilhan, mir, kaan, kayser, kral, sultan, şeyh.
imparatorluk [Lat.: imperare > İtl. + luk]: beylik, emirlik, ilbeylik, krallık, sultanlık, şeyhlik.
imperare [Lat.]: emir olmak, emretmek, hakim olmak, idare etmek, kumanda etmek, yönetmek.
imperium [Lat.]: egemenlik, hakimiyet, imparatorluk.
impetigo [Lati.]: [Tıp] bir çeşit cerahatli deri hastalığı.
impetus 1 [Lat.: in + petere]: atılma.
impetus 2 [Lat.: in + petere]: 1.) atılma, 2.) bir dirence karşı beden hareket gücü, 3.) güç, hız, şiddet, zor, 4.) güdü, saik.

impirgere [Lat.]: sıkıştırıp bir birine kaynaştırmak, pekiştirmek, sıkıştırmak.
implant [Lati.: in + planta > Fra.: implante]: 1.) filizleme, fidanlama, 2.) tedavi amacıyla vücuda sert bir madde koymak, 3.) tek tek takma diş ekleme, 4.) takma diş.
import [Lat.: in + portare]: 1.) içeriye taşımak, 2.) [Ticaret] yurt dışından ticari mal almak, 3.) [Ticaret] ithalat.
imprimatur 1 [Lat.]: bırakın basılsın.
imprimatur 2 [Lat.]: 1.) bırakın basılsın, 2.) eskiden Katolik Kilisesi tarafından verilen kitap basma yetkisi, 3.) baskı izni, kitap basma ruhsatnamesi.
imprint [Lat.: in + premere > İng.: imprint]: 1.) baskı, damga, tab, 2.) etki, tesir, 3.) izlenim, intiba, 4.) bir kitabın başında verilen yazar, basım yeri, basımevi gibi bilgiler, 5.) [Teknoloji] fotoğraf makineleri vb film, resim üzerine tarih, zaman ve saat bilgisi atma özelliği.
imrahor [Osm.]: padişah ahır görevlisi.
imren: 1.) gıpta, 2.) [İ] bir bayan adı.
imsak [Arp.]: oruç başlangıcı.
imsakiye [Arp.: imsâkiye, Din]: Ramazan'da oruç başlama ve açma zamanlarını gösteren çizelge.
imtihan [Arp.: ? >]: *i.*, 1.) deneme, zorluğa katlanma, 2.) sınav, test, yazılı.
imtiyaz [Arp.: ? >]: *i.*, ayrıcalık, kayırma.
immun [Lat.: im + munia > Fra.: immune, Tıp]: bak. immune.
İmuyunoloji [Lat.: im + munia + logia > Fra.: immunologie, Tıp]: hastalıklara ve alerjiye karşı bağışıklığı inceleyen Tıp dalı, Bağışıklık.
imza: yazının altındaki işaret, kısa ~: paraf.
in 1 : mağara.
in 2 [Far.: -in]: Farsça'da -in; -lı, -li, -lu, -lü anlamına bir sonek.
in 2 [Lat.]: Latince'de in; 1.) eklemek, koymak, geçirmek, üstüne bırakmak, 2.) olmak, neden olmak, yapmak, 3.) iç, içine, içine doğru, içinde, yönelen anlamına gelen bir önek.
in 3 [Lat.]: Latince'de in; -sız yada gayri anlamına bir önek olup Batı Dilleri'nde fillerin önüne gelir ve onları ollumsuzu çevirir, [ability-inability].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

in ⁴ [Yun.]: Yun.'da **-in**; olumsuz, negatif anlam yükleyen önek.
in absentia [Lat.]: gıyabında, yokluğunda.
in limbo [Lat.]: sınırdaki, kerte.
in loco parentis [Lat.]: ana-baba yerinde.
in medias res [Lat.]: asıl bahse veya işe girişmek, ortasında.
in memoriam [Lat.]: anısına, hatırasına.
in odio [Lat.]: nefret eden.
in perpetuum [Lat.]: ebediyen, ilelebed, sonsuza dek.
in posse [Lat.]: imkan dahilinde, muhtemel, olabilir.
in promptu [Lat.]: amade, gönüllü, hazır.
in propria persona [Lat.]: bizzat, kendi şahsında, şahsen.
in re [Lat.]: -in konusunda, hakkında, ile ilgili.
in toto [Lat.]: bir bütün olarak.
ina [Lat.: -ina]: Latince'de belli soyut isimler oluşturmada kullanılan bir sonek.
inal: kendisine inanılan.
inam [?]: emanet, vedia.
inan: [Din] iman, inanç, inanma, itikat.
inanan: [Din] inançlı, mümin.
inanca: güvence.
inanç: [Din] ^{1.)} iman, inan, inanma, itikat, **batıl** ~: hurafe, **kör** ~: hurafe, ^{2.)} düşünce, kanı.
inançlı: [Din] inanan, mümin.
inandırma: ikna.
inanılan: emin, güvenilen, **kendisine** ~: inal.
inanılır: emin, güvenilir.
inanis [Lat.]: ^{1.)} boş, ^{2.)} beyhude, boş, boş yere, yararsız.
inanma: iman, inan, inanma, inanç.
inanmak: güvenmek.
inat: ayak diretme.
inatçı: anut.
inatlaşma: dayatışma.
inaugurare [Lat.]: fal bakmak, kehanette bulunmak.
inayet [Arp.]: iyilik, ihsan, kayra, lütuf.
ince: elegan, narin, nazik.
inceleme: tetkik, **yerinde** ~: keşif,
incelemek: tetkik etmek.
inceltici: [Boya] boya inceltici sıvı, tiner.
incendium [Lat.]: ateş.
inchoare [Lat.]: başlamak.

inci: ^{1.)} istiridyede bulunur, ^{2.)} [İ] bir bayan adı.
incidere [Lat.]: saldırmak, üstüne gelmek, üstüne yürümek.
İncil: Hristiyanların kutsal kitabı, [Bible].
incir: bir meyve türü, yemiş, **tatlı yaş** ~: bardacık.
incognita [Lat.: in + cognitus]: ^{1.)} bilinmeyen, ^{2.)} kıyafet değiştirmiş, tebdili kıyafet, ^{3.)} kendini belli etmeyen, takma adlı, ^{4.)} bilinmeyen, tanınmayan kişi.
incrementum [Lat.]: artış, fazlalaşma.
incubus [Lat.]: kabus.
incus ¹ [Lat.]: örs.
incus ² [Lat.]: [Bedenbilim] orta kulaktaki üç parçadan brisi olan örs.
inç [Lat.: uncia > İng.: inch]: ^{1.)} 1/12, onikide bir, ^{2.)} bir ayağın (fut) 1/12'si uzunluğunda bir ölçü birimi, ^{3.)} 2,54 cm., ^{4.)} İngiltere ve Kanada, ABD'de metrik sistem kullanılan inç sistemi, **5.)** ayak, fut,, pus.
indeks [Lat.: index > İng.: index]: **bak. endeks.**
indemnis [Lat.]: zarar görmemiş.
indicis [Lat.: index'in çoğul]: işaretler.
indifa [Arp.]: yanardağ püskürmesi.
indigo [Yun.: Indikos > Fra.: indigo]: ^{1.)} belli bitkilerden yada sentetik olarak elde edilen bir mavi renk boya maddesi, ^{2.)} çivit, çivit rengi.
indirim: [Ticaret] iskonto.
indirme:
indirmek:
indu [Lat.]: iç.
industrius [Lat.]: çalışkan, etkin, faal, hamarat.
ine ¹ [Lat.: inus]: Batı Dilleri'nde **-nin** aynısı, **-nin doğasında**, **-nin doğasında** anlamına [crystalline: kristalin] gelen bir son ek.
ine ² [Lat.: -ina]: Batı Dilleri'nde belli soyut isimler oluşturmada [doctrine: doktrin] kullanılan bir sonek.
ine ³ [Lat.: inus]: Batı Dilleri'nde kimyasal isimleri oluşturmada ^{1.)} halojenler [iodine: iyodin], ^{2.)} alkaloid yada nitrojen bazları [morphine: morfin], ^{3.)} özellikle ticari ilaç isimleri [Vaseline: Vazalin], kullanılır.
İnebahtı [Rum.: Lepanto]: Yunanistan'daki Lepanto kenti.
inek: dişi öküz, ~ **memesi**: yelin, ~ **antilobu**: ?
iner çıkar: asansör, elavator.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

inertia [Lat.]: [Fizik] atalet, durgunluk, hareketsizlik, süredurum.

inextenso [Lat.]: etraflıca, kısaltılmış olarak, tamamen, tam olarak.

inextremis [Lat.]: 1.) en son noktaya kadar, sonuna dek, 2.) ölüm döşeğinde, ölmek üzere olan.

infante [Lat.]: genç.

infaz [Arp.]: bir yargıyı uygulama.

inferus [Lat.]: 1.) aşağı, aşağısı, 2.) değersiz, kıymetsiz.

infestus [Lat.: in + festus]: 1.) eğlenceli olmayan, neşeli olmayan, 2.) düşmanca, düşmanlık gösteren, mütecavüz, saldırgan.

inficere [Lat.]: kirlenmek, lekelemek, pisletmek.

infidelis [Lat.: in + fidelis]: 1.) tanrılara inanmayan, 2.) inanmayan, inançsız, kafir, 3.) gavur.

infilak: ~ **etme**: bösme.

infinitas [Lat.: in + finis + tas]: 1.) bol, geniş, 2.) ebedilik, sonsuzluk, uçsuzluk.

infinitus [Lat.]: ebedi, sonsuz.

infra [Lat.]: Batı Dilleri'nde **infra-**; 1.) aşağı, aşağısı, 2.) öte, ötesi anlamına bir önek.

infra dignitatem [Lat.]: 1.) yakışmayan, 2.) insanın üstüne yakışmayan.

infrared [Lat.: infra + İng.: red > İng.: infrared]: 1.) kırmızı ötesi, kızılötesi, 2.) [Fizik] kızılötesi ışınlar, enfraruj.

İngiliz Abecesi: **A** (a) Ey, **B** (b) Bi, **C** (c) Ci, **D** (d) Di, **E** (e) İ, **F** (f) Ef, **G** (g) Ci, **H** (h) Eyc, **I** (i) Ay, **J** (j) Cey, **K** (k) Key, **L** (l) El, **M** (m) Em, **N** (n) En, **O** (o) O, **P** (p) Pi, **Q** (q) Ku, **R** (r) Ar, **S** (s) Es, **T** (t) Ti, **U** (u) U, **V** (v) Vu, **W** (w) Dabiyu, **X** (x) İks, **Y** (y) Vay, **Z** (z) Zet.

İngiliz: **bir** ~ **oyunu**: kriket, ~ **Kilisesi**: Anglikan, ~ **köpeği**: seter,

İngilizce Sayılar: **One** (1), **Two** (2), **Three** (3), **Four** (4), **Five** (5), **Six** (6), **Seven** (7), **Eight** (8), **Nine** (9), **Ten** (10), **Eleven** (11), **Thirteen** (12), **Fourteen** (13), **Fifteen** (14), **Seventeen** (15), **Sixteen** (16), **Seventeen** (17), **Eighteen** (18), **Nineteen** (19), **Twenty** (20), **Thirty** (30), **Fourty** (40), **Fifty** (50), **Sixty** (60), **Seventy** (70), **Eighty** (80), **Nighty** (90), **Hundred** (100), **Thousand** (1000), **Million** (1.000.000).

İngiltere: Birleşik Krallık, Britanya, [Britain, United Kingdom, England].

inhibitör [Lat.: ? > Fra.: inhibiteur]: [Eczacılık] ?

inhisar [Arp.]: monopol, tekel.

ini [Halkdili]: kayınbirader, kayunço.

inikas [Arp.]: akis, aksiseda, eko, yansıma, yankı.

inisiyatif [Lat.: in + ire > Fra.: initiative]: 1.) ilk adımı atma yada ilk eylemi yapma hareketi, 2.) başlama yetkisi, 3.) bireysel karar verme ve yapma yetkisi, 4.) öncelik, öncececilik, üstünlük.

initiare [Lat.]: başlamak, başlatmak.

inkar [Arp.: inkâr]: yadsıma, yalanlama.

inkılap [Arp.]:

inleme: nale.

inme: felç, paraliz, nuzul, **kalbe inen** ~: damla.

inorganik [Yun.: in + organon + ikos > Fra.: inorganique]: 1.) cansız, uzvi olmayan, 2.) organik olmayan.

insaf [Arp.: insâf]: acıma.

insafsız [Arp. + sız]: acımasız, gaddar, kıyıci.

insan [Arp.]: beşer, kul.

insanlık [Arp. + ılık]: beşeriyet.

insanoğlu [Arp. + oğlu]: beşer.

insectum [Lat.]: çentikli, yivli.

insidiae [Lat.]: pusu.

insignia [Lat., çoğul]: 1.) nişan alametleri, nişanlar, 2.) rütbe işaretleri.

insomnia [Lat.: in + somnus]: 1.) uykusuzluk, 2.) [Tıp] uyku uyuyamam rahatsızlığı.

instinguere [Lat.]: itmek, sürmek, tahrik etmek.

insula [Lat.]: ada.

insülin [Lat.: insula > Fra.: insuline]: 1.) pankreas bezesinin ürettiği karbohidrat metabolizma için yaşamsal olan bir salgı, 2.) [Eczacılık] şeker hastalarının aldığı bir ilaç.

inşaa [Arp.: inşâa]: yapım, yapı kurma.

inşaat [Arp.: inşâat]: yapı işleri.

inşallah [Arp.: in-şa-allah]: Allah'ın izniyle.

intan [Arp.: intân]: 1.) mikroplu hastalık, 2.) idrar yolları.

İntaniye [Arp.: intâniye]: 1.) idrar yolları ile ilgili, 2.) İdraryolları Bölümü.

integer ¹ [Lat.]: bütün, hepsi, tam, tüm.

integer ² [Lat.: integer > B.D.: integer]: [Matematik] tam sayı yada sıfır (0).

integran [Lat.: integer > Fra.: integrant]: bir bölümü oluşturan, bütünüleyici, tümleyici.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

intejer [Lat.: integer > Fra.: integer]:
[Matematik] tam sayı yada sıfır (0).

inter ¹ [Lat.: in + terra]: ölüyü gömmek,
mezarına koymak yada katafalkın
ayerleştirmek.

inter ² [Lat.]: Latince ve Batı Dilleri'nde
inter-; ¹) arası, arasında, beynel, ²)
[Dilbilgisi] temel sıfat yada tekil
isimlerin adlandırılan her bir unsurla
ilgili, [intercultural: kültürlerarası], ³) bir
biriyle ilgili yada birbiriyle etkileşimli
[interact: etkileşimli] anlamında bir
önek.

interaneus [Lat.]: iç, dahili.

intercom [İng.: internal communication]:
¹) iç telefon sistemi, ²) dahili telefon.

intern [Lat.: internus > İng.: intern]: ¹)
içeriden, içten, ²) Tıp Fakültesi'nden
mezun olduktan sonra, bir kurum
yada hastahane görev yapan ve
onun asıl kadrosunda pratisyen
hekim olarak çalışan doktor vb, ³)
pratisyen öğretmen, gazeteci yada
stajyer öğrenci.

internist [Lat.: internus > Fra.:
interniste]: İç hastalıkları keimi,
dahiliyecisi.

internus [Yun.]: içeriye doğru.

İnterpol [Lat.: inter + Yun.: polis [?] >
İng.: International Police]: *Kı.*,
Uluslararası Polis Kurumu.

interpres [Lat.]: aracı, görüşmeci,
müzakereci.

intiba [Arp.]: izlenim.

intibak [Arp.]: riayet, uyma.

intihal [Arp.]: ¹) aşırma, çalma, ²)
başkasına ait eseri çalma, yada
ondan izinsiz aktarma yapma.

intihar [Arp.]: kendini ölmek.

intikam [Arp.: intikām]: öç.

intra ¹ [Lat.]: içinde.

intra ² [Lat.]: Latince ve Batı Dilleri'nde
intra-; içinde, -nın içinde anlamında
bir önek.

intus [Lat.]: ¹) içinde, ²) içten,
içeriden.

inus [Lat.: -inus]: Latince'de **-eye**
benzeyen, **-nın aynısı**, **-nın doğasında**, **-**
nin doğasında anlamına gelen bir
sonek.

inveterare [Lat.]: ihtiyarlamak,
kocamak, yaşlanmak.

invidia [Lat.]:

invidia [Lat.]: çekememek, kıskanmak.

invitare [Lat.]: izin istemek, müsaade
istemek.

iodes [Yun.]: ¹) menekşeye benzeyen,
menekşe gibi, ²) menekşe rengine
benzeyen.

ion [Lat.: io]: Latince ve Batı Dilleri'nde
-ion; ¹) **-nın hareketi** yada **durumunda**,
²) **-nın sonucunda** anlamına gelen bir
sonek.

ip: ¹) fiber, iplik, kınnap, lif, sicim, tel,
tire, ²) ince organ, ~ **yapılan bitki**:
halfa, **saç gibi örülmüş** ~:
salmastra, **kalın** ~: halat, **ucu**
ilmikli ~: kement, **hayvan bağlama**
~**i**: örk, **şakul** ~**i**: pereste.

ipek ¹: ¹) bir kumaş türü, ²) esnek tel,
³) [İ] bir Türk bayan adı. ~ **li bir**
kumaş: Abani, Atlas, **ham** ~: lika,
~ **li peştamal**: fuka.

ipeka [G.A.Y.Dili.: ipecac > Fra.: ipéca]: ¹)
[Bitkibilim: *Cephaelis ipeca cuanha*], ²)
Güney Amerika'da yetişen, kusturucu
niteliği olan bir kök, altinkökü.

iplik: fiber, iplik, lif, tel, tire, **kalın**
bükülmüş ipek ~: ibrişim, **nakış**
ipliği yumağı: kuka.

ipotek [Fra.]: [Hukuk] rehin, tutu.

ipse dixit [Lat.]: ¹) kendisi söyledi, ²)
[Hukuk] kanıtı dayanmayan söz yada
açıklama.

ipsissima verba [Lat.]: ¹) kelime
kelime açıklama, ²) [Hukuk] aynı
kelimeler.

ipso facto [Lat.]: fiilen, hattı zatında,
sadece bu nedenle.

ibtidai [Arp.]: **bak. iptidai**.

iptidai [Arp.: ibdidai [اِبْتِدَائِي]]: barbar,
ilkel.

ipucu: alamet, belirti, delalet, emare,
im, işaret, iz.

ique [Yun.: ikos [ικός] > İng.: ic > Fra.:
ique]: ¹) ile, ile ilgili [volcanique:
valkansal], ²) benzer, gibi [angelique:
melek gibi], ³) **-den yapılma**, **-den**
üretilme [photographique: fotoğraftan
yapılmış], ⁴) **-den oluşan**, **-ni içeren**
[alcoholic: alkollü], ⁵) bir şeye uğramış
kişi yada nesne [parabétique: felçli], ⁶)
-yi destekleyen, **-nin taraftarı**
[Socratic: Sokratçı], ⁷) **üreten**, **ile dolu**
[hypnotique: büyülenmiş] anlamına gelen
bir sonek.

ir [Lat.]: **in** anlamında olup (r) harfiyle
başlayan kelimelerden önce
kullanılan bir önek.

ira [Lat.]: kızgın.

irade [Arp.: ? > irâde]: ¹) ? ²) azim,
kararlılık.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

irae [Arp.: irâe]: ?

İran [?]: *ö.i.*, İran İslam Cumhuriyeti, Türkiye'nin doğusunda yer alan ülke.

İrani [İrani]: *s.*, ^{1.)} Acem, Fars kökenli, Farsî, ^{2.)} Fars dili, kültürü yada onlara ait bir şey.

İranlı: *s.*, Acem, Fars kökenli, Farsî.

ire [Lat.]: gitmek.

irfan ¹ [Arp.: irfân]: ^{1.)} güçlü sezîş, ^{2.)} [İ] bir erkek adı.

iri: ^{1.)} azim, alamet, balaban, büyük, celil, cesim, kocaman, muazzam, iri, ulu, ^{2.)} anaç, kart, olağandan büyük, ^{3.)} ağır, hantal, kaba, lök, **çok** ~: celil, dev, div.

iribaş: [Yaşambilim] kurbağa yavrusu.

İridyum [Yun.: iris > Fra.: iridium]: beyaz metalik kimyasal element.

irin [Arp.]: [Tıp] apse, cerehat.

iris ¹ [Yun.]: alaimisima, alkim, ebemkuşağı, gökkuşağı.

iris ² [Yun.]: ^{1.)} gökkuşağı, ^{2.)} [Bedenbilim] gözün gözbebeği çevresindeki renkli bölüm. Gözün renkli katmanı.

iritis [Yun.: iris + itis > Fra.: irtis]: ^{1.)} **göz iltihabı**, ^{2.)} [Tıp] gözün iris tabakasının iltihaplanması

iriyarı: ^{1.)} irikiyim, ^{2.)} azanvur, sinirli.

irmik: bir un türü, **Hint irmiği**: baba, sağı.

ironi [Yun.: eiron > Fra.: ironie]: ^{1.)} söylemek istenileni tersi kelimelerle anlatma, ^{2.)} kinaye yapma, kinaye inceliğinde bulunma

irrasyonel [Lat.: ir + ratio > Fra.: irrationnelle]: ^{1.)} orantısız, ^{2.)} akla aykırı, akıldışı, kabul edilmez.

irritare [Lat.]: heyecanlanmak.

irs [Arp.: ? >]: kalıtım, soya çekim.

irsal [Arp.: irsâl]: gönderme, indirme.

irsaliye [Arp.: rsl > irsâliye]: ^{1.)} gönderme, gönderilme, indirme, indirilme, ^{2.)} taşıma ücret, ^{3.)} [Ticaret] yol belgesi.

irsi [Arp.: irsi [إرث]]: kalıtsal.

irtifa [Arp.: ? >]: yükseklik.

is ¹: buğu, buhar, duman, islim, istim, pus, tütü.

is ²: duman lekesi.

İsa [İbr.: ? > Arp.: ?]: ^{1.)} ^{2.)} Hz. İsa. İsa Peygamber: Musevilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık'da ortak peygamber. [Hristo, Christ, Cristi, Cristo, Jesus], ^{3.)} bir Müslüman ve Türk erkek adı.

isabet [Arp.: isâbet]: denk gelme, karşılaşma, rastlantı, tesadüf, yerinde.

isberg [Hol.]: buz dağı.

ise [Yun.: izein]: Fransızca'da *-ise*; ^{1.)} olmasına yol açan, ^{2.)} (gibi) olmak, ^{3.)} ile birleşmek, ^{4.)} ile iştilal etmek, ile uğraşmak anlamlarına bir sonek.

İsevi [Arp.: isevi]: Hz. İsa'ya inan, Hıristiyan, Nasrani.

İshak [İbr.: Yizhaq > Arp.]: ^{1.)} o gülecek, mutlu olacak, ^{2.)} Hz. İbrahim'in oğlu, Hz. Yakub ve Ays'ın [Jacob & Esau] babası, **3.)** bir Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman erkek adı, [İzak, Isaac, Yizak,].

ishal: [Tıp] amel, diyare, iç sürmesi.

isim [Arp.: ism]: **bak. isim.**

isim [Arp.: ism [إسم] > isim]: ^{1.)} ad, nam, şan, şöhret, unvan, ün, ^{2.)} [Dilbilgisi] **Adıl**, [Noun], **isme yazılı**: nominal.

iskambil [İtl.: scambille ?]: bir kart oyunu, ~ **oyunları**: Blüm, Briç, Ellibir, King, Lazkine, Maçakızı, Pişti, Poker, Prafa, Praşa, Remi, Remil, ~ **kağıdı isimleri**: Karo [Dineri], Kupa, Maça, Sinek [İspati].

iskandil [İtl.: scandile & scandille]: [Denizcilik] denizin derinliğini ölçme.

iskarpın [İtl.: scarpino]: ökçeli, konçsuz ayakkabı.

iskele ¹ [Lat.: scala > İtl.: scala > Tür.: i-skele]: [Denizcilik] ^{1.)} geminin sol yarısı, ^{2.)} iner-kalkar merdiven, ^{3.)} gemi yanaşma yeri, ^{4.)} yapım işlerinde kullanılan tezgah.

İskele ² [Lat.: scala > İtl.: scala > Tür.: i-skele]: **KKTC**, Larnaka kentind ebir yer adı.

iskelekuşu [iskele kuşu]: [Kuşbilim: *Alcedo atthis*] emircik, yalıçapkını.

iskelet [Yun.: skeletos > Fra.: scelette > Tür.: i-skelet]: ^{1.)} kurumuş, ^{2.)} [Bedenbilim] kemik sistemi, ^{2.)} çerçeve.

iskemle [Rum.: ?]: arkalıksız oturak, **bir tür** ~: tabure, **alçak** ~: oturak.

İskenderiye [Yun.: Alexandria > Alexandretta > B.D.: Alexandria]: ^{1.)} Büyük İskender'in kneti anlamına, ^{2.)} Mısır'ın kuzeyinde bir Akdeniz liman kenti.

İskenderun [Yun.: Alexandria > ?]: Hatay kenti.

iskete [?]: [Kuşbilim: ?] güzel sesli kuş.

iskonta [İtl.: ?]: [Ticaret] indirim tenzilat.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

iskorpit: [Balıkçılık: ?] bir balık.

iskuna: [Denizcilik] iki direkli yelkenli.

islim [?]: buğu, buhar, duman, is, istim, pus, sis, tütü.

İsmail [İbr.: yishmael > Arp.: ismâil]: 1.) Tanrı duyacak, 2.) Hz. İsmail, 3.) [İ] bir Yahudi, Hristiyan ve Müslüman erkek adı, [Ishmael,].

isme [Yun.: -ismos [ισμός] > Lat.: ismus > Fra.: isme]: **bak. izm.**

ismen [Arp.]: 1.) adını belirterek, 2.) adı ile.

ismet [Arp.]: 1.) doğru, selim, 2.) dürüstlük, 3.) [İ] doğru, dürüst anlamında bir bay ve bayan adı.

İsmi cinsi: [Dilbilgisi] [Gender].

ismos [Yun.: ισμός]: 1.) fiillerden isim yapmada kullanılan durum yada hareket eki, 2.) akide, doktrin, inanç, 3.) **bak. ism & izm.**

ismus [Lat]: eylem, hareket.

iso [Yun.: isos > Fra.: iso]: Fransızca'da iso; aynı, benzer, eş, tıpkısı anlamına gelen bir önek.

isos [Yun.]: denk, eş, eşit, müsavi.

isot: kırmızı acı biber.

İspanya [Lat.: Hispania Tarraconensis, İsp.: Espana]: 1.) tavşan ülkesi demektir, 2.) Avrupa İber Yarımadası'nda bir ülke, [Spain].

İspanyol [Espagnol]: 1.) İspanya'ya ait yada İspanya kültürüne göre, 2.) İspanyol dili, ~ **şii:** [Edebiyat] romans, ~ **dansı:** bolero.

ispanyolet [?]: [Teknik]

ispari [?]: [Balıkçılık: ?] bir balık çeşidi,

ispat [Arp.]: tanıt,

ispati [Rum.: ?]: ?

ispendek [?]: [Balıkçılık: ?] levreğin ufağı,

ispinoz [?]: [Kuşbilim: ?] güzel sesli kuş.

İspir ¹ [?]: Erzurum'un bir ilçesi.

ispir ² [İtl.: ?]: araba uşağı.

israf [Arp.]: savurganlık.

İsrafil [Arp.]: [Din] 1.) kıyamet meleği, 2.) [İ] bir erkek adı.

ist [Yun.: istes [ιστός]]: **bak. iste.**

istakoz: **bak. istakoz.**

istambot [İng.: steamboat]: [Denizcilik] çotana, küçük vapur,

istan [Far.]: Farsça'da -istan; 1.) bölge, mahal, memleket, ülke, vatan, yer, 2.) -ia, -ye, -ya anlamına gelen bir sonek, [Bulgaristan, Ermenistan, Hindistan, Yunanistan].

İstanbul [Rum.: Bizantion, Antion, Constantine, Constantinople, Konstantin,

Konstanpolis, Konstantinopolis, Arp.: Kostantiniye, Osm.: Stin-polis, İslambol, İstanbul]: [34], Türkiye'de bir kent.

istavrit [Rum.: storedes > stavridis]: [Balıkçılık: *Trachurus trachurus*] bir tür balık.

istavroz [?]: [Hristiyanlık] çarım, haç,

iste [Yun.: -istes [ιστός]]: Fransızca'da iste; 1.) eden, yapan, dileyen, 2.) uygulayan, yetenekli, 3.) -eye kendini adanmış anlamlarına gelen bir sonek.

istek: 1.) arzu, dilek, heves, şevk, 2.) maksat, meram, 3.) talep, **isteğe bağlı:** ihtiyari, opsiyonel, **değişken** ~: kapris,

isteka [İtl.: stecca]: 1.) bilardo sopası, 2.) istaka.

isteksiz: ~ **görünmek:** nazlanmak.

isteri [Yun.: hystera > Fra.: hystera, hysterie]: **bak. histeri.**

istes [Yun.]: ?

isthmos [Yun.]: boyun, ense.

istida [Arp.: dva > istida'a]: i., 1.) çağırma, yalvarma, yakarma, yardım dilenme, 2.) arıza, arzuha, dilekçe,

istif [?]: [Ticaret] düzgün eşya yığını.

istifa [Arp.]: 1.) çekilme, 2.) işinden yada görevinden isteyerek ayrılma.,

istifrağ: kusma, kusturma, ~ **ettirici:** ematik, kusturcu.

istihare [Arp.]: dua ile uyuma.

istihbarat [Arp.: ?]: 1.) bilgi toplama, 2.) gizli servis, [Intelligence].

istihkam [?]: 1.) savunma alanı, 2.) germen, hisar, kale.

istihsal [Arp.: istihsâl]: [Ticaret] çıkarma, elde etme, üretim, üretme.

istihza [Arp.]: alay, saraka.

istihzalı [Arp.]: alaylı.

istikamet [Arp.]: 1.) doğrultu, yön, 2.) akış, cereyan, eğilim, mecrâ, temayül, trend, yön, yönelim.

istikbal [Arp.: kbl > istikbâl]: 1.) karşılama, 2.) ati, gelecek.

istila [Arp.]: bürüme, ele geçirme.

istim [İng.: steam]: buğu, buhar, duman, is, islim, pus, tütü.

istimal [Arp.: aml > ? > istim'al]: 1.) kullanma, 2.) kullanım.

istimlak [Arp.]: kamulaştırma.

istinaf [Arp.: ?]: kısa.

istiridye [?]: kabuklu bir deniz canlısı, ~**de bulunur:** inci.

istirahat [Arp.: ? >]: 1.) dilenme, 2.) hstalık izni.

istismar [Arp.]: 1.) kötüye kullanma, 2.) sömürme.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

istisna [Arp.: istisnâ' [اِستِثْنَاءَ]]: 1.) ayrı, farklı, kural dışı, 2.) [İ] bir bayan adı.
istisnai [Arp.: istisnâ'ı]: kural dışı.
isyan [Arp.]: ayaklanma, intifa, kalkışma.
iş: 1.) edim, fiil, 2.) davranış, **yapılan** ~: amel, ~ **yapmaya hazır:** amade, 3.) çalışma, meslek, **bir ~ birimi:** erg, ~ **bırakma:** grev, işçinin işbırakması, ~ **ten çıkarma:** lokavt.
işaret [Arp.]: 1.) alamet, belirti, delalet, emare, im, ipucu, iz, 2.) damga, nişan, 3.) amblem, arma, özel işaret, remiz, simge, temsili resim, **özel** ~: marka, **gizli** ~: parola,
işçi: amele, emekçi, ırgat, proleter.
işkembe [?]: hayvanlarda mide bölümü.
işlek: aktif, çalışkan, etkin, faal, gayretli, hareketli.
işlem: muamele.
işletme: işyeri.
işlev: fonksiyon, görev, vazife.
işmar: el yüz hareketleri.
işmerkezi: plaza.
işporta [iş + porta]: açıkta satış, seyyar.
işsiz: avara, avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, hayta, nabekar, serseri, tembel.
İştâr [Süm.]: bir Babil bereket tanrıçası.
iştigal [Arp.: ? >]: uğraş, uğraşı.
iştirak [Arp.: şrk >]: katılım, ortaklık.
işve: eda, naz.
işyeri: büro, işletme, ofis.
it: kelp, köpek.
ita [Lat.]: 1.) böyle, öyle, şöyle, 2.) bu kadar, bu suretle.
itaat [Arp.]: biat, boyun eğme, ram.
İtalik 1 [Italic]: İtalya'da yaşamış antik bri boy.
İtalik 2 [Italic]: yatık yazı.
İtalya [Italia]: Avrupa'da bir Akdeniz ülkesi, [Italy].
İtalyan [?]: İtalya kökenli yada İtalya'da yaşayanlar.
İtalyan Abecesi: İtalyan Abecesi 21 harften oluşur; **A (a)** A, **B (b)** Bi, **C (c)** Çi, **D (d)** Di, **E (e)** E, **F (f)** Effe, **G (g)** Ci, **H (h)** Akka, **I (i)** İ, **L (l)** Elle, **M (m)** Emme, **N (n)** Enne, **O (o)** O, **P (p)** Pi, **Q (q)** Ku, **R (r)** Erre, **S (s)** Esse, **T (t)** Ti, **U (u)** U, **V (v)** Vu, **Z (z)** Zeta.

İtalyanca Sayılar: Uno (1), Due (2), Tre (3), Quattro (4), Cinque (5), Sei (6), Sette (7), Otto (8), Nove (9), Dieci (10), Undici (11), Dodici (12), Tredici (13), Quattordici (14), Quindici (15), Sedici (16), Diciassette (17), Diciotto (18), Diciannove (19), Venti (20), Trenta (30), Quaranta (40), Cinquanta (50), Sessanta (60), Settanta (70), Ottanta (80), Novanta (90), Cento (100), Mille (1000), Million (1.000.000).

itas [Lat.]: durum, oluş.

ite 1 [Yun.: ites [?]]: Fransızca'da -ite; 1.) -nın sakini, 2.) -nın hayranı, 3.) üretilmiş bir ürün anlamına gelen bir sonek.

ite 2 [Yun.: itis [itiða]]: Yunanca'da -itis, Batı Dilleri'nde (İng.: -it, Fra.: -ite) **itihaplanma**, **yangı**, **yanma** anlamına gelen bir sonek, [nevrotite].

ite, missa ets [Lat.]: gidebilirsin, kovuldun.

itenek: [Teknik] piston.

iter [Lat.]: yürüme, yürüyerek gitme.

İterbiyum [Lat.: > Fra.: Yterbium: Yb]:

iterum [Lat.]: gene, tekrar, yine.

ites [Lat.]: -nın.

itfa [Arp.: itfâ]: söndürme, yangını söndürme.

itfâiye 1 [Arp.]: 1.) sona erdirme, 2.) yangın-söndürme, yangını söndürme, [fire, estinguish].

İtfâiye 2 [Arp.: itfâiye]: 1.) yangın söndürme, 2.) yangını söndürme işi, yangın söndürme birimi yada kurumu, [Fire, Fire Department, Fire Fighting].

ithal [Arp., Ticaret]: yurda dışarıdan giren her tür mal, import.

ithalat [Arp.: ithalât, Ticaret]: yurt dışına her trü mal gönderme işlemi, import.

iti: itici güç, motiv, saik.

İtibar [Arp.: itibâr]: 1.) prestij, saygınlık, 2.) intibak, riayet, uyma, ~ **etmek:** kadrini bilmek, kıymetini bilmek, muteber tutmak, saymak, takdir etmek.

itidal [Arp.: itidâl]: soğukkanlılık.

itidalli [Arp.: itidâl + li]: ılımlı, mutedil.

itie [Lat.: itas]: Fransızca'da -itie; durum, nitelik yada oluş anlamına gelen bir sonek.

itikât [Arp.: itikât]: 1.) din bilgisi, 2.) iman, inan, inanma, inanç.

itilaf [Arp.]: 1.) ? 2.) uzlaşma.

itimat [Arp.]: güven.

itina [Arp.: itinâ]: özen.

itinalı [Arp. + lı]: özenli.

itiraf [Arp.: itirâf]: açıklama.

itiraz [Arp.: itirâz]: karşı söyleme,

itis 1 [Yun.]: bak. itis.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

itis ² [Yun.]: Fransızca'da **-itis**:
iltihaplanma, yangı, yanma anlamına
gelen bir sonek, [nevrotis].

itişme: kakışma.

itiyad [Arp.: itiyād]: **bak. itiyat.**

itiyat [Arp.: itiyād]: adet, alışkanlık.

İtl.: Latin kökenli bir dil.

itlaf [Arp.: itlaf]: öldürme.

ittifak [Arp.]: anlaşma, bağlaşma,
uyuşma.

ium [?]:?

ive [Lat.: ivus]: Fransızca'da **-ive**; ^{1.)} –
nın, -nın özelliğinde, ^{2.)} –e eğilimi
olan anlamına gelen bir sonek.

ivedi: acele, acul, alaminüt, çabuk.

ivedilikle: alelacele.

ivus [Lat.]: ait, ilintili.

ie ¹ [Arp.]: ^{1.)} aya, eye ait, ^{2.)} bir isme
eklenerek onu anısına, şerefine
bağışlanmış, yapılmış yada
korunmuş, [Nüzhetiye: Nüzhetköy,
Arifiye: Arifköy] gibi.. ^{3.)} eklendiği isme
dişilik anlamı yükleyen bir son ek
[Remzi-Remziye].

ie ² : ^{1.)} is, malik, sahip, ^{2.)} efendi.

iyi ¹: güzel, uz, **-den -ye**: enikonu,

daha iyi: evla, yeğ.

iyi ²: dimdik, dinç, esen, sağlıklı,
sıhhatli, salim, zinde.

iyileşme: ^{1.)} düzelme, iflah, kurtuluş,
onma, salah, ^{2.)} hastalıktan
kurtulma, şifa.

iyilik: lütuf, ihsan, inayet.

iyilikbilmez: nankör,

iyodin [Yun.: iodes > Fra: iodine]: ^{1.)}
[Kimya] eczacılıkta kullanılan metaldışı
kimyasal bir element, ^{2.)} antiseptik
olarak kullanılan iyodin mahlulü.

iyodin [Yun.: ion + > Fra.: iodine]:
[Kimya] iyot.

iodoform [Yun.: ion + Lat.: formica >
Fra.: iodoforme]: [Eczacılık] sarı renkte,
iyotlu antiseptik bir bileşen..

iyon [Yun.: ionai > Fra: ione]: *i.*, [Fizik]
elektriksel olarak yüklenmiş bir atom
yada atom gurubu.

ionesfer [Yun.: ionai + sphaire > Fra.:
ionesphère]: dünya atmosferinin dış
katmanı.

İyonya [İonia]: bugünkü İzmir, Aydın,
Manisa bölgesi.

iz: alamet, belirti, delalet, emare, im,
ipucu, işaret, **izini sürmek**: izlemek,
takip etmek.

izafet [Arp.: izâfet]: bağıntı, görelilik.

izafi [Arp.: izâfi]: göreceli, rölatif.

izafiyet [Arp.: izâfiyet]: *i.*, görecelik,
rölative.

izah [Arp.: îzah]: *i.*, açıklama.

izahat [Arp.: îzahât, izah'in çoğulu]: ^{1.)} ç.i.,
açıklamalar, ifşaat, ^{2.)} *i.*, açıklama,
ifşaat.

izale [Arp.]: *i.*, giderme, yok etme,
[izale-i şuyu].

izare [Lat.]: *i.*, neden olmak, yol açmak
anlamına isimlerden fiil üretmek için
kullanılan bir sonek.

izbandut [İlt.: spandato]: ^{1.)} iriyarı, ^{2.)}
Rum korsan, ^{3.)} eşkiya, haydut,
kıyııcı, şaki.

izbe [Rus.: ?]: ^{1.)} ? ^{2.)} sapa yada kuytu
yer.

izdivac [Arp.: ?]: **bak. izdivaç.**

izdivaç [Arp.: ? > izdivac]: evlenme,
evlilik.

izein [Yun.: ?]: neden olmak, yol
açmak anlamına isimlerden fiil
üretmek için kullanılan bir sonek.

izin: icazet, lisans, mücade, permi,
ruhsat.

izlek: patika, keçi yolu, yolak.

izleme: ^{1.)} seyretme, ^{2.)} takip.

izlemek: ^{1.)} seyretmek, ^{2.)} takip
etmek, izini sürmek.

izlenim: intiba.

izm [Yun.: -ismos [ισμός] > Lat.: ismus >
Fra.: isme]: Fransızca'da **-isme**; ^{1.)} –nın
iş yada **sonucu**, ^{2.)} –nın durumu,
yönetimi yada **niteliği**, ^{3.)} –nın teorisi,
^{4.)} bir şeye adanma anlamına gelen bir
sonek.

izmarit ¹ [?]: içilmiş sigara atığı.

izmarit ² [?]: bir tür balık.

İzmir [Rum.: Smyra > Smyrna [?]]: [35],
Türkiye'de bir kent.

İzmit [Rum.: Nikomedeia [?]]: Kent adını
başkentlik yaptığı Bitinya Krallığı'nın II. Kralı
Nikomede'den alır. Osmanlılar kenti ele
geçirince kentin adını İznikomed olarak
anagelmişler. Zaman içinde ad kısaca İzmid'e
dönüşmüş. İzmid'in Arap harfleriye yazılışı
sürekli olarak İzmir ile karıştırılınca İzmid olan
ad İzmit'e dönüştürülmüş, [Nikomedeia,
Nicomedia, Nikomedia, İznikomed, İsmid,
İsmid > İzmit].

İzmit [Rum.: Nicea [?]]: Bursa iline bağlı
tarihi bir kent. Roma İmparatorluğu
döneminde ilk Hıristiyanlık Konsülü, beldede
yer alan Aziz Düşünce [Aya Sofya] Kilisesi'nde
yapılmıştır. Kenti çevreleyen surlarda giriş ve
çıkış için dört kapı vardır; İstanbul Kapı, Bursa
Kapı, Lefke [Osmaneli] Kapı ve Mekeci
[Sakarya] Kapı.

izo [Yun.: isos [?]] > Fra.: iso]: **bak. iso.**

izobar [Yun.: isos + baros > [?]] > Fra.:
isobare]: ^{1.)} eşit barometrik basınç

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

noktalarını bağlayan harita üzerindeki bir çizgi, ^{2.)} eşbaşınç.
izole [Lat.: ? > Fra.: isolé]: tecrit, yalıtılmış.
izomer [Yun.: isos + meros > [?] > Fra.: isomere]: [Kimya] molekülleri farklı düzenlemelerde olup benzer atomlardan oluşan iki yada daha fazla kimyasal bileşenlerden herhangi birisi.
izzet: celal, haşmet, ihtişam, sitayiş, parlaklık, şaşaa.

===== **J** =====

J: Türk Abecesi'nin 9. harfi.

jabara [Arp.: al jabara]: ^{1.)} yeniden birleştirme, yeniden bir araya getirme, ^{2.)} **bak. cebr > cebir.**

jacere [Lat.: iacere]: ^{1.)} atmak, fırlatmak, ^{2.)} yalan söylemek.

Jacques [Fra.]: Batılı bir erkek adı, [Jack].

jactare [Lat.: iactare]: atmak, fırlatmak, savurmak.

jaguar [?]: ^{1.)} [Hayvanbilim] bir hayvan, ^{2.)}: bir araba markası, [Jaguar].

Jakup [İbr. > Çek.]: ^{1.)} ? ^{2.)} bir Çek erkek adı, [Agop, Yakup, Jacob,].

jale [?]: ^{1.)} ? ^{2.)} [İ] bir bayan adı.

jandarma [Fra.: gens d'armes > İtl.: gendarme]: ^{1.)} Fransa'da bir kolluk kuvveti kurumu, ^{2.)} bir askeri kuvvet, ^{3.)} Türkiye'de Silahlı Kuvvetler'e bağlı polis karakolları ve emniyet müdürlüğü yetkisi dışındaki alanlarda görev yapan kolluk kuvvetleri.

janr [Lat.: genus > Fra.: genre]: *i.*, ^{1.)} çığır, nevi, stil, üslup, tarz, ^{2.)} gündelik yaşamı betimleyen üslup.

janti [Fra.: jauntie]: *i.*, hoş görünen nazik erkek.

Janus [Lat.]: *ö.i.*, eski Roma'da kapılar mabudu, başı iki yüzlü bir tanrı.

Janus [Lat.]: *ö.i.*, öncenin ve sonranın sahibi olan Roma tanrısı.

Japon [?]: *ö.i.*, Japonya'da yaşayan, [?], ~ **düzenleme sanatı**: İkebena,

~ **imparatoru**: mikado, ~ **çiçek süsle sanatı**: İkebena, **bir** ~

tiyatrosu: no, ~ **halk türküsü**: uta.

Japonca: *ö.i.*, Japon dili.

japone: *i.*, [Giyim] kolsuz bir kadın giysisi,

Japonya [Nippon]: *ö.i.*, Uzak Asya'da, ? Denizi'nde bir ada ülke, [Japan].

jargon [Fra.]: *i.*, ^{1.)} muhabbet, ^{2.)} argo.

jarse [Fra.]: [Dokuma] esnek yün kumaş.

jartiyer [> ? > Fra.: jartier]: *i.*, çorap bağı.

jasere [Lat.]: atmak, fırlatmak, savurmak.

jasmin [Far.: yasemin > Fra.: jasmine]: ^{1.)} [Bitkibilim: ?] yasemin çiçeği, ^{2.)} [J] bir Batılı bayan adı, [Yasemin].

Jason [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde Altın Postu bulmak için Ege Denizi'nden başlayıp Marmara'ya gelen ve oaradan Karadeniz'e yolculuk yapan Denizcilerin (Argonotlar) önderi.

Jean [Fra.]: ^{1.)} Hz. Yahya, Hz. Zekeriya'nın oğlu, ^{2.)} vakfetzci Yahya, [Aziz Yuhanna, St. Jean, St. John, St. Jean Theologos], ^{3.)} Museviler, Hıristiyanlar ve Müslümanlarda ortak isim, [Yuhanna, John, Johan,].

jean ²: **bak. bluejean.**

jejunum [Lat.]: [Bedenbilim] incebağırsağın üst üstyarısı, boşbağırsak.

jejunus [Lat.: ieiunus]: yemek yememe su içmeme, oruç tutma.

jel [Lat.: gelare > Fra.: gel, jell.]: ^{1.)} jelatin gibi olan, ^{2.)} yapışkan sıvı.

jelatin [Lat.: gelare > Fra.: gelatine, Kimya]: ^{1.)} kemiklerin kaynatılması, çözülmesi soğutulmaya bırakılmasıyla elde edilen tasız, okusuz bir bileşen, ^{2.)} bu maddeden üretilen renkli kaplama kağıdı, **bir tür** ~: agaragar,

jen [Yun.: genes [?] > Fra.: gène]: **bak. gene.**

jeneratör [Lat.: genus > Fra.: generateur]: dinamo, üreteç.

jenosit [Yun.: genos + Lat.: caedere > Fra.: genoside]: ^{1.)} kırım, katliam, ^{2.)} s[Yun.]: oykırım.

jeo [Yun.: ge]: **bak. geo.**

Jeofizik [Yun.: ge + physis > gephytika + ikos > Fra.: Geophysique]: havadurumu, rüzgarlar ve dalgalarla ilgilenen bir bilim dalı.

jeolog [Yun.: ge + logos > Fra.: geologue]: yerbilimci.

Jeoloji [Yun.: ge + logia > Fra.: Geologie]: ^{1.)} yerkürenin kabuğu, içkısımları, kayaları ve fosilleriyle ilgilenen bir bilim dalı, ^{2.)} Yerbilimi, ~**de bir sistem**: azoik.

jeolojik [Yun.: ge + logia + ikos > Fra.: Geologique]: yerkürenin kabuk yada içkısımlarıyla ilgili.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

jeopolitik [Yun.: ge + polis + ikos > Fra.: geopolitique]: ekonomik ve politik coğrafya.

jeostatik [Yun.: ge + statikos + ikos > Fra.: geostatique]: yerkürenin içindeki basınçlarla ilgili.

jeotermal [Yun.: ge + thermes > Fra.: geothermale]: 1.) yerkürenin ısıyla ilgili, 2.) bu ısıyla ısınan yada işlenen.

jeotermik [Yun.: ge + thermes + ikos > Fra.: geothermique]: yerkürenin içindeki ısıyla ilgili.

jeps []: alçıtaşı.

jest [Lat.: gerere > Fra.:]: iyi davranış,

jet [Lat.: jasere > Fra.: jetter > jet]: 1.) itmek, 2.) tepkili uçak.

jeton [Fra.: jetton]: 1.) metal para, 2.) ankisörlü telefon konuşma parası.

jiklet [Fra.]: [Gıda] çiklet, pelesenk, sakız,

gymnastik [Yun.: gymnos + ikos > Fra.: gymnastique]: kasları geliştirmek ve eğitmek için yapılan bedensel hareketler, beden eğitimi.

jinekolog [Yun.: gyne + logos > Fra.: gynecologue]: kadın doğum hastalıkları mütehassısı, uzmanı, nisaiyeci, jinekologist.

jinekologist [Yun.: gyne + logia > Fra.: gynecologiste]: kadın doğum hastalıkları mütehassısı, uzmanı, nisaiyeci, jinekolog.

Jinekoloji [Yun.: gyne + logia > Fra.: gynecologie]: 1.) kadın doğum hastalıkları bilgisi, 2.) Nisaiye.

jocus [Lat.: iocus]: boyunduruk.

Jonah [?]: Hz. Yunus.

Joseph [Arm.: Joseh, İbr.: ? > B.D.: Joseph]: Hz. Yusuf.

joul [?]: bak. jul.

Jovialis [Lat.: Iovialis]: Jubiter yıldızı ile ilgili.

jöle [Fra.: jeulée]: 1.) saçlara biçim vermede kullanılan bir kozmetik ürün, 2.) tatlıların üzerine sürülen bir tür krema, 3.) yapışkanlı madde.

ju [Jap.]: yumuşak.

jubilum [Lat.: iubilum]: vaşi çığlık.

Judaea [Lat.]: eski Roma zamanında Filistin'in güney kısmı.

judo [Jap.: ju + do > Batı Dilleri > Tür.]: bir 1.) yumuşak sanat, 2.) Japon dövüş sanatı.

jugum [Lat.: iugum.]: boyunduruk.

jul [joule > Fra.: joule]: [Fizik] 10 milyon erg'e denk bir iş birimi.

juncus [Lat.: iuncus]: acele, telaş.

jungere [Lat.: iungere]: birleşmek, dahil olmak, katılmak.

juniperus [Lat.]: ardıç.

Junius [Lat.]:

junta [Lat.: jungere > İsp.]: 1.) askerin yönetime el koyması, 2.) askeri yönetim.

jurare [Lat.: iurare]: and içmek, yemin etmek.

juris [Çuv.: yaras & Tür.: yasa > Lat.: iuris]: düzenleme, kanun, yasa.

jurnal ¹ [Lat.: diurnalis > Fra.: journale]: 1.) günlük, muhtıra, 2.) [Basın] gazete, 3.) eleverme, gammazlama, ihbar.

jus [Çuv.: yaras & Tür.: yasa > Lat.: ius]: düzenleme, kanun, yasa.

jus [Jap.]: 1.) et yada balık suyu, 2.) etsuyuna çorba.

justa [Lat.: iusta]: -e yakın.

justus [Lat.: iustus]: tam, tamtamına, kesin olarak.

juvare [Lat.: iuvare]: desteklemek, yardım etmek.

juvenis [Lat.: iuvenis]: genç.

juxta [Lat.: iuxta]: yanında.

Jül Sezar [Lat.: Iulius Caesar]: Roma kralı.

Jüpiter [Lat.]: 1.) Eski Roma'da baş tanrı, 2.) gezegen, Erendiz.

jüri [Çuv.: yaras & Tür.: yasa > Lat.: ius > iuris > iurare > Fra.: jourie]: 1.) düzenleme, 2.) seçici kurul.

===== **K** =====

K ¹ : Türk Abecesi'nin 10. harfi.

K ² [Rus.: Ka]: Rus Abecesi'nin 11. harfi, [К, к].

kaabiliyet: beceri, hüner, kaabiliyet, maharet, ustalık, yetenek.

Kaan: bir erkek adı.

kaba: 1.) kötü, nadan, özensiz, zevksiz, 2.) ağır, hantal, iri, lök, 3.) kabarık, ~

biçimde: anif,

kabak [?]: 1.) bir sebze, ~ **yemeği**: kalya, 2.) balkabağı, 3.) başı kel, 4.) tirtıkları erimiş lastik,

Kabala [İbr.: > B.D.: Cabbala]: İbrani Yahudi Felsefesi.

kabalak [?]: 1.) bir tür başlık, 2.) Eskişehir'de ünlü bir içme suyu,

kabare [Fra.: caberet]: meyhane.

kabarık:

kabarıklık: bombe, şikinlik, **küçük** ~: çıkıntı, pürtük.

kabarma: [Evrenbilim] met.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kabartma: 1.) toprağı karıştırma, 2.) bir resmin çıkıntılı olarak yapılması, 3.) [Hindi vb] tüylerini dikeltme,
kabasorto [İtl.: ?]: [Denizcilik] köşe seren yelkenli.
kabataslak: ana çizgilerle belirtilen, ana çizgilerle belirtme.
Kabe [Arp.: Kâbe]: 1.) Suudi Arabistan, Mekke'de, Müslümanlar için kutsal Hac yer, 2.) namazda dönülen yer, kible.
kabile [?]: boy, klan.
kaabiliyet [Arp.]: yetenek.
kabine [Lat. > Fra.: cabinet]: Bakanlar Kurulu.
kabir [Arp.: kbr > kabr > kabir]: i., gömüt, lahit, makber, mezar, sin.
kabr [Arp.]: bak. kabir.
kabul [Arp.: kbl > kubl > kabûl]: 1.) ön, önce, benimseme, 2.) (kabul) yemeği, resepsiyon, 3.) (otel vb) müracaat, resepsiyon, ~ eden: razı, uygun bulan, resmi ~: teşrifat,
kaburga [?]: i., 1.) ? 2.) [Bedenbilim] eğe, 3.) [Gıda] bonfilo yapılan bir tür kemikli et, ~ kemiği: eğe.
kabza [?]: sap, tutak.
kachexia [Yun.: kak + hexia > [?]]: kötü durum.
kaçak: firari.
kaçamak: gizlice yapmak.
kaçık: deli, divane.
kaçkın: insanlardan uzak duran.
kadana [Mac.: katona]: 1.) asker, 2.) asker atı, iri at türü, katana.
kadavra [Lat.: cadere > Fra.: cadavre, Bedenbilim]: inceleme için kullanılan ölü beden.
kadayıf [?]: bir tür tatlı.
kadeh [Arp.]: içki bardağı.
kadem [Arp.]: 1.) hayırlı, uğurlu, 2.) ayak, fut, 3.) [K] bu anlamda bir erkek adı.
kademe [?]: aşama, basamak.
kader [Arp.: ?]: 1.) baht, felek, kismet, kut, mut, şans, talih, takdir, uğur, 2.) yazgı, 3.) [Din] alın yazısı, fatalite, kader, kader inancı, 4.) [K] bu anlamda bir bayan adı, [Kismet].
kaderci [Arp. + ci]: [Felsefe] fatalist, yargıcı, yazgıcı.
kadı [Arp.]: [Hukuk] eskiden mahkeme başkanı.
kadın: 1.) bayan, dişi, hatun, 2.) [Halkdili] avrat, namsulu ~: afife, iffetsiz ~: alüfte, şuh ~: vamp,

serüvenci ~: vamp, ~ üst giysisi: ferace, iriyarı ~: vardakosta, ~ın örtünmesi: tesettür, nikhsız ~: cariyeye, odalık, ~ familası: kaşkorse, iriyarı ~: babaçko, çok güzel ~: cemile, ~ erkek: afemine, yeni doğurmuş kadın: lohusa, cilveli ~: fettan, eşi ölmüş ~: dul,
kadırğa: [Denizcilik & Savaş] Osmanlı İmparatorluğu'nda sıralar halinde kürekçilerin çektiği bir savaş gemisi, çektirme, galley.
kadim [Arp.: kadîm]: 1.) başlangıcı olmayan, eski, ezeli, 2.) arkaik, antik.
kadir [Arp.: kâdir]: 1.) etkili, güçlü yeten, herşeye egemen, nüfuzlu, 2.) [K] Allah'ın bir sıfatı, 3.) [K] bu anlamda bir Müslüman & Türk adı, [Qadr].
Kadmiyum [Lat.: cadmio > Fra.: cadmium; Cd]: [Kimya] boya ve alaşımların üretilmesinde kullanılan kimsiyal metalik bir element.
kadran [?]: [Teknik] saat düzlemi.
kadri [Arp.: kadri]: 1.) 2.) [K] bir erkek adı.
kadrini bilmek: itibar etmek, kıymetini bilmek, muteber tutmak, saymak, takdir etmek.
kadriye [Arp.: kadriye]: 1.) 2.) [K] bir bayan adı.
kadro [İtl.: ?]: kip, maiyet.
kafa: [Bedenbilim] baş, kelle, ser, kalın ~lı: gabi, kısa ~lı: brakisefal, ~ yapısı: düşünce yapısı, mentalite.
kafakol: 1.) güreşte bir oyun çeşidi, 2.) [Mecazi] aldatma, kandırma.
kafein [Alm.: kaffein]: 1.) çay, kahve ve colada bulunan alkaloid, 2.) bir uyarıcı.
kafes [?]: 1.) kuş benzeri hayvanların konulduğu nesne, 2.) [Halkdili] cezaevi, dam, hapishane, tutukevi.
kafi [Arp.: kâfi]: yeterli, ~ gelmek: yetmek.
kafile [Arp.]: birlikte yolculuk etme.
kafir 1 [Arp.: kfr > kâfir]: 1.) a.) gizleme, örtme, 2.) kabul etmeme, tanımama, Allahsız, 2.) [İslam] İslam Dini'ni kabul etmeyen, Müslüman olmayan, 3.) dinsiz, gavur, inkarcı, 4.) [Mecazi] zalim.
kafirler [Arp. + ler]: keferer.
kafiye [Arp.: kâfiye]: [Şiir] uyak.
kaftan [Osm.]: süslü üst giysisi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kağan [kagan?]: 1.) baş, bey, emir, hakan, hünkar, imparator, mir, kaan, kayser, kral, sultan, şeyh, 2.) [κ] baş, bey, emir, hünkar, imparator, mir, kaan, kayser, kral, sultan, şeyh anlamına bir erkek adı.

kağıt [?]: yazı yazılan nesne, ~ **cilası**: ahar, **kağıdın pürüzleri**: gren, ~ **süsleme sanatı**: batık.

kağır [Far.]: [Yapı] taş yada tuğla yapı.

kah [Far.: gâh]: bazen, kimi, kimi zaman.

kahır [Arp.]: derin üzüntü.

kahin [?]: bilici, geleceği bilen kimse.

kahkaha çiçeği: [Bitkibilim: *Ipomoea*] çalapa, gündüzsefası.

kahr [Arp.]: ~ **olmak**: çok üzülmek.

kahraman [Arp.]: 1.) battal, böke, civanmert, kostak, şampiyon, yiğit, 2.) [κ] battal, böke, civanmert, yiğit anlamına bir erkek adı.

Kahramanmaraş [Markasi, Maraş]: [46], Türkiye'de bir kent.

kahrolma [Arp. + olma]: içlenme.

kahrolmak [Arp. + olmak]: içlenmek.

kahvaltı [kahve + altı]: sabah yemeği.

kahve [Arp.: kahve [قوه] > B.D.: coffee]: 1.) 2.) kısaca kahvehane, kiraathane, çayevi, **bir tür acı** ~: mirra, moka, ~ **tortusu**: telve.

kahya [Arp.: kāhyā]: çiftlik görevlisi.

kaide [Arp.]: 1.) düstur, kural, prensip, 2.) altlık, taban.

kaideli [Arp. + li]: düsturlu, kurallı, prensipli,

kaiein [Yun.]: yanmak.

kainat [Arp.: kâinât [كائنات]]: evren, kosmos,

Kak 1 : [Gıda] elma kuruşu.

kak 2 [Yun.]: kötü.

kakacı: esprili, mizahnüvis.

kakaç: *i.*, manda pastırması.

kakafoni [Yun.: kakos + phone > [?] > Fra.: cacaphonie]: 1.) sert, rahatsız edici ses, 2.) içi boş laf.

kakao [Mek.Y.D.: cacauatl > Fra.: cacao]: tanelerinden kakao tozu ve çikolata yapılan tropik bir Amerikan Ağacı, Hint Bademi.

kakavan [?]: kendine beğenmiş.

kakdem [Halkdili]: aksi, çirkin, hırçın, huysuz.

kakiç [?]: zıpkın.

Kakım [Arp.: kākım]: [Hayvanbilim: *Mustela erminea*] as, bir kürk hayvanı.

kakışma: itişme.

Kakkava [Çng.]: Çingenelerin 3 gün süren Tencere Bayramı.

kaklık [Halkdili]: su birikintisi.

kakos [Yun.: ?]: fena, kötü.

kakre [?]: tadı acımtrak olaark.

kakül [?]: perçem.

kalak [Halkdili]: burunucu.

kalamar [Rum.]: [Balıkçılık: *Mastigoteuthis flammea*] mürekkep balığı,

kalanis: [Hayvanbilim:] su tavuğu.

kalas: [Yapı] kalın tahta, kereste.

kalaşnikof [Rus.: Kalashnikova [Калашников]]: 1.) Mikhail Kalashnikov'un bulduğu silah, 2.) AK-47; **Avtomat Kalashnikova 1947** [Автомат Калашникова образца 1947 года] Kalaşnikof'un 1947 yılı silahı, 2.) Soğuk savaş döneminde Rusların kullandığı yarı-otomatik eğitim silahı.

kalay 1 [Arp.: al kalay [آل كالي] > kala, & Lat.: stannum; Sn]: 1.) kızartma, tavada kızartma, pişirme, 2.) gümüş beyazlığında, kolay işlenebilen, yumuşak bir element,

kalay 2 [Lat.: Fra.: : SI]:

kalaydoskop [Yun.: kalos + eidos + skopein > Fra.: kaleidoscope]: 1.) çiçek dürbünü, 2.) çok değişen manzara.

kalbur [?]: elek, **büyük delikli** ~: sarat.

kalça: [Bedenbilim] bacakla böğür arası.

kaldıraç: [Teknik] manivela.

kaldırım [Rum.: ? > Tür.]: tretuar, yolkenarı, yürümeyolu.

kaldırma: bozma, fek, fesh, ilga, iptal, lağvetme.

kaldırmak: fesh etmek, fek, iptal ettirmek.

kale [?]: ~ **duvarı**: sur, ~**deki ok atma yeri**: barbakan.

kalein [Yun.]: bağırmaq, çağırmaq, seslenmek.

kalem [Arp.]: 1.) yazma gereci, 2.) birim, ünite.

kalemis [?]: bir Minks faresi.

kalendarium [> Lat.]: hesap defteri.

kaleo [Yun.]: eski.

kaleska [Rus.]: gezinti arabası.

kalfa [Arp.]: usta çırağı.

kalıcı: baki, daim, ölümsüz, payidar, sonsuz.

kalıb [Arp.]: bak. kalıp.

kalıp [Arp.: klb > kalıb [كالباق]]: 1.) biçimlendirme gereci, 2.) biçki modeli, patron, 3.) beden görünüşü, 4.) biçim, durum.

kalıcılık: beka.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kalık: evde kalmış kız.
kalın: 1.) ?, 2.) ağır, künt.
kalıt: bırakıt, miras, tereke.
kalıntı: harabe, yıkıntı.
kalıntılar: harabat, yıkıntılar.
kalıtçı: mirasçı, varis.
kalıtım: irs, soya çekim.
kalıtsal: irsi.
kalibrasyon [Fra. & İsp. > Arp.: kâlib [بِلَابِق] > Fra.: calibration]: 1.) ölçüm ve ayar gereçlerinin bakım ve elden geçirilmesi, 2.) ,
kalibre [Fra. & İsp. > Arp.: kâlib [بِلَابِق] > Fra.: calibré, caliber]: 1.) silindirik biçimli şeylerin çap yada kuturu, 2.) bir top yada silah namlusunun çapı yada kutru, 3.) nitelik yada yetenek.
kalifiye [Lat.: qualis + facere > Fra.: qualifié]: 1.) nasıl yapıyor?, 2.) kaliteli, nitelikli.
Kaliforniyum [Lat.: Fra.: caliphornium: cr]: radyoaktif sentetik bir madde.
kaligrafi [Yun.: ? + graphein > kalligraphia [? γραφία] > Fra.: calligraphie]: güzel yazı yazma sanatı.
kalite [Lat.: qualis > Fra.: qualité]: nitelik.
kaliteli [Lat.: qualis > Fra.: qualité + li]: kalifiye, nitelikli.
kalker [Lat.: calx > Yun.: chalix > Fra.: chalker]: kireç taşı, ~ **tortu:** traverten.
kallavi [?]: 1.) ? 2.) sadrazam kavuğu, 3.) iri, kocaman..
kalligrafi [Yun.: kallos + graphein > Fra.: calligraphie]: 1.) güzel ayzı yazma yeteneği, hattalık, 2.) güzel el yazısı.
kallos [Yun.]: güzellik.
kalomel [?]: [Kimya] tatlı sülümen.
kalori [Lat.: calor > Fra.: calorie]: 1.) vücutta suyla bileşime giren gıdaların ürettiği enerjinin ölçümlenmesinde kullanılan bir ısı ölçüm birimi, 2.) ısın, sıcaklık.
kalorifer [Lat.: calor + ferrus > Fra.: calorie + ferre]: 1.) eviçi yada merkezi sistem ısıtma peteği, 2.) petek, radyatör, 3.) buna benzer diğer elektrikli gereçler.
kalorimetre [Lat.: calor + Yun.: metron > Fra.: calorimetre]: ısıölçer.
kalos [Yun.]: güzel.
kalp [Arp.: kâlb]: yürek.
kalpak: kürklü başlık.
Kalsiyum [Lat.: calx > Fra.: calcium: Ca]: tebeşir, kireçtaşı benzeri maddelerde

bileşik biçimde bulunan, yumuşak, gümüş beyazı renkte kimyasal metalik bir element.

Kalsiyum Karbonat [Lat.: calx > Fra.: calcium + carbonade]: denizkabukları, kemikler, kireçtaşı ve tebeşirde bulunan beyaz renkli toz yada kriztalize madde.

kaltak [Halkdili]: 1.) eyerin tahta bölümü, 2.) [Argo] bayanlara aşığılama deyimi.

Kalvinizm [Calvin + ism]: [Hiristiyanlık] kader-kaza ve takdiri ilahi konularına ağırlık veren Fransız John Calvin ve müritlerinin Hiristiyan ilahiyat sistemi.

kalya [?]: kabak yemeği.

kalyon [Yun.: galaia > İsp.: galeon]: eskiden İspanyollar tarafından kullanılan yelkenli bir savaş gemisi.

kalytos [Yun.]: gizli, gizlenmiş, kapalı, kapatılmış, örtülmüş, sırlı.

kama [ÖzTür.]: 1.) kereste, tahta, 2.) bat, besi, kaskı, kısı, takoz, 3.) bir tür bıçak.

kamarilla [İtl.: ?]: gizli yönetici.

kamarot [İtl.: camarot]: [Denizcilik] gemi görevlisi.

kamber [? > kâmbir]: sadık kişi, sadık köle.

kambiyo [İtl.: cambio]: [Ekonomi] ülkelerin para değiş tokuşu, takası.

kambur: hörgüç.

Kamçı [?]: kırbaç.

kamelos [Arp.: jamel > Yun.]: deve.

kamelya [G.J. Kamel > Fra.: camelia, Bitkibilim]: sürekli koyu-yeşil yaprakları ve güze benzer çiçekleri bulunan Asya kökenli bir ağaççık yada çalimsız bir süsü bitkisi.

kamer [Arp.]: 1.) ay, mah, 2.) [K] ay, mah anlamında bir erkek adı.

kamera [İng.: camera]: 1.) hareketli görüntü kayıt gereci, 2.) film çekme gereci, 3.)

kameriye [Far.]: çardak, süslü çadır.

kamış [?]: 1.) saz, ince -: saz, ararot ~ı: maranta, 2.) sıvı içme çubuğu, pipet.

kamikaze [Jap.: ?]: 1.) ?, 2.) Japon intihar savaşçısı.

kamil [Arp.: kâmil]: 1.) olgun, 2.) [K] olgun anlamına bir erkek adı.

Kamile [Arp.: kâmile]: olgun anlamına bir bayan adı.

kamilya [camilia]: [Bitkibilim] Japon gülü.

kaminos [Yun.]: ocak, soba, şömine.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kampana [Lat.: *campana* > İtl.: *campana*]: [Teknik] çan, çingirak.
kampanya [Lat.: *campus* > Fra.: *campagne*]: 1.) belli bir hedef için bir dizi toplu operasyon, 2.) seçimde bir adayı seçme gibi bir dizi planlı etkinlik, 3.) belli bir amaca yönelik planlı etkinlikler dizisi.
kampüs [Lat.: *campus* > Fra.: *campuse*]: üniversite eğitim yerleşkesi, yerleşke.
kamu [Far.]: amme, halkın bütünü.
kamufle [Fra.: *camouflé*]: alalama, ~
etmek: alalamak, maskelemek.
kamuoyu: efkarı umumi.
kamuran [Arp.: *kāmuran*]: 1.) 2.) [K] bir bayan & erkek adı.
kamus [Far.: *kāmus*]: 1.) büyük sözlük, 2.) lügat, sözlük.
kamyon [? > Fra.: *camion*]: 1.) bir tür at arabası, 2.) motorlu yük arabası.
kamyonet [? > Fra.: *camionette*]: bir tür at arabası, 2.) küçük motorlu yük arabası.
kan: [Yaşambilim] damar sıvısı, dem, ~**daki sıvı**: plazma, ~**ı arıtan gereç**: dializ, **şişeyle** ~ **alma**: haşamat,
kanaat [Arp.: *kanâat*]: 1.) iktifa, yetinme, 2.) kani olma, inama, ~
etmek: iktifa etmek, yetinmek.
kanaatkar [Arp.: *kanâat* + Farsca: *kâr*]: azla yetinen.
kanal [Lat.: *canalis* > Fra.: *canal* & *channel*]: 1.) su taşıma hattı yada sistemi, 2.) akaç, su yolu, 3.) [Bedenbilim] bedende sıvı akma yolu, 3.) [Teknik] ses ve görüntü iletme sistemi, 4.) [Teknoloji] bilgi ve veri aktarma yolu.
kanalet [?]: küçük kanal.
kanape ¹ [Fra.: *canapè*]: parti ve davetlerde konuklara sunulan, üzerlerine çeşitli gıdalar ve baharat eklenmiş kızartılmış küçük ekmek yada kraker.
kanape ² [Fra.: *canapè*]: çekyat, divan, kerevet, otoman, sedir.
kanara [Arp.: *kinnare*]: kesimevi, kesimhane, mezbaha,
kanasta [İsp.: *canasta*]: bir iskambil, kart oyunu.
kanava [Fra.: *canava*]: 1.) ?, 2.) kanaviçe.
kanaviçe [İtl.: *canavice*]: 1.) ?, 2.) kanava.
Kanbilimi: Hemetoloji.

kanca [İtl.: *gancio*]: ucu çengelli çubuk,
kand [Far.]: 1.) şeker kamışı tozu, 2.) şekerleme.
kandele [İtl.: *chandelisa*]: *i.*, [Fizik] çerağ, çıra, mum, şem.
Kandıra [?]: İzmit'te bir ilçe adı.
kandırma: 1.) (içki, su) doyurma, 2.) aldatma, dolandırma, kazık.
kandil [?]: *i.*, çırağ.
kangren [Yun.: *gran* > Fra.: *gangrene*]: [Tıp] 1.) kan akışının engellenmesi nedeniyle vücut hücrelerinin ölmesi, 2.) doku ölümü.
kanı: *i.*, düşünce, fikir, inanç.
kanıt: beyyine, delil.
kanistron [Yun.]: 1.) sepet örme dalı, sepetlik saz, 2.) örme sepet.
kanış [Lat.: *canis*]: kıvırcık tüylü köpek.
kanna [Yun.]: kamış, şeker kamışı.
kano [Amerikan Kızılderili > İsp.: *canao*]: [Denizcilik] 1.) hafif, dar ve küçük kürekle itilen bir kayık, 2.) hafif tekne.
kanopeion [Yun.]: sivrisinek ağına benzeyen tül veya bezle çevrilmiş divan, kanepeler yada sedir, cibinlikli yatak.
kanser [Lat.: *cancer*]: bedende hızla yayılan habis bir hücre.
kant [Far.: *kand*]: 1.) şeker kamışı, 2.) sıcak şekerli su.
kantar [?]: *i.*, baskül, terazi.
kantin [İtl.: *cantina* > Fra. > İng.: *canteen*]: *i.*, kurum bakkalı.
kantite [Lat.: *quantus* > Fra.: *quantité*]: nicelik.
kanto [Lat.: *canere* > İtl.: *canto*]: *i.*, [Müzik] belli uzun şiirlerin ana bölümlerinden bazısı.
kanun [Arp.: *kanûn*]: *i.*, yasa, ~**a uygun**: norm, ~**a aykırı davranış**: suç,
kanuni ¹ [Arp.: *kanûnî*]: legal, yasal.
Kanuni ² [Arp.: *Kanûnî*]: **Kanuni Sultan Süleyman**:
kanuni evvel [Arp.: *kanûn-î evvel*]: 1.) önce gelen kanun ayı, 2.) Osmanlı'da Aralık ayı.
kanuni sani [Arp.: *kanûn-î sâni*]: 1.) sonra gelen kanun ayı, 2.) Osmanlı'da Ocak ayı.
kanyon [İsp.: *cañón* > *canyon* > Lat.: *canna*]: *i.*, [Evrenbilim] büyük kaya kütleleri arasından uzanan, uzun ve derin vadi.
kaolin [Çin.: > Fra.: *kaoline*]: 1.) Çin'de beyaz çamurun bulunduğu tepenin

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

adından, ^{2.)} [Kimya] arıkil, proselen vb yapımında kullanılan beyaz çamur.
kaos [Yun.: chaos > Fra.: chaos]: *i.*, kargaşa.
kap: *i.*, çanak, içi oyuk nesne, **küçük toprak** ~: hokka, **oyma ağaç** ~: kavata, **yayvan** ~: çanak, ~ **Türleri**: Bardak, Çanak, Çaydanlık, Çömlek, Damacana, İbrik, Kase, Kazan, Maşrapa, Sürahi, Tabak, Tas, Tava, Tencere, Testi,
kapalı: açık olmayan, kapanmış, ~ **olmayan**: açık, aleni, aşikar, ayan, bariz, belirgin, belli, meydanda, ortada, sarıh.
kapama: *i.*, kuzu eti yemeği.
kapan: *i.*, fak, hendek, mandepsi, trap, tuzak.
kapari: *i.*, [Bitkibilim:] gebre otu.
kaparo [İtl.: caparo]: güvence parası.
kapasite [Lat.: capere > Fra.: capacité]: kapsama.
kapatma: *i.*, aftoz, cariye, gaco, halayık, kuma, metres, nikasız kadın, odalık.
kapçık: *i.*, ceviz kabuğu.
kapela [İtl.: capella]: *i.*, bir tür şapka.
kapı: *i.*, ^{1.)} [Yapım] eve giriş bölümü, ^{2.)} devlet dairesi, ~ **zembereği mandalı**: horoz, ~ **kanadı**: kepenk, **kapıdaki ayak sileceği**: paspas.
kapital [Lat.: caput > Fra.: capital]: *i.*, anamal, anapara, sermaye.
kapitalist [Lat.: caput > Fra.: capitaliste]: sermayedar.
Kapitalizm [Lat.: caput > Fra.: capitalisme]: *i.*, sermayedar.
kapitone [?]: *i.*, döşemelik bir kumaş.
kaplama: *i.*, ince ağaç levha.
kaplıca: *i.*, akarca, çermik, ılıcı, termal,
kaplumbağa: *i.*, tosbağa, ~**nin kabuğu**: бага.
kaporta [İtl.: caporta]: *i.*, otda ön kapak.
Kappa [Fen.: Kaf [Kaph] > Yun.: [κάππα & κάππα - κάπα]: Yunan Abecesi'nin 10. harfi, [Κ, κ].
kapris [Lat.: caper > İtl. > Fra.: caprice]: *i.*, ^{1.)} düşünce ve hareketlerde, nedensiz ve içten gelen değişim, ^{2.)} değişken istek.
kapsam: *i.*, içerik, muhteva.
kapsama: *i.*, kapasite.
kapsamak: *f.*, ihata etmek, sınırları içine almak,
kapsül [Lat.: capsula > İtl. > Fra.: capsule]: *i.*, ^{1.)} [Eczacılık] belli ölçülerde ilaç

konulabilen, suda eriyen jelatinden silindir biçimli koruyucu, ^{2.)} [Uzay] içinde insan olan ve bir birinden ayrılabilen uzay aracı, ^{3.)} [Bitkibilim:] çiçekli bitkilerin tohumlarının yer aldığı koruyucu kese yada torbacık.
kaptan [Lat.: caput > Fra.: captain]: *i.*, ^{1.)} bey, baş, lider, öder, şef, ^{2.)} [Denizcilik] bir geminin enüst yetkilisi, ^{3.)} [Spor] bir takımın başı.
kapuska [Rus.: kapuska]: *i.*, ^{1.)} lahana, ^{2.)} beyazlahana yemeği.
kar ¹ : bir yağış türü, ~**da göz kamaşması**: karık, ~ **fırtınası**: tipi, ~**daki buz tabakası**: köreşe.
kar ² [Far.: kār]: ^{1.)} çalışma, eylem, iş, kazanç, ^{2.)} getiri, kazanç, ürün, verim.
kar ³ [Far.: kār]: Türk Müziği'nde bir biçim, form.
kar ⁴ [Far.: kār]: Farsça'da -kār; ^{1.)} eden, yapan [hilekār: hileci], ^{2.)} işlenmiş [derkār: bariz] anlamına bir sonek.
kar ⁴ [Arp.: k'ar]: denizin yada kounun en derin yeri.
kar ⁵ [Arp.]: ^{1.)} tak tak vurma, ^{2.)} parmakları bir birine vurarak hastayı muayene etme.
kar ⁶ [Arp.]: balkabağı.
kar ⁷ [Arp.]: zifiri kara.
kar ⁸ [Arp.]: durulma, sakinleşme.
kara ¹ : ^{1.)} arap, negatif, siyah, ^{2.)} esmer, ^{3.)} [Yerbilim] acun, arz, diyar, dünya, terra, toprak, ülke.
kara ² [Yun.: ?]: baş, kafa, kelle.
karabaş [Halkdili]: *i.*, çoban köpeği.
karabatak: *i.*, [Kuşbilimi: ?] bir deniz kuşu.
karabiber [Tür.: kara + Rum.: peperı]: bir tür baharat.
karabina [İtl.: carrabina]: *i.*, bir tür tüfek.
Karabük [?]: [78], Türkiye'de bir kent.
karaca: *i.*, [Hayvanbilim: *Gazella dorcas*] ahı, ceren, ceylan, gazel, gazella, karaca.
Karadeniz: Türkiye'nin kuzeyindeki deniz, [Bahr-i Esved, Bahr-i Siyah].
karafa [Far.]: *i.*, rakı sürahisi, karafaki.
karafaki [Far.]: rakı sürahisi, karafa.
karagı [?]: ateş karıştırma çubuğu.
Karaim [?]: Polonyalı Yahudiler.
karakaçan: *i.*, eşek, eşek, har, merkep.
karakavak: *i.*, [Bitkibilim:] hindiba.
karakeçi: *i.*, bir tür tatlısu balığı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

karakol: *i.*, polis karakolu, polis merkezi.

karakter [Yun.: charattein > Fra.: charecter]: *i.*, ^{1.)} durum, ıra, karakter, kişilik, seciye, şahıs, şahsiyet, tip, statü, ^{2.)} bir filmde rol sıralaması.

karakulak: *i.*, [Bitkibilim: *Caracal melonitis*]

karalama: müsvedde.

karaltı: *i.*, hafif karanlık.

Karaman [Osm.: Laranda, Larende]: [70], Türkiye'de bir kent.

karambol [Fra.: carambole]: ^{1.)} çarpışma, karmaşa, itiş-kakış, ^{2.)}

karamel [[Lat.: cannamellis >] Arp.: > İtl.: caramello]: ^{1.)} yanmış bal, ^{2.)} şeker eriyiği, ^{3.)} bir tür şekerli ağda.

karamsar [?]: pesimist.

karamuk [?]: [Bitkibilim: *Agrostemma githago*] böğürtlen, bük.

karanlık: gece, ışısız, **alaca** ~: tan, **hafif** ~: karaltı.

karantina [Lat.: quadraginta > Fra.: quarantina]: ^{1.)} 40 gün, ^{2.)} eskilerde bulaşıcı hastalık taşıdığı düşünülen gemi 40 gün limanda belketilirmiş, ^{3.)} [Tıp] bulaşıcı hastalık belirlenene yere girişi çıkış yasağı getirme, bulaşıcı hastalık önlemi.

karar [Arp: kr'a ? >]: ^{1.)} durma, olma, ^{2.)} kesin yargı.

kararasız [Arp: kr'a ? > + sız]: *s.*, değişici, değişken, mütehavvil.

kararlar [Arp: kr'a ? > + lar]: *ç.i.*, ahkam, hükümler.

Kararlaştırmak [Arp: kr'a? > + lar]: *f.*, sözleşmek.

kararlı [Arp: kr'a ? > + lı]: *z.*, azimkar, azimli.

kararlılık [Arp: kr'a ? > + lılık]: *i.*, azim.

kararname [Arp.: karar + Far.: nâme > Far.: kararnâme]: *i.*, karar bildiren yazı.

kararsız [Arp: kr'a? > + sız]: *s.*, bocalayan, ikircikli, mütereddit.tereddütlü, ~ **kalmak**: bocalamak.

karasaban: ilkel bir tarım aracı.

karasu ^{1.}: [Tıp] akbaska, katarakt.

Karasu ^{2.}: Sakarya'da bir ilçe adı.

karat [Arp.: kîrât > Yun.: keration [?] > Fra.: carate & karat]: ^{1.)} çok ufak ağırlık, ^{2.)} 100 mg'a eşit değerli taşları ölçme birimi.

karaturp: [kara turp] [Bitkibilim: *Armoricia Lapathifolia*] acırğa,

bayırturpu, yabanturpu, yabancı lahana.

karavan [Far.: kervan > Fra.: caravan]: başka bir aracın arkasında çekilebilir, çevresi kapalı ve pencereci gezer ev.

karavana ^{1.}: ^{1.)} yemek pişirme kazanı, **büyük** ~: keres, ^{2.)} boşa atma.

karavana ^{2.} [Fra.]: yassı elmas.

karavaş [Ark.]: savaş tutsağı kadın,

karavela [İtl.: caravelli]: [Denizcilik] büyük deniz teknesi.

Karbon [Lat.: carbo > Fra.: carbone]: ^{1.)} [Kimya] tüm organik bileşenlerde bulunan metalik olmayan bir element: elmas ve grafit temiz karbon içerir, ^{2.)} arkası mürekkepli kağıt, ^{3.)} karbon kopya (CC: carbon copy): bilgi için gönderme.

karbon dioksit [Lat.: carbo + Yun.: ? > Fra.: carbone dioxide]: ağır, kokusuz, renksiz bir gaz: nefes alırken ciğerlerden çıkan gaz.

karbon monoksit [Lat.: carbo + Yun.: monoxide > Fra.: carbon monoxide]: renksiz, kokusuz ve oldukça zehirli bir gaz.

karbonat [Lat.: carbo > Fra.: carbonate]: karbonik asitten bir tuz yada ester.

karbonhidrat [Yun.: carbo + hydrate > Fra.: carbohydrate]:

karbonik asit [Lat.: carbo + acidus + ikos > Fra.: carbonique acide]: suda karbon diokstidin oluşturduğu zayıf bir asit.

kardaş: bak. kardeş.

kardeş: [Budunbilim] yaşça küçük olan, **büyük erkek** ~: ede.

kardeşlik: uhuvvet.

kardia [Yun.]: kalp, yürek.

kardiyo [Yun.: kardia > Fra.: cardio]: kalple ilgili anlamında birleştirici bir önek.

kardiyogram [Yun.: kardia + gramme > Fra.: cardiogramme]: kalbin atış hız ve sıklığını kaydeden yazıcı gereç.

Kardiyoloji [Yun.: kardia + logia > [?] > Fra.: cardiologie]: kalple ilgili tedavi edici ilaç ve tedavi bölümü.

kare [Fra.: carrè]: bir geometri biçimi.

kareli [Fra.: carrè + li]: damalı, satrançlı.

karga: [Kuşbilim: *Corvus*] bir kuş türü, **kestanekargası:** alakarga,

kargaburnu: ^{1.)} [Hayvanbilim: ?] bir zararlı hayvan, ^{2.)} [Teknik] bir pense türü, ^{3.)} [Halkdili] kapı madalı.

kargaşa: kaos.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kargı [Ark.]: [Savaş] mızrak.

kargo [İsp.: *cargar* > Fra.: *cargo*]: hamule, navlun, yük.

karha [Arp.]: [Tıp] çiban, ülser, yara.

karı: ^{1.)} [Budunbilim] aile, bayan, eş, refika, ^{2.)} eş, ^{3.)} [Argo] kadın.

karık: karda göz kamaşması.

karıkurutan: [Bitkibilim: *Mandragora officinarum*] adamotu.

karın: [Bedenbilim] batın, mide, ~ **iç zarı**: masarika, **karnı doymamış**: aç, fakir kişi.

karınca [?]: *i.*, ^{1.)} ? ^{2.)} [Hayvanbilim: ?] zar kanatlı bir böcek.

karışan: araya giren, müdahil.

karışık: dandini, düzensiz, karışık, **çok** ~: altüst.

karışım [Kimya] muhtelit.

karışma: araya girme, müdahale.

kari ¹ [Arp.: ? > *kâri*]: okuyucu.

Kari ² [Fin.]: bir erkek adı.

karides [Rum.: ?]: [Balıkçılık: *Caridina serrata*] kabuklular sınıfından eklembacaklı bir deniz hayvanı.

kariha [Arp.: ?]: düşünme gücü.

karikatür [İtl.: *caricare* > Fra.: *caricature*]: bir kişi, hayvan yada hrşeyin imgesinin abartılarak çizgilerle çizilmesi.

karina [Lat.: *carina* > İtl.: ?]: [Denizcilik] gemi omurgası.

kariyer [Lat.: *carro* > İtl. > Fra.: *carier*]: iş, meslek, uzmanlık.

karizma [Yun.: *charisma* [?] > Fra.: *charisma*]: ^{1.)} özel, içten gelen önderlik özelliği, ^{2.)} çekicilik, etkileyici.

karkas [? > Fra.: *carcasse*]: ^{1.)} [Bedenbilim] ölü beden, ^{2.)} çerçeve yada kabuk, ^{3.)} kemikli siğir eti.

karkinos [Yun.: ?]: yengeç.

Karlofça [Sırp.: *Karlovcı* > Osm.]: ^{1.)} Osmanlı İmparatorluğu'nun 26.01.1699'da ilk toprak kaybına başladığı, Karlofça Anlaşmasını imzaladığı Sırp kenti, ^{2.)} bugünkü Sırbistan, Vojvodina'nın bir kenti.

karma: muhtelif.

karmaşık: girfit, sofistike.

karmık [?]: [Balıkçılık] Mersin balığı oltası.

karnabahar [Rum.: *krambe* + Far.: *bahar*]: ^{1.)} bahar lahanası, ^{2.)} [Bitkibilim: *Brassica oleracea*] bir tür sebze.

karnaval [Lat.: *carnival* > Fra.: *carnaval*]: faşing.

karne ¹ [Fra.: *carnet*]: ^{1.)} izin belgesi, ^{2.)} öğrenci not belgesi.

karni [?]: laboratuvar kabı.

karo [Fra.: *carreau*]: döşeme, aryo.

karoton [Yun.: ?]: havuç.

karpit [?]: ?

karpos ¹ [Yun.: ?]: bilek.

karpos ² [Yun.: ?]: meyve.

karpuz [Rum.: *karpuzi*: ?]: [Bitkibilim: ?] **büyümemiş** ~: şalak, ~ **türleri**: Ceyhan, Şalak.

Kars [Karsak]: [36], Türkiye'de bir kent.

karşı [ÖzTür.]: ^{1.)} ön, ön taraf, yüz, ^{2.)} diğer taraf, öbür yaka, ^{3.)} anti, karşıt, kontra, muhalif.

karşılaşma: maç.

karşılaştırma: kıyaslama, mukayese.

karşılaştırmak: kıyaslamak, mukayese etmek.

karşıt: ^{1.)} karşı, kontra, ^{2.)} kontrast, zıt.

kart ¹: anaç, eke, iri, koca, kocamış, sin, yaşlı.

kart ² [Yun.: *chartes* [?] > Fra.: *carde*]: oyun kağıdı.

kartel [Yun.: *chartes* [?] > Fra.: *cartel*]: ulusal yada uluslararası bir tekel oluşturma amacıyla firmalar birliği.

kartela [İtl.: ?]: tombalada oyun kağıdı.

kartograf [Yun.: ? + *graphein* > [?] > Fra.: *cartographe*]: haritacı.

karton [Fra.: ? > İtl.: *carta* > *carton*]: ^{1.)} mukavva kutu, mukavva muhafaza, mukavva koruyucu, ^{2.)} sert beyaz renkli kağıt, ~ **kap**: dosya.

kartvizit [Yun.: *chartes* [?] > Fra.: *carde* + *visite*]: üzerinde görev iletişim bilgisi ayzan küçük kart.

karyatid [Yun.: *karyatides* [?] > Fra.: *cariatides*]: ^{1.)} Karyalı rahibe, ^{2.)} kadın resimli sütün.

karyatides [Yun.: ?]: ^{1.)} Karyalı rahibe, ^{2.)} kadın resimli sütün.

karyola [İtl.: *carriola*]: kerevet, yatak.

kas: [Bedenbilim] adale, ~**ların kasılması**: spazm, ~**la ilgili**: adali, ~**larda güç yitimi**: akinezi.

kasa [İtl.: *casa*]: para dolabı.

kasaba: belde.

kasap [Arp.: *kassab*]: et satan dükkan.

kasara [İtl.: *casara*]: [Denizcilik] gemide kısa güverte.

kasatura: bir tür bıçak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kasavet [Arp.]: acı, çile, dert, elem, esef, gam, kasvet, kaygı, keder, tasa, teessür, üzüntü.

Kasbilim: Miyoloji.

kase [Far.: kâse]: derince çanak.

kasem [Arp.]: ant, yemin.

kaset [Lat.: capere > Fra.: cassette]: içine manyetik bant yada film sarılmış plastik koruyucu kutu.

kasık: [Bedenbilim] karın ile uyluk aarsı, ane.

kasım ¹ [Arp.: kâsım]: ^{1.)} ? ^{2.)} [K] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

Kasım ² [Arp.: kâsım]: yılın 30 gün çeken 11. ayı, Teşrin-i evvel, [October].

kasınç: [Tıp] kramp.

kasır [Arp.]: köşk.

kasırğa [?]: güçlü fırtına.

kasıt [Arp.: kasd]: amaç, erek, gaye, hedef, istek, kast, maksat, niyet.

kasıtlı [Arp. + lı]: bilerek, bile bile, kasten, tammüden, ~ **olarak**: bile bile, kasten.

kaside [Arp.]: Divan Edebiyatı'nda bir şiir türü.

kasis [cassice]: karayolu tümseği.

kask [Fra.: casque]: sağlam başlık.

kasket [Fra.: gasget]: bir tür başlık, başlık, kep, şapka.

kaskı [?]: ağaç kama, bat, besi, kaskı, takoz.

kasko [İtl.: casco]: araç sigortası.

kasnak [?]: enli çember.

kaspi [?]: yontma aracı.

kast [Arp.: kasd]: amaç, erek, gaye, hedef, istek, kasıt, maksat, niyet.

kast [Arp.]: kötü niyet.

Kastamonu [Tumana, Gas-Tumana]: [37], Türkiye'de bir kent.

kastaneia [Rum. & Yun.]: kestane.

kastar [?]: pamuk ipliği.

kasten [Arp.: kasden]: bile bile, kasıtlı olarak, taammüden.

kastor [Yun.: kastor > Fra.: castor]: [Hayvanbilim: *Castor*] kunduz.

kastor [Yun.]: kunduz.

kastro [Yun.]: hisar, kale.

kasved [Arp.]: **bak. kasvet.**

kasvet [Arp.: kasved]: ^{1.)} iç sıkıntısı, ^{2.)} acı, çile, dert, elem, esef, gam, kasavet, kaygı, keder, tasa, teessür, üzüntü.

kaşağı: timar aracı.

kaşalot [Fra.: cachalotte]: [Balıkçılık: *Physeter macrocephalus*] isperçemet balinaslı.

kaşane [Fars.]: süslü köşk.

kaşar: [Gıda] bir peynir türü, **tekerlek** ~: dalak.

kaşe [Fra.: cachée]: [Ticaret] damga, mühür.

kaşeksi [Yun.: kachexia [?] > Lat.: cachexia > Fra.: cachexie]: [Tıp] ^{1.)} geçmeyen yada tekrarlanan bir rahatsızlık süresinde oluşan ileri derecedeki zayıflama, ^{2.)} aşırı zayıflık.

Kâşgarlı Mahmud: ^{1.)} 1074, ^{2.)} ?

kaşif [kâşif]: ^{1.)} yeni şeyler bulan, ^{2.)} yeni yerler bulan.

kaşkariko [? Argo]: al, dalavere, desise, dolap, düzen, entrika, hile, kolpo, komplo, künde, numara, oyun.

kaşkol [Fra.: cachcole]: boyun atkısı.

kaşorse [Fra.: cachcorsée]: kadın fanilası.

kaşmer [?]: maskara, şeytan.

kaşmir ² [Kashmir]: ince, sık bir tür yün.

kat: ^{1.)} katman, plak, plaka, tabaka, ^{2.)} makam, mertebe, mevki, paye, ^{3.)} yüksek katlı yapılarda her bir kadame,

kata ¹ [Yun.]: Yunanca'da kata-; ^{1.)} alt, ^{2.)} aşağı, ^{3.)} aşağıya doğru, ^{2.)} bihakkın, tam olarak, ^{3.)} tam, tamamen anlamına bir sonek.

kata ² [Lat.]: beraber, ile, yanında.

katafalk [Lat.: kata + ? > İtl.: catafalco > Fra.: catafalque]: ^{1.)} altında cesedin konulduğu deliz benzeri bir yeri bulunan sütünlü yada üstü kapalı, yüksekçe bir yer, ^{2.)} yüksekçe tabut yeri.

katagori [Yun.: kategorein > [?] > Fra.: catagorie]: *i.*, gurup, ulam.

katakomp [Lat.: kata + tumba > Fra.: catacompe]: ^{1.)} altında gömü yeri olan galeri, ^{2.)} tapınak mezarlık.

katakulli [Argo]: maval, uydurma, yalan.

katalist [Yun.: kata + lysis > [?] > Fra.: catalyste]: kataliziz olarak işlev gören etkin madde.

kataliz [Yun.: kata + lysis > katalysis > [?] > Fra.: catalyse]: eklendiği maddeyle kendisi değişmeyen bir bileşene başka bir bişelen katarak bir kimyasal tepkinin hızlanması yada bazen yavaşlaması.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

katalizör [Yun.: kata + lysis > katalysis > [?] > Fra.: catalyseur]: karıştırıcı, kaynaştırıcı.

katalog [Yun.: kata + legein > Fra.: catalague]: 1.) aşağı doğru sıralanan bilgiler, 2.) fihrist.

katalysis [Yun.]: çözülme.

katana [Mac.: katona]: 1.) asker, 2.) asker atı, iri at türü, kadana.

katâr ¹ [?]: kervan.

Katar ² [?]: Orta Doğu'da bir Arap Şeyhliği, [Qatar].

katarakt [Yun.: kata + rhegninai > Fra.: cataract]: 1.) büyük şelale, 2.) [Tıp] gözün matlaştığı yada saydamlığını yitirdiği bir göz rahatsızlığı, 3.) kısmen yada tamamen görmezliğe yolaçma, akbaska, karasu, 4.) donuk, şeffaf olmayan.

Katarzyna [? > Çek.]: 1.) 2.) bir Çek bayan adı, [Catheryna, Catheryne].

kataşizm [Yun.: kata + echein > Fra.: catacisme]: 1.) derinlemesin sorgulama, 2.) soru-yanıt biçiminde bir dinin akide, doktrin, inan, yada öğretilerini yaymayı amaçlayan kitapçık, 2.) İslam'ın yayılmasına karşı Hıristiyanlığın yayılmasını amaçlayan bir yol.

katedral [Yun.: kata + hedra > Fra.: cathedrale]: 1.) büyük divan, oturak yada sedir, 2.) bir piskoposluğun ana kilisesi, 3.) herhangi bir büyük ve önemli kilise.

kategorein [Yun.]: demek, iddia etmek, ileri sürmek, öne sürmek, söylemek.

katharos [Yun.]: özgün, saf, temiz.

katı: berk, sert.

katık: 1.) yağı alınmış yoğurt, 2.) ekmeğin yanında yenilen ek gıda ürünü.

katıksız: 1.) yavan, 2.) brüt, safi, net olmayan.

katılım: iştirak, ortaklık.

katırtırnağı: [Bitkibilim: *Genista scoparia*]

katışiksiz: ari, halis, saf.

katil [Arp.: kâtil]: cani, kıyan.

katip [Arp.: kâtib]: sekreter, yazman.

katkı: ek, ilave, zeyil, zeyilname.

katlama: arttırarak çoğaltma.

katlanma: tahammül.

katliam [Arp.]: kıyım, toplu öldürme.

katma: ekleme, ilave.

katman: 1.) kat, plak, plaka, 2.) aşama, kat, makam, mertebe, paye,

katmer [?]: ince yufka ekmeği.

katmerli: 1.) danıska, 2.) [Tatlı] kaymaklı yufka.

Katolik [Yun.: kata + holos + ikos > Fra.: catholique]: 1.) herşeyi kapsayan, evrensel, üiversal, 2.) sevecenlik, lezzet ve benzerlerinde geniş kapsamlı olan, 3.) Latin Roma Katolik Kilisesi, 4.) Vatikan, İtalya'daki Papalık.

katot [Yun.: kata + hodos > Fra.: cathode]: 1.) elektrolitik bir hücrede negatif elektrot, 2.) bir vakum tübünde bir elektron emicisi, 3.) bir bataryada pozitif uç.

katot ışınları: katottan korunmuş elektron dalgaları: sert cisimlere çarptıklarında X-Ray ışınlar üretirler.

katrak [?]: tomruk biçme makinesi.

katre [Far.]: damla.

katyon [Yun.: kata + ienai > Fra.: cation]: pozitif olarak yüklenmiş ion: elektrolizlerde katyonlar katoda doğru yönelirler.

kaulos [Yun.]: sessizce yürümek, izlemek.

kauma [Yun.]: hararet, ısı, sıcaklık.

kaustos [Yun.]: yanmış.

kav: 1.) ince, pamuksu katman, 2.) yılanın attığı deri, 3.) içki mahzeni.

kavanoz [?]: camdan kap.

kavara [?]: balı alınmış petek.

kavat [Arp.]: 1.) fuhşa aracılık eden, kadın satıcısı, muhabbet tellalı, 2.) godoş, kavat, kodoş, pezevenk.

kavata [?]: oyma ağaç kap.

kavelye [Fra.: cavalier]: 1.) atlı asker, 2.) davet vb yerlerde bir bayanın erkek eşliği.,

kavga: 1.) arbede, çekişme, çingar, dalaş, dövüş, hengame, hır, muaraza, niza, patırtı, 2.) cihat, gaza, harp, savaş,

kavim [Arp.]: [Budunbilim] budun.

kavis [Arp.: kavs]: eğmeç, yay.

kavkı: ekmeğin dış kısmı.

kavliç: [Tıp] fitik, yarımlik.

kavrak [Halkdili]: kuru yaprak.

kavram: mefhum.

kavrama: anlama, idrak.

kavramak: 1.) elle sıkıca tutmak, 2.) anlamak, idrak etmek.

kavruk: kurumaya yüz tutmuş.

kavuk [?]:

kavun: [Bitkibilim. *Cucimia melo*] bir sebze türü, **kokulu küçük** ~: şamama, **kavun türleri**: Kırkağaç, Pamukova, Şamama, Topatan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kavurğa: [Yemek] kavrulmuş yiyecek.
kay [Ark.]: yaz yağmuru.
kaya: 1.) sert taş kütle, 2.) [κ] bir Türk erkek adı, ~ **tozu:** kum, ~ **honisi:** lagos.
kayağan: bir tür taş, ~ **taşı:** arduaz.
kayak: kızak, ski, **bir** ~ **yarışı:** slalom.
kayalık: uçurum, sarp, yar.
kayan: dağ doruklarından akan sel.
kayar [Arp.]: nal değiştirme işlemi.
kayd [Arp.]: **bak. kayıt.**
kaygana [Far.: *haygana* > *kaygına*]: bir tür yumurta yemeği, omllet.
kaygı: 1.) acı, çile, dert, elem, esef, gam, kasvet, kasavet, keder, tasa, teessür, telaş, üzüntü, 2.) acelecilik, telaş..
kaygılanmak: dertlenmek.
kaygılı: gamlı, tasalı, üzüntülü.
kaygısız: kaygısız, tasasız, üzüntüsüz.
kayık [?]: bir deniz aracı, bot, sandal, **büyük yük kayığı:** alamana, **dar yarış kayığı:** kik, skif, **kayığın karaya çekildiği yer:** çekek, ~ **türleri:** Alamana, Boy, Bot, Çekek, Kik, Skif, **küçük ~:** bot, **altı düz ~:** peleme, **Venedik kayığı:** gondol,
kayın 1 []:
kayın 2: [Bitkibilim: *Fagus sylvatica*]
kayınana: kaynana, kayınvalide.
kayınbirader: ini, kayunço.
kayınvalide: kaynana, kayınana.
kayıp: yitik, zayı.
kayıрма: 1.) esirgeme, koruma, 2.) ayrıcalık, himaye.
kayırmak: esirgemek, himaye etmek,
kayısı: [Bitkibilim: *Prunus armeniaca*] bir meyve türü, **çok tatlı ~:** şekerpare.
kayış [?]: 1.) kemer, 2.) [Otomotiv] bir gücün bir düzenekten diğerine aktarımını sağlayan şerit.
kayıt [Arp.: *kayd*]:
kaymak: [Süt Ürünü] 1.) sütün yağlı kısmı, 2.) bir süt ürünü, krema, kuymak, ~ **taşı:** albatr.
kaymakam [Arp.: *kāymakam*]: ilçe müli amiri.
kaymakamlık [Arp.: *kāymakam* + *lık*]: 1.) ilçe, kaza, 2.) kaymakamlık konutu.
kaynaç: [Evrenbilim] gayzer.
kaynak: 1.) çaykara, eşme, kaynaksuyu, memba, pınar, 2.) köken, orijin, 3.) [Yazın] başvuru eser yada kitap, 4.) [Teknil] metallerin gaz yada elektrik yaad eketrot

kullanılarak birleştirme işi, 5.) [Halkdili] bir sıra yada kuyrukta araya girme işi,

kaynana: [Budunbilim] kayınana, kayınvalide.

kaynar: çok sıcak, haşlak.

kaypak: allay, döneç.

kayra: iyilik, ihsan, inayet, lütuf.

kayran [?]: ormanda çıplak alan.

Kayseri [Mazaka, Rum.: *Kaiserea*]: [38], Türkiye'de bir kent.

kaytan: 1.) pamuk sicimi, 2.) [Mecazi] ip benzeri bıyık.

kayunço: ini, kayınbirader.

kayyum [Arp.]: 1.) cami hademesi, 2.) ?.

kaz [Tür. & [Far.: *كز*]]: [Hayvanbilim: *Anser*] bir kümes hayvanı, **yaban ~:** **bakren.**

kaza 1 [Arp.]: [İslam] herşeyin Allah'tan geldiğine inanma.

kaza 2 [?]: 1.) ilçe, kaymakamlık, 2.) [Trafik] çarpışma.

kazak 1: [Giyim] kollu, örme bir üst giysi.

Kazak 2: **Kazaklar'da hastalık töreni:** bedik, ~ **Başbuğu:** Ataman,

kazan 1 : büyük derin kap, büyük derin yemek pişirme kabı.

Kazan 2 : bir Türk boyu.

kazanç: kar, ürün, verim, **günlük ~:** nasip.

kazanılmış: edinilmiş, müktesap.

kazanım: edinim, iktisap.

kazara [Arp.]: rastgele, şans eseri, tesadüfen.

Kazaska [?]: bir Kafaksya dansı.

kazein [Lat.: *caseus* > Fra.: *caseine*]: başlıca süt ve süt ürünlerinde bulunan bir protein.

kazevi: büyük sepet, zembil.

kazı: haftiyat.

kazık: 1.) direk, sopa, 2.) [Mecazi] zor, 3.) [Mecazi] aldatma, dolandırma, kandırma.

kebab [Arp.]: **bak. kebab.**

kebab [Arp.: *kebab*]: ateşte pişirilen et.

keçe: [Dokuma] 1.) yünden yapılan ve içine saç ve kıl katılıp sıkıştırılıp preslenerek elde edilen yünlü bir kumaş, 2.) keçi kılından yapılmış kumaş, ~**den yapılan çadır:** alaçık.

keçeci: [Dokuma] keçe yapan kişi.

keçi: [Hayvanbili: *Capra hircus*] bir tür evcil hayvan, **erkek ~:** teke, ~ **yolu:** izlek, patika, yolak, **dak ~si:** elik.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

keçiboynuzu: [Bitkibilim: *Ceratonia siliqua*] harnup.
keçiboynuzu: [Bitkibilim: *Ceratonia siliqua*]:
keçimantarı: [Bitkibilim: ?] akmantar.
keder [?]: acı, elem, ıstırap, üzüntü, sıkıntı.
keder: kasvet, hüzüntü.
kedi: [Hayvanbilim: *Felis domesticus*] evcil bir hayvan, **boz renkli** ~: tekir, ~ **maması:** manca, ~ **yavrusu:** enik, ~ **yavrulemek:** eniklemek, ~ **yemeği:** manca, **çocuk dilinde** ~: pisi,
kedibastı: tüm yüzeye tutkal sürme.
kefal [Rum.: *kephale* [κεφαλή]]: [Balıkçılık: *Mugil cephalus*] bir tür balık.
kefe [Arp.: *keffe*]: terazi gözü.
kefeki [?]: [Tıp] dişteki kireç.
kefen [?]: ölü sarma bezi.
kefen [Arp.]: ölünün sarıldığı bez.
kefere [Arp.]: kafirler.
kefil [Arp.]: İkinci yada üçüncü taraf olarak herhangi bir konunun yükümlülüğü üstlenen.
kefir [Arp.: *كرفك*]: ekşi içecek.
kefiye [Arp.]: Arapların başına bağladığı örtü, ~**ye bağlanır:** agel.
kehle [?]: [Böcekbilim: *Pediculus*] bit, macar.
keiein [Yun.]: yanmak.
keinos [Yun.]: geçenlerdeki, daha yenilerde.
kek [İng.: *cake*]: [Gıda] tatlı çörek.
keke: kekeç, kekeme, peltek, pepe.
kekeme: keke, kekeç, peltek, pepe.
kekik [?]: ^{1.)} [Bitkibilim: ?] ıtırılı, kokulu bir bitki, ^{2.)} kurutulmuş biçimi et ürünleri ve mangalda kullanılır.
keklikçiğdemi [Bitkibilim: *Giladiolus*]: **kılıççiçeği**, kuzgunkılıcı, kuzgunotu.
kekre: tadi acımtırak olan.
kekül []: patatesteki nişasta.
kel [Far.]: daz, dazlak, saçsız baş.
kelam [Arp.]: ^{1.)} laf, söz, ^{2.)} söyleyiş biçimi, ^{3.)} konuşma sanatı.
kele [Halkdili]: boğa, tosun.
kelem [Far.]: lahana.
keleme: bakımsız bahçe.
kelepçe [Far.]: ^{1.)} elbağı, ^{2.)} suçuların bileklerine takılan demir kilitli halka.
kelepir: ucuza alınan mal.
kelime [Arp.: *كلمة*]: sözcük, ~ **kökenleri:** etimoloji.
kelp [Arp.]: it, köpek.
Kelt [Lat.]: Keltçe konuşan kişi yada halk.

kem [Far.]: fena, kötü.
kemal [Arp.: *kemâl*]: ^{1.)} ergin, olgun, ^{2.)} [K] ergin, olgun anlamına bir erkek adı, [Ergin].
Kemaliye [Osm.: *Eğîn*]: *İ*, ?
keman [Far.]: yaylı saz, **büyük** ~: alto, ~ **yayı:** arşe, kemane.
kemane [Far.]: keman yayı.
keme: büyük sıçan.
kemençe [?]: [Müzik] ^{1.)} telli bir çalgı, ^{2.)} Karadeniz'e ve Lazlara özgü bir çalgı.
kement [Far.]: ucu ilmikli ip, laso.
kemer ¹ [Far.]: ^{1.)} köprü mimarisinde bir tarz, ^{2.)} kayış, ^{3.)} bir belde adı.
Kemer ² [Far.]: Antalya'da bir tatil beldesi.
kemik: [Bedenbilim] bedeni taşıyan sert organ, ~ **Türleri:** aşık, bıcıl, oma, uca, ~ **ucu:** om.
kemo [?]: bak. **chemo**.
kemoterapi [*chemo* + Yun.: *therepeuein* > Fra.: *chemothreapie*]: [Tıp] ilaçlı tedavi yöntemi.
kemre [Far.]: gübre, tezek.
kenan [Arp.]: ^{1.)} ^{2.)} [K] bir erkek adı.
kenar [Far.]: cenah, cihet, leb, kıyı, taraf, yaka, yan.
kenarlar [Far. + lar]: cenahlar, etraf, kıyıları, lebler, taraflar, yanlar, yönler.
kendi: aynı, oto, ~**ne gelme:** ayma.
kendir: [Bitkibilim: *Cannabis sativa*] liflerinden halat yapılan bitki.
kene [Far.]: sakırğa.
kenef [Arp.: *kenif*]: apteshane, ayakyolu, hacetyolu, hela, klozet, su yolu, tuvalet, W.C.
kenger [Far.]: [Bitkibilim: *Cynara cardunculus*] eşek diken bitkisi.
kenos [Yun.]: boş.
kent: abad, abat, bolu, il, medine, kent, site, şehir, vilayet.
Kentauros [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde bedeni ata, kafası ve karnı insanan benzeyen dev, yaratık.
ketron [Yun.]: ^{1.)} nokta, yer, ^{2.)} merkez.
kepaze [?]: *kepâze*: rezil, utanmaz.
kepçe [?]: ^{1.)} ^{2.)} bir mutfak gereci, ^{3.)} kelebek ağı, ^{4.)} [Mecazi] kulakları kepçeye benzeyen, **kahta** ~: ?
ömçe,
kepe [Far.]: bir mutfak gereci.
kepek: ^{1.)} bir tahıl, ^{2.)} saç döküntüsü, donra, ~ **unu:** razmol.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kepekli: s., ^{1.)} kepekleri olan, ^{2.)} saç kepekli.

kepenek: i., çoban giysisi.

kepenk [Far.: ^{1.)} ? ^{2.)} [Yapı] kapı kanadı, ^{2.)} dükkan vitrin koruganı.

kephale [Rum.& Yun.: []]: baş, kafa.

keramet [Arp.: kerâmet]: harika, mucize, şaşırtıcı, tansık.

keramos [Yun.: kēramos [?]]: pişmiş topraktan yapılan çömlek, tuğla.

keramos [Yun.]: balçık, çamur, ıslak toprak.

keras [Yun.]: boynuz.

kerasion [Rum. & Yun.]: kiraz.

kerata [Rum.: ?]: ^{1.)} pezevenk, ^{2.)} sitem sözü, ^{3.)} ayakkabı çekeceği.

keratin [Yun.: keras + Lat.: inus > Fra.: keratine]: ^{1.)} boynuz gibi, boynuz benzer, ^{2.)} [Biyokimya] saç ve tırnakların uzamasını sağlayan temel bir sert, ipliksi protein, tırnakta proteinli bir madde.

Kerbela [Arp.: ^{1.)} Şiiler'ce kutsal kabul edilen, Irak'ta bir kent, [Karbala], ^{2.)} ıssı yer, tekinsiz yer.

kerem [Arp.: krm [مرک]]: ^{1.)} a.) asil olma, elit olma, soylu olma, bolveren olma, b.) elibol olma, aliaçık olma, gönlü geniş olma, cömert olma, ^{2.)} a.) asil, elit, soylu, b.) bolveren, cömert, elibol, eliaçık, ^{3.)} [K] bu anlamda bir erkek adı.

kerempe [?]: i., ^{1.)} dağın en yüksek yeri, ^{2.)} denize doğru içerlek taşlık burun yada çıkıntı.

keres: i., büyük karavana.

kereste [Far.: ?]: i., kalın tahta, kereste, kalas.

kerevet [Rum.: ?]: i., karyola, yatak.

kerevit [Rum.: ?]: i., tatlısu istakozu.

kerhen [Arp.: krh [?] > [?]]: ^{1.)} öğrenme, ^{2.)} öğrenerek, istemeyerek.

kermes [Hol.]: ^{1.)} Hollanda'da yılda bir yapılan açık hava eğlencesi, panayır, ^{2.)} satış yapılan ve satılan ürünlerin ücretsiz getirildiği toplantı.

keros [Çuv.: karas > Yun.: kēros [κηρός]]: balmumu, mum.

kerosen [Çuv.: karas > Yun.: kēros: [κηρός] > Fra.: keronse]: i., [Kimya] yakıt, çözücü vb olarak kullanılan ve petrolden damıtılarak elde edilen bir yağ.

kerpeten [Arp.: kelbetan & kelbeteyn [?]]: ^{1.)} çivi yada diş sökme kısıkaç, ^{2.)} çivi sökme gereci.

kerrake [?kerrâke [?]]: i., alpaka palto.

kerre [Arp.: ? > [کرة]]: defa, kere, kez, sefer, yine.

kerte [Çuv.: karta > Rum.: kárta [καρτά]]: ^{1.)} belirlme çiziziği, işaret çentiği, ^{2.)} çentik, çetele, çizik.

kertenkele [ÖzTürk.: ?]: [Hayvanbilim: Lacertus] bir tür sürüngen.

kerteriz [Çuv.: karta > Rum.: kartarí(k)so: [καρτάριζω]]: ^{1.)} pusula kertelerine göre yön belirleme, ^{2.)} denizdeki sığ yer işareti.

kertil: ^{1.)} dar dağ yolu, ^{2.)} dar yol.

kervan [Far.: kervân]: yük hayvanı katarı, karavan, katar.

kervansaray [Far.: kervan + saray > kervansaray]: Doğu'da eski zamanlarda atlı ulaşım için belli merkezlere yapılmış konaklama kompleksi.

kes ¹⁾: spor ayakkabısı.

kes ²⁾ [Halkdili]: iri saman.

kes ³⁾ [Far.: [?]]: Farsça'da -kes; birey, fert, kimse, öz, şahıs, zat [herkes] anlamına bir sonek.

kes ⁴⁾ [Arp.: [?]]: kafası karışık, şaşkın.

kes ⁵⁾ [Arp.: ke's [?]]: ^{1.)} çiçeğin tohum torbası, ^{2.)} içi şarap dolu barda, kadeh.

kesat [Arp.: kesad [?]]: kıtlık, yokluk.

kese [Far.: kise [?]]: küçük para torbası.

kesek: sabanın kaldırdığı toprak.

kesenek: gönüllü, iltizam, tercihen.

keser: ağaç yontma gereci, **fıçıcı -i:** barda.

kesif [Arp.: kesif [?]]: sıkı, kompakt, yoğun.

kesik ¹⁾: ^{1.)} bere, bertik, çürük, ezik, yara, ^{2.)} [Argo] aşık, ^{3.)} [Argo] borcun bir bölümünü ödememe,.

kesik ²⁾: [Gıda] çökelek, ekşimik.

kesim: ^{1.)} bölüm, kısım, ^{2.)} hayvan kesimi,

kesimevi: kanara, kesimhane, mezbaha.

kesimhane [kesim + Far.: hâne > Tür.: kesimhane]: i., kesimevi, kanara, mezbaha.

kesinti: i., kırpıntı.

kesintisiz: ^{1.)} sürekli, ^{2.)} brüt, gayrisafi.

kesr [Arp.: bak. kesir.

kesir ¹⁾ [Arp.: ksr [رثك] > kesr > kesir]: ^{1.)} [Matematik] a.) bölünme, kırılma, ufalanma, b.) Bölmeler, ^{2.)} bölme, kırma, ufalama, ^{3.)} birinin onurunu kırma, ^{4.)} birinin ümidini, vücudunu

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

öldürme, ^{5.)} Arapça'da bir sesi (harfi) kesre ile gösterme.

kesir ² [Arp.: ksr [كس] > kesr > kesir]: ^{1.)} bol, bolbol, çok, fazla, gani, ^{2.)} birden fazla, durmadan, sıklık.

kesit: makta.

keski: yontma aracı.

keskin: ^{1.)} kesici, iyi kesen, ^{2.)} tiz ses, ^{3.)} ısırıcı, kırıcı, incitici, yaralayan, ^{4.)} etkili, sert, ^{5.)} acı, elim, üzücü, ~

olmayan: küt.

kestane [Rum.: kastaneaia.: ?]: [Bitkibilim: *Castanea sativa*] bir tür meyve. ~

rengi: maron, ~**nin dış kabuğu**: topur.

kestanecik: [Tıp] prostat.

keş ¹ [Far.]: süttten yapılmış bir tür peynir.

keş ² [Far.]: ^{1.)} içine duman, içki çeken veya dert, izdirap, üzüntü çeken kişi ^{2.)} bir şeye katlanan, sürdüren veya yüklenen kişi anlamında bir sonek.

keş ³ [Far. > Argo]: uyuşturucu çekmiş kişi.

keşane [Far.: keşâne]: süslü köşk.

keşide [Arp.]: ad çekme, çekiliş, kura.

keşif [Arp.: keşf]: ^{1.)} araştırma, bulma, icat, ^{2.)} yerinde inceleme.

keşiş [Far.]: Hıristiyan din adamı, papaz, rahip.

keşişleme [Far.: keşiş > Osm.: Keşiş Dağı]: ^{1.)} güneydoğu rüzgarı, ^{2.)} Bursa Keşiş Dağı'ndan (Uludağ) İstanbul'a doğru esen rüzgar, ^{3.)} pusulada güneydoğu.

Keşkek [Far.]: [Gıda] et ve buğday yemeği.

keşmir ¹ [?]: *i.*, bir tür yünlü kumaş.

Keşmir ² [?]: Güneydoğu Asya'da, Hindistan-Pakistan arasında ihtilafli olan bir ülke, [Kashmir].

ket: bariyer, engel, ket, mani, mania, önlem, seki, set.

ketçap [İng.: ketchup]: İngiliz sosu.

kete [Halkdili]: yağlı çörek.

keten [Arp.: kettan]: bir bitki, ~

tohumu: bazir,

keton [Alm.: Keton > Fra.: ketone]: [Kimya] asetonda olduğu gibi iki karbon atomuna bağlanan karbonil bir grubu olan organik bir madde.

keyif [Arp.]: haz, hoşlanma, zevk.

kez: defa, kerre, sefer, yine, **çoğu** ~: en çok, ekseri.

kere [Arp.: ? > [كرو]]: defa, kerre, kez, sefer, yine.

keza [Arp.]:

KGB [Rus.: Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti [Комитет Государственной Безопасности] > КГБ > V.D.: KGB]: ^{1.)} (Rus) Devlet Güvenlik Kurulu, ^{2.)} SSCB zamanında Rus Devlet Gizli Servisi.

Kha [Rus.]: Rus Abecesi'nin 21. harfi, [X, x].

Khowarazmi [Arp.: al-Khowarazmi]: ^{1.)} Harizmilli, ^{2.)} bir Aritmetik bilgini olan El Harizmi, ^{3.)} Algoritma'nın kurucu bilgini.

kHz [Yun.: Kilo + Hertz]: bin Hertz.

kible [Arp.]: Kabe'nin yönü.

Kıbrıs [Rum.: kyperissos > kupros > [κύπρος] > Osm.: Kıbrıs]: ^{1.)} sürekli yeşil olan bir çam türü, selvi, servi, ^{2.)} Kıbrıs adası.

kıç: [Denizcilik] geminin arkası, geri tarafı.

kıdem [Arp.]: öncelik, hizmette öncelik.

kıdemli [Arp. + li]: **en** ~ **kimse**: başeski.

kıl: ^{1.)} tüy, ^{2.)} keçi tüyü, **ince** ~: tüs,

kılavuz [?]: ^{1.)} öncü, mihmandar, rehber, ^{2.)} [Teknik] boruya yiv açma gereci, ^{3.)} [Denizcilik] gemilere yol gösteren bot.

kılcan: at kılından yapılmış kuş kapanı.

kılçık: ^{1.)} balık iskeleti, ^{2.)} [Mecazi] çok zayıf kimse, çiroz.

kılıç: ^{1.)} kesici bir silah, ^{2.)} gladyo, **enli** ~: pala, **düz ve ensiz** ~: meç, mek, ~ **oyunu**: eskrim.

kılıççıçeği: [Bitkibilim: *Giladiolus*] kuzgunkılıcı, kuzgunotu, keklikçiğdemi.

kılıçdar [Far.: kılıç + dâr]: ^{1.)} kılıç tutan, ^{2.)} gladyatör.

kılık [?]: kıyafet, kisve.

kimildayan: hareketli, onak.

kın [?]: kesici araç kabı.

kına [Arp.: henna [حِنَّاء] > Osm.: kına]: ^{1.)} [Bitkibilim: *Lawsonia inermis*] bir baharatlı bitki, ^{2.)} bundan elde edilen saç ve el boyası.

kınama: ayıplama.

kınamak: ayıplamak.

kinnap [Arp.: kinnab]: ^{1.)} keten, keten iplik, ^{2.)} fiber, ip, iplik, lif, tel, tire.

kıpti [Arp. > Osm.: kıpti]: Çingene.

Kıpti ¹ [Arp.: kıpti]: Mısır halkı, kopt.

Kıpti ² [Arp.: kıpti]: çingene.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kır¹: yeşillik alan, ~ **koşusu**: kros,
kır²: beyazla siyah karışımı renk,
kıraat [Arp.]: okuma.
kıraathane [Arp.: kıraat + Far.: hane]:
okumaevi, çayevi.
kıranta [?]: saçlı kır erkek.
kıranta: saçlı kır erkek.
kırba [Arp.]: ^{1.)} deriden su kesesi, ^{2.)}
matara, su kabı.
kırbaç [?]: kamçı.
kırbaki [Arp.]:
kırç: ağaçtaki buz tabakası.
Kırgız: bir ~ **destanı**: Manas.
Kırıkkale [Kırıkköy + Kaleköy: 1989]: [00],
Türkiye'de bir kent.
kırım¹: katliam, toplu öldürme.
Kırım²: **Kırım Hanı**: Giray.
kırıp dökme: tahrip.
kırka: yük kırma makası.
kırka: yün kırmak makası.
Kırkağaç¹: bir yerleşim yeri.
kırkağaç² [Bitkibilim: ?]: bir kavun türü.
Kırklareri [?]: [39], Türkiye'de bir
kent.
kırmak: ^{1.)} yünü kesmek, ^{2.)} tıraş
etmek.
kırlangıç: **dağ kırlangıcı**: ebabil.
kırma: melez, metis.
kırmızı [Arp.]: al, kan rengi.
kırmızı: al, ruj.
kırpıntı: kesinti.
Kırşehir [Hit.: Aquae Saravenas, Rum.:
Makissos, Macissus, Lat.: Jüstinianopolis,
Osm.: **Kır şehri**]: [40], Türkiye'de bir
kent.
kısa: ^{1.)} boyu az olan, ^{2.)} ince taneli,
özlü, ^{3.)} [Moda] kısa,
kısaca: hülasa, özetle.
kısas [Arp.: kısa, kıssa'nın çoğulu]:
fıkralar, kıssalar, öyküler.
kısım [Arp.: bak. kısım].
kısım [Arp.: kısım]: bölüm.
kısımlar [Arp. + lar]: aksam, bölümler.
kısır: ^{1.)} çocuğu olmayan, ^{2.)} akim,
sonuçsuz, yararsız, ^{2.)} bir tür yemek.
kısırdöngü: yararsız çalışma, yararsız
konuşma.
kısırlık [?]: ^{1.)} akamet, sonuçsuzluk, ^{2.)}
cinsel güçsüzlük, ananet.
kıska [?]: arpacık soğanı.
kıskaç []: çekemez.
kıskı: bat, besi, kama, kaskı, takoz.
kismet [Arp.]: ^{1.)} baht, felek, kader,
kut, mut, şans, talih, takdir, uğur, ^{2.)}
[K] bu anlamda bir bayan adı.
kısmi [Arp.: kısmi]: cüzi, tikel.
kıssa [Arp.]: fıkra, hikaye, öykü.

kıssalar [Arp. + lar]: fıkralar, kısas,
öyküler.
kıstas [Arp.]: kriter, ölçüt.
kış: şita, **kara** ~: zemheri.
kışkırtma: ajitasyon, tahrik.
kışkırtmak:
kıt [Arp.]: miktarı yetersiz.
kıtlık [Arp. + ılık]: kesat, yokluk,
kıvam [Arp.: kıvâm]: sıvının koyuluğu.
kıvanç: iftihar, övünç.
kıvılcım [ÖzTür.: uçkun]: alev, çakım,
çakın, çingı, şerare.
kıvrım: dalga, lüle, ondüle, pli, **bir
yüzeydek** ~: dalga.
kıvrımlı: öndüle.
kıyafet [Arp.]: elbise, giysi, kisve,
libas, ruba, urba, **resmi erkek** ~: i-
frak.
kıyam [Arp.]: ^{1.)} ayağa kalkma,
dikilme, ^{2.)} [Din] namazda dikilme, ^{3.)}
[Din] bir araya gelme, toplanma, ^{4.)}
ayaklanma, isyan, kalkışma.
kıyamet [Arp.: kıyâmet]: [Din] öbür
dünyadan önce bu dünyada
insanların bir araya toplanması.
Dünyanın sonu. [Kıyamet Günü:
Songün].
kıyan: cani, katil.
kıyas [Arp.: kıyâs]: karşılaştırma.
kıyaslama [Arp. + lama]: karşılaştırma,
mukayese.
kıyaslamak [Arp. + lamak]:
karşılaştırmak, mukayese etmek.
kıygın [YTür.]: haksızlığa uğramış,
mağdur.
kıyı: ^{1.)} cenah, cihet, costa, leb, kenar,
taraf, yaka, yan, ^{2.)} deniz kenarı,
sahil.
kıyıcı: acımasız, amansız, gaddar,
insafsız.
kıyılar: cenahlar, etraf, kenarlar,
lebler, taraflar, yanlar, yönler.
kıymet [Arp.]: ^{1.)} ? ^{2.)} [K] değer
anlamına bir bayana dı, karşılığı
erkek adı [Cehver, Değer], ~ **takdir
etmek**: değerini ölçmek, paha
biçmek, ~**ini bilmek**: itibar etmek,
kadrini bilmek, muteber tutmak,
saymak, takdir etmek.
kız: evlenmemiş bayan, **evde kalmış**
~: kalık.
kızak: kayak, ski, **iki katlı** ~: zanka.
kızamık: [Tıp] bir çocuk hastalığı.
kızgın: ^{1.)} celalli, hiddetli, kızgın,
öfkeli, şiddetli, ^{2.)} har, yakıcı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kızgınlık: celal, gazap, hırs, hiddet, öfke, şiddet.

Kızılırmak [Rum.: Halys]:

kızılkanat: [Balıkçılık: ?] bir tatlısu balığı.

kızlık: bekaret, **kızlığı bozulmamış:** bakire.

kibar [Arp.: kibâr]: 1.) nazik, 2.) [K] nazik anlamına bir erkek adı.

Kibela [> Cybela, Kybela, Kibela > Yun.: [?]]: Selçuk, Efes, İzmir.

kibir [Arp.: kbr [ربك] > kibir]: 1.) büyük olma, 2.) büyüklenme, gurur, haddini bilmeme, kendini beğenme, küstahlık.

bibr [Arp.]: bak. **kibir**.

kifayet [Arp.: kifayet]: yetme.

kifayetsiz [Arp.: + siz]: yetersiz.

kifayetsizlik [Arp.: + sizlik]: yetersizlik.

kik: [Denizcilik] dar yarış kayığı.

kikara [?]: balı alınmış petek.

kiklop [Yun.: ? > Fra.: cyclops]: Yunan Mitolojisi'nde tek-gözlü cenavarlar ırkından olan biri.

kil [Arp. > Far.]: 1.) bir tür ağacın külü, 2.) balçık, çamır, toprak, 3.) yağlı toprak.

kile [Arp.: keyl]: tahıl ölçüğü.

kiler [Rum.: kilar]: yiyecek dolab.

kilim [Far.: gilim]: sergi, sili, yaygı.

Kilis [Arp.: kils]: [79], Türkiye'de bir kent.

kilise [Rum.: kyriakē + oikia > eklisia [εκκλησία]: 1.) efendinin evi, 2.) [Hiristiyanlık] Hz. İsa'nın evi, Allah'ın Evi.

kilit [Arp.: kilid]: bağ, engel.

kiliz [?]: [Bitkibilim: ?] hasır otu, saz.

kilo¹ [Yun.: chiloī > Batı Dilleri: kilo]: bin (1,000).

kilo² [Yun.: chiloī > Batı Dilleri: kilo]: Batı Dilleri'nde kilo-; bin anlamına bir önek; [kilokalori, kilogram, kilolitre, kilometre, vb].

kilogram [Yun.: kilo + gramme > Fra.: kilogramme]: Kg, 1,000 gram.

kils [Arp.]: sönmemiş kireç.

kilüs [Arp.: keylūs]: [Tıp] bağırsaktan gelen, içinde yağ damlacıkları bulunan akkan.

kim¹: hangi kişi.

Kim² [?]: batılı bir bayan adı, [Kim Novak].

kimi: 1.) bazen, kah, kimi zaman, 2.) bazısı.

kimlik: 1.) bireysel tanım bilgisi, hüviyet, 2.) [Mecazi] etiket, ~ **bilgileri:** künye.

kimono [Jap.]: 1.) giyilen şey, elbise, giysi, libas, 2.) Japon kadınlarının geleneksel kıyafeti, 3.) uzun bir tür entari.

kimse: birey, fert, kişi, şahıs, zat, **tuhaf** ~: acube.

kimseler: bireyler, efrat, fertler, şahıslar, zatlar.

kimsesiz: gariban, garip,

Kimya [Arp.: al kimya [الکیمیاء] > alşimi > alchemy > ? > Yun.: chēmia & chēmeia [?]] > B.D.: chemistry]: maddelerin bir araya geliş ve özelliklerini, oluşturulduğu tepkimeleri ve bu tepkimelerde başka maddelerin oluşumunu inceleyen bir bilim dalı.

kimyon [Rum.: kyminon]: [Bitkibilim: *Cuminum cymunim*] bir baharlı bitki.

kimyoni [kimyonî]: kahverengiye çalan renk.

kin [Far.]: adavet, artniyet, buğz, düşmanlık, garez, hasımlık, husumet, kötüniyet, nefret.

kinaye [Arp.: kināye]: ima, üstü kapalı söz, tariz.

kinein [Yun.]: devinmek, hareket etmek.

kinema [Yun.: kinēma]: devinme, devinim, hareket.

kinesis [Yun.: kinein]: devinim, hareket, sürtünme.

kinet [Yun.: kinein]: devinim, hareket, sürtünme.

kinetik [Yun.: kinet + ikos > kinetikos > Fra.: kinétique] 1.) denimim, hareket, sürtünme, 2.) [Fizik] devinim, hareket yada sürtünmeyle ilgili.

kinetikos [Yun.: kinein]: devinime ait, hareketle ilgili.

kinetikos [Yun.: kinētikós [?]]: devinim, hareket.

kip: 1.) dayanıklı, kunt, sağlam, 2.) [Dilbilgisi] biçim, durum.

kir: 1.) leke, pasak, 2.) necaset, pislik, ~ **izi:** leke.

kira [Arp.: kirâ]: para ile arsa, dükkan yada evi başkasına verme.

kirat [Far.]: düzey, seviye.

kiraz [Rum.: keration > kerasi]: [Bitkibilim: *Prunus avium*] bir meyve, [Jap.: Sakura].

kirde [Halkdili]: bir tür pide.

kireç: bir maden, ~ **teknesi:** tava, **sönmemiş** ~: kils.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kiremit [Rum.: keramidi [κεραμίδι]]: çatı örtüsü.

kirfe [Far.]: iyilik, sevap.

kirfegar [Far.: kirfe + ger]: iyilik sahibi, sevap işleyen.

kiriş [ÖzTür.]: 1.) yay ip, 2.) ?.

kirkos [Yun.: ?]: ?

kirmen [Halkdili]: eğirmen, iğ.

kirpi [ÖzTür.]: [Hayvanbilim: *Erinaceus euraeus*] derisi oklu bir sürüngen.

kirpik [ÖzTür.]: [Bedenbilim] göz kapağı kilları.

kirrhos [Yun.: ?]: esmer, koyu kumral.

kirtil [?]: 1.) ince dallardan örme sepet, 2.) kabuklu deniz hayvanlarını avlamakta kullanılan sepet.

kirve [Far.: kirfe > kirfeger ?]: 1.) iyilik, sevap, 2.) [Halkdili] sünnet çocuğunu kucağına alan gönüllü erkek.

kispet [Arp.: kisve(t)]: 1.) elbise, kılık, kıyafet, 2.) güreşçilerin giydiği, kısa, deriden bir tür pantolon, ~paçası: şiraze.

kist [Yun.: kystis [?] > Fra.: cyste]: 1.) mesane, sidik torbası, 2.) hayvan ve bitkilerde çıkıntı, kese, 3.) [Patoloji] hastalıklı maddeyle dolu patolojik kese yada torba.

kiste [Yun.: kistē: ?]: bir kese, bir kutu.

kisve [Arp.: kisve(t)]: 1.) elbise, kılık, kıyafet, libas, 2.) görünüm, görüntü.

kişi: birey, fert, kes, kimse, öz, şahıs, zat.

kişiler: Bireyler, efrad, fertler, kimseler, şahıslar, zatlar.

kişilik: ıra, karakter, seciye, şahsiyet.

kişisel: bireysel, özlük, şahısı, zati.

kitab [Arp.: kitāb]: bak. kitap.

kitabe [Arp.]: yazıt.

kitap [Arp.: kitāb: yazılmışlar]: ciltlenmiş yazılı eser, el kitabı: manüel.

kitapçı [Arp. + çı]: defter, kitap ve kırtasiye malzemesi satan dükkan. eski ~: sahaf.

kitapçık [Arp. + çık]: broşür, küçük kitap, risale,

kithara [İsp. > Yun.]: telli bir müzik gereci, lir.

kitre [?]: [Kimya] bir tür zamk.

Kivi ¹ [Kiwi: Kuşbilimi: ?]: bir tür kuş, apteriks.

Kivi ² [Kiwi: Bitkibilimi: ?]: bir tür meyve.

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

klakson [Fra.: klaxone]: 1.) bir ticari marka, 2.) yüksek sesli bir araç kornası.

klan [Lat.: planta > Fra.: clan]: [Budunbilim] boy, kabile.

klape [Fra.: clappé]: pompada kapak,

klarnet [Lat.: clarus > Fra.: clarinette]: bir tür zurna.

klas [Lat.: classis > Fra.: classe]: 1.) tür yada benzerlikten bir arya gelmiş insan öbeği, 2.) sosyal yada ekonomik insan öbeği, sınıf, 3.) ders verilen öğrenci öbeği, sınıf, 4.) ayar, derece düzey, seviye yada nitelik, 5.) moda olarak mükemmel.

klasik [Lat.: classis + Yun.: ikos > Fra.: classique]: 1.) türünün en iyisi yada mükemmeli, 2.) eski Roma yada Yunan'a ilişkin şiir, yazın yada sanat, 3.) dengeli, resmi yada basit olan, 4.) ananenvi, geleneksel.

klasman [Lat.: classis > Fra.: classement]: sınıflama.

klasör [Lat.: classis > Fra.: classeur]: dilbent, sıralaç.

klastrofobi [Lat.: claustrum + Yun.: phobia > Fra.: claustrophobie]: kapalı alan korkusu.

klavsen [İtl., Müzik]: çembalo.

klavye [Lat.: clavis > Fra.: clavier]: 1.) piyano benzeri müzik gereçlerinin anahtar tablosu, 2.) daktilo, bilgisayar vb gereçlerin yazma harf dizini.

kle [?]: güreşte bir oyun.

klema [Yun.: klēma: ?]: asma, bağ kütüğü, üzüm asması.

kleros [Yun.: klēros: ?]: rahipler zümresi, ruhban, Hirsityan dina damları.

klik [Fra.: cliquer > Fra.: clique]: küçük, özel bir insan öbeği, hizip.

klima ¹ [Yun.: ?]: alan, bölge, saha.

klima ² [Yun.: klima > Fra.: clima]: iklimleme.

klimaks [Yun.: klimas > Fra.: climax]: 1.) en son nokta, 2.) ilginin en üst noktası.

klimas [Yun.: ?]: merdiven.

kline [Yun.: klinē: ?]: yatak.

linik [Yun.: klinē + ikos > [?] > Fra.: clinique]: 1.) öğrencilerin önünde hastaları tedavi edererek öğretme, 2.) tıp isanlarının toplu halde tıbbi eğitim gördükleri bir yer, 3.) bir hastanede hastaların ayakta tedavi yada muayene edildiği bölüm.

klinker [Hol.: klinker > Fra.: clinker]: bir tür sert briket.

klips [Fra.: clips]: iğne, küpe.

kliring [?]: takas, trampa.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

klîşe [Fra.: clichè]: adi, basmakalıp, bayatlamış, eskimiş herkesce bilinen, malum bir ifade yada söyleyiş.

klitoris [Yun.: kleitoris > Lat.: clitoris > Fra.: clitoris]: [Bedenbilim] kadın cinsel organının dışının küçük duyarlı küçük dudakları, bızır.

klîlaein [Yun.]: kırmak, parçalamak, riayet etmemek, uymamak, bozmak, bir yerini kırmak, yaralamak.

klon¹ [Yun.]: çubuk, ince dal, sürgün.

klon² [Yun.: klon > Fra.: clone]: bir canlının benzer kopyası.

Klor [Yun.: chloros > Fra.: chlore: Cl]: yeşilimsi sarı renkli bir gaz elementi.

klorid [Yun.: chloros + > Fri: chloride, Kimya]: klorin ve diğer bir element ve temel maddenin oluşturduğu bir bileşen.

klorin [Yun.: chloros > Fra.: chlorine]: beyazlatma, arıtma ve suyu temizleme işlerinde kullanılan, kokusu dayanılmaz, açık-yeşil renkli, zehirli ve aşırı gazlı kimyasal bir element.

klorofil [Yun.: chloros + phyllon > chlorophyll]: 1.) bitki hücrelerinde bulunan yeşil renkli boya, 2.) bitkilerin ışığıemerek gıda sağlaması.

kloroform [Yun.: chloros + Lat.: formica > Fra.: chloroforme, Tıp]: 1.) anestezi ve çözücülerde kullanılan renksiz ve uçucu bir sıvı, 2.) organik yağ çözücü.

kloroz [Yun.: ?, Bitkibilim.]: bir bitki hastalığı.

klöz [Lat.: claudere > Fra.: clauses]: 1.) bir kelime yada söz dizini, 2.) bir belge, anlaşma yada sözleşmede ayrı bir madde yada koşul.

klüp [Nor.: klumba > Fra.: clube]: 1.) belli bir nedenle bir araya gelmiş insan öbeği, 2.) bu öbeğin toplandığı yer, 3.) kart oynantılan bir yer.

klyndein [Yun.: ?]: daire yapmak, yuvarlamak.

klysein [Yun.: ?]: temizlemek, yıkamak, yummak.

knock out [İng.]: yığılıp kalma.

know-how [İng.]: 1.) işin nasılini bilme, 2.) teknik beceri.

koalisyon [Lat.: co + alescere > Fra.: coalition]: 1.) geçici bir süre için oluşturulan birlik yada birliktelik, 2.) güçler birliği, 3.) [Siyaset] bir kaç partinin oluşturduğu hükümet.

Kobalt² [Yun.: kobold > Fra.: cobalte: Co]: sert, çelik-grisi renkte metalik bir element.

Kobold¹ [Yun.: ?]: maden ocaklarının kötü yaratığı.

koca¹: 1.) yaşlı kişi, bilge, eren, 2.) anaç, eke, ihtiyar, iri, kocamış, pir, sin, yaşlı.

koca²: ayal, bey, eş.

Kocaeli [Koca İli, Kocaeli]: [41], Türkiye'de bir kent.

kocaman: alamet, balaban, büyük, celil, iri, muazam, ulu.

kocamış: anaç, eke, ihtiyar, iri, koca, sin, yaşlı.

kochlias [Lat.]: sümüklüböcek.

kock [Dan.]: pasta.

koç: dövüş ~u: koçkar, ~un vurması: tos.

koça [?]: hasırotu.

Koçabaş Irmağı [Lat.: Granicus]: Çanakkale, Biğ'a'da bulunan bir ırmak.

koçak: cesur, yürekli.

koçan: 1.) mısır meyvesi, 2.) kağıt tomarı.

koçkar [Halkdili]: dövüş koçu.

koçu [Mac.]: gezinti arabası.

kod [latince: codex > Fra.: code]: 1.) yasaların ana bölümleri, 2.) etik kuralarla ilgili bir dizi ilke, 3.) gizli yazışmalarda kullanılan semboller sistemi.

kodeia [Yun.: ?]: haşhaş başı, haşhaş tohumu.

kodeks [Tür. & Gag: kütük > Lat.: codex > Fra.: codex]: 1.) klasik bir metin için elkitapçığı, 2.) etik ilkelere ait elkitapçığı, 3.) ilaçların formüllerini gösteren resmî kitap.

kodes [Rum.: ?]: [Argo] hapishane, karakol tutukevi.

kodoş [Erm.: godoş]: 1.) boynuz, 2.) gavat, pezevenk.

kof: 1.) içi çürümüş, içi boşalmış olan, 2.) boş, değersiz.

kofano [Rum.: gúfena & goufaina: γούφαίνα]: [Balıkçılık] iri lüfer.

kofti [Rum.: kófte: κοφτε]: 1.) kes!, 2.) [Argo] içi çürümüş, içi boşalmış olan.

kohl [Far.: ? > Arp.: al kohl > B.D.]: 1.) benek, nokta, 3.) altimon yada rastık, 2.) gözlere sürülen rastık.

koiman [Yun.: ?]: uykuya yatırmak.

koinos [Yun.: ?]: genel, umumi.

kok [İng.: coke]: 1.) katı yakıt, 2.) bir kömür türü.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kokain [coca > Fra.: cocaine]: 1.) yapraklarından uyuşturucu yapılan yada lokal anesteziye kullanılan ilaç üretilen çalimsı bir tür bitki, 2.) bir uyuşturucu çeşidi.

kokak [Halkdili]: pis kokan.

kokart [Fra.: cocarde]: 1.) şapkalarındaki işaret, 2.) özel işaret.

kokkos [Yun.: ?]: tahıl tanesi, çekirdek, esas, öz.

kokkys [Yun.: ?]: guguk kuşu.

kokmak: koku vermek, **pis kokan**:

kokak, **güzel kokan madde**: tütsü,

kokmuş: 1.) bozulmuş, çürümüş, 2.) pis koku yaya, **bozularak** ~: cılk.

kokoreç [Rum.: kokorétsi: ?]: [Gıda] kekikli kuzu bağırsağı.

kokteyl [İng.: cock + tail]: 1.) karışık içki, 2.) içkili davet yada parti,

koku: aroma, esans, rayiha, **hoş** ~: aroma, **güzel** ~lar: amber, esans, itir, mis, misk, rayiha.

kokulu: aromalı, esanslı, rayihalı, ~ **sıvı**: esans.

kokusuz: aromasız, esanssız, rayihatsız.

kol: 1.) bedenin bir bölümü, 2.) bölüm, dal, branş.

kola 1 [İtl.: cola]: 1.) nişasta, ket, 2.) kumaşın sert ve dik durması için kullanılan ürün.

kola 2 [İng.: cola, coke]: şekerli konsantre ve sudan üretilen alkolsüz içecek markalarına verilen genel isim.

kolaj [Fra.: collage]: ufak bazı objelerin bir yüzeye yapıştırıldığı bir sanat biçimi.

kolay: basit.

kolej [Lat.: com + legare > Fra.: college]: 1.) belli güç ve görevleri olan bireyler öbeği, 2.) derece veren yüksek öğrenim kurumu, 3.) bir üniversiteye bağlı okullardan herhangi biri, 4.) özel uzmanlık sağlayan okul, 5.) [Türkçe] lise düzeyinde özel, vakıf yada devlet okulu.

koleksiyon [Lat.: com + legere > Fra.: collection]: 1.) biriktirme, 2.) biriktirilen şey, 3.) biriktirilen yada toplanan para pul.

kolera [Yun.: chole ?] > Fra.: cholera]: ağır, bulaşıcı bir bağırsak hastalığı.

kolesterol [Yun.: chole + stereos > [?] > Fra.: cholesterole]: 1.) özellikle hayvan eti, kanı ve ödünde bulunan kristalin

alkol, 2.) damarlarda eritemeyen hayvansal yağ birikintisi.

kolezyum [Lat.: colleseum > Fra.: colleseum]: büyük bir stadyum.

kolhoz [Rus.: [коллективное хозяйство] > kolhoz [колхоз] > B.D.: kolkhos]: 1.)

kollektif ekonomi, 2.) SSCB kollektif çiftliği.

koli [Fra.: collie]: 1.) posta paketi, 2.) [Taşımacılık] ağaç yada karton sandık, 3.)

koli basili: [Tıp] bir bakteri türü. Tek başına zararlı olmayıp büyük oranda insan dışkısında bulunur.

kolik [Yun.: kolon + ikos > [?] > Fra.: colique]: 1.) çabuk ilerleyen karın ağrısı, 2.) çabuk ilerleyen mide ağrısı.

kolit [Lat.: colon + Yun.: itis ?] > Lat.: colitis > Fra.: colite]: 1.) kalınbağırsak iltihabı, 2.) [Tıp] kalın bağırsağın iltihaplanması.

kolla [Yun.]: tutkal, yapıştırıcı.

Kolombiyum [Lat.: ? > Fra.: colombium: сb]: 1.) oksijen, kükürt ve klor gibi maddelerle birleşenler veren bir element, 2.) Niyobyum.

kolon 1 [Yun.: ?]: 1.) şiirin mısrası, 2.) ayet.

kolon 2 [Yun.: kolon ?] > Fra.: colon]: 1.) [Yazım] iki nokta üstüste, 2.) [Bedenbilim] kalın bağırsak.

koloni [Lat.: colere > Fra.: colonie]: 1.) kendi ana ülkelerinin koruması altında uzak başka ülkelerde yaşayan insan öbeği, 2.) böyle yerleşilen bölge, 3.) uzak bir ülke tarafından atanmış kişilerle yönetilen ülke, sömürge, 4.) bir kente, yer yada başka ülkede aynı ırk, soy yada amaçtan bir arada yaşayan insan öbeği, 5.) [Biyoloji] bir arada yaşayan yada gelişen canlılar.

kolonya [Alm. > Fra.: cologna]: 1.) Almanya'nın Köln [Cologna] kentinde yapılan kokudan, kolonya suyu, 2.) kokulu ve alkollü bir sıvı.

kolophon [Yun.: ?]: doruk, tepe, üst, zirve.

kolordu: askeri bir birlik.

kolpo [İtl.: colpo]: 1.) bilardo oyununda vuruş, 2.) [Argo] al, dalavere, desise, dolap, düzen, entrika, hile, kaşkariko, komplo, künde, numara, oyun.

kolpos [Yun.: ?]: köy.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

koltuk [Mecazi]: aşama, kat, katman, makam, mertebe, mevki, paye, tabaka.

kom¹ [Erm.: gom ? > Halkdili: gom, göm & köm]: 1.) yayla evi, 2.) duvar ağıllı, köm.

Kom² [?]: 1.) bir ticari bir marka, 2.) mayo ve içgiyim.

koma¹ [Yun.: ?]: derin uyku.

koma² [Yun.: koma ?] > Fra.: coma, Tıp]: 1.) derin uyku, 2.) hastalık yada yaralanma nedeniyle oluşan kendinden geçme yada bilinç kaybı durumu.

kombinasyon [Lat.: com + bini > Fra.: combination]: 1.) birleştirilmiş yada birleştirilen, 2.) bir araya getirilmiş şey, 3.) ortak bir amaç için oluşturulan birlik,

kombinezon [Lat.: com + bini > Fra.: combinaison]: [Moda] bayan gece kıyafeti.

kome [Yun.: kōme: ?]: saç, saçak.

komedî [Yun.: komos + aeidein > [?] > Fra.: comedie]: 1.) üzücü olarak sonlanmayan eğlenceli oyun, 2.) eğlendirici bir konu yada olay.

komedyen [Yun.: komos + aeidein > [?] > Fra.: comedien]: 1.) komik parçalar oynayan sanat oyuncusu, 2.) güldürü oyuncusu..

komet [Yun.: kōme [?] > Fra.: comette]: 1.) saçaklı, 2.) kuyruklu yıldız. Kuyruklu yıldızlar güneşin çevresinde dolanırlar.

komfigürasyon [Lat.: com + figurare > Fra.: configuration]: 1.) çerçeve, dışhatlar, sınırlar, 2.) [Teknik] derleme, oluşum, oluşturma.

komi [Fra.: commie]: garson yamağı.

komik [Yun.: komos + aeidein + ikos > [?] > Fra.: comique]: 1.) eğlendirici bir şey, 2.) gülünç.

kominizm [Lat.: comunis > Fra.: communisme]: 1.) malların ortak mülkiyetini savunan teori yada sistem, 2.) [K] Marx ve Engels tarafından formüle edilen sosyalizm, 3.) bu düşünce yada sistemi savunan her hangi bir yönetim yada siyaset parti.

komiser [Lat.: com + mittere > Fra.: commissaire]: ?

komisyon [Lat.: com + mittere > Fra.: comission]: 1.) belli görev ve güçlere yetki veren bir belge, 2.) bir başkası adına yetkili olan, 3.) bir işi yerine

getirmesi için seçilmiş insan gurubu, encümen, komite [Avrupa Komisyonu], 4.) satış benzeri gelirlerden alınan yüzdelik bölüm, [%3 komisyon].

komita [Sır.]: gizli cemiyet yada topluluk.

komitacı [Sır. + cı]: gizli cemiyet yada topluluk üyesi.

komite [Lat.: com + mittere > Fra.: commiteé]: 1.) delegasyon, heyet, 2.) encümen, komisyon.

komma [Yun.]: bir işaret, çentik, çizgi, yiv.

komos [Yun.]: festival, şölen.

kompartment [Lat.: com + partire > Fra.: compartment]: 1.) ayrılmış bir bölüm, 2.) özel bir bölüm yada kısım, 3.) trenlerde ayrılmış oturma bölümleri.

kompat: kesif, sıkı, yoğun.

kompetan [?]: bilirkişi, ehil, eksper, işbilir, mütehasız, selahiyetli, uzman, yetkili.

komple [Lat.: com + plectere > Fra.: complet]: eksiksiz, tam.

kompleks [Lat.: com + plectere > Fra.: complex]: 1.) iki yada daha fazla ilişkili bölümü olan, 2.) yapılarda olduğuna benzer tekparça guruplama, 3.) girift, karmaşık bir bütün, karmaşık, sofistike, 4.) [Psikoanaliz] bilinçsiz, kuvvetli davranışları olan.

komplikasyon [Lat.: com + plicare > Fra.: complication]: [Eczacılık] yanetki, ters etki

komplike [Lat.: com + plicare > Fra.: compliqué]: anlaşılması ve çözmezi zor olan, kamaşık.

kompliman [Lat.: com + plere > Fra.: compliment]: 1.) özellikle övmek için söylenmiş kibar söz yada davranış, gönül okşayan söz, iltifat, övme, 2.) bu biçimde ama samimi olmayan söz ve davranışlar.

kompro [Lat.: com + plere > Fra.: complet]: al, dalavere, desise, dolap, düzen, entrika, hile, kaşkariko, kolpo, künde, numara, oyun.

kompositör [Lat.: com + ponere > Fra.: compositeur]: bir araya toplayan, derleyen, düzenleyen.

komposto [İtl.: composto]: hoşaf.

kompozisyon [Lat.: com + ponere > Fra.: composition]: 1.) yazın yada müzik çalışmalarını birleme, bütünleştirme, derleme, 2.) bir şeyin yada kişinin makyajı yada elden

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

geçirilmesi, ^{3.)} bütünleştirilmiş yada derlenmiş bir şey.

kompres [Lat.: com + premere > Fra.: compress]: ^{1.)} baskı uygulayıp sertleştirmek, ^{2.)} hava basıncı uygulamak.

kompresör [Lat.: com + premere > Fra.: compresseur]: hava, gaz vb şeylerin basıncını sağlayan makine.

komprime [Fra.]: yassı ilaç.

komputer [Lat.: com + putare > computare > İng.: computer]: bilgisayar.

komutan: kumandan.

komün [Fra.: comunare > commune]: ^{1.)} Fra.nsa'da en küçük yönetim birimi, ^{2.)} herşeylerini ortalakşa yaşayan küçük insan gurubu.

komünist [Lat.: comunis > Fra.: communiste]: ^{1.)} komunizm taraftarı yada destekçisi, ^{2.)} [K] Komünist Parti üyesi,

komünyon [Lat.: comunis > Fra.: communion]: [Hiristiyanlık] ^{1.)} bir Hristiyan isimlendirmesi, ^{2.)} Hiristiyanlık'ta Pazar günleri kilisede bir araya gelme ayini.

konak: ^{1.)} büyük ev, ^{2.)} eğlek, han, otel, ^{3.)} kafada bir saç hastalığı, **-ta mutfak uşağı**: ayvaz,

konche [Yun.]: midye, kara kabuklu midye.

konç [?]: ^{1.)} ? ^{2.)} ayakkabıda bir bölüm.

kondisyon [Lat.: com + dicere > Fra.: condition]: ^{1.)} bir şeyin oluşması yada tamamlanması için gerekli durum yada önkoşul, ^{2.)} sağlıklı durum, ^{3.)} sosyal derece, düzey yada seviye.

kondüktör [Lat.: com + ducere > Fra.: conducteur]: trenlerde yolcu bileti denetimi yapan görevli.

kondylos [Yun.]: sert bir tepecik, yuvarlak yada yumru.

konfederasyon [Lat.: com + foedus > confederation]: ^{1.)} birlik, federasyon, ^{2.)} birlik yada federasyonun bağlı olduğu üst yönetim.

konfedere [Lat.: com + foedus > confedere]: ^{1.)} anlaşmayala bir araya gelen, ^{2.)} birlik, ^{3.)} içişlerinde özgür, savunma ve dışişlerinde merkezi hükümete bağlı bağımsız yönetim yada devlet.

konfeksiyon [Lat.: com + facere > Fra.: confection]: ?

konferans [Lat.: com + ferre > Fra.: conference]: ^{1.)} tartışma, görüş

bildirme için resmi bir toplantı, ^{2.)} bir kişi yada kişiler tarafından ilgilenenlere yada görevlilere belli konularda ayrıntılı bilgi verilmesi, bilgilendirme, bilgi veren konuşma.

konfeti [İtl.: ?]: düğün, kutlama yada şöenlerde havaya yada kişilerin üstüne atılan küçük, renkli parçacıklar.

konfirmasyon [Lat.: com + firmare > Fra.: confirmation]: onay, tadik, teyit.

kongenital [Lat.: congenius > Fra.: congenitale]: doğuştan, fitri.

kongre [Lat.: com + gradi > Fra.: congress]: ^{1.)} bir birlik yaad oda, ^{2.)} bir araya gelme, toplanma, toplantı, ^{3.)} büyük ve genel toplantı.

kokav [?]: içbükey, obruk.

konkordota [İtl.: ?]: [Hukuk] iflas anlaşması.

konsantrasyon [Fra.: concentration]: [Kimya] derişme, yoğunlaşma.

konsantre [Lat.: com + centrum + atus > Fra.: concentrée]: [Kimya] derişik, yoğunlaştırılmış.

konsensus [Lat.: com + sentire > Fra.: consensus]: ^{1.)} herkesin ortak olduğu düşünce, ^{2.)} uzlaşa.

konsept [Lat.: com + capere > Fra.: concept]: bir düşünce, genel bilgi, fikir yada tasarım.

konser [Lat.: com + certare > Fra.: concert]: bir müzik icrası, sunumu yada gösterimi.

konsey [Lat.: com + clare > Fra.: councille]: ^{1.)} fikir alışverişi için bir araya gelmiş kişiler, ^{2.)} istişare heyeti, danışma kurulu.

konsol [Fra.: console]: ^{1.)} salon yada odada radyon, tv vb şeyleri üstüne koymak için kullanılan masabenzeri nesne, ^{2.)} bilgisayar, radyon, bilgisayar ve elektrikli gereçleri kontrol etmede kullanılan gereç.

konsolide [Lat.: com + solidus > Fra.: consolidè]: ^{1.)} birleştirilmi, bütünleştirilmiş, tekparça, ^{2.)} güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş.

konsorsiyum [Lat.: com + sors > consortium]: ticari firma yada bankaların oluşturdukları uluslar arası birlik, uluslar arası ticari birlik.

Konstantin: bak. **Constantine**.

konstrüksiyon [Lat.: com + struere > Fra.: construction]: ^{1.)} dikme, kurma, inşa, yapım işi, ^{2.)} bir bina, yapı, ^{3.)} bir ifadenin kurulması yada

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

oluşturulması, 4.) bir cümlete kelimelemlerin dizilişi.

konsül [Lat.: *consulere* > Fra.: *consule*]: 1.) eski Roma'nın başyöneticisi, 2.) Hirsitiyanlıkta dini konuları görüşmek için bir araya gelme, dini toplantı, 3.) başka ülkelere, oradaki vatandaşların her tür konularıyla ilgilenmek için atanmış resmi görevli.

konşimento [İtl.: ?]: [Taşımacılık] 1.) deniz taşımacılığında yüküm kimlik belgesi, 2.) taşınan malın mülkiyet belgesi.

kont [Lat.: *comes* > Fra.nsızca: *counte*]: İngiltere'deki Earl'e denk bir Avrupalı asilzade ünvanı.

kontak [Lat.: *com* + *tangere* > Fra.: *contact*]: 1.) değme, dokunma, temas, 2.) bir şeyle temas halinde olma durumu, 3.) [Elektrik] kablo teması, 4.) [Mecazi] kafayı yemiş kişi.

konteyner [Lat.: *com* + *tenere* > Fra.: *container*]: 1.) bir şeyi muhafaza etmek için üretilmiş, kutu, teneke, kafes, 2.) metalden büyük çöp kutusu, 3.) [Denizcilik] 20' yada 40' ölçütlerinde standart deniz taşıma kutuları, kutu [box].

kontra [İtl.: *contra*]: karşı, karşıt.

kontrast [Lat.: *contra* + *stare* > Fra.: *contrast*]: 1.) farklılığı belirlemek için karşılaştırma, 2.) karşıt, zıt, zıtlık, 3.) karşılaştırılan şeyler arasındaki çarpıcı ayırım, 4.) bir birleriyle karşılaştırıldığında farklılık gösteren kişi.

kontrat [Lat.: *com* + *trahere* > Fra.: *contract*]: anlaşma, antant, antlaşma, ahit, akit, mukavele, pakt, sözleşme.

kontrol [Lat.: *contrarotulus* > Fra.: *controle*]: 1.) düzenleme, idare, yönetme gücü, 2.) denetleme yöntemi, denetleme, 3.) denetim, ~ **etmek**: denetlemek.

kontrolör [Lat.: *contrarotulus* > Fra.: *controleur*]: 1.) düzenleyici, idreci, müdür, 2.) denetçi, murakıp.

kontur [Lat.: *com* + *tornare* > Fra.: *contour*]: bir şeyin dış çevresi.

konu: 1.) bahis, husus, mevzu, nokta, tema, 2.) mesele, problem, sorun, **asıl konu**: tema.

konuk: misafir.

konukevi: misafirhane.

konuşamayan: gayrınatık.

konuşan: natık.

konuşkan: lafazan.

konuşma: ~ **tarzı**: ifade, telaffuz.

konuşma: **iyi** ~ **yeteneği**: belagat, hitabet.

konuşmak: sözle söylemek, **akıcı konuşamayan**: tutuk.

konuşmama: küs.

konut: ev, hane, ikametgah, mesken,

konvansiyon [Lat.: *com* + *venire* > Fra.: *convention*]: 1.) sürekli olarak bir araya gelme, 2.) uluslar arasında yapılan bir anlaşma, 3.) alışıldık, bildik, alışkanlık, itiyat, kullanım.

konvansiyonel [Lat.: *com* + *venire* > Fra.: *conventionnelle*]: 1.) alışık olunan, bildik, bilinen, 2.) bilinen kullanımla sınırlandırılmış, zorunlu olan, 3.) biçimsel, nizami, resmi.

konvoy [Lat.: *com* + *via* > Fra.nsızca: *convoy*]: 1.) bir yerden diğer bir yere gitme, 2.) bir arada gitme, 3.) bir koruyucu eskortla gitme.

konvörtibl [Lat.: *com* + *vertere* > Fra.: *convertible*]: 1.) [Maliye] bir ulusal paranın diğer paralarla değiştirilme gücü, 2.) [Otomotiv] üstü açılabilir bir binek araba.

Konya [Rum.: *Iconium* > *Lycaonia*, Kuniye, Osm.: ?]: [42], Türkiye'de bir kent.

konyak [Fra.: *cognac*]: brandy.

kooperatif [Lat.: *co* + *optus* > Fra.: *cooperative*]: 1.) birlikte çalışma, 2.) üyelerin sahipliğinde ve onların yararına çalışan ticari, tarımsal yada benzeri birlikler.

koordinasyon [Lat.: *co* + *ordo* > Fra.: *coordination*]: eşgüdüm.

koordinat [Lat.: *co* + *ordo* > Fra.: *coordinate*]: 1.) eşit sıra, düzey ve güçte olma, 2.) uyumlu eylem.

koordinatör [Lat.: *co* + *ordo* > Fra.: *coordinateur*]: 1.) eşgüdümçü, eşgüdüm yöneticisi, 2.) [Şirket Yönetimi] işleri denetleyen üst düzey yönetici.

kopça [Mac.: *kapocs*]: 1.) çengel, kulp, sap, 2.) [Giyim] ağraf, düğme.

Kopenhag [Copenhagen]: Danimarka'nın başkenti.

Kopernik: **bak.** **Copernicus, Nicolaus.**

kophinos [Yun.]: sepet.

kopil [Srp.: *kopil* > Rum.: *kopeli*]: 1.) küçük erkek çocuk, çocuk, 2.) çırak, 3.) arsız sokak çocuğu.

kopri [Yun.: *kopros*]: 1.) bok, dışkı, 2.) hayvan dışkısı.

kopros [Yun.]: bok, dışkı.

Kopt [?]: kipti, Mısır halkından olan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kopya [Lat.: copia > Fra.: copie]: 1.) aynısı, benzer, eş, suret, 2.) bilgiyi paylaşma, bilgiyi dağıtma.

kor [Far.]: iyice yanmış kömür.

kord [Lat.: chorda > Fra.: chorde]: 1.) bir müzik aleti teli, 2.) lastik yapımında kullanılan bir dokuma türü.

kordiplomat [Lat.: corpus + Yun.: diploma > diplomates > Fra.: corps + diplomate > corps de diplomates]: 1.) diplomatlık gücü, 2.) buna üye birey, diplomatlık görevlisi, [CD].

kordon 1 [Yun.: chordē > Lati: chorda > İtl.: cordon > Fra.: cordon]: 1.) [Güvenlik] bir bölgeyi koruyan, asker yada polis dizisi, hattı, 2.) süsleme için asılmış yada gerilmiş ip, 3.) [Tıp] bağırsak, 4.) bağ, ip.

Kordon 2 [?]: İzmir'de bir sahil şeridi.

koreograf [Yun.: choreia + graphein > Fra.: choréographe]: bir dansın plan ve hareketlerinin tasarlanması.

koridor [Lat.: currere > İsp.: corridor > Fra.: corridor]: 1.) koşmak, 2.) yarış yolu, 2.) [Mimari] uzun bir hol.

korkak: çekingen, küre, namert, ürkek.

korkma: çekinme, perva, panik, tırsma, ürkmeye, ürkü.

korku [ÖzTür.]: ürkü, panik, **yürüken düşme** ~su: bazofobi, ~salma: tedhiş, teör,

korkutma: ürküme.

kormos [Yun.]: kütük.

korna [Lat.: cornu > İtl.: corno]: 1.) boynuz, 2.) boynuzdan yapılan boru, 3.) [Otomotiv] düdük, klakson.

kornea [Lat.: cornu > Fra.: cornea]: göz yuvarlağının saydam dış tabakası.

korner [İng.: corner]: [Futbol] köşeatişi.

kornet [Lat.: cornu > Fra.: cornette]: dondurma külahı.

korniş [Lat.: corona > Fra.: cornice]: 1.) taç, taça bzenzer, 2.) alınlık, çatı çıkıntısı, 3.) perde asma rayları.

kornişon [Lat.: cornu > Fra.: cornichon]: 1.) boynuz, 2.) boynuz benzer, bounuz gibi, 3.) üzeri dikenli ufak, bir tür turşuluk hıyar, salatalık.

koro [Yun.: choros > Lat.: chorus > corus > İtl.: coro]: 1.) birlikte söylenen şarkı, 2.) şarkı söyleyen gurup, 3.) çok sesli müzik.

koroner [Lat.: corona > Fra.: coronaire]: 1.) taç, taça bzenzer, 2.) [Bedenbilim] kalp kaslarına kan taşıyan damarlar.

corpüskül [Fra.: corpuscule]: hücre, kan küreciği, yuvar.

korsan [Çuv.: çarsar & Tür.: hırsız, uğursuz > Lat.: cursus > cursarius > İtl.: corso > corsare > Osm.: korsân]: 1.) akın, hücum, saldırı, 2.) deniz haydutu, 3.) deniz haudutu gemisi.

korse [Lat.: corpus > Fra.: corset]: fazla kiloları göstermemek için özellikle kadınları giydiği bedene sıkıca yapışık lastikli bir içgiyim, esnek içgiysisi.

kort [Lati.: curt > İng.: court]: 1.) etrafı çevrili avlu, 2.) ayrılmış alan, 3.) tenis alanı.

kortej [Lat.: cohors > İtl.: corteggio > Fra.: cortège]: 1.) avlu, bahçe, saray, 2.) maiyet, 3.) törensel bir geçiş.

korteks [Lat.: cortic > cortex]: 1.) ağaç kabuku, kabuk gibi, 2.) [Bedenbilim] bir iç organın dış tabakası, özellikle beynin gri maddesinin dış zarı, 2.) [Yaşambilim] bitki dokusunun dış yüzeyi.

kortizon [Lat.: cornic > cortex > Fra.: cortisone]: [Tıp] 1.) böbreküstü bezlerinin salgıladığı hormon, salgı, 2.) iltihaplı hastalık ve böbreküstü bezlerin yetersizliğinde kullanılan bir hormon, salgı.

koru: 1.) küçük orman, küçük ormanlık alan, 2.) [?] süslü gezi arabası.

korugan [?]: mazgallı silah atma yeri.

Koruk [?]: ekşi üzüm.

koruma: 1.) muhafaza, saklama, 2.) müdafaa, savunma.

korumak: muhafaza etmek, saklamak.

koruyucu: 1.) muhafazakar, tutucu, 2.) gardiyan, güvenlik elemanı, muhafız, 3.) hamı.

korvet [Fra.: corvette]: 1.) konvoy görevinde kullanılan küçük, hızlı bir İngiliz savaş gemisi, 2.) [Otomotiv] küçük, hızlı, spor türü bir araba.

kosa [?]: uzun saplı orak.

kosantrasyon [Lat.: com + centrum + atus > Fra.: concentration]: bir noktada toplama, odaklaşma, yoğunlaşma.

kosinüs [Lat.: co + sinus > Fra.: cosinuse]: [Trigonometri] 1.) merkezi orjin olan bir birim yarıçaplı çember üzerindeki bir noktanın x eksenine göre koordinatıdır, 1.) "Cos" kısaltmasıyla gösterilir..

koskoca: muazzam.

koskocaman: büyük, geniş.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kosmos [Yun.]: 1.) dizi, düzen, emir, kural, nizam, sıra, usül, yol, 2.) alem, cihan, evren, kainat.

kostak: battal, böke, civanmert, kahraman, kostak, şampiyon, yiğit.

kostik [Yun.: keiein + ikos > Fra.: caustique, Biokimya]: 1.) dokuların kimsayal eylemle yanması, paslandırıcı, 2.) acıtıcı, yakıcı.

kostüm [Lat.: consuetudo > Fra.: costume]: 1.) belli bir zamanyada ülkeye özgü gitim biçimi, 2.) bu türden yapılmış farklı biçimlerdeki giysiler.

koşa [Halkdili]: eş, benzer, ikiz.

Koşer [İbr.]: 1.) münasip, uygun, 2.) Yahudi dini kurallarına göre hazırlanmış gıda ürünleri, 3.) buna göre verilmiş yetki belgesi.

koşut: müvazi, paralel.

kot: 1.) pamuklu bir kumaş 2.) bu kumaştan yapılan pantolon, bluejean yada jean.

kota [Lat.: quota pars > İng.: quota]: kontenjan sayısı, sınırlama sayısı.

kotan [Gür.]: çok büyük pulluk, saban.

kotlet [Lat.: costa > Fra.: cautlette]: biftek.

koton [Arp.: qulun > kudn [نطق] > Lat.: ? > Fra.: cotton]: 1.) tohumları çevresinde beyaz renkli lifleri olan ve bundan iplik yapılan bir bitki, pamuk bitkisi, 2.) bu bitkiden elde edilenlik yada kumaş, pamuklu.

kotyle [Yun.: ?]: boşluk, kovuk, oyuk.

kov: çekiştirme, yermek.

kova: bakraç, helke, sitil.

kovan: 1.) arıların bal yaptığı kutu, 2.) mermi haznesi.

kovma: def.

kovmak: defetmek.

kovulmuş: lanetlenmiş, lain.

koy: küçük körfez, haliç, körfez.

koyak: [Evrenbilim] vadî.

koyma: yerine ~: ikame.

koyu: sulu karşıtı.

koyun: bir evcil hayvan, **bir tür** ~: herik, **yaban -u**: argali, ~ **sürüsü**: davar, ~ **yatağı**: gelembe, **yaban -u**: argali, ~ **Türleri**: Argali (Yaban Koyunu), Herik, Karaman, Merinos,

koz: 1.) ceviz, [Kozlu, Kozyatağı], ~ **oyunu**: ceviz oyunu, 2.) avantaj.

koza: tohum kabı.

kozhelve: cevizhelva, nugat.

kozmetik [Yun.: kosmos + ikos > Fra.: cosmetique]: güzelleştirme yada yüzdeki kusur ve pürüzleri giderme işi.

kozmetik [Yun.: kosmos + ikos > cosmique]: 1.) evrenle ilgili, 2.) geniş.

Kozmoloji [Yun.: kosmos + logia > Fra.: cosmologie]: bir bütün olarak evrenin fiziki yapısı, biçimi vb durumuyla ilgilinen bilimdalı, Evrenbilim.

kozmonot [Yun.: kosmos + nautes > [?] > Rus.: космонавт > Fra.: cosmonaute]: astronotun Rusça'sı.

kozmpolit [Yun.: kosmos + polis > Fra.: cosmopolite]: 1.) her din, dil ve kültürden olanların bir arada yaşadığı kent, 2.) karışık ve kalabalık büyük kent.

kozmpolitan [Yun.: kosmos + polis > Fra.: cosmopolitan]: 1.) tüm dünyayla ilgili yada ondan bir şeyler olan, 2.) dünyalı, evrenkentli.

kozmoz [Yun.: kosmos > Fra.: cosmos]: evren, kainat.

kök: cevher, öz, töz.

kökboyası: [?] alizarin.

köken: kaynak, orijin, **kelime -i**: etimoloji.

Köksal [köksalsın]: bir erkek adı.

köktenci: radikal.

köle: bende, kul.

köm: bak. kom.

kömür: ~ **türleri**: kok, linyit, **ince yanmış** ~: kor.

köpek: it, kelp, **köpeği** **ava**

alıştırma: bav, ~ **yiyeceği**: yal, **av**

köpeği: barak, **kıvrıkcık tüylü** ~:

kaniş, **bir** ~ **duruşu**: salta, **bir** ~

buyruğu: apora, ~ **yavrusu**: enik,

köpeğin boğazındaki demir: iltar,

~ **Türleri**: Avköpeği (Barak), Barak

(Avköpeği), Buldok, Çobanköpeği, Fino,

Kangal, Kaniş, Karabaş, Kurt, Mastı,

Pomeranya, Seter (İngiliz Köpeği), Tazi,

Yabanköpeği,

köprü [ÖzTür.: köpür]: 1.) akarsular

üzerine kurulan ahşap, beton yada

demirden geçiş yolu, 2.) iki şey

arasındaki bağ, 3.) bir tür diş protezi,

~**nün bir bölümü**: tabiye, ~ **yol**:

viyadük.

kör 1 [Halkdili]: bak. gör.

kör 2 [?]: 1.) ama, gözleri görmeyen, 2.)

anlayışsız, 3.) kapalı, 4.)

kullanılmayan,

körebe: bir çocuk oyunu.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

köreşe [Halkili]: kardaki buz tabakası.
körfez ¹ : üç tarafı suyla kaplı kara, koy, haliç, **küçük** ~: koy.
Körfez ² : İzmit Yarımca'nın ilçe olduktan sonraki adı.
körpe [Mecazi]: genç, güzel kız.
körük [?]: ?
kös: ¹) davul, ²) Osmalı'da savaş davulu.
kösele [Far.: gosele.]: tabaklanmış deri, meşin.
kösnül: erotik, şehve.
köşe: dirsek.
köşeatişi: [Futbol] korner.
köşeyazısı: makale.
köşk ¹ : ¹) kasır, ²) Batı dillerindeki [Kiosk] **köşk**'ten gelir, **süslü** ~: kaşane.
Köşk ² : Ankara, Çankaya Cumhurbaşkanlığı Köşkü.
kötek [Arp.]: dayak, patak.
kötü: fena, kem, madara, sevimsiz,
kötülük: fenalık, şer, zarar.
kötüniyet: adavet, artniyet, buğz, düşmanlık, garaz, garez, hasımlık, husumet, kin, nefret.
köy: küçük yerleşim yeri, **-ün zengini**: aga, **küçük** ~: tol.
köz [?]: küçük kor parçası.
kpez: deniz kıyısı kayalığı, kaya, kayalık.
kraker [İng.: craker]: ¹) çitir, kıtır, ²) küçük parçalar biçiminde pişirilen bisküvi.
kral [Rus.]: bey, hükümda, padişah, ~ **sayarı**: bazilika.
kraliçe [Rus.]: ece.
krallık [Rus. + ılık]: beylik, emirlik, ilbeylik, imparatorluk, sultanlık, şeyhlik.
krambe [Yun.]: lahana.
kramp [Fra.: crampe]: ¹) gerilim yada aşırı soğuk nedeniyle kasların ani kasılması, ²) karın bölgesinde oluşan kasılma yada ağrı, kasınç.
krampon [?]: futbol ayakkabı kabarası.
kranion [Yun.]: kafatası.
kranyum [Yun.: kranion > Fra.: cranium, Bedenbilim]: beynin bulunduğu taraftaki kafatası.
kratein [Yun.]: idare etmek, yönetmek, hükümran olmak.
kraten [Fra.: chretein > cretin]: troyit hastası.
krater ¹ [Yun.]: çanak, yuvarlak şey.

krater ² [Yun.: krater > Fra.: crater]: yanardağ ağzı.
kratinizm [Fra.: chretien > cretinisme]: biçim bozukluğu yada bölünmüş yolaçan tiroit salgı yetersizliği hastalığı.
kratos [Yun.]: ¹) erk, güç, kuvvet, ²) adet, kaide, ³) hüküm, kanun, yönetim, ⁴) usul, tüzük, yol.
kravat [Hır.]: boyun bağı, **bir** ~ **türü**: papyon.
kreasyon [Lat.: creare > Fra.: creation]: ¹) yaratılmış olanlar, ²) evren, ³) [Moda] yeni giysi tasarımları, yaratı.
kredi [Lat.: credere > Fra.: credit, Bankacılık]: ¹) güven, güvence, inanç, itibar, ²) şan, şöret, ³) övme, yüceltme, ⁴) [Saymanlık] alacak hesabı, ⁵) ödünç verilen yada alınan para.
krema [Yun.: charisma > Fra.: creama]: ¹) kızartılmış yağ, ²) sütün kaynatılması sonrası elde edilen yağ tabakası, kaymak, ³) bir tür tatlı.
 krematori [Lat.: cremare + orius > crematorie]: ölüleri yakma ocağı yada yeri.
Kremlin [Rus.: Кремль > B.D.: Kremlin]: ¹) kale, şato yada kale bulunan yer, ²) Rusya'nın yönetim merkezi, Moskova.
krep [Lat.: crispus > Fra.: crêpe, Dokuma]: ¹) ipek yada yünden ince, kıvrır kıvrır bir kumaş, ²) çok ince kıvrımöi bir kağıt, ³) buruşuk, yumuşak lastik, ⁴) yuvarlak, içi dolu ince bir pankek, bir tür Fra.nsız tatlısı.
krepon [Fra.: crepone]: [Dokuma] kıvrımlı kumaş.
kreş [Fra.: chreche]: çocuk yuvası.
kretein [Yun.]: idare etmek, yönetmek.
kreton [Fra.: chreton]: bir tür keten.
krif [Yun.]: **bak. kryptein**.
kriket [İng.: cricket]: bir İngiliz oyunu,
kriko [İt.: cricco]: kaldırmaç.
kriminal [Lat.: crimen + al > Fra.: criminale]:
Kriminoloji [Lat.: crimen + Yun.: logia [λογία] > Fra.: criminologie]: suç ve suçluları inceleyen bilimserl çalışma.
krinein [Yun.]: ¹) ayırmak, ayırt etmek, tefrik etmek, ²) anlamak, görmek, idrak etmek, farkına varmak, sezmek.
kripto [Yun.: kryptos > Fra.: criptau]: gizli belge.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Kripton [Yun.: kryptos [?] > Fra.: kripton:
Kr]: tek atomlu, renksiz ve kokusuz
bir gaz elementi

kristal [İbr.: ghbsh > Yun.: kryos >
kystallos [?] > Lat.: crystallus > Fra.:
crystal]: 1.) parlak, saydam bir
madde, billur, 2.) parlak ve saydam
bir cam, 3.) saat camı olarak
kullanılan malzeme.

kristalin [Yun.: kryos [?] > Fra.:
crystalline]: 1.) kristallerden yapılmış,
2.) yapı, parlaklık ve saydamlık
bakımından kristale benzeyen madde
yada şey.

kristalize [Yun.: kryos [?] > Fra.:
crystallisè]: 1.) kristaline benzetme
yada dönüştürme, 2.) billurlaştırma
yada saydamlaştırma.

kristhos [Yun.]: 1.) yağlanmış kişi, 2.)
kutsal yağla sıcanmış, yağlanmış kişi.

Krişna [Hin.]: 1.) Hinduizm'de bir tanrı,
2.) Vişnu'nun biçiminde olan Hint
tanrısı.

kriter [Yun.: krites > Fra.: criter]: kıstas,
ölçüt.

krites [Yun.]: yargıç.

kritik [Yun.: krinein + ikos > Fra.:
critique]: 1.) meslek olarak yazın ve
sanat eserleri hakkında eleştiri
yazan, 2.) hata bulan kişi, 3.) duyarlı,
hassas, 4.) buhrana, krize yol açıcı.

kriz [Yun.: krinein > Fra.: crise]: buhran.

krizantem [Yun.: chryssos + anthemon
Fra.: chrisanthemum]: gösterişli
çiçekleri olan ve çok geç çiçek açan
bir bitki.

krizm [Yun.: chrisma > Fra.: scrisme]:
vaftiz ayininde kullanılan kutsanmış
yağ.

krokadilos [Yun.]: kertenkele.

krokos [Yun.]: safran.

krom ¹ [Yun.: chroma > Fra.: chrome]:
bak. chrome.

krom ² [Yun.: chroma > Fra.: chrome; Cr]:
kromyum yada kromyum alaşımı.

kromo [Yun.: chroma + soma > Fra.:
chromo]: bak. chromo.

kromozom [Yun.: chroma > Fra.:
chromosome]: gen taşıyan çubuk-
biçimli mikroskobik biçimvericiler.

Kromyum [Yun.: chroma > Fra.:
chromium; Cr]: paslanmaya dayanıklı
sert metalik kimyasal bir madde.

krone [Yun.: krōnē]: çiçekten demet,
taç.

kronik [Yun.: chronos + ikos > Fra.:
chronique]: 1.) uzun süren yada

tekrarlanan bir rahatsızlık, 2.) uzun
süredir bir rahatsızlığı olan, 3.)
geçmeyen, müzmin, tekrarlayan, 4.)
alışkanlıkla ilgili.

kronikal [Yun.: chronika > Fra.:
chronical]: 1.) tarihi olaylar, annals, 2.)
tarihi olayları tarihi sıtasıyla
kaydetme.

krono [Yun.: chronos > B.D.: chrono]:
bak. chrono.

Kronoloji [Yun.: chronos > Fra.:
chronologie]: 1.) zaman ve olayların
zamanlaması ile uğraşan bilimdalı, 2.)
olayları oluş zamanlarına göre dizme
veya sıralama.

kronometre [Yun.: chronos + metron >
Fra.: chronometre]: oldukça duyarlı bir
zamanölçer, zamanölçer.

kros [Lat.: crux > Fra.: cross]: kır
koşusu,

krupiyeye [Fra.: croupier]: kumar
masasını yöneten görevli.

kryos [Yun.]: 1.) soğuk, 2.) buz,
buzlanma, don.

kryptein [Yun.]: gizlemek, saklamak.

kryptos [Yun.]: gizli, saklı.

kseros [Far.: ksērós [?]]: kuru.

Ku [İt.]: İtalyan Abecesinin 15. harfi,
[Q, q].

kuaför [Fra.: cuaffeur]: 1.) bayan
berbari, 2.) berber, güzellik salonu.

kubbe [Arp.: [?]]: 1.) dünya biçimli,
küre, 2.) [Mimari] yapılarda çatı
örtmede kullanılan ve yarım küre
biçimli bölüm, 3.) kümbet.

Kubilay [?]: bir erkek adı.

kucak: ağuş.

kudred [Arp.: kudred]: bak. kudret.

kudret [Arp.: kudred]: 1.) erk, iktidar, 2.)
[K] bir erkek adı.

kuhl [Far. > Arp.]: bak. kohl.

kuka [?]: i., nakış ipliği yumağı.

kukumankuşu: i., [Kuşbilimi: ?] baykuş,
puhu.

kul [Arp.: ?]: i., bende, köle.

kulaç [?]: yüzmede atılan kol aralığı.

kule [?]: yüksek yapı.

kulis [Fra.: coulisse]: 1.) tiyatrodan sahne
gerisi, 2.) bir konuda geri planda
konuşulanlar.

kullanılmış: emektar, eski.

kullanım: kullanma, ~ **süresi**: miat,

kulluk: boyunduruk, hizmet.

kulomb: bak. coulomb.

kuluçka [Bul.]: 1.) gürk, 2.) yavrulama,
yavrulama dönemi.

kum ¹ [?]: kaya tozu, **renkli bir** -: rıh,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Kum ² [?]: İran'da Şiirler'in kutsal kenti, [Oom].

dumsal: denizkıyısı, plaj, sahil.

kuma: aftoz, cariye, gacı, halayık, kapatma, metres, nikasız kadın, odalık.

kumandan [Fra.: commandament]: komutan.

kumar ¹ [Arp.: kımar]: parasına oynanan oyun, ~**da artan para**: vido, ~ **türleri**: Bakara, Barbut, Poker, Rulet, Zar.

Kumar ² [Hin.]: bir Hint erkek adı.

kumarcı [Arp.: kımar + cı]: parasına oyun oynayan, ~**nın kazancı**: mano,

kumaş [Arp.: ¹) dokuma, ²) çeşitli amaçlarla kullanılan dokuma, ~

katı: astar, ~ **Türleri**: **Aba** (Kalın ve Kaba Kumaş), **Abani** (İpekli Kumaş), **Alpaka** (Lama Yününde Kumaş), **Amerikan**, **Atlas** (İpekli Kumaş), **Basma**, **Bez**, **Branda Bezi**, **Briyantın** (Parlak ve Şeffaf Kumaş), **Brokar** (Kemha), **Bürümcük** (İpekli Kumaş), **Canfes**, (Sert İpekli Kumaş), **Çatma** (Döşemelik Kumaş), **Çatma Kadife**, **Çitar** (Çizgili Kumaş), **Çitari** (Çizgili Sık Çuha (Sık Dokulu Kumaş)), **Damasko**, **Diba** (İpekli Kumaş), **Dimi** (Pamuklu Kumaş), **Ekose** (Kareli Kumaş), **Elifi**, **Flanel**, **Hasse** (Patiska), **Hatai** (İpekli Kumaş), **Hare** (İpekli Kumaş), **Helali**, **Hilali Canfes**(İpekli Kumaş), **İpek**, **Jarse** (Esnek Yün Kumaş), **Kadife**, **Keçe** (Keçi Kılından Yapılma Kumaş), **Kapitone** (Döşemelik Kumaş), **Keşmir** (Yünlü Kumaş), **Kirpas** (Pamuklu Kumaş), **Kot** (Pamuklu Kumaş), **Krep** (İnce Kumaş), **Krepon** (Kıvrımlı Kumaş), **Kutnu** (İpekli Kumaş), **Lasteks** (Yapay, Yapma Kumaş), **Maranta** (Ararot Kumaşı), **Miskali Boğazi** (Pamuklu Kumaş), **Muare** (Damalı, Hareli Kumaş), **Moher** (Tiftik Yünlü Kumaş), **Nafta** (Sert İpekli Kumaş), **Opal**, **Organze** (İnce Kolalı Kumaş), **Otoman** (İpekli Kumaş), **Patiska** (Hasse), **Pazen**, **Penye**, **Reye** (Çubuklu Kumaş), **Sandal** (İpekli Saten Kumaş), **Seraser** (İpekli Kumaş), **Saten** (Parlak Pamuklu Kumaş), **Sof** (Yünlü Kumaş), **Şal** (Yünlü Kumaş), **Şal Şepik**, **Şile Bezi**, **Tafta** (Sert İpekli Kumaş), **Tarlatan**, **Triko** (Yünlü Kumaş), **Tülbent** (Pamuklu Kumaş), **Tüvit** (Taranmış Yünden Kumaş), **Vala** (İpekli Kumaş), ~**ta kıvrım**: pli, ~**taki tel tel iplik**: taraz, **bir tür** ~: patiska (hasse), **değerli yün** ~: şal, **desenli pamuklu** ~: Amerikan bezi, basma, patiska, pamuklu bez, **ensek yün kumaş**: jarse, **ipekli bir** ~: brokar, **işlenmiş** ~: aplika, **kalın kaba** ~: aba, **kareli** ~: ekose, **kıvrımlı** ~: krepon, **nadaslı** ~: herk, **pamuklu bir** ~: dimi, **parlak pamuklu** ~:

saten, **sert**, **ipekli** ~: brokar, nafta, **sık dokulu** ~: çuha, **yapma** ~ **türü**: lasteks, **yünlü bir** ~: sof,

kumpanya [?]: ¹) ²) ?.

kumpas [Fra.: compasse]: ¹) [Teknik] çap pergeli, ²) [Basım] ölçüm çubuğu, ³) değerlendirme ve hesaplama, ⁴) dalavere, gizli plan, hile.

kumru [Arp.: kumri.] [Kuşbilimi: *Streptopelia turtur*] ¹) hakuran, üveyik benzeri bir kuş, ²) [K] bir bayan adı.

kumul: eksibe.

kundak ¹ : ¹) bebek sarma bezi, ²)

kundak ² [Rum. ? > Tür.]: silah yada topun hareketli kısmı.

kundakçı [Rum. ? + çı]: ¹) top mühimmatçısı, ²) gizli plan düzenleyicisi.

kundura [Rum. ? > Tür.]: ayakkabı, papuç, yemeni.

kunduz ¹ [Arp.]: [Hayvanbilim: *Castor fober*] kastor.

Kunduz ² [Arp.]: Afganistan'da bir kent, [Qunduz].

Kungfu [Çin.: kung fu]: Çin usulü bir dövüş sanatı.

kunt [Far.]: kip, dayanıklı, sağlam.

kup [Lat.: colaphus > Fra.: coup]: ¹) giysi kesmimi, ²) bir tür tatlı.

kupa [Lat.: cupa > İtl.]: ¹) koç, koç başı, ²) kulplu bardak.

kupe [Fra.: couper > coupè]: iki kapılı, spor türü araba.

kuple [Fra.: couplet]: bir şarkının nakarat bölümü.

kupon [Fra.: coupone]: ¹) kesik, kırpık, ²) faiz ödemeli bir bononun ayrılabilir yada kapartılabilir bölümü, ³) hediye, indirim yada başka türden anataj sağlayan bir belge.

kur ¹ [Halkdili]: hayırsız, iyilik bilmez, nankör, uğursuz.

kur ² [Erm.: ?]: ¹) ahlaksız, budala, ²) çapkın, sefih, ~ **yapma**: ?

kur ³ [? : ?]: [Ekonomi] yabancı paraların yerel paraya göre gündelik değerleri.

kura [Arp.: kur'a]: ¹) ad çekme, çekiliş, keşide, ²) aynı zamanda yapılan.

kurabiye [Arp.: gurabiye]: badem yada cevizle yapılan bir hamur işi.

kural [ÖzTür.]: ¹) koruma, muhafaza, ²) ilke, düstur, kaide, ~ **dışı**: ayrık, istisna, istisnai, müstesna, ~**lara uygun olan**: norm, **genel** ~: düstur, kaide, **genel** ~: düstur, kaide, ~ **dışı**: istisna.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kuraldışı: ayırık, müstesna.
kurallı: kaideli.
kuram: teori.
Kuran-ı Kerim [Arp.]: **Kur'nda sure cümlesi:** ayet, **Kur'an'ı baştan sona okuma:** hatim.
kurbağa: [Hayvanbilim: *Uranoscopus scaber*] hem karada hem de tatlusularda yaşayan canlı, ~ **yavrusu:** iribaş.
kurbağacık: [Teknik] somun anahtarı,
Kurçatovyum [Lat.: ? > Fra.: Ku]:
Kurdela [İtli.: cordela]: [Dokuma] geniş ipekli şerit.
kurgu: [Sinema] montaj.
kurlağan [?]: [Tıp] dolama, etyaran.
kurma: prefabrik.
kurmay: [Askeriye, ordu] erkanbaşı, erkanıharp.
kurna [Arp.]: 1.) çeşme, musluk, 2.) hamamda taş tekne.
kurnaz [?]: 1.) cin, hin, 2.) gizli, kurnaz, sinsî.
kuron [Fra.: courone]: diş kaplaması.
kurs [Lat.: currere > Fra.: course]: 1.) cihet, istikamet, yön, 2.) ders, 3.) gidiş, rota, izlenecek yol.
Kurşun [Lat.: ? > Fra.: ?, Pb]: 1.) ?, 2.) mermî,
Kurtaçovyum [Lat.: ? > Fra.: Kr]: ?
kurtçuk: larva
kurtlu: 1.) kurtlanmış, 2.) [Mecazi] kıpır kıpır, sürekli kıpırdayan, eyrinde duramayan.
kurtulmalık: fidye.
kurtuluş: düzelme, iyileşme, onma, reha, salah.
kurucu: bani.
kurufasulye: akbakla.
kurul: asamble.
kurum: 1.) enstitü, kuruluş, müessese, 2.) enstitü, resmi daire, 3.) böbürlenme, tafra, 4.) baraka, eğreti yapı, kurum.
kurumak: ıslaklığını kaybetmek,
kurumaya yüz tutmuş: kavruk.
kuruntu: vehim.
kurye [Lat.: currere > Fra.: curier]: 1.) haberci, tatar, ulak, 2.) her tür kıymetli evrak ve haberleşme verisini taşıyan hızlı posta hizmeti firması.
kuskun [?]: eyere bağlanan kayış.
kusturucu: ematik, istifrağ ettirici.
kusur [Arp.: ووصقور]: 1.) hata, yanlış, yanlış, 2.) ayıp, eksik, defo.
kuş: [Kuşbilimi] uçucu canlılar, ~**un su kabı:** suluk, ~ **Bilimi** [Kuşbilimi]:

Ornitoloji, ~ **barınağı:** yuva, ~ **yemi:** dane, ~**un ağzı:** gaga, **biraz büyümüş** ~: palaz, ~ **yuvası:** uş, ~ **üretme odası:** salma, **bir deniz ~u:** karabatak, ~ **tutma değneği:** ökse, **at kılındna yapılmış ~ kapanı:** kılcan, ~ **Türleri:** Agami, Atmaca, Baykuş (Puhu), Bülbül, İskete, Karga, Kartal, Kanarya, Kartal, Martı, Saka, Saksığan, Serçe, Siğircik.
kuşak: 1.) cenerasyon, göbek, nesil, 2.) bele takılan dokuma bir şerit, 3.) [Spor] güreş, karate vb aşama yada derece.
kuşane [Far.: kûş + hâne > kûshâne]: *i.*, 1.) şahin avcısı, 2.) yayvan, küçük tencere.
kuşatma: abluka, ihata, muhasara.,
kuşatmak: ablukaya almak, ihata.
Kuşbilimi: Ornitoloji.
kuşkonmaz [kuş konmaz]: *b.i.*, [Bitkibilim: *Asparagus officinalis*] asparagus, bir süs bitkisi.
kuşku: *i.*, şek, şüphe.
kuşpalazı: *i.*, [Tıp] difteri.
kut 1 [Arp.]: *i.*, besin, gıda.
kut 2 [Arp.]: *i.*, hisar, kale, şato.
kut 3 [Arp.]: *i.*, baht, kader, felek, kısmet, mut, şans, talih, takdir, uğur.
kutan [Gür.: kotan]: 1.) ? 2.) *i.*, [Kuşbilimi: *Carduelis carduelis*] saka kuşu.
kutlama: tebrik.
kutsal: mukaddes.
Kutsal Roma İmparatorluğu: Holy Roman Empire: İ.Ö. 962-İ.S. 1806 yılları arasında Orta batı Avrupa'da hükümran olan imparatorluk.
kutsama: *i.*, [Din] takdis.
kutsamak: *f.*, takdis etmek.
kutu [Rum.: koyti & kouti [kouti]]: 1.) ? 2.) *i.*, kapalı kap, 3.) *s.*, kutu hacmi, 4.) *i.*, elektrik bağlantı kutusu, buat, 5.) *i.*, birikme noktası, toplanma yeri.
kutup [?]: dünyanın en tepesi yada en altı, **Kuzey Kutbuyla ilgili:** arktik.
kutur [Geometri]: çap, daire ve kürede çap.
kuvvet [Arp.]: 1.) can, derman, dirlik, erk, güç, hal, mecal, takat, 2.) [Fizik], 3.) [Askeri] Silahlı Kuvvetler.
kuvvetlendirme [Arp. + dirme]: tahkim.
kuvvetlendirmek [Arp. + dirmek]: tahkim etmek.
kuyruk: hayvanların gerisinde çıkıntı, ~ **sokumu:** uca.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

kuytu [Halkdili]: aşıt.

kuyu: 1.) toprağa kazılan çukur, 2.) içme-sulama suyu çukuru.

kuyum [Arp.]:

kuyumcu [Arp. + cu]: sarraf.

kuzen [Lat.: com + soror > Fra.: cousine]:

1.) amca yada halanın çocukları, 2.) böle, yeğen.

kuzey [?]: [Evrenbilim] 1.) şimal, 2.) [K] bir Türk erkek adı.

Kuzgun kılıcı: [Bitkibilim: *Giladiolus*] kılıççiçeği, kuzgunotu, keklikçiğdemi.

Kuzgun otu: [Bitkibilim: *Giladiolus*] kılıççiçeği, kuzgunkılıcı, keklikçiğdemi.

kuzine [Lat.: coquere > Fra.: cuisinè > İtl.]: mutfak sobası.

Kuzu kulağı: [Bitkibilim: *Cyclamen*] buhurumeryem çiçeği, tavşankulağı, karabuğdaygilelreden bir bitki.

kuzu: koyun yavrusu, ~ **eti yemeği**: kapama, **bir yıllık** ~: toklu.

Küba [?]: ABD'nin batı sahilinde bir ada ülkesi, [Cuba], ~ **dansları**: habanera, rumba.

küçü kitap: broşür, kitapçık, risale,

Küçük Asya [Tür. + Yun. > İtl.]: Karadeniz ile Akdeniz arasında kalan topraklar yani Anadolu toprakları. [Asia Minor].

küçük: ~ **görmek**: aşağılamak, hakir görmek, tepeden bakmak.

küf [?]: 1.) ıslaklık, nem yada rububette çürüme kokusu, 2.) peynir mantarı, ~ **kokan**: sasi.

küfe [Arp.: kuffe]: örme taşıma sepeti.

Kükürt [Tür.: kükürt & Lat.: sulphur, sulphur > Fra.: sulfure; S]: [Kimya] 1.) sülfür, 2.) limon sarısında bulunan ametal, yalın katı cisimli kimyasal bir element.

Kükürt dioksit [Tür.: kükürt & Lat.: sulphur, sulphur, sulfur + dioxide > Fra.: sulfure dioxide]: 1.) soğutucu, koruyucu ve beyazlatmada kullanılan sülfirik asit yapımında kullanılan kokusuz bir sıvı, 2.) çevreyi aşırı kirletici bir gaz.

kül ¹: ateş artığı, ~ **rengi**: gri.

kül ² [Arp.]: bütün, tüm.

külâh [Far.: külâh]: 1.) konik şapka, 2.) yangınsöndürücü kapak, 3.) konik kağıt kese, 4.) al, desise, hile 5.) bir mianrenin en üst çatısı.

külhan [Far.: külhân]: hamamın atık yada kül deposu.

külhanbeyi [Far.: külhân + Türk.: beyi]: apaş, kabadayı, ~ **ağzı**: argo.

külek [Halkdili]: ?

külliyat [Arp.: külliyyât]: 1.) bütünü, tümü, 2.) bir yazarın tüm eserleri, 3.) genel, evrensel şeyler, evrenseller.

külliyeye [Arp.]: 1.) okul, cami, psikiyatri bölümü, hastane, aşhane vb'de oluşan bir kurumun toplu yapıları, 2.) kompleks.

külliyen [Arp.]: 1.) bütünüyle, tamamen, tümüyle, 2.) kesinlikle değil, tamamen tersi.

külliyet [Arp.]: 1.) bütünlük, tamlik, tümlük, 2.) bol, büyük miktarda olan.

küllük: sigara izmarit kabı, kül kabı, tabla.

külot [Fra.: culotte]: [içgiyim] don, slip.

kült [Lat.: cultus > Fra.: culte]: 1.) dinsel tapınma sistemi, tapınma, tapma, 2.) bir kişiye, ilkelere vb kendini adama.

kültür [Lat.: cultus > Fra.: culture]: 1.) toprağın işlenmesi, 2.) [Tıp] hazırlanmış bir bileşiğin içinde bakteri benzeri şeylerin geliştirilmesi, 3.) düşünce, davranış vb şeylerin geliştirilmesi, 4.) belli bir ulusun, dönemin yada uygarlığın sanatı, yaratıcılığı, ekin, hars.

külüstür [Rum.: ?]: 1.) teklifsiz konuşma, 2.) bakımsız, eski-püskü, haşat.

kümbet ¹ [Far.: gümbed]: 1.) kemer, 2.) kubbe, yuvarlak çatı, 3.) küçük tahıl saklama taşıyapısı, 4.) küçük kubbeli mezar yapısı, 5.) kubbemsi kaabrtı, 6.) [Mecazi] arka, geri.

Kümbet ² [Far.: gümbed]: Bilecik, Gölpazarı'na bağlı bir köy.

küme: 1.) öbek, tomar, yığın, 2.) ekip, grup, küme, takım.

kümes [Rum.: ? > Türk.]: kanatlı evcil hayvan barınağı.

kümülüs [Lat.: cumulus > Fra.: cumuluse]: 1.) küme, öbek, 2.) [Evrenbilim] öbek bulut, yığın bulut.

künde [Far.]: 1.) [Güreş] bukağı, pranga, 2.) [Güreş] aldatma, hile, 3.) ateş etmek için engel oluşturma, 4.) çömlekçi diski, 5.) [Mecazi] al, dalavere, desise, dolap, düzen, entrika, hile, kaşkariko, kolpo, komplo, künde, numara, oyun.

künk [Far.]: betondan kalın su borusu.

künt [?]: ağır, kalın.

künye [Arp.]: kimlik bilgileri.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

küp [Yun.: *kybos* > Fra.: *cube*]: altı eşit köşesi bulunan katı madde.

küpe: iğne, klips.

küpeçiçeği: [Bitkibilim: *Fuchsia hybrida*] küpeli çiçek.

küpeşte [Rum.: *koupasti*]: [Denizcilik] güverte üstündeki bordo kaplaması.

kür [Lat.: *cura* > Fra.: *cure*, Sağlık]: 1.) iyileşme, şifa bulma, şifa, 2.) özel tıbbi tedavi yöntemi.

kura [Far.: *kūra*]: ocak.

kürar [Lat.: *cura* > Fra.: *curere*]: bitkisel zehir.

kürdan [Fra.: ?]: diş temizleme çubuğu.

küre¹ [Arp.]: dünya, yeryüzü.

küre² [Arp.: *küre*]: çamur fırını.

küre³ [Far.: *kurre*]: 1.) sıpa, tay, 2.) acemi, bilgisiz, toy kişi.

küre⁴: çekingen, korkak, namert, ürkek.

kürek [ÖzTürk.: *kürgek*]: *i.*, 1.) toprak yada kum atma gereci, 2.) kayık yada ahşap gemiyi denizde yüzdürme gereci, 3.) [Bedenbilim] bir kemik adı, ~

mahkumu: forsa,

kürk: *i.*, hayvan derisi, post, ~ **kayvanları**: as, Ayı, Kakım, Karsak, Mink, Tiki, Vaşak, Vizon.

kürsü [Arp.: *kürsü*]: *i.*, 1.) konuşma yapmak için yükseltilmiş yer, 2.) fakültede öğrenim birimi, 3.) [Halkdili] sandalye, 4.) ana bilim dalı.

kürşad [Arp.]: **bak. kürşat.**

kürşat [Arp.]: 1.) ? 2.) *ö.i.*, [K] bir erkek adı.

küs: konuşmama.

küspe [Far.]: *i.*, 1.) ezilmiş tohum atığı, 2.) posa, 3.) pancar atığı olan hayvan yiyeceği, 4.) prina.

küstah [Far.]: 1.) haddini bilmeme, kendini kendini beğenmiş, 2.) şımarık, şopar.

küstahlık [Far. + ılık]: gurur, haddini bilmeme, kendini beğenme, kibir.

küstere [küstüre]: bileği çarkı.

küstümotu: [Bitkibilim: *Mimosa pudica*] bir süs bitkisi, mimoza.

küt¹: keskin olmayan.

küt²: kapıya vurma sesi.

Kütahya [Antik: *Kotiaeon*, *Cotiaeum*, *Koti*, Rum: *Katyasiyum*, *Katiation*, Osmanlı: *Germiyan*]: [43], Türkiye'de bir kent.

kütüb [Arp.: *kitab*'ın çoğulu]: **bak. kütüp.**

kütük [ÖzTür.]: 1.) çotuk, kalın ağaç gövdesi, 2.) kesilmiş ağaç gövdesi, 3.)

asma fidanı, 4.) ana defter, resmi kayıt defteri, 5.) nüfus kağıdı ana bilgi kaydı, 6.) kütük demir, 7.) görgüsüz kişi.

kütüp [Arp.: *kütüb*: *kitab*'ın çoğulu]: *ç.i.*, 1.) kitaplar, yazılmış şeyler, 2.) belgeler, genelgeler, kanunlar, yasalar, **kütübü edebiye** [Arp.: *kütüb-i edebiye*]: *ç.i.*, Edebiyat kitapları, Yazın kitapları.

küvez [Fra.: *cuvese*]: yeni doğan bebekler için gereç.

kyan [Yun.]: koyu mavi, lacivert.

kyano [Yun.]: koyu mavi, lacivert.

kyanos [Yun.]: yeşilimsi mavi.

kyansos [Yun.]: mavi.

kyathos [Yun.]: bir kap yada kase.

kybernan [Yun.]: doğrultmak, dümen kullanmak, idare etmek, seyretmek, yönetmek, sevk ve idare etmek, yön vermek.

kybernetes [Yun.]: dümenci.

kygies [Yun.]: sağlıklı.

kyklaminos [Yun.]: buhurumeryem çiçeği, siklamen, tavşankulağı.

kyklos [Yun.: *κυκλός*]: daire, yuvarlak, teker.

kyknos [Yun.]: kuğu.

kyliandros [Yun.]: daire, yuvarlak.

kymbalon [Yun.]: büyük zil.

kymbe [Yun.]: bir borunun boşluğu.

kyminon [Yun.]: kimyon.

kynosoura [Yun.]: köpek kuyruğu.

kyon [Yun.]: it, köpek.

kyparissos [Yun.]: selvi, servi ağacı

kyriake [Rum. & Yun.: *kyriakē*]: 1.) efendi, 2.) Allah, Rab, Tanrı, Hz. İsa.

kystis [Yun.]: çıkın, torba.

kytos [Yun.]: boşluk, kovuk, oyuk.

===== L =====

L [İtl.: *Elle*]: İtalyan Abecesinde 10. harfi, [L, l].

L: Türk Abecesi'nde 15. harf.

la¹ [Arp.: *la*]: **Arp.** dilinde 1.) olumsuz, 2.) yok, 3.) siz, siz, suz, süz, 4.) başka 5.) dışı, harici, anlamlarına gelen bir örnek. [ladini: din dışı, **lamevt**: ölümsüz, lailahe: Allah'tan başka],

la² [Far.]: ab, aqua, su.

La?mon: bir tür at arabası.

labada [Rum.: *lápathon* > *lápato*: λάπατον > λάπατο]: *i.*, [Bitkilim: *Rumex petientia*] efelek.

labellum [Lat. çoğ: *lebella*]: [Bitkibilim] 1.) dudak biçimli bir korol kısmı, 2.) dudakçık.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

labi [Lat.]: 1.) akmak, akıp gitmek, 2.) kaymak, süzülme, 3.) sessizce hareket etmek, süzülüp gitmek, 4.) ayağı sürçmek, kaymak.

labi [Lat.]: kaymak, kaydırmak, sürçmek.

labirent [Yun.: *labyrinthos* > Lat.: *laborintus* > *labyrinthus* > Fra.: *labyrinth*]: 1.) karışık şey, içinden çıkmaz yer, 2.) [Bedenbilim] içkulaktaki girintili bölüm.

labium [Lat. çoğ: *labia*]: 1.) dudak, 2.) [Bedenbilim] kadının cinsel organının dudakları.

labor [Lat.]: çalışma, elişi, görev, iş, meçgüliyet, vazife.

laborant [Lat.: *labor* > Fra.: *labaraunt*]: laborauvar görevlisi.

laborare [Lat.]: çalışmak.

laboratuvar [Lat.: *labor* > Fra.: *laboratoire*]: ~ **kabi**: karni.

labrik [Kar.: *labriks*]: balta.

labyrinthos [Yun.]: ünlü mimar Daidalos'a Girit'te yaptırılıp Minotauros'un bırakıldığı yer.

lac [Lat.]: süt.

lacer [Lat.]: bozulmuş, şekli bozulmuş, vurarak parçalanmış.

lacere [Lat.]: ayartmak, baştan çıkartmak, yoldan çıkartmak.

laceria [Lat.]: kertenkele.

laceverd [Far.]: bak. **lacivert**.

laci [Far.: *laceverd* > *lacivert*]: 1.) lacivert renginin kısaltması, 2.) lacivert yada mavi renkli takım elbise, 3.)

lacivert [Fra.: *laceverd*]: azur, gökmavis, koyu mavi yada deniz mavis.

lacrima [Lat.]: gözyaşı, yaş.

lacuna [Lat., çoğulu: *lacunae*]: 1.) aralık, boşluk, 2.) [Yaşambilim] kemikte bulunan boşuk, 3.) [Yaşambilim] bitki ve hayvan ücreleri arasındaki boşluk.

lacuna [Lat.]: havuz.

lacus [Lat.]: göl.

laçka [İtl.: *lacca*]: 1.) [Denizcilik] gemi halatının gevşetilip boşa bırakılması, 2.) düzeni bozulmuş, gevşek, gevşemiş.

ladanum [Lat.]: siyah reçine.

ladini [Arp.: *lâ dinî*]: din dışı.

laedere [Lat.]: 1.) çarpmak, 2.) zarar vermek, ziyan vermek.

laesa [Lat.]: yaralı, yaralanmış.

laeterile [Yun.: ? > Fra.: ?]:

laf [Far.: *lâf*]: kelime, söz, **boş** ~: boru, laf salatası, safsata.

lafazan [Far.: *lâfzân*]: boşboğaz, geveze, konuşkan.

lagar [Far.]: etsiz, zayıf.

lagos []: kaya honisi.

lagun [Lat.: *lacuna* > Fra.: *lagoon*]: 1.) bir kısmı daha büyük suya bağlı, sığ göl yada gölcük, 2.) kum tepecikleri ile denizden önü kesilmiş sığ göl.

lagün []: [Evrenbilim] deniz kulağı.

lağım [ÖzTür.]: 1.) çukur, hendek, 2.) hendek biçiminde tuzak, 3.)

Osmanlı'da

lağv [Arp.]: bozma, geçersiz, iptal.

lağvetme [Arp. + *etme*]: bozma, fek, fesh, ilga, iptal, kaldırma.

lahana [Rum.: *lachano* > *lahano* > Tür.: *lahana*]: [Bitkibilim: *Brassica oleracea*] yenilir bir yeşillik, kelem. ~ **yemeği**: kapuska, ~ **Türleri**: Beyazlahana, Brüksel Lahanası, Karalana, Kırmızı Lahana.

lahit [Arp.: *lahd*]: 1.) mermer oyma, 2.) mermerden oyma mezar, duvarlı taş türbe, 3.) sakafagus.

lahmacun [Arp.: *lahmü-l-acin*]: kıymalı pide.

lahza [Arp.]: an.

laik [Fra.: *laic*]: dinle devlet işlerinin ayrılması.

lain [Arp.: *lâin*]: kovulmuş, lanetlenmiş.

lak ¹ [Far.]: sakız yapışkanı.

lak ² [San.: *laksa* > Fra.: *lacque*]: bir zamk türü.

laka [?]: bir tür zamk.

lakab [Arp.]: bak. **lakap**.

lakap [Arp.: *lakâb*]: müstear, takma ad [nickname, nick].

lakayd [Arp.: *kayd* > *lâ* + *kayd* > *lâkayd*]: bak. **lakayt**.

lakayit [Arp.: *lâ* + *kayd*]: aldırılmaz, umursamaz.

lakayt [Arp.: *kayd* > *lâ* + *kayd* > *lâkayd*]: 1.) ? 2.) kayıtsız, 3.) duyarsız, ilgisiz.

lakerde [?]: palamut salamurası.

lakin [Arp.: *lâkin*]: ama, amma, fakat.

lakon [Yun.]: Spartalı.

laksasyon [Lat.: *laxus* > Fra.: *laxation*]: [Tıp] bağırsakların boşalması.

laksatif [Lat.: *laxus* > Fra.: *laxative*]: [Eczacılık] 1.) yumuşaklık veren, 2.) müshil, ishal yapıcı ilaç.

laktik [Lat.: *lac* + *acidus* + *ikos* > Fra.: *lactique*]: 1.) süte ait, ekşimiş süttten çıkan, 2.) süt asidi.

laktöz [Lat.: *lac* + *ose* > Fra.: *lactose*]: [Kimya] gıda ve ilaç yapımında kullanılan süt şekeri.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

lal [Arp.: lâl]: ahraz, dilsiz.
lala [Arp.]: şehzade eğitmeni.
lalanga [Far.: lâleng]: hamur tatlısı.
lale [Far.: lâlê]: bir çiçek adı, **dağ ~si**: anemon, ^{2.)} kement.
lalein [Yun.]: konuşmak.
lam ¹ [Arp.: lâm.]: ^{1.)} Arap Abecesi'nin 23. harfi, [ʔ], ^{2.)} Osmanlı Abecesi'nin 26. harfi, , [ʔ], ^{3.)} Harf numarasında sayısı 30, ^{4.)} tarih yazımında **Şevval** karşılığı.
lam ² [Fra.: lame.]: ^{1.)} metal plaka, ^{2.)} adese, büyüteç, lup, mercek.
lamba ¹ [Yun.: lampa > İtl.: lamba]: ışık veren gereç, **duvar ~sı**: aplik.
lamba ² [Rum.: lampa > Osm.: lâmba]: korniş, tikaç, yuva, zivana.
lambanein [Yun.]: el koymak, gaspetmek, müsadere etmek.
Lambda [Fen.: Lamed [Lamedh] > Yun.: [λάβδα - λάμβδα & λάμδα - λάμβδα]]: Yunan Abecesi'nin 11. harfi, [Λ, λ].
lambere [Lat.]: yalamak.
lambri [ʔ]: iç duvar kaplaması.
lame ¹ [Fra.: ʔ]: [Dericilik] parlak deri.
lame ² [Far.: lâmek]: türban üzerine sarılan kumaş.
lamel [ʔ]: mikroskop camı.
lamela [Lat. çoğ: lamelae]: ince tabaka, ince zar.
lamentum [Lat.]: ağlama, feryat, figan.
laminat [Lat.: lamela > Fra.: laminate]: ^{1.)} ince bir yada birden fazla tabakayla kaplama, ^{2.)} bur tür üretilmiş ağaç yada yapay malzeme.
lamis ¹ [Arp.]: duygulu, içli.
lamis ² [ʔ]: el ile dokunma.
lamise [Arp.]: ^{1.)} dokunma duygusu, ^{2.)} duyurga.
lampas [Yun.]: meşale.
lampein [Yun.]: ışıldamak, parlamak.
lampreda [Lat.]: ʔ
lana [Lat.]: yapağı, yün.
lancea [Lat.]: mızrak.
landsknecht [Alm.]: ülkenin hizmetçisi.
lanet [Arp.: lânet]: ah, beddua, ilenme.
lanetleme [Arp. + Ieme]: dinden kovma.
lanetlemek [Arp. + Iemek]: ^{1.)} dinden kovmak, ^{2.)} lanet etmek.
lanetlenmiş [Arp. + Ienmiş]: kovulmuş, lain.
languere [Lat.]: beyazlamak, solmak.
lanolin [Lat.: lana + oleum > Fra.: lamoline]: ^{1.)} yünüyağı, ^{2.)} [Kimya]

yünden elde edilen ve yağlama, kozmetik vb kullanılan yağlı bir madde.

Lantan [> lahtanum; La]: [Kimya] gümüşümsü beyaz renkli katı bir element.

lapa [lâpa]: nişasta bulamacı.

lapacı: argın, aygın, bitap, bitkin, dermansız, güçsüz, haşat, takatsız, tükenmiş, yorgun, zayıf.

lapidare [Lat.]: taşlamak, bir şeye taş atmak.

lapina [ʔ]: [Balıkçılık: *Labrus merula*] bir tür balık.

lapis [Lat.]: taş.

lapis lazuli [Lat.: lapis lasulus > Fra.: lapis lazuli]: ^{1.)} azur, lacivert renkli, taş, opak, ^{2.)} yarideğerli bir taş.

laporoskop [ʔ + skope > Fra.: laproscope]: [Tıp] karınduvarından geçirilen ve içorganları izlemeye yarayan gereç.

laporotomi [ʔ + tome > Fra.: laporotomie]: [Cerrahi] ^{1.)} karın yarma, ^{2.)} karın yarma ameliyatı.

lapsus [Lat.]: hata, yanlış, yanılı.

lapsus calami [Lat.]: kalem hatası.

lapsus linguae [Lat.]: dil hatası.

lapsus memoriae [Lat.]: bellek hatası.

laqueus [Lat.]: ^{1.)} ilmiklenmiş, ilmikle bağlanmış.

lar [Lat. çoğulu: lares]: Eski Roma'da koruyucu mabudu.

Larengoloji [Lat.: laryngo + Yun.: logia > [ʔ] > Fra.: laryngologie]: [Tıp] Tıbbın boğaz ve boğaz hastalıkları bölümü.

larenjit [Lat.: laryng + itis > [ʔ] > Fra.: laryngite]: ^{1.)} boğaz iltihabı, [Tıp] ^{1.)} boğaz yollarının iltihaplanması, ^{2.)} gırtlak iltihabı, ^{3.)} [Tıp] sesin geçici olarak kısılması.

lares [Lat.]: Eski Roma'da koruyucu mabutlar.

lares et penates [Lat.]: manevi değeri olan şeyler.

largo [İtl.]: yavaş müzik.

largus [Lat.]: geniş, vasi.

laring [Lat.]: bak. larynx.

laringoskop [Lat.: laryngo + skopein > Fra.: laryngoscope]: [Tıp] boğaz muayene için aynalı gereç.

laringotomi [Lat.: laryngo + tome > Fra.: laryngotomie]: [Cerrahi] ^{1.)} boğaz yarma ameliyatı, ^{2.)} boğaza delik açma.

larix [Lat.: Iaric]: bir tür çam ağacı.

larp [Halkdili]: ansızın ve güçlü.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

larva [Lat.]: kurtçuk.

laryngeal [Lat.]: [Bedenbilim] gırtlığa ait, hançerevi.

laryngo [Lat.]: Batı Dilleri'nde **laryngo**; boğaz yada gırtlak anlamına bir önek.

larynx [Lat. çoğulu: **larynxes** & **larynges**]: [Bedenbilim] ^{1.)} boğaz, gırtlak, hançere, ^{2.)} üstsolunum yolları, özellikle ses tellerinin bulunduğu bölüm.

lascivus [Lat.]: zevk ve sefahat düşkünü, şehvet düşkünü.

laskine [Alm.: **landsknecht** > Fra.: **lansquenet**]: ^{1.)} ülkenin hizmetçisi, ^{2.)} bir iskambil oyunu.

laso [Lat.: **laqueus** > İsp.: **lasso**]: kement.

lassein [Yun.]: ayarlamak, düzenlemek.

lassus [Lat.]: rengi kaçık, solgun.

last [Dan.]: hamule, yük.

lasteks [Fra.: **lastex**]: ^{1.)} 1925'lerden beri ticari bir marka, ^{2.)} iyi dokunmuş Lateksten yapılmış, iki-tarafli genişleyen, yapma bir kumaş, ^{3.)} daha çok mayo üretiminde kullanılır.

lastik [Fra.: **lastic**]: ^{1.)} uzayabilen bir yapay dokuma, ^{2.)} don lastiği, ^{3.)} araç teker lastiği, ^{4.)} kauçuk ayakkabı.

lasulus [Lat.]: ^{1.)} gökyüzü, sema, ^{2.)} gökmavisi, gökmavisi renkte.

lata [İtl.]: ^{1.)} ağaç bordo, ^{2.)} dar tahta.

lateks [Lat.: **latex** > Fra.: **latex**]: ^{1.)} bitki ve ağaçlardan elde edilen özsu, bitki özsu, usare, ^{2.)} kauçuğun ana maddesi.

latere [Lat.]: gizlenmek, gizli gizli dolaşmak, pusuya yatmak.

laterna [İtl. ?]: bir tür org.

latex [Lat.]: bitki yada ağaç akması, reçinesi, sıvısı, sütü.

latif [Arp.: **lâtif**]: ^{1.)} hoş, güzel, rana, şirin, tatlı, ^{2.)} süsleyen, ^{3.)} [L] bir erkek adı.

latife [Arp.: **lâtife** [لأفطیلة]]: ^{1.)} şaka, ^{2.)} [L] bir bayan adı.

Latin [Lat.: **Latium**]: ^{1.)} Orta İtalya'da antik bir ülke, ^{2.)} bugünkü İtalyanların ataları, ^{3.)} ölü bir ırk, ~ **ırkı**: Frenk.

Latin Abecesi: Latin Abecesi 23 harften oluşur ve J, U ve W harfleri yoktur; **A** (a), **B** (b), **C** (c), **D** (d), **E** (e), **F** (f), **G** (g), **H** (h), **I** (i), **K** (k), **L** (l), **M** (m), **N** (n), **O** (o), **P** (p), **Q** (q), **R** (r), **S** (s), **T** (t), **V** (v), **X** (x), **Y** (y), **Z** (z). Kelimeler arasında mesafe yoktur. (I) harfi sessiz harflerden önce geldiğinde (i) sesini sesli harflerden (a, e, o, u) önce geldiğinde (J) sesini verir, V harfi sesli harflerden (a, e, o, u) önce geldiğinde (v)

sesini sessiz harflerden sonra geldiğinde (u) sesini verir.

latro [Lat.]: hırsız.

latus [Lat.]: ^{1.)} geniş, ^{2.)} getirilmiş, ^{3.)} yan, taraf.

laurus [Lat.]: defne ağacı.

laus [Lat.]: meth, övme.

laübalı [Arp.]: aşırı samimi, şımarık, yılışık.

lav [Fra.: **lava**]: yanardağ püskürtüsü, püskürtü.

lavabo [Lat.: **lavare** > **lavabo** > Batı Dilleri]: ^{1.)} yıkayacağım, ^{2.)} el yıkama yeri ve üzerinde asılı su tankı, ^{3.)} el yıkama yeri.

lavaj [Lat.: **lavare** > Fra.: **lavage**]: ^{1.)} [Tıp] şırınga ile temizleme, ^{2.)} [Tıp] mideyi yıkama, ^{3.)} [Kimya] metali suyla yıkama.

lavanta [Lat.: **lavare** > **lavandria** > İtl.: **lavanda**]: [Bitkibilim: **Lavendula officinalis**] çok kokulu bu bitki temizlik ürünlerinde kullanılmaktadır.

lavare [Lat.]: yıkamak, yuvmak.

lavare [Lat.]: yıkamak.

lavaş [Far.]: pide benzeri bir tür ince ekmek.

lavdanum [Lat.: **ladanum** > Fra.: **laeudenum**]: [Eczacılık] ^{1.)} eskilerde farklı türlerde afyon hazırlaması, ^{2.)} alkolde afyon çözümüleme, ^{3.)} afyon tentürü.

lavman [Lat.: **lavare** > Fra.: **lavment**]: [Tıp] şırınga, tenkiye, yıkama.

Lavrenciyum [İng. ?]: ?

lavta [Alm.]: ut benzeri çalgı.

laxus [Lat.]: gevşek.

layık [Arp.: **lâyık**]: münasip, uygun, ~ **olmak**: hak etmek, müstahak olmak.

laza [Halkdili]: bal teknesi.

lazanya [İtl.: **lasagna**]: ^{1.)} bir tür iri makarna, ^{2.)} İtalyan usulü iri makarna.

lazer [İng.: **LASER**]: [Fizik] ^{1.)} kısaltma; (L)ight (A)mlification by (S)timulated (E)misionof (R)adiation): Güçlendirilmiş Radyasyon Yayımı ile Işık Arttırma, ^{2.)} ışık dalgalarını güçlendiren veya üreten bir tür gereç.

leb [Far.]: ^{1.)} dudak, ^{2.)} cenah, cihet, kıyı, kenar, taraf, yan, yön.

lebaleb [Far.: **leb-a-leb**]: ağızına kadar dolu.

lebiderya [Far.: **leb-i derya**]: denizkenarı.

lebiyyat [Far.: **leb'iyât** > Osm.]: ^{1.)} ?, ^{2.)} ?.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

lebler [Far. + Ier]: 1.) cenahlar, etraf, kıyılar, kenarlar, taraflar, yanlar, yönler, 2.) dudaklar.

lecere [Lat.]: izinli olmak, müsadeli olmak, ruhsatlı olmak.

leçe [?]: taşlı tarla.

leffen [?: ? > müsâe'de]: 1.) ? 2.) ?

leg horn [İtl.]: liman.

legal [Lat.: lex > Fra.: legal]: 1.) yasayla ilgili yada yasaya dayalı olan, 2.) yasaların izin verdiği şey, 3.) kanuni, yasal.

legare [Lat.]: yardımcı olarak atamak, vekil tayin etmek.

legein [Yun.]: 1.) konuşmak, 2.) parmakla koparmak, saymak, toplamak, tek tek seçmek.

legere [Lat.]: 1.) okumak, 2.) bir araya getirmek, derlemek, toplamak, 3.) seçmek, tercih etmek.

legorn [İtl.: leg horn] bir tavuk türü.

leğen [Far.: Ieken]: ağaç yada metalden, geniş, yayvan çamaşır yada yıkanma kabı.

Leh¹ [Arp.]: Polenez, Polonyalı.

leh² [Arp.]: 1.) onun için, onunla ilgili, 2.) onun çıkarına, onun yararına, 3.) ona ait, onun tarafında, onun yanında.

lehçe [Arp.: lehce]: ağız, dil, lisan.

lehim [Arp.: Iıham]: 1.) kurşun, 2.) kurşunlu bağlantı.

Lehistan [Arp.]: Polonya.

leichein [Yun.]: emmek.

leipein [Yun.]: 1.) bırakmak, terk etmek, vazgeçmek, 2.) karışmamak, kendi haline bırakmak.

leiten [Yun.]: önderlik etmek.

lejyon [Lat.: legere > Fra.: legion]: 1.) seçmek, 2.) büyük bir askeri grup, ordu, 3.) büyük sayıda, sayısız.

leke [Far.]: kir izi.

lekende [?]: kaba dikiş.

lekithos [Lat.]: yumurta sarısı.

leksikografi [Yun.: lexis + graphein > Fra.: lexicographie]: sözlüğün düzenlenmesi.

leksikograför [Yun.: lexis + graphein > Fra.: lexicographeur]: sözlük düzenleyicisi, lügatçi.

leksikoloji [Yun.: lexis + logia > [?] > Fra.: lexicologie]: 1.) kelimelerin anlam ve kullanışlarından söz eden bilim, 2.) Sözlükbilim.

leksikon [Yun.: lexis + ikon > Fra.: lexicone]: kamus, lügat, sözlük.

lemis [Arp.]: el ile dokunma, temas.

lemma [Yun.]: öneri, teklif.

lemur [Lat.: lemures > Fra.: lemure]: [Hayvanbilim] maymun ailesinden ilkel memeliler.

lemures [Lat.]: keçiler.

lenf bezi [Yun.: lympha + ikos + Lat.: glans > Fra.: lymphatique glande]: [Tıp] akkan düğümü.

lenfa [Yun.: lympha > Fra.: lympha]: [Tıp] akkan.

lenfatik [Yun.: lympha + ikos > Fra.: lymphatique]: [Tıp] lenfe ait, içinde lenf bulunan.

lenger [Far.]: 1.) geniş, derin bakırdan kap, 2.) [Denizcilik] gemi demiri.

lenis [Lat.]: yumuşak.

lens [?]: 1.) göz merceği, 2.) adese, mercek.

lent [Lat.: linum < Fra.: linte]: [Tıp] yara pansumanında kullanılan keten tiftiği.

leo [Lat.]: aslan.

leon [Yun.: leōn]: aslan.

Leonid [Lat.: leo]: 1.) Aslan Burcu'ndan yayılır gibi görünen göktaşı, 2.) bir Rus erkek adı.

Leonid, Brejnev: ?

leopar [Yun.: leon + pardos > Fra.: leopar]: [Hayvanbilim: Panthara perdus]: pars, pinter.

lepra [Yun.: lepros > Fra.: lepra]: 1.) pul pul, 2.) [Tıp] cüz zam.

lepros [Yun.]: 1.) pul pul, 2.) pullarla kaplı.

leprosi [Yun.: lepros > Fra.: leprosie]: [Tıp] 1.) deride pul pul dökülme, biçim bozukluğu ve ülser gibi belirtileri olan bulaşıcı bir cilt, deri yada sinir hastalığı, 2.) cüz zam, cüz zam.

lerere [Lat.]: ovmak, ovuşturmak.

lerzan [Far.: Ierzân]: 1.) titreyen, 2.) [L] bir bayan adı.

lerze [Far.]: titreme.

lesefer [Fra.: laissez ferre]: 1.) bırakın yapsınlar, 2.) sanayi ve ticaretin üzerinde devlet denetiminin kaldırılması.

lesipasi []: sınırı geçme izni.

lesitin [Yun.: lekithos > Fra.: lechitine]: [Kimya] hayvan ve bitki hücrelerinde bulunan ve ilaç, gıda üretiminde kullanılan bir madde.

leş [Arp.]: 1.) ceset, ölü beden, 2.) cide, hayvan ölüsü.

leşker [Arp.]: asker, er, çeri, nefer.

lethe [Yun.]: 1.) unutmama, 2.) ilgisizlik, kayıtsızlık.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

letraset [Fra.: *lettre-set*]: 1.) [Basın] hurufat 2.) [Bilgiayar] font, harf takımı, hurufat.

lettare [Lat.]: harf.

letum [Lat.]: fena, ölüm.

leuco [Yun.: *leukos*]: Batı Dilleri'nde *leuco-*; beyaz, renksiz anlamında bir önek.

leuko [Yun.: *leukos*]: Batı Dilleri'nde *leuko-*; beyaz, renksiz anlamında bir önek.

leukos [Yun.]: ak, beyaz.

leva: Bulgar para birimi.

Levant [Lat.]: Akdeniz'in doğu sahili ve buradaki ülkeler.

Levanten [Lat. > Fra.: *levantine*]: 1.) Yakın Doğu'ya ait, 2.) Yakın Doğu'da ticaret yapan, 3.) Yakın Doğu'lu kimse, özellikle anası-babası Avrupalı olan kimse, 4.) bir tür ipekli kumaş.

levare [Lat.]: kaldırmak, yukarı kaldırmak, yükseltmek.

levazım [Arp.: *levâzım*]: [Askeriye] lojistik malzeme.

levazımat [Arp.: *levâzımât*, *levazım*'in çoğulu]: gerekenler.

levha [Arp.]: 1.) resim, çerçevesiz yazı, 2.) işaret panosu, tabela, **yazılı** -: tabela.

Levi Strauss: bak. Levi's.

Levi's [İng.]: 1.) Levi'nin kotu, 2.) bir uluslararası kot ve giysi markası.

levis [Lat.]: 1.) aydınlık, ışık, nur, ziya, aydınlık, ışık veren, 2.) [L] bir Yahudi yada Hristiyan adı.

levrek [Kar.: *labrik* & *labriks* > Rum.: *labraki* > *lavraki* > Tür.]: 1.) balta, 2.) [Balıkçılık: *Labrax lupus*] bir balık türü, **levreğin ufağı**: ispendek.

levye [İt.]: *levie*: mekanizma kumanda kolu, kol.

lex [Lat.]: 1.) kaide, kanun, kural, usul 2.) kanun, yasa.

lex scripta [Lat.]: mevzu hukuk, yazılı hukuk.

lex talionis [Lat.]: kısas usulü, misli ile mukabele usulü, aynısı ile karşılık verme yöntemi.

lexis [Yun.]: kelam, kelime, konuşma, söz.

Ley: Rumel para birimi.

leyl [Arp.]: 1.) gece, 2.) Kuran'da 92. sure; **Leyl Suresi**.

leyla 1 [Arp.: *leylâ*]: 1.) çok karanlık, 2.) çok karanlık gece.

leyla 2 [Arp. : *leylâ*]: 1.) kırmızı şarap kokusu, 2.) kırmızı şarabın verdiği sarhoşluk, 3.) [L] Mecnun'un sevgilisi.

leylak [Far.: *leylâk*]: 1.) mavimsi, mavi renkli, 2.) [Bitkibilim: *Syringa vulgaris*] lavanta moru.

leylek [Far.]: [Kuşbilim: *Ciconia ciconia*] uçucu bir göçmen kuş.

leyli [Arp.: *leylî*]: 1.) gece yatılı, 2.) geceleyin avlanan yırtıcılar [nocturnal].

lezbiyen [Fra.: *lesbian*]: homoseksüel kadın, sevice kadın.

lezyon [Lat.: *laedere* > Fra.: *lesion*]: [Tıp] ilevini göremeyecek derecede bir organ yada dokunun zarar görmesi.

lezzet [Arp.]: çeşni, tat.

LGP [İng.]: (L)uquified (P)etroleum (G)as: Sıvılaştırılmış Petrol Gazı.

lia [Lat.]: şarap tortusu.

libare [Lat.]: akmak, boşalmak, dökülmek.

libas [Arp.]: elbise, giysi, kıyafet, ruba, urba.

liber 1 [Lat.]: hür, özgür, serbest.

liber 2 [Lat.]: kitap.

liberal [Lat.: *liber* > Fra.: *liberal*]: 1.) cömert, 2.) bol, mebzul, 3.) değişim ve ilerlemeden yana olan, 3.) [Halkdili] hoşgörülü.

libido [Lat.]: 1.) arzu, istek, şehvet 2.) [Ruhbilim] cinsiyet içgüdüğü yada yaşama gücü.

libra [Lat.: çoğulu: *librae*]: 1.) baskül, kantar, terazi, 2.) libre, pound, 454 gr, 3.) Terazi Burcu.

librae [Lat.]: basküller, kantarlar, teraziler.

librare [Lat.]: ağırlığını ölçmek, tartmak.

libre [Lat.: *libra* > İng.: *libre*]: 1.) baskül, kantar, terazi, 2.) libre, pound, 454 gr.

libretto [Lat.: *liber* > İt.]: [Müzik] bir oratorya, opera vb söz yada metinleri.

licitus [Lat.]: izinli, müsadeli.

lider [İng.: *leader*]: şef, önder.

Lidya [Yun.: *Lydia*]: Manisa yöresinin antik adı.

lie [Fra.]: alan, mahal, mekan, yer.

lif [Arp.]: fiber, ip, iplik, kınnap, sicim, tel, tire.

lig [Lat.: *ligare* > Fra.: *league*]: 1.) grup, küme, takım, 2.) [Futbol] futbol takımlarının karşılaşma döneminde kümelenmesi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ligaman [? > Fra.: **ligament**]: 1.) **bağ**, **rabıta**, 2.) [Bedenbilim] kemikleri ve başka organları bir birine bağlayan bağ.

ligare [Lat.]: bağlamak, taahhüt ve yükümlülük altına girmek yada sokmak.

ligasyon [? > Fra.: **ligation**]: 1.) bağlama, bağlanma, 2.) [Tıp] kan damarlarını bağlama.

ligatür [? > Fra.: **ligature**]: 1.) bağlama, raptetme, 2.) [Tıp] kan damarını bağlamada kullanılan iplik & tel.

lignum [Lat.]: 1.) ağaç, 2.) ağaçtan, odun.

lika [Arp.]: ham ipek.

liken [? > Fra.: **lichen**]: 1.) [Bitkibilim] liken, 2.) [Tıp] bir deri hastalığı.

likidite [Lat.: **liquidus** > İng.: **liquiditée**]: 1.) [Fizik] akışkanlık, 2.) [Ekonomi] satılma gücü..

likit [Lat.: **liquidus** > Fra.: **liquid**]: mayi, sıvı.

likorinoz [?]: balık pastırması.

likör [> ? > Fra.: **liqueur**]: alkollü ve tatlı içki.

Likya [Yun.: **Lycaria**]: Muğla yöresinin antik adı.

lila []: bir renk.

lilium [Lat.]: zambak.

lim: küçük limon.

liman [Rum.: **limén**: **Λιμὴν**]: 1.) gemi barınağı, 2.) sığınılacak yer.

lime [Arp.]: parça, pare.

limen [Lat.]: 1.) kapı eşiği, eşik, 2.) başlangıç, girecek yer.

limit [Lat.: **limes** > Fra.: **limit**]: hat, hudut, sınır, uç.

Limni Adası [Yun.: **Lemnos**: ?]: Ege Denizi'nde bir ada.

limon [Arp.: **leymûn** [**لیمون**] & Far.: **limûn** [**ليمون**] > Rum.: **lemoni** [**λεμόνι**] > İtl.: **lemon**]: [Bitkibilim: **Citrus limonum**] turuncgillerden ekşi bir meyve, **küçük** ~: lim, **limonlu şeker eriyiği**: ağda.

limonata [Arp.: **leymûn** [**لیمون**] & Far.: **limûn** [**ليمون**] > Rum.: **lemoni** [**λεμόνι**] İtl.: **lemonade**]: limonlu şekerli su.

limoni [Arp.: **limani**]: 1.) ekşimsi, 2.) arası açık.

limuzin [İng.: **limousine**]: kupa rabasu gibi üstü kapalı, uzun ve lükas araç.

linç [İng.: **W.Lynch**]: 1.) ABD'de Virginia'da 1780'lerde bekçilik yapan **W.Lynch**'in adından, 2.) toplu olarak cezalandırma, 3.) yargısız infaz.

linea [Lat.]: 1.) ilmik, 2.) ç , hat, yiv, yol, 3.) fiber, ip, iplik, kınnap, lif, sicim, tel, tire, 4.) [Yazın] dizi, mısra, satır.

lineman [> ? > Fra.: **liniment**]: [Eczacılık] romatizma ve burkulmalarda, ağrıyı dindirmek için ovarak kullanılan sıvı ilaç.

linere [Lat.]: sıvamak, sürmek.

lingua [Lat.]: 1.) aksan, şive, 2.) dil, lisan.

lingua franca [Lat.]: 1.) eskilerde Akdeniz'in doğusunda konuşulan İtalyanca'dan bozma dil, 2.) uluslararası ticari dil.

link []: atın eşkin yürüyüşü.

linquere [Lat.]: 1.) bırakmak, terk etmek, vazgeçmek, 2.) karışmamak, kendi haline bırakmak.

linum [Lat.]: keten.

linyit [Lat.: **lignum** > Fra.: **lignite**]: 1.) 2.) bitkisel özelliklerini koruyan yumuşak madenkömürü, 3.) kahverengi madenkömürü.

lipoid [?]: yağa benzer, yağ gibi.

liquere [Lat.]: eritmek, sıvılaştırmak, suya döndürmek, sulandırmak.

liquidus [Lat.]: mayi, sıvı.

lir [Yun.: **lyra**]: 1.) harp ailesinden, küçük, telli bir çalgı, 2.) eski Yunanlıların müzik gereci.

lira [Lat.]: bir çizgi.

lirik [Yun.: **lyrikos** > Fra.: **lyrique**]: 1.) coşkun, duyguları anlatır, 2.) şarkı sözü, ~ **şiiir**: ditirame.

lis [Far.]: Farsça'da **-lis**; **yalayan**, **yalayıcı** anlamına bir sonek.

lisan [Arp.: **lisân** [**لسان**]]: 1.) ağız, dil, lehçe, 2.) dil, zeban.

lisans [Lat.: **licere** > Fra.: **licence**]: 1.) icazet, izin, mücade, permi, ruhsat, 2.) yurda mal sokma izni.

lise ¹ [Yun.: **lyceum** > Fra.: **lycee**]: orta öğrenim kurumu, ilköğrenim sonrası aşama, idadi.

lise ² [Arp.]: [Bedenbilim] dişeti, uvula.

liste ¹ [İng.]: sınır.

liste ² [İng.: **liste** > İtl.: **liste**]: dizelge.

listebaşı [İtl. + **başı**]: hit.

literati [Lat.: çoğul]: 1.) aydınlar sınıfı, 2.) münevverler, edipler.

literatim [Lat.]: harfi harfine, harfiyen.

lithia [Yun.: **lithos** > Fra.: **lithia**]: [Kimya] lityum oksidi.

lithos [Yun.]: taş.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

litigare [Lat.]: karşı koymak, münakaşa etmek, reddetmek, tartışmak.
litik [Yun.: lithos + ikos > Fra.: lithique]: [Tıp] mesane taşıyla ilgili.
litoliziz [Yun.: lithos + lysis > Fra.: litholysis]: [Tıp] ilaçla mesane taşıni eritme.
Litoloji Yun.: lithos + logia > [?] > Fra.: Lithologie]: Taşbilim.
litomi [Yun.: lithos + tome > Fra.: lithomie]: [Tıp] mesaneden taş alma ameliyatı.
litonriptik [Yun.: lithos + ? + ikos > Fra.: lithonriptique]: [Tıp] mesanedeki tahi eritme.
litosfer [Yun.: lithos + sphaire Fra.: lithosphere]: 1.) taşküre, 2.) arzın kabuğu, taşküre.
litoskop [Yun.: lithos + skopein > Fra.: lithoscope]: [Tıp] mesane taşıni inceleme gereci.
litotriti [Yun.: lithos + ? > Fra.: lithotritie]: [Tıp] mesane taşıni kırarak çıkartma ameliyatı.
litra [Yun.]: sıvı ağırlık ölçüsü.
litre [Yun.: litra > İtl.: litre]: 1.) sıvı ölçme gereci, 2.) sıvı ölçü birimi.
litros [?]: ?
littare [Lat.]: harf.
Lityum [Yun.: lithos > Fra.: lithium: Li]: gümüşsü beyaz, gri renklerde metalik katı bir element.
liva [Arp.]: 1.) Osmanlı'da kentle vilayet arası bir yerleşim yeri, 2.) bayrak, sancak.
livan [Arp.]: ayazlık, balkon, eyvan, revak, sundurma, taraça, teras.
Livane []: Artvin'nin Osmanlı zamanındaki adı.
Livaneli [Livane + li]: Artvinli, Artvin'den gelen.
livar [Rum.: ?]: [Balıkçılık] 1.) denizdeki balık havuzu, 2.) balıkları canlı olarak saklamak için oluşturulan havuz.
lividus [Lat.]: 1.) siyah-mavi renk, 2.) yaralanmada oluşan derideki morluk.
liyakat [Arp.: liyâkat]: değer, hak, hüner, marifet, yarar.
lizalike [Arp.: li zâlike]: bu nedenle, bu sebeple.
lizin [> ? Fra.: lysine]: [Biyokimya] proteinlerde bulunan amino asit.
lizoz [?]: bir çeşit yün hırka.
lobar pneumonia [?]: [Tıp] akciğer lobu zatürresi.
lobbia [Lat.]: giriş.

lobi [Lat.: lobia > Fra.: lobby]: [Mimarlık] dalan.
lobos [Yun.]: yuvarlak, yumuşak.
lobotomi [> ? > Fra.: lobotomie]: [Tıp] beynin bir bölümünü kesip çıkartma.
lobut [Arp.: nebbut]: kısa kalın sopa, çomak.
lobül [> ? > Fra.: lobule]: lopçuk, yuvarlakça ufak çıkıntı.
loca ¹ [İtl.: loggia]: sinema ve tiyatrodan özel bölüm.
loca ² [İtl.: loggia]: mason toplanma odası.
locare [Lat.]: koymak.
loco [Lat.]: mahal, yer.
loco citato [Lat.]: anıldığı yerde, zikredildiği yerde.
lococitato [Lat.]: yukarıya sözedilen yerde yada kitapta.
loculus [Lat.]: [Yaşambilim] göz, göze, hücre.
locus [Lat.]: 1.) yer, 2.) bir yer.
lodos [Rum.: ?]: güney-doğudan esen ılık rüzgar, akyel.
Lofça [Srp. > Osm.]: Polonya'daki Lowicz kenti.
Loft [İng.]: 1.) çatıdaki basık oda, 2.) bir uluslararası kot ve giysi markası.
logaritma [Yun.: logos > arithmos > Fra.: logarithma]: matematiğin bir dalı.
loger [Fra.]: 1.) dörde bölmek, 2.) askeri kışlaya yerleştirmek, 3.) oturmak, yerleştirmek.
logia [Yun.: λογία]: 1.) bilgi, 2.) bilim, ilim.
logie [Yun.: logia [λογία]: Fransızca'da – logie; 1.) belli türde konuşma [eulogie: methiye], 2.) bilim, doktrin yada teori [biologie: yaşambilimi] anlamına gelen bir sonek.
logique [Yun.: logia [λογικός] > Fra.]: Fransızca'da logique; bilgi, bilgi ile ilgili anlamına bir sonek.
logo [Yun.: logos [λογος] + typos [?] > İng.: logotype]: 1.) matbaacılıkta kullanılan desen, harf, 2.) alameti farika.
logos [Yun.: λόγος]: 1.) deyi, kelime, 2.) oran, nispet, 3.) kainatın düzeni.
logue [Yun.: logos [λόγος]: Batı Dilleri'nde –logue; belli türde 1.) konuşma yada 2.) yazma [monologue: bir tarafın konuşması] anlamına gelen bir sonek.
loğ: evlerin çamurdan düz damlarını düzeltmede kullanılan silindirik taş.
loğusa [Rum.: ?]: yeni doğurmuş kadın.
loji [Yun.: λογία]: bak. logi & logie.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

lojik [Yun.: *logia* [λογικός] > Fra.]: Fransızca'da **lojik**; **bilgi**, **bilgi ile ilgili** anlamına bir sonek.

lojistik [Fra.: *loger* > Fra.: *logistique*]: 1.) [Askeriye] levazım, 2.) [Taşımacılık] kapıdan kapıya teslimat biçimi.

lokal [Lat.: *locus* > Fra.: *locale*]: 1.) mekan, mahal, yer, 2.) evcil, mahalli, yerel, yerli, 3.) dernek yeri,

lokanta [İtl.: ?]: aşevi, restaurant, **küçük** -: bistro.

lokavt [İng.: *lockout*]: işten çıkartma. İşverenin işyerini kapatması.

lokma: 1.) sokum, tike, 2.) [Halkdili] bir tür hamurışı, 3.) [Teknik] somun sıkma takımı.

Lokman [Arp.]: ~ **Ruhu**: [Kimya] eter.

lokomotif [Lat.: > *locus* + *movere* > Fra.: *locomotive*]: tren çekicisi, cer makinesi.

lokum [Arp.: *rahat-ül hulkum*]: Türk tatlısı.

lolipop [İng.: *lollypop*]: 1.) dil üstü, 2.) bir çubuğun ucuna yerleştirilmiş yassı yada yuvarlak şekerleme türü.

lomboz [Yun.: > İtl.: *lombos* ?]: [Denizcilik] gemide hava yada ışık deliği yada penceresi.

Londra [İtl.]: İngiltere London kenti.

longus [Lat.]: uzunluk.

lop¹: yuvarlak, yumuşak.

lop² [Yun.: *lobos* > Fra.: *lobe*]: [Bedenbilim] 1.) kulak memesi, 2.) akciğerin yuvarlak ucu.

lopos [Yun.]: 1.) deri, post, 2.) deri, cilt.

loqui [Lat.]: konuşmak.

lor [Far.]: [Sütürünü] tuzsuz beyaz peynir.

lordosis [Lat.]: [Bedenbilim] omurga kemiğinin alt bölümünün ileri doğru fazladan çıkması.

Lorentiyum [Lat.: ? > Fra.: *lorentium*: Lr]: ?

lorke []: bir halk oyunu.

lostra [İtl.: ?]: ayakakbı boyacısı.

losyon [Lat.: *lavare* > Fra.: *lotion*]: bir tür kolonya.

loş: az ışık alan.

lotarya [İtl.: *lotaria*]: 1.) çekiliş, kura, 2.) kader, kısmet, tesadüf, 3.) bir şans oyunu.

loto [İtl.: *lotto*]: 1.) tombala oyunu, 2.) şans oyunları.

lotos [Yun.]: lotus, nilüfer.

lotus [Yun.: *lotos*]: [Bitkibilim: *Nymphaea lotus*] nilüfer çiçeği.

Lozan [Fra.]: İsviçre Lausanne kenti.

lök: 1.) ağır, hantal, iri, kaba, 2.) [Hayvanbilim: ?] erkek boz deve.

lökö [Yun.: *leukos* > Fra.: *leuco*]: Batı Dilleri'nde *leuco*; **beyaz**, **renksiz** anlamında bir önek.

lökoma [Yun.: *leukos* + ? > Fra.: *leucoma*]: [Tıp] gözün kornea tabakasında oluşan beyaz leke.

lökore [Yun.: *leukos* + *rheein* > Fra.: *leucorrhoea*]: kadınlarda olan beyaz akıntı.

lökosit [Yun.: *leukos* + *kytus* > Fra.: *leukocyte*]: [Tıp] 1.) kandaki beyazyuvarlar, 2.) hastalıklara yolaçan organizmaları öldürürler, 3.) beyazkan hücreleri.

lökün [?]: erkek boz deve.

lösemi [Yun.: *leukos* > Lat.: *leukemia* > Fra.: *leukemie*]: [Tıp] kanda normal dışı lökosit artışı belirtisi olan akut yada kronik bir hastalık.

lubricus [Yun.]: düz, prürüsüz.

Lucifer: 1.) Zühre Yıldızı, 2.) Sabah yıldızı, 3.) Venüs, 4.) iblis, şeytan.

lucrum [Lat.]: varlıklar, zenginler.

ludere [Lat.]: müzik aleti çalmak, oynamak.

ludus [Lat.]: oyun.

luere [Lat.]: yıkamak.

lugere [Lat.]: ağıt yakmak, yas tutmak.

lumbago [Lat.: *lumbus*]: [Tıp] bel ağrısı.

lumbus [Lat.]: bel.

lumen [Lat.]: ışık.

luminare [Lat.]: aydınlatmak, ışık saçmak, ışık verme.

Luna [Lat.]: 1.) eski Roma'da ay tanrıçası, 2.) ay, kamer, mah.

lup [Fra.: ?]: adese, büyüteç, lam, mercek.

lupus² [Lat.]: [Tıp] 1.) deri yırtılması biçiminde görüne bir cilt hastalığı, 2.) deri veremi.

lupus² [Lat.]: kurt.

luridus [Lat.]: dehşetli, iğrenç, korkunç.

lustrare [Lat.]: aydınlatmak, ışık saçmak, ışık vermek.

Lut¹ [Arp.: *Lüt*]: Lut peygamber, Hz. İbrahim'in yeğeni.

lut² [Arp.: *lüt* [لوت]]: gitara benzer bir çalgı.

Lut Denizi: Ölüdeniz.

Lutesyum [Lat.: ? > Fra.: *lutesium*: Lu]:

Luther, Martin [Alm.]: 1.) 1483-1546 yılları arasında yaşamış Alman

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yenilikçi önderi, 2.) Hıristiyanlık'ta Lutherizm akımının kurucusu.
Lutr [Fra.]: [Hayvanbilim: ?] su samuru.
lutr [Lat.: *lutra* > Fra.: *loutre*]: 1.) [Hayvanbilim: *Lutra*] bir tür kemirgen hayvan, susamuru, 2.) bu hayvanın kürkü.
lutra [Lat.]: [Hayvanbilim: *Lutra*] susamuru.
lux [Lat.: çoğulu: *luxes & luces*]: [Fizik] ışık ölçüsü birimi.
luxus [Lat.]: 1.) en pahalı ve en iyi şeyleri kullanma sevinci, 2.) genelde gerekli olmayan bu tür şeyleri kullanma.
Lübnan [Arp.]: Lübnan ülkesi, [Lebanon].
lüfer [Rum.: *goufari*]: [Balıkçılık: *Pomatomus saltarix*] bir tür balık.
lügat [Arp.: *lügat* [لُغَات]]: 1.) kamus, sözlük, 2.) kelime, deyim, 3.) dil, diyalekt, lisan, **büyük** -: kamus.
lügatçe [Far.]: küçük sözlük.
lügatçi [Arp. + çı]: leksikograför, sözlük düzenleyicisi.
lüks [Lat.: *lux* > Fra.: *luxe*]: çok süslü, şatafat.
lüle [Far.: *lüle*]: 1.) dalga, kıvrım, ondüle, pli, 2.) pipo, ağızlık, 3.) piponun çanak bölümü, 4.)
lületaş [Far. + taş]: Eskişehir çevresinde çıkartılan bir taş türü. Bu taş oyularak küçük minyatür heykeltik ve pipo çeşitleri üretilir.
lumbago [Lat.]: **bak. lumbago**.
lütf [Arp.: *lütf*]: iyilik, kayra.
lütfen [Arp.: *lütfen*]: nezaketen, nazik olarak.
lütfi [Arp.: *lütfi*]: 1.) kibar, nazik, 2.) [L] bir erkek adı.
lütfiye [Arp.]: 1.) kibar, nazik, 2.) [L] bir bayan adı.
lütfullah [Arp.]: 1.) Allah'ın inayeti, 2.) [L] bu anlamda bir erkek adı.
lütuf [Arp.: *lütuf* > *lütuf*]: inayet, iyilik, ihsan, inayet, kayra.
lüzum [Arp.: *lüzüm*]: gereklilik, hacet.
lüzumlu [Arp.: *lüzüm* + *lu*[لوزول]]: gerekli, hacet.
lyceum [Yun.: *lykeoin* > Lat.]: 1.) eski Yunan'da Aristo'nun felsefe öğrettiği koru, 2.) konferans salonu.
lyein [Yun.]: çözmek, gevşetmek.
lykeoin [Yun.]: 1.) eski Yunan'da Aristo'nun felsefe öğrettiği koru, 2.) konferans salonu.

lympa [Yun.]: çaykara, eşme, kaynak, kaynaksuyu, memba, pınar.
lymphe [Yun.: *endo* + *lympa* > Fra.: *lymphe*]: [Bedenbilim] 1.) hücrelerarası boşluklarda ve lenf damarlarında bulunan berrak, kan plazmasına benzer, sarımsı renkte beden sıvısı, 2.) akkan, lenfa.
lynx [Yun.]: yaban kedisi.
Lyra 1 [Lat.]: [Yıldızbilim] Şilyak takımıyıldızı.
lyra 2 [Yun.]: küçük telli bir çalgı.
lyrikos [Yun.]: 1.) çalmaya uygun, 2.) şiirsel.
lyros [Yun.]: peynir.
lyse [Yun.: *lysis*]: Fransızca'da *-lysis*; çözmek, çözümlenme, gevşetme, yerinden oynatma anlamına bir sonek.
lysis [Yun.]: Yunanca'da *-lysis*; çözmek, çözümlenme, gevşetme, yerinden oynatma anlamına bir sonek.
lyssa [Yun.]: [Tıp] kuduz hastalığı.
lyte [Yun.: *lysis*]: Fransızca'da *-lyte*; çözülme yada dağılma işlemine giren madde anlamında bir sonek.

===== **M** =====
M 1 : Türk Abecesi'nden . harf.
M 2 [İt.: *Emme*]: İtalyan Abecesi'nin 11. harfi, [M, m].
M 3 [Rus.: *Em*]: Rus Abecesi'nin 13. harfi, [M, m].
M 4 : Romen Rakamları'nda bin (1,000).
M.Ö. [Arp.: *milad* + Tür.]: Milat'tan Önce, İsa'dan Önce (İ.Ö.).
ma [İt.]: benim.
maada [Arp. > Osm.]: **başa**, bundan başka.
maarif [Arp.]: 1.) eğitim, 2.) [marfifet'in çoğulu] yetiler, yetenekler.
maaş [Arp.: *maâş* [مَاعِش]]: aylık.
mabed [Arp.: *ma'bed*]: **bak. mabet**.
mabet [Arp.: *ma'bed*]: 1.) ibadet yeri, tapınma yeri, 2.) tapınak.
mabeyin [Arp.: *mâbeyn*]: 1.) ? 2. Osmanlı'da padişah sarayı.
mablak: hamur yoğurma aleti.
mabud [Arp.: *mâbud*]: **bak. mabut**.
mabut [Arp.: *mâbud*]: 1.) tapılan varlık, Allah, 2.) büt, fetiş, idol, put, sanem.
Macar 1 [Magyar]: bir Doğu Avrupa ulusu, [Hungarian], ~ **prensi**: ban, ~ **et yemeği**: gulaş.
macar 2 [Argo]: [Böcekbilim: *Pediculus*] bit.
Macar Abecesi: ?

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Macar Sayıları: ?

Macaristan [Magyar]: Orta Avrupa'da bir ülke, [Hunagry].

macera [Arp.]: serüven.

maceraperest [Far.]: gezmeyi seven, serüvenci.

macerare [Lat.]: yumuşatmak.

machinari [Lat.]: entrika, gizli plan, tertip.

macies [Lat.]: yağsızlık, zayıflık.

macro [Yun.: makros > B.D.: macro]: Batı Dilleri'nde macro; büyük, uzun anlamına gelen bir önek.

macula [Lat.]: ağ, ağdan yapılmış şey, şebeke.

macula [Lat.]: nokta.

maç [İng.: match]: futbolda oyun, karşılaşma.

maço [İtl.: macho]: 1.) erkek, eril, 2.) [Mecazi] sert kaba erkek.

madam [Fra.: mesdames > madame]: bayan, hanımefendi.

madara [Argo]: kötü, sevimsiz.

madde ¹ [Arp.: ?]: [Fizik] cevher, cisim, esas, hulasa, öz, özdek, kuvvet, töz.

madde ² [Arp.: ?]: öge, unsur,

maden [Arp.: ? > ma'den]: metal, mineral ~ **dövme aracı**: örs, ~**nin değersiz kısmı**: gang, ~ **yeri**: ergene, ~ **gazı**: grizu,

Madenbilim: Metalurji.

Madenbilim: Mineroloji.

madeni [Arp.: ? > ma'deni]: madensel, metalik.

madensel [Arp.: ? >]: madeni, metalik.

mader [Far.: mäder]: ana, anne, valide.

maderşahi [Far.: mäder + şâhî]: anaerkil, anneegemen.

Madonna [İtl.: ma + donna]: 1.) Hz. Meryem, Hz. İsa'nın annesi, 2.) Hz. Meryem'in resmi yada büstü, 3.) bir şarkıcı.

madrabaz [Rum.: ?]: 1.) aracı, 2.) hileci, hilebaz, hilekar.

madud [Arp.: ? > ma'dûd]: 1.) ? 2.) ?

maestro [Lat.: magister > İtl.]: [Müzik] orkestra şefi.

mafsal [Arp.: ? >]: eklem.

maganda [?]: görgüsüz kişi.

magazin [Arp.: ? > mahzen > makhsen > B.D. > İng.]: 1.) genel eşya satan dükkan, 2.) askeri depo, 3.) [Basın] dergi, mecmua.

magikos [Yun.: ?]: Magi ile ilgili.

magister [Lat.]: usta, üstat.

magma [Lat.]: 1.) erimiş kaya, 2.) [Yerbilimi] yer altındaki eriyik.

magna carta [Lat.]: büyük anlaşma.

Magnezyum [Lat. & Yun: Magnesia [?] > Fra.: magnesium: Mg]: [Eczacılık] bağırsak rahatlatıcısı, müshil olarak kullanılan magnezyum oksit, beyaz toz.

magnus [Lat.]: büyük.

mağara [Arp.: ? >]: in, yer altındaki oyuk.

mağdur [Arp.: ? >]: haksızlığa uğramış, kıygın.

mah [Far.: mäh]: ay, kamer.

mahal [Arp.: ? >]: 1.) mekan, lokal, yer, 2.) civar, mahal, yöre..

mahalle [Arp.: ? >]: kentin ana bölümleri.

mahalli [Arp.: ? > maahli]: evcil, lokal, yerel, yerli.

maharet [Arp.: ? >]: beceri, hüner, kaabiliyet, maharet, ustalık, yetenek.

maharetli [Arp. + li]: becerikli, eli işe yatkın.

mahcub [Arp.: hcb]: bak. mahcup.

mahcup [Arp.: hcb > mahcûb]: 1.) arlanma, utanma, utanma duygusu, yüzü kızarma, 2.) utangaç, utanmış, ~ **olmak**: utanmak.

mahdum [Arp.: ? >]: 1.) erkek evlat, 2.) oğul, oğlu.

mahfaza [Arp.: hfz]: 1.) koruma, saklama, 2.) kutu, 3.) mücevher kutusu.

mahiye [Arp.: mâhiye]: 1.) ay gibi ışıklı, 2.) Ramazan ayında cami minarelerine asılan ışık, kandıl, mahya.

mahkeme [Arp.: ? >]: i., 1.) yargı yeri, 2.) yargıevi, ~ **davetiyesi**: celp,

mahlas [Arp.: ? >]: şairlerin takma adı.

mahluk [Arp.: hlk > mahlûk]: 1.) yaratılmış, 2.) yaratık.

mahlul [Arp.: ? >]: [Kimya] 1.) ispirto eriyiği, ruh, 2.) başka şeye katılan daha küçük kimyasal bileşen, eriyik.

mahmud [Arp.]: bak. mahmut.

mahmut [Arp.: ? >]: 1.) ? 2.) ö.i., [B] bu anlamda bir Müslüman ve Türk erkek adı, [Mahmoud].

mahpâre [Far.: mah + pâre > mahpâre]: 1.) ay parçası, 2.) ay gibi güzel, 3.) [M] bu anlamda bir bayan adı.

mahrem [Arp.: ? >]: 1.) gizli, özel, 2.) başkalarından saklanan.

mahrukat [Arp.: ? > mahrukât]: yakıt, yakacak.

mahrukatçı [Arp. + çı]: odun kömür satan depo.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mahrum [Arp.: ? >]: yoksun, ~ etmek:
yoksun bırakmak.

mahsub [Arp.: hsb > mahsüb]: **bak.**
mahsup.

mahsup [Arp.: hsb > mahsüb]: 1.) , 2.) .

mahsur [Arp.: ? > mahzür]: sakınca.

mahsus [Arp.: ? > mahsüs]: 1.) hususi,
özel, 2.) ait, öze, has, 3.) bir yere
kapatılmış, hapsedilmiş.

mahsul [Arp.: hsl]: 1.) oluşmuş,
meydan gelmiş, üremiş, 2.) ürün,
randıman, verim.

mahsus 1 [Arp.: ? >]: 1.) özelleşmiş, 2.)
özgü.

mahsus 2 [Arp.: ? >]: 1.) anlamış,
kavramış, 2.) anlama, bilme,
kavrama.

mahsusan [Arp.: ? >]: 1.) bilerek, kasıtlı
olarak, 2.) açıkçası.

mahsustan: **bak. mahsusan.**

mahur [Arp.: ? >]: Türk Müziği'nde bir
makam.

mahut [Arp.: ? >]: adı geçen, bilinen,
bildik.

mahya [Arp.: mâhiye > mâhya]: 1.) ay
gibi ışıklı, 2.) Ramazan ayında cami
minarelerine asılan ışık, kandil,
mahiyeye.

mahzen [Arp.]: 1.) tahıl ambarı, 2.)
yerlatında depolama yeri, **içki -i:**
kav.

mahzur [Arp.: ? > mahzür]: 1.) sakınca,
2.) çekince, itiraz kaydı, 3.) engel,
mani, mania, önlem, sakınca, 4.)
kapalı.

mai [Arp.: ? >]: mavi.

maiandros [Rum.]: dönemeçli yol.

mail [Arp.: ? >]: eğilimi olan.

maile [Arp.]: aklan, dönemeç,
kıvıllık giden.

maişet [Arp.]: 1.) yaşam için gerekli
olan şeyler, 2.) geçim.

maius mensis [Lat.]: Maia'nın ayı,
[May].

maiyet [Rum.: ?]: 1.) alt kadro, 2.) üst
görevlinin yanında bulunanlar.

majeste [Lat.: magnus > Fra.: magestè]:
haşmetli, heybetli, şevketli.

major [Lat.]: daha büyük.

majör [Lat.: magnus > Fra.: majeure]: 1.)
asal, başlıca, 2.) büyük.

majusculus [Lat.]: büyük, daha
büyük.

majüskül [Lat.: majuscule > Fra.:
magiscule]: büyük harf.

makad [Arp.: ma'kad]: **bak. makat.**

makadam [Fra.: macadame]: yol
kaplama taşı.

makale [Arp.]: gazete köşeyazısı.

makam 1 [Arp.: makâm]: 1.) ? 2.) aşama,
kat, katman, mertebe, koltuk, mevki,
paye, tabaka, 3.) [Müzik] Türk
Müziği'nde çeşit yada tür adı.

makam 2 [Far.]: [Müzik] ezgi, melodi,
name, terane.

makar [Yun.]: kutsal, mübarek.

makara [Arp.: bekre]: [Teknik] bobin.

makarna [Yun.: makar > İtl.: macaroni]:
[Gıda] hamur yemeği.

makas [Arp.: mikas]: kumaş kesme
gereci, **yün kırkma -ı:** kırka.

makastar [Far.: makas + dâr]: kumaş
biçme ustası.

makat 1 [Arp.: ma'kad]: [Halkdili] alçak
sedir.

makat 2 [Arp.: ma'kad]: 1.) minder,
oturma yeri, oturak, 2.) yastık, 3.)
anal, anüs, artka, geri, göt.

makber [Arp.]: gömüt, kabir, lahit,
mezar, sin.

makbul [Arp.: kbl > makbül]: 1.) ön,
önce, karşılama, 2.) benimsenen,
kabul gören.

makbule [Arp.: kbl > makbûle]: 1.)
benimsenen, kabul gören, 2.) [M] bir
bayan adı.

makbuz [Arp.]: 1.) ödenti belgesi, 2.)
alınan.

Makedonya [Rum.: ?]: Balkanlar'da bir
ülke, [Macedonia].

maket [Fra.: maquette, Mimari]: taslak.

maki: [Bitkibilim: ?] bodur bitki, Akdeniz
bitki örtüsü.

makina [Yun.: mechos > mechane > İtl.:
?]: 1.) düzenek, 2.) kendiliğinden
çalışan, ~ **yağı:** gras.

makine [Yun.: mechos > [?] > mechane >
[?] > İtl.: ?]: **bak. makina.**

makinist [Yun.: mechos > Fra.:
machiniste]: lokomotif, tren sürücüsü,

makrama [Arp.: mikrama]: **bak.**
makrame.

makrame [Arp.: mikrama > migramah >
Fra.: macramé]: 1.) mendil, elbezi, yüz
havlusu, 2.) desenli eliş.

makros [Yun.: ?]: büyük, iri, uzun.

Maksad [Arp.: ? >]: **bak. maksat.**

maksat [Arp.: ? > maksad]: 1.) amaç,
erek, gaye, hedef, istek, kasıt, 2.)
istek, meram.

maksi [maxi]: [Moda] uzun.

maksimum [Lat.: magnus > maxima >
Fra.: maximum]: en büyük.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

makta ¹ [Arp.: ?]: kesit.
makta ² [Arp.: ?]: [Yazın] Gazelin son beyti.
maktül [Arp.: ktl > maktül]: öldürülen, ölen.
makul [Arp.: akl > mākül]: ¹) değerlendirme, düşünme, ²) akla uygun, elverişli, kabul edilebilir, uygun, .
makyaj [Fra.: ? > makiyaj]: ¹) süslenme, ²) bayanların sülenmesi.
makyaj malzemeleri: Allık, Aseton, Cımbız, Far., Oje, Pudra, Rimel (Yağlı Sürme), Ruj, Sürme, Yağlı Sürme (Rimel),
makyavalist [İtl. > Fra.: machiavalliste]: ¹) N.Machiavelli; 1469-1527 yıllarında yaşamış İtalyan devletadamı, ²) çıkarları için herşeyi mübah gören.
mal ¹ [Arp.: ?]: ¹) [Ticaret] emtia, meta, **istiflenmiş** ~: stok, **~in satış bedeli**: rayiç, ²) [Ekonomi] finans, nakit, para, ³) büyükbaş hayvan,
mal ² [Lat.]: Batı Dilleri'nde mal-; fena, kem, kötü, hasta, hastalık anlamına bir örnek.
mala [Far.]: [Yapım] siva aracı.
mala aria [İtl.]: kötü hava.
malaga [?]: bir tür üzüm.
malagma [Yun.: ?]: merhem, ağrı giderici, deriyi yumuşatıcı.
malak [Rum.: malaka]: [Hayvanbilim] manda yavrusu.
malarya [İtl.: mala aria]: ¹) kötü hava, ²) [Tıp] sıtma.
Malatya [Melita, Maldia, Meliddu, Melid]: [44], Türkiye'de bir kent.
malayani [Arp.: ?]: boş ve yararsız.
malaz [?]: ot büyümüş toprak.
male [Lat.]: ¹) fena, kem, kötü, ²) alil, hastalıklı, ³) fenalık, günah, kötülük, şer.
male habitus [Lat.]: kötü korunmuş, kötü saklanmış.
mali ¹ [Arp.: ? > mâlî]: [Ekonomi] akçasal, nakdi, parasal.
mali ² [Lat.]: ¹) fena, kötü, kem, ²) fanalık, günah, kötülük, şer, ³) bela, dert, zarar, ziyan.
malik [Arp.: ? > mâlik]: ¹) iye, sahip, ²) [M] Allah, Yaradan, ³) [M] bir erkek adı.
malikane [Arp.: mâlik + Far.: âne > Far.: mâlikâne]: yurtluk.
mallar [Arp. + lar]: [Ticaret] emtia.
malleus [Lat.]: çekiç.
malt [İng.: malt]: ¹) arpa, ²) biralık arpa.

Malta [İtl.]: Akdeniz'de bir ada devlet.
maltaeriği [Malta eriği]: *b.i.*, [Bitkibilim: *Erionbotrya japonica*] yenidoğuş eriği.
maltız [İtl.: ?]: ¹) pirinç işleri yapan, ²) mangal.
maltız keçisi [İtl.: ? + keçisi]: her seferinde iki yavru doğuran yerel bir Malta keçisi.
malus [Lat.]: fena, kem, kötü.
malül [Arp.: all > mālül]: hasta kimse, **malulen** [Arp.]: ahstalıktan dolayı,
malümat [Arp.: alm > mālümât]: ¹) bilme, beleme, öğrenme, öğretme, ²) bilgi, bili.
malva [Lat.]: ebegümece.
malzeme [Arp.: ? > malezime]: materyal.
mama [Far.]: bebek yiyeceği, ~ **unu**: ararot.
mamagrafi [Lat.: mamma + Yun.: graphein > Fra.: mammographie]: [Tıp] ortaya çıkmadan önce göğüs urlarını belirleme röntgeni.
mamaliga [Lat.]: [Gıda] mısırunu yemeği.
Mamaloji [Lat.: mamma + Yun.: logia > Fra.: mammalogie]: Hayvanbilimi'nin memeliler dalı.
mamma ² [Lat. > B.D.]: Batı Dilleri'nde **mamma**; **göğüs**, **meme** anlamına bir örnek.
mamma ¹ [Lat.]: göğüs, meme.
mammilla [Lat.]: [Bedenbilim] meme, meme biçimli çıkıntı.
mamur [Arp.: a'mr > [عمر] > mâmur]: ¹) a.) kurma, onarma, yapma, b.) bir araya gelme, sevinçli olma, c.) uzun yaşama, ²) bayındır, abad, abat, imar.
mana [Arp.: ? > manâ]: anlam, meal.
manaj [Fra.: manage]: [Spor] at eğitimi.
manalı [Arp. + lı]: anlamlı, manidar.
manare [Lat.]: ¹) akmak, cereyan etmek, seyelan etmek, ²) dalgalanmak, sallanmak, ³) kabarmak, yükselmek, ⁴) dolmak, dopdolu olmak.
Manas: bir Kırgız desatnı.
manasız [Arp. + sız]: absürt, anlamsız, saçma.
manastır ¹ [Rum.: monos: μονος]: büyük kilise, keşişhane.
Manastır ² [Rum.: monos: μονος]: İzmit'te eskilerde Yenidoğan semtinin adı, Manastır Mahallesi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Manastır ³ [Rum.: monos: μονος]: Osmanlı İmparatorluğu'nda Balkanlar'daki Bitolj kenti.
manav: ^{1.)} meyve sebze satıcısı, ^{2.)} Türkmen, Yörük,
manca [İtl.: mangare]: ^{1.)} yemek, ^{2.)} kedi maması, kedi yiyeceği,
mancınık [Arp.]: ^{1.)} katapult, sapan, ^{2.)} ipek dokumada ilmik tekeri.
manda ¹: [Hayvanbilim: ?] camış, su sığırı, ~ **yavrusu**: balak, malak.
manda ² [Lat.: mandare > Fra.: mandate]: egemenlik.
mandal [Arp. ?]: *i.*, ^{1.)} ? ^{2.)} çamaşır asma kaskacı.
mandaline [İtl.: mandarine]: [Bitkibilim: *Citrus nobilis*] ^{1.)} Çin'de **Mandarin** bölgesi, ^{2.)} Çin kökenli bir turuncgil, ^{3.)} bir tür narenciye.
mandare [Lat.]: birisine çok güvenmek, emanet etmek, havale etmek, tevdi etmek.
mandepsi [Argo]: fak, hendek, kapan, trap, tuzak.
mandere [Lat.]: çiğnemek, geviş getirmek.
mandıra [Rum.: mandar: ?]: süthane.
mandolin [Lat. & Yun.: poundare ?] > B.D.: mandoline]: ^{1.)} müzik borusu, ^{2.)} dört yada beş dizi teli olan bir müzik gereci.
manen [Arp. ? > mânen]: iç varlık olarak, moralman.
manere [Lat.]: aynısı olarak kalmak, kalmak, yerinde durmak.
manevi [Arp. ? > mânevi]: soyut, tinsel.
manevra [Lat.: manu operare > Fra.: maneuver]: ^{1.)} elle çalışma, kol kuvvetiyle iş görme, ^{2.)} savaş denemesi, ^{3.)} tatbikat.
manga [manka]: [Askeriye] on kişilik birlik.
mangal [Arp. ? > menkal]: et pişirme gereci, gril, ızgara.
Manganez [Lat. & Yun: Magnesia ?] > Fra.: manganese: Mn: [Kimya] alaşımlarda kullanılan griye çalan renkte, metalik kimyasal element.
mango [Tamil > B.D.]: sarı-kırmızı renklere, tadı ekşimsi tropik bir meyve.
mani ¹ [Arp.: ? > mâni' [مانع]]: bariyer, engel, ket, mania, önlem, seki, set.
mani ² [Arp.: ? > manı]: [Müzik] şarkı, türkü.

mani ³ [Yun.: [μavi] > B.D.: mania]: ^{1.)} hastalık, ^{2.)} bak. mania³.
mania ¹ [Arp.: ? >]: bariyer, engel, ket, mani, seki, set, zorluk.
mania ² [Yun.: μavia]: delilik.
mania ³ [Yun.: μavia > B.D.]: Batı Dilleri'nde mania; (belli türde) bir akıl rahatsızlığı anlamına bir sonek.
mania ⁴ [İtl.: ? >]: devamlı, durmaksızın, sürekli.
manidar [Far.: mâni + dâr > mânidâr]: ^{1.)} ? ^{2.)} anlamlı, manalı.
manifatura [Lat.: manus + facere > İtl.: manifattura]: ^{1.)} fabrika dokuması, ^{2.)} dokuma, kumaş, tekstil.
manifesto [Lat.: manifestus > İtl.: menifesto]: ^{1.)} [Siyaset] genel açıklama, beyanat, bildirim, ^{2.)} [Denizcilik] gümrüğe mal bildirimi.
manifestus [Lat.]: ^{1.)} eli iyice açma, ^{2.)} neşeli olma, sevinme.
manikür [Lat.: manus + cura > Fra.: manicure]: ^{1.)} elbakımı, ^{2.)} tırnak bakımı,
maniple [Lat.: manus + plere > Fra.: maniplé]: ^{1.)} başka amaç için kullanma, ^{2.)} kötüye kullanım.
Manisa [Lydia, Rum.: Magnesia ?], Osm.: Saruhan]: [45], Türkiye'de bir kent.
manita [İtl.: ?]: ^{1.)} ? ^{2.)} [Argo] sevgili.
manivela [Lat.: manus > İtl.: manivela]: [Teknik] kaldıraç.
mankafa: ahmak, andaval, aptal, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, bön, budala, ebleh, enayi, salak, savak,
manken [Hol.: manneken > Fra.: mannequine]: ^{1.)} küçük adam, ^{2.)} terzilerin yada dükkan sahiplerinin kullandığı insan biçiminde model, ^{3.)} moda elbiseleri teşhir eden model.
mano [İtl.: ?]: ^{1.)} ? ^{2.)} [Kağıt Oyunu] kumarcının kazancı.
manolya [Fra.: ?]: ^{1.)} ? ^{2.)} ?
manometer [Yun.: mano + metron > ?] Fra.: manometre]: [Fizik] basınçölçer.
mansio [Lat.]: ^{1.)} dar, ev, hane, konut, ^{2.)} iskan, oturma, yerleşim.
mansiyon [Lat.: mens > Fra.: mention]: ^{1.)} kısa referans, ^{2.)} anma, ^{3.)} bir yarışmada adının anılması uygun görülen yapıta verilen ödül.
mansuedus [Lat.]: evcil, vahşi olmayan.
mansur [Arp.: ? > ?]: ^{1.)} Allah'tan yana olan, ^{2.)} galip, ^{3.)} [M] bu anlamda bir erkek adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Manş Denizi [Fra.: ? + Denizi]: İngiliz Kanalı.

manşet [Fra.: manchette]: 1.) [Giyim] kol düğmesi başlık, 2.) [Basın] gazete başlığı.

manşon [Fra.: ?]: boru bağlantı parçası.

mantar [Rum.: ?]: 1.) yenilir bir bitki, 2.) şişe tapası, 3.) [Mecazi] ,

manthenein [Yun.: ?]: öğrenmek.

mantı: bir hamur yemeği.

mantık [Arp.: ? > ?]: 1.) eseme, 2.) bir ders.

mantis [Yun.: ?]: elçi, peygamber, resül.

manto [Fra.: ?]: bir kadın üst giysisi, kısa ~ [Fra.]: truakar.

manu operare [Lat.]: elle çalışma, kol kuvvetiyle iş görme.

manus [Lat.]: el.

manüel [Lat.: manus > Fra.: manuelle]: el kitabı.

manyak [Yun.: mania + ? [μᾶνία] > Fra.: maniac]: 1.) [Tıp] deli, divane, 2.) saldırgan kişilikli

manyetik [Yun.: Magnasia [?] > Fra.: magnetique]: [Fizik] etkileşim.

manyeto [Yun.: Magnesias [?] > Fra.: megneto]: 1.) küçük dinoma, üreteç, 2.) alev üretici, 3.) ateşleme.

manzara [Arp.: ? > ?]: genel görünüm, panoroma.

manzume [Arp.: ? > manzûme]: [Şiir] nazım, şiir.

mapa [Lat.: > İtl.: mappa]: [Denizcilik] 1.) siperli fener, 2.) ucu halkalı civata.

mappa [Lat.]: önlük.

maraba [?]: ortak, yarıcı.

marangoz [İtl.: ?]: 1.) ağaç işleri yapan usta, 2.) kısaca marangozhane.

marangozhane [İtl.: ? + Far.: hâne]: marangozluk işleri yapılan işlek.

maranta: [Dokuma] ararot kumaşı.

Maraş ¹: bak. **Kahramanmaraş**.

Maraş ²: KKTC'de bir kent.

maraton [Yun.: marathon [?] > Fra.: marathone]: 1.) eski Yunan'da 26 millik bir yarışma, 2.) dayanıklılık yarışması.

maraz [Far.]: [Tıp] çor, dert, hastalık, illet, mazara.

maraza [Arp.: ? > muarıza]: 1.) çingar, hır, kavga, 2.) [Halkdili] hastalık.

marchisus [Lat.]: harika, mükemmel.

marcus [Lat.]: çekiç.

marda [Rum.: ?]: *i*, iskarta mal.

Mardin [Sür.: Marde, Maride, Merdo, Mardin]: [47], Türkiye'de bir kent.

mare [Lat.]: 1.) tuzlu su, 2.) deniz.

mareşal [Fra.: ?]: [Askeri] müşir.

margarin [Fra.: margarine]: 1.) tereyağ ve süt ekleyerek yapılan bitkisel bir yağ çeşidi, 2.) bitkisel yağ.

margo [Lat.]: kıyı, sınır, uç.

marina [Lat.: mare > marinus > İtl.: marina]: [Denizcilik] yat limanı.

marinare [Lat.]: 1.) tuzlu suya yatırmak, 2.) salamura yapmak, turşu yapmak.

marinus [Lat.]: deniz.

maritus [Lat.]: koca.

mariz ¹ [Arp.: ?]: alil, hasta.

mariz ² [?]: [Argo] dayak, patak.

marj [Lat.: margo > Fra.: marge]: 1.) kenar, kıyı, uç, 2.) kağıt kenarında bırakılan aralık.

marjinal [Lat.: margo > Fra.: marginal ?]: aşırı, ekstrem, marjinal, uç.

marka [Fra.: marque > İtl.: marca]: 1.) işaret, 2.) [Ticaret] özel işaret, amblem.

market [Lat.: merx > B.D.: market]: 1.) ticari eşya, emtia, mal, 2.) Pazar, piyasa, 3.) büyük alışveriş mağazası.

Marmara [Rum.: marmaros [μάρμαρος] & İtl.: Marmora]: Marmara Adası'nın adından gelir. Bu adada Beyaz taş yani mermer çıkartılmıştır. Mermer'e izafeten. Marmara Adası, Marmara Denizi, Marmara Bölgesi.

marmaros [Rum.: μάρμαρος]: beyaz taş.

marmelat [Yun.: meli + melon > [?] > Fra.: marmalade]: 1.) ballı elma, 2.) şekerli meyve ezmesi, 3.) reçele benzer bir meyve tatlısı.

marn [Fra.: ?]: [Maden, Gıda] pekmez toprağı.

maroken [Fra.: ?]: Fas derisi.

maron [Fra.: ?]: kestane rengi.

marpuç [Far.: marpiç]: 1.) ? 2.) nargile hortumu.

Mars [Lat.: Martius > Mars > Fra.: Mars]: 1.) eski Roma'da savaş tanrısı, 2.) [Yıldızbilim] Behram, Merih.

marsık [?]: kömür gibi yanmış.

Marsilya [İtl.]: İtalya'da Marseilles kenti.

marsypos [Yun.: ?]: kese, küçük torba, torba.

marcher [Fra.]: *f*, yürümek.

marş [Fra.: marcher: yürümek]: 1.) yürü! 2.) [Müzik] Ritimli müzik, 3.) [Askeriye]

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- askeri yürüyüş, 4.) [Otomotiv] arabada başlatma motoru.
- Mart** [Lat.: *martius* > Fra.: ?]: 1.) Mars yıldızına ait, 2.) yılın 31 gün çeken 3. ayı.
- martaval** [Konuşma Dili]: palavra.
- martı** [İtl.: *martin*]: 1.) Piri Reis Martı Kuşu dermiş, 2.) [Kuşbilim: *Larus argentatus*] bir deniz kuşu.
- martialis** [Lat.]: Mars'la ilgili.
- martin** [İtl.]: 1.) Martini Tüfeği, 2.) kısa namlulu tüfek, 3.) [M] Batılı bir erkek adı.
- martius** [Lat.]: Mars'la ilgili.
- martyr** [Lat.]: gören, şahit, tanık.
- marul** [Rum.: *mouli* > *maruli* [?]]: [Bitkibilim: *Lactuca sativa*] bir tür sebze.
- marya** [Rum.: ?]: 1.) dişi koyun, dişi hayvan, 2.) yavru balık.
- mas** 1 [Arp.]: [Kimya] emme, soğurma.
- mas** 2 [Lat.]: erkek.
- masa** 1 [Lat.: *massa* > İtl.: *massa*]: sehpa, **küçük** -: sehpa.
- masa** 2 [Yun.: ?]: arpa keki.
- masaj** [Arp.: *messe* > *mes* > *massa* > Fra.: *massage*]: 1.) dokunma, 2.) bedeni rahatlatmak için ovma.
- masajcı** [Arp.: *messe* > *mes* > *massa* > Fra. + cı]: 1.) dokunma, 2.) masaj işini yapan, **erkek** -: masör.
- masal** [Arp.: ?]: olağan dışı hikaye, **bir** ~ **kuşu**: anka.
- masarika** [Arp.: ?]: [Bedenbilim] bağırsakları tutan karın iç zarı.
- masat** [Arp.: ? > *mishad*]: bıçak bileme aracı.
- masiyah** [İbr.]: 1.) yağlanmış, 2.) kutsal yağla yağlanmış, 3.) kutsal kişi, Tanrı'nın elçisi.
- mask** [Arp.: ? > *mashara* > B.D. > Fra.: *masque*]: maske, yapam yüz.
- maskara** [Arp.: ? > *mashara*]: 1.) gizleme, örtme, saklama, setr, 2.) kaşmer, maskara, soytarı, şeytan, 3.) bir makyaj ürünü.
- maske** [Arp.: ? > *mashara* > B.D. > Fra.: *masqué*]: mask, yapma yüz.
- maskelemek** [Arp.: ? > *mashara* > B.D. > Fra.: *masqué* + *lemek*]: alalamak, kamufle etmek,
- maskot** [Fra.: *masco* > Fra.: *mascotte*]: 1.) büyücü, sihirbaz, 2.) iyilik, şans getirdiğine inanılan, eşya, insan vb, 3.) maskot, mavi boncuk.
- maskülen** [Lat.: *mas* > Fra.: *masculine*]: 1.) eril, 2.) erkeklerle ilgili.
- maslahat** [Arp.: ? > *maslâhat*]: 1.) ?, 2.) ?,
- maslak** 1 : 1.) büyük, hayvan su içme yalağı, 2.) çeşme altı tekne, 3.) su tankı.
- Maslak** 2 : İstanbul'da bir semt adı.
- masmavi**: gömgök,
- mason** [Lat.: *matio* > B.D.: *mason*]: 1.) duvar ustası, örücü, 2.) duvar örücüleri, 3.) Hristiyanlıkla birlikte kilise benzeri mabedleri yapan ustalar, 4.) gizli tarikat üyesi, farmason.
- masör** [Arp.: *mes* > *massa* > Fra.: *massaeur*]: erkek masajcı.
- masraf** [Arp.: *srf* > [فرصم]]: 1.) tüketme, 2.) borç, gider, harcanma.
- massa** [Lat.]: küme, parça.
- mastar** [Arp.: ? > *masdar*]: [Dilbilgisi] fillin -mek, -mak biçimi, [Infinitive].
- mastax** [Yun.: ?]: ağız.
- mastı çiçeği**: [Bitkibilim: *Arnica Montana*] 1.) arnik, mastı çiçeği, 2.) **bak. arnik.**
- mastı**: bodur köpek.
- mastika** [Yun.: ?]: mastikle kokulandırılmış Yugoslav Rakısı.
- mastos** [Yun.: ?]: göğüs, meme.
- masturbari** [Lat.]: cinsel organlarla oynamak.
- masturbasyon** [Lat.: *masturbari* > Fra.: *masturbation*]: 1.) cinsel organlarla oynama, 2.) belini getirme, tatmin olma, 3.) tatmin etme.
- masum** [Arp.: ? > *mâsum*]: suçsuz.
- masura** [Far.]: 1.) çeşme zivanası, 2.) bobin, makara, yumak, 3.) örgü ipi yumağı.
- maşa** [Arp.: ? > *mihassa*]: 1.) ateşi elleçlemede kullanılan kıskaç, 2.) saç fon gereci, 3.) küçük maşa, cımbız, çift.
- maşatlık** [Arp.: ? > *meş/hed*]: 1.) gayrimüslim mezarlığı, 2.) özellikle Yahudi Mezarlığı.
- maşraba**: **bak. maşrapa.**
- maşrapa** [Arp.: ? > *maşraba*]: kulplu küçük kap, madeni su içme tası.
- maşrik** [Arp.: *şrk* > *maşrik*]: 1.) batma, kaybolma, yok olma, 2.) güneşin doğduğu yer, 3.) doğu, orient, şark.
- maşuk** [Arp.: ? > *mâşuk*]: 1.) seven, 2.) [M] seven anlamına bir erkek adı.
- Maşukiye** [Arp.: *mâşukiye*]: 1.) Maşuk'un köyü, 2.) İzmit'e bağlı bir belde.
- mat** 1 [Far.]: 1.) akılla altetmek, hünerle yenmek, 2.) [Satranç] tam yenilgi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mat ² [Fra.: matte]: ^{1.)} donuk yüzey, pürüzlü satıh, ^{2.)} donuk.
matador [> İsp.: ?]: boğa güreşçisi.
matador [İsp.: mator > İng.]: ^{1.)} katil, öldüren, ^{2.)} boğa güreşçisi.
matara [Arp.: mathere]: [Askeri] ^{1.)} Yolculukta kullanılan madenden yada deriden su kabı, ^{2.)} Asker su kabı, kirba.
matbaa [Arp.]: basımevi.
matbuat [Arp.]: basın.
matem [Arp.]: acı, yas.
Matematik [Yun.: ? > Fra.: mathematic]: Aritmetik, riyaize, **matematiğin bir dalı**: cebir.
Matematik [Yun.: manthenein > matematikos > Fra.: mathématique]: ^{1.)} öğrenmek, ^{2.)} sayılar ve sembolların bir birleri ile ilişkisi, ^{3.)} bununla ilgili bir bilim dalı, ^{4.)} Riyaize.
matemli [Arp. + li]: yaslı.
mater [Lat.]: anne.
materia [Lat.]: cevher, cisim, madde, özdek.
materyal [Lat.: materia > Fra.: material]: ^{1.)} cevher, cisim, madde, özdek, ^{2.)} malzeme.
materyal [Lat.: materia > Fra.: material]: malzeme.
mathere: bak. matara.
matik [Yun.: makine > Fra.: matique]: makine anlamına sonek.
matine [Fra.: matin > matinée]: ^{1.)} sabah, gündüz, ^{2.)} sinema yada tiyatrodaki gece bölümü.
matio [Lat.]: duvar ustası, örücü.
matitunus [lat.]: gündüzle ilgili, gündüzleyin.
matiz [Rum.: ?]: ^{1.)} uzun ip, ^{2.)} [Argo] çok sarhoş.
matkab [Arp.: miskab]: bak. matkap.
matkap [Arp.: miskab > matkab]: [Teknik] delgi.
matmazel [Fra.: mesdemoiselle > medemoiselle]: evli olmayan bayan, Fraulein, Miss.
mator [İsp.]: öldürmek.
matrak [Arp.: mitrak]: değnek, kalın sopa.
matriks [Lat.: mater > Fra.: matrix]: ^{1.)} karın, ^{2.)} [Matematik] sayılar kümesi.
matris [Lat.: mater > Fra.: matrix]: gazete baskı şablonu.
Matta [Arm.: matia > İbr.: ? > Yun.: ?]: [Hiristiyanlık] ^{1.)} İsa'nın havarisi, ^{2.)} Matta İncili.
matta ¹ [Lat.]: bez, dokuma.

matuf [Arp.: mâuf]: yönelik, yönelmiş.
maturus [Lat.]: kamil, olgun.
maun [mahun]: [Bitkibilim: *Swietenia Mahagoni*] akaju.
maval [Arp.: mevval]: *i.*, katakulli, uydurma, yalan.
mavera [Arp.]: ilerisi, ötesi.
Maveraünnehr [Arp.: mavera-ün nehr]: ^{1.)} nehirler ötesi, ^{2.)} [Transoxiana] ?.
mavi [Arp.]: mai, **yeşille ~ karışımı renk**: tirşe.
mavikantaron [mavi kantoran]: *b.i.*, [Bitkibilim: *Cephalaria syriaca*] ^{1.)} yıllık bir bitki, ^{2.)} acımık, belemir, peygamber çiçeği.
mavna [Arp.: mavuna]: *i.*, ^{1.)} ? ^{2.)} [Denizcilik] yelkenli yük gemisi.
mavro [Rum.: ? > Argo]: ^{1.)} ? ^{2.)} zenci.
maxima [Lat.: magnus]: en büyük.
maya ¹ [Far.: maye]: [Kimya] ekşime, ferment tahammür.
Maya ² [Güney Amerika]: bir Güney Amerika Ugyarlığı.
mayalanma [Far. + lama]: *i.*, fermantasyon.
mayasil [Arp.]: *i.*, ^{1.)} ? ^{2.)} [Tıp] egzama, hemeroit, mayasil.
maydanoz [Rum.: makedounsi & makedonisi (? > Arp.: bakdunis > makdunis & Arp.: miğde nûvaz (? > Osm.: maydanoz): ^{1.)} Makedonya otu, ^{2.)} [Bitkibilim: *Petroselinum crispum*] bir yeşillik türü, Makedonya otu.
maye [Far.: mâye]: ekşime.
mayehoş [Far.]: bak. mayhoş.
mayhoş [Far.: mâye + hoş > mâyehoş > mâyhoş]: ^{1.)} hoş olmayan, ^{2.)} ekşimsi.
mayın [İng.: ?]: ?
Mayıs [Lat.: maius mensis]: yılın 31 gün çeken 5. ayı, [May].
mayi [Arp.: mâyi]: ^{1.)} akışkan, sugibi, ^{2.)} [Kimya] likit, sıvı.
maymun [Arp.: ?]: [Hayvanbilim: ?] bir hayvan, **maymun türleri**: Goril, Makak, Orangutan.
mayna [İtl.: magna ?]: [Denizcilik] ?
mayo [Fra.: maio ?]: [Giyim] deniz giysisi.
mayonez [İsp.: Mahon > Fra.: mayonnaise]: ^{1.)} İspanya'da Mahon limanı, ^{2.)} [Gıda] yumurta beyazından ile yapılan bezelye vb bir meze türü.
maytap [Far.: mu + tâb > muytâb > maytap]: ^{1.)} kıvir kıvir saç, kıvırcık, lüle saç, ^{2.)} havai fişek, ^{3.)} [Argo] alay etme, dalga geçme.
mazak: kırmızı renkli balık.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mazara [Arp.]: [Tıp] çor, dert, hastalık. illet, maraz, mazara.
mazbata [Arp.]: 1.) tutanak, 2.) milletvekillerinin vekilliklerinin geçerliliği için züenelen belge.
mazeret [Arp.: mâzeret]: bahane, özür.
mazgal [Rum.: ?]: su akma yeri.
mazhar [Arp.: ?]: 1.) ?, 2.) ?, 3.) [M] bir erkek adı.
mazı [?]: [Bitkibilim: ?] bir süsü bitkisi.
mazi [Arp.: mâzi]: geçmiş, tarih.
mazot [Rus.: ?]: 1.) bir tür yakıt, 2.) dizel, motorin.
Mazurka [Leh.]: ö.f., 1.) Leh dansı, 2.) bir Polonya halk dansı.
meal [Arp.]: anlam, mana.
meblağ [Arp.]: [Ekonomi] para miktarı, tutar.
mebni [Arp.: mebnî]: 1.) ?, 2.) ?.
mecal [Arp.]: can, derman, dirlik, güç, hal, kuvvet, takat.
mecazi [Arp.]: figüratif, remzi, temsili.
mecbur [Arp.: cbr > mecbûr [روبجر]]: 1.) zorlama, zorlaştırma, 2.) zorunlu.
mecburi [Arp.: cbr > mecbûrî [?]]: 1.) zorlama, zorlaştırma, 2.) vacip, zorunlu.
mechos [Yun.: ?]: 1.) düzenek, icat, tertip, tertibat, 2.) entrika, gizli plan, tertip.
mechos [Yun.: ?]: buluş, düzenek, icat, tertip, tertibat.
meclis [Arp.]: 1.) parlamento, 2.) dostlar toplantısı, 3.) Türkiye Büyük Millet Meclisi.
mecmua [Arp.]: [Basın] dergi, magazin.
mecra [Arp.]: akış, cereyan, eğilim, istikamet, temayül, trend, yön, yönelim.
meç 1 [Fra.: ?]: ?
meç 2 [Srp.]: [Savaş] düz, dar ve ensiz kılıç.
meçhul [Arp.: ?]: 1.) bilmeme, 2.) bilinmeyen, bilinmezlik.
med cezir [Arp.]: 1.) kabarma ve alçalma, yükselme ve inme, 2.) suların kabarması ve inmesi, 3.) nehir, göl ve denizlerin ay ve yıldızların etkilemesiyle yükselip alçalması, 4.) akıntı, gelgit, meddücezir.
med: bak. met.
meddücezir [Arp.: medd -ü cezir]: akıntı, gelgit, med cezir.
medialis [Lat.]: ortaya ait.
medianus [Lat.]: orta.

medicari [Lat.]: iyileştirmek, tedavi etmek.
medicus [Lat.]: hekim, doktor.
medine 1 [Arp.: ?]: 1.) abad, abat, il, kent, site, şehir, vilayet, 2.) [M] bir bayan adı.
Medine 2 [Arp.]: Suudi Arabistan'da bir kent.
meditari [Lat.]: düşünmek, niyet etmek, planlamak.
meditasyon [Lat.: mediatri > Fra.: meditation]: 1.) derin düşüncelere dalma, 2.) geçici uyuma yada uyutma.
medius [Lat.]: orta.
medyum [Lat.: medisu > Fra.: medium]: 1.) aracı, ortacı, 2.) bilici, falcı.
mefhum [Arp.: [مروهفم]]: kavram.
mefküreci [Arp. + ci]: idealist, ülkücü.
mega 1 [Yun.: ?]: çok büyük.
mega 2 [Yun.: megas [?] > B.D.: mega]: Batı Dilleri'nde mega-; 1.) büyük, güçlü, kocaman, 2.) milyonuncu anlamına bir önek.
megafon [Yun.: megas + phones > [?] > Fra.: megaphone]: [Teknik] 1.) ses yükselticisi, 2.) bu biimde çalışan taşınabilir bir gereç.
megapol [Yun.: megas + polis > [?] > Fra.: megapole]: çok büyük kent.
megas [Yun.: ?]: büyük.
megola [Yun.: ?]: büyük.
megolamani [Yun.: megas + mania > [?] > Fra.: megalomanie]: [Psikiyoloji] büyüklük hastalığı.
mehil [Arp.]: eksüre, mehil, mühlet, önel, süre, vade.
Mehmet [Arp.: Muhammed'in kısaltması]: 1.) [M] bir erkek adı, 2.) Mehmet adı sadece Türkler'de vardır. Hz. Muhammed'e saygıdan aynı ismi deşilde Arapça yazılışının farklı okunuşundna oluşan Mehmet ismini kullanmıştır.
mehtab [Far.: mehtâb]: bak. mehtap.
mehtap [Far.: mâh + tâb > mehtâb [مباته]]: 1.) ay ışığı, 2.) ayışığı, dolunay, 3.) [M] bir bayan adı.
Mehtar Takımı: ?
mehter [Arp.]: 1.) Osmanlı'da çadır uşağı, 2.) ?.
mehteran [Arp.: ?]
mekan [Arp.: mekân [مكالم]]: 1.) lokal, mahal, mevki, yer, 2.) ev, hane, yurt, 3.) kat, makam, mevki, paye, 4.) işletme, dükkan, büro vb.
mekanik [Yun.: mechos > mechane > [?] > Fra.: mecanique]: makineyle ilgili.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mekanizma [Yun.: mechos > [?] > mechanismos > İtl.: ?]: düzenek.

mekruh [Arp.: krh > هوركم]: 1.) iğrenme, 2.) iğrenç, 3.) [İslam] dinen iğrenilen, yapılması istenmeyen edimler ve davranışlar.

mekteb [Arp.: ktb]: **bak. mektep.**

mektep [Arp.: ktb > mekteb]: 1.) okuma evi, 2.) ekol, okul.

mektepli [Arp.: ktb > mekteb + li > mektebli]: 1.) eğitim görmüş, 2.) üniversite eğitimi almış.

mektub [Arp.: ktb]: **bak. mektup.**

mektup [Arp.: ktb > mektüb]: 1.) yazılan, 2.) name.

mel [Türk.: bal > Lat.]: bal.

melamin [Alm. > Fra.: melamine]: [Kimya] sentetik reçinelerde kullanılan beyaz kristalin madde.

melankoli [Yun.: melas + chole > [?] Fra.: melancholie]: 1.) kara bela, 2.) üzüntülü ve depresyonlu ruh hali, 3.) kara sevda.

melas ¹ [Yun.: ?]: esmer, kara, siyah.

melas ² [Lat.: mel > Fra.: melasse]: [Kimya] şeker rafine edilirken çıkartılan koyu siyah renkli bir şurup, [Molasse].

melas ³ [Fra.: melasse]: şekerin posası.

melek [Arp.]: 1.) 2.) [M] bir bayan adı, [Angel, Angela, Olga].

meleke [Arp.]: yeti.

melekler [Arp. + Ier, Din]: Cebrail, Ezrail, İsrail, Mikhail,

Melen Çayı [Hypios]:

Melenağzı: Melen Çayı'nın Karadeniz'e birleştiği yerde kurulu yerleşim yeri.

meles ¹ [Arp.]: çökük sırtlı (at).

meles ² [Arp.]: çok eskilerde nitelikli bir ipekli dokuma.

melez [Arp.: meles²]: kırma, metis.

melhem [Arp.]: **bak. merhem.**

meli [Yun.: ?]: bal.

melih [?]: 1.) 2.) [M] bir erkek adı.

melik [Arp.]: 1.) komutan, 2.) [M] komutan anlamına bir erkek adı.

melike [Arp.]: 1.) 2.) [M] bir bayan adı.

melior [Lat.]: daha iyi.

melisa [Yun.: ? > Fra.: melissa]: [Bitkibilim: ?] oğul otu.

melodi [Yun.: melos + aeidein > [?] > Fra.: melodie]: [Müzik] 1.) ır, şarkı, terennüm, türkü, 2.) ezgi, makam, name, terane.

melon [Yun.: ?]: elma.

melos [Lat.]: name, şarkı, terane, türkü.

meltem [?]: 1.) 2.) yel, 3.) [M] bu anlamda bir bayan adı.

memat [Arp.: memât]: ölüm, vefat, **hayat ~ meselesi**: ölüm yaşam sorunu.

memba [Arp.: membâ]: çaykara, eşme, kaynak, kaynaksuyu, pınar.

membran [Lat.: membrum > Fra.: membrane]: [Bedenbilim] gışa, ince katman, zar.

membrum [Lat.]: aza, üye.

meme: 1.) süt verme çıkıntısı, 2.) göğüs, **hayvan ~si**: cukka.

Memeliler Bilimi: Mamaloji.

memeliler: prirat.

meminisse [Lat.]: anımsamak, hatırlamak, yad etmek.

meminisse [Lat.]: anımsamak, anımsamak, hatırlamak.

memleket [Arp.: مملكت]: ülke, vatan, yurt,

memor [Lat.]: düşünceli, unutmaz, unutmayan.

memorabilia [Lat.]: 1.) anmaya, ahırlamaya değer şeyler, 2.) anılar, hatıralar.

memorandum [Lat.]: hatırlatıcı, yazılı kısa not.

memoria [Lat.]: anı, hatıra.

men [Arp.: men']: yasaklama.

men [Yun.: mēn]: ay (30 gün).

menafiye ahlakiye [Arp. > Osm.: menâfi'-yi ahlâkiye]: 1.) ?, 2.) ?

menare [Arp.]: mumçubuğu, denizfeneri, **bak. minare.**

mendax [Lat.]: gerçekçi olmayan.

Mendelevyum [Lat.: ? > Fra.: mendelevium: Md]:

Menderes ¹ [Rum.: maiandros [?] > Tür.]: **bak. Menderes Nehirleri.**

Menderes, Adnan: eski başbakanlardan, idam edilen öldürüldü.

mendicus [Lat.]: fakir, muhtaç, yoksul.

mendil [Arp.: elbezi]: peçete, peşkir.

mene [Yun.: mēnē: ?]: aya benzer.

menekşe [Far.: benefşe]: 1.) [Bitkibilim: Viola odorato] bir tür çiçek, 2.) [M] bayan adı, **hercai ~**: alaca menekşe, **alaca ~**: hercai menekşe.

menenjit [Yun.: meninx + itis > [?] > Lat.: meningitis > Fra.: meningite]: [Patoloji] beyin ve omuriliği kaplayan zar tabakada iltihaplanma.

menent [Arp.: menend]: aynı, benzer, emsal, eş, tıpkı, tıpkısı, tıpatıp.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

meneviş []: dalgır, hare.

menfaat [Arp.: menfâat]: çıkar, yarar.

menfi [Arp.: ? > menfi]: 1.) aleyhine, tersine, 2.) olumsuz, negatif.

Mengen [?]:

mengene [Rum.: mángano & mángano: μάγανο & μάγανον]: 1.) pençe, çevirme kolu, sıkıştırma gereci, 2.) cendere, pres.

meni [Arp.]: bel, ersuyu, semen, sperm.

meninx [Yun.]: gışa, ince katman, membran, zar.

menisk [?]: oynak ayçası.

menisküs [Yun.: mene + ? > Fra.: meniscuse]: 1.) bir tarafı içbükey diğer tarafı dışbükey mercek, 2.) [Fizik] tepesi içbükey yada dışbükey duran sıvı sütünü, 3.) [Bedenbilim] menisk, oynak ayça, dizkapağı kemiği kayması.

menkıbe [Arp.: al menkabe > menkabe]: 1.) aslı belli olmayan, kaynağı belli olmayan, 2.) destan, epik, kahramanlık hikayesi, kahramanlık öyküsü.

menkıbevi [Arp.: menkıbevî]: destansı, epik, haması.

menopoz [Yun.: men + pavein > Fra.: menopse]: 1.) ayın bitmesi, aysonu, 2.) [Fizyoloji] kadınlarda aybaşı kanamalarının sonbulması.

mens [Lat.]: akıl, eseme, us.

menses ¹ [Lat.]: aylar (30 gün).

menses ² [Lat.]: [Fizyoloji] [kadınlarda] adet, aybaşı, aylık kanama.

mensis [Lat.: çoğulu: menses]: ay (30 gün).

menstruum [Lat.: çoğulu: menstrums & menstrua]: çözücü madde, eritici madde.

mensura [Lat.]: ölçme, ölçümleme.

meşevik [Rus.]: 1.) çoğunluk, 2.) SSCB'den önce 17 Kasım 1917 Kominist İhtilali'nde tasfiye edilen Rus Sosyal Demokrat Partisi (1903-1917) taraftarı.

ment [Lat.: mentum]: Batı Dilleri'nde – ment; 1.) bir sonuç (improvement), 2.) bir yol (adornment) ve 3.) bir eylem (bereavement) anlamına gelen bir sonek.

mentalite [Lat.: mens > Fra.: mentalité]: 1.) düşünce gücü, düşünme yapısı, 2.) bakış açısı.

menteia [Yun.]: kutsama, yüceltme, **divination**.

menteşe ¹ : reze.

Menteşe ² :

mentha [Lat.]: nane.

mentol [Lat.: mentha > Alm.: menthole]: 1.) nane aromalı, nane kokulu, 2.) naneli.

menü [Lat.: minitus > İng.: menu]: yemek listesi, mönü.

menzil [Arp.]: erim.

mera [Arp.]: otlak.

merak [?]: öğrenme isteği.

meram ¹ [Arp.]: istek, maksat.

Meram ² [Arp.]: Konya'da bir semt ve Meram Bağları.

merasim [Arp.: مراسم]: tören, seromoni.

mercan ¹ [Arp.]: ~ ada: atol, ~ Köşk: şile,

Mercan ² [Arp.]: İstanbul'da bir semt adı.

mercek [YTür.]: adese, büyüteç, lam, lup.

merces [Lat.]: maaşlar, ödemeler, ücretler.

mercimek [Far.: merdümek > mercümek]: 1.) [Bitkibilim: *Lens culinaris*] baklagillerden bir bitki, 2.) yasmık.

mercury [Lat.]: 1.) [M] eski Roma'da diğer dünyanın, ahiretin elçisi olan tanrı, 2.) [M] Güneş Düzlemi'nde en küçük gezegen, 3.) [Kimya] ağır, gümüş beyazı renkte, metalik bir element, civa, 4.) [Kimya] termometrelerde kullanılan madde, civa.

merd Far.]: bak.mert.

merdan [Far.: merd'in çoğulu]: 1.) adamlar, erkekler, 2.) cesurlar, yürekli.

merdane ¹ [Far.: merd + âne]: 1.) cesur biçimde, erkekçe, yiğitçe, 2.) alp, böke, korkusuz, kostak, şampiyon, yiğit.

merdane ² [Arp.: verdane]: 1.) baskı makinesinin mürekkep silindiri, 2.) döner iğne, 3.) hamur açma gereci, kalın oklava.

meridianus [Lat.: meridian]: öğle, öğle vakti, öğle zamnı.

Merdigöz [Mardingöz]: İzmit Karamürsel'de Avcıköy.

merdiven [Far.: nerdban]: basak, basamak, ~ basamağı: ayakçak.

merék [Halkdili]: hayvan yemi deposu.

merere [Lat.]: hak etmek, layık olmak, müstahak olmak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mereri [Lat.]: hizmet etmek, hizmette bulunmak.

meretrix [Lat.]: fahişe, orospu.

mergere [Lat.]: 1.) batırmak, daldırmak, ıslatmak, suya sokmak, 2.) banmak, bandırmak,

mergus [Lat.]: dalıcı kuş.

merhaba [Far.]: 1.) benden sana zarar gelmez, 2.) barış, 3.) selamlaşma.

merhale [Arp.]: aşama, evre, safha.

merhamet [Arp.]: acıma.

merhametli [Arp. + li]: rakik, yufka yürekli.

merhem [Arp.: melhem]: [Eczacılık] pomat.

merhum [Arp.]: cansız, cenaze, mevta, ölü, vefat etmiş.

Meriç [Rum.: Evros]: 1.) Edirne'de bir nehir adı, 2.) Edirne'de bir ilçe, 3.) Bulgaristan'da hasköy'ün bir ilçesi, 4.) Yunanistan'da bir vilayet, 5.) bir Türk erkek adı.

meridien [Lat.]: 1.) öğle saatleri, 2.) öğle, öğleyin.

meridiyen [Lat.: meridiem > Far.: meridiem]: [Evrenbilim] boylam.

meridies [Lat.]: ay.

meridyen [Lat.: meridies > Fra.: meridiem]: Ekvator dairesi, tul dairesi.

Merih [Arp.]: [Yıldızbilim] 1.) Behram, Mars, 2.) bir bayan ve erkek adı, [Behram].

merinos [İsp.]: 1.) İspanyol merino koyunu, 2.) bu koyunun yünü, 3.) bu yünden dokunmuş kumaş.

merkep [Arp.: merkeb]: [Hayvanbilim] eşek, eşşek, har, karkaça.

merkez [Arp.]: 1.) heryere eşit uzaklıktaki yer, 2.) orta, özek, 1.) ~den uzak: ücra, sapa, 2.) polis karakolu, polis merkezi.

merkür [Fra.: mercure]: *i.*, utarit.

mermer [Rum.: marmaros [μάρμαρος] & Lat.: lapis parius]: *i.*, 1.) beyaz taş, 2.) işlenmesi kolay, yaygın olarak beyaz, renkli bir süstaşı, **bir tür** ~: somaki, ~ **yapıştırıcısı**: akemi, **yapay** ~: breş, ~den oyma: lahit, ~den oyma **mezar**: lahit,

mermi [Arp.]: *i.*, [Savaş] kurşun.

meros [Yun.]: bölüm, kısım, parça.

merserize [İng. > Fra.: merserizée]: 1.) J.Mercer; 19.yy'da yaşamış bir İngiliz patiska, Amerikan bezi tüccarı, 2.) pamuk ipliği, pamuklu kumaş.

mersi [Lat.: merces > Fra.: mercie]: teşekkür.

Mersin [Rum.: myrton > mirsini [μυρσίνη]]: 1.) Türkiye'de bir kent adı, 2.) **yaban mersini**: enir, **Mersin balığı yumurtası**: havyar, **Mersin balığı türü**: şip.

mersin balığı [Rum.: mirsini [μυρσίνη] + balığı: Tür.]: [Balıkçılık: *Myrtus communis*] bir tür Akdeniz balığı.

mersiye [Arp.: مرسية]: ağıt.

mert [Far.: merd]: 1.) adam, erkek, 2.) cesur, yürekli, 3.) [M] cesur, yürekli anlamına bir erkek adı.

mertebe [Arp.]: 1.) kat, makam, mevki, paye, 2.) kat, katman.

merus [Lat.]: arı, katıksız, saf, temiz.

merx [Lat.]: 1.) çanak çömlek, seramik eşya, 2.) ticari eşya, 3.) emtia, mal.

Meryem [İbr.: Maryam & Arp.: Meryem & Yun.: Myriam > B.D.]: 1.) [Hiristiyanlık] Hz. Meryem, Hz. İsa'nın bakire kabul edilen annesi, 2.) [İslam] Hz. Meryem, Bakire Meryem, Hz. İsa'nın bakire annesi, 3.) bir Türk, Hirisitiyan ve Müslüman bayan adı, [Mary, Maria, Marie, Marianna].

mes [Arp.: messe]: 1.) dokunma, temas, 2.) [İslam] dokunarak arınma, aptes alma, 3.) [İslam] ayağa giyilen bir tür kapalı ayakkabı.

mesafe [Arp.]: ara.

mesai [Arp.]: çalışma, emek.

mesaj [Lat.: mittere > Fra.: message]: ileti.

mesame [Arp.: mesam]: [Yaşambilim] gözenek.

mesane [Arp.]: [Tıp] idrar torbası, sidik torbası.

mesel [Arp.]: örnek alınacak söz.

mesela [Arp.: meselâ]: diyelimki, örneğin, sözgelimi.

mesele [Arp.]: 1.) dert, 2.) problem, sorun.

Mesih [İbr.: maşiyah > Arp.: al mesihe]: [Hiristiyanlık] 1.) kutsal yağ ile ovulmuş, kutsanmış, [Kristhos, Hristo, Christ], 2.) gönderilmiş, müjdecî, yollanmış, 3.) Hz. İsa'ya verilen ad, [Messiah].

mesire [Arp.]: gezinti yeri.

mesken [Arp.: skn]: ev, hane, ikametgah, konut.

meslek [Arp.]: 1.) çalışma, iş, 2.) kariyer, uzmanlık.

Mesnevi [Arp.]: ~ **şiiri**: hamse.

mesos [Yun.]: 1.) arası, arasında, beyne, beynel, 2.) orta, ortası.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mest [Far.]: 1.) 2.) ayyaş, bekri, esrik, kafası iyi, sarhoş, sermest.

mesud [Arp.: mes'üd]: **bak. mesut.**

mesut [Arp. .: mes'üd [دوعسم]]: 1.) bahtiyar, mutlu, saadetli, 2.) [M] bahtiyat, mutlu, saadetli anlamına bir erkek adı.

meşakkat [Arp.]: bun, eziyet, gaile, güçlük, sıkıntı, zahmet, zor.

meşakkatli [Arp. + li]: emekli, zahmetli, zor.

meşale [Arp.]: alveli değnek, yanarca.

meşhur [Arp.: meşhür [موشم]]: 1.) namdar, namlı, tanınmış, ünlü, 2.) [M] namdar, namlı, tanınmış, ünlü anlamına bir erkek adı, [Namdar].

meşin [Far.]: [Dericilik] işlenmiş deri, tabaklanmış deri, kösele. **ince meşin**: vaketa.

meşreb [Arp.]: **bak. meşrep.**

meşrep [Arp.: meşreb]: 1.) yaratılış, 2.) içme yeri, su içme, içim.

meşrubat [Arp.: şrb > [تابورشم]]: 1.) içme, 2.) içecekler, 3.) içecek.

met [Arp.: med]: 1.) yükselme, 2.) deniz kabarması, kabarma, yükselme.

meta¹ [Arp.: metā]: [Ticaret] emtia, mal.

meta² [Yun.]: Yunanca'da meta-; 1.) dış, dışarı, dışarıya, hariç, harice, 2.) değişmiş 3.) öte, ötesinde, uzağında, 3.) sonra, sonrası anlamına bir önek.

meta³ [Yun. > meta]: Batı Dilleri'nde meta-; 1.) dış, dışarı, hariç, harice, 2.) değişmiş, 4.) öte, ötesinde, uzağında, 5.) sonra, sonrası anlamında bir önek.

metabolizma [Yun.: meta + ballein > Fra.: metabolisma]: 1.) dışarıya atma, 2.) gıdalardan oluşturulan ve posaya dönüştürülen ve böylece enerjinin sağlandığı organizma içindeki protoplazma işlemi, 3.) bedende enerji sağlama işi.

metafizik [Yun.: meta(ta) + (Physis) physika + ikos > Fra.: metafisique]: fizikötesi.

metafor [Yun.: meta + pherein > Fra.: metaphore]: 1.) başka anlam taşımak, 2.) başka anlamlara gelen ifade, mecazi söz.

metakarpoz [Yun.: meta + karpos > Fra.: metacarpose]: [Bedenbilim] el tarağı.

metal [Yun.: metallon > Fra.: metal]: maden, mineral.

metalik [Yun.: metallon + ikos > Fra.: mettalique]: madeni, madensel,

metallon [Yun.]: maden.

Metalurji [Yun.: metallon + ergon + logia > Fra.: metalurgie]: 1.) metalle çalışma işi, 2.) metalleri cevherlerinden ayırıp eritme ve başka işlerde kullanma bilimi, 3.) Madenbilim.

metamorfoz [Yun.: meta + morphe + osis > Fra.: metamorphose]: 1.) biçimini değiştirme durumu, 2.) başkalaşma, biçimini değiştirme, şeklini değiştirme.

metan [methyle > Fra.: methane]: [Kimya] 1.) bataklık benzeri alanlarda bitkilerin çürümesiyle oluşan renksiz, kokusuz, yanıcı bir gaz elementi, 2.) bataklık gazı.

metanet [Arp.: metānet]: dayanma, dayanım, sabır.

metanetli [Arp. + li]: dayanıklı, metin,

metanol [methane + alcohole > methanole]: [Kimya] 1.) yakıt, çözücü yada antifriz olarak kullanılan zehirli bir sıvı, 2.) metilalkol.

metaplazma [Yun.: meta + plasma > Fra.: metaplasma]: 1.) kalıp dışı, 2.) [Yaşambilim] hücrede bulunan yağ ve karbonhidarat gibi cansız maddeler.

metastaz [Yun.: meta + histanai > Fra.: metastasis]: 1.) değişim, 2.) [Tıp] kandolaşımıyla bir hastalığın bir uzuvdan diğerine taşınması, 3.) [Tıp] bedende bir uzvun işlevinin diğer organa taşınması.

metatarzos [Yun.: meta + Lat.: tarsus > Fra.: metatarsus]: 1.) ayak bileği ötesi, 2.) [Bedenbilim] ayak tarağı.

metazori [Rum.: ?]: zorla.

Mete: bir Türk erkek adı.

Metehan: bir erkek adı.

metelik [Fra.: metallique]: 1.) on paralık sikke, 2.) çok az para.

meteliksiz [Fra.: metallique + siz]: parasız, züğürt,

meteor [Yun.: meta + eora > Fra.: meteore]: akanyıldız, meteortaşı, şahap, ağan, ağma, göktaşı.

meteoroid [Yun.: meta + eora + eides > Fra.: meteoroides]: 1.) göktaşına benzeyen, 2.) atmosfere girince göktaşı olan gökcismi.

Meteoroloji [Yun.: meta + eora + logia > Fra.: meteorologie]: 1.) hava tahmin işleri, 2.) Havabilimi.

meteortaşı: ağan, ağma, akanyıldız, göktaşı, meteor, şahap.

meter¹ [Yun.: ?]: ana, anne, valide.

meter² [Yun.: metron [μέτρον] > B.D.: meter & metre]: Batı Dilleri'nde meter-

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

& metre-; 1.) bir ölçme gereci (barometer), 2.) uzunluk ölçümlerinde (kilometer) anlamına bir önek.

meth [Arp.]: övme, övgü, sena etme, yüceltme.

methetmek [Arp. + etmek]: övmek, sena etmek, yüceltmek.

methy [Yun.: ?]: bade, bor, mey, şarap.

methystos [Yun.: methystos [μέθυστος]]: sarhoş eden, sarhoş edici, uyuşuklu veern.

metil [Yun.: methy + hyle > Fra.: methyle]: 1.) şarap ağacı, üzüm kütüğü, 2.) [Kimya] metanol'de bulunan bir hidrokarbon radikali.

metilalkol: metanol.

metin [Arp.]: 1.) dayanıklı, metanetli, 2.) [M] dayanıklı, metanetli anlamına erkek adı.

metiri [Lat.]: biçmek, ölçmek, ölçümlemek, tartmak

metis [Fra.: metise]: kirma, melez.

metod: bak. metot.

Metodist [Yun.: meta + hodos > Fra.: methodiste]: John Wesley'in öğretilerinden geliştirilen Protestan Hıristiyanlık üyesi.

metot [Yun.: meta + hodos > Fra.: method]: 1.) herhangi bir şeyi yapma biçim, işlem, 2.) işleri yapma sistemi yada düşünceli sıraya sokma işi, 3.) yordam, yöntem.

metra [Yun.]: ana, karın.

metrdotel [Fra.: maître d'hôtel]: 1.) evin efendisi, evsahibi, 2.) otel baş görevlisi.

metre [Yun.: metron [μέτρον] > Fra.: métre]: 1.) metre, 2.) ölçme, ölçüm, ölçüm birimi, 3.) 100 cm.

metrein [Yun.]: ölçme, ölçüm, ölçüm birimi.

metres [Fra.: mistress]: 1.) öğretmen, 2.) afoz, cariye, gaco, halayık, kapatma, kuma, nikasız kadın, odalık.

metris 1 [Far.: maters > Osm.]: [Askeri] 1.) güçlendirilmiş siper, siper, toprakta çukur, 2.) siperlik, askeri siper alanı.

Metris 2 [Far.: maters > Osm.]: İstanbul'da 25. Mekanize Piyade Alayı askeri bölgesi.

metro 1 [Yun.: meter > metra > Fra.: metro]: ana karın, anlamına önek, [metropole: anakent, büyükşehir].

metro 2 [Yun.: meter > metra > Fra.: metro]: yer altı treni.

Metrofça [Srp.: Mitrovtza > Osm.]: Osmalı zamanında Balkanlar'daki Mitrovtza kenti.

metron [> Yun.: [μέτρον]]: ölçmek.

metropol [Yun.: meter > metra + polis > Fra.: metropolis]: 1.) ana kent, 2.) başkent, başşehir, 3.) büyükkent, büyükşehir.

metropolit [Yun.: meter > metra + polis > Fra.: metropolite]: 1.) [M] Ortodoks Rum Patriği, 2.) büyükkent, büyükşehir ile ilgili.

metruk [Arp.]: 1.) terk edilmiş, 2.) ıssız, kimselerin olmadığı.

metus [Lat.]: korku.

mevcud [Arp.: mevcüd]: bak. mevcut.

mevcut [Arp.: vcd > mevcüd]: 1.) olma, oluşturma, var olma, yaratılma, 2.) var.

mevki [Arp.: mevkî [موقع]]: 1.) kat, mekan, yer, 2.) aşama, kat, katman, makam, mekan, mertebe, paye, tabaka.

Mevlana [: Mevlâna]: ?

mevlit [Arp.]: 1.) Süleyman Çelebi'nin yazdığı Hz. Muhammed'e adanmış kaside, 2.) çeşitli dini olaylarda bu kasidenin okutulması.

mevlüt [Arp.: doğum]: 1.) doğum, 2.) Hz. Muhammed'in doğumuyla ilgili, 3.) [M] bir erkek adı.

mevsim [Arp.: مرسوم]: 1.) saat, vakit, zaman, 2.) abuhava, iklim.

mevta [Arp.: mevt'in çoğulu]: 1.) ölümler, 2.) cansız, ölü, yaşamayan.

mevzu [Arp.]: bahis, konu, tema.

mey [Far.]: bade, bor, şarap.

meyan kökü [Rum.: pian > piyan > meyan]: 1.) [Bitkibilim: *Glycyrrhiza glabra*] 2.) [Gıda] meyan kökü hülâsası.

meydan [Arp.: meydân [میدان]]: alan, saha, halk ~i: agora.

meydanda [Arp. + da]: açık, aleni, aşikar, ayan, bariz, belirgin, belli, kesin, kapalı olmayan, ortada, sarıh.

meyhane [Far.: mey + hâne > meyhâne]: 1.) şarap evi, 2.) alküllü içki içilen yer, kabare.

meyil [Arp.: meyl [میل] > meyl [میل]]: 1.) eğilim, kayma, yönelme, 2.) eğitim.

meyilli [Arp.: meyl > meyl + li]: eğik, şev.

meyl [Arp.: meyl > meyl]: bak. meyl.

meyletme [Arp.: meyl + etme]: eğilime, temayül, trent.

meyva [Far.: miva > meyve > meyva]: ağaçta yetişen yenilir ürün, yemiş, ~

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

türleri: Ananas, Armut, Ayva, Ceviz, Döngel (Muşmula), Dut, Elma, Erik, Fındık, Fıstık, Greyfurt, Hindistancevizi, İncir, Kayısı, Kestane, Kızılcık, Kiraz, Kivi, Mandalina, Muşmula (Döngel), Muz, Nar, Portakal, Şeftali, Vişne, Zerdali, **taneli** ~: nar, ~ **satan**
dükkan: manav, ~ **özü:** sıra, usare,
ipe geçirilmiş meyveler: hevenk, ~
kurusu: çir,
meyve [Far.: miva]: **bak. meyva.**
mezar [Arp.]: gömüt, kabir, lahit, makber, sin, ~ **başına konan taş:** balbal, **türbede** ~ **yeri:** hazire,
mermerden oyma ~: lahit,
gösterişli ~: mosole,
mezat [Arp.]: açıkarttırma.
mezbah [Arp.]: kanara, kesimevi, kesimhane.
mezbaha [Arp.]: kanara, kesimevi, kesimhane.
mezbele [Arp.]:
meze¹ [Arp.]: ^{1.) ?} ^{2.)} karıştırma.
meze² [Far.]: Gıda] asıl yemekten önce yenen yiyecekler, ordövr, **meza türleri:** Amerikan Salatası (Rus), Antep Acısı, Arnavut Ciğeri, Fava, Haydari, Sarma, Tarama, Zeytin Yağlı Tazefasulye.
Mezopotamya [Yun.: mesos + potamos > Fra.: mesopotamia]: ^{1.)} beyn-el-nehreyn, nehirlerarası, ^{2.)} Irak, Suriye ve Türkiye'de Fırat ile Dicle Nehirleri arasında kalan antik yerleşim bölgesi, Beynelnehreyn, ^{3.)} Akadlar, Sümerler, Asurlular, babilliler, Elamlar, Hürriiler, Mittailer ve Kaitler'in yaşadığı verimli bölgeler.
mezozoik [Yun.: mesos + zoios + ikos > Fra.: mesozoique]: ^{1.)} yaklaşık 230-265 milyon yıl önce yaşanmış Ortaçağ, ^{2.)} dinazor ve kuşların ortaya çıktığı çağ.
mezra [?]: küçük yerleşim yeri.
mezraa [Arp.]: ekemek.
mezura [Lat.: metiri > İtl.: mezurra]: şerit metre.
MHP: Milliyetçi Hareket Partisi.
MHRz [Yun.: megas + hertz]: ^{1.)} önceleri megasaykl, ^{2.)} bir milyon Hertz'lik dalga boyu.
MI5 [İng.: Military Investigation]: ^{1.)} askeri haberalma, askeri istihbarat, ^{2.)} İngiliz Askeri haberalma Kurumu.
MIG [Rus.]: ^{1.)} Rus (Mi)koyan & (G)urevich, uçak tasarımcıları, ^{2.)} küçük, hızlı, manevra yeteneği yüksek bir savaş jet uçağı.

mih [Far.: meh, mih]: ^{1.)} tahta çivi, çivi, ^{2.)} büyük çivi, enser.
mıntıka [Arp.]:
mırra [?]: bir tür acı kahve.
mısır¹ [Arp.: mısır]: [Bitkibilim: *Zea mays*] tahılgillerden dayanıklı bir bitki. Darı, **ateşte kızartılmış** ~: ütme, ~ **meyvesi:** koçan, ~ **unu yemeği:** mamalisa,
Mısır² [Apr.: Al Mısır]: Mısır, Afrika'da bir Arap ülkesi, [Egypt], **Eski ~'da kent devleti:** nom, ~ **turnası:** ibis, **Osmanlı'da Mısır valisi:** hidiv.
mısra [?]: [Yazın] dizi, satır.
mızıka [İtl.: ?]: [Müzik] armonika, ~ **takımı:** bando.
mızmız: sinameki.
mızrab [Arp.]: [Müzik] pena.
mızrak [Arp.]: kargı, **Moğol mızrağı:** cıda, **kısa** ~: harbe.
miasma [Yun.]: kirlenme, kirlilik.
miat [Arp.]: kullanım süresi.
mica [Lat.]: ekmek kırıntısı, kırıntı.
micro¹ [Yun.: mikros > B.D.: micro]: ^{1.)} gözler görülemeyen, ^{2.)} çok ufak, minicik.
micro¹ [Yun.: mikros > B.D.: micro]: Batı Dilleri'nde micro; ^{1.)} gözle görülemeyen, ^{2.)} çok ufak, minicik anlamına bir önek.
miço [İtl.]: muço, tayfa yamağı.
Midas [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde dokunduğu herşeyi altına çevirme gücü verilen kral.
mide [Arp.]: [Bedenbilim] karın, ~ **iltihabı:** gastrit, ~**deki ezinti:** baymak.
midi [Lat.]: ^{1.) ?} ^{2.)} [Moda] midi.
mignon [Fra.]: küçük, ufak.
migrare [Lat.]: ^{1.)} hareket etmek, kimıldamak, oynamak, ^{2.)} başka yere gitmek, göçetmek, ^{3.)} bir ülkeden diğer ülkeye göçetmek.
migren [Yun.: hemi + kranion > Fra.: migrene]: ^{1.)} yarım baş, ^{2.)} [Tıp] genelde başın bir yanında oluşan yoğun periyodik başağrısı, ^{3.)} [Tıp] yarımbaş ağrısı.
miğfer [Arp.]: çelik başlık, tolga.
mihassa: bak. maşa.
mihrace [Far.: mihrag]: raca.
mihrak [Arp.]: odak.
mihrap [Arp.: mihrab]: camide vaizin oturduğu kürsü.
mihver [Arp.]: eksen.
mika [Lat.: mica > B.D.: mica]: ^{1.)} kırıntı, ^{2.)} ısıya dayanımlı, ince, esnek

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- tabakalar biçiminde kristalize olan bir mineral, ^{3.)} evrenpulu.
- mikado** [Jap.: mi + kado]: ^{1.)} yüceltilmiş kapı, babıali, ^{2.)} Japon imparatoru.
- Mikhail** [İbr.: ? > Arp.: ?]: bir Türk, Müslüman erkek adı ve Hristiyan, [Michael, Michel, Michaela, Mike, Miki,],
- mikro** ¹ [Yun.]: küçük.
- mikro** ² [Yun.: mikros > Fra.: micro]: ^{1.)} gözler görülemeyen, ^{2.)} çok ufak, minicik.
- mikro** ³ [Yun.: mikros > Fra.: micro]: Batı Dilleri'nde micro; küçük anlamına bir önek.
- mikrofon** [Yun.: mikros + phones > Fra.: microphone]: [Elektronik] sesi elektrik sinyallerine dönüştüren bir gereç.
- mikrokok** [Yun.]: [Tıp] nokta biçiminde mikrop.
- mikron** [Yun.: mikros > Fra.: microne]: bir Metre'nin milyonda biri, [1,00/1,000,000].
- mikroorganizma** [Yun.: mikros + organon > Fra.: mikroorganizma]: ^{1.)} küçücük yaratıklar, ^{2.)} bakterisi, virüs vb mikroskopik canlılar yada sebze organizmaları.
- mikrop** [Yun.: mikros + bios > Fra.: microbe]: [Tıp] ^{1.)} küçük yaşam, ^{2.)} virüs, ~ **kırıcı madde**: dezenfektan, ~**tan arındırma**: asepsi, ~**tan arınmış**: steril.
- mikroplu** [Yun.: mikros + bios > Fra.: microbe + lu]: canlılara zararlı organizma içeren, ~ **eriyik**: aşı,
- mikroskop** [Yun.: mikro + skope > Fra.: microscobe]: ^{1.)} ^{2.)}, **camı**: lamel.
- mikroskop** [Yun.: mikros + skope > Fra.: microscope]: küçük maddeleri inceleme gereci.
- miktar** [Arp.]: adet, sayı, ~**ı yetersiz**: kıt,
- mil** ¹ [Arp.]: ^{1.)} metak kalem, ^{2.)} iğ, mihver.
- mil** ²: selden geriye kalan kum.
- mil** ³ [Lati: milia (passum) > Fra.: mile]: İngiltere ve ABD'de kullanılan bir uzunluk ölçü birimi; 1 mil = ?
- milad** [Arp.: milād]: **bak. milat.**
- miladi** [Arp.: milādī]: ^{1.)} doğumla ilgili, doğumsal, ^{2.)} Milat'la ilgili, Hz. İsa'nın doğduğu yıla ilgili.
- milat** [Arp.: milād: doğum, Hristiyanlık]: Hz. İsa'nın doğduğu gün. Gregoryan Takvimi'nin başlangıcı.
- mile** [?]: bilye, misket.
- milenyum** [Lat.: mille + annus > Fra.: millenium]: binyıl.
- miles** [Lat.]: asker.
- milibar** [?]: atmosfer ölçü birimi.
- miligram** [Lat.: mille + Yun.: gramma > Fra.: milligramme]: litrenin binde biri.
- mililitre** [Lat.: mille + Yun.: litra > Fra.: millilitré]: gramın binde biri.
- milim** [Fra.: ?]: ^{1.)} santimetrenin onda biri. ^{2.)}
- milis** [Lat.: miles > Fra.: militia]: orduya ^{1.)} yardımcı olan halk gücü, ^{2.)} yedek askerler.
- militan** [Lat.: miles > Fra.: militent]: ateşli taraftar.
- militarist** [Lat.: miles > Fra.: militariste]: savaşçı siyaset yanlısı.
- militarizm** [Lat.: miles > Fra.: militarisme]: savaşçı siyaset.
- milium** [Lat.]: akdarı.
- mille** [Lat.]: bin (1,000).
- milli** [Arp.: milli]: ulusal.
- milli** [Lat.: mille > B.D.]: Batı Dilleri'nde milli-; binde biri (1/1,000) anlamına bir önek.
- milliyetçi** [Arp. + çi]: nasyonel, ulusalçı.
- milliyeyi memleket** [Arp. > Osm.: milliye-yi memleket]: ^{1.)} ülke ahalisi, ülke halkı, ülke ulusu, ^{2.)} Osmanlı Devleti ulusu.
- milyon** [Lat.: mille > Fra.: million]: bin kere bin, 1,000,000.
- milyoner** [Lat.: mille > Fra.: millionaire]: ^{1.)} milyonları olan, ^{2.)} çok zengin.
- mimar** [Arp.]: yapı planı yapan.
- Mimar Sinan**: ?
- mimari** [Arp.: mimârî]: ^{1.)} ev tasarımı, ^{2.)} yapı tasarımı.
- mimarlık** [Arp. + lık]: yapı tasarımıyla ilgili, ~ **üslupları**: barok.
- mimber** [Arp.]: camide hutbe yeri.
- mimeisthai** [Yun.]: sahtesini yapmak, taklit etmek.
- mimeomai** [Yun.]: aynısını yapmak, taklit etmek.
- mimik** [Yun.: mimos > Fra.: mimique]: ^{1.)} yüz hareketleri, ^{2.)} bir gösteri sanatı.
- mimos** [Yun.]: yüz hareketleri.
- mimoza** [Yun.: mimos > B.D.: mimosa]: [Bitkibilim: *Mimsa pudica*] bir süs bitkisi.
- mına**: **bak. mine.**
- minare** ¹ [Arp.: menare,]: [İslam] caminin ezan okunan kulesi, ~**nin ezan okuna bölümü**: şerefe.
- minare** ² [Lat.]: hayvanları gütmek, hayvana binmek.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

minari [Lat.]: korkutmak, tehdit etmek, ürkütme.
minder [Arp.]: bezden yumuşak oturma altlığı, **yumuşak** ~: poş, puf.
mine [Arp.: mina]: 1.) kıymetli cam madde, 2.) saat kadranı, 3.) [M] bir bayan adı.
minera [Lat.]: maden.
mineral [Lat.: minera > Fra.: mineral]: 1.) madene ait, madeni, madensel, 2.) metal cevheri biçimde toprakta bulunan doğal inorganik bir madde, 3.) bitkisel ve hayvansal olmayan herhangi bir madde.
minere [Lat.]: 1.) atmak, fırlatmak, ileriye doğru atmak, söndürmek, 2.) düşünmek, tasarlamak, 3.) yansıtmak.
Mineroloji [Lat.: minera + Yun.: logia > Fra.: mineralogie]: madenlerle ilgilenen bilim dalı, Madencilik.
Minerva [Lat.]: eski Roma'da akıl ve hikmet tanrısı.
mini ¹ [Lat.: miniare > B.D.: miniature > mini]: Batı Dilleri'nde mini-; 1.) küçük, çok küçük, 2.) çok kısa anlamına bir önek.
mini ² [Lat.: miniare > B.D.: miniature > mini]: [Moda] mini(etek).
miniare [Lat.]: kırmızıya boyamak.
minibüs [Lat.: miniare > B.D.: miniature > mini > Fra.: minibusse]: küçük otobüs.
minik: küçük ve sevimli.
minimum ¹ [Lat.: minimus > minimum]: en az.
minimum ² [Lat.: minimus > minimum > Fra.: minimum]: en az, en aşağı.
minister [Lat.]: hizmetçi.
ministrare [Lat.]: hizmet etmek.
minutus [Lat.]: küçük, minik, ufak.
mink [İsv.: maenk > B.D.: mink & minx]: [Zooloji: *Mustela vison*] Amerikan vizonu, vizon, kemirgengillerden bir kürk hayvanı,
minkale [Arp.]: [Geometri] iletki.
minmus [Lat.]: enaz.
minnet [Arp.]: gönül borcu.
minnettar [Arp.: minnet + târ]: gönül borçlusunu.
minor [Lat.]: daha küçük.
mintan [Far.: nimtene > nimtene > mintan]: [Giyim] yakasız gömlek,
mintha [Yun.]: nane.
minusculus [Lat.]: ufacık, minicik, ufak tefek.

minüskül [Lat.: minusculus > Fra.: minuscule]: 1.) ufacık, minicik, 2.) küçük harf.
minyatür [Lat.: miniare > Fra.: miniature]: 1.) kırmızıya boyama, 2.) portre biçiminde küçük resim, 3.) küçük ölçekli bir model yada kopya.
minyon [Fra.: mignon]: 1.) küçük, 2.) cici, çiti piti, küçük ve zarif.
mir ¹ [Far.]: 1.) emir, başkan, bey, 2.) eke, ihtiyar, yaşlı.
Mir ² [Rus.: mir [Мир]]: 1.) barış, dünya, 2.) Rus uzay istasyonunun adı.
miralay [Far.]: albay.
mirare [Lat.]: bakmak, izlemek, seyretmek.
mirari [Lat.]: 1.) hayran olmak, 2.) merak etmek.
miras [Arp.]: [Hukuk] bırakıt, kalıt, tereke.
mirasçı [Arp. + çı]: [Hukuk] kalıtçı, varis.
mirasçılar [Arp. + çılar]: verese.
mirat [Far.]: 1.) ayna, arkası sırlı cam, 2.) [M] bir bayan adı.
miri [Arp. > Osm.: mirî]: ?
miri [Arp.: mirî]: [Maliye] devlet hazinesi.
mirus [Lat.]: harika, şahane.
mis ¹ [Arp.: misk]: güzel koku.
mis ² [İng.: mis yada Fra.: mes.]: Batı Dilleri'nde mis-; 1.) hatalı, kötü, yanlış, 2.) değil anlamına bir önek.
misafir [Arp.: misâfir [مرفاسم]]: konuk.
misafirhane [Arp.: misafir + Far.: hâne]: konukevi.
misal [Arp.: misâl [المثال]]: misal, rumuz, sembol, simge, sözgelimi, timsal.
miscere [Lat.]: karıştırmak.
misein [Yun.]: nefret etmek.
miser [Lat.]: perişan, sefil.
miserari [Lat.]: acımak.
misina [İtl.: Messina]: 1.) İtalya Messina ipi, 2.) bu ipten yapılmış olan, 3.) [Balıkçılık] balık avlama ipi, olta ipi.
misk [Arp.: misk > mis]: 1.) bir tür ybankeçisinden sağlanan güzel koku, 2.) güzel koku, rayiha.
miskab [Arp.]: bak. matkap.
misket ¹ [Arp.: misk > Lat.: muscus > Fra.: muscat]: 1.) bir Fransız kokulu şaraplık üzüm çeşidi, 2.) kokulu meyve.
misket ² [Fra.: mousquet]: 1.) bomba ve şarapnellerin içindeki yuvarlak kurşun yada demir, 2.) bilye, mile.
miskin [Arp.: miskîn [ميسكين]]: uyuşuk.
Miss [İng.]: evli olmayan bayan, Matmazel, Miss.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mistik [Yun.: mysterion > Fra.: mystique]:
1.) gizli ayinle ilgili, 2.) batını,
esrarengiz, gizemli, 3.) akıl ermez,
anlaşılmaz, garip.

mistizm [Yun.: mysterion > Fra.:
mistisme]: gizemcilik.

Misya [Yun.: Mysia]: **Antik** zamanlarda
Çanakkale bölgesi.

misyon [Lat.: mittere > B.D.: mission]: 1.)
memuriyet vaye görev gereği bir
yere gönderilen, 2.) görev, hizmet,
memuriyet, vazife, 3.) Hristiyanlığı
yaymak isteyen Fransız ve Amerikan
misyonerlerinin görev alanı.

misyoner [Lat.: mittere > Fra.:
missionaire]: Hristiyanlığı yaymak
isteyen Fransız ve Amerikan gönüllü
görevliler.

misyonerlik [Lat.: mittere > Fra.:
missionaire + ılık]: Hristiyanlığı yayma
çaba, girişim ve etkinliği.

mit [Yun.: mythos > Fra.: myht]: 1.) bazı
adet ve olguları açıklayan geleneksel
öykü, 2.) söylencebilimi, 3.) herhangi
bir düşsel öykü, kişi yada olay.

mitar [Yun.]: bant, saçbantı.

mitil [?]: beyaz, kapsız yorgan.

mitojenik [Yun.: ? + ? > Fra.:
mitogenique]: ?

Mitoloji [Yun.: mythos + logia > Fra.:
myhtologie]: efsaneler, esatir,
söylenceler.

mitos [Yun.: mythos > Fra.: myhtos]:
efsane, söylene.

mitos [Yun.]: iplik, lif, tel, tire.

mitoz [Yun.: mitos > Lat.: mitosis > Fra.:
mitose]: 1.) iplik, lif, tel, tire, 2.)
[Yaşambilim] her bir hücre çekirdeğinin
tam sayıda kromozomlarının olduğu,
bir hücrenin ikiye bölünmesi.

mittere [Lat.]: göndermek, yaymak.

mixtus [Lat.]: katma, karıştırma,
karışım.

miya: bak. **myo**.

miyalit [Yun.: myelos + itis > Fra.:
myelite]: 1.) ilik iltihabı, 2.) [Tıp]
omurilik iltihabı.

miyalji [Yun.: myelos + algos > Fra.:
myalgie]: 1.) ilik ağrısı, 2.) [Tıp] kas
ağrısı, kasınc.

miyo: bak. **myo**.

miyokardit [Yun.: myelos + kardia + itis
> Fra.: myocardite]: [Tıp] kalp kası
iltihabı.

Miyoloji [Yun.: myelos + logia > Fra.:
myologie]: Bedenbilimi'nin kaslarla
ilgilenen bölümü, Kasbilim.

miyom [Yun.: myelos + ? > Lat.: myoma
> Fra.: myome]: [Tıp] adele uru, kas
tümörü.

miyop [Yun.: myein + ops > Fra.: myope]:
1.) gözünü kapama, 2.) [Tıp] uzağı iyi
göremeyen.

mizabe [Arp.]: [Bedenbilim] oluk.

mizac [Arp.]: bak. **mizaç**.

mizaç [Arp.]: mizac]: haslet, huy, tabiat.

mizafobi [Yun.: mysa + phobos > Fra.:
mysophobie]: 1.) kir korkusu, 2.)
[Psikiyatri] temizlik hastası, hstalık
hastası.

mizah [Arp.]: gülmece.

mizahnüvis [Far.]: esprilli, mizahsever,
şakacı.

mizan ¹ [Arp.]: 1.) ağırlık, ölçme, terazi,
2.) [Saybilim] doğrulama, delil, kanıt,
3.) [Saymanlık] geçici bilanço, 4.) [Mecazi]
adalet, eşitlik, mahkeme, 5.) [Mecazi]
hesap verme, yargılama, 6.)
[Yıldızbilim] Terazi Burcu, [Libra].

mizan ² [Arp.]: Arapça'da **mizan-**;
ölçme, ölçümlene anlamına bir önek.

mizana [İtl.: mizzana]: [Denizcilik] üç
direkli geminin en gerideki direği.

mizanpaj [Fra.: mise en page]:
[Gazetecilik] sayfa düzeni, sayfa biçimi,
sayfa oluşturma.

mizansen [Fra.: mise en scène]: 1.)
[Tiyatro] sahneye koyma, 2.) [Mecazi]
düzmece, uyduruk.

mizar [Arp.]: mi'zar]: 1.) gizli, kapalık,
saklı, 2.) kusur, özür.

mizban [Far.]: evsahibi.

mizber [Arp.]: kamaşkalem, kamaştan
kalem.

mizitra [Rum.: ?]: taze peynir.

mizmar [Arp.]: 1.) [Bedenbilim] nefes
borusu ağzı, glotis, 2.) [Müzik] bir çeşit
flüt, boru.

mizogami [Yun.: misein + gamos > Fra.:
misogamie]: evlilikten nefret.

mizojin [Yun.: misein + gyne > Fra.:
mysogyne]: kadınlardan nefret eden,
kadınları sevmeyen.

mizojini [Yun.: misein + gyne > Fra.:
mysogynie]: 1.) kadınlardan
hoşlanmama, 2.) [Psikiyatri]
kadınlardan nefret etme.

mizopedi [Yun.: misein + pais > Fra.:
mysopedie]: 1.) çocuktan
hoşlanmama, 2.) [Psikiyatri] çocuktan
nefret etme.

mizvac [Arp.]: çok evlenen kadın.

mnasthei [Yun.]: anımsamak,
hatırlamak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mobil ¹ [Lat.: movere > İng.: mobil]: hareketli, seyyar, portatif, ²) [M, İng.] bir petrol firması markası.

mobil ² [Lat.: movere > Fra.: mobile]: ¹) bir ticari marka, ²) bir Am an petrol şirketi.

mobile [Lat.: movere > mobile]: dağınık, gezgin, hareketli, seyyar.

mobile vulgus [Lat.]: dağınık, kalabalık, hareketli kalabalık.

mobilya [İtl.: mobilia]: ahşaptan eviçi gereçler, möble.

mod [Lat.: modus]: ¹) bir davranış, hareket yada oluş biçimi, ²) moda, geçici yenilik.

moda ¹ [Lat.: modus > İtl.: moda]: geçici yenilik.

Moda ² [Lat.: modus > İtl.: moda]: İstanbul'da bir semt.

moderatör [Lat.: moderare > Fra.: modérateur]: ¹) toplantı başkanı, yönetici, ²) aracı, uzlaştırıcı.

model [Lat.: modus > Fra.: model]: ¹) tasarlanan yada mevcut bir nesnenin küçük biçimi, ²) mostra, örnek, ³) manken.

moderare [Lat.]: geri durmak, sınırlamak, tutmak, yasaklamak.

modern [Lat.: modo > B.D.: modern]: ¹) bugüne, yaşanan zaman ait, ²) asri, çağdaş.

modificare [Lat.]: sınırlamak.

modicum [Lat.]: az miktarda.

modo [Lat.]: hemen şimdi.

modus [Lat.]: ¹) ölçüm, ²) usul, tarz.

modus operandi [Lat.]: hareket tarzı, icra yolu, uygulama biçimi.

modus vivendi [Lat.]: geçici anlaşma, geçici uzlaşma.

modül [Lat.: modus > Fra.: module]: ¹) çap, mikyasa, miyar, ²) ölçüm esası, ³) uzay gemilerinin her bir bölümü.

modülasyon [Lat.: modus > Fra.: modulation]: [Fizik] ses yada görüntü yayını gönderme.

modüler [Lat.: modus > Fra.: modulaire]: ¹) çap, mikyasa ve miyarla ilgili, ²) ölçüm esasıyla ilgili.

Mogan [?]: Ankara'da bir göl.

Mohaç [Mac.: Mohács]: Macaristan'a bağlı bir yer.

Mohaç Savaşı [Battle of Mohács]: Osmanlı-Macar Savaşı, 1526.

moher [Arp.: hayyare > muhayyer [مخیر]] > Fra.: mohaire]: ¹) Ankara keçisi yünü yada tiftik yünü, ²) bu yünden dokunmuş kumaş.

moka [Arp.: moha [مخ]] > Fra.: moka]: ¹) Yemen'in Moka, liman **kenti**, ²) burada elde edilen kaliteli kahve çekirdekleri, ³) bir kahve türü.

mola [İtl.: mola]: [Spor] dinlenme.

Moldava: Romanya'ya bağlı özerk bir cumhuriyet, Osmanlı'da Boğdan yada Buğdan, [Moldavia].

molekül [Lat.: moles > Fra.: molecule]: ¹) külçe, kütle, parça, top, yığın, ²) [Fizik] tozan, zerre.

molere [Lat.]: ¹) çekmek, ezmek, öğütme, ²) bilemek, gıcırdatmak, sürterek parlatmak, ³) çevirmek, döndürmek.

moles ¹ [Lat.]: külçe, kütle, parça, top, yığın.

moles ² [Lat.]: ağırlık, külfet, yük.

Molibden [Yun.: molybdos > Lat.: molybdenum > Fra.: molybdene: Mo]: alaşımlarda kullanılan, gümüş renkli, metalik bir element.

moliri [Lat.]: bina etmek, inşa etmek, yapmak.

molla [Arp.: mevla > Osm.: molla]: ¹) diğ eğitimi öğrencisi, ²) Osmanlı'da başyargıç, şeriat yargıcı.

mollire [Lat.]: ¹) gevşetmek, mülayimleştirmek, yumuşatmak, ²) teskin etmek, yatıştırmak, ³) mülayimleşmek, yatışmak, yumuşamak.

mollis [Lat.]: yumuşak.

moloz [Rum.: mólos: μόλος]: ¹) atık, yararsız ²) sert taş, ³) yapı artığı, işe yaramaz toprak malzeme.

molybdos [Yun.: ?]: rehberlik etmek, yönetmek, yönlendirmek.

moment [Lat.: momentum]: zamanın belirsiz bir süresi.

momentum [Lat.: çoğulu: momentums & momenta]: ¹) akım, hareket, istidat, kıvılcık, meyil, ²) [Fizik] hareket eden cisimlerin kütle ve hızına eşit olan, itme gücü.

monarşi [Yun.: monos + archein > Fra.: monarchie]: ¹) tekkışı yönetimi, ²) krallık, krallık yönetimi.

monde [Lat.]: alem, dünya.

monere [Lat.]: uyarmak.

monitör [Lat.: monere > Fra.: moniteur]: TV yada bilgisayar ekranı..

mono ¹ [Lat.]: bir, tek, vahit, yek.

mono ² [Yun.: monos]: Fransızca'da **mono**; bir, sadece, yalnız, tek anlamına bir önek.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

monogami [Yun.: monos + gamos > Fra.: monogamie]: tekeşlilik, tekevlilik.
monokl [Yun.: monos + Lat.: oculus > Fra.: monocle]: 1.) tekgöz, 2.) tek camlı gözlük.
monolit [Yun.: nonos + lyhtos > Fra.: monilythe]: 1.) tekparça taş, yekpara taş, 2.) dikilitaş, dikit.
monolog [Yun.: monos + legein + logos > Fra.: monologue]: 1.) tekkişilik konuşma, 2.) tek yanlı konuşma, 3.) uzun konuşma yada söylev.
monopol [Yun.: monos + polein > Fra.: monopole]: inhisar, tekel.
monos [Yun.]: bekar, tek, yalnız.
monos [Yun.]: bir, tek, yalnız.
monos [Yun.]: tekbaşına, yalnız.
monosepaj [Fra.: monosepage]: tek çeşit üzümünden sağlanan şarap.
monoteist [Yun.: monos + theos > [?] > Fra.: monotheiste]: tek tanrı, tek tanrıya inanan.
monoton [Yun.: monos + teinein > [?] > Fra.: monotone]: tekdüze.
mons [Lat.]: dağ.
Monsenyör [İt.?: ?]: 1.) efendim, 2.) bir unvan.
monstrare [Lat.]: göstermek, teşhir etmek.
montaj [Fra.: monter > montage]: 1.) kurma, 2.) [Teknik] kurma, kurulum, yerleştirme, 3.) [Sanayi] parçaları bir araya getirerek üretim yapma, 4.) ekleme, gerçeğin üstüne başka şey ekleme, 5.) [Sinema] kurgu.
mor: 1.) kırmızı ile mavi renklerin karışımı, 2.) bir renk, ~ **ötesi**: ultraviyole.
Mora 1 [?: ?]
mora 2 [Lat.]: gecikme, rötar, tehir.
moral [Lat.: mos > moral > Fra.: morale]: 1.) adet, ahlak kuralı, anane, töre, 2.) ahlaki, manevi, törel, 3.) maneviyat.
moralman [Lat.: mos > moral > Fra.: moralement]: iç varlık olarak, manen.
moratoryum [Lat.: mora > moratorium > Fra.: moratorium]: [Ticaret] 1.) vadesi gelmiş ödemelerin yasal olarak geç ödenme yetkisi, 2.) yasal genel iflas.
mordere [Lat.]: ısırarak, iğnelemek, sokmak.
moren [Fra.: moraine]: 1.) bir buzulda geriye kalan kaya yada kum kütsi, 2.) buzul taş.
mores [Lat.: mos, çoğulu: mores]: adetler, ahlak kuralları, gelenekler, töreler.

morfin [Yun.: morpheus > Fra.: morphine]: [Eczacılık] ağrıları dindirmek için eczacılıkta kullanılan ve afyondan elde edilen bir alkaloid.
Morfoloji [Yun.: morphe + logie > Fra.: morphologie]: 1.) biçim bilgisi, 2.) Yaşambilim'de olduğu gibi biçim ve yapı bilgisi.
morg [Fra.: morgue]: ölü saklama yeri.
mori [Lat.]: merhum olmak, ölmek, vefat etmek.
morina [İt.?: ?]: bir balık türü.
Mormon: ABD'de 1830'larda kurulan Jesus Christ Kilisesi'nin sonraki-gün Aizileri Hristiyan tarikatı üyesi.
moron [Yun.: moros [?] > Fra.: moron]: 1.) akılsız, alık, deli, salak, 2.) [Tıp] akli durumu 8-12 yaş arası çocuğunkine denk bir yetişkin akıl rahatsızlığı.
moros [Yun.]: akılsız, alık, deli, salak.
morphe [Yun.: morphé]: biçim, form, şekil.
Morpheus [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde rüyalar tanrısı.
mors 1 [Lat.]: ölü, mevta, ölüm, ölmüş.
mors 2 [Fra.: ?]: [Balıkçılık: *Odebenus rosmarus*] bir deniz memelisi,
Mors Abecesi: 1.) Samuel F.B. Morse'un buluşu, 2.) telgrafla yazışma Abecesi.
mors olmak [Halkdili]: bozulmak.
Morse, Samuel F.B.: 1791-1872 yılları arasında yaşamış, telgrafın bulucusu ABD'li.
mort [İt.]: [Argo] ölme, ölüm, vefat.
mortadella [İt.]: İtalyan sucuk.
mortarium [Arp.]: çanak, kase, tas.
morti [İt.]: [Argo] ölme, ölüm, vefat.
morto [İt.]: [Argo] ölme, ölüm, vefat.
mortu [İt.]: [Argo] ölme, ölüm, vefat.
mortuus [Lat.]: ölü, mevta, ölüm, ölmüş.
moruk [Erm.: ?]: [Argo] 1.) yaşlı adam, 2.) baba, babalık.
morula [?]: [Biyoloji: ?] blastula.
mos [Lat. çoğulu: mores]: adet, ahlak kuralı, gelenek, töre.
Moskof [Osm.: ?]: 1.) Moskovalı, 2.) Rus, Ruslar.
mostra [İt.?: ?]: 1.) model, örnek, 2.) yalancı ördek.
mostralık [İt. + İK]: 1.) satış için değil gösterme için konulan, 2.) kof kişi.
motare [Lat.]: belirlemek, damgalamak, göstermek, işaretlemek, meydana çıkartmak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

motif [Lat.: *movere* > Fra.: *motive*]: 1.) ana konu, 2.) bezek, süs.

motiv [Lat.: *movere* > Fra.: *motive*]: güdü.

motor [Lat.: *movere* > Fra.: *motor*]: 1.) devimim, hareket üreten düzenek, 2.) içyanmalı herhangi bir makine, 3.) elektrik enerjisini mekanik enerjiye döndüren makine, 4.) motorbisiklet, ~un ayarlanması: rodaj, **motorlu**

taşıt: araba, araç, binek araba, oto, otomobil, taksi, taşıt, vasıta, vesait,

motorin [Lat.: ? > Fra.: ?]: 1.) bir tür yakıt, 2.) dizel, mazot.

motto [Lat.: ? > İtl.: *motto*]: 1.) söz, 2.) bir kişinin, düşünce, beklenti yada amaçlarını açıklayan sözler.

Mousa [Yun.]: Yunan Mitolojisi'nde yazın, sanat ve bilime başkanlık eden dokuz tanrıçadan herbirisi.

mousike techne [Yun.]: güzel sanatlar.

movere [Lat.]: 1.) hareket etmek, kıvıldamak, oynamak, 2.) başka yere gitmek, göçetmek.

mozaik [Lat.: *musivus* > Fra.: *mosaïque*]: 1.) artistik, sanatsal, 2.) harçtan yapılmış renkli küçük parçacıklarla resim yapma, 3.) bu biçimde yapılmış resim, 4.) eviçi yapımda kullanılan küçük kırılmış renkli taşlar, 5.) bir tür tatlı.

mozele [Lat.: *Mausolus* > *mouseleum* > Fra.: *mouselée*]: 1.) antik Anadolu'da yaşamış Kral Mausolus'un görkemli mezarı, 2.) görkemli, gösterişli ve heybetli mezar.

möble [Fra.: ?]: mobilya.

mönü [Lat.: *minutus* > Fra.: *menu*]: **bak. menü.**

Mösyö [Fra.: *mon sieur* > *messieurs*]: 1.) efendim, 2.) bayım, beyefendi.

MR [İng.: (M)agnetic (R)esonance]: 1.) Manyetik Rezonans, 2.) ?

mu¹ [Tür.]: Türkçe'de **-mı, -mi, -mu** ve **-mü** soru eki.

mu² [Far.]: saç, saç teli.

Mu³ [Fen.: Mem [Mem] > Yun.: [μῦ & μί-μυ]]: Yunan Abecesi'nin 12. harfi, [M, μ].

muaccel [Arp.]: [Hukuk] hemen ödenmesi gereken para.

muacceliyet [Arp.]: [Hukuk] vadesi gelen borç, hemen ödenmesi gereken para

muadil [Arp.]: aynısı, benzer, eş.

muaf [Arp.]: affedilmiş, bağışlanmış.

muafiyet [Arp.]: 1.) affediliş, bağışlanış, 2.) ayrıcalık, imyityaz, kayırma, yükümlülükten uzak.

muaflik [Arp. + ılık]: affedilme, bağışlanma, ~ **belgesi**: paso.

muahede [Arp.]: 1.) anlaşma, pakt, 2.) karşılıklı olarak anlaşma, 3.) karşılıklı olarak yemin etme.

muahaze [Arp.]: kanıtlama, ispatlama çağrısı.

mualim [Arp.]: belleten, hoca, öğretmen.

mualla [Arp.]: 1.) ali, faik, layik, ulu, mükemmel, şahane, üstün, yüksek, 2.) [M] bu anlamlarda bir bayan adı.

muallak [Arp.: *muallāk*]: asılı, ortada, **muallim** [Arp.: *alm* > *müallim*] 1.) bilme, belleme, belletme, eğitime, öğrenme, öğretme, 2.) belleten, eğitmen, okutman, öğretmen.

muamele [Arp.: *aml*]: 1.) davranma, etme, eyleme, hareket, yapma, 2.) anlaşma, uzlaşma, 3.) davranma, davranış, 4.) [Ticaret] işlem, 5.) [Ticaret] iş, ticaret.

muamma [Arp.: [معم]]: 1.) giz, sır, 2.) bilmece, enigma.

muammer [Arp.]: 1.) uzun ömürlü, uzun yaşayan, 2.) [M] bir erkek adı.

muaraza [Arp.]: 1.) anlaşmazlık, uyuşmazlık, 2.) arbede, çekişme, çingar, dalaş, dövüş, hengame, hır, kavga, niza, patırtı.

muare [?]: [Dokuma] damalı, harelî kumaş.

muasır [Arp.: [مصاع]]: 1.) aynı yüzyılda olan, 2.) çağdaş, güncel, uyar.

muasır [Arp.]: asri, çağdaş, modern.

muşeret [Arp.]: 1.) gündelik sosyal davranışlar, 2.) davranış kuralları.

muavenet [Arp.]: dayanışma, yardım.

muavin [Arp.: [معاون]]: asistan, yardımcı, yaver.

muayene [Arp.]: 1.) denetleme, inceleme, soruşturma, 2.) [Tıp] hastalık araştırması.

muayenehane [Arp. + Far.: *hâne*]: [Tıp] doktorların hasta inceleme ofisi.

muayyen [Arp.]: 1.) belli, belirli, bilinen, sabit, 2.) zamanı bilinen, ~ **gün**: [Kadın] aybaşı kanaması.

muazzam [Arp.]: alamet, iri, kocaman.

muazzez [Arp.]: 1.) ali, saygıdeğer, ulu, yüce, 2.) [M] bir bayan adı.

mucib [Arp.]: **bak. mucip.**

mucibince [Arp.]: -den dolayı, gereğince, gerekçesiyle.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mucid [Arp.]: bak. **mucit**.
mucip [Arp.: mucib]: gerekçe, iti, nden, saik, sebep.
mucit [Arp.: mucid]: bulan, bulucu, icatçı, keşifçi, ortaya koyucu.
mucize [Arp.: mucize [مُعْجِزَة]]: harika, keramet, şaşırtıcı, tansik.
mucus [Lat.]: balgam, salgı, sümük.
mucus [Lat.]: ince tabaka.
muço [İtl.]: miço, tayfa yamağı.
mudi [Arp.: müdi]: 1.) bir konuda diğerine güvenen, 2.) [Ticaret] banka müşterisi.
mudrik [Arp.: idrak'tan]: anlayan, kavrayan.
mufassal [Arp.]: ayrıntılı, bölümlü, fasıllı.
mugalata [Arp.]: lafabeliği, konuyu başka yönlere çekme.
muganni [Arp.]: erkek şarkıcı, şantör.
mugayyer [Arp.]: değişmiş, değişen, değiştirilmiş.
mugayyır [Arp.]: değiştiren konu yada madde.
Muğla [Rum.: Lycaria, Mobolla, Osm.: Menteşe]: [48], Türkiye'de bir kent.
muğlak [Arp.]: 1.) belirsiz, bilinmeyen, karışık, 2.) kilitli, şifreli.
muhabbet [Arp.: shb > mahabbet]: 1.) arkadaşlık yapma, yarenlik etme, yolculuk yapmak, 2.) konuşma, söyleşi, yarenlik.
Muhabbet kuşu: [Kuşbilim: *Meleopsittacus undulatus*]
muhabbetçiçeği: [Bitkibilim: *Reseda odorata*] minyonet.
muhaberat [Arp.: hbr > muhabere'nin çoğulu]: 1.) haberleşmeler, iletişimler, 2.) haberleşme odası, evrak-kayı odası.
muhabere [Arp.: hbr]: 1.) haberleşme, iletişim, 2.) [Askeri] askeri iletişim birliği.
muhaceret [Arp.: hcr]: göçmenlik.
muhacir [Arp.: hbr]: göçmen.
muhafaza [Arp.: hfz]: koruma, saklama.
muhafazakar [Arp.: hfz > Fra.: muhafazakâr, hfz'dan]: 1.) koruyucu, tutucu, 2.) kültür ve düzenin taraftarı, 3.) siyasi parti olarak eski düzen ve kültürün savunucusu.
muhafız [Arp.: hfz]: 1.) gözeten, kollayan, koruyan, 2.) güvenlik elemanı, koruyucu.
muhakeme [Arp.]:

muhakkak [Arp.: قَوِّحِم]: 1.) belli, iyi bilinen, kesin, 2.) kesinlikle, şüphesiz.
muhalefet [Arp.]: karşıt.
muhallebi [Arp.: mahallebi]: bir tür tatlı.
muhammed [Arp.]: 1.) 2.) [M] Hz. Muhammed, 3.) bir Müslüman ve Türk erkek adı.
Muhammet [Arp.: Muhammed]: bir Müslüman ve Türk erkek adı.
muharebe [Arp.]: harp, savaş.
muharebe [Arp.: hrb > muhârebe [مُحَارَبَة]]: cenk, harp, savaş, vuruşma.
muharib [Arp.]: bak. **muharip**.
muharif [Arp.]: aslı değiştirilmiş, bozulmuş, değiştirilmiş.
muharip [Arp.: muharib]: 1.) savaşçı, savaşkan, 2.) karşılıklı savaşan ülkeler.
Muharrem [Arp.]: 1.) Kameri Takvim'de bir ay adı, 2.) yasaklanmış, yasadışı, 3.) gizlice yapılan, 4.) bir Türk erkek adı.
muharrer [Arp.]: nominal, yazılı.
muharrerat [Arp.: ? > muhâerrât]: 1.) ? 2.) ?
muharrik [Arp.]: 1.) hareket eden, iten, 2.) karıştırıcı, kıskırtıcı.
muharrir [Arp.]: edip, yazar, **başmuharrir**: başyazar.
muhasara [Arp.]: abluka, kuşatma, ihata.
muhatab [Arp.]: bak. **muhatab**.
muhatab [Arp.: muhatab]: 1.) kendisine konuşulan, 2.) [Dilbilgisi] ikinci kişi, 3.) [Ticaret] çeken, sahip, taşıyan.
muhtedi [Arp.]: 1.) ? 2.) din değiştiren, dönme.
muhayyel [Arp.]: hayali, varsayımsal.
muhayyer 1 [Arp.: رِيحِم]: 1.) seçme hakkı olan, 2.) [Hukuk] opsiyonel, seçmeli, tercihli, 3.) [Ticaret] onay üzerine (mal satışı), 4.) en kıdemlilerden birisi, 5.) [Müzik] Türk Müziğinde bir makam.
muhayyer 2 [Arp.: hayyare > muhayyer > mukhayyar [مُحَايِر] > Fra.: mohaire]: 1.) başa giyilen bir tür Arap şapkası, 2.) Ankara keçisi yünü yada tiftik yünü, 3.) bu yünden dokunmuş kumaş, 4.) muhayyer, moher.
muhayyile [Arp.]: imgelem.
muhib [Arp.]: bak. **muhip**.
muhip [Arp.: muhib]: hoşlanan, seven.
muhrib [Arp.]: bak. **muhrip**.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

muhrip [Arp.: muhrib]: 1.) yokeden, yokedici, 2.) [Deniz Kuvvetleri] destroyer.
muhsin [Arp.: 1.) hayır sahibi, iyilikeden, iyilik sever, 2.) [M] bir erkek adı.
muhsine [Arp.: 1.) hayır sahibi, iyilikeden, iyilik sever, 2.) [M] bir bayan adı.
muhtac [Arp.: bak. muhtaç.
muhtaç [Arp.: muhtac]: 1.) ihtiyaç sahibi, 2.) fakir, paarsız, yoksul.
muhtar 1 [Arp.: 1.) seçilen, seçilmiş, 2.) bağımsız, federe, otonom.
muhtar 2 [Arp.: 1.) bir köyün en yaşlısı, saygı duyulan yaşlı kişi, 2.) mahalle ve köy yöneticisi.
muhtelif [Arp.: karma.
muhtelit [Arp.: [Kimya] karışım.
muhtemel [Arp.: olası.
muhtemelen [Arp.: olasılıkla.
muhterem [Arp.: 1.) saygıdeğer, 2.) [M] bir erkek adı.
muhteris [Arp.: açgözlü.
muhteriz [Arp.: çekingen.
muhteşem [Arp.: gösterişli, ihtişamlı, muazzam.
muhteva [Arp.: içerik, kapsam.
muhteviyat [Arp.: muhteviyat [متايوتحم]]: içindekiler, kapsamalar.
muhtıra [Arp.: 1.) ciddi uyarı, 2.) diplomatik nota.
muhtıra [Arp.: memorandum, uyarı.
mukabele [Arp.: kbl]: 1.) karşı olma, karşılık verme, karşılaşma, yüzyüze gelme, zıtlasma, 2.) aynısıyla karşılama, karşılık verme, karşılık, 3.) karşıdurma, 4.) toplu biçimde Kuran okuma.
mukaddes [Arp.: سدقم]: kutsal.
mukataa [Arp.: ? > Osm.]: ?.
mukavele [Arp.: kvl > mukavele [مهلواقم]]: ahit, akit, anlaşma, antlaşma, antant, pakt, sözleşme.
mukavemet [Arp.: 1.) direniş, karşı koyma, 2.) direnç.
mukavva [Arp.: karton.
mukayese [Arp.: karşılaştırma, kıyaslama.
mukoza [Lat.: mucus > Fra.: mucousa]: [Tıp] 1.) bazı organların içyüzeyini kaplayan salgılı zar, 2.) sümükdoku.
mulcere [Lat.]: vurmak.
mulgere [Lat.]: 1.) sütünü sağmak, süt sağmak, 2.) sağmak.
mulleus [Lat.]: kırmızı ayakkabı.
mullus [Lat.]: dubar balığı.

multi [Lat.: multus > B.D.]: Batı Dilleri'nde multi-; 1.) çok olan, 2.) ikiden fazla olan ve 3.) çok defa, çok kerre anlamına bir önek.
multo [Lat.]: koyun.
multus [Lat.]: çok.
mulus [Lat.]: katır.
mum [Far.]: [Fizik] 1.) bir aydınlatma aracı, 2.) çerağ, çıra, kandela, şem, 3.) bir ölçü birimi.
mumeneat [Arp. > Osm.]: ?.
mumya [Arp.: mumiya: ايموم]: 1.) ölüyü mumlama, 2.) cesedi mumlanmış.
mundar [Halkdili]: bak. murdar.
munia [Lat.]: görevler, işlevler, ödevler.
municeps [Lat.]: özgür bir köyde mukim olanlar, oturanlar, yerleşikler.
munire [Lat.]: güçlendirmek, kuvvetlendirmek.
munis [Arp.: 1.) arkadaşça, dost, 1.) uysal.
munizam [Arp.: مومتنم]: düzenli, düzgün.
munzaman [Arp.]: düzenli olarak.
munus [Lat.]: armağan, hediye.
murabaha [Arp.]: faizle para verme.
murabahacı [Arp. + cı]: tefeci.
murabba [Arp.: مبرم]: 1.) dörtlü, kök, karekökü, 2.) [Matematik] kare, 3.) [Şiir] dört satırlık bir şiir türü, dördül, quatren.
murad [Arp.]: bak. murat.
murahas [Arp.]: 1.) elçi, delege, murahas, mümessil, temsilci., 2.) [Ticaret] murahas heyeti: yönetim kurulu.
murakabe [Arp.: murakaba]: deneme, denetim, kontrol, test, ~ etmek: denemek. kontrol etmek, test etmek.
murakıp [Arp.: murakıb]: denetçi.
murat [Arp.: murad]: 1.) arzu, dilek, heves, istek, şevk, 2.) [M] bir erkek adı.
murdar [Far.: mür + dar > mürdâr]: 1.) ceset, ölü, ölü beden, 2.) kirli, pis, 3.) cenabet, 4.) [İslam] dini kurallaar göre kesilmemiş hayvan.
murmur [Lat.]: alçak perdede, tekrarlanan bir ses, mırıldanma.
murtaza [Arp.: murtaza]: 1.) beğenilen, hoşlanılan kişi, sevilen kişi, 2.) [M] bir erkek adı.
murus [Lat.]: duvar.
mus [Lat.]: fare.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Musa [İbr.: ? > Arp.: ?]: 1.) Nuh Peygamber, 2.) Musevilerin peygamberi, [Moussa, Moses, Moşe].
musabık [Arp.]: yarışmacı.
musaddak [Arp.: ?]: 1.) ?, 2.) ?.
musalla [Arp.: slt]: 1.) cenaze namazı kılma yeri, 2.) namazgah.
musallat [Arp.]: sataşma, tebelleş.
musarrah [Arp.: ?]: 1.) ?, 2.) ?.
muscus [Lat.]: misk.
musivus [Lat.]: artistik, sanatsal.
muska [?]: hamayli.
muslin [Arp.: musl > Fra.: mousseline]: 1.) Irak, Musul kenti adından, 2.) bir tür kumaş.
musluk [Arp.: maslak]: çeşme, kurna.
muson [Arp.: mevsim [موسم] > mausim > B.D.: monsoon]: [Evrenbilim] mevsime göre yön değiştiren rüzgar, ~ **rüzgarları**: [Evrenbilim] mevsim rüzgarları, ~ **yağmurları**: [Evrenbilim] mevsim yağmurları.
mustafa [Arp.]: 1.) elçi, seçilmiş kişi, 2.) [M] Müslümanların peygamberi Hz. Muhammed Mustafa, 3.) [M] bir Müslüman ve Türk erkek adı.
musum [Lat.]: köpek yada atın çene ve dişleri.
Muş [İbr. > Arp.: Muşa, Muşet]: [49], Türkiye'de bir kent.
muşamba [Arp.: muşemma]: 1.) yağlı ipek, mumlu bez, yağlı kumaş, 2.) plastik kumaş, 3.) su geçirmez yağmurluk.
muşmula [Rum.: ?]: [Bitkibilim: *Mespilus germanica*] beşbiyık, döngel.
muştı [Far.: müjde > Osm.]: büşr, iyi haber, müjde, sava,
mut 1 [Halıkdili]: 1.) baht, felek, kader, kısmet, kut, şans, talih, takdir, uğur, 2.)
Mut 2 [?]: Türkiye'de bir yerleşim yeri adı.
muta 1 [Arp.: mu'ta, muta]: 1.) ana öge, data, done, veri, 2.) armağan, hediye.
muta 2 [Arp.]: uyulan.
muta 3 [Arp.]: 1.) ayağını kaydıran, 2.) deliliğe yolaçan.
mutaassıp [Arp.: mutaassıb]: bağnaz, fanatik.
mutabakat [Arp.]: 1.) karşılıklı 2.) anlaşma uzlaşma.
mutabık [Arp.]: 1.) anlaşılır, kabuledilir, 2.) anlaşan, uzlaşan, 3.) aynıdüşüncede olan, aynı fikirde olan.

mutad [Arp.]: bak. mutat.
mutaf [Arp.: mataf > Osm.]: keçi kılından yün torba.
mutafçı [Arp.: mataf > Osm. + çı]: 1.) keçi kılından yün torba üeten, 2.) bu ürünü satan dükkan.
mutare [Lat.]: değiştirmek, değiştirmek.
mutasarraf [Arp.: srf > mutasarraf > Osm.]: 1.) ? 2.) tasarruf eden, yetki sahibi, 3.) Osmanlı'da bugünü Belediye Başkanı ile Vali arasında bir makam, 4.) bugünkü yönetim anlayışına göre, vali.
mutassıb [Arp.]: bak. mutaassıp.
mutasyon [Lat.: mutare > Fra.: mutation]: 1.) biçim yada yapıda bir değişim, 2.) [Yaşambilim] bitki yada hayvanların irsi yapılarında ani değişimler.
mutat [Arp.: mutad]: alışılmış.
muteber [Arp.: mu'teber]: 1.) geçerli, 2.) saygın, ~ **tutmak**: itibar etmek, kadrini bilmek, kıymetini bilmek, saymak, takdir etmek.
mutedil [Arp.: لمدت عم]: ılımlı, ılıman.
mutemed [Arp.]: bak. mutemet.
mutemet [Arp.: mütemed]: 1.) güvenilen, 2.) para işleri verilen kişi.
mutena [Arp.: mu'tena - mütena]: asil, elit, mutena, mümtaz, soylu, seçkil, seçkin.
mutilus [Lat.]: sakatlanmış.
mutlu: 1.) bahtiyar, iftiharlı, kıvançlı, övünçlü, 2.) [M] bir erkek adı, [Felix].
mutsuz: 1.) iftiharsız, kıvançsız, övünçsüz, 2.) kötü durumda olan, zavallı.
mutus [Lat.]: konuşmayan, sessiz, suskun.
muvaakkıyet [Arp.: muvaakkıyyet [تقيق فورم]]: başarı, başarılı sonuç.
muvaakkıyetsizlik [Arp. + sizlik]: başarısızlık, başarısız sonuç, bozgun, fiyasko, hezimet, yenilgi.
muvafık [Arp.: ? > muvafık]: 1.) ?, 2.) değer, reva, uygun, yakışır, yaraşır.
muvaqqat [Arp.: ?]: eğreti, geçici, kısa süreli.
muvaşşah [Arp.]: 1.) bir şiirin dizelerinin birinci harfleriyle yapılan ilginçlik, 2.) akrostiş, tevşih.
muvazene [Arp.]: balans, denge.
muy [Far.: mu > muy]: bak. mu².
muz [Arp.: mevz]: bir tür meyve.
muzaffer [Arp.]: 1.) başarılı, kazanan, 2.) [M] bir erkek adı [Utku].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

mübalâğa [Arp.: mübalâgâ [مؤابلاغة]]: abartma.
mübarezzüddin [Arp.: > Osm.: mübarezzüddin]: *i.t.*, dinin kahramanı, İslam'ın kahramanı.
mübbet [Arp.]: s., ömürboyu.
müberra [Arp.: ?]: 1.) ? 2.) [M] bu anlamda bir bayan adı.
mücadele [Arp.: مؤجدلة]: 1.) çaba, uğraş, 2.) savaşım.
mücahit [Arp.]: 1.) alperen, 2.) [M] bir erkek adı [Mücahit].
mücevher [Arp.]: 1.) değerli taşlarla süslenmiş, 2.) değerli ~ **kutusu**: mahfaza.
mücerred [Arp.: ? > []]: 1.) izole edilmiş, soyutlanmış, yalıtılmış, 2.) soyut, yalın.
müdafaa [Arp.: müdâfaa [مؤدفاع]]: defans, koruma, savunma.
müdafî [Arp.]: savunucu.
müdahale [Arp.: müdâhale [مؤدخال]]: 1.) araya girme, karışma, 2.) girme, karışma.
müdahil [Arp.]: araya giren, karışan.
müdded [Arp.]: bak. **müddet**.
müddet [Arp.: müdded [مؤتدم]]: süre.
müessese [Arp.: مؤسسوم]: enstitü, kurum, kuruluş.
müezzin [Arp.]: ezan okuyan.
müge [Arp.]: 1.) [Bitkibilim: ?] inci çiçeği, 2.) [M] inci çiçeği anlamına bir bayan adı.
mühim [Arp.: مؤسسوم]: önemli.
mühlet [Arp.]: 1.) eksüre, mehil, önel, süre, vade, 2.) zaman, vakit.
mühür [Arp.: mühr]: damga, kaşe.
müjde [Far.]: 1.) büşr, iyi haber, muştı, sava, 2.) [M] büşr, iyi haber, muştı, sava anlamına bir bayan adı.
mükafat [Arp.]: ödül.
mükellef [Arp.]: 1.) yükümlü, 2.) harika, çok şahane, 3.) [Maliye] vergi veren, vergi yükümlüsü.
mükemmel [Arp.]: 1.) ali, faik, mualla, oflaz, şahane, ulu, üstün, yüksek, 2.) berkemal.
mükerrem [Arp.]: 1.) 2.) saygın, şerefli, [M] bir erkek adı.
mükerrer [Arp.]: tekrarlanan, iki kez, bis.
müktesebat [Arp.: ? > müktesebât]: *ç.i.*, 1.) ? 2.) edinilmiş olanlar, kazanılmış olanlar, müktesebatlar.
müktesep [Arp.: ? > mükteseb]: edinilmiş, kazanılmış.

mülakat [Arp.: ? > mülâkat]: röporaj, söyleşi.
mülayim [Arp.: ? >]: yumuşak başlı.
mülayimleşmek: yatışmak, yumuşamak.
Mülayimleştirmek [Arp. + leştirmek]: gevşetmek, yumuşatmak,
mülk [Arp.: ? >]: taşınmaz, **gelir getiren** ~: akar.
mülteci [Arp.: ? >]: sığınmacı.
mümessil [Arp.: ? >]: temsilci.
mümin [Arp.: ? > مؤمن]: 1.) inançlı, inanan, 2.) [M] inançlı, inanan anlamında bir erkek adı.
mümtaz [Arp.: ? > mümtâz]: 1.) asil, elit, mutena, seçkin, soylu, 2.) [M] asil, elit, mutena, seçkin, soylu anlamına bir erkek adı, [Seçkin].
münafık [Arp.: ? > münâfık]: arabozucu, bölücü.
münakaşa [Arp.: ? >]: 1.) ? 2.) tartışma.
münasebet [Arp.: nsb > münâsebet [مؤتباسان]]: 1.) a.) aynı soydan olma, yakınlığı olma, b.) ait olma, bağlı olma, ilgili olma, 2.) alışveriş, bağ, bağlantı, ilgi, ilişki, rabita, temas.
münazara [Arp.: nızr > münâzara]: 1.) a.) bakma, görme, b.) alakanma, ilgilenme, c.) karşılıklı görüşünü açıklama, düşünce alışverişi yapma, 2.) açikoturum, filir alışverişi, tartışma.
münbit [Arp.: ? >]: bereketli, verimli, yaratıcı.
müneccim [Arp.: ? >]: astrolog.
münevver [Arp.: ? >]: 1.) aydın, entelektüel, 2.) [M] aydın, entelektüel anlamına bir bayan adı, karşılığı [Aydın] bir erkek adı.
müptela [Arp.: ? > müptelâ]: 1.) alışkanlık, 2.) aşık, vurgun, 3.) kötü alışkanlık, 4.) bağımlı.
müracaat [Arp.: ? > مؤرجارم]: 1.) başvurma, başvuru, 2.) (otel vb) kabul, resepsiyon.
mürdesenk [Far.: mürdeseng]: [Kimya] doğal kurşun oksidi.
mürekkebi [Arp.]: bak. **mürekkep**.
mürekkep [Arp.: ? > mürekkeb]: 1.) karışım, terkip, 2.) birleşik, birleşmiş, 3.) tükenmez ve dolmak kalemlerde yada yazı yazma işlerinde kullanılan renkli yazı sıvısı, **mürekkebi kurutma mumu**: rih, ~ **balığı**: kalamar.
müren ¹ [ÖzTür.]: ırmak, nehir.
Müren ² [ÖzTür.]: ?

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

müren ³ [Far.: **murène**]: [Balıkçılık: *Muraena helena*] yılan balığı.
Müren ⁴: Antalya, Elmalı'ya bağlı bir köy.
Müren, Zeki: Antalya, Elmalı, Müren Köyü asıllı, Bursa kentinde yetişme ünlü bir ses sanatçısı.
mürettebat [Arp.: ? >]: taife.
mürtekib-i nevahi [Arp. > Osm.]: *i.t.*, suç işleri.
mürür [Arp.: ? >]: aşım, aşma, geçme, [mürür-ü zaman: zaman aşımı],
mürür nizamı [Arp. > Osm.]: ?.
müsabaka [Arp.: ? > **müsâbaka** [هقباسم]]: karşılaşma, yarışma.
müsade [Arp.: ? > **müsâe'de**]: ^{1.)} ? ^{2.)} icazet, izin, lisans, permi, ruhsat.
müsamaa [Arp.: **müsamaâ**]: **bak.**
müsamaha.
müsamaha [Arp.: ? > [هجماسم]]: hoşgörü, tolerans.
müsavat [Arp.: ? >]: denklik, eşitlik.
müsavi [Arp.: ? >]: denk, eşit.
müsbet: **bak. müspet.**
müsellem [Arp.: ? > Osm.]: ?.
müselles [Arp.: ? >]: ^{1.)} üç köşeli, ^{2.)} [Geometri] üçgen.
müspet [Arp.: ? > **müsbet**]: olumlu, pozitif.
müstahak [Arp.: ? >]: reva, uygun, ~ **olmak**: hak etmek, layık olmak.
müstahzar [Arp.: ? >]: ^{1.)} preparat, her tür hazır ilaç, hazır ilaçlar, ^{2.)} istek üzerine önceden hazırlanmış ilaçlar.
müstear [Arp.: ? >]: ^{1.)} lakap, takma ad, ^{2.)} edip, müellif yada yazarların kullan dıkları takma ad..
müstebid [Arp.]: **bak. müstepit.**
müstehak [Arp.: ? >]: değerli, reva.
müstehcen [Arp.: ? > [محتسم]]: açksaçık, porno, uygunsuz.
müstehzi [Arp.]: s., alay edici, alaylı.
müstepit [Arp.: ? > **müstebid**]: baskıcı, despot, tiran.
müstesna [Arp.: ? >]: ^{1.)} ayırık, kuraldışı, ^{2.)} [M] ayırık, kuraldışı anlamına bir bayan adı.
müstevi [Arp.: ? >]: düzlem.
müsvedde [Arp.: ? > [هدوسم]]: ^{1.)} geçici, karalama, taslak, ^{2.)} [argo] aşığılık, değersiz.
müşahhas [Arp.: ? >]: ^{1.)} ? , ^{2.)} elle tutulur, somut, tanımlanabilen,
müşerref [Arp.: ? >]: ^{1.)} ^{2.)} [M] bir Türk bayan adı, ^{3.)} [M] bir Müslüman erkek adı.
müşir [Arp.: ? > **müşir**]: [Askeri] mareşal.

müşkül [Arp.: ? > [مكشم]]: ^{1.)} cebir, çetin, zor, zorlayış, ^{2.)} güçlük, zorluk.
müşteri [Arp.: ? >]: ^{1.)} ? ^{2.)} [Ekonomi] alıcı.
mütala [Arp.: ? > **mütâlaa** [مطالما]]: değerlendirme, görüş.
mütareke [Arp.: ? > **مكراتم**]: silah bırakma, silahları teslim etme.
müteaddi [Arp.: ? >]: [Dilbilgisi] Ettirgen [Causative].
müteaddid [Arp.: ? >]: çok kez, çoğu defa, sıklık, sayısız.
müteahhit [Arp.: ? >]: [Yapı] yüklenici.
müteallik [Arp.: ? >]: alakadar, alakalı, ilgili.
mütecaviz [Arp.: ? >]: düşmanca, düşmanlık gösteren, saldırgan.
müteessir [Arp.: ? >]: acılı, dertli, elemli, kederli, üzüntülü.
müferrik [Arp.: ? > [مكرفتم]]: ^{1.)} bölümlenmiş, parçalanmış, ^{2.)} dağınık.
mütehassis [Arp.: ? > [مصصم]]: bilirkişi, ehil, eksper, işbilir, kompetan, selahiyetli, uzman, yetkili.
mütehavvil [Arp.: ? >]: s., değışici, değışken karararsız.
mütereddî [Arp.: ? >]: ikircikli, kararsız.
mütesellim [Arp. > Osm.]: ?.
mütevazi [Arp.]: gösterişsiz, sade, sıradan.
müttefik [Arp.]: ^{1.)} anlaşmış, uzlaşmış, ^{2.)} güçbirliği yapan taraflar.
müvazi [Arp.]: koşut, paralel.
müze [Yun.: **mousa** > Fra.: **musée**]: ^{1.)} sanat, ayzın ve bilimle ilgili olarak, ^{2.)} sanat sergisi, ^{3.)} sanat, yazın ve bilimsel çok değerli eserlerin sergiledniği büyük yapılar.
müzeyyen [Arp.]: ^{1.)} süslenmiş, süslü, tezyin edilmiş, [M] bu anlamda bir bayan adı.
müzik [Yun.: **mousike techne** > Fra.: **musique**]: ^{1.)} güzel sanatlar, ^{2.)} çalgı, tını, ~ **türleri**: Caz, Resital, ~li **gösteri türü**: bale, ~te **kalın ses**: bemol, **bas sesli klarnet**: basklarnet, **bir ~ eseri çeşidi**: sonat, **bir tür org**: laterna, **cana yakın** ~: amabile, **çoşkulu** ~: agitato, **çok sesli** ~: koro, **en kalın erkek sesi**: bas, basso, **iki sesli** ~: duo, **kadında en ince ses**: soprano, **Klasik Türk Müziği'nde Makamlar**: Acem Kürdi, Araban, Arazbar,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Bayati, Bostan, Irazbar, Mahur, Saça, Sakil, Sazkar, Semai, Şehnaz, Suzinak, Uşşak, Yegah, **kutsal** ~: oratoryo, **orkestra şefi**: maestro, **tek sesli** ~: solo, **bir türkü türü**: peşrev.

müzikal [Yun.: mousike techne > Fra.: musicale]: müzikli film.

müzmin [Arp.: zmn > نوزم]: 1.) sürme, zaman 2.) çabuk geçmeyen, kronik, süreğen, tekrarlayan.

myelos [Yun.]: 1.) ilik, 2.) adele, kas.

myo [Yun.: myelos > B.D.: myo]: Batı Dilleri'nde myo; adela, kas anlamına bir önek.

mysterion [Yun.]: gizli ayin.

mythos [Yun.]: efsane, söylence.

myxa [Lat.]: mum ipi, mum fitili.

===== **N** =====

N¹ : Türk becesi'nin . harfi.

N² [İtl.: Enne]: İtalyan Abecesinin 12. harfi, [N, n].

na¹ : işte, işte burada, işte orada!

na³ [Far.: nâ]: Farsça'da -nâ; konum, mahal, mevki, yer [tengnâ: daracık yer] anlamına bir sonek.

na² [Far.: nâ]: Farsça'da na-; 1.) olumsuz, [nâhoş: ekşimsi], 2.) -sız, -siz, -suz, -süz [nâbekâr: işsiz] anlamı getiren bir önek.

naam¹ [Arp.]: evet!, doğru!.

naam² [Arp.]: (deve & koyun) evcil hayvanlar, yerel hayvanlar.

naam² [Arp.]: [Hayvanbilim: *Sturthio camelus*] devekuşu.

naaş [Arp.]: [Tıp] cansız, cenaze, merhum, mevta, ölü, ölü beden, vefat etmiş.

naat [Arp.]: nitelik övme,

nabekar [Far.: nâ + bekâr]: avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, hayta, işsiz, serseri, tembel.

nacak: balta.

nacre [Arp.: nakkârah > Far.: nakare > Osm.: nakkare > B.D.: nacre]: sedef.

nadan [Far.: nâ + dâ]: 1.) bilgisiz, cahil, 2.) kaba, kötü.

nadas: 1.) toprağı ekmeden zararlılardan temizleme, 2.) bir sonraki ekime bırakma, toprağı dinlendirme.

nadir¹ [Arp.: nâdir]: 1.) az bulunur, ender, turfa, 2.) [N] bu anlamda bir erkek adı.

nadir² [Arp.: nazir > nadir > B.D.: nadir]: 1.) diğer, karşı, karşı taraf, 2.) [Yıldızbilim] ayakucu, 3.) en uç yan.

nadiren [Arp.: nâdiren]: arasıra, seyrek.

naein: 1.) Yunan ve Roma Mitolojisi'nde nehir ve sularla yaşayan periler, 2.) su perisi.

naevus [Lat.]: ben, doğum işareti.

nafaka [Arp.]: geçimlik.

nafi [Arp.: nâfi]: 1.) faydalı, yararlı, 2.) [N] faydalı, yararlı anlamına bir erkek adı.

nafile [Arp.: nfi > nâfile]: 1.) aşırısını, fazlasını yapma, 2.) boşuna.

nafta¹: [Tekstil] sert, ipekli kumaş.

nafta² [Far.: neft > B.D.: naphta]: 1.) petrol, neft, 2.) [Kimya] ziftten elde edilen, yakıt ve çözücü olarak kullanılan, beyaz renkli kristalin hidrokarbon.

NAFTA³ [İng.]: (N)orth (A)tantic (F)ree (T)rade (O)rganisation]: Kuzey Atlantik Serbest Ticaret Birliği.

naftalin [Far.: neft > B.D.: naphtaline]: 1.) petrol, neft, 2.) [Kimya] ?.

nağme [Arp.: nğm > نغمه]: 1.) alçak sesle müziğe eşlik etme, 2.) ezgi, makam, melodi, terane.

nahiye [Arp.]: bucak, ilçelerin bölümlerinden biri.

naib [Arp.: nâib]: **bak. naip.**

naip [Arp.: nâib]: padişah vekili.

naiplik [Arp.: nâib + lık]: niyabet.

nakarad [Arp.]: **bak. nakarat.**

nakarad [Arp.: nakarad]: [Müzik] 1.) tekrarlama, 2.) şarkıda tekrar, bis.

nakavat [İng.: knock-out]: boksta yenilgi.

nakdi [Arp.: nakdî]: [Ekonomi] akçasal, mali, parasal.

nakis [Arp.: nâkis]: az, eksik.

nakiş [Arp.: nakş]: 1.) işleme, 2.) bezek, süs, 3.) desen, motif, örnek, ~ **ipliği yumağı**: kuka.

nakişçi [Arp.: nakş > nakişçi]: bezekçi, nakişçi, süslemeci.

naki [Arp.: nâki]: 1.) yararlı, 2.) [N] bir erkek adı.

nakid [Arp.]: **bak. nakit.**

nakil [Arp.: nakl]: aktarma, gönderme, taşıma.

nakit [Arp.: nakid]: [Ekonomi] akçe, para.

nakkare [Arp.: nakkârah > Far.: nakare > Osm.: nakkare]: 1.) davul, kös, 2.) [Müzik] mehterhane kösü.

nakkaş [Arp.: nakş > nakkâş]: bezekçi, nakişçi, süslemeci.

naki [Arp.]: **bak. nakil.**

nakletme [Arp.: + etme]: aktarma, iletme, gönderme.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

nakletmek [Arp.: nakl + etmek]: aktarmak, iletmek, göndermek.
nakliye [Arp.]: sped, spedisyon, taşımacılık, transport.
nakş [Arp.]: bak. **nakış**.
nal [Arp.]: 1.) ayakkabı tabanı, sandal, 2.) yükhayvanı tırnak demiri.
nal [Arp.]: yük canlısı ayakakbısı, ~ **değiştirme işlemi**: kayar.
nala [ÖzTür.]: 1.) kuş yada hayvan yavrusu, 2.) küçük çocuk.
nalân [Far.: nâlan]: 1.) ağlayan, inleyen, 2.) [N] ağlayan, inleyen anlamına bir bayan adı.
nalbant [Arp.: nal + Far.: bend > Far.: nalbenf]: 1.) nal bağlayan, 2.) at, eşek, katır benzeri hayvanlara nal takan, nalcı.
nalbur [Arp.: nal + Far.: ber > Far.: nalber]: 1.) nal satan, nal dükkanı, 2.) yapı malzemeleri satan dükkan.
nalça [Far.]: ayakakbı demiri.
nale [Far.: nâle]: ağlama, inleme.
nalın [Arp.: naleyn > Osm.: nalın]: 1.) bir çift ayakkabı, 2.) ağaçtan terlik, 3.) aptes alırken kullanılan ağaçterlik, takunya.
nam [Fra.: nâm]: ad, isim, ür, şan.
namaz [Far.: nemaz]: 1.) boyuneğme, kulluk etme, 2.) [Din] ibadet, salat, tapınma.
namazgah [Far.: namaz + gâh > namazgâh]: 1.) cenaze namazı kılma yeri, 2.) musalla.
namazlık [Far. + lık]: seccade.
namdar [Far.: nâm + dâr > nâmdâr]: 1.) meşhur, namlı, ünlü, 2.) [N] erkek adı, [Meşhur],
name [Far.: nâme []]: 1.) buyruk, ferman, mektup, resmi yazı, 2.) ezgi, makam, melodi, terane.
namerd [Far.]: bak. **namert**.
namert [Far.: nâ + merd > nâmerd]: çekingen, korkak, küre, ürkek.
namlı 1 [Far. + lı]: meşhur, namdar, ünlü.
namlı 2 [İtl.: ? **namelli**]: 1.) topun ağzı, 2.) kılıcın keskin bölümü.
namlu [İtl.: ? **namelli**]: 1.) silahın mermi çıkan ağız bölümü, 2.) silahın bir parçası.
namus [Arp.: nâmus]: ar, irz, iffet.
namuslu [Arp. + lu]: arlı, iffetli.
namussuz [Arp. + suz]: arsız, iffetsiz.
namzet [Arp.]: aday.
nan [Far.: nân]: ekmek, nimet.

nane [Arp.: nana > nâne]: [Bitkibilim: *Mentha piperita*] kokulu bir bitki, ~ **kokusu**: mentol, mentollü, naneli.
nanemolla [Arp.: nana > nâne + molla]: dayanıksız kimse,
nankör [Arp.]: iyilikbilmez.
napalm [Fra.]: 1.) **Na**(phtene)**palm**(itate), 2.) [Kimya] gazolinden elde edilen, alev silahı ve yangın bombasında kullanılan jöle benzeri madde, 3.) yangın bombası.
nar 1 [Arp.: nâr]: ateş, fer, od, [nar-ı **cehennenem**: cehennem ateşi].
nar 2 [Arp.: nâr > Far.]: [Bitkibilim: *Punica granatum*] bir taneli meyve.
nara [Arp.: nâre > nâra]: avaz, haykırma, yüksek ses.
Narcissus: 1.) Roma ve Yunan Mitolojisi'nde, suda kendi yansımsını görüp, ona aşık olan ve Narsisleşen genç, 2.) kendi kendisine hayran olma, 3.) nergis çiçeği.
nardenk [Far.: nâr + deng > nârendk]: 1.) içecek, 2.) nar, kızılıklık ve erik şurubu.
narenciye [Far.: nâreng > Arp.: nârengiyye > Osm.]: 1.) portakal, turunç, 2.) turunçgiller.
nareng [Far.: nâreng]: portakal, turunç.
narın [Far.: nârin]: 1.) elegan, ince, nazik, 2.) ince yapılı.
narke [Yun.: ?]: duyumsuz, hissizlik, uyuşukluk.
narkotik [Yun.: narke + ikos > narkōtikós [?] > Fra.: narcotique]: uyuşturucuyla ilgili.
narkoz Yun.: narke + osis > [] > Lat.: narcosis > Fra.: narcose: 1.) hissizlik durumu, uyuşukluk hali, 2.) [Tıp] yapay uyku durumu.
narrare [Lat.]: anlatmak, aktarmak.
nasal [Lat.: nasus]: [Tıp] burunla ilgili.
nasci [Lat.: (g)nasci]: doğmak, dünyaya gelmek.
nasir 1 [Arp.: nasur]: [Tıp] fistül, kalınlaşmış deri.
nasir 2 [Arp.: nsr > nâsır]: 1.) destekleme, yardım etme, 2.) yardım eden, yardımcı, 3.) asistan, muavin, yaver, 4.) [N] bu anlamda bir erkek adı, 5.) [N] Cemal Abdül Nasir.
Nasıra [Arp.]: 1.) ?, 2.) Hz. İsa'nın doğduğu kabul edilen kent, [Nazareth].
nasib [Arp.]: bak. **nasip**.
nasihat [Arp.: nsh > nasihat [نَصِيحَة]]: 1., 1.) öğüt verme, 2.) öğüt.
nasip [Arp.: nasib]: günlük kazanç.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

nasopharynx: ?

Nasrani [Arp.: nasrânî]: [Hiristiyanlık] 1.) Nasıralı, Hz. İsa, 2.) Nasıralı, Hiristiyan, İsevi,

nasus [Lat.]: burun.

nasyonel [Lat.: natus > Fra.: nationale]: 1.) doğmuş, doğmuş olan, bir eyrde doğmuş olan, 2.) milliyetçi, ulusalcı.

naşir [Arp.: nşr > nâşir]: 1.) basımcı, yayıncı, 2.) dağıtan.

natamam [Far. nâ + Arp.: tamam]: bitmemiş, eksik, tamamlanmamış,

nates [Lat. çoğul]: [Tıp] kalça, kış.

natık [Arp.: ntk > nâtık]: konuşan.

natır [Arp.: nâtır]: kadın hamam görevlisi,

nativus [Lat.]: doğal, tabii.

natura [Lat.]: insanın yaratılış özelliği.

naturalis [Lat.]: 1.) doğuştan, fitri, yaratılıştan, 2.) doğal, olağan, tabii.

natus [Lat.]: doğmuş, doğmuş olan.

natürel [Lat.: naturalis > Fra.: naturel]: 1.) doğal, tabii, 2.) doğayla ilgili, tabiata ait.

natürizm [Lat.: nasci & Yun.: ismos > Fra.: naturisme]: doğacılık, tabiatçılık.

naus [Yun.: ναύς]: gemi.

nausia [Yun.: naus + ? [?] > Fra.: nasia]: [Tıp] deniz tutması.

nautes [Yun.: ναύτης]: denizci.

nautilus [Yun.: naus [?] > Lat.: Nautilus]: 1.) gemi, 2.) [Balıkçılık] deniz salyangozu.

navis [Lat.]: gemi.

navus [Lat.]: yeni.

naylon [İng.: nylon]: 1.) ticari bir marka, DuPont, 2.) plastik esaslı bir dokuma, 3.) bundan yapılmış her tür malzeme.

naz [Far.: nâz]: 1.) cilve, eda, işve, 2.) [N] bir bayan adı.

nazan [nâzan]: 1.) ?, 2.) [N] bir bayan adı.

nazar [Arp.: nZR]: göz değmesi, [evil eye],

nazari [Arp.: nZR > nazari]: teroik.

nazariye [Arp.: nZR]: kuram, teori.

nazenin [Far.: nâzenîn]: şımarık yetişmiş.

nazım¹ [Arp.: nzm > nazım]: 1.) düzenleme, tertipleme, 2.) manzume, şiir.

nazım² [Arp.: nzm > nâzım]: 1.) düzenleyici, düzene sokan, 2.) şair, şiir yazar, 3.) [N] bu anlamda bir erkek adı, 4.) Nazım Hikmet Ran.

nazır [Arp.: nZR > nâzır]: 1.) izleyen, izleyici, 2.) bakan, vekil, 3.) denetçi, 4.) bakan, dönük.

Nazi [Alm.]: 1.) ? 2.) Nasyonel Sosyalist Hitler taraftarı.

nazif [Arp.: ?]: 1.) düzenli, pak, temiz, 2.) [N] bu anlamda bir erkek adı.

nazife [Arp.: ?]: 1.) düzenli, pak, temiz, 2.) [N] bu anlamda bir bayan adı.

nazik [Arp.: ? > nâzık]: elagan, ince, narin, çok ~ kimse: kibar,

nazlanma [Far. + lanma]: Gönülsüz olmak, isteksiz görünmek,

nazlanmak [Far. + lanmak]: Gönülsüz olmak, isteksiz olmak,

nazlı: [Far. + ılı]: 1.) cilveli, edalı, işveli, 2.) [N] cilveli, edalı, işveli anlamına bir bayan adı.

nazm [Arp.]: bak. nazım.

ne [Lat.]: 1.) değil, olmaz, 2.) olumsuzluk anlamı yükleyen kelime.

ne plus ultra [Arp.]: 1.) buraya dek, daha fazla değil, 2.) doruk, zirve, en yüksek konum.

nea [Yun.: ?]: yeni.

Neandertal [Neanderthal]: 1.) Almanya'nın güneyinde ebr vadia dından, 2.) Tunç Çağı'nda yaşamış kabul edilen bir adamın iskeleti.

nebahat [Arp.]: 1.) asil, suylu, 2.) [N] bu anlamda bir bayan adı.

nebat [Arp.: nebât]: bitki.

Nebatat [Arp.: nebatât]: Bitkibilim, Bitkibilimi, Botanik.

nebatî [Arp.: nebâtî]: bitkisel.

nebi [Arp.]: 1.) yardımcı, elçi, 2.) elçi, peygamber, resül, yalvaç, 3.) [N] bir erkek adı, [Yalvaç].

nebil [?]: 1.) ? 2.) [N] bir erkek adı.

nebula¹ [Lat.]: sis, pus.

nebula² [Lat.]: 1.) sis, pus, 2.) dünya çevresinde bulutları andıran gazlı katman, 3.) çok uzak yıldız kümeleri, 4.) dış galaksiler.

nebze [Arp.]: az şey, biraz.

necare [Lat.]: katletmek, öldürmek.

necaset [Arp.]: kir, pislik.

necat [?]: 1.) kurtuluş, 2.) [N] bir erkek adı.

necati [Arp.: necatî]: 1.) 2.) [N] bir erkek adı.

Necef [Arp.]: Irak'ta bir kent, [Najaf].

necmî [Arp.: necmî]: 1.) 2.) [N] bir erkek adı.

necmiye [Arp.: necmiye]: 1.) 2.) [N] bir bayan adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

nectere [Lat.]: bağlamak, düğümleme, raptetmek.
neden: sebebp, ~ **olmak:** babası olmak, tevlit etmek, vücuda getirmek.
nedim [Arp.: ? >]: 1.) ? 2.) arkadaş, aşir, dost, refik, yaren, yoldaş.
nedred [?]: **bak. nedret.**
nedret [nedred]: 1.) azlık, yokluk, 2.) [N] bir bayan & erkek adı.
nefer [?]: asker, er, çeri, leşker.
neferiye [Far.]: [Bitkibilim: ?] bir üzüm türü.
nefes [Arp.: nfs > سفس]: 1.) çok değerli olma, 2.) soluk alma, soluklanma, 3.) soluk.
nefis 1 [Arp.: nefis]: derun, öz.
nefis 2 [Arp.]: güzel, harika.
nefret [Arp.: nfr]: 1.) çekinme, irkilme, kaçma, korkma, tikslenme, 2.) adavet, artniyet, buğz, düşmanlık, garez, hasımlık, husumet, kin, kötüniyet.
nefrit [Yun.: nephros + itis > [?] > Fra.: nephrite]: 1.) böbreğin iltihaplanması, 2.) [Tıp] böbreklerin iltihaplanması, böbrek iltihabı.
nefs [Arp.]: **bak. nefis.**
neft [Far.]: petrol yağı.
neg [Lat.]: 1.) değil, 2.) olumsuz.
negare [Lat.]: inkar etmek, kabul etmemek reddetmek, tekzip etmek, tersini savunmak yada hayır demek, yalanlamak.
negatif [Lat.: negare > Fra.: negative]: 1.) menfi, olumsuz, 2.) arap, kara, siyah.
negotium [Lat.]: iş, ticaret.
negro [İsp. & Por.]: siyah, zenci.
nehir [Arp.: نهر]: 1.) ırmak, 2.) [N] bir bayan adı, [Irmak].
nekes [Far.: nā + kes > nākes > nekes]: 1.) kişiliksiz, alçak, 2.) cimri, ekti, elisiki, hasis, pinti.
nekroloji [Yun.: nekros + logia > Fra.: necrologie]: 1.) ölü dizini, 2.) ölümler dizini, ölümler listesi.
nekromansi [Yun.: nekros + menteia > Fra.: necromancie]: ölümlerle iletişimi kutsama.
nekropol [Yun.: nekros + polis > Fra.: necropole]: 1.) ölümler şehri, 2.) mezarlık, 3.) [Hiristiyanlık] ermiş ve üst düzey dini kişilerin gömüldüğü ve bir şapel yada kilisenin bulunduğu alan.
nekros [Yun.]: cansız, merhum, mevta, naaş, ölü, ölü beden, vefat etmiş, yaşamayan.

nekrosis [Yun.: nekros + osis > [?] > Lat.: nekrosis > Fra.: necrosis]: 1.) ölme durumu, 2.) [Tıp] bedende bir hücre yada bölümün çürümesi yada ölmesi.
nektar 1 [Yun.: ?]: Yunan Mitolojisi'nde tanrıların içeceği, içkisi.
nektar 2 [Yun.: nektar [?] > Fra.: nectare]: [Bitkibilim: ?] 1.) Yunan Mitolojisi'nde tanrıların içeceği, içkisi, 2.) çok tatlı içecek, 3.) arı ve böceklerin bal yapmak için içeklerden topladıkları balözü, 4.) balözü.
nektarin [Yun.: nektar [?] > Fra.: nectarine]: [Bitkibilim: ?] bir tür tüysüz şeftali.
nem [Far.]: ıslaklık, rutubet, **toprağın** ~i: öl.
nema [Arp.: nemā]: faiz, rant, ürem.
Nemçe [Osm.]: 1.) 2.) Osmalı zamanında Avusturya.
nemein [Yun.: ?]: 1.) alakadar olmak, ilgilenmek, 2.) idare etmek, yönetmek, 3.) tavır takınmak, vaziyet almak.
nemölçer: higrometre.
neo [Yun.: neos [?] > B.D.: neo]: Fransızca'da neo-; 1.) henüz şimdi, azönce, 2.) yeni ve farklı anlamına bir önek.
neofit [Yun.: neon + phyein > Fra.: neophyte]: 1.) dönme, yeni din değiştirmiş, 2.) acemi, çaylak, taze, yeni.
Neon [Yun.: neos > Fra.: neon: Ne]: [Kimya] yerküre atmosferinde bulunan, nadir, inert, gazlı kimyasal bir element.
neoplazma [Yun.: neos + (plassein) > plasma > Fra.: neoplasma]: 1.) yeniden katlanma, yeniden öbeklenme, 2.) [Tıp] ur yada tümere benzer yeni bir oluşum, 3.) [Tıp] yeniden oluşan doku, tümör, ur.
neos [Yun.]: yeni.
nepos [Yun.]: kuzen, yeğen.
nepotist [Lat.: nepos + Yun.: istes > Fra.: nepotiste]: yakınlarına çıkar sağyılan, yakınlarını kayıran.
nepotizm [Lat.: nepos + Yun.: ismos > Fra.: nepotisme]: 1.) akrabalarını, hısımlarını yada yakınlarını kayırma ve koruma, 2.) yakınlarına çıkar sağlama, yakınlarını kayırma.
neptis [Lat.]: kız kuzen, kız yeğen.
Neptün [Lat.: neptune > Fra.: neptune]: 1.) Roma Mitolojisi'nde denizlerin

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tanrısı, 2.) [Yıldızbilim] Güneş Düzlemi'nde 8. gezegen.
Neptünyum [Lat.: neptune > Fra.: neptunium: Np]: [Kimya] uranyumdan elde edilen radyoaktif bir kimyasal element.
Nergis çiçeği [Yun. & Lat.: Narcissus]: [Bitkibilim: ?]
Nero [Lat.]: İ.S. 37-68 yılları arasında, Roma İmparatoru.
nervus [Lat.]: asap, sinir.
nescius [Lat.]: unutkan.
nesiç [?]: [Tıp] 1.) doku, 2.) hücreler bütünü.
nesl [Arp.]: bak. nesil.
nesil [Arp.: nsl]: 1.) doğurtma, gebe bırakma, hamile bırakma, 2.) babası olma, 3.) cenerasyon, döl, göbek, kuşak, soy.
nesir [Arp.: nesr]: [Yazın] düz yazı.
nesne: eşya, obje, şeyler.
nesnel: afaki, bitaraf, objektif, tarafsız, yantutmaz.
nesneler: eşya, şeyler.
nesr [Arp.]: bak. nesir.
neşe [Far.]: 1.) sevinç, 2.) [N] bu anlamda bir bayan adı.
neşeli [Far. + li]: rad, sevinçli, şad, şen, şakrak,
neşet [Far.]: 1.) ? 2.) [N] bu anlamda bir erkek adı.
neşide [Far.: neşide]: [Şiir] toplulukta okunan şiir.
neşir [Arp.: nşr > neşr]: 1.) dağıtma, yayınlama, 2.) basım, dağıtım, yayım, yayınlama.
neşr [Arp.: nşr > neşr]: bak. neşir.
neşretme [Arp.: neşr + etme]: dağıtma, nüfuz, yayınlama, yayma, yayılma.
neşretmek [Arp.: neşr + etmek]: dağıtmak, nüfuz etmek, yayınlamak, yaymak, yayılmak.
neşter [Far.: nişter]: 1.) arı iğnesi, uç, 2.) [Cerrahi] ameliyat bıçağı, bisturi.
net 1 [Fra.: net]: 1.) açık, anlaşılır, bariz, 2.) brüt olmayan, safi, 3.) açık, anlaşılır, bariz, ~ **olmayan**: bulanık, flu.
net 2 [İng.]: [Bilgisayar & İnternet] ağ, şebeke.
netame [?]: ?.
netameli [?]: ?.
netice [Arp.: ntc > netice [نَتِیْجَة]]: 1.) bitirme, sonuca varma, sonlandırma, 2.) bitirme, bitiş, final, hitam, nihayet, skor, son, sonuç.
netrofil [Yun.: ? + ? > Fra.: netrophile]: ?

neur [Yun.: neuron > B.D.: neur(o)]: bak. neuro.
neuro [Yun.: neuron > B.D.: neur(o)]: Batı Dilleri'nde neur(o); sinir yada sinir sistemi ile ilgili anlamına bir önek.
neuron [Yun.]: asap, sinir.
nev [Far.]: 1.) cins, çeşit, nevi, tip, tür, 2.) yeni, 3.) [N] bir bayan adı.
nevale [Arp.: nevâle]: azık.
nevcihan [Far.: nev + cihan]: 1.) yeni dünya, 2.) [N] bir bayan adı.
nevi [Arp.: nev'i]: cins, çeşit, nev, tip, tür.
nevral [Lat.: neur(o) + al > Fra.: nevrâle]: 1.) asap, sinir ile ilgili, 2.) [Tıp] sinirler yada sinir sistemiyle ilgili yada ona ait olan..
nevresim [?]: [Dokumacılık] yorgan çarşafı.
nevrit [Yun.: neuron + itis > Fra.: neur(o)ite]: 1.) sinir iltihabı, 2.) [Tıp] sinir iltihabı.
nevro [Yun.: neuron > B.D.: neur(o)]: bak. neuro.
nevroz [Yun.: neuron + osis > Lat.: neurosis > Fra.: neurose]: 1.) asabiye durumu, sinirlilik hali, 2.) [Tıp] anormal, normal dışı yada sinirlilik hali, 3.) [Tıp] akıl hastalığı, aşırı endişe, **compulsion**, **obsession** ve korkular.
Nevruz [Far.: nev + rûz]: 1.) yeni bir gün, 2.) İkbaharın gelişinin kutlandı Pers kökenli bir Türk yada Kürt geleneği.
Nevşehir [Muşkara, Osm.: Nevşehir]: 1.) yeni kent, yeni şehir, 2.) [50], Türkiye'de bir kent.
nevus [Lat.: naevus]: ben, doğum işareti.
Newton, Sir Isaac: 1642-1727 yılları arasında yaşamış bir İngiliz matematik biliminsanı.
ney [Far.]: [Müzik] kamıştan üflemeli bir çalgı, ~ **üfleyicisi**: neyzen,
neyzen [Far.]: 1.) [Müzik] ney üfleyici, 2.) [N] bir erkek adı.
nezaret [Arp.: nezâret]: gözetim.
nezaretçi [Arp. + çi]: gözetmen.
nezarethane [Arp.: nezâret + hâne]: gözetim yeri.
nezir [Arp.]: [Din] adak.
nezleotu: [Bitkibilim: *Abdropogon scoenanthus*]
nısif [Arp.: nısf]: nim, yarım.
nice nice: sayısız.
nice: çok, fazla.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

nicelik: çokluk, fazlalık, kantite.

nida [Arp.: *nīda*]: 1.) çağırma, seslenme, 2.) seda, ses, 3.) [Dilbilgisi] ünlem [?], 4.) [N] seda, ses anlamına bir erkek adı.

nidare [Lat.]: 1.) elbiselerini çıkartmak, soyamak, 2.) soyunmak, 3.) kabuğunu çıkartmak.

Nietzsche, Friedrich [Alm.]: 1844-1900 yılları arasında yaşamış bir Alman filozofu.

nigrare [Lat.]: karartmak, siyahlaştırmak.

Niğde [Ant.: *Nahita*, *Nekide*, *Osm.:* *Nikde*, *Nigde*]: [51], Türkiye'de bir kent.

nihai [Arp.: *nhy* > *nihāi*]: 1.) 1.) sınırlama, sona erdirme, 2.) en son, son olarak.

nihal [Arp.: *nihāl*]: 1.) ? 2.) [N] bir bayan adı.

nihale [Arp.: *nihāle*]: 1.) tava altlığı, 2.) okul benzeri kurumların amblem, logo vb gösteren ve bir ipe geçirilmiş, boyna takılan, yuvarlak rozet, 3.) bir tür rozet.

nihavent [?]: [Müzik] bir müzik makamı.

nihayet [Arp.: *nhy* > *nihāyet* [نِهَائِيَّة]]: 1.) sınırlama, sona erdirme, 2.) bitirme, bitiş, final, hitam, netice, skor, son, sonuç.

nihil [Lat.]: 1.) hiç, hiçbir şey, 2.) var olmayan, yok, yokluk.

Nihilizm [Lat.: *nihil* + Yun.: *ismos* > Fra.: *nihilisme*]: 1.) olmama hali, yokluk durumu, 2.) [Felsefe] hiçlik düşüncesi taraftarı.

nikah [Arp.: ? *nikāh* [نِكَاح]]: 1.) düğün, 2.) [Hukuk] evlilik işlemi, ~sız kadın: aftoz, cariyeye, gaco, halayık, kapatma, kuma, metres, odalık.

Nikel [Alm.: *kupfernikel* > Fra.: *nickel*: *Ni*]: 1.) bakır ruhu, 2.) [Kimya] bakır içeren, bakıra benzer bir cevher, 2.) [Kimya] alaşımlarda kullanılan, sert, gümüş-beyazı renkte metalik kimyasal bir element, 3.) ABD ve Kanada'da 5 ¢'lik metal para.

nikelaj [Alm.: *kupfernikel* > Fra.: *nickelage*]: [Kimya] metali nikelle kaplama.

nikelodeon [Alm.: *kupfernikel* > İng.: *nickel* + (mel)odeon > *nickeledeon*]: ilk müzik kutusu, şimdilerin jukebox'ı.

nikotin [Fra.: *nicot* + *ine* > *nicotine*]: 1.) J.Nicot; 16. yy'da yaşamış bir Fransız devletadamı, 2.) tütünü Fransa'ya

getiren kişi, 3.) tütün yapraklarından çıkan, katranımsı ve yağlı, zehirli bir madde.

nikras [?]: [Tıp] eklem hastalığı, gut.

niktron [Yun.]: ?

nil ¹ [Far.]: mavi.

Nil ² [Arp.]: Nil Nehri, Mısır.

Nil ³ [?]: bir bayan adı.

nilüfer ¹ [Far.]: 1.) [Bitkibilim: *Nymphaea lotus*] lotus, bir su bitkisi, 2.) bir bayan adı.

Nilüfer ² [Far.]: Bursa'da bir semt.

nilüfer çiçeği [Far. + çiçeği]: [Bitkibilim: *Nymphaea lotus*] lotus, bir su bitkisi.

nim [Far.]: nısf, nısıf, yarı.

nimbus [Lat.]: yağmur bulutu.

nimet [Arp.]: 1.) 2.) ekmek, nan, 3.) [N] bir bayan adı.

nimphe [Yun.]: 1.) eski Yunan ve eski Roma Mitolojileri'nde su, akarsu ve göllerde yaşayan ufak yaratık tanrıcaları, 2.) sevimli, hoş kadın, 3.) yarideğişim gösteren bir haşere türü.

nine: ebe, **süt** ~: dare, daye.

ninni: çocuk türküsü.

Nisaiye [Arp.: *nisāiye*]: 1.) kadın doğum hastalıkları bilgisi, 2.) Jinekoloji.

nisaiyeci [Arp.: *nisāiye* + *ci*]: kadın doğum hastalıkları mütehassısı, uzmanı, jinekolog, jinekolog.

Nisan [Sür.: *nisanna*]: yılın 30 gün çeken 4. ayı, Abril [April], 2.) bir Türk bayan adı.

nisbet [Arp.]: bak. **nispet**.

nispet [Arp.: *nsb* > *nispet* [نِسْبَت]]: 1.) ilişkili olma, soyundan gelme, 2.) ilişki, oran.

niş ¹ [Lat.: *nidus* > Fra.: *niche*]: 1.) kuşyuvası, yuva, 2.) [Mimari] duvara biblo, vazo vb şey okymak için bırakılan girinti, duvardaki göz, 3.) uygun yer.

Niş ² [?]: ? bir kent.

nişan [Arp.: *nişan*]: *i.*, 1.) alamet, belirti, damga, işaret, 2.) belge, şiar, ~ **yüzüğü**: alyans, **sınır** ~ı: ara.

nişancı [Arp.: *nişan* + *cı*]: ?

nişane [Far.: *nişāne*]: hedef, nişangah.

nişangah [Far.: *nişān* + *gāh*]: hedef, nişane.

nişanlı [Arp.: *nişan* + *lı*]: evlenme üzere olan.

Nişantaşı [Arp.: *nişan* + *taşı*]: 1.) , 2.) İstanbul'da bir semt.

nişasta [?]: [Kimya] ~ **bulamacı**: lapa,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

nitelik: 1.) kalite, 2.) [Mecaz] renk, ~
övme: naat.

nitelik: ahlak, davranış, husisiyet, huy, karakter, özellik, tabiat, vasıf, yaratılış.

nitelikli: kalifiye, kaliteli.

niteliksiz: kalitesiz.

niter [Yun.: nitron > Fra.: niter]: [Kimya] patlayıcılarda ve gübre üretiminde kullanılan potasyum nitrat yada sodyum nitrat.

nitere [Lat.]: ışıldamak, paraldamak.

nitrat [Yun.: nitron & Lat.: atus > Fra.: nitrate]: [Kimya] sodyum nitrat olduğu gibi nitrik asit tuzu.

nitrik asit [Yun.: nitron + ikos & Lat.: acidus > Fra.: nitrique acide]: [Kimya] asit nitrojen içeren renksiz, aşındırıcı bir sıvı.

nitro [Yun.: nitron > Fra.: nitro]: Batı Dilleri'nde nitro-; ?

nitrogliserin [Yun.: nitron + glykeros > Fra.: nitroglycerine]: [Kimya] dinamit yapımında kullanılan, gliserin nitrik yada sülfirik asit uygulamasıyla elde edilen patlayıcı bir madde.

Nitrojen [?]: 1.) rengi, kokusu, tadı olmayan kimyasal bir element, 2.) Nitrojen.

nitrojen [Fra.: niter & Yun.: genes > Fra.: nitrogene]: [Kimya] atmosferin yarısını oluşturan, reksiz, kokusuz gazlı bir kimyasal element.

nitrojen bombası: ?

nitron [Yun.]: ?

nitroselüloz [Yun.: nitron & Lat.: cella + osus > Fra.: nitrocellulose]: [Kimya] patlayıcılarda kullanılan, selüloza nitrik asit uygulanmasıyla elde edilen bir madde.

niyabet [Arp.]: 1.) hükümlanlık, krallık, saltanat, 2.) Osmanlı'da naiplik, vekillik, vekillik heyeti, 3.) vekaleten bakmak, yardımcı olmak.

niyaz [Arp.: niyâz]: dua, yakarı, yakarış.

niyazi [Arp.: niyâzi]: 1.) dua eden, yakaran, 2.) [N] bir erkek adı.

niyet [Arp.]: amaç, haye, hedef, istek, kasıt, maksat, **kötü** -: kast, kasıt.

niyetli [Arp. + li]: 1.) niyet eden, 2.) [Ramazan] oruçlu.

Niyobyum [Lat.: Fra.: niobium: Nb]: ?

niza [Arp.: nîza]: arbede, çekişme, çingar, dalaş, dövüş, hengame, hır, kavga, niza, patırtı.

nizam [Arp.: nizâm]: 1.) düzen, 2.) [N] bir erkek adı.

nizami [Arp.: nizâmî]: düzenli, kurallara uygun olan.

nizamname [Arp.: nizâm + Far.: nâme > Far.: nizâmnâme]: 1.) ? 2.) yönetmelik.

no 1 [Lat.: > Fra.: no]: numaranın kısaltması.

no 2 [Jap.]: Bir Japon tiyatrosu.

Nobel Ödülü: bak. Nobel, A.B.

Nobel, Alfred B.: 1.) İsveçli bir bulucu, kaşif, 2.) bulunduğu ölümcül silah nedeniyle insanların acı çekmesine çok üzülür, 3.) servetinin bir kısmını sanat, yazın ve bilimde insanlığın iyiliğine iyi işler başaranlara ödül olarak verilmesi için Nobel Vakfı'nı kurmuş.

Nobelyum [Lat.: ? > Fra.: nobelium: No]:

nobilis [Lat.]: aşına, bildik, iyi bilinen, tanidik.

nocere [Lat.]: incitmek, zarar vermek.

nodus [Lat.]: boğum, düğüm, ilmik.

nodül [Lat.: nodus > nodulus > Fra.: nodule]: 1.) boğum, düğüm, ilmik, 2.) [Tıp] bedende hızlı biçimde oluşan ve çoğalan boğum yada kütle.

Noel [Kel.: noio + hel & Lat.: natalis > Fra.: nouvelle > noel]: 1.) yenigüneş, 2.) 3.) doğumla ilgili, miladi, 4.) [Hiristiyanlık] Hz. İsa'nın doğumun her yıl 25 Aralık'ta kutlanması, 5.) [Hiristiyanlık] bir Hiristiyan Yortusu, [Christmas].

Nogay [Mog.: ?]: 1.) Altın Ordu komutanı Nogay'ın kumandasındaki Kıpçaklar, 2.) Kuzey kafkasya'da bir Türk boyu, 3.) [N] bir erkek adı.

nohut [Far.]: [Bitkibilim: *Cicer orientinum*] bir tür sebze.

noio [Kel.]: yeni.

noksan [Arp.]: eksik.

noksansız [Arp. + sız]: eksiksiz, tam.

nokta [Arp.]: 1.) benek, puan, 2.) özel işaretler, 3.) merkezi yer, 4.) [Askeri] ayrılmış yer, tecrit edilmiş mekan, 5.) husus, konu.

nom 1: Eski Mısır'da kent devleti.

nom 2 [Lat.: nomen > Fra.: nome]: 1.) ad yada isim, 2.) ad yada isimle ilgili önek.

nomen [Lat.]: ad, isim.

nomenkûlatür [Lat.: nome + calare > Fra.: nomenclature]: 1.) bir gereç yada bilimde isimler listesi, 2.) isimler listesi, isim dizini.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

nominal [Lat.: nomen + inal > Fra.: nominale]: 1.) isimle ilgili, 2.) ismen, bizzat değil, şahsen değil, 3.) ada yapılan, isme yazılı, 4.) muharrer, yazılı.

nomos [Yun.: νόμος]: 1.) kanun, yasa, 2.) idare, tutum, 3.) idare, yönetim, 4.) hükümet, iktidar.

non [Lat.]: Latince'de non-; 1.) dışında, olmayan, [non-ferrus: demir-dışı], 2.) -sız, -siz, -suz, -süz anlamı getiren bir önek, [non-aligned countries: bağlantısız ülkeler].

non plus [Lat.]: 1.) daha ileri gidilemeyeceğinden, konuşulmayacağından yada hareket edilemeyeceğinden doğan şaşkınlık, 2.) hayret, şaşkınlık.

non sequitur [Lat.]: 1.) alakası olmayan, ilgliiz, 2.) konuşulanla ilgisi olmayan, 3.) alakasız, anlamsız, saçma.

non stop [Lat.: non stuppare > B.D.: İng.]: 1.) ara vermemek, durmamak, 2.) aralıksız, durmadan, sürekli.

nona [Lat.: novem > nona]: dokuz (9).

nona hora [Lat.]: 9. saat.

nonaginta [Lat.]: doksan.

nonna [Lat.]: kendini dine adanmış kadın.

nonul [?]: i., üvendire ucundaki demir.

norm [Lat.: norma > Fra.: norme]: 1.) model, ölçüm, yada standart, 2.) kanuna yasaya ugun.

norma [Lat.]: kaide, kural, ölçüt.

normal [Lat.: norma > Fra.: normale]: 1.) kabul edilebilir ölçüt, 2.) bilgi yada düşüncede kabul edilebilirlik, 3.) ortalama durum.

Nosoloji [?+ logia > Fra.: nosologie]: 1.) hastalıkların özellikleri, 2.) hastalıkları sınıflama bilimi.

nostalji [Yun.: nostos + algos > Fra.: nostalgie]: 1.) dönüş acısı, 2.) hasret, özlem, 3.) sıla derdi, vatan hasreti.

nostrum ¹ [Lat.]: bizimkisi, bize ait olan.

nostrum ² [Lat.]: 1.) bizimkisi, 2.) herderde deva, kocakarı ilacı.

nosyon [Lat.: nota > Fra.: notion]: bilgi, düşünce, fikir, görüş, tasarı, tasarım.

not ¹ [Lat.: notare > Fra.: note]: 1.) öğrencilerin dersleriyle ilgili puanı, 2.) hatırlama yazısı, kısa yazı,.

not ² [Yun.: naus > Fra.: naute]: [Denizcilik] deniz dibine doğru derinlik.

nota ¹ [Lat.]: işaret.

nota ² [Lat.: nota > İtl.: nota]: 1.) müzik abecesi, 2.) diplomatik nota, ~ları sese çevirme: ~da duraklama işareti: es, ~lar: Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si, Do.

nota bene [Lat.]: iyice dikkat et!

notam [İng.]: 1.) NOTAM yada NoTAM: Notice to Airmen'in kısaltması, 2.) bir hava uçuk iletişim biçimi, 3.) havacı bülteni.

notare [Lat.]: dikkat etmek, dikkatli olmak, itinalı olmak.

notasyon [Lat.: nota > Fra.: notation]: 1.) işaret be rakamlarla gösterme, 2.) gösterme sistemi.

noter [Lat.: notare > Fra.: notaire]: 1.) onaylayan, tasdik eden, 2.) devlet adına resmi belgelerin özgünlüğünü onaylayan yarı resmi bir kurum.

notik [Yun.: naus + ikos > Fra.: nautique]: 1.) gemi bilgisi, 2.) denize ait, gemie ait.

notus [Lat.]: bilinen.

nova ¹ [Lat.]: yeni.

nova ² [Lat.]: 1.) yeni, 2.) [Yıldızbilim] birden parlayıp sönen yıldız.

Nova Scotia [Lat.]: 1.) Yeni İskoçya, 2.) Kanada'da bir bölge.

novem [Lat.]: dokuz (9).

November [Lat.: novem > november]: 1.) dokuz, 2.) eski Roma Takvimi'nde 9. ay, 3.) 11. ay, Kasım.

novus [Lat.]: yeni.

nöralji [Yun.: neuron + algia > [?] > Fra.: neur(o)algie]: 1.) sinir acısı, 2.) [Tıp] sinir acısı, sinir yangısı.

nöro [Yun.: neuron [?] > B.D.: neur(o)]: bak. neuro.

nöroastenya [Yun.: neuron + asthenia > [?] > Fra.: neur(o)asthenia]: [Tıp] aşırı yorgunluk, endişe gibi belirtileri olan bir tür nevroz.

Nöroloji [Yun.: neuron + logia > [?] > Fra.: neur(o)logie]: Asabiye, Sinirhastalıkları.

nöron [Yun.: neuron: ?]: 1.) asap, sinir, 2.) [Tıp] sinir hücresi ve onun her tür işlemleri.

nörotik [Yun.: neuron + ikos > [?] > Fra.: neur(o)tique]: 1.) asabiyet durumu, sinirlilik hali, 2.) [Tıp] nevrozla ilgili yada bununla ilintili belirtielri olan durum.

nötr [Lat.: ne + uter > Fra.: neutre]: bak. nötür.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

nötron [Lat.: ne + uter > Fra.: neutrone + leştirme]: bir atomun asal, yüklenmemiş bir parçacığı.

nötron bombası ?

nötür [Lat.: ne + uter > Fra.: neutre]: 1.) hiçbirisi değil, 2.) cinsel organı olmayan, 3.) yetişkinlikte cinsel uzvu olmama durumu, 4.) Batı Dilleri'nde kelimelerin cinsiyet hali, [Das Buch], 5.) tarafsız, yansız, 6.) [Fizik] yansız.

nötürleştirme [Lat.: ne + uter > Fra.: neutre + leştirme]: 1.) savaşta yansız olduğunu açıklama, 2.) -nin gücünü, etkisini ve nüfuzunu etkisileştirme, ortadan kaldırma.

nötürleştirmek [Lat.: ne + uter > Fra.: neutre + leştirmek]: 1.) savaşta yansız olduğunu açıklamak, 2.) -nin gücünü, etkisini ve nüfuzunu etkisileştirmek, ortadan kaldırmak.

Nu [Fen.: Nun [Nun] > Yun.: Ni [vü & vi -vu]]: Yunan Abecesi'nin 13. harfi [N, v].

nubere [Lat.]: evlenmek.

nubes [nudd > Lat.]: 1.) pus, sis, 2.) bulut.

nuc [Lat.: nuca > nux]: ceviz ve fındık gibi sert kabuklu yemiş.

nuca [Lat.: nuc > nux]: ceviz ve fındık gibi sert kabuklu yemiş.

nucellus [Lat.]: tohum keseciği.

nucleus: [Lat.: nuc > nuca > nux > nucleus]: 1.) ceviz ve fındık gibi sert kabuklu yemiş, 2.) cevher, çekirdek, esas, iç, nüve, öz, 3.) [Fizik] atomun merkez bölümü, 4.) [Yıldızbilim] kuyruklu yıldızın parıldayan önbölümü, 5.) [Bedenbilim] beyin yada omurilikte sinir hücreleri yığını.

nudus [Lat.]: ari, çıplak, nü, üryan, torlak.

nuer [Fra.]: bulutlandırmak, gölgelemek, sislendirmek.

nuere [Lat.]: başını sallamak, onaylamak.

nugat [Lat.: nuca > nuc > nux > Fra.: nouget]: ceviz helvası, kozhelvası.

nullus [Lat.]: hiç, yok.

numara [Lat.: numerus > İtl.: numero > Osm.: numero & nümero]: 1.) rakam, sayı, 2.) aldatma, dümen, hile.

numerare [Lat.]: 1.) hesaplamak, sayı saymak, 2.) düşünmek, taşınmak, 4.) tahmin etmek, zannetmek.

numero [İtl.: ? > Osm.]: 1.) numara, 2.) kısaca no..

numerus [Lat.]: rakam, sayı.

numisma [Lat.]: 1.) maden esaslı her tür para, 2.) demir para, metal para.

numizmatik [Lat.: numisma & Yun.: ikos > Fra.: numismatique]: 1.) demir para, 2.) metal para, madalyon yada kağıt para biriktirme, 3.) bunların incelenmesi, 4.) madalya ve para bilimi.

numune [Far.: nümune]: örnek.

nuntiare [Lat.]: açıklamak, beyan etmek, bildirmek, haber vermek, ilan etmek, müjde evrmek.

nuntius [Lat.]: elçi, haberci, müjdecî.

nur [Arp.: nür]: aydınlık, ışık, kutsal ışık, ziya, 2.) [N] aydınlık, ışık, kutsal ışık anlamında bir bayan adı.

Nuray [nür + ay]: bir bayan adı.

Nurdan [Arp.: nür + dan]: ışıktan anlamında bir bayan adı.

Nurdane [Arp.: nür + dane]: ışık parçası anlamında bir bayan adı.

Nurhan [Arp.: nür + han]: bir bayan adı.

nuri [Arp.: nürî]: 1.) ışık saçan, nur gibi, parlak, 2.) [N] bu anlamda bir erkek adı.

nuriye [Arp.: nürîye]: 1.) ışık saçan, nur gibi, parlak, 2.) bu anlamda bir bayan adı.

Nurten [Arp.: nür + ten]: bir bayan adı.

nusred [Arp.]: bak. nusret.

nusret [Arp.: nusred]: 1.) uku, zafer, yengi, 2.) yardım, özellikle Allah'ın yardımı, 3.) [N] bu anlamda bir erkek adı.

nutk [Arp.]: bak. nutuk.

nutrire [Lat.]: doyurmak, beslemek.

nutuk [Arp.: ntk > nutk [نطق]]: 1.) konuşma, 2.) hitabe, konuşma, söylev.

nux [Lat.: nuc > nuca > nux]: ceviz ve fındık gibi sert kabuklu yemiş.

nuzul [Arp.: nüzul]: felç, inme, nuzul, paraliz.

nü [Lat.: nudus > Fra.: nu]: çıplak resim.

nüans [Lat.: nues > Fra.: nue > nuance]: 1.) bulut, bulut gölgesi, sis, 2.) anlam, renk ve tonda az değişiklik, 3.) ayrıntı, ince fark.

nüfuz [Arp.: nüfuz]: güç, etki, tesir.

nüfuzlu [Arp. + lu]: etkili, etkin, güçlü, kadir, tesirli.

nükleer [Lat.: nuc > nuca > nux > nucleus > Fra.: nucléér]: 1.) çekirdek, 2.) çekirdekle ilgili, 3.) [Fizik] maddenin çekirdeğiyle ilgili, 4.) [Fizik] bu yolla sağlanan olaylar.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

nükleer enerji [Lat.: nuc > nuca > nux > nucleus & Yun.: en + ergon > Fra.: nucléér energie]: [Fizik] nükleer yolla sağlanan enerji.

nükleer fizik [Lat.: nuc > nuca > nux > nucleus & Yun.: physis > physika + ikos > Fra.: nucléér physique]: ^{1.)} çekirdeki fiziği, ^{2.)} atomun içyapısı, parçaları ve onların devinimleriyle ilgilenen bilimdalı.

nükleer fizyon [Lat.: nuc > nuca > nux > nucleus + findere > Fra.: nucléér fission]: [Fizik] ^{1.)} atom parçalarının dağıtılarak enerji yüklü kütlelerin ortaya çıkartılması, ^{2.)} Atom Bombası yapım yolu.

nükleer füzyon [Lat.: nuc > nuca > nux > nucleus + fusus > Fra.: nucléér fusion]: [Fizik] ^{1.)} birleşik kütlerde kayba yolaçacak olan, ışık ağırlığındaki atom parçalarının daha ağır kütleyle dağıtılması, ^{2.)} böylece Hidrojen Bombası'nın yapılması.

nükleer reaktör [Lat.: nuc > nuca > nux > nucleus + re + agere > Fra.: nucléér reacteur]: ^{1.)} parçalanabilir bir yakıt sağlamak için denetlenebilir bir nükleer zincirleme tepkime oluşturan gereç yada düzenek, ^{2.)} bu yolla enerji üretimi.

nüks [Arp.]: depresme, tekrarlanam, yineleme.

nükssetme [Arp.: nüks + etme]: hastalığın depresmesi.

nükte [Far.]: espri, şaka.

nükteli [Far. + II]: esprili, hazırcevap, zeki, zarif.

nümerik [Lat.: numerus > Fra.: numerique]: ^{1.)} rakamsal, sayısal, ^{2.)} sayı yada rakamla gösterilen..

nümune [Far.]: bak. numune.

===== **O** =====

O ¹ : Türk Abecesi'nin 17. harfi.

O ² : Yunan Abecesi'nin . harfi, [O, o].

O ³ [İt.]: o]: İtalyan Abecesinin 13. harfi, [O, o].

O ⁴ [Rus.]: O]: Rus Abecesi'nin 14. harfi, [O, o].

ob ¹ [Lat.: obiit]: o (kadın yada erkek) öldü.

OB ² [Lat.: obstetrix]: ^{1.)} doğumda yardımcı olan, bebeği dışarı çıkartan, ^{2.)} ebe.

oba: çadır, otağ, otak.

obezite [Lat.: obicere > obiectum > Fra.: obesité]: aşırı şişmanlık.

obje [Lat.: ob + jacere > obiectum > Fra.: object]: ^{1.)} dışarı doğru atmak, ^{2.)} karşısına alma, önüne atma, sunma ^{3.)} eşya, nesne, şey, şeyler.

objektif [Lat.: ob + jacere + ivus > Fra.: objectif]: ^{1.)} dışarıdan olan, öznel olmayan, ^{2.)} afaki, nesnel, yansız, ^{3.)} fotoğraf makinesi vb makinelerin mercek bölümü.

obruk [?]: içbükey, konkav.

obscura [Lat.]: karanlık.

obua: [Müzik] üfleli bir çalgı.

obur: ^{1.)} fazla yiyip içen, ^{2.)} [Bilimsel ek] çul, çül, çıl, çil.

obüs [Alm.: haubitze > Fra.: obuse]: ^{1.)} taş atan top, bir tür çakaloz, ^{2.)} ağır mermi fırlatan top, ^{3.)} [Askeriye] kısa namlulu top, ^{4.)} bak. hovitzer.

ocak ¹ [ÖzTür.: oçak]: ^{1.)} ateş yakılan yer, ^{2.)} şömine.

Ocak ² [ÖzTür.: öt > od]: ^{1.)} ateş, ^{2.)} yılın 31 gün çeken 1. ayı.

ocris [Lat.]: doruk, zirve.

octo: bak. okto.

ocularis [Lat.]: gözlerle ilgili.

oculus [Lat.]: ayn, göz, çeşm, ophta.

od [Far.]: ateş, fer, nar.

odabaşı [Osm.]: Osmanlıda han uşakları başı.

odacı: hademe.

odak: mihrak.

odalık: aftoz, cariyе, gaco, halayık, kapatma, kuma, metres, nikasız kadın.

ode ¹ [Yun.: oide]: şarkı.

ode ² [Yun.: hodos]: Fransızca'da -ode; cihet, istikamet, tarık, yol, yön, yönelme anlamına gelen bir sonek.

odio [Lat.]: nefret.

oditoryum [Lat.: audire > auditorium > Fra.: auditorium]: ^{1.)} dinleme yeri, dinleme odası, ^{2.)} konser dinleme yeri.

odous [Yun.]: ^{1.)} çıkıntı, uç, ^{2.)} dış.

odun [ÖzTür.: otung]: ^{1.)} parçalanmış ağaç, ^{2.)} hatab.

odyne [Yun.: odyne]: hurma ağacı, palmiye.

of ¹ : sıkıntı anlatır.

Of ¹ [?]: Trabzon'un bir ilçesi.

ofis [İng.: office]: ^{1.)} işyeri, büro, ^{2.)} kısaca DMO [Devlet Malzeme Ofisi], ^{3.)} kısaca bir zamanların PO [Devlet Malzeme Ofisi],

oflaz [Halkdili]: güzel, harika, mükemmel.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

oftalmolog [Yun.: ophta + logos > [?]] >

Fra.: Fra.: **ophthalmologue**: göz hekimi.

Oğan [ÖzTür.]: Ber, Tanrı.

oğlu: ^{1.)} soyadların sonuna gelen ve “-nin oğlu” anlamında bir sonek, ^{2.)} diğer dillerdeki karşılıkları; **Arapça**: eb-, ebi-, ebu- bir önektir, **Ermenice**: -ian, -yan bir sonektir, **Fransızca**: , **İngilizce**: -son, bir sonektir, **İrlandaca**: Mac, Mc bir önektir, **Slavca**: of, ov bir sonektir, **Yunanca**: **oglu** bir sonektir,

oğul: erkek evlat, ~ **otu**: Melisa.

oh: bezginlik belirtir.

ohm: ^{1.)} Georg Simon Ohm, ^{2.)} [Fizik] kg/sn olarak elektrik direnç ölçüm birimi.

oide ¹ [Yun.: ?]: şarkı.

oide ² [Yun.: eidos ?]: Fransızca’da **oide**; **benzer**, **benzeyen**, **gibi** anlamına gelen bir sonek.

oidema [Yun.: ?]: şiş, şişlik, şişmiş yer.

oikia [Rum. & Yun.: oikos ?]: ev, hane, konut.

oikizein [Arp.]: ^{1.)} iskan etmek, oturmak, yerleşmek, ^{2.)} kolonileştirmek, sömürgeleştirmek.

oikos [Yun.]: ev, hane, konut, mesken.

oikoumene [Yun.]: ^{1.)} iskan edilmiş alem, dünya, ^{2.)} alem, dünya, evren.

oje [> Fra.: **oje**]: bir makyaj malzemesi, tırnak boyası,

ok: ^{1.)} çubuk, değnek, ^{2.)} yayla atılan çubuk, tir, ~**kılıfı**: sadak, ~**taki**

kertik: gez, ~**un ucundaki demir**: temren.

okaliptüs [Yun.: eu + kalyptos > Fra.: **eucalyptus**]: [Bitkibilim: **Eucalyptus**] ^{1.)} gizliüzellik, gizlihoşluk, ^{2.)} sıtmaağacı, ^{3.)} bataklik ve sulak alanların kurutulması için dikilen ve büyük oranda su emen ve suyla gelişen bir ağaç türü, ^{4.)} yaprakları eczacılıkta ve baharatlı gıdalarda kullanılır.

okar: [Hayvanbilim: **Bataurus stellaris**] telli balıkçıl.

okka [Arp.: **vukuyye** > **kıyye** > Osm.: okka]: ^{1.)} eski bir ağırlık ölçü birimi, ^{2.)} Osmanlı’da 1,283 gr yada 400 dirhem ağırlık ölçüsü.

okkali [Arp.: **vukuyye** > **kıyye** > Osm.: okka + lı]: ^{1.)} oldukça ağır, yüklü, ^{2.)} ağır, etkili, güçlü, ^{3.)} mühim, önemli.

oklava [ÖzTürk.: **oklagi** > **oklağaç**]: hamur açma gereci, yufka açma gereci, **kalın** ~: merdane.

okluk: ok kılıfı, sadak.

oksijen [Yun.: oxys + genes > [?]] > Fra.: **oxygene**: [Kimya] ^{1.)} renksiz, kokusuz, oldukça uçucu bir kimyasal element, ^{2.)} tüm elementler içinde en bol olanı, ^{3.)} yaşamın işlevi ve içsel yanmalar için temel gerekli element.

oksit [Yun.: oxys [?] + (Lat.: acidus) > Fra.: (ac)ide]: ^{1.)} ekşi ekşi, ^{2.)} ekşi asit, ^{3.)} oksijenin diğer bir element yada temel madde ile oluşturduğu bileşen.

oksitleme [Yun.: oxys [?] + (Lat.: acidus) > Fra.: (ac)ide + lenme, Kimya]: bir metalin hava, su vb ile temas etmesiyle üzerinde oluşan pas tabakası.

oksyd [Yun.: ? > B.D.: oxide]: ^{1.)} s., ekşi, ^{2.)} asit.

oksyd ¹ [Yun.: ?]: s., ekşi.

oksys ¹ [Yun.: ?]: s., ekşi.

oksys ² [Yun.: ? > B.D.: oxide]: ^{1.)} s., ekşi, ^{2.)} asit.

oktan [Yun.: (o)chto & okto [χτα & οκτα] & Lat.: octo > İng.: octane]: ^{1.)} sekiz, ^{2.)} benzinde nitelik ölçüm birimi, ^{3.)} sekiz atomlu hidrokarbon elementi.

oktant [Lat.: octans > octant > Fra.: octante]: ^{1.)} sekiz bölümlü dairesel bir yıldız ölçüm gereci, ^{2.)} astronomi gereci.

Oktay: bir erkek adı.

okto [Yun.: (o)chto & octo [χτα & οκτα]]: sekiz.

oktopus [Rum.: okto + pus > oktapus > ctapodi & oktopodian [χτανόδι & οκτανόδιον]]: ^{1.)} sekizayak, ^{2.)} ahtapot.

oktrua [Arp.]: şehre giriş vergisi.

okul: ekol, mektep, **yüksek** ~: akademi, ~**öncesi**: kreş, **ilkokul öncesi**: anaokulu, **orta öğrenim** ~**u**: lise.

okuma: Kiraat, ~ **kaybı**, **yitimi**: aleksi.

okuryazar: öğrenim görmüş kimse.

okutman: ^{1.)} belleten, eğitimci, muallim, öğretmen, ^{2.)} rektör.

okuyucu ¹: kari.

okuyucu ²: şarkıcı, türkücü.

olağan: ^{1.)} tabii, ^{2.)} alelade, sıradan,

olanak: imkan.

olay: ^{1.)} hadise, ^{2.)} fenomen, olgu, vakia.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

olcay [?]: 1.) 2.) [N] bir bayan adı.

oldubitti: emrivaki.

ole [İsp.]: yaşa.

oleum [Lat.]: yağ.

Olga [Yun.: angelos > Rus: ?]: Melek anlamında bir Rus bayan adı, [Angel, Angela].

olgu: fenomen, olay, vakia.

olgun: 1.) kamil, 2.) [N] bir erkek adı, [Kemal].

olmak: meydana gelmek, **sonradan**

olan: arizi, **olduğu gibi**: aynen,

olmamış: ham.

olta [Yun.: bolta & volta > İtl.: volta > Osm.: (v)olta]: 1.) dönüp dolaşma, 2.) dairesel, sarmal, 3.) balık tutuma gereci, ~ **ipi**: misina, ~ **iğnesi**: çapraz, **büyük** ~ **iğnesi**: çarpma, bir tür ~ **ipi**: parakete,

oluk [ÖzTür.]: 1.) içi oyuk ağaç, su akaçı, 2.) üstü açık boru, **açık** ~: ark, **dam çevresindeki** ~: çörten.

olumlu: müspet, positif.

olumsuz: menfi, negatif.

oluşmak: vücut bulmak.

oluşum: vücut bulma.

olveolus [Lat.]: küçük oyuk, kovuk.

om¹ [ÖzTür.]: kemik başı, kemik ucu.

om²: daru, deva, çare, em, ilaç,

oma [Halkdili]: [Bedenbilim] bel kemiği.

ombra [?]: [Kimya] 1.) bir tür boya, 2.) kahverengi toprak boya.

Omega [Fen.: Ayin [Ayin] > Yun.: [ὦ - ὦ μέγα & ωμέγα]: Yunan Abecesi'nin 21. harfi, [O, o]. Büyük O harfi.

Omikron [Fen.: Ayin [Ayin] > Yun.: [οῦ - ὀ μικρόν & ὀμικρον]: Yunan Abecesi'nin 15. harfi, [O, o]. Küçük O harfi.

omlet [Fra.]: bir tür yumurta yemeği, kaygana.

omnibus [Lat.: omnis]: herkes için, herşey için.

omnipotence [Lat.: omnis + potens]: 1.) [Allah için] her şeye gücü yetme, kadir ve mutlak olma, 2.) [Mecazen] her şeye gücü yetme, her yerde etkin ve nüfuzlu olma.

omnis [Lat.]: 1.) hep, hepsi, 2.) her, herşey, 3.) bütün bireyler, tüm kişiler, herkes.

omnivor [Lat.: omnis + vorare > Fra.: omnivore]: 1.) herşeyi yiyen, 3.) [Yaşambilim] et ve otla beslenen, 3.) [Yaşambilim] etebur ve otobur olan.

omur [ÖzTür.: omurga > omur]: [Bedenbilim] omurga kemikleri.

omurga [ÖzTür.: ogurtga > omurtga]: 1.) [Bedenbilim] bedende dik durmayı sağlayan sırtaki kemik dizini, 2.) [Denizcilik] ana iskelet.

omurga: 1.) [Bedenbilim] insan iskeletinin arkasında bulunan kemik dizini, 2.) [Denizcilik] gemi kaburgası.

omurilik [ÖzTür.: omurga > omur + ilik]: [Tıp] murdarilik, [spinal cord, spinal marrow].

omuz [ÖzTürk.: om > omuz]: 1.) kemik ucu, 2.) [Bedenbilim] boynun iki yanı.

onama: tasvip.

onarım: onarma, tadilat, tamir.

onarımlar: tamirler, tamirat.

onarma: restore etme.

onat: 1.) düzgün, özenli, 2.) [N] bir Türk erkek adı.

onay: doğrulama, tastik.

onaylamak: doğrulamak, onaylamak, tasdikleme.

ondalık: aşar, öşür.

ondüle [Lat.: ? > Fra.: ondulée]: 1.) dalga, kıvrım, lüle, pli, 2.) dalgalı, kıvrımlı.

onerare [Lat.]: hamule tmek, yüklemek.

ongun¹: bol, çok verimli, mebzul.

ongun²: arma, totem.

oniks [İbr.: shhm > Yun.: onichion > Lat.: lapis onichinus > Fra.: onix]: balgam başı.

onma: düzelme, iflah, iyileşme, kurtuluş, onma, reha, salah,

onmak: düzelmek, iflah olmak, iyileşmek, kurtulmak, salaha ermek.

onoma [Yun.]: ad, isim, nam.

ons [İng.: once]: İngiliz ağırlık birimi,

onur [Fra.: honor]: 1.) haysiyet, özsaygı, şeref, saygınlık, vakar, 2.) [O] bir erkek adı, [Şeref],

onurlandırma: şereflendirme, teşrif.

onurlu: 1.) agar, haysiyetli, şerefli, 2.) ağırbaşlı, vakur,

onursuz: haysiyetsiz, şerefsiz,

onyma [Lat.]: ad, isim.

opal: [Dokuma] bir tür kumaş,

opaşi: [Balıkçılık: ?] büyük gözlü ağ.

OPEC [İng.]: (O)rganisation For (P)etroleum (E)xportinf (C)ountries: Petrol İhraç Eden ülkeler Birliği.

Opel: Bir Alman otomobil markası.

opera [İtl.: opera]: [Müzik] müzikli tiyatro,

operasyon [Lat.: ? > Fra.: operation]: 1.) [Askeri & Polisiye] izleme ve yakalama, 2.) [Tıp] ameliyat,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

operatör [Lat.: ? > Fra.: operatuer]: 1.) [Teknik] makineyi çalıştıran, 2.) [Cerrahi] ameliyat yapan doktor, cerrah,
operire [Lat.]: gizlemek, gizlenmek, saklamak, saklanmak.
ophta [Yun.]: ayn, göz, çeşm, oculus,
ops 1 [Yun.]: 1.) göz, 2.) özellik.
ops 2 [Yun.]: ses, seda.
opsis [Yun.]: 1.) iç çekme, nefes alma, 2.) gözlem, müşahede, görme, inceleme.
opsiyon [Lat.: ? > Fra.: option]: alternatif, seçenek, şık,
opsiyonel [Lat.: ? > Fra.: optionale]: isteğe bağlı, ihtiyari.
opt [Yun.]: göz.
optare [Lat.]: benimsemek, seçmek, tercih etmek.
optik [Yun.: ops & opt + ikos [?] > [?] > Fra.: optique]: 1.) gözlükçü, 2.) merceklerle ilgili, 3.) belli hazırcımetinleri otomatik okuma, ~ **kaydırma**: zum.
optimus [Lat.]: en iyisi.
opus [Lat.]: çalışma, iş.
or [? > İng.: or]: İngilizce'de or; 1.) eden, fail, yapan, 2.) taraftarı, yanlısı anlamına bir sonek.
ora: o yer.
Oracle [Lat.]: 1.) eski Yunan & eski Roma'da gaipden haber veren kahin, 2.) ilham, vahiy.
orak [ÖzTür.]: ekin biçme aracı, aygıtı, aleti. **Uzun saplı bir ~**: kosa.
oran: nispet.
orare [Lat.]: konuşmak.
oratoryo [İtl.]: [Müzik] kusal müzik parçası.
orbita [Lat.]: 1.) ayak izi, iz, teker izi, 2.) belirti, delalet, emare, im, ipucu, işaret.
ordino [İtl.: ordino]: 1.) [Ticaret] poliçede havale emri, 2.) [Taşımacılık] taşıma belgelerini [CMR, Konşimento, AWB] devir emri, 3.) [Denizcilik] gemi adamı atama belgesi.
ordo [Türk.: orda, ordu, urta > Lat.]: 1.) dizin, saf, sıra, 2.) müfreze, ordu.
ordövr [Fra.: orde euvre]: [Gıda] meze.
ordu 1 [Tat.]: 1.) kalabalık, üşüşme, 2.) bir konaklama, 3.) askeriye, ~**da herkes**: asker.
Ordu 2 [Antik: Kotyora, Osm.: Bölük-i Niyabeti Ordu, Kaza-i Bayramlı Nam-i Diğer Ordu]: [52], Türkiye'de bir kent.
ordugah [Tür.: ordu + Far.: gâh]: ordu konaklama yeri.

orfoz: [Balıkçılık: ?] bir balık türü.

organ [Yun.: organon > Fra.: organ]: 1.) klavyeli bir müzik enstrümanı, 2.) [Yaşambilim] hayvan ve bitkilerde özel bir işlevi yerine getiren çıkıntı yada uzantı yani bir araç, 3.) [Bedenbilim] uzuv, üye, 4.) bazı işleri yerine getirme gereci, 5.) aralıklı olarak yada düşünce ve görüşleri aktarma aracı yada vasıtası, ~**ları uyaran ilaç**: tonik.

organik [Yun.: organon > Fra.: organique]: [Kimya] ~ **olmayan**: inorganik.

organizma [Yun.: organon > Fra.: organisme]: 1.) canlı, yaratık, 2.) herhangi bir yaşayan canlı.

organon [Yun.]: araç, alet, enstrüman, gereç.

organon [Yun.]: tamamlama, yerine getirme.

organza [İtl.: organza]: **bak. organze.**

organze [İtl.: organza]: 1.) **Lorganza** ticari marka adın'nın bozulmuş biçimi olabilir, 2.) [Dokuma] ipek yada ketenden dokunma, ince, kolalı kumaş, 3.) [Dokuma] ince, kolalı kumaş.

orgnizma [Yun.: organon > Fra.: organisme]: [Yaşambilim] herhangi bir yaşayan canlı.

orhan [?]: 1.) 2.) Osmanlı Beyliği'nin II. Beyi, **Orhan Bey**; [?], 3.) [O] bir Türk erkek adı.

orie [Lat.: orius > Fra.: orie]: Fransızca'da orie; 1.) ~**nın**, ~**nın** yapısında, 2.) için yer yada şey anlamına gelen bir sonek.

orient [Lat.: oriri]: **bak. oryant.**

origine [Lat.]: 1.) başlanıç, 2.) oluş, yaratılış.

orijin [Lat.: oriri > Fra.: origin]: kaynak, kök, köken, öz.

orijinal [Lat.: oriri > Fra.: originale]: i., gerçek, otantik, özgün.

oriri [Lat.]: 1.) yükselmek, 2.) yükselmekte olan güneş için kullanılır: yerden yükselmek.

orquestra [?]: [Müzik]

orkinos: [Balıkçılık: ?] bir tür ablık.

orlon [?]: yapay dokuma ipliği.

orman [?]: **küçük ~**: koru, ~**da çıplak alan**: kayran.

ornare [Lat.]: donatmak, süslemek.

Ornitoloji [Yun.: ? + logia > Fra.: Ornithologie]: Kuşbilimi.

orsa [İtl.]: [Denizcilik] rüzgarlı yan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Orsar [Çng.]: ayı oynatan Çingeneler.
orta: ^{1.) 2.)} [Moda] midi.
ortaç [?]: ^{1.) 2.)} [Dilbilgisi] sıfat-fiil, ^{3.)} [O] bir erkek adı.
ortada: açık, aleni, aşikar, ayan, bariz, belli, kapalı olmayan, kesin, meydanda, sarıh.
ortak: ^{1.)} müşterek, ^{2.)} partner, şerik, ^{3.)} maraba, yarıcı.
ortaklar: şerikler, şüreka.
ortaklık: ^{1.)} iştirak, katılım, ^{2.)} [Ticari] şirket.
ortalama: vasati.
ortam: yakın çevre, etraf, vasat.
ortanca [Lat.: hortansia]: [Bitkibilim: *Hydrangea hortansia*]
oruç [Far.]: [İslam] Ramazan ayında imsak vaktrinden iftar vaktine dek yeme içmeden uzak durma.
orya [Arp.]: döşeme, döşeme taşı.
oryant [Lat.: oriri > Fra.: oerient]: ^{1.)} Doğu, Asya özellikle Uzak Doğu, ^{2.)} kendini belli bir duruma göre ayarlamak.
oryantal [Lat.: oriri > Fra.: oerientale]: ^{1.)} Doğu'ya ait, Doğu toplumlarıyla ilgili, ^{2.)} Doğuyla ilgili, Şarki, ^{3.)} bir tür Arap dansı, [Belly-dance].
oryantalist [Lat.: oriri, Fra.: oerientaliste]: Doğucu, Şarkiyatçı.
oryantalizm [Lat.: oriri, Fra.: oerientalisme]: doğuculuk, şarkiyat.
ose ¹ [Lat.: osus]: Latince ve Batı Dilleri'nde ose-; ile dolu, gibi, -kan anlamında olan bir sonek, [bellicose: savaşkan, verbose: konuşkan].
ose ² [Lat.: osus]: Batı Dilleri'nde ose; ^{1.)} bir gösterme, yönlendirme soneki, ^{2.)} bir karbonhidrat, [celulose: selüloz], ^{3.)} bir protein hidroliz ürünü.
ose ³ [Yun.: osis > Fra.: ose]: Yunanca ve Batı Dilleri'nde -osis; ^{1.)} durum, hal, vaziyet, amel, çalışma, iş, ^{2.)} anormal, normaldişi yada hastalıklı durum yada durumda anlamına gelen bir sonek.
osis [Yun.]: ^{1.)} durum, hal, vaziyet, amel, çalışma, iş, ^{2.)} anormal, normaldişi.
osman [Arp.]: ^{1.) 2.)} Hz. Osman; ^{3.)} Osman Bey; Osmanlı Beyliği'nin kurucusu, ^{4.)} [O] bir Müslüman ve Türk erkek adı, [Otman, Ottoman, Uthman, Utman].
Osmaneli [Rum.: Lefke]: Bilecik iline bağlı tarihi bir yerleşim yeridir. Belde özgün olarak bir Rum beldesiydi. Osmanlı zamanlarına dek beldenin adı Lefke'dir. Beldede büyük bir Rum Ortodoks Kilisesi kalıntısı vardır. Tarihi

Osmanlı Rum ve Türk tarzı ahşap evleriyle ünlüdür.

Osmaniye [?]: [80], Türkiye'de bir kent.

Osmanlıca: ^{1.)} Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren uzun yıllar kullanılan Türkçe, Arapça ve Farsça'dan oluşan karma dil, ^{2.)} Lisani Osmani [Lisân-i Osmânî: لسان عثمانی], Osmanlıca Türkçesi, [Ottoman Turkish].

Osmanlı Abecesi [Elifbâ: ا ب ج د]: Arap Abecesi ve bazı Fars Abecesi Ses'lerini [ز-پ-چ-گ] de içeren bir Abece'dir; [ا, آ] Elif [a, â], [ء] Hemze [he], [ب, پ] Be [b, p], [پ, ب] Pe [p], [ت, ث] Te [t], [ث, ث] Se [s], [ج, ح, خ] Cim [c, ç], [چ, ح, ح] Çim [ç], [ح, ج, ح] Ha [h], [خ, ح, ح] Hi [h], [د, د] Dal [d], [ذ] Zel [z], [ر, ر] Re [r], [ژ, ز] Je [j], [س, س, س] Sin [s], [ش, ش, ش] Şin [ş], [ص, ص, ص] Sad & Sat [s], [ض, ض, ض] Dad & Dat [d], [ط, ط, ط] Ti [t], [ظ, ظ, ظ] Zi [z], [ع, ع, ع] Ayın ['a], [غ, غ, غ] Gayın [g, ğ], [ف, ف, ف] Fe [f], [ق, ق, ق] Kaf [k], [ك, ك, ك] Kef [k, g, ğ, n], [گ, گ, گ] Gef [g, ğ], [ن, ن, ن] Nef & Sağır Nef [n], [ل, ل, ل] Lam [l], [م, م, م] Mim [m], [ن, ن, ن] Nun [n], [و, و] Vav [v, o, ö, ö, u, ü, ü], [ه, ه, ه] He [h, e, a], [لا, لا] Lâ [la], [ي, ي, ي] Ye [y, i, i].

Osmanlı Beyliği:

Osmanlı Hanedanlığı:

Osmanlı İmparatorluğu:

Osmanlı ¹ : ^{1.)} Osman Bey'in kurduğu, Beylik'ten Hanedanlığa ve İmparatorluğa yükselen Türk Birliği, [Ottomans], ^{2.)} bu tanımlama daha çok yabancılara aittir, ^{3.)} Handeanlığı yönetenler kendilerine Osmanlı tanımlamasını kullanmamıştır.

Osmanlı ² : **sınır askeri**: sekban, **Hiristiyan**: reaya, **çadır uşağı**: mehter, **tuğamiral**: riyala, **öncü görevi**: çarka, **padişah ahır görevlisi**: imrahor, **atlı asker**: cebeli, **Askeri Rutbeler**: Miralay (Albay), Riyala (Tuğamiral), **vergi yada verginin toplandığı yer**: bağ, **başlık türü**: barata, **bir savaş gemisi**: başarda, **gümüş sikke**: arslanlı, **savaş davulu**: kös, **bir eğitim kurumu**: zaviye, **Mısır valisi**: hidiv, **tuğracı**: tuğrakeş, **savaş gemisi**: bastarda,

Osmiyum [Lat.: Fra.: osmium: Os]:

osmos [Yun.]: ^{1.)} ani his, dürtü, itici kuvvet, saik, sevk, tahrik, tesir, ^{2.)} ani his, dürtü, saik.

ostare [Lat.]: engelli, kapalı, tıkanık.

ostreon [Yun.]: istiridyeyi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

osus [Lat.]: Latince'de **-osus**; ^{1.)} kan, ^{2.)} -nin belirlediği, gibi, ile dolu anlamına gelen sonek.

ot: ^{1.)} genel yeşillik, çayır çimen. **ağız** ~**u**: yem, ~**su bir bitki**: drosera, ^{2.)} sağlık için yararlı bitkiler, ^{3.)} : zehir, ağrı, ağrı, sem, ^{4.)} [Halkdili] esrar, uyuşturucu,

ota [ÖzTür.]: ısınmak, odun yakmak.

otağ: çadır, göçebe çadırı, oba, otak,

otak: çadır, göçebe çadırı, oba, otağ,

otama: tedavi,

otantik [Yun.: **authentikos** > Fra.: **authentique**]: s., ^{1.)} güvenilir, ^{2.)} gerçek, orijinal, özgün.

otçu: köy doktoru.

otçul: ot yiyen, otobur, otla beslenen,

otel [Lat.: **hospes** > Fra.: **hotel**]: ^{1.)} yolcu konaklama yeri, ^{2.)} eğlek, han, hostel, palas, pansiyon, ~ **görevlisi**: vale,

otist [Yun.: **autos** > Fra.: **aut(o)** + **iste** > **autiste**]: [Ruhbilim] içe kapanık kişi.

otizm [Yun.: **autos** > Fra.: **aut(o)** + **isme** > **autisme**]: [Ruhbilim] içe kapanıklık,

otlak: mera.

otlan [ÖzTür.]: ateşlenmek, öfkelenmek.

otlar: era.

oto ¹ [Yun.]: **bak. auto**.

oto ² [Yun.: **autos** > Fra.: **auto**]: Batı Dilleri'nde **auto-**; kendi kendine anlamında önek.

oto ³ [Yun.: **autos**]: kendiliğinden anlamına, araba, araç, binek araba, motorlu taşıt, otomobil, taksi, taşıt, vasıta, vesait, ~ **yarışı**: ralli.

otoban [Yun.: **auto** [?] + Alm.: **bahn** > **autobahn**]: otoyol.

otobur: ot yiyen, otçul, otla beslenen,

otobüs [Yun.: **autos** [?] & Lat.: (**movere**) **mobil** + **omnibus** > İng.: **automobile**]: ^{1.)} genel halk taşıtı, ^{2.)} büyük yolcu taşıma taşıtı, ~ **yanaşma yeri**: peron, ~ **garajı**: otogar.

otogar [Yun.: **autos** [?] > Fra.: **auto** + **garre** > **autogarre**]: garaj, otobüs terminali.

otokrasi [Yun.: **autos** + **kratos** > [?] > Fra.: **autocratie**]: tek bir kişinin her tür yetkisinin bulunduğu bir yönetim biçimi.

otokrat [Yun.: **autos** + **kratos** > [?] > Fra.: **autocrate**]: güçlü hükümdar.

otoman: çekyat, divan, kanape, kerevet, sedir.

otomatik [Yun.: **authomatos** [?] > Fra.: **automatique**]: hodbehod, kendiliğinden.

otomobil [Yun.: **autos** [?] > Lat.: **mobil** > Fra.: **automobile**]: araba, araç, binek araba, motorlu taşıt, oto, taksi, taşıt, vasıta, vesait.

otomotiv [Yun.: **aothos** [?] + Lat.: **movere** > Fra.: **automotive**]: ^{1.)} kendisi hareket eden, ^{2.)} binek araç, otobüs, kamyon, kamyonet vb üretim işi yada bununla ilgili.

otonom [Yun.: **authos** + **nomos** > [?] > Fra.: **autonom**]: bağımsız, federe, muhtar.

otonomi [Yun.: **authos** + **nomos** > [?] > Fra.: **autonomie**]: özerklik.

otopsi [Yun.: **authos** + **opsis** > [?] > Fra.: **autonom**]: [Cerrahi] ölüm nedenini belirlemek için bir cesedin kesilerek incelenmesi işlemi.

otorite [Lat.: **augere** > Fra.: **autorité**]: sulta, yetke.

otoyol [Yun.: **authos** > [?] > **auto** + **yol**]: otoban.

Ottomana [Lat.]: Osmanoğulları, Osmanlı İmparatorluğu.

oturak: alçak iskemle.

oturmak: ^{1.)} çömelmek, bir oturağa yerleşmek, yerleşmek, ^{2.)} sakin olmak, hayat sürmek, ikamet etmek, yaşam sürmek, yaşama devam etmek, yaşamayı sürdürmek, yerleşmek.

oturum: celse, **açık ~**: panel.

oulesthai [Yun.: ?]: ?

ova [Halkdili]: düzlük alan. Düzlük, Yazı, Pazar, [Gökova, Pamukova].

oval ¹ [Lat.: **oval**]: yumurta.

oval ² [Lat.: **oval** > Fra.: **ovale**]: beyzi, yumurta biçiminde.

ovma: friksiyon, ovuşturma.

ovuşturma: friksiyon, avma.

oxys [Yun.]: ekşi.

oy: rey.

oya ¹ : ince dantel.

Oya ² : bir bayan adı.

oyalama: hoşça vakit geçirtme.

oylum [?]: ^{1.)} derinlik, ^{2.)} resim sanatında derinlik, ^{3.)} [O] bir Türk bayn adı.

oymacı: hakkak.

oynak: hareketli, kıvıldağan.

oysa ^{1.)} o ise, ^{2.)} halbuki, oysaki.

oysa ki: ^{1.)} o ise ki, ^{2.)} halbuki, oysa.

oyuk: boşluk, delik, gedik.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

oyun: 1.) [Folklor] halk dansı, **halk ~ları:** Amani, Ankara, Çökertme, Halay, Hora, Horon, Lorke, Misket, Üçayak, **orta ~unda Rum tipi:** , **orta ~unda tipi:** pişekar, **~da söz:** replik, 2.) [Sahne] **sahne ~u:** temsil, 3.) [Kart Oyunu] keyif geçirme eğlencesi, **~da kağıt atma sırası:** el, **~ kağıdı:** kart, **~da beraberlik:** pata, **bir zeka ~u:** Beştaş, Dama, Saranç, 4.) al, dalavere, desise, dolap, düzen, entrika, hile, kaşkariko, kolpo, komplo, künde, numara,
ozan: 1.) şair, 2.) [o] bir Türk erkek adı.
ozansı: şairane.

===== Ö =====

Ö: Türk Abecesi'nden . harf.

öbek: küme, tomar, yığın.

öcü [Halkdili]: umacı.

öç: intikam.

öd: sıvı safra.

ödağacı: [Bitkibilim: *Aquilaria agollacha*]

ödem [Yun.: *oidema* [?] > Fra.: *edema*]:

1.) şiş, şişlik, şişmiş yer, 2.) [Tıp] bedenin bir yerinde su toplanması, su toplanması nedeniyle şişlik oluşması, şişme.

ödeme: 1.) ita, verme, 2.) tazmin etme.

ödenek: fon.

ödenti: 1.) aidat, 2.) tediye.

ödeşme: fit.

ödev: boyun borcu, vecibe.

ödül: mükafat.

ödün: taviz.

ödünç: iare.

öfke: celal, gazap, hırs, hiddet, kızgınlık, öfke, şiddet, ~ **anlatır:**

öğ: eleman, madde, unsur, **ana ~:** esas, temel, **ara ~:** ?, **temel ~** [Felsefe]: atom.

öğeler: anasır, elemanlar, maddeler, unsurlar.

öğrenci: talebe.

öğrenim: tahsil.

öğreti: akide, doktrin, inan, **~ler bütünü:** sistem.

öğretmen: belleten, eğitimci, muallim, okutman.

öğün: yemek vakti,

öğünme: böbürlenme, boru.

öğüt: nasihat.

ök [Öztür.]: ana, anne, valide.

ökçe: 1.) topuk, 2.) ayakkabı topuğu.

öke: dahi,

Öklid [Yun.: *Euclides* [Ευκλειδης]]: Eski Yunan'da bir matematik bilimcisi.

ökse: kuş tutma değneği.

ökseotu: [Bitkibilim:]

öksüz [Öztür. + süz]: 1.) annesiz, 2.) annesi ölmüş.

öküz: [Hayvanbilim: *Bos taurus*] bakar, davar, hona, sığır, **bir ~ türü:** Yak, ~ **derisi:** tilatin, ~ **yemliği:** akeze,

öl [Halkdili]: toprağın nemli.

ölçek: büyüklük, çap, ölçü.

ölçer: 1.) derece, 2.) ölçüm aygıtı, yazım aygıtı, [litre, kilo, metre, gram, graf].

ölçü: büyüklük, çap, ölçek, ~ **türleri:** endaze, gram, inç, kilogram, kilometre, kiloton, litre, metre, miligram, mililitre, ons, ton, ~ **kanuni birimi:** etalon, **65cm'lik ölçü:** endaze.

ölçüt: kıstas, kriter.

öldürme: itlaf, **toplu ~:** kırım, katliam.

öldürmek: itlaf etmek, **kendini ~:** intihar etmek,

ölet: [Tıp] hastalık salgını.

Öloji [Yun.: *eulegein* + (*logia*) > Fra.: *eulogie*]: kaside, methiye, sena, sitayiş.

ölü: [Tıp] 1.) cansız, 2.) cansız, cenaze, merhum, mevta, naaş, ölü, ölü beden, vefat etmiş, yaşamayan, ~ **yıkama:** gasil, ~ **yıkama yeri:** salacak, teneşir, **~lerin toplanacağı yer:** arasta, **~nün giysileri:** soyka, **~yü ilaçlama:** tahnit, ~ **taşınan sandık:** tabut, ~ **sarma bezi:** kefen.

ölük: bitkin, halsiz.

ölüm: fena, memat, vefat, ~ **ü bildiren dua:** sala.

ölümlü: fani, gelip geçici.

ölümsüz: baki, daim, kalıcı, payidar, sonsuz.

ölümsüzlük: ölmeme, ~ **veren sıvı:** iksir, ~ **verdiği düşünülen sıvı:** iksir.

ömer [Arp.]: 1.) 2.) Hz. Ömer; 3.) [Ö] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

ömr [Arp.]: **bak. ömür.**

ömür [Arp.: *a'mr* > [عمر] > *ömr* [عمر]]: 1.) a.) kurma, onarma, yapma, b.) bir araya gelme, sevinçli olma, c.) uzun yaşama, 2.) *i.*, hayat, yaşam.

ömürboyu [Arp.: *ömr* + *boyu* > Tür.]: *b.i.* & *s.*, müebbet.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ön: bir şeyin önü, ön taraf, cephe.
önce: evvela, ilk, önce.
öncecilik: inisiyatif, öncelik, üstünlük.
önceki: eski, sabık.
öncelik: 1.) evveliyet, 2.) inisiyatif, öncelik, üstünlük.
öncelikle. Evvela, ilkin.
öncü: kılavuz.
öndelik [Ticaret]: avans.
önder: 1.) başkan, lider, şef, 2.) [ö] bir Türk rkek adı.
önel: eksüre, mehil, mühlet, süre, vade.
önem: ehemmiyet.
önemli: ehemmiyetli, mühim.
öneri: teklif.
önerme: Teklif etme, **bilimsel** ~: teorem, **temel** ~ [Yun.]: aksiyom.,
önezer [?]: pusuda duran avcı.
öngörü: geleceği kestirme.
önlem: tedbir.
önlük: iş yaparken öne takılan giysi, **iş önlüğü:** bariğ, saya.
önsezi: tahmin.
önzülük: ezel.
öpücük: buse.
ördek: [Kuşbilim: *Anas*] badi, **erkek** []: suna, **ördek türleri:** canurcun, çıkrikçin.
ördek: duvar.
öreke [Rum.: *róka* [póka] > Osm.: *öreke*]: 1.) ağaçtan yüm örme gereci, 2.) ucu kıvrımlı bir tür yün eğirme gereci.
ören [ÖzTür.]: harabe, kalıntı, yıkı.
örf [Arp.: *arf* > *urf*]: 1.) bilme, erkan, usül, yol yordam bilme, 2.) anane, gelenek.
örfi [Arp.: *arf* > *örfi*]: 1.) bilme, erkan, usül, yol yordam bilme, 2.) adetlere, geleneklere göre.
örfi idare [Arp.: *arf* > *örfi idare*]: 1.) adetlere & geleneklere göre yönetim, 2.) [Askeriye] JUnta, Darbe Yönetimi, 3.) sıkıyönetim.
örfler [Arp.]: 1.) bilme, erkan, usül, yol yordam bilme, 2.) ananeler, araf, geleenkler.
örgü: **delikli** ~: ajur, **yün** ~ **biçimi:** haraço.
örk: hayvan bağlama ipi.
örneğin: diyelimki, mesela, sözgelimi.
örnek [Erm.: *orinag*]: 1.) misal, rumuz, sembol, simge, sözgelimi, timsal, 2.) model, mostra, 3.) numune,
örs [?]: maden dövme aracı.
örtme: gizleme, saklama, setr.

öşr-i bağ [Arp. > Osm.]: Osmanlı'da bağ, bahçe vergisi.
öşr-i bostan [Arp. > Osm.]: Osmanlı'da bostan (kavun karpuz) vergisi.
öşr-i ketan [Arp. > Osm.]: Osmanlı'da keten vergisi.
öşr-i kovan [Arp. > Osm.]: Osmanlı'da bal vergisi.
öşür [?]: aşar, ondalık.
öte: aşırı, trans.
öteberi: önemsiz şeyler.
öteki: başka, sair.
öteleme: erteleme, tecil.
ötenazi [Yun.: *thanatos* > Fra.: *euthanasie*]: 1.) güzel ölüm, ızdırapsız ölüm, rahat ölüm, 2.) ümitsiz durumda olan hastaların ızdıraplarını dindirmek için hayatlarına son verme.
ötesi: aşırı, trams.
övgü: övme, övünme, sitayiş, şan, şeref, şöret, sena.
övme: övgü, sitayiş.
övmek: *f.*, methetmek, sena etmek, naat etmek, yüceltmek, **aşırı** ~: ballandırmak,
övünç: iftihar, kıvanç, mut.
övünme: gurur, övgü, şan, şeref, şöret, sena.
öykü: *i.*, 1.) hikaye, 2.) [ö] bir Türk bayan adı, **manzum** ~: fabl,
öyküler: *ç.i.*, kıssalar, kıssas.
öykünme: taklit etme.
öykünmek: *f.*, taklit etmek.
öz: *i.*, cevher, derun, öz, kök, nefis, töz.
Özbek [?]: bir Türk boyu.
özdeyiş: vecize.
öze: ait, has, mahsus.
özek: merkez, orta.
özel: gizli, mahrem.
özellik: ahlak, davranış, husisiyet, huy, karakter, nitelik, tabiat, vasıf, yaratılış.
özen: dikkat, ilgi, itina.
özendirme: teşvik.
özenli: düzgün, itinalı, onat.
özensiz: baştansavma, gelişigüzel, kaba, zevksiz.
özerklik: otonomi.
özet: fezleke, hülasa.
özetle: kısaca, hülasa.
Özgen: bir erkek adı.
özgün: orirjina, otantik.
özgür: 1.) azat, hür, 2.) [ö] bir Türk erkek adı.
özgürlük: hürriyet.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

özlem: 1.) hasret, nostalji, 2.) [Ö] bir Türk ayan adı, karşılığı [Hasret].

özlemek: bir şeyi yada kimseyi göreceği gelmek, tütme.

özlü: ince taneli, kısa.

özlük: bireysel, ferdi, kişisel, şahsi, zati.

öznel:

özsaygı: haysiyet, onur, saygınlık, şeref, vakar.

özsü: bitki özsu, lateks, usare.

özür: bahane, mazeret.

===== **P** =====

P¹: Türk Abecesi'nin . harfi.

P² [Yun.]: Ro (Rho), Yunan Abecesi'nin harfi, [P, p].

P³ [İt.]: Pi]: İtalyan Abecesi'nin 14. harfi, [P, p].

P⁴ [Rus.: Er]: Rus Abecesi'nin 16. harfi, [P, p].

pa [Far.]: 1.) ayak, fut, kadem, pus, 2.) esas, temel, 3.) devamlılık, süreklilik, beka.

pac [Lat.: pax]: 1.) huzur, sukunet, savaşız dönem, 2.) barış, hazar, sulh.

paça [?]: *i.*, 1.) pantolonun bacak kısmının en altı, 2.) kesilmiş hayvan ayağı 3.) bir çorba türü.

paçal [?]: çeşitli şeylerin karışımı.

paçalı: tüylü horoz.

paçavra [?]: çaput.

paçoş [Rum.: ?]: 1.) kefal ailesinden bir balık, 2.) işe yaramaz, 3.) [Argo] fahişe.

padişah [Far.: pādīshah]: *i.*, bey, kral, hükümdar, sultan, ~ **vekili:** naip.

padok [?]: *i.*, yarış atı gezdirme yeri.

pafta [Far.: bafta]: *i.*, 1.) [Haritacılık] büyük bir haritanın küçük bir bölümü, 2.) [Teknik] yivaçar, 3.) atın koşum takımında metal süsler, 4.) bütük renkli npkta.

pagan [Lat.: paganus > İng.]: 1.) çok tanrılı dinlere ait olan kişi, 2.) puta tapar, puperest.

paganist [Lat.: paganus > İng.]:

paganizm [?]: çok tanrıçılık.

paganus [Lat.]: 1.) köylü, taşralı, 2.) [Roma İmparatorluğu Hristiyanlığı resmi din kabul ettikten sonra] Hristiyan olmayan herkes, gavur, inançsız, kafir.

pagoda [?]: Çin tapınağı.

pagus [Lat.]: kırsal alan, mera, tarla.

paha [Far.]: değer, eder, fiyat, ~ **biçmek:** değerini ölçmek, kıymet takdir etmek.

paideia [Yun.: ?]: eğitim, öğretim.

pais [Yun.: ?]: çocuk.

pak [Far.]: arı, temiz.

paket [?]: kağıda sarılı nesne.

pakt [Lat.: ? > Fra.: pacte]: antant, antlaşma, uzlaşma.

pal [?]: [Kuşbilim: ?] bir tür güvercin.

pala [İt.]: **palla** ?]: [Savaş] enli kılıç.

Paladyum [Lat.: ? > Fra.: pladium: Pd]: ?

palamar [Yun.: palamari ?] > İt.]: **amarra**: [Denizcilik] gemi halatı.

palamut [Rum.: palamida: ?]: 1.) [Bitkibilim: *Quercus aegilops*] pelit, 2.) [Balıkçılık: *Sarda sarda*] bir tür balık.

palan [?]: eşek eyeri.

palandöken [?]: ?

palanga [?]: 1.) ? 2.) ağır nesnelere kaldırma düzeneği.

palanka [?]: hendekle çevrili hisar.

palas [Fra.: palace]: 1.) lüks yapı, 2.) yolcu konak yeri, eğlek, han, hostel, otel, pansiyon.

palavra [?]: martaval.

palaz [?]: [Hayvanbilim] biraz büyümüş kuş.

paleo kastro [Yun.: ?]: eski hisar.

palikarya [Rum.: palikária [παλικάρια]: 1.) delikanlı, 2.) kabadayı, 3.) Rum ve Yunanlı'lar kasedildiğinde söylenir.

palla [İt.]: daire, dönme, dönüş, top, yuvarlak.

pallein [Yun.: ?]: 1.) fırlatmak, hızla atmak, savurmak, 2.) kızgınlıkla söylemek.

palma [Yun.: ?]: elçi.

palmiye [Lat.: palma > Fra.: palmier]: [Bitkibilim: ?] 1.) elçi, 2.) bir tür sıcak ülke ağacı, 3.) hurma ağacı, **uzun yapraklı** ~: rafya.

palus [Lat.]: direk.

palyaço [İt.]: pagliaccio]: alık, ibiş, şapşal.

pampa [İsp.]: 1.) ağaçsız, büyük ova, 2.) bozkır, step.

pamuk [Far.: panbu]: [Bitkibilim: *Gossypium*] 1.) tohumları çevresinde beyaz renkli lifleri olan ve bundan iplik yapılan bir bitki, 2.) bu bitkiden elde edilen iplik yada kumaş, koton, **çakmak yada lambadaki ~şerit:** fitil, ~ **sicim:** kaytan, ~ **ipiliği:** tire, ~ **kozası** [Halkdili]: şif, ~**lu bez:**

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

pazen, ~ **Türleri:** akala, **taş pamuğu:** asbest,
pamukçuk: [Tıp] aft.
Pamukova [Akhisar]: Sakarya iline bağlı tarihi bir beldedir. Tarihi kalıntılardan günümüze ulaşan bir şey kalmamıştır. Belde atrımcılıkla geçimini sağlar.
pan [Yun.: ?]: birlik.
Panama Kanalı: ?, [Panama Channel].
Panama: 1.) bir Orta Amerika ülkesi, 2.) [Giyim] yuvarlak hazır şapka.
panaroma [Lat.]: genel, genel görünüm, manzara.
panayır [Rum.: pan + hagios > panhagia ?]: 1.) ? 2.) büyük dönemsel Pazar.
pandül [?]: [Fizik] rakkas, sarkaç.
panel [? > Fra.]: açık oturma.
panik [Lat.: ? > Fra.: panique]: çekinme, korkma, perva, tırısma, ürkme, ürkü.
panis [Lat.]: ekmek.
pankreas [Yun.: ? > Fra.: ?]: [Bedenbilim] midenin arkasındaki bez,
pano [Fra.]: tavan resmi.
pansiyon [Fra.: pansion ?]: yolcu konak yeri, eğlek, han, hostel, otel, palas.
panteon [Lat.]: Roma tapınağı.
pantolon [İtl.: ?]: [Giyim] ayağa giyilen giysi, **bir tür ~:** potur, **kısa dar ~:** bermuda, ~ **çeşitleri:** Bermuda, Potur, Zıpka,
pantrona [?]: 1.) 2.) Osmanlı İmparatorluğu'nda donanma komutanı.
panzehir [?]: [Tıp] antidot, karşı-zehir.
papalana [?]: [Balıkçılık: ?] Sardalye yavrusu.
papara [Rum.: papára [nanápa]: 1.) kuru ekmek, peynir ve yağlı su yada süt ile yapılan bir çeşit yemek, 2.) [Halkdili] azar, gözdağı, zilgit.
papas [Rum.]: bak. **papaz**.
papatya [Rum.: mapgarita > papadia]: [Bitkibilim: *Matricaria chamomilla*] beyaz renkli bir çiçek.
papaz [Rum.: papas ?]: [Hiristiyanlık] Hiristiyan din adamı, keşiş, rahip.
papel [?]: kağıt para.
paprika [?]: kırmızı biber.
papuç [Far.: pā + puş > pāpuç [شوپاپ]: 1.) ayağına giyen, ayağa giyilen, 2.) [Dericilik] ayakkabı, çarık.
par [Lat.]: denk, eşit.
para 1 [Far.]: [Ekonomi] 1.) akçe, nakit, 2.) finans, mal, ~ **basılan yer:** darphane, ~ **dolabı:** kasa, ~**nın**

resimli yüzü: tura, **kumarda ortadaki ~:** banko, ~ **miktarı:** meblağ, tutar, **harcanan ~:** masraf, ~ **şişkinliği** [Ekonomi]: enflasyon, ~**nın değeri:** parite, ~ **toplama:** tahsil, **ödünç alınan ~:** borç, kredi, **ülkelerin ~ değıştokuşu:** kambiyo, ~ **transferi:** virman, **çok az ~:** metelik.
para 2 [Yun.]: yanında.
paraf [Fra.: ?]: 1.) kısa imza, 2.) ismin baş harfleri.
parafin [?]: [Kimya] alkan.
parakete [İtl.: barchetta]: bir tür olta.
paralel [Lat.: ? > Fra.: ?]: 1.) koşut, müvazi, 2.) arz, enlem.
paralı [Far. + ılı]: 1.) varsıl, zengin, 2.) ücrete tabi,
paraliz [Yun.: para + lyein > Fra.: paralysis]: [Tıp] felç, inme, nuzul.
paramparça: hurdahaş.
paranoya [Yun.: para + ? > ?] > Fra.: paranoia]: [Psikiyatri] bir ruh hastalığı.
parasal [Far. + sal]: akçasal, mali, nakdi.
parasız [Far. + sız]: meteliksiz, züğürt.
paravan [Fra.: ?]: taşınır perde.
parazit [Yun.: para + sitos > ?] > Fra.: parasite]: [Yaşambilim] asalak.
parça: 1.) az bir miktar, 2.) lime, pare,
pardalis [Yun.]: leopar.
pardos [Yun.]: panter.
pare 1 [Far.: pâre]: lime, parça.
pare 2 [Far.]: Farsça'da pâre; **bütün ve tek parça** anlamında bir sonek. [mahpare: ayparçası, yekpare: tekparça].
pariltılı: ışıltılı, yalabık.
Parite [> Fra.: paritèe]: [Ekonomi] paranın değeri.
parke [?]: tahta döşeme.
parkur [Fra.: ?]: özel yol.
parlak: celi, cilalı.
parlaklık: 1.) celal, haşmet, ihtişam, izzet, sitayiş, şaşaa, 2.) cila.
parmak: 1.) [Bedenbilim] eldeki uzantılar, 2.) inç, pus, ~**la vurulan vuruş:** fiske,
parodi [? > Fra.: parodie]: bir eseri alaya alma.
parola [İtl.: ?]: gizli işaret.
parpa [?]: [Balıkçılık] kalkan balığı yavrusu.
pars 1 [Far.]: [Hayvanbilim] leopar, pinter.
pars 2 [Lat.]: parça.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

parşel [> ? > Fra.: parşel]: 1.) parça, 2.) arazi parçası.

parşelasyon: [> ? > Fra.: parşelation]: 1.) parçalara ayırma, 2.) [Kentçilik] ?

parşeng [Far.: parşeng]: 1.) tartıyı tamamlamak için eklenen ağırlık, ekağırlık, 2.) takımı vb bütünlemek için sokulan insan, konuk oyuncu.

partal [?]: eskimiş, yıpranmış.

parte [Lat.]: 1.) bölüm, kısım, 2.) cihet, istikamet, taraf, yan, yön.

partire [Lat.]: bölmek, ikiye ayırmak.

partner [İng.]: ortak, şerik.

parya [Halkdili]: [Budunbilim] ayak takımı.

pas¹ [?]: demir kırı, ~ **açııcı**: z?da,

pas² [İng.: pass]: 1.) [Spor] oyunda topu diğer oyuncuya akatırma, 2.) [Mecazi] yüz verme.

pas³ [Yun.: ?]: hepsi, tamamı, tümü.

pasaj [Lat.: ? > Fra.: passage]: 1.) bir yapıda geçiş bölümü, 2.) bir yazıdan alınan bölüm.

pasak [Halkdili]: kır.

pasaparalo [İtl.: ?]: 1.) askerlikte bir emrin ağızdan ağıza akatırılması, 2.) emir.

pasaport [?]: 1.) geçiş belegsı, 2.) uluslararası kimlik.

pasıyans [Fra.: paciencie]: yıdızfalı.

paskal [Fra.: pascale]: insanı güldüren, palyaço.

paso [İtl.: ?]: muaflık belgesi.

paspal [Rum.: ?]: çok kepekli un.

paspartu [?]: karton çerçeve.

paspas [Rum.: papaz]: kapıdaki ayak sileceğı.

passum [Lat.]: adım.

pasta [İtl.: pasto]: [Gıda] bir hamur tatlısı, ~ **türleri**: Ekler, Gato, Kurupasta, Mozaik, Turta, Yaşpasta.

pastal [?]: tütün yaprağı dizisi.

pastırma [bastırma]: [Gıda] sarımsak ve çemenle karıştırılmış etin basılmasıyla yapılan kurutulmuş bir et yiyeceğı, **manda** ~sı: kakaç, ~ **harcı yada macunu**: çemen.

pastil [İtl.: ?]:

pastis [?]: anason kokulu içki.

pasto [İtl.]: gıda, yiyecek.

pastoral [?]: çobanlama.,

pastra [Rum.: ?]: iskanbil oyunu.

paşa [Far.]: [Askeri] 1.) general, 2.) baş ağa,

pat: basık, yassı.

pata: oyunda beraberlik.

patak: dayak, kötek.

patalya [İtl.: ?]: savaş gemisi sandalı.

patates [Amr.Ver. > İsp.: botata > potato > Rum.: patates]: [Bitkibilim: *Solanum tuberosum*] etli bir tür sebze, ~**teki nişasta**: kekül.

patavazsız: düşüncesizce davranan yada konuşan.

patavazsızlık: gaf, hata, pot.

paten [Fra.: ?]: [Spor] tekerlekli kayma ayakkabısı.

patent [Lat.]: uyrukluk belgesi.

pathein [Yun.]: 1.) dokunma, duygu, his, 2.) durum, hal, vaziyet.

pathie [Yun.: pathos]: **Fra.**nsızca'da – **pathie**; 1.) dokunma, duygu, his ve 2.) hastalık anlamında sonek.

pathos [Yun.]: 1.) dokunma, duygu, his, 2.) durum, hal, vaziyet, 3.) acı, eleme, üzüntü.

patırtı: arbede, çekişme, çıngar, dalaş, dövüş, hengame, hır, kavga, muaraza, niza.

pati¹: kedi köpeğın ön ayağı.

pati² [Yun.: pathos]: **bak. pathy**.

patik: [Giyim] çocuk ayakkabısı.

patika [?]: izlek, keçi yolu, yolak.

patiska [Fra.: ?]: [Dokuma] bir tür kumaş, Amerikan bezi, basma, hasse, pamuklu bez.

patlıcan [Far.: pādijān [] > Apr.: badıncan [پادباجلو]]: [Bitkibilim: *Solanum melongena*] mor renkli bir sebze.

patoz [Fra.: batteuse]: sap döver harman makinesi, batöz.

patria [Lat.]: anavatan, doğulan ülke, yurt.

patron [Fra.: ?]: iş sahibi.

pauein [Yun.]: bitmek, bitirmek, sonlanmak, sona ermek.

pauper [Lati.]: fakir, yoksul.

pax [Lat.]: 1.) huzur, sukunet, savaşsız dönem, 2.) barış, hazar, sulh.

Pax Americana [Lat.]: 1.) ABD bölgesi, ABD etki bölgesi, 2.) onun sağladığı barış ve huzur.

Pax Ottomana [Lat.]: 1.) Osmanlı İmparatorluğu bölgesi, etki bölgesi, 2.) onun sağladığı barış ve huzur.

pay¹ [Far.: pa]: güç, merkez, odak, yer,

pay² [İng.]: hisse, üleş.

payam: badem.

payanda [Far.: payende]: eğik yada düz destek.

paye [Far.: pāye]: aşama, kat, katman. makam, mertebe, mevki, tabaka.

payende [Far.]: **bak. payanda**.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

payitaht [Far.: pay-ı taht > payitaht]: 1.) taht merkezi, yönetim yeri, 2.) başkent, başşehir, 3.) Osmanlı'da **Bursa, Edirne** ve en son **İstanbul**.
payitahtı saltanatı seniyye [Far.: pâyitaht + Arp.: > Osm.: pâyitaht-ı saltanat-ı seniyye]: 1.) 2.) Osmanlı Devleti başkenti, İstanbul.
payidar [Far.: pay + dâr > pay-ı dâr > payidâr]: 1.) ? 2.) baki, daim, kalıcı, ölümsüz, sonsuz.
paylama: azarlama, başa kakma, tekdir, takaza.
paytaht [Far.: 1.) gücün sürekliliği, 2.) bak. payitaht.
pazar ¹ [Far.: bazar]: alışveriş yeri, çarşı.
pazar ² [Far.: bazar]: düzlük alan, ova, yazı. [Pamukova, Adapazarı, Akyazı].
pazar ³ [Far.: bazar]: sebze meyve satılan açık alan.
Pazar ⁴ [Far.: bazar]: haftanın yedinci ve son günü.
Pazar ⁵ [Far.: bazar]: Samsun'un bir ilçesi.
Pazartesi [Far.: bazar + ertesi]: haftanın birinci günü.
pazen [Fra.: ?]: [Tekstil] pamuklu bez.
pazı ¹ [?]: [Bitkibilim: *Beta vulgaris varicla*] yaban pancarı, yabani ıspanak.
pazı ² [?]: beze, hamur topağı.
pazı ³ [Far.: pazu]: [Bedenbilim] kolun omuz ile dirsek arasındaki bölümünde bulunan, şişkince kas kitlesi.
pazubent [Far.: bazubend]: kola takılan bir tür bez şerit.
Pe [Rus.]: Rus Abecesi'nin 15. harfi, [п, n].
peccare [Lat.]: günah işlemek, güne girmek, suç işlemek.
pectus [Lat.]: göğüs, meme, sadr, sine.
pecunia [Lat.]: para.
peç [Rus.]: Rus ocağı.
peçete [Arp.]: 1.) ağız silme bezi, 2.) mendil, peşkir.
peda [Yun.: pais]: Batı Dilleri'nde **pedo-**; çocuk anlamına bir önek.
pedagog [Yun.: pedo + agein + logia > Fra.: oedogodge]: [Tıp] çocuk doktoru.
Pedagoji [Yun.: pais + ? > Fra.: pedagogie]: [Tıp] Çocuk Hekimliği.
pedal [Lat.: pes > Fra.: pedal]: ayaklık.
pediyatri [Yun.: pais + iatros > Fra.: pediatrie]: çocuk hekimliği.

pediyatrist [Yun.: pais + iatros > Fra.: pediatriste]: çocuk doktoru, çocuk hekmi.
pedofili [Yun.: pais + phile > Fra.: pedophilie]: [Psikiyatri] çocuklara düşkün kişi.
peira [Yun.]: deneme, inceleme, test.
pejor [Lat.]: fena, kötü.
pek: berk, sert.
peki ¹ [Halkağzı: pek iyi]: pek iyi, mükemmel, çok harika.
peki ² [pek iyi]: anladım, olur, tamam, yaparız.
pekmez [?]: [Gıda] koyulaşmış dut suyu, üzümünden yapılan sıvı tatlı, ~ **toprağı** [Maden]: marn.
peksimet [Rum.: paksimadi]: bayatlamadan duran ekmek.
pelagos [Yun.]: deniz.
peleme [?]: [Denizcilik] altı düz kayık.
pelesenk ¹ [Arp.: belesan > Far.: peleseng]: 1.) balsam, pelesenk ağacından sağlanan sakız, 2.) ciklet, sakız.
pelesenk ² [Far.: parseng > persenk > peleseng]: konuşurken gereksiz tekrarlanan söz, persenk.
pelesenk ağacı [Arp.: belesan > Far.: peleseng + ağacı]: sakızağacı.
pelin [Rum.: pelinos: πελινος]: 1.) [Bitkibilim: *Artemisia absinthium*] 1.) çok yıllık ve otsu bir bitki, pelin otu, acı pelin, akpelin, artemisia, 2.) [P] bir bayan adı.
pelit: [ağaç] palamut.
pellere [Lat.]: gütmek, idare etmek, sürmek, yürütmek.
pelte [Far.]: 1.) bir tür tatlı, 2.) [Mecazi] argın, aygın, bitap, bitkin, dermansız, güçsüz, haşat, takatsız, tükenmiş, zayıf, ?.
pelte pelte [Far.]: yapış yapış, yapışkanlı.
peltek: keke, kekeme, pepe.
pembe [?]: 1.) bir renk, 2.) [P] bir Türk bayan adı.
pena [İtl.: ?]: [Müzik] mızrap.
pencere [?]: [Yapı] eve ışık girmesi için bırakılan boşluk, ~ **süsü**: vitray.
penç [Far.]: beş.
pendere [Lat.]: 1.) asmak, asılmak, 2.) değerlendirmek, incelemek, düşünüp taşınmak, ölçüp biçmek, 3.) ağırlığını belirleme, ölçmek, tartmak.
pens [Fra.]: [Teknik] kısaç iğne.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

penthos [Yun.]: acı, çile, dert, elem, esef, gam, kasvet, kasavet, kaygı, keder, teessür, üzüntü.
penye [?]: [Dokuma] bir tür kumaş.
pepe: keke, kekeme, peltek.
peptein [Yun.]: hazmetmek, sindirmek.
Pera [Rum.: ?]: 1.) , 2.) İstanbul'da İstiklal Caddesi.
perçem [Far.]: kakül.
perde [?]: [Dokuma] pencere örtüsü, **dar ve kısa ~**: efriz, **taşınır ~**: paravan, ~ **asma rayları**: korniş.
perese [?]: [Teknik] şakul ipi.
perest [Far.: پربت]: 1.) sever, seven, 2.) tapan, tapar.
pergel [?]: [Geometri] çember çizme gereci.
peri [Arp.]: 1.) hayal ürünü varlık, 2.) [P] bir Türk bayan adı.
perişan [?]: acınacak durumda.
periyot [Lat.: ? > Fra.: period]: çağ, devir, dönem, periyot, zamane.
perlon [?]: [Dokuma] sentetik dokuma ipliği.
permi [Lat.: ? > Fra.: permit]: icazet, izin, lisans, mücade, ruhsat.
peron [?]: 1.) otobüs yanaşma yeri, 2.) [P] Isabella Peron;
persenk [Far.: parseng > persenk]: konuşurken gereksiz tekrarlanan söz, pelesenk.
Perşembe [Far.: penç + şembe]: 1.) Farsça anlamı beşinci gün, 2.) haftanın üçüncü günü.
Peru: bir Güney Amerika üşkesi, ~ **para birimi**: şalo.
peruk [İtl.: ?]: 1.) yapay saç, 2.) takma saç.
perva [Far.: pervâ]: çekinme, korkma, panik, tırsma, ürkme, ürkü.
pervane 1 [Far.]: [Teknik] 1.) emmeç, fan, vantilatör, 2.) gemi pervanesi, uskur.
pervane 2 [Far.]: [Yaşambilim] 1.) küçük kelebek türü, 2.) güve.
pervasız [Far.: pervâ + sız]: çekinmeden, korkusuz, ürkmeden.
pervaz [Far.: pervâz]: 1.) kıyı, köşe, sınır, uç, 2.) kenar çitisi.
perver [Far.]: sever.
pes 1 [Far.: peş > pes]: 1.) arka, art, geri, peş, 2.) yenilgiyi kabullenme,
pes 2 [Lat.]: ayak.
pesek [Halkdili]: dış kiri yada pası.
pesimist [Lat.: ? > Fra.: pessimiste]: karamsar.

pestil [Halkdili]: [Gıda] bastık.
peş [Far.]: arka, art, geri, pes.
peşin [Far.: pişin]: 1.) hazır para, hemen ödenen, 2.) önceden, ilkelden, 3.) [Ticaret] nakit ödemeli alışveriş.
peşkeş [Far.: pişkeş]: 1.) üst makamlara sunulan hediye, 2.) karşılıksız verme, 3.) çıkarları için bir şeyi feda etme.
peşkir [Far.]: 1.) masaörtüsü, mendil, peçete, 2.) [Kağıt Oyunu] Maça Kızı'nda bir deyim.
peşrev [Far.]: [Müzik] mani türünde türkü.
peştamal [Far.]: [Dokuma] dize örtülen bez, **ipekli ~**: futa.
Peşte [Mac.: Pest]: Macaristan'ın başkenti Budapeşte'nin üç ana bölümünden birisi; [Pest].
petalon [Yun.]: yaprak.
petek: 1.) [Gıda] bal kümesi, 2.) [Teknik] kalorifer, radyatör, 3.) [P] bir Türk bayan adı, **balı alınmış ~**: kikara,
petere [Lat.]: aramak, araştırmak, bulmaya çalışmak.
PETKİM: Petro Kimya Türkiye Anonim Şirketi.
petra [Lat.]: taş.
petrol [Lat.: petra + oleum > Fra.: petroleum]: 1.) neft, taşıyağı, 2.) benzin, mazot ve asfalt gibi ana ürünlerin ana sıvı maddesi.
peygam [Far.: peygâm]: iyi haber, muştı, müjde, sava.
peygamber [Far.: peygâm + ber]: 1.) iyi bilgi taşıyan, haber taşıyan, müje taşıyan, 2.) elçi, müjdecı, nebi, resül, yalvaç, 3.) [P] [İslam] Hz. Muhammed.
peygamber çiçeği: [Bitkibilim: *Cephalaria syriaca*] 1.) yıllık bir bitki, 2.) acımık, belemir, mavikantaron.
peygambırağacı [peygamber ağacı: Lignum vitae]: [Bitkibilim: *Guaicum officinale*]:
peyk [Far.]: 1.) [Astronomi] uydu, 2.) [Dış Siyaset] başka ülke etkisinde olan küçük ülke, 3.) [Mecazi] başkasının etkisinde haerekt eden kişi.
peynir: [Gıda] bir süt ürünü, **tuzsuz ~**: teleme, ~ **mantarı**: küf, **tuzsuz beyaz ~**: lor, ~ **türleri**: Beyaz Peynir, Erzurum, Feta, Peyniri, Gravyer, Kaşar, Keş, Lor, Otlı Peynir, Teleme, Tulum Peyniri,
pezevenk [Erm.: pozavak]: 1.) fahişe çalıştıran, 2.) gavat, godoş, kodoş.
phainein [Yun.]: göstermek, teşhir etmek.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

phainesthai [Yun.: ?]: belirlemek, görünmek, ortaya çıkmak, zuhur etmek.

phakelos [Yun.: ?]: çikin, torba.

phallos [Yun.: ?]: 1.) şiş, 2.) organ şişliği.

phanoi [Yun.: ?]: konuşmak.

pharmakon [Yun.: ?]: ilaç.

pheme [Yun.: ?]: ses, seda.

pherei [Yun.: ?]: mabet, tapınak.

pherein [Yun.: ?]: 1.) aklında tutmak, dayanmak, tahammül etmek, taşımak, üstlenmek, yükümlü olmak, 2.) taşımak, 3.) getirmek.

Phi [?] > Yun.: **Phi** & **Phi** [φεί - φῖ & φί]: Yunan Abecesi'nin 21. harfi, [Φ, φ].

phile [Yun.: **philos** [?]]: Fransızca'da -**phile**; hoşlanan, seven anlamına bir sonek.

philein [Yun.: ?]: hoşlanmak, sevmek.

philia [Yun.: ?]: dostluk, sevgi.

philos [Yun.: ?]: seven, hoşlanan.

phlegein [Yun.: ?]: iltihaplanmak, yanmak.

phlegma [Yun.: φλέγμα]: irin, iltihap.

phlegma [Yun.: ?]: iltihap, iltihaplanma, yanma,

phobia [Yun.: **phobos** [?] > B.D.]: Batı Dilleri'nde **phobia**; bir şeyden aşırı korkma yada nefret etme anlamına bir önek.

phobie [Yun.: **phobos** [?] > Fra.]: Fransızca'da **phobie**; Batı Dilleri'nde **phobia**; bir şeyden aşırı korkma yada nefret etme anlamına bir önek.

phobos [Yun.: ?]: korku.

phone ¹ [Yun.: **phōnē** [?]]: çav, nida, seda, ses.

phone ² [Yun.: ?]: Fransızca'da **phone**; 1.) ses, sesle ilgili, 2.) sesle çalışan anlamında bir sonek.

phono [Yun.: ?]: Fransızca'da **phono**; 1.) ses, sesle ilgili, 2.) sesle çalışan anlamında bir sonek.

phoreus [Yun.: **phoreús** [?]]: taşıyan.

phoros [Yun.: ?]: taşıyan.

phragma [Yun.: ?]: çit, perde, parmaklık.

phren [Yun.: ?]: akıl, beyin, diyafram.

phrenilis [Yun.: ?]: delilik.

pthongos [Yun.: ?]: gürültü, ses, seda, nida.

phyein [Yun.: ?]: doğurmak, hasıl etmek, meydana getirmek, sebep olmak.

phyesthai [Yun.: ?]: gelişmek, büyümek.

phyllon [Yun.: ?]: ağaç yaprağı.

phyllon [Yun.: ?]: yaprak.

physaen [Yun.: ?]: 1.) üfleme, 2.) esmek, rüzgaer esmek, 3.) nefes almak, solumak, nefes nefese kalmak.

physis [Yun.: ?]: doğa, tabiat.

phyton [Yun.: ?]: büyüme, gelişme.

pihti [?]: [Tıp] koyulaşmış sıvı.

Pınar Dağı [Pion [?] > Panayır Dağı]: Selçuk, İzmir.

pınar: 1.) çaykara, eşme, kaynak, kaynaksuyu, memba, 2.) [P] bir Türk bayan adı.

pirasa [Rum.: **praso** [?]]: [Bitkibilim: *Allium porrum*]: bir tür sebze.

pısarık [?]: serap, pısarık.

Pi ² [İt.]: İtalyan Abecesi'nin 14. harfi, [P, p].

Pi ¹ [Fen.: **Pe** [Pe] > Yun.: [πεί - πῖ & πῖ]]: Yunan Abecesi'nin 16. harfi, [Π, π].

piare [Lat.]: bastırmak, susturmak. teskin etmek, yatıştırmak.

piçuta [?]: [Balıkçılık: ?] iri palamut.

pide [?]: ince ekmek, ~ türleri: kirde, lavaş,

pigme [?]: Afrika'da yaşayamış kısa boylu bir ırk.

pigment ¹ [Lat.]: boya.

pigment ² [Lat.: **pigment** > İng.: **pigment**: boya]: kimyasal boya hammaddesi,

pijama [Far.: ? > Fra.: ?]: gece kıyafeti, yatak kıyafeti.

pik [?]: dökme demir.

pike [Fra.: **piquet**]: yatak örtüsü.

piket [?]: bir iskambil oyunu.

piko [?]: örtü kenarı süsü.

pil [?]: enerji aracı.

pilaki [pilâki]: fasulye salatası.

pilare [Lat.]: bastırmak, baskı uygulamak, baskı altına sokmak.

pilav [Far.: ?]: [Gıda] pirinç yemeği.

pili [Yun.: ?]: kapı.

piliç [?]: [Hayvanbilim: ?] ferik, büyük ~: bulada, yarka.

pilosus [Lat.]: tüylü.

pilot [Lat.: ? > Fra.: ?]: 1.) 2.) uçağın sürücüsü, 3.) uçuş bölgesi.

pinos [?]: kabuklu deniz hayvanı.

pingere [Lat.]: boyamak, renklendirmek.

pinter [?]: leopar, pars.

pinti: cimri, ekti, elisiki, hasis, nekes.

pipet [Fra.: ?]: sıvı içme çubuğu, çubuk, kamış.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

pir [Far.: pîr]: 1.) ihtiyar, mir, yaşlı, 2.) usta, guru.

piramit [?]: eham, firavun mezarı.

pire 1 [?]: asalak böcek.

Pire 2 [?]: Yunanistan'da liman kenti [Pireaus].

pirina [Yun.: ?]: zeytin küspesi.

pirinç [?]: 1.) [Bitkibilim: ?] bir tahıl, 2.) [Kimya] bir maden.

pirinç [?]: sulak ve bataklık yerlerde yetiştirilen bir tahıl türü. ~ **Yemeği**: pilav.

pis: 1.) kir, necaset, pasak, 2.) kirli, pasaklı.

Pisagor [Yun.: Pythagoras]: Eski Yunan'da bir matematik bilimcisi.

pisello [Yun.: mpikseli > Lat.]: bezelye.

pisi [Çocukdili]: kedi.

pislik: kir, necaset.

pissa [Yun.]: katran.

piston [Lat.: ? > İng.]: [Teknik] itenek.

pişekar [?]: orta oyununda bir tip.

pişmiş: nadim, az ~: çiğ.

piştov [Bul.]: bir tür tabanca.

piton [?]: iri bir yılan.

piyade [Far.: piyâde]: 1.) yürüyerek giden, yaya, 2.) [Askeriye] kara birliği adı.

piyale [Far.: piyâle]:

piyango [İtl.: ?]: [Şans Oyunu] çekiliş, ~ **ikramiyesi** [Fra.]: amorti.

piyano [İtl.: piano]: [Müzik] bir müzik aleti.

piyasa [?]: [Ekonomi] market, pazar.

piyata [?]: yassı yemek kabı.

placere [Lat.]: memnun etmek.

plaj [Fra.: plage]: kumsal, sahil.

plak [Fra.: plaque]: 1.) kat, katman, plaka, 2.) [Müzik] eskilerde müzik parçalarının kaydedildiği eski zaman diskisi.

plaka [İtl.: ?]: 1.) kat, katman, plak, 2.) [Teknik] ağaç, plastik yada metal düz levha, 3.) [Trafik] oto numarasının yazılı olduğu levha.

plan [Lat.: ? > Fra.: ?]: 1.) şema, 2.) sinema çekimi.

plançete [İtl.: **plancette** ?]: harita çıkarma aleti,

planet [Lat.: ? > Fra.: ?]: [Yıldızbilim] gezegen, seyyare.

plangere [Lat.]: dövünmek, göğsünü yumruklamak.

planör [Fra.: planeur]: motorsuz hava taşıtı.

planta [Lat.]: fidan, sürme.

plantasyon [Lat.: ? > Fra.: plantation]: 1.) 2.) bitki yetiştirme işletmesi.

planus [Lat.]: düzey, seviye.

plarere [Lat.]: ağlamak, zırlamak.

plasma [Yun.]: kalıplanmış yada kalıptan çıkmış olan.

plassein [Yun.]: katlamak, kıvrılmak, öbeklenmek.

plaster [Yun.: emplassein > İng., İlaç]: ilaçlı bant.

Platin [Lat.: ? > Fra.: platine: Pt]: ?

plato [Fra.: plateau]: [Evrenbilim] yayla, dağ doruklarında düzlük alan.

plaudere [Lat.]: alkışlama, el şaklatmak, kutlamak.

plaza [Lat.]: 1.) 2.) işmerkezi.

plazanta [?]: [Tıp] etene.

plazma [Yun.: plassein > plasma > Fra.: plasma]: 1.) [Tıp] kan, lenf yada sütün sıvı bölümü, 2.) [Tıp] kandaki sıvı, 3.) [Kimya] elektriksel olarak nötr olan yüksek ısılarda ionize edilmiş gaz, 4.) [Elektronik] bu yolla sıkıştırılarak elde edilen bilgisayar yada TV ekranı.

plebisit [Lat.: plebs + scitum > Fra.: plebiscite]: halkoylaması, referandum.

plebs [Lat.]: amme, cumhur, halk, kamu.

plectere [Lat.]: dokumak, icat etmek, kurmak, örmek.

plere [Lat.]: doldurmak.

plevar [?]: [Tıp] göğüs zarı.

plevra [?]: [Tıp] göğüs zarı.

pli [Lat.: plicare > Fra.: plie]: [Giyim] kumaşta kıvrım.

plicare [Lat.]: katlamak, kıvrırmak, üst üste getirmek.

plorare [Lat.]: uygulamak, tatbik etmek, yerine getirmek.

Plüton [Yun.]: Hades.

poca [İtl.]: [Denizcilik] gitmekte olan bir geminin rüzgar altı yönü.

pod [Yun.: pous > Fra.]: Fransızca'da -pod; 1.) ayak, bacak, 2.) farklı biçimde yada sayıda bacağı olan anlamına gelen bir sonek, 3.) -pode.

poda [silahlıpoda]:

pode [Yun.: pous > Fra.]: Fransızca'da -pode; 1.) ayak, bacak, 2.) farklı biçimde yada sayıda bacağı olan anlamına gelen bir sonek, 3.) -pod.

poğoça [İtl.: focaccia ?]: bir tür tuzlu çörek.

poker [Far.]: [Şans Oyunu] para karşılığı oynanan kart oyunu, ~de **para arttırma**: rölans, ~de **paranın tümü**: rest, ~de **oyun parası**: bop,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

polein [Yun.]: satmak.

polemik [?] > Fra.: **polemique**: ağız kavgası, dalaşma.

Polenez [Fra.: **Polonaise**]: Leh, Polonyalı.

polere [Lat.]: acı duymak.

poli [Yun.: **poly** [πολυ] > Fra.: **polie**]: çok, çoklu.

poligami [Yun.: **poly** + **gamos** > [?] > Fra.: **poliegamie**]: çokeşlilik.

polip [Yun.: **poly** + **pous** > [?] > Lat.: **polypus** > Fra.: **polype**]: [Yaşambilim] ^{1.)} çokayak, çok ayaklı, ^{2.)} basit yapılı hayvan.

polire [Lat.]: cilalamak, parlatmak.

polis ¹ [Yun.]: abad, abat, bolu, il, kent, medine, site, şehir, vilayet, [Konstantin**polis**, Indianapolis].

polis ² [Yun.: **polis** > Fra.: **police**]: kent güvenliğini sağlayan emniyet görevlisi, güvenlik görevlisi, ~ **merkezi**: merkez, ~ **karakolu**: merkez, ~ **olayları**: vukuat.

polisiye [Yun.: **polis** + Arp.: **ie**]: ^{1.)} adi olaylar, suç ve cürüm olayları, polis olayları, ^{2.)} güvenlik ve polis önlemi, ^{3.)} [Sinema] vurdulu kırdılı film.

politeizm [Yun.: **poly** + **theos** + **ismos** > [πολυθεϊσμός] > Fra.: **polytheisme**]: ^{1.)} birden çok tanrılara inanmayla ilgili, ^{2.)} çoktanrıcılık.

politik [Yun.: **polis** > Fra.: **politique**]: siyasal.

politika [Yun.: **politikos** > İtl.: **politica**]: siyaset.

politbüro [Rus.: **Politicheskoye Buro** > [] > B.D.: **politburo**]: ^{1.)} Siyasi Büro, ^{2.)} SSCB siyasi partiler düzenleme dairesi.

Polonya [?]: Lehistan,

Polonyalı [?]: Leh, ~ **Yahudiler**: Karaim.

Polonyum [Lat.: ? > Fra.: **polonium**: Po]: ?

Pomak [?]: Bulgar kökenli Müslümanlar.

pmat [?] > Fra.: **pomade**]: [Eczacılık] merhem.

pompa [?]: [Teknik] su çekme yada atma gereci, ~**da kapak**: klape.

ponere [Lat.]: koymak.

ponos [Yun.]: amele, emekçi, işçi.

pontus ¹ [Yun.]: deniz.

Pontus ² [Yun.]: ^{1.)} (Kara)deniz, ^{2.)} Karadeniz kıyılarında bir zamanlar kurulmuş bir Rum devleti.

popularite [Lat.: ? > Fra.: **popularité**]: tutulma.

populizm [Lat.: ? > Fra.: **populisme**]: halkçılık.

poros [Yun.]: cihet, istikamet, tarık, yol, yön, yönelme.

portakal [Fra.: **portugal** & İtl.: **portogallo** ?]: ^{1.)} Uzak Doğu kökenli bir narenciye, turunç çeşidi, ^{2.)} Batı'ya Portekizli denizciler taşımış, ^{3.)} en bilinen çeşitlerinden Yafa ve Washington.

portare [Lat.]: getirmek, getirip-götürmek, götürmek, sırtlanmak, taşımak, yüklenmek.

portatif [Lat.: **portare** > Fra.: **portative**]: ^{1.)} hareketli, mobil, seyyar, ^{2.)} götürülebilir, seyyar, taşınabilir.

porter [Fra.]: taşımak.

portör [Lat.: **portare** > Fra.: **porter** > **porteur**]: ^{1.)} dağıtıcı, hamal, taşıyıcı, ^{2.)} [Tıp] hastalık taşıyan.

posa [?]: çökelti, tortu.

pozitif [Lat.: **postulare** > Fra.: **positive**]: olumlu, müspet.

pozisyon [Lat.: ? > Fra.: **position**]: durum, hal, vaziyet, statü.

post [?]: ^{1.)} kürk, ^{2.)} [Mecazi] deri, ten, beden, vücut, ^{3.)} [Mecazi] kuvvet, iktidar, yönetim,

postulare [Lat.]: ^{1.)} istemek, ^{2.)} doğru ve gerçek olduğunu düşünmek.

poş [?]: yumuşak minder.

Poşa [Halkağız, Erzurum, Artvin]: Çingene.

poşu [Far.: **puşu**]: ^{1.)} bir tür başörtüsü, ^{2.)} dolama, sarık.

pot [Erm.: ?]: ^{1.)} çıkıntı, şişlik, ^{2.)} elbisede kat, kıvrım, şişlik, ^{3.)} gaf, hata, patavassızlık, ^{4.)} [Halkdili] çay demliği.

potamos [Yun.]: ırmak, nehir.

potamus [Yun.]: nehir.

potansiyel [Lat.: **potens** > Fra.: **potentielle**]: gizil,

potens [Lat.]: gücü yetme, kadir olma, mutlak olma,

potin [Fra.: **bottine**]: ^{1.)} küçük çizme, ^{2.)} asker çizmesi.

potur [Erm.: ?]: dizaltı bölümü kıvrımlı pantolon, **dar paçalı** ~: zipka,

pous [Yun.]: ayak, kadem.

poyraz [Rum.: **boreas** & **voreas** > Osm.: **poyraz**]: ^{1.)} kuzey, ^{2.)}

kuzeydopğudan esen rüzgar,

poz [Lat.: ? > Fra.: **pose**]: ^{1.)} resimde duruş, ^{2.)} duruş.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

pozametre [Lat.: + Yun.: ? + metron > Fra.: posemetrè]: 1.) analog fotoğrafçılıkta, bir zamanlar kullanılan ışık, güneş ayar çizieleksi, 2.) analog fotoğraf makinesinde, eskilerde kullanılan ışık ayar yuvarlağı.

praecoquus [Lat.]: erken olmuş meyve.

praesto [Lat.]: amade, elde, hazır, kullanılabilir.

praktikos [Yun.]: tatbiki, uygulanabilir.

pranga [?]: bukağı.

Praseodim [Lat.: Fra.: praseodim; Pr]:

praşa [?]: bir iskambil oyunu.

pratik [? > Fra.: pratique]: 1.) uygulama, tatbik, 2.) tatbiki, uygulamalı,

pratika [İtl. ?]: gemi giriş çıkış izni.

pratisyen [? > Fra.: praticien]: intern,

Pravda [Rus.: pravda [Правда]]: 1.) gerçek, 2.) bir Rus gazetesi.

pravus [Lat.]: çarpık, eğri, kancalı.

precari [Lat.]: dua etmek, niyaz etmek, yakarmak.

prefabrik [Lat.: ? > Fra.: pre-fabrique]: kurum, taşınabilir hazır konut.

prehendere [Lat.]: el koymak, gaspetmek, müsadere etmek.

prematüre [Lat.: ? > Fra.: pre-maturée]: 1.) erken doğmuş çocuk, 2.) erken doğum.

premere [Lat.]: baskı uygulayarak, cendere yapmak, sıkıştırmak.

prensip [? > Fra.: principe]: ilke.

preparat [Alm.]: [Eczacılık] müstahzar,

pres [Lat.: premere > Fra.: press]: 1.) [Teknik] cendere, 2.) basın, matbuat.

prestij [Lat.: ? > Fra.: prestige]: itibar, saygınlık,

perestroyka [Rus.: perestroyka [перестройка] > B.D.: perestroyka]: yeniden yapılanma.

pretium [Lat.]: bedel, eder, fiyat, paha.

prina [?]: küspe.

prirat [Lat.: ? > Fra.: priate]: memeliler.

priz [Fra.: prise]: [Elektrik] fiş yuvası.

probiyotik [Yun.: + > Fra.: probiotique]: ?

problem [Lat.: ? > Fra.: probleme]: 1.) dert, mesele, sorun, tasa, 2.) [Fizik, Matematik] çözülecek zor soru.

prodesse [Lat.]: işe yaramamak, verimsiz olmak, yararsız olmak.

profil [Lat.: ? > Fra.: profile]: 1.) yandan görünüş, 2.) L biçimli demir metal malzeme,

proje [Lat.: ? > Fra.: project]: tasarı, tasarım.

proleter [Lat.: ? > Fra.: proleter]: 1.) amele, emekçi, işçi, 2.) [Sosyalizm] emeğinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan işçi.

Prometyum [Lat.: > Fra.: prometium: Pm]: ?

propius [Lat.]: daha yakın.

propoganda [?]:

proprius [Lat.]: 1.) birisine ait olan, birisinin, 2.) bireye ait, kişisel, özel, şahsi, zati.

propus [Lat.]: güzel, iyi, uygun, yerinde.

prosedür [?]: ?

prostat [?]: [Tıp] kestanecik,

Protaktinyum [Lat.: Fra.: protactinium: Pa]: ?

protein [Yun.: + > Fra.: ?]: [Yaşambilim]

prova 1 [İtl.: ?]: 1.) deneme, test etme, ön baskı, 2.) [Giyim] terzinin elbiseyi bedende denemesi, 3.) [Denizcilik] 4.) baş, kafa, geminin başı, kafa tarafı.

providere [Lat.]: öngörmek, tahmin etmek.

proximus [Lat.]: en yakın.

prudentia [Lat.]: öngörü.

pruva [İtl.: prova]: [Denizcilik] geminin baş tarafı, önü, ileri tarafı, ~ **direği** [Denizcilik]: baş direği.

Psi [? > Yun.: psi [ψεί - ψī & ψι]]: Yunan Abecesi'nin 20. harfi, [Ψ, ψ].

psikiyatr [Yun.: ? + ? > [?] > Fra.: psichiatre]: ruh bilimci.

psikoanaliz [Yun.: ? + ? > [?] > Fra.: psychoanalysis]: ruhi çözümleme,

psikopat [Yun.: ? + ? > [?] > Fra.: psychopate]: ruh hastası.

psyche [Yun.: psychē: ?]: can, ruh, soluk.

Ptelemeos Claudis [Yun.: ?]: Eski Yunan'da bir gökbilimci ve coğrafyacı olan İskenderiyeli Batlamyos, [Ptolemy].

pteron [Yun.: ?]: kanat.

Ptolemy [Yun.: ?]: Eski Yunan'da bir gökbilimci ve coğrafyacı olan İskenderiyeli Batlamyos, [Ptelemeos Claudis].

PTT [Lat.: ? + Yun. > Fra.]: Post-Telephone-Telgraph: posta, telefon ve telgraf.

puan [Fra.: point]: 1.) benek, nokta, 2.) sayı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

pudere [Lat.]: hicap duymak, mahçup olmak, utanmak.

pudis [Türk.: bit > Lat.]: bit.

pudra [?]: 1.) toz, 2.) çocuk pişiğinde kullanılan toz, 2.) [Makyaj] bir makyaj malzemesi.

puf: poş, yumuşak minder.

pugare [Lat.]: kavga etmek, mücadele etmek, savaşmak.

puhu [?]: [Hayvanbilim: ?] baykuş.

pul [?]: 1.) [PTT] posta pulu, 2.) [Vergi] harç pulu, 3.) [Teknik] vida yada somun tutacağı, 4.) [Balıkçılık] balık pulu.

pulculuk [Far. + luk]: filateli, pul biirtirme.

pulluk [Srp. > Bul.: plug]: eke, saban.

puluç [?]: cinselliği olmayan erkek.

puma [?]: [Hayvanbilim: ?] dağ aslanı.

puncto [Lat.]: 1.) benekli, noktalı, 2.) dantelli, işlemeli, işlenmiş.

pungere [Lat.]: batırmak, delmek, iğnelemek, sivri uçlu bir şeyle delmek yada dürtmek.

punt [?]: fırsat, uygun zaman.

punto 1 [Lat.]: 1.) benek, leke, nokta, 2.) mahal, nokta, uç, yer.

punto 2 [Lat.: > İtl.: ?]: [Teknik] elektrikli kıskaçla yapılan punto kaynağı.

pupa [İtl.: poppa]: [Denizcilik] geminin arkası, kıçı, gerisi.

purgate [Lat.]: arıtmak, kirlerinden arındırmak, temizlemek.

puro [İtl.: puro]: bir tür yaprak sigarası.

pus 1 [Yun.: pous: ?]: 1.) ayak, kadem, fut, pa, parmak, 2.) ayak boyu ara, ayak boyu uzunluk ölçüsü, 3.) inç,

pus 2 : 1.) duman, sis, 2.) hafif sis.

pusu [?]: saldırı için gizlenme.

pusula [İtl.: ?]: [Denizcilik] 1.) yön gösteren gereç, 2.) belge, fiş, **hesap** ~sı: adisyon.

puş [Far.]: Farsça'da -puş; 1.) giyinen, örtünen, üstüne alan, [papuş: papuç], 2.) gizleyip affeden, [hatapuş: hatayı affeden] anlamında bir sonek.

puşt 1 [Far.]: 1.) homo, ibne, oğlan, 2.) [Argo] ağır küfür.

puşt 2 [Far.]: 1.) bir şeyi arka tarafı, sırtı, 2.) arka, geri, göt, sırt, 3.) destek, yardım.

put [Far.]: büt, fetiş, idol, mabet, sanem, ~a **tapar**: pagan, putperest.

putare [Lat.]: 1.) budamak, fazlalıklarını kesip atmak, 2.) hesaplamak, sayı saymak, 3.)

düşünmek, taşınmak, 4.) tahmin etmek, zannetmek.

putperest [Far.: put + perest]: pagan, puta tapar.

putrel [?]: demir kiriş bağlama.

pürtük: çıkıntı, küçük kabarcık.

püskül [?]: saçak.

püskürtü: [Evrenbilim] lav, yanardağ püskürtüsü,

pyrgos [Yun.]: burc, kale.

Pythagoras [Yun.: Pisagor: ?]: Eski Yunan'da bir matematik bilimcisi.

pyxos [Yun. : ?]: kutu.

===== **Q** =====

Q 1 : Türk Abecesi'nde olmayan bir harf. Ama sözlükte **Latince**, **İngilizce**, **İtalyanca** ve **Fransızca** kökenli kelimeler olduğu için yer alıyor.

Q 2 [İtl.: Ku]: İtalyan Abecesinin 15. harfi, [Q, q].

quadrum [Lat.]: 1.) dört köşeli, kare, 2.) meydan yada açıklı alan, park.

quaerere [Lat.]: 1.) sormak, 2.) istemek, rica etmek, niyaz etmek, talep etmek, yalvarmak, 3.) davet etmek, 4.) ihtiyaç göstermek, 5.) aramak, araştırmak, incelemek, sorgulamak.

qualis [Lat.]: ne biçimde?, ne şekilde?, ne türde?

quandraginta [Lat.]: kırk.

quantus [Lat.]: ne kadar büyük!

quarere [Lat.: quaerere]: aramak, araştırmak, incelemek, sorgulamak.

quatere [Lat.]: ırgalamak, sallamak, sarsmak.

quattuar [Çuv.: tevatte > Lat.]: 1.) dört, dörtte bir, 2.) çeyrek.

queitare [Lat.]: sakinleştirmek, sessizleştirmek.

quercus [Lat.]: meşe ağacı.

querere [Lat.]: aramak, araştırmak, incelemek, sorgulamak.

quiescere [Lat.]: dinlenmede olmak.

quiritare [Lat.]: ağlamak, dövünmek, zırlamak.

quota pars [Lat.]: ne büyük parça!

===== **R** =====

R 1 : Türk Abecesi'nin . harfi.

R 2 [İtl.: Erre]: İtalyan Abecesinin 16. harfi, [R, r].

rab [Arp.: rāb]: 1.) 2.) [R] ber, ogan, tanrı.

rabita [Arp.: rābita]: bağ, bağlantı, ilişki, münasebet,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- raca:** mihrace,
raci [Arp.: rāci]: 1.) geri dönen, 2.) [R] bir erkek adı.
racon [İtl.: ragione]: 1.) akıl, düzen, mantık, tarz, usül, yol, 2.) [Argo] afi, caka, çalım, fiyaka, gösteriş.
rad [Arp.]: neşeli, sevinçli, şad, şakrak.
radere [Lat.]: kazımak.
radikal [Lat.: radis > Fra.: radical]: 1.) asla yada köke ait, kökten, temel, 2.) [Bitkibilim] kökten çıkan, tabandan çıkan, 3.) a.) [Matematik] köksel, b.) kök, kök işareti, 4.) [Kimya] basit cisim, temel madde.
radis [Lat.]: kaynak, kök, köken, öz.
Radon [Lat.: ? > Fra.: radion: Rn]: ?
radyatör [Yun.: ? > Fra.: radiateur]: 1.) ısı yayı ile ısıtım, 2.) kalorifer, petek.
radyo [Yun.: ? > Fra.: radio]:
Radyum [Lat.: > Fra.: radium; Ra]: ?
raf [Arp.]: sergen.
rafadan [Rum.: rofiton: ροφίτον]: alakok, az pişmiş yumurta.
rafet [Arp.: rāfet]: 1.) 2.) [R] bir Müslüman ve Türk erkek adı.
rafinaj [Lat.: ? > Fra.: raffinage]: arıtım.
rafineri [Lat.: ? > Fra.: raffinerie]: arıtımevi.
rafya [? > Fra.: raphia]: 1.) uzun yapraklı palmye, 2.) bir tür yapay kurdale.
rah [Far.]: cihet, reh, sefer, sırat, tarik, yol.
rahat [Arp.]: 1.) asude, sakin, 2.) dirlik, erinç, huzur.
rahib [Arp.]: bak. rahip.
rahibe [Arp.]: [Hiristiyanlık] bayan rahip.
rahim 1 [Arp.: rahīm]: 1.) bağışlayan, affeden, 2.) [R] Allah'ın ad ve sıfatlarından birisi, 3.) [R] erkek adı, 5.) [Bedenbilim] kadın yumurtalık bölümü, dölyatağı, uterus.
rahip [Arp.: rahib]: [Hiristiyanlık] Hiristiyan din adamı, keşiş, papaz,
rahipler [Arp.]: [Hiristiyanlık] ruhban,
rahman [Arp.: rahmān]: 1.) bol bol veren, lütfeden, 2.) [R] Allah'ın ad ve sıfatlarından birisi, 3.) [R] bu anlamda bir erkek adı.
rahmi [Arp.: rahmī]: 1.) ?, 2.) [R] bu anlamda bir erkek adı.
rahvan [Far.: rah + vend > rahvend]: 1.) i., yolunda giden at, 2.) s., atın yavaş yürüyüşü.
rakam [Arp.]: numara, sayı işareti, sayı.
raket [Arp.: rahat [رَاقَة] > Fra.: raquette]: i., 1.) avuçiçi, el ayası, 2.) [Spor] tenis oyunu gereci.
rakı [Arp.: arak]: i., 1.) damlama, damıtma, terleme, terletme, 2.) anasondan yapılan bir tür alkollü içki, arak, **Yunan ~sı:** Uzo, **Yugoslav ~sı:** Mastika, ~ **sürahisi:** karafa, karafaki,
rakım [Arp.]: i., 1.) yükseklik, yükselti, 2.) denüz düzeyinden uzaya doğru olan yükseklik.
rakik [Arp.]: acıyan, merhametli, yufka yürekli.
rakip [Arp.: rakib]: yarışta taraf.
rakkas: 1.) [Fizik] pandül, sarkaç, 2.) çengi, dansöz.
raks [Far.]: 1.) dans, 2.) [Fizik] salınım.
ram [Arp.: rām]: biat, boyun eğen, itaat.
ramazan [Arp.]: 1.) 2.) Kameri (Ay) Takvim'de bir ay adı, 3.) [R] oruç ayı, 4.) [R] bir Müslüman & Türk erkek adı. ~**da kılınan namaz:** teravih,
rami 1 [İng.: ramee]: değerli bir bitki.
Rami 2 [?]: İstanbul'da bir semt.
rampa [İtl.: rampa]: bayır, dik yol, yokuş.
rana [Far.: rāna]: 1.) güzel, hoş, latif, tatlı, 2.) gönül eri, rint, 3.) [R] bir bayan adı.
randıman [? > Fra.: rendement]: mahsül, ürün, verim.
rant [Lat.: ? > Fra.: rente]: 1.) faiz, nema, ürem, 2.) çıkar, yarar.
rantabl [Lat.: ? > Fra.: rentable]: verimli,
ranza [İtl.: rancio]: 1.) iki katlı karyola, 2.) ordu, yurt ve gemide yatma yeri.
rap: ayak sesi.
rapten [Arp.: rapt]: bağlı olarak.
raptiye [Arp.: rapt]: 1.) bağlama, sağlamlaştırma, sıkılaştırma, 2.) ucu iğneli, sırtı yuvarlak bir tür tutturma aracı, tutturgaç,
rasat [Arp.]: gözlem.
rasathane [Arp.: rasat + Far.: hāne]: Gözlemevi, hava tahminleri, deprem yada gözkyüzü izleme işlemleri yapılan yer.
rasim [Arp.: rāsīm]: 1.) ?, 2.) ?, 3.) [R] bu anlamda bir erkek adı.
raspa [İtl.: raspa]: iri dişli törpü.
rast [Far.]: 1.) sağ, sağ taraf, 2.) doğru, düsgün, 3.) tesadüf.
raste [Far.]: 1.) dükkanlar dizisi, 2.) yan yana dükkanların bulunduğu yer, 3.)

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yan yana ve karşılıklı dükkanların bulunduğu çarşı.

rastgele [Far. + gele]: doğru gitsin, rastlasın, tesadüf etsin,

rastık [Far.: rasuth]: 1.) altimon, kohl yada rastık, 2.) gözlere siyahlık çalmak için çekilen boya, ~ **taşı** altimon, kohl.

raşe [Far.: r., ürkme.

rate¹: geçimsiz.

rate² [Alm.]: [Hayvanbilim: ?] büyük fare.

ratie [Yun.: kratos > ratia: paria]: Fransızca'da -ratie; 1.) belirlenen biçimde yönetim [democratie: demokrasi] yada 2.) ile yönetilen, -nın yönettiği [autocratie: otokrasi] anlamına gelen bir sonek.

ratio [Lat.]: neden, sebep.

rayic [Arp.: râyic]: **bak. rayiç.**

rayiç [Arp.: râyic]: malın satış bedeli.

rayiha [Far.]: aroma, güzel koku, koku.

razakı [Arp.: ?]: kalın kabuklu, şekerli bir üzüm türü.

razi [Arp.: râzı]: kabul eden, uygun bulan.

razmol [Rus.: ?]: kepekli un, kepekunu.

re¹: Müzik Abecesi Nota'da ikinci ton yani tını.

re² [Lat.: res]: nesne, şey, ortada olan, mevcut, varlık.

re³ [Lat.]: Latince'de re-; 1.) arka, geri, 2.) tekrar, yenibaştan anlamlarında bir önek.

reaksiyon [Lat.: re + agere > Fra.: reaction]: 1.) tepki, 2.) [Kimya] tepkime.

realis [Lat.]: s., doğru, gerçek, nesnel.

realite [Lat.: realitas > Fra.: réalité]: gerçeklik,

reaya [Arp.]: Osmanlı'da Hıristiyan.

recep [Arp.]: 1.) 2.) [R] Kameri (Ay) Takvim'de bir ay adı, 3.) bir Türk erkek adı.

recm [Arp.]: **bak. recim.**

recim [Arp.: rcm > recm]: 1.) ? 2.) taşta tutarak öldürme.

reçel [?]: meye ve bazı çiçeklerin yapraklarından bir tür tatlı, ~ **türleri**: Ayva, Böğürtlen, Çilek, Gül, Gülbeşeker, Kayısı, Portakal, Vişne,

reçete [İtl.: ?]: ilaç tarifesi.

reçine [?]: [Kimya] akındırık, akma, balsam, çam sakızı, **güzel kokulu** ~: akamber, **yapay bir** ~: bakalit,

red¹ [Arp.]: **bak. ret.**

red² [İng.]: kırmızı, kızıl.

reddetme [Arp. + etme]: 1.) geri çevirme, iade etme, kabul etmeyip geri gönderme, 2.) benimsememe, kabul etmeme.

reddetmek [Arp. + etme]: geri çevirmek, iade etmek, kabul etmeyip geri göndermek, 2.) benimsememek, kabul etmemek.

redrese [?]: 1.) düzeltme, doğrultma, tashih etme, yeniden düzeltme, 2.) kusuru tashih etme, yanlış düzeltme, 3.) [Gümrük] yanlış düzeltme beyannamesi.

reel [Fra.: reel]: s., çın, doğru, gerçek, hakikat, hakiki.

refah [Arp.]: gönenç, [Rafah].

refakat [Arp.: refâkât [?]]: eskort, eşlik, yoldaş, yol arkadaşı.

refakatçı [Arp. + çı]: hastahane hastayla geceleyen yada kalan kişi.

referandum [Lat.: re + ferre > Fra.: referendum]: halkoylaması, plebisit,

refik [Arp.: ? >]: 1.) arkadaş, nedim, yaren, yoldaş, 2.) [R] bir Müslüman ve Türk erkek adı, [Rafiq].

refika [Arp.: ? >]: aile, bayan, eş, karı,

reform [Lat.: reformare > Fra.: réforme]: 1.) ilk biçimine döndürme, 2.) ıslahat, yenileştirme, 3.) düzeltme.

refüj [Fra.: ? > refuge]: 1.) ? 2.) orta kaldırım.

regere [Lat.]: 1.) aydınlatmak, bilgilendirmek, yol göstermek, tarif etmek, 2.) emretmek, göstermek, idare etmek, tanzim etmek, yönetmek, 3.) dikeltmek, dik tutmak, dikleştirmek, 4.) kirden arındırmak, silmek, temizlemek.

reh: [Far.: ? >]: cihet, rah, sefer, sırat, tarik, yol.

reha [Arp.: ? >]: 1.) düzelme, iyileşme, kurtuluş, onma, salah, 2.) [R] bir erkek adı.

rehavet [Arp.: ? > rehâvet]: gevşeklik,

rehin [Arp.: ? >]: [Hukuk] ipotek, tutu.

rehine [Arp.: ? >]: tutu, tutuk.

reis [Arp.: r'as > reis [رئیس]]: 1.) baş olma, idare etme, yönetme, 2.) başkan, bey, emir, hakan, han, imparator, kaan, kağan, kayser, kral, lider, mir, önder, ser, sultan, şah, şeyh.

reisicumhur [Arp.: reis-i cumhur]: cumhurbaşkanı.

rekabet [Arp.]: çekişme, yarış.

reklam [Lat.: ? > Fra.: reclame]: tanıtım.

rekolte [? > Fra.: recolté]: yıllık ürün.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

reks [Lat.: rex]: kral.
rektör [> ? > Fra.: recteur]: okutman.
relinquere [Lat.: ?]
remel [?]: [Şiir] bir aruz ölçüsü.
remi [?]: bir iskambil oyunu.
remil [?]: kum falı.
remiz [?]: amblem, arma, imge, işaret, özel işaret, sembol, simge, temsili resim.
remzi [Arp.: remzi]: 1.) 2.) figüraif, mecazi, temsili, 3.) [R] bir erkek adı.
remziye [Arp.: remziye]: 1.) 2.) [R] bir bayan adı.
renal [Lat.: renes]: [Tıp] böbreklerle ilgili yada onlara yakın olan.
renc [Far.]: *i.*, emek sıkıntı, zahmet.
rençber [Far.: rençber]: *i.*, çitçi, toprakla uğraşan.
rençber: çiftçi, ekici, tarımcı, ziraatçı,
rende [?]: 1.) bir mutfak gereci, 2.) bir marangoz gereci.
renes [Lat.]: 1.) böbrek, 2.) böbrekler.
reng [Far.]: **bak. renk.**
rengarenk [Far.: rengâreng: رنگارنگ]: alaca, karışık renkli, renk renk, renkli.
renk [Far.: reng [رنگ]]: ışığın gözdeki duyumu, 1.) **renkler**: Ak (Beyaz), Al (Kırmızı), Abraş (Alarenkli), Beyaz (Ak), Bej, Boz, Doru, Ela, Esmer [Kara], Füme (Duma Rengi), Gri (Külrengi), Haki (Toprak Rengi), Kahverengi, Kara (Siyah), Kavuniçi, Kır (Sayazla Siyah karşımı), Kırmızı (Al), Kimyoni, Kirli Sarı, Külrengi (Gri), Lila, Mai (Mavi), Maron (Kestane Rengi), Mavi (Mai), Pembe, Sarı, Siyah (Kara), Sütlükahve, Şarabi, Taba, Tirşi (Yeşille Mavi), Turkuaz, Yeşil, ~
maddesi: boya, 2.) [Mecaz] nicetlik,
renkli [Far.: reng [رنگ] + li]: renk renk, **çok** ~: ala, **karışık** ~: ala, alaca, yanal, **ala** ~: abraş, **iki** ~: ala, alaca, yanal,
renovasyon [Lat.: ? > Fra.: renovation]: yenilik, yenileştirme.
replik [Fra.: replique]: oyunda söz.
repo [İng.: repurchasing]: faiz, nema, rant, ürem,
res [Lat.: re]: nesne, şey, ortada olan, mevcut, varlık.
resedire [Lat.]: oturmak, yerleşmek, yeniden yerleşmek.
reserv [> ? > Fra.: reserve]: 1.) kullanılmayan, yedek, 2.) [Askeri] yeden asker, 3.) çekince, itiraz.
reservatorium [Lat.]: 1.) yedekleme yeri, 2.) depo, hazne, kutu.
resesif [Fra.: recessive]: çekinik.

resim [Arp.: resm]: fotoğraf, **çıplak** ~: nü, **dini içerikli** ~: ikon, ikona,
resimli [Arp. + li]: betili, figüratif, süslü, tasfirli, ~ **baskı**: estamp.
resistans [Lat.: ? > Fra.: resistance]: 1.) [Elektrik] resistans, 2.) [Elektronik] resistans.
resital [Lat.: ? > İtl.: ?]: bir konser türü.
resmen [Arp.]: 1.) ? 2.) açıkça, kesin olarak.
resmi [Arp.: resmî]: devletle ilgili.
resm-i ağıl [Arp. > Osm.]: Osmanlı'da küçükbaş hayvan, davar vergisi.
resm-i asiyabi [Arp. > Osm.: resm-i asiyâbi]: Osmanlı'da değirmen vergisi.
resm-i haymane [Arp. > Osm.]: ?
resonantia [Lat.]: akis, aksiseda, çınlama, yankı.
resonare [Lat.]: aksetmek, çınlamak, ses geri gelmek, yanılanmak.
respondere [Lat.]: cevap vermek, cevaplamak, yanıtlamak, yanıt vermek.
rest [?]: 1.) 2.) pokerde paranın tümü.
restare [Lat.]: durdurmak.
restaurant [Lat.: restore > Fra.: restaurant]: aşevi, çorbacı, lokanta. M. Boulanger, 1765, Paris **Fra.nsa.** Champe d'Oiseau: Kuş Tarlası Çorbacı dükkanının camına şu **Latince** cümleyi yazar: "Venite ad me omnes qui stomacho laboratis et ego **restaurabo** vos: bana gelin ey midesi guruldayanlar ben sizi iyileştiririm".
restorasyon [Lat.: ? > Fra.: restoration]: 1.) eski durumuna getirme, onarım, 2.) [Mimari] eski ve tarihi yapıların onarımı.
restore [Lat.: ? > Fra.: restauré]: eski durumuna getirme, onarma.
resül [Arp.: rsl > resül]: 1.) gönderilme, indirilme, 2.) gödnerilen, indirilen, 3.) [Dini] nebi, peygamber, yalvaç, 4.) [R] bu anlamda bir erkek adı.
reşid [Arp.]: **bak. reşit.**
reşit [Arp.: reşid]: 1.) erişkin, ergin, yetişkin, 2.) **Harun Reşit**;, 3.) [R] bir Müslüman ve Türk erkek adı.
reşme [Far.]: gem, tasma, toht, yular.
ret [Arp.: red]: geri çevirme, iade.
retorik [Lat.: ? > Fra.: rethorique]: hitabet sanatı, güzel söz söylem sanatı, söylem.
retro [Lat.]: Fransızca'da **retro-**; arka, geri anlamına bir öncek.
reva [Arp.: revâ]: 1.) münasip, müstehak, uygun, yakışır, yaraşır, 2.) değer, değerli.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

revaç [?]: değerli, geçerli.
revak [Arp.]: ayazlık, balkon, eyvan, sundurma, taraça, teras.
revan [Far.]: giden, yürüyen.
revani [?]: bir tür tatlı.
revir [?]: okul, işyeri yaad kışlada hasta bölümü.
revolver [Lat.: ? > İng.: revolver]: altıpatlar.
revü [Fra.: revue]: danslı gösteri.
rex [Lat.]: kral.
rey [Arp.: r'ay > [رأى]]: 1.) düşünce, fikir, görüş, 2.) oy.
reye [Fra.: rayé]: [Dokuma] çubuklu kumaş.
reze [Arp.: rezze]: menteşe.
rezervuar [Lat.: reservarium > Fra.: réservoir]: 1.) yedekleme yeri, 2.) depo, hazne, kutu.
rezidans [Lat.: resedire > Fra.: résidence]: 1.) devlet başkanı benzeri yüksek makam konutu, 2.) elçilik konutu.
rezil [Arp.]: 1.) kepaze, utanmaz, 2.) alçak, hain.
rezonans [Lat.: resonantia > Fra.: résonance]: çinlama, seselem, yankı.
rheın [Yun.]: akmak, cereyan etmek, dalgalanmak, kabarmak, sallanmak.
rhegnynai [Yun.: rhēgnynai]: 1.) kırmak, parçalamak, riayet etmemek, uymamak, bozmak, bir yerini kırmak, yaralamak, 2.) akmak, çatlamak, patlamak, fışkırmak, ileri doğru fırlamak.
rheın [Yun.]: akmak.
rhisa [Yun.]: kök, köken, orijin.
Rho [Yun.]: bak. Ro.
ridvan [Arp.]: 1.) ? 2.) [R] bir erkek adı.
rıfat [Arp.]: 1.) ? 2.) [R] bir erkek adı.
rih [Far.]: renkli bir kum.
rıza [Arp.]: 1.) ? 2.) [R] bir İranlı ve Türk erkek adı.
riayet [Arp.]: intibak, itibar, uyma, ~ etmek: itibar etmek, uymak,
rica [Arp.]: arzu, dileyiş, dilek, istek, ~ etmek: arzu etmek, dilemek, ~ anlatır: aman.
ricat [Arp.]: çekilme, gerileme.
ridere [Lat.]: gülmek, kahkaha atmak.
rie [Arp.]: [Bedenbilim] akciğer.
rigare [Lat.]: sulamak.
rih [Far.]: mürekkebi kurutma kumu.
rim [Far.]: yarı.
rimel [Fra.: rimel]: 1.) ticari bir marka, 2.) [Makyaj] kirpiklere sürülen yağlı sürme.

rına [?]: [Yerbilim] tırpana.
ring [İng.: ring]: 1.) halka, 2.) [Teknik] conta, 3.) yüzük, 4.) [Spor] boks spor alanı, 4.) [Ulaşım] taşıma araçlarının iki nokta arasında gidip gelmesi.
ringa [Alm.: ringa]: bir balık türü.
rint [Far.: rind]: gönül eri.
ripa [Lat.]: denizkıyısı, sahil.
risale [Arp.]: broşür, kitapçık, küçük kitap.
risk [Fra.: risque]: riziko, tehlike.
ritim [Yun.: rythmos > Fra.: rithyme]: dizem, tartım.
ritmik [Yun.: rythmos > Fra.: rithmique]: dizemli, tartımlı.
rivayet [Arp.]: söylenti.
rivus [Lat.]: dere.
riya [Arp.: riyā]: ikiyüzlülük, yapmacık.
riyakar [Arp.: riyā + Far.: kār]: ikiyüzlü.
riyala [İtl.: reale]: Osmanlılar'da tuğamiral.
Riyaziye [Arp.: riyāziye]: aritmetik, matematik.
Rize [Rum.: rhisos, riza, Osm.: Rize]: [53], Türkiye'de bir kent.
riziko [İtl.: ?]: risk, tehlike.
RNA [İng.]: 1.) (R)ibo (N)ucleic (A)cide, 2.)
Ro [Fen.: Reş [Resh] > Yun.: Ro & Rho [ῥῶ & ρω]]: Rho, Yunan Abecesi'nin 17. harfi, [R, r].
robur [Lat.]: dayanım, direnç, güç, kuvvet.
roda [İtl.: roda]: halat yumağı.
rodaj [Lat.: rodere > Fra.: rodage]: 1.) aşınma, yıpranma, 2.) motorun ayarlanamsı.
rodeo [Lat.: rodeo > İng.]: 1.) ata biniyorum, 2.) bir tür at üstünde durma sporu.
rodere [Lat.]: kemirmek, geniş getirmek.
rodere [Lat.]: kemirmek, paslanmak.
rogare [Lat.]: 1.) önermek, teklif fetme, 2.) istemek, rica etmek, sormak.
roka [Rum.: róka: póka > Lat.: ? > İtl.: roca]: [Bitkibilim: *Eruca sativa*] kokulu bir bitki.
roket [Fra.: rocket]:
roketatar [+atar]: bazuka.
rom [İng.: rum]: sert içki.
Roma [Çuv.: uram & Krt.: oram > Lat.]: 1.) cadde, sokak, 2.) İtalya'nın başkenti, [Rom], 3.) eski Roma İmparatorluğu'nun kısaltması, ~ **tapınağı**: panteon,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

roman ¹ [Fra.: roman]: [Yazın] ^{1.1} hikaye, ^{2.1} uzun hikaye, ~ **kurgusu**: çatı.

Roman ² [?]: Çingenelerin kendilerine verdikleri ad.

romantik [Fra.: romance + Yun.: ikos > romatique]: duygusal, hissi.

Romanya: bir Doğu Avrupa ülkesi. Romanya'luların aslı Dacia. [Romanya adını Romalılar'ın torunları olarak Roma'dan almaktadır. Roma ülkesi demektir]. **Romen para birimi**: ley,

romatizma [Yun.: rheūma [?] + rhein [?] > [?] > Fra.: rheumatisme]: ^{1.1} salgı akıntısı, ^{2.1} [Tıp] akıntılı hastalık türü, eklem iltihabı, **eklem ~sı**: artrit,

romörk [Fra.: romeurque]: motorsuz araç.

rosto [Fra.]: bir et yemeği.

rota [İtl.: rosto]: [Denizcilik] gemi yolu.

rouge [Fra.]: kırmızı, kızıl.

roza [Fra.: rosa]: ^{1.1} kırmızı, pembe, ^{2.1} kırmızı yada pembe elmas, ^{3.1} [R] Batılı bir bayan adı, [**Pembe**].

rozet [Fra.: rose > rosette]: ^{1.1} gül biçimli, gül gibi süs, ^{2.1} nihale, ^{3.1} bir tür yaka iğnesi.

rögar [Fra.: ?]: ?

rölans [Fra.: relance]: pokerde para arttırma,

rölanti [Fra.: relantie]: arabanın boşta çalışması.

rölatif [Lat.: ? > Fra.: relative]: göreceli, izafi.

rölativite [Lat.: ? > Fra.: relativité]: görecelik, izafiyet.

röle [? > Fra.: relée]: [Teknik] değiştirgeç.

röportaj [Lat.: ? > Fra.: reportage]: mülakat, söyleşi,

rötar [Lat.: ? > Fra.: retard]: erteleme, gecikme, tehir.

rrhagia [Yun.: rhexnynai]: Fransızca'da rrhagia; akma, fıskırma, sızma anlamına gelen bir sonek.

ru [Far.]: yüz.

ruam [Arp.]: [Tıp] ^{1.1} hayvan hastalığı, ^{2.1} sakağı.

ruba [Far.]: elbise, giysi, kıyafet, libas, urba.

rubai [Arp.]: ^{1.1} dört, dörtlük, ^{2.1} şiir dörtlüğü.

ruberu [Far.: ru + be + ru]: yüz yüze,

Rubidyum [Lat.: > Fra.: rubidium; Rb]: ?

ructare [Lat.]: geçirmek, fırlatmak, püskürtmek.

rudis [Lat.]: kaba, haşın, sert.

ruf [İng.: roof]: çatı, dam.

rugan ¹ [Far.: rūgan]: ^{1.1} kaymak, ^{2.1} bitkisel yada hayvansal yağ, yağ.

rugan ² [Far.: rūganī > rūgan]: ^{1.1} yağlı, yağlanmış, yağlanıp parlatılmış kösele, ^{2.1} [Dericilik] parlak ayakkabı derisi.

rugare [Lat.]: buruşmak, buruşturmak, kıvrılmak, kıvrırmak.

ruh [Arp.]: görüntü, tayf, tin, ~ **hastalığı**: paranoya, ~ **bilimci**: psikiyatr, ~ **hastası**: psikopop, ~

dinginliği: ataraksya, ~ **hastalığı nöbeti**: tutarak,

ruhban [Arp.: ruhbān]: rahipler.

ruhi [Arp.: ruhi]: ^{1.1} ^{2.1} [R] bir erkek adı, ~ **çözümleme**: psikanaliz,

ruhsat [Arp.]: icazet, izin, lisans, mücade, permi.

ruj [Fra.: rouge,]: ^{1.1} kırmızı, ^{2.1} kızıl, ^{3.1} [Makyaj] bir makyaj malzemesi.

rulo [Fra.: rouler > rouleau]: ^{1.1} yuvarlamak, ^{2.1} silindir biçimli, ^{3.1} boya gereci.

Rum [Osm.: Roum]: Osmanlı'nın fethettiği yerlerde yaşamayı sürdüren Bizanslı yani Doğu Romalılar anlamına **Rum** yani **Romalılar**. Bu isimleme Yunan kökenliler için kullanılmıştır. **Rum mehyaneicis**: barba,

rumba: Küba dansı.

Rumeli Hisarı: Boğazkesen.

Rumen parası: Ley,

rumpere [Lat.]: ara vermek, kesmek, koparmak.

rumuz [Arp.]: ^{1.1} remiz, sembol, simge, ^{2.1} gizli anlamı olan işaret ve göstermeler, ^{3.1} imge, örnek, sembol, timsal.

Rus (Kril) Abecesi: A (а), А, Б, (б) Be, В (в) Ve, Г (г) Ge, Д (д) De, Е (е) Ye, Ж (ж) Zhe, З (з) Ze, И (и) I, Ы (ы) I, К (к) Ka, Л (л) El, М (м) Em, Н (н) En, О (о) O, П (п) Pe, Р (р) Er, С (с) Es, Т (т) Te, У (у) U, Ф (ф) Ef, Х (х) Kha, Ц (ц) Tse, Ч (ч) Che, Ш (ш) Sha, Щ (щ) Shta, Ь (ь) Yumuşak İşareti, Ю (ю) Yu, Я (я) Ya.

Rus [İsv.]: bir Slav ulusu, ~ **ocağı**: peç, ~ **halk sazı**: balayka, ~

Parlementosu: дума, ~ **gezinti arabası**: kalaske,

Rusya [?]: Rusya Federasyonu, Eskilerin SSCB'si, [Russian Federation], ~'da tarım işletmesi: sovhoz,

Rutenyum [Lat.: > Fra.: rutenium; Ru]: ?

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Rutherfordyum [Lat.: > Fra.nsiyac: rutherfordium; Rf]: ?
rutin [Fra.: routine]: 1.) adeta, adi, amiyane, basit, bayağı, 2.) sıradan.
rutubet [Arp.: rtb > rutûbet]: 1.) ıslak oma, nemli olma, yaş olma, 2.) ıslaklık, nem, yaşlık .
RUZ [Far.: rûz]: gün, [Ruz-u mahşer: toplanma günü].
rüşet [Arp.]: bülüğ, ergenlik çağı, erinlik.
rüştü [Arp.: rüşdi]: 1.) 2.) [R] bir Müslüman ve Türk erkek adı, [Rushdi].
rüşvet [Arp.]: avanta, bahşiş, yemlik,
rütbe [Arp.]: 1.) derece, mertebe, paye, 2.) [Askeriye] subayların konumu, **mevkii**, ~ **gösteren şerit**: sırma.
rüya [Arp.: rüyâ [رؤیا]]: 1.) düş, imaj, imge, hayal, hülya, 2.) [R] bir bayan adı. [Hülya].
rüzgar [Far.: rûz + kâr > rûzkâr [رؤگور] > rûzgar]: 1.) günün kazancı, 2.) sabah yeli, 3.) bad, bar, yel, **çok ~lı yer**: tozkoparan, **çok sıcak ~**: siroko, **çöl ~ı**: sam, **eniz ~ı**: imbat, **hafif ~**: saba, **kuvvetli ~**: sazak, **sert ve geçici rüzgar**: bora, **sıcak kuru ~**: yöğ, **tropikal ~**: alize, **hafif ~**: frişka.
rythmos [Yun.: ?]: dizem, tartım.
===== **S** =====
S¹: Türk Abecesi'nde . harf.
S² [İtl.: Esse]: İtalyan Abecesinin 17. harfi, [S, s].
S.O.S.¹ [?]: yardım çağrısı.
saadet [Arp.]: 1.) mutluluk, 2.) [R] bu anlamda bir bayan adı.
saadetli [Arp.: sa'adetlü]: s., bahtiyar, mesut, mutlu.
saat [Arp.]: 1.) mevsim, vakit, zaman, 2.) zaman gösteren gereç, **saat düzlemi**: kadran.
saba [Arp.]: 1.) hafif rüzgar,
Saba Kraliçesi Belkis [Habeşçe: Nigis Saba yada Lilith, Nikaule veya Nicaula]: Habeşistan [Etiyopya] veya Yemen'inin olduğu topraklarda hüküm sürdüğü ileri sürülen, tarih öncesi Saba Krallığı'nın hükümdarı.
sabah [Arp.]: ~**in ilk saatleri**: erken.
saban [ÖzTür.]: eke, saban.
sabık [Arp.]: eski, önceki.
sabika [Arp.: sâbika]: geçmişte işlenmiş suç.
sabır [Arp.: ? >]: dayanç, dayanma,
sabi [Arp.: ? >]: küçük çocuk,

sabit: 1.) dengeli, durağan, stabil, 2.) [S] bir erkek adı..
sabo [Fra.: sabot]: 1.) tahta ayakkabı, 2.) bir çeşit sandalet.
sabri [Arp.: sabrî]: 1.) 2.) [S] bir erkek adı.
sabriye [Arp.: sabriye]: 1.) 2.) [S] bir erkek adı.
sabun [Arp.]: yağdan üretilen temizlik maddesi,
sac [ÖzTür.]: yassı demir çelik ürünü.
saccharine [Lat.]: şeker, tatlandırıcı.
saccus [Lat.]: heybe, torba.
saç [ÖzTür.]: kafadaki tüyler, **lüle ~**: bukile, **kısa kesilmiş ~**: alagarson, ~ **gibi örülmüş**: salmastra, ~ **ı kır erkek**: kıranta.
saça [?]: Türk Müziği makamı.
saçak [ÖzTür.]: 1.) püskül, 2.) çatıda bırakılan yağmur çıkıntısı, 3.) [Fizik] ışık saçılması.
saçakbulut: sirus.
saçaklı: 1.) püsküllü, 2.) saçalı dağınık, 3.) [Mecazi] dağınık, pasaklı kadın.
saçma: 1.) absürt, anlamsız, manasız, 2.) bir tür tüfek mermi malzemesi, 3.) serpme ağ,
sadak: ok kılıfı, okluk.
sadaka [Arp.]: 1.) dilenciye verilen şey, 2.) yoksullara karşılıksız verilen şey.
sadakat [Arp.]: içten bağlılık.
sade [Far.: سادس]: yalın.
sadece: ancak, yalnız.
sadet [saded]: asil bais, konu, mevzu, tema.
sadık [Arp.: sâdik]: 1.) bağlı, değişmeyen, 2.) [S] bir erkek adı.
sadır [Arp.: sadr]: ?
sadi [Arp.: sâdi]: 1.) bağlı, değişmeyen, 2.) [S] bu anlamda bir erkek adı.
sadist [Fra.: Sade'den > sadiste]: acı çektiren, elezer.
sadistlik [Fra.: Sade'den > sadiste + lik]: acı çektirme, elezerlik.
sadiye [Arp.: sâdiye]: 1.) bağlı, değişmeyen, 2.) [S] bu anlamda bir bayan adı.
sadme [Arp.]: sarsıntı.
sadr [Arp.]: bak. **sadır**.
sadri [Arp.: ? > sadrî]: 1.) 2.) 3.) [S] bu anlamda bir Müslüman ve Türk erkek adı.
sadrazam [Arp.: sadr-ı âzâm]: 1.) büyük bakan, 2.) Osmanlı'da hükümet başkanı, 3.) başbakan.
sadun [Arp.: sâdun]: 1.) ? 2.) [S] bir erkek adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

saf [Arp.: sâf]: 1.) ari, çıplak, 2.) halis, katışıksız, 3.) dizi, sıra, 4.) akılsız.

safahat [Arp.: safahât]: *i.*, 1.) ?, 2.) Mehet Akif Ersoy'un ünlü kitabının adı.

safari [Arp.: safar [سفر] > sefer > safari > B.D.]: 1.) gezi, sefer, seyahat, yoculuk, 2.) Afrika'ya yolculuk, 3.) Afrika'da yabancı hayvan avcı gezisi.

safha [Arp.]: aşama, evre, merhale.

safi [Arp.: sâfi]: net.,

safinaz [Far.: sâfi + nâz > sâfinâz]: 1.) ? 2.) [s] bir bayan adı.

safir [İbr.: mghyr > Yun.: sappieron > Lat.: sapphirius > Fra.: saphir]: mavi renkli, değerli bir korindon türü, gök yakut.

safrâ [İtl.: saburra]: 1.) fazlalık, 2.) balon ağırlığı, 3.) [Denizcilik] balast, **sıvı** ~: öd.

safran [Arp.: zaferân [زعفران] & Fra.: saphrane]: [Bitkibilimi: *Crocus sativus*] 1.) sarı boya bir bitki, 2.) soğanlı bir kültür bitkisi, zafran.

Safranbolu [Arp.: zaferân [زعفران] > Osm.: safran & Rum.: polis [πολις]: Safranpoli > Osm.: Traklıborlu]: Karabük'e bağlı bir ilçe.

safsata [Arp.]: 1.) değersiz laf, 2.) asılsız söz, boru, boş laf, laf salatası.

sagu: Hint irmiği.

sağaltım: [Ruhbilim] terapi.

sağduyu: açıkgozlülük, akıl, akıselim, basiret, bude, ihtiyat, sağduyu, sağgörü.

sağgörü: açıkgozlülük, akıl, basiret, bude, ihtiyat, sağgörü.

sağlam: dayanıklı, kip, kunt.

sağlık: afiyet, esenlik, **sağlığı bozuk olan**: hasta.

sağlıklı: dimdik, dinç, esen, iyi, sıhhatli, salim, zinde.

saha [Arp.: sâhâ [ساحة]]: alan, meydan.

sahabe [Arp.: shb > sahib'in çoğulu]: 1.) arkadaşlık yapma, yarenlik etme, yolculuk yapmak, 2.) ç.i., sahipler, 3.) [İslam] Hz. Muhammed'i yaşarken görmüş olanlar,

sahaf [Arp.]: eski kitapçı.

sahan [Arp.]: 1.) derinliği az metal kap, 2.) derinliği fazla olmayan kap.

sahib [Arp.]: bak. **sahip**.

sahici [Arp.: ?]: s., gerçek, hakikat.

Sahih-i Buhari: [El-Cami es-Sahih]: İmam-ı Buharî yani Ebü Abdullah Muhammed bin İsmail'in başyapıtı.

sahil [Arp.]: 1.) deniz kenarı, kıyı, [Costa], 2.) plaj, kumsal.

sahip [Arp.: sahib]: 1.) yerli, 2.) efendi, is, iye, malik.

sahipler [Arp. + ler]: sahabe.

sahne [Arp.]: 1.) ortam, uygun yer, 2.) tiyatrodan oynanan yer.

sahte 1 [Arp.]: benzetme, imitasyon, taklit.

sahte 2 [Far.]: aslı olmayan, düşsel, düzmece, fiktif, hayali, uydurmaca, uydurma.

sahur [Arp.]: 1.) 2.) Ramazan'da orucu başlama yemeği,

saik [Arp.]: iti, itici güç.

saika [Arp.]: 1.) böbürlenme, 2.) yıldırım,

Saimbeyli [Osm.: Haçin]: *i.*, ?

saint [Lat.: ? > İng.: saint]: aksakal, aya, aziz, eren, ermiş, evliya, holy.

Saint Anthony Kilisesi [St. Anthony, Aya Andonis]: 1906-1912, İstanbul Beyoğlu'nda [Pera] bulunan İtalyan Katolik Kilisesi, Sen Antuvan Kilisesi, [Sen Antuan Kilisesi].

sair [Arp.]: başka, öteki.

sak [Far.]: açıkgoz, gözüaçık, uyanık.

saka 1 [Arp.: sakka]: 1.) sucu, su taşıyan kişi, 2.) [Osmanlı] Yeniçeri Ordusu'nda onbaşı.

saka 2 [Arp.]: 1.) gökgürültüs, şimşek, şimşek çakma sesi, 2.) [İslam] Kıyamet'te uyandırma sesi, 3.) benzi atma, aşırı korkma.

saka 3 [Arp.]: 1.) bir ordunun gerisi, 2.) [Kuşbilimi: *Carduelis carduelis*] bir tür ötücü kuş, kutan.

sakada [Arp.]: [İslam] fitre.

sakağı [ÖzTür.]: 1.) bir hayvan hastalığı, 2.) ruam.

sakarın [Lat.: saccharum > Fra.: saccharine]: 1.) şeker, 2.) [Eczacılık] yapay kimyasal tadlandırıcı, 3.) yapay şeker.

sakarın: *i.*, 1.) [s] ticari bir marka, 2.) yapay şeker.

Sakarya [Rum.: Sangarios > Saggarios, Lat.: Sangarius, Osm.: Adabazar]: [54], kentin adı, **Adapazarı**'dır. Türkiye'de bir kent.

Sakarya Irmağı [Rum.: Saggarios, Lat.: Sangarius, Osm.]: Afyon'un kuzeydoğusundaki Bayat Yaylası'nda çıkıp, Porsuk Çayı ile birleştikten sonra Adapazarı Karasu'dan Karadeniz'e dökülen ırmak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sakat [Arp.]: 1.) eksik, kusur, özür, 2.) bedeninde eksik olan, 3.) hatalı, özürlü, kusurlu.

sakatat [Arp.: *sakat*'ın çoğulu]: 1.) bir hayvanın iç organları ve ayakları, 2.) eksikler, hatalar, kusurlar, özürler.

sakinca: engel, mahzur, mani, mania, önlem.

sakırğa [Halkdili]: 1.) köpek kenesi, 2.) kene.

sakız: çıklet, jiklet, pelesenk, **kara ~**: zift.

sakızağacı [*sakız ağacı*]: pelesenk ağacı.

saki [Far.: *sâki*]: içki dağıtan kişi.

sakil [Arp.: *sâkil*]: Türk Müziği'nde bir makam.

sakin [Arp.: *skn* > *sâkin*]: 1.) durma, hareketsiz olma, oturma, ikamet, konaklama, yerleşme, 2.) bir yerde oturan, ikamet eden, oturan, yerleşik, 3.) asude, dingin, rahat, sessiz, 4.) [s] bir erkek adı, ~ **olmak**: oturmak, hayat sürmek, yaşam sürmek, yaşamayı sürdürmek.

sakine [Arp.: *skn* > *sâkine*]: 1.) asude, dingin, rahat, sessiz, 2.) [s] bir bayan adı.

saklama: gizleme, örtme, setr.

saklama: koruma, muhafaza.

saklı [+ lı]: gizli, hafi.

saklık: teyakkuz, uyanıklık.

sako [İtl.: *saco*]: erkek ceketi.

saksağan: [Kuşbilim: *Pica pica*] bir tür kuş.

saksı [ÖzTür.]: 1.) çiçek yetiştirme kabı, 2.) [Argo] baş, kafa, kelle.

sal: 1.) ilkel su taşıtı, 2.) tabut,

sala [Arp.: *salâ*]: ölümü bildiren dua, ölü duası.

salaca [Ark.]: ölü yıkama sehpası, teneşir.

salacak ¹ [Ark.: *salaca*]: teneşir, ölü yıkama yeri.

Salacak ² [Ark.: *salaca*]: İstanbul Üsküdar'da bir semt.

salah [Arp.]: düzelme, iyileşme, kurtuluş, onma.

salahiyet [Arp.]: güç, otorite, sulta, yetke, yetki.

salak: ahmak, aptal, andaval, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, bön, budala, ebleh, enayi, mankafa, savak.

salam [İtl.: *salame*]: [Gıda] bir tür sucuk.

salamandra [Fra.: *salamandre*]: 1.) [Hayvanbilim: ?] semender, 2.) bir tür seyyar kömür sobası.

salamura [İtl.: *salamoiare*]: 1.) tuzlu sulu, 2.) tuzlusuyla yapılmış gıdalar.

salapurya [İtl.: *scialuppa*]: [Denizcilik] yelkenli ticaret gemisi.

salaş [Far.]: tahta baraka.

salat [Arp.]: ibadet, namaz.

salça [İtl.: *salsa*]: domates sosu.

saldırgan: 1.) saldıran, 2.) düşmanca, düşmanlık gösteren, mütecavüz.

saldırma: 1.) akın, hücum, 2.) bir tür bıçak.

salgı: [Tıp] enzim, ifraz, ifrazat, sekrasyon, **beden ~sı**: ifrazat,

salgıbezi: [Bedenbilim] *b.i.*, 1.) salgısını doğrudan kana veren iç salgı bezi, 2.) iç salgı bezi.

salgın: [Tıp] ölet.

Salı [İbr.: *salis*]: 1.) İbranice'de *salis*: üçüncü gün kelimesinden gelir, 2.) haftanın ikinci günü.

salınım: [Fizik] raks.

salıverme: azat, serbest bırakma.

salıvermek: azat etmek, serbest bırakmak.

salih [Arp.: *slh* > *sâlih*]: 1.) doğru olma, düzenli olma, uygun olma, uyumlu olma, 2.) güzel, hoş, iyi, 3.) bir Peygamber, 4.) [s] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

salim [Arp.]: 1.) dimdik, dinç, esen, iyi, sağlıklı, sıhhatli, zinde, 2.) [s] bir Müslüman ve Türk erkek adı,

salire [Lat.]: hoplamak, sıçramak, zıplamak.

salis [İbr.]: üçüncü.

saliva [Çuv.: *seleke*, Trk.: *selki*, Tat.: *silegec* > Lat.]: ağızdan akan tükürük, ağızsuyu, salya.

salkım [Arp.]: saptaki yemiş kümesi, ~ **ağacı**: akasya,

sallama: ırgalama, sarsma.

sallamak: 1.) ırgalamak, ileri geri itmek, sarsmak, 2.) kolunu hızla ileri atmak, 3.) [Mecazi] atmak, uydurmak, yalan söylemek.

salma: 1.) [Yük] bırakma, dökme, 2.) kuş üretme odası.

salman [Arp.]: 1.) 2.) [s] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

salmastra [İtl.: *salmastra*]: 1.) saç gibi örülmüş, 2.) saç gibi örülmüş ip.

salmonella [?]: [Tıp] ateşli ve ishelli hastalık bakterisi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

salon [Fra.: salon]: 1.) geniş oda, hol, sofa, 2.) [Sinema, Tiyatro] büyük hol.
salt: sırf, tek.
salta [İtl.: salto]: 1.) bir köpek duruşu, 2.) köpeğin arka ayakları üstüne kalkması.
saltanat [Arp.]: 1.) hükümdarın egemenliği, 2.) egemenlik, hükümrancılık.
saltare [Lat.]: hoplamak, sıçramak, zırlamak.
salvo [İtl.: salvo]: [Denizcilik] yayılım ateş.
salya [Rum.: salyar & sálio: **çάλιο**]: ağızdan akan tükürük, ağızsuyu, saliva.
salyangoz [?]: [Hayvanbilim: ?] sümüklüböcek.
sam 1 [?]: çöl rüzgarı.
Sam 2 [?]: 1.) Batılı bir erkek adı, [Samuel], 2.) B atılı bir bayan adı, [Samantha].
saman [?]: ekin sapı, tahıl kalıntısı, ~dan ortaya çıkan: arız, iri ~: kes,
Samaryum [Lat.: ? > Fra.: samarium: Cm]: ?
samba [Por.]: Brezilya dansı.
samg: bak. zamk.
Sami 1 [Arp.: sâmi]: eski bir kavim adı.
sami 2 [Arp.: sâmi]: 1.) 2.) [S] bir erkek adı.
samim [Arp.]: 1.) 2.) [S] bir erkek adı.
samimi [Arp.]: candan, içten.
samsa 1 [?]: 1.) 2.) [S] bir erkek adı.
samsa 2 [?]: baklavaya benzer bir tatlı.
Samsun [< Rum.: Amisos, Osm.: Canik, Samsun]: [55], Türkiye'de bir kent.
samur [?]: [Hayvanbilim: ?] **su** ~u [Hayvanbilim: ?]: lutr.
san: unvan.
sanî [Arp.: sâni [سَانِي]]: 1.) ikinci, 2.) sonra gelen, sonraki, ikincil.
sanal: farazi, hipotetik, tahmini, varsayımsal.
sanat [?]:
sanatçı [+ çı]: artist, sanatkar.
sanatkar [sanat + kâr]: artist, sanatçı.
sanayi [Arp.: sn'a [صنّاع] > sanayi []]: endüstri, uran.
Sancak 1 [Arp.]:
sancak 1 [Arp.]: 1.) alem, bayrak, 2.) liva, 3.) [S] bayrak anlamına bir erkek adı.
sancaktar [Far.: sancak + tar]: Alemdar, bayraktutar, sancaktutar,
sancı: [Tıp] acı, ağrı, balkı, buru, buruntu,sızı,

sandal 1 [Arp.]: ayağa giyilen rahat terlik benzeri papuç.
sandal 2 [Rum.: ?]: ağaçtan kayık, **gemi** ~ı: filika, **büyük** ~: salupa, **büyük** ~: barka, şilepa, ~daki **küçük küre**: boyna,
sandal 3 [?]: [Dokuma]bir tür ipekli ve saten kumaş,
sanem [?]: 1.) büt, fetiş, idol, mabet, put, 2.) tapılacak denli güzel kadın, 3.) [S] bir bayan adı.
sanı: zan.
sanki: adeta, bayağı.
sanma: tahmin etme, umma.
sanmak: tahmin etmek, ummak, zannetmek.
sanrı: halisinasyon.
sansür [Lat.: ? > Fra.: sancure]: [Basın] devletin yayın denetimi, sıkı denetim.
sansür [Lat.: cenecre > Fra.: censure]: yazın, basın yada medyaya içeriğindedn dolayı yasaklama getirme, yasaklama.
santaj [Lat.: ? > Fra.: santage]: tehditle korkutma.
santi [Fra.: centi]: bak. centi.
santiar [?]: bir metre kare alan.
santigrad [Lat.: centum > centi + gradus > Fra.: centigrade]: celsius ile aynı anlamda.
santigram [Lat.: centum > centi + Yun.: gramme > Fra.: centigramme]: 1.) bir ağırlık birimi, 100'de bir, 2.) bir grama denk ağırlık, [cgr.].
santim [Lat.: centum > centi > Fra.: centimetre]: 1.) Fransız parası Frank'ın yüzde biriydi, 2.) bir santimlik uzunkuk, [cm.].
santimetre [Lat.: centum > centi + Yun.: metron > Fra.: centimetre]: 1.) bir uzunluk ölçüm birimi, 100'de bir, 2.) bir santime eşit uzaklık, 3.) bir santim, [cm.].
santra [İtl.: ?]: [Futbol] başlama noktası.
santral [?]: telefon merkezi.
sap [?]: kabza, tutak.
sapa: ücra, merkezden uzak.
sapaklık: [Tıp] anomali.
sapan [?]: kuş avlama gereci, atmaca.
sapere [Lat.]: bilmek, tanımak.
sapınc: aberasyon.
sapidus [Lat.]: 1.) iştah açıcı, lezzetli, 2.) baharatlı, hoş kokulu.
sapiens [Yun.: sapere]: bilen, bilgili.
saplantı: [Ruhbilim: idéfix] idéfiks.
sapma: yön değiştirme.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

saptama: belirleme, tespit etme.
saptamak: belirlemek, tespit etmek.
sara ^{1.)} [Tıp] bir hastalık türü, epilepsi, tutarık, yılbık.
Sara ^{2.)} [?]: Batılı bir bayan adı.
saraç [?]: ^{1.)} ayakkabıcı, ^{2.)} eyer takımı satıcısı.
Sarah [?]: Batılı bir bayan adı.
saraka [?]: alay, istihza.
sarat [?]: büyük delikli kalbur.
saray [?]: **kral** ~ı: bazilika.
sardalya [?]: [Balıkçılık: ?] tirhos, ~
yavrusu: papalana.
Sardunya çiçeği: [Bitkibilim: *Pelargonium*] ıtır.
sarf [Arp.: srf [فرض] > sarf]: ^{1.)} a.) kafayı başka yana çevirme, değiştirme, döndürme, ^{b.)} çıkarma, gönderme, harcama, kullanım, salma, tüketme, ^{2.)} harcama, tüketme, ^{3.)} dilbilgisi, gramer.~ **etmek:** harcamak, tüketmek,
sargı: [Tıp] dar, ince, esnek şerit.
sarhoş [Far.: ser + hōş > serhōş > Osm.: sarhoş]: ^{1.)} başı iyi, kafası iyi, ^{2.)} ayyaş, bekri, esrik, kafası iyi, mest, sermest, **çok** ~: zom.
sarıca: sarıyı andıran.
sarık [?]: dolama, poşu.
sarıkanat [Balıkçılık: ?]: büyük lüfer.
sarımsak: [Bitkibilim: ?] bir kültür bitkisi.
sarısalkım: [Bitkibilim: *Laburnus anagyroides*]
sarig: [Hayvanbilim: ?] bir tür sıçan.
sarih [Arp. > Osm.]: açık, anlaşılır, bariz.
sarih [Arp.]: açık, aleni, aşikar, ayan, bariz, belli, kapalı olmayan, kesin, meydanda, ortada.
sarkaç: [Fizik] pandül, rakkas.
sarmal: helezoni.
sarp [Far.]: ^{1.)} kayalık, uçurum, yalman, yar, ^{2.)} [s] kayalık, uçurum, yar anlamına bir erkek adı.
sarpa: [Balıkçılık: ?] bir Akdeniz balığı.
sarrafi [?]: kuyumcu.
sarsak: yaşlılıktan tireyen.
sarsıntı: ^{1.)} [Jeoloji] deprem, yer sarsıntısı, zelzele, ^{2.)} [Ruhbilim] sadme, şok.
sarsma: ırgalama, sallama.
sarsmak: ^{1.)} ırgalamak, sallamak, ^{2.)} manen kötü etkilemek,
sasi [?]: küf kokan.
sataşma: musallat, tebelleş.

satın [Çin.: Tseutung > Arp.: zaytūni > Fra.: satin]: ^{1.)} Çin'in liman kenti; Tseutung, ^{2.)} Zeytin'den, ^{3.)} [Dokuma] parlak pamuklu bir kumaş.
sathi [Arp.: sathi]: yüzeysel.
satı: satış.
satih [Arp.: sth > sath [حطس]]: ^{1.)} dümdüz gitme, yassılaşıma, yayılma, ^{2.)} düzlem, yüzey.
satıcı: ürün ve mal satan kişi, **gezici** ~: ayakçı.
satın [ÖzTür.]: bedelini ödeyerek bir şeyi alma.
satınalmak [ÖzTür.]: mübayaa, satın alma işi.
satır [?]: ^{1.)} [Dilbilgisi] yan yana dizili kelimeler, ^{2.)} büyük boyutlu bir tür bıçak,
satış: satı.
satir [?]: [Yazın] yergi.
satis [Lat.]: kafi, yeterli.
satmak:
satranç [Far.]: ^{1.)} Fars, İran kökenli bir oyun, ^{2.)} bir akıl oyunu, **Çin satrançı:** go,
satrançlı [Far. + Iı]: damalı, kareli,
satsuma [?]: [Bitkibilim:] bir mandalina türü,
sauna [Fra.]: Fin Hamamı.
sauros [Yun.]: kertenkele.
sav: [Hukuk] dava, iddia.
sava [?]: müjde, muştı.
savak [?]: ^{1.)} ahmak, aptal, andaval, anlayışsız, ansız, aptal, avanak, bön, budala, ebleh, enayi, mankafa, salak, ^{2.)} boşaltma, tahliye.
savana [Fra.]: Ekvador çayırları.
savaş: ^{1.)} cenk, cihat, gaza, harp, **kutsal** ~: gaza, kavga, ^{2.)} [s] bir Türk erkek adı, ~ **durumu** [Uluslararası Siyaset]: casus belli,
savaşım: çaba, efor, uğraş, mücadele
savaşma: muharebe, vuruşma.
savaşmak: cenk etmek, cihat etmek, muharebe etmek, vuruşmak.
savcı: [Hukuk] iddia makamı.
savruk: afal, dağınık, dandini, düzensiz, karışık, şaşkın, tarumar.
savsaklama: ihmal.
savsaklamak: ihmal etmek.
savunma: defans, koruma, müdafaa.
savunmak: müdafaa etmek.
savunucu: [Hukuk] avukat, müdafi.
savurganlık: israf.
say [?]: düz, yassı taş.
saya [?]: iş önlüğü.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

saydam [?]: 1.) şeffaf, transparan, 2.) [Kimya] asetat, 3.) diya, slayt.

saygı: hürmet.

saygın: itibarlı, muteber.

saygınlık: fors, haysiyet, itibar, onur, prestij, şeref.

sayı: rakam, sayı işareti.

saykal [?]: bir tür cila.

sayma: 1.) sayım, sayım işi, 2.) itibar, kadrini bilme, kıymetini bilme, muteber tutma, takdir etme.

sayyare [Arp.]: **bak. seyyare.**

saymak: itibar etmek, kadrini bilmek, kıymetini bilmek, muteber tutmak, takdir etmek.

sayman: muhasebeci.

saymanlık: muhasebe.

saz: 1.) hasır otu, kiliz, 2.) ince kamış, 3.) [Müzik] bir müzik gereci.

sazak: [Evrenbilim] kuvvetli rüzgar.

sazan [?]: bir tür balık, **yeşil** ~: tatlısu kayası.

sazkar [Far.: saz + kâr, Müzik]: klasik müzik makamı,

sbennynai [Yun.]: itfa etmek, söndürmek, yanmasını engellemek.

scaccarium [Lat.]: eski Roma'da gelirlerin toplandığı yer, karde masa.

scala [Lat.]: basamak, merdiven.

scandere [Lat.]: çıkmak, yukarı doğru çıkmak, tırmanmak.

schisein [Yun.]: ağlamak, sızlanmak.

scindare [Lat.]: kesmek.

scitum [Lat.]: buyruk, emir, hüküm, karar.

scope [Yun.: skopein > skope [σκόπια]]: Batı Dilleri'nde scope; gözlem ve incelemede kullanılan bir gereç anlamında bir sonek.

scopie [Yun.: skopein > skope [σκόπια]]: Batı Dilleri'nde scope; gözlem ve incelemede kullanılan bir gereç anlamında bir sonek.

Scotland Yard [İng.]: 1.) İngiliz Emniyet Güçleri Merkezi, 2.) İngiliz Sivil İhstihbarat Örgütü,

scribere [Lat.]: çiziktirmek, karalamak, yazmak.

scriptus [Yun.]: yazılı, yazılmış.

scrutari [Lat.]: araştırmak, incelemek.

scutarius [Lat.]: kalkan-taşıyan, kalkan-tutan.

sebeb [Arp.]: **bak. sebep.**

sebeb [Arp.: sbb [سبب] > sebeb [سبب]]: *i.*, 1.) neden olma, sebep olma, yolaçma, 2.) amil, gerekçe, etmen,

neden, ~ **olmak**: babası olmak, vücuda getirmek, tevhit etmek.

sebil [Arp.]: hayır için dağıtılan su yada yaptırılan çeşme, hayrat.

sebze [Far.]: yenilebilir otsu bitkiler, zerzevat, yeşillik. ~ **dikmek için açılan çukur**: emen.

sebzeler [Far. + ler]: zerzevat.

secare [Lat.]: kesmek, parçalamak.

seccade [Arp.]: namazlık.

secere [Far.]: hayatağacı, soyağacı.

seciye [?]: ıra, karakter, kişilik, şahsiyet.

securus [Lat.]: güvenli.

secus [Lat.]: aksi takdirde, başka suretle, başka türlü, olmazsa, yoksa.

seçenek: alternatif, opsiyon, seçenek, şık.

seçici: 1.) seçme işini yapan, 2.) özenli, ~ **kurul**: juri.

seçki: [Şiir] bir şairin tüm şiirleri, antoloji, güldeste.

seçkin: 1.) asil, elit, mutena, mümtaz, soylu, 2.) [S] bir Türke erkek adı.

seçme: ayırt etme, tanıma.

seçmek: ayırt etmek, tanımak.

seda [Arp.: sedâ]: 1.) nida, ses, 2.) [S] bir bayan adı.

sedan [Lat.: sedere > İng.: sedan]: 1.) oturmalı, 2.) [Otomotiv] binek araç.

sedef ¹ [Arp.]: 1.) incilerin anası, 2.) istiridye ve midyenin parlak kabukları, 3.) istiridye ve midye kabuğundan kakma biçiminde yapılan bir elsanatı, 4.) [S] incilerin anası anlamında bir bayan adı.

sedef ² [Arp.]: [Tıp] 1.) sedef hastalığı, 2.) ciltte kabarık ve üzerinde beyaz pul biçiminde bir çeşit deri hastalığı.

sedefotu [sedef otu]: [Bitkibilim: **Ruta graveolens**] bir süs bitkisi.

sedere [Lat.]: bir yere ilişmek, çökmek, oturmak.

sedir ¹ bir tür ağaç, ² divan, kanape, kerevet, otoman.

sedye [?]: teskere.

sefahat [Arp.: sefahât]: *i.*, zevk düşkünlüğü.

sefalet [Arp.]: fakirlik, yoksulluk.

sefali [Yun.: kephale + ikos [κεφαλή?] > Fra.: cephalique [?]]: 1.) kafayala ilgili, 2.) başa yada kafaya yakın olan.

sefer [Arp.]: 1.) defa, kerre, kez, 2.) yol, yolculuk, 2.) [S] bir erkek adı.

seferi [Arp.: seferî]: yolculukla ilgili.

sefertası [Arp.: sefer + tası]: yolculuk yemek taşıma kabı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sefi [Arp.: sefahât]: s., eğlence ve zevk düşkünü.

sefil [Arp.]: ?

seher [?]: 1.) sabah vakti, gündoğumu vakti, tan, 2.) [S] bir bayan adı.

sehpa [Far.: se + pa > sepa > se(h)pa]: 1.) uçayak, üç ayaklı, küçük bir masa, 2.) küçük masa.

sek [Lat.: siccus > Fra.: sec]: susuz, su katmadan.

sekban [Far.: sek + bân]: Osmanlı'da sınır askeri.

seki [Halkdili]: bariyer, engel, ket, mani, mania, önlem, set.

sekine [Arp.: sâkin'in çoğulu]: sakinler, yerleşikler, mukimler.

sekoya [Jap.: ?]: [Bitkibilim: ?] büyük orman ağacı.

sekrasyon [Lat.: se + cernere > Fra.: secretion]: [Tıp] ifraz, ifrazat, salgı.

sekreter [Lat.: ? > Fra.: secretaire]: katip, yazman.

seks [Lat.: ? > Fra.: sex]: cinsiyet, eşey.

seksant [?]: [Astronomi] açıölçer.

seksek: bir çocuk oyunu.

seksen: 80 sayısı.

sekseninci: 80. sırada olan.

seksi [Lat.: ? > Fra.: sexie]: cinsel çekiciliği olan,

sel: taşkın su.

selam [Arp.: slh > selâm]: i., 1.) barış, hazar, huzur, sulh, 2.) benden sana zarar gelmez, 3.) selamlaşma, [Salam, Shalom], 4.) Barış [kenti] Dar-u Selam,

selami [Arp.: selami]: 1.) ? 2.) ö.i., [S] bir erkek adı.

selamlık [Arp.: selâm + lik]: 1.) ? 2.) i., eski konak ve evlerde erkeklere ayrılmış bir bölüm.

sele [?]: i., yayvan sepet.

selef [Arp.]: i., öncül.

selek [Halkdili]: cömert, gönlü zengin.

Selena [Yun.]: 1.) Yunan Mitolojisi'nde ay tanrıçası, 2.) Batılı bir bayan adı.

selika [Arp.]: 1.) ağızda güzel tat, 2.) güzel söz söyleme.

selim [Arp.]: 1.) doğru, dürüst, 2.) ismetli, 3.) [S] doğru ve dürüst ve iffetli anlamına bir Müslüman ve Türk erkek adı.

selinon [> Yun.]: maydanoz.

selma [Arp.]: 1.) ? 2.) [S] bir Müslüman ve Türk bayan adı, [Salma].

selofan [Fra.: cellophane]: bant biçiminde kullanılan ve selülozdan yapılmış ince, şeffaf malzeme.

selüloz [Lat.: cella + osus > Fra.: cellulose]: [Kimya] kağıt ve tekstil üretiminde kullanılan bitkilerin hücre duvarlarındaki ana madde.

selüloz asetat [Lat.: cella + osus & acetum > Fra.: cellulose acetate]: [Kimya] asetat ipliği ve plastik vernik üretiminde kullanılan bir selüloz reçinesi.

selüloz nitrat [Lat.: cella + osus & Yun.: nitron > Fra.: cellulose nitrate]: [Kimya] nitroselüloz.

selvi: [Bitkibilim: *Cupressus sempervirens*] sürekli yeşil olan bir çam türü, servi.

sem 2 [?]: ağı, ağu, zehir.

sema 1 [Arp.: smv > امرس]: 1.) yükselme, yücelme, 2.) gök, 3.) [S] bir bayan adı.

semahane [Arp.: sema + Far.: hâne > Far.: semahhâne]: 1.) dinleme, dinleti, toplu şarkı söyleme yeri, 2.) dervişlerin ayin yeri.

sema 1 [Arp.: sm'a > semâ]: 1.) dinleme, duyma, işitme, 2.) şarkı yada türkü dinleme, dinleti, konser.

semai [Arp.: semai]: 1.) göksel, ilahi, 2.) halk şiiri türü, 3.) Klasik müzükte makam.

seman: [Tıp] diş dibinde bulunan madde.

semantik [: ? > Fra.: semantique]: ?

semaver [Rus.: samovar [самовар]]: 1.) 2.) çay demlemede kullanılan, bakır, pirinç yada başka metallere yapılmış gereç.

sembol [Lat.: ? > Fra.: symbol]: örnek, simge, rumuz, timsal.

sembolik [Lat.: ? > Fra.: symbolique]: s., simgesel.

semen [Lat.]: 1.) çekirdek, tohum, 2.) asıl, ersuyu, kaynak, mebbe, menşe, meni, 3.) sperm, spor.

semender [?]: [Hayvanbilim: ?] salamandra.

semer [Rum.: samari [σαμάρι] > ?]: 1.) ? 2.) binek hayvanlarına vurulan yük taşıma gereci, palan.

semere [Arp.]: istenilen sonuç, verim.

semirtme: besleme.

semirtmek: beslemek.

Semit [İng.: Semite]: Nuh'un oğlu > Shem'le ilgili olanlar, İbraniler yani Yahudiler.

Semitik [İng.: semite > Fra.: Semitique]: 1.) Samilerle ilgili, 2.) Yahudice, Arapça gibi bazı dillerin bağlı olduğu Sami Dili.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sempton [Lat.: ? > Fra.: symton]: [Tıp] araz, belirti, bulgu, ilinek.
semt [?]: yerleşim bölgesi.
sene [Arp.: سنس]: yıl.
senelik [Arp.: + ılık]: yıllık.
Sen Antuan Kilisesi [Saint Anthony, St. Anthony, Aya Andonis]: 1906-1912, İstanbul Beyoğlu'nda [Pera] bulunan İtalyan katolik Kilisesi, [Saint Anthony Kilisesi].
sena [Arp.]: 1.) meth, övme, yüceltme, 2.) övgü, övünme, şan, şeref, şöhret, ~ **etmek**: övmek, methetmek, yüceltmek.
senato [Lat.: ? > Fra.: senateau]: 1.) eski Roma Meclisi, 2.) üniversite yönetim kademesi.
senatör [Lat.: ? > Fra.: senateur]: milletvekili, vekil.
sendrom [Yun.: ? + > Fra.: ?]: ?
senet [Arp.: sened]: 1.) [Hukuk] belge, yükümlülük belgesi, 2.) [Ticaret] borçlanma belgesi.
senir [?]: [Evrencilik] iki dağ arasındaki sırt.
senkron [Yun.: syn + chronos > [?] > Fra.: synchrone]: eşzaman.
senkronizasyon [Yun.: syn + chronos + ? > [?] > Fra.: synchronisation]: [Teknik] bağlaşım, eşleme.
sentaks [Yun.: syn + lassein > [?] > Fra.: syntax]: [Dilbilgisi] cümle bilgisi.
sentetik [? > Fra.: synthetique]: suni, yapay, yapma.
sentez [Yun.: ? + ? > [?] > Fra.: synthesis]: bireşim.
sentire [Lat.]: duyumsamak, hissetmek.
sepein [Yun.: ?]: bozulmak, çürümek, çürümesine neden olmak yada yol açmak.
sepet [?]: ?, **yayvan** ~: sele, **büyük** ~: kazevi, zembil, **daldan örme** ~: kiritil,
sepi [?]: [Dericilik] deriyi temizleme.
sepici: derici, tabak, tabakçı.
sepicilik [?]: [Dericilik] deri temizleme işi.
sepilemek: [Dericilik] deriyi temizlemek.
sequi [Lat.]: ardı sıra gitmek, izlemek, peşine takılmak, takip etmek, yolundan gitmek.
ser¹: sermek eylemi.
ser² [Far.]: 1.) baş, kafa, kelle, 2.) ana, asal, baş, temel, 3.) baş, bey, reis, yönetici.

ser komiserlik [Far.: ser + ? > Osm.]: 1.) Baş Komiserlik, 2.) ?.
sera [?]: naylon kaplı yer.
serabellum [Lat.: cerebellum]: [Bedenbilim] **bak. cerebellum**.
seramik [Yun.: keramos [?] > Fra.: ceramique]:
serap [Arp.]: 1.) pusarık, yalgın, 2.) [S] pusarık, yalgın anlamına bayan adı.
serbest [Far.: ser + best > Osm.: serbes]: 1.) başıboş, başı özgür, 2.) özgür, ~ **bırakma**: azat, salıverme.
serdar [Far.: ser + dâr > serdâr [?]]: 1.) başı tutan, 2.) başyönetici, 3.) ? 4.) [S] bu anlamda bir erkek adı.
serbral palsi [Lat.: cerebral palsy]: [Bedenbilim] **bak. cerebral palsy**.
serbrum [Lat.: cerebrum]: [Bedenbilim] **bak. cerebrum**².
seren [İtl.: ?]: [Denizcilik] baston, bumba.
serere [Lat.]: dahil olmak, katılmak.
sergen [?]: raf.
sergerde [Far.: ser + gerde > sergerde]: 1.) ? 2.) elebaşı.
sergi: 1.) kilim, sili, yaygı, 2.) teşhir, teşhir yeri, **büyük** ~: fuar.
sergilik: stand, stant.
serhad [Arp.]: **bak. serhat**.
serhat [Arp.]: 1.) hudut, sınır, 2.) [S] bir erkek adı.
serhazınadar [Arp. > Osm.]: ?.
serhoş [Far.: ser + hoş]: **bak. sarhoş**.
seri [Far.: serî]: ?
seri [Fra.: serie]: dizi.
sermaye [Far.: ser + mâye > sermaye]: 1.) ? 2.) anamal, anapara, kapital.
sermayedar [Far.: sermaye + dâr]: 1.) akçeli, paralı, para sahibi, 2.) kapitalist,
serme: 1.) sermek eylemi, 2.) [Halkdili] sac ekmeği.
sermek: yaymak.
sermest [Far.: ser + mest > sermest]: 1.) kafası iyi, 2.) ayyaş, bekri, esrik, mest, sarhoş,
sermet [?]: ?
seromoni [Lat.: caeremonia > Fra.: ceremonie]: merasim, tören.
serpiştirme: 1.) saçma, 2.) yağmur atıştırma.
serseri [Far.: ser + serî > serserî]: 1.) ? 2.) avara, avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, hayta, işsiz, nabekar, tembel,
sert: berk, katı, pek.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

servare [Lat.]: korumak, muhafaza etmek, saklamak.

servet [?]: ?

servi: [Bitkibilim: *Cupressus sempervirens*] sürekli yeşil olan bir çam türü, selvi.

servire [Lat.]: hizmet etmek.

servis [Lat.: ? > Fra.: service]: hizmet.

Seryum [Lat.: Fra.: cerium: Ce]: ?

serzeniş [?]: sızıltı, sızlanma, şikayet, yakınma.

ses: çav, nida, seda, tav, ün, ~ **alma**

aygıtı: diktafon, **ince** ~: tiz, ~**in**

şiddeti: desibel, **kusurlu ses**:

detone, ~ **birliği** [Dilbilgisi]: hece, seslem.

Sesbilimi: Fonoloji.

seselim: [Fizik] rezonans.

seslem: [Dilbilgisi] hece, ses birliği.

seslenme: çağırma, nida, ünleme.

seslenmek: çağırma, ünlemek.

set¹ : bariyer, engel, ket, mani, mania, önlem, seki.

set² [Lat.: ? > Fra.]: [Ticaret] takım.

seter [?]: İngiliz köpeği.

setr [Arp.]: gizleme, örtme, saklama, **setr-ül avret**: mahrem yerlerini örtme.

sevab [Arp.]: bak. **sevap**.

sevap [Arp.: sevâb]: ~ **çeşmesi**: hayrat, sebil.

severus [Lat.]: haşin, sert, şiddetli.

sevgi:^{1.)} aşk, muhabbet, sevgi, ^{2.)} [S] bir bayan adı.

sevgili: canan, manita, yar,

sevi: aşk, sevgi,

Sevil: bir bayan adı.

sevilen: ~ **kimse**: ahbap.

sevimli: cici, şirin.

sevimsiz: kötü, madara.

sevimsizlik: antipati.

sevinç:^{1.)} şenlik, şetaret, ^{2.)} [S] şenlik, şetaret anlamına bir bayan adı, [Şetaret].

sevinçli: neşeli, rad, şad, şakrak.

seviye [Arp.]: düzey, kirat.

seviyeli [Arp. + li]: düzeyli.

seviyesiz [Arp. + siz]: düzeysiz,

sevk ve idare etmek: doğrultmak, dümen kullanmak, idare etmek, seyretmek, yönetmek, yön vermek.

sevtap: bak. **sevtap**.

sevtap [?]:^{1.)} ?^{2.)} [S] bir bayan adı.

seyahat [Arp.]: gezi, turizm, yolculuk.

seyelan [?]: [Fizik] akı.

seyir [Arp.: syr > seyr]:^{1.)} dolanma, dolaşma, gezinme, gezme, ^{2.)} akış, gidiş, gidişat, ^{3.)} gidiş-gelişi, trafik.

seyirme [?]:

seyis [?]: at bakıcısı.

seyit [Arp.]:^{1.)} topluluğun ileri gelenleri, ^{2.)} [S] değerli, önemli kişi anlamına bir erkek adı.

seyr [Arp.]: bak. **seyir**.

seyrek¹ :^{1.)} arasıra, nadiren, ^{2.)} aralıklı biçimde, ^{3.)} açıklık alan,

Seyrek² : İzmit'te Kandıra'ya bağlı bir sahil kasabası,

seyrekleştirme: aralama.

seyrekleştirmek: aralamak.

seyretmek: doğrultmak, dümen kullanmak, idare etmek, yönetmek, sevk ve idare etmek, yön vermek.

seyrüsefer [Arp.: seyr-ü sefer]: gidiş geliş, karşılıklı gidip gelme, trafik.

seyyah [Arp.: syr > seyyâr]:^{1.)} dolanma, dolaşma, gezinme, gezme, ^{2.)} gezmen, gezgin, turist.

seyyar [Arp.: syr]:^{1.)} dolanma, dolaşma, gezinme, gezme, ^{2.)} hareketli, portatif, mobil, ^{3.)} açıkta satış, işporta.

seyyare [Arp.: syr > sayyâre [سرایس]]:^{1.)} dolanma, dolaşma, gezinme, gezme, ^{2.)} gezegen, planet, ^{3.)} araba, taşıt, ^{4.)} [S] gezegen anlamına bir bayan adı.

sezen:^{1.)} ?^{2.)} [S] bir Türk bayan adı.

sezer:^{1.)} ?^{2.)} [S] bir Türk erkek adı.

sezgi:^{1.)} ?^{2.)} [S] bir Türk erkek adı.

sezgili: ? ~ **kişi**: anlayışlı, arif,

sezgin:^{1.)} ?^{2.)} [S] bir Türk erkek adı.

Sezyum [Lat.: > Fra.: cesium: Cs]: ?

sfensk [Mısır]: isfenks, kadın başlı aslan heykeli.

sfer: bak. **sphere**.

Sha [Rus.]: Rus Abecesi'nin 24. harfi, [Ш, ш].

Shta [Rus.]: Rus Abecesi'nin 25. harfi, [Щ, щ].

sıbyan [Arp.: sıbyân; sabi'nin çoğulu]: ç.i., küçük çocuklar, [Sıbyan Mektebi].

sıcak: çok ~: haşlak, kaynar.

sıcaklık:^{1.)} hararet, ısı, ^{2.)} yakınlık.

sıçan: fare, **bir tür** ~: sarig, **büyük** ~: keme.

sıfat¹ [?]:

sıfat² [?]: [Dilbilgisi] ^{1.)} belirteç, ^{2.)} sıfat cinsinden olan, belirleyici, [Adjective].

sıfat-fiil: [Dilbilgisi] ortaç , [?].

sıfır [Arp.: sıfr]:^{1.)} boşluk, yokluk, ^{2.)} Matematik'te sıfır (0) sayısı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sıfır [Arp.: ? >]: boşluk, yokluk.
sığınma: iltica.
sığınmacı: mülteci.
sığınmak: iltica etmek.
sığır: büyükbaş hayvan, davar, mal,
erkek ~: öküz, **su** ~ı: camış, manda,
~ **saticısı**: besici.
sığırközü: ^{1.)} [Bitkibilim: *Arnica Montana*]
arnik, mastı çiçeği, ^{2.)} **bak. arnik.**
sığirtmaç: çoban.
siğla [Rum.: ?]: [Bitkibilim: *Styrax*] günlük
ağacı.
sihhat [Arp.: shh [صَحَّ] > sihhat [صِحَّة]]:
^{1.)} doğru olma, esenli olma, iyi olma,
sağlıklı olma, ^{2.)} esenlik, iyilik, sağlık,
zindelik.
sihhatli [Arp.: shh [صَحَّ] > sihhat [صِحَّة] +
lı]: dimdik, dinç, esen, iyi, sağlıklı,
salim, zinde.
sık: ^{1.)} çok rastlanan, ^{2.)} aralıksız.
sıkı: kesif, kompakt, tıkız, yoğun.
sıkıdüzen: *b.i.*, disiplin, idare,
yönetim, zapturapt.
sıkılma: bıkma, gına, usanma.
sıkılmak: bıkmak, usanmak.
sıkıntı: ^{1.)} bun, eziyet, gaile, güçlük,
meşakkat, sıkıntı, zahmet, zor, ^{2.)}
keder, ıstırap.
sıklet [Arp.: skl]: ^{1.)} ağır olma, ^{2.)}
ağırılık.
sıla: doğup büyüyen yer. Başka yere
gidince sözedilir.
sınama: deneme.
sınamak: denemek, tecrübe etmek.,
sınav: imtihan, test.
sınıf [Arp.: snf]: ^{1.)} ayırıştırma,
bağlama, bölümler, ^{2.)} aşiret,
kategori, tür, zümre, ^{3.)} [Budunbilim]
klas, ^{4.)} [Eğitim] derslik.
sınıflama [Arp. + lama]: klasman.
sınır: ^{1.)} uç, limit, ^{2.)} hudut, serhat, ~ı
geçme izni: lesepasi, ~ **nişanı**: ara,
~ları içine almak: kapsamak.

sır ¹ [Arp.: srr [سِرَّ] > sırr]: ^{1.)} esrar, giz,
^{2.)} gizlilik.
sır ¹ [Arp.: sirr]: ^{1.)} toprak kaplar
üzerine sürülen cila, ^{2.)} ayna arkasına
sürülen gümüş sıvı.
sıra: dizi, saf.
sıradan: adeta, adi, alelade, amiyane,
basit, bayağı, olağan, ^{2.)} rutin,
sıralaç: dilbent, klasör.
sırat [Arp.: [طَارِص]]: ^{1.)} dar ve geçilmesi
zor yol, ^{2.)} [İslam] bu dünya ile diğer
dünya arasında geçiş yolu, ^{3.)} cihet,

rah, sefer, tarik, yol, ~ **köprüsü**:
i.t., [İslam] ^{1.)} Ahire'e gidişte
geçilecek yol, ^{2.)} [Mecazi] zorlu bir
evre, zor zaman.
sırça [ÖzTür.]: cam, ~ **köşk**: camdan
köşk,
sırf [Arp.: sfr [فِرْص]]: ^{1.)} a.) bakışını
kaçırma, çevirme, döndürme, ^{b.)}
çıkarma, gönderme, harcama, salma,
tüketme, ^{2.)} saf, katıksız, mutlak, ^{3.)}
sadece, salt, tek.
sırılıklam: çok yaş, yamyaş.
sırlar [Arp. + lar]: esrar, gizler,
sırma [?]: ^{1.)} ? ^{2.)} [Askeriye] rutbe
gösteren şerit.
Sırp [Srp.]: Güney Slav ırkı, [Sırpska,
Serb], [Jugo + slavia: Yugoslavya].
Sırp Abecesi:
Sırp Sayıları:
sırt: ^{1.)} bir şeyin üstü, ^{2.)} bedenin arka
tarafı, ^{3.)} [Coğrafya] tepe üstü, **iki**
dağa arasındaki ~: senir.
sırtlan: [Hayvanbilim: ?]
sıska: çok zayıf ve kuru.
sıtma [?]: [Tıp] malarya.
sıtma ağacı: [Bitkibilim: *Eucalyptus*] ^{1.)}
okaliptüs, ^{2.)} bataklık ve sulak
alanların kurutulması için dikilen ve
büyük oranda su emen ve suyla
gelişen bir ağaç türü.
sıva: duvardaki ince harç, duvara
vurulan son kat tabaka, ~ **aracı**:
mala,
sıvacı: sıva işi yapan işçi yada usta.
sıvı: akıcı, likit, mayi, **kokulu** ~:
esans, ~ **çekme aracı**: tulumba,
koyulaşmış ~: pıhtı, ~ **ölçme**
birimi: litre,
sıvılaştırma: erime.
sıvılaştırmak: ergimek.
sıvıyakıt: akaryakıt, fuel oil.
sızı: acı, ağrı, balkı, sancı.
sızıltı: serzeniş, sızlanma, şikayet,
yakınma.
sızlanma: serzeniş, sızıltı, şikayet,
yakınma.
sibel [?]: ^{1.)} ? ^{2.)} [s] bir bayan adı.
Sibernatik [Yun.: *kybernetes* > Fra.:
cybernatique]: elektronik bilgisayar ve
insan sinir sisteminin karşılaştırmalı
incelenmesi bilimi.
siccus [Lat.]: kuru, susuz.
sicim [?]: fiber, ip, iplik, kınnap, lif, tel,
tire.
sidere [Lat.]: oturmak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sidik [?]: çiş, idrar, üre, ~ **asidi tuzu**:

ürat, **torbası** [Tıp]: mesane,

Siemens [Alm.]: ^{1.)} bir Alman ismi, ^{2.)} bir Alman firma adı ve markası.

sigara [?]: dumanlanmak için ince kağıda sarılmış, iyi kesilmiş ve yuvarlanmış tütünden içecek, **içilmiş** ~ **atığı**: izmarit.

Sigma [Fen.: **Şin** [Shin] > Yun.: [σῖγμα & σιγμα]]: ^{1.)} Yunan Abecesi'nin . harfi, [Σ, σ, ς], ^{2.)} [Fizik, Mateamtik] , ^{3.)} toplama işareti,

signare [Lat.]: ^{1.)} damgalamak, kurşunla mühürlemek, mumla mühürlemek, mühürlemek, ^{2.)} işaretlemek.

signum [Lat.]: ^{1.)} damga, mühür, damgalı mum, ^{2.)} belirti, işaret.

sigorta [İtl. ?]: ^{1.)} güvence, ^{2.)} [Ticaret] taşınana yada durağan malların güvence altına sokulması, ^{3.)} [Elektrik] elektrik devresinin güvenlik kutusu,

Sih: Hintli bir ulus.

sihatli [Arp. + İ]: esen, iyi, sağlıklı, salim.

sihir [Far.]: afsun, füsün, bağı, büyü.

sihribaz [Far.: **sihir** + **bâz**]: büyücü, cadı, hokkabaz, ilisyonist.

sihirli [Far. + İ]: büyülü, füsün,

Siirt [Esart, Sairt, Siirt, Siird, Sür.: **Se'erd** > Sert]: [56], Türkiye'de bir kent.

sikera [Yun.]: sarhoşluk, mestolma.

sikke [?]: madeni para.

siklaman [Yun.: **kyklaminos** > Fra.: **cyclament**]: [Bitkibilim: **Cyclamen**] buhurumeryem çiçeği, kuzukulağı, tavşankulağı.

siklon [Yun.: **kyklon** > Fra.: **cyclone**]: [Evrenbilim] alçak basınç merkezi çevresinde dolanan şiddetli bir fırtına.

silah [?]: bir saldırı aracı, ~**ta çap**: kalibre, ~**ın parçaları**: dipçik, gez, namlu, tetik, yiv.

silahlı [?]:

silahsız [?]:

Silahtar [silah + Far.: **târ**]:

silli [Çuv.: **sille** > Far.: **sili** & **sille**]: sille, şamar, şaplak, tokat.

sili: kilim, yün yaygı.

silindir [Yun.: **kylindein** > Fra.: **cylinder**]: ^{1.)} geometrik bir biçim, ^{2.)} bir motorun piston odası.

Silisyum [Lat.: > Fra.: **silicium**: **Si**]: ?

silkmek: ^{1.)} sallamak, sarsmak, ^{2.)} tozunu atmak.

sille [Çuv.: **sille** > Far.: **sili**]: sili, şamar, şaplak, tokat.

sim ¹ [Far.: **sîm**]: ^{1.)} gümüş, ^{2.)} gümüş renginde iplik, ^{3.)} gümüş gibi parlayan.

simâ [Arp.: **simâ**]: çehre, ru, surat, yüz.

simadi [Yun.: **σημάδι**]: belirti, im, işaret, izlek.

simbal [Yun.: **kymbe** [?] > Fra.: **cymbale**]: [Müzik] büyük zil.

simge: amblem, arma, işaret, özel işaret, remiz, rumuz, sembol, temsili resim.

simgesel: remzi, sembolik, temsili.

similare [Lat.]: -eye benzetmek, ile aynısına dönüştürmek.

simile [Lat.]: aynı, aynısı, benzer, eş.

simit [Arp.: **semid**]: halka biçiminde bir pasta.

simul [Lat.]: ^{1.)} birlikte, hepberaber, hep birlikte, ^{2.)} aynı zamanda.

simya [Arp.: **simyâ**]: ^{1.)} büyü, sihir, ^{2.)} alşimi.

simyager [Arp.: **simyâ** + Far.: **ger** > Far.: **simyâger**]: simyacı.

sin ¹ [Ark.]: gömüt, kabir, lahit, makber, mezar.

sin ² [Arp.: **sinn**]: ihtiyar, kocamış, yaşlı.

sinameki [?]: mızımız.

sinan [Arp.]: ^{1.)} ^{2.)} **Mimar Sinan**; Osmanlı İmparatorluğu'nda ünlü bir mimar, ^{3.)} [S] bir erkek adı.

sinara [Yun.: ? > İtl.: ?]: [Denizcilik] büyük zoka.

sinarit [?]: [Balıkçılık: ?] İzmaritgillerden bir balık.

sine [Far.]: göğüs, sadr.

sinek [?]: zararlı bir böcek, ~ **ilacı**: flit, ~ **türleri**: Atsineği, Çeçe, Elmasineği, Karasinek, Sivrisinek,

Sinem [sine + m]: bir bayan adı.

sinema [Yun.: **kinēma** > Fra.: **cinema**]: ^{1.)} hareketli resim, ^{2.)} hareketli filmlerin gösterildiği yer, ~ **eseri**: film, ~ **sanatçısı**: artis, star, **da benzer**: dublör, ~ **çekimi**: plan.

sini [Far.]: büyük tepsi.

sinir [Arp.]:

Sinirhastalıkları: Asabiye, Nöroloji.

sinirler [Arp. + ler]: asap,

sinirli [Arp. + İ]: asabi.

sinirli: ^{1.)} asabi, çabuk sinirlenen, ^{2.)} [et] siniri bol, yemesi zor, ^{3.)} azanvur, iriyarı, irikıyım.

sinis [Lat.]: küller.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sinizm [Yun.: kyon > Fra.: cynisme]: insanların hareket ve davranışlarındaki içtenliğe inanmama.

sinonim [?]: eş anlamlı.

Sinop [Antik: Sinope, Sinova > Rum.: Sinopes [Σινώπης], Sin, Osm.: ?]: [57], Türkiye'de bir kent.

sinsi: gizli, kurnaz, sinsi.

sintine [İtl.: ?]: [Denizcilik] gemide alt bölüm.

sinus¹ [Lat.]: eğiri, eğrilmiş şey, kavis, kıvrım.

sinüs² [Lat.: sinus + > Fra.: sinuse]:¹) eğiri, eğrilmiş şey, kavis, kıvrım,²) [Bedenbilim] yüzdeki kemik boşlukları,³) [Trigonometri] Merkezi orjin olan bir birim yarıçaplı çember üzerindeki bir noktanın y eksenine göre koordinatıdır.

sinüzit [Lat.: sinus + Yun.: itis > Fra.: sinusite]:¹) boşluk iltihabı,²) [Tıp] çene, alın ve şakak kemikleri içinde bulunan ve buruna açılan içleri hava dolu boşlukların, sinüslerin iltihaplanması sonucu ortaya çıkan bir hastalık.

sipariş [?]: ismarlama, ~ etmek: ismarlamak.

siren [?]: canavar düdüğü.

siriş [Far.: sirîş]:¹) [Bitkibilim: ?],²) unundan tutkal, yapıştırıcı yapılan bir bitki.

sirk [Lat.: circus > Fra.: cirque]: palyaço, akrobat ve eğitilmiş hayvanların geçtiği ve gösteri yaptığı bir eğlence çadırı.

sirke [?]:¹) üzüm ekşimesi,²) bozulmuş şarap,³) bit yumurtası.

sirkülasyon [Lat.: ? > Fra.: circulation]:¹) dolanım, dolaşım,²) [Ekonomi] tedavül,

sirküler [Lat.: ? > Fra.: circuler]: [Hukuk] genelge, tamim.

siroz [Yun.: kirros + osis > Fra.: cirrose, cirrosis]:¹) koyulaşma hali,²) [Tıp] bağ dokuların aşırı oluşumunun belirlediği bozulmuş bir karaciğer rahatsızlığı.

sirrus [Lat.]: saçakbulut.

sis: duman, is.

sisli: dumanlı, puslu.

sismogram [Yun.: ? + gramme > Fra.]: deprem yazar.

sistem [Yun.: syn + (h)istanai > Fra.: system]:¹)²) öğretiler bütünü.

sistere [Lat.]:¹) ayağa kaldırmak, ayakta tutmak, kalkmasına yardım etmek, yardımcı olmak,²) yerini belirlemek.

sit¹ [Arp.]: şan, şöhret.

sit² [Arp.]:¹) gürültü, patırtı, şamata,²) gürültücü.

sit³ [Arp.]: hanımefendi.

sit⁴ [Arp.]: altı.

sit⁵ [Lat.: situs > Fra.: site]:¹) alan, konum, mahal, saha, yer,²) koruma alanı, [sit alanı].

sitare [Arp.: esâtir]:¹) burç, star, yıldız,²) [E] bu anlamda bir bayan adı, [Burcu, Yıldız].

sita [Far.: sitâ]: methetmek, övmek, sena etmek.

sitayiş [Far.: sitâyîş]:¹) övgü, sena,²) celal, haşmet, ihtişam, izzet, parlaklık, şaşaa.

site [Fra.: cité]: abad, abat, bol, il, kent, medine, polis, şehir, vilayet.

sitem: üzüntüsünü kibarca belirtme, ~ **sözü**: kerata.

sitil [Halkdili]: su kovası.

Sitoloji [Yun.: kytos + logia > Fra.: cytologie]: hücrelerle uğraşan bilim dalı.

sitos [Yun.]: gıda, yiyecek.

sitrik [Lat.: citrus + Yun.: ikos > Fra.: citrique]: [Kimya] turunçgillerdeden elde edilen bir tür asit.

situs [Lat.]: alan, konum, mahal, saha, yer.

Sivas [Talavra, Megalapolis, Karana, Diyapolis, Rum.: Sebastopolis > Sebastia]: [58], Türkiye'de bir kent. Osmanlılar'dan önce kentin Grekçe adının anlamı "saygın kent"miş.

sivil [Lat.: civis > Fra.: civile]:¹) vatandaşlıkla ilgili,²) medenileşmiş, uygarlaşmış,³) askeri, dini ve devletle ilgili konularla ilgisi olmayan vatandaşlar.

sivilce: [Tıp] çakma, iltihaplı ~: akne.

sivrisinek: bir tür ~: anofil.

siyah: arap, kara, negatif.

siyanid [Lat.: ferrum + Yun.: > ferrocyanide > İng.: cyanide]: [Kimya]¹) oldukça zehirli, beyaz kristalin bir bileşen,²) siyanür.

siyanür [Yun.: kyansos [?] > Fra.: cyanure]: [Eczacılık] hidrosiyanik asit ve bu asitten türeyebilen metal tuzlarının genel adı olup, çok etkili bir zehirdir.

siyasal [Arp. + sal]: politik, siyasi.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

siyaset [Arp.: siyâset]: politika.
siyasetçi [Arp.: siyâset + çi]: politikacı.
siyasi [Arp.: siyâsi]: politik, siyasal.
skala [Lat.: scala > İtl.]: gösterge çizelgesi, gösterge, barem.
Skandiyum [Lat.: ? > Fra.: scandium: Sc]: ?
skaphe [Yun.: σκάφος]: bot, kayık.
skeç [İng.: sketch]: kısa oyun.
skeletos [Yun.]: katılmış, kemikleşmiş, kurumuş, kavrulmuş.
skeletos [Yun.]: kurumuş.
skellein [Yun.]: kurumak.
skelos [Yun.]: bacak.
skeuophylakion [Yun.: + > ?]: hazina dairesi.
ski [Fra.]: 1.) kar kayağı, 2.) kayak, kızak.
skif [İng.: skiff]: [Denizcilik] dar yarış kayığı.
skizo [Yun.]: bak. schisein.
skleros [Yun.]: berk, kavi, sert.
skleros [Yun.]: sert, zor.
skop [Yun.: skopein > skope [σκopia]]: bak. scope.
skope [Yun.: skopein > skope [σκopia]]: bak. scope.
skopein [Yun.]: bakmak, görmek, zilemek, seyretmek.
skopos [Yun.]: 1.) bekçi, gözcü, 2.) izleyici, seyirci.
skor [İng.: score]: bitirme, bitiş, final, hitam, netice, nihayet, son, sonuç.
slalom [?]: bir kayak yarışı.
slayt [?]: 1.) ? 2.) diya, diyapozitif, saydam.
slip [?]: küçük deniz mayosu.
slogan [?]: propoganda sözü.
smaragdos [Yun.: ?]: ?
smirys [Yun.: ?]: ?
smokin [?]: atlas yakalı giysi.
snop [İng.]: züppe.
soba [Mac.: szoba]: 1.) oda, 2.) ısıtma gereci, ısıtıcı, **mutfak ~sı**: kuzine.
socius [Lat.]: ahbap, arkadaş, ahbap, nedim, refik, yol arkadaşı, yoldaş.
soda [?]: bir içecek.
Sodyum [Lat.: Fra.: Na]: ?
sof [?]: [Dokuma] yünlü bir kumaş.
sofa [?]: hol, salon.
sofia [Yun.: ?]: 1.) düşünce, fikir, 2.) [S] Batılı bir bayan adı.
sofistike [Lat.: ? > Fra.: sophistiqué]: girift, karmaşık,
sofra [?]: 1.) ağaçtan yemek yenilen, dairemsi bir gereç, 2.) yemekle ilgili,
sofu [?]: dini yani güçlü.

Sofya ¹ [Rum.: sophia: ?]: düşünce.
Sofya ² [Yun.: sophia: ? > Bul.: ?]: Bulgaristan'ın başkenti, [Sofia,].
soğan: [Bitkibilim: ?] ~ı **doğrama**: çentme.
soğukkanlılık: itidal.
soğurma: absorbe, emme, mas.
soğurmak: absorbe etmek, emmek, mas etmek.
sohbet [Arp.: shb > تباحث]: 1.) arkadaşlık yapma, yarenlik etme, yolculuk yapmak, 2.) muhabbet, söyleşi.
soket [Lat.: soccus > Fra.: sockette]: 1.) a.) içerek çek, b.) evde giyilen ayyabı, c.) yünlü çorap, 2.) [Giyim] kısa çorap, 3.) [Elektrik] fiş yuvası.
sokum: lokma.
sol ¹: 1.) sağın tersi, 2.) [Siyaset] sol, 3.) Müzik Abecesi Nota'da 5. ses,
sol ² [Lat.]: Latince'de sol-; 1.) güneş anlamında önek & sonek, 2.) aftap, aftap, beyza, güneş, helio, şems.
solak: sol elini kullanan.
solari [Lat.]: kederini hafifletmek, üzüntüsünü azaltmak, teselli etmek.
solere [Lat.]: alışmak.
solidus [Lat.]: birleşik, bütün, katı, sağlam, sıkı, som, pek, tüm, tam, yoğun.
sollicitare [Çuv.: sille, Trk.: selkindirmek, Tür.: silmek > Lat.]: sallamak, sarsmak.
solo ¹ [Lat.]: tek başına, yalnız.
solo ² [Lat.: solus > İtl.: solo]: 1.) tek kişilik, yalnız, 2.) bir kişilik müzik,
solucan [ÖzTür. ?]: bağırsak kurdu, ~ **ba kurdu**: [Tıp] askarit.
soluk: 1.) nefes, ~ **borusu**: trake, 2.) rengi kaçık, beyazlaşmış.
solungaç [YTür.: solumak]: i., [Yaşambilim] galsame.
solunum [YTür.: solumak]: i., teneffüs.
solus [Lat.]: tek başına, yalnız.
solvere [Lat.]: çözmek, gevşetmek.
som [Kir.]: 1.) ham demir, 2.) içi dolu olan [som altın].
soma ¹ [Yun.: suma]: beden, vücut.
Soma ² [Rum.: suma]: Manisa'ya bağlı bir ilçe.
somaki: bir tür mermer.
somata [?]: badem şerbeti,
some [Yun.: soma]: Yunanca ve Batı Dilleri'nde some-; **beden**, **vücut**, biçimveren alamına gelen bir sonek.
somnus [Lat.]: uyku.
somon: [Balıkçılık] bir tür balık.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

somun [?]: 1.) [Teknik] civata, ~
anahtarı: kurbağacık,, 2.) ekmek,
somurtkan: asık.
somurtma: yüzünü asma.
somurtmak: yüzünü asmak.
son: 1.) ahir, bitirme, bitiş, final,
hitam, netice, nihayet, skor, sonuç,
2.) epilog, hatime, sonsöz.
sonare [Lat.]: 1.) derinliğini ölçmek, 2.)
birisini anlamaya çalışmak.
sonat [İtli.: ?]: *i.*, 1.) ? 2.) [Müzik] bir
müzik eseri çeşidi.
sonbahar: *i.*, gazel, hazan.
sonda [? > Fra.: **sonda**]: *i.*, 1.) ? 2.)
[Teknik] derinlik ölçme aleti.
sondaj [? > Fra.: **sondage**]: *i.*, 1.) ? 2.)
[Teknik] derinlik ölçme işlemi.
Soner [son + er]: bir erkek adı.
sonsöz: *i.*, epilog, hatime, son.
sonsuz: *s.*, ebedi, ~**a dek**: ilelebet,
ilanihaye, sürgit.
sonsuzluk: *i.*, ebed.
sonuç: *i.*, bitirme, bitiş, final, hitam,
netice, nihayet, skor, son, **başarısız**
~: fiyasko, **istenilen** ~: semere,
verim.
sonuçsuz: *i.*, akim.
sonuçsuzluk: akamet, kısırlık.
sonus [Lat.]: gürültü, ses, seda, nida.
sop [?]: ırk, soy, sülale.
sopa: 1.) dal, değnek, 2.) [Mecazi]
dayak, dövme, kötek, **kalin** ~:
değnek, matrak.
sophia [Yun.]: düşünce, fikir, görüş.
soprano [İtli.]: kadında en ince ses.
sorbere [Lat.]: 1.) zevk duyarak, dodya
doya seyretmek yada izlemek, 2.)
içine sindirmek.
sorgu: sual, soru.
sorguç [?]: ?
sormaca: anket.
soror [Lat.]: kızkardeş.
sors [Lat.]: 1.) birçok, çok miktar, 2.)
kısım, nevi, parça, tip, 3.) hisse, pay,
katılım.
sorti [Fra.: **sortie**]: çıkış.
soru: sorgu, sual.
sorun: 1.) mesele, problem, 2.) dert,
tasa.
soruşturma: tahkik.
soruşturmak: tahkik etmek, tetkik
etmek.
sos 2 [Lat.: **salsa** > Fra.: **sauce**]: 1.) salça,
2.) domates, baharat vb şeylerden
yapılan bir tür karışım.

sosyal [Lat.: **socius** > Fra.: **social**]:
toplumsal.
Sosyoloji [Lat.: **socius** + Yun.: **logias** >
Fra.: **sociologie**]: Budunbilim.
sote [Fra.: ?]: bir et yemeği.
soucier [Lat.]: 1.) ihtimam göstermek,
özen göstermek, 2.) bakmak,
ilgilenmek.
soura [Yun.]: kuyruk.
sovhoz [Rus.]: tarım işletmesi.
soy [?]: 1.) döl, evlat, 2.) ırk, sop,
sülale.
soya [?]: [Bittibilim: ?] fasulyeye benzer
bir bakliyat.
soyağacı: geneoloji, hayatağacı,
secere.
soydaş: türdeş.
soyka [?]: ölünün giysileri.
soylu: asil, elit, mutena, mümtaz,
seçkin.
soyluluk: asalet.
soytarı [?]: kaşmer, maskara, soytarı,
şeytan.
soyut: manevi, tinsel.
Soyuz [Rus.: **soyuz** [Cоюз]]: 1.) birlik, 2.)
Rus uzay aracı ve bununla ilintili
diğer isimlendirmeler.
sömestr [Fra.: **semester**]: 1.) yarıyıl, 2.)
[Eğitim] dönem.
sömürme: istismar.
söndürme: itfa.
söylem: nutuk, retorik.
söyleme: ifade, **karşı** ~: itiraz,
söylemek: ifade etmek.
söylence: efsane, mitos.
söylenti: rivayet.
söyleşi: mülakat, röportaj.
söylev: hitabe, nutuk.
söz: 1.) kelam, laf, lakırdı, **örnek**
alınacak ~: mesel, [darbı mesel],
üstü kapalı ~: imalı, **güzel** ~
söyleme: selika, **üstü kağıdı** ~:
ima, kinaye, 2.) vaat, ~**ünden**
dönmek: caymak, 3.) [Sosyal]
evlenmeyle ilgili, ~ **kesme**: evlenme
için bağlanma, ~ **kesmek**: evlenme
için bağlamak, ~ **söyleme sanatı**:
hitabet, **örnek alınacak** ~: mesel,
saçma ~: yave, **asılsız** ~: safsata,
sözcük: kelime.
sözgelimi: diyelimki, örneğin, mesela,
sözleşme: anlaşma, antlaşma, ahit,
akit, antant, kontrat, mukavele,
mutabakat, pakt, ~ **yapmak**:

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

anlaşmak, antlaşmak, ahit yapmak,
akdetmek, pakt yapmak,
sözleşmek: kararlaştırmak.
sözlü: evlenme için bağlanmış.
sözlük: kamus, lügat, **büyük** ~:
kamus.
Sözlükbilim: Leksikoloji.
spalla [Lat.]: omuz.
spargere [Lat.]: 1.) su çıkmak, su
kaynamak, 2.) dağıtmak, saçmak,
yaymak.
spasmos [Yun.]: kasınc, kasılma.
spazm [Yun.: **spasmos** [?] > Fra.:
spasme]: 1.) ani, içten gelen kas
kasılması, 2.) çekme, çekilme,
kasılma, kasınc, 3.) [Tıp] kasların
kasılması.
specere [Lat.]: bakmak, görmek.
sped [?]: spedisyon, taşımacılık,
transport.
spedisyon [Fra.: **spedition**]: sped,
taşımacılık, transport.
speira [Yun.]: dairesel, kıvrım,
yuvarlak.
spekütör [Lat.: ? > Fra.: **speculateur**]:
afersit, dalavereci, dolandırıcı,
vurguncu.
sperare [Lat.]: beklemek, ummak,
ümüt etmek.
sperm [Yun.: **sperma** > Fra.: **sperme**]: 1.)
asıl, ersuyu, kaynak, mebde, menşe,
meni, 2.) semen, spor.
sperma [Yun.]: 1.) çekirdek, tohum, 2.)
asıl, ersuyu, kaynak, mebde, menşe,
meni, 3.) semen, spor.
sphaire [Yun.: [σφαίρα]]: 1.) alan, dünya,
gök, küre, saha, sema, 2.) küre
biçimini verme.
sphalein [Yun.: **sphálein** [σφαλήν]]:
çökmek, göçmek.
sphere [Yun.: **sphaire** [σφαίρα] > İng.:
sphere & Fra.: **sphère**]: Fransızca'da
sphère; & İngilizce'de **sphere**; 1.) alan,
dünya, gök, küre, saha, sema, 2.) küre
biçimini verme anlamına bir sonek.
sphysein [Yun.]: atmak, çarpmak,
vurmak, zonklamak.
spilla [Lat.]: damla, katre.
spiral [Yun.: **speira** > Fra.: **spirale**]: 1.)
dairesel, heliks, helis, helozani,
spiral, yay biçimli, 2.) [Teknik] helozoik
yay, 3.) gebeliği önleyen araç.
spirare [Lat.]: 1.) hava, nefes, 2.) hava
almak, havalanmak, nefes almak,
soluklanmak, solumak.

spoliare [Lat.]: 1.) elbiselerini
çıkartmak, soymak, 2.) soyunmak, 3.)
kabuğunu çıkartmak.
spongos [Yun.]: sünger.
spor 1 [Fra.: **des** (dis) + **porter** > **sport**]:
beden hareketleri.
spor 2 [Yun.: **spora** > Fra.: **spore**]: 1.)
çekirdek, tohum, 2.) asıl, ersuyu,
kaynak, mebde, menşe, meni, 3.)
semen, sperma, 4.) [Yaşambilim] sporlu
bitkiler.
spora [Yun.]: 1.) çekirdek, tohum, 2.)
asıl, ersuyu, kaynak, mebde, menşe,
meni, 3.) semen, sperma.
spot [Hol. > İng.: **spot**]: 1.) renk ve biçim
olarak diğer yerlerden ayrı bir yer,
2.) nokta, 3.) [Piyasa] anında ve yerinde
alım, 4.) [Elektrik] stüdyo lambası.
sprint [İng.]: [Spor] atak.
St. Jean Şövelyeleri: St.Jean
Hastabakıcıları Tarikatı, Kıbrıs
Şövelyeleri, Malta Şövelyeleri, Rodos
Şövelyeleri olarak da bilinir, 11.
yüzyılda kurulmuş bir Hristiyan
şövalye tarikatı.
stabil [Lat.: **stabilis** > Fra.: **stabile**]:
dengeli, durağan, sabit.
stabilis [Lat.]: dengeli, durağan, sabit.
stabilize [Lat.: ? > Fra.: **stabilizé**]:
sağlamlaştırılmış.
stabulari [Lat.]: 1.) ahır, 2.) ahırdaki
atlar.
stadium [Yun.: ? > Fra.: **stadium**]:
futbol sahası,
stand [İng.]: sergilik.
stao [Yun.]: büyük bir yapının kapısı
önündeki sütünlü bölüm, portiko,
revak.
star [İng.]: 1.) yıldız, 2.) artis, sinema
sanatçısı.
stare [Lat.]: 1.) hareketsiz, kıpırtısı
durmak, 2.) dayanmak, katlanmak,
tahammül etmek.
start [İng.]: [spor] çıkış, depar.
stat [Yun.: > Fra.: ?]: futbol sahası,
statik [? > Fra.: **staticque**]: [Fizik] duruk,
durağan.
statikos [Yun.]: durmasına neden olan.
statuere [Lat.]: ayarlamak, belirmeke,
dondurmak, katılaştırmak, koymak,
pekiştirmek, yerleştirmek.
statü [Lat.: ? > Fra.: **statu**]: 1.) durum,
karakter, kişilik, şahıs, tip, 2.) durum,
pozisyon,
stazein [Yun.]: akmak, damlamak,
sızmak.
stella [Lat.]: yıldız.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

stellein [Yun.]: 1.) bırakmak, koymak, 2.) çıkarmak, göndermek, yaymak.
step 1 [Rus.: stepe [степь] > Fra.: steppe]: 1.) ağaçsız düzlük, 2.) bozkır, pampa.
step 2 [İng.]: adım, aşama, etap, merhale.
stepne [Fra.]: yedek lastik.
stereos [Yun.]: katı, sert.
steril [Lat.: ? > Fra.: sterile]: [Tıp] mikroptan arınmış.
steroid [Lat.]:
stetoskop [Yun.: ? + skope > Fra.: stetoscope]: [Tıp] kalbi dinleme gereci.
sthenos [Yun.]: güç, kuvvet.
stichos [Yun.]: dize, sıra.
stigma [Yun.]: işaret.
stigsein [Yun.: στιγιονί]: batmak, delmek.
stikhos [Yun.]: dize, mısra, sayır, satır.
stiks [Yun.]: dize, mısra, sayır, satır.
stil [Fra. ?]: üslup, tarz.
stillare [Lat.]: damlamak, damlatmak.
stilo [Fra.: stylo]: dolamkalem.
stinguere [Lat.]: bastırmak, bitirmek, imha etmek, izale etmek, ortadan kaldırmak, söndürmek, yok etmek.
stinguere [Lat.]: batmak, batırmak, delmek, iğne yada dike batmak yada batırmak.
stirps [Lat.]: kaynak, kök, köken, öz.
stok [İng.: stock]: istiflenmiş mal.
stoma [Yun.]: ağız.
stouredes [Yun.: stavridis]: çapraz biçimli.
strateji [Lat.: ? > Fra.: strategie]:
stratejik [Lat.: ? > Fra.: strategique]:
stratus [?]: [Evrenbilim] katman bulut.
strephein [Yun.]: felakete neden olmak, felakete yol açmak.
stres [? > İng.: stress]: [Ruhbilim] aşırı gerginlik, gerginlik.
stringere [Lat.]: 1.) asılmak, germek, sıkıcı çekmek, 2.) çizmek.
Stronsiyum [Lat.: Fra.: stronsium: Sr]: ?
struere [Lat.]: 1.) birikmek, biriktirmek, yığmak, yığılmak, tepe yapmak, 2.) bina etmek, inşa etmek, yapmak.
stuppe [Lat.]: 1.) ara vermek, dinlenmek, 2.) durdurmak.
su: 1.) ab, aqua, ma, 2.) [S] bir Türk bayan adı, ~ **biriktirme seti**: bent, ~ **kabı**: kirba, matara, ~ **taşıyan**: saka, ~ **yolu**: akaç, kanal, ~**yun sertlik derecesi**: ph, **gür akan** ~: horhor, **taşkın** ~: sel, **yavaş akan** ~: iğil, **yiyecekleri koruyan tuzlu**

~: salamura, ~ **birikintisi**: kaklık, ~ **kabı**: şişe, ~ **cambazı**: abbaz.
suad [Arp.]: bak. **suat**.
sual [Arp.: s'el [سأل] > sual [وسأل]]: sorgu, soru.
suare [Fra.: soiré]: [Sanat] sinema yada tiyatrodaki gündüz bölümü,
suat [Arp.: suad]: 1.) 2.) [S] bir erkek adı.
suavis [Lat.]: tatlı.
subasman [Fra.: sou + bassement > soubassement]: 1.) temelüstü, 2.) [Yapı] yapılarda bodrumüstü kat.
subay: [Askeri] 1.) askerlikte rutbe, 2.) zabıt, **üst** ~ **lar**: ümera,
Subilimi: Hidroloji.
sucare [Lat.]: buluşmak, birleşmek, katılmak, birleştirmek, bağlamak.
sucu: saka.
sucuk: kurutulmuş bağırsakla yapılan bir tür etli gıda, **İtalyan** ~: mortadella,
suç: kötü edim, yasa ve kanunlara aykırı davranış. **geçmişte işlenmiş** ~: sabıka, **bir** ~**un bedeli**: ceza, ~**u inceleyen bilim**: kriminoloji, ~ **yükleme**: iftira, **yüklenen** ~: töhmet.
suçlu: kötü iş yapan.
suçsuz: masum.
sudare [Lat.]: 1.) bedeninin derisini su toplamak, terlemek, ter dökmek, 2.) ter gibi su çıkarmak, mayalanmak.
suedere [Lat.]: ikna etmek.
suescere [Lat.]: alışmak.
sufflare [Lat.]: söndürmek, üfleme.
sufle [Lat.: sufflare > Fra.: soufflée]: 1.) tiyatrodaki oyuncuya konuşmaları alçak sesle aktarma, 2.) bir tür tatlı.
sui [Arp.]: ?
suistimal [Arp.: sui + aml > ? > istim'al > su-i istimal > suistimal]: 1.) kötüye kullanma, 2.) art niyetli davranım, başka amaçla kullanım, kötüye kullanım.
sukabağı: [Bitkibilim: *Cucurbita pepo*]
sulanmış: ıslak, yaş, yaşlanmış.
sulh [Arp.: slh > صلح]: 1.) doğru olma, düzenli olma, uygun olma, uyumlu olma, 2.) barış, huzur, 3.) denge, muvazene, uyum, 4.) uyumlu yönetim, yönetim dengesi.
sulta [Arp.]: egemenlik, hakimiyet, otorite, yetke.
sultan [Arp.]: 1.) bey, hükümdar, kral, sultan, 2.) [S] bir bayana adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

sultanü'l-guzat [Arp.: > Osm.: sultan-ül guzat]: *i.t.*, gazilerin sultanı.
suluboya: suyla yapılan bir resim türü. ~ **resim**: akvaral.
suluk: kuş su kabı.
sumak [Arp.]: ?
sumere [Lat.]: almak, kabul etmek.
sumter [?]: küçük taneli sert buğday.
sunak: ^{1.)} tanrılara değerli eşya sunulan yükselti.
sundurma: ayazlık, balkon, eyvan, revak, taraça, teras,
sungur: ^{1.)} [Kuşbilimi: *Accipiter*] doğan, şahin, ^{2.)} [s] doğan, şahin anlamına bir Türk erkek adı, [Doğan, Şahin].
sunî [Arp.: sun'î]: sentetik, yapma, yapay.
sunmak: arzetme, **sunulan şey**: arz.
sunu: demo, sunum, takdim.
sunum: demo, sunu, takdim.
supalan [Fra.: *soupalan*]: ^{1.)} vinç üstünde, ^{2.)} [Gümrük] araçüstü gümrükleme işlemi.
supare [Lat.]: atmak, çarpmak, vurmak, zonklamak.
superare [Lat.]: ^{1.)} altetmek, galip gelmek, hakkından gelmek, yenmek, ^{2.)} -den daha iyi olmak, üstün olmak.
sur [Arp.]: kale duvarı.
sür [Far.: sür]: düğün.
surat [Arp.]: çehre, faça, ru, sima, yüz.
sure [Arp.: süre]: Kur'an-ı Kerim'in bölümleri.
suret [Arp.: srt [روص] > sûret]: ^{1.)} betimleme, resimle tanımlama, ^{2.)} biçim, görünüm, görüntü, ^{3.)} aynısı, benzer, eş, kopya, suret,
surgere [Lat.]: ^{1.)} çıkmak, yukarı çıkmak, yükselmek, ^{2.)} ayağa kalkmak, kalkmak, ^{3.)} çıkmak, doğmak, zuhur etmek, ortaya çıkmak, ^{4.)} kabarmak, şişmek.
susam ¹ [Arp.: sisam]: [Bitkibilim: *Sesamum indicum*] süsen çiçeği, baharatlı bir bitki.
susam ²: kapı.
susama: hararet, susuzluk.
susamak: ^{1.)} hararet absmak, su içmek istemek, ^{2.)} [Mecazi] hasret kalmak, özlem çekmek.
susamuru [su samuru]: ^{1.)} [Hayvanbilim: *Lutra*] bir kemirgen hayvan, lutra, ^{2.)} bunun kürkü.
susever: hidrofîl.
susuzluk: hararet, susama.
suzinak [Far.: ?]: Türk Müziği'nde bir makam,

süavi [?]: ^{1.)} ? ^{2.)} [s] bir erkek adı.
süflör [? > Fra.: *sufleur*]: replikleri anımsatan.
süklaroz [Yun.: ? + ? > Fra.: ?]: yapay kimyasal tadlandırıcı.
sükunet [Arp.: skn > sükût [سوكس]]: ^{1.)} durma, hareketsiz olma, oturma, ikamet, konaklama, yerleşme, ^{2.)} sessizlik.
sülale [Arp.: sülâle]: ırk, sop, soy.
sülâsi [Arp.: ? > sülâsî]: ^{1.)} ? ^{2.)} üçlü,
sülâsi mücarred [Arp.: sülâsî mücerred]: Arapça Dilbilgisi'nde fiiler genelde üç harflidir ve bunlar bir düzen içimde çekime uğrarlar, [aml: etmek, oluşturmak, üretmek, yapmak'dan **amil**, **imalat**, **mamûl** gibi].
Süleyman [İbr.: > Arp.]: ^{1.)} Hz. Süleyman, ^{2.)} bir erkek adı. [Soloman],
Sülfat [Yun.: + ? > Fra.: *sulfate*]: sülfürik asidin tuzu veya esteri.
sülük [Arp.]: [Hayvanbilim: *Hirudo medicinalis*] alek.
Sümer [?]: ^{1.)} Mezopotamya'da yaşamış bir ulustan olan, ^{2.)} [s] bir Türk bayan ve erkek adı.
Sümerler [?]: Mezopotamya'da yaşamış bir ulus, ~**de su tanrısı**: ea,
sümüklüböcek: [Hayvanbilim: *Limax*] salyangoz.
süne: [Hayvanbilim: *Eurigaster integriceps*] tarıma zararlı böcek.
süper [Lat.: ? > Fra.: *super*]: nitelik bakımında üstün.
süper iletken: [Elektronik] [super conductor]
süpürge [süpürmek > süpür(ge) ?]: ^{1.)} [Bitkibilim: *Calluna vulgaris*] püsküllü kısmından süpürge yapılan mısrgillerden bir bitki, ^{2.)} temizleme gereci, ~ **bitkisi**: süpürge, ~ **otu** [Bitkibilim: *Calluna vulgaris*]: [Bitkibilim: *Erica*] ^{1.)} süpürge otu, ^{2.)} boruk, süpürge çalısı.
süpürgeçalısı [süpürge çalısı]: [Bitkibilim: *Erica*] ^{1.)} süpürge otu, ^{2.)} boruk, erika, funda.
süpürgeotu [süpürge otu] [?]: [Bitkibilim: *Erica*] ^{1.)} süpürge otu, ^{2.)} boruk, süpürge çalısı.
sürâhi [Arp.]: yayvan camdan su kabı.
sürat [Arp.: sr'a [عرس] > sür'at]: ^{1.)} hızlı gitme, hızlanma, ^{2.)} hız, hızlilik ^{3.)} acele, acul, alaminüt, çabuk, ivedi, tez.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

süratli [Arp. + li]: 1.) hızlı, 2.) acilen, çabuk, tez,
südüme: devam ettirme, idame.
südümek: devam ettirmek, idame etmek.
süre: 1.) vakit, zaman, 2.) eksüre, mehil, mühlet, önel, vade.
sürekli: daima, her.
sürelî:
sürgit: ilelebed, sonsuza dek.
sürme: 1.) [Makyaj] bir makyaj malzemesi, 2.) [Mobilya] çekmece.
Sürmene [?]: X'de bir ilçe.
sürü: hayvan topluluğu.
sürüm: 1.) [Ticari] satış, tüketim, 2.) [Matbaacılık] baskı, versiyon, 3.) [Bilgisayar] baskı, versiyon [version],
süs: bezek, dekor, ziynet, **örtünün kenarındaki** ~: piko, **duvar** ~ü: fresk, **duvar** ~ü: fayans, ~ **bitkileri**: Açalya, Devetabanı, Manolya, Mimoza,
süsen çiçeği [Bitkibilim: ?]: susam,
süsleme: bezeme, donama, dekore etme, **mimarida bir** ~ **türü**: grotesk.
süslemeci: bezekçi, nakkaş.
süslemek: bezemek, donamak, dekore etmek.
süslü: betili, resimli, tasfirli.
süt 1: at, keçi, inek ve koyun hayvanların memelerindne sağılan sıvı. ~ **nine**: daye, ~**teki protein**: kazain, ~**ün yağlı kısmı**: kaymak, krema, ~ **ürünleri**: Ayran, Ekşimik, Kaşar, Kaymak (Krema) Keş, Krema (Kaymak) Lor, Peynir, Sütlaç (Sütlüaş), Tereyağ, Yoğurt,
süt 2: [Balıkçılık] erkek balığın tohumu,
süthane [süt + Far.: hâne]: mandıra.
sütlaç [sütlü + aş]: bir tür sütlü tatlı.
sütlü: süt eklenmiş, süt içeren. ~ **besin**: peynir.
sütun [Far.]: direk.
süzgeç: 1.) bir mutfak fereci, 2.) [Teknik] filtre.
syn [Yun.]: beraber, birlikte, hepberaber.

===== **Ş** =====

Ş: Türk Abecesi'nin . harfi.
şaban [Arp.: şâban]: 1.) Kameri (Ay) Takvimi'nde bir ay, 2.) [Ş] bir erkek adı.
şabat [Sür.]: ikinci ay.
şad [Far.: şād]: 1.) neşeli, rad, sevimli, sevinçli, şakrak, 2.) [Ş] bir erkek adı.
şadan [Arp.: şādan]: 1.) 2.) [Ş] bir erkek adı.

şah 1 [Far.: şāh]: 1.) baş, 2.) kral, sultan, 3.) krallık yada kraliyet 4.) satrançta bir taş adı,
şah 2 [Far.: şāh]: diken diken olmak, yukarı kalkmak, yükselmek, [At şaha kalktı].
şah mat [Far.: şah + mat]: 1.) şah kaybetti, kral tam olarak yenildi, 2.) [Satranç] kral öldü.
şahab: bak. **şahap**.
şahadetname [Arp.]: diploma.
şahane [Far.: şāhâne]: 1.) krallara 2.) ali, faik, layik, ulu, mualla, mükemmel, üstün, yüksek.
şahap [Far.: şāhāb]: 1.) ağma, akanyıldız, 2.) [Ş] bu anlamda bir İran ve Türk erkek adı.
şahap: ağan, ağma, akanyıldız, göktaşı, meteor, meteortaşı.
şahbaz [Far.: şah + bāz]: 1.) akdoğan, 2.) [Mecazi] becerikli, çevik, 3.) [Mecazi] kahraman, mert, yiğit.
şaheser [Far.: şah + eser]: başyapıt.
şahıs [Arp.: şahs]: 1.) birey, fert, kimse, kişi, zat, 2.) durum, karakter, kişilik, tip, statü.
şahıslar [Arp. + lar]: Bireyler, efrat, fertler, kimseler, kişiler, zatlar,
şahi [Far.: şāhi]: 1.) egemen, hakim 2.) krallığa yada saltanata ait.
şahid [Arp.: şahid]: bak. **şahit**.
şahika [Far.]: 1.) doruk, zirve, 2.) [Ş] doruk, zirve anlamına bir bayan adı.
şahin: 1.) [Kuşbilimi: *Accipiter*] doğan, sungur, 2.) [Ş] bir Türk erkek adı, [Doğan, Sungur].
şahit [Arp.: şhd > şāhid]: 1.) görme, olayı görme, tanıklık etme, 2.) gören, 3.) görgü tanığı, tanık, ~ **olmak**: tanık olmak.
şahsi [Arp.: şahsi]: bireysel, kişisel, özlük, zati.
şahsiyet [Arp.: şahsiyet]: ıra, karakter, kişilik, seciye.
şair [Arp.: şâir]: ozan, ~**lerin takma adı**: mahlas, **bir** ~**in tüm şiirlerinin yer aldığı kitap**: antoloji, güldeste, seçki,
şairane [Arp.: şâirâne]: ozansı.
şaka: espri, latife, nükte.
şakak [Far.]: yüzde bir bölüm.
şaki [Arp.: şâki]: eşkiya, haydut.
şakrak: 1.) neşeli, rad, sevinçli, şad, 2.) şakıyan.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

şakul [Arp.: *şki* > *şâkulü*]: 1.) biçme, ölçme, tartma, 2.) çekül, ~ **ipi**: pereste.

şal [Far.]: değerli yün kumaş.

şal 1 [Far.: *şal*]: 1.) Batı Dilleri'ne Türkçe'den geçmiştir, [shawl], 2.) omuz örtüsü.

şal 2 [Far.: *şelvar*]: bacak.

şalak [Halkdili]: büyümemiş karpuz.

şalaki [Far.: *şal* > Rum.: *şalaki*: ?]: şal takliti kumaş.

şale [Fra.: *chalet*]: dağ konutu.

Şalgam [Far.: *şalgam*]: [Bitkibilim: *Brassica rapa*] yumru köklü bitki.

şalo: peru para birimi.

şalter: [Alm.: *schalter*] [Elektrik] akım kesici.

şalupa [İtl.: *scialuppa*]: [Denizcilik] büyük sandal.

şalvar [Far.: *şelvar*]: 1.) bacak örtüsü, 2.) bir tür alt giysi, uzun pantolon. ~

bağı: uçkur, **bir tür erkek** ~: çakşır.

şamama: [Bitkibilim: ?] kokulu küçük kavun.

şamandıra [Rum.: *simadi* [*σημάδι*] > *simandoura*: *σημαδοúra*]: 1.) yer belirleme işareti, 2.) [Denizcilik] yol gösteren yüzer cisim.

şamar: sille, şaplak, tokat.

şamata [Arp.: *şemate*]: gürültü, patırtı, yaygara.

şambaba [?]: bir tür hamur tatlısı.

şamdan [Far.: *şam* + *dân* > *şamdan* ?]: 1.) aydınlatma gereci, 2.) çırakma.

şamil [Arp.: *şml* > *şâmil*]: 1.) içine alma, kapsama, kuşatma, 2.) içine alan, kapsayan, kuşatan, 3.) [Ş] bir erkek adı, 4.) Şeyh Şamil; ?.

şampiyon [Lat.: *campio* > Fra.: *champion*]: battal, böke, civanmert, kahraman, korkusuz, kostak, mert, yiğit.

şampiyonluk [Lat.: *campio* > Fra.: *champion* + *luk*]: birincilik, ilk gelme.

şan 1 [Fra.: *şân*]: 1.) nam, şöhret, ün, ür, 2.) övgü, övünme, şeref, şöhret, sena.

şan 2 [Lat.: *cantare* > *chante*]: 1.) şarkı söyleme sanatı, dersi, okulu, 2.) şarkı söylemeyle ilgili.

şanlı [Far. + lı]: 1.) namlı, ünlü, şöhretli, 2.) [Ş] namlı, ünlü, şöhretli anlamına bir erkek adı.

Şanlıurfa [Edesse, Orhoe, Orhai, Roha]: [63], Türkiye'de bir kent.

şans [Lat.: ? > Fra.: *chance*]: baht, felek, kader, kısmet, kut, mut, talih, takdir, uğur.

şans: fırsat, talih, tesadüf.

şansölye [Lat.: *cancellarius* > Fra.: *chancelier*]: 1.) enüst makam, 2.) Almanya'da başbakan.

şantör [Lat.: *cantare* > *chanteure*]: erkek şarkıcı, muganni.

şantöz [Lat.: *cantare* > *chanteuse*]: şarkıcı bayan.

şapel [Lat.: *cappa* > Fra.: *chapel*]: [Hiristiyanlık] küçük kilise.

şapka [Rus.: *uşanka* > *şapka* [*уша́нка* > *ша́пка*]]: 1.) kulakları kapatan başlık, 2.) Rus kürk başlığı, 3.) başlık, kasket, kep, **yuvarlak hasır** ~: Panama, ~**lardaki işaret**: kokart,

şaplak [?]: *i.*, sille, şamar, tokat.

şapşal [?]: *s.*, akılsız, alık, ibiş, palayaço.

şarab [Arp.]: bak. **şarap**.

şarabi [Arp.: *şarabî*]: *s.*, kırmızı şarap rengine.

şarampol [Mac.: *şaronpo*]: 1.) ? 2.) yolun kenarındaki daha çukur yer.

şarap 1 [Arp.: *şrb* > *şarâb*: *بارش*]: *i.*, 1.) içme, 2.) içilen şey, bade, bor, içecek, mey, 3.) sarhoşluk veren sıvı, alkollü içki, mey, ~ **fıçısı**: fato.

şarapnel [İng.: *shrapnel*]: 1.) Henry Shrapnel; 1761-1842 yılları arasında yaşamış bir İngiliz subayı, 2.) *i.*, misket atan top mermisi.

şarj [Lat.: *carrus* > Fra.: *charge*]: 1.) bir şeyle yüklemek, 2.) [Teknik] pil vb elektrikle yükleme yapmak, 3.) birisine görev yüklemek, 4.) suçlamak, 5.) birisini bir şeyden sorumlu tutmak.

şarjör [Lat.: *carrus* > Fra.: *charjeur*]: *carcur*.

şark [Arp.: *şrk* [*قرش*] > *şark* [*قرش*]]: 1.) aydınlanma, ışımaya, günün doğması, 2.) doğu.

şarkı [Arp.: *şarkî*]: 1.) Araplara ait, Doğuya ait, 2.) [Müzik] ır, melodi, türkü, yir, ~ **da tekrar**: bis, nakarat,

şarkıcı [Arp.: *şarkî* + *cı*]: okuyucu, türkücü,

şarki [Arp.: *şarkî*]: doğuyla ilgili, oryantal,

şarkiyat [Arp.: *şarkiyât*]: duğuculuk, oryantalizm,

şarkiyatçı [Arp.: *şarkiyât* + *çı*]: Doğucu, Oryantalist.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

şarlama [Argo]: bağırıp çağıрма.

şarlatan [Lat.: cerratanus > Fra.: charlatane]: 1.) bağırarak satış yapan sokak satıcısı, 2.) bağırarak anlamsızca konuşan, satıcı gibi bağırarak konuşan, 3.) sözleri doğru olmayan, sahtekar.

şarpi [İng.: sharpie]: [Denizcilik] bir tür yelkenli, altı düz tekne yada gemi.

şart ¹ [Arp.: şrt [طرش]]: 1.) a) uzunlamasına kesme, yarma, b) koşul ileri sürme, 2.) koşul.

şart ² [Lat.: charta > Fra.: charte]: 1.) belge, vesika, yazılı belge, 2.) protokol, teamül, uygulama.

şaryo [Lat.: carrus > Fra.: chariot]: 1.) a) yük, yük taşıyan araba, b.) eskilerde küçük atlı araba, 2.) küçük vagon, 3.) eskiden kullanılan daktilonun hareket eden silindir bölümü,.

şasi [Lat.: capsula > Fra.: chassis]: 1.) [Otomotiv] otomobilin kasası, 2.) [Elektrik] elektrik devresinin araç şasesi ile temas yapması..

şaşaa [Arp.]: 1.) görkem, gösteriş, tantana, 2.) celal, haşmet, ihtişam, izzet, sitayiş, parlaklık.

şaşı: s., gözleri farklı yönlere bakan, hafif ~: şeyla.

şaşıрма: hayret etme.

şaşırmak: hayret etmek.

şaşkın: 1.) afal, dağınık, dandini, düzensiz, karışık, savruk, tarumar, 2.) apışık, güçsüz.

şaşkınlık: afallama.

şaşmak: afallamak.

şaşırtıcı: 1.) ilginç, 2.) harika, keramet, mucize, tansik.

şat [Fra.: chatte]: [Denizcilik] altı düz tekne.

şatafat [Arp.: ştf [فطش] > şatafat > Osm.]: 1.) a.) görkem, şaşaa, b.) Osmanlı'da bölge sancağı, 2.) debdebe, lüks.

şato [Lat.: castellum > Fra.: chateau]: 1.) Fransız feodal kalesi, derebeyi konağı, 2.) Fransa'da büyük ve görkemli ev.

şayak [Rum.: ?]: 1.) bir tür dokuma, 2.) bu yapılmış kumaştan giysi.

şayet [Arp.: şayet]: eğer.

şebeke ¹ [Arp.]: 1.) ağ, örümcek ağı, balık ağı, 2.) su yada elektrik hattı, 3.) öğrenci kimlik kartı, 4.) suç örgütü,

şebnem [Far.]: 1.) [Bitkibilim: ?] bir çiçek adı, 2.) [Hava Durumu] çiy, 3.) [Ş] çiy anlamına bir bayan adı.

şef [Fra.: chef]: 1.) baş, önder, 2.) aşçıbaşı, başaşçı.

şeftali [Far.: şeftâlû]: [Bitkibilim: *Persica vulgaris*] bir meyve adı.

şehr [Arp.]: bak. **şehir**.

şehvi [Arp.: şehvi]: erotik, kösnül.

şehir [Arp.: رهش]: abad, abat, bol, il, kent, medine, polis, site, vilayet, **şehre giriş vergisi**: oktrua, ~le ilgili: beledi.

şehirler [Arp. + ler]: **Türkiye'de**

Şehirler: Adana, Afyon, Ağrı, Ankara, Antakya (İskenderun), Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bitlis, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İskenderun (Antakya), İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kırklareli, Kocaeli (İzmit), Konya, Muğla, Mersin (İçel), Muş, Ordu, Rize, Sakarya (Adapazarı), Sivas, Samsun, Şanlıurfa (Urfa), Tekirdağ, Trabzon, Urfa (Şanlıurfa), Van, Zonguldak, Yalova,

şehnâz [Far.: şeh + nâz > şehnâz]: 1.) ? 2.) [Müzik] bir müzik makamı, 3.) [Ş] bu anlamda bir bayan adı.

şehzade [Far.: şeh + zâde > şehzâde]: 1.) şehin oğlu, 2.) prens, tekfur, ~ **eğitmeni**: lala.

şek [Arp.]: şüphe.

şeker [Tür.: ? > Far.]: 1.) beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı, 2.) tatlı yiyeceklerin genel adı, 3.) [Mecazi] cana yakın, güzel, sevimli, ~in **posası**: melas.

şekerleme [Far. + leme]:

şekerpare [Tür.: ? > Far.: şeker + pâre > şekerpare]: 1.) şeker parçası, 2.) bir tür tatlı, 3.) çok tatlı kayısı,

şekil [Arp.]: biçim, eşkal, form, format, **şekillendirme** [Arp. + lendirme]: biçilendirme, formatlama,

şekillendirmek [Arp. + lendirmek]: biçilendirmek, formatlamak,

şelale [Far.]: çavlan.

şem [Far.]: çerağ, çıra, kandela, mum.

şema [Lat.: schema > İtl.: schéma]: 1.) tavır, tutum, 2.) plan.

şembe [Far.]: gün.

şempanze [Afrika Yerlisi > Fra.: chimpanzee]: [Hayvanbilim: ?] orta boylu, insana benzeyen bir maymun türü.

şems [Arp.]: aftap, afitap, beyza, güneş, helio, sol.

şemseddin: bak. **Şemsettin**.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

şemsettin [Arp.: şems-e-ddinî]: 1.) dinin güneşi, 2.) [Ş] dinin güneşi anlamında bir erkek adı,
şemsi [Arp.: şemsi]: 1.) güneş gibi parlak, 2.) [Ş] güneş gibi parlak anlamına bir erkek adı.
şemsiye [Arp.: şemsiye]: güneşlik, yağmura karşı kullanılan gereç.
şen: neşeli, rad, sevinçli, şad, şakrak.
Şener [şen + er]: bir Türk erkek adı.
şenlik: sevinç, şetaret.
şer [Arp.]: fenalık, günah, kötülük.
şerafeddin [Arp.: Şeraf-e-ddin]: **bak. şerafettin.**
şerafettin [Arp.: Şeraf-e-ddin]: 1.) dinin gururu, 2.) [Ş] dinin gururu anlamında bir erkek adı.
şeref [Arp.]: 1.) övgü, övünme, şan, şöhret, sena, 2.) haysiyet, onur, özsaygı, saygınlık, vakar, 3.) [Ş] haysiyet, onur, vakar anlamına bir erkek adı, [Onur],
şereflendirme [Arp.: şrf > şeref + lendirme]: onurlandırma, teşrif.
şerefli [Arp. + lî]: agar, haysiyetli, onurlu,
şerif [Arp.]: 1.) 2.) [Ş] bir erkek adı.
şerik [Arp.]: ortak, partner.
şerit [?]: 1.) bant, **geniş ipekli ~**: kurdela, 2.) [Tıp] tenya.
şetaret [Arp.]: 1.) şenlik, sevinç, 2.) [Ş] bir bayan adı.
şev [Far.]: eğik, meyilli.
şevk [Arp.]: arzu, dilek, heves, istek.
şevket [Arp.]: 1.) heyvet, ululuk, yücelik, 2.) [Ş] bu anlamda bir erkek adı.
şevki [Arp.: şevki]: 1.) arzu, dilek, heves, istek, 2.) [Ş] bir erkek adı.
şey [Arp.]: nesne, insan yapımı bir nesne.
şeyh [Arp.]: 1.) başkan, kral, lider, önder, yönetici, 2.) prens, 3.) tarikat kurucusu.
şeyla [: şeylâ]: hafif şaşı.
şeyler: [Arp. + ler]: eşya, nesnelere, **önemsiz ~**: öteberi.
Şeytan [Arp.]: 1.) cennetten kavulan başmelek, 2.) iblis, ifrit, [Devil, Lucifer, Satan], 3.) [Mecazi] cin, kurnaz, 4.) [Mecazi] kaşmer, maskara, soytarı.
şık ¹ [Fra.: chic]: güzel giyinen.
şık ² [?]: alternatif, opsiyon, seçenek.
şımarık: küstah, laubali, şopar, ~ **yetişmiş**: nazenin,
şımarma:
şımarmak:

şıra [?]: meyve özü.

şırınga [Lat.: ? > İtl.: ?]: [Tıp] 1.) enjektör, iğne, 2.) lavman, tenkiye, yıkama.

Şırnak [> Arp.: Şehr-i Nur]: [73], Türkiye'de bir kent.

şiar [Arp.]: 1.) gizlenmiş söz, parola, rumuz, simge, 2.) belgi, nişan.

şiddet [Arp.]: celal, gazap, hırs, hiddet, kızgınlık, öfke.

şiddetli [Arp. + lî]: celalli, hiddetli, kızgın, öfkeli.

şif [Halkdili]: pamuk kozası.

şifa [Arp.: şifa]: hastlıktan kurtulma, iyileşme.

şifon [Fra.: chiffon]: 1.) çok ince ve şeffaf ipekli kumaş, 2.) bundna yapılmış kadın giysisi.

şifonyer [Fra.: chiffonier]: 1.) çekmeceli yada aynalı dolap, 2.) anakapı önü elbise dolabı.

şifre [Arp.: sıfır > Lat.: cipher > Fra.: chiffre]: 1.) boşluk, 2.) değer atanmamış, boşluk, sıfır göstergesi, 3.) bir anahtara göre gizleme, kodlama, 4.) gizlenmiş yada kodlanmış yazı için anahtar.

şiiir [Arp.]: manzume, nazım, **halk ~ türü**: semai, **şiiirin bir bölümü**: beyit, **kısa aşk ~i**: idil, ~ **dörtlüğü**: rubai, **bir ~ ölçüsü**: aruz, ~ **ölçüsü**: vezin, **toplulukta okunan ~**: neşide, **Batı ~ türü**: balat, **İspanyol ~i**: romans, **lirik ~**: ditirame, **alaylı bir halk ~i**: taşlama, **Divan Edebiyatı'nda bir ~ türü**: kaside, **Mesnevi ~i**: hamse, **lirik ~**: pitiramp, ~ **türleri**: Balat, Ditirame, Hamse, İdil, Kaside, Murabbaa, Neşide, Romans, Semai, Taşlama,

şikar [Far.]: av.

şikayet [Arp.: şikâyet]: serzeniş, sızıltı, sızlanma, yakınma, ~ **etmek**: serzenişte bulunmak, sızlanmak, yakınmak.

şike [Arp.]: danışıklı.

şile ¹ [Far.]: mercan köşk.

Şile ² [Far.]: İstanbul'un Karadeniz kıyısında bir ilçesi.

şilep [Alm.: schlepp]: [Denizcilik] yük gemisi.

şilepa [İtl.: scialuppa]: [Denizcilik] büyük sandal, şalupa.

şilte: pamuk dolu döşek.

şimal [Arp.: şml [لمرش] > şimāl [للمرش]: 1.) yol, 2.) [Evrenbilim] kuzey.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

şimdi: elan.

şimendifer [Fra.: chemain de ferre]: 1.) ?
2.) tren.

şimera [Yun.: chimaira [?] > Fra.: chimera]: 1.) Yunan Mitolojisi'nde aslan başlı, keçi bedenli ve yılan kuyruklu bir dev canavar, 2.) olanaksız rüya.

şimşek: 1.) ateş çıkma, balkıma, çakma, 2.) [Ş] bir Türk erkek adı.

şinas [Arp.: şinâs]: ?

şinasi [Arp.: şinâsî]: 1.) 2.) [Ş] bir Türk erkek adı.

şip: [Balıkçılık: *Acipenser nudiventris*] bir Mersin Balığı türü.

şir [Far.]: i., aslan.

şiraze [Far.: şirâze]: 1.) dikiş, 2.) kispet paçası.

şirin [Far.]: 1.) cici, sevimli, 2.) hoş, latif, güzel, 3.) [Ş] cici, sevimli anlamına bayan adı.

şirket [Arp.]: [Ticaret] ortaklık.

şirvan [?]: çatıdaki basık oda.

şiryan [Arp.: şiryân]: [Tıp] atardamar.

şiş: 1.) bombe, kabarma, şişme, 2.) örgü örme çubuğu, 3.) izgara yada mangalda et pişirme metal çubuğu, 4.) metalden kesici, delici bir gereç.

şişe [Arp.]: 1.) camdan su kabı, 2.) nargile.

şişkinlik: 1.) bombe, kabarıklık, 2.) karnın yada midenin gaz yapması.

şişlik: 1.) [Tıp] bedende bir yerin kan toplaması, su toplaması, 2.) mangalda şişe uygun kesilmiş et ürünü.

şişman: aşırı kilolu olan.

şişmanlık: aşırı kilolu olmak, **aşırı** ~: obezite.

şişme: 1.) bombe yapma, kabarma, 2.) gaz basıncı, 3.) sıkılma.

şişmek: 1.) bombe yapmak, kabarmak, 2.) karın yada midede gaz basınç yapmak, 3.) sıkılmak.

şita [Far.]: kış.

şive [Far.: şive]: ağız, aksan.

şizofreni [Yun.: schisein + phren > [?] > Fra.: schizoprenie]: 1.) ağlayan beyin, zırlayan kafa, 2.) [Psikiyatri] bir ruh hastalığı.

şofben [Fra.: chauffeur > chauffebain]: 1.) ısıtmak, banyo ısıtıcısı, 2.) gazlı yaad elektrikli ısıtıcı.

şoför [Fra.: chauffeur > chauffeur]: 1.) buharlı gemi, lokomotif ateşçisi, kazancı, 2.) özel sürücü, sürücü.

şohben [Fra.: chauffeur > chauffebain]: bak. şofben.

şok [İng.: shock]: [Ruhbilim] sarsıntı.

şopar [Halkdili]: 1.) çingene çocuğu, 2.) küstah, şımarık.

Şor: Sibirya'da Türk adı.

şöhret [Arp.: şuhret]: 1.) herkesce bilinme, tanınma, 2.) nam, şan, 3.) övgü, övünme, şan, şeref, sena.

şölen [Mog.]: 1.) ziyafet, 2.) eğlence, 3.) sanat gösterisi.

şömine [Fra.: cheminée]: ocak.

şövenizm [N.Chauvin > Fra.: chauvinisme]: 1.) fanatik, Fransız vatanseveri, 2.) fanatik ve militan vatansever, 3.) birisinin ırk yada cinseyetine nedensiz aşırı bağlılığı.

şua [Arp.]: [Fizik] ışın.

Şubat [Sür.: şabat]: yılın genelde 28 artık yıllarda 29 gün çeken 2. ayı.

şube [Arp.: şübe]: branş, dal.

şuh [Arp.]: neşeli, özgür kadın.

şule [Far.: şüle]: 1.) alev, alaz, yalım, 2.) [Ş] alev, alaz, yalım anlamına bir bayan adı, [Alev].

şurup [Arp.: şrb]: 1.) koyu şerbet, 2.) meyveli içecek, 3.) meyde tadında sıvı ilaç.

şuur [Arp.: ş'ar > ?]: 1.) anlama, blincine varma, kavrama, 2.) bilinç, dimağ, zihin.

şuuraltı [Arp. + altı]: bilinçaltı.

şuurlu [Arp. + lu]: bilinçli.

şuursuz [Arp. + suz]: bilinçsiz.

şükran [Arp.]: 1.) 2.) Araplar teşemmür karşılığı böyle der, 3.) [Ş] bir bayan & erkek adı.

şükrü [Arp.: şükri]: 1.) 2.) [Ş] bir erkek adı.

şükrüye [Arp.: şükriye]: 1.) 2.) [Ş] bir bayan adı.

şüphe [Arp.: şubhe]: 1.) kuşku, şek, 2.) kuruntu.

şüreka [Arp.: şerik'in çoğulu,]: ortaklar.

===== T =====

T ¹ : Türk Abecesi'nin . harfi.

T ² [İt.: Tı]: İtalyan Abecesinin 18. harfi, [T, t].

T ³ [Rus.: Te]: Rus Abecesi'nin 18. harfi, [T, t].

T.I.R: *kt.*, 1.) (T)ransit (I)nternational (R)aod: Uluslararası Transit Yol, 2.) uluslararası yük araçları anlaşması,

ta: uzaklık anlatır.

taam [Arp.]: aş, yemek.

taammüd [Arp.]: bak. taammüt.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

taammüden [Arp.: a'md [عمد] > te'ammüden]: 1.) bilerek yapma, isteyerek yapma, kasten yapma, kasıtlı olarak yapma, 2.) bile bile, kasıtlı olarak, kasten.

taammüt [Arp.: a'md [عمد] > te'ammüd]: 1.) bilerek yapma, isteyerek yapma, kasten yapma, kasıtlı olarak yapma, 2.) bilerek, isteyerek, kasten, kasıtlı olarak.

tab ¹ [Far.: tab]: 1.) güç, kuvvet, yetenek, 2.) çekicilik, sıcaklık, 3.) ışık, nur, parlaklık, ziya, 4.) dolanma, kıvrılma, sarılma, 5.) bedensel yada ruhi acı, 6.) gazap, kızgınlık, öfke, 7.) kılıç keskinliği.

tab ² [Far.: tab]: Farsça'da -tab; 1.) ışıldayan, ışık saçan, parlayan, [ateştâb: ateş gibi parlayan], 2.) kıvrır kıvrır, lüle lüle [muytâb: maytap] anlamına bir sonek.

tab ³ [Arp.]: 1.) asıl yapı, doğal yaratılış, 2.) birisinin dağlık durumu yada bedensel hali.

tab ⁴ [Arp.]: bası, baskı.

taba ¹ [Arp.: tab'a]: 1.) bir ülke vatandaşı, bir ülkeye bağlı olan, 2.) vatandaş.

taba ¹ [Fra.: tabac]: 1.) tütün, 2.) kızıl kahverengi, 2.) tütün rengi.

tababet [Arp.]: 1.) hekimlik, 2.) Tıp bilgisi.

tabak ¹ [Arp.]: 1.) tava, tencere, tepsi, kapağı, 2.) bir yemek gereci.

tabak ² [Arp.: debbağ]: derici, sepici, tabakçı.

tabaka ¹ [Arp.]: 1.) kat, katman, 2.) farklı boyutlarda kesilmiş kağıt, 3.) derece, 4.) tulum katmanı.

tabaka ² [İng.: tabacco]: tütün kutusu,

taban: 1.) alt, dip, 2.) altlık, kaide, nesnenin -ı: alt,

tabanca [?]: bir ateşli silah,

tabansız: 1.) dayanaksız, metnetsiz, 2.) [Argo] korkak, yüreksiz.

tabela [İtl. ?]: yazılı levha.

tabiat [Arp.: tb'a > [تبعیبت]]: 1.) damga basma, damgalama, mühür basma, mühürleme, 2.) doğa, 3.) ahlak, davranış, haslet, husisiyet, huy, karakter, mizaç, nitelik, özellik, vasıf, yaratılış.

tabib [Arp.]: bak. tabip.

tabii [Arp.: tb'a > [تبعیبت]]: 1.) damga basma, damgalama, mühür basma, mühürleme, 2.) doğuştan, fitri, yaratılıştan, 3.) doğal, olağan, ~ ki: doğal olarak.

tabiye ¹ [Arp.: tb'a > tab'iye]: baskı, baskım masrafları.

tabiye ² [Arp.: tb'a > tab'iye]: 1.) [Askeriye] taktikler, 2.) kullanım için uygun biçime getirme.

tabip [Arp.: tabib]: doktor, hekim, otacı.

tabir [Arp.: a'br > tâ'bir]: 1.) açıklama, yorumlama, 2.) deyiş, ibare, ifade.

tabla [Arp.: tbi]: 1.) satıcıların kullandığı, ağaçtan yuvarlak tepsi, 2.) sigara izmarit kabı, kül kabı, küllük, 3.) düz disk, 4.) düz yüzey, 5.) soba altına konulan küllük, 6.) sütun başı.

tabliye ¹ [Arp.: tbi >]: 1.) davul benzeri şey, 2.) düz, tepsi benzeri dairesel stant, 3.) bağ, haraç yada vergi ödemesi.

tabliye ² [Fra.: tablier]: 1.) ? 2.) köprünün bir bölümü.

tabu [Ton.: tabu & tapu > İng.: taboo > Fra.: taboo]: 1.) yasaklanmış, 2.) dini yada sosyal engelleme, yasak, 3.) tekinsiz.

tabure [Fra.: tabour > tabouret]: 1.) çift taraflı davul, 2.) bir tür iskemle.

tabut [Arp.: tbt > tâbüt]: 1.) lahit, sanduka, 2.) büyük yumurta kutusu, 3.) İncil'e göre Musa'nın Ahit Sandığı, 4.) ölü taşınan sandık, sal, ~ **tabut yeri**: katafalk.

tabya [Arp.: tab'iye² > tabye > tabya]: burç, kule, sağlatılmış yer, silahlarla kuvvetlendirilmiş yer.

tac [Far.]: bak. taç.

taciz [Arp.: tâciz]: tedirgin etme.

tactus [Lat.]: dokunulmuş, el değmiş, ellenmiş.

taç ¹ [Far.: [Far.: tâc [تاج]]: 1.) süslü çember, değerli süslerle bezeli kemer, 2.) kral başlığı, 3.) gelin başlı süsü.

taç ² [İng.: touch]: 1.) değme, dokunma, temas, 3.) [Futbol] topun oyuncunun eline değme cezası.

Taç Mahal [Far.: tâc mahal [تاج محل]]: 1.) Hindistan Agra'da Türk Timuroğlu Handenaliği sultanı Cihan şah'in çok sevdiği eşi Arcüment Banu (Mümtaz Banu) anısına yaptırdığı türbe külliyesi, 2.) 1983'den beri UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir.

taçkapı [Far.: tâc + kapı > Tür.: taçkapı]: saray benzeri yapıların süslü, görmekli giriş kapıları.

tafdil [Arp.]: [Dilbilgisi] enüstünlük derecesi, [superlative mode].

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tafra [Arp.: tfr > رفط]: 1.) atıptutma, böbürlenme, övüme, 2.) gurur, 3.) hoplama, zıplama, 4.) böbürlenme, kurum.

tafta [Far.: tafta]: [Dokuma] sert ipeklî kumaş.

tafte: bak. tafta.

tagliare [Lat.]: kesmek.

tagovar [Erm.]: taç taşıyan.

tahammül [Arp.]: dayanma, katlanma.

tahammür [Arp.]: ekşime, ferment, maya.

taharet [Arp.]: arınma, temizlik, temizlenme.

tahıl [Arp.: dahil]: hububat, ~ **ölçeği**: kile, **özensiz kesilmiş** ~: yarma, **bir** ~ **ölçeği**: sa, **kurutulup saklanan** ~: aşlak.

tahin [Arp.: tahin: طحينة]: 1.) öğütülmüş, 2.) un, şeker ve susam yağında yapılan bir tür tatlı.

tahir [Arp.: tahir]: 1.) pak ve temiz, 2.) [T] pak ve temiz kişi anlamında bir Müslüman ve Türk adı.

tahkik [Arp.]: araştırma, istihbarat, soruşturma.

tahkim [Arp.]: 1.) kuvvetlendirme, 2.) [Hukuk] hakemler heyeti.

tahlil [Arp.]: analiz, birimlerine ayırma, çözümlenme.

tahliye [Arp.]: 1.) [Taşımacılık] araç, gemi, kamyon yada trene mal indirme, boşaltma, 2.) [Cezaevi] salıverme.

tahliye [Arp.]: 1.) boşaltma, 2.) [Taşımacılık] gemi, kamyon, trenden yük boşaltma, 3.) [Hukuk] ve yada dükkandan kiracıyı poliz gücüyle çıkartma.

tahmil [Arp.]: [Taşımacılık] araç, gemi, kamyon yada trene mal bindirme, yükleme, 2.) atfetme, isnat, 3.) [Elektrik] aküyü doldurma, şarz.

tahmin [Arp.]: önsezi, umma, sanma, ~ **etme**: sanma, umma,

tahmini [Arp.: tahmini]: farazi, hipotetik, sanal, varsayımsal.

tahnit [Arp.]: ölüyü ilaçlama.

tahra [Far.]: [Tarım] budama bıçağı.

Tahran [Far.]: İran İslam Cumhuriyeti'nin başkenti.

tahrib [Arp.: hrb]: bak. tahrip.

tahribat [Arp.: hrb > tahribât; tahrib'in çoğulu]: 1.) ? 2.) ç.i., kırıp dökmele, yıkımlar, zararlar, ziyahlar.

tahrif [Arp.]: aslını bozma, bozma.

tahrifat [Arp.: tahrif'in çoğulu: tahrifât]: 1.) ç.i., aslını bozmalar, bozmalar, 2.) i., [tekil anlamda] aslını bozma.

tahrik: 1.) dürtü, itici kuvvet, saik, sevk, tesir, 2.) ajitasyon, kışkırtma.

tahrip [Arp.: hrb > tahrib]: 1.) ? 2.) yıkım, zarar, ziyan, 3.) kırıp dökme,

tahrir [Arp. > Osm.]: ?.

Tahrir Defterleri [Arp. > Osm.]: ?.

tahrirat [Arp.: ? > tahrîrât]: 1.) ? 2.) ?,

tahsil [Arp.: hsl >]: 1.) eğitim ve öğrenim, 2.) para toplama işi,

tahsilat [Arp.: hsl > tahsîlât]: 1.) ?, 2.) ç.i., para toplama işleri, 3.) i., para toplama işi.

tahsildar [Arp.: tahsil + Far.: dâr > Far.: tahsildâr]: i., para toplayan kişi.

tahsin [Arp.]: 1.) ? 2.) [T] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

taht [Arp.]: i., hükümdar makamı,

tahta [Far.]: 1.) ağaçtan, uzun biçilmiş ağaç, uzun biçilmiş ağaç, 2.) okulda siyah yada yeşil renkli yazma nesnesi, **dar** ~: lata, ~ **ağırşak**: disk, **kalın** ~: kalas, **ince kesilmiş** ~: çita, **düzgün** ~: çita.

tahvil [Arp.]: i., [Ekonomi] devlet senedi.

tahvilat [Arp.: tahvîlât]: [Ekonomi] hisse senetleri.

taife [Far.]: mürettebat, tayfa.

taife-i kıptiyan [Arp. > Osm.: taife-i kıptiyan]: Osmanlı'da Çingene topluluğu.

tail [İng.]: kuyruk.

taka: 1.) Karadeniz teknesi, 2.) [Mecazi] eski, eskimiş.

takad [Arp.]: bak. takat.

takanak: 1.) alacak, borç, 2.) bilince takılan düşünce.

takas: kliring, trampa.

takat [Arp.: takâd]: can, derman, dirlik, güç, hal, kuvvet, mecal.

takatsız [Arp. + sız]: argın, aygın, bitap, bitkin, cansız, dermansız, güçsüz, halsiz, haşat, kuvvetsiz, yorgun, zayıf.

takaza [Arp.]: azarlama, başa kakma, paylama, tekdir.

takdim [Arp.]: demo, sunu, sunum.

takdir [Arp.: kdr > takdîr]: 1.) değerlendirme, kıymet belirleme, 2.) baht, felek, kader, kısmet, kut, mut, şans, talih, uğur.

takdir etmek [Arp.: kdr > takdîr + etmek]: itibar etmek, kadrini bilmek, kıymetini bilmek, muteber tutmak, saymak.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

takdis [Arp.]: [Din] kutsama.

takı: süs, süs nesnelere, ziynet eşyası,

takım [Arp.]: 1.) ekip, grup, gurup, 2.) [Spor] futbol kümesi, 4.) [Teknik] malzeme gurubu, 5.) [Ticaret] malzeme gurubu.

takımada: *b.i.*, adalar takımı.

tadil [Arp.]: a'dil [عادل] > ta'dil: 1.) a.) dengeli olma, eşit olma, eşit davranma, b.) değiştirme, düzeltme, 2.) *i.*, değişiklik, onarım, tamir, 3.) değiştirme, değişiklik.

tadilat [Arp.]: a'dil [عادل] > ta'dilāt [تأديلات]: 1.) a.) dengeli olma, eşit olma, eşit davranma, b.) değiştirme, düzeltme, 2.) *ç.i.*, değişiklikler, onarımlar, tamirler, 3.) değiştirme, değişiklik.

takip: izleme, izini sürme.

taklid [Arp.]: **bak. taklit.**

taklit [Arp.]: **taklid**: benzetme, imitasyon, öykünme, sahte, yapay, ~ **etme**: öykünme, ~ **etmek**: öykünmek.

takos [Rum.]: **tákos**: **τάκος** [?]: ağaç kütlesi.

takoz [Rum.]: **tákos**: **τάκος** [?]: 1.) ağaç kütlesi, 2.) ağaç kama, bat, besi, kaskı, takoz.

taksi [Lat.]: **taxare** > **Fra.:** **voiture à taximètre** > **taxi** [?]: 1.) değer biçmek, hesaplamak, ücretli binek taşıtı, 2.) araba, araç, binek araba, motorlu taşıt, oto, otomobil, taşıt, vasıta, vesait.

taksim 1 [Arp.]: 1.) bölüştürme, 2.) suyun belli semt ve mahallelere dağıtıldığı merkez.

Taksim 2 [Arp.]: İstanbul'de bir semt adı.

taksirat [Arp.]: **taksirat**: 1.) eksiklikler, günahlar, kusurlar, 2.) alinyazısı, kader, son, taksirat, yazı.

taksit [Arp.]: 1.) bölüm bölüm, 2.) [Ekonomi] borcu bölüm bölüm ödeme,

takunya [Rum.]: **takuni** [τακούνι]: 1.) ağaçtan terlik, 2.) aptes alırken kullanılan ağaçterlik, nalın.

talak [Arp.]: 1.) 2.) evlilikte eski anlayışa göre "boş ol" manasına.

talán [Arp.]: çapul, yağma.

talancı [Arp. + cı]: çapulcu, yağmacı.

talaş: 1.) artık, safra, 2.) ağaç kırıntısı, 3.) metal artığı.

taleb [Arp.]: **bak. talep.**

taleb [Arp.]: **tlb** [طلب] > **taleb** [طلب]: 1.) aday olma, dileme, isteme, 2.) istek, istem, 3.) [Ticaret] istek, istem.

talebe [Arp.]: **tlb** [طلب] > **talebe** [طلبه]: 1.) istekli, öğrenmeye meraklı, 2.) öğrenci.

Tales [Yun.]: **Thales** [Θαλης & Θαλης ó Μιλήσιος]: 1.) Eski Yunan'da bir matematik bilimcisi, 2.) Miletli Thales.

tali [Arp.]: **tali**: ikincil.

talib [Arp.]: **bak. talip.**

talih [Arp.]: baht, felek, fırsat, kader, kismet, kut, mut, şans, takdir, tesadüf, uğur.

talihli [Arp. + li]: bahtlı, kismetli, şanslı,

talika [Rus.]: [?]: yaylı at arabası.

talim [Far.]: eğitim, askerlik eğitimi.

talimat [Arp.]: **tâlimat**: 1.) direktifle, yönergeler, 2.) meir direktiyif.

talimgah [Far.]: **tâlim** + **gâh**: subay adaylarını eğitme yeri.

talip [Arp.]: **tlb** [طلب] > **tâlib**: 1.) a.) istekli, öğrenmeye meraklı, b.) istekli, isteyen, 2.) [T] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

talk [Arp.]: [قلط] > **Fra.:** **talque**: 1.) magnezyum silikat toz, 2.) bebeklerin pişiklerine dökülen talk pudrası.

Talyum [Lat.]: > **Fra.:** **tallium**: **TI**: ?

tam: bütün, eksiksiz, komple.

Tamah [Arp.]: açgözlülük, hırs.

tamam [Arp.]: bitmiş, eksiksiz.

tamamen [Arp.]: büsbütün.

tamamı [Arp.]: bütünü, tüm.,

tamamlamak [Arp. + lamak]: bitirmek.

tamamlanmamış [Arp. + lanmamış]: bitmemiş, eksik, natamam.

tambur [Arp.]: bağlama, cura.

Tamer [tam + er]: bir Türk erkek adı.

tamim [Arp.]: [?] > **tamîm**: [Hukuk] genelge, sirküler.

tamir [Arp.]: a'mr [عمر] > **tâmir** [تعمير]: 1.) a.) kurma, onarma, yapma, b.) bir araya gelme, sevinçli olma, c.) uzun yaşama, 2.) onarma, onarım, tadilat, tamir.

tamirat [Arp.]: **tâmirât**, **tamir**'in çoğulu: onarımlar, tamirler.

tamirhane [Arp.]: **tâmir** + **Far.:** **hâne**: araç onarma yeri.

tamirler [Arp.]: **tâmir** + **ler**: onarımlar, tamirat.

tammuz [İbr.]: bey.

tamtam [?]: Afrika davulu.

tamu [Arp.]: cehennem.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tan: 1.) alaca karanlık, 2.) [T] alaca karanlık, sabahın erke saatleri anlamına bir ekak adı.

tan: Türkçe'de -dan, -den, -tan, -ten soneki; İstanbul'dan.

tane [Far.: dāne]: birim, adet, **ince ~li:** kısa, özlü.

tanecik [Far. + cik]: *i.*, buğday tanesi, evin, granül, habbe.

taneler [Far. + ler]: adad, birimler.

Taner [tan + er]: bir Türk erkek adı.

tangere [Lat.]: dokunmak, temas etmek.

tanı: *i.*, [Tıp] teşhis.

tanıdık: aşına, bilinen.

tanık: şahit.

tanım: *i.*, tarif.

tanımak: ayırt etmek, seçmek.

tanıt: ispat.

tanıtım: *i.*, reklam.

tanjant [?]: [Trigonometri] 1.) merkezi orjin olan, bir birim yarıçaplı birim çemberdeki x=1 şeklinde y eksenine paralel çizilen doğru, 2.) "Tan" kısaltmasıyla gösterilir.

Tanrı: Allah, Ber, Hüda, İlah, Ogan, Rab, Yaradan, Yaratan, ~ **tanımaz:** ate, **tek ~ ci:** monoteist, **tek ~ ya inanan:** mpnoteist.

tanrıçılık: çok ~: paganizm.

tanrıça: ilahe.

Tanrıverdi: Allahverdi, Hüdaverdi.

tansık: harika, keramet mucize, şaşırtıcı.

Tantal [Lat.: > Fra.: tantal: Ta]: ?

tantana [?]: 1.) görkem, şaşaa, 2.) [Mecazi] yalandan davranış, hareket.

tapa [?]: 1.) tıkaç, tıpa, 2.) buşon, şişe kapağı.

tapan: perest, tapar.

tapar: perest, tapan.

taphos [Yun.]: gömüt, mezar, sin.

tapınma: 1.) ibadet, 2.) kült, tapma.

tapınmak: ibadet etmek.

tapma: kült, tapınma.

tapmak: ibadet etmek, **tapılan şey:** idol.

tapu [?]: mülkiyet belgesi.

taraca [İtl.: taraca]: ayazlık, balkon, evyan, sundurma, revak, teras.

taraf [Arp.]: cenah, cihet, kıyı, kenar, yan, yön.

tarafklar [Arp. + lar]: cenahlar, etraf, kıyılar, kenarlar, lebler, yanlar, yönler.

tarafsız [Arp.: + sız]: afaki, bitaraf, nesnel, objektif, yantutmaz.

tarafklar [Arp.: taráf + Far.: târ]: yandaş.

tarama [Rum.: ?]: [Yemek] bir meze türü.

taranga [?]: tatlısu balığı.

taras [?]: tarlada kalan ürün.

taraz [?]: [Dokuma] kumaştaki tel tel iplik.

taret [Lat.: ? > İtl.: tarret ?]: zırhlı top kulesi.

tarh [Arp.]: vergi koyma.

tarhana [?]: hamura bulanmış domatesle yapılan çorba.

tarik [Arp.: târik]: 1.) cihet, rah, reh, sefer, sırat, yol, 2.) [T] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

tarım: çiftçilik, ziraat, ~ **araçları:** Bel, Çapa, Karasaban, Kazma, Pulluk, Saban, Tırmık, Tırpan, ~ **toprağı:** tarla, ~ **işçisi:** ırgat, **ilkel bir ~ aracı:** karasaban, ~a **zararlı böcekler:** süne.

tarımcı: çiftçi, ekici, rençber, ziraatçı,

tarımsal: zirai.

tarif [Arp.: târif]: tanım.

tarife [Arp.: arf > târife [تاریفة]]: 1.) fiyat çizelgesi, 2.) taşıt çizelgesi, 3.) gereç, ilaç, ürün açıklaması, manüel.

tarih [Arp.: târih]: 1.) geçmiş, mazi, 2.) dün, 3.) Geçmişzaman Bilimi.

tarihi [Arp.: târihi]: 1.) düne ait, geçmiş zamana ait, 2.) eski zamanlara ait olay, nesne veda canlılar.

tarihi olaylar: 1.) annals, kronikal, vakayiname, 2.) tarihi olayları tarihi sıtasıyla kaydetme.

tarikât [Arp.: târikât]: izlenen yol, ~ **kurucusu:** şeyh.

tariz [Arp.: trd > târiz]: 1.) a.) demek isteme, b.) dokundurucu konuşma, c.) dolaylı olarak suçlama, 2.) dolaylı anlatım, dolaylı anlatma, kinaye.

tarla: 1.) ekin ekilen yer, 2.) tarım toprağı, 3.) arazi, toprak, **taşlı ~:**

leçe, **boş ~:** geleme, ~ **sınırı:** an,

~da kalan ürün: taras, ~da açılan

suyolu: akara, **dinlenmeey**

birakılan ~: çençen.

tarlatan [Fra.: tarnatan > tarlatane]: [Dokuma] bir kumaş türü.

tarpan [Fra.: tarpan]: [Hayvanbilim: *Equus gmelini*] küçük yabani at.

tarsus ¹ [Lat.]: ayak bileği.

Tarsus ² [Tarku > Tarsisi > Rum.: Tarsos [?]]: 1.) Mersin'e bağlı bir ilçe, 2.)

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Ashab-ı Kehf: Yedi Uyurlar'ın kenti,
3.) Aziz Paulus'un yaşadığı antik kent.
Tarsus Çayı [> *Cydnos* > *Rum.*: *Cydnus*
[?]]: Akdeniz'e dökülen bir çay.
tartaklama: çekip iterek hırpalama.
tartı: baskül, kantar, terazi.
tartımlı: dizemli, ritmik.
tartışma: 1.) münakaşa, 2.)
açıkoturum, münazara.
tartma [Halkdili]: yemeni.
tarumar [Far.: *târ û mâr* > *tarumar*]: 1.)
dağınık, darmadağın, 2.) afal, dağınık,
dandini, darmadağın, düzensiz,
karışık, savruk, şaşkın.
tarz [?]: çığır, janr, tarz, üslup.
tas [Arp.: *سائط*]: 1.) metalden yapılan su
içme kabı, 2.) ortası çukur kap.
tasa: acı, çile, dert, elem, esef, gam,
kasvet, kasavet, kaygı, keder,
teessür, üzüntü.
tasalı: 1.) dertli, gamlı, kaygılı,
üzüntülü, 2.) acelecilik, telaş.
tasar: 1.) canlandırma, resimlendirme,
tasavvur, 2.) iş sırası.
tasarı: 1.) düzenleme, 2.) [yasa] önerisi,
3.) proje.
tasarım: dizayn.
tasarruf [Arp.]: 1.) a.) biriktirme, b.)
kullanım hakkı olma, 2.) artırma,
birikim, biriktirme, 3.) yetkisinde, ~
etme: biriktirme.
tasasız: gamsız, kaygısız, üzüntüsüz.
tasavvur [Arp.: *svr*]: 1.) düşüncesinde
tasarlama, kafasında canlandırma,
resimlendirme, 2.) canlandırma,
tasar.
tasfir [Arp.]: beti, resim, süs.
tasfirli [Arp. + *li*]: betili, resimli, süslü.
tashih [Arp.: *shh* [صحّ]]: 1.) esen olma,
iyi olma, sağlıklı olma, 2.) kusuru
tashih etme, redrese, yanlışlı
düzeltme,
taslak: eskiz, maket.
tasma [Mog.]: *i.*, 1.) dizgin, kayış, 2.)
gem, reşme, tasma, toht, yular, 3.)
ayakkabı yada terliğin meşin kısmı.
tasnif [Arp.]: bölümlenme, sınıflama.
tasdik [Arp.: *sdk* > *tasdik*]: 1.) doğru
olma, 2.) doğrulama, onay,
onaylama.
tasvib [Arp.]: bak. **tasvip**.
tasvip [Arp.: *tasvib*]: benimseme,
onama, uygun bulma.
tasvir [Arp.: *svr* [روص] > *tasvîr* [رئوصت]]:
1.) betimleme, resimle tanımlama, 2.)
betimleme, resmetme, resmini
çizerek anlatma.

taş ¹: katı ve sert madde, ~ **pamuğu**:
asbest, ~ **silindir**: log, **alçı** ~ı: jeps,
değerli bir ~: akik, **Ankara taşı**:
andezit, **duvar içindeki ufak** ~lar:
helik, **sert** ~ **kütlesi**: kaya, **Log**: taş
silindir, **kayağan** ~ı: arduaz, **düz**,
yassı ~: say, **yol kaplama** ~ı:
makadam, **döşeme** ~ı: orya, **sert**
bir ~ **türü**: granit, **değerli** ~ **lar**:
Akik, Ametist, Elmas, Karavan (Yassı Elmas),
Kehribar, Kuvars, Mine, Oltutaşı, Yassı Elmas
(Karavan).
taş ² [ÖzTür.]: dış, hariç.
Taşbilim: Litoloji.
taşeron [Fra.: *tâcheron*]: [Yapı] ikinci
yüklenici [müteahhit].
taşımacılık: 1.) nakliye, sped,
spedisyon, transport, 2.) ulaştırma.
taşınmaz: garimenkul, mülk.
taşıt: araba, araç, binek araba,
motorlu taşıt, oto, otomobil, taksi,
vasıta, vesait, **tekerlekli kara** ~ı:
araba.
taşküre: arzın kabuğu, litosfer.
taşlama: alaylı halk şiiiri.
taşra [ÖzTür.]: banliyö, dışarlık, dış
mahalle, varoş.
tat: 1.) çeşni, tadımlık, 2.) lezzet, **tadı**
acımtırak olan: kekre.
tatbik [Arp.: *tatbik*]: 1.) pratik,
aplikasyon, uygulama, 2.) tatbikat.
tatbikat [Arp.]: uygulama.
tatbiki [Arp.: *tatbiki*]: pratik,
uygulamalı.
tatil [Arp.: *tâtil*]: dinlenme.
tatlı: 1.) şekerli yiyecek, ~ **türleri**:
Aşure, Baklava, Ekler, Güllaç, Kadayıf, Krema,
Kup, Lalanga, Mozaik, Revani, Samsa, Süfle,
Sütleç, Şambaba, Şekerpare, **bir tür**
hamur ~sı: ~ **sülümen** [Kimya]:
kamel, 2.) güzel, hoş, latif, rana,
tatmin [Arp.]: doyum.
tatminkar [Arp.: ? > *tatminkâr*]: doyum.
tatu [İng.: *tattoo*]: bedene yapılan
resimli damga, dövme.
Tau [Fen.: *Tav* [Taw] > *Yun.*: [tau & tau]]:
Yunan Abecesi'nin 18. harfi, [T, τ].
taun [?]: [Tıp] veba.
tav ¹ [?]: [Müzik] ses, ün.
tav ² [?]: hayvanda semizlik.
tava [?]: 1.) bir mutfak gereci, 2.) kireç
teknesi.
tavan [?]: evin bir bölümü, ~ **resmi**:
pano.
taverna [İtl.: ?]: çalgılı meyhane.
taviz [Arp.: *tâviz*]: ödün.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tavla ¹ [İtl.: *tavola*]: iki kanatlı bir kutuda, pul ve zarlarla oynanan bir eğlence oyunu. **Kapı**: tavla kanatlarındaki üçgen çıkıntılarının aynı pulla kapatılması, **Pul**: yuvarlak nesnelere, **Zar**: dört köşeli ve her bir köşesinde birden altıya dek noktali nene, **Tek Sayılar**: **yek** (bir), **dü** (iki), **se** (üç), **car** (dört), **penç** (beş), **şeş** (altı), **Çift Sayılar**: **düyek** (iki kere bir), **dubara** (iki kere iki), **düse** (iki kere üç), **dücar** (iki kere dört), **düpenç** (iki kere beş), **düşüş** (iki kere altı) ve **gele**: uygunsuz zar. ^{2.)} at ahır,

tavsiye [Arp.: *vsy* [صیصو] > [تصیصفت]]: ^{1.)} ^{2.)} öğüt, öneri, yol gösterme, ^{3.)} bir kişiyle ilgili iyihal söyleme, referans, [tavsiye mektubu].

tavşankulağı: [Bitkibilim: *Cyclamen*] buhurumeryem çiçeği, siklamen.

tavuk [?]: dişi bir kümes hayvanı, **paçalı** ~: brahman, ~ **Türleri**: Brahman, Lagorn, **su tavuğu**: kalanis, **dağ tavuğu**: çil,

tavulga: bak. **tolga**.

taxare [Lat.]: ^{1.)} değer biçmek, hesaplamak, ^{2.)} vergi hesaplamak.

tay [?]: at yavrusu.

taya [?]: dadı.

tayf [İng.: *tife*]: görüntü, ruh, tin.

tayın [?]: asker yemeği.

tayin [Arp.]: atama.

tayyar [Arp.: *tyr* [طری] > *tayyâr*]: ^{1.)} havada gitme, uçma, ^{2.)} [T] bu anlamda bir erkek adı..

tayyare [Arp.: *tyr* [طری] > *tayyâre* [طرای]]: ^{1.)} havada gitme, uçma, ^{2.)} uçak.

tayyib [Arp.]: bak. **tayyip**.

tayyip [Arp.]: ^{1.)} ^{2.)} [T] bir erkek adı.

taze: ^{1.)} bayat olmayan, ^{2.)} genç, ^{3.)} yeni evli, ^{4.)} bir işye yeni,

tazı [?]: bir tür köpek.

taziye [Arp.]: başsağlığı dileme.

tazmin [Arp.]: telafi, ~ **etme**: ödeme.

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Meclis.

teadül [Arp.: > *teādül* [تاداع]]: ^{1.)} ? ^{2.)} denklik, eşitlik.

teamül [Arp.: ? > [تاداع]]: ^{1.)} davranış, ^{2.)} tepkime.

tebelleş [Arp.]: musallat, sataşma.

teberru [Arp.]: bağış, bağışlama, hibe.

tebessüm [Arp.]: gülme, gülüş, gülümseme, hande.

tebdil [Arp.: ? > *tebdil* [تبدیل]]: ^{1.)} değişik, ^{2.)} değişiklik, farklı.

tebliğ [Arp.: *blg* [بغ]]: ^{1.)} a.) erme, ulaşma, varma, b.) büyüme,

olgunlaşma, yetişme, ^{c.)} bildirme, konuşma, ^{2.)} bildirim, haber verme, resmen bildirme, ~ **etmek**: bildirmek, bilgilendirmek, haberdar etmek.

tebliğat [Arp.: *blg* [بغ]] > *tebligât*; **tebliğ**'in çoğulu]: ^{1.)} söz yada yazıyla iletişim kurma, bildirimler, raporlar, ^{2.)} ç.i., bildirimler.

tebrik [Arp.: ? > *tebrîk* [تبریت]]: kutlama.

tecelli [Arp.: ? > [تعلی]]: belirme, görünme, ortaya çıkma.

tecessüm [Arp.: ? > [تسج]]: biçimlenme, cisimlenme, görünme.

techiz [Arp.]: donatı, donatım, ~ **etmek**: donatmak.

techizat [Arp.: ? > *techizat*; cihaz'ın çoğulu]: ç.i., donatılar, donatımlar.

techne [Yun.]: iş, sanat.

techno [Yun.: *techne* > *techno*]: Batı Dilleri'nde *techno-*; iş, sanat veya zanaat anlamında bir önek.

techizat [Arp.: ? > *techizât*; cihaz'ın çoğulu]: ^{1.)} ç.i., donanımlar, ^{2.)} donanım.

tecil [Arp.]: erteleme, öteleme.

tecrit [Arp.: *tecrîd*]: ^{1.)} ayırma, diğerlerinden ayırma, dışarıyla ilgisini kesme, izole, ^{2.)} [İnşaat] izole, yalıtılmış, ~ **etmek**: dışlamak, izole etmek.

tecrübe [Arp.: ? >]: deneyim, deney, ~ **etmek**: denemek, sınamak,

tedarik [Arp.]: arayıp bulma.

tedavi [Arp.]: otama, **ışık -si**: fototerapi.

tedavül [Arp.]: [Ekonomi] dolanım, dolaşım, sirkülasyon, tedavül.

tedbir [Arp.: ? >]: önlem.

tedbirli [Arp. + li]: ~ **davranma**: temkin,

tedhiş [Arp.]: korku salma, terör.

tedirgin [ÖzTür.]: bizar, kararsız, rahatsız, ürpertili, ~ **etme**: taciz.

tediye [Arp.]: ödenti.

teessür [Arp.: ? >]: acı, çile, dert, elem, esef, gam, kasvet, kasavet, kaygı, keder, tasa, üzüntü.

deffe [Arp.: *dff* [دف]]: ^{1.)} defter kapağı, ^{2.)} kapı kanadı, pencere kanadı.

tefe [Arp.: *dff* [دف] > Osm.: *tefe*]: ^{1.)} ince altın sayfaları yapan kişi, ^{2.)} deste deste kıymetli altın sayfaları elinde tutan kişi.

tefeci [Arp.: *dff* [دف] > Osm.: *tefe* + *ci* > Tür.: *tefeci*]: murabahacı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

teffün [Arp.]: kokmuş, kokuşmuş.
tefrik [Arp.]: ayırma, ayırt.
tefrika [Arp.]: [Basın] yazı dizisi.
tefsir [Arp.]: meal, yorum, ~ **etmek**: yorumlamak.
tegere [Lat.]: gizlemek, kapatmak, örtmek, saklamak.
tehdit [Arp.]: ~le **korkutma**: santaj.
tehir [Arp.]: erteleme, rötar.
tehlike [?]: risk, riziko, ~ **işareti**: alarm, ~ **durumu**: car.
tehlikeli [? > + II]: riskli, rizikolu.
tein [?]: çaydaki etkin madde.
tek: ^{1.)} bir, mono, vahit, yek, ^{2.)} biricik, ^{3.)} salt, sırf.
tekamül [Arp.: kml > temâkül [تكملة]]: başkalaşım, evrim, gelişme.
tekaüd [Arp.]: bak. **tekaüt**.
tekaüt [Arp.: ? > tekâüd [تعاوت]]: emekli.
tekdir [Arp.: tekdir]: azarlama, başa katma, paylama, takaza.
tekdüze: yeknesak.
teke: erkek keçi.
tekeffül [Arp.: ?]: üstlenme, yükümlenme.
tekel: inhisar, monopol.
teker [?]: tekerlek.
tekerlek [?]: teker.
tekevililik: monogami.
tekfur [Erm.: tagovar > tekur]: ^{1.)} Bizans'ta prens, veliaht, ^{2.)} Hıristiyan prenslik.
tekin: ^{1.)} ? ^{2.)} [T] bir Türk erkek adı.
tekinsiz: tabu,
tekir ¹ [Rum.: tigris]: [Balıkçılık: *Mullus Surmeletus*] ^{1.)} sokak kedisi, ^{2.)} boz renkli kedi.
tekir ² : [Hayvanbilim: ?] ^{1.)} sokak kedisi, ^{2.)} boz renkli kedi.
Tekirdağ [Rum.: Bisante, Rodosto, Osmanlı: Rodosçuk, Tekfur Dağı, > Tekirdağ]: [59], Türkiye'de bir kent.
tekke [Arp.]: dergah.
teklif [Arp.: ? > [تقديم]]: öneri, ~ **etme** [Arp.]: önerme.
tekne [?]: ^{1.)} [Denizcilik] bir deniz taşıtı, **altı düz** ~: şat, **hafif** ~: kano, ^{2.)} [Teknik] içi oyuk, hacimli bir kap. **büyük deniz** ~si: karavela.
teknö: tak. **techno**.
teknoloji [Yun.: techne + logia > technologia: > Fra.: technologie]: ^{1.)} sistemli uygulama, ^{2.)} sanayi işlerinin uygulama bilimi.

tekrar [Arp.]: yineleme, **şarkıda** ~: nakarat, bis.
tekstil [Lat.: ? > Fra.: textile]: dokuma, dokumacılık.
tektion [Yun.]: marangoz.
tekur [Erm.: tekür]: bak. **tekfur**.
tekzip [Arp.]: bak. **tekzip**.
tekzip [Arp.: tekzip]: yalanlama.
tel [?]: fiber, ip, iplik, kınnap, lif, sicim, tel, tire, **esnek** ~: ipek.
tela [İtl.: tella ?]: ^{1.)} at yelesiyle ilgili, ^{2.)} [Dikim] kolalı bez.
telaffuz [Arp.]: ifade, konuşma tarzı.
telaş [Arp.: ? > telâş [تلاش]]: ^{1.)} acelelelilik, ^{2.)} kaygı, tasa.
tele ¹ [Yun.]: çok uzak, uzak ötesi.
tele ² [Yun.: tele]: Batı Dilleri'nde **tele**; çok uzak, uzakötesi anlamında bir önek.
telef [Arp.]: imha, yok etme.
telefon [Yun.: tele + phone > Fra.: telephone]: uzaklarla konuşma gereci. ~ **sözü**: alo,
telek [?]: [Yaşambilim] büyük kuş tüyü.
teleme [?]: [Gıda] tuzsuz peynir.
telepati [Yun.: tele + pathi > Fra.: telepathie]: uzaduyum, uzakduyum.
televizyon [Yun.: tele + Lat.: vision: görüş > Fra.: television]: ^{1.)} uzakgörüm, ^{2.)} elektronik bir yayın gereci.
telkari [Far.: telkâri]: ^{1.)} altın yada gümüşün ince işlenmesi, ^{2.)} altı yada gümüş tabaka, **3.)** fligra.
tellal [Arp.: tellâl]: ^{1.)} bağıracak satış yapan sokak satıcısı, ^{2.)} padişah buyruklarını halka okuyan haberci, ulak, ^{3.)} satışta aracı.
Tellur [Lat.: ? > Fra.: Te]: ?
telmih [Arp. > Osm.]: ?
telos [Yun.]: algı, bac, harç, vergi.
telve [?]: kahve tortusu.
tema [Yun.: ? > Fra.: thema]: asıl bais, konu, mevzu.
temas [Arp.]: değme, değinme, dokunma, dokunuş, kontak.
temaşa [Far.: temâşâ]: hoşlanarak bakma.
temayül [Arp.: ? > temâyül]: akış, akış, cereyan, eğilim, istikamet, mecra, trend, yön, yönelim.
tembel [Arp.: ? > [تلبس]]: ^{1.)} avara, avare, azade, aylak, atıl, başıboş, boş, haylaz, hayta, işsiz, nabekar, serseri, ^{2.)} çalışmayan.
tembellik [? + Ilık]: atalet.
tembih [Arp.]: ihtar, uyarma.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

temel: 1.) ana öge, baz, asal, esas, 2.) [İnşaat] yapıları oturtulduğu, toprak içindeki ana gövdesi, 3.) [T] bir Türk erkek adı.

temelsiz: asılsız, çürük, fos.

temetum [Lat.]: kuvvetli içki.

temiz: berrak, duru, ~e **çıkarma:** aklama, ibra,

temizleme: 1.) arındırma, 2.) [Mecazi] ortadan kaldırma, ödlürme.

temizlemek: 1.) arındırmak, 2.) [Mecazi] ortadan kaldırmak, öldürmek.

temizlenme: arınma, aharet, temizlik.

temizlenmek: arınmak taharet yapmak, temizlik yapmak.

temizleyici: arıtıcı, deterjan.

temizlik: taharet.

temkin [Arp.]: tedbirli davranma.

Temmuz [İbr.: tammuz]: yılın 31 gün çeken 7. ayı.

temnare [Lat.]: aşağılamak, hakir görmek, küçük görmek, tepeden bakmak.

temnein [Yun.]: incelemek için parçalara bölmek, kesmek, parçalamak.

temptare [Lat.]: denemek, girişmek, teşebbüs etmek.

tempus [Lat.]: 1.) devir, devran, dönem, evre, 2.) vakit, zaman.

temren [?]: okun ucundaki demir.

temriye [?]: kara yosunu.

temsil [Arp.]: 1.) 2.) sahne oyunu, ~e **yetkili kurul:** delegasyon.

temsilci [Arp. + ci]: delege, murahhas, mümessil, temsilci.

temsili [Arp.: temsili]: figüraif, mecazi, remzi, ~ **resim:** amlem, arma, işaret, özel işaret, remiz, simge.

ten [?]: *i.*, [Bedenbilim] 1.) bedeninin dış yüzü, cilt, deri, derm, **çabuk iltihaplanan** ~: [Tıp] azgın, 2.) et.

ten: Türkçe'de -dan, -den, -tan, -ten soneki; İstanbul'dan.

tenasüp [Arp. ?]: uyum.

tenbel [Arp.]: bak. tembel.

tenbih [Arp. ? > tenbih [تَنْبِيْه]]: ikaz, uyarı.

tencere [?]: yemek pişirme gereci, **büyük** ~: harani, **yayvan küçük** ~: kuşane,

tendere [Lat.]: büyütmek, genişletmek, germek, sermek, yaymak.

temürdiyot [Lat.: tingere + Yun.: ion [?] + > Fra.: tencure de iode]: [Eczacılık]

yaralarda mikroplardan arındırmak için kullanılan, koyu kan renginde bir sıvı.

teneffüs [Arp.: nfs]: 1.) nefeslenme, soluk alma, soluklanma, 2.) dinlenme arası, ara, 3.) [Tıp] solunum.

tenein [Yun.: ?]: genişletmek, germek.

teneke [İtl.: ?]: [Teknik] 1.) kalay kaplı sac, 2.) galavnizli sac.

tenere [Lat.]: bulundurmak, elinde tutmak, kavramak, muhafaza etmek.

tenesir [?]: salacak, ölü yıkama yeri.

teng [Far.]: 1.) dar, ince, küçük, 2.) hızlılık, sıkı, 3.) fakir, yoksul, 4.) bitişik, yakın, 5.) ıssız, kimsesiz, sakin, sessiz, 6.) zor, 7.) bağ, ilmik, 8.) balye, çıkın, heybe, torba, 9.) burun, dar vadi geçiti, 10.) güzelin ağzı, 11.) tornavida, 12.) kanvas, resim yapma bezi yada kağıdı.

tenha [Far.: teng + ha > tegha > tenha]: 1.) ç.i., kimsesiz yer+ ler, ıssız yer + ler, 2.) s., ıssız, kimsesiz, tekinsiz.

tenis [İng.: tennis]: [Spor] bir sport dalı, ~ **alanı:** kort.

tenkid [Arp. ?]: bak. tenkit.

tenkit [Arp. ? > tenkid]: eleştiri, kritik.

tenkiye [Arp. ?]: [Tıp] lavman, şiringa, yıkama.

tenor [Lat.: tenere > İtl.]: [Müzik] en yüksek yetişkin erkek sesi.

tentene [?]: dantel, oya işi.

tenuis [Lat.]: çelimsiz, ince, lager, kuvvetsiz, mecalsiz, narin, zayıf.

tenya [Rum.: ? [?]: 1.) bant, şerit, 2.) [Tıp] şerit.

teokrasi [Yun.: ? [?] > Fra.: teocratie]: bir yönetim biçim, dinci erke.

Teoloji [Yun.: theo + logia > [?] > Fra.: theologie]: Din Bilimi, İlahiyat.

Teoman: 1.) ? 2.) bir Türk erkek adı.

teorem [Yun.: theo + raime > [?] > Fra.: theoraime]: bilimsel önerme.

teori [Lat.: ? [?] > Fra.: theorie]: kuram, nazariye.

teorik [Lat.: ? > Fra.: theorique]: kuramsal, nazari.

tepe: [Evrenbilim] bayır, belen, dağlık alan, ~**den bakmak:** aşağılamak, hakir görmek, küçük görmek.

tepin [?]: *i.*, bir feldspat türü.

teпки: *i.*, reaksiyon.

tepkime: *i.*, [Kimya] reaksiyon.

tepsi [?]: *i.*, geniş bir kap, **büyük** ~: sini.

ter [?]: *i.*, arak, beden sıvı atığı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

terane [Far.]: *i.*, [Müzik] ezgi, makam, melodi, name.

terapi [Yun.: *therepeuein* > *totherapeia* [τοθεραπεία] > Fra.: *therapie*]: *i.*, [Ruhbilim] sağaltım.

teras [Fra.: *terrace*]: *i.*, [Mimari] ayazlık, balkon, eyvan, revak, sundurma, taraça,

teravi [Arp.: ? > *teravih*]: **bak. teravih.**

teravih [Arp.: ? >]: [İslam] Ramazan ayında yatsı namazı ile birlikte kılınan namaz.

terazi [?]: baskül, kantar, tartı, ~ **gözü**: kefe.

terbiye [?]: 1.) eğitim, maarif, 2.) [Yemek] çirparak karıştırma.

terbiyeli [? + *li*]: 1.) edepli, 2.) [Yemek] soslu.

terbiyesiz [? + *siz*]: edepsiz.

Terbiyum [Lat.: ? > Fra.: *terbium*: Tb]: ?

tercih [Arp.: ? >]: 1.) seçme, 2.) yeğleme.

tercihen [Arp.: ? > + *en*]: 1.) seçme, 2.) gönüllü, iltizam, kesenek.

tercüman ¹ [Arp.: ? > *tercümân* [تَرْجُومَان]]: çevirmen, dilmaç,

Tercüman ² [Arp.: ? > *tercümân* [تَرْجُومَان]]: bir zamanlar sağ eğilimli bir siyasi ulusal gazete.

tercüme [Arp.: ? >]: 1.) bir dilden diğerine çevirme, çevirme, 2.) çeviri.

tereke [Arp.: ?]: bırakıt, miras.

terere [Lat.]: ovmak, ovalamak, sürmek, sürtmek, sürtünmek, tahriş etmek.

terfi [Arp.: ?]: makamda yükselme.

terhis [Arp.: ? >]:

terk [Arp.: ?]: bırakma, ayrılma, ~ **etmek**: ayrılmak, bırakmak.

terke [?]: eyerin arka bölümü, terki.

terki [?]: eyerin arka bölümü, terke.

terkip [Arp.: ?]: bileşim.

terlik [ter + *lik*]: ev içinde giyilen ayakakbı, **terliğin meşin kısmı**: tasma, **plastik** ~: tokyo.

termal [Yun.: *therme* [?] > Fra.: *thermal*]: akarca, çermik, ılıca, kaplıca.

Terme [?]:

terme [Far.: ?]: [Bitkibilim] yaban turpu.

terminal [Lat.: *terminus* > Fra.: *terminal*]: 1.) had, son, uç, 2.) otogarın diğer adı, otobüs garı, otobüs garajı, 3.) otogar yada tren garlarında otobüs yada trenlerin yanaştığı özel bölümler, 4.) [Bilgisayar] BİM'e bağlı ana makineden çalıştırılan bağımsız bilgisayar ekranları.

terminus [Lat.]: 1.) had, son, uç, 2.) hudut, sınır, ülke sınırı.

termit [?]: [Yaşambilim] akkarınca, divik.

termo: **bak. thermo.**

termodinamik [Yun.: *thermes* + *dynasthai* > Fra.: *thermodynamic*]: ters yönlü ısının madeni enerjiye dönüştürülmesiyle uğraşan bilim.

terör [Lat.: *terrere* > Fra.: *terreur*]: korku salma, tedhiş.

terra [Lat.]: arz, diyar, dünya, kara, toprak, ülke.

terra [Lat.]: toprak, ülke, yer, yurt.

Terra Australis Incognita [Lat.]: 1.) Bilinmeyen Güneykutbu Ülkesi, 2.) bugünkü Avustralya.

terrere [Lat.]: dehşete düşürmek, korkutmak, ürkütmek.

tersane [Arp.: *dâr es sinâe* [دار عانصنل] > *arsenal* > İtl.: *tersane*]: [Denizcilik] *i.*, gemi yapım yeri, gemilik.

tersaneli [Arp.] > İtl. + *li* > Osm.: *s.*, 1.) Osmanlı'da deniz eri, 2.) bahriyeli, denizci, deniz askeri.

tertib [Arp.]: **bak. tertip.**

tertip [[Arp.: *tertib*]: 1.) dizgi, 2.) aynı dönemde askere giden.

terzi [Far.: *derzî* [?]: 1.) *derz*: **dikiş**'den, 2.) meslek olarak dikiş işi yapan kişi.

terzilik [Far. + *lik*]: dikiş dikme işi.

tesadüf [Arp.: ?]: fırsat, şans, talih.

tesadüf [Arp.]: rastlantı.

tesadüfen [Arp.]: kazara, rastgele.

teselli [Arp.]: avunma, avuntu, ~ **bulmak**: avunmak, ~ **etmek**: avutmak.

tesettür [Arp.]: 1.) örtünme, 2.) kadının örtünmesi.

tesettürlü [Arp. + *lü*]: Örtülü, örtünmüş.

tesî [erte'den]: günün arkası.

tesîr [Arp.]: etki.

tesis [Arp.: ? > *tesisât*]: 1.) düzenleme, kurma, oluşturma, 2.) *i.*, kuruluş, kurum.

tesisât [Arp.: ? > *tesisât*; *tesis*'in çoğulu]: 1.) düzenleme, kurma, oluşturma, 2.) *ç.i.*, döşemler, kurumlar, tesisler, 3.) *i.*, döşem.

teskere [Far.]: 1.) sedye, 2.) [Askeri] terhis belgesi, 3.) [Siyaset] yetki belgesi.

teskin [Arp.]: yatıştırma.

teskin etmek [Arp. + *etmek*]: yatıştırmak.

tesmiye [Arp. > Osm.]: 1.) ?, 2.) adlandırma, çağırma, isimlendirme

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tespit [Arp.: tesbid]: belirleme, saptama, ~ **etmek**: belirlemek, saptamak.
test [İng.]: imtihan, sınav.
testari [Lat.]: şهادet etmek, tanıklık etmek.
testere [?]: *i.*, [Teknik] ağaç kesme gereci, bıçkı.
testi [?]: *i.*, topraktan su kabı.
testis [Lat.]: *i.*, olayı gören, tanık, şahit.
teşekkür [Arp.]: *i.*, gönül borcunu anlatma, [şükran, shukran].
teşhir [Arp.]: *i.*, gösteri, gösterme.
teşhis [Arp.]: *i.*, [Tıp] tanı.
teşmil [Arp. > Osm.]: ?.
teşrif [Arp.: şrf.]: *i.*, onurlandırma, şereflendirme.
teşrifat [Arp.]: resmi kabul.
teşrin [Arp.: ? > [تشرین]]: ?
teşrini evvel [Arp.: ? > teşrîn-i evvel [الوئشرین]]: ^{1.)} ilk Teşrin, önce gelen teşrin, ^{2.)} Ekim ayı, [October].
teşrini sani [Arp.: ? > teşrîn-i sâni [انشرین]]: ^{1.)} ikinci Teşrin, sonra gelen teşrin, ^{2.)} Kasım ayı, [November].
teşvik [Arp.]: *i.*, cesaretlendirme, özendirme, yüreklendirme.
tetik [?]: ^{1.)} ? ^{2.)} silahta ateşleme düzeneği, ^{3.)} aleste.
tetikleme [?]:
tetiklemek [?]:
tetikte [?]: aleste.
tetir [?]: *i.*, ceviz kabuğu, lekes.
tetik [Arp.: tedkik]: *i.*, araştırma, inceleme, soruşturma.
tevazu [Arp.: tevâzu]: *i.*, alçak gönüllülük.
tevessül [Arp.: ?]: ^{1.)} yapılamayacak işe girişme, ^{2.)} yeltenme.
tevfik [Arp.]: ^{1.)} ? ^{2.)} *ö.i.*, [T] bir Müslüman ve Türk erkek adı.
tevlid [Arp.: vld]: **bak. tevlit.**
tevlit [Arp.: vld > tevlid]: ^{1.)} doğum, doğma işi, oluşum, ortaya çıkma, ^{2.)} ?
tevlit etmek [Arp.: + etmek]: *f.*, babası olmak, neden olmak, sebep olmak, vücuda getirmek.
Tevrat: *ö.i.*, [Din] İbrani kutsal kitabı, Yahudi kutsal kitabı,
tevşih [Arp.]: *i.*, ^{1.)} bir şiirin dizelerinin birinci harfleriyle yapılan ilginçlik, ^{2.)} akrostiş, muvaşşah.
textere [Lat.]: *f.*, dokumak, icat etmek, kurmak, örmek.

teyakkuz [Arp.]: *i.*, saklık, uyanıklık.
teyp [İng.: tape]: *i.*, ^{1.)} bant, şerit, ^{2.)} [Elektronik] ses kaydetme gereci.
teyyare [Arp.]: *i.*, uçak.
teyze [Far. > Tür.]: *i.*, ^{1.)} annenin kız kardeşi, ^{2.)} genelde evli ve çocuklu bayan.
tez: *i.*, ^{1.)} acele, acul, alaminüt, çabuk, ivedi, süratli, tez, ^{2.)} addia, sav, ^{3.)} [Eğitim] Üniversite'de yada üniversite sonrası verilen çalışma, ~ **elden**: acilen, çabucak.
tezek: *i.*, ^{1.)} günre, kemre, ^{2.)} sığır tersi.
tezel: *z.*, çabuk, acil.
tezelden: çabukca, acilen.
Thales [Yun.: Tales: ?]: *ö.i.*, Eski Yunan'da bir matematik bilimcisi.
thanatos [Yun.: ?]: mevt, ölüm, vefat.
theatron [Yun.: θέατρο]: ^{1.)} ? ^{2.)} tiyatro.
theke [Yun.: thēkē: θήκη]: *i.*, ^{1.)} kap, tas, ^{2.)} depo, koyma yeri, oda, saklama bölümü.
theles [Yun.: ?]: memebaşı, memeucu.
theos [Yun.: ?]: tanrı.
therme [Yun.: ?]: sıcak.
thermo [Yun.: therme: ?]: Yunanca ve Batı Dilleri'nde **thermo**; ^{1.)} sıcak, ^{2.)} sıcak veya ısıyla ilgili bir önek.
Theta [Fen.: Tet [Teht] > Yun.: Tita: [Θήτα & Θήτα]]: Yunan Acebesi'nin 8. harfi, [Θ, θ].
THK: Türk Hava Kurumu.
thyreos [Yun.: ?]: büyük kalkan.
tifil [?]: ^{1.)} ? ^{2.)} ufak tefek, zayıf.
tikaç: tapa, tıpa.
tıkız: kesif, kompakt, sıkı, yoğun.
tıknaz [?]: kavim.
timar [?]: ^{1.)} Osmalı'da bir yönetim biçimi, ^{2.)} at bakımı, ~ **aracı**: kaşağı,
timar [Arp. > Osm.]: ?.
tınaz [Halkdili]: ^{1.)} dövülmüş ekin yığını, ^{2.)} [T] bir erkek adı.
tıp [?]: hekimlik.
tıpa [?]: tapa, tıkaç.
tıpatıp: aynı, benzer, emsal, eş, menent, tıpatıp, tıpkı, tıpkısı.
tıpkı: aynı, benzer, emsal, eş, menent, tıpatıp, tıpkısı, tıpatıp.
tıpkıçekim: fotokopi.
tıpkısı: aynı, benzer, emsal, eş, menent, tıpkı, tıpatıp.
tıraş [?]: sakal kesme, ~ **bıçağı**: cilet,
tırıs: atın hızlı yürüyüşü.
tırnak: ~**ta proteinli bir madde**: keratin.
tırpan [?]: ekin biçme gereci.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tırpana [?]: [Yerbilim] rına.
tırsma: çekinme, korkma, pervası, panik, ürkme, ürkü.
tırsmak: çekinmek, korkmak, pervası etmek, panikleme, ürkme.
tırtıl: ^{1.)} [Böcekbilim: ?] bir tür böcek, ^{2.)} [Teknik] metal şerit yada palet.
tıy [?]: hekimlik.
Tı [İtl.]: İtalyan Abecesinde 18. harfi, [T, t].
ti: boru sesi.
ticani [?]: [Mecazi] yobazlık.
tie [Yun.: ?]: Fransızca'da tie; ^{1.)} nitelik, durum yada bir oluş gerçeğini, ^{2.)} -nın durumu, düzeyi yada ofisini gösteren bir sonek.
tifo [?]: [Tıp] anterik, bağırsak humması, kara humma.
tiftme: yünü kabartma, ditme.
tiftmek: yünü kabartmak, ditmek.
tigris [Rum.: ?]: balık.
tik: göz seyirmesi.
tike [Halkdili]: lokma, sokum.
tikel: cüzi, kısmi.
tilatin [?]: [Dericilik] öküz derisi.
tim [İng.: team]: küçük askeri birlik.
timbol [?]: [Müzik] bir tür davul.
timidus [Lat.]: korku, ürkme.
Timothy [> İng.]: Batılı bir erkek adı, [].
timsal [Arp.: ?]: örnek, rumuz, sembol, simge.
tin [?]: ^{1.)} ruh, tayf, ^{2.)} görüntü.
tiner [İng.: thinner]: [Boya] boya inceltici sıvı, inceltici.
tingere [Lat.]: boya yapmak, boyamak.
tinsel [?]: ^{1.)} ruhsal, ^{2.)} manevi, soyut.
tip [Yun.: typos > Fra.: type]: ^{1.)} cins, çeşit, nev, nevi, tür, ^{2.)} durum, karakter, kişilik, şahıs, statü.
TİP: Türkiye İşçi Partisi.
tipi [?]: i, kar fırtınası.
tipo [İng.: typo]: bir baskı türü.
tir [?]: yayla atılan çubuk, ok.
tiran ¹ [Yun.: > Fra.: tyrant]: despot,
Tiran ² [Arn.: Tirana]: Arnavutluk'un başkenti.
tirbuşon [Fra.: ?]: şişe mantar açacağı.
tire ¹ [?]: ^{1.)} fiber, ip, iplik, kinnap, lif, sicim, tel, ^{2.)} pamuk ipliği.
Tire ² [?]: İzmir'de bir ilçe.
tirhos [Rum.: ?]: [Balıkçılık: ?] sardalya.
tirit [?]: ^{1.)} kızarmış ekmek ve et suyu yemeği, ^{2.)} yemek suyu.
tiroid [Yun.: thyreos + eides > Fra.: thyroide]: [Tıp] ^{1.)} büyük kalkana

benzeyen, ^{2.)} gelişmeyi düzenleyen bir salgı üreten, soluk borusuna yakın, büyük bir iç salgı bezi.

tiroid: bak. tiroit.

tiroit [Yun.: ? + oide > Fra.: tiroide]: [Tıp]gırtlak bezi.

tirsi [?]: bir balık türü.

tirşe [?]: yeşille mavi karışımı bir renk,
tiryaki [? > : tiryaki]: ^{1.)} alışkanlığı olan, ^{2.)} alkol, sigara vb alışkanlığı olan.

tişört [İng.: tee-shirt]: ön tarafı T biçimli gömlek.

Tita [Yun.: theta]: Yunan Acebesi'nin . harfi, [θ, θ].

tithenai [Yun.]: koymak.

titio [Lat.]: yanmakta olan bir odun parçası, alevle çubuk.

Tito:

titr [Fra.: titre]: Ad, insan, nam, şan, unvan.

titreme: lerze.

tiyatro: [Yun.: theatron [θéatron] > Lat.: ? > İtl.: teatro]: ^{1.)} ^{2.)} , ~ edebiyatı:

dram, drama, ~da ara: Antrakt,

müzikli ~: opera, ~ **güldürüsü**:

fars, ~da aksesuar: dekor, **bir**

Japon ~su: no, **eski Roma** ~su:

amfiteatr, ~da en üst balkon:

baradi, ~da sahne gerisi: kulis, ~

giriş parçası: aventür.

tiz: ince ses.

toht [Halkdili]: gem, reşme, tasma, yular.

tohum: ekecek, ~ **kabı**: koza.

toka ¹ : ^{1.)} tutturucu, ^{2.)} saç klipsi.

toka ² [İtl.: tocco ?]: ^{1.)} el sıkışma, ^{2.)} içki kadehi tokuşturma, şerefe.

tokat ¹ : sille, şamar, şaplak.

Tokat ² [Antik: Komana, Pontika, Pontika, Rum: Evdoksia, Dokia, Dokat, Arp.: Kah-Cun, Dâr'un-Nusret, Somaru, Dâr'un-Nasr, Osmanlı: Tokat]: [60], Türkiye'de bir kent.

toklu: bir yıllık kuzu.

tokmak: ağaçtan yapılmış gürz.

toksik [Yun.: toxikon > B.D.: toxin > Fra.: toxique]: [Biokimya] ^{1.)} toksinlerle ilgili yada onların yolaçtığı, ^{2.)} zehirli, zehirleyici.

toksin [Yun.: toxikon > Fra.: toxine, Biokimya]: ^{1.)} mikroorganizmalarca üretilen ve belli rahatsızlıklara neden olan zehirli madde, ^{2.)} bazı bitki ve hayvanların ürettiği zehir.

Tokyo ¹ : Japonya'nın başkenti.

tokyo ² : plastik terlik.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tol [Halkdili]: küçük köy, yayla kulübesi.
tolerans [Lat.: ? > Fra.: tolerance]: hoşgörü, müsamaha.
tolga [Tavulga]: 1.) çelik başlık, miğfer, 2.) [T] bir Türk erkek adı.
tollere [Lat.]: 1.) ayağa kaldırmak, kaldırmak, yükseltmek, 2.) bin etmek, inşa etmek, yapmak, 3.) beslemek, büyütmek, yetiştirmek, 4.) öldükten sonra dirilmek, çıkartmak, meydana getirmek.
tomar [?]: küme, öbek, yığın.
tombak [?]: 1.) sarı renkli alaşım, 2.) ?.
tombala [İtl.: ? **tomballo**]: bir eğlence oyun türü, ~ **oyun kağıdı**: kartela.
tombalak [?]: kısa boylu ve şişman,
tombul: genç irisi, şişman, toraman.
tome [Yun.]: 1.) kesme, yarma, 2.) kesik, yarık.
tomie [Yun.: tome]: Fransızca'da **tomie**;- 1.) kesme, yarma, 2.) ameliyat etme anlamına gelen bir sonek.
tomruk [?]: ~ **biçme makinesi**: katraç.
tonare [Lat.]: gök gürlemek, gümbürdemek, şimşek çakmak.
tonik [? > Fra.: tonique]: organları uyaran ilaç.
tonilato [İtl.: ?]: bir tona eş birim.
tonos [Yun.]: tını, ton, ses ayrımı, ses farklılığı.
tonton [?]: semimli hoş kimse.
top []: 1.) askeri bir siha, 2.) futbolda kullanılan meşinden yuvarlak, ~ **a sıçrayarak vurma** [Basketbol]: vole,
topal: bir ayağı eksik yada sakat, aksak, çolpa.
topallamak: aksamak, **hafifçe topallayan**: aksak.
topatan: bir kavun türü.
topaz [Yun.: topazion > Lat.: topasius > Fra.: topaze]: alüminyum silikati ve florinden oluşan, kahverengi veya soluk sarı renkte değerli taş.
toplama: 1.) bir araya getirme, cem etme, 2.) [Matematik] toplama işlemi, 2.) devşirme, derleme,
toplamak: bir araya getirmek, cem etmek.
toplantı: derinti, görüşme, **yiyeceği ortak** ~: arifane,
topluluk: camia, cemaat, zümre, ~ **ileri gelenleri**: seyit, **gizli** ~: komita.
toplumsal: sosyal.

toprak 1 : 1.) çamur, kil, 2.) arazi, tarla, 3.) acun, arz, diyar, kara, terra, ülke, 4.) [T] bir Türk erkek adı, **yağlı** ~: kil, ~ **kayması**: heyelan, **ot büyümüş** ~: malaz, **sabanın kaldırdığı** ~: kesek, **toprağa kazılan çukur**: kuyu, **verimli** ~: bitek,
toptan: bütünüyle.
topur [?]: kestanenin dış kabuğu.
topuz [?]: i., ?, **ağır** ~: gürz.
tor 1 [ÖzTür.]: 1.) kale, sur, 2.) kalebeyi.
tor 2 [?]: [Balıkçılık] çok ve sık gözlü ağ.
toraman [Halkdili]: genç irisi, tombul.
tornado 2 [İtl.: ?]: 1.) ? 2.) bir tür yıkıcı fırtına.
torero [> İsp.: ?]: boğa güreşçisi.
torlak [?]: genç, toy.
torna 1 [İtl.]: dönme, dönüş.
torna 2 [İtl.]: [Teknik] bir tezgah türü, bir metal işleme gereci.
tornare [Lat.]: 1.) altüst etmek, çevirmek, döndürmek, devrettirmek, tersyüz etmek, 2.) iade etmek, geri çevirmek, reddetmek.
tornavida [İtl.: torna + vida]: vida sıkma gereci.
tornistan [İtl.: ?]: geridönme.
torquere [Lat.]: burkmak, burmak, burulmak, bükmek, bükülmek, eğmek, sarmak, sarılmak.
tortu [?]: çökelti, posa.
Toryum [Lat.: Fra.: thorium: Th]: ?
tos: boynuzla vuruş, koç, keçi ve benzeri boynuzlu hayvanların kafa vuruşu.
tosbağa [?]: kaplumbağa.
tosun [?]: boğa, kele.
Tosya [?]:
total [Lat.: ? > Fra.: total]: 1.) bütünsel, 2.) [T] bir marka, bir Fransız petrol şirketi, 3.)
totem [?]: arma, ongun.
totum [Lat.]: hepsi, tamamı, tümü.
toxicum [Lat.]: zehir.
toxikon [Yun.]: zehir.
toy: 1.) genç, torlak, 2.) yemekli eğlence.
toyluk: acemilik.
tozan: [Fizik] molekül, zerre.
tozkoparan: çok rüzgarlı yer.
tozrak [Halkdili]: [Evrenbilim] çorak, verimsiz.
tozluk: getr.
töhmet [?]: yüklenen suç.
töre [?]: ~**ye ugun**: adap, edep.
tören [?]: merasim, seromoni.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

törpü [?]: raspa, **iri dişli törpü**: raspa,
töz [?]: cehver, kök, öz.
trabs [Lat.]: bir boncuk, düğüm yada boğum.
Trabzon [Rum.: Trapezus, Osm.: Tuğra Bozan]: [61], Türkiye'de bir kent.
trachea [?]: [Bedenbilim] nefes borusu, soluk borusu.
tracheitis [?]: [Tıp] nefes borusu itihabı, soluk borusu itihabı.
trachoma [?]: [Tıp] trahoma.
traditio [Lat.]: feragat, teslim, vazgeçme.
trafik [Lat.: ? > Fra.: traffic]: gidiş geliş, karşılıklı akma yada gidiş geliş, seyrüsefer,
trafo [İtl.: ?]: transfarmatör.
trahere [Lat.]: 1.) çekmek, sürüklemek, 2.) çekmek, ilgi çekmek, 3.) çizgi çekmek, çizmek, resmini yapmak.
trajedi [Lat.: ? > Fra.: tragedie]: çok acıklı bir olay, ağılatı, dram, drama.
trajikomik [Yun.: ? + ? > Fra.: tragiecomique, Tiyatro]: acılı ve komik.
trak [?]:
trake [?]: [Tıp] soluk borusu.
trakit [?]: *i.*, bir feldspat türü.
trampa [İtl.: ?]: değış tokuş, kliring, takas.
trampet [Fra.: ?]: küçük davul.
trampelen [?]: havuz atlama tahatsı.
tramvay [Fra.: ?]: rayda giden araç, raylı, tren benzeri taşıt, ~ **sürücüsü**: vatman.
trança [?]: bir tür balık.
trans¹ [Lat.]: aşırı, ötesi anlamında bir önek. [Transkafkasya],
trans² [Lat.: ? > Fra.: ?]: bir tür hipnoz durumu.
transfarmatör [? > Fra.: transfarmateur]: trafo.
transfer [Fra.: ?]: 1.) aktarma, 2.) [Futbol] oyuncu alam yada satma, 3.) [Bankacılık] para aktarımı.
transigere [Lat.]: iskan etmek, oturmak, yerleşmek.
transport [Lat.: ? > Fra.: transporte]: nakliye, taşımacılık.
trans [Lat.: ? > Fra.: tranch]: 1.) ?, 2.) inek budunun orta kısmı.
trap [?]: fak, hendek, kapan, mandepsi, tuzak.
trata [Rum.: ?]: [Balıkçılık] torbalı balık ağı.
traverten [Lat.: ? > Fra.: ?]: kalker tortu.

trayler [İng.: trailer]: *i.*, 1.) dorse, 2.) uzun yük kamyonu.
tren [? > Fra.: traine]: şimendifer, **büyük ~ istasyonu**: gar, **yeraltı treni**: metro.
trend [İng.: trend]: akış, cereyan, eğilim, istikamet, mecra, temayül, yön, yönelim.
trephein [Yun.]: beslemek, doyurmak, sütvermek.
trephein [Yun.]: beslemek, gıda vermek.
trepidus [Lat.]: alarmda, tetikte, uyanık.
tretuar [Fra.: tretoire]: kaldırım, yolkenarı, yürümeyolu.
tribein [Yun.]: ovmak, ovalamak, sürtmek, tahriş etmek, sürmek.
tribuere [Lat.]: ayırmak, atamak, atfetmek, tayin etmek.
tribün [?]: stadyum vb oturma yeri.
tricae¹ [Lat., çoğul]: kızılacak şeyler, kızmalar, sıkıntılar, sinirlenecek şeyler, sinirlenmeler, üzüntüler.
tricae² [Lat.]: mumlama.
triko [> ? > Fra.: tricot]: yünlü bir kumaş.
trikotaj [> ? > Fra.: tricotage]: ?
triptik [? > Fra.: triptique]: geçici gümrük belgesi.
trişin [?]: [Yaşambilim] bir solucan türü.
trohóm [?]: [Tıp] bir göz hastalığı.
trol [?]: [Balıkçılık] balık ağı.
trombosit [Yun.: trombo + poietin > Fra.: trombosite]: [Tıp] 1.) kan pıhtılarının oluşumunda görev alan hücre parçaları, 2.) platelet.
trompet [Fra.: trompe > trompette]: [Müzik] boru, çalgı borusu.
troyka [Rus.: troyka [тройка] > B.D.: troyka]: 1.) üçlü, 2.) üç atın çektiği kızak, 3.) üç kişinin oynadık bir dans, 4.) [Mecazi] üçlü, üç taraflı.
truakar [Fra.: ?]: kısa manto.
trudere [Lat.]: dürtmek, itmek, saplamak.
Tse [Rus.]: Rus Abecesi'nin 22. harfi, [Ц, ц].
tsunami [Jap.]: 1.) dev dalga, 2.) depremlerin ardından okyanuslarda çıkan, yıkıcı dev dalga.
tueri [Lat.]: -eye bakmak.
tufan [?]: 1.) şiddetli yağmur, 2.) bir erkek adı.
Tugay¹: 1.) 2.) askeri bir birlik, 3.) [Т] bir erkek adı.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tuğ [Osm.]: Osmanlı'da rutbe gösterimde kullanılan ve miğfere takılan at kuyruğu.

tuğcu [Osm.]: at-yeleli bayrak taşıyıcısı.

tuğçe [?]: 1.) 2.) [T] bir bayan adı.

tuğla: iki ~ arası: derz.

tuğra [Far.]: 1.) Osmanlı'da Sultan'ın mührü, 2.) Osmanlı İmparatorluğu'nun nişanı.

tuğrakeş [Far.: tuğra + keş]: 1.) Osmanlı İmparatorluğu'nda sultanın tuğrasını belgelere kaydeden görevli, 2.) Osmalı'da tuğracı.

tuhaf [Arp.: tuhfe'nin çoğulu]: 1.) eğlendirici, komik, 2.) garip, merak uyandırıcı, 3.) alışılmamış, başka yerden gelmiş, garip, görülmemiş, ilk defa görülen, yabancı, yeni.

tuhafiye [Arp.]: ilginç şeyler, giysi malzemeleri satan küçük dükkan.

tuhafiyeci [Arp.]: 1.) ilginç şeyler, giysi malzemeleri satan küçük dükkan, çerçi, 2.) bu işleri yapan esnaf.

tuhfe [Arp.]: 1.) armağan, hediye, 2.) armağan olarak verilecek derece nadir, ilginç, şaşırtıcı, 3.) bir çok kitabın adı.

tul [Arp.]: [Evrenbilim] 1.) ana meridyenden doğu yada batıya doğru uzaklık, derece yada zamanla gösterilir, 2.) boylam, meridiyen.

tulumba [?]: 1.) sıvı çekme aracı, 2.) bir tür tatlı.

tulumbacı: Osmanlı'da itfiaye görevlisi.

Tulyum [Lat.: > Fra.: tulium: Tm]: ?

tumba 1 [Lat.]: gömüt, kabir, mezar, sin, türbe.

tumba 2 [Lat. > İtl.]: 1.) çocukların kendini yatağa atması, 2.) altüst olma, 3.) damperli kamyon.

tumbadız [?]: kısa ve şişman.

tumturak [Far.]: debdebe, görkem, gösteriş, şaşaa, tantana.

tun [Halkdili]: gizli yer.

Tunceli [Rum.: Daranis, Derksene, Fra.şça: Darsim, Zazaca: Mamekiye, Dêsım, TC: Tunceli]: [62], Türkiye'de bir kent.

tunç: 1.) bronz, 2.) [T] bir Türk erkek adı

tundere [Lat.]: çarpmak, dövmek, galip gelmek, üstün gelmek, yenmek.

tundra [?]: kutup bozkırı, kutup stebi.

tunik [? > tunic]: eski Yunan ve Romalıların kollu ve kolsuz ve dizlere dek inen gömlek veya entarisi.

Tunus [Arp.]: Orta Doğu'da bir Arapa ülkesi, [Tunisia].

tur [Lat.: ? > Fra.: tour]: devir, dolanma.

tura [Far.: tuğra > tura]: paranın resimli yüzü.

Turan [Far.]: 1.) 2.) [T] bir erkek adı

turap [Arp.: türab]: toprak,

turba [Fra.]: [Kimya] kömürleşmiş bitki.

turbare [Lat.]: düzenini bozmak, karıştırmak.

turfa [Arp.]: az bulunur, ender, nadir.

turfanda [Far.: türfende]: 1.) erken olgunlaşan meyve ve sebzeler, 2.) ilk, yeni.

turgay [?]: 1.) ? 2.) [T] bir erkek adı.

turhan [Ark.]: 1.) asil kişi, bey, prens, 2.) [T] asil kişi, bey, prens anlamına bir erkek adı.

turist [Fra.: touriste]: gezmen, gezgin, seyyah.

turizm [Lat.: ? > + Yun.: ismos > Fra.: tourisme]: gezinme, seyahat, yolculuk.

turnabalıği [turna balığı]: [Balıkçılık: Exos lucius] bir tür balık.

turne [Fra.: tournèe]: ?

turnike [Fra.: tournique]: [Tıp] ?

turnuva [?]: [Spor] yarışmalar dizisi.

turp [Far.: türb¹]: bir tür sebze, **yaban turbu**: terme.

turşu: 1.) salamura, tuzlu su, 2.) balık, sebze vb tuzlu suya yatırıp bekletme, 3.) bu biçimde yapılmış balık yada sebze yemeği.

TUS: k.i., Tıp Uzmanlık Sınavı.

tuş 1 [Far.]: 1.) beden, 2.) güç, kuvvet, 3.) güreşte yenilgi.

tuş 2 [Fra.: touche]: 1.) dokunma, 2.) daktilo, klavye benzeri gereçlerin her bir harf bölümü.

tuse 1 [Far.]: 1.) gezginlerin malzemesi, 2.) yemek için yeterli gıda.

tuse 2 [?]: dokunuş.

tutacak: ataş, tutturgaç.

tutak: 1.) kabza, sap, 2.) rehine, tutu,

tutam: demet, elçim.

tutanak: mazbata, zabıt varakası.

tutar: [Ekonomi] para miktarı, meblağ.

tutarak: [Ruhbilim] ruh hastalığı nöbeti.

tutarık: [Tıp] epilepsi, sara, yılbık.

tutkal: yapıştırıcı, **tüm yüzeye ~ sürme**: kedibasti.

tutku: güçlü amaç, ihtiras.

tutsak: esir, esire.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

tutturgaç: 1.) ataş, 2.) raptiye.
tutu: 1.) [Hukuk] tutu, ipotek, rehin, 2.) rehine, tutak,
tutuk: 1.) rehine, tutu, 2.) akıcı konuşamayan.
tutukevi: cezaevi, dam, hapislane, kafes.
tutulma: popularite.
tutulmuş: düşar, uğramış.
tutum: 1.) davranış, 2.) ekonomi, idare, iktisat.
tutumlu: idareli.
tutuşma: i., 1.) alevlenme, yanma, 2.) (beden, vücut) ateşlenme, susama, yanma, 3.) [Tıp] yanma, iltihaplanma.
tutya [Arp.]: çinko.
tuvalet 1 [Fra.: toilette]: süslü bayan gece kıyafeti.
tuvalet 2 [Fra.: toilette]: apteshane, ayakyolu, hacetyolu, hela, kenef, klozet, su yolu, W.C.
tuz [?]:
tuzak: fak, hendek, kapan, mandepsi, trap,
tuzla 1 : 1.) tuz çıkarılan yer, 2.) semt adı,
Tuzla 2 : İstanbul'da bir ilçe.
Tuzla 3 : Bosna-Hersek'te bir kent.
tuzlalu:
tü [Halkdili]: yazıklar olsun.
tüfek [?]: bir ateşli silah, karabina, ~
Çeşitleri: Karabina, Martin, Sten,
tüh [Halkdili]: yazıklar olsun.
tükenmiş: 1.) bitmiş, kalmamış, 2.) bitkin, lapacı, pelte, yorgun.
tüketmek: harcamak, sarfetmek.
tükürük [ÖzTür.]: 1.) ağız suyu, 2.) [Tıp] tükürük bezlerinin ağza akan salgısı.
Tülay [tü + ay]: bir bayan adı.
tülin: 1.) 2.) [T] bir bayan adı.
tülü [?]: [Hayvanbilim] güreş devesi.
tüm: 1.) bütün, genel, umum, 2.) bütün, bütünü, kül, tamamı.
tümce: [Dilbilgisi] cümle.
tümör [Lat.: ? > Fra.: tumeur]: [Tıp] neoplazma, ur.
tün: gece.
tüp [Fra.: tube]: 1.) silindirik biçimli kap, 2.) [Laboratuvar] cam boru, 3.) [Eczacılık] ilaç konulan kap.
TÜPRAŞ: Türkiye Petrol Rafineleri Türkiye Anonim Şirketi.
tür: cins, çeşit, nev, nevi, tip.
türab [Arp.]: bak. turap.
türban [Fra.: turban]: başörtüsü, dastar, eşarp.

türbe [?]: 1.) gömüt, kabir, mezar, sin, 2.) ?.
türbin [?> Fra.: turbine]: enerji sağlayan araç.
türdeş: soydaş.
türe [?]: adalet.
Türkan: bir bayan adı.
Türkçe: 1.) Türkiye'de ve dünyadaki diğer Türk uluslarınca kullanılan dil, 2.) Türki [Türkic] denilen diğer Türk uluslarının kullandığı Türkçe ile Türkiye Türkçesi arasında, hem yazılış hem de konuşma olarak bazı farklar vardır, 3.) Türkiye Türkçesi, Latin Abecesi ile yazılırken diğer Türk ulusları, Arap, Fars, Urdu, Slav ve Slavca'dan bozma melez Abeceler kullanır, 4.) Türkiye Türkçesi; a.) **Fasih Türkçe:** Yönetim, Yazın, Şiir ve Sanat dili, b.) **Orta Türkçe:** Üst Sınıf ve Ticaretin kullandığı dil, ve c.) **Kaba Türkçe:** Alt Sınıfların kullandığı dil.
türkü [Arp.: Türki]: 1.) **Türki:** Türklere ait, 2.) ezgi, ır, melodi, şarkı, yir,
dağ ~sü Makamı: dağı, ~ **türleri:** Peşrev,
türküçü: okuyucu, şarkıcı.
türler: çeşitler, enva.
tüs [?]: ince kıl.
tütmek: 1.) buğusu çıkmak, 2.) dumanı çıkmak, 3.) [Mecazi] özmek.
tütsü: 1.) güzel kokan madde, 2.) dini amaçlarla tapınak ve benzeri yerlerde kullanılan baharlı yaprak ve kabuklar.
tütün [?]: bir bitki, ~ **yaprağı dizisi:** pastal, ~ **rengi:** taba, ~ **fideliği:** i., anva.
tüvit [?]: [Dokuma] taranmış yünden yapılmış kumaş.
tüy: büyük kuş tüyü: telek,
tüyo [?]: kopya.
tüysüz: cavlak.
tüzün [?]: ?
typos [Yun.: ?]: im, işaret.
===== **U** =====
U 1 : Türk Abecesi'de . harf.
U 2 [İtli.: u]: İtalyan Abecesinin 19. harfi, [U, u].
U 3 [Rus.: U]: Rus Abecesi'nin 19. harfi, [U, y].
uberare [Lat.]: bol olmak, çok olmak.
uca [?]: kuyruk sokumu kemiği,
uç: had, sınır.
uçak: tayyare, **uçanın sürücüsü:** pilot,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

uçkun [ÖzTür.]: kıvılcım.
uçkur [?]: şalvar bağı.
uçuk [?]: 1.) düş dünyasında olan, kaçık, 2.) abartılı, fazla, 3.) (kumaş, renk) solgun, uçmuş, 4.) [Tıp] dudakça çıkan sivillece.
uçurum: kayalık, sarp, yalman, yar.
ud [Far.: ud]: **bak. ut.**
udi [Far.: udi]: ut çalan.
ufki [Far.: ufki]: s., yatay.
ufuk [Far.]: 1.) *i.*, gökle yerin birleştiği varsayımsal nokta, gözerimi, 2.) *i.*, görüş ve değerlendirme genişliği, 3.) *ö.i.*, [T] bir erkek adı.
uğra: *i.*, yufka altına serilen un.
uğraş: iştigal, uğraşı.
uğraşı: iştigal, uğraş.
uğramış: düçar, tutulmuş.
uğur: *i.*, 1.) baht, felek, kader, kismet, kut, mut, şans, talih, takdir, 2.) [kötülöklere karşı] iyilik getiren [atnalı gibi], yom, 3.) *ö.i.*, [T] bir Türk erkek adı
uğurlu: s., bahtlı, kismetli, kutlu, şanslı, talihli.
uğurluk: *i.*, maskot, mavi boncuk.
uğursuz: s., bahtsız, düztaban, kadersiz, kismetsiz, kutsuz, mutsuz, şanssız, talihsiz, takdirsiz,
uhuvvet [Arp.]: *i.*, kardeşlik.
ukala [?]: bigiçlik taslayan, çok bilmiş.
Ula [?]: İzmir'in bir ilçesi.
ulak¹: haberci.
Ulak² [Eflak]: [Wallachia].
ulam: *i.*, grup, katogori.
ulama: ekleme.
ulema [Arp.]: alimler, bilginler.
ultra [?]: öte, ötesi.
ultrason [?]: [Tıp]beden içi muayene ve görüntüleme gereci.
ultraviole [Fra.: ultraviolet]: mor ötesi,
ulu: ali, celil, faik, mualla, mükemmel, şahane, üstün, yüce, yüksek.
Uludağ [Rum.: Olympos > Osm.: Keşiş Dağı > Tür.: Uludağ]: Bursa'da bulunan dağ, ?m.
ulus¹: millet.
Ulus²: İstanbul ve Ankara'da bir semt adı.
ulusal: milli.
ulusalcı: milliyetçi, nasyonel.
ulvi [Arp.: ulvi]: 1.) ulu, yüce, 2.) [T] bir erkek adı
ulviye [Arp.: ulviye]: 1.) 2.) [T] bir bayan adı.
umacı: öcü, düşsel yada hayali yaratık.

umar: çare.
umarsız: biçare, çaresiz.
umere [Lat.]: nemlenmek.
umma: 1.) beklenti, umut, ümit, 2.) sanma, tahmin etme.
umran [Arp.: a'mr > [عمر] > umran]: 1.) a.) kurma, onarma, yapma, b.) bir araya gelme, sevinçli olma, c.) uzun yaşama, 2.) bayındırlık, gelişmişlik, kalkınmışlık, mamurluk.
ümran [Arp.]: **bak. umran.**
umre [Arp.]: Kabe ziyareti.
umum [Arp.]: bütün, genel, tüm.
umumi [Arp.]: genel.
umur [?]: 1.) aldirış etme, 2.) [T] bir erkek adı.
Umurbey: Bursa, Gemlik'te Celal Bayar'ın doğduğu köy.
umursamaz: aldırmaz, lakayıt.
umut: 1.) beklenti, umma, ümit, 2.) [T] bir Türk erkek adı, ~ **vermek**: vadetmek, ~ **verme**: ihya,
un: öğütölmüş buğday, ~ **Türleri**: Kepekunu (Razmol), İrmik, Mısırunu, Pirinçunu, Razmol (Kepekunu), Yulafunu, **kepekli** ~: razmol, **çok kepekli** ~: paspal, **yufka altına serilen** ~: uğra,
uncia [Lat.]: 20. bölüm.
unda [Lat.]: dalga.
ungere [Yun.]: lekelemek, sürmey, yapışkan bir şeyle sürmek.
unsur [Arp.]: eleman, öge
unsurlar: anasır, elemanlar, öğeler
unutmak: aklında kalmamak
unvan [Arp.: unvân]: nam, san.
Upsilon [Fen.: Vav [Waw] > Yun.: [Ū - ū φιλόν & úφιλον]]: Yunan Abecesi'nin 19. harfi, [Y, u].
ur¹: [Tıp] neoplazma, tümör
Ur²: Mezapotomya'da bir kent devlet
uragan [?]: güçlü fırtına.
uran: endüstri, sanayi
uray: belediye
urba [İtl. ?]: elbise, giysi, kıyafet, لباس, ruba
Urban [?]: çöl Arapları.
urere [Lat.]: yanmak, yakmak.
urgan [?]: ince halat, **ince** ~: ip,
us: akıl.
USA: United States of America: ABD.
usanma: bıkmak, gına, sıkılma.
usare [Arp.]: bitki özsuju, lateks, usare.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

uskumru [Rum.: skoumpri > skumbri]:
[Balıkçılık: *Scomber scombrus*] bir balık türü.
uskur [İng.: ?]: pervane.
ussal: akli, akılsal.
usta: guru, pir.
usül [Arp.: ?]: yol, metot, tarz, yordam, yöntem.
ustalık: beceri, hüner, kaabiliyet, maharet, ustalık, yetenek, **el ustalığı**: zanaat.
ustura [Far.]: kafa bıçağı.
uş [?]: kuş yuvası.
uşak ¹ [?]: ^{1.)} yardımcı, ^{2.)} erkek işçi, hizmetkar, **araba uşağı**: ispir.
Uşak ² [?]: [64], Türkiye'de bir kent.
uşakkapan: bir cins akbaba,
ut [Far.: ud, Müzik]: telli bir çalgı.
uta [Jap.]: Japon halk türküsü.
utanç: ?, ~ **veren**: ayıp.
utangaç []: mahçup.
utanmak: mahçup olmak.
utanmaz: kepaze, rezil.
utarit [?]: merkür.
utçu [Far.: ud + çu]: udi.
uter [Lat.]: hiçbrisi değil, o da değil bu da değil.
uterus [Lat.]: [Bedenbilim] dölyatağı, rahim.
utku: ^{1.)} zafer, ^{2.)} [T] bir Türk erkek adı.
uyak: [Şiir] kafiye.
uyanık: açık göz, gözüaçık, sak.
uyanıklık: saklık, teyakkuz.
uyarı: ihtar, ikaz, tembih, uyarma.
uyarlama: adepte, uyarlanmış.
uyarlanmış: adapte.
uyarma: ihtar, ikaz, tembih, uyarı.
uyarmak: ihtar etmek, ikaz etmek, tembihlemek.
uydu: peyk.
uydurma: düşsel, fiktif, hayali, sahte.
uydurma: katakulli, maval, yalan.
uydurmaca: düzmeyece, sahte.
uydurmak: yalan söylemek.
uygar: aynı yüzyılda olan, muasır.
uygulama: ^{1.)} tatbik, pratik, ^{2.)} aplikasyon, tatbikat.
uygulamak: tatbik etmek.
uygulamalı: pratik, tatbiki.
uygun: ^{1.)} elverişli, uygun, ^{2.)} değer, muvafık, reva, yakışır, yaraşır, ~ **bulma**: onama, tasvip, ~ **bulmak**: onamak, tasvip etmek, ~ **bulan**: razı.

uygunsuz: ^{1.)} elverişsiz, ters, ^{2.)} açığaçık, müstehcen, porno, uygunsuz.
Uygurlar: ç.i., bir Türk boyu.
uyku: derin dilenme durumu, hab, **derin** ~: koma, ~ **sineği**: çeçe.
uyma: intibak, itibar, riayet.
uyamak: ^{1.)} ölçüleri tutmak, ^{2.)} itibar etmek, riayet etmek.
uymazlık: beis, engel.
uysal: munis.
uyum: ahenk, armoni, tenasüp.
uyuma: yatma, **dua ile** ~: istihare,
uyumak: yatmak.
uyuşmak: anlaşma, ittifak.
uyuşmazlık: ihtilaf, uyuşmazlık.
uyuşturucu: bedeni uyuşturan maddeler, **uyuşturucuyla ilgili**: narkotik, ~ **maddeler**: eroin, haşhaş, kokain.
uyuşuk: miskin.
uz: iyi, güzel.
uzadurum: telepati.
uzak: irak.
uzaklaşma: iraklaşma.
uzaklaşmak: iraklaşmak.
uzaklaştırmak: iramak.
uzaklık: mesafe, ~ **anlatır**: ta,
uzam: nesnenin uzaydaki yeri, vüsat.
uzatma: bir tür balık ağı.
uzay: feza.
uzgörür: gerçeği önceden gören.
uzlaşma: itilaf.
uzman: bilirkişi, ehil, eksper, işbilir, kompetan, mütehassız, selahiyetli, yetkili.
uzo [Yun.: ?]: Yunan Rakısı.
uzun: [Moda] maksı.
Uzuv [?]: [Bedenbilim] organ, üye.
===== Ü =====
Ü: Türk Abecesi'nde . harf.
üçra [Arp.]: uçta yada kenarda bulunan, sapa.
Üç Aylar: **Ramazan** ayının son ay olduğu kutsal aylar: **Recep**, **Şaban** ve **Ramazan**.
üç: bir sayı.
üçgen: [Geometri] müselles,
üfleme: üfürme.
üfürme: üfleme.
ülke [?]: ^{1.)} arz, acun, diyar, dünya, kara, terra, toprak, ^{2.)} memleket, vatan, yurt.
ülker [?]: ^{1.)} ^{2.)} [T] bir bayan ve erkek adı

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

ülkü [Felsefe]: 1.) idea, ideal, 2.) [T] bir bayan adı.
ülkücü: idealist, mefküreci.
ülser [?]: [Tıp] çiban, karha, yara.
ümera [Arp.: emir'in çoğulu]: üst subaylar.
ümik [?]: gırtlak, hançere.
ümit: 1.) beklenti, umma, umut, 2.) [T] beklenti, umma, umut anlamına bir erkek adı.
ün: 1.) ad, isim, nam, şan, şöhret, ün, 2.) çav, ses, tav.
üniforma [Lat.: > İtl.: uni(versal) forma]: tekbiçim, tektip (kıyafet).
ünite [Fra.: unité]: 1.) birim, kalem, 2.) bir firma yada tesiste ayrı birimler, 3.) ders kitabında ayrı bölümler.
ünlem: [Dilbilgisi] nida, arasöz olarak, ünlem biçiminde, [interjection].
ünlü: meşhur, namdar, namlı.
ünnap: bak. hünnap.
ür: nam, şan.
ürat Lat.: ? > Fra.: ?]: [Tıp] sidik asidi tuzu.
üre [Lat.: ? > Fra.: ?]: [Tıp] idrardaki madde.
ürem: [Ekonomi] faiz, nema, rant.
üreme: 1.) artma, artırma, çoğalma, zam, 2.) canlıların çoğalması.
üremek: artmak.
üreteç: [Fizik, Teknik] dinamo, jeneratör,
üretim: istihsal.
üretim: istihsal.
ürkek: çekingen, korkak, küre, namert.
ürkme: çekinme, korkma, perva, panik, tırsma, ürkü.
ürkü: çekinme, korkma, perva, panik, tırsma, ürkme.
ürkütme: korkutma.
ürolog [Lat.: + Yun.: ?]: [Tıp] bevlilyeci.
Üroloji [Yun.: > Fra.: urealogie]: [Tıp] İdrar Yolları Bilimi, Bevlilye.
ürün: mahsül, verim, randıman, yıllık ~: rekolte.
üryan [Halkdili]: ari, çıplak, nü, torlak.
üryani: [Bitkibilim: ?] bir tür erik.
üslup [Arp.]: janr, stil, tarz.
üst: yüzey.
üste: ayrıca, caba, ektsra, fazladan.
üsteleme: 1.) ısrar, 2.) hastalık depresmesi.
üstlenme: tekeffül, yükümlenme.
üstlük: en üste giyilen bir tür giysi.
üstün: 1.) ali, faik, ulu, mualla, mükemmel, şahane, yüksek, 2.) [T] bir Türk erkek adı, [Ali, Faik].

üstünlük: 1.) egemenlik, hakimiyet, hegemonya, 2.) inisiyatif, öncelik, önceliklik.
üşengeç: erinen.
üşenme: erinme, işten sıkılma.
üşenmek: erinmek.
üşenmez: erinmez.
üşümek: donmak.
ütme: ateşte kızartılmış mısır.
ütöpi [Yun.: ? > Fra.: utopie]: [Ruhbilim] düş dünyası, hayal dünyası, ütopya.
ütöpya [Yun.: outopia > Fra.: utopia]: utopi, düş dünyası, hayal dünyası.
ütü: buruşuk açma gereci.
üvendire: [?]: ?
üye: 1.) aza, 2.) [Bedenbilim] organ, uzuv,
üzgü: eza, üzme.
üzme: eza, üzgü.
üzülmek: çok ~: kahrolmak.
üzüm: taneli tatlı bir meyve, **ekşi** ~: koruk, ~ **salkımının küçük dalı**: çitmik, ~ **çeşitleri**: Çavuş, Dimyat, Hafızali, İzmir Üzümü, Kınalı Yapıncak, Malaga, Neferiye, Razaki.
üzüntü: 1.) acı, çile, dert, elem, esef, gam, kasvet, kasavet, kaygı, keder, tasa, teessür, 2.) esef, gam, kaygı, tasa, **büyü** ~ **veya acı**: yeis,
üzüntülü: 1.) acılı, dertli, elemli, kederli, müteessir, 2.) gamlı, kaygılı, tasalı.
üzüntüsüz: gamsız, kaygısız, tasasız.
===== **V** =====
V ¹ : Türk Abecesi'nde . harf.
V ² [İtl.: vu]: İtalyan Abecesinde 20. harfi, [v, v].
vaat [Arp.]: söz.
vaaz [Arp.]: cami de dini konuşma.
vacib [Arp.]: bak. vacip.
vacip [Arp.: vâcib: واجب]: mecburi, zorunlu.
vacuus [Lat.]: boş.
vade [Arp.]: mehil, mühlet, süre.
vadere [Lat.]: gitmek.
vadetmek [Arp.: vâd + etmek]: umut, ümit, söz.
vadi [Arp.: vâdi]: [Evrenbilim] koyak,
vaftiz [Rum.: baptisein > baptisi > vâftisi [βάπτισι]]: [Hiristiyenlik] Hiristiyenlik'ta kutsal su ile yeni doğan çocukları yıkama ayini.
vagari [Lat.]: dolaşma, gezinme, turlama.
vagon ¹ [Lat.]: demiryolu.
vagon ² [Lat. > İtl.: ?]: 1.) tren makinesine ardına takılan yük taşıma aracı, 2.)

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

[Lat.: Otomotiv]: geniş, aile biçimi binek aracı. **Küçük** ~: şaryo.
vah: acıma sözü.
vaha [Arp.]: çölde sulak yer.
vahab [Arp.]: bak. **vahap**.
vahap [Arp.]: 1.) 2.) [T] bir erkek adı.
vahdet [Arp.]: 1.) bağlantı, birlik, 2.) [T] bir erkek adı.
vahit [Arp.: vahid]: 1.) bir, mono, tek, yek, 2.) [T] bir erkek adı.
vahşi [Arp.]: yabani, yabanıl, yırtıcı.
vaina [İsp.]: kesecik, tohum koruyucusu, tohum zarfı.
vaiz [Arp.: väiz]: [Din] vaaz veren.
vaka [Arp.: vakâ]: akıbet, hadise, olay, netice, sonuç.
vakar [Arp.]: 1.) haysiyet, onur, özsaygı, saygınlık, şeref, 2.) ağırbaşlılık.
vakarlı [Arp. + lı]: haysiyetli, onurlu, şerefli, 2.) ağırbaşlı.
Vakayiname [Arp.: vaka-i nâme]: 1.) tarihi olaylar, annals, kronikal, 2.) tarihi olayları tarihi sıtasıyla kaydetme.
vaketa [?]: [Dericilik] ince meşin.
vakia [Arp.]: fenomen, olay, olgu.
vakit [Arp.]: 1.) döngü, mevsim, saat, zaman, 2.) mühlet, süre, zaman, ~her : daima.
vakur [Arp.]: ağırbaşlı, onurlu.
vale [Fra.: ?]: otel görevlisi.
valere [Lat.]: 1.) güçlenmek, kuvvetlenmek, 2.) değmek.
valide [Arp.: vâlide]: 1.) doğuran, 2.) ana, anne, mader.
validus [Lat.]: güçlü, kuvvetli.
valiz [Fra.: valise]: elde taşıma çantası.
vamp [Arp.]: şuh kadın, serüvenc kadı.
vampir [Rus.: ? > Fra.: vampire]: kam emici.
Van [Antik: Tuşpa, Arp.: Şahmirankent, Van, Osmanlı: Van]: [65], Türkiye'de bir kent.
van [Far.: vān > bağçevān]: ?
vanescere [Lat.]: gözden kaybolmak, ortadan kaybolmak.
vanilya [İsp.: vaina > Fra.: vanilla]: 1.) kokulu bir bitki, 2.) bu bitkinin thohumundan yapılan tadlandırıcı.
vannus [Lat.]: buğday ayırma sepeti.
vantilatör [Lat.: ventus > Fra.: ventilatuer]: fan, pervane.
vantrilog [Yun.: ? + logos > Fra.: vantriloge]: 1.) karnından konuşma, 2.) karnından konuşan.

vaporare [Lat.]: buğu çıkartmak, buğulanmak, buhar çıkartmak, buharlaşmak, buhur çıkartmak, buhurlanmak, duman çıkartmak.
vapur [Lat.: vaporare > Fra.: vapour]: buharlı gemi, bot, kayık, **küçük** ~: çatana,
var [Far.: vār]: koruyucu, giysi, örtü.
varak [Arp.]: 1.) kağıt yaprağı, 2.) altın yaprak.
varaka [Arp.: varak'ın çoğulu]: 1.) yapraklar, 2.) defter yaprakları, 3.) kıymetli evrak, 4.) belge, teskere, zabıt, yazılı kağıt.
vardakosta [İtl.: varda-costa]: 1.) sahil-güvenlik, sahil muhafaza, 2.) [Mecazi] irikiyim, 3.) [Mecazi] iriyarı kadın.
vardiya [İtl.: vardia]: 1.) gemilerde beklene n nöbet, 2.) gece mesaisi.
varidat [Arp. > Osm.]: ?
varis 1 [Arp.: vâris.]: kalıtçı, mirasçı.
varis 2 [Fra.: varise]: [Tıp] 1.) 2.) kandamarlarının şişmesi.
Varna [Bul.: Bapha]: Bulgaristan'da bir Osmanlı kenti.
varoş [Mac.: varos]: 1.) il, kent, şehir, 2.) banliyö, dış mahalle, taşra.
varsayım: hipotez, tahmin.
varsayımsal: farazi, hipotetik, sanal, tahmini.
varta [? Argo]: tehlikeli durum.
Varto [?]: 'e bağlı bir yer.
varyos [Rum.: baylos]: ağır çekiç.
vasat [Arp.]: yakın çevre, etraf, ortam,
vasati [Arp.: vasatî]: ortalama.
vasif [Arp.]: 1.) ahlak, davranış, haslet, husisiyet, huy, karakter, mizaç, nitelik, özellik, yaratılış, 2.) nitelik.
vasita [Arp.]: 1.) araç, aracı, 2.) araba, araç, binek araba, motorlu taşıt, oto, otomobil, taksi, taşıt, vesait.
vasi [Arp.: ? > vâsi]: engin, geniş.
vasiliki [Rum.: basiliki]: 1.) hünkar, kral, kayser, 2.) [V] hünkar, kral, kayser anlamında bir Yunan erkek adı.
vastus [Lat.]: boş.
Vaşington [İng.: Washington]: bir portakal türü,
vat [Fra.: watt]: motor güç birimi,
vatan [Arp.]: memleket, ülke, yurt.
vatandaş [Far.: vatandaş]: yurttaş,
vatanperver [vatan + Far.: perver]: vatansever,
vatka [?]: omuzdaki giysi parçası.
vatman [?]: tramvay sürücüsü.
vay: acı belirten söz.
vaz [Arp.: va'z ?]: 1.) ? 2.) nasihat, öğüt.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

vazgeçmek [Arp.: va'z + geçmek > Tür.: vazgeçmek]: caymak.
vazife [Arp.: ? > vazife [فہفہ]]: görev.
vazifeli [Arp. + İı]: görevli.
vaziyet [Arp.: [فہفہ]]: durum, hal.
vazo [İtl.]: çiçek kabı.
ve [Arp.: va]: ve.
veba [?]: ölümcül hastalık, taun.
vebal [Arp.]: cereme, günah.
vecibe [Arp.]: boyun borcu, ödev.
vecize [Arp.]: aforizm, atasözü, darbimesel, özdeyiş.
veda [Arp.]: esenlik dileme.
vedat [?]: 1.) ? 2.) [V] bir erkek adı.
vedere [Lat.]: ermek, gitmek.
vedia [Arp.]: emanet, inam.
vefa ¹ [Arp.]: 1.) sevgi bağlılığı, 2.) [V] bir erkek adı.
Vefa ² [Arp.]: İstanbul'da bir semt.
vefat [Arp.]: ölüm, memat.
vehere [Lat.]: 1.) getirmek, 2.) taşımak.
vehim [Arp.]: kuruntu.
vekalet [Arp.: vekâlet]: bakanlık, vekillik,
vekaleten [Arp.: vekâleten]: başkasının adına hareket ederek.
vekil ² [Arp.]: bakan, nazır.
vekillik [Arp. + İık]: vekalet,
veli [Arp.]: 1.) aksakal, aya, aziz, eren, ermiş, evliya, holy, saint, 2.) koruyucu, sorumlu, 3.) ege, 4.) [V] bir erkek adı, [Aziz, Eren].
velinimet [Arp.]: birisine sürekli yardımcı olan.
velle [Lat.]: arzu etmek, istemek.
Venedik [İtl.: > ?]: İtalya'da bir kent [Venice], ~ **altın akçesi**: düka.
venire [Lat.]: ermek, gelmek, ulaşmak, varmak.
ventus [Lat.]: rüzgar.
Venüs [Lat.]: Çoban Yıldızı yani Çolpan. Roma tanrılarında aşk ve güzellik tanrıçası. Yunan'da karşılığı Eros.
verare [Lat.]: hızlı yemek, yutmak.
veraset [Arp.]: 1.) kalıtım, 2.) kalıt, miras, tereke ile ilgili.
verbum [Lat.]: kelime, söz.
verem [?]: [Tıp] ince hastalık.
verese [Arp.]: mirasçılar.
veresiye [?]: [Ticaret] 1.) borç, 2.) borç ile alışveriş.
vergere [Lat.]: 1.) altüst etmek, çevirmek, döndürmek, devrettirmek, tersyüz etmek, 2.) iade etmek, geri çevirmek, reddetmek.

vergi: [Ekonomi] algı, bac, harç, devletin aldığı gelir, ~ **koyma**: tarh, **şehre giriş ~si**: oktrua, ~ **etiketi**: bondrol, **veri**: ana öge, data, done, muta,
verim: 1.) kar, kazanç, ürün, 2.) istenilen sonuç, semere, 3.) mahsül, ürün, randıman.
verimli: bereketli, münbit, rantabl, yaratıcı, **çok ~**: bol, mebzul, ongun.
verimsiz: çorak, tozrak.
verme: ika, ödeme, verme, **uğruna ~**: feda.
vermek: 1.) 2.) bol bol vermek, lütfetmek.
vernik [?]: [Boya] koruyucu sıvı,
versiyon [Lat.: ? > Fra.: version]: baskı, sürüm.
vertere [Lat.]: 1.) altüst etmek, çevirmek, dönmek, döndürmek, devrettirmek, geri gelmek, tersyüz etmek, 2.) iade etmek, geri çevirmek, reddetmek.
verus [Lat.]: s., gerçek.
vesait [Arp.: vasita'nın çoğulu]: 1.) vasıtalar, 2.) arabalar, araçlar, binek arabaları, motorlu taşıtlar, otolar, otomobiller, taksiler, taşıtlar, vasıtalar,
vestigare [Lat.]: izlemek, izini sürmek, takip etmek.
vestire [Lat.]: giyinmek.
vestis [Lat.]: elbise, giyim eşyası.
veterina [Far. > Lat.]: yük hayvanı.
veteriner [Far.: ? > Lat.: veterina > Fra.: veterinaire]: 1.) yük hayvanı, 2.) baytar, hayvan hekimi.
veto [?]: 1.) reddetme hakkı, 2.) yasayı ret hakkı.
veysel [Arp.]: 1.) ? 2.) [V] bir erkek adı.
vezin [Arp.]: ölçü, şiir ölçüsü.
vezir [Far.: ریزو]: 1.) bakan, hakim, yargıç, 2.) atabek.
via [Lat.]: 1.) patika, yol, 2.) üzerinden, vasıtasıyla, yoluyla.
vicdan [Arp.]: 1.) kendini yargılama gücü, 2.) iç ses, 3.) [V] bir bayan adı.
vida [İtl.: ?]: burgulu çivi.
vidala [?]: [Dericilik] dana derisi,
videre [Lat.]: bakmak, görmek, izlemek, seyretmek.
vilayet [Arp.: ? >]: abad, abat, bolu, il, kent, medine, polis, site, şehir.
villa [Fra.]: bağımsız lüks ev.
vincere [Lat.]: egemen olmak, ele geçirmek, fethetmek, galip

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- gelmek, yenmek, zafer kazanmak, zaptetmek.
- vindicare** [Lat.]: istemek, iddia etmek, hak talep etmek, sahip çıkmak.
- vira** [İtl. ?]: [Denizcilik] aralıksız, durmadan.
- viraj** [Fra.: virage]: dönemeç.
- viral** [Lat.]: [Tıp] virüsle bulaşma.
- viran** [Far.: virān [ویران]]: dökük, eski, harabe, yıkık.
- virane** [Far.]: ev yıkıntısı, harap olmuş yapı.
- Viranşehir** [Osm.: Eski Pazar]:
- virgula** [Lat.]: küçük çubuk.
- virgül** [?]: ?
- virgül** [Lat.: virgula > Fra.: virgule]: [Yazım] kuyruklu nokta.
- viriae** [Lat.]: bilezikler, kol ve bilek takıları.
- virman** [Fra.: ?]: [Bankacılık] para aktarma, para transferi.
- virtüöz** [Fra.: ?]: [Müzik] müzik gerecini iyi çalan kişi.
- virüs** [Lat. ?]: [Tıp] mikrop.
- visere** [Lat.]: bakmak, görmek.
- visual** [Lat. ? > Fra.: visual]: görmeyle ilgili, görsel.
- vita**¹ [Lat.: vitae]: hayat, yaşam.
- Vita**² [Yun.: Beta]: Yunan Abecesi'nin . harfi, [B, β].
- vitae** [Lat.]:¹) hayat, yaşam, ²) bireysel geçmiş, özyaşam,
- vitamin** [Lat.: vitae > Fra.: vitamine]: [Eczacılık] biokatalizör madde.
- vites** [Fra.: ?]: otoda dişliler düzeni.
- vitir** [Arp.]: yatsı sonrası namazı.
- vitra** [Lat.]: cam.
- vitray** [Lat.: vitra > Fra.: vitrai]: pencere resmi yada süsü.
- vitrin** [Lat.: vitra > Fra.: vitrine]:¹) pencere camı, ²) dükkanın camlı bölümü.
- vivere** [Lat.]: nefes almak, yaşamak, yaşam sürmek.
- viya** [İtl.: via ?]: [Denizcilik] gemiyi düz götürme.
- viyadük** [Fra.: viaduct]: köprü yol.
- vizon** [?]: [Hayvanbilim] mink, bir kürk hayvanı.
- vizyon** [Lat.: visere: > Fra.: vision]: bakış, görüş.
- vocare** [Lat.]: bağırarak, çağırarak, seslenmek.
- vole** [?]:¹) [Basketbol] topa sıçrayarak vurma, ²) [Mecazi] vurgun.
- volere** [Lat.]: arzu etmek, dilemek, istemek.
- volkan** [Lat.: vulcanus > Fra.: volcano]:¹) yanardağ, ²) [V] bir Türk erkek adı.
- volt** [?]:¹) ? ²) [Elektrik] gerilim birimi.
- Volt** [> ?]:¹) ²) [Elektrik] gerilim birimi,
- volta**¹ : aşağı yukarı gezinme.
- Volta**² : Afrika'da bir ülke.
- voltaj**:¹) ? ²) [Elektrik] gerilim birimi.
- volvere** [Lat.]: çevirmek, devirmek, döndürmek, oklavayla açmak, sarmak, yuvarlamak.
- vorare** [Lat.]:¹) tıkmak, karnını doyurmak, yemek yemek, yemek, ²) yutmak.
- Votka** [Rus.: vodka [водка] > B.D.: vodka]:¹) mayalanmış üzüm, ²) tahıl tanelerinin damıtılmasıyla sağlanan alkollü içki, ³) Rus içkisi.
- vox** [Lat.]: çav, nida, sada, ses.
- voyvoda** [? > Osm.]: ?
- Vu** [İtl.]: İtalyan Abecesi'nin 20. harfi, [V, v].
- vukuat** [Arp. vakia'nın çoğulu]:¹) olaylar, ²) sıradan olaylar, ³) polis olayları.
- Vulcan** [Lat.]: Eski Roma'da ateş ve demircilerin tanrısı.
- vulcanus** [Lat.]:¹) Vulcan'a ait, Vulcan'la ilgili, ²) bak. vulcan.
- vulgare** [Lat.]: genelleştirmek, herkese açmak, umumileştirmek.
- vulgaris** [Lat.]: alışılmış, mutad, sıradan.
- vulgas** [Lat.]: ahali, güruh, halk, kalbalık, sürü.
- vulgas** [Lat.]: ahali, halk, kalabalık.
- vulva** [Lat.: womb]:¹) küçük dudak, ²) [Bedenbilim] dişilerin cinsel dış organı, ³) [Bedenbilim] buz, ferç, kadın cinsel organının dış kısmı.
- vurgu**: [Dibilgisi] aksan.
- vurgun**:¹) aşık, müptela, ²) [Denizcilik] su yada deniz derinliği çarpması, ³) [Mecazi] çalma çarpma, vole.
- vurguncu**: afersit, dalavereci, dolandırıcı, spekülör.
- urma**: darp, dövme.
- urmak**: darp etmek, dövmek.
- uruşma**: muharebe, savaşma.
- uruşmak**: dövüşmek, muharebe etmek.
- uslat** [Arp.]:¹) erim, kavuşma, ²) sevgiliye kavuşma.
- vücut**: bak. vücut.
- vücuda getirmek**: babası olmak, neden olmak, tevhit etmek.
- vücut** [Arp.: vücüd]:¹) oluşum, ~
- bulmak**: oluşmak, ²) [Bedenbilim]

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

beden, gövde, ~ biçimi yada çizgisi: hat, vücuda getirmek: babası olmak, sebep olmak, tevlit etmek.

vüsat [Arp.]: uzam.

===== **W** =====

W.C. [İng.: water closet: sulu kutu]: apteshane, ayakyolu, hacetyolu, hela, kenef, klozet, su yolu, tuvalet.

W: Türk Abecesi'nde olmayan bir harf. Ama sözlükte Yun., Lat., İngilizce, İtalyanca ve Fra.nsızca kökenli kelimeler olduğu için yer alıyor.

Washington [İng.]: 1.) George Washinton;, 2.) ABD'nin başkenti.

womb [Lat.]: karın.

Wrangler [İng.]: 1.) ?, 2.) bir uluslararası kot ve giysi markası.

===== **Y** =====

Y : Türk Abecesi'nin 27. harfi.

ya ¹ [Arp.]: Arapça'da **-ya** & **-yya**; 1.) bölge, mahal, memleket, ülke, vatan, yer, 2.) **-ia**, **-ye**, **-ya** anlamına gelen bir sonek, [Arabiya].

ya ² [Halkdili]: evet,

ya ³ [Lat.: ia]: Latince'de **-ia**; bölge, mahal, memleket, ülke, vatan, yer, 2.) **-ia**, **-ye**, **-ya** anlamına gelen bir sonek, [Romania: Romanya].

Ya ⁴ [Rus.]: Rus Abecesi'nde **Ya** sesi, [Я, я].

yaba [?]: bir harman aarcı, anadut, dirgen.

yaban [Arp.]: insansız, ıssız yer,

yaban pancarı: [Bitkibilim: *Beta vulgaris varcicla*] pazı, yabani ıspanak.

yabancı [Arp. + cı]: 1.) alışılmamış, başka yerden gelmiş, 2.) ecnebi, el, elalem, garip, görülmemeiş, ilk defa görülen, tuhaf, yeni.

yabancı [Arp. + cıl]: egzotik.

yabanıl [Arp. + ıl]: yabani, vahşi.

yabani [Arp.: yabanî]: vahşi, yabanıl.

yabani ıspanak: [Bitkibilim: *Beta vulgaris varcicla*] pazı, yabani pancarı.

yabani lahana: [Bitkibilim: *Armoricia Lapatihfolia*] acırğa, bayırturpu, karaturp, yabanturpu.

yabani turp: [Bitkibilim: *Armoricia Lapathifolia*] acırğa, bayırturpu, karaturp, yabani lahana.

yabanlık [Arp. + ılık]: ekilmemiş arazi.

yabansı [Arp. + sı]: acayip.

yabo [?]: tahta ayakkabı.

yad [Arp.: yâd]: anma, hatırlama.

yadigar [Arp.: yadigâr]: 1.) anı, andaç, bir olayı anımsatan, 2.) [Y] bir erkek adı.

yadsıma: inkar, yalanlama.

yadsımak: inkar etmek, yalanlamak.

Yafa [İbr.: ?]: 1.) İsrail'de bir kent adı, [Jaffa], 2.) bu kentte yetişen portakal türü, 3.) bir portakal türü,

yafta [?]: etiket.

yağ: 1.) bedendeki enerji depoları, 2.) hayvansal bir ürün, 3.) makinelerin aşınmasını önleyen sıvı, 4.) [Biyoloji]

organik ~ çözücü: kloroform.

yağış: bir hava biçimi, ~ **Türleri**: Çiy, Dolu, Kar, Kay (Yaz Yağmuru), Kırağı, Sulu Kar, Tipi [Rüzgarlı Kar], Yağmur.

yağma: çapul, talan.

yağmacı: çapulcu, talancı.

yağmak: 1.) yağmur yada kar yağmak, 2.) akmak, 3.) sürü halinde gelmek.

yağmalamak: çapul yapmak, talan etmek.

yağmur [ÖzTür.]: 1.) baran, 2.) [Y] bir Türk bayana dı, **az ~u**: kay, **ince ~**: çise, **şiddetli ~**: tufan.

yağmurluk: su geçirmeyen üst giysi, gamsele.

yahni [?]: et yemeği.

Yahova Şahitleri [İbr.: ? + Arp.]: misyonerlik özelliği olan, sapkın kabul edilen bir Yahudi Tarikatı.

Yahudi [Arp.: Judah'tan Yehudi > Yahuda > Yahudi]: 1.) Jahudalı, Yahuda kentinden olan, 2.) İbrani, Musevi, ~

din adamı: aham, ~ **kutsal kitabı**: Tevrat.

Yahudilik [Arp.: Judah'tan Yehudi > Yahuda > Yahudi + ılık]: ~ **karşıtı**: antisemit,

Yahya [İbr.: ? > Arp.: yahyâ]: 1.) Hz. Yahya: Musevilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık'da ortak peygamber. [Jhon, Jean, Sean, Yohanna, Johannes], 2.) bir Müslüman ve Türk erkek adı,

yak: bir öküz türü, Tibet öküzü.

yaka: 1.) cenah, kıyı, kenar, leb, taraf, yan, yön, [Akyaka], 2.) [Giyim] giysilerin boyun kısmındaki katlı çıkıntı, ~**daki ince şerit**: biye.

yakacak: mahrukat, yakıt.

yakarı: dua, niyaz, yakarış.

yakarış: dua, niyaz, yakarı.

yakı: ağır kesici bant,

yakıcı: har, kızgın.

Yakın Doğu: 1.) Eski zamanlarda Akdeniz çevresi, 2.) Orta Doğu ile

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Uzak Doğu arasında kalan Asya bölgesi.
yakın: akraba, hısım.
yakınma: serzeniş, sızıltı, sızlanma, şikayet.
yakınmak: ağlamak, dertlenmek, serzenişte bulunmak, sızlanmak, şikayet etmek.
yakışıklı: afili, aynalı, cakalı, çalımlı, fiyakalı, gösterişli.
yakışır: değer, reva, muvafık, uygun, yaraşır.
yakıt: mahrukat, yakacak.
yakma: brülör.
yakmaç: brülör.
yakmak: 1.) ateşlemek, ateşe vermek, 2.) güneşte kalmak, güneşe maruz olmak, 3.) üzerine sıcak su dökülmek, 4.) [aşk, sevda] etkilemek, 5.) [acıbiber, baharat] ağzını acılatmak,
yakub [Arp.: yakub]: **bak. yakup.**
Yakup [İbr.: ? > Arp.: Yakub]: 1.) 2.) [Y] bir erkek adı, [Agop, Jacob, Jakup, Yakavu,].
yal: köpek veya hayvan yiyeceği.
yalabık [?]: ışıltılı, parıltılı.
yalak [?]: hayva su içme ve yem yeme yeri, **büyük** ~: maslak.
yalaka [Halkdili]: dalkavuk.
yalamuk [?]: çamin özsuğu.
yalan [?]: katakulli, maval, uydurma.
yalanlama: inkar, tekzip, yadsıma.
yalanlamak: inkar etmek, tekzip etmek, yadsımak.
yalaz [?]: alaz, alev, şule.
yalgın [?]: pularık, serap.
yalı [Rum.: ?]: 1.) sahil, 2.) deniz yada su kıyısı, sahil. 2.) su ve deniz kenarındaki ev.
yalıçapkıni [Kuşbilim: *Alcedo atthis*]: emir, emircik, iskelekuşu.
yalım [?]: 1.) alev, alaz, şule, 2.) [Y] alev, alazanlamında bir erkek adı, [Alev].
yalın [?]: sade.
yalman: kayalık, sarp, uçurum, yar.
yalnız: 1.) ancak, sadece, 2.) tek başına.
Yalova [Rum.: Belakonda > Yalakonda > Yalakabad > Yalova]: [77], Türkiye'de bir kent.
yalpa [?]: sallanarak yürüme.
yalpalamak []: sallanarak yürümek.
yalvaç 1 [?]: 1.) nebi, peygamber, resül, 2.) [Y] bir Türk erkek adı, [Nebi, Resul].
Yalvaç 2 [?]: Isparta ilinde bir ilçe.

yama: derideki leke.
yamak [?]: 1.) yardımcı erkek, 2.) komi yardımcısı.
yamuk: 1.) çarpık, 2.) emin olmayan, güvenilmez, 3.) [Geometri] bir biçim.
yamyaş: çok yaş, sırılsıklam.
yan: cenah, cihet, kıyı, kenar, leb, taraf, yön.
yanal 1: yanla ilgili,
yanal 2: alaca, iki renkli,
yanarca: meşale.
yanardağ: infilak eden, patlayan dağ, Püsküren dağ, volkan, ~ **ağzı**: krater, ~ **püskürtüsü**: lav, **ağzı**: krater, ~ **püskürmesi**: indifa,
yanasma: çiftçinin yanındaki işçi.
yandaş: taraftar.
yangın: alev alma, ~ **söndürme**: itfaiye.
yanılgı: hata, yanlış.
yanılma: aldanma.
yanılma: aldanmak, hata yapmak.
yanılsama: [Ruhbilim] ilizyon.
yankesici: cepçi.
yankı: akis, aksiseda, eko, inikas, yansıma.
yanlar: cenahlar, etraf, kıyılar, kenarlar, lebler, taraflar, yönler.
yanlış: 1.) hata, yanılgı, 2.) hatalı, falsolu, yanlış.
yanma: 1.) kül durumuna geçme, 2.) [Mecazi] kötü etkilenme, 3.) [Sevgi] tek yanlı yada karşılıklı sevme.
yanmak: 1.) kül durumuna geçmek, 2.) [Mecazi] kötü etkilenmek, 3.) [Sevgi] tek yanlı yada karşılıklı sevmek.
yansıma: akis, aksiseda, eko, inikas, yankı.
yansız: [Fizik] nötr.
yapağı: koyun tüyü, yün.
yapalak: [Kuşbilimi: ?] baykuş türü.
yapan: eden, fail.
yapay: sentetik, suni, yapma.
Yapı Kredi Bankası:
yapı: bina, **lüks** ~: palas, **eğreti** ~: baraka, ~ **alanı**: arsa, ~ **işleri**: inşaat, **taş yada tuğla** ~: kağır, ~ **kurma**: inşaa, **yüksek** ~: kule, ~ **planı yapan**: mimar.
yapılar: asar, binalar.
yapım: imal.
yapımcı: [Sinema] çekimci.
yapımevi: imalathane.
yapıştırıcı: tutkal, zamk.
yapıt: eser.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yapma: ^{1.)} etme, ika, ^{2.)} sentetik, suni, yapay.
yapmak: etmek, **gizlice** ~: kaçamak.
yaprak: ^{1.)} ağaçların güneş ışınlarından yararlandığı duyurga.
kuru ~: kavrak, ^{2.)} defter sayfası, kağıt yaprağı, varak, ^{3.)} madeni tabaka, ^{4.)} [Y] bir Türk bayan adı,
ince metal ~: foya, **kuruyup dökülmüş ağaç yaprağı**: gazel,
yar ¹: kayalık, sarp, uçurum, yalman.
yar ² [Far.: yār]: canan, sevgili,
yar ³ [Emir Kipi]: ikiye ayırma, otadan bölme emri.
yara: bedendeki kesik, bere, bertik, çürük, kesik,
Yaradan: Tanrı, Yaradan,
yaradılış: meşrep, natura.
yaramaz: ^{1.)} beyhude, fairesiz, faydasız, yararsız, ^{2.)} iş görmez, ^{3.)} haşarı çocuk, **yaramaz** ~: aşarı,
yarar [Far.: yārān]: dotlar.
yarar: ^{1.)} faide, fayda, ^{2.)} çıkar, menfaat.
yararlı: faydeli, faydalı, nafi, naki.
yarayış: değer, muvafık, reva, uygun, yakışır.
Yaratan: [Din] Allah, İlah, Rab, Tanrı,
yaratı: [Moda] kreasyon.
yaratıcı: ^{1.)} yoktan var eden, ^{2.)} [Y] Allah, Rab, Tanrı, ^{3.)} bereketli, münbit, verimli.
yaratılıştan: doğuştan, fitri, tabii.
yaratılmış: ~ **olanlar** [Din]: enam,
yarda [?]: bir İngiliz ölçü birimi.
yardım: iane, ~ **çağırısı**: SOS.
yardımcı: asistan, muavin, yaver.
yaren [?]: arkadaş, dost, refik, nedim, yoldaş.
yargı: hüküm, **kesin** ~: karar.
yargıcı: fatalist, kadercı, yazgıcı.
yarı: nim, nısıf.
yarıcı: maraba, ortak.
yarık: çak, gedik, yırtık.
yarım: rim.
yarımbaş ağrısı: [Tıp] migren.
Yarımca [Rum.: Burunga]: İzmit'te bir ilçe adı.
yarımlık: [Tıp] fitik, kavlıç.
yariş: çekişme, rekabet.
yarişma: müsabaka, **-lar dizisi**: turnuva,
yarişmacı: müsabık.
yariyil: sömesrt.
yarka [?]: [Hayvanbilim: ?] büyük piliç, bulada.

yarma ¹: özensiz kırılmış tahıl.
yarma ² [Argo]: iriyarı kişi.
yarmak: ikiye ayırmak, otadan bölmek.
yarmi [?]: özensiz kesilmiş tahıl.
yas: acı, keder, matem, üzüntü.
yasa: kanun, **~ya aykırı davranış**: suç, **temel** ~: anayasa.
yasak: ^{1.)} yapılmaması istenen şey, ^{2.)} memnu.
yasaklama: engelleme, men.
yasaklamak: engellemek, men etmek.
yasal: kanuni, legal.
yasama: yasa koyma.
yasemin [Far.: yâsemin [?]]: ^{1.)} ? ^{2.)} [Bitkibilim: ?] yasemin çiçeği, ^{3.)} çiçekleri kokulu bir ağaççık, ^{4.)} [Y] bir bayan adı [Jasmin].
yaslanma: abanma, dayanma.
yaslanmak: ^{1.)} abanmak, dayanmak, ^{2.)} sırtını bir yere dayanmak, ^{3.)} [Mecazi] bir yere güvenmek.
yaslı: matemli.
yasmık [Halkdili]: mercimek.
yassı: ^{1.)} basık, pat, ^{2.)} yayvan ve düz.
yaş: ^{1.)} yaşanan süre, ^{2.)} ıslak, sulanmış, yaşarmış.
yaşa: aferin, baravo.
yaşam: hayat, ömür, **~a devam etmek**: sakin olmak, hayat sürmek, yaşama devam etmek, yaşamayı sürdürmek, **~in sonu**: ecel,
yaşama: ^{1.)} hayat sürme, ^{2.)} bir yerde oturma, ikamet etme, sakin olma, ~ **gücü**: libido, **~yı sürdürmek**: oturmak, hayat sürmek, yaşam sürmek.
yaşamak: ^{1.)} hayat sürmek, ^{2.)} bir yerde oturmak, ikamet etmek, sakin olmak, ^{3.)} mutlu olmak, sevinmek,
yaşamsal: hayati.
Yaşar: bir bayan ve erkek adı.
yaşıt: akran, boydaş.
yaşlanmış: ıslak, sulanmış, yaş.
yaşlı: eke, ihtiyar, kart, koca, kocamış, pir, sin.
yaşlılık: ihtiyarlık, kocamışlık, **bir ~ hastalığı**: alzheimer, **~tan tireyen**: sarsak.
yat [? > yatch]: hızlı bir deniz taşıtı, ~ **limanı**: marina,
yatağan ¹ [Yatahan]: ağır eğimli bir bıçak.
Yatağan ² [Yatahan]: Muğla'da bir ilçe.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yatak: döşek, karyola, kerevet, ~
örtüsü: pike, ~**ta boş bölme:** baza,
ağ ~: hamak,
yatalak: [Tıp] yatağa bağlı hasta kişi.
yatay: ufki.
yatışmak: mülayimleşmek,
yumuşamak.
yatıştırmak: teskin etmek.
yatmak: boylu boyunca uzanmak.
yatri [Yun.: iatreia > Fra.: iatrie]: **bak.**
iatrie.
yatrik [Yun.: iatros > Fr.: iatrique]: **bak.**
iatrique.
yatsı [?]: [İslam] akşam sonrası namazı.
yavan [?]: katıksız.
yavaş: ağır, aheste.
yave [Far.]: saçma söz.
yaver [?]: emir subayı.
yavşak [Far.]: boşboğaz, carcar,
çalçene, çençen, geveze, lafazan,
yaşak.
yay: ^{1.)} [Teknik] çeğmel, eğmeç, kavis,
helozonik tel, ^{2.)} [Müzük] çalgı çalma
teli, ~**la atılan çubuk:** ok, ~**lı saz:**
keman, ~ **biçimli:** heliks, helezon,
spiral, helis.
yaya: yürüyerek giden, piyade.
yaygara: gürültü, şamaat.
yaygı: kilim, sergi.
yayılma: ^{1.)} bürüme, istila.
yayılma: dağıtılma, nüfuz, neşredilme,
yayınlanma.
yayınlama: yayma, dağıtma, nüfuz,
neşretme, yayılma.
yayla: plato, dağ doruklarında düzlük
alan, ~ **evi:** kom, ~ **kulubesi:** tol,
yaylanma [Argo]: çekip gitme.
yayma: dağıtma, nüfuz, neşretme,
yayınlama, yayılma.
yaymak: ^{1.)} sermek, ^{2.)} dağıtmak,
nüfuz etmek, neşretmek, yayılmak.
yayvan ve düz: yassı.
yazar: edip, muharrir, **başyazar:**
başmuharrir
yazgı: kaderk
yazgıcı: fatalist, kaderci, yargıcık
yazı: ^{1.)} hat, yazma işi, ^{2.)} [Halkdili]
düzlük alan, düzlük, ova, pazar,
[Pamukova, Akyazı, Gölpazarı], ~ **dizisi**
[Basın]: tefrika, ~ **makinesi:** daktilo,
güzel ~ yazan: hattat, **yatık ~:**
italik, ~ **yazısı:** grafiti, **düz ~:** nesir.
yazık [?]: **?**, ~**lar olsun:** tü, tüh,
yazım: imlak
yazıt: kitabek

yazman: katip, sekreterk
Ye [Rus.]: Rus Abecesi'nin 6. harfi, [E,
e].
ye: [Arp.]: Arapça'da **-ye** & **-yye:** ^{1.)}
bölge, mahal, memleket, ülke, vatan,
yer, ^{2.)} **-ia, -ye, -ya** anlamına gelen bir
sonek, [Arabiya].
yed [Arp.: **د**]: ^{1.)} el, ^{2.)} güç, kudret, ^{3.)}
[İslam] Allah'ın herşeye ve heryere
yeten ve erişen gücü.
yedi emin [Arp.: **yed-i emîn**]: ^{1.)}
güvenilir el, ^{2.)} [Hukuk] eşyaların
teslim edildiği kurum, ^{3.)} (eşya
bırakılan) emanet.
yedek: ^{1.)} ihtiyat, ^{2.)} boş binek
hayvanı.
yegah [Arp.]: [Müzik] Türk Müziği'nde
bir makam.
yeğ [?]: daha iyi, evlak
yeğen: böle, kuzen.
Yehova [İbr.]: Tanrı.
yeis [Arp.]: büyük üzüntük
yek [Far.]: bir, mono, tek, vahitk
yeke [Rum.: **?**]: ^{1.)} kayak düne kolu, ^{2.)}
direksiyon, dümen, gidon, yönetmeç.
yekpare [Far.: **yek + pâre > yekpâre**]: ^{1.)}
tekparça, ^{2.)} bütün, entegral,
monoblok.
yeknesak [Far.: **yeknesâk**]: ^{1.)} armoni,
ahenk, uyum, ^{2.)} tekdüzek
yel: bad, bar, rüzgar, **sabah ~i:** esink
yeleç [?]: havadar, yeledenk
yelek [Arp.: **yalikeh**]: kolsuz bir üst
giysi, **kısa ~ türü:** camadank
yeleden [?]: havadar, yeleş.
yeleme [?]: havai.
yelin [Halkdili]: inek memesini.
yelken [?]: rüzgar gücüyle giden
gemilerin hava bradaları.
yelkenli [?]: Rüzgar gücüyle giden
kayık, bot yada gemi, ~ **türleri:**
Şarpi, ~**li savaş gemisi:** gulet,
büyük ~: cönk.
yeltenme: ^{1.)} yapılamayacak işe
girişme, ^{2.)} tevessül.
yeltenmek: ^{1.)} yapılamayacak işe
girişmek, ^{2.)} tevessül etmek.
yem [?]: ^{1.)} ağız otu, ^{2.)} aldatma yada
güven sağlama için verilen.
yemek: aş, taam, **hazır yemek:**
ayaküstü, **yassı ~ kabı:** piyata, **çok**
~ **yiye:** obur, **sabah yemeği:**
kahvaltı, ~ **vakti:** öğün, **yemeğin**
suyu: tirit, ~ **çeşitleri:** Alinazik, Aside,
Balık, Bamyâ, Beyazlahana, Borani, Bulgur,
Döner, Enginar, Etlî-Pilav, Fava, Güveç,

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

Islama-Köfte, İspanak, Izgara-Köfte, İmambayıldı, İskender, İzmir Köfte, Kabak Kızartması, Karalahana, Kalya, Karnibahar, Karniyarik, Kapuska, Kereviz, Keşkek, Kızartma, Kıymalı-Yumurta, Köfte, Kurufasulye, Makarna, Mamaliga (Mısırunu Yemeği), Menemen, Mercimek, Nohut, Nohutlu-Pilav, Omlet, Patlıcan Oturtma, Patates, Pilav, Rosto, Sarma, Spagetti, Sulu-Köfte, Şinitzel, Taskebabi, Tavuk, Taze-Fasulye, Tirit, Yahni,

Yemen [Arp.]:

yemeni [Halkdili]: 1.) tartma, 2.) hafifi ayakkabı.

yemin: ant, kase.

yemiş: 1.) meyve, 2.) [Halkdili] incir, ~lerin yenen kısmı: eten, ham ~: çağla,

yemlik [halkdili]: avanta, bahşiş, rüşvet,

yen¹ [?]: giysi kolu.

Yen² [Jap.: ¥]: Japon para birimi.

yengi: galibiyet, yenme.

Yeni Ahit [New Testament, Hıristiyanlık]: Yeni İncil.

yeni: 1.) eski olmayan, taze, 2.) alışılmamış, başka yerden gelmiş, garip, görülmemeiş, ilk defa görülen, tuhaf, yabancı.

yenidünya eriği: [Bitkibilim: *Erionbotrya japonica*] Maltaeriği.

yenileştirme: islahat, reform.

yenilgi: başarısızlık, başarısız sonuç, bozgun, fiyasko, hezimet, muvaffakiyetsizlik, ~yi kabullenme: pes,

yenilik: 1.) 2.) bilgi, yeni bilgi, 3.) renovasyon, **geçici yenilik:** moda,

yenilikler: bilgiler, haber, haberler.

yenme: galibiyet, yengi.

yenmek: galip gelmek, üstün gelmek.

yer elması [Bitkibilim: ?]: badat.

yer: gah, hane, mahal, lokal, mekan, ~ **bilimci** [yerbilimci]: jeolog, ~ **bilimi**

[Yerbilimi] jeoloji, ~ **elması:** badet, ~

sarsıntısı [Yerbilimi]: deprem, yer zelzele, **çorak ~:** tozrak, **gizli ~:** tun,

issiz ~: تنها, **issiz ~:** yaban, **o ~:** ora, **çok rüzgarlı ~:** tozkoparan,

sapa yada kuytu ~: izbe,

yerbilimci: jeolog,

Yerbilimi: Jeoloji.

yeregeçer [Halkdili]: [Bitkibilim: *Daucuss carota*] havuç.

yerel: domestik, evcil, lokal, mahalli, yerli.

yerfesleşeni: [Bitkibilim: *Mercurialis pennis*]

yergi: zem, satır.

yerküre: yeryuvarlağı.

yerleşim: meskun, ~ **bölgesi:** semt, **küçük yerleşim yeri:** mezra.

yerleşmek: ikamet etmek, oturmak.

yerli: evcil, yerel, lokal, mahalli.

yerme: çekiştirme, kov, zem.

yerme: hicvetme.

yeryuvarlağı: yerküre.

yeryüzü: dünya, küre.

yeşil [?]: bir renk, ~le **mavi karışımı renk:** tirşe.

yeşim [?]: 1.) bir değerli taş, 2.) [Y] bir bayan adı.

yetenek [?]: 1.) kabiliyet, yeti, 2.) anlak, dirayet.

yetersiz: kifayetsiz.

yetersizlik: kifayetsizlik.

yeti: 1.) hüner, kabiliyet, maharet, meleke, yeti, 2.) insana benzetilen dev yaratık.

yetim [?]: 1.) babasız, 2.) babası ölmüş,

yetinme: iktifa, kanaat.

yetinmek: iktifa etmek, kanaat etmek.

yetişkin: 1.) baliğ, 2.) +18 yaş üstü olan.

yetke [?]: otorite, sulta.

yetki: güç, otorite, salahiyet, sulta, yetke.

yetkili [Far.]: 1.) selahiyetli, 2.) bilirkişi, ehil, eksper, işbilir, kompetan, mütehassız, uzman, yetkili.

yetkisiz: acemi, selahiyetsiz.

yetme: 1.) kafi, 2.) [Mecazi] toy.

yetmek: kafi gelmek.

yevm [Arp.]: gün, ruz, şembe.

yığın: küme, öbek, tomar.

yıkama: [Tıp] lavman, şırınga, tenkiye.

yıkanmak: yunmak.

yıkı: harabe, yıkıntı.

yıkıntı: harabe, kalıntı, yıkı,

yıkıntılar: harabat, kalıntılar,

yılan [?]: [Hayvanbilim: ?], ~in **attığı**

deri: kav, ~ **türleri:** Boa Yılanı, Çingiraklı Yılan, Engerek, Kobra, Kör Yılan, Piton, Su Yılanı,

yılan otu: [Bitkibilim: *Gentian lutea*]

yılaşırı: bianel, iki yılda bir.

yılbık [?]: [Tıp] epilepsi, sara, tutarık.

Yıldırım¹ : 1.) saika, 2.) **Yıldırım Beyazıt**, 3.) [Y] bir Türk erkek adı.

Yıldırım² : Bursa'da bir semt adı.

yıldız: 1.) gökyüzünde ışıklı gezegen, 2.) sinema sanatçısı, star, 3.) [Y] bir

Türk bayan adı, ~ **adları:** çoban

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yıldızı (venüs), ~ **çiçeği**: dalya,
çoban -ı: Venüs [Çolpan], **akan ~**:
ağma, şahap,
yıldızfali: pasiyans.
yılkı:
yılma: gözü korkma.
yılmak: gözü korkmak.
yılmaz: ^{1.)} gözüpek, korkusuz, ^{2.)} [Y]
gözüpek, korkusuz anlamına bir Türk
erkek adı.
yıltar [?]: davar boynundaki ip.
yıpranmış: eskimiş, partal.
yırtıcı: vahşi, yabani, yabanıl.
yırtık: çak, gedik, yarık.
yiğit: ^{1.)} battal, böke, civamert,
kahraman, kostak, şampiyon, ^{2.)}
civan, delikanlı, dilaver, genç, ^{3.)} [Y]
bu anlamlarda bir erkek adı.
yiğitçe: merdane.
yir: [Müzik] ezgi, türkü.
yitik: Kayıp, zayı.
yitikler: zayıat.
yiv [Far.]: çizgi, hat.
yivaçar: [Teknik] pafta.
yiyecek: yenilen maddeler, **saklanan**
~: erzak, ~ **dolabı**: kiler, ~ **listesi**:
menü, mönü.
yo [Halkdili]: hayır.
yobazlık: ticani.
yoğun: kesif, sıkı, kompakt.
yoğunlaşma: [Kimya] derişme,
konsentasyon.
yoğurt: süttten yapılan yiyecek, ~
mayası: çalacak, ~ **yayığı**: atık,
~**tan yapılan peynir**: keş, **yağı**
alınmış ~: katık,
yok: var olmayan. ~ **etme**: imha,
telef.
yoketme: giderme, izale.
yokluğunda: giyabi.
yokluk: ^{1.)} kıtlık, kesat, ^{2.)} gaip,
görünmez, hiçlik.
yoksul: fakir, sefil.
yoksullar: fakirler, fukara.
yoksulluk: fakirlik, sefalet.
yoksun: mahrum, ~ **birakmak**:
mahrum etmek.
yokuş: ^{1.)} bayır, dik yol, rampa, ^{2.)}
[Mecazi] engelleme, zorluk çıkarma.
yol: cihet, rah, reh, sefer, sırat, tarik,
~ **kaplama malzemesi**: asfalt, **keçi**
~**u**: izlek, patika, **köprü ~**: viyadük,
çakıl ~: banket, ~ **kaplama taşı**:
makadam, ~**u kapatan engel**:

baiyer, ~**dan çıkartmak**: ayartmak,
baştan çıkartmak, **özel ~**: parkur,
yolak: izlek, keçi yolu, patika.
yolcu: Bir yerden bir yere giden,
seferi, ~ **konak yeri**: eğlek, han,
hostel, otel, palas, pansiyon.
yolculuk: gezinme, gezi, sefer,
seyahat, turizm, ~**la ilgili**: seferi,
birlikte ~ etme: kafiye.
yoldaş: arkadaş, dost, nedim, yaren.
yolkenarı: kaldırım, tretuar, yolkenarı.
yolma: kısa ekin.
yolunda: doğru, düzgün, rast.
yom [Halkdili]: uğur.
yontma: ~ **aracı**: kaspi, keskli.
yontmak: ^{1.)} kabuğunu soymak, ^{2.)}
aşındırmak, fazlalığını almak,
inceltmek, ^{3.)} [Mecazi] kendi çıkarına
kullanmak.
yontu: heykel.
yordam: yol, metot, usül, tarz,
yordam, yöntem.
yorgan [Dokumacılık]: ~ **çarşafı**:
nevresim, **beyaz kapsız ~**: mitil,
Yorgi [Yun.]: ^{1.)} Aya Yorgi, [St. George],
^{2.)} bir Yunan erkek adı.
Yorgo [Yun.]: ^{1.)} ^{2.)} bir Rum ve Yunan
erkek adı.
yorgun: argın, aygın, bitap, bitkin,
dermansız, güçsüz, haşat, lapacı,
takatsız, tükenmiş, zayıf.
yorum: tefsir.
yorumlamak: tefsir etmek.
yosun: denizdibi otsu canlı
bitlilerinden. **su ~u** [Far.]: alg, ~
tutunma organı: emeç, **kara ~u**:
temriye,
Yota [Fen.: Yod [Yodh] > Yun.: iota %
giota [ἰῶτα & ἰώτα - ἰῶτα] > Fra.: yota]:
Yunan Abecesi'nin 9. harfi, [I, i].
yoç: dejenere.
Yozgat [Bozok]: [66], Türkiye'de bir
kent.
yoğ [?]: sıcak, kuru rüzgar.
yön vermek: doğrultmak, dümen
kullanmak, idare etmek, seyretmek,
yönetmek, sevk ve idare etmek, .
yön: ^{1.)} cenah, cihet, kıyı, kenar, leb,
taraf, yan, ^{2.)} akış, cereyan,
doğrultu, eğilim, istikamet, mecra,
temayül, trend, yönelim, ~
değıştirme: sapma.
yönerge: direktif, talimat.
yönetici: idareci.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yönetim: 1.) abrama, idare, 2.) disiplin, idare, sıklıdüzen, zapturapt, 3.) erk, hükümet, iktidar.

yönetimsel: idari.

yönetmeç: dümen, gidon, yeke.

yönetmek: doğrultmak, dümen kullanmak, idare etmek, seyretmek, sevk ve idare etmek, yön vermek.

yönler: cenahlar, cihetler, etraf, kıyılar, kenarlar, lebler, taraflar, yanlar.

yöntem: metot, usül, tarz, yol, yordam.

yöre: civar, havali, mahal.

Yu [Rus.]: Rus Abecesi'nde **Yu** sesi, [Ю, ю].

yudum: fırt, içim.

yufka [?]: 1.) çok ince ekmek, 2.) [Yürek] acıyan, ~ **altına serilen un:** uğra, **kaymaklı** ~: katmerli,

yulaf [Arp.: alef & Rum.: ?]: [Bitkibilim: *Avena sativa*] buydaygillerden hayvan yemi.

yular [?]: gem, reşme, tasma, toht, yular.

yumak [?]: **nakış ipliği yumağı:** kuka.

yumurcak: küçük sevimli çocuk,

yumurta [?]: tavuk ürünü, **az pişmiş** ~: alakok, rafadan, ~ **benzeri şey:** fol, **bir tür** ~ **yemeği:** omle (kaygana),

Yumuşak İşareti [Rus.]: [Б, б].

yumuşak: lop, yuvarlak.

yumuşamak: 1.) mülayimleşmek, yatışmak, yumuşak biçime gelmek, 2.) gevşetmek, mülayimleştirmek.

yunak: hamam, ısıcak, ısıdam.

Yunan [Arp. & Far.]: Yunanlılara ait.

Yunan Abecesi: Yunan Abecesi 22 harften oluşur; **A (α) Alfa** (Alpha), **B, (β) Beta** (Vita), **Γ (γ) Gamma**, **Δ (δ) Delta**, **E (ε) Epsilon**, **Z (ζ) Zeta** (Zêta), **H (η) İta** (Éta), **Θ (θ) Tita** (Theta), **I (ι) Yota** (Yota), **K (κ) Kappa**, **Λ (λ) Lamda**, **M (μ) Mi** (Mu), **N (ν) Ni** (Nu), **Ξ (ξ) Ksi** (Xi), **O (ο) Omikron** ( ), **Π (π) Pi** ( ), **P (ρ) Ro** (Rho), **Σ (σ, ς) Sigma**, **T (τ) Tai** (Tau), **Y (υ) Ipsilon** (Upsilon), **Φ (φ) Fi** (Phi), **X (χ) Hi** (Chi), **Ψ (ψ) Psi**, **Ω (ω) Omega**.

Yunanistan [Arp.: Yunan & Far.: istan]: Balkanlar'da [Güney Doğu Avrupa] bir ülke, [Hellas, Greece].

Yunanlı [Arp. & Far. + ılı]: Yunanistan'lı, Grek, Helen. ~ **Tanrıları:** Eros, Europa, Paris, Poseydiyön, Zeus.

yunmak: yokanmak.

yunus [Arp.]: 1.) 2.) Hz. Yunus; 3.) [Y] bir Müslüman erkek adı, [Jonah].

Yunus balığı [Arp.]: 1.) 2.) [Balıçılık: ?] dolfin, dolphine.

yurt: 1.) memleket, vatan, 2.) öğrencilerin toplu biçimde yatıp kalktığı yer.

yurtluk: malikane.

yurttaş [Far.]: vatandaş.

Yusuf [Arm.: Joseh, İbr.: ? > Arp.: ? > B.D.: Joseph]: 1.) Hz. Yusuf, 2.) bir Yahudi, Hirstiyan ve Müslüman erkek adı, [Joseph, Josef, Yosef].

yuva: 1.) kuş barınağı, uş, 2.) ev, 3.) öğrenim öncesi çocukların verildiği ev, kreş, 2.) bir şeyin girdiği yer, delik.

yuvalama: bir tür yemek, analıkızlı.

yuvarlak: lop, yumuşak.

yüce: ali, faik, ulu, mualla, mükemmel, şahane, üstün, yüksek.

Yücel: yüce kişi ol dileğinden bir erkek adı.

yüceltme: övme, methetme, sena.

yüceltmek: övmek, methetmek, sena etmek.

yük: 1.) [Taşımacılık] kargo, hamüle, 2.) [Tıp, Halkdili] cenin, ~ **taşıyan:** hamal,

yükleme: 1.) [Taşımacılık] araç, gemi, kamyonm yada trene mal bindirme, tahmil, 2.) atfetme, isnat, 3.) [Elektrik] aküyü doldurma.

yüklenici: [Yapı] müteahhit.

yüklü: 1.) s., ağır ayak, gebe, hamile, 2.) malzeme yüklenmiş.

yüksek: ali, faik, mualla, mükemmel, şahane, ulu, üstün, yüce.

yükseklik: altitud, irtifa.

Yüksel: yüksek kişi ol dileğinden bir bayan ve erkek adı.

yükselti: rakım.

Yüksük outu: [Bitkibilim: *Digitalis purpurea*]

yükün: i., [Fizik] iyon.

yün [?]: koyun tüyü, yapağı ~**ü kabartma:** ditme, **esnek olmayan**

~: avarya, **ince, sık bir tür** ~: kaşmir, ~ **kabartma:** ditme, tiftme,

~ **kırkma makası:** kırka,

yürek: 1.) kalp, 2.) cesaret, cüret.

yürekli: atak, cesur, cüretkar, mert.

yüreksiz: cesaretsiz, korkak.

yürüme: adımlama, **sallanarak** ~: yalpa.

yürümek: adımlamak, adımla gitmek,

yürüyerek giden: yaya.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

yürüme yolu: kaldırım, tretuar, yolkenarılı.

yürürlük:

yürürlükte: cari, geçerli, ~ **olan:** cari, geçerli,

yürütmek: 1.) yürümesini sağlamak, 2.) idare etmek, yönetmek, 3.) [dükkan, işyeri] çalıştırmak, 4.) [Argo] araklamak, aşırmaq, çalmak, çırpmaq, **zorla** ~: çalapaça,

yürüyen: giden, revan.

yüz ¹: 100 sayısı.

yüz ²: çehre, faça, sima, ru, surat, ~

kalıbı: mask, ~**de bir bölüm:**

şakak, **yapma** ~: mask, maske,

yayvan ~**lü:** ablak, ~**ün bir kısmı:**

şakak, **çiçek bozuğu** ~: çapar, ~**ün**

bölemleri: avurt, çene, gamze, gerdan,

sakal, şakak, yanak, ~ **yüze:** ruberu,

yüz ³: 1.) derisini yüz, 2.) yüzmek için emir.

yüzey: 1.) üst, 2.) satıh.

yüzeysel: sathi.

yüznumara [Fra.: san numero: numarasız'dan yanlışlıkla]: apteshane, ayak yolu, hacet yolu, hela, kenef, klozet, su yolu, tuvalet, W.C.

yüzük [?]: nişan yüzüğü: alyans.

yüzyıl: asır, çağ.

===== **Z** =====

Z ¹: Türk Abecesi'nin 28. harfi.

Z ² [İtl.: Zeta]: İtalyan Abecesi'nin 21. harfi, [z, z].

zaaf [Arp.: za'f [ضعف]]: 1.) güçsüz olma, zayıf olma, 2.) düşkünlük, irade zayıflığı.

zaafiyet [Arp.: za'f [ضعف] > za'fiyet [?]]: 1.) güçsüz olma, zayıf olma, 2.) dermansizlik, güçsüzlük, 3.) tüberküloz, verem.

zabt ¹ [Arp.]: bak. zabıt.

zabt ² [Arp.]: bağ, tutma, zabıt.

zabıt [Arp.: zbt: [طبص] > zabıt]: 1.) a.) denetleme, kontrol etme, tutma, b.) belgeleme, kaydetme, 2.) bağ, tutma, zabt, ~ **varakası:** tutanak.

zabıta [Arp.: zbt [طبص] > zâbita]: 1.) denetleme, kontrol etme, tutma, 2.) belediye kolluk ve denetim görevlisi.

zabıt [Arp.: zbt [طبص] > zâbit]: 1.) denetleme, kontrol etme, tutma, 2.) a.) denetçi, kontrolör, b.) [Askeriye] subay.

zafer [Arp.: zfr [رفط] > ظفر]: 1.) başarılı olma, galip gelme, 2.) utku, 3.) [z] bu anlamda bir erkek adı, [Utku].

zaferan [Arp.: zaferân: زعفران]: 1.) safran, 2.) demir pası.

zahmet [Arp.: zhm [محر] > زحمت]: 1.) boğulma, bunalma, sıkışma, 2.) bun, eziyet, gaile, güçlük, meşakkat, sıkıntı, zor.

zahmetli [Arp. + li]: emekli, meşakkatli, zor.

zaif [Arp.]: bak. zayıf.

zaim ¹ [Arp.: ?]: Tımar yada Zeamet'i olan.

zaim ² [Arp.: ?]: 1.) Osmanlı'da büyük bir Tımar yada Zeamet askeri olan, 2.) [Hukuk] rehin, teminat.

zakkum [Arp.: zakkûm: زقور]: 1.) [Bitkibilim: *Nerium oleander*] ağrı çiçeği, 2.) [İslam] Kuran-ı Kerim'de söz edilen bitki.

zalim [Arp.: zlm [مظلم] > zâlim [ظالم]]: 1.) a.) ışiksiz kalma, karararma, karanlık çökme, b.) acımasızlık yapma, aman vermeme, eziyet verme, 2.) kâfir, zulmeden, 3.) [Mecazi] acımasız, insafsız.

zam [Arp.: zmm [ضم] > zâm [?]]: 1.) artma, çoğalma, katma, 2.) artma, artırma, çoğalma, üreme, 3.) bir sessiz sözü bir sesli sözle okuma, [u > ü] gibi.

zaman [Arp.: zmn [زمان] > zamân [زمان]]: 1.) devam etme, sürme, 2.) mevsim, saat, vakit, 3.) çağ, devir, devran, dönem, evre, vakit, 4.) mühlet, süre, **son** ~**larda:** ahiren, ~ **gösteren gereç:** saat, **hiçbir** ~: asla, ~ **aşımı:** mürür-ü zaman, **uygun** ~: fırsat, punt,

Zamanbilim: Horoloji.

zamane [Far.: zamâne: زمانه]: çağ, devir, dönem, periyot.

zamanlama [Arp. + lama]: uygun süreyi belirleme.

zamanlar [Arp. + lar]: çağlar, devirler, edvar, süreler.

zambak [Arp.: zanbak: زنبق]: [Bitkibilim: *Lilium*] bir süs bitkisi.

zamir [Arp.: ? > zamîr [زيمرض]]: 1.) ? 2.) [Dilbilgisi] adil, bir işi yapan eden, [Pronoun].

zamk [Arp.: samg: غمص]: 1.) laka, yapıştırıcı, 2.) yapıştırıcı amorf bir madde. **bir** ~ **türü:** lak.

zampara [Far.: zen + perest > zenperest [زن پرست] > Osm.: zempâre:]: 1.) kadın sever, 2.) çapkın erkek, kadın düşkünü.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

zan [Arp.: znn: ظن]: 1.) sanma, 2.) sanı.
zanaat [Arp.: sn'a [عناص] > sana'at [ةعناص]: 1.) el sanatı ile uğraşma, elle uğraşarak üretme, yapma, 2.) el ustalığı, işçilik, meslek sahibi olma.,
zanbak: bak. zambak.
zanka [Rus.: ?]: iki katlı kızak yada kayak,
zapt [Arp.: zbt [طبض] > zabt]: 1.) denetleme, kontrol etme, tutma, 2.) zorla ele geçirme,
zapturap [Arp.: zapt-u rapt: ?]: *b.i.*, disiplin, idare, sıklıdüzen, yönetim.
zar 1 [?]: 1.) soğan yaprakları arasındaki ince yaprak, 2.) çok ince deri tabaka, 3.) [Anotomi] çeper, gışa, ince katman, membran.
zar 2 [Arp.: زره رلا]: [Eğlence Oyunu] tavla benzeri oyunlarda kullanılan küp biçimli nesne.
zar 3 [Far.: zâr [?]]: salya sümük ağlayan.
zar 4 [Far.: zâr]: bir şeyle dolu olan yer, [].
zarar [Arp.: zrr [ضر] > zarar [ررض]: 1.) kayıp verme, zarar verme, 2.) dokunca, hasar, kayıp, kötü sonuç, mazarrat, ziyan, ~ **verme**: ihlal.
zarf [Arp.: zrf [فرط] > zarf]: 1.) a.) biçimini alma, b.) görünme, c.) güzel görünme, zarif görünme, 2.) kılıf, koruyucu, 3.) mektup koruyucusu, 4.) koruyucu torba, 5.) [Dilbilgisi] bir fiil, sıfat yada başka bir zarfı, önüne yer, zaman, biçim ve derece ifadeleri ekleyerek değiştiren bir kelime, [Adverb].
zargana [Rum.: sargana > zargana [Ζαργάνα]: [Balıkçılık: *Belona belona*] bir balık türü.
zarif [Arp.: zrf [فرط] > zârif [?]]: 1.) a.) biçimini alma, b.) görünme, c.) güzel görünme, zarif görünme, 2.) esprili, hazırcevap, nükteli, zeki.
zarife [Arp.: zrf [فرط] > zâriفة [?]]: 1.) a.) biçimini alma, b.) görünme, c.) güzel görünme, zarif görünme, 2.) akıllı konuşan, tatlı şey, 2.) fahişe.
zarurat [Arp.: zrr [ضر] > zarûrât [?]; zaruret'in çoğulu]: 1.) kayıp verme, zarar verme, 2.) *ç.i.*, zaruretler, zorluklar, zorunluluklar.
zaruret [Arp.: zrr [ضر] > zarûret [رروض]: 1.) kayıp verme, zarar verme, 2.) gereksinim, ihtiyaç, zorunluluk, 3.) fakirlik, yoksulluk, yoksunluk.

zaruri [Arp.: zrr [ضر] > zarurî [رروض]: 1.) kayıp verme, zarar verme, 2.) gerekli, zorunlu, 2.) isteksizce, kaçınılmaz olarak.
zat 1 [Arp.: zvv [ذو] > zât [تاذ]: 1.) kendi olma, sahibi olma, varlığı bulunma, 2.) birey, fert, kimse, kişi, şahıs.
zat 2 [Arp.: zvv [ذو] > zât [تاذ]: Arapça'da zat-; -ı olan, -e borçlu olan, -den müzdarip olan, -den dert çeken anlamına bir önek, [zatürre: akciğeri iltihaplı].
zati 1 [Arp.: zvv [ذو] > zâtî [تاذ]: 1.) kendi olma, sahibi olma, varlığı bulunma, 2.) doğal, özgün, 3.) bireysel, kişisel, özlük, şahsi.
zatlar [Arp.: + lar]: *ç.i.*, bireyler, efrad, fertler, kimseler, kişiler, şahıslar,
zatürree [Arp.: zât-ür-rie [?]]: 1.) akciğer iltihabı, 2.) [Tıp] batar.
zavallı [Arp.: zvl [لوز] > zevâl [لوز] > Osm.: zaval + lı]: 1.) bitme, durma, duraksama, gözden kaybolma, tükenme, yokolma, 2.) geçici, gelip geçen, uçucu, 3.) düşkün, mutsuz, şansız, yoksun.
zaviye [Arp.: zvy [وز] > zâviye(t) [وزاوي]: 1.) bir köşede buluşma, birleşme, büzülme, köşeye sığınma, 2.) [Geometri] açı, 3.) (sığınma) köşesi, Dervişlerin sığınağı, 4.) bir ev, oda yada yapının köşesi, bucak, kıyı, köşe, 5.) Osmanlı'da bir eğitim kurumu.
zayıf [Arp.: za'f [ضع] > zaif [?]]: 1.) güçsüz olma, zayıf olma, 2.) etsiz, lagar, 3.) argın, aygın, bitap, bitkin, dermansız, güçsüz, haşat, takatsiz, yorgun, 4.) etkisiz, güçsüz, yetkisiz, 5.) okul puanlarında geçersiz not, kırık.
zayi [Arp.: zy'a [ضع] > zâyi [ضاي]: 1.) kaybolma, yitme, 2.) kayıp, yitik.
zaiyat [Arp. zy'a [ضع] > zâiyat; [ضايات] zayı'nin çoğulu]: 1.) kaybolma, yitme, 2.) *ç.i.*, kayıplar, yitikler, 3.) *i.*, [tekil anlamda] zarar, ziyan.
zayıç [Far.: ?]: *i.*, horoskop, yıldız çizelgesi.
Ze [Rus.: [?]]: Rus Abecesi'nin 8. harfi, [З, з].
zeban 1 [Far.: zebân [زبان]: 1.) dil, 2.) dil, lisan, 3.) ağız, deyiş, diyalekt, 4.) ifade biçimi, 5.) dile benzeyen bir şey.
zeban 2 [Far.: zebân [زبان]: Farsça'da -zeban; **dilli** anlamına bir sonek, [ateşzeban: ateşdilli].

Etimolojik Türkçe Sözlük
Kelime-Köken

zebra [İtl.: zebra]: [Hayvanbilim: *Equus zebra*] bir canlı, **Afrika** ~sı: dav.

zede ² [Far.: زده]: çarpmış, düşür, etkilemiş.

zede ² [Far.: زده]: Farsça'da -zede; bir şeyden etkilenen, -den etkilenmiş, -e uğramış anlamında bir sonek, [felaketzede, kazazede].

zehir [Far.: zehr زهر]: ^{1.)} öd, safra, ^{2.)} ağrı, ağrı, ot, seim, **bitkisel** ~: kürar.

zehr ¹ [Far.: زهر]: **bak. zehir.**

zehr ² [Far.: زهر]: ^{1.)} çiçekler, goncalar, tomurcuklar, ^{2.)} çiçeklenen bitkiler.

zehra [Arp.: ?]: ^{1.)} açık-tenli, beyaz ve güzel, parlak, parıldayan, ^{2.)} temiz (inci), ^{3.)} [Z] [İslam] Hz. Muhammed'in kızı Fatma'nın diğer adı, ^{2.)} [Z] bu anlamda bir bayan adı.

zein [Yun.: ?]: haşlamak, haşlanmak, kabarmak, kaynamak, kaynatmak, köpürmek.

zeka ¹ [Arp.: zky [كذ] > zekâ [كذ]]: ^{1.)} ışıldama, parlama, ^{2.)} bilgi keskinliği, kavrama çabukluğu, ^{3.)} anlık, zeyrek.

zeka ² [Arp.: zky [كذ] > zekâ [كذ]]: ^{1.)} gelişme ve artma, ^{2.)} doğruluk.

zekat ¹ [Arp.: zky [كذ] > zekât [كذ]]: ^{1.)} [İslam] malvarlığının 1/40'nü yaksullara verme, ^{2.)} arınma, temizlenme, ^{3.)} gelişme ve artma, ^{4.)} doğruluk.

zekat ² [Arp.: zky [كذ] > zekât]: ^{1.)} [İslam] yemek için bir yarattığı arındırma (dini kurallara göre kesme), ^{2.)} [İslam] kullanım için herhangi bir şeyi dini kurallara göre arındırma.

Zekeriyya [İbr.: ? > Arp.: ?]: ^{1.)} ^{2.)} **Zekeriyya Peygamber:** Musevilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık'da ortak peygamber, [Zacharia], ^{3.)} [Z] bir Müslüman ve Türk erkek adı.

zeki ¹ [Arp.: zky [كذ] > zekî [كذ]]: ^{1.)} ışıldama, parlama, ^{2.)} esprilli, hazırcı, nükteli, zarif, ^{3.)} [Z] bu anlamda bir erkek adı.

zeki ² [Arp.: zky [كذ] > zekî [كذ]]: ^{1.)} değer, saf, temiz, ^{2.)} artan, bollaşan, gelişen.

zekiye [Arp.: zky [كذ] > zekîye [?]]: ^{1.)} ışıldama, parlama, ^{2.)} [Z] bu anlamda bir bayan adı.

Zeliha [Far.: Züleyha]: ^{1.)} Firavunun başverizi Potifer'in karısı, ^{2.)} Yusuf peygambere aşık olan kadın, ^{3.)}

Yusuf & ile Züleyha Aşkı, ^{4.)} bir bayan adı.

zelzele ¹ [Arp.: zızı [زلزل] > zelzele [زلزله]]: ^{1.)} yer sarsıntısı, ^{2.)} sarsılma, sarsma, sarsıntı, ^{3.)} [Yerbilim] deprem, sarsıntı, yer sarsıntısı.

Zelzele ² [Arp.: zızı [زلزل] > zelzele [زلزله]]: [İslam] Kura'n-ı Kerim'de Deprem Suresi.

zem ¹ [Arp.: zmm [مزم]]: ^{1.)} eleştirme, yerme, ^{2.)} yerme, yergi.

zem ² [Far.: زم]: ayaz, buz, soğuk.

zemberek [Far.: zembür + ek > zembürek [زنبورك]]: ^{1.)} arı yavrusu, okucu, ^{2.)} (saat) yayı, ^{3.)} kapı kilidi dili.

zembil [Arp.: zenbil [زنبيل]]: ^{1.)} taşıma nesnesi, ^{2.)} büyük sepet, kazevi.

zembür [Far.: zembür [زنبور]]: arı.

zemheri [Arp.: zemherir]: kara kış.

zemherir: **bak. zemheri.**

zemzem [Arp.]: Suudi Arabistan, Mekke'de çıkan ve kutsal sayılan su pınarı.

zen ¹ [Far.]: bayan, dişi, dişil, feminen, kadın, kadınsı, kadına ait, karı,

zen ² [Far.: -zen]: ?

zenbil [Arp.]: **bak. zembil.**

zenci [Arp.: zenci]: ^{1.)} kara derili, siyahi insan, ^{2.)} negro, siyah.

zenne [Far.: zen]: ^{1.)} kadın gibi, kadınsı, ^{2.)} kadın rolündeki erkek.

zenpare: **bak. zanpara.**

zer [Far.]: altın,

zerre [Arp.: ?]: [Fizik] melokül, tozan.

zerrin [Arp.: ?]: ^{1.)} altından yapılmış, ^{2.)} [Bitkibilim: *Narcissus jonquilla*] fulya çiçeği, ^{3.)} [Z] altın gibi değerli, fulya çiçeği anlamına bir bayan adı, [Fulya].

zerzevat [Far.: sebzavat > zerzavat, Sebze'nin çoğulu]: sebzeler,

Zeta ¹ [Fen.: Zayın [Zayın] > Yun.: Ζήτα]: Yunan Abecesi'nin . harfi, [Z, ζ].

Zeta ² [İtl.]: İtalyan Abecesi'nin 21. harfi, [Z, z].

zeval [Arp.: zvl [زول] > zevâl [زول]]: ^{1.)} bitme, durma, duraksama, gözden kaybolma, tükenme, yokolma, ^{2.)} iniş, yokolma, ^{3.)} gözden yitme, kaybolma, uçup gitme, ^{4.)} güneşin batmaya başlaması, güneşin batışı.

zevk [Arp.]: haz, hoşlanma, keyif, ~ **düşkünü:** harabati,

zevкли [Arp. + li]: hoş giden, keyifli.

zevksiz [Arp. + siz]: kaba, özensiz,

zevbek: efe.

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

zeyil [Arp.: ?]: ek, ilave, katkı, zeyilname.
zeyilname [Arp.: zeyil + nâme]: ekbelge.
zeyneb [Arp.]: bak. zeynep.
zeynep [Arp.]: ^{1.) ?} ^{2.)} [Z] bir Müslüman ve Türk bayan adı.
zeyrek ¹ [Far.: zirek [زيرك]]: anlak, zeka.
Zeyrek ² [Far.: zirek [زيرك]]: İstanbul'da bir semt.
zeytin [Çin.: Tseutung > Arp.: zeytün [زيتون]]: ^{1.)} Çin'in liman kenti; Tseutung, ^{2.)} Zeytin'den, ^{3.)} bir tür meyve. içsuyundan yağ üretilir. ~
Türleri: Kalamata, ~ **küspesi:** prina.
zeytun ¹ [Arp.]: bak. zeytin.
Zeytun ² [Arp.]: ?
zeytuni [Çin.: Tseutung > Arp.: zeytûni [زيتوني]]: zeytin rengi.
Zhe [Rus.: ?]: Rus Abecesi'nin 7. harfi, [Ж, ж].
zih [Far.]: ^{1.)} kaytan, şerit, ^{2.)} inci kenar pervazı, ^{3.)} sayfa etrafına çizilen çizgi.
zılgıt [Argo]: azar, gözdağı.
zimba [Far.: zunbe]: ^{1.)} delecek, delgeç, ^{2.)} delgeç ile açılan delik.
zıpka [Halkdili]: dar paçalı potur.
zıpkın [ÖzTür.]: kakiç.
zırh [Far.: zirih]: cebe, **savaşlarda giyilen** ~: çokal.
zırıldamak: sürekli ağlamak.
zıt[Arp.: ?]: karşıt, kontrast.
zıvana [Far.]: [Teknik] boru, tüp.
zibidi [Far.: zibîdî]: ^{1.)} yakışıklı, ^{2.)} [Argo] gülünç giyimli kişi.
zifos [Rum.: ksifos > zifos: ζιφος]: ^{1.)} fıskiye, su fışkırması, ^{2.)} fırtınalı yağmur, sağanak, ^{3.)} yerden sıçrayan çamur.
zift [Far.]: ^{1.)} bulama, bulamaç, ^{2.)} kara sakız, ^{3.)} asfalt.
Zigana [?]: Çingene, Kıpti.
zihin [Arp.: ? > zihn]: *i.*, ^{1.)} akıl, anlama yetisi, ^{2.)} bilinç, dimağ, şuur.
zil [Far.: ?]: ^{1.)} ? ^{2.)} çingirak, **parmaklara takılan** ~: çalpara.
zina [Arp.: ? > zinâ]: yasadışı cisnel ilişki.
zinde [Arp.: ?]: canlı, dimdik, dinç, esen, iyi, sağlıklı, sıhhatli, salim.
zir [Far.: ?]: alt, aşağı.
zira ¹ [Arp.: ?]: çünkü.
zira ² : bir uzunluk ölçüsü.

ziraat [Arp.: ?]: çiftçilik, ekicilik, rençberlik, tarımcılık.
Ziraat Bankası: T.C. Ziraat Bankası.
ziraatçı [Arp. + çı]: çiftçi, ekici, rençber, tarımcı.
zirai [Arp.: zirâi]:
zirek: bak. zeyrek.
zirih: bak. zırh.
zirkonyum [Lat.: ? > Fra.: zirconium: Zr]:
zirve [Arp.: ?]: doruk, şahika.
zirzop: delişmen.
ziya [Arp.: ? > ziyâ]: ^{1.)} aydınlık, ışık, nur, ^{2.)} [Z] aydınlık, ışık, nur anlamına bir Müslüman ve Türk erkek adı.
ziyade [Arp.: ?]: çok, daha çok.
ziyafet [Arp.: ?]: şölen.
ziyan [Arp.: ?]: dokunca, hasar, heder, kayıp, zarar.
ziynet [Arp.: ?]: ^{1.)} süs, ^{2.)} [Z] bir bayan adı, ~ **eşyası:** takı.
zoion [Yun.: ?]: hayvan.
zoka [Rum.: ksoka > zóka: ζόκα]: ^{1.)} olta, ^{2.)} balık biçimli kurşun.
zom [Arp.]: ^{1.)} olgun kişi, ^{2.)} çok sarhoş.
Zonguldak [Osm.: Ereğli'ye bağlı **Odun İskelesi**]: [67], Türkiye'de bir kent.
zoo [Yun.: zoios: ?]: Yunanca'da zo(o); hayvanlarla ilgili anlamına gelen bir önek.
Zooloji [Yun.: zoios + logia > [?] > Fra.: zoologie]: Hayvanbilimi.
zor [Arp.: ? > zôr [روز]]: ^{1.)} ? ^{2.)} cebir, çetin, müşkül, zorlayış, ^{3.)} bun, eziyet, gaile, güçlük, sıkıntı. meşakkat, zahmet.
zorba [Arp.: zor + Far.: bâ > Far.: zorbâ]: ^{1.)} ^{2.)} cebbar.
zorla [Arp.: ? > zôr [روز] + la]: cebren, baskı kullanarak.
zorlayış [Arp.: ? > zôr [روز] + layış]: cebir, zor.
zorlu [Arp.: ? > zôr [روز] + lu]: ^{1.)} tuttuğunu koparan, ^{2.)} [Z] bu anlamda bir erkek adı, [Cebir].
zorunlu [Arp.: ? > zôr [روز] + unlu]: mecburi, vacip.
zorunluluk [Arp.: ? > zôr [روز] + luluk]: zaruret.
Zirkonyum [Lat.: > Fra.: zirconium: Zr]:
zulm [Arp.]: bak. zulüm.
zulmeden [Arp. + eden]: ^{1.)} acımasız, amansız, ^{2.)} kafir, zalim.
zulüm [Arp.: zlm [مزلظ] > zulm > zulüm]: ^{1.)} a.) ışıksız kalma, karar, karanlık çökme, ^{b.)} acımasızlık yapma, aman

Etimolojik Türkçe Sözlük Kelime-Köken

- vermeme, eziyet verme, 2.)
acımasızlık, eziyet, işkence.
zum [İng.: zoom]: optik kaydırma.
zunbe [Far.: ?]: **zimba** ?
zurna [Far.: sūr + ney > sūrney [?] >
Osm.: zurna]: 1.) düğün neyi, 2.) nefesli
bir çalgı, **küçük** ~: arakiye.
züğürt [Far.: zügürd]: meteliksiz,
parasız.
zühal [Arp.: ?]: 1.) Satürn, 2.) [z] bir
bayan adı.
Züleyha [Far.: züleyhâ [?]]: 1.)
Firavunun başverizi Porifer'in karısı,
2.) Yusuf peygambere aşık olan
kadın, 3.) Yusuf & ile Züleyha Aşkı, 4.)
bir bayan adı.
zümre [Arp.: ?]: camia, topluluk.
züppe [?]: [Argo] snop.
zürafa [Arp.: zürâfa: زرافة]: bir Afrika
hayvanı.
Z² [Yun.: Zeta, Zêta]: Yunan Abecesi'nin
. harfi, [z, ζ].

© Copyright Hakkı Erkan Kiraz'a Aittir. Tüm Hakları Saklıdır. Bu çalışma kesinlikle kopyalanamaz, iktibas edilemez, kısmen yada tamamen aktarılamaz, amacı her ne olursa olsun hiçbir biçimde, yol, yordam veya usülde başka bir ortamda kullanılamaz. © Copyrighted to Erkan Kiraz. All Rights Reserved. This study absolutely can not be re-copied, re-distributed, in whatever reasons or aims can not be used, referenced partially, wholly or even one full sentence out of it. All rights and copy rights are solely belong to its author, Erkan Kiraz. Edited By Erkan Kiraz erkankiraz@yahoo.com on 01.11.06. Bu çalışma güncellenmektedir. Geçici biçimde olup güncel biçimleri ara ara yüklenmektedir. 26.11.2006.